
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 05 14 01 012 4

Süleyman Paşa, Hüsnü

حسّ انقلاب

یاخود

سلطان عبدالعزیزك خلعی ایله سلطان مراد خامسك جلوسی

محرری .

روم ایلی حرب اردولری عموم قوماندانی مرحوم

سلیمان پاشا

Hiss-i inkılāb

تاریخ تحریری

١٢٩٣

استانبول : طنین مطبعه‌سی

١٣٢٦

افاده

پدر مرحوم بواثری سلطان عزیز مغفورك خلعنی متعاقب، ومتن کتابده اکینلی قصاب زاده حسین صبری پاشا حقنده نوط صورتیله ویردیکی معلوماته کوره، ۱۲۹۳ تاریخنده وغالبا بوسنه و هرسکده بولندیغی صره‌ده یازمش ایسه‌ده شخص ثالث طرفندن یازلمش کبی قلمه آلمشدر .

وقعهٔ خلعه لوا رتبه سنده ایکن اشتراك ایتمش اولدیغندن، لوا اونیفورمه سیله موجود اولان بر رسمی بورایه درج ایدلمشدر .

سلیمان پاشا زاده
سامی

سلطان عبدالعزيزك خلعى

ايله

سلطان مرادخامسك جلوسى

دولت عثمانيه سلطان عبدالعزيزك بدايت تاريخ جلوسندنبرو برچوق صدمات تخريبيه ايله متزلزل وخصوصا ملت اسلاميه كافهٔ شاقهٔ تكاليف دولتى تحمل ايله برابر محقر اولەرق شوكت واقبالى كوندن كونه متنزل ايدى . چونكه ادارهٔ حكومت شرع وقانونى ملعبهٔ كيف وهوا اعدايدن بر متحكم جاهلك يد تغلبنه متروك وا كثريت اوزره شخصى وياخود مطلقا نفس الامرده مستهجن برصفتى بكنەرك نصب وتعيين ايتديكى اركان وامراى دولت ايسه بعض مستثناذوات دن بشقه باشليه اولمش وبعدەهانكى صنف ومأموريته نسبت آرزوسنده بولنيورسه آكاده مقتضى اولان علوم خصوصيه‌يى تعلم ايتمش اولميوب حتى مكاتب صبيانيه ورشديه‌ده كوريلوب طوران حساب جغرافيا ومواليد كبى الك اوفاق درسلرى بيله جاهل بر كروه غافل ايدى . بو جهلاى وكلا ووزرا مرجع وحاميلرى بولنان ذاتك اثرينه تقليد حركت مجبوريتنده اولاجقلرندن آنلرده ايكنجى و اوچنجى درجه‌ده بولنەجق مأمورين ايچون لياقت ومعلومات كبى اوصاف تحريسنده بولنمزلر ايدى . بر درجه‌ده كه استخدام التماسى وبعض اخلاق واحوال فاسده

هر درلو مأموریتی احرازایچون وسائط مشروعه‌دن معدودایدی .
بر مأموریتك حسن ایفاسی ایچون بر طاقم علومك لزومی منکر
اولوب او یولده بحث ایتمك ایسته‌ینلر مضحك وشایان استهزا
کورولور ایدی . بوقبیل جهلای مأمورینك شعبات حکومتك
هر جهتنده کوستره‌جکلری اثر بعض امور تصادفیه‌دن قطع نظر
مهلکه واسائت تهیئه‌واعداد ایدرایدی . نهایت بر وقتلر اوروپانی
لرزه‌ناك دهشت ایدن آلتی‌یوز سنه‌لك قوجه بر دولت فلمنك
دانیمارقه ویونانستان کبی درجهٔ رابعه‌ده بولنان دولتلردن نفوذ
وحیثیتجه پك‌دون وهر کون اوغرینه فدای جان ایتمکده بولنان
ملت اسلامیه ایسه بوجریحهٔ طاقتفرسا ایله داغدار ودلخون
قالدی . هر مملکتده قونسولوسلر بر حاکم مستقل کسلدی .
استانبولده بعض سفارتلر (باشلیجه روسیه سفارتی) مرجع
اولدی. امور خارجیه نفع وضرردن نفسنی متأثر عد ایتمیان بر کروه
مأمورینك ید استیلاسنه دوشه‌رك وحقوق سلطنت علیهنه
اقامه اولنان هر نوع ادعا اثر تعصب اتهامیله علاوه‌لشه‌رك کسر
نفوذ وحیثیت اسلامیه نتیجه‌لرینی کوستردی . روسیه سفارتنك
توصیه‌سی اوزرینه قره‌طاغدن هرسکه مهاجرتی بر پولتیقه شناس
مغفلك جمیله اوله‌رق عد وقبول ایتدیکی خذلهٔ اشقیا هرسك
اختلالنی ایجاد ایتدی . آندن صکره امور خارجیه اوستریاایله
روسیه‌نك بازیچهٔ تحکمی اوله‌رق بر سنه‌دنبری میدانده بولنان
مساویٔ احوال حاضره‌یی وجوده کتوردی . اهل اسلام

مالدن جاندن اولاد وخانماندن جدا ونتيجه بيك ديندا شمز اوچ جاهلك [١] جهل واهانتى اوغرينه محو وفدا اولديلر .

بوحال اضطراب وياسدن بزه اوزاق اولان اوروپاليلر غافل ايديلر. چونكه برواسطهٔ استخبارلرى يوغيدى. استانبولده بولنان اوروپاليلر ينه براوروپا شهرى حكمنده بولنان بك اوغلنده اقامت ايدرلر وبربرلرى ايله ويا خود مذهبداشلرى بولنان روم وارمنيلرله اختلاط ايدرك مسلمان وترك طاقمنك اولرينه كيتمزلر طشره ده بولنان قونسولوسلر دخى اكثر يرلى خرستيانلردن مركب اولديغندن منافع شخصيه لرى اوغورنده اوغراشمقدن بشقه برشى دوشونمزلر ايدى .

والحاصل ملت اسلاميه مستولى اولان مصائبه برعلاوهٔ مدهشه اولمق اوزره بلغارستان شناعتى ظهور ايتدى . اطفال واناث برطاقم بيچاركان اسلام روسيه مدنيتنه تقليده قالقيشان بلغارلرك يوركلردا يانماز فاجعه لريله نوش شهد شهادت ايتديلر . آرقه سندن سلانيك حادثه سى ظهور ايتدى . واقعا مسلمانلر ايكى قونسولوسى قتل وتلف ايتدكلرى ايچون بربيوك جنايت ايتديلر . لكن دين وملت عليهنه كوستريلن انواع حقارته آرتق صبر وتحمل قالمديغنك فعلياتى عرض واثبات ايله ملت اسلاميه ده هنوز برغيرت دينيه ومليه موجود اولديغنى ده تفهيم ايتمش اولديلر .

[١] بواوچ جاهلدن ايكيسى محمود نديم پاشا ايله شيخ الاسلام حسن فهمى افندى اولمق كركدر .

بو صره‌ده ادرنه فاجعه‌لری چوغالدی . رأس کارده بولنان محمود ندیم پاشانك آنی‌ده هرسکدن بدتر برقالبه افراغ ایده‌جکی اعتقادی قلوب عامه‌ده یرلشدی . طلبهٔ علوم استدعای عزلیله تنسیق امور ملت آرزولریمی کوستردیلر . واقعا محمود پاشا آنك اوزرینه عزل اولدی . لکن بو صره‌ده برلینده قونفرانس تشکل ایتدی . سلطنت سنیه وحقوق ملیهٔ اسلامیه علیهنه قرار ویرلدی . مسلمانلرك صفت جنسیت وملیتلری وبالکه نوع بشردن معدودیتلری بیله اونودیله‌رق بر اون طقوزنجی عصر قروازادی کوسترمك استنلدی .

هیئت وکلا بویله برتکلیفی قبول ایتمه‌مکه متفقاً قرار ویردیلر . فقط امور خارجیه مسلك قدیمندن برفرق ارائه ایتمدی .

وکلانك ضعف اقتداری آکلاشلدی . ایچلرندن ارباب دقت وحمیت اولانلری وضع حاضرلریله برایش بجره‌میه‌جکلرینی درك ایتدیلر . خلقده اضطراب وخلجان آرتدی . هرکون قویون سوریسی کبی محمود ندیم پاشا ایله خارجیه مأمورلرینك ذوق وکیفی اوغرینه مذبحه‌یه چکیلان عسکرلر بواوان بحرانده اجداد عظاملرینك اثر وحرکتلرینی یاد وتخطر ایتدیلر وهربری سلامت ونجات ملتك واسطهٔ حصولنی مضمر درون ایلدی .

او اثناده سرعسکر وقت اولان حسین عونی پاشا دخی کندینی ازعاج ایدن حسیاتی دارشورا رئیسی مشیر ردیف پاشایه آچه‌رق وخامت عاقبتدن ملت ایچون چارهٔ نجات مذاکراتنه

کیریشدی . ردیف پاشاده اوتەدنبری الفت ورفاقتی اولان مکاتب عسکریه ناظری سلیمان پاشایه کشف مصلحتله وخامت احوالی موضوع بحث ومقال ایلدی. پاشای مومی الیه ایسه ذاتاً هرسك مسئلەسنك بدایتندنبری آرا ومعروضاتی رتبەسنك کوچکلکی آفتندن اولملی که کیمسەیه آکلادەمیەرق مأیوس ومتأثر ودلخون وفلاح ونجات ملت ایچون هردرلو فدا کارلغی کوزینه آلدیرمش برمرد غیرت مشحون ایدی . جواباً سر عسکر پاشا آرزو ایتدیکی حالده بوایشك حصولی پك قولای اولدیغنی وبر ایکی طابور عسکرله وجود بولەجغنی عرض وتفهیم ایلدی . چونکه سلطان عزیزك متخذی اولان مسلك حکومتدن آرتق ملتجه سلب امنیت اولنمش وسلامت ملت آنك رأس کاردن چکلمەسنه مشروط اولدیغی جمله بیننده بر اعتقاد حاصل ایتمشیدی .

آنك اوزرینه برایکی دفعه دها حسب الحال کونه مذاکرات سبقت ایلدیکی کبی اشبوشهر جمادی الاولینك اوچنجی جمعه کیجەسی دخی مشار الیه ردیف پاشا ایله برلکده سلیمان پاشا حسین عونی پاشا حضرتلرینك ساحلخانەلرینه کیتدکلرنده ینه احوال حاضره اوزرینـه بینلرنده بعض کلمات مناسبه سبقت ایلدی . وردیف پاشا حضرتلرینك سلیمان پاشادن آلەرق حسین عونی پاشا حضرتلرینه ویردکلری معلومات اوزرینه مشار الیه دخی بویله برحادثەیه چارچشمله منتظر بولنان مدحت پاشا حضرتلرینه کشف مصلحتله و بحریه ناظری قیصرلی احمد پاشا حضرتلرینه

دخی بیان حال ایله ایکیسنیده دائرۀ اتفاقنه ادخال ایلدی .

لکن صدر اعظمله شیخ الاسلامك دخی داخل مصلحت اولمسی واجباتدن ایدی. مع هذا مذکور جمعه کیجه‌سنه قدر هنوز آنلرله بو یولده بر مذاکره‌لری سبقت ایتمه‌مش ایدی .

بیانه حاجت اولمدیغی اوزره سلیمان پاشا مکاتب عسکریه ناظری ومسلح اوله‌رق معیتنده اوچ یوزه قریب مکتب شاکردی بولنوب طابورلره قومانداسی جاری دکل ایدی .

بومقدار شاکرد ایله بویله برخطب عظیمك تعهدی ممکن اوله‌میه‌جغندن وقعه‌دن تخمیناً یکرمی کون مقدم طاش‌قشله‌نك اوکندن کچه‌رك قشله پیشکاهنده طوران خاصه بشنجی طلیعه طابوری بیکباشیسی عزت افندی‌یه تصادفله بعض مرتبه غیرتی تحریك ایده‌جك سوزلر صرف ایتمش ایدی.

چونکه وکلادن هیچ برینك موافقتی ممکن اوله‌مدیغی ویاخود آنلرله بو بابده مباحثه ومذاکره‌یه فرجه بوله‌مدیغی حالده بیله رأساً برفدا کارلق ابرازی ذهننجه مقرر ایدی .

مومی الیه عزت‌افندی ایسه ذاتاً اصحاب حمیتدن بولندیغی جهتله بویله بروقعۀ خیریه‌نك حصولنه طابوریله جالیشه‌جغنی جواباً افاده ایتدی ایسه‌ده سلیمان پاشا برطابورك کفایتسزلکنی بیان ودیکر طابورلر بیکباشیلرینك یعنی خاصه دردنجی طلیعه طابوری بیکباشیسی عثمان آغا ایله خاصه برنجی آلایك ایکنجی طابوری‌بیکباشیسی ادهم بکك افکارینی‌استکناه ایتدی وعزت

افندی آنلرکده بویله بر ایشه استعدادلری ظننده بولندیغنی سویله‌دی.

بومذاکره‌دن برقاچ کون صکره درسعادت مرکز قوماندانی میرلوا مصطفی سیفی پاشا سلیمان پاشانك خانه‌سنه کیدرك حین مداولهٔ افکارده بینه بحث حاضر آچیلوب اویله بر وقعه ظهورنده کندیسی ایله متحد اولدیغنی مصطفی پاشا سلیمان پاشایه جواباً افاده ایتدی. واودخی الندن طوته‌رق حین حاجتده چاغیرلدیغی وقت کله‌جکنه دائر عهد وپیمان آلدی.

ایشته مشروح جمعه کیجه‌سنه قدر سلیمان پاشانك وقعهٔ خیریه‌نك حصولی امرنده‌کی تشبثاتی بوندن عبارت ایدی. لیل مذکورده سرعسکر پاشا حضرتلری سلیمان پاشایه جمعه ایرتسی کونی مکتب حربیه‌یه تشریف ایده‌جکلرینی بیان ایلدیلر. فی الحقیقه ایرتسی کونی ساعت بش راده‌لرنده ایدی که مکتبه ورود ایله امتحان ایدلمکده اولان شاکردانی معاینه بیوردیلر. وبعده سلیمان پاشانك اوطه‌سنه کیده‌رك وخامت زمان مذاکراتنه کیریشلدی.

شویله‌که: حسین عونی پاشا حضرتلری هر ایشنده استبداده متوجه بر ذات عنود اولوب کندی ایام معزولیتنده دائرهٔ عسکریه‌جه وقوع بولان اجراآتی مقامه عودتنده درجه‌سنه کوره تزییف وقدح ایله امکانی مساعد بولدقجه تغییر حکمنه قیام معتادی ومقتضای مشربی اولوب آنکله متلذذ ایدی.

بوجمله‌دن اولمق اوزره زمان معزولیت مشارالیهده سلیمان

پاشا کوردیکی لزوم حقیقی اوزرینه مکتب فنون حربیه‌نك مدت تحصیلیه‌سنی فرانسه‌نك (أقول دوسنسیر) دینیلن مکتب حربیه‌سنه توفیقاً ایکی سنه‌یه تنزیل ایله حکمت وکیمیا وهندسهٔ رسمیه ایله ادبیات عثمانیه درسلرینی کاملاً اعدادیلره نقل ایتمش ارکان حربیه صنفلرینك مدت تحصیلیه‌سی درت سنه‌یه تنزل ایلمش وبو اجراآتدن طولایی خزینهٔ نظامیه‌یه‌ده نفع عظیم حاصل اولمش ایدی .

ایشته حسین عونی پاشا زمانه مصادف اولمیان شو اجراآته مقتضای حکم طبیعت معترض بولنمغله مذکور جمعه ایرتسی کونی سلیمان پاشایه: ینه مکتبی آلت اوست ایتمشسك حربیه‌یی ایکی سنه‌یه ایندیرمشسك مقدمه‌سیله تنسیقات واقعه‌یی جرحه باشلادی. وبن مقامده بولنسه‌یدم یاپدیرماز ایدم غیبوبتمی فرصت اتخاذ ایتدکده بو ایشه کیریشدك دیدی .

سلیمان پاشا دخی : سزده مقامده بولنسه‌یدیکز ادله‌سنی عرض ایله اقناع ایدر ایدم شمدی همت علیه‌کزله مکتب حربیه (سنسیر) ومکاتب اعدادیه (لیسه) پروغراملرینه توفیق ایدلدی حکمت وکیمیا وهندسهٔ رسمیه‌کبی مکتب حربیه‌یه تعلق اولمیان درسلر اعدادیه‌یه نقل ایدیلوب یالکز مذکور درسلرك عسکرلکه متعلق مباحثی مکتب حربیه‌ده تدریس اولنقده‌در اوروپا مکتبلرینك پروغراملری‌ده عینی بو سیاق اوزرینه مرتب ومنتظمدر دیدی .

حسین عونی پاشا جواباً — ایشته بن سزك بو خطالریکزه تأسف ایدرم بز اوروپالیلره قیاس اولنه‌میز کندیمزی اوروپالیلره تطبیقك لزومی یوقدر دیمسی اوزرینه سلیمان پاشا : افندم البسه وعاداتمزی اوروپالیلره تقلید عزم واعتقادنده بولنانلردن دکلم لکن فطرتجه آنلردن دونمی یزکه نقصانیٔ قابلیتمزه حکم بیوریلیورده آنلرك مسلك تحصیلنه اقتفا ایده‌میه‌جکمز قضیه‌سی تسلیم اولنیور خلقمزك درجهٔ ذکاسی آنلره فائقدر دیه‌بیلیرم شوقدرکه سعی وتشویقده حکومتك قصوری وار دیدی .

حسین عونی پاشا ینه قول سابقنده اصرار کوسترمسی اوزرینه سلیمان پاشا : هایدی بیوردیغکز کبی اولسون ده مکتبك سنین تحصیلیه‌سی مقدمکی تحصیل حکمنجه اوچ سنه قالسون . لکن طقسان آلتی سنه‌سندن اعتباراً مکتب فنون حربیه‌دن سنوی ایکی یوزاللی شاکرد اخراج اولنه‌جغی جدوللر موجودندن معلوم دولتلری اولور مکتب حربیه‌نك وسعت حاضره‌سنك ایسه اوچ صنف اعتباریله یدی یوزاللی شاکردی استیعاب ایده‌میه‌جکی میدانده‌در بو حالده عادتمز حکمنجه شمدیدن فضله قاله‌جق شاکردانه مخصوص دائره‌نك انشاسی ایچون وضع اساسه باشلاملی که طقسان آلتی سنه‌سنه قدر قرین ختام اولسون دیدی .

بونك اوزرینه حسین عونی پاشا : به جانم طقسان آلتی سنه‌سنه قدر باقالم عمر دولت باقی اوله‌جقمی ؟ ینه محمود پاشانك

صدارته گله‌جگی سوزی قوتلشیور مملکت روسیه‌نك تحت تحکم واستیلاسنده قاله‌جغنده شبهه یوقدر سلطان عبدالعزیز روسیه مجلوبی احوال دولتده علائم انقراض ووخامت گوزلره چارپیور سن‌ده برطرفدن طقسان آلتی سنه‌سنده مکتبدن‌شاگرد چیقارمق تصوراتی‌ایله اوغراشیورسك دیدی.

سلیمان پاشا ایسه غلبهٔ انفعالات نفسانیه‌سی حسبیله بومثللو مباحثده الك زیاده حسیات شدیده‌یه اوغرار طاقمدن اولمغله جواباً : سزك آغزیکزدن بومثللو کلامك تفوه وصدورندن طولایی تأثر وتأسف ایدرم گورنمکده دیدیککز وخامتك‌دفعنه زمان‌وحالك استعدادی مساعد ومقامکزك قوتی کافیدر مراد ایدرسه‌کز بونتیجهٔ وخیمه اوزریمزه توجه ایتمزدیدی .

حسین عونی پاشا —. نه یاپارسك ؟ الدن نه گلور .

سلیمان پاشا — اسپانیا قرالیچه‌سنی وقتیله عسکر خلع ایتمدیمی ؟

حسین عونی پاشا — ایشته بن دمینجکده سویلدم سزی اقناع ایده‌میورم بز اوروپالیلره قیاس اولنه‌میز ایشته خطا کز بوراده پك بیوکدر.

سلیمان پاشا — بن‌بواعتقادده دگلم وخطا سوزی ظن‌ایدرم‌که قولکزك جهتمده قالماز .

حسین‌عونی‌پاشا — آجانم‌اخلاق‌بوزوقدر طابورلرده‌برچوق کندی‌سرایندن‌یتشدردیکی ضابطلروار بونلرله‌ایش گوریلورمی ؟

سليمان پاشا — بنده كزه قالير سه مملكتمزك اخلاقى بوزوقلرى يالكز صنف وكلايه داخل اولانلر ميانندهدر ديه بيلورم هر كس ملتك استحصال نجات وسعادتى مسئله سنده متفقدر حتى او كندوسنه منسوب ديديككز آدملرده مملكتمزك تهلكهدن مصونيتنى بزم قدر آرزو ايدرلر شايد ايچلرنده بورالرى درك ايتميانلر وار ايسه آنلرك ده دفعى قابلدر هم ده ايكى اوچ بيكباشى ايله بومسئله وجود بولور اويله اعظام ايديله جك ايش دكلدر .

حسين عونى پاشا — شمدى اوديديككز بيكباشيلرى طابور ضابطانى اوكرنوب آنلرده طابور ضابطان وافرادينه كندولرينى سودرنجه يه قدر زمانلر كچر .

سليمان پاشا — بن سزه مكتب ضابطانندن طابورلره بيكباشى ويرهلم ديميورم طابوريله بو ايشه خدمت ايدر بيكباشى بولورم ديورم .

حسين عونى پاشا — اونلر كيمدر ؟

سليمان پاشا — اسملرينى شمدى سزه تعيين ايتمم لكن اويله آدملرك موجود اولديغنى تأمين ايدرم ودها طوغريسى طاش قشله ده بولنان طابورلر بيكباشيلرينى بو ايشه تشريك ايدرم استانبولده كى طابورلردن برينك بيكباشيسى دخى مقصدمزه خدمته مستعددر لكن خلع وقوعندن صكره يرينه كچه جك ذاتده اصول استبداد ايله ادارهيى التزام جهتنده بولنور ايسه بوتهلكه يه دخولك هيچ لزوم ومعناسى يوقدر هم بنده كز پادشاه اوله جق

ذاته اصول مشروطيتی قبول وامضا ایتدردکدن صکره بیعت اولنملیدر دیرم .

حسین عونی پاشا — پك اوقدر ایلری کیدلمزسه‌ده حالمزه مناسب بر قونستیتوسیون لازم اولدیغنی بن‌ده معترفم ومطلقا اویله بر شی یاپارز ذاتاً آرتق بو فکرك اجراسنه مانع قالمزکه ...

سلیمان پاشا — اصول استبدادك الغاسی شرطیله وجناب حقك عون وعنایتنه مستنداً بو ایشی درعهده ایدرم .

ایشته‌سرعسکرپاشا کرك صدراعظم محمد رشدی پاشایی وکرك شیخ‌الاسلام خیراه افندی‌یی بوندن صکره کوره‌رك مسئلهٔ خیریه حقنده بینلرنده اتحاد واتفاق حاصل اولدی .

اتفاقات غریبه‌دن وجملهٔ مبشرات معنویه‌دن اولمق اوزره بر کون اول یعنی جمادی‌الاولینك اوچنجی‌جه کونی شیخ الاسلام خیرالله افندی ایله سلیمان پاشا میاننده فقرهٔ آتیهٔ عجیبه ظهور وتکون ایتمشیدی .

شویله که : سلیمان پاشا معارفك افراد ملت آره‌سنده انتشارینی کمال تهالکله تمنی ایدر ایدی . واقعا مکاتب رشدیهٔ عسکریه‌یی ومنشأ معلمیتی تأسیس‌ایله ابنای‌وطن بیننه نشرعلوم مقتضیه ایچون براصول سالم وضع ایتمش‌ایدی. فقط ملت‌اسلامیه‌نك معارفجه تأمین استقبالی‌علمای اسلامیه‌نك علوم ریاضیه وحکمیه‌ده اکتساب ترقی وتقدملرینه مشروط اولدیغی اعتقادنده بولندیغندن جوامع شریفه‌ده علوم‌آلیه‌وعالیه تدرس‌ایدن‌طلبه‌یه قدمای‌علمای کرام‌حضراتی کبی‌هرفندن بهره‌داراوله‌رق یتشملری‌عزمیله علوم‌ریاضیه‌وطبیعیه کوسترلسنی‌فوق‌العاده آرزوایدرایدی، شیخ الاسلام خیرالله افندینك شهرتکیراولان غیرت‌وطنیه‌وملیه‌سندن بالاستشهاد طلبهٔ علومی بومسلك تحصیله سوق ایچون سلیمان پاشا مشارالیهه مراجعتی عزم وتصورایدر. وساحلخانه‌لرینه کیدرك عرض مرام ایچون خیرالله افندی

حضرتلريله معارفه‌سی اولان دارشوارا باش کاتبی سعید افندینك پنجشنبه کونی مرافقتنی رجا ایلر .

ایرتسی کونی که سلطان عزیزك الك صوك سلاملغی در رسم معتاد اورته کوی جامع شریفنده اجرا قلنمش ایدی . بعدالصلاة سلیمان پاشا سعید افندی ایله بولشه‌رق خیرالله افندینك ساحلخانه‌لرینه کیتدیلر . لکن نه سلیمان پاشا خیرالله افندی‌یی ونه‌ده خیرالله افندی سلیمان پاشایی طانور ایدی . او وقته قدر کوروشمه‌مشلر ایدی .

سلیمان پاشا سعید افندی ایله برلکده اوطه قپوسندن ایچرو کیرر ایکن مشارالیه یرندن قالقه‌رق : بیورك بك افندی و والله سزسکز پك غریب سوزلرله وکمال حیرتله سلیمان پاشایی استقبال ایتدی . سعید افندی سلیمان پاشایی : مکاتب عسکریه ناظری سلیمان پاشا دیو تقدیم ایتدی . اوتوردیلر . خیرالله افندی حضرتلری بلا تأمل بن پك آز رویا کوررم وپك خاطرمده قالمز . او قدر اهمیتده ویرمم . لکن بو کیجه کوردیکم رؤیاپك غریب وجالب دقت. باخصوص رؤیاده کوردیکم ذاتاً عیناً ظهوری وبورایی تشریفی نوادر اتفاقیه‌دن ... آنك ایچون بکا فوق‌الحد وله‌وحیرت کتوردی دیه‌رك نقل منامه ابتدار ایتدی .

دیدی‌که : کویا بن روضهٔ پاك رسول‌اللهی زیارت آرزوسیله ینبوع ساحلنه چیقمشم وقرب مدینهٔ حضرت رسوله یاقلاشمشم. لکن ذهن وفکریمه برحیرت استیلا ایدرك تدبیر واختیارمی سلب ایتمش . متحیر وسرسام بر کنارهٔ زمینده پابستهٔ آرامم ... کویا که ظهورات غیبیه‌یه مترقب ونکرانم ... بن بوعالم وله واستغراقده مست لایعقل عشق خدا ورسول ایکن برده (بوراده نه‌طوربیورسك؟ قالق سکا روضهٔ مطهرهٔ فخرالانبیایی زیارت ایتدیره‌یم) دیه‌رك بر ذات یانمه کلدی . وکریبانمدن طوته‌رق بنی قالدیردی. مشتاقی اولدیغم مرقد منور حضرت رسول‌الثقلینی کوستردیکی کبی اوکه دوشه‌رك خارج وداخل مدینه‌ده بولنان سائر اماکن مقدسه‌یی دخی زیارت ایتدردی. بو زیارتدن حاصل

ایتدیکم ذوق وجدانی وشوق وشادیٔ روحانی ایله الآن اوقدر متلذذ وفریحم که مدت عمرمده بویله برکشایش درونی طویمامشیدم . دلیلم اولان ذات ایسه اشته بو پاشا حضرتلری ایدی دیوب دقتلی دقتلی وتکرار تکرار باقه‌رق : والله سز ایدیکز . بیقلری یوزی عینیله سز ایدیکز دیر . سلیمان پاشا دخی : بوکون زیارتدن مقصدی طلبهٔ علوملک فنون ریاضیه وطبیعیه‌دن برنبذه تحصیل ایتملرینه موافقت سنیه‌لرینی تمنی اولوب مکتب نظارتنده بولندیغی جهتله قبول بیورلدیغی حالده معلم وسائره تدارکی ایچون ایفای لازمهٔ معاونت ایده‌جکنی وسایهٔ جلیله‌لرنده بو امر خیره وصول ملت اسلامیه ایچون برباب سلامت وسعادت کشاد ایده‌جکندن وذات عالیلرینی شخصاً بیلمدیکی حالده مجرد بو نیت خالصه ومقدسه‌سنی عرض ایچون کلدیکندن معروضاتنك تنفیذ حکمی تقدیرنده رضای حضرت خدا ورسول استحصال ایدلمش اوله‌جغنه حکایه بیوردقلری اشارات منامیه دلیل کافی اولدیغی ودلالت عاجزانه‌سنك مشروعیت واقدسیتنه بوندن واضح برهان معنوی اوله‌میه‌جغنی عرض ایدر .

خیراه افندی حضرتلری سلیمان پاشانك معروضاتنی تقدیر وتصدیق ایله بوبابده برپروغرام تنظیمنی سپارش ومعاونتنی طلب ایدر .

برآز دها مکالمه‌دن وحالات جاریهٔ مؤسفه اوزرینه بعض مرتبه مشتکیانه مذاکره‌دن صکره سعید افندی ایله برلکده قالقارلر کیدرلر.

حال بوکه بورؤیانك مدلول وماصدقی ایرتسی کونی حسین عونی پاشا ایله سلیمان پاشا آره‌سنده تیمناً ویریلان قرار مقدسك نتیجهٔ متبرکه‌سی اولان صالی کونی وقعهٔ خیریه‌سی ایمش که سلیمان پاشا وقعهٔ جلیلهٔ مذکوره‌نك دال وفاعلی اولوب ذات حضرت شیخ الاسلامی دخی فتوای شریف خلع سلطان ایله آنك دلالت ایتدیکی اثر مستقیمه اقتدا واتباع ایلدی.

سلیمان پاشا بالمناسبه شیخ الاسلامه کیتدیکنی ومشار الیهك بوزمینده بر رؤیا نقل ایلدیکنی حسین عونی پاشایه حکایه ایلدی . حسین

عونی پاشـا ایله خیراه افندی بیننده ذاتاً منـافرت اولدیغی کبی حسین عونی پاشا طبعاًده خودبین ومستهزی اولدیغندن سـنی آلداتمش واو رؤیایی‌ده اویدرمشدر سوزیله اهمیت ویرمدی .

سلیمان پاشا : بتمله ذاتاً معارفه‌سی یوقدر وقپودن‌دهااچری کیرر ایکن کمال تحیرندن حکایهٔ منامه‌باشلادی ظن ایدرم که‌مصنوع دکلدر حمیتمند برذاته بکزییور اعتقادمجه حتی بوایشی کندیسنه آچسه‌کز بلکه اوده اشتراك ایدر وایدرسه مقصدمز پك مشروع وناقابل تعریض صـورتده تیسرنمای حصـول اولور سوزلریله ردجواب ایلدیسه‌ده حسین عونی پاشاصورت ظاهره‌ده مسامحه‌کارانه طورانه‌رق بحث آخره نقل کلام ایلدی .

ظن اولنورکه حسین عونی پاشانك مؤخراً خیرالله افندی حضرتلریله وفاق واتحادی بومصاحبتك جملهٔ تأثیراتندن اوله‌رق وقوع بولان ملاقاتدن منبعث اوله .

ایرتسی پازارکونی آقشامی ایدی که حسین عونی پاشا سلیمان پاشـایی آراتوب کیتدیکی محل‌دخی معین اولمدیغندن مکتب فنون حربیه واعدادیه ایله خانه‌سنه وصدراعظم محمدرشدی پاشا ایله دفترخاقانی ناظری یوسف پاشانك ساحلخانه‌لرینه ودهابعض محللره مخصوصاً یاورلر وچاوشـلر کوندرلدی . پاشای مشارالیه ایسه ساعت یارمه قدر احباسندن عیادتنه کیتدیکی برخسته‌نك نزدنده ایدی . دار شورا چاوشلرندن بری‌ده کلوب اوراده بوله‌رق سر عسکر پاشانك ساحلخانه‌سنده بکله‌مکده اولدیغی امرینی

ویردی . پاشای مومی الیه دخی واپور وقتی کچمش اولدیغندن بشکطاشه قدر کله‌رك اورادن برقایغه راکباً اسکدارده پاشالیمانینده ساحلخانهٔ سرعسکری‌یه چیقدی . بعدالملاقات صدر اعظمله کوروشلدیکنی وشیخ الاسلامك وقاضیعسکر قلبه‌لی خلیل افندی ایله شروانی احمدافندینك دائرهٔ اتفاقده بولندیغنی بیان ایتدی . و پازار کونی سلطان عزیزك یلدز کوشکنه کیتمسی محتمل اولدیغندن سلیمان پاشانك برطابور آلوب کوشکی محاصره ایلمسی ویاننه اون بش قدر روولورلو ضابط آله‌رق یاننده طوروب تهدید ایتمسی واومدت ظرفنده سلطان مرادك سرایدن آلنه‌رق طوپ تپو سراینه کوتوریلوب اوراده کندوسنه بیعت ایدلمسی وشاید اوکون یلدیزه کیدیش اولمزسه بربلوك سواری ایله سلطان مرادی دائرهٔ مخصوصه‌سندن آلوب سرایك‌ده جوانبی طابورلر ایله احاطه اولنمسی قرارینی سویلدیسه‌ده سلیمان پاشا بوتدبیرك مخوف وغیرقابل اجرا اولدیغنی درمیان ایلدی .

مکر بوقرار ایکی سنه مقدم صنف وکلادن بعضلرینك اتحاد واتفاقیله تشکل ایدن هیئت خفیهٔ لفلقیه‌نك جملهٔ تدابیر سخیفه‌سندن ایمشده حسین عونی پاشا خاطر نشانی اولان بو قرار نامعقولی موقع فعله قویمق استه‌مش .

سرایدن بربلوکله آلوب کتمك دغدغه‌یی موجب اولور مطالعه‌سی بحریه ناظری قیصرلی احمدپاشا طرفندن درمیان اولندیغی کبی ردیف پاشا وسلیمان پاشا دخی مطالعهٔ مذکوره‌یی نظر اعتنایه آلدیلر .

دشمنلره بر وسیلهٔ استفاده چیقاریلور خدشه‌لری دوشونلدی .
وردینف پاشا بازار کونه قدر ایشك ترشح ایتمك احتمالی درمیان
ایله همان چهارشنبه کونی و یاکه صالی کونی اجرایه قیام اولنمسی
لزومنی ادعا وذات سرعسکری آرتق صالی اولمزدیه‌رك چهارشنبه
مجلس خاص کونی اولدیغی جهتله اوکونه تبدیلی وصدراعظمله
شیخ‌الاسلامه آکا کوره خبر ویرلمسی لزومنی کوستردی .

نهایت ـ چهارشنبه کونی سلطان مرادك آرابه‌سنه بینوب
طوپ قپو سراینده صرف نظرله قیصرلی احمد پاشانك رأیی
اوزرینه باب سرعسکری‌یه کلمسی وسرایدن چیقدیغی خبرینی
سلیمان پاشا نوبتجی براقدیغی برضابطه‌له بعدالاستخبار طابورلری
آله‌رق اینوب سرایك اطرافنی قوشاتمسی ودار شورا رئیسی
ردیف پاشانك‌ده عمومنه قوماندان بولنمسی ـ قراری ویرلدی .

سرعسکر حسین عونی پاشا بو قراری ذات صدراعظمی
ایله شیخ‌الاسلام خیراه افندی‌یه عرض ایلدکده شیخ‌الاسلام
افندی ـ چهارشنبه کونك تقویمده مندرج اختیاراتنده
(حذر از ابتدا) یازیلو بولندیغی جهتله متوکلاً علی‌اه صالی
کونی اجرا اولنمسی ـ رأیی ویرمسیله قرارمصلحت ینه‌دکیشمش
ایمش ..

بازار ایرتسی صباحی ایسه سلیمان پاشا هنوز صالی کونی
اجرای مقصده قیام اولنه‌جغی خبرینی آلمقسزین بروجه مشروح
اولجه سوزلشمش اولدیغی خاصه بشنجی طلیعه طابوری

بیکباشیسی عزت افندی‌یی قشله‌دن چاغره‌رق چهارشنبه کونی مقصده تشبث اولنه‌جغنه دائر معلومات ویرمش وطاش قشله ایله سلاحخانه قره‌غولنده موجود اوچ طابورك ضابطانی میاننده مشکوك‌الحال بولنانلرك سریعاً بردفترینی استمش ایدی. مومی الیه بیکباشی عزت‌افندی اون ایکی قدرضابطك احوالی کندوسنجه مضبوط اولدیغنی بالبیان تنظیم ایتدیکی پوصله‌یی طابورینك برنجی بلوکی یوزباشیسی نجیب بك ایله مکتب حربیه‌یه کوندردی ونجیب بکك محرم اولدیغنی‌ده تذکره‌سنده بیان واشارت ایتدی .

سلیمان پاشا بو پوصله‌یی آلدقدن صکره مومی‌الیه یوزباشیدن عندالاستفسار طابورلر نزدنده جبخانه‌اولمدیغنی آکلادی. مکتب حربیه‌ده‌ده ذاتاً شنایدر تفنکلریله روولورلرك وطوپلرك جبخانه‌لری اولمیوب یالکز ویجستر جبخانه‌سی بولندیغندن داخلیه میرآلایی احمدحفظی بکی چاغره‌رق حسب‌اللزوم تفنك‌وروولور وطوپ جبخانه‌سی جلب اولنه‌جغنی بالبیان طوپجی قول آغاسی رفیق افندینك سریعاً جبخانه اخذی ایچون چوبان چشمه‌سنه کیتمسی وکیجه‌ساعت بره طوغری قشله‌ده بهمه‌حال جبخانه‌نك بولنمسی امرینی ویردی. وطابورلر ایچون جبخانه استمك ومشکوك الاحوال ضابطانك پوصله‌سنی تقدیم وبشکطاش جهتی قومندانی میرلوا ادهم پاشا ایله طاش قشله‌ده بولنان میرآلای امین بکك دخی تبدیل محل ایتملری لزومنی عرض ایتمك

ایچون باب سرعسکری یه کتمك اوزره ایکن بر سرعسکر چاوشی کله‌رك سنی سرعسکر پاشا استیور دیو سلیمان پاشایی چاغردی . پاشای مومی الیه دخی ذاتاً حاضر بولندیغندن طوغریجه باب سرعسکری یه کیتدی که تقریباً ساعت یدی راده‌لرنده ایدی .

سرعسکر پاشا قرارك صالی کونه تحویلی وکوندوز ساعت بشده اجرا اولنه‌جغنی کندوسنه تبلیغ ایلدی . و هایدی کیت مدحت پاشایه بویولده معلومات ویر اومراد افندی حضرتلریله مخابره ایدیور صورت قراری عرض ایتسون دیدی .

سلیمان پاشا مدحت پاشانك قوناغنه کیدرك صورت قراری تبلیغ ایلدکده مدحت پاشا : شیخ الاسلام افندی بکا بو یولده خبر ویرمدی بهمه‌حال سرعسکر پاشا بر بلوك سواری ایله افندی دائره‌سندن مراد افندی یی آله‌رق باب سرعسکری یه کوتورمالیدر ومراد افندی ایله بن مخابره ایتمیورم ضیا بك ایدییور اوده بوراده‌در چاغره‌یم‌ده خبر ویرسون دیدی . وآنك اوزرینه کیتدی بشقه اوطه‌دن ضیا بکی آلدی کتوردی .

سلیمان پاشا صورت قراری ضیابکده تفهیم ایتمسی اوزرینه ضیا بك : مراد افندی حضرتلری ظن ایدرم‌که بوصورتی قبول ایتمزلر مع‌مافیه بن طوغریدن طوغری یه مخابره ایتمیورم دوقتور قاپلیون واسطه‌سیله خبرلشیورم باقالم قاپلیونی جلب ایده‌لم وافندی حضرتلرینه خبر کوندره‌لم دیدی .

بونك اوزرینه سلیمان پاشا مدحت پاشانك قوناغندن چیقه‌رق

باب سرعسکری‌یه کلدی وجریان ایدن سوزلری حسین عونی پاشایه حکایه ایلدی . حسین عونی پاشا مدحت پاشانك قولنی رد ایله مراد افندی حضرتلرینك ساعت بشده‌سرای همایوندن چیقملری لزومنده اصرار ایلدی .

بو اثناده کرك مراد افندی حضرتلرینك وکرك سائر سلطان مجید شهزادکانك سرایدن خارجه چیقوپ کشت‌وکذارلری منع اولنمش ایدی . وقعه‌دن یالکز ایکی کون اقدم مراد افندی حضرتلری حقنده [استرلرسه جامع شریفه فلانه چیقسونلر وکزنسونلر] کبی بر اراده ظهور ایتدی . بونکله‌برابر مشارالیه حضرتلرینك وبرادری حمید افندی حضرتلرینك منسوبانندن برقاچ کشینك نفی‌دخی دردست اجرا ایدی .

سلیمان پاشا مدحت پاشانك قوناغنده بولندیغی صره‌ده سلطان عزیز طرفندن سرعسکر پاشایه یاور مخصوص کله‌رك یاآقشامه ویاصباحه افندمز سزی ایستیور دیه‌برخبر کتوردی .

بو امرك ورودی اتفاقك انحلالی ومسئله‌نك طویلدیغی واهمه‌لرینی اشراب ایدرك خیلیجه اضطراب‌حاصل اولدیسه‌ده ینه مستعیناًباالله ذره‌جه فتور کتورلمدی . سلیمان پاشا بتکرار مدحت پاشانك قوناغنه کیدرك حسین عونی پاشانك سوزلرینی عرض وبیان ایتدی . مدحت پاشا ایسه سرایدن کیدوب عسکر ایله آلمقدن بشقه چاره اولمدیغنی ینه ادعا ایدوب اوصره‌ده آره‌ده واسطه بولنان قاپلیون دخی کلدی . سلطان مراد حضرتلرینك اویله‌جه چیقوب خود بخود باب‌سرعسکری‌یه کیده‌میه‌جکنی وکیتمك عزمنده اولسه‌لر بیله

سلطان عزیز طرفندن مخالفت کوستردیکی حالده بهمه حال ینه عسکرله آلمق لازم کله‌جکنی بیان ایتدی . و کندولرینك سزك تدبیرکز وجهله چیقوب جلوس ایتمسی اوروپا نظرنده‌دخی شخصلری ایچون چیرکین کورونه‌جکدر هم‌ده افندی حضرتلری (بن بوکره سرایدن آلندقدن صکره آرتق بردها ایچرویه کیرمم) دیورلر بورالری‌ده مطالعه ایدیکز دیدی .

سلیمان پاشا بزم سلطان عزیزك شخصنه هیچ برغرضمز یوقدر بلکه کندولرندن شخصی اوله‌رق لطف‌ده کوردم. مرادافندی حضرتلرندن‌ده شخصی برمنفعت طلب وقیدنده دکلم بو ایشه مجرد ملتی کورینن خطر وتهلکه‌دن قورتارمق ایچون تشبث اولنیور کندیلری‌ده افراد ملتدن‌درلر بز بوقدر فدا کارلق کوستریورز برقسمنی‌ده آنلر درعهده بیورسونلر دیدی .

قایلیون ایله برابر مدحت پاشا وضیابك ینه عسکرك کلوب مراد افندی حضرتلرینی سرایدن آلمسی بحثنده مشترکاً ثبات ایتدیلر . سلیمان پاشا کوندوز ساعت بشده کلوبده سرایدن افندی حضرتلرینی آلوب چیقارمق پك مخوف ومخاطره‌لیدر بومخاطره‌یه‌قارشو مقصده‌نائلیتدن صکره ملت‌ایچون نه‌استفاده توجه ایده‌جك ؟ بکا قالیرسه افندی حضرتلری شمدیدن مشروطیت اداره‌یی دخی تعهد بیورملیدر دیدی .

مدحت پاشا دخی بو قولی مؤید اوله‌رق اوت مرادیمز بر دسپوتی قالدیروب یرینه بردیکر دسپوت کتورمك دکلدر

البته بویله اولەجقدر جلوسلری آننده بر خط همایون نشر ایدرلر او آرزو حاصل اولور دیدی .

بونك اوزرینه سلیمان پاشا سرایدن صیزیلتیسزجه چیقمق ممکن اولدیغی حالده اولوجهله چیقمەسی واولەمدیغی تقدیرده بالضروره قوهٔ عسکریه‌ایله چیقارلمق لازم کله‌جکندن کیفیتی آکلایه‌رق آکا کوره طورانمق ایچون موسیو قاپلیونك بشکطاشده حمام صره‌سنده اجزاخانهٔ عثمانیده اوتوروب کندیسنه کوندریله‌جك مکتب حربیه معلملرندن بیکباشی کمال افندی‌یه تعیین قلنان پارولایی ویردکدن صکره تفهیم حال ایلسنی اخطار وتأکید ایتدی وتکرار باب سرعسکری‌یه عودت ایلدیسه‌ده سرعسکرپاشایه‌باب سرعسکری میداننده تصادف ایدرك آلدیغی امر اوزره آقشام ساحلخانهٔ مشارالیه‌کیتدی. خاصه مجلسی اعضاسندن میرآلای حاجی راشد بکه[١] دخی هیچ برسررشته ویرمکسزین ساحلخانهٔ مذکوره کلمسنی تنبیه ایتدی. او آقشام ایکیسی برلکده مابین دردنجی کاتبی سلیمان بکه مدعو اولدقلرندن مومی الیه دخی مانع شرعیلری ظهور ایتدیکندن بحثله دیکر آقشام کله‌جکلرینه دائر خبر کوندردیلر.

[١] حاجی راشدبك بالاخره فریقلکله ١٢٩٣ عثمانلی روس محاربه‌سنده اناطولی جهتنده بولنمش اولان فریق حاجی راشد پاشا مرحوم درکه بعدالمحاربه بالیکسره نفی ایدلمش واوراده اکمال انفاس حیات ایلمش در.

مرحوم مشارالیه اعیان رئیس ثانیسی احمد مختارپاشا حضرتلرینك قاین برادری ایدی .

آقشام طعامدن صوکره سرعسکر پاشا وردیف پاشا وسلیمان پاشا بریره کلدکلرنده سرعسکر پاشا کندوسنه بر یاور مخصوص دها کلەرك مابیندن ایستنلدیکنی ویارین کلیرم دیدیکنی باحکایه بو ایشك طوبلدیغندن اظهار تلاش ایتدی . آنك اوزرینه طویلوبده امر بر عکس اولدیغی تقدیرده درویش پاشانك سر عسکرلکی اغلب احتمالاتدن اولمغله بوحالده نه یولده طورانلق لازم کلەجکی موقع بحث وتذکره قونلدی .

خلاصهٔ قرار : درویش پاشانك سرعسکرلکی بوکیجه اجرا اولندیغی واتفاق واقع دخی طویلدیغی تقدیرده باب سرعسکری یه ویاخود طاش قشلەیه کلەرك کندولرنجه بالطبع برطاقم تدابیره قیام ایدەجکندن بوحالده اول امرده آنك توقیفیله بعده هر نه مشکلات ظهوروتقابل ایدرسه ایتسون آرتق فتور کتورمکسزین همان اجرای مقصده قیامدن عبارت اولدی .

ردیف پاشا ایله سلیمان پاشانك کوستردیکی ثبات واصراره طویلدق واهمەسی دخی انضمام ایتدیکندن حسین عونی پاشاده آرتق ساعت بشده ایشه تشبث قرارندن عدول ایدرك علی السحر ساعت طقوزده اجرا اولنمسی رأینی تصویب ایلدی .

کرك حسین عونی پاشانك وکرك وکلای سائرەنك کوندوز ساعت بشده وکلا واپورینك استانبوله ورودندن صکره ومجلس خاصك انعقادی کونی بو ایشه ابتدار رأینده بولنملری شاید امر برعکس اولورسه (برطاقم حریفلر بنی وطغیان ایدرك عسکری ده تحریك واغفال ایتمشلر بزم بوندن خبر ومعلوماتمز یوقدر حتی بز علی العاده مجلس مذاکراتیله

مشغول ایدك) دیمك ومادهٔ خلع وقوعندن صكره دخی سلطان عزیزك طرفدارانی ظهور ایدر وحقمزده بر سوء قصد اتفاقی حاصل اولور خوفندن ناشی بریٔ الذمه کورونمك مقصدلرینه مستند ایدی. حتی سلطان مرادك اجلاسی وسلطان عزیزك خلعی زماننه قدر صدراعظم محمد رشدی پاشا ایله بالجمله اعضای مجلس خاص بو ایشدن بی خبر کورینوب زعملرنجه تبدل سلطنت خبری باب عالی یه کله جك ومحمد رشدی پاشا دخی بونك اوزرینه قیام ایدرك خلعه وجوب ترتب ایتمش اولدیغنه دائر مختصر بر نطق ایراد ایله وکلا نامنه اوله رق تبدل سلطنتی تصدیق ایده جك ایدی . لکن حسین عونی پاشانك طویلدق واهمه سنه اتباعی واجرا مأموریتی عهده کار بولنان سلیمان پاشانك دخی [علی السحر اولمزسه بو ایش نتیجه بولمز ووخیم اولور بن ده تعهد ایدهمم] دیو کوستردیکی اصرار بو ایشده ذی مدخل وکلای ثلثهٔ معلومه نك تدابیر غیرمعقوله سنی حکمسز براقدی .

اتفاقات غریبه دن اوله رق ادرنه ده بولنان فریق شوکت پاشا(١) نك برادری ابراهیم بك او آقشام ساحلخانهٔ سرعسکریده مسافر اولوب بعدالطعام دیکر اوطه ده برمدتجك اوتوردقدن صکره وداع ایچون سرعسکر پاشایه کلدی وبشکطاشه طوغری کیتدی . مکر میر مومی الیهی آلمق ایچون مابیندن اوچ چفته قایق کلمش ایمش .

بونك اوزرینه وهم بتون بتون تجسم ایدرك ابراهیم بکك جاسوس اولدیغنه بوراده بولنانلرك تحقیق حالی واخباری ایچون کلدیکنه آرتق حکم اولندی واو صره ده ساحلخانه او کندن کچن بر ترسانه صندالی دخی جمله یی اوز کوتدی ایسه ده هله قوزغونجغه طوغری کیدرك برآز انشراح ویردی .

---

[١] الیوم اعیان اعضاسندن بولنان شوکت پاشا حضرتلریدر .

مع مافیه مطلقا طویلدق اعتقادی سرعسکر پاشا وسائره بیننده جایگیر اولوب واوصره‌ده سرعسکر پاشا ایچرو طیشاری چیقه‌رق نه یاپلمق لازم کله‌جکی قرارنده تردد کوستردی . وردیف پاشا وسلیمان پاشانك بولندیغی قره طرفنده‌کی اوطه‌یه کله‌رك اتفاقك طویلدیغنی ادعا وردیف پاشا دخی مدعایی تأیید صورتنده بسط مقال ایله آرتق الدن کلانی یاپمقدن بشقه چاره قالمدیغنی جواباً بیان وسرعسکر پاشادخی قول‌مذکوری تأییدوتصدیق ایلدی . بونك اوزرینه سلیمان پاشا افندم لقردی‌ایله اضاعهٔ وقت ایتمیه‌لم بکا مساعده‌ایدیکز: برکره طاش قشله‌یه کیده‌یم عسکری کوره‌یم احوالنی تحقیق ایده‌یم ومطلقا عسکرك باشنده بولنه‌یم مقام سرعسکری تبدل ایتمش ویاخود کیفیت طویلمش ایسه یقانی قورتاره‌میه‌جغمزدن ایجابنه چابالارز بن طاش قشله‌ده ویاخود مکتب حربیه‌ده‌یم بندن هرصورتله اخذ معلومات ایده‌بیلورسکز انشاالله بورالره هیچ حاجت قالمقسزین سرایی احاطه ایدرك مقصدی حاصل ایدرز دیر .

آنك اوزرینه سرعسکر پاشا استانبولدن طابورجلبنی تخطرله دارشورای عسکری اعضاسندن اوآقشام ساحلخانه‌ده بولنان باجناخی میرلوا حسین پاشایی[١] جلب ایله باب سرعسکریدن بر طابور

[١] بوحسین پاشا اکینلی وقصاب زاده اولدیغی جهتله قصاب عنوانیله ملقب اولوب هرسك وصربستانده جبانت کوستردیکی کبی بودفعه اردهانی دخی روسیه‌لویه تسلیم ایدن فریق حسین صبری پاشادر .

(محرره)

عسکر کتورمسنی امر وتنبیه ایدر . مومیٰالیه حسین پاشا بو امرك صور اجرائیه‌سنده اظهار تردد وکندوسنده قوماندانلق صفتی بولنمدیغی جهتله عسکرك امر مذکوری اصغا ایده‌جکی مجهول اولدیغنی افاده ایله بیان عجز ایتدی .

سلیمان پاشا حسین پاشایی کل بورایه دیوچاغروب قارشوسنده‌کی صندالیه‌یه اوتورده‌رق: باب‌سرعسکری‌یه‌کیت مرکزقوماندانی میرلوا مصطفی سیفی پاشایی‌بول وآکا « سن سلیمان پاشا ایله برعهد ایتمشسك آنك کیجه‌سی بوکیجه ایمش عسکری آلسون کلسون» دییور دیو سویله اوکلور دیدی.

بو سوزدن اوزرینه حسین عونی پاشا تعجبله برابر سلیمان پاشانك ویردیکی تأمینات اوزرینه استانبولدن کله‌جك عسکر ایچون قناعت حاصل ایتدی .

سرعسکر پاشا او آقشام ینه ساحلخانه‌ده بولنان میرلوا موسیو نجیب پاشایی[١] جلب ایله طرابیه وبیوکدره‌ده بولنان تلغرافخانه‌لرك ساعت طقوزدن بدأ ایله طوپ آتیلوب رسم بیعته ابتدا قلنَنجه‌یه قدر طوتلمسنی تنبیه ایتدی. نجیب پاشا یالکز باشنه بوایشك بجرلمسی ممکن اوله‌میه‌جغنی عرض ایتمسی اوزرینه اوجوار قره‌غوللرنده‌کی طابوردن عسکر آلمسنی تنبیه ایلدیسه‌ده طابور بیکباشیسنك خبری اولوب اولمدیغنی سؤال و یوقدر جوابی اوزرینه عسکر

---

[١] بوپاشا بالاخره پدر مرحومك محاکمه‌سنده مدعیٔ عمومیلك رولنی ایفا ایدن فریق نجیب پاشادر .

کلمز وشاید بر مخالفت ظهور ایدرسه نه یاپلمق لازم کله جکنی استجواب ایتدی. بونك اوزرینه سلیمان پاشا: استینیه قره غولنه کیت اوراده یوزباشی خلیل آغا [۱] واردر آکا «بنی سلیمان پاشا کوندردی وبلوکنی سلاح باشنه ایدوب بتمله برابر کیده جکسك» دی او بنم اسممی ایشیتدیکی کبی عسکرینی آلور سزکله تلغرافخانه یه کیدر وطوتار وهر بر امرکزی اجرای ایدر دیدی.

اشته ایشك بو جهتی دخی حاصل اولدقدن صکره سلیمان پاشا بتکرار کندنجه تدارکات ایجابیه یه تشبث ایتمك اوزره قارشویه عسکرك یاننه کچمکلکنه طلب رخصت ایلدی.

سرعسکر پاشا بر آز دها تعویق ایله عجب آشاغیده بولنان میرالای طیار بکه ده آچسه ق اولورمی؟ او مراد افندی حضرتلرینك حرمندن طولایی کندی آدمی صاییلور دیوب ینه طیشاری چیقدی وعودتنده طیارك آوکنی آچه یم دیدمسه ده اورالرده دکل دیدی. وسلیمان پاشایه خطاباً: سن میر آلای راشد بکه هیچ بو ایشی آچدکمی؟ دیمه سیله سلیمان پاشا خیر آچمدم لکن حاجت یوق شمدی سویلدیکم کبی او بنمله برابر کلور ایسترسه کز چاغرکزده سز سویلیلك دیمسی اوزرینه حاجی راشد بك چاغریله رق سرعسکر پاشا وخامت انجامدن وصرف حمیت زمانی کلدیکندن

---

[۱] بالاخره نازللی ردیف طابوری بیکباشیسی اولوب نازللیده اجل موعودیله وفات ایدن خلیل آغادرکه الیوم افغانستان امیری خضرتلرینك معیتلرنده مستخدم اولان فضلی افندی آنك مخدومی در.

و کندوسنك غیرت ملیه‌سی اوته‌دنبرو معلوم اولدیغندن وپادشاهك خلعنه آرتق وجوب ترتب ایتدیکندن بجمله سلیمان پاشا ایله بولنمسی لزومنی درمیان ایلدی . حاجی راشد بك دخی مع الافتخار بوخدمتده بولنه‌جغنی وذاتاً پاشانك امرینه تابع اولدیغنی جواباً افاده ایلدی .

آندن صکره سلیمان پاشا آرتق بزه رخصت ویرکز سوزینی تکرار ایلمسیله سرعسکر پاشادخی بن‌ده صدر اعظمه کیده‌یم ساعت طقوزده بوایشه ابتدار اولنه‌جغی خبرینی ویره‌یم ذاتاً بوکیجه ساعت درتده نتیجهٔ قراری آلمق اوزره بنی بکلیه‌جکدر اورادن‌ده شیخ الاسلامه اوغرارم وآنلری آلور بزم یالی‌یه کتوررم دیدی . وسریاور مصطفی بکی چاغره‌رق سن‌ده کیت مدحت پاشایه وبحریه ناظری قیصرلی احمدپاشایه معلومات ویر مدحت پاشا ساعت طقوزی کچه‌رك طوغریجه باب سرعسکری‌یه کلسون ویاخودبورایه‌کلسون‌ده‌باب‌سرعسکری‌یه برلکده کیدلسون قیصرلی احمد پاشا دخی برموجب مقاوله تدارکات لازمه‌ده بولنسون دیدی .

چونکه‌او کونی کوندوزین قیصرلی‌احمدپاشا باب سرعسکری‌یه کلمشیدی. واولنان مقاوله حکمنجه مراد افندی حضرتلری باب سرعسکری‌یه کلوب بیعت اولندیغی کبی حریق قله‌سی براشارت چکه‌رك او اشارتی کوردیکیله بالجمله سفاین امیریه طونانه‌جق وقره‌غول کمیسی طوپ انداخت ایتمکه باشلیوب برنجی طوپی ایشیدر

ایشیدتمز ذاتاً منتظر طوران مکتب حربیه طوپجی شاکردانی دخی ایکنجی طوپی آته‌جق بووجهله یوز بر پاره طوپ انداختیله رسم بیعت اعلان اولنه‌جق ایدی .

قیصرلی احمد پاشا امرای بحریه‌دن قوماندان میرلوا عارف پاشایه بو بحثی آچه‌رق افشای راز ایتمیه‌جکنه شرط ایتدرمش وپاشای مومی الیه دخی بن اون بیك غروش معاش آلیردم هیچ بر مضایقه‌م یوقدر ادعا شخصی اولمیوبده سلامت ملت ایچون اولدیغی تقدیرده بواتفاقه داخل اولورم دیمش واومقصداوزرینه سوز ویرمشدر .

حاصل کلام سرعسکر پاشا میرآلای مصطفی بکده لازم کلان او امری ویردکدن صکره سلیمان پاشا وحاجی راشد بك ومصطفی بك ساحلخانه‌دن چیقه‌رق اسکدار اسکله‌سنه قایق تدارکنه کیتدیلر ومیرالای مصطفی بکك بولدیغی ایکی چفته بر قایغه اسکدارك بشکطاش اسکله‌سندن دردی برلکده سلیمان پاشا ایله حاجی راشد بك طوپخانه وحسین پاشا ایله مصطفی بك باغچه‌قپوسی اسکله‌لرینه چیقمق اوزره راکب اولدیلر .

قایق آچلدقدن صکره حسین پاشا سلیمان پاشایه تدابیر وتدرکاتك نه‌یولده اولدیغی سؤال واودخی یالکز بشنجی طلیعه طابوری بیکباشیسی عزت افندینك برآز معلوماتی وارسه‌ده یارین ساعت طقوزده اجرا اولنه‌جغندن آنکده بی خبر بولندیغی ودیکر بیکباشیلره هنوز بویولده برشی آچلمدیغنی افاده ایلدی .

حسین پاشا وهمه ذهاب ایله کیده یم صدراعظمك ساحلخانه سنده سرعسکر پاشایی بولوب خبر ویره یم. بوایشی بر آز تأخیر ایتسون دها میدانده هیچ برشی یوقمش دیو تلاش کوستردی. سلیمان پاشا ایله حاجی راشد ومصطفی بکلرك کوستردکلری مکانت تأثیری اوله رق تلاشمز کور اهمیتدن قالدی وقایقده قایقجیلرك غلطی اوزرینه صالی پازاری اسکله سنه واصل اولدی .

اوصره ده حسین پاشا ینه وهمنی تکرار ایله ساحلخانهٔ صدر اعظمی یه کیدرك فراغت مصلحت تکلیفنی ایتمك نیاتنی درمیان ایلمسی اوزرینه سلیمان پاشا قایقجیلر یاننده بوبحثی آچمقدن تحاشی ایدرك برلکده قره یه چیقمسنی حسین پاشایه تکلیف ایتدی ومصطفی بك قایقده قاله رق سلیمان پاشا وحسین پاشا وحاجی راشد بك صالی پازارینك آرالق اسکله سنه چیقدیلر .

سلیمان پاشا حسین پاشایه خطاباً : برادر سن باب سرعسکری یه کیت اکر تبدل وکلا اولمش ایسه مصطفی پاشایی وعسکری بکاویردیکی سوز اوزرینه جلب ایتمك اغلب احتمالدر معمافیه ایده مه مك دخی محتملدر جلب ایتدیکك تقدیرده مقام سرعسکری یه بشقه کمسه کلمش واوراده حاضر ایسه النی آرقه سنه باغلیه رق حبس ایدرسکز عسکردن خلاف انتظار برمخالفت کورر ایسه ك سکوت ایت وتبدیل سؤال وجواب ایدرك طوغری یجه کل بکاخبرویر بن یامکتب حربیه ده ویاخود طاش قشله ده یم بعده ایجابنه آنك اوزرینه تشبث ایدر وبلکه ده قانلو بر مجادله

چیقاررز اکر تبدل وقوعه کلمه‌مش ایسه مصطفی پاشا ایله برلکده البته عسکر کله‌جکدر لکن استانبولدن عسکر کله‌جکنی ویاخود کلمیه‌جکنی کل بکا قشله‌ده خبرویرکه بن دخی آکا کوره خط حرکتکزی تعیین ایده‌یم دیدی .

اشته بو قرار اوزرینه سلیمان پاشا ایله حسین پاشا یکدیکرندن آیرلدیلر وسلیمان پاشا ایله حاجی راشد بك طوپخانه‌دن برر حیوانه راکباً طوغریجه مکتب حربیه‌یه کلدیلرکه طاش قشله‌نك کوشه‌سندن کچر ایکن دها هنوز طابورلرك جبخانه عربه‌لری طاشنمقده ایدی ومکتب حربیه‌یه ورودلرنده ساعت بش بچغه وارمش ایدی .

سلیمان پاشا طوغریجه داخلیه میرآلایی احمد بکك اوطه‌سنه کیره‌رك میرمومی الیهی قالدروب فداکارلرك بوراده‌میدر دیدی .

(اتفاقات عجیبه‌دندرکه مکتب امرا وضابطانندن برطاقملری سلطان عزیزك روسیه‌لویه کوستردیکی مساعدات حقوق شکنانه‌دن دلخون ومتأثر اوله‌رق وقعه‌دن حتی ایکی آقشام اول نتیجهٔ احوال نه‌یه منجر اوله‌جق سوزوکداز تا بصباح مداولهٔ افکار ایتمشلر وبینلرنده هر درلو فداکارلغه پیماندادهٔ قرار اولمشلر ایدی بونلرك حاصل ایتدیکی درجهٔ تأثری داخلیه میرآلایی احمد حفظی بك سلیمان پاشایه برنبذه‌جك بیان ایتمش ایسه‌ده پاشای موی الیه بویله شیلرك شمدیلك لزومی یوقدر دیه‌رك سوزی قپاتمش وسلیمان پاشانك حمیت ملیهٔ مسلمه‌لری حکمنجه بوسوزی برحکمته مستنددر اعتقادیله آنلری سکوت مجبوریتنده بولندرمش ایدی)

میرموی الیه بر آزینك موجود اولدیغنی جواباً بیان ایتمسی

اوزرینه ارکان حرب قول آغاسی رفعت افندی[١] یی چاغیره رق :
طاش قشله یه کیت شاید سؤال ایدن اولورسه بك اوغلندن بر
یردن کلیورم جبخانه عربه لرینی طاشینور کوردم عجبا طابورلر
مأموریته می کیده جك دیه مراق ایتدمده آرقداشلرله وداع ایچون
کلدم دی وطوغریجه عزت افندینك اوطه سنه کیت قالدر
کلسون بنی مکتب حربیه تعلیمخانه سی میداننده بولسون
دیدی وجبخانه کلوب کلدیکنی احمد بکدن سؤال ایلدکده احمد
بك ویجستر جبخانه سنك ذاتاً موجود اولدیغنی وشنایدر تفنکلریله
روولور جبخانه سی وطوپلر ایچون پیشرولو و دانه لی و قوری
صیقی جبخانه لرینك کاملاً کلدیکنی سویلدی بوصره ده قشله ده
موجود اولان سائر امرا دخی برر برر احمد بکك اوطه سنه
اجتماع ایلدیلر .

سلیمان پاشا احمد بکه شاکردانك ساعت سکز بچقده
قالدرلمسنی تنبیه ایتدی وبر آز مکالمه دن صکره قول آغاسی
رفعت افندی کله رك عزت افندینك تعلیمخانه میدانه کلدیکی
خبرینی ویردی .

سلیمان پاشا میدانه کیدرك عزت افندی یه وقعه نك بوصباح
ساعت طقوزده اجراسنه قرار ویرلدیکنی افاده وطابورلرك
جبخانه لرینك کاملاً کلوب کلدیکنی سؤال ایتدی عزت

---

[١] حلبده وفات ایدن ارکان حرب قائمقامی مناسترلی رفعت
بك مرحومدر .

افندی دخی امر و قرار کر اوزره حاضرم وطابورلرك جبخانه لری کاملاً کلدی دیبه رد جواب ایلدی سلیمان پاشا قوماندان میرلوا ادهم پاشانك ومیر آلای امین بکك قشله ده اولوب اولمدقلرینی سؤال ایتدکده ادهم پاشـانك خانه سـنده وامین بکك قشـله ده اولدیغنی افاده ایتدی سلیمان پاشا بن آنی قشله دن جلب وحبس ایدرم سز شمدی کیدیکز کندی حاضرلغکزده اولیکز دیدی ودردنجی طلیعه طابوری بیکباشیسی عثمان آغا ایله ایکنجی آلایك طابوری بیکباشیسی ادهم بك دغدغه یی موجب اولمامق ایچون ساعت سکزه طوغرو خبر ویرلمسی قرار کیر اولدی سلیمان پاشا ساعت سکزه طوغرو میر آلای حاجی راشد بکی آله رق طاش قشله یه کله جکنی وبعده طابورلره لازم کلن امری ویره جکنی سویلیه رك عزت افندی یی قشله سنه اعاده وکنـدیسی مکتبه دخول ایتـدی میر آلای احمد بکك اوطه سنده بر آزدها اوتوردقدن صکره کندی اوطه سنه کلوب صوینه رق یتاغنی یاپدروب یاتدی ساعت سکزده قالدرلمسنی تنبیه ایتدی میر آلای حاجی راشد بکه دخی اتصالنده کی بر اوطه یه یتاق یاپدردی لکن بعض سؤال وجواب ایچون حاجی راشد بکك کلوب کیدیشلری اویومسنی مانع اولدیغی کبی ساعت یدی بچق راده لرنده ایدی که باب سر عسکری یه کیدن میرلوا حسین پاشا دخی عربه سوار اوله رق کلدی .

مومی الیه حسین پاشـا سلیمان پاشادن آیرلدقدن صکره باب سر عسکری یه کیدر مصطفی سیفی پاشایی سؤال ایله آقسرایده خانه سنده

اولدیغنی خبر آلەرق جلبی ایچون برعسکر کوندرور مصطفی سیفی پاشا باب سرعسکری‌یه کلەرك سبب جلبنی سؤال ایلدکده حسین پاشا جواباً سز سلیمان پاشایه بر سوز ویرمشسیکز آنك کیجه‌سی بو کیجه ایمش سلام ایتدی عسکری آلسون کلسون دیدی دیر پاشای مومی الیه صحیحمی دییه تکرار ایلدکده حسین پاشادن صحیح دییه جواب آلنسی اوزرینه هایدی سلام ایت بشنجی‌اردو طابوری‌ایله کلیورم دیر

ومیرلوا مصطفی سیفی پاشانك بر طابور عسکرله ساعت طقوزده کله‌جکی خبرینی ویردی سلیمان پاشا دخی طاش‌قشله‌جه ومکتبجه لازم کلن تدابیری‌اجرا ایلدیکنی بیان ایله اوطابوری آلوب کندوسی‌ده برلکده کلمك اوزره ینه حسین پاشانی باب سرعسکری‌یه اعاده ایلدی .

بو آرالق میرآلای احمد بك کلەرك ساعت سکزی کچمکده اولدیغنی خبرویرمکله پاشای مومی‌الیه شاکردانه قالق بوروسی چالنمسنی وبعده سلاح‌باشنه ایدرك فشنك‌طاغیدلمسنی وطوپجیلر دخی طوپ باشنه ایدلمسنی امر وتنبیه ایدرك کندوسی‌ده کینمکه باشلادی‌وقول آغاسی بدری‌افندی[١]یی چاغیرەرق طاش‌قشله‌یه‌کیت میرآلای‌امین بکه سرعسکرپاشامکتب حربیه‌ده‌در سنی ایستیور غالبا اورته‌لقده‌برفنالق‌وار دی وسریعاً آل‌کل امرینی ویردکدن صکره کینوب‌طوغرو میر آلای احمد بکك اوطه‌سنه کیتدی .

اوصره‌ده باب‌سر عسکری سوق مأموری طیار بك کلەرك

[١] الیوم اشقودره والیسی بدری پاشا

طاش قشله‌یه کیتدیکنی وکله‌جك طابورلرك سبزه‌سی آلنمسی وتعیینی قازانه وضع اولنمسی امرینی امین بکه‌ویردیکنی جمله ضابطان ایچنده سلیمان پاشایه خطاباً سویلدی .

(اوکون آقشامدن صوکره بشنجی اردو ردیفلرندن اوچ طابور درسعادته کلمش وقره‌یه چیقه‌میه‌رق کمیده قالمش ایدی)

بو افاده مقصد معلوم ایله مشحون اولان اذهان قارشوسنده بی معنا کورندیکی ومکتبه کلوب سویلنه‌جك برسوز اولمدیغی کبی سرعسکر پاشا دخی ذاتاً طیار بکه برشی آچمدیغی خبر ویردیکندن سلیمان پاشا میرمومی الیهدن اشتباه ایدرك طیشاری‌یه چیقدی و (طیار سن نه سویلیورسك) دیدی طیار بك دخی (هرکس آکلامسون دییه اویله سبزه لقردیسی قاریشدیردم طاش قشله‌یه کیتدم سزی بولامدم بورایه کلدم صدر اعظم وشیخ الاسلام سرعسکر پاشانك یالیسنده‌در بنی اوچ چفته ایله سزدن خبر آلمق ایچون کوندردیلر) دیدی .

سلیمان پاشا جواباً استانبولدن برطابورله مصطفی سیفی پاشا کله‌جکنی و اوچ طابور بوراده موجود اولوب مکتب شاکردانی‌ده حاضرلامقده اولدیغنی جواباً بیان ایله برابر (طیار سکا ایناماًم چونکه سرعسکر پاشا بکا طیار بکه آچمدم دیدی سنك یانکه آدم قاتارم اکر قایق ادعاك وجهله سرعسکر پاشانك ایسه وسن‌ده آنلره خبر کوتوره‌جك ایسه‌ك فبها یوقسه نتیجه‌سی سنك ایچون فنا اولور) دیدی، وسرعسکر پاشانك برادر

زاده‌سی اولوب مکتبده تحصیلده بولنان امین بکی چاغیره‌رق (طیار بك ایله برابر کیت صالی بازارنده سرعسکر پاشانك اوچ چفته قایغی وارایمش سن حموله‌جیلری بیلیرسك اکر حموله‌جیلر سزك حموله‌جیلر ایسه یانکه ویره‌جکم ارکان حرب بیکباشیسی نظیف بکه بو حموله‌جیلر بزمدر اکر دکلسه بزم دکلدر دی) دیدکدن صکره بیکباشی نظیف بکی چاغیره‌رق النه بر طولو رووولور ویروب (طیار بکله برابر صالی بازاری اسکله‌سنه کیت اکر اثنای راهده قاچه‌جق اولور ویاخود ایلرو کیرو قاله‌جق اولورسه طیار بکی اور وبرابر کیتدیکی حالده دخی اکر حموله‌جیلری رفاقتکزه ویردیکم شاکردان امین بك طانیمز وبونلر بزم سرعسکر پاشانك حموله‌جیلری دکلدر دیر ایسه‌ینه اور واکر بزم حموله‌جیلر دیرسه سبیلنی تخلیه ایله امین بکله برلکده عودت ایت) دیدی بوامر اوزرینه اوچی برلکده قشله‌دن چیقدیلر .

اوصره‌ده‌ایدی که ارکان‌حرب‌قول آغاسی بدری‌افندی‌میرآلای امین بکی بالاستصحاب‌مکتب قپوسندن ایچرو کیردی سلیمان پاشا قپونك مقابلنده کزتی محلنده طورمقده ایدی .

پاشای‌مومی‌الیه امین‌بکك الندن طوته‌رق طوغریجه کندی اوطه‌سنه کوتوروب ملازم مصطفی افندی‌یی یاننه نوبتجی تعیین ویوزباشی قدری افندی‌یه دخی قلنجنك آلنمسنی امر ایتدی .

امین‌بك ایشك نه‌اولدیغنی آکلامیه‌رق خوف‌وتلاش کوسترمسی اوزرینه سلیمان پاشا (ایکی ساعت قدربوراده توقیف اولندقدن

صکره سیلدکز تخلیه قلنه جقدر مراق ایتمیك) دییوب اوطه سندن چیقه رق احمد بکك اوطه سنه کلدی وشا کردانك سریعاً سلاح باشنه ایدلملرینی امر ووقت کچمکده اولدیغنی بیان ایلدی .

بعده باجمله مکتب ضابطانك آبدست آلملرینی تنبیه وبو تشبث اوله جق ایشك نتیجه سنده یوزده طقسان طقوز کوپری باشنده مصلوبیت وبرده مقصده نائلیت احتمالنی اخطار واعلان ایله جمله یه توبه واستغفار ایتملرینی تلقین ایتدی وایکی رکعت صلات حاجت ادا ایلدی ضابطان بونك اوزرینه کاملاً آبدست آله رق رووولورلرینی طاقندیلر بونی متعاقب حاجی راشد بکه (هایدی سن کیت آرقه ك صره بن ده کلیورم) دیه رك آنی طاش قشله یه کوندردی احمد بکه شا کردانك طوغروجه مراد افندی حضرتلرینك دائره سی اوکنه ایتملرینی و طوپجی قول اغاسی رفیق افندی یه دخی شمدیلك دانه وپیشروك لزومی یوغیسه ده آنلرك ده حین حاجتده جاب اولنمق اوزره حاضر بولنمسنی و زرهلی قره قول کمیسندن برنجی طوپ آتیلدیغیله ایکنجی طوپی مکتب حربیه میداننده شا کردانك آتمسنی امر وتنبیه ایلدی وبانده کی قلنجی عندالمعاینه پاصلی کوردیکندن ضابطاندن فضله برقلنج ایستمسی اوزرینه سیاه قایشلی برقلنج ویردیلر اوده دقت ایتمیوب قایشنی دکشدیرمکسزین بانه طاقدی یالکز باشنه طاش قشله یه طوغری توجه ایتدی .

قول اغاسی بدری افندی آرقه سندن تعقیب ایله(بلکه بر

خدمتکز اولور برابرکزده بولنه‌یم) دییوب برلکده طاش قشله‌یه داخل اولدیلر وطوغروجه عزت افندینك اوطه‌سنه کیتدیلر عزت افندی طابورینك برنجی یوز باشیسی نجیب افندی[۱] واسطه‌سیله ساعت‌طقوزده سرایه‌کیدیله‌جکی خبرینك مراد افندی حضرتلرینه ویرلدیکنی تبشیر ایلدی .

سلیمان پاشا عزت افندی‌یه طابورینك سریعاً سلاح باشنه ایدلمسنی امر وبیکباشی عثمان آغایی دخی جلب ایلدی آغای مومی‌الیه ایسه‌هنوز یتاغنده یاتمقده‌ایدی کلدکده‌پاشای موموی‌الیه کندوسنه خطاباً (سنك ملتکی‌سور حمیتلی‌وغیرتلی بر آدم‌اولدیغنی اوته‌دنبرو ایشیدرم ایشته حمیت کوسترمه‌نك کونی بوکوندر عسکریکی سلاح باشنه ایت فشنك طاغیت بنم ایله برابرکل) دیدی عثمان آغا (نره‌یه کیده‌جکز ونه یولده صرف حمیت ایده‌جکز) دیو سؤال ایتمسیله سلیمان پاشا (سرایه کیده‌جکز ملتك سلامتنی استحصال ایده‌جکز) جوابنی ویردی آنك اوزرینه عثمان آغا برتمنا ایدرك عسکرینی سلاح باشنه ایتمکه وفشنك طاغتمغه کیتدی .

اواثناده ایدی‌که‌مصطفی سیفی‌پاشا بشنجی اردونك دردنجی

[۱] موماالیه نجیب افندی ، بوکره نشرایدلمکده اولان « سلیمان پاشا محاکمه‌سی » نام اثرك یوز آلتمشنجی صحیفه‌سنه فوطوغرافیسی مندرج وسلطان مخلوع حمید افندینك ال یازیسیله محرر جیب دفتری ورقه‌سنده ، [سلیمان پاشانك یاوری] اولمق اوزره مقید اولان نجیب بك اولمق مأمولدر .

آلاینك برنجی طابورینی بالاستصحاب كلمش وحسین پاشا دخی برابرنده بولنمش ایدی سلیمان پاشا حسین پاشایه (هایدی برادر كموش صویی قشله‌سنه كیت سن معیت بلوكلری میرآلایی یوسف بكه بندن سلام ایت چابوق كلسون بنی آشاغیده سرایك یاننده بولسون وهیچ بر حركته تشبث ایتمسون) دیدی

حسین پاشا كموش صویی قشله‌سنه كیتدی ایسه‌ده یوسف بك هنوز خانه‌سندن كلمه‌مش اولدیغندن سلیمان پاشانك سوزینی تبلیغ وایصال ایده‌مدی

بعده سلیمان پاشا عزت افندی‌یه خطاباً (بیكباشی ادهم بكه برضابط كوندر طابورینی سلاح باشنه ایتسون فشنك طاغتسون سرایك اورته‌ده‌كی سلطنت قپوسنك اوكنه كیتسون طورسون لازم‌كلان امرینی‌اوراده‌ویررم) دیدی عزت افندینك كوزینه اوآره‌لق برچاوش ایلیشه‌رك امر مذكوری اوچاوش ایله كوندردی ادهم بك عسكرینی سلاح باشنه ایده‌رك فشنك طاغتمغه باشلادی ومؤخراً آشاغی ایندی .

بوصره‌ده سلیمان‌پاشا طاش‌قشله‌ده‌بولنان‌اوچ طابور عسكرك حركتی امرینی اعطا وحاجی راشد بكی عثمان آغانك طابوریله پاشادائره‌سی‌حوالیسنه وادهم بكك‌طابورینی یالدیزلی‌قپو وقولتوق قپو وجاملی كوشك‌اطرافنه‌طاغیدوب كندوسی‌ده عزت‌افندینك طابوریله حرم‌دائره‌سی‌ومراد افندی‌حضرتلرینك دائره‌سی‌جهتنه كیتدی مصطفی سیفی پاشای‌ده بر طابور عسكر ایله طولمه بغچه میداننده‌احتیاط براقدی وطاغتدیغی‌قره‌قولاره ایچرودن‌طیشارویه

وطيشاردن ايچرويه كيمسه‌نك خروج ودخول ايتمه‌مسنى تنبيه ايله ضابطانه وعسكره حميت مليه‌لرينى تحريك ايده‌جك سوزلر سويلدى سلطان عزيزك اسرافاتى سببيله قره طاغك وصربك شمدى يه قدر اوريله‌مديغنى وبرسنه‌دنبرو پك چوق دين قرنداشلرينك سلطان عزيز ايله محمود پاشانك شخصياتى اغورينه تلف اولديغنى آجندره‌رق آكلاتدى .

جملهٔ غرائبدندركه سليمان پاشا سرايك جوانبنى عسكر ايله احاطه ايتديكى زمانلرده سرايك محافظه‌سنه مأمورشوراده بوراده برطاقم عساكر ضبطيه نقطه‌لرى طورمقده ايدى پاشاى مومى اليه آنلرى جمع ايله يارم بلوك تشكيل ايدرك بشنجى طليعه طابورى بلوكلرينك برينه الحاق ومأموريتلرى خلافنه عساكر محاصره مثللو استخدام ايلدى

مراد افندى حضرتلرينك بولنديغى دائره‌نك — كه كاملاً طواشيانك وخدمهٔ سائره دوائرينك بركوشه‌سنده وجهت يميننده ساحل بحرده‌در — بشكطاش جهتى دها مقدمجه مكتب شاكردانى طرفندن طوتولمش ايدى شاكردان كمال شوق وشطارتلرندن نه ياپه‌جقلرينى بيله‌مزلر و بويله بر تشبثدن چيلدررجه‌سنه محظوظيت اظهار ايدرلر ايدى.

ايشته بوزمانده ايدى كه شمس منير هنوز حجاب افقدن متظاهر وفرقهٔ ناجيهٔ فداكاران اوزرينه مژدهٔ باهر موفقيت اولان باران رحمت نازل و متقاطر اولوب ظلمهٔ سراى ايسه نشئهٔ عيش روزينه‌لريله مخمور وخوابيدهٔ غفلت وحضور ايدى.

حكمت ربانيه‌دن اوله‌رق ايكى ماهدنبرو يعنى تقويملرك ايام مطر

دیو تعیین وارائه ایتدکلری اشبو نیسان ومایس آیلرنده استانبول وحوالیسی باغ وبساتینی متحسر قطرهٔ آب ایدی صانکه وظیفهٔ مقدسهٔ ملیه اجراآتنده کوستریلان تهاون وغفلتدن طولایی درسعادت خلق اوزرینه غضب الـٰهی مستولی ومتشخص ایدی

سلیمان پاشا ایکی بلوك عسکر آله‌رق طوغریجه قپودن ایچرو دخول وبلوکك برینی صاغ وصوله قپولرك اوکلرینه قویه‌رق طیشاری چیقمق ایستینلرك اورلمسنی امر ایله مراد افندی حضرتلرینك قپوسی اوکنه طوغری کیدر ایدی .

طیش قپو مسدود بولنسه ایدی ایچرو کیرمك بر خیلی تکلفاته وبلکه‌ده برعظیم دغدغه ایقاعنه سببیت ویرر ایدی لکن نوبتجی بولنان قپوجی مراد افندی حضرتلرینك مجلوبی اولدیغی مقدما واسطهٔ مخابره اولان یوزباشی نجیب بك خبر ویردیکی کبی سلیمان پاشا کلدیکیله قپویی‌ده آره‌لق بوله‌رق هیچ مشکلاته اوغرامقسزین ایچرو دخول ایتدی

نهایت قپونك اوکنه کلدکده مراد افندی حضرتلرینه خدمت ایدنلردن بر قاچ کشی ایله برقاچ طواشی کورندی بونلره (قپویی آچك افندمزی ایسترم) دیدی مومی الیهم بر آز تعلل وترددایله برابر قپویی آچمق ایچون دخی ایچه‌اوغراشملری اوزرینه کمال حدت وتهورله (چابوق اولکز افندمزه خبر ویریکز طیشاری تشریف ایتسونلر) دیه‌رك اعلای صوت ایتدی .

هرنه حال ایسه قپویی اوموزلیوب آچدیلر وخدمتنده بولنانلردن برایکی کشی ایچرو کیردی بونلر سلیمان پاشانك ذاتاً

شخصنی بیلمدکلری کبی میرلواغه دائر بر علامت فارقه‌سی اولمدیغی وبروجه مشروح بلنده سیاه قایش بولندیغی جهتله مراد افندی حضرتلرینه بربیکباشی سزی ایستیور دیولر . مشارالیه حضرتلری دخی (ایچرو کلسون باقه‌یم کوره‌یم کیمدر آنك اوزرینه چیقه‌یم دیملری اوزرینه طیشارویه سلیمان پاشانك یاننه کله‌رك (افندمز سزی کورمینجه چیقمایه‌جق بیورك ایچرو کیرك) دیدیلر .

حال بوکه بونوع تکلفاته قطعاً احتیاج یوغیدی چونکه ساعت طقوزده سلیمان پاشانك کندوسنی کلوب آله‌جغنی مراد افندی حضرتلری ذاتاً بیلیورلر ایدی لکن سلیمان پاشانك شخصنك مراد افندی حضرتلرینك آدملرنجه عدم تشخیصیله برابر مومی الیهك قلنج قایشنك رتبه‌سنك خلافی اوله‌رق سیاه بولنشی ذاتاً کندولرینه مستولی اولان اوهامی آرتدره‌رق بوکشاکشه سببیت ویردی وغلبهٔ اوهام اوآره‌لق سلیمان پاشانك یاننده طولاشان کندی آدملری یوز باشی نجیب افندیدن بیله سلب اعتماد وامنیت ایتدردی

سلیمان پاشا ایچرویه کیرر ایکن خدمتنده بولنانلر (افندی حضرتلری شاید قورقار)سوزیله رووولورك براقلمسنی تکلیف ایله اللندن آلمق ایستدیلر پاشای مومی الیه (باشی بوزوغه سلاح تسلیمی ناموس عسکری‌یه طوقونور) دیه‌رك قپوده طوران یوز باشی نجیب بکه رووولورنی تسلیم ایتدی بعده قپودن ایچرو کیردی .

مراد افندی حضرتلری او آره‌لق نردبانك اوزرنده

صالون واری بر محلده بولنمقده ووالده‌سی دخی باشی اورتونو آرقه‌سنده طورمقده ایدی سلیمان پاشا قپودن ایچرو کیرر کیرمز یاننده بولنان لالا سلیمان آغا (بو سلیمان پاشادر) دیمسینه

مراد افندی حضرتلرینك مخدوملری صلاح الدین افندی حضرتلری مکتب فنون حربیه‌یه لاجل التحصیل کوندرلدیکی صره‌ده لالا سلیمان آغاده برایکی دفعه بومناسبتله مکتبه کلمش وسلیمان پاشایی کورمش ایدی حتی آغای مومی الیه صلاح الدین افندی حضرتلرینك مکتبه ورودلرنده (افندی حضرتلرینك مرادلری مخدوملرینه بلا استثنا احاد ناس اولادی مثللو معامله اولنمسیدر وسلام ایتدیلر سزدن بونی طلب ایدرلر) دیمشیدی سلیمان پاشاده (پك مناسب امرلری باش اوستنه لکن شهزادکان لالالرنده بعض تربیه‌سز آدملر کوریلیور مانع تحصیل لفا آتده بولنمه‌ملری ایچون آنلره‌ده تنبیه اقتضا ایدر) دیدیکی وسلیمان اغانك دخی (بویله مناسبتسز طورده بولنانلری طرد وتبعیده‌ده مأذونسکز) جوابنی ویردیکی محقق اوله‌رق مسموعدر

سلیمان پاشا دخی بر تمنا ایدرك (بیورك تشریفکزه منتظرز عسکر سزی بکلیور) دیر .

او ساعته قدر سلیمان پاشا مراد افندی حضرتلرینك نه شخصنی کورمش ونه‌ده بینلرنده غائبانه اوله‌رق بر معارفه ومخابره سبقت ایتمشیدی

آنك اوزرینه مراد افندی حضرتلری سلیمان پاشایه طوغری توجه ایدرك آرقه‌سی صره قپودن چیقوب سلیمان پاشانك اقدمجه ویردیکی تعلیمات موجبنجه درحال قپونك اوکنده‌کی بلوك سلام طوردی وعسکرك آره‌سنه آلنه‌رق سلیمان پاشا اوکنده اولدیغی حالده طیش قپودن چیقاردیلر مراد افندی حضرتلرینك بولندیغی

دائره‌دن طیش قپویه کلنجه‌یه قدر ایکی طرفده بولنان قره‌قوللر کاملاً سلام طوردی طیش قپو خارجنده بولنان بلوکله مکتب حربیه شاکردانی دخی سلام طوردیلر وسلیمان پاشاده سکرده‌رك قلنج چکوب وعسکرك باشنده طوروب سلاملادی .

سلطان عزیزك پنجره‌لردن باقان خدمه وطواشیسی خلع کبی بر فدا کارلغك وقوع بوله‌جغنی اصلا خاطرلرینه کتورمدکلرندن بینلرنده (مراد افندی برخائنلك ایتدی افندمز عسکر کوندردی آلدردی نفی ویا قتل ایدرك جزاسنی ویره‌جکدر) دیرلرمش

طیش قپودن تقریباً یکرمی اوتوزخطوه آچیلدقدن وطولمه بغجه قره‌قولنه‌متوجهاً اجزاخانه‌نك اوکنه طوغری یاقلاشدقدن صکره سرعسکر پاشا طولمه بغجه طرفندن فیطون‌سوار اوله‌رق ظهور ایتدی ومراد افندی حضرتلرینی کوردیکیله عربه‌یی طوردروب مشارالیه حضرتلرینی عربه‌یه آلدی

سلطان مرادی کورنجه تأدباً عربه‌دن اینمك فریضه‌دن ایکن حسین‌عونی پاشا یا کمال خوف وتلاشندن ویاخود زیادهٔ کبر وعظمتندن اینمدی و (بیورك) دیوب سلطان مرادی یاننه آلدی

وسلیمان پاشایه اورالرك دقتلیجه محافظه‌سی تنبیهنی ویره‌رك باب سرعسکری‌یه متوجهاً عودت ایلدی

— سرعسکر حسین‌عونی‌پاشا صدر اعظم محمد رشدی پاشانك یالیسنه کیدرك تبلیغ قرار ایله کوندوز ساعت بشده اجرا اولنمه‌رأینك آرتق حکمی قالمیوب اجرا مأمورلرینك اصراری اوزرینه صباح ساعت طقوزده سرایك احاطه اولنه‌جغی خبرینی ویردکده رشدی پاشانك وقوعی اغلب مأمول

واحتمال اولان مهلكه‌یه مشارکتدن تبریهٔ ذمت طرفنك مسدودیتنی آكلایه‌رق ناچار حرمه کیروب استحلال حقوق ایتدیکی وحسین عونی پاشانك دخی یالیدن چیقارکن ینه حرمه دخول ایله وداع واستحلال حق ایلدیکی مسموعدر .

— حسین‌عونی پاشا طیاربکی استطلاع حال ایچون سلیمان پاشایه کوندردیکی حکایه قلنمشیدی میرمومی الیه طوغریجه ساحلخانهٔ سرعسکری‌یه کیدرك سرعسکر پاشایه عرض کیفیت ایلدی . واورایه مجتمع اولان صدر اعظم محمد رشدی پاشا وشیخ‌الاسلام خیرالله افندی ومدحت پاشا مراد افندی حضرتلرینك قدومنه منتظراً باب‌سرعسکری‌یه کیتمك اوزره بغچه قپوسی ساحلنه وسرعسکر حسین عونی پاشا ایله دار شورای عسکری رئیسی ردیف پاشا دخی صالی پازاری اسکله‌سنه چیقدیلر حسین عونی پاشا حضرتلرینك صدر اعظم محمد رشدی پاشا حضرتلرینه هایدی سرایه برابر کیده‌لم دیدیکی ومحمد رشدی پاشانك موافقتدن قطع نظر سزده کیتمیکز وارسون ردیف پاشا اوغلمز کیتسون دیه‌رك آنی‌ده آلیقویمغه چالیشوب حسین عونی پاشانك‌ده آرتق عیب اولور دیه‌رك رد ایلدیکی ایشیدلشدر

— جوانب سرای همایونك ساعت طقوزده حصر واحاطه قلنه‌جغی قرازی‌اوزرینه مشارالیهما حسین‌عونی وردیف پاشالر اسکله‌یه خروجدن صکره صالی پازارنده تهیئه ایتدردکلری عربه‌یه راکباً کمال سرعتله طوله بغچه‌یه کلدیلرسه‌ده سرایی محاصر فرد واحد کورمدکلرندن وسلیمان پاشا طاش قشله‌دن طابورلری چیقارەمدی وبرفنالق حدوث ایتدی فکرینه‌ذهاباً وهمه دوشدکلرندن عربه‌یی‌درحال کیروچویره‌رك طوپخانه‌یه طوغرو عودت ایتدیلر فی‌الحقیقه ساعت طقوزه وارمش ایکن سلیمان پاشا کله‌مامش ایدی چونکه طاش‌قشله‌ده بولنان میرآلای امین‌بكك‌جلبیله حبسی‌خیلی‌وقت اضاعه ایلدیکی کبی مؤخراً قشله‌ده‌عسکره فشنك‌توزیعی وطابورلرك اخراجی‌دخی برچوق زمان‌غیب ایتدردی نهایت سلیمان پاشا طابورلرله آشاغی ایتنجه‌یه قدر برکره دها طوله بغچه‌یه

سفر ایتدیلرایسه‌ده ینه خائفاً ومأیوساً کیرویه عودت ایتدیلر اوچنجی سفر کلیشلرنده ایدی‌که سرایك اطرافنی طابورلرله محاط کوردیلر وردیف پاشا عربه‌دن نزول ایله طوله بغچه قره‌قولنه کیروب حسین عونی پاشادخی مرادافندی حضرتلرینی استقبال‌امنیه‌سیله عربه‌سنی سرایك پاشا دائره‌سی طرفنه تحریك ایتدی حال‌بوکه مرادافندی حضرتلرینك دائره‌لرینه اورادن عربه ایله کیدیلور یول اولمدیغنی وسلطان عزیزك دائرهٔ جسیمه‌لری درون ویا پیشکاهندن کچلمینجه اورایه وصول‌قابل اولمدیغنی بیلورلرایدی لکن غلبهٔ ولهٔو حیرت‌سلب فکروشعورایتمشیدی مؤخراً وقوع بولان اخطار اوزرینه تیقظ ایدرك امالهٔ لجام ایله افندی‌دائره‌سی‌قپوسنه ونشکلاشه طوغرو توجه ایتدی اشته اوصره‌ده ایدی‌که سلیمان پاشا مراد افندی حضرتلرینی قپودن چیقاره‌رق خاص آخوردن عربه‌یه ارکاب ایتمك عزمیله اجزاخانه‌اوکنه‌طوغروکتورمکده ایدی اجزاخانهٔ مذکور اوکنده حسین عونی پاشایه تصادف ایتدیلر ومشارالیه‌عربه‌سنی طوردره‌رق مرادافندی حضرتلرینی یانه‌آلدی.

— غریبی‌بوکه سلیمان‌پاشا مکاتب‌عسکریه ناظری ایدی وقوماندا‌سنه آلدیغی طابورلره هیچ بر وقت قوماندا‌سی‌ده سبقت ایتمه‌مشیدی حال بویله ایکن یالکز برر امر ایله جمله‌سنی سلاحلندروب بویله برامر عظیمه قیام وتشبث ایتمسی طوغریسی نوادر وقایعدندر شوقدر وارکه سلیمان پاشا افکار ملیه صاحبی وطننی سور بر ذات اولدیغنی طابورلر ضابطانی بیلورلر وایشیدرلر ایدی بو حرکتنك سلامت ملت ووطن اغورینه اولدیغنی اسمنی ایشیدنلر درحال جزم ایله امرینك اجراسنده ذره‌جه تردد ومخالفت کوسترمدیلر وبلکه فرط شوق و محظوظیتله تلقی ایلدیلر مکتب امرا وضابطان وشاکردانی بیننده ایسه افکار ملت‌پرورانه‌سی ذاتاً مضبوط ومسلم ایدی والحاصل بوطابورلری وشاکردانی نه‌سرعسکر ونه‌برقوماندان‌جلب‌ایدوب یالکز جمله‌نك‌وجداننده محسوس اولان افکار ملیه سوق وتحریك ایتدی وسلیمان پاشا دخی او افکار ملیه‌نك شخص مجسمی ایدی.

— عساكر بریه‌نك سرایك قره‌جهتنی احاطه‌سندن تقریباً برچاریك صكره سفائن امیریه دخی صندالر ایندره‌رك بحراً محاصره‌یه ابتدار ایلدیلر لكن آنلرك افراد عسكریه‌سی واكثر ضابطانی سلطان عبدالعزیزی وفات ایتمش بیلور ایدیلر یالكز قوماندانلری عارف پاشانك بر درجه‌یه قدر معلوماتی لاحق ایدی .

— سلطان مراد حضرتلری سلیمان پاشانك قپوسی اوكنه كلوبده (افندمزی ایسترم) دیو چاغردیغی وقت برادری حمید افندی حضرتلرینه همان (برادر بنی كوتوریورلر لكن نصل و نه ایچون كیتدیكمی بیلمیورم اولاد وعیالم اول الله ثانیاً سكا امانت) دیو بر تذكره یازار كوندرر حمید افندی حضرتلری ده ایشك حقیقتنه واقف اولمدیغندن خوف ودهشته دوشه‌رك محافظهٔ نفسی ایچون یاننه برخیلی روولور وسلاح جلب وجمع وكندی ایچون ده سوء قصد ایده‌جكلر ظننه ذهاب ایله آنلره قارشو برتدبیره قیام ایدر وتقریباً ایكی ساعت قدر بویله بر انتظار مخوفده بولنوب مؤخراً جلوس طوپلری آتیلارق كیفیت آكلاشلدقده مستریح اولور .

اشته سلطان مرادك بوتشبثی ده وكلانك وقعهٔ خلعی ساعت بشده اجرا ایتدرمك عزمنده بولنشلری اسبابنه شبهه‌در مشارالیه حضرتلرینك ایكی كوندن بروكیفیته تمامیٔ اطلاعی واقع ایكن نره‌یه كتدیكنی بیلمیورمش كبی تجاهل كوسترمسی شاید امر برعكس اولورسه بنی كلدیلر جبراً سرایدن چیقاردیلر ونره‌یه كیتدیكمی‌ده بیلمیوردم حتی برادرمه‌ده بر تذكره یازه‌رق چولنی چوجنی آنك ید امانتنه تودیع ایتدم دیه‌رك تبرئهٔ ذمت ایتمك مطالعه‌سنه مستند ایدی اولجه مدحت پاشا قوناغنده قاپیلونك افندمز كندیلكندن سرایدن چیقماز مطلقا عسكر كلوب آلملیدر ادعاسنده‌كی نكته مشارالیه حضرتلرینك بوتذكره‌سیله‌ده ظاهر اولدی دینیله‌بیلور یاخود سلیمان پاشانك شخصی طانیلمیوب قلیچ قایشنك سیاهلغی‌ده جلب شبهه ایتدیكندن طولایی قپونك آچلمه‌سی ایچون تردد وقوع بولدیغی صره‌ده كلن سلیمان پاشا اولیوب بردیكری

وسلطان عزیزك مأموری برضابطدر اعتقادیله بوتذکره یازلمش اولمسی ده مأمولدر .

سلیمان پاشا ایسه ذاتاً حمید افندی حضرتلرینك اوراده اولدیغنی بیلمدیکی جهتله تسلیت خاطر لازمه‌سنی دوشنه‌مدیکی کبی هیچ کیمسه‌ده کندینه اخطار ایتمز .

والحاصل سلطان مراد حضرتلرینی سرعسکر پاشا عربه‌یه آلدقده آغالرندن حافظ آغا یانده بولنان رووولورلردن برینی مشار الیه حضرتلرینه تقدیم ایتدی ومشارالیه حضرتلری دخی آلدی .

عربه طولمه بغچه قره‌قولنه‌طوغرو کلدکده‌ردیف پاشاقره‌قوله چیقه‌رق استقبال ایتمکله عربه طوردریله‌رق پاشای مشارالیه اتك اوپدی .

بواثناده عسکر کرك طولمه بغچه وکرك بشکطاش جهتنی قوردون آلتنه آلمش وطیشارودن ایچرو وایچرودن طیشارو فرد واحد کچیرمه‌مك ایچون ویریلان تنبیهات محافظه ایدلمکده بولنمش ایدی .

سلطان مرادحضرتلریله سرعسکر پاشاطولمه بغچه‌قوردوننده‌ن عربه ایله طیشارو چیقمق مراد ایلدکلرنده عسکر سونکویه طاورانه‌رق یساقدر دیدی عربه‌حیوانلرینك کوکسنه طایاندی‌بو عسکر بشنجی اردو افرادندن بولندقلری ایچون ترکجه‌بیلمدکلرندن سرعسکر پاشا تفهیم مرام ایده‌مدی سلیمان پاشا سرعسکر پاشانك آرقه‌سندن نامق پاشانك مخدومی صول قول آغاسی علی بکی کوندرمش اولوب مومی الیه عربه‌نك یاننده یورومکده ایدی میر مومی الیه لسان عربی ایله‌سلطان مرادخان حضرتلرینی و سر

عسکر پاشایی تفهیم ایتمسی اوزرینه یول آچدیلر بو صره‌ده سلطان مراد حضرتلری بر آز اورکه‌رك بونلرسزی نچون بیلمیورلر دیدی سرعسکر پاشا دخی یکی کلمش برطابور اولدیغی جهتله افرادینك کندوسنی بیلمه‌مکده معذور اولدیغنی بیان ایلدی .

بعده عربه ایله طولمه بغچه جامع شریفی حوالیسنه کله‌رك ساحل یاننده عربه‌دن نزول ایله اوراده حاضر بولنان اوچ چفته برقایغه راکب اولدیلر براز آچلدقدن صکره سرعسکر پاشانك بش چفته‌سنه تصادف ایده‌رك آقطارمه ایتدیلر .

بو اثناده زیاده‌جه یاغمور یاغمقده وهواده شدتلی اسمکده ایدی . فورطنه‌نك ویاغمورك تأثیرندن تحفظ ایچون صالی پازاری اوکارنده اوکونی دوره مأمور واپورلردن بر کوچوك ترسانه واپوری کورملریله جلب ایدرك آکارا کب اولدیلر وسرکه‌جی اسکله‌سنه یناشدیلر .

سرعسکر پاشا سلطان مراد حضرتلری سرکه‌جی اسکله‌سنه چیقدیغی آنده مومی الیه علی بکی سلیمان پاشایه کوندررك بالصحة والسلامه ساحل استانبولی تشریفلرینی جدیدو الده سلطانه کیتسون تبشیر ایلسون دیمکله پاشای مومی الیه دخی لالا سلیمان آغا واسطه‌سیله کیفیت وصولی عرض وتبشیر ایلدی .

سلیمان پاشا سلطان مراد حضرتلرینك مخدومی صلاح الدین افندی حضرتلرینك مکتب حربیه‌یه لاجل التحصیل دوامی صره‌سنده ذکا وفطانتنی غایتله تقدیر وتحسین ایلمش وتحصیلدن

محرومیتی ایچون تعلق ایدن اراده‌دن فوق‌الحد متأثر اولمشیدی؛ بناءً علیه سابقهٔ معارفه‌دن طولایی صلاح‌الدین افندی حضرتلرینی کورمك ایستدیکنی مومی‌الیه لالا سلیمان آغایه اولجه سویلمش ایدی.

والده سلطان حضرتلری هم سلطان مراد حضرتلرینك ساحله خروجی مژده‌سنی بالذات سلیمان پاشادن اخذ واستماع ایتمك وهم‌ده صلاح‌الدین افندی حضرتلریله مُلاقی قیلمق ایچون پاشای مومی‌الیهی حرم دائره‌سنه جلب ایلدی صلاح‌الدین افندی حضرتلری‌ده یانلرنده ایدی پاشای مومی‌الیه کمال‌ادب ایله تسلیٔ خاطر ایدرك وصلاح‌الدین افندی حضرتلرینه دخی شرف ملاقاتك بویله برکونده وقوعندن طولایی بختیارلغندن بحث ایلیه‌رك مقامه مناسب سوزلر صرف ایتمکده ووالده سلطان دخی (دار دنیاده بر اولادم وار اول‌اللهه ثانیاً سزه امانت) دیه‌رك بیان تسلیمیت ایتمکده ایکن قره‌قول کمیسندن برنجی بیعت طوپی انداخت اولندی سلیمان پاشا برتمنا ایدرك (اشته سلطان مراد حضرتلری تخت سلطنته جلوس ایتدیلر بو آتیلان طوپ بیعت طوپیدر تبریك ایدرم آرتق بنده کزه مساعده بیورکده عسکرك یانه کیده‌یم) دیدی ودرحال سرایدن چیقه‌رق طابورلرك باشنه کلدی بیعتك ایکنجی اعلان طوپی مکتب حربیه‌دن انداخت اولنوب طوله بغچه قره‌غولنده ومعیت بلوکی اداره‌سنده بولنان طوپلر دخی ردیف پاشا حضرتلرینك امری اوزرینه بیعت طوپی آتمغه باشلادیلر.

ردیف پاشا طوله بغچه قره‌قولنه کلدکلری آنده اوراده بولنان معیت طوپچی بلوکنك یوز باشیسنه عسکری سلاح باشنه ایتدره‌رك

سلاح چاتدرتمشدی نته‌کیم سلیمان پاشا سرای اوکلرنده نوبتجی بولنان ضبطیه نفراتنی طوپلایه‌رق بلوکك صول باشنه وضع ایله عسکر مثللو حرکت ایتملرینی کندولرینه امر ایلمشیدی .

اشته بو آنه قدر سلطان عبدالعزیز وقعه‌دن غافل وبیخبرایدی اوکیجه قرناسندن فخری بك نوبتجی ایدی عسکرك سرای قپولرینی قوشاتمسنی قپوجیلر اول امرده کوردکلرنده بر معنا ویره‌میه‌رك بعضیلری طلبۀ علومك آیاقلانمش اولمسنه حمل ایله سرایی محافظه ایچون کلدکلرینه ذاهب اولدیلر نهایت مارالذکر مابینجی فخری بکه اعلام کیفیت اولنه‌رق میرمومی‌الیه جاملی کوشکك قپوسنی آچدروب عسکره باقدقده نه یاپه‌جغنی شاشیره‌رق سلطان‌عبد العزیزی ایقاظه جسارت ایده‌مدی .

فخری بك دیرکه اول امرده جاملی کوشکدن عسکره باقدیغمده استانبولده برقاریشقلق وار عسکرسرایی محافظه‌یه کلمش ظن‌ایتدم لکن مؤخراً دقت ایتدم اکر عسکر محافظه فکری ایله کلمش اولسه یوزلری سرایه متوجه اولمیوب خارجدن وقوع بوله‌جق تعرضدن سرایی محافظه ایچون سوقاغه قارشو بولنمق لازم ایدی دیدم بناءً علیه بو حرکتك سرای علیهنده اولدیغنی حکم واستدلال ایتدم فقط معلوم اولان تهور وعظمتی حسبیله سلطان عزیزی اویاندروب اخبارحال ایتمك بنجه خارج تصور وامکان ایدی .

والحاصل برنجی بیعت طوپی آتیلنجیه قدرسلطان‌مشارالیه اخذمعلومات ایده‌مدی طوپ‌سسی‌اوزرینه متیقظ اوله‌رق کمیلره طوغری عطف نظر ایلدی وکمیلرك دونانمش اولدیغنی کورنجه مرادی جلوس ایتدردیلر دیوب یتاغندن قالقدی وکیندی .

سلطان مراد حضرتلری سرعسکر پاشا ایله برلکده سرکه‌جی اسکله‌سندن متهیئ اولان عربه‌یه‌را کباً طوغریجه باب سرعسکری‌یه کیتدیلر صدر اعظم محمد رشدی پاشا ایله شیخ‌الاسلام خیراه افندی ومدحت پاشا ونامق پاشا آلدقلری معلومات اوزرینه باب سرعسکری‌یه کیدرك ذاتاً قدوملرینه منتظر بولنمش اولدقلرندن استقبال ایله دائرهٔ همایونه کوتوردیلر واوراده درحال بیعته قیام ایله‌شریف عبدالمطلب حضرتلریله وقعه‌یی خبر آلان وکلا وزرا امرا واهالی بیدر پی حضوره شتاب ایدرك بر حظ وشادیٔ فوق‌العاده ایله بیعت اجراسنه باشلادیلر .

افتتاح بیعتده بر موجب مقاوله حریق قله‌سندن اشارت چکلدی وبکلك کمیلردخی درحال دوناندی‌ایسه‌ده طوپ انداختی بر آز تأخر ایتدی چونکه قورو صیقی طوپ خرطوجی یالکز قره‌قول کمیسنده بولنوب آنك اوکنده‌ده او آره‌لق بر تجار چکدرمه‌سی تصادف ایتمش وهوانك مساعده‌سزلکی جهتیله کورك‌اعانه‌سیله کیتمکده بولنمش‌ایدی .

قره‌قول سفینه‌سنده بولنان بحریه ناظری قیصرلی احمد پاشا وقتیله طوپ آته‌مدیغندن طولایی فوق‌الحد تلاش‌ایدرك اوغلان حریف چابوق اول دیو باغیرمقده واشاغی یوقاری قوشه‌رق وحدتندن نه‌یاپه‌جغنی بیله‌میه‌رك اصطلاحات قپودانان اوزره حدتلی حدتلی سویلنمکده ایدی کمیلرك دونماسندن تقریباً بر چاریك صکره ایدی‌که طوپلر آتیلمغه باشلادی .

نهایت باب سرعسکریده بیعت مراسمنك ختامنه طوغرو سرعسکر پاشا سریاور میرآلای مصطفی بك ایله سلیمان پاشایه (سلطان مراد حضرتلری سلطان عبدالعزیز سرایدن چیقوب طوپقپو سراینه نقل ایتمدکجه طولمه‌بغچه سرای همایونی تشریف ایتمیه‌جکلردر جوهر آغایی جلب ایله سلطان عبدالعزیز حضرتلرینی چیقارسونلر) دیو خبر کوندردیلر .

پاشای مومی‌الیه (شاید چیقمم دیو تعند صورتی کوستره‌جك اولدقلری حالده نه‌یولده طورانلمق لازم کله‌جکی حقنده برامر دیکرویردیلرمی) دیو سؤال ایدوب خیرجوابنی آلمسی اوزرینه اظهار تأسف ایتدی‌و (نه ایسه بر چاره‌سنی بولورز) دیوب دارالسعاده آغاسی جوهر آغایی چاغردی .

آغای مومی الیه اول‌امرده خوفاً اختفا ایدرك کندوسنی بوقدر دیدرتمسی اوزرینه پاشای مومی‌الیه سلطان مراد حضرتلرینك آدملری وساطتیله خفیاً بولندیغی محلی تحقیق ایدرك تکرار (بولندیغی محلی خبر آلدم کلورم جبراً چیقارم صکره عیب اولور بونده خوف ایده‌جك برشی یوقدر کندولرینه بعض تبلیغات‌واراداتی اخطار ایده‌جکم) دیوخبر کوندردی آنك اوزرینه والده دائره‌سنده‌کی قپو آچیلوب بش آلتی طواشی ایله آغای مومی الیه چیقه‌رق وجاده اورته‌سنده طورمقده بولنان سلیمان پاشانك قارشوسنه کله‌رك اتك اوپرجه‌سنه تمنا ایتدی .

برطاقم سفهای وکلا ومأمورین وبعض امرای عسکریه دامن اقبالنی اوپرلر وکندولرینه مرجع وحامی طانورلرایدی یامحول الحول والاحوال

پاشای مومی الیه (حکم قضا وقدر بویله ایمش ملتی خشنود ایتمدی افعال وحرکاتندن ممنون اولمدیلر کندوسنی خلع ایتدیلر سلطان مراد حضرتلری اتفاق علما ووکلا وملت ایله جلوس ایلدی وعبدالعزیز افندی حضرتلرینك همان طوپقپو سرای همایونه نقل ایتملرینی اراده ایتدی اولاد وعیالندن قاچ کشی ایسترلرسه همان برابرلرینه آلەرق تشریف ایتسونلر قورقمسونلر و حیاتلرندن امین اولسونلر تهلکەدن مصوندرلر آنلرك قیللرینه کلەجك خطا ایچون ینه بوعسکر باشنی قویمشدر چونکه شخصلرینه سوءقصد یوقدر وبوحرکت برغرضه مستند دکلدر سلامت ملتی آرزودن ایلری کلمشدر لکن شاید سرایدن چیقمقده تردد کوسترلر ویاخود تعند ایدرلر ایسه نتیجەسی وخیمدر وبو وخامتدن حاصل اولەجق مسئولیت کندولرینه قالیر بومسئولیتی اوزرلرینه آلمسونلر ورجاایدرزکه بزیده بویله آغیر بر مسئولیت ایچنده بولنمقدن محافظه بیورسونلر و دقیقه فوت ایتمیوب همان تشریف ایتسونلر) دیر .

جوهر آغا جواباًالنی اوغشدرەرق (بن بونلری نصل عرض ایدرم) دیمسیله پاشای مومی الیه (آرتق اوصرەکچدی همان تعجیل ایتسونلر تشریف بیورسونلر) دیدی .

بونك اوزرینه جوهر آغا طولمەبغچه قره غولنه کیدرك ردیف پاشایه مراجعت ایدر ،

سرای اطرافی قوردون تحته آلندیغی صرهده سلطان عبد -
العزیزك سرقرناسی حافظ محمد بك ایله سرکاتبی عاطف بك عربه
سوار اولهرق کلمشلر وردیف پاشادخی مکتب حربیه خواجهلرندن
وارکان حرب قول اغالرندن بدری افندی یه بالترفیق مومی الیهمایی
تحت الحفظ باب سرعسکری یه کوندرمش ایدی سرعسکرپاشا بعض
خصوص ایچون سرایه کیرملرینی ترخیص ایدرك اعاده ایلدیکندن
بوصرهده آنلرده طولمهباغچه قرهغولنه کلدیلر ردیف پاشا جمله
مواجههسنده (اکر دنیاده برآز دها عمر سورمك ایستر ایسه
همان طوپ قپو سراینه نقل ایتسون) جواب قطعیسنی ویردی
وجوهر آغا ایله برابر باش ماینجی ایله باش کاتب بوخبری حاملاً
نزد سلطان عبدالعزیزه کیتدیلر.

باش کاتب عاطف بك جملهدن اول طورانهرق: مراد افندی
جلوس ایتمش وافندیمزك دهطوپ قپو سرای همایوننده استراحتلری
فرمان بیورلمش دیر بوسوز اوزرینه ایکنجی خزینهدار قالفه:
کوزلرکز کور اولسون... هیچ کز بیلور ایدیکزده اخطار
ایتمدیکز جملهکز برلکسکز دیو اطالهٔ لسان ایتمسیله سلطان
عبدالعزیز: صوص آرتق اولقردینك صرهسی کچدی صا قومی
کتورك یوسفله محمود نرهده چاغرك دیر اون برقادین وبش طواشی
ایله یوسف عزالدین افندی ومحمود جلال الدین افندی یی برابر
آلهرق قایقلره راکباً وقرهقول صندالری اطرافنده اولدیغی حالده

طوپ قپوسراینه چیقار وتهیئه ایدیلان عربه‌یه راکباً قصرهمایونه نزول ودخول ایلر .

سلطان عبدالعزیز سرایدن خروج ایده‌جکی صره‌ده سلیمان پاشانك سرایك ساحل قپوسنه قویدیغی بش آلتی نفر قره‌قولك چاوشی پاشای مومی‌الیهه کاور برتمنا ایدر و (عبدالعزیز افندی شمدی چیقه‌جق ایمش چیقارکن بز نه معامله‌ده بولنه‌جغز) دیر سلیمان پاشا دخی لطیفه قبیلندن اوله‌رق (سز نه یاپه‌جق ایستیورسکز) دیو سؤال ایدر چاوش جواباً (نه امرایدرسه‌کز آنی یاپه‌جق ایستیورز) دیمسی اوزرینه پاشای مومی‌الیه (چیقارکن حاضر طوروب اوککزه باقکز صاقین باشکزی قالدروب یوزینه باقمیکز غایت رعایتلو طورانکز شاید سزه برشی سؤال ایدرسه جواب ویرمیکز هرنه معامله ایدرسه ایتسون ینه سز اوککزه باقکز حتی ایچکزدن بریکزی اوروب اولدرسه بیله باقیلریکز ینه رعایتده قصور ایتمیکز دیو تنبیه ایلدی حال بوکه هیچ بونلره حاجت مس ایتمکسزین سکوت وسکونت ایله عسکرك اوکندن کچه‌رك قایغه بیندی .

سلیمان پاشا دیرکه برنجی دفعه اوله‌رق عزیزافندی تعبیرینی اوچاوشك آغزندن ایشتدم .

سلطان عزیزك طولمه بغچه سرایندن انفکاکنی متعاقب سلطان مراد حضرتلری سرایی تشریف ایتدیلر وتشریف همایون عقبنده ینه طوپلر آتلمغه باشلادی سرایی محیط ومحاصراولان عسکر هپ برآغزدن متناوباً (پادشاهم چوق یاشا) و (ملت چوق یاشا) صدالرینی رفع آسمان وایکی ساعت مدت بوغلغلهٔ شادمانی یی ورد زبان ایلدیلر .

بو صره‌ده بشکطاش اهالیسی وخواجه‌لریله برلکده اورایه

سکیرتن صبیان مکاتبی شـا کردانی دخی پیدرپی مکتب حربیه شاکردانڭ محافظ بولندیغی مطبخ قپوسی قرینه تحشد ایله عسکر ایله برلکده (پادشاهم چوق یشا) (ملت چوق یشا) زمزمه سیله تزیین لسان ایتدی وقدری افندی اسمنده برخواجه صوت بلند ایله سلامت ملت نامنه دعا خوان اولوب جمله اهالی وعسکر وحاضر بولنان صبیان اعلای صوت آمین ایله رقت فزای عالمیان اولدیلر .

بو معرکهٔ شادمانی سرای همایون پیشکاهنده آقشامه قدر دوام ایتدیکی کبی سکنهٔ استانبول دخی رفع ظلمت استبداد شوق وشطارتیله یکدیکرینی تبریك وتبشیر ایدرك معانقه وبوکون فاتحهٔ سعادت استقبال دولت وعید اکبر ملتدر دیه رك عادتا معایده ایلدیلر .

سلطان مراد حضرتلرینڭ سرایی تشریفلرندن بر آز صکره مسدود اولان طولمه بغچه جاده سی آچلدی وآقشام اوستی سلیمان پاشا یالکز بشنجی طلیعه طابورینی سرای محافظه سنه ترك ایله دیکر طابورلری آرقه سنه آله رق موسیقه ملت هواسنی ترنمساز اولدیغی حالده طاش قشله یه طوغری کیدوب عسکر قشـله یه وشاکردان مکتب حربیه یه دخول ایتدیلر .

وقعهٔ خیریه نڭ خاتمهٔ اوان حدوثی اولان بیك ایکی یوز طقسان اوچ سنهٔ هجریهٔ نبویه سی شهر جمادی الاولیسنڭ یدنجی ومایس رومینڭ اون سکز ومایس افرنجینڭ اوتوزنجی صباحنڭ ساعت طقوزندن که عسکر طاش قشله دن بسمله خوان حرکت

وتقدم اولمش ایدی زمان عودت اولان آقشام ساعت اوںبرینه قدر یعنی اون درت ساعت بلا انقطاع فرقهٔ جنودیهٔ فداکاران اوزرینه رحمت نازل اولدی کویا که اهل سموات سکنهٔ زمینك غلغلهٔ شاباش و تحسیننه متناظر اوله‌رق دریای لطف و عنایت ربانیه‌دن بو فداییان ملت اوزرینه کلاب افشان بشارت وتقدیس ایدیلر .

اولکون ایدی که مدحت پاشا حضرتلری مشروطیت اداره و مسئولیت وکلایی متعهد ومعلن قلمه آلدیغی نطق همایون مسوده‌سنی بعض محرملرینه وبو مسئله‌ده اك زیاده عرض فداکاری ایله ذی علاقه کوریتان سلیمان پاشایه سرایده کوسترمش ایدی نه‌چاره که صدر وقت اولان محمد رشدی پاشا آقشام اولدقدن صکره نیجه‌سنه‌لردن برو مألوفی اولدیغی ذوق استبداده خلل کتیرمامك عزمیله مسوده‌نك تحریف وتبدیلنه قیام ایتدی واستبدادجبلیده آندن یك کروقالمیان حسین عونی پاشادخی ایکی یوزلی ادارهٔ لسان ایله برطرفدن بوفکرك خادملرینه وخصوصیله سلیمان پاشایه (بو حریف سوزنده اصرار ایدیور نظر اغیارده بینمزده شقاق کورنمسون دیو حفظ لسان ایدیورم هله بر آز صبر ایدك) زمیننده ادارهٔ لسان ودیکر طرفدن فکر مستبد صدارتی ترویج ایلر ایدی .

مدحت پاشا لساننده‌ن دخی (بو ایکی متفق مستبده قارشو نه یاپه‌یم اوحمز بر بریمزك قولنه اتباعه سوز ویرمش ایدك) کلمهٔ عجز تمه‌سندن بشقه سوز صدور ایتمدی .

والحاصل موجه بر نطق همایون مسوده‌سی قلمه آلنه‌رق عرض

أيله اعلان واشاعه ایدلدی ایسه‌ده خلقك مترقب صدوری اولدیغی مشروطیت اداره‌جه بر وضوح وصراحت اولمدیغندن وبوفکرك خادمین ودلالانی کفتکوی‌ده چوغالتدیغندن جمادی‌الاولینك اون آلتنجی ومایسك یکرمی یدنجی پنجشنبه کونی باب فتوا پناهیده مشروطیت اداره‌نك دولت عثمانیه حقنده رد ویا قبولی شقلرندن هانکیسنك ارجح وانسب اولدیغی تعیین ایچون بر مجلس مخصوص منعقد اولدی .

مجلس مذکور ارکانی معلوم العدد مجلس خاص وکلا اعضاسیله دارشورا رئیسی ردیف پاشا وقاضیعسکر سیف‌الدین افندی وفتوا امینی خلیل افندی واو آره‌لق رتبه‌سی فریقلکه ارتقا ایدن مذکور الاسم مکاتب عسکریه ناظری سلیمان پاشا واعضای طبیعیه حکمنی آلان آمدی ومکتوبی بکلردن عبارت ایدی .

ذاتاً برقرار سالم آلمق اعتقادیله جمع اولنه‌مش ویالکز صدر وقتك افکارناسی اویالامق عزمیله طوپلامش اولدیغی بو مجلسده جریان ایدن مذاکرات ضبط اولنمامش ایسه‌ده صدراعظم محمد رشدی پاشا (مشروطیت اداره‌یه اهل وطنده عدم قابلیت وحریت اهالیده انواع مضرت موجوددر) اقوال سخیفه‌سیله وبوفکره مترتب بر طاقم دلائل غیر معقوله ایله بحثی اوزاتدی ونهایت (بزاهالی‌یه بعض مساعدات کوسترهلم که آنلر دولتدن حقوقمزی استحصال ایتدك ظن ایتسونلر لکن نفس الامرده برشی ویرمش اولمیه‌لم سوزینی درمیان ایدنجه اولوقته قدر سرعسکر حسین عونی پاشا ودارشورا

رئيسى رديف پاشادن بحثك عسكرلكه عدم تعلقى جهتيله سوزه قاريشمهمسى حقنده آقشامدن امر آلمسى اوزرينه نتيجه‌يه مترقباً سكوت ايتمكده بولنان سليمان پاشا آرتق صبر وتحملدن قاله‌رق بولنديغى صف نعالدن قيام ايتدى وصوت بلند ايله صدر اعظمه خطاباً (پاشا حضرتلرى تبدل سلطنت حال حاضر استبدادى وقايه ايچون اولمدى هركس تأمين استقبال ملت ايچون بو فدا كارلغى درعهده ايتدى بو ايشى ياپانلرك نه سلطان مخلوعه برغرض شخصيلرى ونه‌ده شمديكنه برنسبت مخصوصه‌لرى واردى مذاكراته بودقيقه‌لرى نظر اعتنايه آله‌رق دوام بيوركز) ديدى .

آندن صكره ينه بين الاعضا برخيلى مناقشات دوام ايدوب مشروطيت اداره‌نك اوآره‌لق ملتزم وحاميسى بولنان وفقط اعضاسنك انكلتره پارلمنتوسنه توفيقاً صرف مبعوثين مسلمه‌دن ترتيبنى مدعى اولان نامق پاشايه صدرمشاراليه (آرتق سن روژ [١] اولمشسك) ديو خطاب ايلديكى كبى مدحت پاشا وخليل شريف پاشا كبى مروج مشروطيت اولانلرى‌ده برصورتله رد وتزييفه چابالامقده ايدى .

بوصره‌ده ناچار قاله‌رق وقول مسكت اولمق اوزره جمله‌يه خطاباً (جانم بواهالى‌يه امتياز ويرمكه كلمز ويردكجه دائما دها

---

[١] روژ فرانسزجه قيرمزى ديمكدركه مجازاً مفرط معناسنده مستعملدر .

زیاده‌سنی طالب اولورلر قناعت ایتمزلر ایشته کریدلیلره کچنده امتیازویرلمش ایدی باقك ینه توسیعنی طلب وادعا ایدییورلر) دیدی.

سلیمان پاشا جواباً (کریدلیلره وقتیله اوامتیاز ویریلوبده سوء مثال توارث ایده‌جکنه دولت تربیه‌لرندن عاجز قالدی ایسه آطه‌دن کاملاً کف ید ایتملی ایدی بکا قالیرسه بونلر امتیازی دولتدن دکل شخصدن ایستیورلر ملت مجلسنك وجودی بومثللو مستدعیاته محل وصلاحیت براقمز) دیدی و بزده کافهٔ مصالح دولت وکیل مطلق عنوانیله مبجل صدر اعظملرك فکر وارادهٔ شخصیه‌سنه منحصردر بونوع صفت وکالت رفع وسلب اولمانجه اومثللو مطالب غیر مشروعه‌نك اوکی آلنماز دیمك ایستدی .

صدراعظم پاشا حضرتلری بوسوزه پك زیاده اظهار چهرهٔ اغبرار ایتمسی اوزرینه مدحت پاشا سلیمان پاشا لساندن اوله‌رق بعض مرتبه تعمیر تعبیراتنه قیام ایتدی ایسه‌ده اویدوره‌مدی .

والحاصل حضاردن جودت پاشا صفوت پاشا وسیف الدین افندی کبی برطاقملری طرفینه ملایم لسان استعمال وراشد پاشا وسرورپاشا کبی برآزی‌ده مشروطیت اداره لهنده غایت متحاشیانه برقاچ سوزصرف ایدوب شیخ الاسلام خیراه افندی وحسین عونی پاشا ویوسف پاشا وغالب پاشا وقیصرلی احمد پاشا وردیف پاشا کیلری‌ده همان هیچ برسوزه قارشمیه‌رق مذاکرات جاریه‌یی استماع ورضا پاشا وحالت پاشا وفتوا امینی خلیل افندی کبی برقاچی‌ده افکار صدارتی تقدیراً ترویج قاعدهٔ استبداد ایتدیلر .

حتى خليل افندى وكلايه خطاباً (افندم سز امنای دولتسکز ماشاء الله جمله‌کز عقلادن وامور دیده‌سکز آناطولینك روم ایلینك برطاقم جهلهٔ اتراکنی طوپلایوبده آنلردن استفسار رأی وتدبیرمی ایده‌جکسکز هر ایشی عادلانه رؤیت ایدیکز شاید بر مسئله‌ده اشتباه واقع اولورسه فتوای شریفه مراجعت ایدیکز) دیدی .

بونك اوزرینه صفوت پاشا وجودت پاشا وسلیمان پاشا خواجه افندینك قول سخیفنی رد ایله آناطولی وروم ایلنده رأیلرندن استفاده اولنور بر چوق آدملر اولدیغنی وبو قولك مجروحیتنی دلائل عدیده ایله سرد وارائه ایتدیلر .

بر آز قیل وقالدن صکره حسم نتیجهٔ قرار مجلس آتی‌یه بالتعلیق طاغلندی وصکره‌ده اجتماع میسر اولمدی .

همان جناب واهب الآمال مقصد اقصای ملته وصول احسان ایلسون آمین .

اخطار

کتابك تاریخ تحریری اوله‌رق کوستریلن « ۱۲۹۳ تاریخی » هجری‌در . تاریخ رومی اعتباریله « ۹۲ » ده یازلمش‌در .

سلیمان حسنی پاشا

Süleymān Paşa Ḥüsnü

سلیمان پاشا محاکمه‌سی

۱۲۹۳ عثمانلی — روس محاربه‌سندن

روم ایلی حرب اردولری عموم قوماندانی مرحوم سلیمان پاشانک
محاکمه‌سی‌در

Süleymān Paşa muḥākemesi

محتویات

۱ مرحومك ترجمهٔ حالی
۲ حیات سیاسیه‌سی : ۹۲ ـ ۹۳ سنه‌سی وقایع سیاسیه‌سنه دائر بعض حقایق وَوثایق حاوی‌در
۳ استیضاحات ابتدائیه : قبل‌المحاکمه تحریراً واقع اولان استیضاحات ایله جوابلری وبو اثناده بعض احباسنه وَمقامات رسمیه‌یه کوندردیکی مکتوبلر
: محاکمه : حین محاکمه‌ده تقدیم وَتعاطی ایتدیکی مکتوبلر؛ محاکمه‌یه دائر ملاحظات.

قسطنطینیه
مطبعهٔ ابو الضیا
۱۳۲۸

صاحب محاكمه سلیمان پاشانك ترجمهٔ حالی

سلیمان حسنی پاشا ، بیك ایكی یوز اللی درت سنه‌سی رمضان شریفنك یكرمنجی جمعه كیجه‌سی درسعادتده سلیمانیه جوارنده ملا كورانی محله‌سنده ، یدی آیلق اوله‌رق ، دنیایه كلمشدر. پدری، یكیچری اغاسی حفیدی السید محمد خالد افندیدر. من جهة الاب والام ساداتدن اولوب سلسلهٔ آباسی پدر جهتندن بروسه‌ده مدفون امیر سلطان حضرتلرینه وَ والده طرفندن طوسیه‌ده مدفون شیخ پنارحضرتلرینه متصلدر. مختلف مكاتب ابتدائیه‌ده وَدارالمعارفده تحصیل ابتدائی‌یی اكمال ایتدكدن صكره بایزید جامع شریفنده بر مدت درسه دوام ایله مدرنیلی اسماعیل افندیدن تلمذ ایتمش وَ بیك ایكی یوز آلتمش طقوز سنه‌سنده درسعادتده ماچقه‌ده واقع مكتب اعدادیٔ عسكری‌یه قید اولنوب بیك ایكی یوز یتمش ایكی سنه‌سنده مكتب فنون حربیه‌یه نقل ایتمشدر . بیك ایكی یوز یتمش آلتی سنه‌سنده فنون عسكریه‌یی اكمال ایدرك ملازم ثانی نصب وتعیین ایدلمش وَ او تاریخده بوسنه یكی پازارنده اقامت اوزره بولنان ایكنجی اردوی عثمانی‌یه منسوب بشنجی طلیعه طابورینك دردنجی بلوكی ملازم ثانیلكنه یرلشدیریله‌رك طابورینه كیتمشدر . مؤخراً مذكور طابور هرسك جهتنه مأمور اولدیغندن ، برلكده حركت ایده‌رك ، اوتاریخده هرسك فرقهٔ عسكریه‌سی قوماندانی فریق درویش پاشا معیتیله وقوعه كلان وَ قسماً مرحوم سردار اكرم عمروَعبدالكریم نادرپاشالر نظارتی تحتنده بولنان هرسك واشقودره جهتلرنده‌كی

وقایع حربیه‌نك كافه‌سنده بولنه‌رق كوستردیكی لیاقت و بسالت اوزرینه یتمش سكز سنه‌سی نیسانده رتبه‌سی مذكور طابور ملازم اوللكنه وَ «پیه‌لوپاولیچ»‌ده واقع اولان محاربه‌ده فوق‌العاده فداكارلق كوستره‌رك آلتی طابوری برتهلكه‌دن قورتارمسنه مكافاةً سنهٔ مذكوره آغستوسنده بشنجی بلوك یوز باشیلغنه ترفیع ایدلمشدر . بعدالمحاربه تبدیل هوا ضمننده اشقودره‌دن استانبوله كلوب او صیره‌ده معیت سلطان عبدالعزیز خانیده تشكل ایدن ركاب همایون صف پیاده بشنجی بلوكنه نقل ایتمشدر . یتمش طقوز سنه‌سنده مذكور بلوكلرك امور تحریریه‌سنه مأمور اولمش وَ ۸۱ سنه‌سی ایلولنده كما كان امور تحریریه‌ده بولنمق اوزره رتبه‌سی صول قول اغالغنه ترفیع اولنوب سنهٔ مذكوره تشرین ثانیسنده بافرمان عالی سلاحشوران صاغ قول اغالغنه نصب ایدلمشدر . بو اثناده بر طرفدن وظیفهٔ عسكریه‌سنی ایفا ایله برابر بر طرفدن‌ده ایوب محكمه‌سی رئیسی فضلای عصردن شهری احمدنزهت افندی مرحومك حلقهٔ تدریسنه دوام‌ایدرك علوم عربیه وَ دینیه‌دن علی‌الاصول اجازتنامه آلمش وَ آقكرمانینك «ارادهٔ جزئیه» رساله‌سنی تركجه‌یه ترجمه ایتمشدر . سكسان ایكی ایلولنده سلاحشوران لغو ایدلدیكندن آچیغه چیقارلمشدر .

بر مدت صكره ، او آره‌لق ظهور ایدن كرید حادثه‌سنك دفعی ایچون ازمیرده متحشد عساكر ردیفه‌نك تعلیمنه مأموراً دار شورای عسكری طرفندن ازمیره كوندرلمش وَ عساكر مذكوره‌یی برقاچ آی ظرفنده مطلوب وجهله تعلیم وَ تربیه ایدرك درسعادته عودت ایتمشدر .

سكسان اوچ سنه‌سی ابتداسنده قره حصارصاحب ردیف طابورینه بیكباشی تعیین اولنمش وَ بو صیره‌ده كریده‌ده آتش اختلال كركی كبی توسیع دائرهٔ اشتعال ایتدیكندن طابوریله كریده اعزام ایدلمشدر . سكسان بش سنه‌سی نهایتنه قدر طابوریله برلكده قندیه جهتنده بولنه‌رق ، مرحوم سردار اكرم عمر پاشا وَ حسین عونی پاشا معیتنده جهت مذكوره‌ده ظهور ایدن محارباتك كافه‌سنه اشتراك ایتمش ، «مالویز» مفرزه قوماندانلغنی حسن اداره ایله اشقیانك قندیه‌یه تقربنی منع ایتدیكی كبی ، اوجوارده صعب ومناعتیله مشهور «روده» بالقانه ــ كه بدایت حربدنبری بر فرد مسلم آیاق باصمامشدی ــ جهات مختلفه‌دن تعرض

وتجاوزله رؤسای عصاتدن «قپودان قوراقه» یی اخذ وگرفته مأمور اولان آلتی طابورك ، ایفای وظیفه‌ده گوستردیکی رخاوت اوزرینه ، معیتنده‌کی اوچ یوز موجودلی طابوریله ، بالقـان باشـنده یاپ یالکز قالمش ایکن ، قطعـاً فتور گتورمیه‌رك ، همان اورمانه هجوم ایله اشقیانك موقت خانه‌لرینی احراق وَ ایکی بیكه قریب جمعیتلرینی تارمار ایتمش ، وَمعیتنك آزلغی وَدیگر طابورلرك حرکت تعرضیه‌یه عدم اشتراکی حسبیله مرکز حرکت اولان وَ « روده » بالقانه اون درت سـاعت مسافه‌ده بولنان « قورصونه » قریه‌سـنه عودت امکانی قالمدیغنی گوره‌رك کمال سرعت وتدبیر ایله دشمنه طویورمقسزین ، مذکور اورمانه ایکی سـاعت مسافه‌ده اولان « پریری » قریه‌سنه طوغرو حرکتله قریهٔ مذکوره‌ده میرالای احمد ایوب بکك قوماندا ایتدیکی قوهٔ عسکریه‌یه التحاق ایلمش‌در .

غائله‌نك اندفاعندن صکره درسعادته عودتله سکسان‌بش سنه‌سی شـباطنده مکتب حربیه منشـآت مدیرلکنه مأمور اولوب گریده سبق ایدن خدماتنـه بناءً ۲ تموز سنه ۱۲۸٦ تاریخنده رتبه‌سی قائممقاملغه ترفیع اولنمشدر .

بو آرالق یمن وعسیر غائله‌لری ظهور ایتمسی اوزرینه ۱۰ کانون اول سنه ۱۲۸٦ ده فرقهٔ احتیاطیه قومانداني فریق ردیف پاشا ایله برابر مأموراً عسیره گیتمش وَ خطـهٔ مذکوره‌ده وقوعه گلان بالعموم محاربانه اشـتراك ایدرك ۱۹ نیسـان سـنه ۱۲۸۷ ده وَیمنده میرآلای نصب و تعیین اولنمش‌در . بر مدت صکره وَ ینه بو سنه ظرفنده مأذوناً درسعادته گله‌رك مکتب حربیه‌ده منشآت معلملکنه دوام ایتمش وَ مؤخراً عهده‌سـنه تاریخ معلملکی‌ده توجیه ایدلمشدر . ۹ تموز سنه ۱۲۸۹ ده میرلوالقله مکاتب عسکریه ناظر ثانیلکنه وَدرس ناظرلغنه تعیین اولنوب طقسان سنه‌سنده عهده‌سنه مستقلاً مکاتب‌عسکریه‌نظارتی ویرلمش وَطقسان ایکی سنه‌سی مایسنده رتبه‌سی فریقلکه ترفیع اولنمش‌در. برآی صکره مکاتب عسکریه نظارتی عهده‌سنده اولدیغی حالده، مجلس وکلا قراریله، ومشاور حرب صفتیله، اوصیره‌ده صرب محاربه‌سـنه مأموراً درسعادتدن متهیء حرکت اولان مرحوم سردار عبدالکریم نادر پاشا ایله برابر ، صوفیه‌یه عزیمت ایتمش وَ مؤخراً درسعادتدن واقع اولان اشـعار اوزرینه شهرکوی « پیروت » جهتی قوماندانلغنه تعیین‌اولنمش‌در. ایلك اوگجه روسیه‌لی مشهور جنرال « چرنایف »‌ك تحت قوماندا‌سنده « بابیناغلاوا » ده تحشد ایتمش اولان صرب فرقهٔ عسکریه‌سیله

چارپشه‌رق بوفرقه‌یی مغلوب ایتمش وَ احمد ایوب پاشا نیشدن «کینه زوواج» اوزرینه حرکت ایتمشیکی صیره‌ده خط امتیازی تجاوزله ، یاندروله قپوسندن صربستانه «موروروا» وادیسنه داخل اوله‌رق «کینه‌زوواج» قربنده مشار الیهك فرقه‌سیله برلشمشدر. بوندن صکره تشکل ایدن قوهٔ جسیمه‌نك برنجی خط قوماندانلغنده بولنه‌رق «کینه زوواج» قصبه‌سنك فتح وتسخیرنده خدمات فوق‌العاده ابراز ایتدیکی کبی ، تاریخ حربده «جونیس» مظفریتی نامیله یاد ایدیلن فتوحات جسیمه پلاننی بالذات ترتیب ایدرك ، صربلیلرجه پك قوی برمدار استناد اولان «جونیس» تپه‌لرینی ایکی طابورله اجرا ایتدیکی برهجوم نتیجه‌سنده ضبط ایتمش وَ بوموفقیت بالاخره «آلکسناج» مظفریتنی انتاج ایدرك ، معیتنده‌کی عسکرله برابر ایلك اول آلکسناجه کیرمك شرفنی احراز ایلمشدر.

صرب متارکه‌سندن صکره باارادهٔ سنیه سردار مرحوم ایله برابر درسعادته عودت ایدرك او صیره‌ده مدحت پاشا مرحومك تحت ریاستنده باب‌عالیده انعقاد ایدن قانون اساسی مجلسنه ذات شاهانه‌یه وکالةً مأمور اولمش وَ مؤخراً قانون اساسینك بالعموم موادینی تنقید ایچون مرحوم ضیا، کمال وَ عابدین بکلردن متشکل قومیسیونه ریاست ایتمشدر .

طقسان ایکی سنه‌سی کانون‌اولنده رتبه‌سی مشیریته بالترفیع بوسنه وَهرسك قوماندانلغنه تعیین قلنمش وَهرسکه کیدرك انتظامات عسکریه‌سی وَصحتی فوق‌العاده مختل اولان فرقه‌نك اعادهٔ صحت وانتظامنه موفق اولدقدن صکره ، طقسان اوچ سنه‌سی مایسنده «پیوه» وَ«دوقه» بوغازی قوله‌لریله «نکشیق» قلعه‌سنه ذخیره ایصالنه مأمور اولدیغی حالده ، قره طاغ الکاسنه تجاوزله طاغلولرك قهر و تنکیلی وَ اشقودره فرقه‌سیله برلشلمسی لزومنی مکرراً عرض ایدرك ، مسئولیتی کندیسنه راجع اولمق اوزره ویریلان مأذونیته بناءً مایسك اون طقوزنجی کونی «موستار»دن حرکت وَ دشمنی کرك «قره‌ستاج» ، «پیوه» وَ «پره‌شیقه» موقعلرنده وَکرك «اوستروق» بوغازی داخلنده بالدفعات هزیمت فاحشه‌یه اوغراته‌رق ، وَ قره طاغ ممالکنی اورته‌سندن یاروب چیقه‌رك . سنهٔ مذکوره حزیرانك اون ایکنجی کونی اشقودره جهتنده‌کی «اشبوز» قلعه‌سنه مواصلت ایتمش وَ بعده «اشبوز» دن چتینه علیهنه حرکت ایتمك اوزره «پودغوریچه»یه کلمشدر.

بو اثناده روسلرك طونه‌یی تجاوزله بالقانه طوغرو حركت ایتدكلرینی خبر آلدرق « ادرنه وَ استانبولی روس تجاوزندن محافظه ایچون ، چتینه حركتنك تركیله، یا كندی رفاقتنده وَ یاخود علی صائب پاشا معیتنده بولنان قرق آلتی طابورك بارطریقیله دەده اغاجنه آلدیرلمسی » لزومنه دائر قلمه آلدیغی وَ اشقودره فرقه‌سی قوماندانی علی صائب پاشایه‌ده امضا ایتدردیكی تلغرافنامه اوزرینه ، ایكی كون صكره روم ایلی جهتنه مأمور اولمش ، وَ معیتنده بولنان اون یدی اون سكز بیك موجودلی قرق درت طابورله وَ بار اسكله‌سی طریقیله ، طقسان اوچ سنه‌سی تموزینك طقوزنجی كونی دەده اغاجنه كله‌رك قوۀ موجوده‌سنی « ادرنه » ، « طرنوی » وَ « سكبانلی » استاسیوننده تحشید ایتدكدن صكره تموزك اون سكزنده اسكی زغره‌یی استرداد وَ روسلری بالقانلرك كروسنه قدر طرد وابعاد ایتمشدر .

مؤخراً «شیبقه» علیهنه حركت ایدرك مشهور « شیبقه » كچیدینی زورلامش ایسه‌ده عثمان وَ محمدعلی پاشالرك بولندقلری یرلردن قیلدانمامه‌لری وَ بناءً علیه روسلرك طرنوی وَسلوی جهتلرندن قوۀ امدادیه سوق ایده‌بیلملری اوزرینه بو حركتنده موفق اولامامشدر .

سنۀ مذكوره ایلولی اواسطنده وَطقسان درت سنۀ هجریه‌سی رمضان شریفی اواخرنده طونه عموم قوماندانلغنه نقل مأموریت ایدوب ، سنۀ مذكوره شوالنده ، وَ پلونه‌دن قطع امید اولندیغی بر صیره‌ده ، عنوان مأموریتی عموم روم ایلی حرب اردولری قوماندانلغنه تحویل ایدلمشدر . بو جهتده وقوع بولان محاربات‌ده وَ علی‌الخصوص « النه » محاربۀ اخیره‌سنده اون اوچ طوپ وَ برقاچ یوز اسیر آلمق كبی اوزمانه قدر اردولرده امثالی كورولمیان بر مظفریت كامله‌یه نائل اولمشدر .

شهر ذی‌القعده اواخرنده وَتشرین ثانینك اوتوزنده ، پلونه‌نك اسارتی وَروسلرك بالقانلری تجاوزه تشبث ایتمسی اوزرینه النه‌یی بالتخلیه النه ایله طونه شرق اردوسندن قرق طقوز طابور عسكر آلارق اورخانیه ، صوفیه وَ تاتار بازارجغی جهتندن دشمنك منع مرورینه مأمور ایدلمشدر. آنجق بو وظیفه‌یی ایفایه بعض موانع قویه حیلولت ایتدیكندن وَ مثلا عموم قوماندان صفتیله حركات عسكریه‌یی اداره ایتمك اوزره ادرنه‌ده بولنمسی لازم كلدیكی وَ مرحوم

بونده اصرار ایتدیکی حالده ، مطلقا ادرنه‌دن چیقمسی ، تلغراف مرکزی اولمیان اوتلق کوینه کیتمسی وَ اورادن عموم قوماندانلغی اداره ایتمسی التزام وامر اولندیغندن شهر ذی‌الحجه‌ده یعنی کانون اولك یکرمی دردنجی کونی بالاستعفا عموم قوماندانلق وظائفنی سر عسکر رؤف پاشایه ترك ایده‌رك ، اورخانیه‌دن اوتلق کوینه رجعت ایدن فرقه قوماندانلغنی درعهده ایتمك اوزره اوتلق کوینه عزیمت ایتمش‌در . اوتلق کوینده بولندیغی صیره‌ده شیبقه قون اردوسنك اسارتی‌اماراتنی استخبار ایتمسی اوزرینه حاجی‌اوغلی بازارجغنه کله‌رك ادرنه‌یه رجعت حرکاتنه باشلامش ایسه‌ده درسعادتدن ویریلان متارکه وَ عدم ترك مواقع امری ، حرکات عسکریه‌یی اوچ کون تأخیر ایدرك ، بومدت ایچنده « شیبقه » ، « خائن کوی » ، طوریان » وَ « استرایقه » بچیدلرندن ایلرولیان روسلر خط رجعتمزی قطع ایتمش اولدیغندن ، دشمنك یوز یتمش بیك پیاده ، آلتی‌بچق فرقه سواری وَ سکز یوز طوپدن مرکب قوتنه قارشی اکثری مستحفظدن عبارت یکرمی بش اوتوز بیك پیاده ، بیك بش یوز سواری وَ طقسان طوپدن عبارت قوۀ جزئیه‌سیله « ردوب » بالقانلرینه چکیلمکه مجبور اولمش وَ بوطریق ایله ادرنه‌یه رجعت چاره‌جولغنده بولنمش‌در . بوصیره‌ده فریق فؤاد وشاکر پاشالرك آلدقلری امر خلافنه حرکتله دوچار هزیمت اولملری واسکچه‌یه طوغرو فرار ایتملری اوزرینه ادرنه‌یی طوتمغه امکان قالمادیغندن ، « استانیماقا » یه جمع ایده‌بیلدیکی قوتله « تحته‌لی » بوغازندن کوملجنه‌یه چکیلمش وَ اورادن قره آغاج اسکله‌سنه ایتمش‌در . بوراده قوای متفرقه‌یی جمع ایدرك فرقه‌وَ لوالرك برقسمنی درسعادته ، چتالجه استحکاماتنه برقسمنی یونانستان حدودینه ، برقسمنی‌ده قلعۀ سلطانیه‌نك محافظه‌سی ایچون کلیبولی ایلروسنده واقع بولایر استحکامنه سوق ایتمش وَ او اراالق بولایر موقع قوماندانلغنه تعیین اولندیغندن ، کلیبولی‌یه کیتمش‌در .

بعدالمتارکه وَ کلیبولیده بولندیغی صیره‌ده سرعسکر رؤف پاشانك ٣ شباط سنه ١٢٩٣ تاریخلی تحریراتیله وَ « حرب اردوی همایونلرنده قوماندانلق مأموریتیله بولندیغی اوانه عائد سؤ حال وحرکت وَ بوکا متفرع بعض خصوصدن طولایی » تعبیریله ٤ شباط سنه ١٢٩٣ تاریخنده کلیبولیده تحت توقیفه آلنه‌رق شباطك بشنجی کونی درسعادتدن صورت مخصوصه‌ده کوندریلان « مقدمۀ خیر » زرهلیسنه بالارکاب قلعۀ سلطانیه‌یه اعزام قلنمش‌در . قلعۀ سلطانیه‌ده بر آی قدر

محبوس قالمش ، مارتك اوچنجی کونی استانبوله جلب اولنوب ، دردنجی کونی باب سرعسکریده « طاش قشله » ده توقیف اولنمش وَبر سنه قدر امتداد ایدن استنطاق ومحاکمه‌دن صکره ، رتبه‌سنك رفعنه وَ آلتی سنه مدتله بغدادده اقامتنه دائر اتخاذ اولنان حکم عرفی ۲۳ کانون اول سنه ۱۲۹٤ و ۱۰ محرم سنه ۱۲۹٦ تاریخنده وَ سونکولو نفرلر مواجهه‌سنده تبلیغ اولنه‌رق ، ۸ شباط سنه ۱۲۹٤ تاریخنده بغداده نفی واجلا قلنمشدر .

۱۲۹۸ سنه‌سی تشرین اولنده معزولیت معاشی نامیله یدی بیك بش یوز غروش معاش تخصیص ایدلمشدر .

بغدادده اون درت سنه منفیاً قالمش وَ ۲٦ تموز سنه ۱۳۰۸ ده وَینه شهر محرم الحرامده رحمت آلهیه‌یه انتقال ایتمشدر .

امام موسی حضرتلرینك جامعی داخلنده واقع ابا یوسف حضرتلرینك مسجد شریفلری مدخلنك صول طرفنده مدفوندر . الله رحمت ایلیه .

محرراتندن وَخصوصی بر دفتره قید ایتدیکی اسامی محارباتدن آکلاشیلدیغی اوزره ملازملکندن مشیرلکنه وَبولایر قوماندانلغنه قدر کوچوك بویوك ، خارجی وداخلی سکسان درت محاربه‌یه اشتراك ایتمشدر .

دار الشفقه مؤسسلرندن اولدیغی کبی صرب حادثه‌سنك ظهورینه قدر دار الشفقه درسلرینه وَامور لازمه‌سنه نظارت ایتمش وَمکتب مذکور شاکردانته تدریس ایدلمك اوزره « صرف ترکی » ، « علم حال صغیر » وَ « علم حال کبیر » رساله‌لرینی تألیف وطبع ایتدیرمشدر .

مکتب فنون حربیه ادبیات معلملکی زماننده ادبیات ترکیه قواعدینی موضح اولان « مبانی الانشا » یی ، وَ ینه مکتب مذکورده تاریخ عمومی تدریس ایتدیکی زمانده ، « علم ارض » ه متعلق بعض حقایقی حاوی بر مقدمه‌یی وَملل شرقیه ایچون تفصیلات مکمله‌یی جامع اولان « تاریخ عام » ی تألیف وَنشر ایتمشدر .

مکاتب عسکریه درس نظارتی زماننده درس پروغراملرینك اصلاحنه ، سنین تحصیلیه‌نك تعدیلنه وَ مکاتب اعدادیه‌یه طلبه یتشدرمك اوزره عسکری رشدیه‌لرینی تأسیس ایله استانبولده طقوز یرده مجدداً برر مکتب رشدی بنا ایتدرمکه وَ شامده وَ بغدادده برر مکتب رشدی آچلمسنه موفق اولمشدر .

بونلردن بشقه ، مكاتب عسكريه فنون معلملكنه مخرج اولمق اوزره « منشأ معلمين » ى احداث وَ تأسيس ايتديكى كبى علوم وفنون طبيعيه وَرياضيه وَعسكريه‌يه دائر اجنبى لسانلرندن كتاب ترجمه وَ تأليف ايدنلره يوز ليرادن اوچ يوز ليرايه قدر مكافات نقديه وَ برده مجيدى وَ ياعثمانى نشانلرى ويرلمسنه دائر بر مكافات نظامنامه‌سى وضع ايدوب بو سايه‌ده بر چوق كتاب تأليف وترجمه ايدلمسنه والحاصل مكتبلرك كرك فناً وَ كرك تربيةً ترقيسنه بالوجوه خدمت ايتمش‌در .

اثر تأليفى اولان « تاريخ عالم »دن طولايى بيك سكز يوز يتمش بش سنهٔ ميلاديه‌سنده پارسده انعقاد ايدن جغرافيا قونغره‌سندن ايكنجى رتبه بر مداليه آلمش‌در .

مقدمه

...

۱۲۹۳ عثمانلی — روس سفرینك ختامندن درت آی صوكرا حربیه نظارتنده صورت مخصوصه‌ده تشكل ایدن دیوان حرب حضورنده پدریمی روم ایلی خطیئات حربیه‌سنك فاعل مسئول یكانه‌سی كبی محاكمه ایتمشلر وَمحاكمه نامه‌لری‌ده ، مرحومك طلب‌واصراری اوزرینه، « جریدهٔ عسكریه » علاوه‌سیله نشر ایتمشلردی. محاكمه ، علی‌العجله تعلیم‌اولنان استنوغراف افندیلر واسطه‌سیله ضبط اولنمش اولوب امر ضبط و قیدده بعض خطالر وقوع بولدیغی كبی ، سؤال وجوابلرك قسم اعظمی‌ده علاوه‌لرك حین طبعنده تصحیح ایدلمه‌مش اولدیغندن وَ ذاتاً الیوم « محاكمه نامه » نسخه‌لری قالمادیغندن ، خطایای واقعه‌یی بالتصحیح ، وَ محاكمه‌یه متفرع اوله‌رق كرك محاكمه‌دن اول وَ كرك محاكمه اثناسنده رسمی وَ خصوصی جریان ایدن وَ اوَلجه طبع ایدلمیان مخابره اوراقنی بالعلاوه ، طبع ایتدیرمكه قرار ویردم .

مدافعات واقعه‌دن وَ حتی دیوان حرب هیئتنك محكومیت قرارندن آكلاشیله‌جغی اوزره مرحوم ، معصوم اولدیغی حالده ، محكوم اولدیغندن وَبویله بر حكمك علل‌واسبابنی اخلاف وطنه ایضاح‌ایتمك فائده‌دن‌خالی اولمیه‌جغی كبی او زمانه عائد بر چوق حقیقتك انبساط وانكشافنه‌ده خدمت ایده‌جكندن ، محاكمه‌یی نشره باشلامه‌دن اول ، مرحومك ترجمهٔ حالنی ایضاح صورتیله ، محاكمه‌دن اولكی زمانه عائد بعض تفصیلات اعطاسنی مناسب كوریورم .

تفرعاتدن صرف نظرله بو علل و اسبابی ، ایكی ماده‌ده اجمال ایتمك

ممکندرکه بونلردن برنجیسی وَ باشلیجه‌سی مرحوم پدرمك جنتمکان سلطان عزیز حضرتلرینك امر خلعنه اشتراك ایتمسی ۱) ، ایکنجیسی قانون اساسی‌یی سلطان حمیده قبول ایتدرمك ایچون صربستان محاربه‌سندن عودتنده بالخاصه حضوره چیقه‌رق ، بعض افاداته وَحتی تهدیده جرأتله سلطان مترددی ، قانون مشارالیهی قبول و اعلانه اقناع و اجبار ایتمسیدر . ۲)

---

۱) پدر مرحومك وقعهٔ خلعه صورت وَ درجهٔ اشتراکنی وَ وقعهٔ خلعك تفصیلاتنی مبین براثری واردرکه یقینده آیریجه نشراولنه‌جقدر. بواثرك نهایتنده اصول مشروطیتك تأسیسی وَ جنتمکان سلطان مراد حضرتلرینه قانون اساسینك اعلان ایتدیرلمسی مقصدیله خلعدن برَ هفته صوکرا باب فتواده اجتماع ایدن مجلس عمومی مذاکراتنه وَ مرحومك او مجلسده‌کی مدافعاتنه دائر تفصیلات مندرجدر .

۲) بوملاقات اثناسنده جریان ایدن محاوره مضبوط دکاسه‌ده مرحومك شیبقه‌دن سلطان حمیده کوندرمش اولدیغی برمکتوبك قانون اساسی‌یه عائد اولان فقره‌لری، مکالمه‌نك صورت جریانیله سلطان حمید اوزرنده اجرا ایتمش اولدیغی تأثیری بردرجه‌یه قدر افهامه مدار اولدیغندن ، عیناً درج اولنور :

خاکپای عالیٔ حضرت خلافتپناهی‌یه

. . . . قوللری حسب الطالع ایکی سنه‌دنبری اك بیوك مشکلاته مصادف اولدمسه‌ده جناب ناصر حقیقینك عنایت صمدانیه‌سی وَولی‌نعمت افندمز حضرتلرینك توجه جلیل جهان پایه‌سی اثر متبرکی اوله‌رق جمله‌سنده ابواب تسهیلات مفتوح اولدی . ازجمله قوللری کچن سنه صربستانه حین وصولمده چرنایف ، اردوسنی شهرکوی پیشکاهنه « بابینا غلاوا » یه قورمش وَصوفیه‌یی تهدید ایتمکده بولنمشدی. آزوقت ظرفنده اردوکاهنك یرینه فرقهٔ شاهانه‌لری خیمه‌نشین سطوت اولدی. وَداخل حربده بیش فرقه‌سیله برلشیله‌رك معیت چاکریده بولنان طابورلره جناب حق پك چوق نعم فتوحات ابذال ایلدی . کینه‌زوواج ، جونیس وَالکسناج مظفریتلری برر خارقهٔ جلیلهٔ ربانیه‌ایدی. چونکه ، دشمن بومواقعی ترك ایتمامك ایچون جان نثار ایدر وَاو تاریخده مافوقم بولنان قوماندانلر ایسه فتح وضبطنده کأن عرض استغنا وامتنان ایلردی . نه غریب ایدی‌که کرك کینه زوواج وَکرك آلکسناجی قوهٔ قاهره‌مز دشمنه ترك ایتدیرمش ایکن فتح واشغالده لاقید ایدك . نصرت و عنایت سبحانیه عادتا قارشومزده تجسم ایتمش کبی عرض دیدار تجلی ایدوب طورورکن کوزیمز کروده وَیوزمز رجعت قهقریه‌ده ایدی. نیت بومرتبه مشکوك وَمتغیر اولدیغی حالده محضا خلوص اقدس حضرت خلافتپناهیلری اثر اجلی اوله‌رق جناب حق تمامیٔ موفقیت احسان بیوردی ، وآلکسناج اولکونده ید مظفریت شاهانه‌لرینه کچدی‌که آنك فرداسی اقشامی متارکه امرینی مؤید قار دخی یاغمغه باشلایه‌رق کأن هرکسك قشلاقلره چکیلمسنه اشارت قطعیهٔ معنویه صدور ایتدی . استانبوله عودت چاکرانه‌مه مساعدهٔ سنیه‌لری شرفتعلق بیوریلوبده خاکپای شاهانه‌لرینه یوز سورمك عنایتنه مظهر اولدیغم وقت افندمزی سعادت معنویهٔ ملیه‌یه پك زیاده آرزو دار بولدم ، وَبو مقصد

مرحومك اركان خلعدن اولمسى مبغوض و منفور اولمق ايچون كافى ايكن
شيقه مكتوبنك دلالتى وَاعيان رئيسى سعيد پاشا حضرتلرينك برآز ايلروده

اقدسلرى خدمتنده بولنمغى‌ده امل‌ايدينه‌رك نهايت بركيجه خاكپاى شاهانه‌لرينه يوز سورمكى تمنى تصديعنه قدر جرأت ايلدم . جناب واحد حقيقى‌يه حمد فراوان اولسون ، مساعدهٔ سنيه‌لرى شرفسنوح ايتدى . افندمزه عرض مافى‌البال ايتدم . وجدان اقدس مهامدانئ خلافتپناهيلرى معروضات چاكرانه‌مى حسن‌تلقى بيورارق سعيد پاشا ١) بنده‌لريله برلكده برلايحه ترتيبنه فرمان سنيه‌لرى تعلق ايتدى. اوكيجه لايحه ياپلدى ٢)، حضورسنيه‌لرينه تقديم قىلندى. وَبدخواهان وَتعبير ديكرله كوته‌بينان اموروك آراى سخيفه‌سى مردودقاله‌رق افندمزك نيت جليله‌لرينه موافق برقانون اساسى اعلان اولندى . اكن قوللكزك بوتصديعه جرأتم وَخصوصيله خاكپاى شاهانه‌لرينه يوز سورمك شرفنه نائليتم ساعات مسعوده‌لرنده طوغرو سوز سويليه‌يم ديو كوستردیکم فرط انهماك نصلسه قوللرينى نظردن دوشوروته‌رك برآرالق دوچار حرمان توجه حضرت خلافتپناهيلرى اولدم . حتى لايق اولمديغم حالده ينه آثار بقاى توجه سنيه‌لرى اوله‌رق نائل اولديغم هرسك قوماندانلغيله هرسكه عزيمتم كيجه‌سى سعيد پاشا قوللريله [انكليز سعيد پاشا] فرمان بيوريلان [بكا صداقت اوزره بولنه‌جغنه سوز ويرسون] كلام مهابت انسامى اودرجه تأثير بخش درون اولدى كه هفته‌لرجه آغلادم چونكه بواراده‌ٔ شاهانه‌لرى برطاقم منافقان وَ منفعتپرستانك عبوديت صميمه‌مه ايراث شبهه وشائبه عزمنده كزشدكلرينى اشراب ايتدى . مع‌مافيه ينه افندمزك نظر حقايقبينلرينه مظهريتم اعتقاديله متسلى‌ايدم. نهايت هرسكه كلدم. عساكر شاهانه‌لرينك آنجق اون‌كونلك مأكولاتى واون سكز دسته جبخانه‌لرى وار ايدى كه بوجبخانه برحربه بيله غير كافى ايدى . وسائط نقليه‌دن ايسه فرقهٔ شاهانه‌لرى كاملاً محروم وحتى بعض طابورلرده سقا باركيرلرى بيله مفقود ايدى . سايهٔ تسهيلاتوايهٔ حضرت خلافتپناهيلرنده برسنه‌لكدن زياده ارزاق ادخار ومتروويچه‌دن كليتلو جبخانه والتى بيك مكارى‌تدارك ايليه‌رك طاغلر اوزرينه يوروندى. والده بولنان موجودى قليل وناقص اوتوز ايكى طابورك برقسميله هم‌دشمنك آلتى آيدنبرى اعمال وتحكيمنه مشغول اولديغى قرستاج استحكاماتى ضبط وهم‌ده هرسك مسأله‌سنك بدايتندن وتاشوكت پاشا زماننده‌نبرى انواع هزيمته محل ومصدر اولان « پيوه » يه حرباً برسنه‌لك ارزاق ويريلوب ومحافظ طابورده مبادله ايديلوب مظفراً عودت اولندى « دوقه » قوله‌لريله نكشيق محافظ طابورلرينه واهاليسنه كذلك برسنه‌لك ذخيره‌ويرلديكى كبى بربطاريه صحرا طوپى كوندرلدى « پره‌شيقه »،« اوستروق » محارباتى قازانلدى والحاصل قرق‌ساعتلك مسافه‌دن‌انواع‌مشاق ومخاطرات چكيريله‌رك‌اشقودره فرقه‌سنه ملاقات نصيب‌اولدى. هرنه‌حال ايسه نه« يكى‌بازار » ونه‌ده « اشقودره » فرقه‌لرى‌بزه نقطهٔ مقرره‌ده ملاقات‌ايده‌بيلدكلرندن اك دهشتلو محاربه‌لره اوغرادق. اشته بو مظفريت عظيمه اثرطالع مسعودهمايونلرى اولندى چونكه سلف‌چاكرى احمد مختار پاشا بنده‌لرى « استروقدن مروردكل، مادام كه قره‌طاغلو

---

١) انكليز سعيد پاشا ايله اليوم اعيان رئيسى بولنان ابهتلو دولتلو سعيدپاشا حضرتلرى . . .

٢ مرحومك اوراق آره‌سنده بولايحه مسوده‌سى بولنه‌مامش وابهتلو دولتلو سعيد پاشا حضرتلرينه بالواسطه واقع اولان استيضاحه برجواب شافى آلنه‌مامشدر. مشار اليه حضرتلرينك افاده‌لرينه كوره لايحه مسوده‌سى انكليز سعيد پاشا نزدنده قالمشدر .

تفصیل اولنه‌جق شهادتی وجهله قانون اساسینك نشر واعلانی ایچون ابراز ایتدیکی غیرت مفرطه ذاتاً وهام اولان سلطان حمیدك واهمه‌سنه طوقونمش و مقربیندن بعضلریله «چورانلی» هزیمتنی ویردکدن صکره استانبوله کلن وَروسلرك تجاوزی صیره‌سنده شیبقه قوماندانلغنده وَبالآخره چورانلیده کورولان موفقیتسزلکی اوزرینه بعدما موقع حربده بولندیرلمیه‌رق درسعاته

اعلان حرب ایتدی نکشیقه ارزاق‌اعطاسی بیله آرتق‌ممکنسزدر» دیو رسماً عرض‌حال ایله طاغلو ایله اوبوشلق چاره‌سنی تکلیف ایتمشدی . وَفی‌الحقیقه ذات مصلحت دخی او درجه صعب و دشوار ایدی . لکن جناب مسهل‌الامور بخش عنایت ایتدی. اردونك کذرکاهی اوکونه قدر هیچ برفرد مسلك آیاق باصمدیغی شواهق جبال منیعه ایدی .

بو مظفریتدن صکره قوللری روم ایلی یه دعوت اولندم . ادرنه‌یه کلدیکم وقتده ایدی‌که اهالیسی هجرته‌حاضرلانمقده ، روسلر شمندوفر یوللرینی تخریب ایتمکده ، ادرنه ولایتی خلق بر هیجان واضطراب فوق‌العاده ایچنده بولنمقده ایدی . محضا قدسیت توجه حضرت خلافتپناهیلری اثری اوله‌رق برقاچ کون ایچنده فرقهٔ همایون قره پیکاره وارارق وَاورادن اسکی زغره‌یه یورویه‌رك دشمنی طرد وتشکیل ایتدی. ونهایت شیبقه تحصنکاهنه قدر سوره‌رك بالقانك بوجهتنی لوث اعدادن تطهیر ایلدی . واقعا او صره‌ده رؤف پاشا قوللرینك برعارضهٔ حرکتی‌سرنمای تأثر اولدی. لکن رفاقتمده‌کی یاورینك‌ده شهادتی وجهله ایکی کون کندوسنی آرادم بولامدم . چونکه بزمله مقرر اولان طریق اوزرندن وَ بزه طوغری‌کلیه‌رك طوغرودن طوغرویه اسکی زغره‌یه توجه ایتمشدی. جبخانه‌سنك قلتیله عسکرینك انتظامسزلغی نظرمطالعه‌یه آلمه‌یدی برحرکت مستقله‌ده بولنمق شقنی اختیار ایتمزدی ۱)

مع‌مافیه قوللری یکی زغره‌دن حرکتدن برکون مقدم فرقهٔ عاجزیدن کندیسنه ایکی طابور کوندرمشدم‌که او طابورلر مشار الیهك معرکهٔ حربنده اك زیاده ثبات ودلیری کوسترمشلردر . شیمدی برخیلی کوندرکه اردوی همایونلری شیبقه استحکاماتی قارشوسنده دشمنله پنجه‌یه پنجه‌یه اوغراشیور . خاکپای شاهانه‌لرینه تعداد ایتدیکم مشکلات معروضه شمدی‌یه قدر نصل تیسرنمای موفقیت اولدیسه بورانك ضبط وتسخیرینك دخی محضا توجه اقدس همایونلری تأثیراتیله ان‌شاءالرحمن عن‌قریب حصولنه قلب چاکرانهم امنیت بولمقده ودشمن هر طرفدن آتشمزك تحت تأثیرنده قالدیغی کبی عساکر شاهانه‌لرینك بسالت و شجاعتی دخی قیمتی تقدیر اولنماز خوارق عادات ارائه ایتمکده بولندیغنی مع‌الافتخار عرض ایدرم .

سلیمان

---

۱) مرحوم اواثناده رؤف پاشانك کندی علیهنده بعض اسنادات ومفتریاتده بولندیغنی خبر آلمش اولدیغندن بو تفصیلاتی ویرمکه مجبور اولمش وفقط افاده‌سندن‌ده آکلاشلدیغی اوزره رؤف پاشا علیهنده ادارهٔ لسان ایتمه‌مشدر .

جلبی هیئت وکلا ومجلس عسکریجه قرارلاشدیرلمش اولان (١) رؤف پاشا شخصنی مسئولیت حربیه‌دن قورتارمق اوزره پدرم مرحوم علیهنده تفوهات

(١) مقام جلیل سرعسکریدن مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنه

دائرهٔ عسکریه ایله مهم بر مخابره ایده‌جکی محمد علی پاشانك اشعارندن آکلاشیلدیغی بیانیله صورت تلغرافنامه‌لرك سریعاً تقدیمی ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه اقتضای جلیلندن بولندیغی متضمن تلغرافنامهٔ آصفانه‌لری آلنمش ومشارالیهك تلغرافنامه‌سی شفره‌لو اوله‌رق کلدیکندن بر منطوق ارادهٔ سنیه حلی لفاً تقدیم قلنمش ومندرجاتی اهم اولدیغندن مکتوم طوتولمسی ویالکز ذات شوکتسمات جناب ملوکانه‌یه عرض وتقدیم قلنمسی الزم بولنمشدر. بونك مقدمه‌سنده امروفرمان حضرت پادشاهی یه مستنداً نجیب پاشا قومانداسیله بر مفرزه‌نك عثمان پازارینه سوقنه ابتدار قلنمش ومع‌مافیه کری‌یه آلدیرمق دخی ممکن بولنمش اولدیغی محرر اولوب کافهٔ حرکات وسکنات عسکریه‌نك ایجابات حالیه وموقعیه‌یه توفیقاً اجراسی ایسه ذاتاً مشارالیهه حواله بیورلمش وهردرلو حرکاتك مسئولیتی کندوسنه عائد بولنمش اولدیغندن لزوم صحیح وارایسه مفرزهٔ مذکوره‌نك سوق ویوغیسه تکرار جلبی رأینه منوط اولدیغنه دائر شمدی جواب یازلمشدر . رؤف پاشانك ملفوف تلغرافنامه‌سی مألندن وتحقیقات سائره‌دن مستبان اولدیغی وجهله معیتی عسکرله زغرهٔ عتیقك بر کله منزلی محلده دشمنله محاربه ایده‌رك بقضاءالله تعالی بوزولمش واوحال ایله قره‌پیکاره رجعت ایتمش ایسه‌ده سلیمان پاشا فرقه‌سنك مذکور زغرهٔ عتیقه بر ساعت مسافه‌ده اجرا ایتدیکی محاربه‌ده استحصال مظفریتله فرقهٔ مذکوره اسکی زغره‌یی ضبط و دشمنی طرد ایلدیکی وبرقاچ طوپ دخی أغتنام ایتدیکی خبرلرینی متضمن قره‌پیکارده میرلوا حسین حسنی پاشانك تلغرافنامه‌سی صورتی لفاً تقدیم قلندی . مشارالیه رؤف پاشا بوایشه مأمور اولدیغی کوندنبری هرنصلسه کندوسنده بر موفقیتسزلك ظهور و دوام ایدرك شمدی‌یه قدر بر ایش کوره‌مه‌مش و زغرهٔ جدیده‌ده ایکی مستحفظ طابورینك (اوچ اولاجق) محافظه‌سنه ترك ایلدیکی برچوق ارزاق ومهماتی دشمن طرفندن ضبط واحراق ومذکور طابورلر أفرادی دخی پریشان ایدلمش وبودفعه‌ده اوصورتله بوزولمش اولدیغی جهتله آرتق اوراده بقاسی نامناسب و محذوردن غیر سالم اولدیغندن کندوسنك همان درسعادته جلبی وبورادن یاشمنی‌یه اعزامی ویاخود مأموریت اصلیه‌سنده استخدامی حقنده ومشارالیهك قره‌پیکاره رجعت ایدن معیتی عسکرك تنظیم احوالیله حربده واثنای رجعتده محو وترك ایتمش اولمسی لازم کلان مهمات و ارزاق ولوازمنك یکیدن ترتیبنه تشبث امور طبیعیه‌دن بولندیغندن وسلیمان پاشا، مشارالیهك رفقتنده‌کی عسکرك قومانداسنه میرلوا شاکر پاشانك عهده‌سنه فریقلك توجیهیله تعیینی اولجه اشعار ایتمش وطرف عاجزیدن دخی باب عالی‌یه عرض ایدلمش اولوب شوحالده مشارالیه سلیمان پاشا فرقه‌سنك خط مخابره‌سنی محافظه ایتمك اوزره کرك بودفعه قره‌پیکارده جمع ایدیلان سکز طابور وکرك ذکر اولنان بوزغون عسکرك زده‌لنمیان قسمندن تفریقه چالیشیلان درتکه جمعاً اون ایکی طابورایله برقاچ بطریه طوپدن مرکب ایکی لوا با تشکیل قوماندانسنه فریقلکله مومی‌الیه شاکر پاشا تعیین قلنور ایسه چونکه مومی‌الیه قره‌طاغ محاربانده بولنمش

واسنادات ایله دمکذار اولدیغی صیره‌ده بووهمی تزیید ایده‌جك بعض القاآتده بولندیغی کبی ، محاربه‌نك ختامنه طوغرو، خواص وکلا نامنی آلان وَصدراعظم

وشجاعت ودرایتی کورلمش امرادن واون ایکی طابورله برقاچ طوپ دخی ایچه برقوت اولدیغی بدیهیاتدن بولندیغندن محسناتی کوریله‌جکی قویاً امیداولنمقده وشمدی اکمال مقتضیاتله اشتغال قلنمقده اولمغله کیفیتك همان عرض واستیذانیله شاکر پاشا ادرنه‌دن سریعاً قره پیکاره کوندرلمك اوزره بوبابده هرنه‌وجهله امروفرمان همایون جناب ملوکانه اصابت آرای سنوح وصدور بیوریلورسه تبلیغنی رجا ایلرم اولبابده .

محمود جلال‌الدین

هیئت وکلا وَ مجلس عسکری طرفندن یازیلان مضبطه

دولتلو رؤف پاشا حضرتلرینك زغرهٔ جدیده‌ده ترك ایلدیکی اوچ طابورك افرادندن بك جزؤی مقداری فراراًقورتولوب ماعداسی برطرفدن ظهور ایتمدیکندن یااسیر ویاتلف اولمش اوله‌جقلری کبی اوراده بولنان ایکی قروب صحراطوپلری وَمهمات وَارزاق عسکریه‌نك دشمن یدینه کچدیکی وَمشارالیه قومانداسیله زغرهٔ عتیقه کیدن طابورلرك دخی بوزیلوب پریشان برحالده قره پیکاره کلمکده ایدوکی وَبرطوپ دخی بومحاربه‌ده ضایع ایلدیکی واسطهٔ تلغرافیه ایله‌اجرا ایدیلن مکالمه اوزرینه مشارالیهك اشعاراتندن مستبان اولمش وَمشارالیه معیتنه سوق‌اولنان طابورلرك هربری بر صورتله زده‌لنوب بوده سوءتدبیر اثری اولدیغی درکار بولنمسی جهتله برمأمور مخصوص تعیین واعزامیله هم بودفعه بوزولان عسکرك تلطیف وتطییب وَهم‌ده حالات واقعه اسباب موجبه‌سنك تحقیق ایتدیرلمسی وَمشارالیهك دخی درسعادته آلنمسی دونکی کون بالتذکر تذکرهٔ مخصوصه ایله مابین همایون جانب عالیسنه عرض وبیان قلنمش ایدی. موجبنجه ایجابنك اجراسنه ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه متعلق بیورلمش اولدیغی حالده‌اخیراً اشرفتهٔ‌طیر بیوریلان وَمطالعه اولنان تذکرهٔ علیه‌ده بوزغون عسکرك کافه‌سی قره‌پیکاره جمع اولنمش‌اولدیغی وَبونلرك ینه‌ایشه یارایه‌جق وَحربه کیره‌بیله‌جك حاله ارجاعی ممکن بولندیغنی مشارالیهك اشعار ایلدیکی طرف والای قائمقامیدن بیلدیرلمش وَشوحاله نظراً ایشك رنکی بردرجه‌یه قدر دکیشمش اولوب چونکه رؤف پاشا معیتنده‌کی عسکرك کاملاً انهزام واسارتی صحیح اولسه‌یدی بوماده کندوسنك صرف خطاسی اثری اولمش اوله‌جغندن درحال جلبی لازم کلور ایدیسه‌ده نتیجهٔ محاربه‌یی قازانه‌مامسی دشمنك کلیتندن وَسائر اسباب مبرمه‌دن نشأت ایدوبده عسکری دخی اویله رجعت نظامیه صورتنده چکمش وَبونلری ینه موقع حربه سوقه مقتدر برحاله قویمش ایسه بالطبع مسئولیتی تخفف ایدرك اوتقدیرده بقیهٔ منهزمینك جمعی ماده‌سنی کندوسنه حواله ایتمکده قاعدةً برهجنت اولامایوب بالعکس بردرجه‌یه قدر منفعت دخی ملحوظ اولمغله عسکرك قوماندانسی دائرهٔ عسکریه‌نك قراری وجهله فریقلك رتبه‌سیله شاکر پاشایه تفویض اولنمق اوزره مشارالیهك ادرنه‌یه عودت ایدرك وَایجاب ایتدکجه ملحقاتی دخی طولاشه‌رق عساکر متفرقه‌یی وَسلاحلرینی طوپلامغه سعی ایتمسنك وَبوکا مقتدر اولامازسه تحت مسؤلیتده قاله‌جغنك تلغرافله کندوسنه اشعاری صورتی امر وفرمان بیورلدیغی مستبان اولدی. دونکی تذکر

وفيق، سرعسكر رؤف ، بحريه ناظری انكليز سعيد وَ شورای دولت رئيسی علی پاشالردن مركب اولان خصوصی هيئتله او هيئته هر نه‌دنسه تبعيت ايدن مجلس خاص وكلا دخی بو القاآته اشتراك ايتديكندن. سلطان حميد بوس بوتون

اوزرينه تقديم اولنان تذكره‌ده مشار اليهك معيتنده اولان عسكرك كاملاً منهزم وَاسير اولديغنه دائر برقيد اولميوب يالكز يكی زغره‌يه ترك ايلديكی عسكرك يااسير وياتلف اولمش وَايكی طوپك دخی دشمن طرفندن ضبط اولنمش اولديغی وَتحت قومانداسنده بولنان اون ايكی طابورك برر صورتله زده‌لنديكی وبوده سؤتدبير اثری اولديغی بی‌شك ايدوكی جهتله كيفيتك تحقيق وَمشاراليهك درسعادته جلبی لزومی مناسب وَمقتضی كورونديكی عرض وبيان ايدلمشدی. طرف والای قائممقاميدن بوزغون عسكرك كافه‌سنك قره‌پيكاره جمع اولنمش اولديغی وَينه محاربه‌يه سوق اولنه‌جق حاله ارجاعی ممكن بولنديغی حقنده وقوع بولان عرض واشعار مجرد مشاراليه رؤف پاشانك كندوافاده‌سنی حكايه‌دن عبارت اولوب مشاراليه ايله جريان ايدن مخابراتك تقديم اولنان صورتندن دخی معلوم عالی بيوريله‌جغی اوزره عساكر مذكوره‌نك رجعتی رجعت منتظمه شكلنده اولمديغی كبی بوزغونلق دخی امر قوماندانك بولسز اجرا اولنمسندن نشئت ايتمش اولوب برده دولتلو سليمان پاشا حضرتلرندن وارد اولوب برقطعه‌سی دخی مابين همايونه تقديم اولنان تلغرافده مشاراليه رؤف پاشادن ساعت اون برده كلن آدمك كتورديكی خبره كوره كندوسی موجود رفاقتيله اسكی زغره‌يه اوچ ساعتلك براورمانده روسيه‌لو طرفندن تحت محاصره‌يه آلنديغی آكلاشلمسی اوزرينه مسارعةً تخليصی ضمننده اوكيجه برلوا تحريك اولنمق اوزره ايكن روسيه‌لولرك برخيلوقوتله زغرهٔ جديد جهتندن غروب شمسدن اول زغرهٔ عتيقه كلمريله بالضروره توقيف اولنه‌رق ايرتسی كونی اوزرلرينه كلان دشمنی تنكيل وَهم‌ده رؤف پاشايی استخلاص عزميله اسكی زغره‌دن صورت عموميه‌ده حركت ايتمك مجبوريتی الويرديكی بيان اولنوب شوحاله كوره شايد برلوا عسكر مشاراليهی محاصره‌دن قورتارمق اوزره حركت ايتمش اولسه‌يدی مشاراليهك استمداد وَاستعانه‌سندن صكره ثبات ايتمديكندن بولوانك دخی يالكزجه دشمنه تصادفله منهزم اوله‌رق معاذاه تعالی بالآخره سليمان پاشا اردوسنك قوتنه ضعف طاری اولمسنه سببيت ويرلمش اولوردی. امداده كله‌جك عسكری تهلكه‌يه القا ايتمه‌مك ايچون ثبات ايلك وَثبات ممكن اوله‌مامش ايسه بوزيلوب قره‌پيكاره كيتديكنی سليمان پاشايه خبر ويرمك لازمه‌دن ايكن بووظيفه‌يی دخی اجرا ايتمديكی وَشوحركتلريله اردوی همايونك دخی تبديل وتأخر حركتنه سببيت ويرديكی دركار بولنمش اولديغی جهتله كيفيتك برموجب ارادهٔ سنيه تحقيق ايدلمسی وَمادامكه مشاراليهك اول طرفه بدايت مأموريتندنبری موفقيتسزلكی دوام ايتمش وَانك صكره دخی زغرهٔ جديده‌دكی عسكرك وَطوپلرك غائب اولمسی وَكندو رفاقتنده‌كی عسكرك بوزولمسی كبی حالات متأسفه وقوعه كلمشدر، بعدازين تحت قوماندا‌سنه ويريله‌جك عسكرك كندوسنه امنيتی اوله‌ميه‌جغی كبی مشاراليهك ادرنه‌ده قاله‌رق جمع عسكره وَسائره‌يه واقع اوله‌جق همتندن دخی استفاده اولنه‌ميه‌جغی دركار اولمغله مشار اليهك ينه درسعادته كتورلمسی دها مناسب كبی تخطر اولنديسه‌ده ايجابنك اجراسی منوط امر وفرمان همايون حضرت پادشاهی اولمغين اولبابده   فی ۲۲ رجب سنه ۹٤

اورکمشدر . بناء علیه شو محاکمه حقیقتده ارکان خلعك خیرچین وَقورقولی بررکنی اولمق اوزره معروف اولان وَهر صنف ارباب تفکرله مناسبت صمیمه‌سی بولنان مرحومك رتبه‌سنی نزع ایله قدرت ونفوذینی کسر ایتمك وَحتی ممکن اولورسه برحکم عرفی ایله وجودینی دنیادن قالدیرمق ایچون بالاتفاق ترتیب اولونمش بروسیله‌دن باشقه برشی دکلدرکه دیکر ارکان خلعك دوچار اولدیغی عقوبات‌ده بونك دلیلیدر . شو حالده مرحومك حیات سیاسیه‌سنی وَبو حیاتك تاریخ بدایتنی بیلمك فائده‌دن خالی دکلدر .

پدر مرحوم ، ۷٦ سنه‌سنده مکتب حربیه‌دن نشئتنی متعاقب بوسنه‌یه اعزام اولنمش وَ آنجق بوسنه وَهرسك غائله‌سنك ختامنده یعنی ۷۸ سنه‌سی اواخرینه طوغرو مأذوناً استانبوله کلمش اولدیغندن حیات سیاسیه‌سنه بوتاریخده برمبدأ آرامق لازم کلیور . واقعا محاربه‌دن عودتله مأذوناً استانبولده بولندیغی صره‌ده معیتده تشکل ایدن رکاب همایون بلوکلرینه مأمور اوله‌رق وَ بالاخره ینه معیتده متشکل سلاحشوران طابورینه تعیین ایدیله‌رك سلاحشورلرك طاغلمسی تاریخی اولان سکسان ایکی سنه‌سی ایلولنه قدر یعنی تقریباً اوچ بچق سنه استانبولده قالیورکه مرحومك الده موجود خاطراتی ۹۲ سنه‌سندن ابتدا ایتدیکی جهتله ، بومدت ظرفنده حیات سیاسیه‌یه نه صورتله داخل اولدیغی وَ نه کبی اجراآت وحرکاتده بولندیغی معلوم دکلسه‌ده معاصرلرندن وَ رفقای حمیتندن ابوالضیا توفیق بك افندینك « یکی عثمانلیلرك صورت ظهوری » نامیله خامه‌ران تحریر اولدقلری أثره کوره ، مصرلی مصطفی فاضل پاشانك پارسدن جنتمکان سلطان عزیزه کوندردیکی مکتوب معلوم ایله استانبولده برزماندنبری متهيء وَشوقدرکه فجراوّلین طلوعنده اولمق اعتباریله هنوز نا معین وَمتفرق اولان افکار حریتپروزانه‌یه برنفخهٔ جولان کلدیکی وَاو وقته‌قدر اعماق ضمایرده کیزله‌نن آثار اندیشه انظار وجباه تألمده برظلّ معیندار ایله ارتسام ایدرك اصحاب فکر وحمیت دلالت حس وذکا ایله بربرینی اوقومغه وَطانیشمغه وَعینی مقصد ایچون توحید فکر وقوّته مسوق اولدیغی اثناده ایتالیانك « قربوناری » جمعیتنه تقلیداً تشکیل ایدیلان « یکی عثمانلیلر » جمعیتنه اوتوزبشنجی « یدی » نك رئیسی صفتیله داخل اولدیغی اکلاشیلیور . بوصفتله دیکر اوتوز درت « یدی » نك رؤساسنی طانیدیغی کبی . نظامنامه اقتضاسنجه بررئیس یالکز کندی یدیسنده بولنان ذواتی بیله‌رك دیکر

یدیلر اعضاسی طانیه‌مدیغندن بلکه جمعیته انتسابلرینه واقف اولمدیغی حالده اوتاریخده وَیاده‌ا اول بوتون شبان معاصره ایله کسب الفت ومناسبت ایدیور . مثلا ابوالضیا توفیق بك افندینك پدر مرحومه بغداده کوندردیکی ۱۱ تشرین ثانی سنه ۱۸۸۸ تاریخلی ۱) مکتوبك بر فقره‌سندن اکلاشلدیغی اوزره ، ۳ ۸۱ سنه‌سی رمضاننك اون بشنجی کونی بایزید سرکیسنده [منتخبات میر نظیف] اشترا ایتدیکی صیره‌ده مشار الیه ایله کوروشه‌رك عقد رابطهٔ اخوت ایدیور ۲) بوندن صوکرا مرحومی میرلوا رتبه‌سیله وَ مکاتب عسکریه ناظری صفتیله جنتمکان سلطان عزیز حضرتلرینك وقعهٔ خلعنده کوریورز . یکی عثمانلیلر جمعیتنه تاریخ دخولندن وقعهٔ خلعه‌قدر اولان مساعیٔ سیاسیه‌سنی بیله‌میورز . بودوره‌یی ابوالضیا توفیق بك افندینك اثرلریله ایلروده انتشار ایده‌جك تواریخ وَخاطرات خصوصیه‌یه وَیاخود مرحومه معاصر اولان ارباب مطالعه طرفندن لطفاً اعطا بیوریله‌جق معلوماته کوره بالآخره تحریر و اکمال ایتمك اوزره ترجمهٔ حالنی تعقیب ایدهلم .

مرحوم، سلاحشوران‌طاغلدقدن صوکرا کریده کوندرلمك اوزره ازمیرده متحشد عساکر ردیفه معلملکنه مأمور اوله‌رق ازمیره کیدییور . عساکر ردیفه‌یه بر قاچ آی ظرفنده تعلیم و تعلیماتی اوکره‌ته‌رك وَ اوزمان ازمیر قوماندانلغنده بولنان میرالای عثمان بکك مقام سر عسکری‌یه یازدیغی ۳۱ مایس ۸۳ تاریخلی تحریراتده بیان وتصدیق اولندیغی وجهله عساکر ردیفه طابورلرینی نظامیه طابورلری درجه‌سنه ایصال ایده‌رك . بو طابورلرك کریده سوق اولنمسی اوزرینه، استانبوله عودت ایدییور .

---

۱) بوتاریخ ابوالضیا توفیق‌بك افندیجه تأسیسی ملتزم اولان تاریخ هجری شمسی‌درکه بزم الیوم استعمال ایتدیکمز تاریخ اعتباریله ۳۰۴ سنهٔ مالیه‌سنه متصادف در .

۲) فقره عیناً شودر :

« فی‌الحقیقه سکسان برسنه‌سی رمضاننك اون‌بشنجی کونی بایزید سرکیسنده [منتخبات میر نظیف] اشترا بیورلدیغی کوندن بدأ ایدن الفت ، قرابت افکارك قرابت نسبیه‌دن اقوی‌اولمسی حیثیتیله، آزوقت ایچنده‌حقیقی براخوته انقلاب ایتمش‌ایدی‌که آندن صکره‌افندمز کرك فضلاً وَکرك رتبةً بیوکلری حالده حق عاجزانه‌مده ابلك دفعه‌حاصل اولان توجهلرینی دخی بنده‌کزك هیچ بروقت هیچ بر عارضه ایله تغیر ایتمیان مسلك صدق وصوابده‌کی ثباته بناءً دائما محافظه بیورمش ایدیکز . »

ازمیردن عودتنی متعاقب قره حصار ردیف طابورینه بیکباشی تعیین اولونیورز ۱) وَطابوریله برابر کریده عزیمت ایدیورکه قندیه جهتنده ظهور ایدن محاربانك کافه‌سنه اشتراك ایتمك صورتیله ایکی سنه اوراده قالیور . بو محاربات اثناسنده مرحوم سردار اکرم عمر پاشا ایله حسین عونی پاشانك قوماندا‌سی آلتنده بولونیورسه‌ده رتبه‌سنك کوچوکلکی حسبیله حسین عونی پاشا ایله او تاریخده معارفه پیدا ایتمش اولمسی مأمول دکلدر .

کرید غائله‌سنك اندفاعندن صوکرا وَ ۸۵ سنه‌سی شباطنده مکتب حربیه منشئات معلملکنده بولیورز. آلتی آی صوکرا — تموز ۸۶ — ده کریدده‌سبق ایدن خدماتنه مکافاةً قائممقام اولیور .

۱۰ کانون اول ۸۶ ده . معلملك عهده‌سنده قالمق اوزره ، فرقهٔ احتیاطیه قوماندانی فریق ردیف پاشا معیتنده عسیره کیدیور . عسیر محاربانده ابراز ایتدیکی شجاعت وبسالته بناءً ۸۷ سنه‌سنده یمنده میرالای رتبه‌سنی احراز ایده‌رك مؤخراً خسته‌لانمسی اوزرینه مأذوناً درسعادته عودت ۲) وَبر قاچ

---

۱) مرحوم قره حصار ردیف طابورندن اوقدرممنون قالمش‌درکه بالاخره قره‌طاغده معیتنه تصادف ایدن بو طابو ی ، روس محاربه‌سنك ختامنه قدر یانندن آیرمامشدر .

۲) پدر مرحوم یمنده بولوندیغی صیره‌ده مأموراً عدنه کوندلمش وَ دول اجنبیه طرفندن جزیرة العرب وَبحر احمر سواحلنده تملك اراضی ایچون اجرا اولنان تشبثاته دائر تحقیقات اجراسی عهده‌سنه احاله قلنمش‌درکه بو بابده قلمه آلدیغی لایحه بر وثیقهٔ تاریخیه اولمق اعتباریله عیناً درج اولنور :

اجنبیلرك جزیرةالعرب وَ بحر احمر سواحلی حقنده متشبث اولدقلری
معاملاته دائر معلوماتدر .

بیاندن مستغنی اولدیغی اوزره « عدن » شهری جزیرة العربك جهت جنوبیسنده وَبحر محیط ساحلنده بر تجارتکاه اولوب اوتوز ایکی سنه‌دنبری انکلتره دولتی تحت تصرفنه کچمش وَشهر مذکورك جهت شمالیسی « لحاج » مشیختیله محاط و محدود بولنمش‌در . مشیخت مذکوره بر قاچ سنه‌دنبری انکلتره حمیتنی ایدندیکی جهتله عدندن لحاجه قدر شیمدی بر تیمور یول خطی تمدیدی آرزو اولنمقده وَ خط مذکور آلات وَ ادوات مقتضیه‌سنك قسم اعظمی تهیه وَجلب اولنوب مقدار متباقیسی دخی پیدرپی کتورلمکده‌در. صحتنه اعتماد اولنه‌مزسه‌ده « انکلتره دولتی لحاج مشیختنه « عرب حکومتی » عنوانی ویره‌جك وَ قبائل متجاوره‌یی الیوم بر عشیرت شیخی بولنان ذاتك زیر حکمنه ادخال ایدرك تحت حمایتنده بر هیئت جدیده تشکیل ایده‌جك » دیوافواه خلقده برطاقم نشریات دوران ایدییور .

آی تداویدن صوکرا مکتب حربیه‌ده‌کی ادبیات درسیله مجدداً عهده‌سنه توجیه اولنان تاریخ عمومی درسنی تدریسه مداومت ومباشرت ایدییور .

ایشته پدر مرحومك کرك حیات سیاسیه وَ کرك حیات عسکریه‌ده‌کی فعالیتی بوتاریخده باشلایه‌رق صربستانه مأمور اولدیغی ۹۲ سنه‌سی مایسی غایه‌سنه قدر امتداد ایتمش‌در .

یمنده دوچار اولدیغی خسته‌لق اوزرینه دوقتورلر مرتفع برمحلده اقامتنی توصیه ایتدکلرندن چاملیجه‌ده وَ تصادفاً مرحوم عبدالرحمن سامی پاشانك کوشکلری جوارنده برکوشك استیجار ایده‌رك اوچ آی اوراده تبدیل هوا ایدییور . بواثناده عبدالرحمن سامی پاشا ایله وَ آیقاه بکله کوروشیور . اوزمان پاشا مرحومك کوشکی، بتون معناسیله بربزم عرفان اولوب استانبولك شیخ وشاب وَهر صنفه منسوب ارباب معرفت وفضیلتی ایچون برمجمع وملتقا اولدیغندن

عاجزلری عدن محافظی جنرال ترَمیجرایله ملاقات ایلدیکم اثناده جنرال جنابلری بعض مسائل سیاسیه‌دن بحث ایلمش وَاوصیره‌ده اوتوز ایکی سنه‌دنبری انکلتره عدنده اجرای حکم ونفوذ ایتمکده ایسه‌ده خارج عدنه برخطوه تخطی وَ تجاوز ایتمدیکنی سویلمش اولمسی اوزرینه قوللری دخی جواباً « انکلتره دولتی دولت علیه‌نك محب قدیمی بولندیغی جهتله خطهٔ یمانیه اوزرنده‌کی درت بوز سنه‌لك حقوقنه تمدی بی حسب الحاله تجویز ایتمز» دیدم حال بوکه عدنك جانب غربیسنده واقع « حورالعمیره » نام مرسانك دولت مشار الیهاطرفندن شیخی « عبداه بن حیدر مهدی » یدیله اللی بیك روپیه‌یه اشترا اولندیغنی ایشتمشدم . بناءً علیه بعده لسان مناسبله مادهٔ مذکوره‌یی موماالیه جنرالدن سؤال واستکناه ایتدمسه‌ده « حورالعمیره » نك اشترا قلندیغنه دائر معلوماتی اولمدیغنی وَفقط عدنك طرف غربیسنده وَاتصالنده واقع « جبل حسن » ك « بنی‌عقرب » قبیله‌سندن مبایعه قلندیغنی وَاوراده برشهر تشکیلیله « کوچوك عدن » نامی ویریله‌جکنی سویله‌دی .

عدنه وصول عاجزینك فرداسی کونی جاوادن کلمش پرایتالیا فرقتینی اورادن قالقارق بحر احمره طوغری توجیه حرکت ایتمش وَهرنه‌قدر فرقتین مذکورك سنهٔ سابقه‌ده منشأ منازعه اولان « عصبه » نام اسکله‌یه اوغرادقدن صکره ایتالیایه کیدوب یرینه بحر احمرده طولاشمق اوزره بردیکرینك کله‌جکی متواتراً ایشیدلمش ایسه‌ده عدن محافظی جنرال ترَمیجر آکا دائر کندیسنجه معلومات رسمی بولنمدیغنی بالمناسبه عاجزلرینه افاده ایتمشدر .

معلوم اولدیغی وجهله « باب‌المندب » دنیلن خلیج، بحر احمرك ممری وَکلیدی اولوب هند وَچین وَسواحل سائره‌دن ورود ایده‌جك سفائن اورادن کچمکه مجبور وَعلی‌الخصوص موسم حجده هند جاوا ، بصره . سواحل افریقیه وَایرانیه حجاجنه باب‌المندب محل عبوردر . باب‌المندبك قرانتنه اتخاذینه غایت الویریشلی « شیخ سعید » اسمنده جسیم برمرساسی اولوب مرسای مذکوری فرانسزلر « صاتون آلدق » زعمیله کندیلرینه مال ایدینه‌رك برینای جسیم انشا ایتمکده‌لرایکن باب‌عالی جانب سامیسندن کوستریلان ممانعت اوزرینه

وَ كوشكده همان هرشيدن وَهرزمينده كمال حريتله بحث ايدلديكندن . مداومين آرەسنده اولجه طانيديغى ذوات ايله تجديد اخوت وَ طانيمديغى بعض شبان ايله تأسيس مودت ايتديكى كبى ، جريان ايدن مباحثات طولاييسيله ، احوال سياسيه حقندەده برتفصيل معلومات آليور .

۸۷ سنەسى روم ايلى اغتشاشاتنك ايكنجى دفعه اولەرق غليان وفورانى وَعلى پاشانك ارتحاليله محمود نديم پاشانك بحريه نظارتندن صدارته انتقالى كبى برچوق وقعۀ فجاعته مصادف اولوب دولتك الك بحرانلى بر سنەسى اولديغندن وَ پدر مرحوم ابتداى نشئتندنبرى صبرەسيله بوسنه هرسك ، كريد وَ يمن عصيان واختلاللرنده بولنەرق جسم مبارك وطنه عارض اولان بواوچ بيوك خستەلغك بتون الم واضطرابيله مضطرب اولمش وَ وطن مقدسى

مؤخراً « استاتوقو » تحتنه آلنمش وَاوراده اقامه اولنەجق عساكر محافظه ايچون دردست انشا بولنان قولەلر دخى اوصيرەده مونةً تعطيل قلنمش ايدى . قرار عالئ مذكور خلافنه اولەرق فرانسزلر طرفندن بناء مذكور بوكره اكمال ايدلمش وَحديده متصرفلغندن استكشاف مسئله اولندقده « كندوسنك بوبابده رسماً بر معلوماتى اولمديغى وفرانسزلرك بناىي تكميل ايتدكارينى اوتەدن بريدن ايشتديكنى » افاده ايتمشدر .

محل مذكور انكلتره دولتنك تحت تصرفنده بولنان پريم آطەسيله قارشو قارشويه اولوب دولت مشار اليهانك جزيرۀ مذكورەده بركوزل استحكاميله برقشلەسى موجوددر . بودفعه عدندن استحكام مذكوره وضع اولنمق اوزره جسيم واصول جديده اوزره ياپلمش برخيلى طوپ دخى كوندرلدى . مارالذكر « شيخ سعيد » مرساسى حسب الموقع طابيه انشا وَاعمالنه غايت صالح وَماءلذيذى محتوى اولديغى كبى بحر احمرك ممرى بولنديغندن واعمارينه اعتنا بيورلديغى حالده عدنك معموريت حاضرەسنه رقابت ايدەجك صورتده قابليت طبيعيەيى حائز وَبحر احمر ايله جزيرة العربك حسب الموقع مفتاحى ديمك ايدوكندن مسائل مترتبەسى نەقدر دقت واهميته آلنمه سزا وبجادر .

بحر احمر داخلنده آلمانيا ايمپراطورلغى ايچون بر مرسا تدارك ايلك مأموريتنى حاملاً «بارون مالزان» نامنده برراهبك « مخا » دن « باب المندب » ە قدر اجراى سياحت ايلديكى وَاورادن حديده متصرفلغنه تابع « زيلع » اراضيسنه وَآفريقا جهتنه كچەرك « مصوع » وَسواكنه قدر طولاشەجغى عندالتحقيق خبر آلنمشدر .

آزادۀ توضيح بولنديغى اوزره آفريقا جهتنده بولنان « زيلع » اراضيسى ممالك قديمۀ سلطنت سنيەدن اولوب شمدىيە قدر حديده متصرفلغى وساطتيله اداره اولنه كلمش وآنك طرف شماليسنده واقع « تجاررا » اسكەسى دخى زيلع ملحقاتندن بولنمش ايكن كچنلرده خديويت مصريه جانبندن كوندريلان بعض مأمورين « زيلع شيخى طرف پادشاهيدن منصوب برآدمدكلدروَ آنى دولت عليه طانيمز خديو حضرتلرينه اظهار تبعيت ايتسه كز حقكزده خيرلودر » مآلنده سوق كلامه قيام ايتملرى اوزرينه بين الاهالى نفاق تحدث ايتمش وَ

تهدید ایدن عواقب مهلکه‌یی رأی‌العین کورمش بولندیغندن ، محمود ندیم پاشانك صدارته استیلاسیله امور اداره و مالیه‌ده ظهور ایدن و یالکز بو اوچ قطعهٔ معلوله‌یی دکل ، بتون ممالك عثمانیه‌یی غوز فلاکت و مصیبته سوروکلاین مساوی و فضایحه قارشو خون حمیتی بالطبع غلیان ایتمش و دینه بیلیرکه وطنك تأمین سلامتی ایچون بالآخره اختیار ایتدیکی حرکات فداکارانه‌یه تاسکسان یدی سنه‌سنده قرار ویرمشدر .

ملك و ملته برزماندنبری اصابت ایدن مصائب علی الاطلاق جهالتدن ، حکومتك جاهللر النده قلمسندن و اهالینكده حقوق و وظائفنی بیلمه‌مسندن ناشی اولمسیله ، الندن کلدیکی و رتبه‌سنك مساعد اولدیغی درجه‌ده تعمیم معارفه و تنویر اذهانه چالیشمشدر .

مارالذکر « تجاررا » ممالك قدیمهٔ دولت علیه‌دن اولدیغی حالده مأمورین مصریه بلاد متروکه حکمنه قوبه‌رق سودای استیلاسنده بولنمشلردر . مذکور « تجاررا » نك کورفز داخلنده کوزل بر لیمان اولدیغی خریطه‌دن مستبان اولدیغی کبی اقتضا ایدن محللردن دخی تحقیق اولندی .

«زیلع» ك جهت جنوبیه‌سنده و ۸ ـ ۱۰ درجه عرضنده واقع « بر بره » و یاخود « صومال » تعبیر اولنان قطعهٔ جسیمهٔ اراضی اهالیسی اهل سنت و شافعی المذهب اولوب هر نه‌قدر زنجی ایسه‌لرده فوق‌العاده متناسب، بالاقد صبیح‌الوجه و سلطنت سنیه تابعیتنی مدعی جسور جنکاور، مقدم، فطین و کار کذار آدملردر . عدنده واقع عمان عثمانی قومپانیاسی اداره وکیلی حسن علی کچن سنه قطعهٔ مذکوره سواحلندن آبوخ ساحلنه کیده‌رك شیخلرینك و کبراسنك توجه و خشنودیسنی جلب ایلدیکنی و اورانك وظیفهٔ حاکمیتنی هر نه‌قدر کندیسنه تکلیف ایتمشلرسه‌ده قبولدن امتناع ایلدیکنی» قوللرینه مناسبت کتوره‌رك آکلاتمش و اهالی جانبندن کندیسنه ویریلان شو حقوق خدیویت مصریه جانبنه ترك ایده‌جکنی و بوبابده مخابره‌یه دخی کیریشدیکنی و حتی جانب خدیویته وقوع بوله‌جق شو فراغ حقوقدن طولایی عدن محافظی جنرال ترعیجر کندوسنی چاغیرارق بعض کونا عتاب ایتمش ایسه‌ده اصغا ایلمدیکنی» سویلمش و اهالینك کندوسنی حکمدار قبول ایلدکلرینه دائر امضاسز و عربی‌العباره برده کاغد کوسترمشدر . مرقوم حسن علی، عن‌اصل بصره‌لی اولوب ایام طفولیتنده عجمستانه هجرت ایدرك ایرانلو حال و مشوارینی ایدینمش و موخراً انکلتره دولتی زیر حمایه‌سنه کچه‌رك عمان عثمانی اداره وکالتنی دخی عهده‌سنه آلمشدر .

مذکور « صومال » اراضیسی اوروپالیلر طرفندن برقاچ کره نظر طمعه آلنمش ایسه‌ده اهالیسنده مرئی اولان صلابت و متانت و اسلام سنجاغندن غیری بر سنجاغه تابع اولمیه‌جقلرینه دائر اوروپالولره ویردکاری کلام قطعی اوامید و آرزویه بالطبع ختام ویرمشدر . جهت مذکوره‌یه طرف خدیویتدن مأمورلر ارسال قلنه‌جغی سویلنیور و عدنده صومال

بو غيرتك ايلك ثمره‌سی اولمق اوزره او سنه مكتب حربيه‌ده تدريس ايتديكی منشـأت درسلرينی جمع و تأليف ايده‌رك « مبانی‌الانشا » نك برنجی جلدينی نشر ايدييور. بوجلدده صنايع‌ادبيه‌يه‌مثال اوله‌رق « تصوير افكار » دن وَ آثار جديدهٔ ادبيه‌دن برچوق پارچه منتخب و مندرجدركه درس اثناسنده بو مثاللری ايضاح ايله شاكردانك قوای ذهنيه‌سنی اعمال و اعلايه باشلايور .

بوكون مبانی الانشايه نسبتله يكی وَ مكمل ايكی اثر موجود ايسه‌ده مبانينك اوزمان ايچون كتابت عسكريه‌نك ترقيسنه وَمكاتب عسكريه‌ده افكار

اهاليسندن اون بيكدن زياده نفوس‌اولوب جمله‌سی دولت عليه تبعه‌سندن ديوفخر ومباهاتده بولنيور . اراضیٔ مذكوره خديويت مصريه تحت اداره‌سنه انتقال ايتديكی حالده طرف شماليسنده واقع وَ حديده متصرفلغنه تابع زيلع وَتجاررا اراضيسی بر جهتدن مصوع وَسواكن وَجهت‌اخريدن « صومال » اراضيسی بيننده وَ ادارهٔ مصريه آره‌سنده قالمش اوله‌جقدركه آتيسی دولت عليه‌نك اورالرجه كسر نفوذينی انتاج ايدر.

بحر احمر وَجزيرة‌العرب سواحلنده اجنبيلرك تعرضاتنه دائر دسترس اولنه‌بيلان معلومات خصوصات مبحوثه‌دن عبارت اولوب حقوق سلطنت سنيه‌نك اورالرجه تمامیٔ وقايه‌سی سواحل مذكوره‌ده يارم‌فيلو دونمانك وجوديله دائما كشت وكذارينه منوط ووابسته وَمحتاج ايچون باب‌المندبده واقع « شيخ‌سعيد »ه انشاقلنه‌حق قرانتنه خانه‌دن ماعدا نفوذدولت‌عليه‌نك ثبوت وجريانی ايچون جزيرة العربك « مكلا » وَ « شحر » بندرلريله جهت افريقيه‌ده واقع « زيلع » ه برر قرانته‌خانه وَبحر احمرداخلنده واقع ينبوع ، جده . حديده مخا وباب‌المندب ايله مارالبيان مكلا وَشحر اسكله‌لرينه برر فنار وضع وايقادينه محتاج وَهله باب‌المندبه فنار وضع وايقادينك درجهٔ وجوبی وارسنهٔ احتجاجدر .

*
* *

مرحومك بولايحه‌سی تخميناً ٨٧ سنه‌سی مارتنده يازلمش اولوب رديف پاشانك ينه سنهٔ مذكوره نيسانی ظرفنده تحرير ايتديكی آتی‌الذكر تحريرات ايله مقام سرعسكری‌يه ارسال اولنمش ايسه‌ده، بالاخره جهات مذكوره‌ده‌اجرای فعل ايدن آمال مختلفه‌يه كوره، اووقت مع‌التأسف لايق اولديغی اهميتله نظر مطالعه‌يه آلنمامشدر .

مقام جليل حضرت سپهسالاری‌يه

اجنبيلر جزيرة‌العرب وَبحر احمر سوحلی اوزرنده قنال كشادی مناسبتيله تملك اراضی سوداسنه دوشدكلری وَبو آرزونك قوه‌دن فعله ايصالی‌ايچون دامن‌درميان تشبث بولندقلری آزادهٔ بيان اولوب عساكر شاهانه‌نك جزيرة‌العربه سطوتده وصول اولديغی كوندنبری آرزوی مذكور برقات دها كسب رواج ايتمش وَتشبثات واقعه‌لرينه دائر تحقيقات اجراسنه غائلهٔ حربيه مناسبتيله اولجه اختلاس وقت اوله‌مديغندن امر تحقيق ختام مسئله‌يه تعليق قلنمش ايدی. بوكره ميرلای عزتلو سليمان بك‌عهده .أموراً كوندرلديكی صيره‌ده خصوص مذكور دخی عهدهٔ كفايتنه احاله قلنمش وَبوبابده‌تنظيم ايلديكی‌لايحه قلقلو ورقه‌سی منظور سامیٔ سپهسالاری بيورلمق اوزره لفاً عرض وتقديم اولنمش اولمغله اولبابده وهرحالده امروفرمان حضرت من‌له‌الامركدر.

جدیده‌نك تعمم وَانتشارینه بحق خدمت ایتدیکی وَحتی اوروپاجه « لیته‌راتور » کتـابلری طرزنده یازلمش ایلك « ادبیات ترکیه » کتـابی اولدیغی ایچـون ، کتابت وادبیاته هوس ایدنلرکده بواثردن مستفید اولدیغی ناقابل انکاردر .

ایرتسی سنه مبانینك ایکنجی جلدینی تألیف وَ طبع ایتدیرییور . بوجلده امرای اسلامك وَناپولئونك غیرت وشجاعتی تحریك ایده‌جك برچوق نطقلرینی درج ایتدیکی کبی آیة‌اه بکك تدمر خرابه‌لری ۱) وَمرحوم کمال بکك رؤیاسی کبی حمیت وَمحبت وطنیه‌یی ایقاظ وَتقویه ایدن اثرلری مثال اوله‌رق همان کاملاً نقل ایدییور فقط مساعیسی بواثرلره منحصر قالمیور.

مکتب‌حربیه‌ده « مبانی‌الانشا» یی‌وَتاریخ عالمی تدریسه‌دوام‌ایله‌برابراو آرالق «جمعیت‌تدریسیهٔ‌اسلامیه»نامیله‌تشکل‌ایدن‌وَ«دارالشفقه»یی‌تأسیس‌ایلین‌جمعیته‌مؤسس صفتیله داخل اوله‌رق ۸۹ سنه‌سنده برنزنی متعاقباً صرف ترکی ، علم‌حال‌صغیر وَ علم حال کبیر نام اثرلری تحریر و دارالشفقه‌یه ترك وهبه ایدییور .

سنهٔ مذکوره‌تموزنده میرلوالقله مکاتب‌عسکریه ناظرثانیلکنه وَدرس‌نظارتنه تعیین‌اولندیغی کبی جمعیت‌تدریسیهٔ اسلامیه‌نك تکلیفی اوزرینه‌دارالشفقه‌اموراداره ودرس‌نظارتی‌ده درعهده‌ایتدیکندن وظیفه‌سی‌فوق‌العاده چوغالیور. ۲)

---

۱) فرانسه ادباسندن « وولنه‌ی » دن ترجمه‌در.

۲) دارالشفقه نظارتی‌زماننده تنظیم ایتدیکی درس پروغرامیدرکه: حقیقةً شایان تدقیق‌در .

برنجی سنه درسلری	ایکنجی سنه درسلری
۱ نواصول الفبا	۱ قرآن عظیم‌الشان
۲ قرآن عظیم‌الشان	۲ صرف ترکی
۳ شرائط صلوة	۳ علم‌حال صغیر
٤ اسماء ترکیه	٤ حسابدن‌اعمال‌اربعه مع‌کسورات
۵ حساب عملی	۵ تعلیم فارسی
٦ فوائد متعلمین	٦ مختصر جغرافیای عمومی
۷ حسن خط ترکی	۷ لغات ثلثه
جمناستیق	۸ اصول املا
	۹ حسن خط ترکی
	۱۰ ترسیم خطوط
	جمناستیق

مکاتب عسکریه‌ده اصول کتابت وَ ادبیات ترکیه درسلرینك ترقی و توسعی. مکاتب مذکوره معلملکلری زماننـك یادکاری اولدیغی کبی ، درس وَعمـوم نظارتمری زماننده اصول امتحانیه‌نك قاعدهٔ مضبوطه‌یه‌ربطی ، تحریری‌امتحان اصـولنك وضعی ، جبرعادی ایله تدریس اولنـان ارکان حرب صنفی هیئت ، تقسیم اراضی وَ معماری درسـلرینك ، اوروپا اصول تدریسیه‌سی اوزره ، تمامی وَ تفاضلی فنلرینه تطبیقاً تدریسی وَبونك ایچون بلچیقادن معلملر جلبی ، ارکان حرب صنفنه ما کنهٔ عالی وَ شمندوفر انشاسی درسلرینك علاوه‌سی ، مکتب فنون حربیه پیاده وَسواری درسلرینك « سن‌سیر » مکتبی پروغرامنه توفیقی ، مدت تحصیلیه‌نك پیاده وَسواری صنفلری ایچون درت سـنه‌دن ایکی

اوچنجی سنه درسلری

١ صرف عربی
٢ علم‌حال کبیر
٣ جغرافیای عمومی
٤ مکمل حساب
٥ فرانسزجه
٦ مقدمات هندسه
٧ اصول املا
٨ قواعد فارسی ونصیحة الحکما
٩ حسن خط ترکی
جمناستیق

دردنجی سنه درسلری

١ حساب : معاملات
٢ جغرافیای عثمانی
٣ نحوعربی
٤ مبادئ تاریخ طبیعی
٥ قواعد عثمانی
٦ هندسهٔ خطیه
٧ فرانسزجه
٨ کلستان
٩ املا
١٠ رسم
جمناستیق

بشنجی سنه درسلری

١ کیمیا (جلداول)
٢ حکمت «
٣ تاریخ طبیعی
٤ جغرافیای خصوصی
٥ جبر عادی
٦ اصول دفتری (جلداول)
٧ فرانسزجه
٨ کتابت

آلتنجی سنه درسلری

١ کیمیا (جلد ثانی)
٢ حکمت «
٣ تاریخ طبیعی
٤ هندسهٔ مجسمه
٥ اصول دفتری (جلدثانی)
٦ دولت علیه‌نك تجارت‌زراعت‌صنایع جغرافیاسی.
٧ املا
٨ فرانسزجه

سنه‌یه تنزیلینه طوپجی شاگردانی ایچون اوچ وَ ارکان حرب شاگردانی ایچون درت سنه‌یه ابلاغی، طوپجی وَمهندس صنفلرندن ارکان حرب تفریقی، طوپجی درسلرینك پروسیا طوپجی مکتبی پروغرامنه توفیقی ، مکاتب اعدادیهٔ عسکریه درس پروغراملرینك « لیسه » یعنی اعدادیه پروغراملری اوزرینه تنظیمی ، فرانسزجه تدریساتنك توفیر و تنسیقی کبی تعدیلات و اصلاحاته موفق اولیور .

بونلردن بشقه اولا : مکاتب اعدادیه‌یه طلبه یتشدیرمك اوزره مکاتب رشدیهٔ عسکریه‌نی تأسیس ایله استانبولده طقوز یرده بردن مجدداً طقوزمکتب بنا ایتدیرییور شامده بغدادده‌ده برر رشدیٔ عسکری آچدیرییور .

---

۹ زبدة البیان
۱۰ منطق
۱۱ رسم
جناستیق

۹ کتابت
۱۰ آداب سداد
۱۱ تاریخ عثمانی
۱۲ رسم
جناستیق

یدنجی سنه درسلری

۱ کیمیا (جلد ثالث)
۲ حکمت «
۳ تاریخ طبیعی «
٤ اصول دفتری «
٥ هندسه‌دن منحنیات مستعمله
٦ اصول فقه
۷ قطعات خمسه‌نك تجارت جغرافیاسی
۸ کتابت : مبانی الانشا (جلداول)
۹ مثلثات مستویه
۱۰ حقوق ملل
۱۱ قوزموغرافیا
۱۲ ماکنه (جلداول)
۱۳ طرامه
۱٤ فرانسزجه
جناستیق

سکزنجی سنه درسلری

۱ کیمیا (جلد رابع)
۲ حکمت «
۳ تاریخ طبیعی «
٤ ماکنه (جلد ثانی)
٥ اصول دفتری (جلد رابع)
٦ تراجم احوال
۷ اصول دین : علم کلام
۸ اختراعات علمیه
۹ علم ثروت
۱۰ قوانین جاریه
۱۱ هندسهٔ رسمیه مناظر وکولکه
۱۲ مبانی‌الانشا (جلدثانی)
۱۳ فرانسزجه
۱٤ تخطیط اراضی
جناستیق

رشدیهٔ عسکریه‌لره فرانسزجه درسنی ادخال ایله برابر ، بومکتبلره هرملت ومذهبدن طلبه قبولی اصولنی‌ده وضع ایدییور. ۱)

ثانیاً : مکاتب اعدادیهٔ عسکریه ایله مکتب حربیه‌ده اوزمانه قدر هان بالعموم درسلر امرا وضابطان طرفندن تدریس اولنمقده اولوب حال بوکه امرای عسکریه‌نك وظائف اصلیه‌لریله اشغالی دها مناسب اولاجغندن فنون عسکریه کماکان ضابطان طرفندن تدریس اولنمق وَ فقط دروس سائره ایچون صنوف سائره‌دن مقتدر معلملر تهیه وتدارك ایتمك مقصدیله « منشأ معلمین » ی تأسیس ایدییور. ۲)

۱) مرحوم بو اصولی ، قانون اساسینك ایلك اعلانندن ، یعنی ۹۳ سنه‌سندن اول وضع ایتمش ایسه‌ده اوزمان تبعهٔ مسلمه طرفندن ، مکاتب مذکوره‌یه رغبت کوسترلمه‌مش وَصکره‌ده معلوم اولدیغی اوزره اصول موضوعه‌یه قطعا رعایت ایدلمه‌مش‌در. ۹۲ سنه‌سنده صربستاندن عودتی اوزرینه غزته‌لره درج ایتدیردیکی اعلانی بروثیقه اولمق اوزره شورایه نقل ایده‌لم :

« مکاتب عسکریه نظارتنك تحت اداره‌سنده بولنان عسکری رشدیه‌لرینه تبعهٔ غیرمسلمه اطفالنك دخی قبولی اصول متخذه ایجابندن اولدیغی حالده بوسنه تبعهٔ مرقومه‌دن مکاتب مذکوره‌یه قید اولنان شاکردانك مقداری پك جزؤی اولمسی اصول مذکوره‌نك وقتیله غزته‌لرله اعلان و اشاعه اولنه‌مامسندن طولایی دخالت آرزوسنده بولنه‌جقلرك بالطبع عدم وقوفنه حمل اولنمقده بولنمسی جهتیله بوبابده‌کی مدتك یعنی مکاتب مذکوره‌یه شاکرد قبولی زماننك تعدیلی لازم کله‌رك متقرب الحلول اولان عید اضحایه یعنی کانون اول رومینك اون اوچنه وَکانون اول افرنجینك یکرمی بشنه قدر کرك تبعهٔ غیر مسلمه وکرك مدت سابقه‌نك انقضاسندن طولایی دخولی سنهٔ آتیه‌یه تعلیق ایدلمش اولان تبعهٔ مسلمه اطفالندن مکاتب مذکوره‌یه شاکرد قبول اولنه‌بیله‌جکندن دخالت آرزوسنده بولنانلرك لازم کلن معلومات ابتدائیه‌دن امتحان ویرمك اوزره زیرده اسامی ومواقعی محرر عسکری رشدیه‌لری مدیرلرینه مراجعت ایتملری لازم کله‌جکی اعلان اولنور .

بشکطاش ، صغوق چشمه ، فاتح ، کلخانه ، قوجه مصطفی پاشا ، قاسم پاشام ، اسکدارده : پاشا قپوسی ، اسکدار : طوپ طاشی .

۱٦ تشرین ثانی ۹۲ — صباح — داڭره

۲) منشأ معلمین ایکی سنه‌قدر دوام ایتمش وَدفتر خاقانی ناظری محمود اسعد افندی حضرتلرینك ۳۱ تموز ۳۲٤ ترجمان حقیقتی انتشار ایدن برمقاله‌لرنده حکایه اولندیغی اوزره «زلفلی اسماعیل» پاشانك برژورنالی اوزرینه لغو اولنمشدر.

محمود اسعد افندی حضرتلری منشأ معلمینك یکانه طلبه‌سی‌در .

مکتب مذکورك نظامنامه‌سی شایان تدقیق اولدیغندن وَباخصوص بومکتب اوزمان الغا اولنمیه‌رق اوتوز اوچ سنه، متوالیاً معلم یتشدیرمش اولسه‌یدی علم ومعرفتجه نه‌حالده بولنه‌جغمز پك‌کوزل آکلاشیله‌جغندن ، بورایه عیناً درج اولنور :

نوط صورتیله درج اولنان نظامنامه‌سندن آکلاشیله‌جغی اوزره مکاتب

منشأ معلمین اعدادیسی نظامنامه‌سی

ماده ١ — اشبو مکتبه داخل اوله‌جق طلبه‌نك عثمانلی و دولت علیه تبعه‌سندن اولمسی شرطدر .

ماده ٢ — اشبو مکتب طلبه‌سی داخلی اولمیوب خارجی و اوقات تدریسیه‌سی کوندوزه منحصردر .

ماده ٣ — مکتب مذکوره قبول اولنه‌جق طلبه‌نك سنلری اون سکزدن دون ویکرمی بشدن افزون اولمیه‌جقدر .

ماده ٤ — هر طلبه‌نك کنیه‌سی و محل اقامتی و نره‌ده درس اوقومقده اولدیغنی مبین خواجه‌سی طرفندن بر و مدرسه نشین اولدیغی حالده مدرسی طرفندن حسن حالنه شاهد دیکر برمهرلی علم وخبر ابرازینه مجبور اوله‌جقدر .

ماده ٥ — دخوله طالب اولان طلبه طبیب مخصوصنه معاینه ایتدیریله‌رك مانع تحصیل هردرلو علل وامراضدن سالم و آشیلی اولدیغی حالده قبول اولنه‌جقدر .

ماده ٦ — شهور ثلثه یله شوال آینده مکتب تعطیل اولنوب ذی القعده ابتداسنده درسلره بدأ اولنه‌جق و عموم امتحانلر جماذی الآخره نهایتنده ختام بوله‌جقدر . بو تقدیرجه مکتبك اوقات تدریسیه‌سی سکز آی قدر اوله‌جقدر .

ماده ٧ — پروغرامنده مفصلاً بیان اولندیغی اوزره طلبه یومیه ایکیشر درسدن هفته‌ده اون ایکی درس اوقویه‌جق و جمعه کونلری علی العاده تعطیل ایدیله‌جکدر .

ماده ٨ — منشأ معلمین اعدادیسنه قید اولنه‌جق طلبه مداوم بولندقلری جامع شریف درسلرینی ترك ایتمامك شرائط اساسیه‌دن اولوب خلافنی اختیار ایدنلر اداره‌سی طرفندن مسئول اوله‌جقدر .

ماده ٩ — منشأ معلمین اعدادیسی شاکردانی دردنجی سنه امتحاننی ویردکدن صکره تحصیللرنده کوریلن خصوصیت و استعداده کوره ادبیات و فنون معیدلکی صنفلرینه تفریق اولنوب معید ادبیات قسمنه آیریلانلر معید ادبیاته مخصوص دخول امتحانی ویره‌جك، درجهٔ تحصیل و شرائط سائره نظام مخصوصنه توافق ایلدیکی حالده ادبیات معلملکی صنفنه دوام ایتمك اوزره منشأ معلمینه قبول اولنه‌جق . معید فنون قسمنه تفریق اولنانلر برسنه دها منشأ معلمین اعدادیسنده فنون مترتبه‌یی تحصیل ایده‌جك و بشنجی سنه امتحاننی ویردکدن صکره معید فنونه مخصوص قبول امتحانی ویروب درجهٔ تحصیللری و شرائط سائره‌سی نظام مخصوصنه توافق ایلدیکی حالده فنون معلملکی درسلرینه دوام ایتمك اوزره کذلك منشأ معلمینه قبول اوله‌جقدر .

منشأ معلمین اعدادیسنك درس پروغرامی

برنجی سنه : علم حساب ، جغرافیای عمومی ، کتابت ، مختصر تاریخ عمومی ، قواعد عثمانی ، قواعد فارسی ، کلستان ، اجنبی لسانی .

عسکریه‌یه حقیقةً مقتدر وَ آتیسندن امین معلملر یتشدیره‌جك بر مؤسسه وجوده کتیریور .

ایکنجی سنه : اصول جبر ، هندسهٔ جدیده ، جغرافیای عثمانی ، اجنبی لسانی ، کتابت ، رسم‌خطی .
اوچنجی سنه : هندسهٔ جدیده ، مثلثات مستویه ، لغارتمه ، اجنبی‌لسانی ، کتابت، رسم ، طرامه .
دردنجی سنه : موالید ثلثه ، هندسهٔ رسمیه ، مناظر وَکولکه ، قوزموغرافیا ، حکمت ، مختصر کیمیا ، اجنبی لسانی ، رسم .
بشنجی سنه : کیمیا،اجنبی لسانی ، جراثقال ، موادثلثه ، مبانی‌الانشا،رسم،طرامه.

منشأ معلمین نظامنامه‌سی

ماده ۱ — اشبو مکتبدن اساساً اون بر نوع معلم یتشدیریله‌جکدر :
۱ صنف ثانی رساملغی و طوپوغرافیا ، ۲ ادبیات ترکیه ، ۳ اجنبی لسانی ، ٤ تاریخ ، ٥ جغرافیا ، ٦ ریاضیهٔ عادیه ، ۷ صنف اول رساملغی ، ۸ ریاضیهٔ عادیه تطبیقاتی ، ۹ ریاضیهٔ عالیه ، ۱۰ ریاضیهٔ عالیه تطبیقاتی ، ۱۱ علوم طبیعیه‌دن حکمت کیمیا وَ موالید خواجه‌لقلریدر .

ماده ۲ — بومکتبه قبول اولنه‌جق طلبه منشأ معلمین اعدادیسنده کوستریلان مبادیٔ فنونی حقیله تحصیل وتعلم ایتمش وَقبول امتحانی ویرمش بولنمق لازم کله‌جکدر .

ماده ۳ — قبول امتحانی ویرن طالبلر هر درسه تعیین اولنان نومرولرك ثلثانندن دون نومرو آلدیغی درسك خواجه‌لکنه تفریق اولنمامق اوزره وَقابلیتلرینه کوره ذکر اولنان معلملکردن برینك وظائفنی تحصیل ایچون تفریق اولنه‌جق وَ درسلرك بهرندن نصفدن دون نومرو آلانلر صنف ترفیع ایده‌میه‌جکی کبی بهرینك ثلثندن دون نومرو آلانلر دخی آرتق مکتبه دوام ایتدیرلمیه‌جکدر .

ماده ٤ — ادبیات ترکیه لسان فرانسوی تاریخ جغرافیا ریاضیهٔ عادیه وَصنف‌ثانی رساملغیله طوپوغرافیا معلملکرینه چالیشه‌جق اولانلر ایکیشر وَ ریاضیهٔ عادیه تطبیقاتیله ریاضیهٔ عالیه‌یه دوام ایده‌جکلر اوچر، وَ صنف اول رساملغی وَ ریاضیات عالیه تطبیقاتیله علوم طبیعیه معلملکرینه چالشانلر، دردر سنه تحصیل ایده‌جکلردر .

ماده ٥ — ادبیات ترکیه، لسان فرانسوی تاریخ جغرافیا ریاضیهٔ عادیه صنف ثانی رساملغی وَطوپوغرافیا معلملری ، اوچنجی صنف ؛ ریاضیهٔ عادیه تطبیقاتی ایله ریاضیهٔ عالیه وَصنف اول رساملغی ایکنجی صنف ؛ وریاضیهٔ عالیه تطبیقاتی ایله علوم طبیعیه معلملکری برنجی صنف اعتبار اولنه‌جقدر .

ماده ٦ — بند سابقده بیان اولنان معلملر اکمال تحصیل ایتدکدن صکره اوچنجی صنفی بشر یوز ایکنجی صنفی یدیشر یوز و برنجی صنفی طقوزر یوز غروش معاشلرله مکتبلرده معلم معاونلکنده استخدام قلنه‌جقدر .

ثالثاً : علوم و فنون طبیعیه وَریاضیه وَعسکریه‌یه دائر لسان اجنبیدن کتاب

ماده ۷ — بالاده بیان ولندیغی وجهله ایکی سنه مدتله معاونلکده بولنمق اوزره بالامتحان تفریق اولنانلر ایچنده لسان اجنبیدن ترجمه صورتیله اثبات اقتدار ایده‌میانلر معلم نصب اولنمیه‌جقدر .

ماده ۸ — معلملکه تعیین قلنان افندیلرك ابتدای مأموریتلرندن اعتباراً صنف اوله بیك ایکی یوز ، صنف ثانی‌یه بیك و صنف ثالثه سکزیوز غروش معاش تخصیص اولنه‌جغی کبی بهر سنه صنف ثالثه یوز اللی ، صنف ثانی‌یه یوز یتمش بش و صنف اوله ایکی یوز غروش ضم ایدیله‌رك صنف ثالثك معاشی ایکی بیك اوچ یوز غروشه ، صنف ثانینك ایکی بیك یدی یوز اللی غروشه وصنف اولك اوچ بیك ایکی یوز غروشه واصل اوله‌جق وَ فقط بوضمائم تعلیم وتعلمده ترقی ابرازینه مشروط اولوب بونی ابراز ایده‌میانلر ضمائمدن محروم اوله‌جق‌در . هر خواجه تدریسنه مأمور اولدیغی درسه‌دائر کرك اوروپا سالنامه‌سندن و کرك رسائل خصوصیهٔ سائره‌دن اخذ والتقاط ایتدیکی ترقیات‌فنیه‌یی رساله صورتنده تألیف و ترجمه ایله مجلس معارف عسکری‌یه بالابراز مظهرقبول اولدقدن‌صکره طبع اولنه‌جق و یاپیلان تألیف و ترجمه‌نك اهمیتنه کوره صاحبی اوسنه‌کی ضمیمه معاش مقدارینك بر ضمی قدر تزییدیله مکافات کوره‌جکدر .

ماده ۹ — فنون و علومه متعلق کتب ورسائل، تألیف وترجمه‌سی حقنده‌کی ۱۶ شعبان سنه ۲۹۱ تاریخیله شرفسنوح ایدن ارادهٔ سنیه موجبنجه‌افراد معلمیندن اثرتألیف وترجمه ایدنلر اثرلرك درجاتنه کوره مظهر مکافات اولاجقلردر .

ماده ۱۰ — خواجه افندیلر ابتدای مأموریتلرندن اعتباراً اون بش سنه معلملك ایتمکه مجبور اولوب اشبو مدت ظرفنده مکتبدن غیبوبتلری جائز اولمدیغی کبی استعفالری دخی قبول اولنمیه‌جقدر . کندولکلرندن ترك مأموریت ایدن ویاتکالیف اولنان‌مأموریتلره کیتمکدن استنکاف ایلیانلرك معاش وَمکافات ادعاسنه حق وصلاحیتلری اولمیه‌جقدر.

ماده ۱۱ — منشأ معلمیندن چیقوب معلملکه تعیین اولنه‌جق ذوات صفت علمیه‌یی حائز بولنه‌جقلری جهتله طریق علمی وَرتب رسمیه‌جه ترقیلری کندی مسلکلرینه عائد اوله‌جقدر .

ماده ۱۲ — حوالئ حجازیه ، یمن ، بغداد طرابلس غرب مثللو ممالك بعیده‌یه تعیین‌اولنه‌جق معلملرك معاشلری حائز اولدقلری صنف معاشندن بش یوز غروش زیاده اوله‌جقدر. مذکور ضم معاش اشبو مأموریتلره مخصوص‌در. حجاز یمن بغداد وطرابلس غرب مثللو ممالك بعیده معلملکرینه طالب بولنمدیغی تقدیرده قرعهٔ شرعیه اجراسیله معلم تعیین اولنه‌جقدر . بو وجهله تعیین اولنان معلمین اوچ سنه صکره کندولری طلب واستدعا ایتدیکی صورتده تحویل مأموریتلری جائز اوله‌جقدر.

ماده ۱۳ — منشأ معلمین‌اعدادیسنده تدریسی مقرراولان علوم‌وفنونی دردنجی سنه نهایتنه قدر حقیله بالتحصیل تاریخ ، ادبیات ، جغرافیا وَاجنبی لسانی معلملکنه طالب اولان شاکردان منشأ معلمینه داخل اوله‌بیلمك ایچون آتی‌الذکر درسلردن بر قبول امتحانی ویرمکه مجبور اوله‌جقدر :

عربيدن منطق . ادبيـات بليغهٔ عربيه‌نك حل وتحليلى . لسـان فارسى . عربجه وَ فارسيجه ويريله‌جك عبـاره‌نك تركجه‌يه ترجمه‌سى . اجنبى لسـانى . بر تاريخ ، جغرافيـا ، هندسه وَجبرسؤالى ، كتابت .

ماده ۱٤ — طوپوغرافيا صنفيله رسملغه مفرز اولان معلمين :

قواعد عربيه وفارسيه . اجنبى لسـانى . جغرافيا . هندسهٔ عاديه وَ رسميه . منـاظر وكولكه . قوبيه ومودل ايله رسم ترسيمى وَطرامه .

ماده ۱۵ — منشأ معلمين اعداديسى بش صنف درسلرينى حقيله بالتحصيل رياضيهٔ عاديه وتطبيقاتى وعلوم طبيعيه معلملكلرندن هرهانكى برينه تفريق اولنمق آرزوسنده بولنان شاكردان آتى الذكر درسلردن امتحان ويرمكه مجبوردر :

عربيدن منطق ، عربجه وَ فارسيجه برعباره‌نك تركجه‌يه و بالعكس ترجمه‌لرى ، اجنبى لسانى ، هندسهٔ عاديه وَ هندسـهٔ رسميه سؤاللرى، مثلثات وَجبرسؤاللرى، حكمت وَكيميـا سؤاللرى، جغرافيا وَقوزموغرافيا سؤاللرى .

ماده ۱٦ — منشأ معلمين اعداديسنده وتحصيل علوم ايتميوب مكاتب سائره‌ده بالتحصيل سـالف الذكر قبول امتحانلرينى اعطايه مقتدر اولان كيمسه‌لر دخى منشأ معلمينه داخـل اوله‌بيلور .

ماده ۱۷ — مكاتب اعداديهٔ عسـكريه منتهى صنفلرينك مسـتعدان شاكردانندن منشأ معلمينه دخولى آرزو ايدنلر بولنديغى صورتده بونلرده اصولنه توفيقاً قبول اولنه‌جق وَ تاريخ دخوللرندن اعتباراً صفت عسكريه ادعاسنه حق و صلاحيتلرى اولميه‌جقدر . شو قدركه مكاتب اعداديهٔ عسكريه‌دن نقل ايده‌جك شاكردان بعدما خانه‌لرنده بيتوتت ايده‌جكلرندن، منشأ معلمين طلبه‌سى مكتبى رضالريله ترك ايتدكلرى حالده مكتب اعدادئ عسكريه‌ده بولندقلرى مدت ظرفنـده طرف دولتدن كندولرى ايچـون وقوع بولان مصارفى تأديه ايده‌جكلر وتأديهٔ مصارفه قدرتلرى تعلق ايتميانلر ، حايلازلغه اوره‌رق درسلره چالشمايوب اعطاى امتحـانه مقتدر اولميـان وَياخود مجرد سلك عـكريدن استخلاص سوداسيله طريق حيله‌يه سالك بولنانلر نظامنامه‌سنه توفيقاً اخذ وكرفت ايله آلايلره نفرلكه كوندريله‌جكدر .

ماده ۱۸ — مكتبلرده معلم صـفتيله اون بش سنه مدت حسن خدمتلرى سبقت ايدن برنجى صـنف معلملرك بش بيك وايكنجى صنف معلملرك درت بيك واوچنجى صنف معلملرك دخى اوچ بيك غروش معاش ايله مجلس معـارف اعضـالغيله سـائر مكاتب عاليه واعـداديه معلملكلرينه وديكر مأموريتلره تعيينى جائز اوله‌جق بو مثللو مأموريتلرده منحل بولنمديغى صورتده مكتبلرده اون بش سـنه‌يى متجاوز تدريس فنون ايدن برنجى صنف معلملرك معاشى درت بيك وايكنجى صنفك اوچ بيك واوچنجى صنفك ايكى بيك سكز يوز غروشه ابلاغ ايديله‌جكدر .

ماده ۱۹ — معلوليتلرى تبين ايدن معلملرك نظام مخصوصنه توفيقـاً تقاعدلكلرى اجرا اولنه‌جق و اون بش سنه معلملك ايتدكدن صـكره استعفا ايدنلرك استدعالرى قرين

تنظیم ونشر ایتدیرەرك ارباب علم و فنی آثار علمیه وَ فنیه تدوینه تشویق و ترغیب ایدییور. تألیف وَ ترجمه نظامنامەسنك تأمین ایتدیکی منافع مدیه‌یه

استعاف اولوب لکن معلملك مأموریتندن طولایی تقاعد ادعاسنه حق و صلاحیتدن محروم قالەجقلردر . قدم اوزرینه اوتوز سنەدن زیاده معلمکه خدمتی سبق ایدنلرك تقاعده استحقاقی اولەجقدر .

ماده ۲۰ — نظامات مسروده منشأ معلمین طلبه‌لکنه دخالتله اسملرینی دفتر مخصوصنه قید ایتدیرن وَشرائط معینه‌یی ایفا ایدن طلاب حقنده جاری اولوب خارجدن دیکه‌مك اوزره کلنلر مستثنا طوتیله‌حق وَبومثللو مداومین افندیلرك هیچ برشی طلب ایتمکه صلاحیتلری اولمیەجقدر .

ماده ۲۱ — منشأ معلمین اعدادیسنده تحصیل فنون ایتمدیکی حالده خارجده بالتحصیل قبول امتحانی ویرەرك منشأ معلمینه داخل اولانلر ایله مکاتب اعدادیهٔ عسکریدن کلوب منشأ معلمینه بالدخول معلملك مسلکنی اکتساب ایدن ذوات صنف ملکیه ده بولندقلری حالده رتبهٔ ثانیه صنف متمایزینه قدر قطع مراتب ایدەجکلر وَ خواجەلك وظائفیله مشغول اولاجقلردر . بونلردن ایلرو رتب ملکیه اون سکزنجی بندده مصرح خدمته تعیین بیورلملریله مشروط براغیلەجقدر .

منشأ معلمین درسلری وَ صنفلری بروجه آتی بیان اولنور .

طوپوغرافیا صنفی (مدت تحصیلی ایکی سنەدر .)

طوپوغرافیا ، مثلثات مستویه ، هندسهٔ رسمیه، مناظر وَکولکه، مختصر فن‌معماری، انواع رسم : طرامه ، طوپوغرافیا عملیاتی ، تسویه ، حسابات عادیه ایله تقسیم اراضی ، تسویهٔ طرق ، انواع رسم : عملیات ، اجنبی لسانی .

ادبیات ترکیه‌صنفی ــ مدت تحصیلی : ایکی سنەدر .

مبانی‌الانشا ، اصول انشا ، آثار منتخبه ، مثل‌السائر ، الٓهیات ، شهنامهٔ فردوسی صائب دیوانی ، مقامات حریری ، اجنبی لسانی .

تاریخ صنفی ــ مدت تحصیلی ایکی سنەدر .

تاریخ عمومی : قرون اولی ، قرون وسطی ، قرون اخیره ؛ تاریخ عصر ، دولت علیه تاریخ خصوصیسی ، ایستاتستیق ، جغرافیا تاریخی ، اجنبی لسانی .

جغرافیا صنفی ــ مدت تحصیلی ایکی سنەدر .

جغرافیای عمومی ، جغرافیای طبیعی، جغرافیای تاریخی ، طبقات لارض .جغرافیای پولتیقی، علم احوال بلاد، تخطیط اراضی، مرتسمات بحثی، اجنبی لسانی، تاریخ، جغرافیا.

ریاضیهٔ عادیه صنفی ــ مدت تحصیلی ایکی سنەدر .

جبرعادی وَ اعلا ، مکمل هندسه ، هندسهٔ حلیه ، اجنبی لسانی ، مثلثات مستویه وَکرویه ، حساب تمامی ، حساب تفاضلی .

بناءً نظامنامه نشر اولنور اولنمز بر چوق اثر وجوده کتیرلمش وَ امر تدریس وتعلیم دائرهٔ انتظامه کیرمش درکه هم بو اعتبار ایله وَ هم ده الیوم تطبیق وجریانی

رياضهٔ عاديه تطبيقات صنفی ــ مدت تحصيلی اوچ سنه‌در .

جبرعادی وَاعلا ، مکمل هندسه ، هندسهٔ حلیه ، اجنبی لسانی ، مثلثات مستویه وَکرویه، حساب تفاضلی وَ تمامی، هندسهٔ رسمیه مناظر وَ کولکه، مفصل ماکنهٔ عادیه ، حسابات ایله هیئت .

رياضيهٔ عاليه صنفی ــ مدت تحصيلی اوچ سنه‌در .

جبرعادی وَاعلا، مکمل هندسه، هندسهٔ حلیه ، اجنبی لسانی ، مثلثات‌مستویه‌وَکرویه، هندسهٔ رسمیه ، حساب تفاضلی وَ تمامی ، مفصل حساب مثنی وَ حساب احتمالی .

رياضيهٔ عاليه تطبيقات صنفی ــ مدت تحصيلی درت سنه‌در .

جبرعادی وَاعلا ، مکمل هندسه ، هندسهٔ حلیه ، اجنبی لسانی ، مثلثات مستویه وَکرویه ؛ هندسهٔ رسمیه، کولکه وَ مناظر وَطاش کسیمی، مفصل حساب تفاضلی، حساب مثنی وَ احتمالی ، حساب عالی ، مفصل فن معماریٔ عالی ، بالستیق، فن ماکنه، ریاضیهٔ عالیه ، فن هیئت ریاضیه ، تقسیم اراضیٔ عالیه .

علوم طبيعيه صنفی ــ مدت تحصيلی درت سنه‌در

طبقات الارض ، کیمیای غیر عضوی ، کیمیای عضوی ، مفصل حکمت طبیعیه ، حساب تفاضلی وَتمامی ، هندسهٔ حلیه ، تحلیل وَترکیب کیمیا ، علم معدنیات ، علم نباتات، علم حیوانات ، اجنبی لسانی .

صنف ثانی رساملغی ــ مدت تحصيلی ایکی سنه‌در

هندسهٔ رسمیه ، مناظر وَ کولکه ، رسم صناعی ، قره قلم رسم ، سپیا رسم ، چینی رسم، بویالی رسم، قوبیه رسم ، مودلدن رسم، طبیعتدن رسم، طرامه، وبالامه وَمسوده

صنف اول رساملغی ــ مدت تحصيلی ایکی سنه‌در

هندسهٔ رسمیه ، مناظر وَ کولکه ، رسم صناعی، قره قلم ، سپیا رسم ، چینی بویا رسم ، بویالی رسم ، قوبیه وَ مودل رسم ، طبیعتدن رسم ، تصوری وَ خیالی رسم ، یاغلی بویا رسم ؛ ماکنه ترسیماتی ، فن تشریح ، حکمت طبیعیه‌نك مفصل ضیا بحثی ، فوطوغرافجیلق ، البسه تاریخی .

ماده ۲۲ کرك منشأ معلمینك وَکرك اعدادیسنك درسلریله نظامات موضوعه‌سنك ایجاب حاله کوره تعدیلی جائز اوله‌جقدر .

فائده‌دن خالی اولمیه‌جغی ملاحظه‌سیله نوط صورتنده بورایه درج وعلاوه‌سی مناسب کورلمشدر . ۱)

۱) عسکره متعلق تألیف وترجمه اولنه‌جق کتابلره دائر مکافات نظامنامه‌سیدر

برنجی ماده   تألیف وترجمه اولنه‌جق کتابلر علوم ریاضیه وطبیعیه وفن حرب وطوپجیلق واستحکامات فنلریله لسان وتاریخ درسلرینه والحاصل مکتب فنون حربیه‌ده واعدادیه‌لرده تدریسی لازم کلان وعسکرجه استفاده‌یی موجب اوله‌جق اولان کافهٔ فنون متنوعه‌یه دائر کتب ورسائلدن عبارتدر .

ایکنجی ماده   مذکورکتابلرك ممکن مرتبه آچیق وساده واصول فن وانشایه موافق عباره ایله یازلمسی ملتزم اولوب جسامت و صعوبت و افاده‌لرینك سهولت و سلاست وتدریس ومطالعه‌لرینك لزوم واهمیتنه نظراً مکافاتی درجه و نوعلری مکاتب عسکریه مجلس معارفی طرفندن تحدید وتا مضبطه بیان اوله‌جق ومکافات دخی اوچ درجه‌وهر بردرجه‌ده ایکی نوعدن عبارت بولنه‌جقدر .

برنجی درجه‌ده مکافاتی آله‌جق کتب

نوع اول   هندسهٔ حلیه، ماکنهٔ عالیه، تمامی وتفاضلی ، ریاضیهٔ عالیه‌یه تطبیقاً تقسیم اراضی ومعماری وهیئت، شمندوفر انشاسی

نوع ثانی   جبراعلا، تخطیط اراضی، ماکنهٔ عادیه. حکمت کیمیا، هندسهٔ رسمیه وتطبیقاتی، استحکامات جسیمه ، تاریخ حرب، تاریخ عسکری ، تاریخ عمومی

ایکنجی درجه‌ده بولنان کتب

نوع اول   جبر عادی، هندسهٔ عادیه، فن استحکامات خفیفه، فن هجوم ومدافعه، عملیات محاصره، لغم وتوربیل وکوپریجیلك فنلری ، طوپجیلق فنی وجغرافیای عسکری

نوع ثانی   مکمل صورتده علم حساب، جغرافیا، مثلثات مستویه وکرویه، انشاء طرق وفنون سائرهٔ عسکریه .

اوچنجی درجه‌ده بولنان کتب

بالجمله تعلیمات عسکریه‌ایله ایکنجی درجه‌نك نوع ثانیسنده داخل اولان علوم وفنونك مختصرلری اولوب آنك دها مختصر صورتده اولانلری یعنی اوفاق رسائلدن عبارت بولنانلری دخی درجهٔ مذکوره‌نك نوع ثانیسی عد واعتبار اولنه‌جقدر .

اوچنجی ماده   برکتاب تألیف ویاترجمه‌سنی آرزوایدنلر بوکتابك صورت ترتیب وتألیف وترجمه‌سنی یعنی متعلق اوله‌جغی مباحثدن هانکیلرینك، کتب وآثار موجوده مباحث مندرجه و منتخبه‌سنك هانکیلرندن ترکیبی حقنده معلومات کافیه‌یی حاوی مجلس مذکوردن بر فهرست آلملری لازم کله‌جکدر .

دردنجی ماده   برنجی درجه‌نك نوع اولنده ذکراولنان علوم وفنوندن مفصل ومکمل

٩٢ سنه‌سنده ، مكتب حربیه‌ده « انشـا » درسیله برابر تدریس ایتدیكی تاریخ درسلرینی جمع ایده‌رك « تاریخ عالم » ی نشر ایتمشدر.

تاریخ عالم ، اوزمانه‌قدر تركجه یازلمش اولان كتب تاریخیه‌یه نه ترتیبونه‌ده تحریر اعتبـاریله مقیس اولوب اوروپا آثار تاریخیه‌سی كبی یازلمش. باش طرفنه

صورتده تألیف وترجمه اولنان كتابلرك حین تقدیمنده اوچ یوز لیرای عثمـانی وطبعی ختامنده دردنجی رتبه‌دن برقطعه نشان عثمانی، نوع ثانیسنده تعداداولنانلر ایچون ایكی یوز اللی لیرای عثمانی‌ایله كذلك طبعی ختامنده دردنجی رتبه‌دن برقطعه عثمانی نشانی وایكنجی درجه‌نك نوع اوانه داخل اولان علوم وفنون كتـابلری ایچون ایكی‌یوز لیرای عثمانی ایله طبعی تكمیلنده دردنجی رتبه‌دن برقطعه مجیدی نشانی، ونوع ثانیسنده بولنانلر ایچون یوز اللی لیرا ایله ختام طبعنده بشنجی رتبه‌دن برقطعه‌مجیدی نشانی، واوچنجی درجه‌نك نوع‌اول كتابلری ایچون یوز ونوع ثانیسی عدو اعتبار اولنـانلر ایچون دخی یتمش بش عدد لیرای عثمانی مكافات آقچه‌سی اعطا اولنه‌جقدر .

بشنجی ماده مكافات نقدیه‌سی ویریله‌لك وطبع ایدیله‌جك كتـابلرك حق تألیف وترجمه‌لری وامتیازی دولته عائد اولوب مؤلف ومترجملرینك حق قالمیه‌جقدر .

آلتنجی ماده كتب‌موجوده‌یه وقت وحاله‌كوره بعض‌موادنافعه‌وجدیده‌ضم وعلاوه‌سیله عباره وترتیبلرینی تصحیح واصلاح ایلیـان مصححلر اوچنجی درجه‌نك نوع ثانیسی مؤلف ومترجملرینه مساوی ومعادل طوتیله‌جقدر .

یدنجی ماده بری فن ویا لسان آشنالقجه‌ودیكری كتابتجه‌اولان قدرت ومهارتلرینی جمع ایله مشتركاً كتاب تألیف و ترجمه ایدنلر مناصفتاً مظهر مكافات اوله‌جقلردر .

سكزنجی ماده عرض‌وتقدیم‌اولنه‌جق كتابلر مجلس‌مذكورجه بالمطالعه‌قبول ایله درجات وانواع مكافاتی با مضـبطه تحدید و تعیین ومكاتب مذكوره نظارتی طرفندن تصـدیق وكیفیت مقام عالئ سرعسكری‌یه عرض وتمیق و دار شورای عسكریجه دخی تدقیق اولنه‌رق تنسیب بیورلدیغی حالده مكافات نقدیهٔ محدوده ومعینه‌سی دارشورا دیوندنهان ویردیریله‌لك و نشان همایونلر دخی بالاستیذان متعلق وشرفـنوح بیوریله‌جق ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اوزرینه اعطا بیوریله‌جقدر .

طقوزنجی‌ماده برفن اوزرینه ایكی ویا برقاچ كتاب تألیف وترجمه اولنه‌رق تقدیم اولندیغی صورتده بونلردن هانكیسی اك زیاده مطلوبه موافق ایسـه یالكز آنك مؤلف ویا مترجمی مظهر مكافات اولوب دیكرلرینـك یالكز كتابلرینك مصرفی و تمتعی كندوسنه عائد اولمق اوزره طبعی ایچون رخصت اعطاسیله اكتفا اولنه‌جقدر .

خاتمه

اشبو نظامنامه‌یه مؤخراً لزومی كوریلان مواد سائره‌نك ضم وعلاوه‌سی مساعدهٔ علیه استحصالنه منوط اولمق اوزره جائز اوله‌جقدر .

ماخذ اولان کتابلرك اسامیسی درج اولنه‌رق امر تألیفده بریکیلك کوسترلدیکی کبی اوزون برمقدمه ایله علم الارضدن بحث ایدلمش، خلقت عالم حقنده‌کی نظریه‌لر تعداد اولندیغی صیره‌ده کتب اسلامیه‌ده «واجب تعالی حضرتلرینك اولا برجوهر بسیط خلق ایدوب جوهرمذکورك تمیع ایتدیکی وآندن متصاعد ومفرز ابخره‌دن اجرام موجوده مواد اصلیه‌سی پیدا اولدیغی محرر بولندیغی» ذکر ایدلدکدن صکره «ثم استوی الی السما وهی دخان» آیت کریمه‌سیله بونظریه تأیید اولنمش وَ باخصوص متن کتابده تاتار هون وَ ترك اقوامنه دائر معلومات مفصله درج ایدلمشدر . [١]

پدرم مرحوم بویله بر طرفدن نشر و تعمیم معارفله مشغول اولدیغی کبی بر طرفدن ده مملکتك احوال داخلیه‌سیله توغل ایده‌رك دولت و ملته توجه ایدن فلاکتك رفع و دفعنه صرف غیرت ایتمشدر .

بو ایکنجی مقصدله سبق ایدن خدمت وغیرتی طقسان ایکی سنه‌سی مایسنده حد غایه‌یه یعنی ملك وملت اوغرنده فدای حیات درجه‌سنه وارارق ، طقسان اوچ سنه‌سی شباط اوائلنه قدر اوّلا داخله وَ صکره‌ده خارجه قارشی هپ بو

---

[١] کمال مرحومك «تاریخ عالم» مناسبتیله پدر مرحومه کوندرمش اولدیغی مکتوبی هم بروثیقه اولمق وَهم‌ده آره‌لرنده‌کی مناسبت وَاخوتی کوسترمك اوزره ، عیناً نقل ایدییم :

«پاشامز ،

«التفاتنامه‌کزی آلدم . مشاغل معلومه‌نك کثرتنه دییه‌جك یوق فقط ظن ایدرم که بنده‌کزك مشغولیتم دها غالبدر مشغولیتك نه‌در دیه سؤال بیورر سه‌کز اولا اوتوزسکز درجه‌یه متقارب صیجاق ثانیاً هربری آری قدر میلیون سیوری سینك ثالثاً مساماتك هر برنده برایسیلك وَیا اسکی ترجه‌یه کوره ایصیاق موجود اولدیغندن صوایجمك چاشیر دکشدیرمك لاینقطع قاشینمق نیشادر روحی قوقلامق اویویه‌جق بر زمان و مکان آرامق پوسته‌مك مکتوبلرینی یازمغه بیله کوچ الله کوچ وقت براقیور معمافیه شایعه ممکن اولدیغی قدر ایلریلدی بوکا دائر رفعتك مکتوبنه بعض تفصیلات یازدم آندن آکلارسکز تاریخ عمومی یك کورل اولمش شبهه‌لندیکم بعض یرلرینی تطبیق ایتدم سنین و شهور وَایام واسامی کبی تألیفك مقصد اصلیسی اولان خصوصلرده مرتب خطاسی بیله کوره‌مدم دقی نه دییم »

کمال

مرحوم کمال بومکتوبی «ماغوسه» دن کوندرمش اوله‌جقدر . مکتوبك نه تاریخی واردر وَنه‌ده محل ارسالی مذکوردر .

شایعه غالبا خلع شایعه‌سیدر .

رفعت بك ، کمال بکك دامادی . وَ الیوم دیوان محاسبات رئیسی رفعت بك افندی حضرتلریدر .

پایه‌ده دوام ایتمش وَ آنجق آتیده کوریله‌جك بر چوق سببدن وَ بو اسباب آره‌سنده بالخاصه « یالکزلق »دن طرلابی . او مساعیٔ فدا کارانه مع التأسف نجات و سلامت وطنی تأمین ایده‌مدیکی کبی ، عاقبت حکم زمانه مغلوب اوله‌رق وطن اوغرنده قربان اولمسنی انتاج ایله‌مش‌در .

شیمدی بو مجاهدات وطنپرورانه‌یی صیره‌سیله مطالعه ایده‌لم .

جنتمکان سلطان عزیز حضرتلرینك اساساً علوهمت وجناب ایله متصف بر پادشاه اولدیغی حالده محمود ندیم پاشا ایله سرای خلقنك وَ برطرفدن‌ده روس ایلچیسی جنرال (ایغناتیف) كَ القاآت وَافسادات خائنانه‌سیله نصل تبدیل مزاج ایتدیکی وَ محمود ندیم پاشا ایله یارانینك تعقیب ایتدکلری پولیتیقه نتیجه‌سی اوله‌رق ملك وملتك نه حاله کلدیکی مدحت پاشا مرحومك اخیراً نشر اولنان « تبصرهٔ عبرت » لرنده مفصلاً حکایه ایدلمش وَ ۸۷ سنه‌سندن ۹۲ سنه‌سنه قدر کذران اولان بش سنه‌لك دور ایله بودوره عائد باشلیجه وقایع وَحادثاتك او اثرده مطالعه‌سی ممکن بولنمش اولدیغندن ، بوراده حادثات وَوقایع مذکوره‌نك تفصیلنی زائد عد ایده‌رك . یالکز مرحومك او زمانکی اشتغالات وَ اقداماتنه دلیل اولان وَ احوال جاریه‌یی کندی نقطهٔ نظرینه کوره اجمال ایدن « حس انقلاب » اسمنده‌کی اثرینك مقدمه‌سنی درج ایله اکتفا ایتمکی مناسب کوردم .

مقدمه شودر :

« دولت عثمانیه سلطان عبدالعزیزك بدایت تاریخ جلوسندنبرو بر چوق صدمات تخریبیه ایله متزلزل وَ خصوصا ملت اسلامیه کافهٔ شاقهٔ تکالیف دولتی تحمل ایله برابر محقر اوله‌رق شوکت واقبالی کوندن کونه متنزل ایدی . چونکه ادارهٔ حکومت شرع وقانونی ملعبهٔ کیف وهوا عد ایدن برمتحکم جاهلك ید تغلبنه متروك وَ اکثریت اوزره شخصنی وَ یاخود مطلقا نفس الامرده مستهجن برصفتنی بکنه‌رك نصب وتعیین ایتدیکی ارکان وَامرای دولت ایسه بعض مستثنا ذواتدن بشقه باشلیجه اولمش یعنی برانسانه لازم اولان معلومات مجمله‌یی بالتحصیل اخذ اجازت ایلمش وَبعده هانکی صنف ومأموریته نسبت آرزوسنده بولنیورسه آکاده مقتضی اولان علوم خصوصیه‌یی تعلم ایتمش اولمیوب حتی مکاتب صبیانیه‌ده وَرشدیه‌لرده کوریلوب طوزان حساب جغرافیا وموالید کبی الك اوفاق درسلری بیله جاهل برکروه غافل ایدی . بو جهلای وکلا و وزرا مرجع وَحامیلری

بولنـان ذاتك اثرینـه تقلید حرکت مجبوریتنده اوله‌جقلرندن آنلرده ایکنجی وَاوچنجی درجـه‌ده بوله‌جق مأمورین ایچون لیاقت وَمعلومات کبی اوصـاف تحریسنده بولنمازلردی. بردرجه‌ده‌که استخدام التماسی، وَبعض اخلاق وَاحوال فاسده هردرلو مأموریتی احراز ایچون وسائط مشروعه‌دن معدود ایدی . بر مأموریتك حسن ایفاسی ایچون بر طاقم علومك لزومی منکر اولوب اوبولده بحث ایتمك ایستیانلر مضحك وَشـایان استهزا کورولوردی . بوقبیل جهلای مأمورینك، شعبات حکومتك هرجهتنده کوستره‌جکلری اثر، بعض امور تصادفیه‌دن قطع نظر، مهلکه وَاسائت تهیئه وَاعداد ایدردی. نهایت بروقتلر اوروپایی لرزه‌ناك دهشت ایدن آلتی یوز سنه‌لك قوجه بردولت ، فلمنك دانیمارقه وَیونانستان کبی درجۀ رابعه‌ده بولنان دولتلردن نفوذ وحیثیتجه یك‌دون وَهرکون اوغرینه فدای جان ایتمکده بولنان ملت اسلامیه ایسه بوجریحۀ طاقتفرسا ایله داغدار ودلخون قالدی . هرمملکتده قونسلوسلر برر حاکم مستقل کسلدی . اسـتانبولده بعض سفارتلر (باشلیجه روسیه سفارتی) مرجع اولدی. امور خارجیه نفع‌وضررلردن نفسی‌متأثر عد ایتمیان برکروه مأمورینك یداستیلاسنه دوشه‌رك وَحقوق‌سلطنت علیهنه‌اقامه اولنان‌هرنوع‌ادعا ، اثر تعصب اتهامیله برلشه‌رك ، کسرنفوذ و حیثیت اسلامیه نتیجه‌لرینی کوستردی. روسیه سفارتنك توصیه‌سی‌اوزرینه قره طاغدن وَهرسکه مهاجرتی برپولیتیقه شناس مغفلك جمیله اوله‌رق عـد وقبول ایتدیکی خذلۀ اشقیا، هرسك اختلالنی ایجاد ایتدی. آندن صکره امور خارجیه آوستریا ایله روسیه‌نك بازیچۀ تحکمی اوله‌رق برسنه‌دنبری میدانده بولنان مساوئ‌احوال حاضره‌یی وجوده کتوردی. اهل اسلام ، مالدن، جاندن اولاد وخانماندن جدا وَنیجه بیك دینداشمز اوچ جاهلك جهل واهانتی اوغرینه محو وفدا اولدیلر .

بوحال‌اضطراب ویأسدن بزه اوزاق اولان اوروپالیلر غافل ایدیلر، چونکه برواسطۀ استخبارلری یوقدی. استانبولده بولنان اوروپالولر ینه براوروپا شهری حکمنده بولنان‌بك‌اوغلنده اقامت ایدرلر وَبربرلریله وَیاخود مذهبداشلری بولنان روم وَ ارمنیلرله اختلاط ایده‌رك مسـلمان وَترك طاقمنك اولرینه کیتمزلر . طشره‌ده بولنان قونسلوسلر دخی اکثر یرلی خرستیانلردن مرکب اولدیغندن منافع شخصیه‌لری اوغرنده اوغراشمقدن بشقه بر شی دوشونمزلردی .

والحاصل ملت اسلامیه یه مستولی اولان مصائبه بر علاوهٔ مدهشه اولمق اوزره بلغارستان شناعتی ظهور ایتدی . اطفال واناث بر طاقم بیچارکان اسلام، روسیه مدنیتنه تقلیده قالقیشان بلغارلرك یورکلر دایانمز فاجعه‌لریله نوش شهد شهادت ایتدیلر .

آرقه‌سندن سلانیك حادثه‌سی ظهور ایتدی. واقعا مسلمانلر ایکی قونسلوسی قتل وتلف ایتدکلری ایچون بر بویوك جنایت ایتدیلر . لکن دین و ملت علیهنه کوستریلان انواع حقاراته آرتق صبر وتحمل قالمدیغنك فعلیاتنی عرض و اثبات ایله ملت اسلامیه‌ده هنوز بر غیرت دینیه وَ ملیه موجود اولدیغنی‌ده تفهیم ایتمش اولدیلر .

بو صیره‌ده ادرنه فاجعه‌لری چوغالدی . رأس‌کارده بولنان محمود ندیم پاشانك آنی‌ده هرسکدن بدتر برقالبه افراغ ایده‌جکی اعتقادی قلوب عامه‌ده یرلشدی . طلبهٔ علوم استدعای عزلیله تنسیق امور ملت آرزولرینی کوستردیلر. واقعا محمود پاشا آنك اوزرینه عزل اولدی. لکن بو صیره‌ده برلینده قونفرانس تشکل ایتدی . سلطنت سنیه وَ حقوق ملیهٔ اسلامیه علیهنه قرار ویرلدی . مسلمانلرك صفت جنسیت وَ ملیتلری وَ بلکه نوع بشردن معدودیتلری بیله اونودیله‌رق بر اون طقوزنجی عصر قرووازادی کوسترمك ایستنلدی .

هیئت وکلا بویله بر تکلیفی قبول ایتمامکه متفقاً قرار ویردیلر فقط امور خارجیه مسلك قدیمندن بر فرق ارائه ایتمدی .

وکلانك ضعف اقتداری آکلاشلدی. ایچلرندن ارباب دقت وحمیت اولانلری وضع حاضرلریله بر ایش بجره‌میه‌جکلرینی درك ایتدیلر . خلقده اضطراب وخلجان آرتدی . هر کون قویون سوریسی کبی محمود ندیم پاشا ایله خارجیه مأمورلرینك ذوق وکیفی اوغرینه، مذبحه‌یه چکیلان عسکرلر بواوان بحرانده، اجداد عظاملرینك اثر و حرکتلرینی یاد و تخطر ایتدیلر وَ هر بری سلامت ونجات ملتك واسطهٔ حصولنی مضمر درون ایلدی . »

بو مقدمه ایله مختصراً تصویر اولنان هنکام اضطراب و هیجانده‌در که بر کون ، سر عسکر حسین عونی پاشا قلب حمیتنی ازعاج ایدن حسیاتی ردیف پاشایه سویله‌مش ، وَ ردیف پاشاده ، تا بمنده باشلایان معارفه‌لری جهتیله ، پدر مرحومه کشف راز ایتمش‌در .

ایشته حقیقتده انقلاب ، بو ملاقات کونی مشیمهٔ امکانه هبوط ایتمشدرکه تقریباً نیسان اواخرینه متصادفدر .

۷٦ سنه‌سی هرسك وقعه‌سندنبری دولت وملتك دوچار اولدیغی مصائب متتابعه ایچنده غلطان اوله‌رق درد وطنله دلخون اولمش وَ فقط رتبه‌سنك کوچوکلکی حسبیله آرا وَ معروضاتی کیمسه‌یه دیکلته‌مامش اولان پدر مرحوم ، ردیف پاشایه جواباً « سرعسکر پاشا آرزو ایتدیکی حالده تبدیل سلطنتك قولای اولدیغنی وَ بر ایکی طابور عسکرله‌وجوده کله‌بیله‌جکنی افاده ایتمشدر . بوندن صکره ردیف پاشا ایله بر ایکی دفعه دها عین زمینده مداولهٔ افکار ایتمشلردر .

۹۳ سنه‌سی جماذی الاولاسنك اوچنجی وَ ۹۲ سنه‌سی مایسنك ۱٤ نجی کوننه مصادف اولان جمعه کیجه‌سی ردیف پاشا ایله پدر مرحوم حسین عونی پاشانك یالیسنه‌کیدییورلر . ردیف پاشا ، مرحومدن آلدیغی جوابی سرعسکر حسین عونی پاشایه نقل ایتمش وَحسین عونی پاشاده‌کرك مدحت پاشا وَکرك قیصرلی احمد پاشاایله بوجواب دائره‌سنده کوروشمش ایسه‌ده برکره‌ده مرحومله بالذات مکالمه‌ده بولنمغی آرزو ایتمش اولدیغندن ، اوکیجه ایکیسنی‌ده یالی‌یه دعوت ایتمش وَفقط مرحوم ایله غالبا باش باشه کوروشمك آرزوسنده بولندیغندن ، حین مکالمه‌ده یالکز وخامت حالدن بحث ایله اکتفا ایدرك ، ایرتسی کون مکتب حربیه‌یه کله‌جکنی وَاوراده مرحومی کورمك ایستدیکنی سویله‌مشدر .

حسین عونی پاشا ایرتسی کون مکتب حربیه‌یه کله‌رك بر مدت امتحانلرده بولنمش وَبعده نظارت اوطه‌سنده اولا مکتب پروغراملرینك صورت اصلاحیله ابتدا ایدن مکالمه بالمناسبه احوال جاریه‌یه انتقال وَ پدر مرحومك اصلاحات تصوراتنه قارشی حسین عونی پاشا « محمودندیم پاشانك ینه صدارته کله‌جکی سوزی قوتلشیور . مملکت روسیه‌نك تحت تحکم واستیلاسنده قاله‌جق ، احوال دولتده علائم انقراض و وخامت کوزلره چارپیور حال بوکه سن حالا اصلاحاتدن وَآتیدن بحث ایدییورسك » سوزلریله اظهار انفعال وملال ایتمسیله ، پدر مرحومده جواباً « بو لسان یأس وفتوری کندیلرینه یاقشدیره‌مدیغمی ، وَکورونمکده اولان وخامتك رفع و ازاله‌سنه زمان‌وحال مساعد اولدیغی کبی سرعسکرلك مقام‌ونفوذینك‌ده کافی اولدیغنی وَایکی‌اوچ طابورله تبدیل سلطنت قابل

اولوب طاش‌قشله‌ده‌کی طابورلرك بیکباشیلریله استانبولده‌کی بر طابور بیکباشیسنك بو مقصد اوغرنده فدای نفسه حاضر بولندقلرینی ١) وَ اصول استبدادك الغاسی ومشروطیتك تأسیسی شرطیله بوایشی درعهده ایده‌جکنی» بیان ایتمش. وَ« بالمناسبه بر کون اول یعنی جمعه کونی شیخ‌الاسلام خیرالله افندی ایله کوروشدیکنی مشارالیهك غریب بر رؤیا نقل ایتدیکنی وَ حمیتلی بر ذاته بکزه‌دیکندن مسأله کندیسنه آچیلیرسه اشتراك ایتمسی مأمول بولندیغنی وَ بو حالده لزوم خلعه دائر بر فتوا آلمق ممکن اولاجغندن وقوع بوله‌جق حرکتك شریعته‌ده توفیق ایدلمش اولاجغنی» درمیان ایله‌مشدر. ٢)

---

١) حس انقلابده کوروله‌جکی اوزره، پدر مرحوم هنوز ردیف پاشا ایله کوروشمه‌دن وَ بناءً علیه مرحومك وقعهٔ خلعه مشارکتی تکلیف اولنه‌رق بو بابده برقرار ویرلمه‌دن بکرمی کون اول رأساً بر فداکارلق ابرازینی تصمیم ایتمش اولدیغندن خاصه بشنجی طابوری عزت افندی ، خاصه دردنجی طابوری بکباشیسی عثمان اغا وَ خاصه برنجی الایك ایکنجی طابوری بیکباشیسی ابراهیم بکله کوروشه‌رك مومیالیهمی بواغورده چالشمق اوزره حاضرلادیغی کبی درسعادت مرکز قوماندانی میرلوا مصطفی صبحی پاشادنده کندیسیله [متفق وَ متحد] اولدیغنه دائر عهد وپیمان آلمشدی .

٢) « اتفاقات غریبه‌دن وَ جملهٔ مبشرات معنویه‌دن اولمق اوزره بر کون اول یعنی جمادی‌الاولینك اوچنجی جمعه کونی شیخ الاسلام خیرالله افندی ایله سلیمان پاشا آره‌سنده فقرهٔ آتیه تحدث ایتمشدی :

« سلیمان پاشا معارفك افراد ملت آره‌سنده انتشارینی کمال تهالکله تمنی ایدردی . واقعا مکاتب عسکریه‌یی وَ منشأ معلمینی تأسیس ایله ابنای وطن بیننه نشر علوم مقتضیه ایچون بر اصول سالم وضع ایتمشدی . فقط ملت اسلامیه‌نك معارفجه تأمین استقبالی علمای اسلامیه‌نك علوم ریاضیه وَ حکمیه‌ده اکتساب ترقی وَ تقدملرینه مشروط اولدیغی اعتقادنده بولندیغندن جوامع شریفه‌ده علوم آلیه وَ عالیه تدریس ایدن طلبه‌یه ، قدمای علمای کرام حضراتی کبی هر فندن بهره‌دار اوله‌رق یتیشملری عزمیله، علوم ریاضیه وَ طبیعیه کوسترلمسنی فوق‌العاده آرزو ایدردی . شیخ‌الاسلام خیرالله افندینك شهر تکیر اولان غیرت و طنیه وَ ملیه‌سندن بالاستشهاد طلبهٔ علومی بو مسلك تحصیله سوق ایچون مشارالیهه مراجعتی تصور ایدر وَ ساحلخانه‌لرینه کیده‌رك عرض مرام ایچون خیرالله افندی حضرتلریله معارفه‌سی اولان دار شورا باش کاتبی سعید افندینك پنجشنبه کونی مرافقتنی رجا ایلر .

ایرتسی کونی‌که سلطان عزیزك اك صوك سلاملغی‌در، رسم معتاد اورته کوی جامع شریفنده اجرا قلنمشدی . بعدالصلاة سلیمان پاشا سعید افندیله بولوشه‌رق خیرالله افندینك ساحلخانه‌لرینه کیتدیلر. لکن نه سلیمان پاشا خیرالله افندی‌یی وَ نه‌ده خیرالله افندی سلیمان پاشایی طانور ایدی ، او وقته قدر کوروشمه‌مشلردی .

سلیمان پاشا سعید افندیله برلکده اوطه قپوسندن ایچرو کیررکن ، مشارالیه یرندن

حسین عونی پاشا، پدرمرحومی کمال دقتله دیکلەمش وَخیرالله افندی حقندەکی افاداتی اوزرینه برطور مسامحه‌کارانه کوستره‌رك بحث آخره نقل کلام ایتمش ایسه‌ده پاشانك اخیراً بومصاحبه تأثیریله خیرالله افندی مرحومی دائرهٔ اتفاقه آلمش اولمسی مظنوندر.

الحاصل نظارت اوطه‌سنده حسین عونی پاشایله پدرمرحوم آره‌سنده اجرا قلنه‌جق حرکت عسکریه بوصورتله تقرر ایتدکدن صکره حسین عونی پاشا صدر اعظم محمد رشدی پاشا وَشیخ الاسلام خیرالله افندی ایله کوروشه‌رك وقعهٔ خیریه حقنده آرالرنده اتفاق واتحاد حاصل اولمشدر.

مرحوم، بازار وَبازار ایرتسی کونلری تدارکات لازمه ایله مشغول اولمشدر.

قالقه‌رق ، « بیورك بك افندی » وَ « واه سزسکز، پك غریب » سوزلریله وَ کمال حیرتله سلیمان پاشایی استقبال ایتدی . سعید افندی سلیمان پاشایی « مکاتب عسکریه ناظری سلیمان پاشادر » دیه تقدیم ایتدی ، اوتوردیلر . خیراه افندی حضرتلری بلا تأمل « بن پك آز رؤیا کورورم وَ پك خاطرمده قالماز ، او قدر اهمیتده ویرمم . لکن بو کیجه کوردیکم رؤیا پك غریب وَ جالب دقت . باخصوص رؤیاده کوردیکم ذاتك عیناً ظهوری وَبورایی تشریفی نوادر اتفاقیه‌دن . آنك ایچون بکا فوق الحدوله وحیرت کتوردی» دیه‌رك نقل منامه ابتدار ایتدی وَدیدی‌که: «کویا روضهٔ پاك رسول اللهی زیارت آرزوسیله ینبوع ساحانه چیقمشم قرب مدینهٔ حضرت رسوله یاقلاشمشم لکن ذهن وفکریمه برحیرت استیلا ایده‌رك تدبیر واحتیاطمی سلب ایتمش متحیر وسرسام برکنارهٔ زمینده پابستهٔ آرامم. کویا که ظهورات غیبیه‌یه نکرانم . بن بوعالم وله واستغراقده مست لایعقل عشق خدا و رسول ایکن « بورادە نه‌طوریورسك قالق سکا روضهٔ مطهرهٔ فخرالانبیایی زیارت ایتدیره‌یم » دیه‌رك برذات یانمه کلدی وَ کربانمدن طوته‌رق بنی قالدیردی . مشتاق اولدیغم مرقد منور رسول الثقلینی کوستردیکی کبی اوکمه دوشه‌رك خارج وَ داخل مدینه‌ده بولنان سائر اماکن مقدسه‌یی زیارت ایتدیردی . بو زیارتدن حاصل ایتدیکم ذوق وجدانی وشوق وشادیٔ روحانی ایله الآن اوقدر متلذذ وفرحم‌که مدت عمرمده بویله برکشایش درونی طویمامشدم . دلیلم اولان ذات ایسه ایشته پاشا حضرتلری ایدی » دیوب وَدفتلی دقتلی وَتکرار تکرار باقه‌رق « واه سز ایدیکز بیقلری ، یوزی عینیله سز ایدیکز » دیر .

« سلیمان پاشا دخی بوکون زیارتدن مقصدی طلبهٔ علومك فنون ریاضیه‌وَطبیعیه‌دن‌ده برنبذه تحصیل ایتملرینه موافقت سنیه‌لرینی تمنی اولوب مکتب نظارتنده بولندیغی جهتله قبول بیورلدیغی حالده معلم وَسائره تدارکی ایچون ایفای لازمهٔ معاونت ایده‌جکنی وَ سایهٔ جلیله‌لرنده بوامرخیره وصول ملت اسلامیه‌ایچون برباب سلامت وسعادت کشاد ایده‌جکندن وَ ذات عالیلرینی شخصاً بیلمدیکی حالده مجرد بونیت خالصه و مقدسه‌سنی عرض ایچون کلدیکندن معروضاتنك تنفیذ حکمی تقدیرنده رضای خدا ورسول استحصال ایدلمش

هیئت وکلاجه امر خلع ابتدا مایسك یکرمی اوچنجی بازار کونی ایچون ، تصور اولنمش وَصوکره تعجیله لزوم کورولهرك مایسك اون طقوزنجی چهارشنبه کونی وَنهایت شیخ الاسلام خیرالله افندی اوکون ایچون تقویمده « حذر از ابتدا » اشارتی بولندیغندن متوکلاً علی الله صالی کوننك اختیار ایدلمسی رأیندە بولنمسیله صالی کونی ساعت بشده اجراسی قرارلشدیرلمشدی. فقط بازار ایرتسی کونی ساعت سکز رادهلرنده باب سرعسکری یه سرایدن بر یاور کلهرك حسین عونی پاشانك یااو آقشام وَیا ایرتسی صباح حضوره چاغرلدیغنی تبلیغ ایتمسیله پاشاده تشبث واقع شایع اولدی ذهابی حاصل اولمش وَباخصوص اقشام اوستی ایکنجی بریاور ایله دعوت واقعه تکرار ایدیلمنجه بوذهاب تأیید ایتمش در .

اولاجغنه حکایه بیوردقلری اشارت ،نامیه کافی اولدیغنی وَدلالات عاجزانهسنك مشروعیت ومقدسیتنه بوندن واضح برهان معنوی اولهمیهجغنی » عرض ایدر.

« خیراه افندی حضرتلری سلیمان پاشانك معروضاتنی تقدیر وتصدیق ایله بوبابده بر پروغرام تنظیمنی سپارش وَمعاونتنی طلب ایدر . برآز دها مکالمه وحالات جاریهٔ متأسفه اوزرینه بعض مرتبه مشتکیانه مذاکرهدن صکره سعد افندی ایله برلکده قالقارلر کیدرلر.

حال بوکه اورؤیانك مدلول وما صدقی ایرتسی کونی حسین عونی پاشا ایله سلیمان پاشا آرەسندە تیمناً ویریلان قرار مقدسك نتیجهٔ متبرکهسی اولان صالی کونی وقعهٔ خیریهسی ایمش که سلیمان پاشا وقعهٔ جلیلهٔ مذکورهنك دل وَ فاعلی اولوب ذات حضرب شیخ الاسلامی دخی فتوای شریف خلع سلطانی ایله آنك دلالت ایتدیکی اثر مستقیمه اقتدا وَاتباع ایتمشدر.

« سلیمان پاشا، بالمناسبه شیخ الاسلامه کیتدیکنی وَمشارالیهك بوزمینده بررؤیا نقل ایتدیکنی حسین عونی پاشایه حکایه ایتدی. حسین عونی پاشا ایله خیراه افندی بیننده ذاتاً منافرت اولدیغی کبی حسین عونی پاشا طبعاً ده خودبین و مستهزی اولدیغندن « سنی آلداتمش وَ اورؤیایی ده اویدورمشدر » سوزیله اهمیت ویرمدی.

« سلیمان پاشا « بنجه ذاتاً معارفهسی یوقدر . وَقپودن دها ایچری کیرر ایکن کمال تحیرله حکایهٔ منامه باشلادی. ظن ایدرم که مصنوع دکلدر . حقیقتده بر ذاته بکزییور . اعتقادمجه حتی بو ایشی کندیسنه آچسه کز بلکه اوده اشتراك ایدر وَ ایدرسه مقصدمزك مشروع وَ نا قابل تعریض صورتده تیسرنمای حصول اولور » سوزلریله رد جواب ایلدیسه ده حسین عونی پاشا صورت ظاهرهده مسامحه کار طاورانهرق بحث آخره نقل کلام ایتدی . ظن اولنور که حسین عونی پاشانك مؤخراً خیراه افندی حضرتلریله وفاق و اتحادی بو مصاحبتك جملهٔ تأثیراتندن اولهرق وقوع بولان ملاقاتندن منبعث اوله »

« حس انقلاب »

⁂

پدر مرحوم « حس انقلاب » ی بر شاهد وقعه لسانیله یازمش وَقیمت تاریخیهسی ضایع اولمامق اوزره صورت افادهعلی حاله ابقا ایدلمشدر .

بناءً علیه بازار ایرتسی آقشامی، اولجه مرتب اولدیغی اوزره ، ردیف پاشا ایله مرحوم، حسین عونی پاشانك یالیسنه کیتدکلری زمان حسین عونی پاشا اندیشه وَتلاشنی اظهار ایتمش وَجریان ایدن مذاکره نتیجه‌سنده اوکیجه سرعسکرلکده بر تبدل واقع اولدیغی وَ اغلب احتمال ایله درویش پاشا سرعسکر نصب ایدلدیکی حالده درویش پاشانك توقیفیله ینه اجرای مقصده قیام اولنمسی تقرر ایتدیکی کبی ، مرحوم طرفندن اولجه واقع اولان وَردیف پاشا طرفندن‌ده او اثناده ترویج ایدیلان تکلیف موجبنجه صالی کونی علی السحر ساعت طقوزده حرکت ایدلمسی تصمیم ایدلمش وَ حسین عونی پاشا صدر اعظم رشدی پاشا ایله شیخ الاسلام خیراه افندی‌یه بالذات خبر ویره‌جکنی وَدیکر وکلایه بالواسطه خبر کوندره‌جکنی درعهده ایده‌رك، پدر مرحوم‌ده ترتیبات لازمه‌ده بولنمق اوزره کیجه ساعت درت راده‌لرنده یالیدن چیقه‌رق بر قایقله صالی بازارینه وَ اورادن مکتب حربیه‌یه کیتمش‌در .

وقعه‌نك صورت جریانی شمدی‌یه قدر انتشار ایدن اثرلردن بر درجه‌یه قدر معلوم اولدیغی کبی « حس انقلاب » ده‌ده علی وجه‌التفصیل مروی اولدیغندن بوراده تقریر وتفصیلنه لزوم کورمیورم .

یالکز خلعده اساس، استبدادك رفعیله مشروطیتك تأسیسی اولدیغندن وَ مرحوم ایله رفقای حمیتنك جنتمکان سلطان عزیزه هیچ بر غرضلری اولمیوب، حتی پدر مرحوم سلطان مشار الیهك شخصاً لطفنه مظهر اولدیغی حس انقلابده بر لسان متنله ذکر ایده‌رك وقعهٔ خلعه آنجق رفع استبداد مقصدیله اشتراك ایتمش بولندیغندن بعدالخلع مشروطیت اداره ایچون جریان ایدن مذاکراتی وَمرحومله وکلا آراسنده حاصل اولان اختلاف نظری مختصراً حکایه ایده‌یم :

خلع کونی وَبیعتدن صوکرا طولمه‌باغچه سراینه کلان مدحت پاشا مشروطیت اداره وَ مسئولیت وکلا اساسلرینی متعهد ومعلن اولمق اوزره قلمه آلدیغی نطق همایونی پدرمه همان ارائه ایتمش وَ مرحوم دخی « امید نیل مقصدله » مسرور اولمش‌در .

فقط صدر اعظم محمد رشدی پاشا ، دها او آقشامدن تبدیل فکر ایدرك، نطق مذکوری تحریفه قیام ایتدیکی کبی حسین عونی پاشاده فکر مشروطیت

خادمی اولانلره وَ او اثناده کندیسنه مراجعت ایدن پدر مرحومه « بو آدم سوزنده اصرار ایدییور اغیاره قارشو بینمزده شقاق کورونمسون دیه حفظ لسان ایدییورم هله برآز صبر ایدك » زمیننده ادارهٔ لسان ایتمکله برابر ضمناً محمدرشدی پاشانك فکر وحرکتنی مروج کورونمش وَمدحت پاشاایسه « بوایکی متفق‌مستبده قارشو نه‌یاپه‌یم. اوچمز بربریمزك قوله اتباع ایتمکه سوزوبرمشدك » دییه‌رك اظهار عجز ایله اثبات مکانت ومتانت ایده‌مامشدر .

مرحوم بالطبع متأثر اوله‌رق او کیجه بر درجه‌یه قدر اظهار انفعال ایتمش وَ بالخاصه جمادی‌الاولینك اون آلتنجی وَ مایسك یکرمی یدنجی پنجشنبه کونی باب فتواده انعقاد ایدن مجلس مخصوصده ، صدر اعظم محمد رشدی پاشا ایله حسین‌عونی پاشانك اتخاد ایتدکلری طور ومسلکی‌شدتله تنقید ایتمشدر . ١|

مجلسك مذاکراتی ضبط اولنمامش ایسه‌ده « حس انقلاب » ده تفصیل اولندیغی وجهله صدراعظم محمد رشدی پاشا « اهل‌وطنده ، مشروطیت اداره‌یه قابلیت یوقدر. حریت اهالیده‌انواع مضرت موجوددر » سوزلریله بحثی‌اوزاتمش وَ نهایت « بز اهالی‌یه بعض مساعدات کوسترەلم‌که اونلر دولتدن حقوقمزی استحصال ایتدك ظن ایتسونلر . نفس‌الامرده ایسه برشی ویرمش اولمیه‌لم » دیمسی اوزرینه ، مرحوم دایانه‌میه‌رق وَ برکون اول حسین عونی پاشا ایله ردیف پاشانك ، جریان ایده‌جك مذاکره عسکرلکه متعلق اولمدیغی جهتله بحثه قاریشمامسی حقنده سبق ایدن امر وتنبیهلرینه بناءً برکوشه‌ده ساکت وساکن نتیجهٔ حاله مترقب ایکن بردن بره آیاغه قالقه‌رق ، صدر اعظمه خطاباً وَصوت بلند ایله « پاشا حضرتلری تبدل سلطنت حال حاضر استبدادی محافظه ایچون اولمدی . هرکس تأمین استقبال ملت ایچون بو فداکارلغی درعهده ایتدی . بوایشی یاپانلرك نه‌سلطان مخلوعه برغرض شخصیلری وَنه‌ده شمدیکنه برنسبت مخصوصه‌لری واردی. مذاکراته بو دقیقه‌لری نظر اعتباره آله‌رق دوام بیوریکز » دیمش . وَ پدر مرحومك بواخطاری محمد رشدی پاشا ایله حسین عونی پاشایی ایقاظ ایتمك لازم کلیرکن ، برآز دها امتداد ایدن مناقشه اثناسنده

١| مجلس مذکورده هیئت وکلادن بشقه، دارشورا رئیسی ردیف پاشا، قاضیعسکر سیف‌الدین افندی ، فتوی امینی خلیل افندی ، وَاوآراق رتبه‌سی فریقلکه ترفیع اولنان پدر مرحوم حاضر بولنمشلردر .

محمد رشدی پاشا ینه فکرنده اصرار ایده‌رك اوآرالق مشروطیت اداره‌نك ملتزم وحامیسی اولان وَفقط مجلس مبعوثان اعضاسنك صرف اعضای مسلمه‌دن انتخاب ایدلمسی رأینده بولنان نامق پاشایه «آرتق سن روز ١) اولمشسك» دیه عتاب ایلدیکی کبی ، مدحت پاشا وَخلیل شریف پاشا کبی مروج مشروطیت اولانلری‌ده برر صورتله رد وتزییفه شتاب ایلدیکندن وَ ناچار قاله‌رق ، « جانم بواهالی‌یه امتیاز ویرمکه کلمز ، ویردکجه دائما دها زیاده‌سنی طالب اولورلر قناعت ایتمزلر ایشته کچنده کریدلولره امتیاز ویرلمشدی باقك ینه توسیعنی طلب وادعا ایدییورلر » کبی‌سوزده مسکت بردلیل‌ایله هرکسی الزام ایتمك ایستدیکندن، پدر مرحوم ینه صبرایده‌میه‌رك، « کریدلولره وقتیله او امتیاز ویریلوبده سوء مثال توارث ایده‌جکنه دولت تربیه‌لرندن عاجز قالدیسه آطه‌دن کاملاً کف ید ایتملیدی . بکا قالیرسه بونلر امتیازی دولتدن دکل، شخصدن ایستیورلر ملت مجلسنك وجودی بومثللو مستدعیاته محل براقماز » جوابیله محمد رشدی پاشا بحق اسکات ایتمش‌در .

پدر مرحومك بوجوابی « بزده کافهٔ مصالح دولت وکیل مطلق عنوانیله مبجل اولان صدر اعظملرك فکرینه وادارهٔ شخصیه‌سنه منحصردر . بو نوع صفت وکالت رفع وسلب اولنمینجه اومثللو مطالب غیرمشروعه‌نك اوکی آلنماز» معناسنی متضمن اولدیغندن ، محمد رشدی پاشا تعریض واقعه درحال انتقال ایده‌رك فوق‌العاده اظهار چهرهٔ اغبرار ایتمش وَمدحت پاشا بردرجه‌یه‌قدر تعمیر تعبیرانه چالشمش ایسه‌ده تأثیر واقعی بالطبع تعدیل ایده‌مامش‌در .

اثنای مذاکره‌ده حضاردن جودت پاشا ایله صفوت پاشا وَ سیف‌الدین افندی طرفینه‌ملایم لسان استعمال ایتمشلر. راشدپاشا ایله سرورپاشا مشروطیت اداره لهنده غایت متحاشیانه برقاچ سوز سویله‌مشلر، شیخ‌الاسلام خیراه افندی ایله حسین عونی پاشا ، یوسف پاشا ، غالب پاشا ، قیصرلی احمد پاشا وَ ردیف پاشا همان هیچ برسوزه قاریشمیه‌رق یالکز مذاکره‌یی دیکله‌مشلر ، رضا پاشا حالت پاشا وَفتوی امینی خلیل افندی‌ده افکار صدارته مماشاةً قاعدهٔ استبدادی ترویج ایتمشلردر .

الحاصل حسم نتیجهٔ قرار اجتماع آتی‌یه تعلیق اولنه‌رق مجلس طاغیلمش

١) روژ، فرانسزجه قیرمزی دیمك‌درکه مجازاً مفرط معناسنده مستعمل‌در.

وَبو تشتت افكاره انضمام ایدن داخلی وَخارجی عوارض سببیله بردها انعقاد ایده‌مامشدر . ۱)

اجتماع مذکور جتمکان سلطان عزیز حضرتلرینك انتحارندن درت کون صوکره واقع اولمش اولوب آلتی کون صوکرا یعنی حزیران رومینك اوچنجی نجشنبه کونی « چرکس حسن » وقعه‌سی ظهور ایتمش وَ ۲۰ حزیرانده یعنی چرکس حسن وقعه‌سندن اون یدی کون صوکرا صربستان حکومتی اعلان حرب ایتدیکندن پدر مرحوم، مجلس خاص وکلا قراریله، او صیره‌ده صرب محاربه‌سنه مأموراً درسعادتدن متهیٔ حرکت اولان مرحوم سردار عبدالکریم نادر پاشانك مشاور حربلکی صفتیله وَ مرحوم مشار الیه ایله برابر صوفیه‌یه عزیمت ایتمشدر .

آنفاً بیان اولندیغی وَ « حس انقلاب » ده تفصیلاتی کوروله‌جکی اوزره، پدر مرحوم ، سلطان مراد حضرتلرینك جلوس کونی « سردستهٔ هیئت انقلاب » اولان صدر اعظم محمد رشدی پاشا ایله بوزوشمش وَ سرعسکر حسین عونی پاشانك دخی نظر ناخشنودیسنی دعوت ایتمشدی . مرحوم بو انفعال وَ اختلافی « شکایاتم » عنوانیله ناتمام قالان وَ « عمدة الحقایق » ه لاحقه اولان قسمده شو صورتله تعلیل و ایضاح ایدییور :

« چونکه بالجمله اغراضدن سالم وَ مجرد ، وَ دین و ملت وَوطن ودولته خدمتدن عبارت اولان مسلك استقامتمله بوسر آمدان انقلابك او وقت آکلادیغم مشوار مغرضانه‌لری قابل توفیق اولامیوردی . سلامت وَ سعادت دولت وملت

۱) محمد رشدی پاشانك « سردستهٔ هیئت انقلاب اولمسنه کوره وطنپرورلکی مسلم اولوب قانون اساسیك درحال اعلانه معترض بولنمسی براجتهاد مخصوصدن، اصول مشروطیتك مملکتده علی التدریج تقریری. خلقك بو اصول ایله بو اصولك‌ده خلقك مزاج وقابلیتیله زمان زمان تألیفی لازم کله‌جکی اعتقادندن منبعث اولمق محتملدرکه متأخرین وَبا خصوص مؤرخین ایچون کرك بو احتمالی وَکرك قانون اساسیك ایلك اعلانندن اول وَاعلانی زماننده جریان ایدن وقوعات ایله مجلس مبعوثانك لغوینه قدر توالی ایدن حادثاتی، برنجی اعلان ایله ایکنجی اعلان آره‌سنده کذران اولان اوتوز ایکی سنه‌لك فاصله‌یی وَ حتی احوال حاضره‌یی نظر مطالعه‌یه آله‌رق، مشار الیهك بو اجتهادینی مؤاخذه‌دن زیاده محاکمه ایتمك دها موافق، وَ تخالف اجتهاد ایله تشتت آرادن بالاخره تولد ایدن نتایج اعتباریله، ارکان انقلاب آره‌سنده اوزمان اتحاد افکار حاصل اوله‌مامسنه نه‌قدر تأسف اولنسه لایقدر .

نامه اوینادقلری اویونك ماهیتی ده. ایلك گوسترده آ کلاشلمش و استبدادك شکل وصورتنی کندی اندامارینه اویه‌جق بر قلیفه قویمقدن عبارت اولان آرزولری تعین ایتمشدی .

بو آرزویی باب مشیختده منعقد مجلس عمومی مذاکراتی تماماً اظهار و افشا ایتدیکندن صبرم توکنوبده ، حسین عونی پاشانك تنبیهی خلافنه ، آیاغه قالقه‌رق مذاکرهٔ مذکوره علیهنده سرد ایتدیکم اعتراضات و تقبیحات صدر مشارالیهی « حامده دلی وار » دیبه فریاد ایده‌جك درجه‌ده اعجاب و اختناق و « آرتق شو مسألهٔ مهمه‌نك مذاکره‌سنی اجتماع آخره تعلیق ایده‌لم » دیبه تعطیل مجلسه اجبار ایتمشدی .

او صره‌ده استانبولده کی طابورلر ضابطانك عتبهٔ سلطان مراد خانی‌یه عموماً ترفیعلرینی متمنی محضر تقدیمی کبی حسین عونی پاشانك کسر حیثیتنی داعی اوضاعه قیاملری و ضابطان مومی‌الیهمك تسکینی طرف مشارالیهدن عهدهٔ عاجزانه‌مه حواله اولنمسی اوزرینه صرف ایتدیکم نفوذ ایله تسکینلرینه موفقیتم و مع مافیه ترفیع مراتب عسکریه‌جه التماسات و سوء استعمالاتك آرادن آلنمسی حقنده کی اصرارم و کوستردیکی چین جبین اغبراره هیچ اهمیت ویرمیه‌رك ، ینه ضابطانك حقوق صریحه‌سنی مدافعه‌یه انهماکم مشارالیهی ده بندن بوس‌بوتون قوشقولاندیرمشدی و معلوم اولان طبیعتی سببیله ایلك دوشوره‌جکی فرصتده بنی باشندن آتمسی و بلکه‌ده بر تهلکه‌یه اوغراتمسی مأمول ایدی . آنجق اوکیجه تحدث ایدن چرکس حسن وقعه‌سی بوکینهٔ مصممی اجرایه وقت براقمدی.

ایرتمسی کونی و حسین عونی پاشانك جنازه آلایی عودتنده ضابطانك ترفیع مراتب حقوقنی تأميناً قلمه آلدیغم براعلانامه‌یی سرعسکر وکالتنده بولنان ردیف پاشایه امضا ایتدیروب « جریدهٔ عسکریه » ایله نشر ایتدیره‌رك مغدور آرقداشلریمی تسلی‌یه موفق اولمشدم .

مجلس عمومی کونی واقع اولان اخطارات و اعتراضاتمدن نهایت درجه‌ده متأثر و دلکیر اولان محمد رشدی پاشا ، بنی مسلکنه جلب وتقریب ایچون صوك بر تجربه‌یه دها کیریشه‌رك ساحلخانه‌سنه دعوتله کیجه صباحلره قدر تمدید بحث ایدوب‌ده ینه اقناعه موفق اولامینجه مجلسده حاضر بولندیردیغی ضبطیه ناظری صبری پاشادن‌ده صیقیله‌رق ، بزی استانبولدن تبعید ایله تربیه وتأدیبدن

بشقه چاره قالمدیغنه قناعت کتیرمشدی. لکن چرکس حسن وقعه‌سنك ظهوری او کیجه صباحه قارشی ، بنم بر طاقم عسکرله شهزاده باشنده کی قوناغنه ۱) کیده‌رك کندیمی و معروضات خیرخواهانه‌می قبول ایتدیریشم مشارالیهی خیلیجه سرسملشدیردیکندن بنی بر مدت دها کندی حالنه براقغی موافق مصلحت کورمشدی . »

ایضاحات مسروده‌دن آکلاشلدیغی اوزره مشروطیت مذاکراتی داخلاً سلطان عزیز حضرتلرینك انتحاری و آنی تعقیب ایدن چرکس حسن وقعه‌سیله و خارجاً صربستان و قره‌طاغ حکومتلرینك اعلان حرب ایتملری اوزرینه غائلهٔ حرب ایله توقف و انقطاع ایتدیکی کبی ، پدر مرحوم دخی چرکس حسن وقعه‌سنك ایراث ایتدیکی خوف و خشیت طولاییسیله صربستانه مأمور ایدلمشدر .

واقعا « تبصرهٔ عبرت »ده‌کی تفصیلاتدن مستبان اولدیغنه کوره جنتمکان سلطان مراد حضرتلری جلوس همایونلرینك برنجی کونی حربیه نظارتندن طوله باغچه سراینه کلیرکن و اوچنجی جمعه کونی سلاملقدن عودت ایدرکن عصبی بر راحتسزلق علائمی کوسترمش و باخصوص جنتمکان سلطان عزیزك انتحاری و چرکس حسن وقعه‌سی اوزرینه وظائف حکمدارانه‌لرینی ایفا ایده‌میه‌جك برحاله کله‌رك مملکت عادتا پادشاهسز قالمش اولدیغندن صدر وقت اولان محمد رشدی پاشا مشکلات اداریه‌یی اقتحام ایتمك و اویله برحال فترتده قانون اساسی و مشروطیت دعوالریله داخلی برقاریشقلغه میدان ویرمامك و بالخاصه ایجاب حال وزمانه کوره حرکاتنده حر اولمق مقصدیله بعض تدابیر فوق‌العاده اتخاذینه مجبوریت کورمش درکه پدر مرحومك صربستان مأموریتی‌ده بوتدابیر جمله‌سندن اولسه کرکدر .

مدحت پاشا مرحوم ، بواثناده محمد رشدی پاشا ایله متفق اولدیغندن رشدی پاشا مرحومجه حس اولنان بولزومه مدحت پاشانك ده اشتراك ایتمش اولمسی مستبعد دکلدر . خصوصا که برآز اول ذکر ایتدیکم لاحقه‌ده مدحت پاشا مرحومدن بحث اولندیغی صیره‌ده :

« مدحت پاشانك نمله مناسبتی ایسه‌یلك محدود برایکی ملاقاته منحصر اولدیغندن

۱) الیوم وفا اعدادیسی اولان بنادر .

مشارالیهك نظرنده اوقدرحائز امنیت واعتبار دکلدم. حتی چرکس حسن وقعه‌سندن صکره مشارالیهی لمصلحة کورمك ایچون خانه‌سنه کیتمش ایدم . بنی قبول ایتدیکی کوچوك اوطه‌نك ماصه‌سی اوزرینه بربیوك ره‌وولور قویمش وبندن عدم امنیتنی اشراب ایتمشدی غلبهٔ اوهام ایله نزاکت خارجنه چیقدیغنی ضمناً آکلاتمق اوزره « جانم بوقوجه ره وولور نه اولیور .. اونك بویله کوچکلری دها ایی ایش کوره بیلیر » دیه طاشیدیغم جیب ره وولورینی چیقاروب کوستردم . مدحت پاشاده « امان عفو ایدرسکز . تصلسه‌اوزاده‌اونوتولمش » دیه‌رك همان ره‌وولورینی ماصه‌نك کوزینه یرلشدیردی » فقره‌سی مندرج بولندیغندن ، مرحوم مشارالیهك بو تبعیدده اشترا کلری اولمسه بیله، اوزمانکی حالت روحیه‌لری اعتباریله ، پدر مرحومك استانبولده قالمسی فکرنده اولمدقلرینه شبهه یوقدر .

الحاصل مرحوم وقعهٔ خلعدن برآی صکرا اولا مشاور حرب صفتیله صربستانه اعزام اولنوب مؤخراً شهر کوی « پیروت » جهتی قوماندانلغنه نقل ایتمش وصربستان غائله‌سنك ختامنه قدر بالعموم محاربات‌ده بولنه‌رق وقوع متارکه اوزرینه سردار عبدالکریم پاشا ایله برابر ۸ تشرین ثانی ۹۲ ده‌عودت ایتمش اولدیغندن اوتاریخه قدر جریان ایدن وقوعاته اشتراك ایتمامشدر .

حال بوکه بواثناده نتایج سیئه‌سی زمانمزه قدر دوام ودولت عثمانیه‌یی متقارب زوال وانهدام ایدن الك مهم وقایع تحدث ایتمشدر .

سلطان مراد حضرتلرینك تمادی ایدن راحتسزلغی داخل و خارجده مختلف تأثیراته سبب اولوب مثلا داخلده بیعت رسمی اجرا اولنه‌مدیغی وپادشاه حضرتلری جمعه سلاملقلرینه چیقه‌مدیغی جهتله خسته‌لق خبری بالطبع اهالی بیننده شایع اوله‌رق هرکسه بر اندیشه طاری اولدیغی کبی بر طرفدن‌ده رشدی پاشا ومدحت پاشا علیهنده بولنانلرله ــ حمید افندینك تخته کچمسنده کندیلری ایچون برمنفعت تصور ایدنلر ــ سوقاق باشلرینه « پادشاه خسته‌در، اوحکومت ایتمیور ، رشدی پاشا ایله مدحت پاشا حکومت ایدییور » کبی اعلانلر یاپیشدیره‌رق افکار عمومیه‌یی تهییج ایتدکلرندن و تأثیر خارجی اعتباریله‌ده مثلا دول خارجیه سفراسی اعتمادنامه‌لرینی کیمه ونه‌وقت تقدیم ایده‌جکلرینی سؤال ایتمکده اولوب ، بومیانده ــ حمید افندینك فکر ومزاجنه هر حالده بزم وکلادن زیاده واقف اولان ــ روسیه سفیری جنرال ایغناتیف‌ده آرتق شو حاله بر نتیجه

ویرلمسی لازم اولدیغی هربار درمیان ایده کلدیکندن بحران حکومته بر نهایت ویرمك اقتضا ایتمش وَ سلطان مراد حضرتلرینك طرفدار مشروطیت اولدیغی معلوم ایسه‌ده برادرلری حمید افندینك فکر ومزاجی مضبوط اولمدیغندن وَعلی روایةٍ داماد محمود جلال‌الدین پاشا ایله رفقاسی ولی عهد ایله خفیاً مناسبتده بولنوب بلکه‌ده حمید افندی‌یی بردن‌بره تخته‌اجلاس ایتمك تشبثده اولدقلرندن هم بویله بر تشبثك اوکنی آلمق وَهم‌ده حمید افندینك اصلاحات اجراسنه وَقانون اساسی‌یی اعلانه موافقت ایدوب ایتمیه‌جکنی آکلامق اوزره ، رشدی پاشا ایله برابر ویردکلری قراره توفیقاً، مدحت پاشا مرحوم کیزلیجه ولی عهدك « حمید افندینك » مسکنی اولان « مصلاق » چفتلکنه کیده‌رك حمید افندی ایله کوروشدکدن وَحمید افندی درمیان اولنان شرائطی ۱) تماماً قبول ایده‌رك حتی سلطان مراد حضرتلری کسب عافیت ایتدیکی حالده تخت سلطنتی ینه مشار الیهه ترك ایده‌جکنه‌دائر ۱) بر سند ویردکدن صوکرا ۲) سلطان مراد حضرتلری حکم شرعی ایله انعزال ایده‌رك حمید افندی پادشاه اولمش‌در .

۹۲ تاریخنده حال عالمه آکاه اوله‌جق بر یاشده بولندیغم وَ تاریخ وقعه‌ده بحقٍ واقف اولمدیغم جهتله رشدی پاشا ایله مدحت پاشایی ، حمید افندی ایله مکالمه‌یه سوق ایدن اسبابی تقدیر ایده‌مزسه‌مده ، سلطان مراد حضرتلرینك

---

۱) « مدحت پاشا حیاتی واجرا آتی » نامیله منتشر اولان فرانسزجه اثره کوره شرائط مذکوره شونلردر :

« ۱ » درحال قانون اساسی‌یی اعلان ایتمك

« ۲ » امور حکومتده یالکز مسئول اولان مشاورلرك یعنی وکلانك رأیلرینی آلمق

« ۳ » سعدالله بك مابین باش کتابتنه وَکمال وَضیا بکلرده کتابته تعیین اولنمق

۲) بویله بر سندك وجودینه مدحت پاشا مرحوم طرفندن حرملری خانم افندی‌یه خطاباً یازلمش اولان مذکور کتابده بر صورتی مندرج اولان و اخیراً تبصرهٔ عبرتله عیناً درج اولنان شو مکتوب ایله استشهاد اولنمشدر .

« حلیله‌مز خانمه

سیاه چانطه‌نك ایچ کوزنده مانی بر ظرف درونسده جلوس همایونه دائر اوراق بولندیغندن ایلروده وارث سلطنت اولان ذاته تسلیم اولنمق اوزره لوندره‌ده [٦] نومرولو ایست اندیا اونیو [East India avenue] ده مقیم صراف موسیومه یره کوندرلمسی وَ اولدیغی تقدیرده مأمورینك النه کچمه‌مك ایچون محو ایدلمسی لازمدر .

مدحت

دوچار اولدیغی مرضه البته واقف اولان وَ ولی عهد اولمق اعتباریله پادشاهلغی
کندیسی ایچون برحق صریح اولمق اوزره طانیان حمید افندینك مدحت پاشا
طرفندن واقع اولان تکالیفی حقوق سلطنته برتجاوز کبی تلقی ایتمش وَهله تکالیف
واقعه‌یی قبول ایتمزسه ولی عهد ثانی رشاد افندینك تخته اجلاس ایدیله‌جکی حقنده
شمدی منقول اولان روایت اوزمان حقیقةً دائر اولوب‌ده حمید افندی بونی
ایشتمش اولدیغی تقدیرده . اولا تکالیف واقعه‌یه مماشات ایدرك بالآخره اخذ
انتقامه قرار ویرمش اولاجغنی تخمینده تردد ایتمم‌که بو اعتبار ایله رشدی
وَمدحت پاشالرك نصل اولوبده حمید افندی‌یه برطاقم شرائط درمیان ایتدکلرینه
وَبالخاصه حمید افندینك ویردیکی وعده نصل ایناندقلرینه حقیقةً حیرت ایدرم .

سلطان حمید تخته جلوس ایدر ایتمز اولجه ویردیکی اوچ وعددن مابین
باش کتابتنه متعلق اولان اوچنجی وعدی درحال نقض ایدرك سعید بکی ۱)
باش کتابته تعیین ایتدیکی کبی. داماد محمود جلال‌الدین پاشایی مابین مشیرلکنه
وَپاشانك دامادی انکلیز سعید پاشایی سرپاورلکه جلب ایده‌رك کندینه صادق
فرض ایتدیکی آدملردن مرکب ، برمعیت تشکیل ایتمش‌در .

سعداه بکك مابین باش کتابته تعیینی موعود ایکن سعید بکك بو مأموریته
کتیرلمسی پادشاهك سوزنده صادق اولمدیغنی اعلان ایتدیکندن، محمدرشدی پاشا
ایله مدحت پاشانك درحال انتباه ایده‌رك وعودسائره‌یی تحت تهلکه‌ده کورملری
وَبوحاله قارشی سلطان حمید دها قوتلنمه‌دن برچاره دوشونملری ایجاب ایتدیکی
حالده سکوت وقبول ایله حرکت ایتملری، سلطان حمید ایچون مدار جرأت اولمش
وَ چونکه پاشالرك مزاج وطبیعتنه اولجه سرد ایتدکلری تکالیف ایله وَبالاخره
وقوع بولان برقاچ ملاقاتده بالذات اجرا ایتدیکی تدقیق وتتبع ایله واقف اولدیغی
کبی کرك احوال داخلیه وَ کرك احوال خارجیه‌نك اوچنجی بر تبدل سلطنته
مساعد اولمدیغنی وَپاشالرك یالکز باشلرینه‌بویله برحرکته ممکن دکل جرأت ایده -
میه‌جکلرینی تحقیق وتقدیر ایتدیکندن بو ایلك ضربه‌یی متعاقب ضربات آتیه‌یی
تهیهٔ واحضاره باشلامش‌در .

محمد رشدی پاشاده برآرالق اثر انتباه کورولمش وَمثلا حمید افندینك
جلوسندن آلتی کون صکرا واقع اولان قلنج آلایی آقشامی سرایدن چیقارکن

۱) الیوم اعیان رئیسی ابهتلو دولتلو سعید پاشا حضرتلری‌در .

رفقاسنه « سلطان مرادی الدن چیقارمقده عجله ایتدك حركت واقعه‌مزدن طولایی نادم اولمامقلغمزی جناب حقدن تمنی ایدهلم ۱) » دیمش ایسه‌ده اغلب احتمالاته كوره سلطان حمید، پاشانك بو تیقظنی حس ایتدیكندن مشارالیهی اراصیره فكر ومزاجنه خدمت صورتیله اغفالده مهارت كوسترمشدركه مدحت پاشانك تاریخ صدارتی اولان ۷ كانون اول ۹۲ یه‌قدر رشدی پاشا موقع اقتداردن چكیله‌مه‌مش در .

سلطان حمید بر طرفدن رشدی پاشا ایله مدحت پاشایی اغفاله دوام ایدوب بر طرفدن‌ده مابین مشیرلكنه تعیین ایتدیكی محمود جلال‌الدین پاشا ایله انكلیز سعید وَمابین باش كاتبی سعید پاشالردن مركب بر هیئت تشكیل ایتمش وَبو هیئته، حسین عونی وَقیصرلی احمد پاشالرك وفاتی وَپدر مرحومك صربستانده بولنمسی حسبیله استانبولده یالكز قالان ردیف پاشا دخی التحاق ایتدیكندن، اوزمانك تعبیرنجه «اركان اربعه» دینیلن بو هیئت واسطه‌سیله حریت وَمشروطیت طرفداری اولا- نلرك هر درلو تشبث وغیرتی عقیم براقغه چالشمش در . شوقدركه سلطان حمیدك اساساً هیئت مذكوره اركاننه‌ده امنیت واعتمادی اولمیوب مقصود اصلیسی مملكتك ایلری كلن وَكندیسی ایچون داعیٔ تهلكه اولان اصحاب نفوذ وذكاسی آراسنده بر تفرقه حاصل ایده‌رك بو تفرقه طولاییسیله مدحت پاشا طرفدارلرینی محو ایتمك امنیه‌سنه مقصور اولدیغندن ، ایلروده كوریله‌جكی اوزره بو امنیه‌یی استحصال ایدنجه ، اركان مذكوره‌یی‌ده بر بر یا نفی ایتدرمش، یا اولدورتمش وَیاخود معناً بر اولو حالنده یاشاتمش در .

محمود جلال‌الدین پاشا ایله رفقاسنك دوچار اولدقلری عقوباته كوره، سلطان حمیدك، مدحت پاشا ایله طرفدارلری كبی، محمود جلال‌الدین پاشا ایله رفقاسنی‌ده اولا طریق حقدن كورونه‌رك اغفال ایتمش اولدیغی وَ محمود جلال‌الدین پاشا مرحوم ، بالاخره حقیقتی آكلایه‌رق ملك و ملته وَ ذاتنه توجه ایدن فلاكتی حس ایتمش ایسه‌ده سلطان حمید او وقته قدر اطرافنده اعتماد واستناد ایده‌جك یكی یكی قوتلر پیدا ایتدیكندن دفع مصیبته موفق اوله‌مدیغی و الحاصل مشار- الیهك‌ده، سلطان ظالمك قربان حیله وعدوانی بولندیغی شبهه‌سز كبی در. ۲)

۱) مدحت پاشا حیاتی واجرا آتی

۲) حقایق مبسوطه محمود جلال‌الدین پاشا ایله پدر مرحوم آره‌سنده تعاطی اولنان مكتوبلردن مستنبطدركه تعلق ومناسبتلرینه كوره بو مقدمه‌یه درج اولنه‌جقدر.

حمید افندی بنیاد اتحاد وکلایه برنجی ضربه‌یی اوره‌رق ، آنی متعاقباً اصحاب نفوذ و ذکا آره‌سنده بیك درلو حیله و خدعه ایله تفرقه حصولی اساسنی وضع ایتدکدن صوکرا وعود کاذبه‌سندن درحال قانون اساسی اعلان ایده‌جکنه دائر اولان برنجی وعدینی بردن بره نقض ایتمیوب مدحت پاشا مرحومه طرفدار مشروطیت اولانلری برر صورتله اویالامغه باشلامش و ١٩ اغستوس ٩٢ ده موقع اقتداره کچدیکی حالده بر زماندنبری افکار عمومیه‌یی اشغال ایدن صربستان و قره طاغ محاربه‌لرندن بالاستفاده ١١ کانون اول ٩٢ یه قدر قانون اساسی‌یی اعلان ایتمامك ایچون هر کون بر مشکله احداث ایتمکله مشغول اولمشدر .

ایشته بو مشکلات و تأخراتدن طولانی هرکسه بیوك برفتور وکلال کلمش و قانون اساسینك اعلان ایدیله‌جکندن قطع امید ایدلمش اولدیغی بر زمانده صربستاندن عودت ایدن پدر مرحوم اورته‌یه آتیله‌رق و سلطان حمیدی عادتا تهدید ایده‌رك قانون مشار الیهی اعلان ایتدیرمشدر .

پدر ، صربستان متارکه‌سی اوزرینه ٨ تشرین‌ثانی ٩٢ ده سردارعبدالکریم پاشا ایله برابر درسعادته عودت ایتمش وایکی‌کون صوکرا یعنی ١٠ تشرین ثانی جمعه ایرتسی آقشامی حضوره چیقمشدر . ١)

پادشاه چرکس حسن وقعه‌سندن صوکرا ارکان خلعدن بر حیات قالان مدحت پاشا مرحومی قبل‌الجلوس و محمد رشدی پاشا ایله خیراه افندی و ردیف پاشایی‌ده بعدالجلوس طانیمش و مشار الیهمك احوال روحیه‌لرینه کسب وقوف ایده‌رك محمد رشدی و مدحت پاشالرله‌خیراه افندی‌یی برر صورتله ضبط و اداره ایتدیکی کبی، اوزمانکی حالیه کوره ، ردیف پاشادن‌ده احترازه محل اولمدیغنی آکلامش ایسه‌ده، پدر مرحومی اوکونه قدر کورمه‌مش و طانیمامش اولدیغندن و حالبوکه پدرك وقعهٔ خلعده لوا رتبه‌سنده اولمقله برابر بردن بره اورته‌یه چیقه‌رق سرایی قوشاتمق ، سلطان مراد مرحومی بالاقناع سرایدن چیقارارق باب سر عسکری‌یه کوندرمك ، سلطان عزیزی ترك سلطنته دعوت

١) « بو دفعه موقع محاربه‌دن عودت ایتمش اولان مکاتب عسکریه ناظری سعادتلو سلیمان پاشا حضرتلری اولکی کون حضور حضرت پادشاهی‌یه چیقه‌رق فوق‌العاده التفات سنیه‌یه مظهر اولمشلردر . » صباح غزته‌ی ١٢ تشرین ثانی ٧٦

ایتمك کبی الك مهم وظیفه‌لری تعهد وایفا ایتمش اولمسی صورت مخصوصه‌ده نظر دقت وتجسسنی جلب ایتمش بولندیغندن، حین قبولده پك مساعد وملایم بر طور ولسان استعمال ایتمش وَ عیناً نه سویله‌دیکی مضبوط دکلسه‌ده احوال سابقه وَ حاضره‌دن وَنیات خالصه‌سندن اویله بر صورتده بحث ایتمشدرکه مرحومه « سعادت معنویهٔ ملیه‌یه پك زیاده آرزودار اولدیغی ذهابنی » ویرمشدر . ١)

پدر مرحوم پادشاهی بو وضع مساعده کورنجه بالطبع کف لسان ایتمه‌مش وَمشهور اولان طلاقتیله وَ بتون خلوص وصفوتیله افکار وملاحظاتنی سرد وتشریح ایتمش اولدیغندن پادشاه، شدتله مشروطیت طرفداری اولدیغی وَفکر و مشربنی مدافعه ایده‌جك بر جربزه‌یه مالك بولندیغنی کورمش والحاصل قسماً حالت روحیه‌سنی آ کلامش وَمرحومده جلوسدن بری استانبولده جریان ایدن احواله وَ سلطان حمیدك مشروطیت طرفدارلرینه وَبالخاصه مدحت پاشا مرحومه قارشی اتخاذ ایتدیکی مسلك و حرکته هنوز واقف اولامادیغندن مخاطبنك بیوك بر قوهٔ اغفالیه ایله سرد ایتدیکی افکار حریتپرورانه‌یه بر درجه‌یه قدر ایناتمشدر. حضوردن چیقه‌رق مابین مشیری محمود جلال الدین پاشانك اوطه‌سنه اوغرادیغی وَبرمدت اوراده آرام ایتدیکی صیره‌ده، محمود جلال الدین پاشا حضوره دعوت اولنوب برمدت صوکرا عودتله ذات شاهانه‌نك بو ملاقاتدن پك ممنون اولدیغی وَحتی « طرف شاهانه‌لرندن بالوکاله مجلس مبعوثان نظامنامه‌سنی قلمه آلمغه مأمور اولان مجلسه کوندریله‌جکی » اراده‌سنی تبلیغ ایتمشدر . ٢)

---

١) شیبقه مکتوبی

٢) تبلیغ اولنان شو ارادهٔ سنیه موجبنجه وَ بصیرت غزته‌سنك آتیده‌کی فقره‌سی وجهله پدر مرحوم غالبا بر وَیا ایکی کره بو قومیسیونه کیتمشدر .

« مجلس عمومینك نظامات اساسیه‌سنی تنظیم ایتمکه مأمور اولان قومیسیون مخصوص دون دخی اجتماع ایتمش وَ مکاتب عسکریه ناظری سلیمان پاشا حضرتلری دخی حاضر بولنمشدر . »
بصیرت ١٦ تشرین ثانی ٩٢

ینه بو غزته‌نك ١٧ تشرین ثانی ٩٢ نسخه‌سنده مندرج اولوب آتی‌یه نقل اولنان دیکر فقره‌سنه کوره مرحوم او اجتماع کونی اقشامی مدحت پاشا وَ سرعسکر ردیف پاشا ایله برابر مابین همایونه کیده‌رك حضور شاهانه‌ده بعض مواد مهمه مذاکره‌سنده بولنمشدر.

« اولکی کیجه شورای دولت رئیسی ابهتلو دولتلو مدحت پاشا حضرتلری وَ ذات عالی سر عسکری وَ مکاتب عمومیهٔ عسکریه ناظری سعادتلو سلیمان پاشا حضرتلری مابین همایون

سلطان حمیدك حین ملاقاتده سرد ایتدیکی افکار حریتپرورانه‌یه بواراده‌ده
انضمام ایدنجه، پدرمرحوم. پادشاهك نیات خالصه‌سنه ظن قوی ایله ذاهب اولمش
وَایرتسی کون وَ یاخود ایکی اوچ کون صوکرا مدحت پاشا وَ کمال بکله ودیکر
رفقاسیله کوروشدیکی صیره‌ده بالطبع بوظن دائره سنده ادارهٔ کلام ایتمش ایسه‌ده،
بالخاصه کمال بك پادشاهك افادات واقعه‌سنده صادق اولمدیغنی ، مشروطیت
طرفدارلرینی آیلردنبری آلداتدیغنی ، مرحومی‌ده آلداتمق ایستدیکنی قانون
اساسینك حقوق سلطنتی کافل و ضامن اولمدیغندن بحثله بالخاصه ایلك آلتی
ماده‌نك تصحیح وتعدیلنده هرکون برصورتله اصرار ایتدیکنی وَحتی صدر اعظم
محمد رشدی پاشانك‌ده کلخانه خط همایونی کبی برخط همایون نشریله اکتفا
اولنمسی رأینده بولندیغنی بیان وایضاح ایتدیکندن وَاو آرالق غزته‌لرده جریان
ایدن مباحثاتی‌ده کوردیکندن فکر وذهابنی تصحیح ایتمش‌در .

باخصوص قانون اساسی لایحه‌سی ۲٤ تشرین ثانی ۹۲ ده مجلس خاص

جناب ملوکانه‌یه عزیمتله حضور شاهانه‌ده بعض مواد مهمه مذاکره‌سنده بولنمقلر وَ ایرتسی
کونی صباحلین دخی ذات عالیٔ حضرت صدراعظمی مخصوصاً مابین همایونه دعوت اولنمشلردر.
۱۷ تشرین ثانی ۹۲

مرحوم بو قومیسیوندن بشقه ینه اوتاریخده وَیاخود دها طوغری برتخمین ایله قانون
اساسینك مجلس خاص وکلاجه بالاتفاق قبول اولنه‌رق حضورشاهانه‌یه رسماً تقدیم اولندیغی
تاریخدن بر ایکی کون صوکرا قانون اساسی لایحه‌سنی تنقید ایتمك اوزره مرحوم کمال ضیا
وَعابدین بکلردن ـ صوك مأموریتی جزائر بحرسفید و لیلکی اولان عابدین پاشا مرحومدر ـ
مرکب اوله‌رق تشکل ایدن بر قومیسیونه ریاست ایتمش‌درکه بو قومیسیون غالبا ایکی اوچ
دفعه اجتماع ایتمش وَ فقط اجرا ایتدیکی مذاکراته دائر مع التأسف برقید بولنه‌مامش‌در.

مدحت پاشا ایله پدر مرحومك ۱۰ تشرین ثانی آقشامی سرایه کیتملری بالطبع قانون
اساسی‌یه عائد بعض افاداتده بولنمق ایچون اولوب صدر اعظم رشدی پاشانك ایرتسی
کونی سرایه دعوت اولنمسی ایسه ، آرالرنده‌کی اختلاف نظره وَمعارضه‌یه بناءً ، اوکیجه
مدحت پاشا ایله سر عسکرك وَ مرحومك سرد ایتدکلری مطالعاتی رشدی پاشایه نقل
ایده‌رك قانون اساسیك اعلانی بر مدت دها تعویق وَتأخیر ایتمك وَیاخود بشقه برشکلده
وَمثلا ایکنجی بر اصلاحات فرمانی صورتنده برشی نشر ایلمك ایچون برابرجه بر چاره
تحریسی قصدینه مبنی اولسه کرکدرکه برآز ایلریده ایضاح اولندیغی اوزره، پدر مرحومك
سلطان حمیده قانون اساسی‌یی اعلانه اجبار ایتدیکی زمانه قدر محمد رشدی پاشانك صدارتده
قالمسی وَسلطان حمید اعلانه موافقت ایدنجه پاشانك صدارتدن چکیلمکه مجبور اولمسی
بوظنی مؤید اولان وقایعدندر .

وكلاجه بالاتفاق قبول اولنه‌رق ١) ٢٥ تشرين ثانیده پادشـاهه تقدیم ایدلمش اولدیغی ٢) وَلایحه اولجه نظر مطالعۀ شـاهانه‌دن کچه‌رك هانکی ماده‌لر شایان اعتراض کورلمش ایسه، اونلر حقنده سرد ایدیلان ملاحظاته کوره تعدیلات وَتصحیحات لازمه اجرا ایدلمش بولنـدیغی حالده ٣) پادشاهك کونلرجـه تصدیقندن استنکاف ایله اعلاننه مساعده ایتامسی سوء نیتی حقنده تردده محل براقدیغندن وَحکومت عثمانیه‌نك شکل استبداد اوزره اداره‌سنی منافع مخصوصه‌سنه موافق بوله‌رق پادشاهی بویولده ثباته تشویق ایدنلرك هرکون دولت وملته برغائله احداث ایتمك وَبرانتریقه چویرمکله مشغول اولدقلری مشاهده ایدیله‌کلدیکندن

١) « مجلس مبعوثان وَ اعیان نظامنامه‌لری اولکی کون حضور حضرت پادشـاهی‌یه عرض اولنمغله بو هفته مذکور مجلسلرك کشادی مأمول قویدر . »
١٧ تشرين ثانی ٧٦ ٢٠ ذی‌القعده ٩٣

٢) مبعوثان وَ اعیان مجلسلرینك صورت تشکیل وَوظائفی حقنده ابهتلو دولتلو مدحت پاشا حضرتلرینك تحت ریاستنده متشکل اولان قومیسـیون مخصوص طرفندن قلمه آلنان لایحه اولکی کون عقد اولنـان مجلس خاصده اتفـاق آرا ایله قبول اولنوب قریباً نشری مقرردر . روایته کوره بو مجلسلرك برنجی اجتماعنده ذات حضرت پادشاهی بالذات باب عالی‌یی تشریفله رسم کشادده حاضر بولنه‌رق ، بوبابده بر نطق ایراد بیوره‌جقلردر .
٢٤ تشرين ثانی ٧٦ ٢٧ ذی‌القعده ٩٧

٣) او زمانی ادراك ایتمش وَ افکار احرارانه‌سی سببیله وقایع جاریه‌یه اطلاعی طبیعی بولنمش اولان بر ذات نجیب وزیهدن مرویدرکه یوز ون اوچنجی ماده‌یه علاوه اولـان فقرۀ اخیره‌دن طولایی مدحت پاشا ایله ضیا پاشا آراسنده وقعۀ آتیه تحدث ایتمش‌در .

ضیا پاشا، فقرۀ مذکوره‌نك پاشا طرفندن قبول اولندیغنی کورنجه ، وَ غالبـا پدر مرحومك ریاستی تحتنده تشکل ایدن قومیسیونك مذاکره‌سی اثناسنده ، بالخاصه مدحت پاشانی زیارته کیتمش وَبوفقره‌یی نیچون رد ایته‌کلرینی صورمش‌در .

مدحت پاشـا مرحوم، سلطان حمیدك بو خصـوصده فوق‌العـاده اصرار ایتدیکنی ، وَ او فقره ایچون قانون اساسینك وقت مناسبده وَ بلکه قطعیاً اعلان اولنه‌مامق تهلکه‌سنده اولدیغنی کوره‌رك قبولده مضطرقالدیغنی سویلمش ایسه‌ده ضیا پاشا مرحوم فوق‌العاده سریع التأثر اولدیغندن مدحت پاشانك بو اضطرارینی تسلیم ایتمیه‌رك وَ موافقت مذکوره‌یی بوس بوتون بشقه معنایه توجیه ایده‌رك :

« مقصدکزی اکلایورم، ایستمدیککز آدملری حین حاجتده استانبولدن تبعید ایچون سزده اوفقره‌یی تنسیب وَتصویب ایتمش اولاجقسکز فقط امین اولکزکه ایلك اول سزه تطبیق ایدیله‌جك » جوابیله اظهار انفعال ایتمش‌در . ضیاپاشانك بوتخمین وملاحظه‌سنده‌کی اصابت، نفوذ نظرینه وَشدت ذکاسنه دلیل اولمقله برابر حقیقةً غریبدر .

مشروطیت طرفدارلری فوق العاده مأیوس اولمش [۱] و پدر مرحومك کمال بکه کوندردیکی ۲۶ محرم ۹۶ تاریخلی مکتوبه کوره — بو مکتوب عمدة الحقایقده کوریله جکدر — کمال بکله برابر ویردکلری قرار اوزرینه پدر مرحوم هر

۱) بو اثناده پادشاه ایله طرفدار استبداد اولان بعض وکلا وندمانك طور ومشواری حریتپروران ملتجه باعث انفعال وانکسار اولدیغندن وقت، اتحاد وستقبال غزته لرنده شدید المآل بر طاقم مقاله لر نشر اولنمشدر. بو جمله دن اوله رق اتحاد غزته سنده نشر اولنان بعض مقاله لردن طولایی مذکور غزته ۲۵ تشرین ثانی ۹۲ تاریخنده یعنی قانون اساسینك حضور شاهانه یه تقدیم اولندیغی کون ایکی آی مدتله تعطیل ایدلدیکی کبی بش کون صکره ده مطبوعاته شو اعلان رسمی تبلیغ ایدلمشدر :

« درسعادت غزته لرندن بعضلری تنبیهات واخطارات متعدده یی نظر اعتبار واعتنالرندن دور و دوچار اولدقلری مجازات متعاقبة الظهوری خواطر انتباهلرندن مهجور ایتدکلرندن معاملات شدیده اجراسی مجبوریت الیمه سندن ادارهٔ مطبوعاتی وارسته ایتمامکله برابر، مملکتك بولندیغی احوال فوق العاده یی پیش نظر دقته آلما قده اولدقلرینه و تهییج اذهانی داعی شایعات و نابمحل حوادث وروایات ایله انظار عامه یی کندیلرینه جلب واماله مقصدینه مبتنی اولمق اوزره، قوانین دولت وامت واسایش مملکت اقتضاسنجه مطبوعاتك لسان سرزنشندن مصون اولان بعض ذوات حقلرنده [پادشاه علیهنده اوله جق] نشریاته جرأت ایتدکلرینه واسباب عدیدهٔ انتظام مملکت اقتضاسنجه معین اولان دائره یی تجاوزه بعض اوراق حوادث جانبندن میل کوسترلمکده اولمسنه بناءً ادارهٔ مطبوعات اوراق مذکوره نك اشبو حرکات مصرانه وبی انتباهانه لرینه قارشو اصول متخذه اقتضاسنجه نهایت درجه ده شدیداً مجازات ترتیب ایتمك مجبوریت الیمه سنده بولنه جغندن کیفیت شیمدیدن معلوم اولمق اوزره اعلان اولنور »

صباح ۳۰ تشرین ثانی ۷۶

شو اعلانك صورت افاده سنه دقت اولنورسه مطبوعاتی انتباهه دعوت ایتمك اوزره برنیت خالصه ایله و فقط عاجلاً یازلدیغی وبناءً علیه واقع اولان بعض اخطارات شدیده اوزرینه همان قلمه آلنوب تصحیحه زمان قالمه دن مطبوعاته تبلیغ ایدلدیکی آکلاشیلور.

او دورك وقایعندن مجملاً بحث ایتمك اوزره وقت، اتحاد و استقبال قوللکسیونلری تحری ایدلمش ایسه ده هیچ بری مع التأسف بولنه مامشدر.

یالکز صباح قوللکسیوننده مطبوعات اداره سنك بالاده کی اعلانندن بر کون صوکرا آتی یه درج اولنان اعلان کورلمش وموضوع بحث اولان وقعه ده بر درجه یه قدر تحقیق اولنه بیلمشدر. اعلان رسمی شودر :

« — رسمی — کچنلرده بعض بدخواهان تبدیل قیافتله، چراغان سرای عالیسنه دخوله تصدی ایچون، اولجانبه عزیمتلری استخبار اولنمسی اوزرینه اخذ وتوقیف ونوب. اجرای تحقیقات ایله مرقوملر استنطاق ایدلدکده کیفیت محض اسائت اولدیغی آکلاشیله رق، مرقوم مفسدلر حقنده مجازات لازمه دردست اجرا بولنمش اولمغله بیان حاله ابتدار قلندی.»

صباح ۱ کانون اول ۷۶

تهلكه‌يی كوزه آله‌رق بر كون آقشـام اوستی ـ وَ غالبا ٤ وَيا ٥ كانون اول آقشامی سرايه عزيمتله حضوره چيقمق آرزوسنده بولنديغنی بالاخبار او كيجه يالكز اوله‌رق ملاقاته قبول ايدلمش‌در .

مرحوم ناتمام قالان بر اثرينـه كوره ١) ، بو ملاقات اثناسـنده بالخاصه

وقعه‌ده بودر :

اوتاريخده طب قديم اوزره طبـابت وَبايزيدده تراموای موقفی جوارنده كائن عطار عزيز افنديك دكاننه مداومت ايدن آكاه افندی نامنده بر ذات ايله عطـار عزيز افندی وَ بر قاچ رفيقی ، جنتمكان سـلطان مرادك حقيقةً خسته اولوب اولمـديغنی بالذات كورمك وَ عافيتده‌ايسه‌لرسرايدن آله‌رق وَغالبا آكاه افنديك خانه‌سنه كتيره‌رك سلطان مشاراليهه اوراده تبعيت ايتمك وَ تكرار پادشاهلغنی اعلان ايلمك اوزره چراغان سرايته عزيمت‌ايتمشلر وَاعلاندن‌ده آكلاشيلديغی وجهله سرايه كيرمه‌دن طوتولمشلردر .

آكاه افندی ايله رفقاسـنك حقيقةً بويله بر مقصد طفـلانه ايله حركت ايتـكلری وَذوات مشكوكه ايله مناسبتلری بولنمديغی بالاسـتنطاق آكلاشلمش ايسه‌ده سلطان حميد ذات وقعه‌دن بالطبع قوشقوللانمش وَملتجه كنديسنك بر كون خلع اولنوب سلطان مرادك تكرار تخته اجلاس اوله‌جغی انديشه‌سی دها اول پيدا اولمامشـه مطلقا بو وقعه‌يی متعاقب ذهننه كيرمش‌در .

١) كمال بك مرحوم پدره كوندرديكی ٣ ربيع‌الاول ٩٢ تاريخلی مكتوبنـده ـ كه عمدة‌الحقائقده نشر اولنه‌جقدر ـ شو سطرلرله :

« شيمدی اوراده افندمزه بر اكلنجـه لازم اوله‌جق قولكزه قالـيرسـه او كلنجه طبيعی بر « مه‌موار » اولور انشاءالله اوراقكزده يانكزده‌در . افندمزه اولان تعلق وجدان حسـبيله ، بر درجه‌يه قدر حالی لفندمزه بكزه‌يان وَ ناپوليون زمننده سنه‌لرجه محصور قالان جنرال دوپودك مه‌موارنی اوقودم . شيمدی‌يه قدر كورمديكم يولده بر كتـاب ترجمهٔ حال ايله باشلامشده كورديكی وقايعی مثلا بر نفرك شجاعتنی بيله كوسـتره‌مك قدر تفصيل ايتمش ، هر وقعه‌يی محـاكمه ايتمش افندمزك تاريخ عموميدن بيـوجك بر كتاب وجوده كتيرمش اويولده بر اثر ترتيبی اكلنجه ايدلسـه اخلافه بر بيوك خزينهٔ تحقيقـات براقلمش اولور . هله بنـده‌كز ايچون بر نسخه‌سـنی ايدمك افندمزی كورمك قدر آرزو اوله‌جق حاللردندر . »

مرحومه بر مه‌موار يازمسنی توصيه ايتمش وَپدرده « تذكرة الرقايع » اسميله موضوع بحث اولان اثری تحريره باشـلامش ايسـه‌ده او آراق حريدهٔ عسـكريه « حرب اخير وَ استحكامات » ناميله وَ فرانسزجه‌دن ترجمه‌صورتيله بر كتاب درج‌ايتمكه ابتدارايتديكندن ، اوكتابی تنـقيداً بالاده ذكری كچن « عمدة الحقايق » ی تأليف ايتمش وَ بو مناسـبتله « تذكرة الوقايع » ناتمام قالمش‌در . مع مافيـه عمدة الحقـايق الكخرده تفصيلاتی جمع اولمق اعتباريله مه‌مواردن پك فرقلی دكلدر .

— كمال بكك بو مكتوبی ، مرحومك بغداده مواصلتی كونی واصل اولمش وَعمدة الحقايقده كورولمكی وجهله بغداد خلقنـك كوستردیكی سوء قبول اوزرينـه ذاتاً منكسر اولان قلبی پك محزون وَ متأثر اولديغی بر زمانده مرحومی عادتا كالی كورمش‌قدر ممنون و متسلی ايتمش‌در .

قانون اساسینك ایلك آلتی ماده‌سنی مدافعه ایتمش وَ قانون مشارالیهك شكل حاضری اوزره یعنی قانون شكلنده وَ ماده ماده نشر و اعلانی الزم بولندیغنی وَ احوال داخلیه وَ خارجیه‌یه نظراً بوقانونك تأخر اعلانی دولت عثمانیه ایچون بالوجوه مضر اولدیغی كبی بالذات پادشاه ایچون‌ده عواقب وخیمه‌یی انتاج ایده‌جكنی پك حرارتلی بر لسان ایله آكلاتمشدر .[1]

حسن نیتله مجبول اولمیانلرك شانندن اولدیغی اوزره سلطان حمید هر شیدن زیاده كندی نفسنی دوشوندیكندن ، شیقه مكتوبنه كوره ، مرحومك طوغری سوز سویلمك ایچون كوستردیكی فرط انهما كدن وَ ایما ایتدیكی عواقب وخیمه‌دن اندیشه‌یه دوشه‌رك ، مرحوم ایله مدحت پاشادن وَ بالجمله مشروطیت طرفدارلرندن بالآخره انتقامنی آلمق اوزره ، قانون اساسینك اعلاننه همان موافقت ایتمش وَمعماقیه بنه بر آز زمان قزانمق فكریله «بن قانون اساسینك نشری علیهنده دكلم . یالكز ، مدحت پاشا طرفندن قومه آلنان قانونك حقوق سلطنتله حقوق تبعه‌یی تألیفه كافی اولمدیغنی ، تنظیمات لایحه‌سی شكلنده بر لایحه نشری دها موافق اولاجغنی صدر اعظم پاشا سویلیور . فقط مادامكه سز اصرار ایدییورسكز سعید پاشالرله برلشه‌رك بر لایحه تنظیم ایدیكزده كوره‌یم بنده قانون اساسی طرفداری‌یم . » زمیننده اداره‌ٔ كلام ایتدیكندن او كیجه وَ سرایده مشارالیهما ایله برلكده قانون اساسینك ترویج و اعلانی متضمن برلایحه یازیله‌رق تقدیم اولنمش ، پادشاهك آرتق تردد وَ امهاله مجالی قالمیه‌رق یا او كیجه وَیا ایرتسی صباح قانون اساسی‌یی اعلانه موافقت ایتدیكی مقام صدارته رسماً تبلیغ ایدلمش[2] وَ مرحومك بو موفقیتی محمد رشدی

---

١) وقایع مسروده حقنده تفصیلات آلمق اوزره استاد محترمم وقعه‌نویس عبدالرحمن بك افندی حضرتلرینه مراجعت ایتمشدم . « هنوز عصر حاضرله اشتغاله باشلامدم . فقط او كیجه مرحومك ساعتلرجه نزد شاهانه‌ده قالدیغنی وَحضوردن آغزی كوپورمش برحالده چیقدیغنی وَباش كاتب سعید پاشایه « پادشاهی قانون اساسی‌یی اعلانه اقناع ایتدم » دیدیكنی ١٠ تموز ٣٢٤ دن یعنی انقلاب اخیردن برچوق زمان الیوم اعیان رئیسی بولنان سعید پاشا حضرتلرندن ایشتمشدم » بیوردیلر .

٢) صباح غزته‌سنك ٧ كانون اول ٧٦ [٩٢] تاریخلی نسخه‌سنده شو فقره كوریلیور :

« بوكون اصول مشورتك رسماً قبول واعلان اولنه‌جغی و روایته كوره پادشاهمز

پاشانك انكسار نفوذيله استعفاسنى ايجاب ايتديكندن ٧ كانون اول ٩٢ تاريخنده مدحت پاشا حضرتلرى موقع صدارته كلەرك ١١ كانون اولده دخى قانون اساسى اعلان ايدلمشدر ١١.

حضرتلرينك باب عالى يى تشريفله دولت عثمانيەنك بر اساس جديدى وَ امم شرقيەنك مبدأ فلاحى اولان بو رسمك اجراسنده حاضر بولنەرق ، برنطق همايونله تسرير قلوب اصدقا بيوره‌قلرى كمال فخر ومسرتله ايشيدلمشدر . »

بوفقرەيه وَتاريخ تبدل صدارته كوره پدر مرحوم ، ٥ كانون اول ٩٢ آقشامى حضوره چيقمشدر .

١) پدر مرحومك صربيەدن عودتندن صوكرا سلطان حميدله واقع اولان برنجى وَ ايكنجى ملاقاتى وَسالف‌البيان قانون لايحەسى حقنده اعيان رئيسى سعيد پاشا حضرتلرندن تحريراً وَبالواسطه طلب اولنان معلومات اوزرينه واسطه اولان ذات عالى، مشار اليه حضرتلرينك سلطان حميدك جلوسندن قانون اساسينك اعلانى زماننه قدر كذران اولان وقايعى شفاهاً كنديلرينه تقرير بيوردقلرينى وَخلاصەسى « پدر مرحومك برنجى ملاقاتنده جريان ايدن بحثه واقف دكلرسەده مشروطيت اداره تأسيسنه عائد تشبثاتك طرفداران استبداد تأثيريله دوچار مشكلات اولەرق كنديلرينك وَ مدحت پاشا ايله ذوات سائرەنك يأسه يقين برحال اسف اشتماله دوچار ولدقلرى صيرەده مرحومك ورود ايتمسيله تكميل ماجرايى آكاافهام ايتدكلرندن وَمرحومك صوك درجه غليان ايدن برجرأت حميتمندانه ايله حضوره كيرەرك پادشاهى اعلان مشروطيته اجبارواقناع ايتديكندن وَ او كيجه كنديسيله مرحومدن وَانكليز سعيد پاشادن مركب برانجمن تشكيل اولەرق قانون اساسى‌يه دائر برلايحه مسودەسنى كنديسى ديكته ايدوب بعدالتصحيح تبييض وتقديم ايتدكلرندن وَبونك مسودەسى مرحومك نزدنده قالديغندن وَلايحه مدحت پاشايه حواله ايدلمش ايسەده مدحت پاشانك اساسى فرانسزجەدن مترجم اولمق اوزره ترتيب ايتديكى قانون اساسى لايحەسنك قبول واعلان ايدلديكندن » عبارت بولنديغنى تبليغ ايتمشلردر .

مرحومك اوراق آرەسنده بويله برمسوده بولنەمامش وَكيفيت مشار اليه حضرتلرينه ينه بالواسطه عرض اولنمسى اوزرينه « او حالده انكليز سعيد پاشاده قالمش اولمسى » احتمالى درميان بيورلمشدرر .

لايحهٔ مذكوره بروثيقهٔ تاريخيه اولديغنه كوره اعيان رئيسى سعيد پاشا حضرتلرى طرفندن شايد الده ايديليرسه وياخود انكليز سعيد پاشانك عائلەسى نزدنده موجود ايسه نفعاً للتاريخ نشر واعلانى آرزو اولنور.

الحاصل لايحه بولنەمامش ايسەده بومناسبتله اوراق تحرى ايتديكى صيرەده پدرك ال يازيسيله يا بوتاريخده وَياخود جنتمكان سلطان عزيزك خلعنى متعاقب باب‌فتوادە مشروطيت اساسلرينى قرارلاشدرمق اوزره تشكل ايدن هيئته دعوت اولنديغى صيرەده قلمه آلديغى برقانون اساسى مسودەسنه تصادف ايدلمشدركه مرحومك اصول مشروطيت حقندەكى فكر وقناعتنى مبين اولديغى جهتله، وَمجرد بروثيقه صفتيله، بورايه درجى مناسب كورلمشدر.

بر آز اول مرحومك ناتمام بر اثرندن « تذكرة الوقايع » دن بحث ايتمشدم . بو اثرك اوچنجی فصلی ـ برنجی وَ ايكنجی فصـلی . غالبـا وثائقك فقدانی جهتیله معالتأسف یازیلهمامشدر. ٦ كانون اولدن ١ كانون ثانی ٩٢ تاریخنهقدر

قانون اساسی مسودهسی

ماده ١ — دولت عثمانیه حكومت مستقلهٔ مشروطهدر.

ماده ٢ — سلاطین دولت عثمانیه روی ارضده بولنان بالجملهاهل اسلامك خلیفهسی وَتبعهٔ دولت علیهنك پادشاهیدر.

ماده ٣ — دولت عثمانیه دین مبین محمدی اوزرینه مبنی ومؤسس اولوب داخل قلمرو حكومتی بولنان ممالكده هرنوع اصحاب ادیان دخی تعبداته متعلق كافهٔ خصوصاتده حریت مذهبیهیی حائزدرلر.

ماده ٤ — سلاطین عثمانیه قوهٔ عدلیهنك مصدر ومنشأی بولندقلرندن محاكمك چیقارمش اولدیغی كافهٔ احكام آنلرك نامنه نیبت اولنور.

ماده ٥ — سلاطین عثمانیهنك عفو وامانه صلاحیتلری واردر.

ماده ٦ — وكلا وَمأمورین نصب وتعیینی وَعنوان وَنشان اعطاسی سلاطینعثمانیه طرفندن اجرا اولنور . وَاجرای احكام شرعیه وقوانین ایچون لازم كلنلره امر كندو طرفلرندن ویریلور.

ماده ٧ — سكه ضربی پادشاهلرك حق مخصوصیدر .

ماده ٨ — مناصب علیه وَائمه وَخطبا خلافت سنیهلری نامنه اجرا اولنور.

ماده ٩ — سلاطین عثمانیه قوهٔ بریه وَبحریهیه قوماندا ایدرلر. عسكر جمعی، دونما تجهیزاتی وَملل سائره ایله اتفاق وَصلح دهدنامهلرینك تنظیمی سلاطین عثمانیهیه راجعدر . هرقنغی بردولت ایله حرب وَمراد ایتدكاری دولتله صلح ایدهبیلورلر.

ماده ١٠ — سلاطین عثمانیه مالك اولدقلری قوهٔ اجرائیه جهتیله مسئولیتدن وارسته اولوب نه اتهام اولنورلر وَ نهده افعال وَاقواللرینه اعتراض ایدیلور .

ماده ١١ — وكلای دولت پادشاهلرك اجرا آتندن طولایی دیوان ممالك طرفندن مسئول طوتیلورلر .

ماده ١٢ — سلاطینعثمانیه نهشرع شریفاحكامنی وَنهده حكمقانونی فسخ ایدهبیلورلر وَ بوبابده قطعاً لیاقت وصلاحیتی حائز دكللردر .

ماده ١٣ — سلاطین عثمانیه برمتهمی عفو ایتمك اقتدارینیحائز ایسهلرده اوتهمتك وَیا جنایتك ایجاب ایتدیكی جزای نقدی وَدیت شخصیینی عفوه مقتدر دكللردر .

ماده ١٤ — سلاطین عثمانیه دیوان ممالك طرفندن محكوم اولان بر متهمی عفو ایدهمزلر .

ماده ١٥ — سلاطینعثمانیه آقچهنك معیارینی افساد ایدهمزلر.

ماده ١٦ — سلاطین عثمانیه دیوان ممالكی دعوتایدر وَطاغیتورلر وَلزومی حالنده مذاكره مدتنی تمدید ایدهبیلورلر .

اولان وقایعی حاکی اولدیغی جهتله ، بو ایکی تاریخ آراسنده‌کی وقوعاته عائد بر وثیقه اولمق اوزره ، اوفصلی بورایه عیناً نقل ایده‌یم :
« طقسان اوچ سنهٔ هجریه‌سی ذی‌الحجه‌سنك برنجی وَ کانون اولك آلتنجی

ماده ١٧ — سلاطین عثمانیه دیوان ممالکك حین کشادنده هرسنه برنجی مجلسده حاضر بولنه‌رق رسم کشادی بالذات اجرا ایدرلر .
ماده ١٨ — سلاطین عثمانیه دیوان ممالکك طاغلسندن مقدم ویرمش‌اولدیغی قرارلری کوزدن کچورەرك اوزرلرینه ارادهٔ سنیه‌لرینی منضم قیلارلر وَقبول ایتدکاری ماده‌یی تحت تأمله آلدقلرینی اعلان ایدرلر .
ماده ١٩ — سلاطین عثمانیه مناسب کوردکاری وقت دیوان ممالکی دعوت ایدرلر. سه‌ده معین برمدت ظرفنده طوپلانمغه وَکیفیتی قرق کون اول اخبار ایتمکه مجبوردرلر .
ماده ٢٠ — سلاطین عثمانیه نك مخصصاتی دیوان ممالك طرفندن تعیین قلنور .
ماده ٢١ — دیوان ممالك تعیین قلنان مأمورینه تأدیهٔ معاشلری ایچون واردات تخصیص وَمصارف دولتی تفتیش بله بودجه‌یی تنظیم وتعدیل ایدر .
ماده ٢٢ — دیوان ممالك اعضاسی یوز یکرمی کشیدن عبارت اولوب اعضای مومی الیهم املاك وَتجارت وَفنون وَ معارف مبعوثلریدر .
ماده ٢٣ — ادرنه بوسنه وهرسك سلانیك یانیه مناستر جزائربحر سفید کرید خداوندکار آیدین آنقره قونیه‌قسطمونی طربزون سیواس ارضروم دیاربکر آطنه سوریه حلب طرابلس‌غرب بغداد بصره حجاز یمن ولایتلرینك بهرندن ایکیشر، قبریس اذمید جانیك معمورةالعزیز قدس شریف زور جبل‌لبنان متصرفلقلرندن بر ، درسعادت ایله بلادثلثه‌دن اون مسلم مبعوث‌که جمعاً آلتمش طقوز وَروم پطریقخانه‌سی دوائرنده بولنان ملل عیسویه‌دن سکز وَبلغار اکسارخیالغی دوائرندن آلتی ، انطاکیه وَشام‌شریف روم پطریقلکی‌دوائرندن ایکی واسکندرون روم‌پطریقی دوائرندن بر، قدس‌شریف روم‌پطریقی دوائرندن‌ایکی، ارمنی پطریقی دوائرندن درت، سیس‌قتوغیکوسلغنه مربوط دوائردن ایکی، قدس شریف ارمنی پطریقی دوائرندن بر ، ارمنی قتولکی دوائرندن اوچ ، ملکائی روم قتولکی دوائرندن ایکی، پروتستان مذهبی اصحابندن‌بر وَملت موسویه افرادندن اوچ‌که جمعا اوتوز بش مبعوث غیر مسلم وَمصر خدیویتندن آلتی، تونس ولایتندن ایکی، سیسام بکلکندن بر، مملکتین امارتندن ایکی، صرب امارتندن ایکی، قره طاغ کنزلکندن بر، وَفنون ومعارف مبعوثی اوله‌رق ایکی‌که جمعا یکون یوز یکرمی اعضا بولنه‌جقدر .
ماده ٢٤ — مبعوث اوله‌بیلمك ایچون دولت عثمانیه تبعه‌سندن اوله‌رق طوغمش بولنمق ترکجه اوقویوب یازمق وَشهرلردن کله‌جك مبعوثلرك سنوی لااقل اوتوز بیك غروش وَقصباتدن کله‌جك مبعوثلرك دخی یکرمی بیك غروش ایرادی اولمق وسنا اوتوز بش یاشنی متجاوز بولنمق لازمدر.
ماده ٢٥ — مبعوثلرك هیچ برتهمت وَ جنایت اصحابندن اولمامالری وَحکومت علیهنه قیام ایتمش وَیاخود اونلرله هم افکار بولنمش طاقمدن اولمامالری شرطدر.
ماده ٢٦ — مبعوثان رئیسلرینی کندیلری انتخاب ایدرلر.

بازار ایرتسی کونی ایدی که سلطان بایزید میداننده کی مسافرخانهٔ عسکرینك بر اوطهسنده اجتماع ایدن هدیهٔ عسکریه جمعیته کیتمش ایدم . بوجمعیت بر آز اول تشکل ایتمش و اهالیدن اعانه جمعیله صرب و قرهطاغ جهتلرنده بولنان فرقهٔ

ماده ۲۷ — مبعوثاندن بری اثنای مأموریتنده بر تهمت ایتدیکی حالده صفت مبعوثیتنی ضایع ایدر.

ماده ۲۸ — مبعوثان کلدی آینلرنجه دولته صداقت ایدهجکلرینه قسم ایتمدکجه اعطای رأی صلاحیتنی حائز دکلدرلر .

ماده ۲۹ — وراثت سلطنت بروجه قدیم ارشد و اکبره عائددر .

ماده ۳۰ — دیوان ممالك دستورك جامع اولدیغی احکام نظامیهدن بعض فقراتی طی ویا تبدیل ویاخود احکام مذکورهیه بعض فقرات قانونیه ضم ادعاسنده بولنورسهده هیچ بر وقت احکام شرعیه ومجلهلر مندرجاتنی نظر بحث ومطالعهیه آلامیهجقدر .

ماده ۳۱ — اجراآت عدلیه، احکام عدلیه و دیوان ممالك قراری اوزرینه ارادهٔ پادشاهی ایله اولور .

ماده ۳۲ — احکام عدلیه دائما نام حضرت پادشاهییه اولهرق اعطای حکم ایدر.

ماده ۳۳ — سلاطین عثمانیه دیوان ممالكعرضی اوزرینه شورای دولتك تصدیق ایتدیکی مواد قانونیهیی قبول ایله نشر واراده ایدرلر .

ماده ۳٤ — سلاطین عثمانیه لزومی تقدیرنده بر ویا برقاچ ولایتی ادارهٔ عسکریه تحتنه وضع ایله کیفیتی درعقب دیوان ممالکه اخبار ایدرلر .

ماده ۳۵ — وکلای دولت بربرلرینك ایشنه مداخله ایتمیوب بونلر ماموریتلرندن طولایی طرف پادشاهیدن مسئولدرلر. شوقدرکه دیوان ممالکك وکلای مشار الیهمی اتهام صلاحیتی واردر .

ماده ۳٦ — کافهٔ مأمورین دولت ، حکومته صداقت ایدهجکلرینه رسماً تحلیف اولنهجقلردر .

ماده ۳۷ — دیوان ممالك اوتوز نفرقدر اعضای رسمیسی اولوب بونلر قاضیعسکرلر ومشیران ایله امرای بریه و بحریهدن و بعض رجالدن مرکبدر . بونلرله دیوان ممالك اعضاسی یوز اللییه بالغ اولور .

ماده ۳۸ — نواب وحکامك مصونیت عزللری قواعدینی دیوان ممالك محافظه ایدر .

ماده ۳۹ — کافهٔ مأمورین دولت عثمانیهنك مخرج مخصوصندن یتیشدیرلمسی قواعدینك وظیفهٔ محافظهسی دیوان ممالك عهدهٔ ذمتنه محولدر .

ماده ٤٠ — دیوان ممالك، اجنبی اغفالاتیله حکومت علیهنه قیام ایدن ولایتلر حقنده احکام قانونیهیی تشدید ایله آنلری تحت انضباطه اخذ ایچون شرائط لازمهیی مذاکره ایدهبیلور .

ماده ٤١ — حکومته صورت عصیان کوسترن ممالکك منتخبلری قبول اولنمز .

عسکریه‌یه طون کوملك اچ خرقه‌سی فیلا عبا چاریق کبی لوازم اکتسائیه وَ توتون شکر کبی بعض حوائج ضروریه تقدیم و اهداسنی شغل مخصوص ایدینمشدی .

رئیس اوللری ضیا بك ــ حالا آطنه والیسی اولان ضیا پاشادر (۱) ــ رئیس ثانیلری صدر اسبق مترجم محمد رشدی پاشا زاده سلیمان رشاد بك ایدی .

مدحت پاشادامادی وفیق بك ، حلبلی سلیمان افندی ، مدحت پاشا منتسبلرندن کوسه رائف افندی کبی برطاقم لافپردازان حمیت دخی اعضای مرکبه‌سندن بولنیوردی. بو جمعیت طوغریدن طوغری‌یه اردولره مأمورلر کوندره‌رك هدیه نامنی ویردکلری اشیایی توزیع ایتدیررلر وَ قوماندانلر وَ عسکرلر لساننددن اوله‌رق آلدقلری تشکرنامه‌لری‌ده غزته‌لرله بالاعلان سرمایهٔ مباهات ایدینیرلردی. افراد عساکر بیننده نشر و اعلان اولنمق اوزره برطاقم اوراق مطبوعه کوندررلردی که بونلردن برینك صورتی شودر:

عسکر قرداشلرمزه

قهرمان عسکرلر ،

بو وطنك ، بو ملتك یولنده چکدیککز مشقتلر ، هله او مشقتلرك ایچنده

ماده ۴۲ — مبعوثان هر اوچ سنه‌ده برکره تبدیل اولنوب شهور اجتماعیه‌یه مخصوص اولمق اوزره مبعوثلره اوچ بیك غروش معاش ویریلور. وابور یوللریله رکوبلرینه وَ اشیای ذاتیه‌لرینه وَ خدمتجیلرینه مخصوص اولمق اوزره اوچ بار کیرا اجرتی دخی بالحساب تأدیه قلنور . شهور اجتماعیه اوچ آیدن عبارتدر .

ماده ۴۳ — دیوان ممالکك نتیجهٔ قرار ومذاکراتی بردفتره قید اولنه‌رق رئیسك امریله بعده اعلان اولنور .

ماده ۴۴ — دیوان ممالك اعضالغنه انتخاب اولنانلرك ذمت میریه‌لری اولمامسی لازمه‌دن بولندیغی کبی اهالی‌ده دخی دین کلیسی اولمامق وَ مرابحه‌جی طاقمندن بولنمامق شرطدر.

ماده ۴۵ — فنون و معارف مبعوثلری مجلس معارف ملکیه ایله مجلس معارف عسکری طرفندن برر کشی اولمق اوزره تعیین قلنور .

§

بو مسوده بروجه بالا قرق بش ماده‌دن عبارت اولوب ماده‌لرك ترتیبسزلکنه وَ برچوق اساسلك نقصان اولمسنه باقیلیرسه برکون عجالةً قلمه آلنمش وَ تکرار مطالعه وَ تصحیح اولنمامشدر .

۱) شو تصریحه کوره [تذکرة الوقایع]ك تاریخ تحریری ۹۸ ـ ۹۹ سنه‌لرینه مصادفدر.

دنیانی مردلککزه حیران ایده‌جك قدر کوسترديككز غيرتلر يالكز بزجه دكل بتون دنیاجه معلومدر. عموم ملت سزی جان قورتاران بيليور. جاننی قورتارانلره انسان نصل تشکر ایتمك لازم ایسه بزده سزه اویله تشکر ایتمکه بورجلويز. فقط ایستديكمز كبی تشکره برچاره بولاميورز. چون باش اوينده‌رق ايتديككز خدمتلرك حق تشكرينی تماماً ايفا ايتمك نصل قابلدر.

سز پادشاه مرحمت اكتناه افندمز حضرتلرينك كوزبكی و سوكيلی اولاديسكز. دولتك وملتك مدار مفخرتی سزسكز. ذات حضرت پادشاهی خدمات فداكارانه‌كزی تقدير بيورمقده‌در. حتی كچنده بالذات حيدر پاشا خسته‌خانه‌سنه تشريف بيوروب مجروح وخسته اولان عسكر قرداشلرمزك حال وخاطرلرينی سؤال بيوردی. دشمنلرمزه بيله شجاعتكزی تصديق ايتديرديكز. جهانده شجاعتله نامكزی ابقا ايتديكز. خدمتكزك انسان نصل بحق تشكرينی ايفا ايده‌بيليركه خدمتكز يالكز انسان ايچون دكل اه ايچون، وطن ايچوندر. مكافاتكزی يالكز جناب حق احسان ايدر. وطنك اك بيوك ياپه‌جغی شی سزی سومك، سزه حرمت ايتمك، سزكله افتخار ايتمكدر. امين اولكزكه وطنده هركس اوز بابلری اوز قرداشلری قدر سزی‌ده سوكيلی طوتيور. اك مبارك بيلديكی ذاتلر قدر سزی‌ده محترم بيليور. بودولتی غيرت سايه‌سنده ميدانه كتيرن، غيرت سايه‌سنده آلتی يوز سنه ابقايه خدمت ايدن، غيرت سايه‌سنده شان و اقبالك اك بيوك مرتبه‌لرينه چيقاران اجدادمز قدر سزی‌ده مدار افتخار ايدر.

وطنداشلركزدن هركيم عسكر نامنی ياد ايدرسه تأثرندن مسرتندن كوزلری ياش ايچنده قاليور. امين اولكزكه دولتنی ملتنی سونلردن هيچ كيمسه‌نك خاطرندن رؤياسندن بيله چيقديغكز يوقدر. سزك دشمن قارشيسنده نه زحمتلرله بوشان وشرفه نائل اولديغكزی جمله‌مز بيلورز. وسز اوراده نه‌قدر مشقت ايچنده بولنيورسه‌كز بزده كيجه كوندوز سزی دوشونه‌رك اوقدر كوكل اضطرابنده بولنيورز.

ای غيرتلی قرنداشلريمز، ايشته وطنداشلرمزدن برقچمز بريره كلدك. سزه اوفق تفك برآز هديه كوندرمك ايچون هركسه مراجعت ايده‌بيلدك. صغوقده، خسته‌لقده لازم اوله‌جق بعض اشيا تدارك ايتمكه باشلادق. الده اولانلرك برآزينی شمديلك سزه تقديم ايتدك. برآزی ده سائر سلاح ارقداشلركزه

کیده‌جکدر. بوندن صکره یڭه هیچ بر وقت ملتك سزه محبتنی اونوتدیرمیه‌جق وَ بلکه الڭ پارلاق شان میدانلرنده بیله خاطریڭزه کله‌جك خدمتلرده قصور ایتمیه‌جکز .

شو هدیه‌نك دکرسزلکیله برابر قبولنی رجا ایدرز . هپکزك آیری آیری قرداشجه کوزلریکزدن اوپه‌رز . باقی وار وَهر زمان مظفر اولڭز . عسکرلر صاغ اولڭ قهرمان قرنداشلریمز .

۲۹ شوال ۹۳ وَ ٤ تشرین ثانی ۹۲ هدیهٔ عسکریه جمعیت عمومیه‌سی

« ارباب حقیقت وَ انصاف بو ورقهٔ مطبوعه‌یی سائقهٔ اخلاص ایله یازلمش بر اخوتنامه کبی تلقی ایدرسه‌ده سلطان حمید کبی جبلت مستبدانه اعاظمندن اولان بر پادشاهك هر عباره‌سندن برجهت حمل وتوجیه استنباط ایدرك بویله ورقه‌لر ترتیب ونشر ایدن جمعیت ارکاننی سوء نظر تحتنده بولندیرمسی طبیعیدر. شو قدرکه افکار شاهانه‌نك متخلق اولدیغی بومرتبهٔ خشونت اوزمانلرجه‌هان پك چوق کیمسه‌نك مجهولی ایدی . چونکه او صیره‌ده سلطان حمیدك مشروطیت احسان بیوره‌جقلری حوادثی جمله‌نك مسامعنه کوشوارهٔ مفخرت ایدی . حتی باب عالیده مدحت پاشانك تحت ریاستنده انعقاد ایدن بر مجلس مذاکره احسان بیوریله‌جق اولان بومشروطیتنامه‌نك ترکیب قواعدیله مشغول ایدی‌که مجلس مذکور اعضاسندن بری‌ده بوعاجز ایدی. آنك ایچون هدیهٔ عسکریه جمعیتی ارکانی کبی سطحیات ایله اغتفال ایدن ارباب صفوت ، اوزمان حکمنجه عسکرلره خطاباً بویله کاغد یازلمسنده محذور اوله‌بیلمسنی قطعیاً خاطرلرینه کتیرمزلردی . لکن سلطان حمیدك یاخود اوکونلرده سلطان مشار الیه هیکلیله تشخص ایدن دامد محمود جلال الدین پاشا وَ ردیف پاشا ایله چیفته سعید پاشالرك وَ برقاچ قرینك انظار دقتلری بو مثللو استنباطات متجسسانه‌یه معطوف و مقصور ایدی . شو حالده کج بینانه بر نظرله هدیهٔ عسکریه جمعیتی دیمك ، بین الخلق حکومت وَ دولتك کسر وقعنه وَافکار مضرهٔ حریت تعمیمنه سعی وخدمت ایدن بر هیئت مفسدت دیمکدی . بو جمعیتی ترکیب ایدن کساندن قسم اعظمنك مدحت پاشایه انتسابی جهتیله بلکه‌ده محل جمعیت، مدحت پاشاجه مضمر اولان بر داعیهٔ فسادك مرکز متشخصی کبی تلقی اولونیوردی . ظن اولونماسون که اسمنی ذکر ایتدیکم ندمای اربعهٔ شاهانه‌نك جمله‌سی شخصاً بویله بر اعتقاده ذاهب وسالك

ایدی؛ بکا قالیر. بری‌ویا ایکیسی بوفکر ووهمك یالکز خدمتکارلغنی درعهده ایدرك مزاج همایونه خوش کورونمك مطالعه‌سندن بشقه بر مقصدده خادم دکلدی .

« سوء ظن بحثنه کلنجه اساساً بو مثللو اوهامك محل صرفی یوقدی . چونکه اولا مدحت پاشا اعتقاد اولندیغی کبی ساعی بالفساد دکلدی : او تاریخلرده هنوز کندیسنك‌ده درجه‌سنی ذهناً تعیین ایده‌مدیکی بر حریتك دلالی ایدی. ثانیاً وهم همایون مصیب اولوبده مدحت پاشا ساعی بالفساد دخی فرض ایدیله‌جك اولسه عجبا نه یاپه بیلیردی ؟ مدحت پاشانك بر ایکی غزته محرریله عمرنده سلاح سسی ایشیتمه‌مش کندی لطفدیده‌سی اوچ بش کشیدن بشقه کیمی واردی؟ مدحت پاشا بر فساد جمعیتی ترتیب و تشکیلنه بالوجوه مقتدر دکلدی . هم ده مادام‌که قوهٔ عسکریه الده‌در ، بر طابور عسکر استانبولده تجمعی ملحوظ اولان هرجمعیتی چیل یاوروسی کبی طاغیده‌بیلیردی. فقط ذکر اولنان ظن و وهمه وبوظنی کوروکلیان بعض القاآت مفسدتکارانه‌یه بناءً ورقهٔ مبحوثه داعیهٔ ملیتله یازلمش کبی تلقی وارائه اولنه‌رق مندرجات خالصه‌سی حقوق شاهانه‌یه تجاوز عد اولنیور ، جمعیتك کندیسنه وجود ویره‌رك احتیاجات عسکریه‌یی تسویه‌جه‌درمیان ایتدیکی اقتدار واستعمال ایلدیکی لسان مؤاخذ تشعار ، مقام سلطنتك کسر نفوذینی و اعاشه وتهیهٔ لوازم عسکریه‌جه ضعف قدرتی اشراب معناسنه حمل ایدیلیور ، « ملت » کلمه‌سنك تکرری و « ملتك محبتی » کبی تعبیرات، افرادعسا کرك جلب واماله‌ٔ قلوبی ایله تشید مبانیٔ مفسدت ایچون تهیئهٔ مقدمات کبی آکلاشیلیوردی . لکن بو حقایق او تاریخده یعنی هدیهٔ عسکریه جمعیتی نزدینه کیتدیکم ۶ کانون اول ۹۲ تاریخنده بنمده مجهولمدی . بنده بر درجه‌یه قدر ملت مجلسی کشاد اولونه‌جق ، هرکس حقوق بشریه‌سنه صاحب و مالك بولونه‌جق ، دیجور استبداد قالقه‌جق ، صباح بافلاح حریت عرض چهرهٔ وصال ایده‌جك کبی بر طاقم سلسلهٔ تخیلاته ارتباط واقتفادن کندیمی آلامیوردم. کرچه بعض انتباهات دلالتیله (۱) تخیلاتم او قدر قوتلی دکلدی ؛ لکن انسانك

(۱) مرحومك بوراده ذکر ایتدیکی انتباهات ، برنجی ملاقات ایله ایکنجی ملاقات آره‌سنده تدقیق ایتدیکی احوالدن و باخصوص ایکنجی ملاقات اثناسنده سلطان حمیدك اظهار ایتدیکی اطوار تلاش وترددن متولد اوله‌جقدر .

تمایلاتنه انهماکی جبلی اولدیغی کبی آنك حصولنه دال اولان برامارهٔ جزئیه‌یی بیله دلیل اقوی درجه‌سنده تلقی ایده‌کلمسی مقتضای بشریت اولدیغندن اوفاق تفك استدلالات ذهنیه ایله مطلوبه ظفری ینه تخیل وتصویر وَ خصوصیله اوزوبانك مطاعندن اولسون ملاحظهٔ احتراز وجوبنی پك قوتلی براصابت فکریه کبی عد وتقدیر ایدردم. ایشته او آرالق تخیل واعتقادم بومرکزده اولوب جمعیت اوطه‌سنه عزیمتمك سببی ایسه سلیمان رشاد بکك الحاح والتماسندن عبارتدی.

« میر مشار الیه « اعضا میاننده صنف عسکریدن کیمسه بولونمامسی جمعیته برطاقم مصارف زائده تحمیل ایتدیکی کبی اردولرك احتیاجات حقیقیه‌سنی تعیین خصوصنده‌ده موجب قصور اولیور ، با خصوص الزم ایله لازمی تفریقده مشکلات چکیورز . اخطارات لازمه وَمناسبه‌ده بولنمق اوزره آره صیره جمعیتی تشریف بیورمکزی رجا ایدرز » دیمش وَاو نیت خیر خواهی اوزرینه دعوته وضع اجابت کوسترلمشدی .

عساکر ملیه تشکیلی شایعاتی

« هدیهٔ عسکریه جمعیتنك بو وظیفه ایله اشتغالی صیره‌سنده اورته‌لقده برده عساکر ملیه تشکلی سوزلری طولاشیوردی . حتی اوتاریخده سرعسکر بولنان ردیف پاشا ملت عسکری وظائف وقوانیننه دائر بندن معلومات طلب ایتمسی اوزرینه فرانسه مستحفظ ملی نظامنامه‌سنی ترجمه وتبییض ایتدیرمش ایدم‌که مشار الیهه تقدیم ایتمك اوزره ایدم .

« هدیهٔعسکریه جمعیت اوطه‌سنه کیتدیکم کونلردن برنده‌مدحت پاشا دامادی وفیق بك ایله بر قاچ ذاتك عساکر ملیه نمونه‌سی اولمق اوزره بررقات عسکر البسه‌سی اکتسا ایتمش اولدقلرینی وَ هانکی نمونه راجحدر مرجوحدر کبی مباحثات ایله اشتغال ایتدکلرینی کوردم . حتی بایزید طابوری ، فاتح طابوری کبی برطاقم طابورلر اسامیسی ویرله کلدیکنی‌ده اسانلرندن ایشتدم . لکن هنوز میدانده اوطابورلری ترکیب ایده‌جك افراد یوقدی. ضبط یوقدی. نظام وَقانونی نامعینندی . حاصلی مسأله شاهد خیالانه مفتونیتدن عبارتدی . بناءً علیه جهل اوزرینه یورودیلن بوحساب فکری‌یی تصحیح ایتمك عزمیله بن‌ده‌سوزه قاریشه‌رق «آره‌کزده عسکرلك ایتمش کیمسه یوق . وظائف عسکریه‌یی‌بالطبع بیله‌مزسکز . عساکر ملیه‌نك صورت تشکیلنده امرا وَضابطان عسکریه‌نك معاونتنه مراجعت

ایتمزسه‌کز تشبثاتکزك نتیجه‌سز و نامثمر قاله‌جغنی اخطار ایدرم» دیدم. و تصدیق ایتدکلری لزوم استعانه اوزرینه میرلوا میرالای بیکباشی و قول آغاسی اوله‌رق اصحاب غیرتدن ظن ایتدیکم سکز اون کشینك اسمنی ویردم. «بونلر سزه بر خدمت مفتخره اوله‌رق عرض معاونت ایدرلر» دیدم. حتی ذی‌الحجه‌نك اون برنجی و کانون اولك اون یدی پنجشنبه کونی نشر اولونان ترکجه غزته‌لر هدیهٔ عسکریه جمعیتکاهنك عساکر ملیه مرکز تشکیلی صفتنی دخی آلدیغنی و عساکر ملیه ترتیبیله مشتغل اوله‌جق عسکری و ملکی اعضانك اسامیسنی یازدیلر (۱) مکر بو احوال و تشبثات، سرای همایونك نظر دقتنی جلب و دعوت ایتمش ایمش. خصوصیله بنم جمعیته ایاب و ذهابم و ملت عسکری تشکیلاتی کبی شیلره مداخله‌م ذهن پادشاهی‌یی تغلیط ایتمش ایمش. حالبوکه بن بو تشبثات مهیجه‌یی ذات شاهانه‌نك سوق خفیسنه اسناد ایدیور و پادشاهك رضا و معلوماتی واردر

(۱) عساکر ملیه جمعیتی

ناظر عمومی : معارف نظارت جلیله‌سی مستشاری سعادتلو ضیا بك افندی حضرتلری [ضیا پاشا مرحوم]

اعضا : دار شورای عسکری اعضاسندن سعادتلو محمود پاشا حضرتلری
» محکمهٔ استیناف اعضاسندن سعادتلو رشاد بك افندی حضرتلری [مترجم محمد رشدی پاشا زاده]
» بورسه قومیسری سعادتلو عابد الدین بك افندی [جزایر بحرسفید والیسی عابدین پاشا مرحوم]
» فضیلتلو حافظ شاکر افندی
» مالیه تحصیلات عمومیه‌سی مأموری سعادتلو توفیق افندی
» فضیلتلو خواجه سالم افندی
» ازمیری عزتلو جواناکی افندی
» ارکان حرب بیکباشیلرندن رفعتلو رفعت بك افندی مناسترلی رفعت بك مرحوم]

—·····—

» آمدیٔ دیوان همایون خلفاسندن عزتلو وفیق بك افندی
» معارف مکتوبجیسی سعادتلو حالت بك افندی حضرتلری
» شورای دولت تنظیمات دائره‌سی باش معاونی عزتلو حمدی بك افندی
» غلطه قائمقامی عزتلو آغوب افندی
» معتبران تجاردن سلیمان بك افندی
» مالیه استقراض ممیزی عزتلو رفعت بك افندی [دیوان محاسبات رئیسی رفعت بك افندی حضرتلری]

اعتقادنده بولنیوردم. مع مافیه مصلحتك عظمت و اهمیتی، پادشاهك خصوصیت احوالی، مقربانك طوتدقلری مسلك خردفروشی وَمدحت پاشانك قانون اساسی نامنه ایدندیکی نشئهٔ غرور وبی مبالاتی ینه بر عقدهٔ فکریه حاصل ایتدیکندن ذی‌الحجه‌نك یدنجی وَکانون اولك اون برنجی جمعه ایرتسی اقشامی ضیا پاشا ایله برلکده محل جمعیتدن چیقدیغمز صیره‌ده مشارالیهه « بو ملت عسکری تشکیلی خصوصنده ذات شاهانه‌یه نه یولده معلومات ویرلمشدر وَ بر مساعدهٔ رسمیه استحصال اولونمشمیدر؟ » دیه سؤال ایتدم ضیا پاشا جواباً « بیلمیورم فقط ظن ایدرم که اویولده بر معامله جریان ایتمه‌مشدر » دیدی. آنك اوزرینه « بنم اوده مسافرلرم وار. کیده‌مم؛ لکن سزطوغروجه مدحت پاشا حضرتلرینه کیدیکز وَکندیلرینه بوعساکر ملیه تشکیلی مسئله‌سنی ذات شاهانه‌یه عرض وَ استیذان ایتمسنی وَاوروپاده‌بیله عساکرملیه ایمپراطور وَقراللرك امریله تشکیل

اعضا	میرلوا سعادتلو هدایت پاشا
«	شورای دولت اعضاسندن سعادتلو کمال بك افندی حضرتلری
«	قرانتنه باش کاتبی عزتلو نوری بك افندی
«	فضیلتلو خواجه ابراهیم افندی
«	اسکدار محکمه‌سی اعضاسندن عزتلو انور بك افندی
«	اجرا جمعیتنده عزتلو ناظم بك افندی
«	عزتلو دیموستنی افندی
«	معتبران تجاردن رفعتلو راغب افندی [بروسه زراعت اوطه‌سی رئیسی مصرلی راغب بك‌در]
«	رفعتلو ماهر بك افندی

§

محافظهٔ وطن کبی مقدس بر وظیفه‌یی درعهده ایتمك آرزوی حمیتکارانه‌سنده بولنان مسلم وَ غیر مسلم بالجمله عثمانلی وطنپرورلرندن مراجعت ایدنلری قبول وتحریر ایله بازار وَ جمعه کونلری تعلیم اولنه‌جغندن درسعادتك سائر مواقعنده دخی بویولده تشکل ایده‌جك جمعیتلره مرجع اولمق اوزره بالاده محرر ذواتدن مرکب [عساکر ملیه جمعیتی] نامیله سلطان بایزید میداننه ناظر مسافرخانهٔ عمومی دائره‌سنده برجمعیت تشکل ایتمشدر.

هرصنف غیرتکشان وطندن بوجمعیته مراجعت ایدنلرك اسامیسی دفتر مخصوصنه قید اولنه‌جغندن اشبو عید شریف اضحانك اوچنجی جمعه کونندن اعتباراً هرکون ساعت بشدن اون بچغه قدر جمعیت مذکوره‌یه مراجعت ایتملری لازم کله‌جکی اعلان اولنور.

بصیرت : ۱۱ ذی‌الحجه ۹۳ ، ۱۷ کانون‌اول ۹۲

وَكشاد اولنه‌كلديكنى بنم لسانمدن اوله‌رق عرض ايديكز » ديدم . طوغروسى ضيا پاشادخى « رأيكز معقول وَملاحظه‌كز بجادر شمدى كيدرسويلرم » ديدى.

« بوكونلرده احوال نه مركزده ايدى ؟

« استانبول اهاليسى يوزلرجه سنه‌ده كورولمين ايكى بيوك انقلاب سلطنتى برامرعادى كبى كچيشديرمش وَ بو ايكى انقلاب دخى وكلا وَ امراى موجوده‌نك اتفاق آراسيله وجود بولمش اولديغندن استشهاد ايله وكلاده بر قدرت فعاله بولنديغنه اطمئنان حاصل ايتمشدى. باخصوص او كونلرده اعلان اولونان قانون اساسى مدحت پاشانك ملت نامنه پادشاهدن فتوةً استحصال ايتديكى بر تقدمهٔ ذى قيمت شكلنده كورينوب مشاراليه‌ده مقتضاى مشرب عوامپرستيسى اوله‌رق كنديني خلقه او يولده تقديم وَ تصوير ايتمكى اعتياد ايتمش وَبين‌الناس « مدحت پاشا شونى يپدى، بونى يپه‌جق » سوزى ارادهٔ سنيه فوقنده برلسان تعظيم‌ايله ياد اولنمغه باشلايوب مشاراليه‌ده اقشام مجلسلرنده وَصفره باشلرنده هر صنف وَملتدن حاضر بولنان جماعت مسافرينه او يولده لافلر صاووره‌رق خلقك بو خطاى طبيعه رنك اصابت ويره‌جك مباحث وَ تعبيرات لاابالیانه ايله طور خودفروشيسنى ايلرولتمشدى . چونكه عندنده جمله‌يه‌ارجح وَاقدم اولان قضيهٔ اشتهار، زحمتسزجه بوراده حاصل‌ايدى. حال‌بوكه‌سرايجه مدحت پاشايه‌عجز مقامنى احساس‌ايده‌جك موانع ترتيب وتهيئه ايدلمشدى. بوموانع، معروضات واقعه‌سنه قارشو هركون درلو درلو اشكال وصور ايله‌وَمحمود جلال‌الدين، رديف، سعيد، يوسف وَغالب‌پاشالر هيكللر يله‌كنديسنه عرض اندام ايتمكده بربرينى مسابق‌ايدى. معروضاتى بعض كره اعاده اولنور، بعض كره‌ده نظر بيقيدى ايله بر طرفه آتيلورايدى.خصوصاكه قانون اساسينك‌ايلك آلتى‌ماده‌سنه‌عائداولان‌صورتك‌مذاكره اثناسنده‌مشاراليه بوعجزينه بالذات‌قائل ومطمئن اولمشيدى. لكن احوال‌معروضه بين‌الخواص بيلنور شيلردن اولوب خلقك قوپارديغى ولوله‌يه قارشى مشاراليهك حالى ، « من چه‌كويم طنبورم چه‌ميزند » فحواسنه نظيره كوايدى . برحالده‌كه مشاراليه عوامك بو آلقشلايشنه جبلتاً مفتون اولديغندن بر طور احرارانه وَخودفروشانه ايله نطقلر ايراد ايتمكدن هرچه باد آباد كنديسى آلامیوز وَبو زمينده‌قصر لسانى مظنون اولان قدرت فعالانه‌سنه قارشو بردرلو اختيار وقبول ايده‌ميوردى . هله فصل ثالث قسم اولده تفصيلاتى سبقت ايتديكى وجهله،

[بوقسم يازلمامشدر] قانون اساسينك اعلانى اقشامى طلبهٔ علومك وغلطه آلوراجيلرينك مشعله‌لرله كلوب قوناغنك حوليسنده « مدحت پاشا چوق‌ياشا » ديه لاينقطع باغيرملرى و سوقاق سوقاق تا بصباح بويله ولوله انكيزانه طولاشملرى مشار اليهى دائما آلقيشلامقله مألوف اولان ندماسى ايچون برسرمايهٔ احتجاج ايدى.

« احوال خصوصيهٔ وكلايه كلنجه ، پادشاه هربرينه كيزليجه برر بونجوق ويرمكده اصلا تردد ايتمامشدى . وكلاى موجوده ميانده اوزمان حكمنجه متشخص اولان مترجم محمد رشدى ، مدحت ، محمود جلال‌الدين ، رديف ، يوسف وغالب پاشالردن هربرينك لسان حالى ونكت مقاللرى كنديلرنده نظيرى نايات برر بونجق بولنديغنى اشراب ايدردى. حالبوكه بو بونجقلردن پك‌چوغنك يالانجيلغى سلسلهٔ وقوعات آز زمان ظرفنده وپك آچى برشكلده كوستردى. وكلاى متشخصهٔ معدوده ميانده الكجرى وتميز عواقبده ايسه هپسندن كيرى بولنان رديف پاشا كنديسنده بربيوك بونجوق بولنديغنه اوكونلرده پك‌زياده معتمدايدى. چونكه كندى اعتقادنجه سلطان عزيزك وقعهٔ خلعنده دخلى وعلاقه‌سى اولماديغى سلطان حميده آكلاته‌رق قناعت همايون حاصل ايتمش ، وكنديسى فكر اختلال جويانه بسلر عسكرلردن اولمايوب سراى همايون لهنه وقف حيات ايتمش برعبد صميمى بولنديغنى هر مجلسده برر مناسبتله ياد ايده‌رك سراى بنده لكيله تشهير ذات ايلمش وسرايه يارانمق ايچون ، هر ايكى انقلاب سلطنتده‌ده مقام صدرده بولونمسندن بالاستنباط مهامديدهٔ دولت كچينن مترجم محمد رشدى پاشانك حيثيت پيرانه ومرشدانه‌سنى ومدحت پاشانك وضع احرارانه‌سنى شكست وپست ايتمكى عهدهٔ ذمتنه آلمش ايدى. بالخصوص رشدى پاشانك قسم اولده اسبابى بيان اولنان انفصالندن صكره نقطهٔ منفرد نظر مدحت پاشا بولونمسى حسبيله ، هردرلو تجاوزى مشار اليه حقنده مباح عد ايدرايدى . معمافيه مدحت پاشا وضعاً رشدى پاشادن دها مخوف كورنديكندن محمود جلال‌الدين ، يوسف غالب ، مابين كاتبى سعيد ومابين فريقى سعيد پاشالردن هر بريده زمانه كوره رديف پاشايه پيرولكده افتهٔ وقت ايتمزلردى . حالبوكه بو وضع مداهنه كاريسيله برابر رديف پاشاده تسلطدن سالم دكلدى . او وقت مابين فريقى وشمدى حلب واليسى بولنان سعيد پاشا تقبيح وذم علنيسنه مأمور ايدى . رديف پاشانك

اوزمانلردەکی اعتقادنجە فریق سعید پاشانی سرایدن بر سببلە تبعیدە موفق اولورسە، کندیسی مقامندە الی الابد محتشم متفرد قالەجق ایدی. وقوعات مستقبلە ذهابنك پك یاکلش اولدیغنی اوکادە آز بر زمان ظرفندە وَ پك اچیق بر صورتدە تصویر ایدیوردی.

« اهالی‌یە کلنجە، معلومدرکە استانبول سکنەسی صنوف مختلفەدن مرکبدر. بونلر میانندە انقلابات وَ تشکیلات سیاسیە ایلە اشغال ذهن ایدنلر بر ایکی صنف خلقدر. استانبولك مقدار نفوسی علی وجه الصحه مقید دکل ایسەدە بعضی معلوماتە ابتناءً آلتی یوز بیك فرض وتخمین ایدەلم. بونك سکسان بیکی، قسم اعظمی ایرانلی وَ یونانلی اولان اجنبی تبعە وَمحیلری ایچون تنزیل قلندیغی حالدە، تبعۀ دولت بش یوز یکرمی بیك رادەسندە قالیر. استانبولدە تخمیناً یوز آلتمش درت بیك بیکار وَیوردسز نفوس اولدیغندن نفوس متوطنە اوچ یوز اللی بیك رادەسندە دیمکدرکە یوز قرق بیك وَ کسوری نفوس غیر مسلمە وَباقی ایکی یوز اون ایکی بیك وَ کسوری‌دە نفوس مسلمەدر.

«ممالك عثمانیەدە ساکن اولان اجنبیلر ملیت وَمذهبلرینە متعلق انتریقە وَپولتیقەلرە خادمیتدن بشقە بر شیلە اشغال ذهن ایتمدکلرندن وَ سیاسیات دولتە متعلق اولەرق کرك غزتەلرندە وَ کرك محافل خصوصیەلرندە یوروتدکلری مباحث هپ کندی منفعتلرینە تعلق اعتباریلە تصویر وَ تصور اولنە کلدیکندن، اهالینك اجنبی قسمندن غرض وعوضدن سالم بر فکر خیرخواهی صدور ایتمز وَتنوع ملیت وَ قومیت جهتیلە هر صنف اجنبینك بر مسلك سیاسیسی اولدیغندن وَا کثرینك یکدیکرینە ضدیتیلە برابر جملەسنك منفعت ملۀ اسلامیەیە منافی‌ اولدیغی بداهت بولندیغندن، سلامت دولت نامنە وقوع بولان انقلاباتدە دولت لهنە برحرکت ومشارکتلری کورلمزدی.

« اناطولی، روم ایلی، عربستاندن کلش بیکار وَ یوردسز طاقم ایسە، اکثریت اوزرە، حمال، بارکیرجی، حلواجی، کوفەجی کبی تدارك فاقۀ روزمرە ایچون صباحدن آقشامە قدر اتعاب وجودە مجبور وَ کیجەلری‌دە « صالغین » دیدکلری تکالیف میریەنك تأدیەسی ایچون آقچە آرتدیرەبیلمك خلیاسیلە وَکوندوزك سالب آرام اولان یورغونلغیلە پیغولە نشین خواب بی حضور اولان وَ سیاسیات وَ انقلابات دولتە دائر لایحۀ ذهننە عمرندە هیچ برشی

خطور ایتمین برسورو عجزهٔ اطراف ولایاتدن وساده دلان امتدن مرکب اولمق حسبیله بوکروه دخی هر نوع تقلبات سیاسیه‌یه قارشی بی حس ولاقید بولنور ایدی .

« اهالیٔ باقیه میاننده سیاسیات ایله اك زیاده اتعاب فکر ایدن یوز قرق بیك راده‌سنده نفوس غیر مسلمه‌دن عبارت کبیدی . فقط بونلرك سیاسیاتی‌ده، روملق ، ارمنیلك ، بلغارلق ، یهودیلك کبی ملی ؛ اورتودوقسلق ، ارمنیلك ، حاسونیستلك ، آنتی حاسونیستلك ، پروتستانلق ، اکسارخو تابعیتی کبی دینی برطاقم منافع ایله مخلوط وبالخصوص اجنبی انتریقه‌سیله ملوث ومعلول اولدیغندن بونلردن هیچ بر قوم ، سلامت وطن ودولت نامنه برتشبث جدی‌یه اشتراك ایتمز و بالعکس وطنك سلامت وسعادتنی هپ کندی منفعت خصوصیهٔ ملیه‌لرینه خدمت ونسبت اعتباریله بالتقیید اونقطه‌ده تغلیط اذهانه چالیشورلر ایدی.

« شو تقسیم اعتباریله آلتی یوز بیك تخمین ایتدیکمز استانبول سکنه‌سندن الده یالکز ایکی یوز اون ایکی بیك نفوس مسلمهٔ متوطنه قالیرکه سلامت وطن ودولت ایچون اشتغال ذهنی وظیفهٔ مقدسه‌سی‌ده بونلرك ذمتنه محول کورونور. حالبوکه شو نفوسك قرق بش بیکی اصناف ، اوتوز بیك قدری‌ده عطلهٔ اسافل مملکتدرکه باشلیجه مباحث یومیه‌لری ات، اتمك وسبزه‌نك تنزل وترقی فیئاتنه عائد مناقشاتدن وآره‌صیره‌ده «فلان آدم مسلمان ایمش فلان‌ده‌دینسز ایمش» کبی عامیانه سوزلردن وبعض کنجلر آراسنده‌ده مباحث شهوانیه‌دن عبارت اولوب سلطنت سنیه ییقیلسه و زیروزبر اولسه وخامت عاقبت ملیه‌لرینی کشف ایده‌جك خواص حسیه‌یه مالکیتدن محروم کورونورلرایدی .

« باقی سکسان یدی بیك نفوسه کلنجه بونلر کتبه و کوچك مأمورین . مدرسین، طلبهٔ علوم، ضابطان عسکری، تجار ، اصحاب املاك واراضی، متمولین ومتقاعدین زمره‌سی دیمك اولور. مملکتمزده وخصوصا ملت اسلامیه‌یه مستولی اولان کابوس جهل ونادانی وانك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولان فقدان آرزوی ملی دلالتیله بو مقدارك دخی آنجق یکرمی بیکی غزته اوقویه‌رق وقرائتخانه‌ره دوام ایدرك دولت و ملت ووطنك احوالنه کسب اطلاع آرزوسنی اظهار ایدرلرکه بونلر میاننده‌ده، برتربیهٔ فکریه ایله متخلق بولنمدقلرندن ، برچوق افکار واوضاع متباینه اصحابی واردر.

« بو کروه میاننده اداره سابقه‌نك سیئات احوالندن مستفید اولانلر ، مرتکبین وخونهٔ مأمورینه منتسب کچینلر ، سلطان عزیز زمان اداره‌سنك اعده‌سنی استحسان وحریت کله‌سنی استکراه ایدنلر چیقارلدیغی حالده الده بش آلتی بیك کشی قالیورکه مدحت پاشانك اهالی نامیله هرزمان یاد ایتدیکی وبزم شو کتابده کندیلرینه نسبت افکار و افعال ایده‌کلدکمز شو کوچك وقدرتسز جماعتدر . ایشته بوجماعت افرادی اوزمان حکمنجه کندیلرینی فرانسه انقلاب عظیمی ارکان واتباعنه بکزتمك ایستر . ایچلرندن بعضیسی هنوز اون دردنجی لوئی عصرنده بولندیغمزی ، بعضیسی‌ده فکر مخصوصنی سقیم و مستقیم ترویج ایتدیرمك ایچون زمانجه دها ایلرولنمش بولندیغنی ادعا ایدر ، غازینولرده قهوه‌خانه‌لرده شونك بونك خانه‌سنده مارسه‌یه‌ز تقلیدی شرقیلر اوقونور ، مشکلات داخلیه صدمهٔ معلومهٔ انقلاب ایله بوتون بوتون زائل ومرتفع اولمش کبی هرکس یالکز غوائل خارجیه ایله مشغول اوله‌رق عقلنجه برفکر چاره سازی ایله اغلاق ذهن ایدر ، تیاترولرده اوینامق ایچون ملی د املر ، ترا‌ژه‌دیلر ، یازیلور ، هر یرده نمایشلر ، ملیت آرزولری ، تحسین مشروطیت ، تقبیح استبداد مباحثی «یاشاسون مدحت پاشا» آوازه‌لری استانبول محافلنی ، هله ساده بیلن خالقه، بوس بوتون بشقه برشکلده تصویر وارائه ایدر ، وطنمزی صحیحاً بردور دیکر انقلابه دخول ایتمش ظن ایتدیرر ایدی . او صیره‌ده کمال بکك (مارسه‌یه‌ز) ه نظیره اوله‌رق سویلدیکی :

ایشته عدو قارشوده حاضر سلاح
آرش یکیتلر وطن امدادینه
آرش ایلری ، آرش بزمدر فلاح
آرش یکیتلر وطن امدادینه

جمله‌مزك والده‌مزدر وطن
هرکس لطفیله اودر بسلین
باصدی عدو کوکسنه بز صاغ ایکن
آرش یکیتلر وطن امدادینه

شان وطن ، حفظ بلاد وعباد
سونکوکزه ایته‌مدر استناد
حالی ایلرمیسکز نامراد
آرش یکیتلر وطن امدادینه

یاره نشاندر تننه ارلرك
موت ایسه صوك رتبه‌سیدر عسکرك
آتی‌ده بر اوسی‌ده بردر یرك
آرش یکیتلر وطن امدادینه

* *
*

آماللرز افکارمز اقبال وطندر
سرحدمزه قلعه بزم خاك بدندر
عثمانلیلرز زینتمز قانلی کفندر
غوغاده شهادتله بتون کام آلورز بز
عثمانلیلرز جان ویررز نام آلورز بز

قان ایله قیلیجدر کورونن بایراغمزده
جان قورقوسی کزمز اووامزده طاغمزده
هر خطوه‌ده برشیر یاتار طوپراغمزده
غوغاده شهادتله بتون کام آلورز بز
عثمانلیلرز جان ویررز نام آلورز بز

اجدادمزك شهرتی معروف جهاندر
خاك وطنك هرطاشی بر جوهر جاندر
خلقت دکیشیر صانمه بوقان ینه او قاندر
غوغاده شهادتله بتون کام آلورز بز
عثمانلیلرز جان ویررز نام آلورز بز

طوپ پاطلاسون آتشلری اطرافه صاچلسون
جنت قپوسی مرد اولان اخوانه آچیلسون
دنیاده نه بولدقکه اولومدن‌ده قاچلسون
غوغاده شهادتله بتون کام آلورز بز
عثمانلیلرز جان ویررز نام آلورز بز

« شرقیلری‌ایسه بوجماعتك ملت عسکری یازلمق ایستین ارباب شبابی ایچون سبحهٔ زبان حکمنده ایدی. مشروطیتك فضائل ومحسناتی ایله آغاز سخن وتزیین ناطقه و دهن آداب زمانه شکلنی آلوب روح خبیث استبداده محفل لعنت اوقونور ووجوب مشروطیت مطبوع رساله‌لرله اذهان عامه‌یه تلقین ایدلمك ایستنور ایدی. بوجماعتدن اولەرق مکتب اعدادی بری کتابت معلملرندن تجربت

بحریه مجلس ضبط کاتبی اسعد افندینك ۱۷ شوال ۹۳ تاریخیله باب عالی جاده سنده کی مهران مطبعه سنده طبع ایتدیردیکی رساله یی بورایه نقل ایدهلم (۱

حکومت مشروطه

س — حکومت مشروطه نصل حکومتدر ؟

ج — کافهٔ معاملاتی برشرع وقانون ایله مقید اولان حکومتدر .

س — حکومت مشروطه ایله حکومت مطلقه بیننده نه فرق واردر وهانکیسی خیرلیدر ؟

ج — حکومت مطلقه نك معاملات عمومیه سی قانون ایله مقید دکلدر . مثلا برحکمدار نه قدر فطین وملکنه وتبعه سنه نه قدر خیرخواه اولسه ینه مصالح عمومیه نك کافه سنی بالذات تسویه ایده مز . برطاقم مامورلر استخدامنه مجبور اولور . مامورلرك حرکات عمومیه سی ایسه برنظام تحتنده اولمایوب هربری علی الاطلاق کیفنجه حرکت ایدر . اوحالده یالکز حکمدارك اهلیت وحسن نیتی اداره یی تأمین ایده مز بوجهتله ادلرده انتظام حاصل اوله ماز . بالفرض اولسه بیله اوحکمدارك بقاسیله قائم وصکره زائل اولور .

حکومت مشروطه ایسه بویله اولمایوب مأمورینك کافه سی معین اولان بر قانون دائره سنده حرکت ایدرلر . اوحالده اداره نك انتظامی شخص ایله تبدل ایتمز . دیمك اولیور که حکومت مشروطه کرك دولتك ترقی شکوه وشوکتی وکرك ملتك حصول فیض وسعادتی ایچون حکومت مطلقه دن اعلا وخیرلیدر . چونکه مأمورین برقانون مسؤلیتله مقید اولمایوب ده افعالنده کیفنه تابع اولورسه ، وهر نه زمان برفنالق ایتسه برطرفه انتساب سایه سنده جزادن قورتولورسه ، بوجرأت سائرلرینه دخی سرایت ایدر . بویله آدملرك اداره سنده بولنان مملکتلرده امنیت اوله مز . امنیت اولمیان مملکتده سعادت اومولمز . اوروپالیلرك انتظام اداره سنه دقت ایدهلم . انکلیزلر تقریباً یکرمی بش اوتوز میلون نفوسدن عبارت ایکن کندیلرینك اوچ درت مثلی ملتلره حکومت ایدییورلر . بوقولای شی دکل . قوته محتاجدر . انکلیزلر قوتله وآنك اساسی اولان انتظام اداره دن قازاندقلری شهرتله

---

۱) بو رساله نك تاریخ طبعی تاریخ مالی اعتباریله ۱٤ تشرین اوله تصادف ایدرکه قانون اساسینك نشرندن قرق سکز کون اول انتشار ایتمش دیمکدر .

مملكتلرینی عالمك دفینهٔ ثروتی حکمنه قویدیلر . بوانتظامك اساسیده بشقه‌شی دكل ، حكومت مشروطه‌در . معاملات وحقوق عمومیه‌لری قوانین مخصوصه ایله تقیید وتأمین ایدلمشدر .

س — بوحالده حکومتك معموریتنی موجب اولان شیلرك بریده امنیت حقوق ماده‌سی اولور ؟

ج — شبهه‌می‌وار ؟ لكن بوامنیت قوانینه مربوطدر. قانونك جریان‌حكمنی ایسه حكومت مشروطه‌محافظه وتأمین ایدر .

س — عجبا حكومت مطلقه‌ده احکام قانونی محافظه ایده‌مزمی ؟

ج — ایده‌مز . ایتسه‌ده مدت مدیده سوره‌مز. زیرا ایستنیلن انتظام مأمورلردن برقاچ کشینك درایت وانصاف وحقانیتنه مربوط ومحتاج قالیر . حال‌بوکه بونلر انساندر . یا کندولری وظیفه‌لرینی‌حسن‌ایفاایتمز ویاخود صکره‌دن کلنلر او اوصافی حائز اولمازلرسه مقصدحاصل‌اوله‌ماز. بوصورتده‌حکومت مطلقه‌دن دوام اوزره فائده مأمول ایتمك عبثدر . دلیل ایستنیلورایسه میلیونلرله نفوسدن عبارت آسیالولر ایله سائر حکومات مطلقه اداره‌سنده بولنان مملکتلرك احوالنه باقالیدر .

س — دیمك‌که حکومت مطلقه اداره‌سنده بولنان رؤسای مأمورینه یکده امنیت اولنه‌میور ؟

ج — اویله‌یا ، امنیت یالکز برحسن ظنه‌مستنددر. یاعکسی چیقارسه‌دولت وملك وملت متضرر اولمازمی ؟ یالکز برحسن‌ظن ایله دولت وامت یاشارمی ؟

س — بزم حکومتمز نصل بر حکومتدر ؟

ج — بزم حکومتمز اساساً شریعتله مقید اولدیغندن حکومت اسلامیه‌در ، بناءً علیه حکومت مشروطه‌در . لکن بر وقتدنبری احکام‌شرعیه‌یه لایقیله‌رعایت اولنما دیغندن حکومت مطلقه یولنی طوتمشدر . بزده اساساً پادشاهلرك وظائفی بیله شریعتله محدوددر. یعنی‌قواعد شرعیه دندرکه پادشاهك تصرفات عمومیه‌ده افعال وحرکاتی منفعت عمومیه‌یی استلزام ایله مقیددر . مثلا بر آدم موجب دیت اولور صورتده برینی قتل ایتسه مقتولك ورثه‌سی‌اولمسه حق‌ولایت پادشاهکدر. لکن پادشاه بو مقتولك دیتنی قاتله باغشلایه‌مز. یعنی قاتلی دیتدن عفو ایده‌مز. زیرا اودیت بیت‌الماله عائددر. پادشاه‌اونی عفو ایدرسه بیت‌الماله ضرر ترتب‌ایدر.

پادشاهك تصرفات عموميه‌سی ایسه منفعتله مقید اولدیغندن عفو ایدرسه بوشرطك خلافنده حرکت ایتمش اولور.

س — مثلا پادشاهك افعال وحرکاتی سقیم اولور، یاخود وکلا وقرناسی اغفال ایده‌رك محدود اولان دائره‌یی تجاوز ایدرسه کیم نه‌دیه‌بیلیر ؟

ج — برمقتضای شرع شریف یا کندیسی اصلاح نفس ایدر ویاخود منعهٔ مسلمین آنی اصلاح ایدرلر .

س — نظام‌مشروعك محافظه‌سی نصل اولور ؟

ج — مأمورلرك افعال وحرکاتی دائما نظارت تحتنده بولندیرلمقله اولور . بو نظارتی امت اجرا ایتملیدر .

س — وکلاده بوکادقت‌ونظارتله مکلف ایکن نیچون امت‌ده‌نظارت ایتسون؟ امتك نه وظیفه‌سی ؟

ج — اوت امّا، وکلا قصور ایدرسه کیم آکلایه‌جق ؟ ایشك طوغریسنی پادشاهه کیم عرض ایده‌جك ؛ بوندن طولایی حاصل اوله‌جق منفعت ومضرت دولت وامته عائد اولدیغی حالده نظارت خصوصی دخی امته عائد حقوقدندر . زیرا وکلاده مأموردر؛ آنلرکده افعالی تحقیق اولنوب خاکپای شاهانه‌یه‌عرض اولنه‌جق ؛ اوحالده بربی طرف ناظر ایستر .

س — عموم ملتك نظارتی ممکن اولورمی ؟

ج — خایر ، بوصورت فسادی موجبدر .

س — اویله ایسه نه یاپملی ؟

ج — اهالی طرفندن انتخاب اولنمش برمجلس تشکل ایدوب آنلر نظارت ایتملی . فنالق کورورلرسه حکومته خبر ویرملی .

س — بو مجلسك وظائفی نه‌در ؟

ج — دولتك واردات ومصارفنه واحکام شریعت وقانونك تمامیٔ اجراسنه دقت وَمملکته مضر اولان‌بعضی محدث نظاملرك تعدیلنی طلب ایتمکدر .

س — بك ایی امّا، برآز اول حکومت مشروطه،قانونله مقیداولان‌حکومتدر دیدیکز . شمدی بوراده بویله برمجلسك لزومندن بحث ایدییورسکز . اکر حکومتمز حکومت اسلامیه ایسه تشکل ایده‌جك مجلسك یالکز مسلمانلردن

عبارت اولمسی لازم کلیر . بویله ایسه تشکر اولنور . لکن مختلط اولورسه اوله‌ماز . زیرا شرعاً جائز دکلدر . دکلمی ؟

ج — تشکیل اولنه‌جق مجلس حقنده حاصل اولان شبهه‌نك منشأی اکلاشلدی . اکر بومجلس یالکز مصالح اسلامیه یه متعلق بر مشورت مجلسی اولمش اولسه ایدی اعتراضکز پك بجا ایدی . لکن اویله دکل .

س — عجایب ! تشکیل اولنه‌جق مجلس شورای امت دکلیدر ؟ بومجلس ملکك اداره‌سنی مشاوره ایله مشغول اولمیه‌جقمی ؟

ج — خایر .

س — یا نه یاپه‌جق ؟

ج — بومجلس اعضاسی عادتا اهالی طرفندن انتخاب اولونمش مدعیلردر .

س — چوق شی بونلر دعوی ایچونمی طوپلانه‌جقلر ؟

ج — اوت .

س — کیمدن وَنه‌دن طولایی دعوی ایده‌جکلر ؟

ج — اولا، اهالینك ویردیکی پاره‌لرك محل وَصورت صرفنی آرارلر. اسراف وَیا سرقت اولنمشسه منع وتعقیبنی طلب ودعوی ایدرلر. ثانیاً، مأمورلر احکام قانون خلافنه اهالی یه ظلم ایدرلرسه، مثلا فلان مأمور اهالیٔ مملکته یعنی مؤکلریمزه شویله ظلم ایدییور، دییه‌رك محاکمه وَتجزیه‌سنی طلب ایدرلر . وَقانون، مملکتك معموریتنی کافل اولمق ایچون یاپلدیغی حالده میدانده بولنان محدث قانونلردن بری مضر ایسه، بوقانون بزی خراب ایدییور، دییه‌رك تعدیلنی ایسترلر . بالفرض ایستدکلری تعدیلات دولته ضررلی ایسه، بومجلسك اوست طرفنده برده مجلس اعیان واردر ، اونلر تدقیق ایدرك رد ایدرلر . بونکله برابر قانونك موقع اجرایه وضعی مطلقا ذات حضرت پادشاهینك تصدیقنه محتاجدر . مضرتنی کوردیکی حالده، پادشاه تصدیق ایتمز. حاصلی خط همایوندن دخی آکلاشیله‌جغی اوزره بومجلسك وظیفه‌سی محدود اوله‌رق یالکز کورولن فناالقلری بیان ایله دعوادن عبارتدر. بوایسه هریرده هرکسك حقیدر. باخصوص بزده شرع شریف ایله‌ده مؤیددر. برمدعی، مثلا خرستیان اولسه‌ده برمأموردن ظلم کورسه‌وَ محکمه‌یه کیدرك شکایت وَحقنی طلب ودعوی ایتسه، قاضی اولان ذات اوکا، سن خرستیانسك دعوایه حقك یوقدر ، دییه بیلیرمی ؟ خصوصیله شریعت اسلامیه نظرنده مسلم

ایله غیر مسلم حقوقجه مساویدر . وظیفه‌لرینه دقت اولونسون : سویلدیکمز مجلس، عادتا فنالقلردن طولایی شکایت ایدر بر هیئت مدعیه‌در . بز بو مجلسك تشکیلیله غیر مسلم اولانلری ولی اتخاذ ایتمیه‌جکز. آنلرده مشروع اولان حقوقلرندن ناشی بزمله برابر کوره‌جکلری فنالقلردن دعوی ایده‌جکلر .

بوقریده دینلدیکی کبی بوایشی عموم اهالی تسویه ایده‌مز. طرفلرندن تعیین ایده‌جکلری وکیللر واسطه‌سیله حاللرینی حکومتلرینه عرض ایدرلر . بوبابده‌کی حقلری شرعاً وَانسانیتاً مثبت دکلیدر ؟ خصوصیله آیت جلیله‌ده امر واراده بیوزلدیغی اوزره. مسلمانلرك امم سائره اوزرینه خیر ورجحانی. امر بالمعروف وَنهی عن المنکر ایله دکلیدر؟ شمدی‌یه قدر وقوع بولان فنالقلر احکام شرعیه‌یه توافق ایدرمی؟ ایتمدکلری حالده، بوحاللر شرعه مخالف وَبزه مضردر. دینیلمك وَمنعنه چالشمق بزه وَخصوصیله علمایه عائد وطائفه‌دن ایکن ، سکوت ایدلدیکی حالده آیت جلیله‌ده‌کی خیر ورجحانك مربوط اولدیغی شرط. مفقود اولمازمی؟ مأمورلرك ظلمندن قورتولوب حقوق مشروعه‌سنه تصرف ایتمك، انسانك برنجی درجه‌ده برحقی وَشریعتك برنجی درجه‌ده‌کی اوامرندن بر امری اولدیغی حالده مصارف وَ وارداته وَ احکام قانونك اجراسنه دقتله مکلف بویله بر مجلسك وجودینه احتیاجمز بدیهی دکلیدر؟ بروجه مشروح بونلرك ایچنده برقچ دانه‌ده غیر مسلم بولنورسه شرعك خلافیمی اولور ؟ سز اسلام دکلسکز ، بزمله برابر حالکزی دولته‌عرض‌ایله دعوی ایتمکه حقکز یوقدر، دینیلورمی؟ بوکا شریعت اسلامیه راضی اولورمی ؟ حاشا .

س — اهالی ویردیکی پاره‌نك محل صرفنی نه حق ایله صوره بیلور ؟

ج — اسراف ، یاخود سرقت وَظلم ایله دولت خراب اولور . دولتلرك خرابی‌اهالینك خرابندن نشأت‌ایدر ، یعنی‌اولا اهالی‌خراب اولور. بووخامتدن قورتولمق وَفنالقلردن پادشاهنی خبردار ایتمك ایچون هردرلو اسبابه تشبث ایتمکه اهالینك حقی واردر . زیرا سوء اداره‌ده اولا خرب اوله‌جق اهالیدر .

س — بوفنالقلرك وقوع بولمامسنه وکلانك دقتی کافی دکلیدر ؟

ج — دکلدر. زیرا انسانلر اغراض نفسانیه ایله متخلق اولدقلرندن بر آدمك النده‌کی اقتدارکیفنه معلق اولونجه، امنیت‌مطلوبه حاصل‌اولاماز. یا وکلاده دقت ایتمزلرسه. یاخود فنالغی آنلر یاپارلرسه نه یاپیلور ؟ محو ومنقرضمی‌اولملی ؟

س — بومجلسك لزومنى آكلامق اوزره برآز دها تفصيلات ويرمكزى رجا ايدرم .

ج — تفصيلاته حاجت يوق . يالكز بر زماندنبرى ظهور ايدن فنالقلرك سبب ومنشأنى ملاحظه ايتمكزى توصيه ايدرم . بزده اويله بر مجلس اوله‌يدى، اداره‌نك معلوم اولان وقته قدر واقع اولان تخريباتنه ميدان براقمازدى. زيرا « بوكيديش هيئتمزى محو ايدر » ديه‌رك بحق دعوى ايدرلردى. مثلا برمتصرف بر مملكت خلقنه ظلم ايتسه اهالى والى‌يه ، والى ديكله‌مزسه باب عالى‌يه شكايت ايدرلر ، باب عالى‌ده ديكله‌مزسه خاكپاى شاهانه‌يه عرض ايدرلر . لكن باب عالى ايشى ياكلش آكلاتير وپادشاهى اغفاله مقتدر بولنورسه اهالى حالنى كيمه عرض ايتسون . بزده برصدر اعظم ايله برچيفتجينك حقوقجه هيچ برفرقى يوقدر . لكن بالفرض برصدر اعظم بالذات برآدمه غدر ايتسه ، حكومت مطلقه اصولى دوام ايتديكى صيره‌ده او آدم صدراعظمله محاكمه اولوبده استيفاى حق ايده بيلورمى؟ مأمورلرك دها كوچكلرى بيله بويله‌در .

س — اومجلس اولورسه هردرلو حقوقندن امين اولاجقمى ؟

ج — اوت .

س — بومجلسك آكا نه تأثيرى اولور ؟

ج — پك چوق تأثيرى واردر . چونكه اهالى طرفندن انتخاب اولنه‌رق صورت رسميه‌ده اجتماع ايده‌جكلرندن هرشيئك حقيقتنى حكومته ياخود نهايت درجه‌ده خاكپاى شاهانه‌يه عرض ايدرك محاكمه‌سنى طلب ودعوى ايتدكلرنده محاكمه‌لرى اجرا اولنوب سائرلرينه‌ده عبرت اولور. شوحاله نظراً بويله برمجلسك وجودى عادتا واجبدر .

س — بومجلسه بزمله خرستيانلرك احتياجى مساويمیدر ؟

ج — بزم احتياجمز دها زياده‌در . زيرا خرستيانلر هردرلو شكايتلرينى ايستدكلرى يولده اسماع ايديورلر. حتى ايجاب ايدرسه بطريقخانه‌لرله دول اجنبيه سفراسنك محابت وحمايه‌لرينه دخى مظهر اوليورلر. ظن ايدرم‌كه شمدى‌يه قدر صورت مخصوصه‌ده برمسلمانك مغدوريتندن بحثله باب عالى‌يه برتقرير كلمه‌مشدر . لكن يالان كرچك خرستيانلرك مظلوميتى حقنده‌كى شبعه‌لر اوروپايى بيله اينانديروب اوبابده باب‌عالى‌يه تبليغات رسميه اجرا اولنديغى وصحابتك درجاتنى

هركس بيلور. شو حاله نظراً بويله برمجلسه بزم احتياجمزدها زياده در. خرستيا- نلرجه بو مجلس اولمسه‌ده مقصدلرى حاصل اولور وَ اوليور .

س — برطاقم آدملر نيچون بونك عليهنده لسان قوللانيورلر ؟

ج — انلر برقاچ فرقه‌يه منقسمدر وَ برقاچ مقصـده خدمت ايديورلر . برطـاقى بو مجلسك مختلط اولمسنى شريعته مخالف كوريورلر . بوقسه شـدت لزومنى وَعادتا برهيئت مدعيه اولوب مدعى اولان ولوكه خرسـتيان اولسون ، دعوايه حقك يوقدر. دينيله‌رك رد ايديله‌ميه‌جكنى دوشونمش اولسه‌لر ، اويله اعتراضلرده بولنمازلر . بر طاقى‌ده بويله بر هيئت اولماديغندن اهليت آرانميوب هرشى التماس‌ايله اولوب بيتديكندن، مثلا طريق علميه رجالندن ايسه، بشيكده مدرس وَمولويت فلان ديه‌رك بلا استحقاق مناصب عاليه‌يه وارمش وَاصـول استبداددن تلذذه آليشمش اولانلردركه بونلرك اعتراضى‌اويله برمجلس اولورسه اللرنده‌كى مأموريت وَنفوذ واستقلال ضايع اولور قورقوسيله معترضدر . يعنى « بويله برمجلس اولورسه فنالقلرمزى كوروب حكومته وَ پادشـاهه خبر ويررلر صكره مأموريتلرمزدن انفصال ايدرز » ياخود « چوجقلرمزى رتبه وَمعاشلرله مسرور وَمسـتفيد ايده‌مز » كبى يالكز اغراض وَمنافع شخصيه‌لرينـه خدمت ايديورلر. حال‌بوكه برقاچ آدمك منفعت شـخصيه‌سى اوغرينـه ارباب اهليت كوشه بوجاقلرده چوروبوده بالآخره قوجه بردولت عثمانيه‌نك محو ومنقرض اولمسـنه هيچ بر وجدان انصـاف و حقانيت قائل اولاماز . بوكبى معترضلرك قولى نظر شريعت وانسانيتده دائما مردود اولمق لازم كلور.

س — بوسوزكزدن مجلسك توجيه مناصبه دخى قاريشه‌جغى اكلاشيليور. بوايسه حقوق امامته دخى منافى اولديغندن جائز دكلدر.

ج — بو مجلسـك وظيفه‌سى اداره‌ده فنالق كورورسـه عرض و اخطار ايتمكدر. يعنى مناصب وَتعيين مأمورين حقوقنه اصلا قاريشماز . كافۀ مأمورينك عزل ونصبى‌ذات حضرت پادشاهينك النده‌در. مجلس، يالكز مأمورلرك افعالنه دقت ايده‌جك . بر مجلس ، بر مأمورك سؤ حركتنى كوروب خبر ويررسـه او مأمورك بقاسـنى هانكى پادشـاه ايستر ؟ حق امامت ديديككز مقام جليل خلافتـه عائد اولان امرقضا ماده‌سـيدركه احكام شرعيه‌دندر . بونلر دخى — يعنى قاضيلر — سائر مأمورلركبى امر پادشاهى ايله نصب اولنور. بوسببله اوحقه

قطعاً خلل کلمز . لکن قاضی اولان ذات خلاف شرع حرکت ایدرسه . پادشاه خبردار ایدیلەرك . عزل اولنوب ینه امر و ارادهٔ پادشاهی ایله یرینه دیکری تعیین اولنور . اوحالده حق امامته هیچ تعلق ایتمز. ثانیاً اهالینك شکایتنی موجب حاللری ارتکاب ایدن مأمورلر ، یاجهللرندن وَیاخود دنائتلرندن طولایی اوحالی ارتکاب ایدرلر. لکن آنلرك سؤ استعماللرندن حکومته شکایت ایدن بویله برمجلس اولورسه، یعنی اونلرك قوتنه قارشی بویله برقوت اولورسه، فناالقدری کورلدکجه مقام جلیل خلافته عرض اولنەجغندن وَملکك صاحبی اولان ذات حضرت پادشاهی قطعاً راضی اولمیەجغندن یاعزل اولنورلر وَیاخود اصلاح حال ایدرلر. اوحالده سؤاستعمالات دخی آزالور.

س — بومجلس اولورسه خرستیانلر دخی مأموریتلره کیرەجك فضله اولەرق آنلردن عسکرده آلنەجق . حالبوکه بونك نتیجەسی فنا اولوردینلر وار.

ج — خرستیانلرك مأموریتلره کچمسی بومجلسك ظهورینه عطف ایتمك دولتمزك اصول ادارەسنه وَاحوال زمانه وقوفسزلقدن نشئت ایدر. سویلینلردن سؤال ایدرزکه امور ملکیەیه مأمور دوائردن خرستیان بولنمیان دائرەمز وارمیدر؟ بونلر دولتك موقعی وَاصول ادارەسی ایجابنجه طبیعیدر . معمافیه بو ماده، بر مسلم بر غیر مسلم ایله بر تارلایه متصرف اولوبده تارلانك اداره وَاعمارنی آنکله مذاکره ایتمسنه تشبیه اولنەبیلیرکه شرعاً وَعقلاً برکونا محذور دخی یوقدر. محذورك بریده عسکرلك مادەسی اولیور. بوده اومجلسك النده دکلدر ، دولتك بیلەجکی شیدر . زیرا مجلسك وظیفەسی یوقاروده دیدیکمز کبی محدوددر . بونکله برابر لزوم صحیح کوروندیکی حالده، رایت اسلام التنده بولونمق شرطیله، غیر مسلم عسکر استخدام ایتمك، حتی غنایمدن حصه ویرمك دخی مشروعدر. نتەکیم تاریخلرده دولت عثمانیه عسکرینه معاونت ایچون خرستیاندن وَتبعهٔ دولتدن پك چوق دفعه کلیتلی فرقەلر وَجماعتلر قوللانلدیغی میداندەدر . شوراسی مسلمدر : عسکرلك اویله بر نظامدرکه بو نظام آلتنه کیرن آدم، او نظام اوزره حرکته مجبور اولور. قارشوسنده باباسی اعلان خصومت ایتسه، آکا قورشون آتار. نتەکیم بوکونکی کونده اسلام اسلامه قورشون آتیور . سلطان محمود ثانی زماننده ظهور ایدن مصر وقعەسنده بربرینه قورشون آتانلر مسلمان ایدی . بالدفعات ینه مصر وَعثمانلی

عسكری سوق ايتدك . يمن خلقی دخی مسلمان ايدی . شيعيلرده همنذهبنه قورشون آتمامق اعتقادی پك قوتليدر . بغدادده عسكرلك ايدن شيعيلر، حكومته عصيان ايدن بعضی شيعی قبيله‌لر عليهنه استعمال اولنيور . نه حاجت، روسيه دولتنك اوزرمزه سوق ايتديكی اردولرده بر چوق تاتارلر بولنيور. آنلر بزه قورشون آتميورلرمی ؟ ثانياً اكر خرستيان خرستيانه قورشون آتمامق لازم كلورسه، دول سائره اردولرينك برايشه يارامامه‌لری، ياخود بربريله حرب ايتمه‌ملری لازم كلور . حال بوكه شمدی‌يه قدر بونك عكسنی كوردك . حاصلی عسكر اولان آدم عسكرلك صفتنه، نظامنه خدمت ايدر. بونده دين وَملت آرايه‌مز. بونلر تجربه‌لرله ثابت اولمشدر. حتی ييلديرم بايزيد، تيمورلنك ايله حرب ايتديكی اثناده معيتنده‌كی اردو طاغيلديده شمدی بزه قورشون آتان صربليلرك اجدادندن بش آلتی بيك صربلی وظيفه‌لرينی ايفا يولنده محو اولنجه‌يه قدر چاليشديلر بونلر نفسمزده وقوع بولمش شيلردر . بونكله برابر هر نوع تكاليفی ايفا ايدن مسلمانلر عسكر دخی ويرييور. بوسببله نفوسه كوندن كونه نقصان كلورسه نتيجه‌سی دخی بالطبع فنا اولور .

س — بونلره سلاح ويريليرسه فنا اولمازمی ؟ صربليلرله بلغارلر ميدانده دكلمی ؟

ج — صربليلرك بوعصيانی ، دمين سويلديكم مجلسك بولنمامسندن نشئت ايتدی . اكر اويله بر مجلس اوله‌يدی، وقتيله هرسك عصيانك سببنی تحقيق ايله‌برابر، بونك دوامی مضردر، ديه‌رك بركون اول اوردیرلمسنی طلب، وَقصور اولمش ايسه ، قصور ايدنلرك جزاسنی دعوی ايدرلردی . دولتده حاله واقف اوله‌رق ايش، سرعتله بيتر كيدردی . بزده بويله بر مجلس اوله‌يدی سنه‌لرله بلغارلرك ايچنده طولاشان مفسدلر دفع ايديلوردی. بزده‌بويله برمجلس اوله‌يدی، شمدی ايكی‌يوز سكسان مليون ليراله واروب، وارداتمز فائضرينه‌كيدن بورجلر عقد ايدلمزدی وَ لزومی حالنده‌آلنانلر دخی يغما ايدلميوب، ملكك معموريتنه وَتزييد ثروتنه صرف اولنوردی . دها ايلروسنه كيدرسه‌ك، قريم وَسائر معلوم اولان ضايعات اولمازدی . نه‌حاجت. بومجلس بزم ايچون واجبميدر، خيرلميدر دكلميدر . شونكله‌ده آكلاشيلوركه شمالده معلوم اولان قومشولرمزجه يكده ممنونيتنی موجب اولمادقدن بشقه، التی آيلق متاركه‌نك عليهنده بولندقلری كبی،

بونك دخی علیهنده بولنیورلر . حتی كندی ایچمزدن بعضیلرینی جلب واغفال ایدرك بینمزده تفرقه حاصل ایتمكه چالیشیورلر . ایشته معترضلردن بورالرینی بیلوبده افكارنده اصرار ایدنلرك قنغی طرفه خدمت ایتدكلری آكلاشیلمیدر .

س — صورت تشكلنده رأیكز نه‌در ؛ اوروپایه‌می تقلید ایده‌لم ؟

ج — خایر ، فرانسز ویا انكلیزلرك اخلاق واحتیاجی اوزرینه یاپیلمش شیلر بزم ایشمزه كلمز . بزده یاپیله‌جق شی ، مادامكه شریعت اسلامیه هر درلو حریت بشری ومحاسن اداره‌یی شامل وپك واسعدر ، او حالده آنك قواعد واسعه‌سی اساس اتخاذ اولنه‌رق آكا واحتیاجمزه كوره یاپلملیدر . خط همایون دخی بوصورتی امر ایتمكله آكا كوره یاپیلیور ایمش . بروجه مشروح مجلسك اقدم وظائفندن بری ، احكام شرعیه اوزرینه مؤسس اولان قوانینك اجراسنه نظارتدن عبارت اولمسیله اوسایه‌ده پك آز وقت ظرفنده قازانه‌جغمز قوت و سعادت سایه‌سنده اوروپاده برنجیلك شرفنی احراز ایدرز »

« عندالمطالعه آكلاشیلیوركه بورساله مندرجاتی آرزوی استبدادی لمصلحة اخفا ایتمك ایستین پادشاه جبّارك مقدّس عد ایتدیكی حقوقنه علنی بر تجاوز وتعرض دیمكدی . وخصوصیله [س — مثلا پادشاهك افكار و حركاتی سقیم اولور ویاخود وكلا وقرناسی اغفال ایدرك محدود اولان دائره‌یی تجاوز ایدرسه بوكا كیم نه‌دیه بیلیر؟ ج — بر مقتضای شرع شریف یا كندوسی اصلاح نفس ایدر یا منعهٔ مسلمین آنی اصلاح ایدرلر] فقره‌سی جالس صندلیٔ سلطنت اولان هرهانكی بر ذاتك اعصابنی لرزه ناك ایده‌جك صورتده تهدید آمیز ایدی . بناءً علیه بوتعرض علنی‌یی سلطان كیندارك هضم وكضم ایده‌مه‌مسی پك جبلی وطبیعی ایدی . برطرفدن‌ده سلطان عزیز جنتمكانك بعض منتسبانی « عم محترمكز علیهنده فلان شونی یاپدی ، فلان بونی یاپدی ، بونلر علی‌الاطلاق خاندان سلطنت عثمانیه‌نك دشمنیدر ، جمهورجیدر » كبی القاآت موحشانه ایله وقعهٔ خلعده علاقه‌دار بولنانلر اوزرینه لاینقطع غضبنی دعوت ایدرلر ایدی . ایشته نزاكتنه حدوغایت تصور اولنه‌میان بویله بروقت فترتك ایجاباتندن نشئهٔ غرور نابمحل ایله ، دیه‌بیلورزكه ، مدحت پاشا غافل ایدی . استقبالی كوره‌میوردی . چونكه ، ضیا پاشا ، او آقشام دولتخانه‌لرینه كیده‌رك اخطاراتمی تقریر ایتمه‌سی اوزرینه انتباه وقبول ایتملری اقتضا ایدركن قطعاً اهمیت ویرمه‌مش

وَ ذات شاهانه‌یه‌ده عرض ایتمه‌مش اولدقلری مؤخراً آکلاشلدی. حتی هدیهٔ عسکریه جمعیتنك وَعساکر ملیه باطیردیلرینك قطعیاً رفع والغاسی حقنده صدور اولان ارادهٔ سنیهٔ تکدیر آمیز اوزرینه مشارالیه حضرتلرینه « بنده‌کز ضیا پاشا ایله عاقبتك بووخامته منجر اولاجغنی وَعساکر ملیه مسأله‌سنك خاکپای شاهانه‌یه لزوم عرضنی اخطار ایتمشدم. سزه سویله‌مدیمی؟ » دیه واقع اولان استیضاحه قارشو « خایر ، بکا بویله برشی سویلدی » بیورمشلردی. اواثناده کوسه رائف افندی دخی حاضر ایدی. ١) پاشانك یننده جیقدقدن صکره رائف افندی یانمه کله‌رك « پاشا یالان سویلدی. ضیا پاشا اخطارات صائبه‌کزی تبلیغ ایتمشدی. حتی بنده حاضرایدم، لکن پاشا مهمسه‌مدی » دیدی. شو حالده مدحت پاشا غلبهٔ محجوبیت ایله انکار حقیقته مجبور اولدی دیمك اولیور.

رتبهٔ مشیریت ایله بوسنه وَهرسك قوماندانلغنه تعیینم

« ایشته احوالك کسب ایتدیکی بواستعداد، ذاتاً وهم ووسوسه ایله مخمراولان وجود عبدالحمید خانی‌یی براضطراب و تألم فوق‌العاده ایله بحضور ایتمش وَبواغتشاش درونیسنك اندفاعنه چارهٔ اول اوله‌رق مدحت پاشا طرفکیرلکیله وَ صفت فاعلهٔ عربده جویی ایله لغرض تشهیر اولنان بنم وَبرده عساکر ملیه جمعیت تشکیلیه‌سی رئیسی صفتیله غزته‌لرده اسمی یازدیران ضیا بکك تلطیفاً درسعادتدن تبعیدی دوشونلمش اولمغله ذی‌الحجه‌نك اونجی چهاشنبه کونی بارتبهٔ مشیری بن بوسنه وَهرسك قوماندانلغیله احمد مختارپاشایه خلف اولدم ٢) درت کون صکره‌ده ضیا بك رتبهٔ وزراتله سوریه والیلکنه نصب وتعیین قلندی.

---

١) اعیاندن رئف پاشا حضرتلری.

٢) پدر مرحوم بوسنه وَهرسك قوماندانلغندن برآز اول محضا درسعادتدن تبعید اولنمق ایچون، با ارادهٔ سنیه صفت و مسلکیله هیچ مناسبتی اولمیان برمأموریته یعنی عربستان وَعراق وَحجاز قطعه‌لرینك مقدار نفوسنی تحریر وَاستتیقنی تنظیمه مأمور ایدلمش وَ آنجق حربجه مسبوق‌الخدمه اولمسی نظر اعتباره آلنه‌رق مستعد ظهور اولان محاربت صیره‌سنده بوکبی واهیات ایله اشغالی اوزمانك مجلس مخصوص وکلاسنجه تصویب اولنمدیغندن صدر اعظم محمد رشدی پاشا، حکم ارادەیی انفاذده‌کی معذرتنی سلطان حمیده بامضبطه عرضه مجبور اولمشدر. بو مأموریتك تاریخ توجیهی باب عالی قیوداتنده موجود اولمق لازم کاوب بزجه مجهولدر.

« بیك ایكیوز طقسان اوچ سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك اونجی وَ بیك ایكیوز طقسان ایكی سنهٔ مالیه‌سی كانون اولك اون بشنجی چهارشنبه كونی بعد صلاة‌العید رسم معایده‌ده حاضر بولونمق اوزره هركسله برلكده بن‌ده طولمه باغچه سراینه كیتمش ایدم. قبل‌المعایده مابین مشیرینك یاننه، یعنی محمود جلال‌الدین پاشانك اوطه‌سنه دعوت اولندم. اوراده ردیف پاشاده حاضر ایدی. محمود پاشا بعدالتقبیل یدیمه بر تذكره صوندی كه مندرجاتی بارتبهٔ مشیری بوسنه وَ هرسك قوماندانلغنه تعیینم حقنده صادر اولان ارادهٔ سنیه‌یی مبلّغ وَ مدلول ارادهٔ سنیه حقمده برلطف فوق‌العاده‌یی مبشّر ایدی. لكن سوق طبیعی بكا بو ترفیعی ، بر نشانهٔ تبعید ونفرین وَ بر مقدمهٔ فلاكت رهین اولمق اوزره تلقی ایتدیردی . تذكرهٔ سنیه‌یی مع القیام اوپوب باشمه قویمق كبی مراسم جاریه‌یه رعایته قطعاً لزوم كورمیه‌رك اوطوردیغم مندرك یاننه براقیویردم. وَبومثللو توجیه رتب ومناصب مقابلی عادت اولدیغی وجهله سویلنه كلن تعبیرات تشكر سازی وَ طاقیلان اوضاع خشنودی نمایی‌یه بدل‌ده وجهمده بر عبوست طبیعیه پیدا اولدی كه اضطراب حالمه محمود جلال‌الدین پاشاده انتقال ایدرك « غالبا رتبهٔ مشیریدن ممنون اولمادیكز » عتابیله ، اعتقادنجه سرزنش ایتمك ایستدی . او اثناده بنده‌كی حرارت حدت درجهٔ اشباعی بولدیغندن آرتق كظم وهضم كبی لوازم احتیاطیه‌یه هیچ التفات ایتمكسزین، بی محابا «طوغریسی‌یا ممنون اولمادم» جوابیله مقابله‌ایتدم. سرای‌همایونده سرای مشیری حضورنده ارادهٔ سنیه‌یه قارشو بویولده طور ومعامله نامسبوق وَغیرمأنوس اولمغله كورلمسی ایستنلمین شو حالم ، محمود جلال‌الدین پاشانك صفت عظمتنه طوقندی وَبحق ده طوقونملیدی. كرچه بن سرای همایونك لوازم شانندن اولان عظمتنه طوقونمق غرضنده دكلدم . لكن اعلای شان دولت وملت ایچون اختیار ایتدیكم فداكارلقره بویله تبعید صورتیله كوردیكم مقابله، عنان اختیاریمی الدن آلمش ایدی . بنم ایچون دانهٔ یكانهٔ اغفال عد ایتدكلری رتبهٔ مشیریت توجیهندن غرض و تصمیم نه اولدیغنی اكلامه‌مقلغم مطلوب وملتزم ایدی . باشمه بردستار فلاكت طولایوب بیق آلتندن « ایشته بلا كی بولدك » دیه‌رك كولمكی وَ طرفزدن‌ده ابلهانه وَسده دلانه تشكرنر ، سوزجلر ، تبصبصلر كورمكی آرزو ایدرلردی . بنی بو دركهٔ فطرتده طانیمق، فرط بلاهت وَاویله وضع حیثیت ناشناسیده بولوندیرمغی ایسته‌مك، مزیت مجبوله‌می

انکار وَصفت فاخرهٔ انسانیتمی استحقار ایدی. ایشته‌بن بونی قبول ایده‌مزایدم. بناءً علیه طور درشتی طاقنمغه لزوم کوردم . بووضع، فرصتجوی اسائت اولان ضمَّر پرکینك محك تجربه‌سی ایدی. محمودجلال الدین پاشادخی اورمانك حکمنجه بو ضمَّر اصحابندن طانندیغی جهتله وضع درشتانه‌می، بر طور سرکشی و مخالفته تقلیب مصمم اولان سؤنیته وصول ایچون الککسدیرمه بر یول اولمسندن وَبوطریق ایله ادعا ایتدیکی عبودیت و اخلاصی تأیید و اثباته ظفریاب اولمق آمالندن هوسلنه‌رك برچهرهٔ عبوس مستنطقانه ایله سؤاله دوام ایتدی :

محمود جلال الدین پاشا — نیچون ممنون اولمادیکز ؟

بن — عزل و نصبدن مصون اولان فریقلق رتبه‌سندن ممنون ایدم. فریقلرك وظائفی محدودوَ کلیات اموره طرق مداخله وَ انتسابلری مسدوددر . او جهتله بورتبه‌ده قالدقجه برطاقم مصالح مغشوشه‌یه قاریشمش اولمام . لکن رتبهٔ مشیریت بنی‌ده برطاقم معظمات اموردده بولندیره‌جق دیمکدر. مشربم، حالم، ترویج اباطیل وَتأویل وتغییر حقایقه وَمزاج این و آنه خدمته قطعاً مساعد اولمادیغندن بش آلتی آی صکره شبهه‌سز مغضوب ومنکوب اوله‌جغم، وَشمدیکی منفرد استعاشم اولان فریقلك مخصصاتندن‌ده محروم قالاجغم . ذاتاً ثروت وعقار صاحبی اولمادیغمدن بالاخره سورونورم . بناءً علیه بنی سوروندرمك ایچون مقدمهٔ مهیئه اولان شوتوجیه رتبه‌دن، اوّلا بوندن طولایی ممنون دکلم . برده برسنه‌دنبری هرسك جهتی قوماندانلغی، بر چوق قوماندانلر طرفندن تشویش و تلویث ایدلدی . شمدی بن درت بش قوماندانك ۱) بیللنمش ملوثاتنی تنظیفه مأمور ایدیلیورم. بوبله هم رایحه‌سی وَهم ده حملی آغیر بر بار مستکرهك حماللغنی کوکل البته ایسته‌مز بوندن طولایی‌ده ممنون دکلم ۲)

---

۱) بو بش قوماندان احمد حمدی ، رؤف، احمد مختار، محمود وَدرویش پاشالردر .

۲) بوسنه وَهرسك فرقه‌سنك او اثناده نه‌حالده بولندیغنی آکلامق ایچون احمد مختار پاشانك « الده‌کی بوعسکرله قره‌طاغ علیهنه اعلان حرب دکل، نکشیقه ارزاق ادخالنی بیله‌درعهده ایده‌مم. رفاقتمده‌کی عسکری تبدیل ایدرسه‌کز چایندلور وَالا بنی عفوایدیکز» دییه استعفا ایتمش اولدیغنی بیلمك کافیدر. مع مافیه ایضاحات آتیه‌دن اکلاشیله‌جغی اوزره مرحوم، بو عسکرك حالنی وَمعنویاتنی بر قاچ آی ظرفنده اصلاح ایده‌رك دوقه قله‌لرینه وَ نکشیقه ارزاق ادخال ایتمکه موفق اولدیغی کبی قره طاغك مقر حکزمتی اولان چتینه‌یه ایکی ساعت مسافه‌یه قدر یاقلاشمش‌در .

محمود جلال الدين پاشا — ديمك كه قره طاغه كيتميه‌جكسكز . . .
بن — عسكريم . اراده وَاختيارم المده دكلدر . وقتيله بو حقوقمزى دولته ترك وفدا ايتمشز . صفت عسكريه، امر اولنان محله وَباخصوص مواقع حربيه‌يه عزيمتدن استنكاف و امتناعه مساعد دكلدر . آنك ايچون البته كيدرم . مرامم بو توجيه رتبه ومأموريتدن خشنود اولماديغمى وَممنوناً كيتمديكمى اكلاتمقدر .
« بوسؤاللردن مقصد، سوق‌حدتله بندن قره طاغه‌كيتمم‌جوابنك صدورينه انتظار ايدى‌كه بويله بر جواب، جزا قانوننامه سنده‌كى بند مخصوص وصريحه چرپلمق نتيجه‌سنى على و فق‌المرام دعوت وَ مكنون ضمائره خدمت اوله‌جق ايدى . بن عاميانه طاورانه‌رق بو آرزويه وصوللرينى تسهيل وَكندى الله عليهمه يول كوسترمك بلاهتنى اختيار ايتمدم . بونكته‌يه بالانتقال ويرمش اولديغم جوابدن محمود جلال‌الدين پاشا دخى انتباه ايده‌رك «معزوليت ومنكوبيت سزك كبى ذوات ايچون دكلدر. دولت وملت سزدن هروقت استفاده‌يه محتاجدر. قره طاغلولرده سزك علوهمت وَفرط حميت وغيرتكزه قارشو انشاالله تاب آور اوله‌مازلر . اوجهتجه معلومات محليه‌كزده وارمش » ديه‌رك ماجراى كلامى تحويل‌ايله ستر واخفاى مقصده لزوم‌كوردى. آنك اوزرينه بنده روى ملايمت كوستره‌رك ، ارائه اولنان‌حسن ظن وتوجهدن طولايى اظهار خشنودى ايلدم. وَ فقط زوكورتلكمدن وَ ضرورت نقديه‌مدن بحثله رتبهٔ مشيريتك معجلات مخصوصه‌يه ويريله‌كلن تخميناً بيك ليراى عثمانى‌يه بالغ خرج تشريفاتنى ادادن عاجز اولديغمى وَ بو تأدياتدن عفوم ايچون پادشاهه عرض كيفيت ايدلمسنى تمنى ايتدم. بوتمنياتمه قارشو محمود جلال‌الدين پاشا «بويله برعفوك امثالى نامسبوقدر. بر صرافدن فلاندن بالاستقراض تأديه بيوررسكز » ديه مقابله ايدنجه ، بن « معاشدن بشقه واردات انتعاشه‌مالك اولماديغمدن شمدى‌يه‌قدر هيچ برصرافله معامله‌پيدا ايتمدم وَايده‌ممده » ديدم. وَرتبهٔ مشيريت ايله بوسنه وَهرسك قوماندانلغنك توجيهنى مشعر اولان تذكرهٔ سنيه‌يى اله آله‌رق « بن رتبهٔ مشيريتدن ذاتاً ناخشنود دكلم ايشته آليكز كاغدكزى، وَبن‌دنده برشى‌ايسته‌ميكز» جواب قطعيسنى ويردم. آنك اوزرينه محمودجلال‌الدين پاشا « باقالم برچاره‌سنى بولور، افندمزه عرض ايله عفوكز ايچون رجا ايدرز » ديه‌رك سد كلام ايتدى . وَبن‌ده تذكرهٔ سنيه‌يى مقام‌سرعسكرى‌يه راجعيتمدن ناشى رديف پاشايه ويره‌رك،

مابين اوطه‌سندن چیقدم . طوغری اویه کلدم. فی‌الحقیقه محمود جلال‌الدین پاشا ذات شاهانه‌یه عرض ایله خرج تشریفاتدن عفوم ایچون ارادهٔ سنیه استحصال ایده‌رك اولبابده مابين همايون جانبندن یازیلان تذکره‌یی بکا کوندردی‌که صورتی شودر :

دولتلو افندم حضرتلری

عهدهٔ استهال دولتلرینه توجیه واحسان بیورلمش اولان رتبهٔ سامیهٔ مشیری منشور عالیسنك عائدات تشریفیه‌سی عفو بیورلمش اولدیغندن منشور مذکورك مراسم معتاده ایله اخذ واستیفاسنك بوکون ویاخود یارین اجراسی حقنده رأی دولتلری نه مرکزده ایسه ایصالنه ابتدار اولونمق اوزره کیفیتك اشعارینه همم والای مشیریلری مصروف بیورلمق بابنده امر واراده حضرت من له‌الامرکدر

۱۷ ذی‌الحجه ۹۳ سعید

« بوتذکره، خرج تشریفاتدن عفویمی تبشیر ایله‌برابر منشور عالینك یوم قرائتنی تعیینه بنی ترخیص ایدییورایدی . جواباً بر تشکر نامه تقدیم ایده‌رك ذی‌الحجه‌نك اون سکزنجی پنجشنبه کونی بك‌اوغلنده پانغالتیده‌واقع مکتب‌فنون حربیه‌ده منشور عالی رسم قرائتنك اجراسنی نیاز ایتدم. بومثللو مناشیر عالیه مشیران و وزرانك قوناقلرنده قرائت اولنمق دأب قدیم ایدیسه‌ده یکی باغچه سمتنده واقع بزم خراب خانه بویله طنطنه‌لی بر آلایی قبوله نه حالاً و نه‌ده حجماً مساعد ایدی. والحاصل بوبابده ده تعلق ایدن ارادهٔ سنیه اوزرینه کانون اولك یکرمی‌اوچنجی پنجشنبه کونی مراسم معلومه‌سیله ومکتب شاکردانی مواجهه‌سنده منشور قرائت اولندی . منتهی صنف شاکر داننذن ازمیرلی اسمعیل افندی ۱) باجمله طلبه نامنه بو توجیهدن طولایی اظهارممنونیتی حاوی بر نطق اوقومق ایچون اورته‌یه چیقدیسه‌ده لمصلحةٍ منع ایتدم ۲) چونکه

۱) الیوم سوریه والیسی بولنان فریق اسماعیل پاشا حضرتلری :

۲) مرحوم، نطقك قرائتنی منع ایتمش‌ایسه‌ده ۲۷ کانون اول ۹۲ تاریخلو بصیرت غزته‌سی منشور قرائتی رسمنه دائر برمقاله یازارق نطقك بر صورتنی‌ده عیناً درج ایتمش اولدیغندن کرك رسم قرائتك صورت جریانی وکرك نطق مندرجاتی معلوم اولمق اوزره اومقاله‌نك بورایه نقلی مناسب کورلمشدر:

حقمده‌كی افكار همايونه بردرجه‌يه‌قدر كسب‌وقوف ايتمش ايدم. بويله‌حريتپردازانه يازلمش برنطقك منشورعالی عقبنده قرائتی ذهن همايونی بتون بتون تخديش ايده بيلور ايدی .

« هركسك بيلديكی وجهله بومثللو مراسم تلطيفيه‌نك يوم جرياننده ترفيع رتبه ايدن ذوات ايله خصوصيت الفتی اولانلر محل تشريفاتده حاضر بولنورلر. وكلا وَ وزرا طاقمندن اوزمانك حكمنجه خصوصيتمز اولان سرعسكر رديف وَماليه ناظری يوسف پاشالرله بردرجه‌يه قدرده مدحت پاشا حضرتلری ايدی . مشارالیهمدن هيچ بری بزی آلقشلامق نتيجه‌سنی كوستربر وضعده بولنمق ايسته‌ميه‌رك كندولرينك طرفمزه بر مناسبتی اولماديغنی ذات شاهانه‌يه اشراب ايتمك

« بودفعه عهدهٔ استيهال دولتلرينه مشيرلك رتبهٔ ساميه‌سنك توجيهيله هرسك وَبوسنه قوماندانلغنه تعيين بيوريلان دولتلوسليمان پاشاحضرتلرينك منشورعاليلری ناظری بولنديغی مكتب حربيه‌ده قرائت اولنمسنه ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهی شرفسنوح وصدوربيورلمش اولديغندن كچن پنجشنبه كونی ساعت يدی راده‌لرنده ياوران حضرت شهرياريدن وَاركان حربيه قائمقاملرندن عزتلو حاجی نظيف بك وساطتيله وَ اوكنده حضوری معتاد اولان تشريفاتجيلر بولنديغی حالده مكتب فنون حربيه‌يه شرفورود ايدوب شاكردان طرفندن برصورت فوق‌العاده‌ده استقبال اولنمشدر. شويله كه: دردنجی وَبشنجی سنه اركان حربيه صنفلريله مكتبك امرا وَضابطانی جمله‌لق اونيفورمه‌لرينی لابس اولدقلری حالده صف حربك باشنده طوره‌رق وَاوچ يوزدن متجاوز شاكردان دخی صفلرينه عائد اسلحه‌ايله مسلح اوله‌رق قشله‌نك خارجنده برصف حرب نظامی تشكيل ايتمشلردر . آلای سنجاغی ايسه شهرتكير عالميان اولوب تمثال شجاعت ديمكه شايان بولنان وَبودفعه قره طاغده شربت شهادتی نوش ايدن مصطفی جلال‌الدين پاشا مرحومك مخدومی يوز باشی انوربك يدنده بولنمش وَاشبو نظام حربك قارشوسنده مخصوصاً كلن عساكر نظاميه ايله مكتبك سواری نمونه بلوكی شاكردان موی‌اليهك مقابلنده برنظام حرب تشكيل ايتمش اولدقلری حالده منشورحكمت مشحون حضرت مشيراكرمی صف حربك صول طرفنه كلدكده اولجه تهيه ايدلمش برباندو موزيقه ترنمه باشلايوب صف حربك اورته‌سنه وصولنده موسيقه برسلام هواسی چاله‌رق شاكردان طرفندن سلاملاندقدن صكره صف حربك صاغ باشنه ورودنده بريان‌يورويش هيئتی اخذ اوله‌رق وَ موسيقه دخی غايت مؤثر برمارش چاله‌رق منشورك آرقه‌سندن حركته باشلانمشدر .

مشيرمشاراليهك كمال خلوص نيتلرندن طولايی تصادفات مقبوله‌دن اوله‌رق بوصيره‌ده درت طابوردن مركب برآلای پياده عسكری تعليمدن كلركده ايكن شو هيئت منتظمه‌يه تصادف ايتمش اولملريله درحال منشور عظمتنشوره تعظيماً صف‌حربه آچه‌رق سلام آلمشدر. ايشته بووجهله كلركده اولان منشوری، مشاراليه سليمان‌پاشا حضرتلری مكتبك تخت‌قپوسی اوكندن قارشوليه‌رق آلوب اوپدكدن صوكره اوراده حاضر بولنان فريقان بسالت‌اتسامدن

فکرینه دوشدیلر وَامکان مساعد اولدقجه تباعدی محافظهٔ شخصلری ایچون موافق حال ومصلحت کوردیلر . مع مافیه پادشاهه یارانمق غیرتنده نه قدر خطا ایتمش اولدقلرینی پك آچیق برصورتده آکلادیلرکه پك آز برزمان صکره مدحت پاشا وَردیف پاشا رسماً وَیوسف پاشاده من غیر رسم دوچار تغریب اولدیلر .

« دیمك ایسترمکه بزم منشورك رسم قرائتی اوکونیك ساده اولدی . چونکه رتبه مز مقام تلطیفده دکل بلکه نشانهٔ قهر و غضب اولمق اوزره تلقی ایدلدی . یالکز کوسه رائف افندی « مدحت پاشا حضرتلری طرفندن بالوکاله کلدم » دیه‌رك تسلیهٔ خاطر ایتمشیدی .

سعادتلو شوکت وَحسن وفؤاد پاشالر حضراتیله برطاقم ذوات کرام وَامرای بنام موسیقه‌نك اوکنه قاتیله‌رق طوغروجه مکتبك رسمخانه‌سنی تشریف بیورمشلر وَاوراده موسیقه کسه‌رك کافهٔ شاکردان سلام طور وضعنده بولوندیغی حالده مأموری افندی طرفندن کمال تعظیم و احترام ایله فتح وقرائت وَ اصولی وجهله دعا اولندقدن صکره موسیقه « ای غازیلر » هواسنه باشلایه‌رق مکتبك باغچه‌سنه قدر کلش وَاول مشیر فلاطون تدبیرایله ذوات مشار الیهم مقاملرینی بالتشریف شربتلر ایچیلنجه‌یه قدر موسیقه اوهواده دوام ایتمشدر . شاکردان مومی الیهم بر طرفدن پدرلری مقامنده اولان اول ذات فضائل سماتدن آیرلدقلرینه اظهار حزن وَملله کوزلرندن اشك خونین آقتمقده وَدیکرطرفدن ایسه ذات حضرت پادشاهینك مکتبی بو وجهله‌ده شرفلندیرمسنه ابراز شادمانی ومسرت ایتمکده اولدقلری حالده اوچ دفعه « پادشاهم چوق یشا » دعای واجب الاداسنی ایصال کنکرهٔ علیین ایتمشلردر . مؤخراً پاشای مشارالیه شاکردانی تلطیف وتسلیت ضمننده تکرار جامع شریفه طوپلایه‌رق مؤثر برنطق ایراد ایتمش عقبنده شاکردان طرفندن منتخب اوچنجی سنه ارکان حربلرندن ازمیرلی اسماعیل افندی طلاقت وبلاغت ایله نطق آتی یی قرائت ایلمشدر .

صورت نطق

جناب حق وَفیاض مطلق حضرتلری پادشاه قدردان اسکندر توان ولی نعمت بینتمز ولی نعمت عالمیان افندمز حضرتلرینی الی آخر الدوران اریکه پیرای شوکت وشان وَسیف صارم سطوت شاهانه‌لرینی قلادهٔ کردن دشمنان بیورسون آمین . جلوس میمنت مأنوس همایونلرندنبری نخبهٔ آمال عدالت اشتمال ملوکانه‌لری لشکر حقانیتله تخریب بنای شورش حال وَتأیید وتأمین اساس قلعهٔ استقبال قضیه‌سی اولدیغی وَاعمار ممالك قلوب ایله استحصال رفاه وسعادت رعایا وَ استکمال حریت تبعه وَرایا خصوصی ایسه قضیهٔ مذکوره‌نك نتایج طبیعیه‌سندن بولوندیغی جهتله ابتدا حسن نظر کیمیا اثر ملکداریلرینی افکار معدلت دثار همایونلرینك واسطهٔ اجرائیه‌سی اوله‌جق ارباب حمیت وصداقته اماله وَزلال التفات جهاندرجات شهریاریلرینی اصحاب معرفت وکماله اساله بیوردقلرینه اك بیوك دلیل قلم معجز رقم فخیمانه‌لریله سلك تألیفه چکیلن مؤلفات جلیله‌لری ابنای ملته هادی کمال وفضیلت

صورت منشور همايون

جناب نسقساز نظام كائنات جلت حكمته وعمت قدرته حضرتلرينك عهدهٔ خلافت و سلطنته توديع بيورديغى و ظائف نظائفدن برى و بلكه الك مهمى (اعطائقوس باريها) حكمتنجه مراتب سيفيه و قلميه‌نك اهلنه تفويضى مادهٔ معتنابهاسى اولديغندن ومتحزان فريقان بسالت اتسامدن مكاتب عسكريه نظرى اولوب مايهٔ ذاتيسنده مزبور ومركوز اولان كمال مهامشناسى ورويت وسرمايهٔ قابليت اقتضاسنجه كندوسندن اغور ميامنموفور سلطنت سنيه‌مده آن بآن مشهود و بعد ازين دخى حسن خدمت و غيرت و آثار رضاجويى و حميت متماديه

وشمشير سريع التأثير شجيعانه‌لريله كوستريلن غيرت ومهارت جمله‌لرى دشمن دين ودولته بادئ فرار وندامت اولان ذات مشير اكرميلرى حقنده وقوع بولوب شرف تبريكنه موفق اولمقله بختيار بولونديغمز اشبو ترجيه بجعديلدر .

ايشته حامئ حق وعدالت پادشاهمز افندمز حضرتلرينك اشبو منشورعالئ داوريلرينك مكتبمزده قائتى حقنده آبروجه امر وفرمان بيورسى مجرد حليهٔ علوم وفنون ايله تحليهٔ ذات ايتدكدن صكره دين ودولته جانسپارانه ايفاى حسن خدمت وابراز صداقتله طريق حقانيتدن اصلا آيرلمغه غيرت ايتمكله آز وقت ظرفنده مراتب عاليه‌يه نائل اوله‌بيلمك خصوصنك تحت امكانده بولونديغنه مثال ارائه‌سيله شاكردان بنده‌لرينى اثر فخيمانه‌لرينه اقتفا وتبعيته تشويقدن عبارت اولديغى وبو كيفيت ذات فضائلسمات مشيرانه‌لرينك ارته‌دنبرى قلبلرمزه القا بيورمقده اولدقلرى صداقت وحقانيتى تأييد وتحكيمه الك كوزل بر واسطه بولونديغى جهتله شمدى‌يه قدر نائل اولديغمز نعم‌الطاف مالا نهايهٔ ولى‌النعمته منضم اولان بويله بر التفات جهاندرجانك اداى تشكرينه اغورميامن موفور همايونلرنده خون خميتمزك صوك قطره‌سنى دوكونجه‌يه قدر چالشمقدن بشقه برچاره بولاماديغ زى كمال خلوص ايله عرض ايدر ودائما وردزبانمز اولان « پادشاهم چوق يشا » دعاسنى تكرار ايله ختم كلام ايلرز .

نطقك ختامنده مشاراليه حضرتلرى تكرار برنطق بليغ ايله مقابله ووداع ايدرك عودت بيورمشلردر .

غمز ونفاق ، سلطان حميدك تخته جلوسيله برابر باشلامش اولديغنه كوره منشورك صورت قرائتيله نطقده مندرج تعبيرات احتراكارانه‌نك وبالخصوص، وقعهٔ خلع طولاييسيله، «ذات فضائلسمات مشيرانه‌لرينك اوته‌دنبرى قلبلرمزه القا بيورمقده اولدقلرى صداقت وحقانيت» جمله‌سنك برچوق تأويل وتفسيره اوغرامش اولمسى ومرحومك حركتنى تعجيل ايله برابر طلبه ومكتب حقنده‌ده نظر مخصوصى جلب ايتمش بولنمسى طبيعيدر .

اوزمانلرى ادراك ايتمش اولان سرا وضابطاندن كتابه ذيل ايدلك اوزره مطالعات وتفصيلات اعطاسى رجا اولنور .

ظهوری منتظر و مأمول ایدوکنـه مبنی حقنده آفتاب عالمتاب عنایت ملوکانهم ضیابخش و مه منیر عاطفت وموهبت پادشاهانهم شعشعه افزا اولهرق اشبو بیك ایکی یوز طقسان اوچ سنه‌سی شهر ذی‌الحجةالشریفه‌نك اونجی کونی عواطف علیهٔ ملوکانه وعوارف بهیهٔ تاجدارانه‌مدن وهبت افزای سنوح وصدور اولان ارادهٔ سنیهٔ شهریانهم موجبنجه رتبهٔ سـامیهٔ مشیری ایله بوسـنه وهرسك عموم قوماندانلغی احسانیله قدر واعتباری اعلا وترفیع قلنان مجیدی نشان ذیشانك برنجی رتبه‌سنی حائز وحامل اولان اشبو رافع توقیع رفیع‌الشان خاقانی دستور مکرم مشـیر مفخم نظام‌العالم مدبرامورالجمهور بالفکرالثاقب متمم مهـام‌الانام برأی الصائب ممهد بنیان‌الدولة والاقبال و مشید ارکان السعادة والاجلال‌المحفوف بصنوف عواطف‌الملك‌الاعلی مشیر درایتـمیرم سلیمان پاشـا ادام‌الله تعـالی اجلاله‌نك بروجه محرر رتبهٔ سامیهٔ مشیری‌یه نائلیتنی حاوی اشبو مثال‌موهبتمآل فرخنده فال ومنشور فائض‌السرور مفخرت اشتمالی ویردم وبیوردمکه مشارالیه تاریخ مرقومدن اعتباراً مشیریت رتبهٔ جلیله‌سنه متصرف و نائل سفائق‌الاقران والامثال اولدیغندن ادای فریضهٔ تشـکره ابتدار واثبات مدعای درایت ولیاقته سعی بیشمار ایله مودوع ید اماتنی قلنـان قوماندانلغه تفرع ایدن کافـهٔ مهام واجب‌الاهتمامك طبق دلخواه معدلت اکتناه شهریارانه‌م اوزره حسـن رؤیت وتسویه‌سی امراهمنه وبیوك کوچك بالجمله ضابطان و نفراتك مطلوب شاهانه‌مه تطبیقاً وتنسیقات عسـکریه‌یه توفیقاً حسن نظام و انتظاملر بنـك اکمالیه وقایهٔ آسایشـلرینه اقدام وغیرت ایده‌جکی مثللو آنلر دخی مشـارالیهك امرینی نافذ وجاری بیلوب جزئی وکلی امور واقعه‌ده کندویه مراجعت و تعظیم و تکریمی خصـوصنه رعایت ودقتیله سوزنی سـمع قبول ایله اصغا وامرینی بلاتردد اجرا ایلیه‌لر ومشارالیه دخی کندو مادونـنده بولنانلره علی قدر مراتبهم رعایت ونظر شفقت ایله نظارت والحاصل شرائط مشیری‌یی کماینبغی ایفایه صرف قدرتله نائل اولدیغی رتبهٔ جلیله‌یه مترتب و متفرع اولان خصوصاتده تهاون و تکاسلی کی حالاتی قطعاً جائز وروا کورمیوب شویله‌که قسطاس شرع قویم ومقیاس نهج قانون مستقیم موجب و مقتضاسی اوزره عمل و حرکته جهد ایلیه شویله بیله‌لر وعلامت شریفه اعتماد قیله‌لر تحریراً فی‌الیوم‌العاشر من شهر ذی‌الحجـةالشریفه لسنة ثلثة وتسعین ومأتین والف .

روسیه علیهنه حربه متعلق حضور عبدالحمید خانیده عرض اولنان مطالعات

« رسم قرآنتدن بر کون صکره یعنی جمعه کونی آقشامی لاجل التشکر سرای همایونه کیتمش ایدم . یمکدن وَ اقشام نمازندن صکره حضور همایونه دعوت اولندم. پادشاه تلطیفاً صندالیه‌یه قعودیمی فرمان بیوردیلر. محمود جلال الدین پاشا ایله سعید پاشا یی‌ده اوطورتدیلر . بعض آفاقی سوزدن صکره بحثی قونفرانسک قرارلرینه وَ روسیه‌نك تکالیف ثقیله‌سنه انتقال ایتدیره‌رك « بوبابده نه‌دیرسکز » دییه مطالعه‌می صوردیلر. بزده جواباً « قوهٔ حاضره‌مزله روسیه‌یه قارشی حربه مقتدر دکلز . ممکن مرتبه متجلدانه طاورانه‌رق حکم تکالیفی تعدیل وتخفیف ایتدیردکدن صکره روی لیّن کوسترملی وَ روسیه ایله محاربه ظهورینه سببیت ویرمه‌ملیدر . روسیه قوی الشکیمه وَ وسائط موفقیتی مهیا بر دولتدر . تسریع حرکات سوق الجیشیه ایچون حدود عثمانیه‌یه طوغری برچوق شمندوفر انشا ایتدیرمشدر. وضعی، قوتی . حالی ، قریم محاربه‌سنده کی زمانیله قطعیاً قابل قیاس دکلدر . خصوصاً بزم صنوف وَ تشکیلات عسکریه‌مز اوروپانك تنسیقات حاضره‌سنه نسبتله پك کیریدر . تأسیسات جدیده‌دن اولان نقلیه آلایلری ، شمندوفر وَ تلغراف بلوکلری بزده ناموجود وَ کوپریجی بلوکلری وَ کوپریجیلك ادواتی ده پك ناقصدر . قوهٔ جنودیهٔ شاهانه‌لرینك مقدارینی کرچه افندمزه آلتی‌یوز بیك رادەسنده عرض ایدرلرسه‌ده بوعدد یالکز دفترلرك کوستردیکی بررقمدن عبارت اولوب حقیقت آنجق زمان دعوت‌ده تعین ایده‌جکدر. مع مافیه بونلر میاننده یالکز یوز بیك مقداری عساکر نظامیه اولوب آنك‌ده اون بش یکرمی بیکی عراق ، حجاز ، یمن ، طرابلس غرب وَ کرید کبی جهات مستثنا محافظه‌لرینه مأموردرلر وَ یرلرندن انفکاکلری نا ممکندر . قوهٔ باقیه ایسه افراد ردیفه وَ مستحفظه‌در که بونلره عسکر اطلاقی غیر جائزدر . بونلر عسکر دکل عادتا خلقدر . خصوصا که اولجه افراد ردیفه سنه‌ده یکرمی کون قدر تعلیم ایدرلرکن باب عالی ایکی سنه‌در او اجتماعی‌ده منع ایتدی . طرق عسکریه‌مز

يوق . وسائط نقليه‌مز يوق. انتظام عسكريمز يوق ، بو حال ايله نصل حرب ايده بيليرز ؟ فرانسه وَ روسيه محاربه‌سندنبری فنون حربيه پك زياده ترقی ايتدی . شمديكی حربلرده استحصال موفقيت كثرت مقدار ايله دكل حسن انتظام ايله حاصل اوليور . هانكی طرف فناً ايلرولمش ، هانكی طرف طرق عسكريه‌سنی بالا كمال حركات سوق‌الجيشيه‌سنی تسهيل واكمال ايتمش وَ ضابطانی متفنن قيله بيلمش ايسه او طرف قازانيور . پروسياليلر فرانسزلره دلالت حسن انتظام ايله وَ بيوك كوچك حتی اون‌باشيلره وارنجه‌يه قدر باجمله قوماندا هيئتنك تفنن وَ مهارتلری سوقيله غلبه ايتديلر . بزم صنف مقدم رديف طابورلری ضابطاننك پك چوغی مسن وَ معلول وَ حرب و ضربه غير قادردر. رديف تالی طابورلرينك ايسه برچوغنه حالا ضابط تعيين اولنمادی . قولكنزه قاليرسه يدی سكز سنه قدر هرنه تكليف اولنورسه بالتحمل حربدن تماميله اجتناب و احتراز ايتملی . او مدت ايچنده نظاميه طابورلرينی اوروپا دولتلرنده اولديغی كبی دردر بلوكه تنزيل صورتيله تنسيق ايدرك بوندن آرته‌جق ضابطان ايله رديف طابورلرينك علی‌التدريج ضابطجه نقصانلرينی اكمال ايتملی ، مكتب فنون حربيه‌يی توسيع وَ آكا مخرج اوله‌جق مكاتب اعداديه وَ مكاتب رشديهٔ عسكريه‌نك مقدارينی تكثير ايله سنه‌ده لااقل بش‌يوز ضابط يتشديروب آلايلرده كوچك ضابطان ايچون آلای مكتبلری كشاد ايتمليدر. قولكزك مكاتب نظارتی مدتمده قورمغه چاليشديغم بو اساس ، همت سنيهٔ خلافتپناهيلريله تحكيم بيوريلورسه سنوی برچوق متفنن ضابط يتشديريله بيلير. الحاصل توجه جليل شاهانه‌لری ترقيات فنيهٔ عسكريه اوزرينه يدی سكز سنه قدر بو وجهله منحصر ومعطوف اولور وَ برطرفدن‌ده نقليه تلغراف ، شمندوفر وَ كوپريجی بلوكاری تأسيس ايديلورسه ممالك شاهانه‌لری صحيحاً آلتی‌يوزبيك وَ دها زياده منتظم وَ معلم وَ ضابطانی مكمل عسكر يتشديرر ، اردولر چيقارير وَ روسيه كبی بر عدوّ قوينك تجاوزينه مقاومت استعدادينی كسب ايدر . يوقسه شمديكی حالمزله حربك نتيجه‌سی وخامت و ندامتدر » ديدم .

« بومعروضاتمدن « ذات شاهانه‌لرينه آلتی يوزبيك عسكريمز وار ... الخ ديورلر » فقره‌سی ظن‌ايدرمكه محمود جلال‌الدين پاشانك اغبرارينی داعی اولدی. چونكه اووقت ايشيدلديكنه‌كوره ، مشاراليه رديف پاشا ايله برلكده آلتی‌يوزبيك

كشينك جدولنی بالتقدیم سلطان حمیدی حربه تشجیع ایتمکده ایمش ! سلطان حمید معروضات مفصله‌مه قارشو « روسلرك تکلیفاتی یك ما لایطاقدر شان دولتی مخلدر » بیوردیلر . آنك اوزرینه بن‌ده « واقعا النه خنجری آلوب تصمیم سؤ قصد ایله اوزرینه کلمش بر دشمنه کوکس آچوب طورمق مسکنتدر بویله برقصد البته قبول اولنمـاز . قدرتك یتـدیکی مرتبه دفع صائله چالشملیدر . لکن قوللکز صوك درجه‌یه قدر حربدن اجتناب واحتراز ایدلمسی رأینده‌یم . شوقدرکه ناموسسز اولمقدن ایسه ناموسلی اولمك البته افضل واخیردر» دیدم . آنك اوزرینه‌ده بوبحث ختام بولدی . فقط آرزوی شـاهانه حربك ظهور ووقوعنه منجذب ومتمایل کورونور ایدی .

« فقرات سالفه‌ده دخی رمز وافاده اولوندیغی اوزره سلطان حمید حقمده سؤ ظن حاصل ایتمش وحتی ترفیع رتبه ومقام دخی آندن ایلرو کلمش ایدی . بوسؤظن، سلطان عزیز مرحومك وقعهٔ خلعنده سرای همایون اطرافنده عساکر نظامیه طابورلریله برابر مکتب حربیه طلبه‌سنك‌ده داخل وحاضر بولوندیغی فقره‌سندن بالاستشهاد بالعموم مکاتب عسکریه شاکردانه تعمیم ایدلمش ومکتب ومکتبلی حقنده هرزمان حکمنی سورمکده دائم اولان غرض مکروهك ایلری سورولمسنه بواسناد بررشتهٔ قوی اتخاد ایدیله‌رك، برطاقم خصومت فن ومعرفت ارکانی مکاتب عسـکریه‌یی مرکز فساد واختلال کبی کوسترمش ایدی . ذهن همایونده تمکن ایدن سؤظنی بردرجه‌یه قدر تعدیل ایتمك ومکاتب شاکردانك درسلریله توغلدن بشقه برشیئ پیشهٔ فکر ایدنمدکلرینی آکلاتمق وفساد اوجاغی دییه غمز ایتدکلری مکتبك احوال حقیقیه‌سـندن هرآن خبردار اولملری وتصحیح فکر ایتمزی امکانه خدمت ایتمك اوزره « عنایتاً وعد بیوریلورسه افندمزدن برشی رجا ایده‌جکم » دیدم . ذات شاهانه‌ده « یك ایی ، قبول ایدرم سویلیکز » دیدیلر . چونکه عهده‌مه بوسنه وهرسـك قوماندانلغی توجیه ایتمشلرسه‌ده بوقوماندانلق امر موقت اولوب « عموم مکاتب عسکریه نظارتی ینه عهده‌کزده‌در » دییه درسعادته عودتمی لاجل الاغفال تأمین ایتمشلر ایدی . «قوللکز فرمان پادشاهیلری موجبنجه بوسنه وهرسکه کیدییورم ، عون باری ایله وتأثیر توجه خلافتپناهیلریله موفقاً عودت ایدرم. لکن مکاتب عسکریه‌نك شرف حمایهٔ سنیه‌لرینه مظهریتی ومدت غیابمده مکاتب عسـکریه نظارت وکالتنك سعید پاشا

بنده‌کزه احسانن بیورلمسنی رجا ایدرم. تا که قوللکزك بوقدر غیرت وزحمتله وجوده کتیردیکم ترقیات، خللدن مصون قالسون » دیه‌رك مابین فریقی سعید پاشایی کوستردم. درحال قبول واجابتله « پك اعلا. سعید پاشا، سن باق » بیوردیلر. لکن بوتکلیفمدن کرك سعید پاشا وکرك اوتاریخده سرایجه کافهٔ امور وخصوصاتده کندیسنه معین وظهیر بولنان محمود جلال‌الدین پاشا خوشلانمیه‌رق منفعل اولدیلر. محمود جلال‌الدین پاشا سعید پاشانك مظاهرتندن حرمانی کندیسنك یالکز قالمسنه وسرایجه انحطاط نفوذینه مقدمه اعتقاد ایدییوردی. حتی ایرتسی کونی رسومات ناظری یوسف پاشایه « سلیمان پاشا بوکیجه برایش یاپدی‌که هله کوچ ایله اوکنی آله‌رق تعدیله موفق اوله‌بیلدك. سعید پاشایی آز قالدی الزدن چیقاریپورو وبنی یالکز براقیورایدی » دیمش. سعید پاشا ایسه « مکاتب عسکریه نظارت وکالتی‌سرایدن انفصالی مؤدی اولور » تلاشیله پك بحضور اولوب اوتاریخدن اعتباراً بزه بغض وخصومت حاصل ایتمشدر. حالبوکه بن سعید پاشانك سرایدن چیقمسی لازم کلوب کلمیه‌جکنی قطعیا حساب ایتمکسزین ویالکز خصمامز طرفندن ملعبهٔ سؤ اغراض اتخاذ اولنمامسی وبرچوق زحمتله‌وجوده کتیردیکم ثمرات ترقینك محو برافنا ایدلمه‌مسی خصوصلرینی تأمین ایچون حمایهٔ شاهانه‌یی ولوازم حمایتی ایفا ایچونده صفت عسکریه‌یی حائز ذوات میاننده الك زیاده حسن ظن همایونی قازانان سعید پاشانك وکالتنی رجا ایتمش‌ایدم. بوده مجرد مکاتب ومعارفه محبتك برالجای طبیعیسی ایدی. سعید پاشانك بوندن منفعل و مضطرب قاله‌جغنی قطعیاً امید ایتمزایدم. هرنه ایسه بوسوزلردن صکره حضور همایوندن چیقدم.

حقمده حاصل اولان سؤ ذهاب همایون وآثاری ایله منشأی

« بوکیجه‌نك ایرتسی‌کونی ایدی‌که هدیهٔ عسکریه جمعیتی الغا وعساکر ملیه تشکیلنه قالقشدیغمدن طولایی مدحت پاشا تکدیر اولندی واوتاریخدن اعتباراً ذوق وشوق ملّی شماتتهلرینك اورته‌دن قالدیرلمسنه نصب نفس اهتمام ایدلدی. بن‌ده اومثللو شماتته رهبراولانلردن عدوحساب اولنمش وبویولده غمز ایدلمشدم. سوق تقدیر ایله ومحضا سلامت ملت ودولتی تأمین مقصدیله وقعهٔ خلعده

بولونشم . وبالخاصه سلطان حميدك حضورينه چيقه‌رق قانون اساسيك موادستهٔ اوليه‌سي حقنده‌كي افكاري رد وجرح ايتمك ايچون احرارانه بعض معروضاته جرأتم ، وبوقبيلدن برقاچ مسئله حريتپرورانه‌ده مشهود اولان دخل وتعلقم ذهن همايوني بوس بوتون قوشقوللاندير‌مش. خصوصيله برطرفدن عسكرلكه وبرطرفدن طلبهٔ علومه مناسبتم، آنلر ميانده مجرد صدق وصفوتم وملته خادميتم ايجابي اوله‌رق مكتسب اولان نفوذوحيثيتم، محتمل اولان هرانقلابه‌آنجق بوايكي صنفك امكان رهبري ودلالتي آيريجه برخدشهٔ ذهني حاصل ايتديكندن اويله برصيره‌ده علي‌العجله درسعادتدن دفع وتبعيدم ذات شاهانه‌جه پيشهٔ فكر ايدينلمشدي . بنابرين ايكيده برده صدر وقت اولان مدحت پاشايه صبرسزلقله « حالا سليمان پاشا كيتمديمي » ديه سؤال وقوع بولقده ايدي . چونكه پادشاه بني‌ده مدحت پاشا طرفدارلغيله اتهام ايتمكده وبلكه مشارالبهك دست قدرت فعاله‌سي كبي تلقي ايتمكده ايدي . حال‌بوكه بواعتقاد تماماً طوغرو دكلدي: مشار اليه ايله آرامزده اوچ درت آيلق وبش آلتي ملاقاتدن عبارت برالفت خصوصيه پيدا ايدي‌كه آكاده عشق حريتدن بشقه برعلاقه وسبب يوقدي . هرايكيمزي يكديكرمزه بر درجه‌يه قدر تقرب ايدن يالكز كلمهٔ مقدس حريت ايدي . بوقسه دلالت متضمنه‌سي اعتباريله بينمزده بلكه تباين وتضاد بيله واقع ايدي . حتي بن مدحت پاشانك حريت ستيرهٔ نقابي آلتنده بعض استبداداتني كور ومنفعل اولوردم. مدحت‌پاشا بنم ايسته‌ديكم كبي برحريت فوق‌العاده مفتوني اولسه‌يدي، سلطان مراد حضرتلرينك اوائل جلوسنده باب فتواده انعقاد ايدن مجلس عموميده صدراعظم محمد رشدي پاشانك محافظهٔ استبداد هوساتنه قارشو بنم ايراد ايتديكم مقالات رديه‌يي آلقيشلار و اواثر احرارانه‌يي برطاقم نطقلرله بالتأييد زمانده‌كرچكدن ملت مجلسي كشادينه موفقيت ايچون بلكه برخدمت ايده بيلور ايدي . حال‌بوكه يالكز مجلسدن چيقدقدن صكره اقشام اوستي بنم آلنمي اوپه‌رك، « هيئت وكلا شمدي‌يه قدر بويله احرارانه سوز ايشتمدي . بوحريت شعارانه طور وكلماتي مجلس خاص وكلايه سز اسماع ايتديكز. الله راضي‌اولسون، تشكر ايدرم » ديه‌رك بنم جرأتمي تقدير ايله اكتفا ايتمش ايدي. مع مافيه او تاريخدنبري صنف وكلايه دخول شرفني قازانان ذوات ميانده مدحت پاشا قدر ايلري كيتمش محب حريت برذات‌دخي هنوز كورونمدي وكورونه‌مز .

« الحاصل حقمزده‌كی بو ظن ایجاباتندن اولمق اوزره استانبولدن حركتمز استعجال ایدلمكده ایدی . فقط هنوز مشیریت منشوری اوقونمامش وَ عسكرك جهتمك اقچه ، جبخانه وَ امراجه بر چوق نقصانی اولوب درسعادتده ایكن بونلره برچاره بولنمق واجبات اموردن كورلمش اولمغله بو نقصانلری استكمال ایله مشغول ایدم . منشور پنجشنبه كونی بروجه منقول قرائت اولندی ایسه‌ده دیكر احتیاجاته هنوز چاره‌ساز اولامامشدق . بناءً علیه ذی‌الحجه‌نك یكرمنجی جمعه ایرتسی كونی درسعادتدن حركت ایدن اوستریا لوئید واپورینه ركوب میسر اولامادی . نهایت ذی‌الحجه‌نك عشر اخیری ایچنده ایكی میلیون غروش قائمه آقچه‌یه نائل اولدق . فقط جبخانه‌جه اولان نقصانك سرعت اكمالی لزومنی سر عسكر ردیف پاشایه آكلاته‌مدق . چونكه آوستریا حكومتی قلیق لیمانتی سد ایتدیكندن عسكرك قطعه‌سنه سوق اولنه‌جق جبخانه یكی پازار طریقیله كلمك لازم ایدی . تداركی درجهٔ وجوبده اولان جبخانه بن استانبولده ایكن سلانیكه سوق ایدلمكه باشلانور ایسه آنجق حركت عسكریه زماننه‌قدر عسكره یتیشه بیلور ایدی . ردیف پاشا ایسه یالكز برقورو كوزولتو ایله بنی دفع والزام ایتمك ایسته‌یه‌رك والده‌كی ژور باللرك متضمناتنه قطعاً التفات ایتمیه‌رك بعض كره «سز كیدیكرده ایجابنه باقارز »، بعض كره‌ده « اوقدر جبخانه یتیشور شنده اعظام ایدییورسك » كبی بیمعنی سوزلرله وقت كچورر ایدی .

« امرایچنه كلنجه عسكرك فرقه‌سنك اوچ لوا ایله ایكی اوچ كزیده ضابطه احتیاجی وار ایدی . وَ مادامكه موسمی حلول ایدنجه نكشیقه جبراً ارزاق سوق وادخالیله مكلف ایدم ، او حالده قره‌طاغلولر علیهنه مصمم حركات عسكریه‌نك تأمینی ایچون احمد مختار پاشا زمانی هزیمتلرندن ییلمش امرامیاننه قره‌طاغلولرك حربندن اوركمه‌مش اصحاب غیرتدن برقاچ ذات ضم وعلاوه‌سی مقتضای حكمت ایدی . لكن كیمی انتخاب وانهاایده‌جكمی بیله‌مز ایدم . صرب محاربه‌سنده خاصه اوچنجی سواری میرالایی شكری بكك برمرتبه‌یه‌قدر مشهود وَخصوصیله الك صكره‌كی قیزیل تپه محاربه‌سنده متبین اولان اقداماتی ، حقنده برحسن ظن حاصل ایتدیرمش ایدی . آنك وَ برده زایچار فرقه‌سنده عثمان پاشا معیتنده بولنان میر آلای كریم بكك میرلوالقله وَ صنف شركامزدن اولوب كندیسندن امیدوار خدمت اولدیغم قائممقام یكیشهرلی حسنی بكك میر آلایلقله وَ ردیف طابوری بیكباشیسی حاجی عثمان بكك ده قائممقاملقله

رفاقتمه ویرلمسنی انها ایتدم . بو حاجی عثمان بکك قیزیل تپه محاربه‌سنده غیرت واقدامنی کورمش وَ اووقت قائممقاملغه ترفیعنی احمد ایوب پاشادن التماس ایتمش ایدیسه‌مده مشار الیهك « هنوز ترفیع رتبه ایده‌لی بر آی اولدی » دیه‌رك روی موافقت کوسترمامسی اوزمانکی اعتقادمجه بکا بدکورنمش وَ بومثللو غیرت و بسالتی مشهود اولانلر حقنده امساك مروت غیر جائز اولدیغنه حکم ایتدیرمش اولدیغندن شو مأموریتمی حاجی عثمان بکك ترفیعنه نعم الوسیله اتخاذ ایتمش ایدم . سر عسکر ردیف پاشا، کریم بکك عثمان پاشا معیتنده بولنمسی حسبیله مشارالیهدن تلغرافله استمزاج ایتمش ، جواباً عثمان پاشا « مساعده بیوریلورسه بوراجه‌ده میرلوالغی اجرا بیوریلور. کریم بك فرقه‌نك اداره ایشلریله مشغولدر فرقه‌جه‌ده وجودی لازمدر » دیدیکندن آندن صرف نظرله بر دیکر مناسبنك انهاسنی توصیه ایتدی . حال‌بوکه بن ذهناً مناسب برینی بولامایوردم . نهایت دارشورای عسکرینك ترفیع رتبه مرجعی اولان نظام دائره‌سی اوطه‌سنه کیتدم وَ باش کاتب سعید افندیدن اردولرده موجود میرالایلرك اساميسی مقید اولان دفتری ایستدم . اسملری اوقودقجه بر قسمنی ذهناً رد ایتدم ، شخصی معلوم اولان ذواتدن بر قسمی ایچون‌ده « آرمودك صاپی وار ، اوزومك چوپی وار » قبیلندن برر قصور بولیورایدم. الحاصل دفترك نهایتنده بو سنه ردیف میرالایی ویسل بکك اسمنی کوردم‌که بوذاتی یوزباشیلغی وَقول اغاسلغی زماننده‌طانیرایدم. یتمش سکز سنه‌سنده‌کی قره‌طاغ غائله‌سنده محاربه آرقداشمزایدی. حقنده‌اووقت حسن ظن پیدا ایتمش ایدم . ال بوصله‌سنه ویسل بکك اسمنی قید ایتدم . آندن دها کریده و سلسلهٔ اسامینك تا نهایتنده حدود یونانیه قوردون آلایی میرالایی رجب بکك (۱) اسمنی‌ده سعید افندی کوسترەرك « بو ذاتك پك غیرتلی وَ مقدم اولدیغنی متواتراً ایشیدییورم، آنی‌ده معیتکزه آلسه‌کز ممنون اولورسکز. شو قدرکه میرآلایلغی یکیدر. بیلمم ترفیعی جالب اعتراض اولمازمی؟» دیدی . سعید افندینك بو سوزی بکا سحر کبی تأثیر ایدرك « ویسل بك‌ده یکیدر . وارسون یکی اولسون . بزه ایش کوره‌جك آدم لازم . قدمجه اولان استحقاق وقت حضرده آرانیلیر ، زمان حرب یالکز استحقاق ذاتی آرار »

(۱) اون تموز انقلاب مسعودندن صکره طرابلس غرب والی وَ قوماندانلغندن حربیه نظارتنه کلن مشیر رجب پاشا مرحومدر .

دییه‌رك آنی‌ده پوصله‌مه بالقید انها ایتدم . وَ مساعده بیوریله‌رق میرالای شكری ، رجب وَ ویسل بكار میرلوا وَ قائممقام حسنی و بیكباشی حاجی عثمان بكار میرالای وَ قائممقام تعیین قلندیلر وَ مأموریت جدیده‌لرینه طوغری حركت ایتملری‌ده طرف سرعسكریدن كندیلرینه امر ولندی . رفاقت خصوصیه‌مده صربستانده رفاقتمده بولنان اركان حرب قول اغاسی سیروزلی حمدی افندی‌یی اركان حرب خدمتیله وَملازم اولی خیری بكی ١) دخی یاور حرب صفتیله آله‌رق بونلرله اكتفا وَ صربستانده‌كی كبی معیت غلبه‌لغی پیدا ایتمكدن اجتناب ایتدم.واقعا طالب رفاقت اولانلردن مثلا طوپجی بیكباشیسی رفیق افندی حقیقةً ارباب قابلیتدن ایدیسه‌ده قره‌طاغجه صنفنه عائد بر ایش اولمادیغندن رفاقتنی زائد كورمش ایدم . بونلر میاننده برده مكتب اعدادی كتابت خواجه‌لغنده بولندردیغم قول آغاسی راسخ افندی وار ایدی‌كه چاپاچول بر سرسم اولوب برطاقم سوء اخلاقی‌ده ایشیدلمش وَملازم ثانیلكدن او رتبه‌یه قدر یتشدیردیكمه وَ مكتبده بولندیردیغمه بر درجه‌یه قدر ندامت ایتمش ایدم . آنك‌ده طلبی بلا تردد رد ایدلدی . ٢) وَ الحاصل بر اركان حرب قول آغاسی وَ بر یوزباشی وَ ملازمی وَ ایكی‌ده اوشاغمزله طقسان اوچ سنهٔ هجریه‌سی ذی‌الحجة‌الشریفه‌سنك یكرمی یدنجی وَ كانون ثانی رومینك برنجی جمعه ایرتسی كونی آوستریا لوئید قومپانیه‌سی واپوریله درسعادتدن چیقمق اوزره حاضرلاندم. لكن بن راغوزه طریقیله هرسكه كیتمكی ایسته‌میورایدم . چونكه آوستریالیلر امرا وَضابطان وَ افراد عسكریه‌نك اونیفورمه‌لریله دالماجیادن هرسكه مرورلرینه رسماً ممانعت ایتدكلرندن راغوزه اسكله‌سنه چیقان امرا وَ ضابطان ، آوستریا طوپراغنی مرور ایده‌بیلمك ایچون تبدیل عنوان و قیافته مجبور اولیور ایدی . فرقهٔ عسكریه‌یی مجرد اسلاو قومیته‌لرینك تطییب خاطرینه خدمت ایچون ترك وتبدیل ایتمك نفسمه پك كران كلیورایدی . بناءً علیه تبدیل جامه ایتمه‌مكه بر چاره بولمق ایچون راغوزه شهبندری دانش افندی ایله مخابره ایدلدی ایسه‌ده امكان

١) سوری فریقلرندن یوسف عزت پاشاحضرتلرینك برادر عالیلری اولوب مآلاخره جمیله سلطان حضرتلرینه داماد اولان خیری پاشا مرحومدر .

٢) تذكرة‌الوقایعده نوط صورتنده « بوافندی‌مؤخراً اخلاقسزلغی پك ایلری كوتوره‌رك كافر نعمتلر صیره‌سنه كچمش اولدیغندن اسمی بالالتزام تصریح اولندی » دینلمش‌در .

بولنه‌مادی وَ نهایت ردیف پاشا « سیاسةً بو کبی شیلره تحمل ضروریدر » زمیننده بعض سوزلرله فکرمی تعدیل ایتدیکندن بن ده بو استحالهٔ موقته‌یه بالضروره قائل اولدم .

« ذی‌الحجه‌نك یکرمی بشنجی کوننه قدر بر قاچ دفعه سرای همایونه کیدلدی ایسه‌ده « افندمزك دیشی آغرییور » عذریله حضوره قبول اولنمامش ایدك . حتی مشیرلك منشورینك قرائت اولندیغی کون یعنی کانون اولك یکرمی اوچنجی پنجشنبه کونی راسمهٔ تشکری ایفا ایچون سرایه کیتدیکم زمان عینی بو جواب ایله رد اولنمش وَ آنجق ایرتسی کونی ملاقاته قبول ایدلمش ایدم . بناءً علیه بن ده بردها حضوره چیقمقدن قطع امید ایتمش ایدم. ذی‌الحجه‌نك یکرمی آلتنجی کونی سلاملق رسمی آیا صوفیه جامعنده ایدی . سر عسکر ردیف پاشا فرداسی جمعه ایرتسی کونی حرکت ایده‌جکمزی عرض ایتمش اوملی که سلاملقدن حین عودتده سلطان حمید راکب اولدیغی لاندودن باشنی چیقاره‌رق بکا خطاباً « آقشامه بزه کلیکز » دیدی . بزده علی‌الاصول تمنا ایدرك او کیجه سرایه کیتدك وَ حضوره دعوت اولندق . بزمله برلکده نزد پادشاهیده مابین فریقی سعید پاشا ایله سرياور میر لوا حاجی محمد پاشا حاضر ایدی . هر زمانکی معامله‌نك خلافنه اوله‌رق بو دفعه قعودمزه مساعده بیورلمدی . معمافیه کندیلری ده آیاقده ایدیلر وَ قیاماً قبول ایتدیلر . فقط مدت قبول اولکیلر قدر امتداد ایتمدی. بعض آفاقی سوزلرله قره طاغه دائر برقاچ سوألدن صکره حضوردن چیقمغه مجبور اولدم وَ توجهات همایونلری تمیاتینه قاریشیق بر وداع ایله چیقارکن ، سعید پاشا یانمه کله‌رك « افندمز بکا صداقتله حسن خدمت ایده‌جکنه سوز ویرسونلر » بیوربیور دیدی . ایرتسی کونی واپوره بینمك اوزره ایکن آلدیغم بو اخطار تهدیدکارانه، عادتا سالب شعور اولدیغندن نه‌یاپه‌جغمی وَ جواباً نه سویلیه‌جکمی شاشیردم . وَ« بن افندمزك بنده‌سی‌یم. جانمی سلطنت سنیه‌لری اوغرنده فدا ایتمك ایچون کیدییورم . دولت علیه‌لرینه فرط صداقتمی انشاالله قره طاغه وصولمده وقوعات کندیلرینه عرض ایدر » سوزلریله ابراز صدق و صفوت آرزوسنده بولندم . سعید پاشا بونك اوزرینه کیری دونه‌رك حضورده نه سویلدیسه سویلدی . بن ده بر آز اوطورمق وَ صکره اوه دونمك اوزره سعید پاشانك اوطه‌سنه کیردم . بوصیره‌ده النده بر مرصع انفیه قوطوسی

حالده سعيدپاشا دخی كله‌رك « افندمز بونی سزه یادكار اوله‌رق هدیه‌بیوریبورلر . وقتیله خاكپای شاهانه‌لرینه تقدیم ایتمش اولدیغكز كتابك نشانهٔ حسن قبول ومحظوظیتیدر » دیدی . بزده برمعتاد اوبوب باشمزه قویه‌رق عرض شكران ایتدك . فی‌الحقیقه شهزاده‌لكلری زماننده وعصر سلطان مراد خانیده بزم یاور خیری بكك الحاح ودلالتی‌اوزرینه تألیفنه موفق‌اولدیغم تاریخ عالمدن بر نسخه‌سنی میرمومی الیهك تیزه‌سی وسلطان حمیدك والده‌لكی ومربیه‌سی اولان سلطان مجید مرحومك دردنجی قادینی حضرتلرینه برنسخه‌ده حمید افندی‌یه تقدیم ایتمش ایدم. بوتقدیم، صرب محاربه‌سنه عزیمتمدن برقاچ كون اول وقوع بولمش‌ایدی. اوتاریخده حمید افندی مقابلهٔ تلطیفیه‌اوله‌رق سود برادری عصمت بك ایله برآلتون ساعت كوندرمشلر وعصمت بك تا مركه‌جی اسكله‌سنه شمندوفر موقعنه قدر كله‌رك بزی آرامش ایسه‌ده ترن اولجه حركت ایتمش بولندیغندن ساعتی بزه تسلیم ایتمكه موفق اولامامش اولدیغنی صكره‌دن خبر آلدم. خصوصیله صربستاندن عودتمزده فریق‌سعیدپاشا « افندمز سلیمان پاشایه برهدیه‌بورجلویم، دیبورلر ، سزه بریادكار احسان بیوراجقلر» دیمش‌ایدیسه‌ده لیلهٔ‌مبحوثهٔ وداعه قدر براثری‌ظهوراتمه‌مش‌ایدی. نهایت اوكیجه تخمیناً ایكیوز لیرا قیمتنده برقوطو اهدا ایتدیلر. لكن اخطار مبحوث ذهنمی تحیقلادیغندن اوزمانكی فكرمجه بوكا برسبب ظاهری آرامقده ایكن او تاریخده احمد مدحت افندینك نشرایتمكده اولدیغی اتحاد غزته‌سنده مندرج برفقره خاطرمه كلدی . وسعید پاشایی « افندمزك بواغبرارینه برسبب بولامیورم عجبا بوكون اتحاد غزته‌سنده . سلیمان پاشاایله فریق سعید پاشایی استانبول اهالیسی مبعوث انتخاب ایده‌جكلرمش ، طرزنده مندرج اولان حوادث منظور همایونلری اولدیده اغبرار بوندنمی ایلری كلدی » دیه‌رك استكناه ایتدم (۱) سعیدپاشا بوخصوصده

(۱) اتحاد غزته‌سنده‌كی بوفقره‌دن ایكی‌كون اول یعنی ۲٤ ذی‌الحجه ۹۳ تاریخلی استقبال غزته‌سنده پای‌تخت اهالیسنك ضیا پاشایی مبعوث انتخاب ایده‌جكلرینه وبورادە قالمسی ایچون برقاچ بیك امضایی حاوی عرضحال ویره‌جكلرینه دائر بربند مندرج اولدیغی وبوندنده سلطان حمیدك فوق‌العاده تلاشه دوشدیكی مدحت پاشا مرحومك « تبصرهٔ عبرت» ه ذیل‌ایتدكاری ۲٤ ذی‌الحجه ۹۳ باش‌كتابت‌تذكره‌سندن اكلاشلیور. ایكی‌كون صكره اتحاد غزته‌سنده پدرمرحومك‌ده مبعوثلغه انتخاب اولنه‌جغنی كورنجه نه حاله كیردیكی پك ایی تصور اولنه‌بیلیر .

معلومات اولیه‌سی اولمدیغی کبی کندی اسمنك ده جمله مشترکاً اتحاده درج ایدلدیکندن خبردار اولمدیغنی سویلدی . اوصره‌ده مترجم محمدرشدی پاشا حضرتلرینی بکا قارشی دلکیر ظن وحساب ایدییور ایدم . واقعا مخدوملری سلیمان رشاد بك ایله قطع الفت ومناسبت ایدلمه‌مش ایدی. شو قدرکه قانون اساسی موادستهٔ اولیه‌سی ایچون حضور همایونه چیقه‌رق اخطاراته جرأتم وبو اخطارك تأثیراتندن اولمق اوزره کلخانه خط همایوننه شبیه اوله‌رق چیقارلمق ایستنیلن شکل قانوندن فراغتله ینه مدحت پاشا ریاستیله باب عالیده قلمه آلنان مندرجات قانونیه‌نك وخصوصا ذات حکمداری‌یه عائد مواد ستهٔ اولیه‌نك ابقاسی امرنجه نمونه‌دار اولان موفقیتم وبوموفقیت ایجاب طبیعیسی اوله‌رق مترجم محمد رشدی پاشانك انکسار نفوذیله استعفایه مجبوریتی، مشارالیهك حقمده سؤ نظر حاصل ایتدیکنه ذهاب پیدا ایتمش وعلی‌الخصوص اوکونلرده سلیمان رشادبکك شهزاده باشنده‌کی قوناقلرنده کلن کچندن « سلیمان پاشانی کشادی مقرر ملت مجلسنه مبعوث انتخاب ایتملیدر. حمیت ملیه‌سی وغیرت وطنیه‌سی سزجه‌ده البته‌مسلّمدر» کبی سوزلرله امضا طوپلامغه قیامی دخی پدرلرینك اغبرارلرینه بالاشتراك بزی نظر پادشاهیدن اسقاط ایچون برابتریقه اجراسنه قویولمش ظننه دوشورمش ایدی. احمد مدحت افندی آره صره اورایه دوام ایتدیکندن ومترجم پاشا حضرتلرینك فریق سعید پاشایه اسباب عدیده‌دن دولایی طارغینلغی اولوب صورت ظاهره‌ده سعید پاشانك بزمله‌ده خصوصیت الفتی اولدیغندن ایکیمزك اسمی‌ده مجرد او مقصدله اتحاد غزته‌سنه یازلمش اولمسنه بك ایی وجود ویرییور ایدم، مکر احمد مدحت افندی دها اوتاریخده سرای همایونه یلته‌نیور وارباب حمیتی چوروتمك وشونی بونی غمز ایله مجرد نزد همایونده تعین ایده‌بیلمك ایچون هرکون برشی آرایان قرنا وندمایه خوش کوروتمك غرض مداهنه کاریسیله ناموسنلمیسنی هریولده استعمال ایدییورمش، بن بوندن غافل ایدم . هرنه‌ایسه، سعید پاشا بو افادهم اوزرینه تکرار حضور همایونه چیقوب برمدت صکره عودت ایتدی و « افندمزه غزته‌یی کوسترمشلر. حتی اوبندك کنارینی سیاه چیزکی ایله‌ده اشارت ایتمشلر. افندمزده بوانتخاب سزك آرزو کزو وقوع بولمش اولمسی اعتقادنده بولنیور. یارینکی چیقه‌جق غزته‌لرده صفت مبعوثیتی قبول ایتمدیکنی وکندیسی بنده‌ٔ دولت

اولوب اوبله ملی ایشلره مناسبتی وحتی لیاقتی اولمادیغنی امضالری آلتنده اعلان ایله تکذیب ایتسونلر دیه فرمان بیوزدیلر » دیدی. حالبوکه کیجه ساعت بشه یاقلاشمش وهرکسك بیلدیکی وجهله بتون غزته‌لر اوساعته‌قدر تماماً ترتیب وطبع ایدلمش ایدی. « ایرتسی کونه بویله برفقره یتشدیرمك غیر ممکن اولدیغنی عرض ایدیکز » دیه رجا ایتدیمسه‌ده سعید پاشا ردایله « بن افندمزه آرتق برشی سویلیه‌مم سز یارین اعلانك برچوره‌سنی بولکز » دیدی . آنك اوزرینه غزته محررلریله اختلاطی ومعارفه‌سی اولان مکتب حربیه معلملرندن ارکان حرب بیکباشیسی رفعت بکك جلبی ایچون آدم کوندرەرك کندمده احبامزدن زیور بکك ۱) قباطاشده‌کی ساحلخانه‌سنه کیتدم . زیور بکك برادری کامل پاشاده اوراده بنی بکلیور ایدی. مشارالیه ایله برلکده براعلان مسوده‌سی قلمه آله‌رق و رفعت بك کلنجه آکا تسلیم ایدرك غزته‌لره کوندردم . ایرتسی کونی‌ده نشر اولندی ۲) اوراده برمدت دها قالدقدن صکره خالیجیلره اومزه کلدك . ایرتسی صباح ساعت اوچده ده واپوره بیندك . حرکتمز کونی باب سرعسکری‌یه کیدرك سرعسکر ردیف پاشایه وداع ایتمك ایجاب مصلحت ایدیسه‌ده سوق مأموری طیار پاشانك بزه واپور بك ایرکن قالقه‌جق دیه خبر ویرمسی وردیف پاشانك بزم زمان حرکتمزی صوردرمه‌مق کبی برقیدسزلق واهمیتسزلك کوسترمسی ویرده برطاقم معلوم منافقلرك « ردیف پاشا حضور همایونده سزك علیهکزده بولنیور وحقکزده‌کی توجه شاهانه‌نك انسلابنه خدمت ایدییور » زمیننده غمز ونفاقلری ذهنمی تغییر ایدرك ردیف پاشا حقنده‌کی نظر اخوتم تبدل ایتمش وبکا اهانت ایدییور اعتقادینی حاصل ایتمشیده وداعه کیتمك ایسته‌مامش ایدم . شوقدر که طیار پاشانك . واپورك ایرکن حرکت ایده‌جکی خبرندن تلاشلانه‌رق وداع ایده‌مدیکمی مشارالیه عرض ایله اعتذاره

۱) اسبق شهر امینی زیور بك افندی حضرتلری‌در .

۲) غزته‌نك تاریخنه نظراً بوورقه ایرتسی کون دکل، دها ایرتسی کون نشر اولنمش ومرحوم ۱ کانون ثانیده حرکت ایتدیکی ایچون اوکون نشر اولندی ظن ایتمش‌در.

« اتحاد غزته‌سنده عاجزلرینك مبعوث انتخاب قلنمقده اولدیغمك مسموع ایدوکنه‌دائر برفقره کوردم ایسه ده بوبابده برطلب عاجزی واقع اولمادیغی کبی نشریات واقعه‌نك دخی بی اساس اولدیغنك معتبر غزته‌کزله اعلانی رجا ایدرم .

بصیرت ۲ کانون ثانی ۹۳ — قوماندان بوسنه وهرسك

سلیمان

مأمور ایتدم . ردیف پاشا حقنده بویله برسؤ ذهاب حاصل ایتمکه بردرجه‌یه قدر حقم‌ده وار ایدی . صربستاندن عودتمك اوچنجی کونی وَخاطرده قالدیغنه کوره حضـوره چیقدیغم کیجه‌نك فرداسی. سرای همایونده محمود جلال‌الدین پاشانك اوطه‌سنده اوتوریور ایدم . ردیف پاشاده اوراده ایدی. هیچ مناسبتی یوغیکن ردیف پاشا سوزی مسألهٔ خلعده کورحسن پاشانك برنجی رتبه‌مجیدی نشانی آلماسنه انتقال‌ایتدیره‌رك محمودپاشایه خطاباً « سلیمان پاشا اووقت بو نشانی استرقاب وَمشـارالیه ایچون استکثار ایتمش ایدی » دیدی . بن ده اوصیره‌ده استانبوله یکی کلمش اولدیغم وَ مزاج ومشرب همایونه غیر واقف بولندیغم جهتله مسـألهٔ خلعده مسبوق‌الحد ه اولانلر ، عبدالمجید خاندانـنـك عودت آقباله خادمیتلرندن طولایی نزد شاهانه‌ده مقبول ومرغوبدرلر ، اعتقادنده بولنور وَسلطان مرادك فراغ سلطنتی عارضهٔ وجودیه‌سـنك مانع شروط خلافت اولمسـندن منبعث بیله‌رك ، بالجمله سلطان مجید ارکان خاندانی جنتمکان سلطان عزیز دورینك کندیلرینه اباحه ایتدیکی تضییقاتدن سلامتلری مقـابلنده البته متشکردرلر، فکرینی بسلر ایدم . مکر بوظنم برغلط فکری‌اولوب وقعهٔ خلعده بولنانلرك برر صورتله تبعید وامحاسی اقصای مقاصد ایمش . بودقایق اوزمان کاملاً مجهولم ایدی . خصوصیله برکیجه مقدم حضور همایونده فوق‌العاده نائل التفات اولمش وَطرف شاهانه‌دن بالوکاله مجلس مبعوثان نظامنامه‌سنی قلمه آلمغه مأمور مجلسه کوندریله‌جکم محمودپاشا لساننده‌ن تبلیغ قلنمش ایدی. اوزمانکی صفوت فکریه‌م‌ایجابنجه، بزده‌ده اوروپا کبی ملت‌مجلسلری کشاد ایدیله‌جك، عیون نابینای استبداد برهان ساطع حریتله قاماشه‌رق لانهٔ نکبتنه چکیله‌جك ، اولاد وطن‌ده برکون کوره‌جك خیالاتنه مستغرق ایدم . صربستانده اك زیاده محصول سعی وغیرتم اولان آثار موفقیت وغالبیتك نشـئهٔ حیاتبخشـاسنه ملت مجلسنك انضمام طنطنهٔ کشادی بنم ایچون برعیدا کبر ایدی. اوکونلرده فوق‌العاده شاطرودلشاد ایدم . بولوندیغم مجالسده بی محابا اسـتبدادی استقباح ایدر وَ « اعلان حریت مبدأ سلامت امتدر . شویله اولملی بویله کیتملی » کبی بر طاقم افکار احرارانه وَ لاابالیانه صرف ایدرایدم . ایشته شـو اطوار غافلانه وَ صـافدلانه‌م ، وقعهٔ خلعدن نفسنی تبریه وتجرید ایله مزاج همایونه خوش کورونمك قیدینه دوشن ردیف پاشـانك ده معلومی ا.ی . هر نه حال ایسـه ، ردیف پاشـانك

او سوزی اوزرینه ایشلك غوامض ونتایجنی قطعیاً موازنه ومحاکمه ایتمکسزین « اوت . فی الحقیقه او وقت حسن پاشایه برنجی رتبه نشان ویرلمسندن متأثر اولمشیدم . چونکه بو آدم هیچ بر ایشه یارامامش ایدی . یارامقده الندن کلمزایدی. هپ زحمتی بن چکدم و بشقه‌لری مظهر مکافات اولدی » دیدم. یعنی بو افاده‌مله وقعهٔ خلعده سبق ایدن خدمتمك دیکرلرندن ایلری اولدیغنی سرای همایونده بالذات کندم اعتراف ایتمش اولدم . بو سوزلرك تکوننی متعاقب محمود جلال‌الدین پاشا حضوره کیده‌رك بزه ایچون بر قطعه برنجی مجیدی نشانی کتیردی و بزده نه‌نك نه‌سی اولدیغنی فرق ایتمکسزین و صربستان محاربانه‌ده‌کی خدماتمزه قارشی بر نشانهٔ تلطیف عد و قیاس ایدرك تعلیق سینهٔ افتخار ایتدك. ردیف پاشا ایسه. کرك اوکون و کرکسه صکره‌لری « عسکر پادشاهك رضاسنی استحصالدن بشقه برشی طانیماز. عسکر ایچون افکار ملیه اولاماز . ارادهٔ پادشاهی اولدیغی حالده عسکر پدرینه بیله قورشون آتار » زمیننده سوزلر صرفیله ابراز خدمت ایتمك ایسترایدی. « سن پادشاهکه بومرتبه صادق وافکار ملیه‌یه غیر صاحب ایدکده نیچون سلطان عزیز علیهنده حسین عونی پاشا ایله اتفاق ایتدك » کبی ایرادی پك طبیعی اولان برسؤال مقدره قارشی عاجز قالاجغنی دوشونمزایدی. کندی کندینی آلداته‌رق، بوسوزلرله تبرئهٔ نفس ایدییورم. زعمنده بولنور و پادشاه فرصتبین‌ده بعض شرائر امورده بعدالاستخدام جزاسنی ویرمك ایچون کندیسنه آلدانیور کبی کورینورایدی. لکن ردیف پاشانك شووضع ناخوشی . التزامی ویا جبلی اولمایوب « میمونی فرونه آتمشلر یاوروسنی آیاغنك آلتنه آلمش » فقره‌سنه نظیره پردازلقدن عبارت ایدی وبلکه بو وضعی نفسنه پك آغیر کلدیکی حالده قبول ایتمش ایدی . برقصوری وارسه اوده ذاتیرورلکنده اولوب عزت وحمایهٔ نفسنه مجبول ومائل واختیار فداکاریدن مجتنب و محترز ایدی. خلاصه، وقوعات متنوعهٔ خلع کوزنی اورکوتمش ایدی . آرتق کندیسنی پادشاه زمانه سودیرمك و وقتنی خوش کچیرمك ایستیور ایدی . مع مافیه بزمله درجهٔ اخوته قریب سابقهٔ انس والفتی‌نه عروق حمیتنی تحریك ایتدیکندن حرکتمدن بر کون مقدمکی پنجشنبه کونی بنی اوطه‌نك بر کنارینه چکدرك . « آرامزده طوزاتمك حق وار. بونجه سنه‌در قرداش کبی کونلر کچیردك. حقمده بعض مرتبه اغبرار و سوء ظن حاصل ایتمش اولدیغکزی حس ایدییورم . بن سزك هیچ

بر وقت قنالغكزی آرزو ایتمم . لكن حنكار سزی استكراه ایدییور . استانبولده بولندیغكزی آرزو ایتمیور. بردہ، فریق سعید پاشایی كندیكزه دوست ظن ایدییورسكز. حالبوكه او، الندن كلدیكی قدر سزه دشمنلق ایدییور» كبی سوزلرله بر درجه‌یه قدر تشریح حقیقت ایتدیسه‌ده بو سوزلری ، طوغریسی‌یاء سوء ظنمی ازاله ایده‌مامش ایدی . سلطان حمیدك حقمده‌كی معامله‌ٔ كجیننانه‌سنه دائر بر قاچ دفعه مدحت پاشالسانندن‌ده« ایستمیورسكز استانبولدن چیقمه‌كز ایچون حنكار استعجال ایدییور. اورته‌لغی اوركوتمشسكز» كبی سوزلر ایشتمش ایدم كه بونلرده ردیف پاشانك افاده‌سنی مصدّق ایدی. فقط بن افكار همایونجه حقمده حاصل اولان بو انقلابی شوندن بوندن بیله‌رك وَ ردیف پاشانی آنلره تابع اولمش عد ایده‌رك بر چوق سوءظن ایله معلول و بحضورایدم . حالبوكه سرای همایون مسأله‌ٔ خلعده تشبثاً وَ فعلاً اتحاد ایدن اركان حل وعقد آره‌سنه القای تشتت ونفاق ایله اركان مذكوره‌یی بر برینه دوشوره‌رك روابط وفاقلرینی بوزمق وَ بعده هر برینی برر بهانه ایله تنكیل وتجزیه ایدرك بهنای تنهاییده ینه كماكان عنانران تفردو استبداد اولمق پولتیقه‌سنی ایلرو سورمش ، حتی اوصیره‌ده نشر اولنان قانون اساسی وَ ملان اهالی‌یه وَ اوروپایه قارشی چكمك ایستدكاری بر پردهٔ احتیالدن عبارت اولوب وراسنده هر درلو غرض مكروه ، دور سابقدن دها مستبدانه وَ غدارانه یورودلمك مصمم وَ متصور ایمش . ایشته بنم هر سكه عزیمتمدن بش اون كون صوكرا ـ یكرمی درت كون صوكره در ـ مدحت پاشانك نفیی ۱) وَ كمال بكك محاكمه وَ تبعیدی

۱) ترجمان حقیقت غزته‌سنك ۲۲ تموز ۳۲۵ تاریخلی نسخه‌سنده :

« مدحت پاشانك ممالك عثمانیه خارجنه تبعیدی اوزرینه عبدالحمید وَعونه‌سنك اهالی‌یی اسكات وَاذهان صافیه‌یی تغلیط ایچون قواللاندیغی اسان اغفاله نمونه اوله‌رق اسباب موجبه صورتنده نشر ایتدیردیكی اعلان رسمی » عبارهسیله كورولان اعلان ، اهمیت تاریخیه‌سی جهتیله عیناً نقل اولنور :

« تبدل صدارت حقنده شرفصادر اولان خط همایون حضرت شهنشاهی احكام منیفه‌سندن دخی جمله‌نك معلومی اولدیغی وجهله ذات شوكتسمات افندمز حضرتلری مجرد كافهٔ تبعهٔ دولت علیه‌لرینك سعادت حاللرینی احتیاجات زمانیه‌یه موافق صورتله تأمین بیورمق نیت عدالتپرورانه‌سی و آرزوی مخصوص همایونلری ایله وضع و تأسیسنه موفق بیورلدقلری قانون اساسی مقتضاسنجه عموم ایچون مساوات حقوقیه احسان و اصول استبدادك قاعدهٔ مشورته تحویلنه مساعدهٔ قطعیهٔ شاهانه‌لرینی اعلان بیورمشلر ایدی .

كبي شئون سر صحيفهٔ مظالم اولوب، سلسلهٔ اعتسافات تاريخ مدنيتي لكه‌دار ايده‌جك بر رزيلهٔ وحشت و حيلت ايله شوكتابي يازمقده اولديغم آلتنجي سال منحوسه قدر يورودولدي ايلروسنك دخي اخر ايام سلطنت عبدالحميدخاني‌يه قدر تماديسي احساس قرائن ايله محتمل كورونورسه‌ده ينه العلم عندالله . »

شو تفصيلاتدن آكلاشيله‌جغي اوزره پدر مرحوم ، اهليت ولياقتندن استفاده ايچون دكل ، محضا پايتختدن تبعيد ايچون بوسنه وَ هرسك ق. ماندانلغنه تعيين ايدلمش وَ « عمدة الحقايق » نام اثرنده بتون صفحاتي كوروله‌جكي وجهله ، قره‌طاغ محاربا‌تنده جانسپارانه ايفاى خدمت ايتدكدن وَ قره طاغده بولنديغي صيره‌ده روسيه‌نك اعلان حرب ايتمسي وَ روم ايلي جهتنك دها زياده كسب اهميت ايتمسي حسبيله على صائب پاشايي بالتشويق مشتركاً وقوع بولان مراجعتلري اوزرينه بالقان جهتي قوماندانلغنه تعيين اولنه‌رق اسكي زغره، يكي زغره، شيبقه، يشيل آغاج ، يانطره محاربه‌لرنده وَ بالاخره باش قوماندانلقله پرغوس ، النه، ماچقه وَقاضي كوى محاربه‌لرنده بولندقدن صكره ، صوك مأموريتي اولان بولاير قوماندانلغنه تعيين اولنمش وَ كليبوليده بولنديغي صيره‌ده بر آز اوّل ايضاح اولنان اسبابدن وَ بروجه آتي ايضاح وتفصيل اولنه‌جق وقايعدن طولايي تحت توقيفه

بو اساس معدلت اتمامك اتخاذي دولت عليه وَ صنوف تبعهٔ عثمانيه ايچون بر عالم تجدده دخولك بدئي اولمقله برابر بتوفيقه تعالى شو يولده كوريله‌جك ترقياتك بيوك وَ كوچك كافهٔ مأمورين وَ تبعه طرفلرندن ينه قانون اساسينك تعيين ايلديكي حدود و وظيفه‌يه رعايتله استحصالنه چالشلمسي فريضه‌دن بولنديغي حالده صدر سابق مدحت پاشانك خط حركتي قانون اساسيك حقيقت وماهيتنه منافي برطريقه ميل ايدرك پادشاهمز افندمز حضرتلرينك كندو حقوق حكمرانيلرنجه امحا بيورديغي اصول استبدادك اجرا آت واقعه‌جه بشقه الدن دوام وبقاسي رنكني آله‌جق معامله ظهوره كلمكه باشلامش وَبو مسلكدن انتفاع مرادنده بولنان بعض سبكمغزانك ذات وَ حقوق پادشاهي وَ مملكتك آسايشي عليهنده تصورات سخيفهٔ خفيه‌لري وَبوني تأييد ايده‌جك تشبثات فعليه‌لري دخي ايشيديلوب كورلمش ايكن مشاراليهك بولنديغي موقع و مقام ايچون لازم اولان تدابير مانعه برينه مسامحه وَاغماض عين ايله معامله ايتمسي وَ بروجه محرر اصول متروكهٔ استبدادك معاى ديكرله استعمالني مؤيد احوالده بولنمسي سببيله قانون اساسينك يوز اون اوچنجي ماده‌سنده معين معاملهٔ تبعيدك اجراسي اقتضا ايتمشدو .

بناءً عليه شو معامله قانون اساسي حقنده اولان حمايهٔ كاملهٔ حضرت شهنشاهينك آثار مخصوصه‌سندن وَ حقوق مقدسهٔ جناب شهرياري جمله‌سندن اولمغله اصل وحقيقتي جمله‌نك معلومي اولمق وَ بر طاقم ياكلش معنالر ويرلمامك ايچون اعلان كيفيته ابتدار قلندى .

آلنەرق وَ اولا چناق قلعەیە وَ اورادن درسعادتە سوق وجلب اولنەرق حربیە نظارتندە حبس و محاکمە اولنمش وَ ویریلن برحکم غیر قانونی اوزرینە ظاهراً آلتی سنە مدتلە وَحقیقتدە الی‌الممات بغدادە نفی ایدلمش‌در .

وقایع حربیـەنك صورت جریانی وَ خطایای واقعەدن کیملرك مسـؤل اولدیغی کرك « عمدةالحقایق » دن وَ کرك بوکتابدەعیناً نشر اولنەجق استنطاق و محـاکمەدن واضحاً تبین ایدەجکسەدە پدر مرحوم ایچون ظاهراً مدار اتهام اولان حرکات‌حقندە برفکرمجمل ویرمك‌اوزرە قرەطاغ محاربەسندن باشلایەرق او وقایعی شورادە خلاصە ایدەیم : ۱)

پدر مرحوم ، هرسکە وصولندن برقاچ آی صکرە حرباً نکشـیقە ارزاق سـوقنە مأمور ایدلمش‌در . فقط مرحوم ، سائقۀ غیرت وطنیە ایلە بو خدمتك دها زیادە توسعنی آرزو ایتـدیکندن ارزاقی ویردکدن صکرە قرەطـاغ علیهنە تجاوزلە چتینەیە قدر ایلرولمك ایچون مسـاعدە طلب ایدەرك ویریلن جواب موافقت اوزرینە احمد مختار پاشـانك صحت ونظامی مختل اولدیغنـدن وَ هیچ برایشە یارامایەجغندن بحث ایدەرك قوماندانلغندن استعفا ایتدیکی عسکرلە، من حیث‌المجموع اون یدی بیکی تجاوز ایتمین برقوۀ جزئیە ایلە برحرکت عسکریەدە پیوە وَ دوقە بوغازی قلەلرینـە وَنکشیقە بر سنەلك ارزاق ادخال وَطـاغلولری هزیمت‌کلیە ایلە برباد ایدن قرستاچ ، پرەشیقە وَاوستروق بوغازی محاربات جسیمە وَ مدیدەسنی‌قازانەرق اردویی بلافاصلەدوکشە، چارپشە یکرمی‌برکوندەهرسکدن پودغوریچە صحراسنە ایصال ایتمش‌در .

قرەطاغ عسکرینك مقدارجە اون سکز بیکی متجاوز وَ سبکبار اورلەرق وضع مدافعەدە ، بزم طرفك ایسە مناعتیلە مشهوراولان طاشلق ، طار وَیولسز بر اراضیدە، محافظەسنە مجبوراولدیغی بش‌بیك مکارەلی برقافلۀطویلە ایلە، حال تعرضدە بولندیغی نظر مطالعەیە آلنیرسـە بو حرکت حربیەیی تقدیر ایتمەمك

۱) وقایع مذکورە ، مرحومك صدر اعظم قدری پاشایە کوندردیکی ۹ تموز ۹۶ تاریخلی مکتوب مفصلدن اجمال ایدلمش وَ الفاظ وعباراتی بالالتزام عیناً نقل اولنمش‌در . بناءً علیە اصل کلام تماماً او مکتوبدن اولوب یالکز صیغ افعـال انتهائیە صورت تحکیەیە توفیق اولنمش وَبعض نقاطی ایضاح ایچون عمدةالحقایقدن نوط صورتندە معلومات علاوە قلنمش‌در .

قابل اولاماز . حتی اوزمانه‌قدر وقوع بولان تسویلاته رغماً سلطان حمید بیله بوموفقیتی «آفرین» ایله باشلایان برتلغرافنامه‌سیله تقدیر وتحسین ایتمشدر. (١) اوزمانه‌قدر کیمسه حقنده کوسترلمین بوالتفات، کروه منتسبینك حسدینی تحریك ایتدیکندن وخصوصیله طبیعی‌عدایتدکلری مغلوبیت ومکسوریت خلافنه اوله‌رق فوق‌العاده بر مظفریت حاصل اولمسی بوس بوتون موجب انفعال اولدیغندن قازانیلان‌شان وظفره ایراث شین‌ایده‌بیلمك و، نفوذ پادشاهی‌یی برینه کتیرمدی، دیدیرملك مقصدیله سلطان حمیددن قره‌طاغ پرنسنی بهمه‌حال اسیر ایتمسی ایچون ایکی قطعه اراده نامهٔ تلغرافی استحصال ایتمشلردر. مرحوم، بوتلغرافنره جواباً «مقر حکومتی آوستریا حدودینه ایکی ساعتدن زیاده اولمین وعسکریله برلکده مرکز حربده بولنمیان برپرنسك احتمال اسارتنده‌کی امکانسزلغی درمیان ایله حکم ارادهٔ سنیه‌یی انفاذه محل متصور اولمدیغنی» عرضه مجبور اولمشدر . اوصیره‌ده ویانه سفیری بولنان علقو پاشانك قونت آندراشی نامنه «سلیمان‌پاشا قره‌طاغده بتون چولق چوجغی قتل ایتدی» دیبه چیقاردیغی ولولهٔ اسلاوشعارانه . باباءمدن بلاسؤال، خارجیه ناظری صفوت پاشا دلالتیله وبرلسان شکایته پادشاهه عرض ایدیله‌رك تکدیر وتوبیخی حاوی برتلغرافنامه اصدارینه صرف همت ایدلمش ایسه‌ده بوبهتانك ماهیتی واساسسزلغی تحقق ایده‌رك پادشاهده ینه اثر توجه کورلدیکندن اجرای منویات ایچون ظهور وسائل دیکره مترقب قالمشلردر . بوکونلرده وچتینه علیهنه تعرض تدارکاتیله مشغول اولدیغی اوانده روسلرك طونه‌یی کچدیکنی وبالقانلره طوغری ایلرولدیکنی اشقودره‌دن کچن اجنبی تلغرافلری واسطه‌سیله استخبار ایتدیکندن روس عسکرینك بوتجاوزندن محسوس اولان نتیجهٔ وخیمه‌ایله اوزیره‌رك «قره‌طاغ محاربه‌سی روسیه حربنه مرتبط ومعلقدر».

---

١) اشبوزده سلیمان پاشا حضرتلرینه اشبوزده علی صائب پاشا حضرتلرینه

آفرین سلیمان وعلی‌صائب پاشالر ملت و دولته شو خدمتکز محظوظیت شاهانه‌می موجب اولمشدر سز وکرك اولادم اولان عساکر شاهانه‌مك موفقیتی حقنده دائما دعا ایتمکده‌یز . تنزی وعساکر شاهانه‌می جناب حقه امانت و حضرت فخرکائناتك امداد روحانیه‌سنه حواله ایلدم برخودار اولکز امرا وضابطان وسائر افرادعسکریه‌مدن شجاعت ابراز یدنلره بر درجه ترفیع رتبه‌لرینی تبشیر ایدیکز

§

شوکتلو افندمز حضرتلرینك تنزلاً شرفواقع اولان التفات مستلزم‌المباهات شاهانه‌لری بروجه بالا تبشیر اولنور فی ١٢ حزیران ٩٢ سعید

روسیه قارشوسنده هزیمت کوروندیکی حالده قره طاغجه مظفریت فائده بخش اولاماز. حالبوکه روسلره مقاومت کوستریلیرسه قره طاغجه تمامیٔ موفقیت رونما اولمسه بیله ینه آرزوی دولت حاصل اولور. بناءً علیه استانبوله طوغری ایلرولمك مقصدنده بولنان دشمنی استقبال ایچون ایکیمزدن بریمزی قوهٔ مناسبه ایله ادرنه جهتنه سوق و تعیین بیوریکز. معمافیه بومعروضمز چتینه علیهنه تعرض ایچون بر تردد معناسنی اشراب ایتمسون. ایکی کونه قدر چتینه‌یه حرکتمزده مصممدر. شوقدرکه بوتلغرافنامه‌مز اوزرینه وارد اوله‌جق جواب عالی‌یه منتظرز» مآلنده برمسوده قلمه آله‌رق وَعلی صائب پاشایه ده امضالته‌رق اوتاریخده مقام سرعسکریده بولنان ردیف پاشایه تلغرافله عرض ایتمشدر.
ردیف پاشانك بوتلغرافی نه‌زمینده عرض ایتدیکی معلوم دکلسه‌ده ایکی کون صکره باارادهٔ سنیه هیئت وکلا ما کنه باشنه کله‌رك وَعلی صائب پاشاایله پدریمی اورایه دعوت ایده‌رك بعدالمکالمه پدر، هرسك وَاشقودره فرقه‌لرندن مخلوط وَعدداً قرق اوچ طابور وَمقداراً اون سکز بیك نفرقدر برقوت ایله وَطبق کندی اشعاری وجهله ادرنه پیشکاهندن روسیه‌یی استقباله مأمور ایدلمش وَسفاین نقلیه‌نك ایکی کونه قدر بار اسکله‌سنده حاضر اوله‌جغی‌ده تبلیغ اولنمشدر. مرحومك بومأموریتی ١٩ حزیران ٩٣ تاریخنده اولوب، ایکی اوچ کون ایچنده موجود معیتنی بار اسکله‌سنه ایندیرمش ایسه‌ده اوراده هیچ بر سفینه بولامامش وَایکی کونه قدر حاضراوله‌جغی تبلیغ اولنان واپورلرامیرال حسین پاشا تحت قوماندانسنده اوله‌رق آنجق ١ تموز ٩٣ ده کله‌بیلمشدر. فقط بومدت اثناسنده، کندیسنه اولجه عرض اولندیغی کبی، سوزده واپورلر باراسکله‌سنه کلشده پدرمرحوم، عسکری ارکاب ایتمیورمش کبی پادشاهدن استعجالی وَ تکدیری حاوی لاینقطع تلغرافلر آلمش وَ «واپور کلمدی، نه یاپه‌یم، نصل کیده‌یم» دیبه یازدیغی جوابنامه‌لر غالبا کوسترلمدیکی ایچون درکه ینه عتابه دوام اولنمشدر. حقیقت شودرکه اوتاریخده بحریه ناظری بولنان رؤف پاشا پادشاهه «سفائنی ایکی کونده باره یتشدیررم» دیدیکی حالده اون کونده کوندره‌مه‌مش اولدیغندن ماینده‌کی قفادارلری رؤف پاشااوزرندن تحویل نظرهایون ایچون مرحومه عتاب آمیز تلغرافنامه‌لر یازدیرمغی دها مناسب کورمشلردر. نهایت اوچ تموزده باردن حرکت وَ ٩ تموزده، ده ده اغاجه مواصلت ایده‌رك قره‌یه خروجنك اونجی کونی‌ده اسکی زغره‌یی دشمندن استرداد ایتمشدر.

بو صیره‌ده رؤف پاشا بالقان قوماندانلغندن یکی زغره قوماندانلغنه تنزل ایتمش وَ بر صفت منکوبتیله مرحومك معیتنه ویرلمش اولوب، جریان ایدن مخابره اوزرینه . رادینه‌ده پدرله ملاقات ایتدکلری اثناده ، دشمنك مقداری قات قات فضله کوستره‌رك اسکی زغره علیهنه واقع اوله‌جق حرکات تعرضیه‌یی تصعیب ایتمك ایسته‌مش ایسه‌ده مرحوم قطعاً فتور کتورمیه‌رك ایلروله‌مش وَ رؤف پاشا معیتنده‌کی عسکری بر قاچ طابورله قوتلندیره‌رك خط حرکتنی وَ اتحاد اولنه‌جق نقطه‌یی تعیین ایتمش‌در . رؤف پاشا، کرك محاکمه‌ده وَ کرك عمدة الحقایقده کوروله‌جکی وجهله ، مرحومك معیتنده‌کی عسکره احتیاج کورمکسزین اسکی زغره‌یی استرداد ایتمش بولنمق وَ بو وسیلهٔ ظفرله منحل براقیلان مقام سرعسکری‌یی احراز ایتمك وسیله‌سیله برلشلمه‌سی مقرر اولان نقطه‌یه کلدیکی کبی طوتدیغی موقعی دخی باش قوماندان اولدیغی حالده مرحومه بیلدیرمه‌مش وَ ۹۳ سنه‌سی تموزینك اون طقوزنجی کونی علی الصباح بیتوتت ایتدیکی « چورانلی » اورماننده اسکی زغره‌یه ایلروله‌مکده ایکن، بر کون اوّل قزانلق طرفندن « قره‌جه طاغ » بالقانی آشه‌رق یکی زغره‌یه هجوم ایله رؤف پاشانك اوراده ترك ایتدیکی اوچ طابورلق بر قوتی وَ طوپلری ضبط و محو ایدن وَ آرقه‌سی صیره سکیرتن جنرال غورقو ، صباحك اون بر راده‌لرنده یتیشه‌رك قوتجه رؤف پاشانك معیتندن دون وَ یوزغون اولان طابورلریله آرقه‌دن اورمش وَ مومی الیهك ثباتسزلغی وَ سوء تدبیری دلالتیله طابورلری چیل یاوروسی کبی طاغیله‌رق کندیسی‌ده اسب سوار بی نتك و عار طقوز ساعتلك مسافه‌ده‌کی قره پیکاره قدر ارتکاب رزیلهٔ فرار ایتمش‌در .

رؤف پاشا بعد الفرار حامیلری دلالتیله قره پیکاردن ادرنه وَ استانبوله جلبی ایچون ارادهٔ سنیه استحصال ایتمش وَ استانبوله واصل اولدقدن صکره‌ده ، ینه اوحامیلرك دلالتیله ، ایشی رنك دیکره چویره‌رك « سلیمان پاشا بکا اهانةً یاردم ایتمدی. اکر ایده‌یدی دشمنی طونه‌یه دوکریدك » کبی ترهات ایله اغفالاته قیام ایتمش‌در. رؤف پاشانك حامیلری وَ قفادارانی‌که، سرای متحیزان منتسبینی‌در، (١)

(١) مرحوم بو متحیزانك اسملرینی تصریح ایتمه‌مش‌در. فقط عمدة الحقایقده‌کی ایضاحاته کوره غالبا شونلردر :

ابتدا ، باشده انکلیز سعید پاشا اولمق اوزره نامق ، رضا وَ فوسفور مصطفی پاشالر وَ صوك زمانلره طوغرو ، ینه سعید پاشانك دلالتیله ، بو هیئته التحاق ایدن علی نظامی ، موسیو نجیب ، نصرت وَ محمد علی پاشالر .

رؤف پاشانك دخی التحاقیله تكثر ایده‌رك مرحوم علیهنده هردرلو عزو یاته جسارت آلمشلردر . سلطان حمید ، بو عزو یاته قائلمیه‌رق تحقیقات اجراسنی امر ایتمش ۱) وَ او اثناده اجرای تحقیقه انجیر كویلی حسن پاشا ایله یاور محمد پاشا كبی رؤف پاشا ملتزملری انتخاب ایدلدیكندن ماهیت ماده تمام مستوریت آلتندن قورتوله‌مامش ایسه‌ده پادشاهك امنیت و اعتمادی بوس بوتون منسلب اوله‌مادیغندن اسكی زغره مظفریتندن طولایی بر آلتون قلیچ ، برمذهب سنجاق وَ بعض هدایای مخصوصه ایله مظهر تلطیف اولمش ، ۲) وَ دیگر طرفدن رؤف پاشا حقنده‌ده كرك روسلرك بالقانی تجاوزیله شیبقه‌یی استیلاسنده وَكرك اسكی زغره قربنده‌كی چورانلی وقعه‌سنده متعاقباً وَ متسلسلاً كوردیكی هزیمتلر خدمت عسكریه‌یه الویرمیه‌جكنی وَقوماندانلغه غیرمقتدر اولدیغنی افهام ایتدیكنه دائر مجلس عسكریجه بر مضبطه تنظیم اولنه‌رق مجلس خاص وكلایه تقدیم وَ مجلس خاص وكلاجه‌ده تصویب اولنه‌رق پادشاهه عرض ایدلمشدر . ۳) فقط منتسبین مذكوره ، مجلس عسكری ایله هیئت وكلا طرفندن واقع اولان بو تشبث خالصانه‌نك ، « منوی ضمیرلری اولان فساد مستقبله » مانع اولاجغنی كوره‌رك رؤف پاشانك مأموریت اصلیه‌سی اولان بحریه نظارتنده استخدامی قرارندن فكر همایونی بالتحویل ظاهراً مالزمهٔ عسكریه تداركی بهانهٔ نابجاسیله ، وَ ایضاحات آتیه‌دن آكلاشیله‌جغی اوزره چراغ لطف و عاطفتلری اولان محمد علی پاشا ایله همدست وفاق و نفاق اوله‌رق مرحوم علیهنه چالشمسی مقصدیله رؤف پاشانك مأموریتنی شمنی مركز قوماندانلغنه تبدیل ایتدیرمشلردر .

---

۱) بو اثناده وَ محاربه‌نك ختامنه‌قدر مرحومی بو كبی حركات مغرضانه‌یه قارشی مدافعه ایدن یكانه ذات ، شهید مغفور محمود جلال الدین پاشادر . اووقت باش كتابتده بولنان اعیان رئیسی سعید پاشا حضرتلرینك‌ده محافظه وَحمایه‌یه ساعی اولدیغی مروی ایسه‌ده بزده بوكا دائر بر دلیل ووثیقه یوقدر .

۲) مرحوم عمدة الحقایقده پادشاهك شو حركتنی توجه شاهانه‌نك هنوز منسلب اولمدیغنه حمل ایتمش وَ بوراده‌ده او یولده ادارهٔ كلام ایدلمش ایسه‌ده وقایع سابقه وَ آتیه‌دن آكلاشیله‌جغی اوزره مرحومه قارشو بویله بر توجهك قطعاً موضوع بحث اولامیه‌جغی وَ اسكی زغره مظفریتی اوزرینه ویریلان هدایانك وَ بو صورتله ابراز اولنان التفاتك مرحومی اویالامق مقصدندن متولد اولدیغی بدیداردر .

۳) بو مضبطه اولجه درج ایدلمشدی .

محمدعلی پاشا طونه شرق اردوسی قوماندانلغنه تعیین اولندیغی زمان، حضور شاهانه ده بعض مواعد بالاپروازانه ده بولنمش اولوب بالاخره حرکات واطواری بومواعده مباین اولدیغندن وَمثلا شیبقه قول اردوسندن دریغ معاونت ایده رك بو اردونك موفقیتنی اشکال ایتدیکی کبی . حربك الك مساعد ایامنده عسکرینی کریلره چکوب دشمنك قوهٔ کلیهٔ امدادیه سی یتشدکدن صکره وضع تعرضی آلمق ، قره حسنلر وَقستلوه وَسنان کوی مواقعنده وقوع بولان کوچوك محاربه لری لزومك فوقنده مبالغه وَاعظام ایله برفوقه دشمنی بربیوك اردو شکلنده کوسترمك وَچاپر کوینده اردویی بلاحرب پریشان ایتمك کبی حرکات واغفالاته قیام ایتدیکندن، شرق اردوسی قوماندانلغندن عزل اولنه رق یرینه مرحوم تعیین ایدلمش وَمأموریتنی ناطق اولان فرمانده محمدعلی پاشانك تعیناین عدم اقتداری الجا آتیله عزل ایدلدیکی تصریح وَمرحومك صرب، قره طاغ، اسکی زغره وَشیبقه محاربانتده اجرا ایتدیکی وظائف شجاعت، بسالت. وَفداکاری کبی الفاظ ایله توصیف وتقدیر ایدلمش در.

سرای منتسبلری ، بروجه بیان محمدعلی پاشانك استقرار مأموریتندن نومید اولنجه رؤف پاشایی مرحوم علیهنده دها قوتلیجه بروضعده بولندیرمق ایچون بالقان قوماندانلغی عنوانیله شیبقه یه نقل ایتدیرمشلردر .

ایشته مرحوم علیهنده کی انتریقه لر بوتاریخدن . یعنی محمد علی پاشانك عزلیله درسعادته ورودندن وَ رؤف پاشانك بالقان قوماندانلغنه تعیینندن صکره کسب شدت ایتمش در . محمد علی پاشا ، استانبولده کوردیکی تشویق ومظاهرت اوزرینه مرحومك علیهنده لسان تعریضی اطاله ایتدیکی کبی هروسیله دن برصورت غرضکارانه ده استفاده یه منهمك بولنان رؤف پاشاده مابینه لاینقطع شکایتنامه لر یاغدیره رق مرحومك . بتون حرکات و حسناتنی ال برلکیله تقبیح ایتمکه وَ اجنبیلرله وَ اجنبی غزته مخبرلریله کثرت اختلاط ومعاشرتلری اولدیغندن آنلر مناسبتیله اجنبی غزته لرینه تعریضنامه لر یازدیره رق وَ بونلری ، « فرنکلر بیله سلیمان پاشا حقنده بویله یازییورلر » تعبیریله وَ دلالت منتسبان ایله پادشاهه عکس ایتدیره رك مرحومی چوروتمکه چالشمشلردر .

شوراسی شایان قیددرکه مرحوم ، بوحرکات مغرضانه دن خبردار اولدیغی حالده نه محمد علی پاشا وَ نه ده رؤف پاشا علیهنده حرف انداز اشتکا اولمش وَ پادشاهك اووقته قدر کندیسنه کوستردیکی اعتمادی کافی کوره رك تجاوزات واقعه دن

بر ضرر کلیه‌جکنه اعتقاد ایتمش‌در. بو اناده‌رؤف پاشا ایله قزانده ملاقات ایتملری تقرر ایتمش ایکن رؤف‌پاشانك قزانه کلمك ایسته‌میه‌رك وَ مرحوم ایله ملاقاتدن قاچنه‌رق طوغروجه اسلمیه‌یه کیتمسی وَ مرحومك کیفیتی مابین همایون ایله هیئت وکلایه وَ محمود جلال‌الدین پاشایه عرض ایتمسی اوزرینه پاشا مرحومدن جواباً آلدیغی تلغرافنامه‌ده « رؤف پاشانك ملاقاتی قبول ایتمیه‌رك طاغ یولندن اسلمیه‌یه کیدیشی حمیتسزلکندن بشقه بر شیئه حمل اولنه‌میه‌جغنی » بیان ایتمسی وَ باخصوص ینه بومناسبتله محمود جلال‌الدین پاشایه یازدیغی ۱۲ تشرین‌اول ۹۳ تحریراته جواباً مشارالیهدن وارد اولان ۲٤ تشرین‌اول ۹۳ تاریخلی تحریراتده رؤف پاشانك لیاقتسزلکندن وَ مرحومك « مؤسس بنیان سلطنت‌اولان قدمای اکابر عثمانیان کبی حمیت واقتدار فوق‌العاده‌اصحابندن» اولدیغندن بحث‌ایدلمسی ، مرحومك بواعتقادینی تقویه ایلمش‌در . ۱)

۱) قزان ملاقاتنه عائد تفصیلات عمدة‌الحقایقده کوروله‌جك ایسه‌ده بوراده‌مختصراً بیانی مناسب کورولمش‌در :

پدر مرحوم ، شیبقه‌دن طونه عموم قوماندانلغنه تعیین اولندیغی زمان رؤف پاشا ایله قزانده ملاقات ایتملری قرارلاشدیرلمشدی . بولده کابرکن خسته‌لانمش اولدیغندن اسلمیه‌دن رؤف پاشایه شو تلغرافی چکمش :

رؤف پاشا حضرتلرینه

بو صباح بورادن حرکت اید جکمی دون عرض ایتمش ایدم . لکن دون یولده صغوق آله‌رق کرکی کبی خسته‌لاندم وَاجرای تداوی ایله له‌الحمد کسب عافیت ایتدمسه‌ده بوکون بالضروره ایرکن طاورانیلامادی. قزانك بورایه عربه یولیله اون وَطاغ طریقندن سکز ساعت مسافه‌سی اولدیغی تحقیق ایدلدیکندن وَبز وَ اشیامز عربه‌لرده اولوب عربه طریقندن کیتمکه مجبور بولندیغمزدن بوآقشام بالطبع قزانه قدر واریله‌میوب اورایه اوچ ساعت مسافه‌ده اولان‌غرادیج قریه‌سنده قالمقلغمزه مجبوریت الویردی. شوحالده افندمزده قزاندن بوکون حرکت وبوآقشام غرادیج قریه‌سنه مواصلت بیوردقلری حالده انشاءالله تعالی بوکیجه ملاقات ایده‌جکمزی عرض ایدرم . ۱۸ ایلول ۹۳

وَشو جوابنامه‌یی آلمش‌در :

سلیمان پاشا حضرتلرینه

انحراف مزاج عالیلرندن طولایی بیان تأسفله وَوجوده بهبود آصفانه‌لرینك هرآن تندرستی وَعافیتده بولنمسی ورد زبان اولمسیله بو حالده‌ده اودعایی تکرار وَبوس بوتون کسب عافیت بیوردقلری بشارتنه منتظر اولدیغمی عرض ایلرم. ۱۸ ایلول سنه ۹۳

مرحوم بوقناعتله ایفای وظیفه‌یه اقدام ایتدیکی صیره‌ده علیهنده ترتیب اولنان قومدیا شو صورتله دوام ایتمش‌در .

محمد علی وَ رؤف پاشالرك قوللاندقلری لسان خصومتکارانه منشأ فساد اولان منتسبن دلالتیله هر کون سماع پادشاهی‌یه ایصال اولنه‌رق سوزده پادشاه

فقط رؤف پاشا او کون غرادیج تربه‌سنه طوغری حرکت ایتدیکی کبی ایرتسی کون مرحوم قزانه کلدیکی زمانده اوراده شو تذکره‌یی بولمش‌در :

طونه عموم قوماندانلغی جانب عالیسنه

دولتلو افندم حضرتلری

بوکون ملاقات دولتلرینه عدم موفقیتمه بعض موانع حیلولت ایتمش اولدیغندن لطفاً شفاهاً بیان بیوریله‌جق خصوصاتك تحریراً بیان بیورلمسی بابنده

۱۸ ایلول سنه ۹۳ محمد رؤف

ایشته بو مخابره‌دن آکلاشلدیغی اوزره رؤف پاشا خلاف قرار اوله‌رق قزانده مرحومی بکله‌مه‌مش وَ ایرتسی صباح طاغ بولندن اسلمیه‌یه کیدرك حتی براق‌یغی تذکره‌ده اسباب عزیمتنی تصریح ایتمه‌مش‌در .

رؤف پاشانك نقطهٔ ملاقاته طورمه‌مسی، بربرینه مربوط ایکی سببه حمل اوله‌بیلیرکه برنجیسی چورانلی هزیمتندن وبومناسبتله استانبولده مرحوم علیهنده صرف ایتدیکی عزوبانتدن طولایی ملاقاته بوزی اولمامسی وَ ایکنجیسی‌ده ملاقاتدن برکون اول مرحومدن شو تلغرافنامه‌یی آلمش اولمسی‌در .

قزانده رؤف پاشا حضرتلرینه

شفره‌لی تلغراف [اسلمیه‌دن]

عاجزلرینك بورایه کلوب کلدیکی وَ بریمه کیمی توکیل ایتدیکمی تلغرافله حسن پاشادن صوردیغکزی شمدی بورایه مواصلتمده مومی الیه سویلدی . حال بوکه مأموریتمزك ، تا محل مأموریتلرینه قدر غایة‌الغایه مکتوم طوتلمسی وَ فرد آفریده‌یه افشا ایدلمه‌مسی ارادهٔ اکیده وَ قطعیه اقتضاسندن ایدی . انشاءالله یارین قزانه مواصلت ایده‌جکمی عرض ایدرم .

۱۷ ایلول سنه ۹۳ سلیمان

الحاصل حقیقت شودرکه قزانده ملاقات تقرر ایدنجه رؤف پاشا بو ملاقاتی بر طرف ایتمکه چالیشمش‌در . بونك ایچون اولا شو تلغرافدن آکلاشلدیغی اوزره اسلمیه قوماندانی حسین پاشادن مرحومك اسلمیه‌یه کلوب کلدیکنی صوردیغی کبی شیبقه اردوکاهنده‌کی فریق شاکر پاشایه‌ده - آناطولی مفتشی ایکن وفات ایدن مشیر شاکر پاشادر - بو مآلده بر تلغراف چکه‌رك پدرك هانکی طریق ایله کلدیکنی اوکرنمك ایسته‌مش وَ نهایت مرحومك ۱۸ ایلول ۹۳ تاریخلو تلغرافندن عربه ایله بولجیلق ایتدیکنی آکلاینجه طاغ طریقیله اسلمیه‌یه صاووشمش‌در .

بحضور قالدیغندن یاور حرب شهریاری میرآلای جلال بك مرحومك نزدینه وَ برادری حسین بك ده رؤف پاشانزدینه اعزام اولمه رق تألیف بینه قالقشلمش در. مرحوم بو اراده یه جواباً جلال بك واسطه سیله پادشاهه مفصل بر عریضه تقدیم ایتمش وَ اسکی زغره ده رؤف پاشایه معاونت ایتمه مك وَشیبقه ده یکرمی بیك کشی

بوبابده مرکز سلطنتله جریان ایدن مخابرات وَ او زمان طوپخانه مشیریتنده بولنان محمود جلال الدین پاشادن وارد اولان جوابنامه شونلردر .

مابین همایونه، صدارته، مقام سرعسکری یه، محمود جلال الدین پاشا حضرتلرینه

دون عرض ایتدیکم وجهله آقشام قالدیغم غرادیج قریه سندن بوصباح حرکتله شمدی ساعت درت بچقده قزانه واصل اولدم . رؤف پاشا حضرتلرینك لاجل الملاقات غرادیج قریه سنه کلمسی اسلیه دن یازلمش ایدی. حال بوکه شیمدی قزانه مواصلتمده مشارالیهی بوراده بولامدم . دها دون ساعت آلتیده بورادن جیقوب طاغ یولندن اسلیه یه کیتمش اولدیغنی خبر آلدم. وَبنده کزه خطاباً ملاقاتمزه بعض موانع حیلولت ایتدیکندن کندوسنه شفاهاً بیان اولنه جق خصوصاتك تحریراً تبلیغ ایدلمسی لزومنه دائر یازوب براقش اولدیغی بر تذکره یی بولدم. مشارالیهك عاجزلریله بهمه حال ملاقات ایتمسی ارادهٔ قطعیهٔ علیه مقتضاسندن بولنمش وَلاجل الملاقات وَمحل مأموریتنه عزیمتی طریقنیده بر درجه یه یاقلاشدیرمق عزمیله غرادیج قریه سنه تلغرافله دعوت اولنه رق اولبابده کی شفره لی تلغرافی قزان تلغراف مأموری بر طرفدن مشارالیه حضورنده آلمقده بولنمش ایکن « سن بونی صکره آرقه مدن یتشدیر » دیه رك قالقوب کیتمش اولمسی اکر قزانده درسعادتدن کندیسنه بشقه بر امر ویرلمامش ایسه مطلقا بزمله ملاقات ایتمه مك ایچون اولمش اوله جقدر . بالخصوص قزانده بنده کزی بکلمسی اولبابده کی امر عالی اوزرینه دها اول مشارالیهه اشعار ایتمش ایدم . بنده کزك هانکی طریقدن کله جکمی اسلیه ده ایکن آکلامغه چالشمسی ، محضا کله جکم یولی اوکرنوبده تصادف ایتمه مك اوزره بشقه طریقدن کیتمك مقصدینه مستند اولدیغی شمدی آکلاشیلیور. هرنه حال ایسه مشارالیه ایله قزانده ملاقاتمزك اراده بیورلمسنده کی مقصد عالی اوطرفك قوماندهٔ چاکرانه مه مربوطیتنه عائد تبلیغاتدن عبارت ایسه مشارالیهك طبق اشعاری وجهله تحریراً بیلدیرله جکی وَ اکر بوبابده کندیسنه معرفت چاکرانه مله تبلیغ اوله جق بر ارادهٔ علیهٔ مخصوصه وارده حین ملاقاتده فرمان بیوریله جق ایسه ینه تحریراً لاجل التبلیغ امرو اشعار بیورلمسی مسترحم وَ بوراده بعض تلغرافلر یازدقدن صکره ان شاءالله بو آقشام عثمان پازارینه یتشمك اوزره حرکت ایده جکم معروضدر .

۱۹ ایلول سنه ۹۲

عثمان پازارنده سلیمان پاشا حضرتلرینه [شفره لی تلغراف]

قزان تلغرافخانه سندن بوکون عافیت حالکزه دائر شرفوارد اولان تلغرافنامه لرینی مع الممنونیه مطالعه ایتدم. بونی متعاقب بر صورتی طرف عاجزانه مه کشیده بیوریلان تلغرافنامه لری واصل اولمشدر . رؤف پاشانك ملاقاتکزی قبول ایتمیه رك طاغ یولندن

قیردیرمق وسائره کبی اشاعه ایدیلن نشریاتك ماهیت و اسبابنی و رؤف پاشا حقنده ذاتنجه قطعاً بر بینونت اولمایوب درمیان قلنان بومبایتك بر تدبیر مصنوع اولدیغنی موضحاً افاده ایتمشدر. — بو عریضه‌نك صورتی نوطده مندرجدر —

مرحومك بو جوابی اوزرینه منویات مفسده‌یه ظاهراً و موقتاً سکون

سلیه‌یه کیدیشی حمیتسزلکندن بشقه برشیئه ویریله‌مز. اولجه کندیسنه ویریلن امردن ماعدا بورادن برامر ویرلمه‌مشدر. بوایشك بوراجه ایجابنه باقلمقده اولدیغی جهتله انشاءالله یارین معلومات رسمیه‌سنی آلیرسکز. ذات دولتلرینك مجبول ومتصف اولدقلری حمیت فطریه ایجابنجه خاك پاك وطنك ید اعدادن قورتارلمسی هرنه اسبابه منوط و متوقف ایسه اجراسنه صرف یارای مقدرت بیوره‌جقلرنده شبهه‌م یوقدر بو اغورده عاجزلرینك دخی الندن هرنه کلورسه دقیقه فوت ایتمیه‌جکمی تکرار عرض ایدرم. جناب حق موفق بالخیر بیورسون افندم

في ١٩ ایلول ٩٣ محمود

مرحوم ابتدا، محمود جلال‌الدین پاشادن آلدیغی بو جواب ایله اکتفا ایتمش ایسه‌ده طونه عموم قوماندانلغنه تعیین اولندیغنه دائر اولان فرمانی حاملاً روسچق جوارنده کی قضی کوی اردوکاهه کلن یاوران شهریاریدن میرآلای جلال بك رؤف پاشا ایله تألیف بین اراده سنیهٔ شفاهیه‌سنی تبلیغ ایتمش و عینی مقصدله میر مومی‌الیهك برادری حسین بکك ده رؤف پاشا طرفنه اعزام اولدیغنی خبر آلمش اولدیغندن و جریان حالدن رؤف پاشانك اسنادات و عزویات غرضکارانه‌یه دوام ایتدیکنی آکلادیغندن شو عریضه‌یی یازه‌رق مومی‌الیه جلال بك وداعتیله تقدیمه مجبور اولمشدر.

خاکپای سامیٔ حضرت پادشاهی‌یه

حق چاکرانه‌مده، ذرهٔ استحقاق حائز اولمدیغم حالده کوندن کونه بارقه نثار عاطفت اولان توجهات حضرت خلافتپناهیلری تشکراتی انشاءالله الرحمن احسان بیوردقلری سیف جلادتله طونه‌نك اوته یقاسنده‌کی صفحهٔ زمینه کتب و تخطیط ایده‌رك، و یاخود بویوزنده سیلان ایده‌جك خون شهادتمله خاك پاك وطن اوزرنده نقش و تصویر ایلیه‌رك ایفا ایتمك عزم و جزم خالصنده بولندیغمی مع‌الحجاب عرض ایدرم.

رؤف پاشا قوللریله تألیف چاکرانه‌م فرمان جلیلنی جلال بك بنده‌لری تبلیغ ایتدی. دولت وملتك بویله برخطرلو زماننده مناقشات شخصیه ایله اوغراشمیه‌جغمه، افندمز حضرتلرینك‌ده قوللکزده وجودینه، ظن ایدرم که، معتقد اولدقلری حمیت شهادت ودلالت ایدر. مع‌مافیه رؤف پاشا بنده‌لرینه قوللکزك ذره‌قدر بغض ونفرتم اولمادیغی کبی ظن عاجزانه‌مجه مشارالیهك‌ده وجداناً چاکرلرینه برطارغینلغی اوله‌میه‌جغی بدیهی ایسه‌ده ایتدیکی خطایانی ستر ایله قوللرینه عزو قصور ایچون جعلی اوله‌رق ابداع ایتدیکی طارغینلغك ایجاباتنه تطبیق حال ومقال ایدییور. بوقسه البته وجدانی هم هزیمت فاحشه‌یی دعوتندن وهم ده قوللرینه عزو قباحتله افترایه جرأتندن طولایی کندیسنی لوم وتوبیخ ایدر. هم ده قوللکزك طارغینلغم اولمادیغمه بودفعه بالقان قوماندانلغنه تعیینی ایچون مجلس عسکری‌یه وقوع بولان عرض واشعار چاکرانه‌م

کلمش ایسەدە بو دفعەدە فوسفور مصطفی پاشانك غباوت فطریەسندن استفادە وسائلنە تشبث اولنمش وَ مشار الیە واسطەسیلە طونە شرق اردوسنجە مدافعەدن بشقە بر مسلك اتخاذ اولنمامسی حقندە متعدد ارادەلر استحصال و تبلیغ اولنەرق طرنوی علیهنە تصور ایتدیکی حرکات تعرضیەیی اجرادن منع ایدلمشدر .

دلیل قویدر . بیچارەکە حقندە وقوع بولان صحابت چاکرانەمك قیمتنی تقدیر ایتمیەرك وَحتی ارادۀ قطعیۀ سنیەلری حکم اقدسنی انفاذدن مجانبت ایلیەرك قوللکزلە ملاقات ایتمکسزین چاکرلرینك کچیەجك اولدیغی برطریق ایلە شیبقەیە کیتدی . قوللری ایسە بو حرکاتنە ذرە قدر مغبر اولمیەرق مقتضای قدر وقامتی اولان حق طبیعیسی ایجابیدر دییە کولدم وَیالکز ارادۀ سنیەنك انفاذینە عدم موفقیتم سببنی مقاماتنە عرض ایتدم . بونلرلە برابر قوللکز حائز اولدیغم توجە مخصوص حضرت ولی النعمیلرندن طولایی جملە طرفندن مغبوط ومحسود اولدیغمدن ، جناب حق افادۀ مذلقۀ خطا ایتمسون ، صواب اولەرق فاعلی اولدیغم ایشلردە بیلە تجسس قصور تشبثاتندە بولندیلر . مثلا شیبقەدە چوق عسکر قیردیردی دیدیلر . حال بوکە ایام عشرۀ اولیە محارباتندە ـ کە شیبقە محارباتی اساساً بوندن عبارتدر ـ آنجق بیك آلتی یوز شهید وَبش بیك کسور مجروح وقوع بولدی . دشمن ایسە رسمی ژورنالریلە سکز بیك تلفات وقوعنی خبر ویریورکە بندەکز خاکپای شاهانەلرینە میانۀ عساکر شاهانەلرندە قالان دشمن تلفاتنی اوچ بیك قدر تخمین اولندیغنی عرض ایتمش ایدم . قوللری حق وصوابك اك فداکار خادمی اولدیغمی مع الحجاب عرض ایدر ، وَ شمدی یە قدر کرك طرفمزدن وَ کرك دشمن جانبندن وقوع بولان تلفاتدە زیادە وَ نقصان عرض ایتمك کبی برقباحتدە بولنمدیغمی وَتدقیق مقدارندە ایسە سائر جهاتدە بولنان وَاحوالی مضبوط چاکرانەم اولان قوماندان آرقداشلرمدن دها زیادە مدقق طاورانەرق وَ اوغراشەرق صحت حالی موقع ثبوتە چیقارمقدە صرف توان ایتمکدە اولدیغمی مشمول آفاق اولان عفو وعنایت حضرت خلافتپناهیلری ستیرۀ مرحمتنە بورونەرك عرضە جرأت وجسارت ایلرم . هر حالدە جناب آفرینندۀ حوادث واکوان وجود جهان سود خلیفۀ اقدسیلرینی دنیالر طورودقجە جالس سریر اقبال وَدشمن سلطنت سنیەلرینی مصاب انواع قهر و هزیمت ونکبت بیورسون   ۳۰ ایلول ۹۳

بو آرالق علیهندە کی تحریکات و افساداتدن پك بیحضور اولدیغندن پادشاهە او عریضەیی کوندردکدن اون ایکی کون صکرە عرض حقیقت وَتمنیٔ صحابت مقصدیلە محمود جلال الدین پاشایە دە شو تحریراتی کوندرمش .

طوبخانۀ عامرە مشیر جلیلی محمود پاشا حضرتلرینە

رؤف پاشا حقندە کی امرنامۀ جوابیٔ تلغرافیلری آلندی . شمدی مناقشۀ شخصیە زمانی اولمدیغندن مشارالیهك التزام ایتدیکی حال غرابت اشتمال واقعا حیتسزلکندن بشقە برشیدن ایلری کلمز . مع مافیە مشارالیهك حق عاجزانەمدە کوستردیکی بو معاملەیە ایکی سبب بولیورم . برنجیسی یکی زغرە ایلە اسکی زغرە بیننده کی بوزغونلقی عاجزلرینك

او آرالق پلونه محـاصره‌سی اشتداد ایدرك بوكا قارشی برشی یاپمق لازم
كلدیكندن وَ باخصوص حالك آشـكار اولان وخامتی مرحوم حقنـده ترتیب
مسؤلیت ایچون پك مساعد كوروندیكندن سوزده بووخامته چاره‌سـاز اولمق
اوزره عنوان مأموریتی روم ایلی حرب اردولری عمـوم قوماندانلغنه تحویل

عدم معاونتمدن ایلرو كلدیكنه دائر حق عاجزانه‌مده نهایت درجه‌ده سوء لسـان استعمال
ایتدیكنی عاجزلرینك خبر آلدیغمی بیلدیكندن وَحال بوكه او حركته باشلامادن اول رادینه
استاسیوننده كندیسیله ملاقات ایتدیكمزصیره‌ده رفاقت جاكری طابورلرینك اك كزیده‌لریدن
اولان مناستر وَتیران ردیف طابورلرینی معیتنه ویرمش اولدیغم جهتله مشار الیهك وقعهٔ معلومهٔ
حربیه‌سنده دشمنله محاربه وَكندی خطر جمتلرینی محافظه ایدن‌ینه شوایكی طابورلر اولدیغنی كند
یسنكده انكار وتأویله مجالی اولمدیغندن ستر قصور ایچون حق عاجزانه‌مده درسعادتجه
وقوع بولان عزوبات غیر لایقه‌سـنه قارشی شمدی ملاقاته بوزی اولمامسی وَجائز اولدیغم
قوماندالق صفتنه قارشو ایتمش اولدیغی خطیئته مقابلهٔ چكنمسیدر . چونكه مشـار الیه
یكی زغره‌دن دها انفصال ایدر ایتمز آرقه‌سندن طوپ سسی ایشتدیكی وَبو سسك دخی یكی
زغره‌یه دشمن كلدیكنه محوایتدن بشقه برجهت حملی اوله‌میه‌جغی بدیهی اولدیغی حالده
یكی زغره‌یه معاودت جهتنی خاطره كتیرمكسزین اعتقادنجه « آرتق روسیه ایشته یكی
زغره‌یه كلدی بن اردو طرفنه قاچار قورتولورم » فكریله ـ مرحـوم اوزمان بویله ظن
ایتمش وَیاخود محمود جلال الدین پاشایه اوبولده ادارهٔ كلام ایتمش ایسه‌ده رؤف پاشانك
بوحركتله یالكز باشنه اسكی زغره‌یی فتح ایتمك املنه دوشدیكی بالاخره آكلاشلمشدر .
چونكه مشار الیهك موقع ملاقاتی كریده براقه‌رق اسكی زغره‌یه تقرب ایتمسی بشقه
درلو تأویل ممكن دكلدر ـ طوغروجه اسكی زغره طرفنه توجه ایدرك یكی زغره‌نك
الدن چیقمسنه وَ ایكی طابورك پریشان اولمسنه سبب اولمش وَ درت طابور قدر دشمن
اسكی زغره یولنده قارشوسنه چیقمسی اوزرینه خضر بك قریه‌سی جهتنده بر اورمانه
كیزلنه‌رك كمال خوف ودهشتدن بزه خبر ایصالنه وَاستمداد واستعانه‌یه بیله فرصه وَواسطه
بوله‌مایوب منهزماً رجعت ایتمشدر . حال بوكه یانمده بولنان كندی یاورینك دخی شهادت
ایده‌جكی وجهله ایكی كون متمادیاً كندیسنی آرادم وَیكی زغره‌یه قدر آدم كوندره‌رك روسه‌نك
استیلاسی خبرینی دخی آلدیغم ده كیزلندیكی اورمانی بولامادم . مشار الیهك بوهزیمتی، قزانلق
وَ شیبقه جهتنه حركت مانوره‌مزی تأخیر ایتدیره‌رك یكی زغره‌یی استرداد مجبوریتنی دعوت
ایتدی. وَبوندن طولایی قزانلق سنجاغنده بوقدر نفوس اسلامیه تلف اولدیغی كبی قزانلغك
او هجوم ایله یعنی دشمن كندیسنه تقویت ویرمكسزین ضبطی التزام اولنمشیكن وَحتی تحقیقاته
كوره دشمن شیبقه جهتنه چكلمش ایكن بالضروره یكی زغره جهتنه توجیه حركت، مشكلات
حاضره‌یی وجوده كتوردی . انهزامك باشلوجه اسبابی تعبیه‌جه قصور ایله برابر یانمده‌كی
طوپلرك آنجق اوتوز آلتی آتیم جبخانه‌سی بولنمسی وَجبخانه‌سز حربه كیتمه‌یدر. اسكی زغره‌دن
یكی زغره‌یه كلیر ایكن یولده برچوق اشیا ایله یغموراق وَ قاراوانه كبی مالزمه وقرق اللی
قدر یاره‌لی بوله‌رق آلندیغی كبی، یكی زغره‌ده اقامتمز كونجه‌ده دائما تحری ایتدیره‌رك

وَ وظیفه‌سی توسیع ایدلمش وَ فقط دیکر طرفدن‌ده بتون حرکات واشعاراتنك محکوم عقامت اولمسنه غیرت ایدلمش‌درکه بو میانده مثلا پلونه استخلاصی کبی الك معتنا تشبثاتی ثمره‌سز قاله‌رق بو ایشه محمد علی پاشا مأمور ایدلمش وَ مشارالیهك او وظیفه‌یی ایفا ایده‌میه‌جکنه دائر مرحوم طرفندن حسب‌الحمیه واقع اولان اشعارات و معروضات قطعاً نظر اعتباره آلنمامش‌در .

برچوق اشیا وَیاره‌لی طوپلاتدیرلمش ایدی. ایکنجی سبب ایسه، شمدیکی حرکت ومأموریتلر-مزدن تا یرلرمزه وارنجه‌یه قدر آفریده‌یه قدر فرد آفریده‌یه سررشته ویرلمه‌مسی ارادهٔ قطعیه اقتضاسندن ایکن مشارالیه ، عاجزلری اسلمبه‌یه مواصلت ایتمه‌دن اول ا.رانك قوماندانی میرلوا حاجی حسین پاشایه قزاندن بر تلغراف یازوب قوللرینك اسلمبه‌یه مواصلت ایدوب ایتمه‌دیکمی وَ هانکی طربقدن حرکت ایده‌جکمی صوروشدیردیمی کبی شیبقه اردوکاهنده فریق شاکر پاشا حضرتلرینه ده او مألده بر تلغراف یازمش اولدیغی فریق مشارالیهك اشعارندن آکلاشلمسی اوزرینه اوته‌یه‌بریه ایشی بویله افشا ایدوب طوریورسه‌ده مصلحتك بغایت لزوم کتم واخفاسی حقنده کی ارادهٔ قطعیه وَ اکیده حکمی کندوسنه اسلمبه‌دن شفره‌لو برتلغرافله یازلمش بولنمسیدر. الحاصل مشارالیهك اغبراری بو ایکی سببدن برینه مستنددر ظننده بولندیغم معروضدر . فی ۱۲ تشرین اول ۹۳

وَ محمود جلال‌الدین پاشادن شو جوابنامه‌یی آلمش‌در :

دولتلو افندم حضرتلری

رؤف پاشانك ذات دولتلرینه برطاقم عزویات ایله اعراز ایتمك ایستدیکی حق اغبرارك منشأ و ماهیتی ۱۲ تشرین اول ۹۳ تاریخلو تحریرات علیهٔ دستورانه‌لرندن آکلاشلمشدر . بورالری مشارالیهك مقدما بعض ذواته کلدیکی کوریلان وَ تفرس اولنان محرراتندن ذاتاً نزد عاجزیده معلوم وَ مضمون اشعارات ایسه کندوسنك مواقع عدیده‌ده حرکات سقیمهٔ واقعه‌سنی پردهٔ اسنادات ایله ستر و اخفا ایتمکدن عبارت ایدوکی امر غیر موهوم ایکن شو تکویناتك بونجه مشغولیت آره‌سنده تکریر توضیحنه مثابرت دولتلری نزد عالیلرنجه بر عقدهٔ فکریه‌نك وجودینی ایما ایتدیرمکده اولدیغندن بوبابده آزاجق اطناب براعهٔ صدق اعتیاده مجبوریت حاصل اولمشدر. ذات آصفانه‌لری واضع اساس دولت علیه اولان اسلاف ماضیه کبی بالفعل وَبالقوه ابرازمآثر کارکذاری‌یه اهل ومقتدر بروزیر ارسطو تدبیر و کریم الخصال وَرؤف پاشایمه، بوبجلین لاف و کذاف ایله کندنجه برآن وَ اون قازانمغه سباق اهتمامنی تشمیر ایدن کمایه وَ حریص‌الاقبال اولدیغی آثاریله بدیهی واویله برموقع نازك قوماندانلغنده بولنیشی حکم زمان ایجابندن اولدیغی امر جلی بولندیغنه وَ حق آصفانه‌لرنده استعمال ایتدیکی معاملات و عزویاتك طرف سامیٔ آصفانه‌لرینه ذره قدر سوءتأثیری اولامایه‌جغنه مبنی بوبابده عقدهٔ درون صدقشحون دولتلرینه محل کورمم وَماهیت ماده‌نك نزد عاجزیده قطعیاً اهمیت وَ ذکری اولمامسندن مجبوری اولدیغم تفصیلاتی بو بو مقامده اجرا ایده‌مم . انجق کافهٔ تواریخه آشنا اولان ذات سامیٔ خدیویلرنجه

بوندن صکره ایش بوس بوتون بشقه بر رنك آلمشدر . اوتاریخه قدر بعض تسویلات ایلهوَ باخصوص استحصال ایتدکلری ارادهلرله اداره ایده کلدکلری مجلس عالیٔ عسکرینك ، فاجعهٔ مقررهنك صوك پردهلری معرض انامهچیقه جغی صیرهده دوام وبقاسی وَ اوینایه جقلری اویونی نظر تفتیش ومراقبهده بولدیرمسی مناسب کورلمدیکندن وَ باخصوص بو مجلس ارکانندن اولان صادق ومحمود جلال الدین پاشالرك انظار بیطرفانه وحقجویانهلری دائم اولدقچه ، مرحوم

معلوم اولدیغی اوزره شو مهام اموری اشتغالاتنده بولندیغمز دولت عثمانیهنك برهیئت قلیلهدن ترکبله برابر بر زمان برنجیلك نام وشانی احراز ایتمسنه سبب مطلق ومستقل ظن عاجزانهمه کوره محضا اتفاق و اتحاد قضیهسی اولمش اولاجغنه بناءً رؤف پاشانك عزویاتنك کرچه ذاتاً بأس وتأثیری اولامیهجغی کونش کبی میدانده ایسهده شو حال اهتمامات جاریهنك اتحادسزلغی مأثر ظاهریهسیدر معناسیله تفسیر ایدیلور وَحرکات حاضره دخی معاملات شقاق و مباینته تطبیق ایدلمك طبیعی کوریلور ایسه مصلحة مطلوب اولان نتیجهنك استحصالنه سؤ تأثیری بوقدر دیمکه لسان عاجزانهم وارمامقدهدر . مع مافیه بوحالك تألیفی رؤف پاشا کبی بدکینك تصحیحی متعسر وَبلکه ممتنع اولان طبیعت حلقیهسنك تبدیلنه اشتغال ایله حاصل اولامایوب بلکه بعض فرومایهلرك معاملات غرضکارانهلرینی ، مخلص متخصصلری کبی ، ذات مصلحته اصلا طوقوندیرمیهرق بالسکوت و بلا اصغا کچشدیرمکله خدمت موکولهیی کوردرمك مجبوریتنی دعوت ایتمك صورتیله ممکن اولهبیلهجکندن ذات نادرة السمات اصغانهلری دخی مشار الیهك طوغریدن طوغری یه وَنهده طولاییسیله وقوع بولهجق بومثللو عزویاتنه حوالهٔ سمع اعتبار ایتمیهرك مصلحة قوماندای عالیلرینی تماميله اجرایه مجبور ایدهجك اوامر مناسبه ودیپلوماتیقیهده بولنمق صورتیله معاذاﷲ تعالی کرك بوراجه وَ کرك اوراجه مباینت وَبرودت فکریه و اهتمامیهنك دوامندن تصادف اولنمسی خوفنده بولدیغم مشکلات عظیمهنك اوکنی آلمغه وَافکار صائبه وعمیقهٔ مهامشناسیلرینی بویله جزئیات کان ماکان ایله یورولتمیهرك وَ مودوع ید اهلیت واقتدارلری بولنان عموم قوماندانلغه حصر ایدرك نامق پاشا کبی برخورده سال وَ رضا پاشا کبی برذات سقیم الخصال وَفوسفور مصطفی پاشا کبی بررئیس عجیب الفکر والخیالدن مرکب مجلس ادارهٔ عسکریهدیلن هیئتك اردوی همایونلر احتیاجاتی ایچون نه یاپهجقلرینك کما کان بیاننه وَصادق پاشاهرنهقدر امور عسکریهیه واقف دکلسهده هیچ اولمامش حلیم پاشا وَعمر فوزی پاشا ایله مصالحك ایجابنه کوره جریان ایدن مذاکرهلرمزه تعریض ایتمهمکده اولدیغندن بوراجه امور عسکریه ایچون اقتضا ایدن اجرا آتك اخطارینه وَ مهم مادهلرك ، اعتمادسامیٔ داورا کرمیلری وجهله ، نظر دقتلرینی تماميله جلب و دعوت ایچون ، اهمیت فوق العادهسنك حقیله تصریحاً اشعارینه بی دریغ همت بیورلمسنی خصائل برکزیدهٔ حمیتشعاریلرندن خالصاً ، مخلصاً وَخاصةً رجا وَ نیاز ایدرم . جناب حق حبیب اکرمی حرمتنه حالا بعضلرینك شو روش وحال تأسف اشتماللری انجامنی خیره تبدیل ایلسون آمین باقی ۲۸ شوال ۹٤ ، ۲٤ تشرین اول ۹۳

حقنده مضمر اولان کینهٔ غدر وفساد ایچون محل تطبیق بولمقده مشکلاته تصادف ایدلمسی محتمل بولندیغندن ، اتخاذ ایتدکاری اصوله توفیقاً اولا مجلس عالیٔ عسکری اوروپا غزته‌لرینك لسان تقبیحنه دوشوریله‌رك وَ صکره‌ده بوغزته نر صورت خیرخواهیده پادشاهه عرض اولنه‌رق مجلس مذکور لغو ایتدیرلمش وَیرینه رکن اساسیلری علی نظامی وَموسیو نجیب پاشالر اولمق وَارکان حرب محمود مسعود پاشا ایله غلبه‌لك ایچون انتخاب ایدلمش کوچك رتبه‌ده برایکی ضابطدن مرکب بولنمق اوزره معیت سرعسکریده « هیئت مشاورهٔ حربیه » نامیله برمجلس صغیر تشکیل ایدلمشدر .

بوهیئتدن علی نظامی وَموسیو نجیب پاشالرك مرحومه قارشی نه وضعده بولندقلری اکلاشیلمق ایچون سابق‌الذکر قدری پاشا مکتوبنده هیئت مشاورهٔ حربیه‌دن بحث اولندیغی صره‌ده بوپاشالر حقنده سرد اولنان افادات ومعلوماتی عیناً نقل ایده‌یم .

مرحوم دییورکه :

« بونلردن علی‌نظامی پاشا دلالت منتسبان ایله وَمستعد وَقدملو بر ارکان حرب پاشاسی آلقیشیله خاکپای حضرت ولی نعمی‌یه تقدیم ایدلمش وَ رتبه‌سی فریقلکه بالترفیع نائل تلطیف مخصوص ایدلمش ایدی . حال‌بوکه علی‌نظامی پاشا عمرنده هیچ برحرب ایچنده اثبات وجود ایتمامش ، زمانی اوروپاده وَاستانبولده آسوده نشین برحالده کچورمش وَردیف پاشانك بدایت حربده مواقع حربیه‌یه کوندرمك ایچون وقوع بولان اصرارینه قارشو تمارضله تبدیل هوا دییه‌رك اوروپایه قدر قاچمش برنا پخته وَ قورقاق ایدی . خصوصاً وقتیله مکاتب عسکریه ناظر ثانیلکندن اقتدارسزلکنه بناءً ترتب ایدن عزلی صیره‌سنده مأموریت منحله‌سنه حسب‌التنسیب بنده‌کزك خلف اولمقلغمدن اغبرار حاصل ایتمش وسؤ تلقیٔ فکریسی اوله‌رق وقوع انفصالنی بنم تحریکمه حمل . اسناد ایتمش اولمسی حسبیله ، شخصی اوله‌رق برکین وسؤ غرض دخی مکنون درونی ایدی .

« موسیو نجیب پاشایه کلنجه ، صربستانده علی‌صائب وَاحمد ایوب پاشالر مواجهه‌سنده وَیاورلرندن برچوغی دخی حاضراولدیغی حالده حضرت فخرانبیایی وَقرآن کریمی تحقیراتمسیله جرءسز وَصبرسز قله‌رق کندیسنی رهوولورله تهدید

ایتمکلکمدن وَصربستانده وَ قره طاغده کوریلوب حتی بین الافراد مشهور مثل اولان اوضاع واحوال جبتکارانه‌سی مقام سرزنش واصلاحده مناسبت کلدکجه یوزینه چارپسندن وَطونه قوماندانلغنه نقل مأموریتم صیره‌سنده ماهیت ردیئه‌سنی بیلدیکم جهتله بر اهمیتی اوله‌میان ذاتنه وجود ویرمامکلکمدن بالتکدر اوده علیهمده فرصتجوی اخذثار ایدی. وَبو یادکاردخی حضورولی نعمی‌یه حربدیده اوروپا تربیه‌سی برمستعد ارکان حرب پاشاسی عنوانیله تقدیم قلنمش ایدی.»

ایمدی حال ووضعی تعریف اولنان بوپاشالر هیئت مشاورهٔ حربیه‌یه داخل اولنجه، خاطرلرینه کلن هرشیئی سرعسکر واسطه‌سیله پادشاهه عرض ایتمکه، بربرینه مناقض امرلر ویردیرمکه، اشعارات واقعه‌یه مخالف اراده‌لر استحصال ایتمکه وَباخصوص مرحوم علیهنده اجنبی مخبرلره یالان یاکلش حوادث ویره‌رك بوحوادثی ویانه، پاریس وَلوندره‌ده طولاشدیردقدن صکره غزته حوادثی شکلنده وَ «اوروپا غزته‌لرنده‌کی مشهودات» عنوانیله پادشاهه تقدیم ایتمکه باشلامشلردر.

معمافیه مصطفی پاشانك مقام سرعسکریده دوام مأموریتی غرض مستقبله وصول ایچون اودرجه امنیت بخش اولمادیغندن وَیاخود مصطفی پاشاده تصور ایلدیکی قدر خائن بر بیوك بولنه‌بیلمسی ذهناً کسدیریله‌مدیکندن چارهٔ عاجل منفرد اولمق اوزره رؤف پاشا مقام سرعسکری‌یه کتیرلمش وَاکابر منتسبیندن انکلیز سعید پاشا دخی بحریه نظارتنی درعهده ایتمشدر.

مرحوم بوصیره‌ده دشمنك پلونه اوزرندن نظردقتنی تحویل ایچون تنسیب ایدیلن طونه شرق جهتی مانوره‌سنك اجرا آتیله مشتغل وَالنه مظفریتی استحصال عقبنده دشمنك صول جناح خطی دخی اشغال قصدیله روسچق پیشکاهندن چاره‌وچ اردوسی علیهنه تعرض تدارکاتیله متوغل اولوب رؤف پاشانك خلاف انتظار اوله‌رق بویله برمقام تنفیذه اعتلاسندن طولایی ابتداءً توحش ایتمش ایسه‌ده دولتك بویله قوماندان قحطی زماننده بالاستعفا چکلمکی‌ده حمیتنه صیغدیره‌مدیغندن وَصدراعظم ادهم پاشا ایله محمود جلال‌الدین پاشادن ازالهٔ بینوتی وَتلطیفی شامل وَحتی رؤف پاشادن‌ده موفقیتنه معاونت ایده‌جکنی متعهد وَیکدیکرینی متتابع وارد اولان تلغرافلر احترازده‌کی شدتنی تعدیل ایتدیکی کبی، مابیندن کشیده اولنان تلغراف رؤف پاشا ایله آرالرنده‌کی مباینتك

اندفاع غائله‌ده بالذات حضور همایونلرنده استماع وَمطالب طرفینك نفس همایونلری حکم اوله‌رق فصل ایدیله‌جکی وعدینی مبلّغ اولوب هردرلو شبهه‌یی ازاله ایده‌جك برمآل وقوتده اولدیغندن ۱) متوکلاً علی‌الله ایفای وظیفه‌یه دوام ایتمش‌در . بوتلغرافلر تعاطی اولندیغی کونلرده وَماچقه میدان حربنده پلونه‌نك کرفتار اسارت اولدیغی خبر مؤلمی وَآلتمش یتمش طابورله سریعاً بالقان خط مدافعه‌سنه یتشمسی ارادهٔ سنیه‌سنی مبلغ وَسعید وَرؤف امضالی تلغرافنامه‌یی آلمش وَآنی

سلیمان پاشا حضرتلرینه

وقت حربده متمادیاً وَ زمان صلحده آسایش داخلی‌یی مخل حادثات ظهور ایدر ایسه موقتاً ممکتلری داخلنده استخدام اولنمق اوزره نظامیه وَ ردیف وَ مستحفظ صفتیله مسلح افرادك غیری اهالیدن برقسمنك مجبوری وَ دیکر قسمنك اختیاری اولمسی قیدیله وَعساکر ملکیه نامیله برصنف جدید تأسیس ایدیلوب قانوننك نشر اولندیغی معلوم سامیٔ دواریلریدر . بو عسکرك جمع و تسلیحنه مرتب معاملاتك اهمیتیله برابر امنیت و اعتمادی حائز بر ذاته تودیعنك ملتزمیتی عموم قوماندانلغك قائممقام سابق مصطفی پاشا حضرتلرینه تفویضنی ایجاب ایده‌رك سرعسکر قائممقاملغنك دخی فعال و کنج بر ذاته احاله‌سنده نزد عالیٔ شهریاریده مرجحیت وَخطوب مهمهٔ جنودیه‌جه منفعت کورلسنه مبنی مأموریت مذکوره‌یه رؤف پاشا حضرتلری تعیین بیورلمشدر .

(شفره) مطالعات محرره حکمنجه شو تبدلك نفس‌الامره مطابقت وَمرکز اصابته مقارنتی محل بحث اولمیوب یالکز مشارالیه رؤف پاشا ایله میان عالیلرنده متکون اولان بینونت جهتی ایشك بر نقیصهٔ جزئیه‌سی اولیورسه‌ده شومباینتك حکم تأثیرینك محدودیت طبیعیه‌سی مصالح حاضرهٔ عسکریه‌یه من حیث‌العموم عدم تعلق داعی اولمغله بونك عهدهٔ حمیت دولتلرینه مودوع اولان مأموریت جلیله‌نك ادای وجائبنه حائل وَ توجیه دیکرله محافظهٔ بقیهٔ اسلامه مقصور بولنان مساعیٔ بلیغهٔ حمیتمندانه‌لرینه سبب عاطل عد بیوریله‌میه‌جغی بحثنده امیدلر برکال اولدیغی کبی بحوله تعالی غائلهٔ حربیه‌نك اندفاعنده اسباب مباینت بالذات طرف اشرف حضرت پادشاهیدن رؤیت بیوریله‌جغندن اولحالده مطالب طرفین دخی بر نتیجهٔ عادله‌یه قرین اولمق طبیعی بولنمغله شمدیلك مقصود بالذات اولان صورت ماجرای سابقدن منبعث برتأثر وار ایسه آنك موقتاً وَحکمیت عالیهٔ آتیه‌یه اعتماداً لسان و وجداندن ازاله‌سی ماده‌سی اولدیغندن شو مقصود عالی بین‌الجانبین رهین تلقی اولدیغی تقدیرده حمیت وَ صداقت وطنیه ایله و عکسی دخی معانیٔ مخالفه ایله توجیه اولنه‌جغنك وَ هر حالده تتابع موفقیت و توالیٔ مدائح و ممدوحیت مشیریلری نتیجهٔ آمال اولوب بوکونکی تلغرافلرندن مستبان اولان تشبثات کلیهٔ حربیه‌دن طولایی دخی علم اسلامیتك منصوریتی بروجه التماس وَباخضوع بی‌قیاس مظهر دعای خلافتپناهی اولدیغنك بحسب‌الارادات تبلیغنه ابتدار قلندی

فی ۲۸ تشرین ثانی ۹۳ سعید

متابع اولان تلغرافنامه‌لرده‌ده صوفیه‌یه کیتمسی وَ صوك درجه‌یه‌قدر بالقان خطنی مدافعه ایتمسی باقرار عالی تبلیغ اولنمشدر .

پلونه‌نك سقوطی اوزرینه تبلیغ اولنان بو اوامر تشرین ثانینك یکرمی طقوزنده وارد اولمشدی . حالبوکه مرحوم ۲۱ تشرین ثانی ۹۳ ده مقام سر-عسکری‌یه کشیده ایتدیکی تلغرافنامه‌ده « پلونه‌دوشر وَ دشمن بالقانلری تجاوزه استعداد کوسترسه ادرنه‌دن بشقه صوك رزمگاه اولمادیغنی وَ آنه جهتنه تحشد ایدن فرقه‌لری‌ده اورایه‌سوق ایده‌جکنی» بیلدیرمش اولدیغندن ــ بو تلغراف « ٤٥ »

تلغرافنامهٔ سامی

بوکون رؤف پاشا حضرتلری سر عسکر قائممقاملغنه و قائممقام سابق مصطفی پاشا حضرتلری عساکر ملکیه قوماندانلغنه وعمرفوزی پاشا حضرتلری دخی ادرنه‌ده احتیاط عسکری ترتیب و ادارهسنه تعیین بیورلمشدر . مشارالیه رؤف پاشا ایله ذات دولتلری بیننده بعض مرتبه اختلاف افکار موجود اولمسی موفقیات متمادیهٔ مشیریلرینك اك زیاده متمنیسی اولدیغم جهتله شاورلرنجه کمال صفوت ومخالصتله بورجانامه‌نك ترقیمنه باعث اولدی . سرکار دولتده وخصوصاً محافظ ناموس ملك و ملت اولان صنف عسکری قوماندانسنده بولنان ذوات ایچون هروقتده وَ هله بویله زمان بحرانده اختلافات ذاتیه‌یی بتون بتون برطرف ایتمك وَمصلحت دین و دولتده ال برلکیله چالشمق وظیفه‌دن بولندیغی نزد دولتلرنده مسلم و مصدق اولاجغنه خصائل حمیدهٔ مشیریلری شاهد عادلدر . بنابرین مشارالیه ایله آراده ایلیشیك براقلیوب پاشادهمز افندمزك وَ جمله‌مزك امید و انتظارمز وجهله برقات دها اثبات مأثرحمیته همت بیوریله‌جغی قویاً مأمولدر فی ۲۸ تشرین ثانی ۹۳

ادهم

سلیمان پاشا حضرتلرینه

قائممقام پاشا قائممقاملقدن عزل اولندی . یرینه رؤف پاشا تعیین بیورلدی. شمدی‌یه قدر چالیشوب چابالادیغمز، دولت وملتمزی شو ورطهٔ هولناکدن تخلیص ایتمك مقصدینه مبنیدر . یوقسه منفعت ذاتیه‌مز ایچون اولمدیغی بدیهیدر . بناءً علیه تبدل واقع ذات اقدس سمات افخملرنجه قطعیاً موجب انکسار اولمیه‌رق نهایت درجه‌یه قدر سعی وغیرت و ثبات بیوره‌جغکزده شبهه‌م یوقدر. چونکه موفقیات وهممات مشکورهٔ دولتلری نحق هم در دولت وَ هم ده السنهٔ ملتده بیلنه‌یور . لکن مخاص متخصصلرینك بونجه سعیم وَ او قدر صدق و استقامت و صداقتم انظار عمومیه‌ده بتون بتون عکسی و خلافنده کوریلورکه استانبولده شمدی‌یه قدر حقمده سویلنمدك سوز قالمادی . سائر صورتله ده شبهه اولنمقده ایدوکنی حس ایدییورم . بو صدماته بحق کعبه کوکس کروب و اصلا فتور کتورمیوب چالیشمغی کوزه آلدیرمشمدر . لکن حال و زمانه موافق خصوصاتك جریاننه بر ذره و نبذه قاتمق نفوذینی حائز ظن ایتمکده ایدم . حالبوکه بو نفوذمك تأثیری ده قالمامش . بویله لکله بعدما هیئت اداره آراسنده بولنمق ایسته‌میورم. چونکه

نومرولی محاکمه‌نسخه‌سنده کوروله‌جکدر — وَ شمدی استحصال وَتبلیغ اولنان اراده بو بابده‌کی معروضاتیله تنافی ایتدیکندن بالذات پادشاهی کوره‌رك وخامت حالی تصویر وتفصیل ایتمك وَهیئت وکلادن دخی دولتك وضع سیاسیسنی آکلایه‌رق بعدما دشمن قوهٔ کلیه‌سنه قارشی الده قالان وَ قسم اعظمی مستحفظدن عبارت اولان غیرمنتظم عسکرله مقاومت نا ممکن اولدیغنی آکلاتمق ایچون مأموراولدیغی صوفیه جهتنه استانبول طریقیله عزیمت ایتمسی رؤف پاشادن استرحام ایتمش وَ فقط درتکون جواب آلامامشدر. ١) شوقدرکه بواسترحامنامه‌دن برصورتده

احتیاط اردوسنك جمع و ترتیبنجه شمدیدن فوق‌العاده کسلان و نقصان تدابیر کوستردیکی کبی بوندن صکره ده ایش بوکا مقیس کورندیکندن عموم ملت نظرنده بتون بتون و طوغریدن طوغری‌یه مخلص صادقلری مسئول و مظنون طوتیله‌جغم . بناء علیه ذات شوکتسمات جناب جهانبانیدن ایکی شی استدعاسنده بولنمق اوزره‌یم . برنجیسی مواقع حربیه‌نك برنده وَمعیتده بولنمق وَایکنجیسی بوس بوتون خدمتدن عفو بیورلمقدر. بونلردن برینك قبولی ایچون مصر و مترقب اولدیغمی عرمانه اوله‌رق ذات دولتلرینه عرض وبیان ایدرم . جناب حق انجامنی خیر ایلسون . باقی فرمان فی ٢٨ تشرین ثانی ٩٣

محمود

روم ایلی عموم قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

اولجه بیان و اشعار اولندیغی وجهله بوکره سرعسکرلك قائمقاملغی عواطف جلیلهٔ پادشاهیدن اوله‌رق عهدهٔ عاجزانه‌مه احاله بیورلمش وَ بوکون من غیر لیاقة تسویهٔ امورمأموره‌یه مباشرت اولنمشدر. بالجمله اجرا آت دولتلرینك ترویج واجراسنه وَحرکات علیه‌لرینك هر صورتله تسهیل وتهویننه وسع عاجزانه‌مك درجهٔ نهایه‌سنده اوله‌رق بذل مساعی ایتمکه والحاصل المدن کلدیکی مرتبه ذات مشیرلرینه هر صورتله معاونته چالشمغه عزم ایتمش اولدیغمدن بوندن سرمو انحراف ایتمیه‌جکمی قویاً تأمین ایدر وَ هر حالده وَ حرکاتده مظهر موفقیات عظیمه اوللری دعواتنك مواظبی اولدیغمی بیان ایده‌رم .

٢٨ تشرین ثانی ٩٣ رؤف

حضور جلیل قائمقامی‌یه

١) آلمش اولدیغم اراده نامهٔ فخیمانه‌لری‌اوزرینه بنده‌کزدخی قوماندانلق وظیفه‌سنی درعهده ایتمك اوزره یارندن وَ طونه قوماندانلق وکالتنی بوکون قاضی کویندن کله‌جك اولان فضلی پاشایه تسلیمدن صکره پازارجغه متوجهاً حرکت ایده‌جك ایسه‌مده‌هم بوموسم شتاده اوزون اوزادی‌یه قره‌بولجیلغی مشقتنه اوغرامامق وَهم‌ده اجراسی متصور اولان حرکات حربیهٔ تحفظیه‌مز ایچون وجاهاً‌ده عرض رأی و مطالعه ایتمك اوزره درسعادت طریقیله عزیمت آرزوسنده بولندیغمی وَ بوبابده خاکپای اقدس حضرت ولی نعمتدن مساعدهٔ سنیه شرفصدورینه منتظر اولدیغمی عرض ایدرم .

٢ کانون اول ٩٣ سلیمان

محمود جلال الدین پاشایه یازمش وَ مشار الیهدن « خاکپای شاهانه‌یه عرض ایتدم استانبول طریقیله عزیمتکزه مساعدهٔ سنیه شرف وقوع بولدی » دیه تلغرافیه جواب آلمش اولدیغندن وارنه‌یه اینه‌رك عسکر نقل ایتمکده اولان واپورلردن برینه راکب اولمشدر . ۱) واپوره رکوب صیره‌سنده ادهم امضاسیله وَباب سر عسکریدن« صوفیه‌یه بالقان طریقیله وَمعاینهٔ مواقع ایده‌رك خط بوغجه حرکت ایتمسی. وَرأی وکلا ایله فکر پادشاهی بو مرکزده دائر اولدیغی»مآلنده بر تلغراف آلمش ایسه‌ده ۲) واپوره بینمش اولدیغی کبی استانبوله کلمسی حقنده النده ارادهٔ سنیه‌یی حاوی بر تلغرافنامه‌ده موجود اولدیغندن وَ وارنه‌دن صوفیه‌یه مواقعی معاینه ایده‌رك انجق یکرمی کونده وارمق ممکن اولوب یوللرده تلغراف مرکزلری پك آز وَسیرك اولدقدن بشقه دشمن وضع تعرضی آلدیغی جهتله روسیه وَ صرب قارشوسنده‌کی

---

۱) تلغرافنامه عیناً شودر :

سلیمان پاشا حضرتلرینه

استحکاماتی بالمعاینه اون کون ظرفنده عودت ایتمك اوزره با ارادهٔ سنیه یارین ادرنه‌یه عزیمت اولنه‌جغی و خاکپای سنیه‌یه بعض معروضات مهمه ضمننده تلغرافنامهٔ عالیلریله وقوع بولان طلب سامیلری موجبنجه وارنه طریقیله درسعادتی تشریفلری مقرون مساعدهٔ سنیه اولدیغی کبی احمد پاشانك لزوم تبدیلی حقنده وقوع بولان اشعار سامیٔ آصفانه‌لری دخی مقارن مساعدهٔ جلیلهٔ جهانبانی اولدیغنی معلومات اولمق اوزره عرض ایدرم .

فی ۶ کانون اول ۹۳ — محمود

---

۲) روم ایلی اردولری عموم قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

کانون اول ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ عالیلرینی آلدم . بالقان سلسله‌سنك اهمیت حاضره‌سندن وَ بالقان قوماندانلغنك دخی تبدیلی اقتضا ایتمسندن طولایی ذات سامیٔ آصفانه‌لرینك اسلیه‌دن باشلایه‌رق شیبقه وَ ازلادی وَ اقتضاسی حالنده دها اوته مواقع عسکریه‌یی کوزدن کچیره‌رك حال و وقعه کوره ایجاب ایدن ترتیبات عسکریه‌نك تنظیمیله قوماندانلقلرینه تعلیمات اعطاسی ضمننده قزان طریقیله اورالری تشریف بیورملری صورتی مناسب اوله‌جغندن وَ افکار شاهانه ایله جلهٔ افکارمز دخی بو مرکزده بولندیغندن عرض وبیان حاله ابتدار قلنور . وَ اکرچه بویولجیلق بر آز مشقتلی کورینور ایسه‌ده احوال حاضره‌نك اهمیت فوق العاده‌سی وَ دولتك مشکلات موجوده‌سی حکمنجه بو زحمتی اختیار بیوره‌جقلری مأثر مشهودهٔ مجربه وحمیت فوق العادهٔ آصفانه‌لرندن منتظر اولمغله اولوجهله غیرت وحرکته ابذالٔ همم جلیله‌لری رجا اولنور .

۵ کانون اول ۹۳ — صدر اعظم
ادهم

بالجمله مواقع قوماندانلری دائماً مرحومه مراجعتله استیذان حرکته وَ مرحومده ساعت بساعت تحول ایدن احوال حربیه‌نك ایجابنه اتباعاً آنلره علی الدوام وَلیل ونهار ایصال اوامره مجبور بولندیغندن وَصوفیه یولجیلغی ایچون استعمال اولنه‌جق بو یکرمی کون ظرفنده دشمنك تعرض ایتمسی مستبعد اولمادیغنه کوره بویله بر تعرض وقوعنــده عموم قوماندان صفتیله بتــون مسئولیت عهده‌ســنده ایکن تأخر اعطای اوامردن طولایی ظهور ایده‌جك وخامت بالطبع کندیسنه عائد اوله‌جغندن استانبوله عزیمت رأینه اتباعدن بشقه طریق نجات اولمادیغنه وجداناً حکم ایتمش وَمابین همایونه‌ده استانبوله کلکده اولدیغنی تلغرافله اشعار ایتمش‌در. ١] مرحومك عسکرله اســتانبوله ورودی ســلطان حمید ایچون موجب تلاش اولدیغی کبی ٢] بدخواهلر ایچون‌ده بر سررشتهٔ فساد اوله‌رق وَ رؤف پاشا بونلرك اوکنه دوشه‌رك ذاتاً تلاش ایچنده بولنان پادشاهی بوس بوتون اورکوتمشلردر . بونك اوزرینه رؤف پاشا ظاهراً استقبال ایتمك وَحقیقتده تحت نظارتنده بولندیر - مق ایچون مرحومی طوله باغچه اسکله‌ســندن قارشولیه‌رق عربه‌سنه آلمش ٣] وَبرابر ییلدیزه کیتمش وَیاخود کندی زعمنجه تحت الحفظ کوتورمش‌در. مرحوم سرایه واصل اولور اولماز حضوره دعوت اولونمش وَ پادشاه، ملاقات اثناسنده اناطولیده‌کی انهزامات متتابعه‌دن شکایت وَمرحومك یوزندن سلطنت ســنیه‌جه اوکونه‌قدر بر ضرر کورلمدیکندن طوتدیره‌رق برچوق کلمهٔ تلطیفیه ایله بذل توجه و التفات ایتدکدن صکره بالقان مدافعه‌سی ایچون‌ده کما کان صرف مساعیٔ اقتدار ایتمسنی تبلیغ ایتمش‌در .

مابین همایون جناب ملوکانه باش کتابت جلیله‌سنه

١] خاکپای اقدس حضرت ولی‌نعمی‌یه فرش جبین عبودیت ایلمك اوزره برموجب ارادهٔ سنیه بوکون ساعت اونده سلطانیه واپور همایونه راکباً وَدرسعادته متوجهاً حرکت ایلدیکم معروضدر . ٦ کانون اول ٩٣ سلیمان

٢] بواثناده سلطان مراد جنتمکان کسب صحو ایتمش اولوب سلطان حمیدك برطرفدن بو خبرك خارجه‌ده شایع اولمش اولمسی وَباخصوص محربه‌نك کسب ایتدیکی حال مؤسفدن طولایی خلعنه لزوم کورلمسی کبی احتمالات ایله اندیشه‌ناك اولدیغی دوشونولورسه بوتلاشك سببی آکلاشیلیر .

٣] مرحوم واپورله طوله باغچه سرایی اوکنه کلمش‌در .

مرحوم جواباً، برسنه اول محمود جلال الدین پاشا ایله فریق سعید پاشا، حاضر اولدقلری حالده وقوع بولان معروضاتی . « دولت علیه‌نك روسیه ایله حربه مادتاً عدم استطاعتی » فقره‌سنی تکرار وَ پادشاهی بو یولده تحریك ایدنلرك دولت علیه‌لرینه جهلاً بر دشمنلق ایتمش اولدقلرینی تذکار ایله « پلونه دوشدیکندن وَروسیه اردولرینه قارشو موازنه‌مز ارتق بتون بتون مختل اولدیغندن نتیجه‌نك وخامتی داعی اوله‌جغنی وَ روسیه ایمپراطوری هنوز روم ایلنده ایکن بر مصالحهٔ قطعیه تمنیسندن بشقه الده چاره قالمادیغنی » الجای حمیته اخطار ایتمش ایسه‌ده سلطان حمید بو بیان واخطاره حواله‌ٔ سمع اعتبار ایتمیه‌رك حقیقت محضه اولان اوسوزلره قارشی روسیه محاربه‌سنه مدحت پاشانك سببیت ویردیکنی وَمع مافیه شوکونلرده انکلتره‌نك اعلان حرب حاضرلغنده بولندیغنك لورد بیقونسفیلد طرفندن بیلدیرلدیکنی وَ فرانسه‌لو بر صراف دلالتیله‌ده اون ملیون لیرا استقراض ایدلمك اوزره بولندیغنی بیان ایله مرحومك بر آی قدر دشمنك تعویق حرکاتنه صرف قدرت ایتمسنی امر ایتمش‌در .

آره‌ده جریان ایدن محاوره همان عیناً شودر :

مرحوم — پادشاهم، پلونه دوشدکدن وَعساکر نظامیه‌نك اك مهم قسمی الدن کیتدکدن صکره محاربه‌یه دوام ایتمك بزی بر بیوك فلاکته دوچار ایتمکدن بشقه بر نتیجه حاصل ایده‌مز . روسیه چاری هنوز روم ایلیده‌در. چار نزدینه یا بنده‌کزی وَیا محمود جلال الدین پاشایی وَ یاخود امنیتکز اولان دیکر بر ذاتی کوندره‌رك بر مصالحهٔ قطعیه عقد ایدیکز . بلکه بو صورتله روسلرك ایلرولمسنی توقیف وَ برچوق شهر و بلده‌یی پریشانی وَخرابیدن تخلیص بیورورسکز . روس اردوسنه مقاومت بعدما ناقابلدر. بزم اردومزله روس اردوسی بیننده هیچ بر موازنه قالمامشدر .

پادشاه — روسلرك دها بر آی قدر بالقانلری کچمامسنه صرف اقتدار ایدیکز سیرلایر [۱] بالذات لورد بیقونسفیلد [۲] لك وعد مخصوصندن بحثله ، انکلتره‌نك بو آی نهایتنده روسیه‌یه اعلان حرب ایده‌جکنی بیان ایدیور . انکلتره کیزلی

---

[۱] انکلتره سفیری

[۲] انکلتره باش وکیلی

برصورتده حتی لورد «دربی» ١) نك خبری اولمقسزین حربه حاضرلانیورمش. برفرانسزده بزه اون ملیون لیرا اقراض ایده جك. سزیالكز روسلری برنجق وَ هیچ اولمازسه برآی قدر توقیف ایتمكه چالیشكز.

مرحوم — انكلتره بوكون اعلان حرب ایتسه اوچ آیه قدر بزه قوهٔ امدادیه یتشدیره مز. حال بوكه روسلرك برآیه قدر استانبول قپولرینه كله جكی بنده كزجه شبهه سزدر. رأی عاجزانه مجه چار ایله طوغریدن طوغری یه عقد مصالحه دن بشقه چاره یوقدر. مسأله نك حلی اوروپالیلره براقیله جق اولورسه روسیه نك بونتیجهٔ تغلبی صیره سنده اولا انكلتره وَاوستریا، بعده ایتالیا بوقارغشه لقدن استفاده ایتمكه قالقشه جق. ثانیاً روسلر شمدیكی بولندقلری نقطه دن برآز دها ایلرولر ایلرولمز یونانیلرده اعلان حرب ایله حدودی تجاوز ایده جكدر. بناءً علیه شمدیدن، حتی اك آغیر شرائط ایله عقدمصالحه ایتمك البته اولادر.

پادشاه — وقوعاتك مستقبلده بوحالی كسب ایده جكنی نره دن بیلیورسكز؟

مرحوم — معروضاتم بعض معلومات واخباره مستنددكلدر. فقط حسیات عاجزانه م وَجریان حال بویله كوستریور. مصالحه اولمسه بیله بر متاركه عقد ایدلمسنی رجا ایدرم.

پادشاه — ایلروده بومسائلی مذاكره ایدرز. سز همان بواقشام استانبولدن چیقیكز. وَبالقان خطنه طوغری كیدیكز.

مرحوم — افندمز نره یه كیده یم؟ طونه شرقندن بالقان جهتنه نقل اولنه جق طابورلرك مقدمه سی بنده كزله برابر بورایه كلدی. برقسمی هنوز هزارغراد، وارنه، یانبولی، یكی زغره وَبازارجق موقعلرنده بولنیور؛ وَ حركت ایچون شمندوفر استاسیونلرنده وَ ریختمده بكلیور. صوفیه ده آنجق ایكی طابور مستحفظله برطابور معاونه وار. اورایه كیدوبده كیمه قوماندا ایده جكم.

پادشاه — مواقع عسكریه یی معاینه ایدرسكز. باخصوص اورایه عزیمتكز عسكر وَاهالی ایچون برقوت قلب اولور.

ایشته بو محاوره دن صكره پادشاه بركیجه اوده قالمسنه مساعده ایده رك مرحومده حضوردن چیقمش در. سلطان حمیدك محاوره اثناسنده همان سوزی

---

١) انكلتره خارجیه ناظری

قطع ایده‌رك، خلاف انتظار، « بو آقشام استانبولدن چیقیکز » دیمسی، مرحوم طرفندن سرد اولنان حقیقتك تصویر ایتدیکی وخامته برابر، بر آلوتن بسط وتمهید اولنان تلاشه وَمغرضلر طرفندن القا اولنان افکار فسادده محمول اولمق طبیعی‌در. حتی بو تلاش وفساده مبنی‌در که مرحوم سرایده بولندیغی صیره‌ده معیتنده کتورمش اولدیغی درت طابور عسکر همان مقری کوی جوارینه وَاوزاقلره سوق واقعاد ایدلمش‌در.

مرحوم ایرتسی صباح ایرکندن سرایه دعوت اولنمش‌در ۱) حضوره چیقوب بعدالمکالمه وداع ایتدیکی صیره‌ده « سلیمن پاشا بکا صداقت اوزره بولنه‌جغکی تأمین ایدرمیسك؟ » سؤال غریبنه هدف اولمش وَبو سوزده‌کی طور شبهه وعتابدن بالطبع وَبالوجوه متأثر اوله‌رق « افندم. حق چاکرانه‌مده خاکپای شاهانه‌رینه سویلنیلن سوزلری بیلمیوردکلم. قره طاغه کیدرکن‌ده سعیدپاشا ۲) وساطتیله بویله بر ارادهٔ سنیه‌کزی آلمش ایدم. حتی بودفعه استانبوله اوغرامقسزین. بالقانلری طولاشه‌رق صوفیه‌یه کیتمکلکم حقنده ویریلن قرارده بو القاآت فسدانه‌نی نظر همایونلرنده اعظام ایچون تصنیع ایدلمش بر دولاب حیله ودسیسه ایدی تدویر ایتدکلری بو انتریقه‌لرك حکمسزلکنی افندمزه بالمشاهده تصویر وَحقایق دولتی عرض وتقریر ایچون — محمود جلال‌الدین پاشانك تلغرافنی کوستره‌رك — محمود جلال‌الدین پاشا بنده‌لرینه تبلیغ بیوریلان اشبو اراده‌لرینه امتثالاً عتبهٔ سنیه‌لرینه کلدم. مادام که حقمده امنیت شاهانه‌لری منسلبدر، بوحال ایله قوللکز موقع حربه کیدرده نصل موفق اولورم » دیه‌رك عزیمتدن طور استنکاف کوسترمش ایسه‌ده پادشاه صورت عتابنی توجیه ایله صدد آخره نقل کلام ایتمك ایستدیکندن مرحوم اصرار ایتمش وَنهایت پادشاه « نه‌ایسترسه‌کز ییه‌یم » دیمشدر.

آنك اوزرینه مرحوم، غرضکاران حقنده نه‌سویلرسه‌سویلسون، ترهاتلرینه امالهٔ نظر رغبت ایدلمه‌مسنی وَ مفتریات و اراجیفك ناشر وحاکیلری حضور همایونده کندیسیله بالمواجهه ثبوتی مشعر امراته ظفر بولنمدقجه اویله غیبتدن مظهر غضب ومجازات ایدلمیه‌جکنك وعد اولنمسنی طلب ایتمش وَپادشاه‌ده « بکی.

---

۱) مقصد ظاهردر که، کمسه ایله کوروشمکه وقت بولامامسی وَبناءً علیه او آرهلق استانبولده حکمران اولان غلیان افکاردن خبردار اوله‌مامسی‌در.

۲) مابین فریقی انکلیز سعید پاشادر.

طلبکزی قبول ایدییورم ، وَ - برقاچ یمین ایله توثیق ایدرك - سزه سوز ویرییورم ، جناب‌حق موفقیت احسان بیورسون ، کیدیکز وَ امین اولکز » دییه‌رك . ایستدیکی زمان پك کوزل اداره ایتدیکی برلسان امنیتبخشا ایله مرحومی تأمین ایتمش‌در .

مثلا، عمدة الحقایقده کوروله‌جکی اوزره، « چولغکزی ، چوجغکزی سرایه آلدیررم وَ عودتکزه قدر اونلری حمایه ایدرم » دیدیکی کبی مرحوم تنفس اوطه‌سنه چکلدیکی صیره‌ده بش یوز قائمه احسان کوندرمش وَ مرحومی تکرار حضورینه دعوت ایدرك برنجی رتبه‌دن عثمانی نشانی اعطا وَبالذات کندی الیله‌ده بوینینه بر کوموش امتیاز مدالیه‌سی تعلیق ایتمش‌در .

نهایت مرحوم اوکون استانبولدن چیقارق سیر سریع ایله صوفیه‌یه حرکت ایتمش‌در .

مرحومك صوفیه‌یه یوم مواصلتنده طونه نمرقندن نقل ایتدیریلن تونك آنجق بش طابوردن عبارت مقدمة الجیشی اورایه واصل اوله بیلمش اولوب حال بوکه ینه اوکون جنرال غورقونك بر قوهٔ کلیه ایله محمدعلی پاشادن شاکر پاشا فرقه‌سنه انتقال ایدن فرقه‌نك صوفیه ایله ارتباطنی قطع ایتدیکنی، آنلری ذخیره‌سز براقدیغنی وَشهر کوینده بولنان اون طابورك صربلولر طرفندن وَ طوروقده‌کی آلتی طابورك‌ده روسلر طرفندن تضییق اولندیغنی کورمش‌در .

مرحوم مابعد وقوعاتی باش وکیل قدری پاشایه کوندردیکی سالف‌الذکر ٩ تموز ٩٦ تاریخلو مکتوبده شو صورتله نقل وحکایه ایتمش‌در .

« بو طاغنیق قوتلری صوفیه‌یه جمع ایچون خطوط تلغرافیه‌سی موجود اولان جهتلره او واسطه ایله‌وَدشمن طرفندن منقطع اولان جهتلره‌ده فداکار عسکرلر دلالتیله خبرلر ایصال ایده‌رك سریعاً صوفیه‌یه رجعت ایتملری امرینی ویردم وَ استانبوله‌ده حالی عرض ایله دشمن حرکات تعرضیه‌یه باشلادیغندن سیر سریع ایله ادرنه‌یی طوتمقدن باشقه چاره اولمادیغنی تکرار ایتدم .

بوکا جواباً سعید ، محمود جلال‌الدین وَ رؤف امضالریله برتوبیخنامه آلدم‌که صوك درجه‌یه قدر بالقان خطنی مدافعه ایچون مکلف‌قلندیغمی تبلیغ ایله انواع تکدیری شامل ایدی . صوك کونلرك بوکون اولدیغنی اون وآخر اوقدر تفهیمه چالشدمسه‌ده اسماع حقیقته موفق اولامادم وَ متوجه اولان احوال‌وخیمه ایجاباتنه تبعاً او وقته قدر خط مدافعه اوزرینه کلمش اولان وَ برطرفندن‌ده

کلمکده بولنان قوتلری بر نسبت دائره‌سنده ادرنه‌یه چکمك تصورینی موقع فعله کتیرمك ایچون صوفیه‌یه بر قوماندان وکیلی براقه‌رق طوغریجه ادرنه‌یه کلدم . دشمن صوفیه‌ایله پازارجق آره‌سنده‌کی خطوط اتصاقیه‌مزی قطع ایتمك ایچون « طاش‌کسان » دن « اهتمان » ه طوغری توجه ایتمش ایدی . ادرنه‌یه وصولمده رؤف پاشا ، قفادارلرینك مظاهرتیله ، حق عاجزانه‌مده تغلیط ذهن عالی‌یی موجب انواع خرافات ایجاد ونشرینه قیام‌وبنده‌کزك ادرنه‌دن خروجمی وخط مدافعه تعبیر ایتدکلری یوز آلتمش ساعتلك امتداد داخلنده‌کی نقاطدن برینه کیتمکلکمی التزام ایتدی . بن قاعدهٔ حرب ایجابنجه ادرنه‌ده بولنمغی التزام ایتدکجه او التزامی ترویج مرامنه دلیل و آلت مقامنده استعمال ایدیورایدی. نهایت شوکتپناه افندمز تحقیق احواله لزوم کوردیلر و رؤف پاشایه مناسبت صهریه‌سی اولان مابین ایکنجی کاتبی لبیب افندی‌یی ۱۹ کانون اول ۹۳ ده ادرنه‌یه کوندردیلر ۱) لبیب افندی جملهٔ ارادات سنیه‌دن اوله‌رق رؤف پاشا ایله بینمزده واقع اولان بینونتك رفع‌وزوالی مطلوب‌اولدیغنی وخط مدافعه‌اوزرنده لزوم مقاومت خصوصلرینی تبلیغ ایتدی . رؤف پاشا ایله مباینت فقره‌سنی کماکان رد ایده‌رك ماهیت مسأله‌یی مشار الیهده عرض ایتدم و خط مدافعه‌یه مقاومت امکانسزلغنی شفاهاً لبیب افندی‌یه سویلدیکم کبی ایرتسی کون برده عریضهٔ خصوصیه یازه‌رق یاور مخصوص ایله مابین همایونه کوندردم ۲) بو عریضه‌مده

---

۱) لبیب افندی رؤف پاشانك مخدومی رضا بکك باجناغی اولوب وقتیله رؤف پاشا دلالتیله مابین همایونه انتساب ایتمش وبوتاریخدن صکره مابین باش کتابتیله‌ده کسب نفوذ ایتمش‌در. مشار الیهك رؤف پاشاایله تألیف بین مأموریتنی حاملاً اعزامی مرحومی بر نوع تهدید دیمکدی .

۲) بو یاور الیوم میرآلایلقدن متقاعد ازمیرلی یوسف بك اولوب عریضه‌ده شودر:

مابین همایون ملوکانه‌یه تحریرات

ارادهٔ کرامت وحکمت افادهٔ حضرت ولی‌النعمی‌یی امشام لبیب افندی کله‌رك تبلیغ و بوکون ینه عودت ایلدی . ارادهٔ علیه‌نك هر بر حرف عنایت صرفنی انفاذ اوغرینه فدای عمر وحیاتی اعظم مفاخر عد ایدن بندکاندن بولندیغم جهتله صفت صمیمهٔ عبودیتمك استغنابین اولدیغی تفاصیل تأمینیه‌یی مشار الیه افندی بنده‌لرینك لسان اداره ووجداننه حواله ایله یالکز توجهات سنیه‌یی استدامه ایدرم . افندیٔ مشار الیهك متارکه حقنده مبلغ اولدیغی ارادهٔ سنیه معمودیت حال واستقباله دال اوله‌جقدر قوللرنجه موجب

روس وَ صرب تعرضات متحده‌سنه قارشو عجزمزی ، انكلتره اعلان حربنك اساسسزلغنی وَ وسائط مقاومتك مفقودیتنی و الحاصل روسلرك استانبوله قدر كله‌جكنی وَ وخامت انجامی مفصلاً تصویر وارائه ایتدم . عریضه‌مك تاریخی ٢١ كانون اول‌ایدی. حال بوكه كرك بوعریضه‌م وَكرك بویولده یازلمش معروضاتمك هیچ بری نظرهٔ تقدیر كوره‌میه‌رك بنم بهمه حال ادرنه‌دن چیقمقلمغده اصرار بیورلدی وَذات حضرت پادشاهی‌یی‌ماكنه باشنه كتیره‌رك بكا مفصل برتوبخنامه یازدیرمغه موفق اولدیلر . توبخنامه ٢٣ كانون اول ٩٣ اقشامی آلنمش ایدی . بنده‌كزده جواباً « ادرنه‌نك خطوط قوماندا مركزی بولندیغنی وَباش قوماندانك وظیفه‌سی حال حاضر محاربات حكمنجه وَ خصوصیله اجراسنه مجبور قالاجغمز

انبساط عظیم اولدی . حضور جلیل حضرت خلافتپناهیلرنده دخی عرضه جرأت ایتدیكم وجهله بوندن بویله محاربه‌نك تمدیدی ضایعاتمزی توفیر وشرائط مصالحه‌یی تثقیل وَشمدیلك الده قالان قصبات وقرایی دخی تخریب ایله اهالیٔ اسلامی انواع سفالته مصاب ایلمكدن بشقه بر نتیجه تولید ایتمز . قارلی بچیدینك سؤ اداره وَ تعبیه اجباریله الده طوتوله‌مامسی شهركویی، طورروق، صوفیه ، لتقوه، قارلی ، مرقوه، لیجان وَایزلادی خطوط تدافعیهٔ اولیه‌مزی ترك ایتمكه بزی مجبور ایتدی . شمدی ایكنجی خط تدافعی‌یی یعنی صماقودن بر اصادم دربندینه قدر اولان مواقعی مدافعه‌یه توسل اولندی وَ صوك درجه‌یه قدر مقاومت تنبیهات وتبلیغاتی قوماندانلرینه ایصال ایدلدیسه‌ده بو ایكنجی خط تدافعینك مواقع تحفظیه‌سی دها طاغتیق بولندیغندن تعرض اوزره بولنان دشمن هر هانكی بر نقطه‌یه قوهٔ مدافعه‌نك درت بش مثلی عسكر جلب و سوق ایده‌رك خط تدافعی‌یی یارا بیلیر . بو حالده وسائط نقلیه وَطرق اتصالیه موجود وَهر موقع قوماندانك دخی مهارت وتدبیر عسكریسی ایفای وظیفه‌یی كافل اولسه دشمن قوتی جهات عدیده‌دن احاطه اولنه‌رق بر مظفریت منتجه قازانلسی بیله محتملدر .

لكن احوال مرئیه وتجارب واقعه بو وسائط اقتداردن هنوز بزی حصه‌دار استفاده ایده‌مدیكندن بونوع حركتدن فائده‌امید وانتظارنده دكلم. خصوصیله صربلیلردخی‌رادومیره كلمش وَكوستندیله طوغری ایلریلك عزمنده بولنمش‌اولوب قارشوسنده ایسه وَلو بربلوكلك بر قوهٔ مقاومه ارلمدیغندن وَكرك روسلر وَ كرك صربلیلر، بلغار اعانتیله قوتلرینی كوندن كونه تزیید و تكثیر ایده كلدكلرندن حال حاضر حربك دوامی بزی دوچار انواع مصائب ایده‌جكنی حس ایدییورم . انكلتره‌نك ایتدیكی وعد، منفعت مخصوصه‌سنی وقایه ایچون بر تشبث جعلیدن عبارت اولوب خدا نكرده دشمن ادرنه وَیادرسعادته كلدیكی حالده انكلتره صحیحاً اعلان حرب بیله ایتسه ، نتیجه‌سنك مشكوكیتندن قطع نظر ، غائلهٔ حرب بزی بنه مستفید ایده‌جك شرائطله ختام بولامیه‌رق برطرفدنده انكلتره استفاده‌سنی داخل حساب ایتمك اقتضا ایدر وَ انكلتره بوكون اعلان حرب ایتسه اوچ درت آیه قدر عسكرجه اعانهٔ فعلیه‌ده بولنه‌میه‌جغندن او وقته قدر مفقودیت وسائط قدرت بزی یا تكرار طوغریدن

رجعت مانوراسی ایجابنجه [١٦٠] ساعتلك مسافه‌یی محافظه ایله مکلف اولان قوای متفرقه‌مزك احوال و حرکاتندن دقیقه بدقیقه اخذمعلومات ایده‌رك اوامر لازمه‌یی زمان ضایع ایتمکسزین تبلیغ ایتمك وَ هر موقع قوتی دشمنك یداسارتنه دوشورمکسزین حساب معقول و متناسب ایله کیری چکوب ادرنه‌یه طوپلیه بیلمك اولوب . عموم قوماندانلق اوزرمده اولدقجه . وظیفه‌م اقتضاسی اوله‌رق بنم ایچون ادرنه‌دن بشقه قوماندا مرکزی ازلامیه‌جغنی وَ ادرنه‌دن خروجم ملتزم علی اولدیغی حالده استعفا ایتمك مجبوریتنده بولندیغمی عرض ایتدم .

ـ بو توپخانه ایله جوابی، اوتوزدردنجی محاکمه نسخه‌سنده کوزوله‌جکدر. ـ آنك اوزرینه عمومیت قوماندا رؤف پاشا عهده‌سنه توجیه وَ بنم ادرنه‌دن

طوغری‌یه روسیه‌یه مراجعته وَیاخود بتون بتون ترك وطنه مجبور ایده‌جك وَ شمدیکی حال مدافعه آرانیلوبده صکره الده ایدیله‌میه‌جکدر . قولکزك فکرنجه هنوز طوتلقده اولان بوایکنجی خط مدافعه‌یه برسکته توسهدن اول حتی انکلترەنك توسطندن بالاستغنا همان مصالحه‌یه رغبت وَشوقدرکه الده کی قانون اساسی‌یی محافظه ایچون اوتونومی‌یی (یعنی بلغارستانه امتیاز ویرلمسی) رد ایله چاره قالمازسه روسیه‌نك بشقه بر صورتله استحصال خشنودیسنه چالشلمسی مناسب اولدیغی خاطرهٔ چاکری قبیلندن اوله‌رق خاکپای شاهانه‌یه عرضه توسط بیورمکزی رجا ایدرم وَ بو فکر صلح جویانهٔ چاکرانه‌مه مناقض ادله سرد ایدن ذوات وَاصحاب نظریات وار ایسه آنلرهٔ ایجاب ایدن اجوبهٔ مقنعه‌یی اعطایه‌متعهد اولدیغمی وَ مدار مقاومت حساب اولنان ادرنه احتیاط اردوسنك دها اوچ آیه قدر تجهیز وَحتی تشکلی خارج امکان بولندیغنی عرض ایلرم باقی فی ٢١ کانون اول ٩٣ سلیمان

مرحوم ، بو عریضه‌نك برصورتنی ترویج مندرجاتی رجاسیله محمود جلال‌الدین پاشایه ارسال ایتمش اولدیغندن مرحوم مشار الیهدن شو جوابنامه‌یی آلمشدر .

دولتلو افندم حضرتلری

ارسالنه عنایت بیوریلان صورت حرف بحرف قرائت اولندی . مضمون حقیقت مشحونی موافق عقل وحکمت ایسه‌ده حصول مقصد ایچون امکان اولمانجه استقبالمزی جناب ارحم‌الراحمیندن تضرع ونیاز ایتمکده‌یم. مأموریت حالیهٔ عاجزانه‌مدن استعفا اولندیغی البته واصل سمع مشیر اکرمیلری اولمشدر . نزد شاهانه‌ده قطعیاً قبول اولنمیه‌رق رد بیورلدیغی جهتله بالضروره ایکی کوندن بری طوپخانه‌یه کیدیورم . سبب استعفا ایسه بعض آدملرك ظن ایتدکلری کبی شیلردن نشأت ایتمیوب مرآت مجلای وجدانیلرنده صورتپذیر اوله‌جق اسباب مجبرهٔ متأسفه‌دن ایلری کلدیکنك عرضنه وَ هر حال و کارده موفقیت کاملهٔ دولتلرینك دعوات خیریه‌سنی با خلوص القلب تکرار ایلدیکمك بیاننه جرأت ایدلمکین اولبابده ٢٦ کانون اول ٩٣ محمود جلال‌الدین

خروجم تسریع بیورلدی . ایرتسی کونی یعنی ۲٤ کانون اولده ادرنه‌دن چیقمق اوزره ایکن « قره‌طاغ وَ روسیه محاربه‌سندن بو تاریخه قدر کوستردیکم حمیتی وَ غیرت کامله وَ صداقت وطنیه‌مز حقنده‌کی تقدیراتك برکمال بولندیغنی » مبین وَ « اندفاع غائله‌دن صکره بیوك برموقع مکافاته استحقاقمزك حصولی طبیعی اولدیغی تبشیراتیله وَ ، مشیرم سلیمان پاشا ، خطابیله موشح » برتلغرافنامهٔ همایون آلدم ۱)

۱) مشیرم سلیمان پاشا
مرکز حربه عزیمتکز حرکات عسکریه‌نك سلامتجه مدار تأمین اولمغله محظوظ اولدم. دون آقشام جریان ایدن مخابره اوزرینه آلنان جوابکزك مزایاسی بعض جهته عائد وَ حلی زمانه مرهون ومعلق اولان آثار بینوتی‌اشرابدن خالی‌اولمادیغندن باعث تأسف اولمش ایدی. جواب جدید سزدن منتظرم اولان آثاررضاجویانه‌یی تأیید ایتمکله کسب ممنونیت اولندی. چونکه دولتمزك بر آن محو و بقاسی اولان زمانمز ذاتیات ایله توغله متحمل اولمادیغی جهتله اشبو صیره‌ده مملکته توجه ایدن مهالکك دفعندن غیری برشیئه صرف ذهن ایتمینلر وطنك اك صادق وَ مسلکاری مسالکك احسنی اولمغین فی‌نفس‌الامر خدمتلری ممنونیت شاهانه‌مزه مستحقدر . قالدی‌که ذات وافعالکزه اعتمادم وَبالاخص قره طاغده وَ محاربهٔ حاضره‌ده کوستردیککز حمیت وَغیرت کامله وَصداقت وطنیه‌کز حقنده تقدیراتم برکمال اولدیغندن بوبابده دائرهٔ امنیت تامه‌ده بولنمکزی آرزو ایدرم. مملکتمزك مستعد اولدیغی مخاطراتی سزه بیانه حاجت اولمیوب بو خطرلرك دفع و تعدیلیله دولتمزده بیوك بر موقع مکافاته استحقاق حاصل ایتمکز طبیعیدر. مرکزحربك بالذات قومانداسنده بولنمقله بعون‌الله‌تعالی تنظیم قوت وَ ادارهٔ احتیاجاتنه موفق اولاجغکزه امیدم برکمال اولدیغی کبی حرکات عمومیهٔ جنودیه‌یی تأمین ایچون مرکز مذکوره مربوط وَ خط جدید مدافعه اوزرنده واقع دیکر نقاط معلومه‌نك حرکات تعرضیه و تدافعیه‌سنك حسن جریانه وَ هر موقعك لدی‌الحاجه بربرینه مظاهرت ایتمسنه دقت و صرف مقدرت قلنمسی اهم بولندیغندن آکا کوره حرکتکز مطلوبمدر فی ۲٤ کانون اول ۹۳

مرحومك بو تلغرافه ادرنه شمندوفر استاسیوننده یازدیغی جواب شودر :

خاکپای اقدس حضرت خلافتپناهی‌یه

تلطیفات سنیهٔ عوالم قیمتلرینی مبشر تلغراف فرماننامهٔ همایونلری سرشك شادی وبحران ایله پیرایه‌ده دست توقیر و تفخیم اولدی . دائرهٔ رضا جوییٔ حضرت ولی‌النعمیلرینه ذاتاً وقف حیات مستعار ایتمش اصدقای بندکان همایونلرندن اولوب اقدمجه وقوعبولان معروضات چاکرانهم دخی سلامت سلطنت سنیه‌لری مسأله‌سنه مبتنی مطالعات عمومیهٔ چاکرانه‌مك الجا آتنه تابعیتدن وَ تقاصیر واقعه‌نك چاکرلرینه جهت انسبتی اولمادیغی عرض و استدلال ایله غضب شاهانه‌لرندن توقی وَ ینه مرحمت جهانشمول شاهانه‌لرینه التجا یولنده تبرئهٔ ذمت خالصه ایله ادارهٔ لسان عبودیتدن عبارت ایدی . نیر انعکاسی یالکز مرایای قلبمه دکل

بو تلغرافنامه مندرجات عليه‌سندن اكلاشيليوركه پادشاه قدردان افندمز هرنه قدر عموميت قوماندانى تأثيرات اغفال ايله عهدهٔ آخره تفويض ايتمشلر ايسه‌ده دولت وملت لهنه فداكارلغم وَ صداقت وطنيه‌م حقنده‌كى اعتماد همايونلرى هنوز بردوام ايدى وَبلكه مغرضانك قطع لسان خصومتكارانه‌لرى ايچون بوتلغرافنامهٔ همايونى بالالتزام كشيده بيورمش ايديلر ١) بنده‌كزده تلغرافنامهٔ سنيه‌يه قارشو بورجلو اولديغم تشكراتى عرض ايله برابر ذيلنه‌ده «عموميت قوماندادن غيبوبتم حالنده قزاندن صماقويه قدر ممتداولان وَدشمنك جبههٔ تعرضنده بولنان خطوط مدافعه‌يى اولا حفظ وامانت خدايه وَثانياً افندمزك حمايت مخصوصه‌لرينه ترك ايدرم» فقره‌سنى بالعلاوه خامت انجامى يعنى رؤف پاشانك عموميت قوماندانى ايفا واداره ايده‌ميه‌جكندن طولايى متوجه اولاجق فلاكت و وخامتى اشراب واخطار ايتدم. بوذيله قارشى فريق سعيد پاشا ينه يوم مذكورده «قزاندن صماقويه قدر ممتد اولان خطوط مدافعه‌يى ذات والالرينك غيبوبتنده حفظ خدايه وَافندمزك صحابت مخصوصه‌لرينه ترك ايتملرى فقره‌سى جاى مطالعه‌اولديغندن

كافهٔ عروق و اعصابمه اهتزاز بخش اولان توجه شوكتمأبيلرى تأمينات تأكيديه‌سى بندهٔ شرمنده‌لرينى بتون بتون ديده دوز خاك فكرت وتألم ايتدى. شمدى خط جديد مدافعه‌يه طوغرى شتاب ايديورم وَ اميد ايدرم‌كه بولنه‌جغم جهت وَ نقطه‌ده دشمنه فرجهٔ تعرض براقميه‌جغم كبى انشاالله كندم بيله حركات تقدميهٔ اعدايه ضربهٔ رجعت چالارم. يالكز عموميت قوماندادن غيبوبتم حالنده قزاندن صماقويه قدر ممتد اولان وَدشمنك جبههٔ تعرضنده بولنان خطوط مدافعه‌يى اولا حفظ و امانت خدايه وَ ثانياً افندمزك حمايت مخصوصه‌لرينه ترك ايله هم آهنك عروق حياتم اولان ديموميت عمر و اقبال حضرت خلافتپناهيلرى دعواتى تكرار ايلرم   فى ٢٤ كانون اول ٩٣

١) بوتلغرافك مجرد مرحومى اغفال وَ بر آن اول اوتلق كويه كيتمسنى تأمين ايتمك مقصديله يازلديغى ظاهردر. مرحوم بونى ياڭلش زمان آكلايه‌مامش وَ ياخود آكلامشسه‌ده تجاهله مجبور اولمشدر. قدرى پاشايه يازديغى كاغدده بويولده ادارهٔ كلام ايتمسى ايسه طبيعى‌در.

حقيقت شودركه مرحومك عموم قوماندان صفتيله ادرنه‌ده بولنمسى وَ بتون قواى عسكريه‌يى جمع ايتمسى موجب تدهش اولمشدر. پادشاه كندى كنديسنه سليمان پاشا بو اردو ايله استانبوله كله‌جك وَ بنى خلع ايده‌جك فكرينه دوشديكى كبى اكابر منتسبين ايله رؤف پاشاده بويله بر تشبثى ايما ايده‌جك معروضاتده بولنجه و همهٔ ذاتيه‌سى تأييد ايتمش وَ ايشته مرحومك ادرنه‌دن همان انفكاكنده اصرار ايدلمسى بوندن ايلرو كلمشدر.

بوكا يارين جواب ويريله‌جكى ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهى اقتضاى جليلندندر » ١) عباره‌لو بر تلغراف كشيده ايدلديسه‌ده وقوعات مدهشهٔ لاحقه معروضاتمده‌كى اصابتى مع التأسف تصديق ايتمكله — چونكه ايرتسى كون شيبقه قول اردوسنك يوم مقدمهٔ اسارتيدر — ارتق حق چاكرانه‌مده عتابنامهٔ ديكر استحصالى ايچون باب فرصت بولاماديلر. بنده‌كز اوتلق كويى كبى بر محلده ايكن رؤف پاشانك سوء اقتدارى وياخود اهانتى نتيجه‌سيله‌سى اوله‌رق شيبقه اسير دوشمش ايمش. بوندن خبرم اولميوب، يالكز شيبقه قوماندانى ويسل پاشانك، اعطاى معلومات قبيلندن اوله‌رق، شيبقه‌نك صول جهتنه دشمنك عسكر تحشيد ايتديكنه دائر ٢٦ كانون اول تاريخلو تلغرافى ٢٧ كانون اول آقشام اوزرى ساعت سكز راده‌لرنده اوتلق كوينده اله كچمكله، نتيجهٔ وخامتى بالتفرس، باب دولته عرض مرام ايتمك اوزره، همان سير سريع ايله حاجى اوغلى پازارجغنه كلدم. يولده كليركن رؤف امضاسيله بر تلغراف آلدمكه خلاصهٔ مندرجاتى، شيبقه اردوسنك شيبقه‌ده ثباتى ويا ادرنه‌يه رجعتى شقلرندن هانكيسى خيرلو اولديغنك وبرده شيبقه صول جناحندن صوفيه‌يه قدر ممتد قوتك ادرنه‌يه چكلمسى حقنده‌كى رأيمك هيئتجه استفسار واستمزاج قلنمسندن عبارت ايدى. بو سؤاله بنده‌كزك ويره‌جكم جواب بالطبع شيبقه اردوسنك رفاقتمده بولنان قوتله برابر سير سريع ايله ادرنه‌يه چكلمه‌مزه منحصر اوله‌بيله‌جكندن هم رؤف پاشايه وهم ده مابين همايونه رجعتدن بشقه چارهٔ نجات اولماديغنى دلسوز بر لسان ايله يازدم وحتى آرتق بروجه دلخواه جواب كله‌جكنه مطمئن اوله‌رق وامر بكله‌مكده لزوم كورميه‌رك اوتلق كوينده‌كى قوتلره‌ده رجعت امرلرينى ويردم. حالبوكه رؤف امضاسيله بر تلغرافنامه آلدمكه، خلاف امل وانتظار اوله‌رق بولنديغمز مواقعده اقامتله ترك مخاصمت

---

١) تلغرافنامه عيناً شودر :

سليمان پاشا حضرتلرينه

تشكراتكزى مبين تلغرافنامهٔ دولتلرى خاكپاى حضرت پادشاهى‌يه تقديم اولندى. مندرجاتى محظوظيتى موجب اولدى . تلغرافنامه‌نك قزاندن صماقووه قدر ممتد اولان خطوط مندفعه‌نك ذات والالرينك غيبوبتلرنده حفظ خدايه وافندمزك حمايت مخصوصه‌لرينه ترك ايتملرى فقره‌سى جاى مطالعه اولديغندن بوكا يارين بر جواب ويريله‌جكى ارادهٔ سنيهٔ پادشاهى اقتضاى جليلندندر اولبابده   فى ٢٤ كانون اول ٩٣   فريق مابين همايون

سعيد

وانعقاد متارکه ارادهٔ سنیه‌سنی تبلیغ ایدییور ایدی. مؤخراً صدر اعظم پاشا دخی فرانسزجه وَ ترکجه اوامر وَ تعلیمات کوندره‌رك وَ بزی مرخص تعیین ایده‌رك غران‌دوق ایله ربط معاهده‌یه مأمور ایتدی. معمافیه بنده‌کز متارکه‌نك اساسسزلغی تقدیرنده نتیجه‌نك کسب ایده‌جکی وخامتی الجای حسیات ایله ینه ادهم وَ رؤف پاشالره یازمقدن خالی قالمادم (۱). بالآخره متارکه‌نك چوروکلکی آکلاشلدی وَ ادرنه‌یه رجعتمز امر قطعیسی ویرلدی ایسه‌ده تاریخ ۲۹ کانون اولی بولمش، وقت ضایع اولمش، وَشیبقه‌دن ایتن دشمن خط رجعتمزی قطع ایچون زمان قازانمش ایدی. حاصلی هیئتجه، ۲ کانون اول تاریخنده بندن واقع اولان استمزاجك برنجی شقی که، شیبقه قول اردوسنك رجعت وَیا ثباتی ایدی، رؤف پاشانك قوماندای عمومی‌یی عهده‌دار اولدیغی حالده بوکا جواب وقرار ویره‌میه‌رك اویله طار بر وقتده بندن استمزاجه تعلیق ایتمسی اوقول اردونك اسارتنی انتاج ایتدیکی کبی اختراع اولنان ا. چوروك متارکه رذیله‌سی‌ده شیبقه صول طرفنده‌کی طابورلرك خط رجعتنك انقطاعیله پریشانلغنی استلزام ایتدی. ایشته خط رجعتك انقطاعی وَ قسم اعظمی مستحفظ وَ انتظامدن محروم وَغیر ازفراری یکرمی ایله یکرمی بش بیك آره‌سنده بولنان قوتمزك جزئیتی یوز یتمش بیك پیاده، آلتی بچق فرقه سواری وَ سکز یوز طوپدن مرکب اولان دشمن کلیتنه قارشی، بنده‌کزی ردوب بالقانلرینی قوة‌الظهر ایتمك تدبیرینه مجبور ایتمش ایدی. معمافیه بو بالقان اتکنده برموقع مستحکم طبیعی اولان «استانیماقا» ده برتجربهٔ طالع سلاح ایتمك عزمنده بولندم. بوعزیمه‌ده فؤاد وَشاکر پاشالرك خلاف مرووظیفه حرکتلری وَفرقه‌لرینك بوزولمسنه سببیت ویره‌رك چیل یاوروسی کبی پریشان برحالده اسکیجه وقره‌آغاج ساحللرینه قدر یایلملری مانع اولدی. آنك اوزرینه استانیماقاده جمع ایتدیکم قوای باقیه‌نك ثباتنه امکان واحتمال قالمادیغندن بالضروره ردوب اوزرندن کوپلیجه وقره آغاجه رجعت امرینی ویردم وَحمد اولسون هیچ برخسار ویرمکسزین وَیالکز طریقك نامساعد اسرار اولدیغی طوپلری ترك ایده‌رك بزی چویرمکه شتاب ایدن اسقوبلف وَغورقو رفاقتلری قوتلرینك ظهوز آماننه وقت مساعد براقمقسزین رجعت اولندی.

---

۱) بو اوراق محاربه محاکمه‌نك اوتوز سکزنجی نسخه‌سنده کوریله‌جکدر.

« الحاصل رؤف پاشانك برقاچ كون ايچون عموميت قوماندانى عهده دار اولمسى نتايج مصائبندن اوله‌رق شيقه قول اردوسى اسير وَشيقه‌نك صول جناحنده وَرفاقتمزده قالان صماقويه قدر ممتد مواقع عديده قوتلرى‌ده دوچار پريشانى اولدى . شيقه‌نك صاغ جناحنده قالان خائن بوغازى وَاسترايقه وَقزان موقعلر- نده‌كى عساكرك ايسه، بزه رجعت امرى ويرلديكى صيره‌ده كرى آلنمسى لابدايكن، رؤف پاشانك فتنه وَفسادجولقدن بشقه بر شيئه ايرمك شاننده اولميان عقل قصيرى مضبوط بولنمق حسبيله، پازارجقدن رجعتمز صيره‌سنده مواقع مذكوره قوماندانلرندن استشعار احوال ايتمش ايدم . رجعت حقنده بر امر آلمدقلرينى جواباً يازملرى اوزرينه آنلركده رؤف پاشانك سوء ادراكنه فدا اوله‌جقندن بالانتباه درحال يانبولى‌يه رجعت ايتملرى وَكندولرينه كريم پاشايى قوماندان بيله‌رك ادرنه‌يه طوغرى يورومرى امرينى ويره‌بيلدم ، وَآلديغم جواب اطاعت عقبنده خطوط تلغرافيه منقطع اولدى . ايشته وخامتى خاطرهٔ انسانى اورکوتن بوداهيه‌نك زمان كرمىء توجهنده بزم بر بيوك قوت ايله ادرنه‌يه كلمكلكمز خاطر خراش اوليور وضعى كوسترلمكدن اصلا اجتناب اولنميور ايدى . بناءً عليه شايد ادرنه‌يه كليوريرسه‌م عسكرك قوماندامده بولنمسى وجوهله جائز اولمديغندن بخله محمد على پاشايى ادرنه‌يه وَصورت ظاهره‌ده رفاقت عاجزى‌يه تعيين وابعاث ايتديلر . حال بوكه محمد على پاشايه خفياً باش قوماندانلق امرى ويرلمش ايدى . شوقدركه محمدعلى پاشادن مقدم روسلر ادرنه‌يه كيرمش بولنديغندن متوفاى مشار اليه ، كريم پاشا قوماندا سيله ادرنه‌ده تحشيدينى توصيه ايتديكم اوتوز طابورى راستله‌يه‌رق همان اونلرى بالاستصحاب چتالجه‌يه عودت ايتدى . نهايت سائقهٔ اجبار احوال حربيه ايله ردوب بالقانلر- ندن آشه‌رق كوملجنه‌يه رجعت ايتدك . موجود معيتمزى سؤ امثالى كوريلان قيد اسارته دوشورميه‌رك وَدشمنك كليتيله برابر متاركه نامنه فرصت رجعتى افاته ايتميه‌رك منتظماً چكيلمك صورتيله رونمون اولان وَالده ينه برمقدار قوهٔ مدافعه قالمسنى انتاج ايدن بوموفقيتمز باعث تشكر اولديغنى وَاثر مهارت حربيه‌م بولنديغنى اوزمانك هيئت وكلاسى متحداً بيان ايله تسليت وَروسلرك استانبوله وَكليبولى‌يه طوغرى ايلرولديكى بيانيله موجود رفاقتمزك برقسمنى اورالره وَبرقسمنى‌ده حدود يونانيه‌يه كوندرمه‌مزى توصيه وَبنده‌كزى‌ده بولاير قوماندانلغنه تعيين

ایتدیلر ۱) لکن رؤف پاشا ایله اوته‌دنبری حاللری مشتکابه اولان مقربین همایون ، هر بر حرکتمی تقدیر ایله آلقیشلایان بوهیئت وکلانك دوامی حالده مصمم اولان غدری باشه چیقارامیه‌جقلرینی تفرس ایتملری اوزرینه تدبیر اول اوله‌رق آنلری تبدیل ایتدیردیلر وَ آنك اوزرینه ایدیکه احمد وفیق پاشا باش وکالت مسندینی احرازایتدی. مشارالیه ادرنه والیلکی هنگامنده برقائممقام عزل ونصبندن طولایی بزه دلگیر اولمش وَ مؤخراً ادرنه‌ده محمود جلال‌الدین پاشایه «شوکتمأب افندمزك بویله کذّاب ومجنون بر آدمی ایلك مجلس مبعوثان کشادنده

۱) مرحوم کوملجنه‌یه وصولنده طوغرو تلغرافخانه‌یه کیده‌رك صولك مقام سر عسکری‌یه بیلدیرلسنی وَ ۷ کانون ثانی ۹۳ تاریخیله قیرجه علیدن کوندردیکی تلغراف جوابنك آلنمسنی کوملجنه تلغراف مأمورینه امر ایتمش وَ بر مدت صکره هیئت وکلانك باب سرعسکری‌یه ماکنه باشنه کلدیکی مأمور مومی‌الیه طرفندن خبر ویرلمکله ساعت اونده محاورهٔ آتیه جریان ایتمشدر .

اوّلا باب سرعسکری تلغراف مأموری کوملجنه تلغراف مأمورینه شو سوزلری تبلیغ ایتمشدر :

هیئت وکلا وَ محمود جلال‌الدین پاشا بوراده ، سرعسکر پاشاده حاضردر . مخصوص پاشا حضرتلرینه سلام ایدییورلر وَ گچمش اولسون دییورلر . سرعسکر پاشا افاده‌لرینی بیورسونلر دییور .

مرحوم ده جواباً :

التفاتلرینه تشکر ایدرم وَ قیرجه علیدن یازدیغم عریضهٔ تلغرافیه‌نك جوابنی بکلرم دیمشدر ۲) . آنك اوزرینه صدر اعظم احمد حمدی پاشا مرحومدن عیناً شوتلغرافنامه‌یی آلمشدر .

سلیمان پاشا حضرتلرینه

عساکر موجوده ایله بالعافیه اورایه مواصلتلری هیئتجه موجب تشکر وممنونیت اولمشدر . احوال حاضره فوق‌العاده کسب اهمیت ایدوب روسیه‌لولر متارکه‌یی اساس مصالحه‌دن تفریق ایتدکلری جهتله مرخص تعیین اولنان نامق پاشا ایله خارجیه ناظری پاشا کانون ثانینك اوچنجی صالی کونی اعزام اولنه‌رق قزانلغه مواصلتله مکالمه‌یه مباشرت ایلدکلری درکار ایسه‌ده موسقوفلر بر طرفدن حرکات تجاوزیه‌یه دوام ایله دونکی کون ادرنه‌یه کیرمش وَ اورادن کلیبولی وَ درسعادت اوزرینه حرکت وَ هجومده اللرندن کلن مسارعتله چالیشه‌جقلری بدیهی بولنمش اولدیغندن بو ایکی جهتجه صوك درجه‌یه قدر اسباب مدافعه‌نك استکمالنه چالشلمقده‌در. بناءً علیه معیت دولتلریله اورایه کلمش اولان عسکردن

۲) بوتلغرافنامه مفصل اولدیغندن کراسه‌یه ذیل ایدیله‌جکدر . کراسه کلمه‌سی Fascicule مقابلی‌در .

رئيس انتخاب وتعيين ايتمسي پك مناسب اولمدى » كبي حسبحال طرزنده صرف ايتديكم برايكي سوزى ايشتمش اولمسى آنى بتون بتون عليهمه چويرمش ايدى.

« بولاير قوماندانلغنده بولنديغم صره‌ده ايدى‌كه مجلس مبعوثان اعضاسندن برقسمى رؤف پاشا عليهنه اللى مهرلو برمضبطه تنظيم ايدرك تحت محاكمه‌يه آلنمسنى طلب وادعا ايتمش ايديلر . نه‌شخصلرينى وَحتى نه‌ده اسملرينى بيلديكم بوذواتك متشبث اولدقلرى شووضع شكايتكارانه بنده‌كزك تحريكاتمه حمل ايدلمش وَبوندن ده برطاقم سلسلهٔ فسادات تفريع ايديله‌رك مدحت پاشا وَمجلس مبعوثان ايله

نه مقدارى بو طرفه يتشديريلور ايسه دولتك قوهٔ حياتيه‌سنه او نسبتده اعانه ايدلمش اوله‌جغندن وَ تحقيقات واقعه‌يه كوره قره آغاج اسكله‌سى اورايه الك يقين بولنديغندن بوكوندن اعتباراً نه قدر واپور بولنه‌بيلورسه مذكور اسكله‌يه كوندلسنه تشبث اولنمشدر. وَ اول باوّل سوق اولنه‌جق طابورلرك كليبولى‌يه چيقارلمسى قرارلشديرلمشدر . بوبابده مطالعهٔ دولتلرينه انتظار اولنور   فى ٩ كانون ثانى ٩٣   احمدحمدى

باب سرعسكريده صدر اعظم وَ سرعسكر پاشا حضرتلرينه

جواب : بنده‌كزك خط حركتم بولناى قيرجه على طريقندن يالكز شاكر پاشا فرقه‌سنه منسوب ابراهيم وَمحمد پاشا لوالرينك سوق ايدلديكنى باتلغراف عرض ايتمش‌ايدم. مخابرات لازمه وَ تدابير مقتضيه ايچون قوالكز بو كون سكز ساعت ايلرو سورديكمدن مذكو لوالر آنجق يارين صباح بورايه واصل اوله‌بيلورلر. فوأد وَ شاكر وَ ثابت پاشالر رفاقتيله وَطرق متنوعه ايله حركت ايدن طابورلرك هنوز اسكچه‌يه واصل اولمدقلرى شمدى اسكچه قائممقام وكالتيله اجرا قلنان مخابره‌دن آكلاشلدى . فريق عثمان وَ بكر پاشالر رفاقتيله وَ طريق ديكرله قافله وَمهماتى مستصحباً كوملجنه‌يه تحريك ايديلن درت لوا قدر عسكر دخى آنجق اوچ كونه قدر كوملجنه‌يه يتيشه‌بيلور. معمافيه يارين قوالكزله برابر حركت ايدن ايكى لوايى بورايه وصولنده برقاچ ساعت آرام ويرد‌كدن صكره قره آغاج اسكله‌سنه حركت ايتديرر وبونلرى طبق ارادهٔ ساميلرى وجهله كليبولى‌يه سوق‌ايدرم. لكن قره آغاج اسكله‌سى آچيق وَ مخالفت هوا هنكامنده اورادن عسكر اركابى مشكل اولديغى كبى ايكى معونه‌دن بشقه واسطهٔ نقليه‌ده بولنماديغندن كونديله‌جك واپورلرله معونه‌ده ارسال اولنمسى لازمدر وَكوملجنه‌يه كلكده اولان معروض آلتى لوا عسكردن متباقيسى، كه شاكر وَفوأد وَ ثابت پاشالر رفاقتيله وَ طرق متنوعه ايله حركت ايتمشلردى ، بونلرك طوغريجه قاواله‌يه كيتملرى مناسبدر . چونكه قواله اسكله‌سى اكثر فورطنه‌لردن محفوظ اولديغى كبى اوراده وسائط نقليه‌ده موجود وَ اسكچه ايله قواله بيننده‌كى مسافه اسكچه ـ كوملجنه بيننده كى مسافه‌يه همان مساويدر. لوالرى تركيب ايدن عسكرك احوال ومقدارينى شفره ايله مخلوط تلغرافنامهٔ چاكرانه‌مله عرض ايتديكمدن بونلر شمدى اسكله‌ده بر ايكى

مخابرۀ چاکرانه‌مك سبقت وقوعنه وبونده برفساد دیکر مضمر اولدیغنه و او آرالق بولایر استحکاماتنك جهت بحریه‌سنی ترصین ایچون بالدفعات طلبنده بولندیغم ایکی قطعه زرهلونی مطالبه‌ده اصرارم دخی خاطره کلمیه‌جك معناره حمل ونسبت ایدیله‌رك . علیهمه غضب شاهانه کرکی کبی تحریك اولنمش وبونك اوزرینه‌دست تحریکم اعتقاداولنان مجلس مبعوثان رؤف‌پاشانك لاجل الاستیضاح

کون بالتوقیف اعادۀ انتظاملرینه باقلمازسه منتظر و مأمول اولان استفاده‌دن بتون بتون محروم قالنه‌جغنی قویاً ظن ایدرم . بو طابورلرله برابر کلیتلی مکاری حیوانی بولندیغندن بونلرك صورت نقللری ایچون ده فرمان دولتلریته انتظار ایلرم .

اسباب مدافعه‌نك صوك درجه‌یه‌قدر استکمالی فی‌الحقیقه دولتمزوملتمزایچون باعث‌شان و ممدوحیت ایسه‌ده فقدان استطاعت الجا آتیله بو آرزوی متانت درسعادتی ده وخامت منتظره‌یه تشریك ایده‌جکندن حرکات عسکریه‌نك توقفی شرطیله هر نه صورتله اولورسه اولسون قبول حالدن بشقه چاره قالمامشدر . طابورلرك اول باول درسعادته جلبیله اورانك اعتنای محافظه‌سی اعتقاد چاکرانه‌مجه دولت عثمانیه منافعندن اولوب کلیبولینك محافظۀ موقعیه‌سی بنده‌کزجه درجۀ ثانیه‌ده کورنمکده ایسه‌ده قرار و فرمان عالی هر هانکی صورته متعلق ایسه اولوجهله اجراسنه مسارعت اولنه‌جغنی عرض و درسعادتك محافظه‌سی عزمنده اصرار دشمنك و بلغار خونه‌سنك استانبوله دخولندن بشقه بر نتیجه بخش ایتمیه‌جکنی تکرار ایدر و بنده‌کزك کلیبولی‌یه و یاخود درسعادته ویا محل آخره یعنی هانکی جهته مأموریتم نزد عالیده تقرر ایدرسه آنك واراده‌ٔ علیه‌سنك احسان‌بیورلمسنی رجا ایلرم .

فی ٩ کانون ثانی ٩٣ سلیمان

پدر مرحوم ، کانون ثانینك یدنجی کونی قیرجه علیدن یازدیغی مفصل تلغرافنامه‌نك برصورتنی طوپخانه مشیری محمودجلال‌الدین پاشایه تقدیم ایتمش وطقوزنجی‌کونی کوملجنه‌ده ماکنه باشنده ذات صدر اعظمی‌ایله وقوع‌بولان مخابره صیره‌سنده هیئت وکلا ایله برلکده مشارالیه دخی حاضر بولنمشدی. ایشته بومعروضاتنه جواباً کانون‌ثانینك اون ایکنجی پنجشنبه کونی مشارالیهدن شو تلغرافنامه‌یی آلمشدر .

سلیمان پاشا حضرتلرینه

بولندقلری نقطه‌دن کوملجنه قدر نه حال اسف اشتمال‌دایله کلندیکی اشعارات مفصلهٔ آصفانه‌لرندن آکلاشلمشدر . عساکر شاهانه‌نك بوقدر اولسون ساحل سلامته چیقارلمسی محضا تدابیر صائبه‌لری ثمره‌سی اولدیغنه شبهه ایدلمز. جناب حق عمر وعافیت آصفانه‌لرینی فراوان بیورسون . اقتضا ایدن اسباب نقلیه اشعار سامیلری موجبنجه کوندرلمکده‌در . باشمزه کلن فلاکت هپ سوء تدبیر سیئاتیدر . صلحك تقرری پك قریب ظن اولنمقده ایسه‌ده پك آغیر و روم‌ایلی قطعۀ کرانبهاسنك برطاقم ایالات ممتازه‌یه ربطی کبی عاقبتی وخیم بر صورتده اولدیغنی اشکریز تأسف و تألم اوله‌رق عرض ایدرم . شو احوال دلسوز و جکر دوزی کوزم کبی وقوعندن اجتناب ایدرکن بالفعل مشاهده ایتدیکمدن طولایی جناب حقدن هردقیقه تمنیٔ موت ایتمکده‌یم افندم فی ١٢ کانون ثانی ٩٣ محمود

حاضر بولنەجغی پنجشنبه کونی تعطیل قلنوب فرداسی جمعه کونیدە خواص وکلا قراریلە بنم قلعۀ سلطانیەیە اعزامم ارادۀ سنیەسی اصدار ایدلمشدر . »

مجلس مبعوثانك کیفیت تعطیلیلە مرحومك سبب وصورت توقیفی حقندە بعض ایضاحات ویرمك اوزرە مکتوبی بوراده براقدم .

شیقەاردوسنك اسارتی متعاقب روم ایلیدە بولنان قوای حربیەمز اوچ قسمە آیرلمش برقسمی حدود یونانیەیە برقسمی چتالجە استحکاماتنە سوق اولنەرق اوچنجی قسمی‌دە قلعۀ سلطانیە استحکاماتنك مدافعەسی ایچون مرحوملە برابر بولایرە کلمش اولوب، احوال جاریۀ متأسفەیە کورە، بزم ایچون آرتق روسلرلە حرب ایتمك امکانی قالمامش ، دشمن هیچ برمقاومت کورمکسزین ایلرولیەرك وطن مبارکه هرطرفدن استیلا ایتمش ویالکز عثمانلیلق دکل خلافت اسلامیەدە تحت تهلکەیە دوشمش اولدیغی حالدە سلطان حمید ایلە وکلاسی ینە مرحوم ایلە بالخاصه مشغول اولمشلر وغالبا پدرك بعدالمصالحه استانبولە کلمسنی ویاخود علی الاطلاق حریت شخصیەسنی محافظه ایتمسنی، روسلرك سینۀ مظلوم وطنی چیکنیەرك پایتخته قدر ایلرولمسندن دها مدهش ودها مهلك کوردکاری جهتلە همان سلب حریتنە وحتی ممکن اولورسە ازالۀ وجودینە برچارە آرامغە باشلامشلردرکە بوچارەیی بولمقدەدە کجیکمەمشلردر . ایضاح ایدەیم :

مرحوم ١٨ کانون ثانی ٩٣ دە کلیبولی‌یە واصل اولمشدر . اخیراً استانبولدن کچدیکی صیرەدە دشمنە استانبول جوارندە مقاومت آرزوسندە بولندیغنه مطلع اولمش اولوب بلکە حالا بوفکردە اصرار اولنیور ذهابیلە وحقیقت حالی عرض ایتمك مقصدیلە کلیبولی‌یە واصل اولور اولماز شفرەلی شو تلغرافنامەیی چکمشدر :

مابین همایونه ، مقام صدارته . مقام سرعسکری‌یە . طوپخانه مشیریتنه

دشمنك کشانه اوچ ساعت مسافەیە قدر یاقلاشدیغی وچورلی‌یە کلدیکی شمدی خبر ویریلیور . بوحالدە بولایر استحکاماتی حربە حاضرلانمق لازم وطبیعی ایسەدە طرف متصرفیدن نقاط معلومە ایچون طلب اولنان ایکی قطعە زرهلو حالا کلمدیکندن مرحمتاً استحکاماتك آتشنه معاونت مقتضیەدە بولنمق اوزرە زرهلولرك ارسالنی رجا ایدرم . وهرنەقدر معروضاتمه حوالۀ سمع اعتبار

اولنمیه‌جغنی بیلور ایسه‌مده ذمت عبودیتمه وَصفت ملّیتمه ۱) عائد وظائفی ایفا قیلمقدن اوله‌رق احوال عسکریه‌مزك دشمنك لااقل یوز اللی بیك منتظم عسکرینه مقاومت ایده‌بیلور اقتدارده اولمادیغنی وَاکر موعود معاونت اجنبیه وارایسه آنك بزم منفعتمزه خدمت ایده‌جك وقت وزمانی آرتق کچمش اولوب روسیه علیهنده محسوس اوله‌بیلن اتفاقلر دخی خدانکرده احوال حاضرهٔ متأسفه وَمغلوبه‌مز نتایجنی یالکز روسیه‌لو استفاده‌سنه حصر ایتمه‌مکدن عبارت اولدیغنی وَ الله کوسترمسون دشمن استانبوله داخل اولدقدن صکره دنیا لهمزه صحیحاً اتفاق ایتمش اولسه ینه بزجه خاطره کلن فائده‌نك اکتسابی بعدما غیر متصور بولندیغنی تکرار عرض ایله امر مصالحه‌ده تردد اولنمامسنی شمدی‌یه قدر یازدیغم بونجه عریضه‌یه علاوهٔ اخیره اولمق اوزره ینه اخطار ایلرم

کلیبولیدن : ۱۸ کانون ثانی ۹۳ سلیمان

آرادن اوچ کون کچدیکی حالده زرهلولر کلمدیکندن مرحوم ۲۱ کانونثانی تاریخنده بحریه نظارتنه شوتلغرافنامه‌یی یازمشدر:

بحریه نظارت جلیله‌سنه

بری ماریز وَدیکری کلیبولی لیمانـنده طورمق وَحین حاجتده طرفیندن حسب‌الموقع استحکامك خطوط مدافعه‌سندن منحط محللرده احتشاد ایده‌جك دشمنی دوکمك ایچون ایکی قطعه زرهلونك کوندرلمسنی مقام جلیل سرعسکریدن استدعا ایتمش ایدم. جواباً آلمش اولدیغم تلغرافنامه‌ده مقام جلیل نظارتپناهیلرینه اولبابده تذکره یازلدی دیو بیلدیرلمش ایسه‌ده حال حاضرك درجهٔ اهمیتی استعجاله مجبور ایتدیکندن همان ایکی قطعه زرهلونك کوندرلمسنی شدتله انتظار ورجا ایدر وَزرهلولرك بوراجه درجهٔ لزومی ذات سامیلرینه انکلتره سفارتنك

---

۱) بو تلغرافنامه‌ده کی صفت ملیت تعبیری ، مرحومك بر آز اول نقل اولنان مبعوثلق فقره‌سی مناسبتیله، البته جالب دقت اولدیغی کبی مرحومك بدایت حربدنبری التزام ایتدیکی مسلکه تبعاً، بوتلغرافنامه‌ده دخی احوال سیاسیه حقنده وَبك آچیق برصورتده مطالعهٔ مخصوصه‌سنی درمیان ایتمسی ، نم ظنمجه ، « بو آدم عسکر اولدیغی حالده احوال سیاسیه‌دن بحث ایدیور . وظیفه‌سی اولمیان شیلره قاریشیور » کبی! شبهه‌لی برطاقم وهمیات وتلقیاتی موجب اولمش وَ هله « دشمن استانبوله داخل اولدقدن صکره » تعبیریله خبر ویردیکی عاقبت سلطان حمیدی بالوجوه اورکوتمشدر .

۱۲ تموز ۹۳ تاریخلو ویرمش اولدیغی لایحه‌ده ۱) دخی مصرح اولدیغی وَذات مصلحت ذاتاً مظهر تقدیر عالیلری بولندیغی جهتله سرعت اجرای ایجابنه وَزرهلولرك تحریك ایلدیکی خبرینه منتظر اولدیغمی عرض ایلرم

۲۱ کانون ثانی ۹۳ سلیمان

ایرتسی کون ینه برجواب ظهور ایتمدیکندن یاوزلرندن خیری بك واسطه‌سیله بوتحریراتی کوندرمشدر :

مقام جلیل سرعسکری‌یه ، طوپخانهٔ عامره بشریت فخیمه‌سنه

روسیه‌لولرك ایکی کون اول تکفور طاغنه وَدده اغاجنه استیلا ایتدکلری کبی بوکون دده اغاجنده‌کی فرقه‌سی اینوزه وَتکفورطاغی فرقه‌سی شار کوینه طوغری حرکت ایلدکلری قائمقاملرندن باتلغراف بیلدیرلدی . بوکون کرك اناطولی وَکرك روم ایلی خطوط تلغرافیه‌سی کاملاً منقطع اولدیغندن احوال حاضره حقنده درسعادتدن معلومات آله‌مدق . دون جبخانه ومهمات نقایصی حقنده یازدیغمز تلغرافلری مأمورین تلغرافیه‌مز غفلت ایدرك تکفور طاغی خطی اوزرندن کشیده ایتدکلرندن دشمن‌النه کچمش اولمسی احتمالی بتون‌بتون سلب عقل وشعور ایدییور . دشمنك اینوز وَدده اغاجی سواحلنده وَکرك تکفور طاغی اسکله‌سنده ارائه ایده‌جکی حرکاته نظارت ایتمك اوزره سواحل مذکوره‌یه زرهلو وَ واپورکوندرلمسنی اهمیتله عرض ایدرم. برده بوراده شنایدر جبخانه‌سیله بولایره موضوع طوپلرك جبخانه‌سی یوق دینه‌جك مرتبه‌ده درجهٔ کفایه‌دن دون اولدیغندن وَبولایر استحکاماتی محافظه‌سیچون طلب‌اولنان زرهلولر دخی حالا کلمدیکندن لطفاً معروضاتمك احکام اجرائیه‌سنه بودفعه‌لق اولسون حوالهٔ سمع اعتبار بیورلمسنی رجا وَدون کشیده قلنان تلغرافنامه‌لرك برر صورتنی پوسته ایله تقدیم ایلدیکمی عرض ایلرم فرمان

۲۲ کانون ثانی ۹۳ سلیمان

نهایت، ۲۳ ، ۲٤ کانون ثانیده دخی شو تلغرافنامه‌لری چکمشدر:

مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنه ، باش وکالت جانب سامیسنه

حضور سرعسکری‌یه بحریه نظارت جلیله‌سنه

روسلرك ایکی کوندر اینوزدن قیق طوپلاه‌قده اولدیغی هرطرفدن موثوقاً

۱) بولایحه عمدة الحقایقده کوریله‌جکدر .

خبر ویریلیور . روسلرك بوحركتی قیقلری دده‌اغاجه كتوره‌رك شمندوفرله اوزایه كتوردكلری عسكری اركاب وقلعهٔ سلطانیه‌یه اخراج احتمالنی پك قوتلو كوستردیكندن وبز بولایر اوكنده طوررکن دشمن آرقه‌دن قلعهٔ سلطانیه‌یه عسكر دوكدیكی حالده ایشك كسب ایده‌جكی وخمت میدانده بولندیغندن اینوز وددہ اغاج لیمانلرینه ومار یز كورفزیله كلیبولی‌یه طلب اولنان قره‌غول سفائنك سرعت ارسالنی الله عشقنه اولسون رجا ایدرم . اشقیای كلیه‌دن ماعدا یونانك ایكی بطریه طوپی ایله یدی طابور عساكر نظامیه‌سی ۲۲ كانون ثانی ۹۳ تاریخنده دومكه‌یی تجاوز ایدرك غلوسه طوغری ایلرولدكلری جهتله روسیه‌نك سواحلی الده ایتمسی مسأله‌سنك درجهٔ اهمیتی بوندن میدانه چیقار . فرصت ووقت ضایع ایتمك زمانی اولمدیغی بردها عرض ایدر وهرحالده زرهلو یتشدیرلسی چاره‌سنه باقلمسنی نیاز ایلرم.

سلیمان ۲۳ كانون ثانی ۹۳

هیئت وكلایه

بوكون بیك قدر دشمن سواریسنك داری دره‌دن كوملجنه‌یه طوغری ایندیكنی درامه متصرفی خبر ویریور . ینه بوكون ساعت طقوز بچقده روسیه عسكری اینوزه دخول ایتدی . یونان عساكر منتظمه‌سنك طوپلریله برلكده غلوسه طوغری ایلرولسی صیره‌سنده روسلرك ده برطرفدن سواحلده موقع طوتمغه چالشمسی نتیجه‌نك وخامتنی شمدیدن تصویر ایدییور . معلومات اولمق وایجابنه باقلمق اوزره عرض ایدرم .

سلیمان ۲٤ كانون ثانی ۹۳

باش وكالت جانب سامیسنه حضور سرعسكری‌یه

متاركه منعقد اولوب اولمدیغی حالا آكلایه‌مدیغمزدن وبوندن طولایی نه‌یه‌جغمزی بیله‌میه‌رك متحیر ومتردد قالدیغمزدن الله‌عشقنه اولسون مرخص پاشالردن برصاغلام معلومات اخذیله بیلدیرملرینی كمال اهمیتله رجا ایدرم . زیرا دشمنك بوكون سلوری‌یه كلسی ذهنمزی بوزدیغی معروض و جواب ما‌كنه باشنده منتظردر .

سلیمان ۲٤ كانون ثانی ۹۳

نهایت کانون ثانینك یکرمی دردنجی کونی کیجه‌سی ویاخود یکرمی بشنجی کونی بحریه ناظری سعید پاشادن شو تلغراف کلمش‌در :

کلیبولیده بولنان قوماندان سلیمان پاشا حضرتلرینه

۲۳ کانون ثانی ۹۳ تاریخلو و شفره‌لو تلغرافنامهٔ دولتلری آلندی . طلب بیوریلان طورپیلار وقوع اشعار عالیلرندن اولجه طوپخانه مشیریت جلیله‌سنه تسلیم اولنمشدر . سفینه‌لره کلنجه ۱) بوخصوص بوراجه دردست مذاکره بولندیغندن نتیجه‌سنك برایکی کونه‌قدر بیلدیریله‌جکی عرض اولنور

عن ترسانه ۲٤ کانون ثانی ۹۳ سعید

مرحوم طورپیل وطورپیدو ایستمه‌مش اولدیغندن بحریه ناظری سعید پاشانك بوتلغرافندن برمعنا چیقاره‌مامش واول امرده بشقه بریردن مثلا پروزه ویاخود غلوسدن ایستنلمش اولوبده سهواً جوابی کندیسنه یازلمش اولمسنه ذهاباً تلغرافنامه‌یی اعاده ایتدیرمش ایسه‌ده استانبولدن تکرار، سلیمان پاشایه‌در، جوابی ویرلدیکندن اشعار واقعده برسوء قصد ونیت اولمسی خاطرینه کله‌رك احوال جاریه سببیله درکار اولان تأثری بوخاطره طولاییسیله‌ده بالطبع مزداد اولمش‌در ۲).

کانون ثانینك یکرمی بشنجی ویاخود یکرمی آلتنجی کونی خیری بك درسعادتدن عودت ایده‌رك رؤف پاشادن، یقینده زرهلولر کوندریله‌جکدر، کبی سطحی برجواب آلدیغنی تبلیغ ایتمش ومحمود جلال‌الدین پاشا مرحومدن شو تحریرات جوابیه‌یی کتیرمش‌در :

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

روسیه‌لولرك تجاوزاتی هنوز اکسیك اولمادیغنه وحتی تکفور طاغی

---

۱) تلغرافده سفینه کلنجه یازیلیدر. فقط دلالت افاده ایله « سفینه‌لره کلنجه » اولمق وارد خاطر اولدیغندن جمله او یولده یازلمش‌در .

۲) مکر بوتلغراف « برقاچ کونه‌قدرحقکده ترتیب ایتمکده اولدیغمز دولابی چویره‌جکز . شمدی مذاکره‌سیله و پادشاهی اقناع و اغفال ایله اوغراشیورز» معناسنه ایمش وپادشاهه حقمزده اسناد ایتدکلری عزویاتی تأییداً «ایشته افندم برده طورپیدوایسته‌مش، بوندن ده مقصدی شودر : طورپیدولری آلوب استانبوله کله‌جك شوبله یاپه‌جق بویله یاپه‌جق بزه کندیسنه شو وجهله جواب ویردك » دییه تلغرافنامه‌یی کوسترمشلر ایمش .
(عمدة‌الحقایق)

وَدده اغاجنك استيلاسندن صكره اينوز وَشاركوينه طوغرى حركت ايتدكلرى جهتله نقصان بولنان مهماتك سرعت ارسالنه وَخصوصات سائره‌يه دائر رسيدهٔ دست تكريم اولان تحريرات مشيريلرى مآل عاليسى رهين مدركهٔ عاجزى اولمشدر. متاركه وَ اساس مصالحه لچن پنجشنبه كونى ادرنه‌ده امضالنمش اولديغنك خبرى مقام سرعسكريدن صوب ساميلرينه بيلديرلمش اولاجغندن بوحالده روسلرك تجاوزاتى نهايت بولملق اقتضا ايدركن دوام تعرضلرى موجب تعجبدر. بدايت مسأله‌دن شمدى‌يه قدر كرك ذات سامىٔ مشيريلرى جانبندن وَكرك سائر قوماندانلر طرفندن بالايجاب طلب اولنان مهمات حربيه وَسائره‌نك دقيقه فوت ايتميه‌رك وقت وزمانيله محللرينه سرعت سوقنده نظارت عاجزيجه بركونه تأخير وقوعه كتيرلمديكى مثللو قروپ طوپلرينك دانه‌لرى تهيه ايديله‌رك محلنه سوقى ايچون مطالبه ايديلن نقليه واپورلرينك ورودينه انتظار اولنديغى كبى باب سرعسكرى‌يه تسليم ايديلن ايكيشر بيك صندوقدن درت بيك صندق هانرى مارتينى وَشنايدر فشنكلرى هنوز سوق اولنماديغى خبرى آلنمغله آنلرك دخى مسارعةً ارسالى ايچون تشبثات لازمه‌يه ابتدار قلنديغى وَ ايجاب ايدن سفائن حربيه‌نك سوقنه دائر لازم كلنلره وصايادن برآن خالى بولنماديغى عرض ايدر وَمقتضاى قدر دونكى كون انفصال عاجزانم وقوع بولمغله بعد زين توجه دولتلرينك بقاسنى رجا ايده‌رك ختم مقال ايلرم اولبابده

۲٤ كانون ثانى ۹۳ محمود

حال بوكه بوتاريخه قدر نه‌جبخانه وَنه‌ده زرهلولر كلمش اولديغندن وَمرحوم محمود جلال‌الدين پاشانك عندالحاجه نزد پادشاهيده كنديسنى حمايه وَمدافعه ايده‌جكى اعتقادنده اولوب مشارالىهك طوپخانه مشيرلكندن انفصالى بواميدكده منقطع اولديغنى افهام ايتديكندن فوق‌العاده متأسف ومتكدر اولمشدر .

الحاصل بولاير استحكامنك دشمن تعرضنه مقاومت ايچون شرط اول مدافعه‌سى اولان ايكى زرهلو سفينه ارسالندن مركز سلطنتجه استنكاف اولنمسندن وَعمدة الحقايقده تفصيلاتى كوروله‌جكى اوزره ، استحكامك اساس ترسيمى اعتباريله شكل اراضى‌يه موافقتى وَتمامىٔ متانتى ناقابل انكار اولمقله برابر اخيراً تعمير ايدلديكى صيره‌ده بعض نواقصك اكمال اولنمامسى ، طوپلرك لازم اولان

يرلره يرلشديرلمه‌رك شوراده‌بوراده ترك ايدلمش بولنمسى، طوبجى عساكرينك
هيچ برايشه يارامز مستحفظ طاقمندن اولمسى ، استحكامك مدافعه‌سى ايچون
قره آغاجدن سوق اولنان بش لوا عسكرك چادرسز قاله‌رق ياغمور وقار
آلتنده هركون يوزلرجه خسته ويرمسى ، عسكرك اكثرى شنايدر تفنكلريله
مسلح اولديغى حالده استانبولدن شنايدر جبخانه‌سى كوندرلميوب ليت لعل ايله
وقت كچيرلمسى ، مخابرات مهمه ايچون دشمن النه كچن تلغراف خطى استعمال
اولنوب باندرمه ايله بيغا آراسنده برتلغراف خطى تمديدى ايچون واقع اولان
اشعاراتك لايقى وجهله نظر اعتباره آلنمامسى، اطراف بلغارلرينك قراى‌اسلاميه‌يه
تعرضله انواع شنايع و مظالم اجرا وروس عساكرينك هرطرفه استيلا ايدرك
متاركه ومصالحه تلغرافنامه‌لرينه رغماً دشمنك هركون بردرلو تجاوزى كورلمسى،
قره‌آغاجده‌كى طوبجى وسوارى افرادندن بولاير استحكامى حصه‌سنه افراز
اولنان مقدارك جلبنه موفق اولنه‌مامسى، قره‌آغاج نقلياتنك لزومى قدر واپور
وموركور ومعونه ترتيب قلنمديغى ايچون دوچار مشكلات اولمسى وهله
بيچاركان مهاجرينك سفالتك صوك دركه‌سنده ودكز قييلرنده واپور ورودينه
منتظراً آچ ومحتاج برحالده سوروكلنمسى و نهايت يونانيلركده برا حدودى
تجاوز ايتمكله برابر بحرآده امنيتى اخلال ايتمسى، برطاقم قورصان قايقلرينك
بولاير استحكامنك يانى باشنده‌كى ماريز كورفزنده طولاشمسى كبى احوالدن
صوك درجه‌ده متأثر اوله‌رق بتون هيئت وكلايه وحتى مجلس مبعوثان رياستنه
كشيده ايدلمك اوزره ايلروده ذكر ايده‌جكمز صوك تلغرافنامه‌يى يازمش
واستانبوله كيتمك ايچون قره آغاجدن كاليبولى‌يه كلن ديوريكلى فريق عثمان
پاشايه توديع ايده‌رك ،استانبوله مواصلتنده اولا مقامات‌عاليه‌يه مراجعتله برآن
اول زرهلو كوندرلمسنه صرف همت ايتمسنى ومشارالهك مواصلتنه قدر بلكه
زرهلو كوندريلور اميديله تلغرافنامه‌يى درحال كشيده ايتميوب واقع اوله‌جق
اشعار واشارته انتظار ايلمسنى توصيه وتنبيه ايتمشدر .

٢٨ كانون ثانى ٩٣ تاريخنه قدر استانبولدن زرهلو كلمه‌سى وهيچ اولمازسه
بوله چيقديغنه دائر برخبر وارد اولمامسى اوزرينه مشاراليه عثمان پاشايه شو
تلغرافنامه‌يى كوندرمشدر .

درسعادتده ارکان حرب رئیسی محمود پاشا حضرتلری وساطتیله
فریق عثمان پاشا حضرتلرینه

زرهلو ارسالی حقنده یازمش اولدیغم تلغرافنامه‌یی آرتق شیمدی تقدیم ایدیکز. بوکیجه‌ده ماریز کورفزنده واپور طولاشدیغی خبر ویریلیور. الله انجامنی خیر ایلیه   ۲۸ کانون ثانی ۹۳ سلیمان

ومشارالیه عثمان پاشادن بوجوابی آلمشدر :

کلیبولیده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینه

زرهلو واپوری حقنده ۲۸ کانون ثانی ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ عالیلرینی آلدم . اولکی تلغرافنامه‌لری طرف عالئ سرعسکری‌یه تقدیم وشفاهاً دخی بیان اولنمسی اوزرینه ایجابنه باقیله‌جغنه دائر جواب ویرلدیکی عرض اولنور .

۲۸ کانون ثانی ۹۳   فریق
عثمان نوری

رؤف پاشانک بو ایجابنه باقیله‌جغی جوابی سعید پاشانک رموزاتی مؤید اولوب ، معناسی ایسه بر قاچ ونه قدر مرحومک ایجابنه باقیله‌جغنی متضمن ایمش. حتی رؤف پاشانک کانون ثانینک اوتوز برنجی کونی یعنی مبعوثانک طاغیدلمسی ومرحومک حبس وتوقیفی تاصارلانوب تقرر ایتمک اوزره اولدیغی برصیره‌ده اون درت کون ولکی تلغرافنامه‌یه جواباً کان زرهلولرک کوندرلمسی ایچون بحریه نظارتنه تبلیغات لازمه اجرا ایدلدی ۱) قلقلو جواب یازمسندن مرامی ، مرحومی کلیبولیدن قلعهٔ سلطانیه‌یه نفی و تغریب ایچون ، مرحومک تعبیریله ، مقدمهٔ خیر نامی ویریلن او آخر شر زرهلونک تعیین قالندیغنی ایما واشارت ایمش. بوحقیقتلر شمدی نقل ایده‌جکمز حادثاتدن تماماً آکلاشیله‌جقدر. مرحومک موضوع بحث اولان ۲۶ کانون ثانی ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه‌سی شودر :

---

۱) سلیمان پاشا حضرتلرینه

طلب بیوریلان زرهلولر حقنده بحریه نظارت جلیله‌سنه تبلیغات اجرا اولندیغی ۱۸ کانون ثانی ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه‌لرینه جواباً بیان اولنور ۳۱ کانون ثانی   رؤف

مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنه ، باش وکالت جانب سامیسنه
حضور جلیل سر عسکری‌یه بحریه نظارت جلیله‌سنه

روسلرك اینوزه کلیتلی عسکر سوق ایتمك اوزره اولدقلری صورت موثوقه‌ده تحقیق قلندی. دون کیجه ماریز لیمانـنده براوفاق واپور طولاشدیغی‌ده کورلدی. روسلرك ماریز کورفزینه طورپیل دوکمکده اولدیغنی حس ایدییورم. قره‌ده بر چوق عسکرمز وَ استانبولده دونتمامز وار ایکن دشمنك یانی باشمزده وَ کوزمزك اوکنده طورپیل دوکمسی وَالمزده بولنان ماریز لیمانه یعنی استحکاممزك صول باشنه قره‌غول قویه‌جق بر سفینه‌مزك بولنمامسی تابقیامت آغلانه‌جق فجایعدندر . زرهلو ایستیورم ، کوندرمیورسکز . بو حال ایله برکون قلعهٔ سلطانیه‌یه اینوزدن کلیتلی روس عسکری کچدیکنی خبر آله‌جقسکز. بو تلغرافنامه‌نك وصولنده زرهلو کوندرمزسه‌کز بن کندیمی مأموریت حالیه‌مدن ساقط عد ایده‌جکم . حاصلی ایکی کونه قدر زرهلو کلدیکی حالده استعفا ایدییورم . قوماندایی کیمه ویررسه‌کز ویریکز. دین وَوطن قرداشلریمی کوزمك اوکنده الی باغلی دشمنه تسلیم ایده‌میه‌جکمی وَ بوکا راضی بولنانلردن اولمادیغمی عرض ایله استدعای لطف ومرحمت ایلرم . فی ۲۶ کانون‌ثانی ۹۳ سلیمان

بو تلغرافنامه صورتلری هیئت وکلایه طاغیدلدیغی صیره‌ده ـ مجلس مبعوثان ریاستنه ویریلوب ویرلمدیکی مجهولدر ـ برنسخه‌سی هرنصلسه سلانیك مبعوثی مصطفی بکك [۱] النه‌کچمش وَمیر مومی‌الیه غالبا ۳۰ وَیا ۳۱ کانون ثانی ۹۳ تاریخنه مصادف اولان بازار ایرتسی وَیا صالی کونی، مذکور تلغرافنامه‌یی مجلس مبعوثانده آیغه قالقه‌رق وَرقتنه مغلوباً آغلایه‌رق اوقومسی اوزرینـه مبعوثاندن اللی ذات طرفندن سرعسکر رؤف وَ بحریه ناظری سعید پاشالرك عزللریله تحت محاکمه‌یه آلنملرینه دائر برمضبطه تنظیم ایدیلوب بوطلبلری اسعاف ایدلمدیکی حالده هیئتك طاغلمسی تکلیف ایدلمش وَنهایت رؤف پاشانك لاجل‌الاستیضاح ۲ شباط ۹۳ پنجشنبه کونی مجلس مبعوثانه دعوت اولنمسی متفقاً قرارلاشدیرلمش‌در .

رؤف پاشا بو مذاکره وَ قراردن ، بر روایتـه کوره او آرالق مجلس مبعوثانه دعوت اولنمسیله قوریدورده کزینیرکن ، وَدیکر بر روایته کوره مجلس

---

[۱] مشارالیه مصطفی بك ، ۹۲ سنه‌سنده سلانیکده « زمان » غزته‌سنی نشر ایدن وَ اوچیوز طقوز سنه‌سنده مکاتب اعدادیه اداره‌سی مدیری ایکن ارتحال ایدن مصطفی بك‌دره

طاغلدقدن صكره مخبرلری واسطه‌سیله خبردار اوله‌رق همان ماینه قوشمش وَ پادشاهك آیاغنه قپانه‌رق « مرحومك مجلس مبعوثان ایله مخابره‌یه کیریشدیکنی وَنتیجهٔ حربك حاصل ایتدیکی غلیان وهیجاندن بالاستفاده وَمبعوثان وَ مدحت پاشا ایله بالاتفاق سلطان عزیز جنتمکان کبی کندیسنی‌ده خلعه قیام تشبثنده بولندیغنه شبهه اولمادیغنی وَ حتی بونی برچوق دلیل ایله اثبات ایده‌بیله‌جکنی » عرض ایله ذهن همایونی کرکی کبی تخدیش ایتمش وَ ایضاحات آتیه‌دن آکلا- شیله‌جغی اوزره، عاجلاً اجتماع ایدن خواص وکلا قراریله اولا مجلس مبعوثانك طاغیدلمسی وَ اعضاسندن اون کشینك نفیی وَ مرحومك کلیبولیده تحت توقیفه آلنمسی ارادهٔ سنیه‌سنی استحصال ایتمش‌در . (١)

---

(١) بو اون ذاتك اسمی وَمجلس مبعوثانك صورت تعطیلی او زمانی ادراك ایدنلردن وَبالخاصه ابوالضیا توفیق بك افندیدن تحقیق ایدلمکده اولدیغی وَ مشار الیه طر- فندن یدی مبعوثك اسمی وَ کنیه‌لری تخطر ایدیله‌رك تکتیب ایدلدیکی صیره‌ده، یلدیز موزه وَ کتبخانه- سنده کی اشیایی تفریقه مأمور اولان قومیسیون طرفندن موزه‌ده وَ بر جزودان ایچنده بولنوب تاریخ انجمننه تودیع اولنان آتیده‌کی ژورنال ایله حمید افندینك جیب دفتری اولمسی مأمول اولان قابسز اوفاق بر دفترك ایکنجی صحیفه- سنده کندی یازیسیله شو اسامی‌یه وَتاریخه تصادف ایدلمش‌درکه اهمیت مخصوصه‌لری جهتیله فوطوغرافیلری بورایه درج ایدلمش‌در .

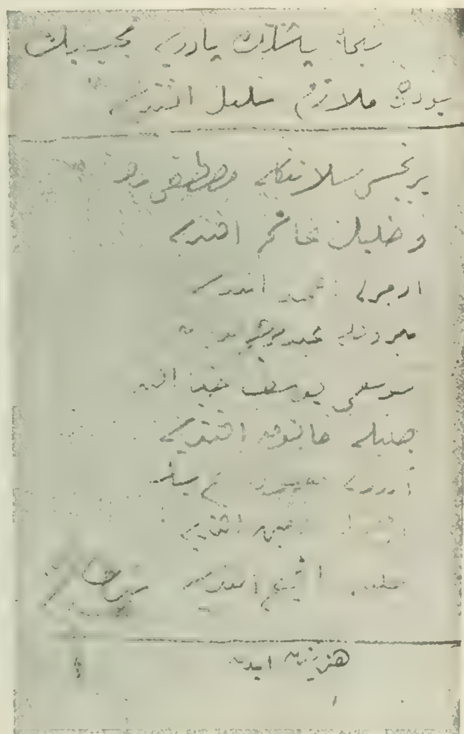
رؤف پاشانك مدار اثبات واقناع اولمق اوزره سرد ایتدیکی دلیللردن بری وَ برنجیسی مبعوثاندن مصطفی بکك النه کچه‌رك مجلس مبعوثانده قرائت اولنان سالف‌البیان ۲٦ کانون ثانی ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه اولوب، دیکرلری‌ده صیره‌سیله مرحومك مرعش مبعوثی سعدی افندی‌یه کوندرمش اولدیغی معارفه مکتوب ایله ۳۱ کانون ثانی ۹۳ تاریخلو استعفانامه‌سی وَ نهایت بصیرت وَ وقت غزته‌لرینه درج اولنمق اوزره کوندردیکی ۳ شباط ۹۳ تاریخلو بر ورقه‌درکه بالآخره

ژورنالده کی یازینك کیمك خط دستی اولدیغی آکلاشیله‌مامش ایسه‌ده ایلروده تحقیقات تاریخیه ایله میدانه چیقمسی آرزو اولنور.

ژورنال مؤرخ دکل‌در؛ فقط حمید افندینك دفترنده‌کی تاریخه کوره، ۲ شباط تاریخنده ویرلمش اولاجق‌درکه وقوعاته‌ده موافق‌در.

سلطان حمید، ژورنالده‌کی اسامی‌یی دفتره کچیرر کن « یانیه‌لی مصطفی بك » ی یازمامش‌در. بو اسمی یا سهواً آتلامش وَیاخود بالالتزام چیقارمش‌در. هرحالده موی الیه مصطفی بکك دیکر مبعوثلرله برابر نفی ایدیلوب ایدلمدیکی جای تحقیق‌در.

مبعوثان اسامیسنك بالاسنده اسملری محرر اولان نجیب بکله خلیل افندیدن نجیب بکك «حس انقلاب» ده کوریله‌جکی وجهله جنتمکان سلطان مراد

حضرتلریله واسطهٔ مخابره اولان یوزباشی نجیب بك وَخلیل افندینك‌ده ینه حس انقلابده ذکری کچن وَ وقعهٔ خلعده استنیه قره‌غولنه مامور بولنان یوز باشی خلیل آغا اولمسی مأمول‌در. برروایته کوره نجیب بك، کورجی نجیب بك لقبیله معروف اولوب حبسخانه‌ده ترك حیات ایتمش وَیاخود اولدرلمش ایسه‌ده خلیل افندی سابق البیان خلیل آغا اولدیغی حالده نازللی ردیف طابور بیکباشیسی ایکن نازللیده حلول اجل‌موعودیله وفات ایتمش‌در.

بو روایت واحتمال صحیح اولمدیغی وَ موی‌الیهمایی وَعاقبتلرینی بیلنلر بولندیغی تقدیرده کتابه ذیل ایدلمك اوزره معلومات ویرملری رجا اولنور.

كرك مقام سرعسكريدن باب عالى يه وَ باب عاليدن مابين همايونه يازيلان تذكره‌لرده موضوع بحث اولان وَ « معاذالله سلطنت سنيه عليهنده بولنديغى » وَ « حكومت سنيه عليهنده نشريات مفسدتكارانه‌ده بولنمسندن طولايى » وَ « حكومت عليهنده اولان نشريات فاسده‌سى دولتك الك بحرانلى بر زمان ايچنده امنيت داخله‌سنى اخلاله باعث اوله‌جق حالاتدن بولنديغى » عبارات خائنه‌سيله توصيف ايديلن نشريات بونلردن عبارتدر .

معارف مكتوبى :

مبعوثان كرامدن مرعش مبعوثى سعدى افندى‌يه

ملتمزك احتياج معارفنه دائر مجلس مقدسكزده جريان ايدن مباحثى غزته‌لرده كوريورم . صربستان وقعه‌سندن برى عسكرى قوماندانلغى و ظائفيله اوغراشيور ايسه‌مده وقتيله دشمن داخلى وَحقيقمز اولان جهالتك ازاله‌سى خدمت مفتخره‌سنده‌ده خيليجه مساعى صرف ايتمش اولديغمدن مهام مشاغل آره‌سنده ملتك اعظم وسائط حيات و انتعاشى اولان شو معارف مسأله‌سنده تشريح حقيقت قبيلندن اوله‌رق ذات ساميلرينه بر ايكى سوز يازمقدن ينه كنديمى آلامدم .

معارفه سابقه اولمديغندن بلكه عاجزلرينه يالكز بر قوماندان كبى نظر بيوره‌رق بو مبحث حقنده كوستردیكم دخله تعيين مناسبت ايچون متردد بوله‌بيليرسكز . علوم دينيه وَ عربيه‌دن اصولاً اجازتنامه اخذ ايتمش اولمقله مفتخر اولديغم كبى مكتب فنون حربيه‌ده تدريس اولنان فنون عسكريه وَ رياضيه‌دن دخى شهادتنامه‌يه نائل اوله‌رق ضابط چيقمش بر كيمسه‌يم . مؤخراً مكتب حربيه‌ده معلملك . عموم مكاتب عسكريه درس نظارتى ، عموم مكاتب عسكريه نظارتلرى خدمات مباهات افزاسنده دخى بولندم . بونلرى عرض و تعداددن مقصدم معارف حقنده بيان مطالعه ايچون قزانمش اولديغم صلاحيت مشروعه‌يى نظر دقت عاليلرينى جلب اوله‌جق صورتده اعلام وافهامدر .

بحثه كيريشمه‌دن بر ايكى قضيهٔ مبرهنه و مسلمه وارد كه اول امرده آنلرى عرض ايتمك لازمدر . برنجيسى : اوقومق يازمق علوم و معارفدن معدود دكلدر . انسان حضوراً تفهيم و تلقين مرام ايچون نطق واسطهٔ نطقيه‌يه محتاج ايسه غياباً بين حال ايچون‌ده تعلم كتابته محتاجدر . يوزى ايله عرض مرام و حال ايده‌ميان

انسانلر نطقدن فطرةً محروم ابكم قبیلندن اولوب ناقص الاعضا عد اولندقلری کبی قوۀ قلمیه اصحابندن اولوب پك بلیغانه صورتده تصویر حقایق ایدن منشیلر دخی جربزۀ نطقیه ایله تمیز ایتمش خطبا منزله‌سنده‌درلر. شو قدرکه بونلره من جهةٍ راجحدرلر . ایکنجیسی : علوم دینیه وَ آکا مقدمۀ تعلم اولان علوم عربیه معارفدن معدود دکلدر. علوم دینیه ، طالب اولانلره عرفان الٓهی‌یی تعلیم وتلقین ایچون بر درس مخصوصدر . حتی معاملات بشریه‌دن باحث اولان علم فقه دخی سیاسیاتده رضای باری‌یه مخالفتده وعدالته منافی حرکتده بولنمامق ایچون قرآن عظیمدن واحادیث نبویه‌دن استخراج واستنباط اولنمش برطاقم احکام وقضایادر.

ایشته بو ایکی قضیۀ اساسیه معلوم اولدقدن صکره فنون ومعارف تعبیرندن مقصدم شو عالم فانیده حسن انتعاش ایچون تعلمی لازم کلان علوم اولدیغی ظن ایدرم‌که آکلاشیلور. الحاصل هر انسان لوازم طبیعیه‌دن اولان قرائت وکتابتی وَهر مسلم درجۀ احتیاجی نسبتنده وَ شرکه دوشمیه‌جك صورتده علوم دینیه‌سنی بیلمك ضروری اولوب بونلری تعلّم مزیتدن معدود دکلدر. برنجیسندن محروم اولانلر ناقص الاعضا عد اولنه‌جغی کبی ایکنجیسنك جاهللرینه اسناد اسلامیت بیله برطاقم محققین عندنده معترض فیه‌در . لکن علوم دینیه‌دن مباحثه مجلس مبعوثان نظاماتنه وَ بحثه مخالف اولدیغندن بوندن صرف نظر ایدر و معمافیه ، علوم دینیه تحصیلنده کی نقایصی دخی آرزو بیورلدیغی حالده ،فصلاً عرض ایده‌بیلیرم .

ممالك محروسه اهالیسی وَخصوصیله نفوس اسلامیه ایچون بر استاتستیق طوتولسه اوقومق یازمق بیلنلرك عددی محققدرکه یوزده بر نسبتنی تجاوز ایتمز. دیمك‌که یوزده طقسان طقوزی ناقص الاعضا بر سوری خلایق و عجزه‌در . اویله ایسه درجات عرفانك دردنجی وَحتی بشنجی مرتبه‌سی اولان فنون ومعارف بحثندن مع الحجاب فراغتله ملل واقوام متمدنه‌نك سعادت حاضره‌لرینی اکتساب ایچون اتخاذ ایتمش اولدقلری مسلکی تطبیق و تقلیده چالشمق لازمدر. بوکون دنیایه هم سیاسةً وَ هم‌ده علماً حاکم اولان آلمانیاده اوقویوب یازمق بیلمیان بر فرد کورولمیور. بحه برطرفدن معارف نظارتنی لغو ایدرك برمکاتب عمومیه نظارتی تشکیل ایتملیدر . چونکه معارف یوق‌درکه جهت نظارتی اولسون . بر طرفده‌ده بروجه معروض یوزده بر نسبتیله برملیون نفوسی حاوی بر ولایتده

اون بيك كشي‌يه بالغ اولان افراددن سن تحصيلده اولنسی محتمل اولان ايكی بيك كشي‌يی درجات تلقيلرينه كوره تحصيل علوم ومعارفه سوق ايتملی، بونلردن تاجر، ملكيه مأموری، ماليه مأموری، آووقات، مهندس، عالی مهندس، فابريقه مهندسی، طبيب، كيمياكر، ماكينيست ومعلم يتشديرملیدر. شو حالده بزده ياپيله‌جق شی اهاليمزی بشر دينيله‌جك مرتبه‌يه ايصال ايچون طرف طرف مكاتب صبيانيه كشاد ايتمك. ديكر طرفدن‌ده مكاتب موجودهٔ غير منتظمه‌ده سوق استعداد فطری ايله اوقويوب يازمغی اوكرنمش اولانلر ايچون ايكنجی، اوچنجی، دردنجی درجه‌ده مكتبلر تأسيس وتشكيل ايتمكدر. بونكله برابر مكاتب صبيانيه‌ده معلملك ايده‌جك ذوات ايچون برمنشأ اقتضا ايده‌جكندن وچونكه منشأ ومخرج واحددن يتيشميان معلملرك كرك اطفاله ارائه ايده‌جكی اصول تربيه وكرك تعليم ايده‌جكلری مقدمات تحصيليه متفاوت ومتناقض ويك ديكرندن زائد وناقص اوله‌جغندن مكاتب صبيانيه‌نك تعميمندن اول هيچ اولمازسه هر ولايت مركزنده برمنشأ معلمين صبيان تشكيل ايتملی وبعده مكاتب صبيانيه ايچون وظائف داخليه قلمه آلنوب هر ولايتده بو وظائفك حسن جريانه نظارت ايدر برهيئت مخصوصه مليه بولنملی ومنشأ معلمينه دوام ايدنلر مكاتب صبيانيه معلملك شهادتنامه‌سنی اخذ ايده‌جكلری صيره‌ده مكاتب مذكوره‌ده كشاد اولنمليدر.

ايكنجی، اوچنجی، دردنجی درجه مكتبلر ايچون درسعادتله شام، بغداد، بروسه، ادرنه، قيصری، ارضروم كبی بيوك شهرلرده آيروجه منشأ معلمينلر كشاد اولنوب بونلرك برقسمی ايچون صنوف عسكريه‌دن ديكر قسمی ايچون‌ده اوروپادن معلملر جلب ايدلمليدر. مكاتب صبيانيه‌دن بدأ ايله بشنجی درجه مكتبلره قدر لزومنی عرض ايتديكم مراتب تحصيليه‌نك متعدد پروغراملری اولوب بونلر وقتيله اوروپا مكاتب منتظمه‌سی پروغراملری اساس اتخاذ اولنه‌رق حاللرينه تطبيقاً طرف عاجزيدن ترتيب اولنمش وكرك دارالشفقه درسلرينه نظارتم حسبيله دارمذكورده وكرك موجود عسكری رشديه‌لری تشكيلاتيله مكاتب اعداديه‌ده وسائر مكتبلرده بالفعل وبالتجربه فائده‌لری كورولمشدر. پروغراملرك كاملاً تعدادينه وقت وزمانم مساعد اولمديغی كبی ملت مجلس محترمنده معارف بحثی صحيحاً نظر اهميته آلنورده سابقهٔ ائتلاف حسبيله طرف عاجزيدن رسماً سؤال اولنورسه عرض معلومات ايتمك هر وقت ممكندر.

خلاصه قبیلندن اولمق اوزره مراتب تحصیلیه‌دن برنبذه بحث ایده‌یم .

مکاتب صبیانیه‌ده : قرائت . املا ، قرآن کریم ، صرف ترکی ، علم حال صغیر ، حسابدن اعمال اربعه . جغرافیادن قطعات خمسه . . . . .

ایکنجی درجه‌ده عداولنان واولکی سنه تأسس ایدن مکاتب رشدیهٔ عسکریه‌نك معادلی اوله‌جق مکتبلرده : املا ، صرف عثمانی ، صرف ونحو عربی و تطبیقاتی ، علم حال کبیر ، قواعد فارسی ایله تطبیقاتی ، حساب ، جغرافیا ، مختصر موالید ، رسم فرانسزجه . . .

اوچنجی درجه عداولنان مکاتب اعدادیه معادلی مکتبلرده : اصول کتابت ، جبر ، هندسه ، حکمت ، کیمیا ، موالید ، رسم ، فرانسزجه . . . . .

مع مافیه فنون معروضه‌یی اکتساب ایله اوچنجی درجه مکاتبدن یتیشن شاکردان نه کاتب ، نه ملکیه مأموری ، نه عسکر ضابطی ، نه ریاضی ، نه مهندس ، نه طبیب نه کیمیاکر ونه‌ده معلم اولامیوب تزیین ذات وصفات ایتمش ومقدمات علومی الده ایتمش اولور . بوندن صکره برشاکرد علوم دینیه تحصیل ایده‌جکسه مدرسه‌ره ، عسکریه ضابطی اولاجقسه مکاتب حربیه‌یه ، بحریه ضابطی اولاجقسه مکتب بحریه‌یه ، طبیب اولاجقسه مکتب طبیه‌یه ، ملکیه مأموری اولاجقسه حقوق وقوانین مکتبنه . کاتب ومحاسب اولاجقسه آنلره دائر مکاتب خصوصیه‌یه . مهندس اولاجقسه مهندس مکتبنه ، کیمیاکر ، حکمتشناس ومعدنجی اولاجقسه کیمیا ، حکمت ومعدنیات مکتبلرینه ، طوپوغرافیاجی ویا رسام اولاجقسه طوپوغرافیا ورسم مکتبلرینه دوام ایدر . مع مافیه بودردنجی درجه‌ده مکاتبده‌دخی بویوك برقانال ویاخود تیموریولی انشاسنی تعهد ایده‌جك قدر اقتدار علمی قازانمش مهندس ، دقایق مخصوصهٔ طبیه‌یی تشخیص وتمیز ایده‌جك طبیب ، برمعدن کشف واداره ایده‌جك فاضل معدنجی ، اختراع وایجاده واحوال صنایعی تعدیل وتبدیله صلاحیتدار صنایع مهندسی ، مسائل غامضهٔ ریاضیه‌یی کشف وحله قادر ریاضی یتیشه‌مز . بونلری یتیشدیرمك ایچون‌ده آیریجه مکاتب ومدارس عالیه واردر . ایشته اوروپانك سعادت وثروت حاضره‌سی درجات تحصیلیه‌نك تنسیقات اساسیهٔ مبحوثه‌سندن ایلری کلمش ومکاتب خصوصیه‌دن یتیشمیان هیچ برکیمسه مأموریت قازانه‌مدیغی کبی اعتنای تحصیل ، لیسه‌لردن یعنی مکاتب اعدادیه‌دن شهادتنامه‌سی بولنمیانلر اواسط ناس صهریتنه وتاجر یازیجیلغنه بیله قبول اولنمامق درجه‌سنه وارمشدر .

ذات سامیلری غیرت مفرطهٔ ملیه‌لری سوقیله وطنداشلریکزه اسناد جهلده تردد بیورییور ایسه‌کزده بزجهلمزی اعتراف ایله مرتبه‌سنی ادراك ایتمدکجه ازاله‌سنه موفق اولامیه‌جغمزدن وحال حاضر جهالتمزله وروباده دکل . مملکت عامیانه‌مزده بر آزدها دوام ایدرسه‌ك بلکه دنیاده بیله بی‌نام و نشان قاله‌جغمزدن معارف‌ملیه‌مزك عرض ایتدیکم مراتب‌خمسه‌یه ایصالی ایچون صرف وسع واقتدار بیورمکزی مبعوثمز بولدیغکز حسبیله سزدن هم رجا وهم‌ده استدعا ایدرم . سز مکتبدرمز واردیبورسکز. حال بوکه بن کرك معارف اداره‌سنده بولنان مکتبلرك تنسیقاتی اوغرنده وکرك بزم عسکری اداره‌سنده اولان مکتبلرك اصلاح تدریساتی یولنده برچوق فداکارلق اختیار ایتدیکم حالده هنوز برثمرهٔ نافعه‌سنی کورەمدم . عسکری مکتبلری بردرجه‌یه قدر تحت انتظامه آلندی ودرس پروغراملری اوروپا درس پروغراملرینه تطبیق اولنه بیلدیسه‌ده تعددی نا قابل اولان مشکلات وتصعیبات حالا رومنلرك بیوك آطه‌ده‌کی مکتبلری قدر بیله تحت رابطه‌یه آلمغه بی‌موفق ایده‌مدی . معارف اداره‌سنده قالان مکتبلرك اصلاحندن واستقبالندن ایسه جناب حقه قسم ایدرم که امیدم منقطعدر . سزك وجدانکزه خطاباً وغیرت ملیه‌کزه استناداً سویلیورم که بزده هنوز مکتب یوقدر . هله دردنجی ، بشنجی درجه مکتبلرك متناظری دکل ، اسمی بیله موجود دکلدر . خصوصات سائره‌ده اولدیغی کبی امر تحصیلده‌ده بتون معاملاتمز اغفال واغفالدن عبارتدر . بکا قالیرسه مجلس محترمکزك برنجی وظیفه‌سی ، ملت اسلامیه بیننده نشر فنون وصنایع اولمالیدر . عصرلردن بری سلطنتلری غائب اولمش اولان ارمنیلرله رومنلر وحتی موسویلر یعنی وطنمزده‌کی ملل غیرمسلمه بوکون هیئت مجموعه‌مزله مقایسه وثروتلری موازنه اولنسه ، درکهٔ انحطاطه تنزلمزك درجه‌سی آکلاشیلور. ملل اجنبیه‌نك ثروت واقتدارینی اعترافده ایسه بحثه محل یوقدر. حاصلی سزی توکیل ایدنرك باجمله غیرتپروران مبعوثانی بوعریضه‌می نظردقته آلمغه دعوت ایدر وبزده معارف واردر دنیلدکجه ذاتاً ازالهٔ جهله مأمور اولانلردن اولدیغم وسأله‌نك حقایقنه الك زیاده واقف بولندیغم ایچون مجالس مبعوثانمزك حالمزی بیلن اجانب نظرنده آلاجغی منظره‌دن اعصابمه خلل کله‌جك مرتبه‌ده متأثر اولدیغمی علاوةً عرض ایلرم .

۲۷ کانون ثانی ۹۳ سلیمان

استعفا تلغرافنامه‌سی :

مابین همایون جناب ملوکانه باش کتابت جلیله‌سنه

عقد معاهده ایچون مرخصلرك مأموریتی وخطوط استحکامیه‌نك متروکیتی بعدما مصالحه وقوعنه اشتباه ومحاربه ظهورینه تصور وامکان براقمادیغندن وجاگرلری ایسه ایکی بچق سنه‌دنبری حسب القدر بووارلاندیغم انواع متاعب ایچنده زیاده‌جه ازیلوب خیرپالاندیغم جهتله استراحت بدنیه وذهنیه‌یه محتاج بولندیغمدن دعای عمر وعافیت حضرت ولی‌النعمیه بر کوشه‌ده مداوم اولمق اوزره مدت موقته ایچون اولسون خدمتدن عفوم ضمننده اشفاق ومراحم مخصوصهٔ حضرت خلافتپناهیلرینی جلب وبوبابده استدعای لطف وعاطفت‌سنیه‌یه جرأت ایلرم ۳۱ کانون ثانی ۹۳ سلیمان

وقت وبصیرت غزته‌لرینه کوندریلن ورقه :

لاجل‌الاعلان وقت وبصیرت غزته‌لری مدیریت بهیه‌لرینه

مجلس مبعوثانك فجایع مشهوده‌یی دعوت ایدن احوال حربیه‌مز حقنده بعض استیضاحاتده بولندیغی غزته‌لرده منظور دیدهٔ مفخرت وشکران اولدی. بالجمله ابنای بشره بخشایش فطرت وخصوصیله اعلان واعلای حق ایچون دستور حقیقت اولان قواعد مشروعهٔ حریتك وطنمزده انفاذ حکمه ساعی اولدیغی فعلیات ایله‌ده ثابت اولیور . جناب حق ارکان کرامنی واهب وحامی اولان ذات حضرت خلافتپناهی‌یی بومباشرت مقدسه‌نك نتایج مسعوده‌سنه ایصال ووکلای امت محترمه‌یی دخی دولتلرینی غبطه فزای اعین جهان ایدن واحاسن احوالی زینت بخش صحایف تواریخ اولان ملل مسعوده مبعوثانیله الی یوم‌القیام شهحان وهمقال ایلسون . مجلس مقدس مبعوثانك صدور افداتی وخصوصیله اسم عاجزینك حسب‌المناسبه کیذرانی کیترینك‌ده مقام مسئولیته آلنه‌جغمی تبشیر ایدیور ، وبو استیضاحات ومحاکمات علنیتی‌ده وعد ومراد بیوریلیور . شوفلاکت مبرمه ایچنده استقبالك احساس ایتدیکی بوسعادت ، حسیاتمك مشاهدهٔ اولیه‌سی اولدیغی جهتله حال استغراقه کلدم دیسهم مبالغه ایتمه‌مش اولورم . مبعوثان فخامك کوستردکلری آرزوی مشروع ومحق مصدق

۸۳۰ نومرولو وقت غزته‌سنده ذات سرعسکرینك دخی بر ورقه‌سنی کوردم . آنده تهمتلری ثابت اولانلرك معامله‌ٔ قانونیه‌لری اجرا وَبرائت ذمتلری تبین ایده‌جکلرك انظار عمومیه‌یه وضع اولنه‌جقلرنی بیان بیوریورلر . دیمك که مبنای تصورك قدسیت ووجوبی وکلای دولت وملتك اتفاقیله ثابتدر . شوقدرکه سرعسکر متنازالیه حضرتلرینك بیطرف ذواتدن تشکیل اولنه‌جق بیوردقلری دیوان حرب هیئتیله آنلرك طوته‌جقلری اسلوب پروغراملرینك انتخاب وتنظیمی بنده‌کزکبی موقع مسئولیته کله‌جکلر ایچون موضع تحقیق ومطالعه‌در . برده حربه فعلاً اشتراك ایدن اون بش ملیون نفوسك وَآلتی یوزسنه‌لك دولت معظمه‌نك حقوقنی فدایه نتیجه ویرن احوال حربیه‌نك محاکمه‌سی ، تأمین استقبال ایچون برمسأله‌ٔ حیاتیه اولدیغی جهتله بوبابده کیمسه‌یه سوء ظن احتمالنی ویرمه‌مك وَاستعمال نفوذ اولنیور دیدیرتمه‌مك اوزره مبعوثان کرامك موضع سؤاله دعوت ایله دیوان حربه حواله ایده‌جکلری ذواتك جملةً وَملت نجیبهٔ عثمانیه‌نك آرزوی مقدسنی تمشیته معاونةً شمدیدن استعفا ایتملری لازم کلور . بنده‌کز بوبابده هپسنه تقدم فضلیله افتخار وَدولت وملتمك اظهار حقیقت ایچون کوستردیکی تهالکه متشکراً انتظار واصطبار ایلرم .

کلیبولیدن : ۳ شباط ۹۳ سلیمان

معارفه دائر اولان مکتوب مرحومك یاورلرندن قول‌اغاسی رضابکله ارسال ایدلمش وَسعدی‌افندینك عیناً محفوظ اولان ۸ صفر سنه ۹۵ تاریخلو علم‌وخبری موجبنجه ۲۹ کانون‌ثانی ۹۳ ده مومی‌الیهه تسلیم اولنمش‌در .

سیاق افاده‌دن آکلاشیله‌جغی اوزره مرحومك سعدی‌افندی ایله معارفه‌سی اولیوب بومکتوبی موما الیهك مجلس مبعوثانده معارفه دائر بعض بیاناتده بولندیغنی کورمسی اوزرینه کوندردیکی محققدر . حال بوکه سعدی افندی احمد وفیق پاشا دلالتیله سرایه انتساب ایتمش وَکورولن لیاقتنه بناءً مجلس مبعوثانده جریان ایدن احوال ووقوعاتدن معلومات اعطاسنه مأمور بولنمش اولدیغندن بومکتوبی آلیر آلماز مرحومك کندیسنه برمکتوب کوندرمش اولدیغنی جملهٔ حوادثدن اولمق اوزره سرایده انتساب ایتدیکی ذواته وَمبعوثان رئیسی حسن فهمی پاشا ایله باش وکیل احمد وفیق وَ سرعسکر رؤف پاشالره سویله‌مش‌در . مکتوبی عیناً ارائه وَیا تقدیم ایدوب ایتمدیکی مجهول ایسه‌ده جای

نظراولان جهت ، مبعوثان ايله مخابره اولوب بلكه‌ده عيناً مطالعه‌سنه لزوم كورولمه‌مش‌در . سلانيك مبعوثى مصطفى بكك ٢٦ كانون‌ثانى تاريخلو تلغرافنامه‌يى مجلس مبعوثانده اوقومسى وَسعدى افنديننك‌ده برمكتوب آلديغى بالذات اخبر وافاده ايتمسى مخابره وقوعنه آنلرجه شبهه براقديغندن ، بواوراق مخابره‌يه دسترس اولمق امنيه‌سيله ، مجلس مبعوثان طاغيدلديغى كون ، بتون مبعوثانك چكمجه‌لرى ، رئيس حسن فهمى پاشانك تحت نظارتنده اوله‌رق ، برر برر تحرى ايدلمش‌در . بواثناده يعنى مرحومك مبعوثان وَمدحت پاشا ايله مخابره‌ده بولنه‌رق برانقلاب سياسى وجوده كتيرمكه ساعى اولمسى تهمتيله هم مجلس مبعوثان وَهم‌ده مرحوم عليهنه بريالان ترتيب واحضاراولنديغى صيره‌ده صورتى بالايه درج اولنان استعفانامه‌نك وارد اولمسى بوش بوتون موجب تلاش اولمش وَ مبعوثان ايله مخابره‌سى كأن ثابت اولمسى اوزرينه ، شمدى‌ده استعفا ايتمسى استانبوله كله‌رك مبعوثانى بالاقناع وَياخود اره‌لرنده ذاتاً مقرر اولديغى اوزره بالاتفاق امر خلعه قيام مقصديله تفسير وتصوير قلنمش‌در .

وقت وَبصيرت غزته‌لرينه كوندريلن ورقه ، بواجرا آت تاريخندن مؤخر اولديغى جهتله مقررات اوليه‌يه بالطبع تأثير ايتمه‌مش ايسه‌ده مرحومك شويله وَيا بويله برمقصده محمول اوله‌جق بشقه برمكتوبى وَيا مقاله‌سى اولمديغندن وَوقت غزته‌سى صاحبى فليب‌افندينك كنديسنه كوندريلن‌صورتى ، درحال رؤف‌پاشايه كوتوره‌رك ابراز صدق وخلوص ايتديكى موثوقاً معلوم اولديغندن بالاخره‌كرك رؤف پاشا وَكرك احمد وفيق پاشا طرفندن يازيلان ٥ وَ ٦ شباط ٩٣ تاريخلو تذكره‌لرده‌كى تعبيرات ايچون مدار شدت اولديغنده شبهه يوق‌در .

اوراق مذكوره مناسبتيله حاصل اولان تفسيرات وتأثيراته ، مرحومك ياورلرندن ميرآلاى جواد بكك ١) بعض حركات و افاداتنى ده علاوه ايتمك لازم كليور : او آرالق جواد بك مأذوناً درسعادته كيتمش اولديغندن وَ حسب الحال هريرده محاربه بحثى جريان ايتديكندن فلاكت اخيره‌يه مركز سلطنتك وَ خصوصاً رؤف پاشانك سببيت ويرديكنى وكلا وَ امناى دولته وَ غالبا سبقت معارفه‌سى اولان بر ايكى مبعوثه سويلمش وَيانده بولنان محاربه تلغرافلرينى وَبونلردن بالتخصيص شيپقه اسارتنه، خط رجعتمزك انقطاعنه، عموم‌قوماندانلغك

١) بالآخره صدارته كچن جواد پاشا مرحوم‌در .

صورت ترکنه ، شیبقه قول اردوسنك موقعنده ثباتیله وَ متارکهٔ کاذبه مخابراتنه متعلق اولان اقسام مهمه‌سنی سوق غلبهٔ حمیتله معرض اثباتده ارائه ایتمش در . احمد وفیق وَرؤف پاشالر جواد بك طرفندن واقع اولان بو افشا آته مطلع اوله‌مامشلر سه‌ده . بعض اصدقای دولت لساننده مخابرات جاریه مآلنه وقوفلرینی ایما ایدر سوزلر ایشتملری وَمرحومی فلاکت حربیه‌نك مسببی اولمق اوزره نشر واعلان ایده‌رك خلق نظرنده بوتهمتله اتهامنه دامن درمیان غیرت اولدقلری حالده افکار عمومیه‌ده اصل جلب فلاکت وخائن دولت اولانلرك کندیلری اولدیغنه دائر برعکس جریان حاصل اولدیغی آکلاملری اوزرینه ذات مسأله‌یی بوس بوتون دکیشدیره‌رك وَ اصدقای دولت لساننده دوران ایدن سوزلری مرحومك آنلرله مخابره ایتمسنه حمل ایده‌رك « دولتك اك بحرانلی زماننده امنیت د خلیه‌سنی اخلال و افساد اذهان ایتمسی » کبی سیاسی تهمتلرله اتهامنه قدر وارمشلردر .

الحاصل استانبولجه مجلس مبعوثانك طاغیدلمسی ، مبعوثلردن اون ذاتك نفیی وَ مرحومك توقیفی ترتیباتیله اشتغال ایدلدیکندن سالف البیان استعفانامه جوابی تأخیر اولنمش وَ بر کون صکره مبعوثانك طاغیدلمسی حقنده کی تذکرهٔ سنیه یازیلوب ایرتسی کونی یعنی ۲ شباط ۹۳ پنجشنبه کونی‌ده لاجل الاستیضاح رؤف پاشانك ورودینه انتظار ایدن مجلس مبعوثان طاغیدلدقدن صکره مرحومه مابین همایون باش کتابتندن شو جوابنامه کوندرلمش‌در :

کلیبولیده سلیمان پاشا حضرتلرینه

استعفایی حاوی ۳۱ کانون ثانی ۹۳ تاریخلی تلغرافنامهٔ داوریلری منظور علی بیورلدی . بو ماده‌دن طولایی علی الاصول مقام سرعسکری‌یه مراجعت اولنمق اقتضا ایده‌جکنك صوب عالیلرینه اشعاری ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه اقتضای عالیسندندر . ۲ شباط ۹۳ لبیب

مرحوم جریان وقوعاتدن وَ علیهنده ترتیب اولنان فساددن بالطبع خبردار اولامادیغی جهتله امتثالاً للامر ینه اوکون سرعسکر رؤف پاشایه آتیده کی استعفا تلغرافنامه‌سنی کوندرمش‌در .

مقام جلیل سرعسکری‌یه

عقد معاهده ایچون مرخصلرك مأموریتی وَخطوط استحکامیه‌نك متروکیتی

بعدما مصالحه وقوعنه اشتباه وَ محاربه ظهورینه احتمال براقمادیغندن وَ عاجزلری ایسه ایکی بچوق سنه‌دنبری حسب‌القدر یووارلاندیغم انواع متاعب ایچنده زیاده‌جه ازیلوب خیرپالاندیغم جهتله استراحت بدنیه و ذهنیه‌یه پك زیاده محتاج بولندیغمدن دعای عمر وعافیت‌حضرت پادشاهی‌یه بر کوشه‌ده مداوم اولمق اوزره مدت موقته ایچون اولسون خدمتدن عفویمی نیاز وَاستدعا ایلرم

٣ شباط ٩٣ — سلیمان

مرحومك ٢ شباط ٩٣ تاریخنده دیکر برتلغرافنامه‌سی دها کوریلیورکه هم حیات سیاسیه‌سنه و هم‌ده وقوعاته تعلقی جهتیله آندن‌ده بحث ایده‌لم .

کانون ثانینك ٢٨ نجی ویاخود ٢٩ نجی کونی انکلتره‌نك درسعادت سفارتی آتاشه میلیتری «Captainj D. Fife» قاپتن فایف بر کوچوك واپورله بشیکه‌دن کلیبولی‌یه کله‌رك بولایر استحکامنی کزمش وَ اولجه شیقه‌ده اردو رفاقتنده بولندیغمدن معارفه‌ری اولمغله استحکامك محافظه‌سی ایچون لازم اولان زرهلولرك نیچون جلب ایدلمدیکنی مرحومدن صورمش‌در . بولایر استحکامنك بانی وَ مؤسسلری انکلیزلر اولوب جانبلرنده برسفینهٔ حربیه بولنمسنی انکلتره طرفندن بو استحکام انشاآتنه مأمور اولان سیرجون باغوئن شرط مدافعه اوله‌رق ذکر ایتمش وَ انکلتره سفیری سیرلایار جانبندن مابین همایونه تقدیم اولنان لایحه‌ده بو جهت مصرّح اوله‌رق مرحومك طلب واقعی دخی طبیعت اراضینك داعی اولدیغی بو لزومه مبنی بولنمش اولدیغندن ، حقیقت ماده‌یی مومی‌الیه آتاشه میلیتردن کتمه محل کورمیه‌رك استحکامی مدافعه ایچون دفعاتله ایکی زرهلو طلب ایتدیکی حالده کوندرلمدیکنی کمال تأسفله سویلمکه مجبور اولمش‌در . قاپتن فایف ایله جریان ایدن محاوره‌دن بر وَیا ایکی کون صکره ، وَهر حالده ١ شباط ٩٣ چهارشنبه کونی آقشامی کلیبولی پیشکاهنه اوچ وَایرتسی کون یعنی ٢ شباط پنجشنبه کونی دیکر اوچ زرهلو واصل اوله‌رق بونلردن ایکیسی کلیبولی پیشکاهنده قالمش وَدردی درسعادته متوجهاً حرکت ایتمش‌درکه ١) مرحوم بو زرهلولرك مواصلتنی وَ صورت حرکتنی آتیده‌کی تلغرافنامه‌ایله درسعادته بیلدیرمش‌در :

١) بو زرهلولرك قلعهٔ سلطانیه‌دن نه وقت وَ نه‌صورتله کچدیکنه دائر بزجه معلومات یوقدر . عهد حربك تاریخی یازلدیغی صیره‌ده بو نقطه‌لرك ده توضح ایده‌جکی طبیعی‌در .

مابين باش كتابت جليله‌سنه   داخليه نظارت جليله‌سنه

مقام جليل سرعسكری‌يه   بحريه نظارت جليله‌سنه

دون آقشام اوچ قطعه انكليز زرهلو سفينه‌سنك كليبولی پيشگاهنه كلديكنی عرض ايتمش ايدم. بوكون ديكر اوچی دخی بالورود بونلردن درديسی برآميرال قوماندا‌سيله درسعادته متوجهاً حركت ايتديلر. باقی ايكيسی‌ده كليبولی پيشگاهنده قالدی. معلومات اولمق اوزره عرض ايدرم.

۲ شباط ۹۳   سليمان

مرحوم نه‌متفرق خاطراتنده ونه‌ده عمدة الحقايقده بوتلغرافنامه‌نك استانبولجه صورت تأثيرينی ملاحظه ايتمامش ايسه‌ده مكرراً زرهلو طلب ايتديكی واستانبولدن بوطلبی سؤتأويل ايله بالالتزام كوندرلمديكی حالده انكليز زرهلولرينك كليبولی پيشگاهنه كلمسی وبالخاصه ايكی زرهلونك اوراده قالمسی برچوق اسناد و افترايه و بلكه‌ده برآن اول توقيفنه سبب اولمش اولمق مستبعد دكلدر خصوصاً كه تلغرافنامه‌نك صورت افاده‌سی، مكرراً ايستديكم ايكی زرهلوی سز كوندرمديكز. ايشته انكليزلر كوندرديلر، كبی برتعريضی‌ده متضمندر.

مرحوم اوكون بوتلغرافنامه‌لری يازديغی كبی كليبولی پيشگاهنده قالان ايكی زرهلونك قوماندانی ويس آميرال قوممرل « Commerel » ك زيارتنی ده قبول ايتمش و شباطك دردنجی جمعه ايرتسی كونی اعادهٔ زيارت ايتمسی قرارلاشديرلمشدر.

شباطك اوچنجی كونی، بركون اول مجلس مبعوثانك طاغيدلديغندن وبوكون ده كنديسنك توقيفی حقنده امر يازلديغندن بالطبع خبردار اولماديغی جهتله وظائف رسميه‌سنی ايفا ايتدكدن صكره اوكون پوسته ايله كلن وقت غزته‌سی نسخه‌لرنده مبعوثانك فجايع مشهوده‌يی دعوت ايدن احوال حربيه حقنده بعض استيضاحه قيام ايده‌جكلرينی كورمش ومرحومك قوماندا مركزی اولان ادرنه‌دن قالديرلمسنك استيضاحنه دائر سبقت ايدن مباحثه‌يه جواباً، سرعسكر رؤف پاشانك مذكور غزته‌نك ۸۳۰ نومرولو نسخه‌سنه درج ايتديرديكی

ورقه‌ده ۱) «جرمی ثابت اولان قوماندانلرك معاملهٔ قانونیه‌لری اجرا وبرائت ذمتلری تبین ایده‌جکلرك انظار عمومیه‌یه وضع ایدیله‌جکی» بیان ایدلمش اولوب، بوندن مقصدده بالخاصه کندی حقنده معاملهٔ قانونیه اجراسی اولدیغنی سوق دلائل و امارات ایله آکلامش اولدیغندن. بالاده ذکری کچن ورقه‌یی یازارق وقت وَ بصیرت غزته‌لرینه کوندرمشدر. ۲)

ایرتسی کون ساعت اوچ راده‌لرنده استانبول طرفندن عثمانلی بایراغنی حامل بر زرهلو کلمکده اولدیغنی مقیم اولدیغی ساحلخانه‌دن کورمش وَ بوغاز استحکامی مدافعه‌سی ایچون اول وآخر طلب ایتدیکی ایکی زرهلیدن بری اولمسنه ذاهباً. انکلیز زرهلولری کله‌دن اول کوندرلمسی اقتضا ایده‌جکنه وَایکی یرینه برزرهلو کوندرملرندن عندالحاجه ینه استفادهٔ مطلوبه حاصل اوله‌میه‌جغنه مترتب بعض ملاحظه‌لرله متفکر وَ قاعدةً زرهلو قوماندانننك زیارتنه منتظر اولمش ایسه‌ده قوماندان کلدیکندن زیارتك عدم وقوعنی زرهلونك کلیبولی‌یه مخصوص اولمادیغنه وَ قلعهٔ سلطانیه‌یه وَیا بشقه برجهته مأمور اوله‌رق کلیبولی‌یه برمدت توقف ایچون اوغرادیغنه حمل ایله حکومت قوناغنده کی مقام مخصوصنه کیتمش وَ بریکمش اوراقك معاملات رسمیه‌سنی ایفا ایتدکدن صکره ینه ساحلخانه‌یه عودت ایتمشدر. بر مدت صکره آمیرال قوممره‌له موعود اولان زیارت مناسبتیله مرحومی آلوب زرهلویه کتیرمك اوزره بر انکلیز صندالی ساحلخانه‌یه یاناشدیغی وَ قوماندان معیتنه مخصوص بلوك افرادی علی‌القاعده قوماالنرینی صلاملامق اوزره ساحل بوینه ایکی طرفه دیزیله‌رك مرحومده ساحلخانه‌نك آلت قاتنه ایندیکی صیره‌ده وَساعت طقوز راده‌لرنده ایکی سرعسکر یاوری ایله زرهلو سواریسی قارشوسنه چیقوب رؤف پاشانك صورتی آتیده مندرج ۳ شباط ۹۳ تاریخلو تذکره‌سنی تقدیم ایتمشلردر:

---

۱) مجلس مبعوثانده کچن مباحثه ایله بو ورقه‌نك عیناً بورایه درجی آرزو ایدلمش ایسه‌ده وقت غزته‌سی قوللکسیونی بوله‌مامشدر. ایلروده اله کچیریلیرسه کتابه ذیل ایدلملری مقرردر.

۲) اولجه ذکر اولندیغی اوزره وقت غزته‌سی مدیری فلیب افندی مذکور ورقه‌یی عرض تملق و اختصاص ایتمك اوزره درحال رؤف پاشایه ویرمش وَ بصیرت غزته‌سی مدیری علی افندی ده غزته‌سنه درج ایتمه‌مشدر. موی‌الیه علی افندینك بو استنکافی ۲ شباط تاریخنده مجلس مبعوثانك طعیدلمش اولمسن وَ بالکده ورقه‌نك ورودندن اول مرحوم حقنده اتخاذ ایدیلن قراری خبر آلمسندن متولد اولمغله معذرتی درکاردر.

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینه

حرب اردوی همایونلرنده قوماندانلق مأموریتیله بولندیغکز اوانده وقوع بولان محاربه‌لرده رؤیت اولنان سوء حال و حرکتکزك وَ بوكا متفرع خصوصاتك دیوان حرب مخصوصنده تدقیق و تحقیقی ضمننده تحت محاکمه‌یه آلنمکز خواص وکلا قراریله مقتضای ارادهٔ سنیه‌دن اولوب آنجق حال حاضر ایجابجه تحقیقات لازمه‌نك ختام مسأله‌یه تعلیقی موافق حال ومصلحت اولدیغندن اوْوقته قدر امثالکز مثللو بر محلده اقامت ایلمکز لازم کلمش وَ شمدیلك قلعهٔ سلطانیه‌ده اقامتکز امرو فرمان جناب پادشاهی اقتضای جلیلندن بولنمش وَ ذاتاً استعفای مأموریت دخی ایلمش اولدیغکز جهتله برموجب ارادهٔ سنیه کلیبولیدن سزلری ایکی نفر آدمکزله معاً آلوب قلعهٔ سلطانیه‌یه ایصال ایلمك اوزره مقام عاجزی یاور حرب قائممقامی اسماعیل بك مأمور تعیین ایدلمش وَ رکوبکز ایچون وَاپور مخصوص دخی کوندرلمش اولمغله وصول تحریراتمزده بر آن وَ بر دقیقه تأخرات وقوعه کتیرلمیه‌رك همان واپور مذکوره راکباً اقامتکزه تعیین اولنان محله عزیمتکز سیاقنده شقهٔ مخصوصه ترقیم و تسییر قلندی اولبابده امرو اراده افندم حضرتلرینکدر (۱)

فی ۱۲ صفر ۹۵ فی ۳ شباط ۹۲ رؤف

مرحوم تذکره‌یی آیاقده اوقومش وَ یاور قائممقامی اسماعیل بکه « آمراله اعادهٔ زیارته بورجلویم . صندالده کلش بکلیوز . اولا کیدر بورجمی ایفا ایدرم ، عودتده‌ده مابین باش کتابتنه بر تلغراف یازارم وَ آنك جوابنی آلدقدن صکره حرکت ایدرم » دییه‌رك وَعسکری سلاملایه‌رق انکلیز زرهلوسنه کیتمشدر .

---

(۱) بو تذکره‌ده مذکور اولان خواص وکلا رؤف پاشا ایله صدر اعظم وقت وَبحریه ناظری سعید وَمرحومك ادرنه والیلکندن عزل ایتدیردیکی شورای دولت رئیسی علی وَ طونه شرق اردولری قوماندانی ایکن بالآخره ارناوودلقده پارچه‌لنان مشیر محمدعلی پاشالردن عبارت اولوب مرحومه خصومتی مظنون اولان احمد ایوب پاشانك ده بو هیئته دعوت و جلب اولندیغی مرویدر . احمد ایوب پاشا مرحومك بالاخره کوریلان بعض فضائل احلاقیه‌سنه بناءً بو مجلسه داخل اولمقله برابر هیچ بر شی سویله‌مه‌مش وَ بر رأی ویرمه‌مش اولمسی مأمول ایسه‌ده . محمد علی پاشانك « سلیمان پاشانك حبس وتوقیفیله اجرای محاکمه‌سی یولنه کیدلمك عبثله اشتغال دیمکدر . زرهلودن دکزه آتیلیویرر صکره‌ده مأیوساً کندیسنی دکزه آتدیغنه دائر بر اعلان نشر اولنور ، اولور بیتر » دییه سرد مطالعه ایتدیکی موثوقاً مسموعدر .

عمدة‌الحقایقه کوره ، اسماعیل بکله دیکر یاور قول آغاسی احمد بك وَ زرهلو سوارسی کلیبولی‌یه چیقار چیقماز مرحومك محبوساً وَ موقوفاً زرهلویه ارکابی ایچون طوغروجه مرکز قوماندانی میرلوا طوپچی رفعت پاشایه کیتمشلر. سه‌ده مومی‌الیه ادب وَ وظیفه خارجنده کوردیکی بو تکلیفی قبول ایتمدیکی کبی متصرف رشاد پاشاده خوف ویأس ایله جواب ویردیکندن تلغرافخانه‌یه کیده‌رك بولایر قوماندانی فریق ثابت پاشایه مراجعت ایتمشلر وَ شو مراجعتلردن وَ تلغرافخانه‌ده رؤف پاشا ایله بر چوق مخابره‌دن صکره ساحلخانه‌یه کلمشلردر .

ویس آمیرال قومره‌ل . مرحومی کمال احترام ایله قبول ایدوب قهوه وَ شربتلر اکرام ایتدکدن صکره اوزمان ایچون انکلتره‌نك اك بیوك زرهلیسی اولان (١) قوماندان زرهلیسنك هرطرفنی کزدیرمش وَینه صالونه دعوتله تکرار اعزاز و اکرامده بولنمش‌در. مرحوم مقام سرعسکریدن آلدیغی تلغرافنامه‌دن طولایی حسب‌البشریه متأثر اولدیغندن، دولتجه حقنده روا کوریلن سوء معامله‌یه مقابل اجنبی بر دولت آمیرالی طرفندن ابراز اولنان حسن معامله‌دن بالطبع متحسس اوله‌رق وَبر طرفدن‌ده برامر واقعدن رسماً زیارت ایتدیکی بر قوماندانه معلومات ویرمکه لزوم کوره‌رك آمیراله وداع ایله زرهلودن چیقه‌جغی صیره‌ده « قوماندانلق صفتندن ساقطم . قلعهٔ سلطانیه‌یه نفیم ایچون ارادهٔ پادشاهی صادر اولدی . بوکون کلیبولی لیمانه کلن زرهلو بنی بورادن آلوب قلعهٔ سلطانیه‌یه کوتورمکه مأموردر . بناءً علیه زرهلودن چیقارکن قوماندانلق صفتنه مرتب مراسم احترامیه‌نك ایفا اولنمامسی وَ سلام طوپلری آتلمامسی ایچون اقتضا ایدنلره امر ویرلمسنی رجا ایدرم . بورایه دولتمك قوماندانی صفتیله کلدم . مجرد سزه شخصاً ویردیکم اعادهٔ زیارت وعدینی ایفا ایچون کلدم » دیمش وَفقط آمیرال ، « دولتکزك صفت مأموریتی اوزریکزدن ساقط اولمش ، بزده سزی قوماندان وَ مأمور صفتیله سلاملامم. لکن سز اوروپاجه بر بیوك نام و عنوانی حائز برذاتسکز. سزك مجرد شخصکزی تعظیماً سلاملایه‌جغم . هردرلو خدمت و معاونت ایچون‌ده حاضرم » سوزلریله مقابله ایده‌رك مرحومك رجاسنی کمال نزاکتله قبول ایتمدیکی کبی بو صیره‌ده بر خدمت و معاونت تکلیفنی تکرار ایله اصرار ایتمش‌در. مرحوم بو مکالمه صیره‌سنده بلکه اوراق مهمه‌سنی ضبط ایده‌جکلرینی وَ بونلرك نزوه

---

(١) زرهلونك اسمی ، « H. M. S. Agincourt » در .

محفوظيتنى درخاطر ايدەرك وَاميرالك مجرد سوق انسانيتله معاونت تكليفنه قارشى بر اثر امنيت واعتماد كوسترمكى وَ حتى بر حس شكران ايله مقابله ايتمكى مناسب كورەرك « بر صندغم وار، طرفمدن بر اشعار وقوع بولنجەيەقدر اوصندغك حفظنى وَ ايستديكم وقت بكا كوندرلمسنى درعهده بيورورسەكز تشكر ايدرم » ديمسيله، آميرال درحال ترجماننه مرحومله برابر ساحلخانەيه كيدوب صندغى آلدرق زرهلويه كتيرمسنى امر ايتمش وَ زرهلويه كلديكى اثناده اجرا اولنان مراسم احتراميەنك عينى مراسم ايله تشييع اولنەرق اقامتكاهنه عودت ايلمشدر. ١)

پدر مرحوم، رؤف پاشادن وارد اولان تحريراته بردرلو امنيت ايدەمديكندن وَ چونكه پادشاهك ادرنه‌يه عزيمت ايتمەدن اول مع‌القسم سبق ايدن وعدينه كوره بويله بر معامله‌يه قائل اولمسنى وجداناً وَمنطقاً شايان قبول كورەمديكندن عودتى متعاقب، اولا مابين باش كتابتى واسطەسيله حضور همايونه وَ آندن صكره سرعسكر رؤف پاشا ايله فريق ثابت پاشايه آتيده كى تلغرافنامەلرى يازمشدر.

مابين همايون حضرت ملوكانه باش كتابت جليلەسى واسطەسيله
حضور همايونه

سرعسكر رؤف پاشادن ٣ شباط ٩٣ تاريخلو وَ قلعهٔ سلطانيەده اقامت عاجزانەم حقنده ارادهٔ سنيه شرفسنوحنى معلن برقطعه تحريرات آلدم. بندەكز ذاتاً استعفا ايتمش اولديغمدن حق عاجزانەمده سوء حال و حركت اسناديله قبل‌الحاكمه بويله برارادهٔ سنيەلرى صدوريله افندمزدن اميد وار اولديغم حقانيته مستنداً وَ رؤف پاشا ايله بحريه ناظرى سعيد پاشانك حق چاكرانەمده كوستردكلرى مساوىء معاملاتى بيلورلر اعتقاديله امنيت وَ اعتماد ايدەميەرك

١) مرحومك انكليز زرهلوسنه كيتمسنى ياورلرله زرهلو سواريسى سؤ تأويل وتوجيه ايدرك همان تلغرافخانه‌يه شتاب ايله رؤف پاشايه « كليبولیده بولنان امراى عسكريه سليمان پاشانى حبس وتوقيف ايچون واقع اولان اخطاراتمزى اصغا ايتمديلر . كنديسنه بالذات تحريرات سرعسكرى‌يى اعطا وَحكم ارادهٔ سنيه‌يى افهام ايتديكمز حالده اوده قطعياً مهمسەميەرك صنداله بينوب انكليز دونماسنه قاچدى » كبى تلغرافلر كشيده ايتدكلرى وَمرحوم زرهلوده بولونديغى مدتجه مابين همايون و رؤف پاشا ايله تلاشلو مخابرەلر تعاطى ايلدكلرى بالآخره ايشيدلمش ايسەده مخابره صورتلرى الده ايديلەمەمشدر .

خاکپای شاهانه‌لرندن استیضاحه مجبور اولدم . درسعادتدن غیری بر محلده
اقامتم خصوصنه رضا وَامر وفرمان همایونلری فی‌الحقیقه شرفتعلق ایسه آطه‌لردن
برینه کوندرلمکلکمی وَ درسعادتده بولنان متعلقات چاکرانه‌مك نزد چاکرانه‌مه
اعزامنی اشفاق و مراحم شاهانه‌لرندن متضرع و متمنی اولورم .

کلیبولیدن : ٤ شباط سنه ٩٣ سلیمان

مقام سرعسکری‌یه

روایت اولنان سوء حال وحرکت وَبوکا متفرع خصوصات اوزرینه دیوان
حرب مخصوصنده تحقیقات وَ تدقیقات مقتضیه اجرا اولنه‌جغنه وَ تحقیقات
مذکوره‌یه ختام مسأله‌ده باشلانه‌جغندن امثالم مثللو ایکی نفر آدمله قلعهٔ سلطانیه‌ده
اقامتمه دائر ٣ شباط ٩٣ تاریخلو تحریراتکزی آلدم . قبل المحاکمه وَبلاسؤال
حقمده متشبث اولدیغکز معاملهٔ تحقیریه‌یه پادشاهمز افندمز حضرتلرینك رضای
همایونلری اولمیه‌جغنی بیلدیکمدن مابین همایونلرندن استیضاح ایتدم . چونکه
سوء احوال روایاتی اوزرینه محاکمه و تغریب وَ عادتا قلعه بند کبی ایکی کشی
ایله تبعید معاملاتی عدالتاً لازم کله‌یدی اولا سزدن بدأی اقتضا ایدردی . هرنه
حال ایسه ذات حضرت ملوکانه استعفای عاجزی اوزرینه درسعادته کلمه‌مکلکمی
فرمان بیورمشلر ایسه قلعهٔ سلطانیه‌دن ماعدا هر نره‌سی اولورسه اولسون
کیده‌جکمی وَاکر محبوس وَاختلاطدن ممنوع ایسه‌م افندمزك ارائه بیوردقلری
موقعه یاور مخصوص رفاقتیله وَزرهلو ایله عزیمته محل اولمایوب قومپانیه سفائنیله‌ده
حرکت اولنه بیله‌جکنی وَ خصوصیله کلیبولیدن قلعهٔ سلطانیه‌یه عزیمت ایچون
زرهلو تعیینه هیچ لزوم اولمادیغندن سیاق حال مخل امنیت وَ منافیٔ قانون
عدالت وَ افندمزك احسان بیوردقلری قاعدهٔ مشروطیت ایله معاملهٔ حاضره
بیننده کمال مرتبه ضدیت اولدیغی جواباً بیان ایدرم ٤ شباط ٩٣ سلیمان

بولایرده فریق ثابت پاشایه

مأموریت عاجزیدن انفصالم وَ قلعهٔ سلطانیه‌یه تبعیدم حقنده شمدی سر
عسکر رؤف پاشادن بر قطعه تحریرات آلدم . بناءً علیه وظائف عسکریه‌دن
ساقط اولدیغمی اعلان ایله باجمله آرقداشلره استحلال حقوق ایدر وَکلیبولیدن
یارین چیقمقلغم محتمل اولدیغی عرض ایلرم ٤ شباط ٩٢ سلیمان

سرعسكر ياورى اسماعيل بكله رفقاسى ، مرحومك عودتى كورملرى اوزرينه ، غالبا او آرەلق بالمخابره آلدقلرى امره توفيقاً سلاحخانه‌يه كلمشلر وَ زرهلويه بينمسنى تكليف وتعجيل ايتمشلرسه‌ده مرحوم، بر آزاول استانبوله تلغراف يازديغنى وَ ايرتسى صباحه قدر جواب كلمسى مأمول اولوب جواب كلنجه حركت ايدیله‌جكنى وَذاتاً وقت كچيكديكى كبى قلعهٔ سلطانيه‌ده‌ده برمأموريتى اولماديغنى، بيان ايتمش وَ آنجق كلنلر بيانات واقعه‌يى اصغا ايتميه‌رك تكليف عزيمتده اصرار ايتدكلرندن اوچى‌ده ياورلرى واسطه‌سيله جبراً طيشارى چيقارتمغه مجبور اولمشدر .

مومى‌اليهم درحال تلغرافخانه‌يه مراجعتله رؤف پاشايه نقل ماجرا ايتمش اوله‌جقلردركه كيجه ساعت بش رادەلرنده كليبوليده فريق ثابت پاشايه خطاباً شو تلغرافنامه كلمشدر .

كليبوليده فريق ثابت پاشايه

سليمان پاشا حقنده وقوع بولان اشعارمز ارادهٔ سنيه‌يه مستنددر . شايد كندوسنك وقوع بوله‌جق امرينه روى موافقت واطاعت كوسترمسه‌كز حقكزده موجب مسئوليت اوله‌جغندن وصول تلغرافنامه‌ده كندوسنك همان قره‌غول آلتنه آلنمسى يعنى حبسى اقتضا ايدر .   ٤ شباط ٩٣   رؤف

تلغراف چاووشى بوتلغرافنامه‌يى سهواً مرحومه كتيرمش وَاوآره‌لق ثابت پاشا كليبولى‌يه كلمش اولديغندن مرحوم تلغرافنامه‌يى اوقودقدن وَ بر صورتى آلدقدن صكره ينه او چاووش واسطه‌سيله ثابت پاشايه كوندرمشدر . بر آز صكره وَكيجه ياريسنه طوغرو فريق ثابت پاشا كليبولى متصرفى رشاد پاشا ايله برابر مرحومك نزدينه كلمش وَ آرالرنده همان عيناً شومحاوره جريان ايتمشدر .

مرحوم — سزه كلن امر تلغرافى‌يى اوقودم . وظيفه‌كز نه ايسه اجرا ايديكز . يارين صباح بر آشچى وَ برده خدمتچى آله‌رق واپوره بينه‌جكم . اشياى زائده‌مى، ديكر آشچى ايله خدمتكارلرمى وَ حيواناتمى پوسته‌ايله استانبوله كوندريكز .

ثابت پاشا — هرحالده حرّ ومختارسكز . بن سزه قطعياً هيچ برتكليف و الحاحده بولنه‌مم . اكر بوندن طولايى مسئول و معاتب اولورسه‌م سزكله

برلكده كيتمكه حاضرم . خصوصات شخصيه‌كزه دائر امرلريكزی‌ده اجرا ايدرم وَ كذشته معاشات و معيناتكزه محسوباً نه قدر پاره ايسترسه‌كز امر ايديكز كتيره‌يم .

مرحوم — بويله بروقتده دائره‌دن پاره آلوبده بالاخره، كيدركن ادا - ره‌دن پاره آلدی، كبی سوز تكون ايتمسنی ايستمم. يانمده كی موجودم شمديلك بنی اداره‌يه كافيدر . آتی ايچون ده الله كريمدر .

ثابت پاشا ايله بومكالمه جريان ايتديكی صيره‌ده متصرف رشاد پاشا آغلامغه باشلامش‌در . « عمدة الحقايق »ده‌كی ايضاحاته كوره مرحوم ، رشاد پاشانك كندی حالنه تأسفله وَ غلبهٔ رقتله آغلاديغنه ذاهب اولمش وَمشاراليهی تسليت آميز سوزلرله تسكينه چالشمش ايسه‌ده ، بالاخره او بكانك بر قومدی اولديغنی آكلامش‌دركه بو حادثه‌دن بحث ايدركن ، رشاد پاشا باش وكيل احمد وفيق پاشادن «ضبطيه‌لركی طوپلا . سليمان پاشايی جبراً زرهلويه كوتور وَحبس ايت» ديه برامر تلغرافی آلمش اولوب ثابت پاشانك استعمال ايتديكی لسانه باقه‌رق بوامرك اجراسنه هيچ محل‌وامكان كوره‌مينجه حقنده برمسئوليت ومغضوبيت توجه ايده‌جك , اهميه‌سنه تبعاً وَخوفاً آغلامقده ايمش ، ديمش‌در .

ثابت پاشا ايله رشاد پاشا برآز دها اوطوردقدن صكره مفارقت ايتمشلردر . مرحومك كتابت خصوصيه‌سنده بولنان ميرآلای محمود بك او وقته قدر اوراق مهمه‌يی بر صندغه استيف ايتمش اولديغندن صندق ديكر اوطه‌ده تسلمه منتظر اولان ترجمانه تسليم وَ مرحومك آدملری واسطه‌سيله صنداله وضع و تنزيل اولنه‌رق زرهلويه كوندرلمش‌در .

ايرتسی صباح ياورلرله زرهلو سواريسی تكرار ساحلخانه قپوسنه كلدكلرندن وَ اقشامدن حاضرلق كورولديكی كبی اوزمانه قدر مابيندن هيچ برجواب وارد اولمامش وَ ورودی‌ده مأمول بولنمامش اولديغندن متوكلاً علی الله حركته قرار ويرمش وَكليبولی محافظی ميرلوا رفعت پاشا ايله معيت ياورلری طرفندن صنداله قدر تشييع اولنه‌رق ، مقدمهٔ خير زرهلوسنه كيتمش‌در . زرهلو ذاتاً استيم اوزرنده بولنديغندن همان حركت وَ ايكی ساعت صكره قلعهٔ سلطانيه‌يه مواصلتله محافظ فريق حسين پاشايه محبوساً تسليم ايدلمش وَمشاراليه حسين پاشاطرفندن‌ده

محافظلق دائره‌سنده بر اوطه كوستريله‌رك اختلاطدن ممنوع اولديغى تبليغ ايدلمشدر .

قلعهٔ سلطانيه‌يه مواصلتنك ايرتسى كونى يعنى ٦ شباط ۹۳ ده مابين باش كاتبى لبيب افنديدن شو تلغرافنامه‌يى آلمشدر :

سليمان پاشا حضرتلرينه

شمدى واصل اولان ٤ شباط ۹۳ تاريخلو تلغرافنامهٔ مشيرانه‌لرى منظور همايون بيورلدى . مقام سرعسكريدن وقوع بولان اشعارك ارادهٔ سنيه‌يه مستند اولمسى لازم كلديكى كبى ذاتاً محاكمه قپوسى دخى آچيق اولوب فقط بو محاكمه‌نك شو آرالق جريانه احوال حاضره مانع اولديغندن كيفيتك صوب عاليلرينه بيلديرلمسى ارادهٔ سنيه اقتضاسندندر ٥ شباط ۹۳ لبيب

لبيب افنديڭ شو تلغرافنامه‌سيله رؤف پاشانك ۲ شباط ۹۳ تاريخلو تحريراتى تقريب و مقايسه اولنورسه بعض ملاحظه‌لر وارد خاطر اولور كه شايان دقتدر: تلغرافنامه‌ده ارادهٔ سنيه بر افادهٔ قطعيه ايله مذكور اولميوب « مقام سرعسكريدن وقوع بولان اشعارك ارادهٔ سنيه‌يه مستند اولمسى لازم كلديكندن » بحث اولنمشدركه او ارادهٔ سنيه‌نك رؤف پاشانك حين اشعارنده صدور ايتمش اولوب اولمامسى محتملدر . خصوصاكه رؤف پاشانك ۳ شباط ۹۳ تاريخلو تحريراتنده وَ بو تلغرافنامه‌ده ارادهٔ سنيه‌دن بحث اولنمش ايسه‌ده محاكمه‌نامه‌سنده كوريله‌جكى اوزره ، ديوان حربده ايلك محاكمه‌ده اوقونان وَ علاوهٔ جريدهٔ عسكريه ايله نشر ايديلن تذاكر رسميه تاريخلرى سالف‌البيان تحريرات وَ تلغرافنامه تاريخلرندن مؤخردركه بونلر يازلديغى زمان مرحومك توقيف و حبسنه دائر هنوز بر معاملهٔ رسميه جريان ايتمديكى وَ رسماً ارادهٔ سنيه صدور ايتمديكى محققدر. بناءً عليه مرحومك ٤ شباط ۹۳ ده توقيف و حبسى . رؤف پاشانك تحريراتنده مذكور خواص وكلا قراريله ۲ وَيا ۳ شباط ۹۳ تاريخلرنده وَيا دها اول صورت خصوصيه‌ده استحصال وتلقى اولنان بر ارادهٔ سنيه‌يه مستند اوله‌بيلديكى كبى ۲ وَ ۳ شباط تاريخلرنده وَحتى ٥ شباط تاريخنه يعنى مرحومك قلعهٔ سلطانيه‌يه نقل وحبس اولنديغى زمانه قدر پادشاهه هيچ بر شى سويلنمه‌مش وَبناءً عليه هيچ بر اراده چيقمامش اولمسى وَ شو معاملهٔ ظالمانه‌نك يالڭز

او ایکی پاشانك بر تشبث شخصیسندن منبعث بولنمسی ده مأمولدر . بو صورته کوره رؤف وَ انکلیز سعید پاشالرك برطرفدن کندیلرنجه معلوم اولان نیت و غرض شاهانه‌دن جرأتلنه‌رك وَ شوقدرکه اولجه دوشونولن تدبیر اولجه عرض اولنسه غلبهٔ اوهام ایله تردد ایدیله‌جکنی ملاحظه ایده‌رك وَ برطرفدن‌ده مرحومك نفسنه اعتمادیله برابر صوك درجه‌ده وظیفه‌پرور اولمسنه بناءً تلقی ایده‌جکی ارادهٔ سنیه‌یه اطاعت ایده‌جکندن امین اوله‌رق یالانجی بر اراده اختراع وتبلیغیله توقیف وحبسه بالذات قیام و کیفیتی بالاخره پادشاهه اخبار واعلام ایتمش اولملری ایجاب ایدرکه مشار الیهمانك معاصرلرنجه مسلم اولان نفوس و اقتدارینه کوره بویله بر جرأتده بولنملری استبعاد اولنه‌مز .

ذاتاً برنجی صورت یعنی بر معاملهٔ رسمیه جریان ایتمه‌دن وَ رسماً ارادهٔ سنیه صادر اولمه‌دن اول مرحومك، صورت صدوری مشکوك بر اراده ایله، کلیبولیده تحت توقیفه آلندیغی رؤف پاشانك تحریراتیله ثابت اولوب ایکنجی صورته کلنجه، آنی مؤید اولمق اوزره ده، مرحومك قلعهٔ سلطانیه‌یه ایصالندن صکره کیفیتك سلطان حمیده رؤف پاشا لسانیله عرض اولنه‌رق پادشاهك « شمدی سلیمن پاشا حبس اولدی ، اویله‌می ؟ » دیه اوچ کره سوأل وَ هر دفعه آلدیغی جواب صدیق اوزرینه یرندن قیام ایده‌رك رؤف پاشایی آلنندن اوپمك صورتیله اظهار بشاشت ایلدیکی موثوقاً ایشیدلمشدر .

حقیقت حال معلوم دکلسه‌ده لبیب افندینك ینه مذکور تلغرافنامه‌سندن استدلال ایدیله‌بیله‌جکنه وَچونکه درتشباطده وَتقریباً ساعت اون رادهٔ‌لرنده، وَ بالخصوص مرحوم طرفندن چکیلن بر تلغرافنامه ایرتسی‌کونه قدر ممکن دکل تأخر ایدەمیه‌جکنه کوره ، مشارالیه لبیب افندی ، رؤف پاشا ایله همفکر اوله‌رق، مرحومك کلیبولیدن کشیده ایتدیکی تلغرافنامه‌یی ٤ شباط ٩٣ اقشامی پادشاهه عرض ایتمه‌مش وَ ایرتسی کون مرحومك قلعهٔ سلطانیه‌یه مواصلتیله حبس ایلدیکی رؤف پاشا طرفندن عرض اولندقدن صکره وَ یاخود او اثناده تقدیم ایتمشدرکه حاصل اولان نتیجه آرزوی همایونه پك مطابق اولمق جهتیله بالطبع موجب عتاب اولمامشدر .

الحاصل مرحومك توقیف وحبسی سلطان‌حمیده صورت خصوصیه‌ده عرض اولنه‌رق ضمناً وَیا دلالةً موافقت ایده‌جکی آ کلاشلمسی اوزرینه معاملهٔ معلومه‌یه

قیام ایدلمش اولمق ، وَ سلطان حمیدك موافقت ضمنیه‌سی دخی، اساس تصوردن ممنون اولمقله برابر . امر بر عکس اولور وَ اساساً توهم ایتدیکی وبندکانك‌ده عرض و ایما ایلدیکی کبی مرحومك معیتنده کی عسکرله برابر کندیسنی خلع ایچون استانبوله یورومسی تحقق ایدرسه اورته‌ده برمعامله‌ٔ رسمیه اولمامسه مبنی ، امر توقیف وحبسی رؤف وَ سعید پاشالره حمل و عطف ایتمك وَاونلری اله ویره‌رك کندینی قورتارمق ایچون برکریزکاه براقمق مقصدندن ناشی بولنمق صورتی ده وارد خاطردر .

سرعسکر یاوری اسماعیل وَ احمد بکلر مرحومی قلعهٔ سلطانیه‌یه ایصال وتسلیم ایتدکدن وَ استانبوله دخی بالطبع معلومات ویردکدن صکره کلیبولی‌یه عودت ایده‌رك رؤف پاشانك ویردیکی تعلیماته توفیقاً هیئت کتابت نزدنده‌کی اوراق صندغنی ضبط ومصادره ایتدکلری کبی بالجمله معیت یاورلرینی وَخدمه‌یی‌ده برابر آله‌رق استانبوله کوتورمشلردر .

مرحومك قلعهٔ سلطانیه‌ده حبس توقیف اولندیغی کرك مومی الیهمانك وَ کرك قلعهٔ سلطانیه محافظنك تلغرافلرندن آکلاشلمسی اوزرینه سرعسکر رؤف پاشا اولا کیفیتی کمال موفقیتله پادشاهه عرض ایده‌رك ، بر آز اول حکایه اولندیغی اوزره، مکرراً آننندن اوپولمك صورتیله مظهرتقدیر و التفات اولمش و آزتق تردده محل قالمادیغندن صدارته رسماً محاکمه‌نك ابتداسنده مندرج اولان ٥ شباط تاریخلو تذکره‌سنی یازمش‌درکه ایرتسی کونی ده ینه محاکمه‌ده سبب محاکمه اولمق اوزره ذکر اولنان صدارت تذکره‌سی وَ مابین باش کتابتی تذکرهٔ جوابیه‌لری تحریر و تسطیر ایدلمش‌در . ١)

مرحوم بو کونلرده حقنده کی تصمیمات فاجعه‌یی هنوز تصور و تصویر ایده‌مه‌مش وَ کوسترمك ایستنیلن آثار عدالتك امکان جدیتنه و تحریٔ حقیقت احتمالاتنه ذاهب بولنمش اولدیغندن وَ باخصوص پادشاهلك وعد سابق البیانه اعتماد ایتدیکندن لبیب افندینك ٥ شباط ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه‌سنه جواباً شو تلغرافنامه‌یی یازمش :

مابین همایون جناب ملوکانه باش کتابت جلیله‌سی واسطه‌سیله
خاکپای حضرت پادشاهی‌یه

قلعهٔ سلطانیه‌ده اقامت چاکرانم خصوصنه ارادهٔ مهابتعادهٔ همایونلری

١) بوتذکره‌لرك ماهیتی ایلروده وَمحل مخصوصنده مناقشه ایدیله‌جکدر .

شرفسنوح بیورلدیغی وقوع بولان استیضاح چاکری اوزرینه مابین همایونلری باش کتابتندن بوکون آلدیغم ٥ شباط ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ عالی مفادندن آکلادم. بوغضب شاهانهلرینه مظهریتم البته قوللرنده محسوس برقصور وقباحته مبنی اولاجغنی وَ انظار دقایقبین جناب ملوکانهلری جرم وکناهمی نصل تمیز وجزاسنی فرمان بیوررسه زمان عفو واطلاقیده ذهناً تعیین بیورمش اولهجقلری جهتله بوبابده بروز عاطفت ومرحمت سنیهلرینه بوینومی بوکهرك انتظار ایلرم . شوقدرکه صرب مسألهسندن قلبه اوکنده وقوع بولان وقعهٔ اخیرهٔ حربیهیهقدر سلطنت سنیهلری ایچون الكفداکار خدماتی درعهدهایله چالشدیغمی وَ قوللرندن قطعاً جلب مسؤلیت بر حرکت صدور ایتمدیکنی وَ پابوسیٔ خاکپای شاهانهلریله مستسعد اولدیغم زمان عرض ایتدیکم درجهٔ عبودیت ایسه ناموس وایمانمله محفظهٔ درونمده شودقیقهیه قدر مکنوز ومستور اولدیغنی جناب باری‌یه وَ روحانیت فخر رسله وناموسمه قسم ایدرك تأمین وَمضرت دیکرده منفعتجو اولان برایکی اخلاقسزك سوزیله ایکی بچق سنهلك خدمات جانسپارانهم اونودیلهرق جنحهسی ثابت اولمش برجانی وَمتهم‌کبی هم قلعهبند وَهم‌ده محبوس اولمقلغمدن طولایی اشك خونین دوکمکده اولدیغمی عرض وَحق چاکرانهمده وقوع بولهجق استاداتی طرف بندکانهمدن استیضاح بیورهجقلرینه دائر سابق اولان وعد عالیٔ ملوکانهلرینی اخطارایله استجلاب مرحمت‌ایلر وَهیچ اولمازسه سردار سابق‌ایله ردیف پاشانك نائل اولدقلری مساعداته مظهریتله اختیار والدهم جاریهلریله اطفال بندکانهمك نزد چاکرانهمه کوندرلمسنه واحسان علی‌الاحسان اولهرق ردوس ، ساقز ، مدللو، لمنی کبی آطهلردن برینه تحویل مقام خصوصنه اشفاق ومراحم حضرت خلافتپناهیلرینی بتکرار دعوت ایله صحابت مخصوصهٔ ملوکانهلرینه دخالت والتجا ایدرم .

۶ شباط ۹۳ سلیمان

وَفقط تلغرافخانه ادارهسی « سلیمان پاشانك تلغرافنامهلرینی قبول ایتمهمك ایچون استانبولدن امر آلدق. یازامایز » دییهرك تلغرافنامهیی اعاده ایتمش‌درکه شوخبرمرحوم علیهنده طوتولان بلانك ماهیتنی مرحومه تمامیله افهام‌ایتمش‌در .

بر ایکی کون صکره میرلوا رفعت پاشا ۱) درت بلوك عسکرله صورت مخصوصه‌ده چتالجه‌دن قلعهٔ سلطانیه‌یه کلمش وَ مرحومك قلعه داخلنده مقیم اولدیغی اوطه سونکولو نفرلرله احاطه اولنمشدر .

وقایع جاریه‌یه نظر اولنورسه ارباب غرض ، مرحومی زوربا بایراقدار مصطفی پاشایه تمثیل ایله حمید افندی‌یی اوقدر توحیش ایتمشلردرکه بالاخره اکلاشلدیغنه کوره روم ایلی اردوسنك ارتق رجعته باشلادیغی صوك زمانلرده محمد علی پاشانك اردو قوماندانلغنی درعهده ایله عندالحاجه مرحومی توقیف ایتمك صلاحیتنی حامل بر فرمان ایله ادرنه‌یه کوندرلمسی ، بولایر استحکاماتك محافظه‌سی ایچون الزم اولان ایکی زرهلونك ارسال اولنمامسی ، درسعادتدن مخصوص بر زرهلو کوندریله‌رك قلعهٔ سلطانیه‌یه عزیمتنك تعجیل ایدلمسی ، فریق ثابت پاشایه «سلیمان پاشانك موقوفیتی ارادهٔ سنیه‌یه مستنددر . امرینه اطاعت ایدرسه‌کز تحت مسئولیتده قالیرسکز» دییه تلغراف چکلمسی وَ علی‌الخصوص مرحومك قلعهٔ سلطانیه‌یه عزیمتندن صکره محافظ فریق حسین پاشادن ۲) وَ طوپجی عسکرندن سلب امنیت ایدیله‌رك چتالجه استحکامندن وَ دشمن قارشوسندن درت بلوك عسکر تفریق و تنقیص ایله قلعهٔ سلطانیه‌یه اعزام وَ مرحومك اقامت ایتدیکی اوطه‌نك مسلح نفرات ایله کیجه کوندوز احاطه ایدلمسی بو وحشت واحترازدن وَیاخود دها طوغروسی کروه منتسبینك کندی اسناد و افترالرینی سلطان حمید نظرنده اعظام ایتمك ایسته‌مه‌لرندن نشأت ایتمشدر .

پدر مرحوم اجمال اولنان بو وقایعدن محمد علی پاشانك صورت مأموریتیله زرهلولرك عدم ارسالی اسبابنه او تاریخلرده هنوز تماميله واقف اولمامش وَ مذکور تلغرافنامه‌یی یازدیغی صیره‌ده رؤف وَ وفیق پاشالر بیننده تعاطی

۱) اثنای محاربه‌ده عثمان پاشا معیتنده لوفجه محافظه‌سنده بولنان رفعت پاشادرکه «عمدة الحقایق» ده‌کی قید واشارته کوره مرحومك مکتب حربیه نظارتی زماننده مخدومی طلعت افندینك درسدن دونمسندن طولایی مرحومه برنوع منافسه‌سی اولدیغندن بالالتزام محافظه‌سنه مأمور ایدلمشدر.

۲) حسین پاشا مرحوم خسرو پاشا کوله‌لرندن اولوب عمدة الحقایقده کوروله‌جکی وجهله ، مرحومی صباح اقشام اعزاز و اکرام ایتدیکی کبی مخدومی ملازم محمود بکی‌ده خدمت خصوصیه‌سنه تعیین ایله بحق ابراز انسانیت ایتمشدر .

ایدلکده اولان تذکره‌لر مندرجاتندن . بو تذکره‌لرده موضوع بحث اولان اسنادات و مفتریاتدن هنوز خبر آلمامش اولدیغندن ، یالکز رؤف پاشانك سابق الذکر ۳ شباط تاریخلو تحریراتیله قلعهٔ سلطانیه‌یه ورودینه قدر جریان ایدن حادثاته بنای مطالعه ایده‌رك معلومات واقعه‌یی رؤف وَانکلیز سعید پاشالر علیهنده مجلس مبعوثانده وَ اصدقای دولت و ملت عندنده حاصل اولان جریان افکاره قارشی مذکورالاسامی پاشالرك برحرکت منتقمانه‌سی کبی تلقی ایتمش‌در. مع مافیه ٦ شباط تاریخلو تلغرافنامه‌نك « بزسلیمان پاشانك تلغرافنامه‌لرینی قبول ایتمه‌مك ایچون استانبولدن امر آلدق» دینیله‌رك تلغرافخانه‌دن اعاده اولونماسی وَ بر ایکی کون صکره‌ده میرلوا رفعت پاشانك محافظه‌یه مأموراً درت بلوك عسکرله قلعهٔ سلطانیه‌یه چیقه کلمسی اوزرینه رؤف وَ سعید پاشالر طرفندن ترتیب اولنان پلانك نه‌قدر مدهش اولدیغی وَ بونلرك ترتیباتنه قارشی عجزمحض ایچنده بولندیغی آکلامش‌در. حتی مرحومك قلعهٔ سلطانیه‌یه مواصلتندن اوچ درت کون صکره امیرال قومره‌ل جنابلری قلعه محافظی فریق حسین پاشایی زیارت ایچون محافظلق دائره‌سنه کلمش وَ غالبا مرحوم ایله‌ده کوروشمك ایسته‌مش ایسه‌ده ، پدر بوملاقاتك موجب قیل وقال اولاجغنی وَ برچوق سؤ تأویله اوغرایه‌جغنی بیلدیکندن اوطه‌سندن طیشاری چیقمامش و آمیرال جنابلری مرحومی قپودن شخصاً کورمکله اکتفا ایده‌رك عودت ایتمش‌در (۱)

ایشته بویله مأیوس وپریشان اولدیغی برصیره‌ده محافظ فریق حسین پاشانك مخدومی اولوب برحس نجیب انسانیتله مرحومك خدمت خصوصیه‌سنه تعیین ایتدیکی ملازم محمودبك . خصوصی برایش ایچون استانبوله کیده‌جکنی خبرویره‌رك طلب رخصت ایتمش اولدیغندن بوفرصتدن استفاده ایله ، وَهرنه‌قدر ایشدن چکیلدیکندن خبردار ایسه‌ده ، بلکه نزد شاهانه‌ده هنوز برنفوذ وحیثیتی حائز اوله‌رق ابراز معاونت ایتمسی ممکن اولور اعتقادیله داماد محمود جلال الدین پاشایه خطاباً

---

۱) آمیرال قومره‌لك بوزیارتی رسمی بر زیارت اولمقله برابر مرحومك حالنی وَحیاتده اولوب اولمادیغنی اکلامق مقصدینه‌ده مبنی اولدیغی بالاخره آکلاشلمش‌در. چونکه اووقت غالبا محمدعلی پاشانك هیئت خواص وکلاده درمیان ایتدیکی برآزاول ذکراولنان رأی ظالمانه‌سندن وَ رفعت پاشانك‌ده صورت مخصوصه‌ده قلعهٔ سلطانیه‌یه اعزامندن ناشی اوله‌رق ، مرحومك حیاتی تحت تهلکه‌ده اولدیغنه وَدکزه آتیلدیغنه دائر استانبولجه بر شایعه دوران ایتمش اولدیغندن ، آمیرال جنابلری یا رسماً وَ یاخود مجرد حسیات خصوصیهٔ انسانیه‌سنه تبعاً شایعهٔ واقعه‌نك صحت وسقامتنی بالذات تحقیق ایتمك ایسته‌مش‌در .

برعریضه یازارق میرمومی الیهه تسلیم ایتمش وبو عریضه غریب برسرگذشت ایله مشارالیه حضرتلرینه تقدیم اولونمش ایسه‌ده برجواب آلمق ممکن اوله‌مامشدر ۱)

داماد معالی نژاد حضرت شهریاری دولتلو عطوفتلو محمود
جلال الدین پاشا حضرتلرینه

سکز اون گوندنبریدرکه بوراده برجانی ومتهم کبی محبوس اولدم . اختلاطدن منع ومخابره‌دن محروم ایتدیلر . والده‌مله چوجقلرمه ایکی سطر برکاغد گوندرمك حقوقندن‌ده اسقاط ایدلدم ۲) حقیقتی بیلدیککز حالده بنده‌کزی بودشمنلرك پنجهٔ غدرنده براقمغه عجبا شیمهٔ مرحمت وانصاف فخیمانه‌لری نصل قائل اولیور . عاجز قالدم . بیچاره دوشدم . بیکسلره مظاهرت بیوکلك شانیدر .

صرب مسأله‌سندن وقعهٔ اخیرهٔ حربیه‌یه‌قدر قانون مناظره اوزره واوراق رسمیه ایله دولتمك وملتمك الفداکار خدماتنی درعهده ایتدیکمی وجذب حقه

۱) محافظه‌یه مأمور اولان میرلوا رفعت پاشا محمود بکك ، مرحومك اوطه‌سنه گیروب چیقمسندن وآپ آسزین استانبوله گیتمسندن شبهه‌له‌رك وبلکه‌ده مرحومك محمود بکه برکاغد تودیع ایتدیکنی نوبتجیدن ویاخود مرحومك آدملرندن خبرآله‌رق رؤف پاشایه « ملازم محمود بك فلان واپورده در وسلیمان پاشانك اوراق مخابره‌سنی حاملدر. اوزرینی آرایکز » زمیننده برتلغرافنامه چکمش وواپور استانبوله دمیر آتار آتماز قانون چاووشلری واپوره استیلا ایتمش ایسه‌ده میرمومی الیه دها عقللی طاورانه‌رق تبدیل قیافتله ملکیه البسه‌سی گیمش اولدیغندن وقانون چاووشلری کندیسنی شخصاً طانیمدقلرندن اله گچمه‌مشدر. محمود بك واپوردن بوصورتله سالماً چیقدقدن صکره برقایغه بینه‌رك طوغروجه محمود جلال الدین پاشا حضرتلرینك قاکیجه‌ده‌کی یالیسنه گیتمش وعریضهٔ مذکوره‌یی بالتسلیم قیان دقیقه‌ده‌کی خانه‌لرینه عودت ایتمشدر. رؤف پاشا بالاخره محمود بکی آرانه‌رق حضوریه جلب ایتمش ومرحومدن گیملره کاغد گتیردیکنی مکرراً تهدید ایله سؤال ایتمش ایسه‌ده ایستدیکی کبی جواب آلامامشدر.

۲) واقعا مرحوم بوأثناده نه‌یره برمکتوب گوندرمش ونه‌ده‌یردن برخبرآلابیلمشدر. نهایت میرلوا رفعت پاشایه خبرگوندره‌رك رؤف پاشایه رسماً مراجعتله عائله‌سندن معلومات آلمسی طلب ایتمشدرکه رؤف پاشادن یا بالتحقیق ویا بلا استفسار شو تلغرافنامه وارد اولمشدر :

قلعه‌ده میرلوا رفعت پاشایه

سلیمان پاشانك والده‌سی صحتده اولدیغی ۱۰ شباط ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه‌کزه جواباً بیان اولنور . ۱۳ شباط ۹۳ رؤف

شکر اولسون اوقدر حرکات ایچنده صون صمدانیسیله بر خطابه‌یله اوغرامادیغمی هر محکمهٔ عدالت حضورنده اثبات ایده‌بیلورم. خصوصیله ادرنه‌دن عودت سنه‌لرندن صکره رؤف پاشا ایله اولان مخابرات منظور ساميلری اولسه نتیجهٔ مؤلمهٔ حاضره‌نك وقوعنی وَ استقبالك و خامتنی کشف ایده‌رك نصل فریاد ایتدیکمی وَ نه کبی سوء استعماللره اوغرانیلدیغنی آکلار وَ کندوکزی ضبط ایده‌مه‌یه‌رك هونکور هونکور آغلارسکز.

بصیرت غزته‌سنك ٢٣٥٥ نومرولو نسخه‌سیله نشر ایتدیرلمش بر اعلان غیر رسمی کوردم. بونده بولندیغم قوماندانلقلرده مشهود اولان خطیئات وَ سوء حرکاتم وَ خصوصیله پازارجق اردوسنك اضمحلالنه سببیتم وَ پازارجق ایله شیبقه حادثه‌لرنده ایکی یوزدن متجاوز طوپك دشمن النه کچمسنه باعثیتم وَ بونلردن بشقه‌ده حکومت سنیه علیهنده نشریات فاسده ایله دولتك امنیت داخلیه‌سنی اخلاله باعث اوله‌جق حالاتده بولنمقلغم بعده محاکمه‌یه باقلمق اوزره قلعهٔ سلطانیه‌ده موقوفیتمی ایجاب ایتدیکی اعلان اولنیور. قوماندانلقلرده خطیئاتم ایله سوء حرکاتمی، بر خیلی تعمیق فکر ایتدم، بولامدم. عجبا، هر قله وقلعه‌نك بر ر سنه‌لك ارزاقنی ویرمك شرطیله، قره طاغده دولت علیه‌نك اوجهته کسب مناسبت ایتدیکی زماندنبری تاریخلرك امثال کوستره‌مدیکی وَ ارقداشلرمدن بش آلتی مشیرك حسب القدر موفق اولامادقلری مظفریته جناب حقه شکر اولسون نائل اولملغم، یوقسه روسیه‌لونك طونه‌یی کچمسندن تلاش ایده‌رك مقام سرعسکری‌یه واقع اولان اشعارم اوزرینه مدت قلیله ظرفنده دده اغاجنه یتیشوب یکرمی بش بیکدن زیاده اولمیان بر قوهٔ جزئیه ایله بالقان بروسنی لوث اعدادن تطهیر وَ بونجه امت محمدك عرض وجاننی بلغار وَ قازاق وحشتندن وَ استانبول وَ ادرنه‌یی تهدیدات مشهوده‌دن تخلیص ایتمکلکممی وَ یاخود آلدیغم امر تدافعی اوزرینه روسجق اوکندن بالقانلره قدر تشکیل ایتدیکم خطوط مدافعه‌نك تحکیمی حقنده ابراز ایتدیکم مساعیٔ عاجزانهم وَ خط مذکورك کسب ایتدیکی متانت فوق العاده‌می خطیئات وَ سوء حرکاتدن عد اولنیور؟ شیبقه وَ طونه جهتلرنده‌کی مظفریات عدیده‌دن وَ تنسیقات وَ انتظامات وَ اصول اداره امرنده‌کی سوابق اقداماتدن قطع نظر ایده‌م. عجبا پلونه‌یه بالذات کیدوب امداد ایتمك ایچون کوستردیکم تهالکمی بکا قباحت صاییلیور؟ یوقسه النده دشمندن اون بر طوب وَ بر قاچ یوز اسیر اخذی کبی، اعلان حرب

تاریخندن او وقته قدر آرقداشلرمك حسب القدر نائل اولامادقلری برمظفریته موفقیتم می جمله‌ٔ خطیئاتمدندر؟ عجبا الئه موفقیتی عقبنده برموجب تعلیمات روسجق اوکندن بله اوزرینه کوستریلن تعرضده دشمنك آلتمش طابوریله یوز یکرمی پاره طوپنه قارشـو الده یکرمی بوقدر وموجودی ناقص طابورله الك صکره اجرا قلنـان حرکت فداکاریده عمـوم باش قوماندان اولدیغم حالده دشمن صفلری ایچنده بولنمق تهلکه‌سنی کوزه آلدیرمقلغم ودشـمنه درت بیکدن زیاده تلفات ویردیرمکلکم‌می قبـاحت اولیور؟ ایشـته بو محاربه‌دن صکره ایدی‌که پلونه‌نك تسـلیم سلاح خبرینی آلدق. آه بن قبـاحتمی بیلورم. بنم الك بیوك قباحتم، رؤف پاشـانك مسـند قائممقامی‌یه کلسنی متعاقب استعفامی ویرمه‌مك ایدی. نه‌چاره‌که ذات سـامیلری ایله صـدر اعظم ادهم پاشانك بوبابده‌کی امرنامه‌لری مفـادی بنی تأمین واغفـال ایتدی. هم‌ده بوقدر غدار ومردار بروجدان تصور ایتمیوردم. دها صکره برموجب امر وقرار نظامیه ومعاونه ومستحفظ اولمق اوزره بالقـانك بویوزینه امرار اولنـان قرق اوچ طابورك نصفندن زیاده‌سی یدی سکز کون ظرفنده پازارجق ایلروسنه تحشید ایدلدی. بیلمم بوده قباحتدن معدودمیدر؟ اکر بنم بوایشده‌ده بر قباحتم وارسه اوده صدر اعظم ادهم پاشـا ایله رؤف پاشانك بالقان جهتنه برآ عزیمتم حقنـده چکدکلری تلغرافنامه‌یه، سزدن آلدیغم معلومات اوزرینه، حواله‌ٔ سمع ایتمه‌رك طوغریجه درسـعادته کلوب اوطریق ایله ادرنه‌یه کیتمکلکمدر. لکن امر مذکوره تبعیتله قره‌دن بالقان جهتنه کیتمك شـقنی اختیار ایتسـه‌یدم ذاتاً اوآرالق عسـکری ارکانده حصول سرعت ایچون وارنه‌یه ایمش بولندیغمدن اورادن ادرنه‌یه آنجق اون ویا اون برکونده بلکه واصل اوله‌بیلیرایدم. مع مافیه شدت شتا اوصیره‌ده فوق‌الحد اجرای حکم ایتمکده اولوب کونده بش آلتی ساعتدن زیاده یول سورولمك ناقابل اولدیغی کبی ممر اولان محللرده اوامر مقتضیه اعطاسی ایچون مراکز تلغرافیـه دخی یوغیدی. باخصوص هم یول کیـدلمك هم‌ده مخابراته باقمق نصل ممکن اولورایدی؟ برده بنده‌کز آندرك رأی وامری اوزرینه قره‌دن ادرنه‌یه طوغری کلسه‌یدم ادرنه‌یه وصولمده شهر کوینده، صوفیه‌ده، طوروقده، لتقوه‌ده، و بلکه قمارلی و ایزلادیده بولنـان طابورلرمزك آیرو آیرو صرب و روسـیه فرقه‌لری طرفندن اسـیر ایدلدیکی خبر متأسـفنی

آلاجق ایدم . بازارجقدن عودت سنیه‌لرینك ایرتسی صباحی حرکتله کیجه‌لی
کوندوزلو کیدیله‌رك صوفیه‌یه مواصلت اولنسه ایدی شوعرض ایتدیکم وقوعات
عینیله سرنمای تأسف اولاجق ایدی. بوطابورلرك جمله‌سنی صوفیه‌یه جمعه موفقیت
فنون وَوقایع حربیه‌نك معجزاتندندر دییه بیلورم . قارلی فرقه‌سنك ترك
موقع ایتمسنده نه قصورم وار؟ شیبقه‌نك کرفتار اولدیغی سیئه، رؤف پاشانك
صنع محضی ایکن بکا اسنادی صحایف وقایعده مثلی کورولمدك بر ظلم صریحدر .
شیبقه‌نك الدن چیقمسندن ناشی حالك وَسیاق مصلحتك کوستردیکی استعجال
اوزرینه ادرنه‌یه چکلمك ایچون وقوع بولان فریادلرمه بر ایکی کون نه اهمیت
وَنه‌ده جواب ویرلمش وَاك صکره کیجه ساعت سکزده . متارکه اولدی هرکس
اولدیغی یرده قالسون، امری آلنمشدر . طابورلرك برقسمی ایسه چکیلنه‌جك
مطالعه‌سیله بازارجغه‌قدر جلب ایدلمش ایدی، تکرار یرلرینه اعاده اولندی .
درت کونده بویله‌لکله مرور ایتدی . بودرت کون ایچنده متارکه حقنده
رؤف پاشادن متناقض المآل درت تلغراف آلدم . اوقت صدر اعظم بولنان
ادهم پاشایه اشتکای حال ایله صورت حرکتمی استیذان ایتدم . مؤخراً
هرایکیسندنده ادرنه‌یه چکلمکلکم امری کلدی . لکن نه‌چاره‌که وقت کچمش
وَروسیه‌لو طرنوی استاسیوننه طوغری ایلرولمش ایدی، وَبازارجقده طوپی
درت طابور موجود اولوب قصوری مواقعده وخطوط مدافعه بولندیغندن بازارجغه جمع و تحشیدلری اوچ درت کونه موقوف ایدی .
طابورلر قارلوه ، براصادم دربندی ، عورت آلان ، اوتلق کوی ، بویبرام ،
اهتمان ، قیوجق ، چامورلو ، صماقو وَ دوبنیجه مواقعنده ایدی . بو مواقع
بازارجغه اصغری اون وَ اعظمی یکرمی درت ساعت مسافه‌ده اولوب درت‌کون
ایچنده اجتماعلری بیله ممکن ومتصور دکل ایدی . چونکه اوقرده قیشده طوپلرله
وَ اغیرلقلرله پیاده عسکری کونده بش ساعتدن زیاده یول یورویه‌مز . بویله
ایکن اوچ کون ایچنده بازارجغه واصل وداخل اولدیلر. وَدشمنده کلدی چاتدی.
نهایت بازارجقده جمع ایدیلن قوتی فلبه بشکاهنه قدر کتوردك وَدها بز فلبه‌ده
ایکن دشمنك طرنوی استاسیوننی ضبط ایلدیکی خبر تلغرافیسنی آلدق. بونك اوزرینه
مریچ کنارندن کیدلمك امکانسزلغی وَ وخمتی اکلاشلدیغی کی کوملجنه‌دن
یزدیغم عریضهٔ تلغرافیه‌دن دخی مضبوط دولتلری قالاجغی وجهله احوال عسکریه

وَ قوهٔ حاضره‌مزده اووه‌دن حرکتمزه نا مساعد ایدی. بر یاغمزی قیرجه علی بالقـانلرینه ویره‌رك استانیماقایی طوتمق وَ اورادن خاصکوی طریقیله آچیقده ادرنه‌یه کیرمکه چالشمقدن بشقه چره یوغیدی. مع مافیه قزان، اسلمیه، استراقه وَ خائن بوغازی مواقعنده بولنان اوتوز درت طابوری ذاتاً ینبولی‌یه طوپلامش وَ مؤخراً وخامت مشهوده اوزرینه ادرنه‌یه کلملری امرینی ویرمش اولدیغمدن بنم وصولمه قدر آنلر ادرنه‌ده ثبات ایدر امید واعتقادنده ایدم. حاصلی بالقان اتکلرینه چکیله‌رك استانیماقا موقع مهمنی الده ایدن هر فرقه علی طریق المناوبه دمداره قالدیغی صیره‌ده فوأدپاشاده‌دکرمن دره قریه‌سنده‌دمداره قالمش وَشاکر پاشاده، فؤاد پاشا ایله فلبه‌دن استانیماقایه چکلمکده اولان ثابت پاشا فرقه‌سی آرا- سنده بولنمش ایدی. فوأد پاشانك کروسنده وَ دمدارلغنده بولنان ابراهیم پاشا لواسی بر کون اول استانیاقه‌یه کلدیکی حالده فوأد پاشا روایته‌کوره دکرمن‌دره ده عسکری‌توقیف ایده‌رك امرار وقت ایتدیکندن دشمن کلوب چاتمش وَ فوأد پاشادن مقدم دمداره ترك اولنان رجب وَشاکر پاشالر فرقه‌لری دخی آلدقلری امرخلافنه اوله‌رق وقت مقررندن بش آلتی ساعت صکره حرکت ایلمش وَثابت پاشا فرقه‌سیله مخابره وَ متحداً حرکت ایچون ویریلن امرك اجرای حکمنده هرنه سببه مبنی ایسه افاتهٔ وقت ایتمش اولدقلرندن الك اول دمدار بولنان عثمان پاشا فرقه‌سنی لازمکلان سرعتله تعقیبده موفقیتسزلکلری وقوع بولمشدر. هرنه‌حال ایسه، معهود ژورناللرینك حاکی اولدیغی‌وجهله، شاکر وَرجب پاشالر معیتنده‌کی فرقه وَ آنی متعاقب فوأد پاشا فرقه‌سی بوزیلوب طاغلره قاچدقلرندن ثابت‌پاشا فرقه‌سیله استانیماقاده عاجزلری یالکز قالدم وَ آنك اوزرینه، تفصیلاتنی عرض ایتدیکم وجهله، ناچار جمله‌سنك بالقان کریسنده‌کی‌سواحله ایتمسی امرینی‌ویردم. فوأد وَ شاکر وَرجب پاشالر طوپلرینی حرباً دشمنه ترك ایتدیلر. باقی فرقه- لرك طوپلرینی دخی محافظه‌لرینه تعیین قلنان فریق عثمان وَ پیکر پاشالر طاغلردن آشیره‌میه‌رق ترکه مجبوراولدیلر. فی‌الحقیقه کچدیکمز یوللردن حیوانلر وَانسانلر بیله زحمتله مرور ایدرلر ایدی. طوپلر الجای ضرورتله ترك اولندیسه‌ده اوتوز بش، قرق‌بیك عسکرقورتارلدی. آنلرك برقسمی استانبول وَبولایر استحکاملرینه برقسمی‌ده حدودیونانیه‌یه سوق‌ایدلدی. اکرسؤتدبیر بواجراآتده‌حکم‌ایتسه‌یدی وَقیرجه علی بالقانلرینی طوتمقده تجویز تردد وتأخر ایتمش اولسه‌یدم بواردودخی

پلونه وَشیبقه اردولریله همحال اوله‌جق ایدی. اردونك حرکت وسرعتی تواریخ عسکریه‌یه قیـد اولنه‌جق وقایعدن اولوب بونی آمر اولان قوماندانك، تقدیر وتحسین حقنی بالوجوه حائز ایکن، ملومیتی برکون اولورکه باعث اولانلر ایچون جالب محجوبیت اولور . هم‌ده منهزم اولان فرقه‌لر فریقلرینـك درسعادتده موقریتی‌وَ بنم محقریتم عجبا هانکی اسباب مشروعه‌یه مستنددر ؟ آنلرك انهزامی نه‌دن بکا مجـازاتی دعوت ایدییـور ... باش قوماندانك هر یرده حضـوری ممکنمیدر ؟ هر محارب اولان فرقه‌یه ، اقتدار بشرخارجنده اولمقله برابر ، بن قوماندا ایده‌جك اولور ایسه‌م فریقك نه وظیفه‌سی قالور ؟ بن یالکز ویردیکم امرك اصابت وسقامتندن مسئولم . آنك جهت اجرائیه‌سی مأمورینه عائددر .

افساد و اذهان اهالی بحثنه کلنجه بونی قطعیاً رد ایدر وَ بویله برقباحتله محکومیتم ایچون تدویر اولنـان انتریقه‌یه قارشی حمـایت وَ مرحمت مخصـوصهٔ فخیمانه‌لرینه دخالت ایلرم . مبعوثانك رؤف پاشـا علیهنده وَ بردرجه‌یه قدر بنم لهمده اداره ایتدکاری لسـانك نیچون بن مسئول ومدخولی اولایم ؟ عجبـا آنلری بنمی رؤف پاشا علیهنده تحریك ایدییورم ؟ رؤف پاشا کافهٔ حرکاتنده کنـدینی مصیب کوسترمك ایچون مبعوثانك، یوزده‌بر قبیلنـدن اولمق اوزره، علیهنده سویلدکاری برایکی‌سوزی بنم فسادمه حمل ایتمك وَخاکپـای شاهانه‌یه ، سلیمان پاشا رؤف پاشا حقنده‌کی سوء غرضنی استعمال ایچون مبعوثانی تحریك ایتدی ، زمیننده کوسـترتمك ایستیور . والله العظیم، بومبعوثلردن هیچ برینی نه‌شخصاً طانورم وَنه‌ده معارفهٔ غیابیه‌م واردر. یالکز ایکی‌دفعه ادرنه‌دن کچرکن راسم بکده مسافر اولدم. هرسك قوماندانلغی مناسبتیله موستار مفتیسی مصطفی افندی‌یی وَ برده اوراده موظفه سرکرده‌سی وَشمدی یانیه مبعوثی اولان محمد علی‌بکی‌شخصاً طانورم. سبقت حقوق ومخادنت‌ایسه هیچ بریله‌یوقدر. مبعوثانك رؤف پاشـادن محاکمه طلبی تهمت عد اولنیور ، اوطلبـه‌ده بن سببیت ویرمش اولیورم ، بوده افساد اذهان وَ اخلال امنیت دیه تلقی ایدیلیور وَآنك اوزرینه حبسمله اختلاطدن ممنوعیتمه حکم اولنیور. نه‌غریب وَبزه مخصوص « اقیسـهٔ منطقیه ». آه، بواحکام‌ظالمیه‌متأسفه‌یه بن‌نه‌دن‌کسب استحقاق ایتدم .... شمدی‌یه قدر هیچ برزتبه‌مده جزای حبسه دکل، عتاب وتکدیره‌بیله اوغرامامش ایدم. رؤف پاشا یکی زغره وقعه‌سندنبری محمد علی پاشایی‌ده کندیسنه پاداش ایده‌رك

حقمده انواع نشریاتده بولندی وَ حالاده بولنیور . عجبا بن آکا مقابلهده اولسون بولندمی ؟ دشمن استانبول قپوسنده ایکن ینه بتمله اوغراشدی وَ اوغراشیور ... ١٥ شباط ٩٣ سلیمان

بو مکتوبدن آکلاشلدیغی اوزره مشار الیهدن امداد ومعاونت امیدنده بولندیغی حالده برجواب بیله آلامامسی اوزرینجه بوس بوتون مأیوس اولمش وآرتق جناب حقه توکلله عاقبت حاله انتظار ایتمشدر .

استانبولجه بواثناده مرحوم علیهنده جریان ایدن ترتیبات شودر :

رؤف پاشا محاکمهنك ابتداسنده قرائت اولنان ٥ شباط ٩٣ تاریخلو تذکرهٔ رسمیهسنی یازارق صدر اعظم وفیق پاشایه کوندردکدن صکره تشکل ایدهجك دیوان حرب ایچون اوتاریخده استانبولده بولنان مشیران وَامرای عسکریهدن مرحومك علیهنده استعمال ایدهبیلهجکی ذواتی انتخاب ایله مشغول اولمش وَوفیق پاشا طرفندن همان ایرتسی کون یعنی ٦ شباط تاریخنده واقع اولان عرض اوزرینه ینهاوکون جواباً وارد اولان باشکتابت تذکرهسیله مرحومك حبس وتوقیف ومحاکمهسنه دائراولان ارادهٔ سنیهیی ٨ شباط ٩٣ تاریخنده تبلغ ایدنجه ـ بوایکی کونلك تاخرك سببی ایلروده ایضاح اولنهجقدر ـ انتخاب ایتدیکی ذواتك صورت مأموریتلرینی وَروم ایلی دیوان حربی نامیله بردیوان حرب تشکیلنی درحال عرض ایدهرك برسرعت ناشنیده ایله همان اوکون صدور ایدن ارادهٔ سنیهیی، دیوان مذکور ریاستنه انتخاب ایتدیکی مشیر درویش پاشایه شو تذکرهایله تبلیغ ایتمشدر :

دولتلو درویش پاشا حضرتلرینه

روم ایلی جهتندهکی قول اردو وَفرقهلرك دوچار اولدقلری احوال مؤلمه ، قوماندانلریله امرا وَضابطانندن اکثریسنك وظائفنجه اولان قصور وَعدم مبالاتلرندن منبعث اولدیغی روایاتنه نظراً بونلرك اجرای محاکمهلرینه بدأ اولنمسی ضمننده ریاست علیهلری تحتنده اولمق وَاعضاسیده بشنجی اردوی همایون مشیری دولتلو عزت پاشا حضرتلریله دولتلو صفوت ، دولتلو نصرت وَ فریق سعادتلو علی نظامی وَ فریق علی وَ اوچنجی اردوی همایون رئیس ارکانی سعادتلو محمد پاشالر حضراتندن مرکب اولمق اوزره بردیوان حرب تشکیلی وَ فریق

سعادتلو احمد پاشا حضرتلرینك مدعیٔ عمومی تعیینیله احتیاط اعضالغنه دخی دارشورای عسکری نظام دائره‌سی رئیس وکیلی فریق محمود پاشا حضرتلرینك اجرای مأموریتی خصوصنه وقوع بولان عرض و اشعار عاجزی اوزرینه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق وشرفصدور بیورلدیغی باش‌وکالت جانب عالیسندن باتذکره اشعار بیورلمش وَاعضای مشار الیهمه دخی ۱) تبلیغ کیفیت اولنمش اولمغله انفاذ احکام ارادهٔ سنیه‌یه مسارعت بیورلمسی بابنده

۱۷ صفر ۹۵ و ۸ شباط ۹۳ رؤف

بوتذکره‌دن آکلاشیله‌جغی اوزره دیوان حربك امر تشکلی ۸ شباط ۹۳ تاریخنده واقع اولوب مرحومك تحت توقیف ومحاکمه‌یه آلنمسی حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌نك احمد وفیق پاشا طرفندن رؤف پاشایه تاریخ تبلیغی دخی ۸ شباط ۹۳

---

۱) « عمدة‌الحقایق » ده‌کی ایضاحاته کوره دیوان حرب هیئتنی تشکیل ایدن اعضادن مشیر عزت پاشا ایله فریق محمود پاشا استثنا اولنورسه دیکرلری بالالتزام مرحومك علیهنده بولندقلری وَ رئیس درویش پاشاده بوزمره‌دن اولمق مأمول اولدیغی جهتله انتخاب اولنمشلردر .

رئیس درویش پاشا ، مدت مدیده مکاتب عسکریه حکمت وَکیمیا معلمکنده وَمؤخراً مکاتب مذکوره نظارتنده بولونمش اولوب مرحومك بالاخره ناظرلغی اثناسنده کرك اداره وَتشکیلاتجه وَ کرك درس وَپروغراملرجه اجرا ایتدیکی تعدیلات هرنه‌دنسه مشارالیهك تصویب و تقدیرینه مظهر اولامدیغندن اجرآت واقعه‌یه اعتراض ایده کلدیکی معلوم وَ بناءً علیه مرحومه بغض وعداوتی ملحوظ اولمسیله ریاسته انتخابی مناسب کورلمش ایسه‌ده مجرد خلقیت وَ سلفیت سائقه‌سندن وَ ترتیب ایتدیکی پلانی تبدیل و تعدیل ایتمش اولمسندن طولانی مرحومدن متنفر کورنسان درویش پاشا حد ذاتنده عفیف، مستقیم وَراستکو بر ذات اولدیغندن مؤخراً مقام ریاستده ابقاسی حسابه موافق دوشمه‌مکله بالتبدیل اعضالقده استخدام ایدلمشدر .

مشیر صفوت پاشا ، روم ایلی اردوسنك شتای رجعتنده انواع سیئات حرکاتی وَجباناتی کورلمش امرادن اولوب، مرحوم نفوذ واقتداردن ساقط اولمه، صفوت پاشانك بای‌حال تحت محاکمه‌یه آلدیره‌رق محکوم ایتدیره‌جکی محقق اولمسنه وَ پاشا بوکا واقف اوله‌رق بالطبع مرحومك علیهنده بولنمسنه بناءً انتخاب اولنمشدر.

نصرت پاشا ایله مرحوم آراسنده او وقته قدر هیچ برمناسبت موجود دکل ایسه‌ده مشارالیه دائما غیره تجاوز و تعرضله معروف وَ رؤف پاشا ایله رفقاسنك افکار واطواریله موصوف بولندیغندن، مشرب و مسلکندن استفاده مقصدیله اعضالغه انتخاب اولنمشدرکه محاکمه‌ده کوریله‌جکی اوزره کندیسندن امید و انتظار اولنان شدت و تجاوزی حد غایه‌یه ایصال ایدرك حقنده ابراز اولنان اعتماده بحق لایق اولدیغنی اثبات ایتمشدر .

تاریخنه متصادفدرکه وفیق پاشانك مرحوم حقنده ٦ شباط تاریخنده صدور ایدن ارادهٔ سنیه‌یی ایکی کون تأخیرایله دیوان‌حربك تشکلی کوننده تبلیغ ایتمسی، سریعاً دیوان حربی تشکیل‌ایده‌رك زمن وصورت تشکلنی صاقلامق وَهرحالده اورته‌ده دیوان حرب موجود دکلکن مرحومك دیوان حربه سوقی امرینی ویرمه‌مك کبی کوچك قفاره مخصوص وَ پك قیصه بردور اندیشه‌لکدن متولد اولمق مأمول ایسه‌ده شو ایکی امرك عینی‌زمانه تصادفی وَباخصوص دیوان حربك تشکلنه عائد معاملهٔ رسمیه‌نك همان برکونده اکمال اولنه‌رق رئیس وَاعضایه‌ده ینه اوکون مأموریتلرینك تبلیغ ایدلمسی دیوان مذکورك مقصد مخصوص تشکلنی ارباب بصیرته اخفا ایده‌مه‌مك طبیعی‌در .

صورت مبسوطه وجهله وَبر سرعت خارق‌العاده ایله تشکل ایدن دیوان

علی‌نظامی پاشا، اولجه‌ده بالمناسبه بیان اولندیغی اوزره، برزمان مکاتب‌عسکریه درس نظارتنده بولنوب، مرحوم آکا خلف اولمش اولدیغندن درس نظارتندن عزلنی مرحومه عطف ایله علیهنده ادارهٔ لسان ایتمکی اعتیاد ایتمش وَ باخصوص محاربه زماننده مابین همایونه انتساب ایدرك ارکان مداخله‌یه وَ هیئت مشاورهٔ حربیه‌یه داخل بولنمش اولدیغندن دیوان حرب اعضالغنه پك مناسب کورلمش‌در.

سواری فریق محمد پاشا، مرحوم طرفندن وقتیله مشارالیه حقنده سبق ایدن برانهایه بناءً آرالرنده بر عداوت و بینونت موجود اولدیغی ظنیله انتخاب ایدلمش‌در. (محمد پاشا واقعا بو ظن ایله تعیین اولنمش ایسه‌ده مشارالیه دخی درویش پاشا کبی حقپرست و راستکو اولدیغنی بالاخره حین محاکه‌ده اثبات ایتمش‌در)

فریق علی پاشا ، فلبه قوماندانی ایکن رجعت امیرلرینی معیتنه ایصال خصوصنده بطائت کوسترمش وَ باخصوص فلبه کیجه باصقیننده عسکری برقه‌رق طوب عربه‌سنه راکباً مشیر صفوت پاشا ایله برابر قاچمش اولدیغندن مرحوم طرفندن بحقٍ شدت و عتاب کورمش‌درکه شو بطائت و جبانتنه وَ اوغرادیغی معاملهٔ شدیده‌یه بناءً مرحوم علیهنده زباندرازلغه مسوق اولمش وَ بالطبع کمال شوق و خواهشله اعضالغی تنسیب ایدلمش‌در.

مدعیٔ عمومی انتخاب اولنان احمد پاشایه کلنجه ، بو پاشا شمنیده اداره مجلسی رئیسی بولندیغی صیره‌ده اردویی آچ وَذخیره‌سز براقدیغی وَ انبارلر مدخراتنی چورو تدیکی ایچون مرحومك محل مأموریتندن قالدیره‌رق لاجل‌المحاکمه وَتحت‌الحفظ استانبوله کوندردیکی احمد واهب پاشادرکه او تهمتدن تبریه ایتمه‌مش وَ حتی رؤف پاشانك صحابتیله محاکمه ایدلمه‌مش اولوب فریقلکله دیوان‌حرب مدعی‌عمومیلکنه مناسبت تعیینی توضیح وتفسیردن مستغنی بولنمش‌در.

حربك هانكی كون ونره‌ده اجتماعه باشلادیغی تحقیق اولنه‌مامش ایسه‌ده هر حالده امرك تبلیغ اولندیغی تاریخدن بر قاچ كون صكره اجتماع ایده‌رك واغلب احتمال ۲۱ و یا ۲۲ شباط تاریخلرنده برده‌ـا طوپلانه‌رق اتخاذ ایتدیكی قرار اوزرینه مدعیٔ عمومی احمدواهب پاشاطرفندن ۲۳ شباط ۹۳ تاریخنده سرعسكر رؤف پاشایه بر تقریر ویریله‌رك مرحومك درسعادته جلبیله دیوان حربده محاكمه‌سنه شروع اولنمه‌سی طلب و ادعا ایدلمش و بحریه ناظری انكلیز سعید پاشا ایله رؤف پاشـا آره‌ســنده اتخاذ ایدیلن قراره توفیقاً اواثناده عســكر واشیا حموله‌ســیله قلعهٔ سلطانیـه‌دن مرور ایده‌جكی معلوم اولان خداوندكار فرقتــین ســواریسنه ، مرحومی آله‌رق استانبوله كتیرمسی بحریه نظارتندن امر اولنمش در .

ایشته مرحوم قلعهٔ سلطانیه‌ده یكرمی سكز كون موقوف ومحبوس قالدقدن صكره ٤ مارت سنه ۹٤ تاریخنده سابق الاسم میرلوا رفعت پاشانك تحت نظارتنده اوله‌رق مذكور فرقتیله استانبوله كلمش وباب سرعسكریدن كوندریلن قپالی بر كرا عربه‌ســنه اركاباً سركه‌جی اسكله‌سندن باب سرعسكریده‌كی طاش قشـله‌یه سوق وتسلیم ایدلمش در. ۱)

درسعادته مواصلت ایدرایتمز دیوان حربك كیملردن متشكل اولدیغنی تحقیقه

---

۱) مرحوم كلدیكی كون بوقشله‌ده درسعادت قوماندانلرینه مخصوص اوطه‌نك یانده‌كی كوچك اوطه‌یه حبس وتوقیف ایدلمش و ایرتسی كون قوماندانلق اوطه‌سنه نقل ایدلمش درکه محاكمه‌نك ختامنه قدر اواوطه‌ده قالمش در .

قوماندانلق اوطه‌سـنه نقلی صورت ظـاهره‌ده بر اثر حرمت ایســه‌ده بونقل غالبا او اوطه‌نك دها محفوظ اولمسندن منبعث اولدیغی كبی ، تدبیر علی التدبیر اوله‌رق و هر حالده مرحومی تحقـیر مقصدی تعقیب ایدیله‌رك فریق فؤاد پاشاـ اعیاندن مشیر فؤاد پاشا حضرتلری در ـ درسعادت و بلاد ثلثه قوماندانلغنه بالتعیین مرحومك نظارتنه واحمد ایوب پاشـا باجناغی قائممقام قیصه نوری بك ـ بصره والیلكنده وبشنجی اردو قوماندانلغنده بولنان فریق نوری پاشادر ـ صورت خصوصیه‌ده محافظلغه مأمور ایدلمش وغالبا پنجره‌دن صارقوب قاچماسی و یاخود خارجله مخابره ایده‌مه‌مسی ایچون اوطه قپوسنده بولنان چیفته سونكولو نفرلردن بشقه قیشله‌نك آلت قاتنه وبواوطه‌نك پنجره‌لری حذاسنه سونكولو یدی سكز نفر نوبتجی اقامه اولنمش در .

الحاصل، ابتداء امر محافظه‌ده اوقدر شدت كوسترلمش دركه محافظه مأموری نوری بك اودن مرحومه یمك كتیرن اوشاغك اوستنی باشنی سفره طاسنی و حتی اكمكك ایچنی بیله هر كون بالذات تحری ایتمش در .

لزوم کوردیکندن اعضایله مدعیٔ عمومینك اسامیسنی اوکره‌نجه . اعضا حقنده بالاخره اعتراضده بولنمق‌اوزره ، اوّل باوّل مدعیٔ عمومی فریق احمد واهب پاشانك صورت مأموریتنه ، برآز اوّل نوط شکلنده بیان‌اولنان تهمت واقعه‌سنه ابتناءً وَمیرلوا رفعت پاشا واسطه‌سیله شفاهاً اعتراض ایتمش وَمرحومك بو شکایت واعتراضی البته تسلیم حقدن زیاده احمد واهب پاشانك اهلیت مطلوبه‌ده کوروله‌مه‌مسندن وَدها مقتدر وَدها مناسب برینك تعیینی لازم کلمسندن ناشی اولاجق‌درکه درحال ترویج‌ایدیله‌رك ، یرینه موسیو نجیب پاشامدعیٔ عمومیلکه تعیین‌ایدلمش‌در .

بوصیره‌ده دیوان حرب رئیسی درویش پاشا ، مرحوم حقنده طوتیلان سؤ اغراض پلاننك ماهیتنی آکلامش اولدیغندن ریاستدن صورت قطعیه‌ده استعفا ایتمسیله ، اعضالغه نقل اولنه‌رق یرینه اعضادن مشیر عزت پاشا مأمور ایدلمش وَ ایکیسنه‌ده مأموریتلری شوتذکره‌لرله بیلدیرلمش‌در :

دولتلو عزت پاشا حضرتلرینه

روم ایلی دیوان حرب ریاستنك عهدهٔ علیهٔ آصفانه‌لرینه تحویلیله اولجه ریاسته تعیین بیورلمش اولان دولتلو درویش پاشا حضرتلرینك اعضالق صفتیله بولندیرلمسی وَمدعیٔ عمومیلکك دخی فریق سعادتلو نجیب پاشا حضرتلرینه احاله‌سی خصوصنه وقوع بولان اشعار عاجزی‌اوزرینه بالاستیذان اراد هٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق بیورلمش‌اولدیغی بیان عالیسیله ایجابنك اجراسی باتذکرهٔ سامیه اراده و اشعار بیورلمش وَکیفیت مشارالیهمایه تبلیغ وبیان قلنمش اولمغله برموجب ارادهٔ سنیه ایفـای وظائف مأموریته هم علیهٔ آصفانه‌لری مصروف بیورلمق باننده امروفرمان حضرت من‌له‌الامرکدر

۱۵ ربیع‌الاول سنه ۹۵ و ۷ مارت سنه ۹٤ سامح ۱)

فریق سعادتلو نجیب پاشا حضرتلرینه

روم‌ایلی دیوان‌حرب ریاستنك بشنجی اردوی همایون مشیری دولتلو عزت

---

۱) مرحومك درسعادته مواصلتی صیره‌سنده رؤف پاشا مأموراً روسیه‌یه عزیمت ایتمش اولدیغندن سامح پاشا سرعسکر قائممقاملغنده بولنیوردی .

پاشا حضرتلرينك عهده‌سنه تحويليله اولجه رياستنه تعيين بيورلمش اولان دولتلو درويش پاشا حضرتلرينك اعضالق صفتيله بولنديرلمسی وَمدعئ عموميلكك دخی ذات والالرينه احاله‌سی خصوصنه بالاستيذان ارادۀ سنيۀ جناب پادشاهی متعلق بيورلمش ايدوكی بيان عاليسيله ايجابنك اجراسی باتذكرۀ ساميه اراده و اشعار بيورلمش وكيفيت مشار اليهمايه تبليغ وبيان قلنمش اولمغله برموجب ارادۀ سنيه ايفای وظائف مأموريته همت بيورملری بابنده اراده افندمكدر .

۱۵ ربيع‌الاول سنه ۹۵ و ۷ مارت سنه ۹٤ ساحج

بو تذكره‌لردن آكلاشلديغی وجهله موسيو نجيب پاشا ۷ مارت سنه ۹٤ تاريخنده مدعئ عموميلكه تعيين ايدلمش اولديغی حالده بو تاريخدن ايكی كون اول يعنی ٥ مارت سنه ۹٤ تاريخنده مرحومك مقيم اولديغی اوطه‌يه كله‌رك مدعئ عمومی تعيين قلنديغنی تبليغ ايتمش ۱) وَعلی‌الخصوص ٦ مارت تاريخنده رسماً اركان حرب ميرلوالرندن ابراهيم پاشانك رفاقتنه ويرلمسنی طلب ايتمش دركه بوده ديوان حرب تشكيلاتنك غرائبندن اولسه سزادر . جريان حاله كوره شو مأموريتی نجيب پاشايه من غير رسم تبليغ ايدلمش وَ اوده تذكرۀ رسميه‌نی بكلمه‌دن، وَ عقلنجه برايش كوره‌جكمش كبی دامن درميان استعجال اوله‌رق ، اوكوندن اعتباراً ايفای وظيفه‌يه باشلامشدر.

۱) نجيب پاشا مأموريتنی شو صورتله تبليغ ايتدكدن صكره حائز اولديغی صفت ايجابنجه مرحوم ايله آنجق كنديسی اختلاط ايده‌بيله‌جكنی وَ هر نه ديه‌جكی وار ايسه كنديسنه سويلمسنی وَ عندالايجاب چاغيرمسی لزومنی افاده ايتمش وَ بو آره‌ده « سزده تركلرك بازنی اولديكز » ديه‌رك خاطرشكنلكده بولنمقدن وَبو تشبيه ايله مرحومه عاقبت حالنی اخطار ايده‌رك كنديسنی‌ده ،هم برآدم كبی كوسترمك كستاخلغندن چكنمه‌مشدر. مرحوم بو سوزدن بالطبع منفعل اوله‌رق جواباً : « اسناد ايتديككز بازنلكی قطعياً قبول ايتمم. بن دين و دولت و وطنمه صوك دقيقه‌يه قدر اك فداكارانه خدمتلرده بولندم . نه اسير اولدم، وَنه‌ده قلعه تسليم ايتدم. كوريلن مصائب حربيه‌نك فاعللری ايسه ميدانده‌در. ازان جمله‌ری‌ده شمديكی سرعسكر رؤف پاشادر. اوراق وحجج رسميه‌ايله ارتكاب ايتديكی اهانت و اسائی اثباته مقتدرم » ديمه‌سيله سكوته مجبور اولمش وَبنه برشی سويله‌مش وَياخود يازمش اولمق ايچون مرحومدن اوراق ودفاترينك نره‌ده اولديغنی صوراراق مدعئ عمومی صفتيله آنلری كوزدن كچيرمكه صلاحيتی اولديغنی بيان ايتمش ايسه‌ده « تحريراً سؤال ايتسه‌ده جوابنی ويره‌يم » ديه بت معقول بر مقابله كورديكندن خائباً وَخاسراً عودت ايتمشدر.

٦ وَ ٧ مارتده برحادثه اولمامش وَمرحوم ملاحظهٔ حال وعاقبتله دمكذار اولمشدر .

مارتك سكزنجى كونى — يعنى مأموريتنه دائر اولان تذكرهٔ رسميه تاريخندن بركون صكره — موسيو نجيب پاشا، مرحومك اوراقنى رسماً طلبه قيام ايتمكه قالقشمش ايسه‌ده اوراق مذكوره ، برآز اول حكايه اولنديغى اوزره ، ذاتاً مرحومك يانننده اولماديغى كبى اولسه‌ده ضياعدن وقايةً بونلرى كيمسه‌يه تسليم ايتمه‌مكى عزم وجزم ايتمش اولديغندن طلب واقعه غير معين برجواب ايله مقابله ايتمشدر .

دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينه

دولتلو افندم حضرتلرى

بالقان وَمؤخراً طونه قوماندانلقلرنده وَدها صكره روم ايلى عموم قوماندانلغنده بولندقلرى صيره‌ده اجرا اولنان مانوره وَحركات عسكريه‌يه متعلق طوتولمش اولاجغى طبيعى اولان اوامر جريده‌سى كيملر معرفتيله طوتولمش وَ مأمورلرى كيملردر وَشمدى بو جريده‌لر نه طرفده‌در بونلرينك بيلنمسى لازم كلمش اولديغندن كيفيتك مفصلاً صوب عاجزى‌يه اشعار بيورلمسى بابنده

١٥ ربيع الاول سنه ٩٥ و ٨ مات سنه ٩٤ مدعىٔ عمومى
فريق
نجيب

سعادتلو نجيب پاشا حضرتلرينه

سعادتلو افندم حضرتلرى

مانوره وَحركات عسكريه‌يه متعلق اوامر جريده‌سنى طوتمق ايچون رفاقت عاجزيده هيئت مخصوصه اولماديغندن بونوع جريده طوتولمامش وَاركان حربيه هيئتنه وظيفهٔ طبيعيه اولان بومسلكه هنوز اردوى همايونلرك هيچ برنده اقتدا اولنمامشدر . شوقدركه طرف عاجزيدن ويريلن اوامرك مسوده طرزنده صورتلرندن اكثرى وَمقامات عليه‌دن آلديغم اوامر ايله قوماندانلقلردن كلن تلغرافنامه وَتذكره‌لرك قسم اعظمى عاجزلرنجه محفوظ اولوب بونلردن برمقدارى وقت وزمان مساعد اولدقجه خدمت كتابتمده بولنان ضابطان معرفتيله دفتر صورتنده تبييض ايدلمش ايسه‌ده برچوغى اوراق پريشان حالنده اولديغى وَبالقان

قومندانلغندن وقعهٔ اخیرهٔ حربیه‌یه قدر دائما سیار بولندیغم جهتله جمله‌سنك جمع وتبییضنه اختلاس وقت اولنه‌مادیغی جواباً بیان اولنور .

۱۵ ربیع‌الاول سنه ۹۵ و ۸ مارت سنه ۹٤ سلیمان

۹ مارتده ، سرعسکر قائمقامی ساح پاشا تلقی ایتدیکی ارادهٔ سنیه‌یه امتثالاً مرحومك یانینه کله‌رك :

« شوکتلو افندمز حضرتلری محاکمه‌کزك عادلانه ومحقانه اجراسنی فرمان بیوردیلر تبشیر ایدرم ، وبرطلب واستدعاکز وارسه بامذکره طرفمزه کوندریکز » دیمش ومرحوم بالطبع دعا وتشکرله مقابله ایده‌رك مشارالیهك عودتندن صکره شو تذکره ایله آتیده‌کی استدعایی کوندرمشدر :

قائمقام پاشا حضرتلرینه

احوال عاجزانه‌می وبوبابده تمنیات مستمندانه‌می مبین عریضهٔ مخصوصهٔ چاکرانه‌می طبق ارادهٔ آصفانه‌لری وجهله لفاً تقدیم ایتدم . حقمده عدالتك ایجاباتنه حصر نظر مروت بیورملرینی وبومعروضاتك اجرای احکامنه منفرداً وصول دولتلری افندمزجه مشتبه ویا غیر ممکن کورولورسه چونکه قلعهٔ سلطانیه‌ده اقامتم ارادهٔ سنیه‌سی خواص وکلا قراریله استحصال قلنمش اولدیغندن باشوکیل پاشا حضرتلرینه ودها سائر ایجاب ایدنلره دخی عریضه‌مك ارائه‌سیله استجلاب مرحمت بیورملرینی وجدان حقایق آکاه فخیمانه‌لرندن انتظار ونیاز ایلرم .

۹ مارت سنه ۹٤ سلیمان

صورت استدعا

وقوع بولان استعفای عاجزانه‌مك قبولی ارادهٔ سنیه‌سنه کلیبولیده منتظر ایکن ذات سرعسکرینك ۳ شباط ۹۳ تاریخیله مورخ وامثالم مثللو کلیبولیده اقامت چاکرانه‌م حقنده ارادهٔ سنیه شرفسنوح بیورلدیغنی واستعفامك قبول ایدلدیکنی مشعر برقطعه تحریرات رسمیه‌سنی آلدم . وبرموجب ارادهٔ سنیه صورت مخصوصه‌ده کوندریلن واپوره رکوبمده سرعسکر پاشا حضرتلرینك یاوری محبوس واختلاطدن ممنوع اولدیغمی دخی بالاخبار قلیندجمی آله‌رق عاجزلرینی توقیف ایتدی . ایشته اوتاریخدن شوکونه قدرکه اوتوز اوچ کون اولیور

محبوس وَاختلاطدن ممنوعم . الده بولنان تحريرات رسميه يالكز قلعهٔ سلطانيه‌ده اقامتم ارادهٔ سنيه‌سنی باحث ايكن مؤخراً محبوسيتم خلاف رضای همايون اولمق لازمكلور . مدت موقوفيتك يكرمی سكز كونی قلعهٔ سلطانيه‌ده بالامرار بودفعه نه‌مابين همايون وَنه‌مقام سرعسكريدن وَياخود استعفا منسبتيله كسب ايديلن تعلق ايجاب طبيعيسی اوله‌رق باشوكالت جانب عاليسندن هيچ برامر رسمی ١) اولمقسزين بحريه نظارتنك خداوندكار سواريسنه واقع اولان اشعاری اوزرينه ياقه پاچا درسعادته كتورلدم . شمدی‌ده باب سرعسكريده واقع طاش قشله‌ده براوطه‌يه قونولدم. اطرافه تيمور پارمقلق وَچفته چفته سونكولو نوبتجيلر وضع واقامه قلنه‌رق تحقيراتك ممكن اوله‌بيلن قسمری اجرا اولندی . اليوم حائز اولديغم رتبهٔ مشيريت بومثللو تحقيراتی متجمل وَبوكا مساغ علی شمل دكلدر ظن ايدر وَمحاكمه ايچون جلب ايدلمش وَهنوز افعال وحركاتنه دائر سؤال وجواب بيله وقوع بولمامش برقوماندان عمومی حقنده تجويز ايدلن بومعامله سلطنت سنيه‌نك نشر واعلان ايتمك ايستديكی اصول عادلهٔ محاكماتك وقع وقيمتنی محلدر اعتقادنده بولنورم . برده بوحقارته ضميمهٔ فاجعه اولمق وزره فؤاد پاشانك تحت محافظه‌سنه ترك ايدلدم . بوپاشا طونه‌عموم قوماندانلغنه تاريخ تعيينمدنبری رفاقت عاجزانه‌مده اولوب فلبه اوكنده وقوع بولان حادثهٔ اخيرهٔ حربيه‌ده بوزولان فرقه‌لردن برينك قوماندانی ايدی . حسب الاصول طرف عاجزانه‌مدن كندوسنك مسئوليتی وَحائز اولديغم قوماندانلق ايجابنجه ويريلن اوامره توفيق حركات ايدوب ايتمديكنك تدقيقی عاجزلرينه متعلق وعائد ايكن بنده‌كزك بولايره عزيمتمله فؤاد پاشا وَرفقاسنك درسعادته وقوع مأموريتلری اردوجه اقتضا ايدن بوتدقيقاته وقت براقامش وَختامی قريب العهد اولديغی كوملجنه‌ده رسماً خبر ويريلن مسألهٔ حربيه‌دن صكره ايجاباتنه باقلمسی يولنه

---

١) مرحوم ٥ وَ ٦ وَ ٨ شباط تاريخلرنده سرعسكر رؤف پاشا ايله صدر اعظم وفيق پاشا وَ مابين آره‌سنده جريان ايدن مخابراته وَ بو مخابراتك مندرجاتيله صدور ايدن ارادهٔ سنيه‌يه برنجی محاكمه كوننه قدر واقف اولامديغی جهتله كرك بو استدعابی يازديغی تاريخده وَكرك برنجی محاكمه كوننه قدر يالكز رؤف پاشانك معهود ٣ شباط سنه ٩٣ تاريخلو تحريراتيله موقوف وَ محبوس اولديغی ظننده بولنمش وَ ابتدای محاكمه‌يه قدر مستدعيات و محرراتنده او يولده ادارهٔ لسان ايتمشدر .

کیدلمش ایدی . فوأد پاشا ایسه هم سفسطه ایله ستر قصور ایتمك وهم‌ده تابع اولدیغی بعض افکار غرضه خدمت ایتمك عزمیله علیهمده شکایتنامه تنظیم وبولدیغی قوای معاونه سوقیاتیله امرحبس وتوقیفمی تحصیل ایلدی ١) معتمده بولنان وحسب الاصول بنم طرفمدن تحت مسئولیته آلنمسی لازم کلن برمأمورك شکایتی اوزرینه هم محبوسیتم وهم‌ده آنك ید محافظه‌سنه متروکیتم شمدی‌یه‌دك امثالی نامشهود برمعاملهٔ غیرلایقه اولدیغی کبی یانمده محفوظ اولوب‌حین محاکمه‌ده

---

١) بو افاده‌دن آکلاشلدیغی اوزره مرحوم او اثناده فوأد پاشانك شکایتی اوزرینه حبس وتوقیف اولندیغی ظننده بولنمش وچونکه کومجنه‌ده بولندیغی صیره‌ده ، قلبه بوزغونلغندن صکره اسکیجه و ینیجه‌یه چکیلن فوأد پاشانك ، ارکان حرب قائممقامی بدری بکك ـ الیوم اشقودره والیسی بولنان میرلوا بدری پاشادر ـ اخطاریله وهرحالده مومی‌الیهك قلمیله ، او بوزغونلغی مرحومه اسناد یوانده و مرحوم علیهنده بر لایحه ترتیب وتنظیم ایده‌رك مومی الیه بدری بکه تودیعاً استانبوله کوندردیکنی موثوقاً خبرآلمش‌اولوب کرك بوخبره وکرك حقیقت‌حاله تمامیله واقف اولمامسنه بناء حبس وتوقیفنی بدری بکك سرعسکر رؤف پاشایه و مابینه تقدیم ابتدیکی مذکور لایحه‌یه عطف ایتمش‌در . واقعا بدری بك فوأد پاشا لایحه‌سنی کمال اهمیتله تقدیم ایده‌رك مرحومه تحمیل خطایا ایچون بالذات زبا- ندرازلقده ومعلوماتفروشلقده بولنمقدن دخی چکنمه‌مش و حتی فوأد پاشا کبی قلبه اوکنده بوزغونلق ویرن فریق شاکر پاشاده ـ اناطولی مفتشی ایکن وفات ایدن مشیر شاکر پاشادر ـ ارکان حرب میرآلایی ضیا بك یدیله ـ مومی‌الیهك عواقبی حقنده معلومات آلنه‌مامش‌در ـ ینه مرحوم علیهنده و عینی زمانده دیکر بر لایحه کوندرمش ایسه‌ده ایضاحات سالفه‌ده کورلدیکی اوزره ، مرحومك حبس وتوقیفی نه فوأد و نه‌ده شاکر پاشا لایحه‌لرندن منبعث اولوب بوس بوتون بشقه اسبابدن نشأت ایتمش‌در.مع مافیه مشارالیهما پاشالر بالاخره درسعادته جلب ایدلمش و فوأد پاشا درسعادت قوماندانلغنه و مرحومك محافظلغنه تعیین اولندیغی کبی شاکر پاشاده مدعیٔ عمومی معاونلکنه مأمور ایدلمش‌درکه معروضات واقعه‌لریله مرحوم حقنده‌کی حسیات مخصوصه‌لری شایان التفات واستفاده کورلمش دیمکدر.

عمدة الحقایقده مطالعه ایدیله‌جکی وجهله فوأد و شاکر پاشالرك مرحوم ایله برمعارفهٔ خصوصیه‌لری اولمایوب حرکت مبسوطه‌لری‌ده مجرد کندی خطا و قصورلرینی ستر ایتمك مقصدینه مبتنی وهرکسك ذات وشخصی مساعدهٔ وجدان واذعاننه کوره مدافعه‌یه چالشمسی طبیعی ایسه‌ده بدری بکك مشار الیهما کبی علیهده بولنمق ایچون هیچ بر سببی اولمادیغی وباخصوص مکتبده تا طلبه‌لکی زماننده‌نبری پدر مرحومك لطف و توجهنی کورمش بولندیغی حالده ، مرحوم علیهنده لایحه ترتیب وتحریر ایده‌رك و بونی حاملاً استانبوله کیده‌رك « محافل ومجالسده و اوته‌ده بریده شارلاتانلق ایتمسنه » وباخصوص مقصد عزیمتنه نظراً فوأد پاشادن آلدیغی اذن ایله اکتفا ایتمیه‌رك ، نفسنده مرحومدنده بالواسطه رخصت آله‌جق قدر جرأت بوله بیلمسنه تأسف ایتمه‌مك قابل دکل‌در .

برائت ذمتمه خدمت ایده‌جك برطاقم اوراقی‌ده تحت مخاطره‌ده براقمش اولیوز. حاصلی ولی نعمت بیمتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرینك عادلانه وَمحقانه اجرای محاکمه اولنه‌جغنه دائر واقع اولان تبشیرات سنیه‌ری اوزرینه فؤاد پاشانك تحت امرینه براقلمقلغم حیاتمی ، وجدانمی ، حقوقمی ، ناموسمی تهدید دیمك اوله‌جغندن وَعاجزلری کبی موقوفین حسب‌الاصول دیوان حربك تحت امرنده اولان هیئت محافظه نظارتی آلتنده بولونمق لازم کله‌جکندن یاقولکزك بویله برهیئت قانونیه تحت نظارتنه ویرلمسی وَیاخود امرای عسکریه‌دن بکاقارشی رسماً ابراز عداوت ایتمه‌مش برینك محافظ تعیین قلنمسی خصوصلرینی عرض واسترحام ایدر وَبرده محاربهٔ حاضره‌ده علاقه‌دار مشیران وَ فریقان حضراتندن دها پك چوق ذات اولدیغی حالده بالاستثنا بنده‌کزك موقوفیتم وَخصوصیله اکثرینك رأس مأموریتده مستخدمیتی البته برسببه مستند اوله‌جغندن اوسبب هر نه ایسه اول امرده آنك اجرای محاکمه‌سیله تبریهٔ ذمت ایتدیکم حالده محاکمات باقیه ایچون تخلیهٔ سبیلمله سائر مشیران وفریقاندن وقوع بولاجق استیضاحات یولنده سؤال وجواب بیورلمسنی عدالت سنیه نامنه تمنی ورجا ایلرم

۱۶ ربیع‌الاول سنه ۹۵ و ۹ مارت سنه ۹٤ سلیمان

شو استدعا تدقیق اولنورسه ایکی مطلبی حاوی اولدیغی کوریلورکه برنجیسی. فؤاد پاشانك محافظلقدن قالدیرلمسی وَایکنجیسی‌ده بالاستثنا موقوفیتنه سبب نه‌ایسه اولا اوسببك اجرای محاکمه‌سی‌در .

فؤاد پاشانك تحت نظارتنده بولنمقدن شکایت ایتمسی ، متن استدعاده بیان اولنان وَنوط صورتنده ایضاح ایدیلن احوالدن وَ مشارالیهك محافظ بولندیغی صیره‌ده اظهار ایتدیکی بعض معاملات درشتانه‌دن منبعث اولدیغی کبی ۱) ایکنجی مطلبی‌ده ، رؤف وَ وفیق پاشالرك مازالبیان تذکره‌لری مندرجاتنه هنوز واقف اولمامقله برابر، کرك کلیبولیده وَ کرك قلعهٔ سلطانیه‌ده بولندیغی مدتجه آلمش

۱) فؤادپاشا بنی ازعاج وتحقیرایچون، موقوف بولندیغم اوطه‌نك قپوسی‌اوکنه کله‌رك ایری ایری کزینور وَ قره‌غول ضابطانی چاغیره‌رق صوت بلند ایله بنم اختلاطدن شدتله ممنوع اولدیغمه وَسائره‌یه دائر اعطای اوامر ایله نمایشلر یاپارایدی. معیتمده بولندیغی مدتجه بندن دائما معاملات تلطیفیه کورن بو پاشانك کأن کندیسنه برکوتولك ایتمشمده شمدی بندن اخذ ثار ایدییور ایمش کبی کوستردیکی اوضاع جملیه بنی پك زیاده مضطرب ایتمکده ایدی » [عمدة‌الحقایق]

اولدیغی بعض حوادث وَ خصوصیله رؤف پاشانك بصیرت غزته‌سیله نشر ایتدیردیکی اعلان غیر رسمینك خلاصهٔ مندرجاتی پولتیقه‌یه عائد بعض اسنادات ایله ذهن همایونك تغلیط ایلدیکنی مبلغ وَ اثنای محبوسیتده کوستریلن شدائد معاملات دخی طوتولان مسلکك صحت ووثوقنی مؤید اولدیغندن . اول امرده پولتیقه‌جه وقوع بولان اسناداتك ماهیتی وَاساسسزلغی اکلاشیلیرده آندن تبریه ایدرسه ذات شاهانه‌نك عودت امنیتنی استحصال وَمفتریاتك مرتبهٔ شناعتنی افهامه موفق اوله‌رق تشویش ایدیلن افکار همایونی تصحیح واصلاح ایده‌بیله‌جکندن وَمحاربه‌جه ذاتاً هیچ برخطا وَقصوری اولمادیغندن شماتت اعدانك مجرد تغلیط ذهن ایچون ابداع ایلدیکی اتهامات حرکات عسکریه‌دن پك واضح اوله‌رق تبریهٔ نفس ایله برابر بلکه کندیسنه اسناد تهمت ایدنلرك جانی وَمهین دولت اولدقلرینی ادلهٔ رسمیه وَمعقوله ایله اثبات ایده‌جکنی ظن و اعتقاد ایتمسندن نشأت ایتمش وَبوایکی مطلبدن برنجیسی هرنصلسه ترویج اولنه‌رق برقاچ کون صکره فواد پاشانك یرینه آل یناق مصطفی پاشا زاده فریق محمد پاشا تعیین ایدلمش ایسه‌ده، مطلب ثانی نظر اعتباره آلنمامشدر .

ایرتسی کونی قائممقام نوری بك واسطه‌سیله مدعیٔ عمومی نجیب پاشایی جلب ایده‌رك مشیر صفوت وَفریق علی حیدر پاشالرك اثنای محاربه‌ده رفاقتنده بولنان وَ ارتکاب ایتدکلری خطالره بناءً توبیخ و آزار ایدیلن امرادن اولدقلری جهتله دیوان حربده اعضا صفتیله بولنملرینی قبول ایده‌میه‌جکنی تبلیغ ایتمش وَمرحومك بوافاده‌سی‌ده هرنصلسه شایان ترویج کوریله‌رك برکون صکره نجیب پاشا، صفوت وَعلی پاشالرك لزوم تبدیلنی باتقریر سرعسکر قائممقامی سامح پاشایه یازدیغی کبی رؤف پاشانك روسیه‌دن عودتندن برزمان صکره‌ده سرعسکر قائممقاملغندن منفصل اولان سامح پاشا، صفوت پاشانك، وَلهلی فریق فیضی پاشا، علی پاشانك یرلرینه اعضا تعیین اولنمشدر ۱)

۱) مقام جلیل قائممقامیٔ سرعسکری‌یه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه مأمور دیوان حرب اعضاسندن مشیر دولتلو صفوت پاشا حضرتلری غرب اردوسی قوماندانلغی نامیله وَ فریق سعادتلو علی پاشا حضرتلری ایسه هرسکده برنجی فرقه قوماندانلغی نامیله مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلری قوماندانسنده بولنمش اولدقلرندن دیوان حرب مذکورده مشارالیهمانك اعضالغی قبول ایده‌میه‌جکنی عاجزلرینه رسماً بیان ایتمش اولدقلرینه وَ جزا قانوننامهٔ همایونك ۵۹ نجی

مارتك اون‌دردنجی کونی مدعیٔ عمومی نجیب پاشا ، مرحومك موقوف اولدیغی اوطه‌یه کله‌رك قره‌طاغدن جلب ایتدیکی عسکرله دده اغاجنه چیقدیغی کوندن ابتدای تاریخ استعفاسی اولان ۳ شباط ۹۳ تاریخنه‌قدر امتداد ایدن قوماندانلقلرنده‌کی حرکات حربیه نظر محاکمه‌دن کچه‌جکی جهتله آکا کوره مدافعاته حاضرلنمسنی اخطار ایتمشدر . حالبوکه مرحوم ۹ مارت تاریخلو استدعاسنه موافق برجواب ویریلیر واول امرده پولتیقه‌جه اجرای محاکمه‌سنه مساعده اولنور امید وانتظارنده بولندیغندن مدعاسنی تأیید ضمننده دیوان حرب رئیسی مشیر عزت پاشایه شومذکره‌یی تحریر وارسال ایلمشدر .

دیوان حرب ریاست جلیله‌سنه

عاجزلری اوتوز سکز کوندنبریدرکه محبوس واختلاطدن ممنوعم . محاکمهٔ چاکرانه‌مه مدعیٔ عمومی تعیین قلنان فریق نجیب پاشا حضرتلری دده‌اغاجنه

ماده‌سی حکمنجه مشارالیهك بو دعوایه حق وصلاحیتی درکار بولندیغنه مبنی مشارالیهمانك دیکر شعبه‌یه تعیینیله یرلرینه قوماندانی آلتنده بولنمیان آخر بر مشیر و فریقك انتخاب و تعیینی منوط امرو ارادهٔ جناب قائممقامیلریدر اولبابده

۱۸ ربیع‌الاول سنه ۹۵ و ۱۱ مارت سنه ۹٤ نجیب

دار شورای عسکری اعضاسندن دولتلو سامح پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

ذات دولتلرینك روم ایلی جهتی دیوان حرب اعضالغنه مأموریتلری خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق و شرفصدور بیورلدیغی باش وکالت جانب عالیسندن باتذکرهٔ سامیه امرو اشعار بیورلمغله بیان کیفیته ابتدار اولندی .

۸ ربیع‌الاخر سنه ۹۵ و ۳۰ مارت سنه ۹٤ رؤف

فریق سعادتلو فیضی پاشا حضرتلرینه

سعادتلو افندم حضرتلری

ذات والالرینك روم‌ایلی جهتی دیوان حربنده بولنان فریق سعادتلو علی حیدر پاشا حضرتلریله بجایش مأموریتلری خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق وشرفصدور بیورلدیغی باش وکالت جانب عالیسندن باتذکرهٔ سامیه امر و اشعار بیورلمغله بیان کیفیته ابتدار اولندی . ۸ ربیع‌الاخر سنه ۹۵ و ۳۰ مارت سنه ۹٤

صفوت وعلی پاشالر بو صورتله تبدیل ایدلمشلرسه‌ده بالاخره مرحومك ینه اسباب قانونیه‌یه بناء نجیب ، شاکر ، علی نظامی ، نصرت پاشالرك مأموریتلری حقنده سرد ایتدیکی شکایات محقه استماع اولنمامشدر .

یوم خروجمدن استعفای عاجزینك یوم قبولی اولان ۳ شباط ۳۹ تاریخنه قدر امتداد ایدن حركاتمك نظر محاكمه‌دن كچه‌جكنی بیان ایلدی . شو حالده روم ایلنده یدی آیدنبری دوران ایدن حركات عسكریه‌ده تدقیق بیوریله‌جق دیمك اولیور . دده اغاجندن شیبقه‌یه كلنجه‌یه‌قدر دوام ایدن حركات عسكریه‌نك محمد علی پاشا وَعثمان پاشا حضرتلرینه جهت تعلق وارتباطی اولدیغی كبی اووقت تحت قوماندای عاجزیده اولوب یكی زغره قوماندانی بولنان رؤف پاشا حضرتلرینه دخی تعلقی اولدیغنه وَشیبقه‌ده كذران اولان بالقان قوماندانلغی مدتجه ینه طونه عموم قوماندانی بولنان محمدعلی‌پاشا وَپلونه قوماندانی اولان عثمان پاشار حضراتیله وضعیت مركزیه حسبیله دفع وتنكیل دشمن ایچون مخابرات عدیده وقوع بولدیغنه وَمؤخراً طونه عموم قوماندانلغنه ترقیٔ چاكری وقوعنده بالقان قوماندانلغنه تعیین اولنان رؤف پاشا حضرتلریله اورخانیه‌ده بولنان شوكت پاشا حضرتلری وَآندن صكره عموم روم ایلی قوماندانلغیله مبجلیتم اوزرینه ینه شیبقه‌ده بولنان رؤف پاشا وَاورخانیه جهتنه تعیین قلنان محمد علی پاشا وَمؤخراً بالقان قوماندانی نصب اولنان احمد ایوب پاشا وَقارلی قوماندانلغنه لچن شاكر پاشالر حضراتیله‌ده برچوق مخابرات امریه جریان ایلدیكنه وَخصوصی قوماندانلقلرنده بولندیغم جهتلرك مواقع وَفرقه قوماندانلریله‌ده برصندق طولوسی مخابرات تعاطی قلندیغی كبی مابین همایون ، مقام سامیٔ صدارت، مقام جلیل سرعسكری وَمجلس عسكری‌ایله علی‌طریق‌المخابره وَیاخود طوغریدن طوغری‌یه برچوق امر اخذ وتلقی ایلدیكنه مبنی بونلرك تدقیقاتنه وصول حاصل اولمقسزین طبیعی بر رأی ومسلك استخراج اولنه‌میه‌جغندن وَبویدی آیلق اوراق تدقیقاتی لااقل ایكی‌یدی آیه موقوف اولوب كرك حسب‌المناسبه اسامیسی معروض ذوات‌ایله وَایكنجی درجه‌ده بولنان فرقه قوماندانلریله وَكرك مقامات‌عالیه‌ده بولنان ذوات‌ایله حسب‌الایجاب جریان محاكمه دخی لااقل یدی آیه وَآندن صكره ویریله‌جك حكم مضبطه‌لرینك تنظیم وتقدیمی دخی برقاچ آیه متوقف قاله‌جغندن وَشو مدت ایچنده ایسه بنده‌كزدن ماعدا محاربهٔ حاضره‌ده علاقه‌دار بولنانلرك اكثری رأس مأموریتده وَبر آزی‌ده نخنه‌سنده آرامسز عز وحضور اولدیغی حالده یالكز بنده‌كزك بویله‌سنه‌لرجه محبوسیتم افندمزك وعد وتبشیر بیوردقلری عدالتك ایجابنه اعتقاد چاكرانه‌مجه منافی كوزندیكندن

بنده‌كزك دخی محاربه‌ده علاقه‌دار سائر مشيران وفريقانك نائل اولديغی معامله‌ٔ آزادكی‌يه نائليتم وآنلر نه‌طريق ومسلك ومعامله ايله مسئول بولنه‌جقلر ايسه بنم‌ده آنلر حقنده مقرر قاعده‌يه تابع بيورلمقلغم وَاكر محبوسيتمه ديكر برسبب مستقل وارايسه اول امرده آنك اجرای محاكمه‌سيله حقمده برشی تبين ايتمديكی حالده عموم حقنده بی‌دريغ بيوريلان مساعدهٔ معروضه‌دن استثنا وَمحروم ايدلمه‌مكلكم خصوصلرينی كمال سوز وكداز ايله عرض واسترحام وَبوبابده ديوان حرب هيئت كرامنك عدالت وحقانيتنه دخالت والتجا ايدرم اولبابده

۱٤ مارت سنه ۹٤ سليمان

مرحوم، برطرفدن بواستدعانی يازمقله برابر ديكرطرفدن‌ده اوراق مهمه‌سنی جلب ايله محاكمه ايچون حاضرلانمغه لزوم كورمش وَدبی زاده‌سی بيكباشی راشد افندی‌ينی اوطه‌سنه دعوتله آميرال قومبره‌له‌مودوع وَمؤخراً ويرديكی نشان اوزرينه قلعهٔ سلطانيه محافظی فريق حسين پاشانك استانبولده اون قپانده‌كی خانه‌سنه منقول وَ اوراده محفوظ اولان اوراق مهمه صندغنی خفياً يانـنه كتيرمسنی تنبيه ايتمشدر .

سالف‌البيان استدعادن برنتيجه حاصل اولمامش اولوب شوقدركه ايلك محاكمه ضبطنامه‌سنده كوروله‌جكی اوزره ، صدارتك حبس وتوقيفه دائراوله‌رق ديوان‌حربه توديع‌ايديلن ٦ شباط ۹۳ عرض‌تذكره‌سيله بوبابده‌كی ارادهٔ‌سنيه‌يی مبلغ اولان ۸ شباط ۹۳ تاريخلو تذكره‌سنده «وظائف عسكريه‌سنجه اولان محاكمه‌سی بعده ديوان حربده وَافساد اذهانه دائر بولنان حركاتنك محاكمه‌سی دخی حسب‌القانون ديوان عاليده اجرا قلنمق اوزره مشاراليهك شمديدن تحت توقيفه آلنمسی» عباره‌سی موجود اوله‌رق ، سياق اشعار «اوّل امرده سلطنت سنيه عليهنده‌كی نشريت فسده محاكمه‌سنك ديوان‌عاليده رؤيت اولنمسی» معناسنی تضمن ايده‌بيلديكندن ، مرحومك استدعاسی اوزرينه ابتدا ديوان حربده‌می ويخود ديوان‌عاليده‌می محاكمه‌سی ايجاب‌ايده‌جكنده ديوان حرب هيئتنجه تردد ايدلمش وَحتی رؤف پاشا هرنصلسه هيئتی اقناع ايده‌مديكندن مقام صدارتدن استيضاح كيفيته لزوم كورولمش ايسه‌ده صدارتدن وارد اولان جوابنامه‌ده عبارهٔ

مذكوره « اولا ديوان حربده اجراى محاكمه‌سى » صورتيله توضيح ايدلمى اوزرينه ديوان مذكورجه امر محاكمه مقدماتنى تهيئه‌يه تشبث ايدلمشدر ١)

رؤف پاشانك روسيه‌دن عودتى اوزرينه مشاراليه بركاغد يازمسى مرحومه برطرفدن معرض خيرخواهيده اخطار ايدلمش ورؤف پاشا كبى برمغوض پركينه كاغديازوبده آندن ثمرۀ حسنه بكله‌مك مستبعد كورلديكندن بواخطاره اولا موافقت ايتمك ايسته‌مه‌مش ايسه‌ده اخطار تكرر ايتديكندن وبو تكرر ، بلكه عالم بالادن بويله ارزو اولنيور ، ذهابنى حاصل ايتديكندن رؤف پاشايه قارشى حقيقى اولان وضع وحالنى وماسبق وقايعى مصور ومرحومك اظهار ايتديكى صور ائتلافيه‌يه مقابل رؤف پاشانك كوستردیكى اوضاع درشتى يى معرف ، هم معترضانه وهم مسترحمانه ، برتذكره قلمه آله‌رق محافظه‌سنه مأمور قائمقام نورى بك ايله توديعاً مشاراليهه كوندرمشدر . تذكره شودر :

---

١) باش وكالت جانب ساميسنه

معروض چاكر كمينه‌لريدركه

دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك سيأت وخطيئات واقعه‌سندن طولايى تحت توقيفه آلنه‌رق اجراى محاكمه‌سى استيذاننى شامل اولان تذكرۀ ساميۀ آصفانه‌لرنده وظائف عسكريه‌سنجه اولان محاكمه‌سى بعده ديوان حربده وافساد اذهانه دائر بولنان حركاتنك محاكمه‌سى دخى حسب القانون ديوان عاليده اجرا قلنمق اوزره مشار اليهك شمديدن تحت توقيفه آلنمسى عبارۀ عليه‌سى مندرج اولوب آنك اوزرينه متعلق بيوريلان ارادۀ سنيۀ حضرت پادشاهى دخى هامش تذكرۀ ساميه‌ده مسطور اوله‌رق منطوق عاليسى اوزره مشاراليه تحت توقيفه آلنمش وديوان حربجه دخى محاكمه‌سنه باشلانمق اوزره حاضرلانمقده بولنلمش ايسه‌ده عبارۀ مذكوره ميانده بولنان بعده كلمه‌سى مشاراليهك ديوان حربده اجرا اولنه‌جق محاكمه‌سى ديوان عاليده اجرا بيوريله‌جق محاكمه‌سندن صكره‌مى يوقسه اول امرده ديوان حربده‌مى محاكمه‌سى اجرا اولنه‌جغى بحثنده ديوان حربجه تردد حصوله كتيرمش اولديغندن وبو وجه معروض ديوان حربجه محاكمه‌سنه حاضرلنمقده بولنديغندن حاصل اولان اشتباه برطرف اوله‌رق آكا كوره ايجابى اجرا اولنمق اوزره بوبابده اولان امر وارادۀ عليۀ داور افخميلرينك سريعاً اشعار وارادۀ سنيه‌يى متضمن ومبلغ اولان ايكى قطعه تذكرۀ ساميۀ آصفانه‌لريله بوبابده ملفوف اولان تذكرۀ چاكرى منظور عالئ خديويلرى بيورلمق اوزره لفاً تقديم قلنمش اولديغندن بونلرك دخى ينه طاقيله اعاده وتسيار بيورلمسى بابنده ٢٨ ربيع الاول ٩٥ و ٢٠ مارت ٩٤ رؤف

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلرى

مفاد اشعار ساميۀ سپهداريلرى معلوم شاورى اولدى . سليمان پاشا حضرتلرينك

سرعسکر رؤف پاشا حضرتلرینه

معروض عاجزیدر .

ذات سامیلرینه عرض ایده‌جکم مواد آتیه . وقتیله کوردیکم معامله‌ٔ مروتمندانه‌یه قارشی استعمالنه بورجلو اولدیغم وظائف انسانیه‌یی حقیله استعمال ایتدیکمی ارائه وَیکی زغره وقعه‌سندنبری حقمده تجویز بیوریلان تعدیاته قطعاً مقابله ایتمکسزین یالکز اورته‌ده عمومی قوماندانلق مسأله‌سنك استقبال ایده‌جکی وخامتدن وَپازارجقده‌کی متارکه ایشندن طولایی بعض مرتبه حسبحال صددنده اولدیغی عرض ایله تبیین حقیقت ایتمك ایستر وَ بونلر خارجنده قالان حسیات وظنیات ومرویات کاملاً خلاف واقع اولوب اکر قناعت دولتلری آنلرك صحتی جهتنده ایسه بو بابده‌کی خطانك تصحیحنی وَدکلده بو یاپیلان معامله مجرد انسانلرك محکومی اولدیغی بعض اغراض وافکاردن منبعث ایسه شو ساعته قدر کوردیکم ظلم وجفا پك طاقتفرسا اولوب ، اکر بنی ازمك مقصودکز ایدیسه ایشته اوده حاصل اولدیغندن ، بوندن ایلرو کیدلمه‌مسنی انسانیت نامنه اوله‌رق استدعا ایدرم .

دده اغاجندن ادرنه‌یه وصول عاجزیده ذات والالری یکی زغره‌ده

دیوان عالی‌یه عائد اولان محاکمه‌سنه بعده باقلیق اوزره اول امرده وظائف عسکریه‌سنجه محاکمه‌سنك دیوان حربجه اجراسی لازم کله‌جکندن ایفای مقتضاسنه همت بیورلمسی سیاقنده ترقیم هامشه ابتدار وَ اوراق ملفوفه طاقیله اعاده وتسیار قلنمغله اراده افندمکدر .

سلخ ربیع الاول سنه ۹۵ وَ ۲۲ مارت سنه ۹٤ — وفیق

مذکور عباره‌نك صورت تحریرینه کوره مرحومك ابتداءً نشریات فاسده وَاخلال آسایش تهمتلریله دیوان عالی‌یه سوق متصور اولدیغی وَ تذکره‌ده اومقصدله یازلدیغی حالده بالاخره سلطنت سنیه علیهنده نشریات فاسده اطلاق اولنه‌جق آثار ومکاتیبه دسترس اولنه‌مامسی وَرؤف پاشانك ٥ شباط تاریخلو تذکره‌سنده وَاسنادات مختلفه آراسنده اهمیت مخصوصه ایله بحث ایتدیکی صفوت پاشا لایحه‌سیده صورت مطلوبه‌ده کوروله‌مامسی حسبیله تبدیل تذکر ایدیله‌رك دیوان حربجه محاکمه‌سنه قرار ویرلمش اولمسی محتمل اولدیغی کبی - مرحوم عمدة الحقایقده بوصورته قائل اولمش وَ آکا کوره . سرد مطالعات ایتمشدر - معناجه حاصل اولان بوتردیدك بعده کلمه‌سنك محلنده استعمال اولنمامسندن وَبناء علیه عباره‌نك « وظائف عسکریه‌سنجه اولان محاکمه‌سی دیوان حربده وَ افساد اذهانه دائر بولنان حرکاتنك محاکمه‌سی حسب القانون دیوان عالیده بعده اجرا اولنمق اوزره شمدیدن تحت توقیفه آلنمسی » صورتنده یازلمامسندن والحاصل ضعف تألیفدن ناشی اولمسیده مأمولدر .

بولنيورلرايدى. بالقان قوماندانلغنك اوصيره ده عاجزلرينه احاله سى، وقتيله معيتكزده
بولنديغم جهتله. محجوبيتمى موجب اولمش وَرضاى دولتلرينى تحصيل ايتمك
اخص آمالم بولنمش ايدى . اوكونلرده ذات عاليلرى يكى زغره يى ترك ايله
قره پيكاره چكيلمك عزمنده بولنمقده ايديلر . استانبول بو جهته شدتله مخالفت
كوستر ديكى كبى سزى يكى زغره ده طوتمق ايچون طرف عاجزى يه ده بربرينى
مؤكد اوامر عديده كوندرديلر . نهايت يكى زغره يى ترك ايچون طرفكزدن
طوغريدن طوغرى يه وقوع بولان مخابره نتيجه سى اوله رق استانبول سزه اظهار
اغبرار ايله شمنى مركز قوماندانلغنه تحويل مأموريتكزى اجرا ايتدى .
اواثناده ايدى كه ذات ساميلريله باتلغراف اسكى زغره تعرضى قرارلاشديرلمش
وَايكى اوچ كون صكره ده حركت مصمم بولنمش ايدى . بويله مغضوباً عودتلرينه
ادب ووجدانم قائل اوليه رق وَ برموجب قرار حركت تعرضيده سزكله ده
بولنمغكزى وَمظفريته اشتراككزى آرزو ايده رك مقام قائممقامى يه اسكى زغره
مسأله سنك ختامندن صكره آلديرلمكزى رجا ايتدم وَاورادن ده قبول جوابنى
آلدم . بوجوابك فرداسى كونى ايدى كه رادينه ده ملاقاتمز واقع اولدى . طبق
انتظارم وجهله طرف دولتلرندن حسن قبول كوردم. وَخاطرمده قالديغى وجهله
عربه جى كوينده ملاقاتى قرارلاشديردق . نه چاره كه فرقهٔ عليه لرى بزم اسكى
زغره يه هجوممز كونى دوچار هزيمت اولمش . مقدما عرض ايتديكم وجهله عاجزلرى
ايكى كون متمادياً سزكله مخابره يه چالشدم . ايلك كيدن آدملر يكى زغره يه قدر
وارارق دشمنك يكى زغره يى ضبط ايتديكى وَسزى بولامادقلرى خبرينى
كتيرديلر. ايكنجى كيدنلركه، بزم ياور جبار افنديله بش اون سواريدن عبارت ايدى،
آنلرى قازاقلر قارشوليه رق رجعت ايتمشلر. حاصلى سزدن خبر آلمق خصوصنده
توجه ايدن مأيوسيتدن صكره چاره سز قاله رق اسكى زغره اوزرينه تعرض اولندى.
ساعت آلتى راده لرنده ايدى كه اسكى زغره استرداد ايدلدى . ساعت اونه
طوغرى اسكى زغره يه كلان روس فرقه سنى سزك فرقه كليور ظنيله سلاملامغه،
استقباله چيقدق . طوپ منزلنه ياقلاشنجه يه قدر آكلايه مدق . مؤخراً دشمن
اولديغى تحقق ايتدى . اووقت سزك نره ده قالديغكزى تفكره طالدق .
نهايت ساعت اون برى كچمش ايدى كه چركس حاجى بك كلدى وَامداد طلب ايتدى.
موقعكزى صوردم ، اوچ درت ساعت اوزاقده براوزمانده براقدم، ديدى .

درحال اوصره‌ده چرپاندن کلش وَیوب اوزرنده طوران محمدخلوصی پاشایه آلتی طابورله امدادکزه یتشمسی امرینی ویردم . وَ حاجی بکی‌ده برپاوره ترفیق ایله وَخلوصی پاشـایه یازدیغم تذکره ایله برابر موسی‌الیهه کوندردم . لکن بونلر خلوصی پاشانك یانه کیدنجه‌یه قدر ساعت آقشام اون ایکی‌یه یاقلاشمش ایدی. خلوصی پاشاجواباً «اورته‌لق قارارادی وَچرکس، حیوانم یورغوندر بن سزه قلاغوزلق ایده‌مم بن شـو اوزمانده براقـدی ایدم اما حالا اورادەمیدرلر دکیلدرلر بیلمم ، دیوب بزه دلالتدن استنکاف ایتدی وَصاووشدی . شمدی نه امرکز اولور» دیه سـؤال ایتدی . لکن خلوصی پاشادن بوخبری آلمادن برازاول ایدی‌که یولنی شاشیرمش وَعسکراولدیغمزی آکلایه‌رق بزم اردوکاهه کلش، اسمنی بیلمدیکم برچرکس دها ظهور ایتدی . بوچرکس سـاعت یدی راده‌لرنده فرقه‌کزك کاملاً بوزوله‌رق قره پیکاره طـوغری چکیلدیکی خبرینی کتوردی . بوحالده آرتق یاپه‌جق برشی قالمادیغی آکلاشلدی . اکر وقتیله استمداد اولنسـه‌یدی معـاونت ایتمه‌مك قابلی ایدی ؟ آنك اوزرینه شیقه‌یه متوجه اولان اردونك یوزینی یکی زغره‌یه چویرمکه وَاورایی استردادە مجبور اولدق. اوزمان فرقهٔ علیه‌لری بزه مربوط ایکن‌نه‌شکایت وَ نه‌ده واقعه‌یی‌حکایت ایتدم . یالکز ترك اولنان ایکی طوپك بوله‌رق درسعادته کوندرلدیکنی یازدم . مقتضای‌طالع‌اوله‌جق، ذات‌عالیلری بالعکس‌قره‌پیکاردن علیهمده برچوق‌اسناداتده بولوندیلر . مؤخراً ادرنه‌دن یازدیکز . استانبولده سویلدیکز . تفتیش وتحقیقه آدملر کلدی . ایش اوزادی. وَسزه شمدی‌نصل یازییورسه‌م هرکسه‌ده اولدیغی کبی وَ عینیله حکایه ایتدم . نهـایت شمنی‌یی تشریف بیورلدی . اوراده دخی بیك درلو مقـالات صرف ایتدیکز . بونلرك هیسنی خبر آلمقده ایدم . لکن سکوتدن بشقه برتدبیره تشبث‌ایتمدم . نهایت بنده‌کزك طونه عموم قوماندانلغنه تحویل مأموریتم امری‌ظهور ایتدی . یریمه کیمك خلف اولمسی لازم کله‌جکنی مقامدن رسماً سؤال ایتدیلر . بنده‌کز جواباً ذات سـامیلریله احمد ایوب پاشا وَ مجارمحمود پاشالردن برینك تعیینی‌مناسب اولدیغنی‌عرض‌ایتدم . آنك اوزرینه ذات سامیلری تعیین بیورلدی. دیمك‌که اووقته قدر حق‌دولتلرنده برسـؤ فکر عزمنده بولنمدم . قزانده ملاقاتمزه ارادهٔ سنیه شرفتعلق ایتدی . ذات عالیلری رد ایله بنـده‌کزی کورمك ایستمدیکز . تألیف بین ایچون ایکی طرفده

یاور مخصوصلری کلدی. قلب عاجزیده هیچ بر عقده بولنمادیغنی دلائلیله خاکپای همایونه عرض ایتدم. نه چاره‌که ذات سامیلری صاپمش اولدقلری طریقدن عدول بیورمدیلر. آرتق مأیوس ونومید قالدم. برزمان صکره مقام‌قائممقامی‌یه تصدیر بیورلدی. ایشته اووقت بوکونکی عاقبتی کورمه‌مك ایچون عاجزلرینه‌دوشن الك سالم طریق، استعفا ایتمك ایدی. لکن طرف سامیلرندن اظهار بیوریلان بغض وبینونت کسب اشتهار ایتدیکندن، مابین‌همایون جانب عالیسیله صدر اعظم ادهم وَداماد محمود پاشالر حضراتی طرفندن ضانکه بویله برتشبثه قیام حس اولنمش کبی، منعه وَتشویقه دائر برطاقم افاداتی جامع تلغرافلر کلدی. حتی ذات سامیلری دخی هردرلو معاونت علیه‌لرینه مظهر اولاجغمی وعد بیوردیکز. فقط عقبنجه روسجق اوکنده وقوع بولان محاربهٔ جسیمه مخابره‌سنده اووعدعالیلرنده خلف ایتمکده اولدقلرینی حس ایتدم. آندن صکره محمود پاشا حضرتلرینك استانبوله اوغرامقلغم حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌لو تلغرافیله صدر اعظم ادهم پاشا حضرتلرینك وَذات والالرینك اکامناقض اولان مشترك تلغرافلری بتون بتون سلب امنیت ایتدی. وَبونك چاره‌سنی بولمق لزومی تعین ایلدی. برموجب ارادهٔ سنیه استانبوله کلدم وَعربه‌ده عرض حقیقت ایتدم. بوندن بویله حسن معامله بیوره‌جغکزی وعد ایلدیکز. فقط عموم قوماندانلق مسأله‌سی مناقشه‌سنده اووعد کاملاً اونودلدی. حقمده پادشاهمز افندمز حضرتلرینك غضبلری دعوت اولندی. بنده‌کز امکانسزلقدن بحث ایتدکجه سز اصرار بیوردیکز. پازارجغه وصولمده ایش بوس بوتون بشقه بررنك کسب ایتدی. متارکه مسأله‌سی ایسه بادیٔ تشویش آخر اولدی. نهایت، خواه‌ناخواه، بنی برفلاکت مبرمه ایچنه صوقدیکز. حال بوکه امکان نه‌یی مساعدایسه جمله‌سی یاپلدی. اردو رجعت ایتدیرلدی. کلیبولی‌یه کلدم. اورادده اطرافمی بر اضطراب دیکر احاطه ایتدی. زرهلو اولمادقجه بولایر استحکاماتنك هیچ برایشه یارامایه‌جغی آکلاشلدی. دفعاتله زرهلو طلب ایتدم. یالکز نظارت بحریه‌یه تبلیغ اولندیغی خبری آلندی. دشمن یاقلاشدی. عاجز قالدم، وَ اویأس واضطراب ایله وَ ذات مصلحتله قاریشیق حرارتلو بر استعفا تلغرافنامه‌سی یازدم. آندن صکره بری مابین همایونه وَ دیکری مقام سامیلرینه آیریجه براستعفا نامه دها تقدیم ایتدم. ایشته وقایع بونلردن عبارتدر.

بصیرت غزته‌سیله بدایت محارباتدن بری وقوع بولان خطیئاتم وَ آندن

صکره‌ده حکومت علیهنده افساداتمه وقوع بولدیغنی اعلان ایتدیرلمش. یعنی برندن تبرئهٔ ذمت وتخلیص کریبان ایدرسه‌م دیکرندن یاقالانمقلغم طریقی التزام بیورلمش. حرکات حربیه‌جه حمد اولسون برقصورم اولمادیغنی اکر صحیحاً بیلمیور ایسه‌کز محاکمه نتیجه‌سنده آکلارسکز. افندم، ایشك بومرتبه‌یه وصولی غدرك اك شنیع پارچه‌سیدر. پولتیقه‌جه ایسه، والله العظیم، قطعیاً بردخل وقصورم یوقدر. ایکی سنه‌در استانبوله کلدم. کیجه کوندوز روی خواب وحضور کورمدم. اکر حقمده بری بویولده عزو یاتده بولندی ایسه، اوناموسسز آلچاق کیم بیلورنه مقصده مبنی سویلمشدر. هم عزویت شخصیه بنده‌کزی نه ایچون اتهام ایتسون. یوق برسوء ظندن عبارت ایسه، کناهدر، یازیقدر. قرق درت کوندر والله تاب وتوانم کسیلدی. درمانسز قالدم. بن محاکمه اولمیه‌یم دیمیورم. لکن سائر ذوات نصل اولاجقسه بنده اویله اولایم. درت دیوار ایچنده بوندن زیاده قالمز. هم ایکی بچق سنه صرب. قره طاغ وروسیه محاربانده کیجه کوندوز کله وقورشون ایچنده، طاغده طاشده آچ وچپلاق کزوب هم‌ده نتیجه‌سنده مجرم وقاتللر کبی محبوس اولمق شیمهٔ انصاف ومرحمته منافیدر. خصوصا که بنده‌کز قانوناً مظنونده دکلم. بو دردی باشمه سز دعوت ایتدیکز. ینه علاجنی سزدن بکلرم. حاصلی حالسز قالدم وکمال یأس ونومیدی ایچنده‌یم. بو عریضه‌می آغلایه آغلایه یازدم. پادشاهمز افندمز حضرتلرینك باشی ایچون برچاره‌سنی بولکز. قصور بیله ایتدیسه‌م برقصوره بش اون قاتله مقابله بیورمایکز. اکر عاجزلرینی حضور دولتکزه جلب ایدر ویاخود سز بورایی تشریفه تنزل بیوررسه‌کز دها زیاده عرض تفصیلات ایله تقریر حقیقت ایده‌بیلورم اولبابده امر وفرمان

۲۰ مارت سنه ۹٤ سلیمان

مرحومك بو تذکره‌سی حسن تأثیر کوسترمدکدن بشقه بالمناسبه الطاف سابقه‌سنی تعداد ایتمسی رؤف پاشانك دها زیاده غیظنی دعوت ایتمشدر.

مرحوم «عمدة الحقایق» ده سالف البیان تذکره‌دن بحث ایتدیکی صیره‌ده:

کینهٔ قلب عدو لطف ایله اولماز زائل

سنکده مضمر اولان آتشه آب ایتمز اثر

بیتنی ذکر ایده‌رك « بوحقیقتی بیلدیکم حالده رؤف پاشـایه نصل اولسـه کاغد یازماملی ایدم. کرچه صفت رسمیه‌سی وَمقام سرعسکریده بولنیشی اخطار واقعك برمعنای ضمنیسی اولمسی احتمالنه ذهنمی سوق واماله ایله آکا اغتفالاً یازدیسه‌مده هیچ برتأثیر بخش ایتماسی مجرد تحقیرم ایچون اوبوله سوق ایدلمش اولدیغنی افهام ایتدی » جمله‌سیله اظهار تأسف ایتمش وَ « مع مافیه بن تذکره‌مده کندی شیم لطف ومروتمی تعداد وتصریح وَ آنك حقمده کوستردیکی شعار نامردانه و ناکسانه‌یی ارائه وَتلمیح ایده‌رك ماهیتنی یوزینه ووزمش اولدم » دیمش در .

مارتك یکرمی برنجی کونی نجیب پاشـا ، مرحومك یانته کله‌رك « دیوان حرب دائره‌سنده محفوظ اولان اوراق صندغنك آچیلدیغنی وَ محتویاتی اوراق عادیه‌دن عبارت اولدیغنی سویلدکدن صکره اوراق مهمه‌نك نره‌ده اولدیغنی سؤال وَدیوان حربك بونلری کورمك ایستدیکنی افاده ایتمش در. مرحوم « اوصندق یانمده دکل. بریرده محفـوظدر . یقنیـده جلب ایده‌جکم . فقط دیوان حرب طرفنـدن کشـادینه هیچ بر وقت راضی اولامام . زیرا مـدار احتجـاج اولان اوراقك وَ حقوقمك ضیاعنـه کوز کوره موافقت ایده‌مم ، وَاو صندوقی ویره‌مم » دییـه واقع اولان تکلیـفی رد ایتمش وَ دیوان حرب رئیسی عزت پاشـایه ، بو طابـك بولنمزلغنی بیان ضمننده، الدن بر تذکره یازوب کوندرمش در که، وارد اولان جوابنامه‌ده مرحومك آرزوسنه مماشات اوله‌جغی اشعار اولنمش در .

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

دیوان حرب دائره‌سـنده بولنان صندوقك آچیلدیغی کبی کله‌جك اولان صندوقك کشـاد اولنه‌جغی کویا دیوان حربدن جانب عالیلرینه تبلیغ قلندیغی بیـانیله بعض افاداتی وَ کله‌جك صندوقك ذات والای مشـیریلری حاضر اولمادقجه کشاد اولنه‌میه‌جغی وَدرونده‌کی اوراقدن ایستنیلنلرك آلیقونیله‌میه‌جغی وَ یالکز ایسـتك ایدیلورسـه اوراقك معاینه اولنه‌بیله‌جکنی متضمن شـمدی ارسـال بیوریلان تذکرهٔ علیه‌لری دیوان حرب هیئتی مواجهه‌سـنده قرائت اولندی . دیوان حربده آچیلان صـندوق ذاته عائد اولمیوب معیت علیه‌لری

يدرنده اولوب محلنده اخذ اولنمش اولان اوراق محفوظ اولەرق جانب علئ سرعسكريدن جلب ايله ديوان حربه كوندرلمش بر صندوق اولديغنه وَ كلەجك صندوق بحثنه كلنجه او صندوق ذات عاليلرى حاضر اولمدقجه آچيلمامسنه قرار ويرلمش ايدوكنه مبنى كيفيت معلوم دواريلرى بيورلمق ايچون جواباً بيان اولنور افندمز ٢٦ ربيع الاول ٩٥ و ٢١ مارت ٩٤ عزت

بو تذكره مألندن آكلاشيليوركه ديوان حربجه بر قرار اولمديغى حالده مدعئ عمومى نجيب پاشا ضبط اوراقه كنديلكندن تشبث ايتمش وَ فقط بو خصوصه ديوان مذكورجه موافقت ايدلمديكندن مقصدينه نائل اولەمامش در .

مارتك يكرمى ايكنجى ايرتسى كونى على الصباح بيكباشى راشد افندى نوبتجيلرك غفلتندن بالاستفاده مبحوث عنه اوراق مهمه صندغنى مرحومك اوطەسنه كتيرەرك تسليم ايتمش در . بر قاچ ساعت صكره قائمقام نورى بك كلەرك صندغى كورمسى اوزرينه نجيب پاشايه خبر ويرمش وَ موى اليه طرفندن اخذ وضبطنه قيام ايدلمش ايسەده مرحوم جيبنده طاشيمقده اولديغى رەوولوەرى صندغك اوستنه قويەرق « بن بورادە ايكن بو صندق بريره كيتمز » جواب قطعيسنى ويرديكندن بالطبع اصراره جسارت ايدیلەمەمش وَ نتيجهٔ مخابرەدە ديوان حرب رئيسى عزت پاشا . صندغك مرحومك يانندە قالمسنى وَ اوزرينك مهرلنمسنى تصويب ايتمكله دعوى وكيلى تعيين اولنان ابراهيم پاشا ايله مشتركاً مهرلنەرك مرحومك اوطەسندە براقلمش در .

فرداسى كونى ابراهيم پاشا « ديوان حرب . محاكمه‌كزه مدار اولەجق اوراقك دائرهٔ عسكريه ايله باب عالى وَ مقاماتدن وَ تلغراف نظارتيله مابين همايوندن جلب و جمعيله مشغول ايسەده دائرەلرجه وقتيله محافظەلرينه وَ قسم قسم توحيد و تجليدينه اعتنا قلنمديغندن موفقيت ممكن اولەمیەجق كبى كورونيور . وَ يالكز مابين همايونه عائد مخابرات اقسامى باش كتابتدن كوندرلمش ايسەده اوده تمشيت مقصده كافى دكل در . بناءً عليه اوراقكزى كوزدن كچيرەرك مهمجه وَ ديوان حربه لزوملوجه كورديكمزى استنساخ وطبع ايتديرەجكز . وَ محاكمه‌كزه مدار اولەجق اوزره ديوان حرب اعضاسنه توزيع ايدەجكز . محاكمه‌كزى نتيجهٔ مطالعەلرينه بنا ايدەجكلر » ديەرك اوراق مذكورەنك استنساخنه قرار ويرلديكنى تبليغ ايتمسيله مرحوم بالضروره بو صورته موافقت ايتمش وَ آقشام

اوستی مشترکا مهرلنه‌رك صباحلین آچلمق اوزره ابراهیم پاشانك بوصندقدن تفریق وانتخاب ایتدیکی اوراق سکز اون کاتب معرفتیله تقریباً اون بش کون ظرفنده استنساخ وَ بر طرفدن طبع اولنه‌رق بهری اوتوز طقوز سطرلق وَ بش‌یوز یدی صحیفه‌لق بر مجموعه وجوده کتیرلمش‌در .۱)

بو صیره‌ده استنطاقات ابتدائیه‌یه باشلانمسی تقرر ایدوب ، نجیب پاشانك بضاعه وَ قدرت قلمیه‌سی ترتیب اسئله‌یه کافی کورلمدیکندن ، فریق شاکر پاشا ، رؤف پاشا دلالتیله حضور شاهانه‌یه چیقاریله‌رق مظهر تلطیف عالی اولدقدن صکره ، نجیب پاشایه معاون تعیین قلندیغی کبی ، عقللرنجه هرشی حاضرلاندقدن صکره اجرای نفوذ ایدییور شایعه‌سنه محل براقامق ایچون رؤف پاشا سرعسکرلکدن قالدیریله‌رق مسند سرعسکری دیوان حرب رئیسی عزت پاشایه توجیه ایدلمش‌در .۲)

۹٤ سنه‌سی نیسانك طقوزنجی کونی ساعت بش بچق راده‌لرنده دعوی وکیلی عنوانتی آلان ابراهیم پاشا باب سرعسکری مستنطقلرندن عزت افندی وَ استنطاق کاتبی حقی افندی ایله برابر ، رؤف وَ نجیب وَ شاکر پاشالرك ال برلکیله وَ شاکر پاشانك قلمیله ترتیب ایتدکلری اسئله‌یی حاملاً مرحومك اوطه‌سنه کله‌رك ، دیوان حرب طرفندن استنطاقه مأمور اولدقلرینی بیان ایتمریله آره‌لرنده آتی‌الذکر مخاطبه وَ مجاوبه وقوعه کلمش‌در .

س — اسم عالیکز وَ پدرکزك اسمی وَ سنّکز وَ محل ولادتکز نه وَ نره‌سیدر .

---

۱) مرحوم عمدة‌الحقایقده دییورکه « اوقدر آرادقلری حالده اللرینه سرمایهٔ تعریض واتهام اوله‌جق سندات رسمیه کچیره‌مه‌ملری نتیجه‌سی اوله‌رق اوراقی تفتیشه وَ بنم حفظ ایتدیکم مکاتبات رسمیه‌دن برسررشتهٔ تعرض تحریسنه قیام ایتدیلر. چونکه رؤف وَوفیق پاشالرك‌معهود تذکره‌لری یالکز مغالطه وَسفسطه‌دن عبارت اولوب محکمه‌ایچون برماهیت وثوق واعتماد استدلالی حائز دکل ایدی. حیفاکه کیجه‌لی کوندوزلی کاتبلر چالشدیره‌رق استنساخ وَطبع ایتدیردکلری بو اوراقده ینه بر شائبهٔ اتهام بولامیه‌رق بالاخره اکثری دشمنلرمك اشاعاتنه مستنداً قلمه آلنان پارسده مطبوع لاکر دوریانلرك (محاربهٔ شرقیه تاریخلری) نك فقرات اتهامیه‌سنه مراجعت وَ دیوان حربده او فقراتدن مرتب سؤاللر ایله بنی تخطئه‌یه قیام ایده‌رك عجز ومسکنتلرینی عالمه اعلان ایتدیلر »

۲) عزت پاشانك یرینه سامح پاشا تعیین قلنمش‌درکه محاکمه‌نك ختامنه قدر موقع ریاستی اشغال ایتمش‌در .

ج — اسمم السيد سليمان حسنی، پدرمك اسمی السيد محمد خالد، سنم قرق ومولدم درسعادتده سليمانيه‌ده ملا كورانی محله‌سيدر .

س — صنعتكز نه‌در .

ج — عسكرلكدر .

س — رتبه‌كز وَ محل نشأتكز نه‌در .

ج — رتبه‌مز مشير وَ محل نشأتمز مكتب فنون حربيه‌در .

س — ادرنه‌دن قره‌پيكاره حركتده اسكی زغره استردادی اساس حركت بولنمش ايدی. بو اساسه كوره رؤف پاشا حضرتلرينك معيتينه يكی زغره‌ده بولنان اون ايكی طابور دخی رأيكزه وَقوماندا كزه اتباعه مأمور اولوب بو حركته قرار ويرلمك اوزره «رادينه» ده برلشديكی زمان مشاراليه حضرتلری برلشوب حركت اولنمسنی ذات عاليلرينه تكليف ايتمش وَ ذات دولتلری بوكا موافقت بيورمايوب ايكی جهتدن حركت اولنمسنی ترجيح بيورمشسكز. بو ترجيحك سبب وحكمتنك بيان بيورلمسنی رجا ايدرم . برده ايكی قولدن حركته قرار ويرلديكی حالده هرايكی جهتدن نه مقدار عسكرله نه كون وَنه ساعتده حركت بيورلدی وَايكی قول بيننده مسافه نه‌مقدار ايدی ؟ لازم كلن ارتباط نه‌صورتله استحصال اولنمش ايدی؟ . آرالقده برقولدن ديكر قوله امر ضابطی وَياتجسس قولی كبی وسائط ارتباطيه استخدام اولنديمی ايدی؟ بوراسنك‌ده ايضاح بيورلمسی.

ج — ايراد اولنان سؤاللرك جوابلرينی ويرمه‌دن اول كنديمك نه صفتله طانلديغمی بيلمك ايسترم. فی الحقيقه عاجزلری موقوف ايسه‌مده مظنوناً دكل، مغدوراً موقوفم . روسيه محاربه‌سنه داخل اولديغم ۹ تموز ۹۳ تاريخندن استعفای عاجزی تاريخنه قدر معزول اولمادیغم كبی حركات عسكريه‌جه توبيخ وتخطئهٔ رسميه‌يه‌ده، حمد اولسون، اوغرامادم. نظر دولتده حركات واقعه‌م اووقتلر مظهر تحسين اولديغنه متعدد تلغرافنامه وَفرمان عاليلر ايله محررات شهادت ايلديكی كبی بالقان قوماندانلغندن طونه عموم قوماندانلغنه وَطونه عموم قوماندانلغندن روم ايلی عموم قوماندانلغنه ترفيع ايتمكلكم آيروجه بر برهاندر. روم ايلی قطعه‌سنده بولنان عموم قوماندانلردن يالكز چاكرلری ، صدمهٔ عزله اوغرامادم . سائر قوماندان ارقداشلرمك رضای دولته مخالف حركاتی ، موجب معزوليتلری اولديغنه يدمده‌كی فرمانلرله رسمی تلغرافنامه‌لر شاهددر. شو حالده قانوناً مظنون

اولانلر ، رسماً سوء حرکت اسنادیله عزل اولنانلر دیمک اولاجغندن بنم موقوفیتم
دیوان حرب نظرنده مظنونیتدن منبعث اولماق لازم کلور. بوکا نظراً مظنون
اولمیان قوماندانه مظنون صفتی ویریله‌رك ایراد سؤال اولنه‌ماز . اکر مقصد
استیضاح ایسه روم ایلی قطعه‌سنده روسیه محاربه‌سی ١٤ حزیران ٩٣ تاریخنده
بدأ ایدوب عاجزلری ایسه ٩ تموز ٩٣ تاریخنده دده‌اغاجه چیقدیغمدن و بومدت
قلیله ظرفنده روسلر بالقانلری آشه‌رق ادرنه‌یی تهدیده بیله قالقشدقلرندن روم
ایلی دیوان حربنك هرکسدن اوّل بندن و محاربه‌نك اورته‌سندن استیضاحه
باشلامسی و فوق القانون بنی توقیف ایتمسی موافق معدلت دکلدر . عسکری
جزا قانوننامهٔ همایوننك برنجی بندی احکام جزائیه‌یی دیوان حرب حضورنده
تهمت وقوعنه تشریط ایلدیکی حالده هنوز هیچ برسؤال و جواب وقوع
بولمقسزین ، و بالخصوص تاریخ استعفای عاجزی‌یه قدر هیچ بر تخطئهٔ رسمیه‌یه
اوغرامدقدن قطع نظر دائما حرکاتمز تقدیر و شخصمز ترقیٔ مقام وعنوان ایله
تلطیف و تسریر ایدلمش ایکن آلتمش درت کوندنبری نه‌دن محبوس و اختلاطدن
ممنوع اولیورم ؟ بو معاملهٔ غیر لایقه هانکی مادهٔ قانونیه‌یه توفیق ایدیلیور ؟
حالبوکه قانون اساسینك اوتجی ماده‌سی، هیچ کیمسه قانونك تعیین ایتدیکی
سبب وصورتدن ماعدا بربهانه ایله مجازات اولنه‌میه‌جغنی ، وعد و تصریح
ایدییور . سرعسکر رؤف پاشا حضرتلرینك ٣ شباط ٩٣ تاریخیله
عاجزلرینه خطاباً یازوب کلیبولیده آلدیغم تحریرات رسمیه‌لرنده (حرب اردوی
همایونلرنده قوماندانلق مأموریتیله بولندیغکز اونده وقوع بولان محاربه‌لرده
روایت اولنان سؤحال وحرکتکزك و بوکا متفرع بعض خصوصاتك دیوان حرب
مخصوصده تدقیق وتحقیقی ضمننده تحت محاکمه‌یه آلنمکز خواص وکلا قراریله
مقتضای ارادهٔ سنیه‌دن اولوب آنجق حال حاضر ایجابنجه تحقیقات لازمه‌نك ختام
مسأله‌یه تعلیقی موافق حال و مصلحت اولدیغندن اولوقته قدر امثالکز مثلاو بر
محلده اقامت ایتمکز لازمکلمش و شمدیلك قلعهٔ سلطانیه‌ده اقامتکز امر وفرمان
حضرت پادشاهی اقتضای جلیلندن بولنمش . . . . . .) عباره‌سی یازیلی ایدی .
بناءً علیه یالکز قلعهٔ سلطانیه‌ده اقامتم حقنده ارادهٔ سنیه استحصال اولنمش ایکن
بالعکس حبس ایله معامله نه‌دن مقتضی و هانکی ارادهٔ سنیه‌یه مستند اولیور ؟
روایت، بر قوماندان عمومینك نفی و حبسنی‌می ایجاب ایدرمش ؟ اکر روایتله

نفی وحبس جزاسی مشروع ایسه، روم ایلی وَاناطولی جهتلرنده بولنان سائر قوماندان آرقداشلرمزك همان هپسی حقنده‌یك چوق روایت دوران ایتدیکی حالده نچون بالاستثنا بن حبس اولنیورم؟ حتی سرعسکر سابق رؤف پاشا حضرتلری حقنده‌ده برچوق روایتلر وقوع بولدی. بر سرعسکرك بر قوماندان عمومی‌یی مدت مدیده وَفوق القانون حبس ایتمسی هانکی صلاحیت نظامیه‌یه مبنیدر؟... خواص وکلا تعبیری. معلوم الاسامی برقاچ ذاتدن عبارت دیمك اولوب، بووکلا کندی زمانلرنده وقوع بولمیان برطاقم حرکات عسکریه‌یی تخطئه‌یه قیام ایله حقمده جزا دعوتنه نه‌دن صلاحیتدار اولیورلر؟.. اکر بن اوزمانده خطا ایتمش ایسه‌م خاکپای شاهانه‌یه شکایت حقی، اوزمانك وکلاسنه عائد ایدی. آنلر طرفندن ایسه بالعکس مظهر تقدیر اولدم. وکلانك علی الاطلاق برحق شکایتی اوله‌بیلسون دیه‌لم؛ بر محاکه اقامتم ایچون یعنی بکا جزا اجراسی ایچون قرار اعطاسنه صلاحیتلری یوقدر. جزا قباحتك ثبوتنی مستلزمدر. خواص وکلانك بویله برصلاحیتی اولمادیغی کبی، بونك فوقنده اوله‌رق سرعسکر سابق رؤف پاشا حضرتلرینك بنی مدت مدیده بر اوطه‌ده توقیفلری ایسه آرتق نفوذ مأموریتلرینی سؤ استعمال وَپادشاهمز افندمز حضرتلری برطرفدن نشر عدالتله تأمین احوال تبعه‌یه صرف ماحصل اقتدار بیورمقده ایکن دیکر طرفدن وظیفه خارجنده وقوع بولان بوتعدّی‌نیات عالیهٔ ملوکانه‌نك حکمنی اخلالدر دیمکدن بشقه برسوز بولنه‌ماز. بناءً علیه الده هیچ صلاحیت قانونیه اولمادیغی حالده بنی حبس ایدن وکلا وَ سرعسکر پاشا حضراتنك لفظ قانون ستیرهٔ غرضنه بورونوبده حقمده تنظیمات خیریه‌نك تاریخ نشرندنبری هیچ برفرد ایچون ایقاعی تجویز ایدلمیان معاملهٔ غدریه‌یه تشبثلرندن طولایی ادعای حقوق ایدر وَبوجهتله موقوفاً تحت مسؤلیته موضوعیتمی قطعاً قبول ایتمدیکمدن اسئلهٔ حاضره‌یه‌ده اعطای جوابده عرض اعتذار ایلرم.

بونلردن قطع نظر، دیوان حربك بوسؤاللردن مقصدی استیضاح ایسه، اسکی زغره حرکاتنه وَمحاربتنه دائر یازدیغم تلغرافلرك برر صورتی مقامات عالیه‌ده موجود اولدیغندن سؤالی آکاتنا ایتمسی وَآنلری برکره اوقومسی اقتضا ایدر ایدی. حالبوکه اووقت تحت قوماندای عاجزیده بولنان رؤف پاشا حضرتلرینك شمدیکی قول شفاهیسنه بنای مسأله ایدرك سؤال ترتیبی معامله‌یی رسمیتدن تجرید وَمحاکمه‌یی مقصد عالی اولان عدالت محضه‌دن تبعید ایدییور. چونکه مشار الیه برلشوب

اسکی زغره‌یه ایلرولمك کبی فروعات حقنده اووقت مقام قائممقامیدن بر امر مخصوص آلنمامش اولدیغندن سزك سؤالکزه مخرج اوله‌بیلمك ایچون مقامدن وارد تلغرافلر میاننده قیداً اویله بر تلغراف بولنه‌میه‌جقدر . دیوان حرب، مقام قائممقامیدن اووقت صوب عاجزی‌یه کلن اوامر ایله بنده‌کزك یازدیغم اجوبه‌یی وَ او اوامره توفیق حرکت ایدوب ایتمدیکمی تدقیق ایتمك لازم کلور . یوقسه اوتاریخده رفاقت عاجزیده بولنان فرقه وَ مفرزه‌لرك فروعات حرکاتنی تدقیق وتخطئه وَیا تصویب باش قوماندانه عائد بر وظیفه‌در . بناءً علیه بنده‌کزدن اسکی زغره محاربه‌سنه دائر یازیلان تلغرافی استیضاح ایده‌بیلور ایسه‌کزده، اووقت سزه معیتکزده‌کی فلان پاشا شویله برشی تکلیف ایتمش ایمش . بونی نیچون قبول ایتمدیکز، دیه سؤاله صلاحیتکز یوقدر. بنی مافوقمدن آلدیغم اوامرك احکامیمی مسئول ایده‌جك یوقسه تحت قوماندامده بولنانلرك مقالاتیمی ـ اوّل امرده بوراسنی تعیین ایدیکز . بونوع سؤال بنم ایچون ، سؤال مرتبلرینك رؤف پاشا حضرتلرینك تعلیم و آرزوسنه توفیق حرکت ایتمش اولملری‌اعتقادینی تقویه ایدر. اکر مقصد رؤف پاشا حضرتلریله بنده‌کزی محاکمه ایسه وَ رؤف پاشا حضرتلرینك بوبابده بندن برشکایتی وار ایسه . اوّلا شکایتنامه‌یی ابراز ایدیکز . ثانیاً شو جهته‌ده نظردقت محقّانه‌لرینی دعوت ایدرم‌که آنلر بنی حبس ایتدکلری زمان مقام سرعسکریده ایدیلر، شمدی‌ده دولتخانه‌لرنده درلر. بنده‌کز ایسه. آلتمش درت کوندر محبوسم. عدالت بویولده‌می معامله اولنمسنی اقتضا ایتدیرر ؟.. محاربه‌ده علاقه‌دار بولنان دیکر قوماندانلر بعد الاستعفا مواجههٔ قانونده بمله سیّان طوتولمادقجه آیروجه بنی توقیفه نه صلاحیتکز واردر؟ برده رؤف پاشا حضرتلری، رفاقتلرنده اولوب قومندای عاجزی‌یه مربوط اولان اون برطابور پیاده وَکلیتلو سواریدن مرکّب برفرقه‌ایله یکی‌زغره‌ده ترك ایتدکلری اوچ‌طابورلق مفرزه‌نك کیفیت هزیمتلرینه دائر حسب الاصول طرف عاجزی‌یه رسماً ژورنال اعطاسنه مجبور اولدقلری حالده بویله بر ژورنال ویرمدکلری کبی طوغریدن طوغری‌یه درسعادته مراجعتله محل‌مأموریتلرینی دخی‌ترك ایتدکلرندن‌اووقت دیوان‌حرب تشکیلیله اوهزیمتلرك اسباب موجبه‌سنی کندولرندن سؤاله فرجه بوله‌مدم . بناءً علیه اوزمان ایچون حائز اولدیغم قوماندانلق صفتیله بوسؤال حقنی ینه محافظه وَادعا ایدرم .زغره‌لر

محاربه‌سنك وقوعی هنكامنده مقامات رسمیه ایله برابر درسعادتده قدمای امرای عسكریه‌دن مركب بر مجلس عسكری وار ایدی. اكر بو حركتده رؤف پاشا حضرتلری مخطی بولنمسه‌لر ایدی، یعنی بنده‌كز خطا ایتمش اولسه ایدم. نه عزلنه رؤف پاشا حضرتلرینك قوماندانلغه تعیینی و نه بشقه خطالردخی یپارق بر فنالق دعوت ایتمه‌مكلكم ایچون خدمت عسكریه‌دن عفوم لازم كلور ایدی. و اكر خطا موجب عزل دكل ایسه، نیچون سائر رفقام خطا ایتدی دییه عزل ایدلدیلر؟ و بن او تاریخك مجلس عسكریسی نظرنده مصیب عد اولندیغم حالده رؤف پاشا حضرتلری مسند سرعسكری‌یه ارتقالرندن صكره نصل مخطی اولیور و نه موقع سؤاله دعوت ایدیلیورم؟... یدمده محفوظ و طغرای غرای پادشاهی ایله موشح فرمان همایونده «مشیر شجاعتسمیرم سلیمان پاشا ادام الله تعالی اجلاله‌نك مقدم و مؤخر بولندیغی وقایع حربیه‌ده و علی الخصوص قره‌طاغ و بالقان جهتلرنده ابراز و اظهار ایلدیكی بسالت و شجاعت و حسن تدبیر و روِیتی نزد شاهانه‌مده معلوم و آشكار و حقنده حسن نظر و وثوق و اعتماد ملوكانه‌م بر كمال و برقرار اولدیغنه بناءً ذكر اولنان طونه یالیسی عموم قوماندانلغی بو كره شرفصدور ایدن امر و ارادهٔ سنیهٔ ملوكانه‌م موجبنجه عهدهٔ درایت و فطانتنه احاله قلنمش» عبارهسیله بالقان جهتلرنده‌كی حركاتم طرف شاهانه‌دن تقدیر بیورلمش ایكن شیمدی نه‌دن طولایی و نه صلاحیتله حركات مذكوره‌نك تخطئه و اتهامنه قیام اولنیور؟.... و خصوصیله رؤف پاشا حضرتلرینك مقام قائممقامی‌یه تصدرلرنده مابین همایون باش كتابتنك ٢٨ تشرین ثانی ٩٤ تاریخلو و ارادهٔ سنیه‌یی مبلغ اولان تلغرافنامه‌سی «شو تبدلك نفس الامره مطابقت و مركز اصابته مقارنتی محل بحث اولمایوب یالكز مشار الیه رؤف پاشا ایله میان عالیلرنده متكون اولان بینونت جهتی ایشك بر نقیصهٔ جزئیه‌سی اولور ایسه‌ده شو مباینتك حكم و تأثیرینك محدودیت طبیعیه‌سی مصالح حاضرهٔ عسكریه‌یه من حیث العموم عدم تعلقی داعی اولمغله بونك عهدهٔ حمیت دولتلرینه مودوع اولان مأموریت جلیله‌نك اداى وجائبنه حائل و توجیه دیكرله محافظهٔ بقیهٔ اسلامه مقصور بولنان مساعیٔ بلیغهٔ حمیتمندانه‌لرینه سبب عاطل عد بیورلمیه‌جغی بحثنده امیدلر بر كمال اولدیغی كی بعونه تعالی غائلهٔ حربیه‌نك اندفاعنده اسباب مباینت بالذات طرف اشرف حضرت پادشاهیدن رؤیت بیوریله‌جغندن اوحالده مطالب طرفین دخی بر نتیجهٔ

عادله‌یه قرین اولمق طبیعی اولمقله شمدیلك مقصود بالذات اولان صورت ماجرای سابقدن منبعث بر تأثر وار ایسه آنك موقتاً وَ حکمیت عالیهٔ آتیه‌یه اعتماداً لسان ووجداندن ازاله‌سی مدهٔسی اولدیغندن شو مقصود عالی بین الجانبین رهین تلقی اولدیغی تقدیرده حمیت وَ صداقت وطنیه ایله وَ عکسی دخی معانیٔ مخالفه ایله توجیه اولنه‌جغنك وَ هر حالده تتابع موفقیت وَ توالیٔ مدائح وممدوحیت مشیرلری نتیجهٔ آمال اولوب بو کونکی تلغرافلردن مستبان اولان تشبثات کلیهٔ حربیه‌دن طولایی عالم اسلامك مظفریتی بروجه التماس وَ با خضوع بی قیاس مظهر دعای خلافتپناهی اولدیغنك بحسب الارادات تبلیغنه ابتدار قلندی. افندم » عباره‌سیله رؤف پاشا حضرتلرینك زغره‌لر مسأله‌سنده ستر قصور ایچون ایجاد ایتدیکی بینونتك فصلی و حسمی بالذات ذات حضرت پادشاهی رؤیت بیوره‌جقلرینی تلغرافنامهٔ رسمی ایله تعهد بیوردقلری حالده سزك رؤف پاشا حضرتلرینه متعلق مسائلی سؤاله نه حقکز واردر ؟ . .

ولی نعمت افندمز حضرتلرینك فرمان وَ ارادهٔ همایونلری حکمنی تخفیف واسقاطه هنوز قانوناً طانیمق مجبوریتنده اولمدیغم مدعیٔ عمومینك نه‌دن صلاحیتی اولیور ؟ معمافیه بو ادعامه محاکمه‌دن اجتناب ایدیورم معناسی ویرلمه‌مسنی‌ده اخطار ایدرم. یالکز عینی مسأله ایچون برزمانده ملتفت وممدوح اولدیغم فرماننامه‌لرله تقدیر قلندیغم وَ رؤف پاشا حضرتلرینك سوق حال و زمان ایله مقام قائممقامی‌یی اشغاللرنده ینه او مسأله‌دن طولایی طرف شاهانه‌دن بالذات ازالهٔ بینونت بیوره‌جقلری وعدعالیسیله تأمین ایدلدیکم حالده مشارالیهك مسند سرعسکری‌یه ارتقاسندن صکره هم محبوس وَ هم ده عینی مسأله‌دن طولایی سؤال وجواب تنظیمیله مسؤل اولمقلغم تناقض ایچنده بر تناقض دیمك اولدیغی وَ دقت بیورلدیغی حالده سؤال مرتبلرینك نه یولده اغراضه آلت وخادم بولندقلرینی میدانه چیقارمق ایستر وَ بوندن طولایی تمنیٔ عدالت ایلرم.

اکر عموم روسیه محارباتنك حرکاتی نظر تدقیقدن کچه‌جك ایسه اوّل امرده بوکا مأمور برهیئت تدقیقیه تشکل ایدوب وقایع حربیه‌نك صورت جریانی قوماندانلردن استکناه وَ افاده‌لرینك سندات رسمیه‌یه مستند بولنان اقسامنی ضبط وقید ایتملی وَ بعده عموم قوماندانلرك بربریله وَ مقامات ایله وَ مقاماتك عموم قوماندانلرله برادعالری وار ایسه هیئت مذکوره او ادعالرك واهی اولمدیغنی اوراق اوزرنده بعدالتدقیق ایشده علاقه‌دار بولنانلردن

سوء حركاتی تحقق ایدنلری تحت محاكمه‌یه آلمق و بوده محاربه‌یه، تاریخ منسوبیتلری اعتباریله، روم ایلی و آناطولیده بولنان بالعموم قوماندانلقلردن ابتدا ایتملی ایدی. بوقسه یالكز لاسبب و لاغرض بنم موقع محاكمه‌یه چكلمكلكم پادشاهمز افندمز حضرتلرینك التزام بیوردقلری عدالت سنیه‌لری ایجاباتنه منافی و بناءً علیه بنم بو نوع محاكمه‌یه اجابتمی مانعدر.

برده مدعیء عمومی تعیین قلنان نجیب پاشا ایله معاونی شاكر پاشا حضرتلری تحت قوماندای عاجزیده بولندقلرندن، جزا قانوننامهٔ همایوننك اللی طقوزنجی بندی موجبنجه آنلرك مدعیلك صفتلرینه دخی اعتراض ایدرم. چونكه بند مذكور موجبنجه بر مظنونك تحت قوماندانسنده بولنان بر كمسه‌نك دیوان حربه اعضا قبول اولنمامسی، علیهنده و یا لهنده استعمال فكر ایتمه‌مسی و بیطرف طاورانمسی قاعدهٔ محققه‌سندن منبعث اولوب، مدعیلر ایسه، تحت قوماندامده بولندقلری جهتله لهمده ایسه‌لر، طرف عاجزیی كوزه‌ده‌رك وظیفه‌لرنده ایفای تسامح ایده‌بیلملری، و عسكرلك سوقیله و شاید بر مناسبتله كوجندیرده علیهمده ایسه‌لر بنی اتعاب و ذهنمی تشویش ایچون بر طاقم مستبعد و ناموافق معاملات ایله اضاعهٔ وقته و مدت تضییقه‌نك امتدادینه سببیت ویرملری جای مطالعه اولدیغندن آنلرك یرینه‌ده بیطرف ذواتدن مدعیء عمومی تعیین اولنمسنی استدعا ایدرم و نجیب پاشا حضرتلرینك افاده‌سنجه مدعیء عمومینك تحت قوماندادە بولنمسنده، یدنده بولنان فرانسزجه قانوننامه حكمنجه، بأس كورلمیور ایمش ایسه‌ده بو قانون بزجه غیر مرعی و بزده بر ماده‌نك قانون عد اولنمسی شرائط معلومه‌سیله ارادهٔ سنیه شرف تعلق ایتمسنه موقوف اولدیغندن الده بولنان قانون حكمندن بالاستنباط مشار الیهمانك تبدیللرینی هر حالده طلب ایلرم.

دولت علیه‌جه هنوز محاكمهٔ عسكریه قانونی نشر اولنمدیغندن شو اتخاذ اولنان اصول محاكمه میانه‌ده الده بولنان جزا قانوننامه‌سی حكمنه مخالف و علیهمه نتیجه ویرر مواد بولنور و معاملات كورولورسه آنیده كاملاً رد ایدرم. چونكه قانونك یوز اون سكزنجی ماده‌سی «الیوم دستور العمل بولنان نظامات و تعاملات و عادات ایدروده وضع اولنه‌جق قوانین و نظامات ایله تعدیل و یا الغا اولنمدقجه مرعی الاجرا اوله‌جقدر» دییور. حتی تمسك اولنان اصول محاكمه، بوندن صكره قاعده‌سنه توفیقاً قانون شكلنه كیرمه‌سیله آكا تطبیقاً بكا معامله ایتمكه

حقکز یوقدر. چونکه ملکیه قانوننامهٔ همایوننک اون بشنجی ماده‌سنک مدلولی، مؤخراً احداث اولنان بر قانونک ماسبق وقایعه اجرای نفوذ ایده‌میه‌جکنی، تصریح ایدیور. فرانسزجه اصول محاکمه‌نک فقراتندن بر ماده استخراج واستنتاج قلنوب ده الده‌کی جزء قانوننامهٔ همایونه مخالف اوله‌رق بر معاملهٔ عرفیه تاصارلاناجق اولور ایسه، آنی ده بالوجوه قبول ایتمم. ایشته ذکر ایتدیکم سند قانونی مندرجاتندن استدلالاً مدعی عمومی و معاوننک دیوان حرب اعضاسی کبی تحت قوماندامده بولنمیانلردن انتخاب قلنمسنی بتکرار ادعا ایدرم. الده بولنان قانوننامه‌مزده مدعی عمومیلر حقنده بر بحث و صراحت یوقدر، حتی مدعی عمومی دخی یوقدر. خصوصیله مدعی عمومی معاونی اولان شاکر پاشا حضرتلری بر سنه‌دن متجاوز بر مدت رفاقت عاجزی ارکان حرب ریاستنده و بر مدت معیت قوماندانلغنده بولنوب محاربهٔ حاضره‌نک داخل اولدیغم اقسامنه جمله برابر الک زیاده علاقه‌دار اولدیغی جهتله مدت مدیده دوام ایدن بو حرب ارقداشلغمز کندوسنجه بر حسن تأثیر وحقوق حاصل ایتدیسه و بنم اسکی خواص وکلانک دیدیکی کبی خطیئاتم وار ایسه، سوق بشریتله اوخطایایی کتم وحقمده صحابت کبی معاملات معنویه‌ده بولنه‌رق حقیقتک ظاهره اخراجنه مانع اوله‌جغی وهر نه‌قدر قره آغاج اسکله‌سندن مفارقت وقوعنه‌قدر بیننده بر ماجرای منافرت وقوع بولمدیسه‌ده قره آغاجدن درسعادته کلدکدن صکره سوق اخلاق ایله، بعضلری کبی، مشارالیه‌ده حقمده ایجاد بغض وعداوت ایلدیسه دیوان حرب هیئت کرامی نزدنده وجود وحضوری، اعضای فخامک اذهاننی تغلیط وتشویش ایله برابر، بنده‌کزی اتعابه سببیت ویره‌جکی بداهتلرینه بناءً مشارالیهک دیوان حرب ارکان رسمیه‌سندن بولنمسنی هیچ بر وقت قبول ایتمم.

برده علی نظامی و نجیب پاشالر حضراتی مجلس عسکرینک انفساخندن صکره هیئت مشاورهٔ حربیه نامیله سرعسکر سابق رؤف پاشا حضرتلرینه معاونت ایچون تشکل ایدن قومیته‌نک ارکانندن اولوب مذکور قومیته‌نک تاریخ تشکلندن اعتباراً مانوره وحرکات عسکریه حقنده آلنان امرلرک اکثری آنلرک محصول آرا و افکاری اولمق لازم کلمکله و خصوصیله دولتمزی وضعیت حالیه‌یه اجبار ایدن باشلیجه مسائل ــ که ادرنه‌نک قوهٔ احتیاطیه‌دن خلوی و شیبقه‌نک رجعتنه وجوب تحقق ایتدیکی بر زمانده «متارکه واردر» دییه توقیفی و بنم

تلغراف مركزى اولمسان اوتلق كوينه رؤف پاشا حضرتلرى طرفندن جبراً كوندرلديكم وَ بالآخره دشمنك شيقه اوزرينه شدتله تعرض ايتديكنى خبر آلهرق همان اوتلق كوى فرقهسنى پازارجغه جلب ايلديكم وَسائر فرقهلرهده سرعت وصوللرى خبرينى كوندرمكده بولنديغم صيرهده « متاركه وار. ترك موقع ايتميكز » ديو توقيف اولنمقلغم وَ بومناسبتله اوچ كون غيب ايديلهرك روسيه فرقهلرينك ايلرولمسى وَهر جهتى احاطه ايدهرك خط رجعتمزك انقطاعى خصوصلريدر — هيئت مشاوره طرفندن تصويب ايدلمش شيلر اولمغله وَبنابرين بومسائلده ذىمدخل اولانلر بالطبع عاجزلرى قارشوسنده خصم اعتبار اولنوب مخاصمك مدعٍ عليه حقنده نهدولت وكيلى ناميلهمدعى وَنهده اومدعٍ عليهك رؤيت دعواسنه مأمور مجلسده اعطاى رأيه صلاحيتدار اولمسى ايجاب عدالت وَمقتضاى معدلته وَحكم قانونه بالوجوه منافى بولنمغله مشار اليهمانك يرينه قانوناً وَعدالتاً بيطرف ذواتك تعيين بيورلمسنى طلبده اصرار ايدرم.

خلاصهٔ كلام، اوّلا مظنوناً موقوفيتمى قطعياً قبول ايتمديكم كبى سوء حركت اسنديله معزولاً مأموريتلرندن آيريلان وَ بناءً عليه رسماً مظنون بولنان ديكر قوماندانلرك بندن اوّل محاكمه اولنمدرينى وَ هيچ اولمازسه بنمله برلكده محاكمه ايديلهرك معاملهٔ متساويه اجراسنى طلب وادعا ايله خطيئهلرينى مغالطه ايلهقپاتمق وَ رؤف پاشا حضرتلرينه يازامق ايچون ترتيب ايتدكلرى شكايتنامهلرى دخى طنيمهجغمى؛ ثانياً، بالقان وقايع وَحركاتندن طولانى اولوقت فرمن على ايله وَمتعدد رسمى تلغرافنامهلر ايله مظهر تقدير اولديغم حالده آنلرك حكمنى نقض وتخفيف ايله او مسألهده ايكى زغره مسألهسنده اعتمده اولوب ستر قصور ذاتيسى ايچون بكا اسناد خطيئات ايدن رؤف پاشا حضرتلرينك مقام سرعسكرى‌يى احرازلرندن صكره تجديد ادعايه قيام ايتمسنى قطعاً قبول ايتمديكم كبى شديد ولى نعمت افندمز حضرتلرى بالذات ازالهٔ بينونت ارادهٔ همايونلرى حكم جليلندن فراغت بيورديلر ايسه اوتاريخده حائز اولديغم قوماندانلق صفتيله كندولرينى ديوان حربه دعوت ايلديكمى، وَ محاربهنك دور اخيرنده وقوع بولان وحشت حاضره سببيت ويرن مساويسنك محاكمهسنه طلب اولديغمى وَانفذ حكم عدالت ايچون بنه معاملهٔ متساويه اجراسنى؛ ثالثاً. قانوننامهٔ همايونك اللى طقوزنجى مادهسى حكمنجه تحت قوماندامده بولنانلردن هيچ برينك ديوان حرب اعضالغنه دخولى

قبول ایتمدیکم کبی هنوز اصول محاکمهٔ عسکریه قانوننامه‌سی موجود اولمدیغندن مدعیٔ عمومیلری دخی او قبیلدن عد ایله تحت قوماندامده بولنان فریق نجیب وشاکر پاشالر حضراتنك اللی طقوزنجی بندن استدلالاً امور رسمیه‌یه مداخله لرینی رد وطوتولان اصول محاکمه‌یی دخی عدم تصدیق ایله مدافعهٔ مشروعه‌می مخل اوله‌رق، «الده‌کی فرانسزجه قانون بویله دیور» ویاخود «اوروپاده بویله‌در» قولیله ورسماً قانون طانمیان براجنبی کتابیله شمدی‌یه قدر وقوع بولان وبعدما وقوع بوله‌جق معاملاتی پروتستو ایتدیکمی؛ رابعاً، درسعادتدن رأی وقوماندا ویاپلان ترتیبله موقع قوماندایی انواع مشکلاته و وضعیت عسکریه‌یی برخیلی مخاطراته اوغراتانلرك بنی محاکمه ایده‌جك دیوان حرب هیئتنده اعضالغنی قبول ایتمیه‌رك دیوان حرب اوزرینه او مثللولرك اعمال نفوذایتمسنی بالوجوه ردایلدیکمی؛ خامساً، بروجه بالا معروضاتمك ماده بماده کمال اهمیتله نظر دقت واعتنایه آلنمسنی متمنی اولدیغمی وعرض ایتدیکم شرائط عادله‌یه رعایتاً جریان ایده‌جك محاکماتك دخی قانون اساسینك سکسان ایکنجی ماده‌سی موجبجه علنیتنی طالب بولندیغمی؛ سادساً، معروضات خمسه‌یه موافقت ورعایت بیورلمسی شرطیله محاکمه‌یه هروقت وآن حاضر اولدیغمدن قطع نظر، بدایت حربدنبری پادشاهمز افندمز حضرتلرینك و دولت و ملتك سلامتی اوغرینه فداکارانه ایفای خدمت ایدنلرله برطاقم اسنادات واغفالاته قیام ایده‌رك ستر قصور ذاتی‌یه چالیشانلرك ظاهره اخراجنه و حال حاضر مؤلمی دعوت ایدنلرك تعیین ایتمسنه و حقایق و دقایق حربیه‌نك شمدیکی مشکوکیتدن قورتلسنه اك زیاده بنده کز طالب و محاکمه‌یه ایسه ذاتاً عاجزلری کمال انهماك ایله و بیك جان ایله راغب بولندیغمدن بالای عریضه‌دنبری منقول معروضات عاجزانه‌مك دعوت ایتدیکی مساوات معامله‌یه مظهریت شرطیله محاکمه طلبنده اولدیغمی عرض ایلر و شیمدی‌یه قدر کافل حقوق اعتقادنده بولندیغم قانون و عدالت سنیه خلافنده کوردیکم معاملات عنیفه وغدریه‌یی کافةً وبالوجوه پروتستو ایدرم.

۹ نیسان سنه ۹٤ سلیمان

§

مرحوم بو جواب تحریری‌یی ویره‌رك هیئت استنطاقیه اوطه‌دن مفارقت ایتمش وآلدیغی جوابی بالطبع دیوان حربه تبلیغ ایتمش ایسه‌ده دیوان حربجه

مطالب واقعه‌یه روی التفات کوسترلمدیکندن ، هیئت بر ایکی دفعه دها اعزام اولنه‌رق سؤال واقعه جواب ویرمسی تکلیف ایدلمش وَمرحومده بشقه جوابی اولمدیغنی افاده‌ده اصرار ایتمشدر. نهایت برخیلی مذاکره وَ مخابره‌دن صکره بعض تبلیغاتده بولنمق اوزره دیوان‌حرب باش‌کاتبی فائز بك ١٦ نیسان سنه ٩٣ تاریخنده مرحومك نزدینه کوندرلمشدر. فائز بك دیوان حرب نامنه من غیر رسم وَ نصح و پند یولنده بعض تبلیغاتده بولندقدن صکره « ایراد اولنان سؤاللره اعطای جوابدن امتناعده دوام واصرار ایده‌جك اولورسه غیاباً محکوم ایدیله‌جکنی » افاده ایتمشدر .

مرحوم اولجه‌ده بیان اولندیغی اوزره ، برنجی محاکمه کوننه یعنی دیوان حرب حضورینه چیقدیغی ٢٤ حزیران تاریخنه قدر نه رؤف وَ وفیق پاشالرك تذکره‌لرندن وَنه‌ده ماببنك جوابنامه‌سندن خبردار اولوب یالکز بصیرت غزته‌سیله سلطنت سنیه علیهنده بولندیغنه دائر نشر اولنان غیر رسمی اعلاندن استدلالاً پدشاهك اویله بر افترا ایله توحیش و اغضاب ایدلمش اولدیغنی ظن و تخمین ایله برابر ، آره صیره سلطان حمیدك مع‌القسم سبق ایدن وعدینی خاطرلیه‌رق بو وعدك انجاز ایدیله‌جکی احتمالیله آتی حقنده بر امید بسله‌مکدن ده خالی قالمدیغندن، وَ جواب ویرمه‌مکده اصرار ایدرسه کیفیت واصل سمع همایون اوله‌رق « هـا، بن بو آدمه وعد ایتدیدم، چاغیرك باقه‌یم . علیهنده دوران‌ایدن عزویاتی بن کندیسندن صورایم وَحضورمده محاکمه ایده‌یم »اراده‌سنی بیدریغ بیورزلر کبی تخیلات صافدلانه‌یه دوشدیکندن ، وَ برجهتدن ده نه امر توقیفنی وَنه‌ده دیوان حربك صورت تشکیله اصول محاکمه‌نی قانونه موافق کوردیکندن فائز بکك بو بیانات وتهدیداتنه ده اهمیت ویرمیه‌رك. « اجرای محاکمه‌سی حقنده ارادهٔ سنیه شرفتعلق ایتمش ایسه ارائه اولنمسنی وَ بویله بر ارادهٔ سنیه بولنمدیغی وَموقوفیتی سیاسی برطاقم عزویاته مستند اولدیغی حالده حرکات عسکریه حقنده مرتّب اسئله‌یه موقوف صفتیله جواب ویرمیه‌رك او سؤاللری استیضاح عد ایده‌جکنی وَبرده مدعیٔ عمومی وظائفی قانوناً معین اولمدیغندن قانونك طانیمدیغی بر مدعیٔ عمومی‌ئی طانیمق مجبوریتنده اولمدیغنی وَشمدی‌یه قدر باب‌سرعسکریده محاکمات عسکریه دائره‌سنده جری اوله کلن محاکمه قاعده‌سنه توفیقاً اجرای محاکمه‌سی طلبنده بولندیغنی » جواباً بیان ایتمش وَ ایرتسی کون رئیس ساع

پاشایه‌ده آتیده‌کی تذکره‌یی یازه‌رق اسباب موجبهٔ امتناعنی توضیح ایلمش‌در [۱]

دیوان حرب رئیسی سامح پاشا حضرتلرینه

محاکمه‌می قانونی اولان ایکی مستدعامك قبوله تعلیق ایتدیکمی فائز بك بنده‌لری وساطتیله عرض ایتمش ایدم . بونلرك برنجیسی موقوفیتمك حرکات عسکریه‌دن طولانی اولدیغنه دائر ارادهٔ سنیه صورتی ابراز بیورلدیغی حالده موقوف صورتیله محاکمه‌یی برموجب حکم جلیل اراده قبوله مجبور اولدیغمی وَ اکر موقوفیت حرکات عسکریه‌دن طولانی دکلسه سؤاللره ، حرکات عسکریه خطیئاتی اوزرینه موقوف صفتیله ، جواب ویرمیه‌رك دولت نامنه بر استیضاح صورتیله جواب ویره‌جکمی افاده وَایکنجیسی‌ده موقوفاً محاکمه‌م حالنده مدعیٔ عمومینك هنوز قانوناً وظیفه‌سنی طانیایوب دولتجه اصول محاکمه قانونی دخی تنظیم و نشر اولنمادیغندن وَ چونکه علنی اولمیه‌جغی حقنده ارادهٔ سنیه کلدیکنی‌ده فائز بك سویلدیکندن قاعدهٔ قدیمه هرنه ایسه او یولده استجواب اولنمسنی رجا ایتمش ایدم . بومستدعالرك ینه قانونی بر جوابنه منتظر ایکن حوالهٔ سمع اعتبار بیورلمیه‌رق کمافی‌السابق معامله‌یه دوام اولنور وَ یاخود «محاکمه‌یی رد ایدییور» صفتی ویریله‌رك غیابی برحکم کیدیریلورسه وَ حکم قانون استدعاسنده بولنان بر ظلمدیده قانونی برجواب ایله مجاب ایدلمیوبده اویله بر صورت غدریه‌ده التزام ایدیلورسه شمدی‌یه قدر مثلی کورلمدك بر قانونسزلك اختیار ایدلمش اولور . بنده‌کز ایراد اولنه‌جق سؤاللره ویره‌جکم اجوبه‌یی وَ آنك اوزرینه تعلّق ایده‌جك محاکمهٔ فکریه‌یی دیوان حربك نظر بیطرفانه‌سنه ترك ایتمك ایستیورم . شو اصول حکمنجه نجیب پاشا ویردیکم جوابلری بش اون کون یاننده کزدیره‌رك نهایت ایچندن بر قاچ سوز انتخاب ایدوب مقام اتهامده ایراد ایلیه‌جك وَوقوعاتك ایسه بربرینه تسلسل و ارتباطی اولدیغندن بن جواب ویرزکن دردیمی آکلاته‌میه‌رق حقیقت مغالطه‌یه بوغوله‌جق وَحقوقم ضایعاته

---

۱) عزت پاشانك سر عسکرلکی اوزرینه دیوان حرب ریاستی برقاچ کون منحل قاله‌رق وکالةً سامح پاشا طرفندن اداره‌اولنمش وَنهایت ریاست، مشارالیهه توجیه ایدلمش‌درکه محاکمه‌نك ختامنه قدر بو مرقعده قالمش‌در . سامح پاشانك یرینه اعضالغه آل یناق مصطفی پاشا تعیین اولنمش‌در .

اوغرایه‌جقدر . حالبوکه وقوعات متسلسله‌یه ویردیکم جوابلر کاملاً دیوان حرب هیئتنك اذهاننده مستحضر اولور وَ آنك اوزرینه هیئتجه اجرای تدقیقات ایدیلورده بعض استیضاحه قیام ایدیلورسه اولوقت ایش سهولت کسب ایدر . حاصلی ، بنم کافهٔ حقوقم قانوناً وظیفه‌سی بللی اولمیان بر نجیب پاشانك ید استبدادینه متروکدر . بن بو استبدادك رفعیله قانونمز وَ اصوللمز دائره‌سنه ارجاعنی تمنی ایلیورم . نه‌قدر سؤال وار ایسه هپسنی احسان بیوریکز . ایکی کونه قدر جوابلرینی ویریرم ، وَ نه نتیجه توجه ایده‌جکسه بر آن اول توجه ایتسون . قطعاً نه محکمه‌دن وَ نه‌ده اسئله‌یه جواب اعطاسندن چکینمیورم . یالکز اصول محاکمه‌نك قانونه مخالفتندن شکایت وَ حقوقمك اسقاط ایدیله‌جکندن خوف ایدیورم . حتی بزه اصول محاکمه‌ اناطولی دیوان حربنك اصولنه‌ده بکزه‌میور . عادتا بنده کزه مخصوص اصول محاکمه قانونی اتخاذ اولنیور . بو عصرده بوقدر حقوقشکنلك خاطرلره کلمز ایدی . ذات سامیلری شوکتلو افندمز حضرتلرینك عدالت اوزره اجرای معامله تبشیراتنی تبلیغ بیورمش ایدیکز . عدالت ، حقوق عامه‌یه‌ سیان معامله اجراسنی امر ایدر . دولتك محاکم ملکیه‌سنده بشقه ، محاکم عسکریه‌سندن دائرهٔ محاکماتنده وَ شعباتنده بشقه ، اناطولی دیوان حربنده بشقه وَ روم ایلی دیوان حربنده بنده‌کزه مخصوص اوله‌رق بشقه معامله اتخاذینی تجویز ایتمز . بو مسأله‌یی وجدان جلیل بیطرفانه‌لرینه احاله ایله حقمده عدالتك ایجابی وَ قانونك حکمی دائره‌سنده معامله اتخاذ بیورلمسنه مصروفیٔ عنایت فخیمانه‌لرینی کمال تضرعله وَ چارچشمانه نیاز وانتظار ایلرم .

۱۷ نیسان سنه ۹٤   سلیمان

بو تقریردن ده بر نتیجه حاصل اولمامش وَ ایرتسی کونی ابراهیم پاشانك مرحومك نزدینه کله‌رك اسئلهٔ آتیه‌یی ایراد ایتمش ایسه‌ده مرحومدن کالاول جواب امتناع آلمشدر :

س — قره‌پیکاردن حرکت دولتکز کونی هانکی نقطه‌یه مواصلت بیورلدی؟ یکی زغره فرقه‌سندن اوکون خبر آلندیمی ؟ دشمندن اثر کورندیمی ؟

ج — اولجه ویردیکم تقریرك جواب عادلنی آلمدقجه وَ کندی موقوفیتمك وَ معترضم اولان صورت تشکیلات و معامله‌نك قانوناً مشروعیتی ثابت اولمدقجه بو سؤاللرکزه ایراد جوابده شمدیلك عرض اعتذار وَ کندیمی نظاماً موقوف

طرنمیه رق علی العمیا مظلوماً وَیا سهواً حبس ایدلمش اعتقادنده بولندیغمدن عدالت سنیه حکمنه انتظار ایلرم .

س — یکی زغره‌دن کلمکده اولان فرقه یول اوزرنده ایکی کون متمادیاً محاربه ایدوب نهایت بوزولمش ایدی . بو فرقه‌یه فرقهٔ دولتلرندن معاونت قابل دکلی ایدی ؟ قابل ایسه معاونت اولنمدیغنك اسبابی نه‌در ؟

ج — . . . .

س — اسکی زغره استرداد اولندیغی زمان دشمن نه جهتدن وَ نه حالده رجعت ایتدی ؟

ج — . . . .

س — اسکی زغره‌نك استردادنده اوراده قاچ کون اصرار ایدلدی وَ نه ایله اشتغال بیورلدی ؟ وَ اسکی زغره درونده دشمنه عائد ارزاق وَ مأکولات حقنده نه معامله ایدلدی ؟ اسکی زغره‌ده بوزولان دشمن بوزولدیغی کون پریشان برصورتده رجعت ایلدیکی حالده اوکون همان آرقه‌سندن هیچ بر شیئه باقلمقسزین تعقیب اولنمق وَ جمعیت و انتظامنه میدان ویرلمه‌مك قاعدهٔ حربیه‌یه دها موافق کبی کورونور . بویولده تعقیب اولنمدیغنك حکمتی نه‌در ؟

ج . . . .

س — دشمن بولندیغی کون ، احوالنك کشفنه‌دائر نه کونا تشبثات اجرا بیورلدی ؟ وَ اسکی زغره‌دن نه مطالعه اوزرینه یکی زغره جهتنه کیدلدی ؟

ج — . . . .

س — فردیج وَخائن بوغازلرینك تقویه‌سی‌ضمننده قره‌جه طاغدن حرکت بیورلدیغنده وَ برده بوغازلرك استحکام وتقویه‌سنده دشمن طرفندن هیچ بر کونا تعرض وقوع بولمدیغنه نظراً دشمنك قوتی شیبقه‌یه اجتماع ایلدیکی آکلاشلمش اولمق طبیعیدر . بوحالده مناعت طبیعیه‌سی جهتیله شیبقه‌یه حرکت ایتمکدن ایسه ، خائن بوغازندن وَ اطرافندن کچه‌رك النه‌یی ضبط ایدوب شرق اردوسیله برلشمك اوزمانه کوره دهازیاده موافق مصلحت دکلی ایدی؟ موافق ایسه نه حکمته مبنی او صورتله حرکت بیورلمدی ؟

ج — . . . .

س — برلشمك اوزره محمد علی پاشا طرفندن واقع اولان اخطارك

عدم قبولی اسبابی نه‌در . وَ الله وَ کافار کبی مواقع مهمه‌نك ضبطنده‌کی اهمیت حقنده‌کی مطالعات دولتلری نه‌در ؟

ج — . . . .

س — ایزلاطره صرتندن خائن بوغازی کچیلدیکی وَ الله وَ جواری ضبط ایله شرق اردوسنه صاغ طرفدن ال ویرلدیکی حالده دشمن شیبقه‌یی ترکه مجبور اولمازمی ایدی ؟

ج — . . . .

س — ویردیککز جوابلر اصل ایراد اولنان سؤاللرك جوابلری اولمیور (۱)

ج — اصل سؤاللرك جوابی ویردیکم تقریرك حکم ایجابیسی داخلنده‌در. سؤاللرکزه قانوناً کندیمی مخاطب طانمدیغم کبی بونلرك تدقیقات اولیه‌یه مراجعت اولنمقسزین تحت‌التوقیف بندن استجوابی ظلم صریح اولدیغنی تکرار ایدرم .

س — قزانلق اوزرینه حرکت اولندیغی وقت دشمن‌ایله چرخه‌لشلدیمی، وَ قزانلقده بولنان دشمن نه‌وقت شیبقه‌یه چکلدی ؟

ج — . . . .

س — شیبقه محاربه‌سنه قرار ویرلدیکی‌حالده « ایسوه‌تی نیقولا » ده بولنان دشمنك حالی نه صورتله کشف ایدلدی ؟

ج — . . . .

س — هجوملرده عدم موفقیتك اسبابی حقنده مطالعات دولتلری نه‌در؟ وَمبالغه ایدلمکده اولان ضایعاتك مقدار صحیحی نه‌دن عبارتدر ؟

ج — . . . .

س — دشمنك صکره‌دن امدادی کلدیمی ؟ وَ کلمش ایسه آزلق موقعك ضبطی قابل اولوب اوله‌میه‌جغنه دائر نه فکر استحصال بیوردیکز ؟

ج — . . . .

س — دشمن موقعنك اوچ جهتدن حصر وتضییق حالنده دشمنك خط

(۱) مرحوم اسئلهٔ متعاقبه‌یه برنجی سؤاله ویردیکی جوابی ویرمش وَ بعضاً‌ده سکوت ایتمش‌در .

رجعتی اوزرینه جدی تهدیدات ایچون اجرا اولنان حرکات عسکریه هانکیلریدر؟

ج . . . .

س — موقعك مناعتی تعین ایتدکدن صکره محاصره فکریله اویله منتخب عسکری نتیجه سز محاصره یه باغلامقدن ایسه، برکره شدتلی اوله رق اجرا اولنان هجوم نتیجه لنمدیکی کبی ارتق قره جه طاغده ویاخود آخر مناسب نقطه ده برموقع طوتوب صاغ وصول طرفدن هانکی طرفه فرصت الویریرسه اوطرفه حرکته مترصد وحاضر بولنمق دها زیاده مصلحته موافق دکلمی ایدی؟ بوبابده مطالعات دولتکز نه در؟

ج — . . . .

امتداد ایدن محاصره مدتنده نه مقوله وقوعات ظهور ایتدی؟ ودشمنك حالنده نه کونا تغیرات وقوع بولدی؟

ج — . . . .

س — ایراد اولنان سوأللره هپ برطرزده جواب ویرلدی. بونلره بشقه جواب ویرمیه جکمیسکز؟

ج — مقدماً یعنی برنجی سوأل اوزرینه ویریلن جوابده مفصلاً بیان اولندیغی وجهله، انفاذ حکم عدالت اولنمدقدن وتدقیقات اولیه اجرا قلنمدقدن صکره، اجرآت ذاتیه مه محول اوله رق محل اشتباه کوریلن مواد، شمدیکی وضع تحکمك رفعیله، عادلانه استیضاح اولندیغی حالده جوابلرینی ویررم. معمافیه حقیله تدقیقات اجرا بیوریلورسه ذات مصلحتك بوسؤاللری ایراددن مستغنی اولدیغی بداهةً اکلاشیله جقدر.

ابراهیم پاشا، مرحومدن بودفعه ده آلدیغی اجوبهٔ امتناعی ومطالب واقعه سنده کی اصرار وانهماکی دیوان حربه تبلیغ ایتمش ودیوان حرب دخی عرض کیفیت ایچون مومی الیهی سرعسکر عزت پاشایه کوندرمشدر: ابراهیم پاشا بعدالملاقات تکرار مرحومك نزدینه عودت ایده رك، سرعسکر پاشا نامنه سؤال خاطر بولنده بعض کلمات تلطیفیه تبلیغ ایتدکدن صکره «ایراد اولنان سؤاللره جواب ویرلسی وامتناعاتده دوام ایدلمه مسی آرزو وتوصیه سنده بولندقلرینی» افاده ایتمشدر. آنك اوزرینه مرحوم، مشارالیه عزت پاشایه شوتذکره یی یازارق عرض مرام ایلمشدر:

سرعسکر عزت پاشا حضرتلرینه

ابراهیم پاشا بنده‌لریله مرحمةً عنایتبخشای حال پرملالم اولان ارادهٔ عاطفتعادهٔ حضرت سرعسکریلرینی آلدم . جناب واهب حقیقی عمرو اقبال دولتلرینی دائم ایتسون. یتمش اوچ کوندنبری چکدیکم اضطراب وانین ودوکدیکم اشك خونین طاقتفرسای بشردر . دیوان حربه وابراهیم پاشا بنده‌لرینه کراراً ویردیکم اجوبهٔ عدیده‌ده قوانین سنیه احکامندن استثنا بیورلمامقلغمی وعدالت قاعده‌سنك اساس معامله اتخاذ ایدلمسنی عرض ونیاز ایتمش ایدم. اوّلکی ون فائز بك بنده‌لری کله‌رك دیوان حرب نامنه من‌غیررسم بعض تبلیغات اجرا ایتدی. عاجزلری دخی محافظهٔ حقوقمه تعلق ایدن جوابلرینی ویردم . ونهایت حرکات عسکریه‌جه خطیئاتدن طولایی موقوفاً محکومیتمه ارادهٔ سنیه شرفتعلق ایتمش ایسه موقوفاً محاکمه‌یه قائل اوله‌جغمی و سؤاللره جواب ویره‌جکمی وبویله بر ارادهٔ سنیه اولمیوبده موقوفیتم بشقه اسبابه‌مستندایسه اوحالده حرکات عسکریه‌جه اولان اسئله‌یه موقوف صفتیله جواب ویرمیوب سؤاللری استیضاح عدیله ایضاحات لازمه‌یی ینه تماماً اعطا ایده‌جکمی و موقوفاً محاکمهم ارادهٔ سنیه تحتنده اولدیغی حالده‌ده مدعئ عمومی وظائفی قانوناً معین اولمدیغندن بویله خارج قانون بر طاقم وظائف ایله مقیّد ایتمك قانونه مخالفتنی بیان ایله دولت علیه‌نك شمدی‌یه‌قدرمتخذی اولان اصوله تطبیقاً محاکمه اولنمقلغمی رجواسترحام ایتدم . بوکا ایسه برجواب آله‌مدم . طوتولان اصول حکمنجه ایراد اولنان سؤاللره بن هرنه‌قدر مدقّقانه جواب ویرسه‌م بونلر دیوان حربك نظر تدقیقنه عرض اولنمیه‌رق نجیب پاشانك دست تغلبنده قاله‌جق وحین محاکمه‌ده او بکا ینه خاطرینه کلنی سویلیه‌رك حقوقم بر طاقم ضایعاته اوغرایه‌جقدر. اکر سؤاللره ویره‌جکم جوابلر برموجب قاعدهٔ قدیمه کاملاً دیوان حربك نظرتدقیقنه عرض اولنسه واوروپاده اولدیغی کبی جوابلرم طبع ونشر ایدلسه‌ایدی بودن اوقدر متأثر اولمز ایدم . بن نجیب پاشانك قوهٔ عقلیه‌سنك تحکمی اسیری اولدم . شو ساعته قدر هرشی نجیب پاشا نامنه اجرا اولندی . الله و رسول‌الله عشقنه، بنده‌کزی قانونك طانیمدیغی بر نجیب پاشانك تحت استبدادنده براقوبده‌ماًیوسیت و حقارت کامله ایچنده بولندیرمییکز . ومادامکه اصول محاکمهٔ عسکریه قانونی یوقدر، نیچون جاکرلری وجودی اولمیان برقانونه اطاعته مجبور ایدیلیورم؟

اناطولی دیوان حربنده مسئول، هر افادهسنی طوغریدن طوغری‌یه دیوان حربه عرض ایدیور. بزایسه، جوابلرمزی ابراهیم پاشایه ضبط ایتدیره‌جکز. بو اجوبه بش اون کون نجیب پاشانك جیبنده کزه‌جك. صکره عقلنه کلدیکی وقت ایچندن مناسبتلی مناسبتسز برقاچ سوز بوله‌جق وَ بزم اجوبهٔ محقه‌مزی قطعاً دیوان حربه کوسترمیه‌رك، سوألری نصل اوراق رسمیه‌یه باقمقسزین برطاقم خاطره‌لره بنا ایتدی ایسه، او وقت ذهننجه ترتیب ایتدیکی اتهام بندلرینی ده بر حقیقته بنا ایده‌میه‌رك، آغزینه کلنی سویلیه‌جك، و الحاصل کونش کبی آشکار اولان حق و حقیقت بر طاقم مغالطه‌لره اوغرایه‌رق نتیجه‌سی ده مشکوك قاله‌جق. بویله اوله‌جغنه سوألر هر نه‌دن عبارت ایسه، مرحمةً و لطفاً بنده‌کزه اعطا اولنسون، برایکی کون ایچنده جوابلرینی ویریرم. دیوان حرب خلاف امر وقانون بر حرکتمی بولورسه ذاتاً قانون حکم جلیلنه اطاعتدن بشقه بر دییه‌جکم اوله‌میه‌جقدر. بنده‌کز یالکز اصول معامله‌دن مشتکی اولدیغمی وَ نجیب پاشا، ایله شاکر پاشا تحت قوماندامده بولندقلری جهتله امور محاکمه‌یه مداخله‌لرینی، هرنه‌قدر رأی ویرمیه‌جکلر ایسه‌ده جوابلرمی دیوان حربه کوسترمیه‌جکلرندن، اللی طقوزنجی بنده استناداً، رد ایلدیکمی عرض ایله تصدیعه جسارت وَ اجرای عدالت بیورلمسنی استرحام ایله عنایت فخیمهٔ عادلانه‌لرینه انتظار ایلرم. ۱۸ نیسان سنه ۹٤ سلیمان

دیوان حربجه او اثناده نه کبی مذاکرات جریان ایتدیکی معلوم دکلسه‌ده عزت پاشانك بو تذکره‌نی آلنجه بعض تبلیغاتده بولنمش اولمسی مأمولدرکه دیوان مذکور ۱۹ نیسان ۹٤ تاریخنده، مرحومك ۹ نیسان ۹٤ تاریخلو تقریر امتناعیسنه جواباً شو بیاننامه‌یی کوندرمشدر :

اولا — دولت علیه‌نك اك صکره‌کی اضمحلالی بتون اردولرك قوماندانی مشارالیهك یدنده ایکن واقع اولدیغنه مبنی با ارادهٔ سنیه مظنوناً تحت توقیفه آلنمشدر. بو بابده متهم ایسه هرکس کندی افعالندن مؤاخذه اولنمق طبیعی اولوب دیکرینك تشریکنی آرزو ایتمك ویاخود آنلر محاکمه اولمدقجه بن اولمم دییه ادعا ایتمکه صلاحیتی یوقدر. دولت کندیسنی مظنون طانیمش وَ تحت توقیفه آلمش اولمسیله دیوان حرب حضورنده محاکمه اولنه‌رق اثبات برائت ایدوب تأیید مدعا ایتمك ایچون بنه ایراد اولنان سؤاللره وقتیله وَ بولیله

جواب ویرەرك استنطاقك تسریعنه چالشلمیدر . شكایت هر نه طرفدن واقع اولورسه اولسون اساسلی اولدیغی حالده محاكمەده قبول اولنمسنی هیچ بر قانون منع ایدەمدیكندن بوبابده مشار الیهك كرك مافوقی وكرك مادونی جانبندن كندی حقنده واقع اولوب طانیماق ایستدیكی شكایتنامەلرك عدم قبولنی ادعایه صلاحیتی اولەمز .

ثانیاً — یدنده بولنان تحسیننامەلر اوزمان حكمنجه مشار الیهی تحسین وخدمات آتیەسندن استفاده امنیەسیله ترغیب وتشویق یولنده ارسال بیورلمش شیلر اولمسیله ودولتك ایسه حسن خدمتی مشهود اولانلری تلطیف وبالعكس سوء حركتده بولنانلری توبیخ ایتمك حقی بولنمسیله ماسبقەدەكی تحسیننامەلر وقوعات حربیۀ اخیرەدن طولایی وقوع بولەجق مسؤلیتدن مشار الیهی قورتارەمز . ذات حضرت پادشاهی رؤف پاشا حضرتلریله سلیمان پاشا حضرتلری بیننده اولان بینونتی هرنەوقت اولسه ازاله بیوررلر . بو شخصیاتدن معدود اولوب یوقسه « بالذات ازالۀ مباینت وحكمیت » افادەسی ، طرفیندن ترتیبات وحركات عسكریه وخصوصات سائرەجه مؤخراً خطیئاتی ظهور ایدەنك تحت مسؤلیته آلنمسنی برّوجه ایله نقض ایتمز .

ثالثاً — قانوننامۀ عسكرینك ۵۹ نجی مادەسی معیتنده بولنانلرك دیوان حرب اعضا وریاستنه تعیینی خصوصنده مانع ایسەده مدعیء عمومی اعضا اولمیوب اعضا صفتنیده حائز دكلدر . بویله ذاتاً خصومت قانونیەیه مأمور اولان مدعیء عمومینك قوماندانسنده بولنمسنده بأس اولمامغله وقانون اساسینك طقسان برنجی مادەسنده مدعیء عمومی بولندیرلمسی مصرح بولنمقله برابر طوتولان اصول محاكمه اساساً قانون اساسیءیه ومتفرعاتی دخی عساكر منصورۀ محمدیه حقنده اللی اوچ تاریخنده دولتك قبول ایتدیكی وهیچ بر وقتده نقضنه دائر قرار ویرمدیكی جزانامۀ عسكریده مصرّح اصول محاكمۀ عسكریەیه موافق اولمسیله بوبابده اعتراضه محل یوقدر .

رابعاً — درسعادتدن ویریلن اوامرك آمری بولندیغی حالده ویرلمش اولان اوامره دائر بیان رأی ایدن برذاتك ۵۹ نجی مادەیه مناسبتی اولمایوب مادۀ مذكوره معیت مأمورلغنه شاملدر . بومقوله ذوات ایچون اسناد قباحته ومادەده اشتراكه حكم ویرمك قابل اولەمز . مدعیء عمومی ایسه بوقاریكی اعتراض جوابنده

تعریف اولندیغی وجهله هیچ برصفتله اعضا اولمدیغی کبی دیوان حربه اجرای نفوذ دخی ایده‌میه‌جکندن مشارالیه امنیت بیورملیدر.

خامساً — محاکمه‌نك صورت وقوعی هنوز قطعیاً قرارلاشمامش. آنجق مشارالیهك علنیتی ادعاسنی بناً ایلدیکی سکسان ایکنجی ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سی مطالعه بیورلدیغی حالده اورایی‌دیوان حربك ویاخود دولتك قرارینه مودوع اولدیغی آکلاشیلور. یعنی بعض اسباب قانونیه‌اوززینه دیوان‌حرب مذاکراتنی خفی طوتمغه قرار ویره‌بیلور.

سادساً — مشار الیهك تحت محاکمه‌یه آلنمسی حقیقتك ظاهره اخراجی مقصدینه مبنی اولمغله حین محاکمه‌ده بالطبع حال حاضری ایجاب ایدن اسبابك میدانه چیقارلمسی ایچون سائرمحللردن آلنه‌جق معلومات ایله برابر مشار الیهك صفتنه کوره ویردیکی معلومات دخی شایان اولدیغی اهمیت درجه‌سنده نظره آلنه‌جغنده وَ اجرای مساوات ایدیله‌جکنده قطعاً اشتباه یوقدر.

۱۹ نیسان سنه ۹٤ — سامح

مرحوم بو بیاننامه‌یه شو جوابی ویرمش‌در :

اولا — دولت علیه‌نك اك صکره‌کی اضمحلالنده، بیورلدیغی کبی. بتون اردولرك قوماندا سی عهدهٔ عاجزانه‌مده اولمدیغی اوراق عدیدهٔ رسمیه ایله اثبات ایدرم. حتی ۳۰ تشرین ثانی سنه ۹۳ تاریخیله رؤف وَسعید پاشالرحضراتنك بالقانك بوجهتنه آلتمش طابور نقلی حقنده وقوع‌بولان تبلیغلرینه جواباً جریان ایدن مخابرات تلغرافیه‌ده بو طابورلرك ایزلادیدن صوفیه‌یه قدر ممتد اولان مواقعه مناسبی وجهله بالتعبیه بو ایکی نقطه آره‌سنده تحشد ایده‌جك قوتك خصوصی قوماندانلغنده بولنه‌جغم تعین ایتدیکی کبی ۲ کانون اول سنه ۹۳ تاریخیله کرك مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنه وَ کرك مقام قائمقامی‌یه او جهتك هیئت مجموعه‌سنه قوماندا ایتمك اوزره حرکت ایتمکده اولدیغمی رسمی تلغرافنامه‌لرایله عرض ایتمش ایدم. مؤخراً درسعادته ورودمده ذات اقدس حضرت خلافتپناهی بالجمله روم ایلی قطعه‌سنده بولنان عسکره قوماندانلغمی شفاهاً امر وفرمان بیوردیلر. بو فرمان جلیلی او وقت رؤف پاشا حضرتلرینه تبلیغ ایتدم وَ فی‌الحقیقه درسعادتدن ادرنه‌یه‌ده عموم روم ایلی قطعهٔ عسکریه‌سنه

قوماندا ایتمك اوزره حركت ایلدم . صوفیه ایله ازلادی بیننده كی قوته‌ده وقوع بولان عرض چكری اوزرینه بالقان غرب قومندانلغی عنوانیله صفوت پاشا حضرتلری مأمور اولدی. او صیره‌ده شاكر پاشا حضرتلری قوماندا‌سنده بولنان قول اردونك قارلی موقعنی ترك ایتمسی اوزرینه رؤف پاشا ۱۸ كانون اول سنه ۹۳ تاریخلو مخابرات تلغرافیه‌سیله تاتار بازارجغی ایلروسنه حركتمی امر ایتدی. عجزلری‌ده عمومیت وخصوصیت قومندانلك شخص واحدده اجتماعی امكانسز-لغنی و مركز تلغرافی اولمیان نقطه‌لرده عمومیت قوماندا وظائفنك جریانی ممكن اوله‌میه‌جغنی جواباً بیان ایله عموم قومندانلقدن اعتذار و استعفا ایده‌رك شاكر پاشا رفاقتنده‌كی فرقه قومندانلغیله حركتمی صورتی قبول ایتدم . رؤف پاشا حضرتلری ۲۳ كانون اول سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه‌لریله عمومیت قومندانی درعهده ایتدیلر، بنده بتون مقامات عالیه‌یه و مواقعه عمومیت قومندانی ترك ایتدیكمی رسمی تلغرافنامه‌لریله اعلان ایتدم . ینه او كون مابین همایونده رؤف پاشا حضرتلری حاضر اولدیغی حالده وقوع بولان مخابره نتیجه‌سنده ده بوكا قرار ویرلمش ایدی. ۲٤ كانون اول سنه ۹۳ تاریخنده رؤف پاشا حضرتلرندن آلدیغم تلغرافنامه‌لرله یازدیغم رسمی جوابلر، ینه تاریخ مذكورده طرف اقدس حضرت خلافتپناهیدن تلطیفاً یازیلان تلغرافنامهٔ همایون ایله معرض تشكرده تقدیم اولنان عریضهٔ تلغرافیه بوندن باحث ایدی . بناءً علیه اوتلق كوینه چكلمش اولان شاكر پاشا قول اردوسنه قوماندا ایتمك و طوغروجه اوتلق كوینه كیتمك اوزره رهراست اولان تاتار بازارجغنه كلدم . مواصلتمی متعاقب تاتار بازارجق قومندانی اولان فؤاد پاشا حضرتلری . رؤف پاشا حضرتلر-ندن بالقان غرب قومندانی صفوت پاشا حضرتلرینه خطاباً كلن تلغرافنا-مه‌یی كوستردی . صفوت پاشا حضرتلرینك او آرالق كشف وتحقیق موقع ایچون قوجق دربندینه كیتمش بولنمسی وصماقو محافظه‌سنده بولنان میرآلای رستم بكك دخی روسلرك تقربندن طولانی توالی ایدن شكایاتی اوزرینه وفؤاد پاشانك الحاحنه بناءً ، عرض معلومات قبیلندن اوله‌رق ، دوبنیجه‌یه كلن عثمان پاشا حضرتلرینك صماقو‌یه سرعتله یتشمسی امرینك ویرلمسنی رؤف پاشا حضرتلرینه اخطار ایتدم . اوتلق كوینه حركت اوزره ایدم‌كه رؤف پاشا حضرتلرندن عثمان پاشا حضرتلرینك صماقو‌یه حركتنه متعلق ویردیكی

جواب تلغرافی ایله ذیلنده یرده « شاکر پاشا فرقه‌سنه قوماندا ببیوریله‌جغی کبی شیبقه قول اردوسنك وَ ملحقاتنك قوماندانلغی دخی عهدهٔ علیه‌لرنده اولمغله » عباره‌سنی کوردم . اوتلق کوینده اوتوروبده شیبقه قوماندانلغنی قبول ایتمك ، چونکه آراده تلغراف خطی اولمدیغی وَ بش کوندن آشاغی مخابره ایدیله‌میه‌جکی جهتله، هم اوقول اردوینی مخاطرهٔ عظیمه تحتنده براقمق وَ هم‌ده کندومی مسئولیت عظیمه ایچنده بولندیرمق دیمك اولدیغندن قرار سابق حکمنه کلیاً مخالف اولان وَ هرنه سببه مستند ایسه مؤخراً ویریلن بو امر عجیبی شدیداً رد ایتدم . آنك اوزرینه دوام ایدن مناقشات تلغرافیه نتیجه‌سنده بازارجقدن حرکتمدن اوچ کون صکره ، یعنی اوتلق کوی موقعنی کوروب آنلرك اوراده ثبات ومقاومتلرینی مؤید تدابیر موقعیه‌یی اجرا ایدرك بازارجغه عودت ایلدکدن صکره شیبقه‌قوماندانلغنی‌درعهده ایتمکلکمه قرارویرلدی ، وَشیبقه قوماندانلغنده‌ده بو یولده تعلیمات ویریله‌رك بو اوچ کون ایچنده کما فی‌السابق رؤف پاشا حضرتلرینه مراجعت ایتمسی بیلدیرلدی . ایشته عاجزلری اوتلق کوینده وَ شیبقه رؤف پاشا حضرتلری قوماندا‌سنده ایکن وقوع بولان رجعت مراجعتنه رؤف پاشا حضرتلری‌طرفندن متارکه بهانه‌سیله‌جواب رد ویرلدیکندن مذکور قول اردو دوچار قید اسارت اولمشدر . اوتلق کوینده ایکن بو خبر فجیع آلنمسی اوزرینه ادرنه‌یه سرعتله چکلمکدن بشقه چاره قالمدیغنی بالتیقن اوتلق کوینده بولنان شاکر پاشا فرقه‌سنك بازارجغه حرکتنی امر ایتدیکم کبی کندم دخی بازارجغه کله‌رك ادرنه‌یه چکلمك لزومنی عرض ایتدم . اوّل امرده معروضم بر درجه‌یه قدر حسن قبول کوردیسه‌ده مؤخراً « متارکه واردر. هرکس بولندیغی موقعی ترك ایتمسون » دیو آلنان امر تلغرافی اوزرینه حرکت ایتمش اولان شاکر پاشا فرقه‌سنی تکرار اوتلق کویی موقعنه اعاده ایلدم . او صیره‌ده عاجزلری برنجی قوماندان حکمنده بولندیریله‌رق‌درسعادتدن او یولده امرلر وارد اولدیغندن اساساً صفوت پاشا حضرتلری عهده‌سنده بولنان بالقان غرب قوماندانلغنك برنجی قوماندانلغی موقعنده عاجزلری‌وَایکنجی قوماندانلغی موقعنده‌ده صفوت پاشا حضرتلری بولندق دیمکدر .

ایشته شو تفصیلاته نظراً دولت عاینك الك صکره‌کی اضمحلالی بیوریلان زمانده عاجزلری یالکز بالقان غرب فرقه‌لرینك برنجی قوماندانلغی موقعنده

بولنمش اولدیغمدن وَ بونکله برابر بو قوماندانلقده یالکز درسعادتدن آلدیغم اوامرك اجراسنه صرف توان ایتمکدن عبارت بولندیغمدن اوصونك اضمحلال بیوردیغکز زمانده هر جهته رؤف پاشا حضرتلرینك قوماندالری جریان ایتمکده ایدی . معمافیه او اضمحلال تعبیرینك رفقتمزده قالان قوتەده شمولی اولمایوب رؤف پاشا حضرتلرندن ترك مواقع ایله پازارجقده بالتحشد ادرنه یه چکلمك حقنده پك کچ وَوقتمزوارد اولان امراوزرینه کیجه لی کوندوزلی طقوز اون ساعت یول قطع ایتمك اوزره آنجق کانون ثانینك ایکنجی کونی پازارجقدن فلبه یه حرکت ایدییورایدك که اوکون روسلر طرنوی استاسیونی طوتمشلر وَ بزیده جهات ثلثه دن احاطه ایتمشلر ایدی . وَ فلبه اوکنده کی موجودی (۳۰) بیك ایله (۳۵) بیك آراسنده ایدی که قسم اعظمی محمد علی وَ شوکت وَ شاکر پاشالر حضراتنك شکایات متوالیه سیله ثابت اولدیغی اوزره صوفیه ، ایزلادی ، قارلی وَ اورخانیه موقعلرندن فرار ایده کلن ضابطسز مستحفظ طابورلرندن عبارت ایدی . ایشته حال بو مرکزده ایکن صرف روسلرك اقدامات فوق العاده ایله بونلر قیرجه لی طاغی اتکنه آلدیرلمش وَقوتمزك بر قسمی دوچار اولدقلری صدمهٔ حربیه ایله زده لنوب باقیسی تلفاتسزجه رجعت ایدرك هرحالده اسارت محققه دن قورتاریلان بو قوت قسماً قره آغاج اسکله سندن درسعادته چتالجه استحکاماتنه وَ قسماً بولایر استحکامنه سوق اولندیغی کبی قسمده یونان حدودینه کوندرلمش و ۹ کانون اول سنه ۹۳ تاریخیله که ملججنه ده هیئت وکلا عسکر شهانه نك بویله حسن ارجاعنه وقوع بولان موفقیت عاجزیدن طولایی تلغرافله رسماً وَ هیئتجه بیان تشکر ایتمشلردر .
بوحالده اضمحلال ، نم قوماندامك اثری اولمدیغی کبی فرقه لرکده دشمن قرشوسنده کوردیکی هزیمتك ایجابندن اولمایوب رؤف پاشا حضرتلرینك دولتك اك نازك وَ وخیم زماننده ارتکاب ایتدیکی وَبلکه ماهیتنده واقف اولمدیغی برطاقم حرکات غیرمعقوله اقتضاسندن ایدی .

باارادهٔ سنیه مظنوناً تحت توقیفه آلندیغم بحثنه کلنجه اگر بوبابده یعنی قره طاغدن کله رکده عجنه چیقدیغم تاریخدنبری وقوع بولان حرکات عسکریه جه مشهوداولان خطیئات عاجزیدن طولایی تحت توقیفه موضوعیتم حقنده براراده سنیه وار ایسه ارادهٔ مذکوره صورتی ابراز اولندیغی حالده قطعیاً شق شفه

ایتمه‌زلر . امروفرمان حضرت پادشاهی‌یه سرفروده‌ٔ مطاوعت اولورم . چونکه حقمده بویله بر ارادهٔ سنیه شرفتعلق ایتدیکی شمدی‌یه قدر بکا تحریراً تبلیغ اولنمدیغی کبی حین توقیفمده دخی رؤف پاشا حضرتلرینك حبسم ایچون اولان امرینی یاوری اسماعیل بك تفهیم ایلدی .

مهمك کندی افعالندن مؤاخذه اولنمسی طبیعی وَ بوقضیه‌نك متهم مستقل حقنده صرفی جائز ایسه‌ده میدانده بولنان بر تهمتك آمرمجبری وَفاعل مشترکلری طورورکن اوفعل تهمتده یالکز علاقه‌دار ظن اولنان برینی حبس و مؤاخذه ایله دیکرلرندن اغماض ایتمك . اصل فعل تهمتلری‌ده ، الیده‌کی سندات عدیدهٔ رسمیه ایله بالوجوه حقلی بولنان بر مظلومك اوزرینه تسلیط ایتمك دولته وَصفت حکومته یاقیشورمی ؟ برجانی بیله اخذ وگرفت اولندیغی وقت، « بوفعل جنایتده بنم فلان وَفلان‌ده شریکمدر » دیدیکی وَابراز دلائل ایتدیکی حالده عجبا حکومت اوشرکاسنی‌ده بولدیروب توقیف ایتمزمی ؟ یوقسه « بو جنایتك آنلرك حصه‌سنه عائد اولان قسمنه باقیه‌جغز، حکومت کیفنه تابعدر ، ایستدیکی آدمك قباحتنه جزا ومؤاخذه ایدر، ایسته‌مدیکنه ایتمز» می دیر ؟...

دیوان حرب حضورنده اثبات برائته ، موقوفیتم تاریخندن شوکونه قدرکه آلتمش یدی کون اولیور ، هربار طالب اولدم . هیچ برکون معروضمه احالهٔ سمع اولنمیه‌رق، خلاف رضای عالی انواع تصعیبات و تضییقات کوسترلدی. بن موقوفاً تحت محاکمه‌یه موضوعیتمی وَاوصفتله دیوان حرب حضورنده بولنمقلغمی قبول ایتمیورم. چونکه مظنون دکلم ، اسناد خطاایله عزل اولنمدم. تحقق ایدن برقصورم اوزرینه برمحکمه‌نك اعلامیله تحت توقیفه آلنمدم . توقیفم حقنده برارادهٔ سنیه صورتی‌ده تبلیغ اولنمدی . استنطاقك تسریعی حقنده آلتمش یدی کون‌صکره کوستریلن بو آرزو اهمیتی درجه‌سنده شایان تأثر وتأسفدر. بن استیضاح تعبیرندن بشقه هیچ برلغتی وَباخصوص موقوف صفتیله موصوفیتی قبول ایتمیه‌جکمی قانوناً ادعا ایدییورم . بیاننامه‌ده مصروف اولان تهدید آمیز تعبیراتی استعماله محکمه‌نك نه درجه‌یه قدر حق اوله بیله‌جکنی برکره تأمل بیورملیدر .

شکایاتك عدم قبولی مسأله‌سنه کلنجه فی‌الحقیقه اساسلی اولان شکایتنامه‌لرك قبولنده کیمسه‌نك بر دیه‌جك سوزی اوله‌میوب بنم قبول ایتمك ایستمدیکم

رؤف پاشانك شوكا بوكا ويرديرديكى وغرضه آلت اتخاذ ايتديكى شكايتنامه‌در . بونك اساسه استناد وعدم استنادينى محكمه تميز ايدر ، وتميز ايچون ده قول خوده بناى مسأله ايتمه‌رك اوراق رسميه‌يه‌ده مراجعت واو مسأله‌ده علاقه‌دار بولنانلردن تدقيقات اوليه‌يى اجرا ايدرسه اومثللو شكايات مشروعه‌يى هركيم طرفندن اولورسه اولسون محكمه‌نك قبوله مجبوريتى مسلم اولديغى كبى مشتكا عليهك ده بوبابده بر ديه‌جك سوزى اوله‌ماز ، و نتيجه محاكمه‌يه منجر اولور . يوقسه تحت الغرض بر ايكى اخلاقسزه ويرديريلن شكايتنامه‌لرى على العميا و بلا تميز و تدقيق قبول ايديويرمك و صكره‌ده « حقنده شكايت واردر » ديو آنى مدار اشهاد ايتمك صفت محكمه‌يه ياقشمز .

ثانياً — طرف دولتدن يد عاجزى‌يه وقتيله ويرلمش بولنان تحسيننامه‌لر وقوعات اخيرۀ حربيه‌دن طولايى وقوع بوله‌جق مسئوليتدن بنى قوتاره‌مزمش ، ديليورز . بنم كافۀ حركات عسكريه‌م كرك طرف حضرت پادشاهيدن و كرك مقامات عاليه‌دن رسمى تحسيننامه‌لره مظهر اولديغى كبى لسانكزه طولاديغكز وقعۀ اخيرۀ حربيه‌دخى . قواى متباقيه‌يى حسن ارجاعه موفقيتم طولاييسيله . رؤف پاشا حضرتلرى‌ده داخل اولديغى حالده ، بالعموم هيئت وكلانك مظهر تقدير و تشكرى اولمشدر . مع مافيه بيورلديغى كبى وقعۀ اخيرۀ حربيه‌دن طولايى هايدى مسئول اوله‌لم . اوله‌مز يا ، چونكه او حركتدن طولايى هم هيئت وكلا طرفندن مظهر تشكر اولدم ، هم ده سلطنت سنيه‌نك بقيۀ حياتى اولان بولاير موقع مهمى محافظه‌سنه تعيين قلندم . حتى مصالحه‌نك تقررى اوزرينه استعفاى عاجزى وقوع بولمدقجه او قوماندانلقدن ده عزل ايدلمدم . حالبوكه عاجزلرينه ايراد اولنان سؤاللر بنم اعظم مدار مفخرتم اولان قره‌طاغدن عودتله دده اغاجنه خروجمدن صكره وقوع بولان حركات عسكريه‌دن باحثدر . او وقت كرك طرف اشرف حضرت پادشاهيدن وكرك بالجمله وكلا و اهالى طرفندن مثلى غير سابق بر صورتده آلقيشلانان او حركاتمله بوكون اتهام ايدلمك ايستنيورم . بيورلديغى كبى يالكز وقعۀ اخيرۀ حربيه‌دن سؤال اولنميور . رؤف پاشا حضرتلريله آره‌مزده شخصى بر ماسبق اولمايوب مشار اليه حضرتلرينك ايجاد ايتديكى بو مسأله بينونت حركات عسكريه‌سنى . آلديغى امره و مقتضاى حاله توفيق ايتمه‌مسندن طولايى اوغراديغى هزيمت اوزرينه ستر قصور ذاتى

ایچون برطاقم مغالطه‌دن عبارت ایدی. بونك محاکمه کوتورر جهتی اولمادیغی نزد الهاموفد حضرت ملوکانه‌ده تحقق وتعین ایتمسی وَرؤف پاشادن‌ده بر درجه‌یه قدر استانبولجه اولسون بر ایشه یارار امیدنده بولنلمسی ظن عالیسی اوزرینه رسمیته‌محل براقلمقسزین دفع دغدغه امر وفرمان بیورلمش ایدی. وَعاجزلری یالکز رؤف پاشا حضرتلرینك یکی زغره قوماندانلغی زماننده مسبوق اولان فقراتدن طولایی وَآنك اوزرینه ولی نعمت افندمز حضرتلرینك شرفتعلق اولان فرمان همایونلرندن بحث ایتدم. حال‌بوکه افادهٔ عاجزانه‌مه دقت بیورلیه‌رق بو فرمان همایون مؤخراً خطیئاتی ظهور ایده‌نك تحت مسئولیته آلنمسنی بروجهله نقض ایتمز دینیلمش. اعتراض عاجزینك ذاتاً وقوعات اخیره‌یه جهت تعلقی یوغیدی.

ثالثاً — مدعیٔ‌عمومینك قوماندای‌عاجزی تحتنده بولنمسنده بأس اولمدیغی، قانون اساسینك طقسان برنجی ماده‌سنده مدعیٔ‌عمومی بولندیرلمسنك مصرح اولدیغی بیان بیوریلیور. حال‌بوکه مادهٔ مذکوره (امور جزائیه‌ده حقوق عامه‌یی وقایه‌یه مأمور مدعیٔ‌عمومیلر بولنه‌جق وَ بونلرك وظائف وَ درجاتی قانون ایله تعیین قلنه‌جقدر) دیور. حال‌بوکه بویله بر قانون تنظیم و نشر اولنه‌رق مدعیٔ‌عمومیلرك وظائف و درجاتی تعیین و اعلان اولنمدی. آنك ایچون هنوز وظیفه‌سی وَدرجه‌سی نامعلوم بر مدعیٔ‌عمومی قبول ایتمم. قانوناً مدعیٔ‌عمومی هنوز طانمدیغی کبی مدعیٔ‌عمومینك تحت قوماندادە بولنمسنده بأس اولوب اولمدیغی‌ده محکمهٔ علیه‌لرنجه بیلنه‌میه‌جکندن بویله علی‌العمیا رد حقوقه قیام بر محکمه‌یه یاقشمز.

طوتیلان اصول محاکمه‌نك، اللی اوچ تاریخنده عساکر منصورهٔ محمدیه حقنده دولتك قبول ایتدیکی وَ هیچ بر وقتده نقضنه قرار ویرمه‌دیکی جزانامهٔ عسکریسنده مصرح اصول محاکمهٔ عسکریه‌یه موافق اولدیغی ادعا اولنیور. اکر اصول محاکمهٔ مبحوثه دولتجه مرعی اولسه‌ایدی سکسان آلتی تاریخنده نشر اولنان جزا قانوننامهٔ همایونه‌وَیاخود هیچ اولمازسه سکسان یدی سنه‌سنده با ارادهٔ سنیه طبع اولنان دستور عسکری‌یه مندرج اولورایدی. مدار اشهاد خود بیوریلان جزانامه شمدیلك تاریخی بر کتاب حکمنده اولوب بونك اکثر احکامی مؤخراً جمع وتدوین قلنان جزا قانوننامهٔ همایونه مندرج اولمسیله احکام سائره‌سی منفسخ اولمق لازم کلور. هرنه حال ایسه، کتاب مبحوثدن

بر نسخه‌سنك صوب عاجزی‌یه ارسالنه همت بیورلدقدن صكره بعدالمطالعه مرعیتنی مصدق علائم قانونیه كورر ایسه‌م او وقت بو ادعامی كیرو آلورم .

رابعاً — درسعادتدن ویریلان اوامرك آمری بولندیغی حالده ویرلمش اولان اوامره دائر بیان رأی ایدن بر ذاتك اللی طقوزنجی ماده‌یه بر مناسبتی اولمایوب مادهٔ مذكوره حكمی معیت مأمورلغنه شاملدر بیوریلیور . بن ذاتاً بو ادعاده كی استحقاقی (٥٩) نجی ماده‌یه استناد ایتدیرمدم‌كه مناسبتی اولمدیغی بیان اولنیور. بوراسی نصلسه‌آ كلاشلمقسزین جوابه مسارعت ایدلمش دیمك اولیور. بن هیئت مشاورهٔ حربیه نامنی آلان علی نظامی وَ نجیب پاشالر حضراتنك محصول رأی و فكری اولوب رؤف پاشا حضرتلرینك سرعسكرلكلری زماننده « هیئت مشاورهٔ حربیه‌نك افاده‌سیله » دیو ویردیكی اوامرك احكامندن بحث ایدیورم. مشار الیهما یاكلش بر رأی ویردیلر، وَ رؤف پاشاده او رأی اوزرینه بزه امر ایتدی‌ایسه كندولری مخطی كورونه‌رك مسئول اولمامق وَعاجزلرینی مخطی كوسترمك ایچون دیوان حربده اجرای نفوذ ایده‌جكلری احتمال قویسندن بحث ایدیورم، وَ بوسببله او مثللولرك دیوان حرب اعضالغنده بولنمسنی رد ایدیورم. عجبا بوذواتی، مدار ادعا میدانده ایكن، محكمه نه‌صورتله وَهانكی برهان ایله تقدیس وتنزیه ایده‌بیلور؟...

مدعیٔ عمومینك ایسه یوقاروده عرض ایتدیكم وجهله قانوناً وظیفه‌سی معین اولمدیغندن بویله وظیفه‌سنی بیلمز بر مدعیٔ عمومی ایله مدعیٔ عمومی وظائفنه دائر هنوز النده سند قانونیسی اولمیان بر دیوان حربك (مدعیٔ عمومی دیوان حربه اجرای نفوذ ایده‌میه‌جكندن مشارالیه امنیت بیورملیدر) عباره‌سیله معاملات واقعه‌سنی، بر محكمه بنم كبی بر مدعٍ علیه حقنده تأمین ایتمز. چونكه بوتأمین دخی بر سند قانونی‌یه وَیاخود برمطالعهٔ قانونیه‌یه مستند اولمیوب مجرد برسوق فكردن منبعثدر. خصوصاكه بنم بوكونه‌قدر موقوفیتم، وظیفه‌سی بیلمم قاچ سنه صكره تقرر ایده‌جك وَ بلكه (١٣٠٠) تاریخی وقوعاتی ایچون نصبی جائز اوله‌بیله‌جك مدعیٔ عمومینك نام مستعار ذاتیسیله استعمال ایتدیكی نفوذ تغلبدن ایلرو كلدی .

خامساً — محاكمه‌نك صورت وقوعی هنوز قطعیاً قرارلشمه‌مش دنیلیور . اللی بش تاریخنده نشر اولنان كلخانه خط همایوننده وَ یتمش ایكی

سنه‌سنده اعلان بیوریلان اصلاحات فرماننامهٔ همایوننده محاکماتك علنیتی صراحةً امر و اراده بیورلمشدر . قانون اساسینك (۸۲) نجی ماده‌سی دخی « محکمه‌لرده هرنوع محاکمه علناً جریان ایدر وَ اعلاماتك نشرینه مأذونیت واردر . آنجق قانونده مصرح اسبابه محکمه محاکمه‌یی خفی طوته بیلور . » عباره‌سیله محاکماتك علنیتنی تصریح ایدییور . محاکماتك خفی طوتلسی‌نده، بیورلدیغی کبی ، دیوان حربك‌وَیاخود دولتك قرارینه تودیع‌ایتمیوب، قانونده مصرح سبب‌کوستریور. بو سببده ، عرض و ناموس وَ افعال شنیعه‌یه متعلق مباحث اولدیغندن بوبابده اشتباه بیوریلورسه قانون اساسیك (۱۱۷) نجی ماده‌سی موجبنجه نظارت جلیلهٔ عدلیه‌ده واقع محکمهٔ تمیزه بالمراجعه مادهٔ قانونیه تفسیر ایتدیریلور.

سادساً — عاجزلرینك صفتمه کوره ویره‌جکم معلومات ، شایان اولدیغی اهمیت درجه‌سنده نظره آلنه‌جغی وَاجرای مساوات ایدیله‌جکی بیان اولنیور. بووعدك زمان انجازینه ترقّب وانتظارایله‌برابر شایان‌اولدیغی اهمیت درجه‌سنده نظره آلنه‌جغی تعبیری بر آز جای مطالعه کورینیور . قوماندانلقلرم زماننده رفاقتم مأمورینی حقنده ایراد دلائل ایله کوستره‌جکم شکر وشکایتك مسموعیتی هرکس نظرنده بدیهیاتدن کورنمك‌لازمدر. شوقدرکه بواهمیت‌نصل تمیزوتفریق اولنه‌جقدر ، وَحقمده بر ایکی اخلاقسزه ترتیب ایتدیریلن شکایتنامه‌نك عجبا درجهٔ اهمیتی نصل تمیز اولندی... وَتقدیم ایتدیکم‌تقریر جوابیده شکایت اولنان ذواتدن برطاقلرینك اسمیسی وَ اسباب شکایت مندرج اولدیغی حالده . عجبابر معامله‌یه تشبث بیورلدیمی ؟ وَاجرای مساوات مقدماتنه قیام ایدلدیمی ؟

۱۹ نیسان سنه ۹۴ سلیمان

دیوان حرب، مرحومك بورِدّیه‌سنه جواب ویرمامش وَیالکز سلطان محمد ثانی‌دورنده وَاللی اوچ سنهٔ هجریسنده طبع‌ایدیلن وَزعملرنجه‌اصول‌محاکمهٔ عسکریه قانوننامه‌سی‌اولان کتابی‌کوندرمش‌درکه مرحومده مقابلةً تقریر آتی‌یی‌یازمش‌در:

دیوان حرب ریاست جلیله‌سنه

ارسال بیوریلان‌کتابك‌اللی اوچ تاریخنده‌طبع ایدلمش اولدیغی آ کلاشلدی. بویله جریان حکمنه ارادهٔ سنیه صادر اولان قوانینك یعنی قانوننامه‌لرك باشنده طغرای‌همایون وَ، موجبنجه عمل اولنه، خط شریفی بولنمق‌قواعدجاریه‌دن ایکن

بو کتابده اویله برشی بولنمه‌مسی زمان انتشارنده بیله قانون حکمنی آلمدیغنی ایدر . برنجی ماده‌سندن نهایتنه قدر سراپا قرائت اولندیغی حالده مواد مندرجه‌سنك منقوض ومنفسخ اولوب اولمادیغی بداهةً آکلاشیلور. بونك احکامی مرعی اولسه وَ دولتجه شایان قبول بولنسه ایدی جزا قانونامه‌سی وَ دستور عسکری طبع اولندیغی زمان آنلره درج اولنور ایدی. کتاب مذکورك معمول به برقانون اولوب اولمدیغنی دوائر محاکمات رسمیه‌سی تمیز وتفریق ایده بیله‌جکندن ، باب والای سرعسکریده متشکل محکمهٔ عسکریه ایله مرجع محاکم دولت اولان محکمهٔ تمیز غیر منقوض وَمرعی الاجرا بر قانون اولدیغنی بااعلام تصدیق ایدرسه اووقت شایان قبول اولدیغنی تسلیم ایدیلور .

۲۱ نیسان سنه ۹٤ سلیمان

نیسانك یکرمی ایکنجی کونی دعوی وکیلی عنوانی طاشیان ابراهیم پاشا رفقتنده مستنطق حق وَ استنطاق کاتبی عزت افندیلر اولدیغی حالده بتکرار مرحومك اوطه‌سنه کله‌رك ایکنجی دورقوماندانیسنه متعلق اولمق اوزره ترتیب ایدیلن ۲۳ سؤالی ایراده باشلامشدر . برنجی دور قوماندانی‌یه عائد اوله‌رق اولجه ایراد اولنان یکرمی بر سؤاله ، ۹ نیسان سنه ۹٤ تاریخلی تقریرنده کورولدیکی اوزره ، جواب اعطاسندن امتناع ایتمش ایسه‌ده اوتاریخدنبری نه بو تقریره وَنه‌ده بوندن اولکنه بر جواب آلدیغندن وَناچار بر حالده قالدیغندن ایکنجی دور قوماندانی‌یه عائد اولان مذکور العدد سؤاللره برر برر جواب ویرمکه مجبور اولمشدر . نیسانك یکرمی دردنجی کونی بو سؤاللرك جوابی اکمال اولنمسی اوزرینه ینه اوکون اوچنجی دور قوماندانی‌یه عائد اولان اوتوزطقوز اسئلهٔ مرتبه‌نك ایرادینه ابتدار ایدلمش وَبو سؤاللره‌ده سکزیجق کون ظرفنده جواب ویره‌رك مایسك ایکنجی کونی اوچنجی دور قوماندا استیضاحاتی تکمیل اولمشدر .

بو ایکی دور ایچون مرتب اولان آلتمش سؤاله ، آتیده کوریله‌جکی اوزره ، دلائل وَ حجج رسمیه‌یه مستنداً غایت مقنع وَ مفصل جوابلر ویردیکی کبی برنجی دوره عائد سؤاللره قارشوده ۹ نیسان سنه ۹٤ تاریخلو تقریر مفصلك بر جواب کافی کبی تلقی اولندیغنه وَ بو سؤاللرك تکرار ایراد اولنمیه‌جغنه ذاهب اولدیغندن آرتق استنطاقك ختام بولدیغی وَ قریباً معاملهٔ غدریه‌یه ابتدار ایدیله‌جکی ، یعنی ویردیکی جوابلره قطعاً التفات اولنمیه‌رق یا اعدام اولنه‌جغی

…ود قورشونه دیزیله‌جکی ظننه دوشمشدر . بو حالت روحیه‌یی آکلامق
…چون او زمانه قدر التزام و تطبیق ایدیلن معاملات اعتسافیه ایله برابر ،
شمدی نقل ایده‌جکم ایکی وقعه‌یی ده بیلمک لازمدر .

بروجه مبسوط استنطاق ختام بولمق اوزره اولدیغی صیره‌ده مرحومك تبدیل جامه ایله فرار ایده‌بیله‌جکی وَ نصل فرار ایتمسی لازم کله‌جکی معیتنده بولنان اوشاغی چرکس مصطفی‌یه تعلیم ایدلدیکی کبی محافظه‌سنه مأمور اولان آل یناق مصطفی پاشازاده فریق محمد پاشا دخی برکون مناسبت کتیره‌رك ، مرحوم ایچون هردرلو فداکارلغی کوزه آلدیردیغی سویله‌مش وَ چرکس مصطفی‌یه تعلیم اولنان صورت فراری تسهیل ایده‌جکنی ایما ایتمشدر . تعلیم واقع ، مرحومك کیجه یاریسی تبدیل جامه ایله اوطه‌سندن وَ باب سرعسکریدن چیقه‌رق کندینی حرکت اوزره بولنان اجنبی واپورلرندن برینه آتمسی وَ اوروپایه فرار ایتمسی مرکزنده اولوب حال بوکه، « عمدة الحقایق » ده کوریله‌جکی اوزره، فریق محمد پاشانك بویله بر فداکارلق اختیارینه هیچ بر مجبوریتی متصور اولمدیغندن وَ چونکه مشارالیه هوا و هوسنه تابع بر ذات اولوب مرحومك مسلکنی تصویب ایله لازمهٔ مددسازی‌یه مسارعت لزومنی تقدیر و تمییز ایده‌جك آدملردن اولمسی مأمول بولنمدیغندن ، مرحوم تکلیف واقعك بر دولابدن عبارت اولدیغنه ذاهب اولمش وَ باخصوص اوکونلرده ، بردفعه روسجقده اوروپادن کلمش صفتیله مدحت پاشا نامنه وَ بر کره‌ده کلیبولیده استانبولده‌کی ارباب حمیت وَ ژون ترکلر نامنه مرحومه بعض هرزه وَ هذیانلر سویلیه‌رك سوزده استمزاج حالنه مأمور ایدیلن وَ تورخان اسمنی آلان بر خرستیان جاسوسك ، مرحومك موقوف اولدیغی اوطه‌یه قدر صوقولوب کلمسی وَ مرحومه ناجیٔ وطن و ملت صفتنی ویره‌رك فراری لزومنی تلقین ایلمسی ، استقبالنی بوسبتون تهدید و تهلکه ایچنده کوستره‌رك ، سیاق معامله‌دن (شو قبیل مواعید و تشویقاته اغتفالاً فراره قیام ایدرك بر ایکی سونکو وَیا قورشون ضربه‌سنه هدف اولمسی) وَ (فرار ایدیورمش ، نوبتجیلر طور دیمشلر ، اطاعت ایتمدکدن بشقه مخالفت ایتمش ، آنلر طرفندن ده وقوع بولان مقابله اوزرینه تلف ایدلمش) شایعه‌سیله هم ثقلت حیاتنك اورته‌دن قالدیرلمسی وَ هم‌ده (ارتکاب ایتدیکی خطیئات حربیه وَ افسادات سیاسیه محاکمه‌سنك ویره‌جکی سوء نتایجدن وَ سلطنت سنیه علیهنه

مرتکب اولدیغی کفر نعمت واهانت عواقبندن خوفاً فرار ایدرکن جزای ما یلیقنی بولدی ؛ آکی نشریات ایله تابقیامت طعن وتشنیعه معروض بولنمسی تصمیم ایدلدیکنه، قانع اولمش درکه حیات وناموسنه قارشو ترتیب اولنان شو پلاندن وبناء علیه تعقیب ایدیلن مقصد خائن وظالمدن طولایی بالطبع مستولای دهشت وحیرت اولمش در. ایشته بو تأثرات سائقه‌سیله محمود جلال الدین پاشایه الدن بر تذکره یازارق حال اضطرابنی عرض و تصویر وحیات و ناموسی علیهنه بسلنیلن سوقصد و فکری بیان وتشریح ایله «مادامکه ایستنمیورم، مرکز سلطنتدن اوزاق بر یره کوندریلوب بقیهٔ چند روزهٔ عمرمی اورادہ امراره مساعده ایتمك دها زیاده موافق شعار سلطنتدر » دیه‌رك مشار الیهدن استمداد ایتمش ، و محمود جلال الدین پاشا مرحومدن شوجوابی آلمش در :

دولتلو افندم حضرتلری

مفصلاً یازمش اولدیغکز تذکرهٔ علیه‌یی آلدم . مألنی یکان یکان تدقیق ایتدم. بولندیغکز حال اسف اشتمال حقیقةً دوستلرکز ایچونده موجب کدر اولدیغندن بر دقیقه خاطردن چیقمیه‌رق الدن کلدیکی قدر بو بلیه‌دن قورتولمکزه چالشلمقده‌در. مسأله‌نك عمومندن بحثه حاجت کورمم. یالکز ولی نعمت افندمز پادشاهمزك مرحمت شاهانه‌لرینی شمدی دکل یکرمی سنه‌دنبری بیلدیکم جهتله اویله اعدام جزاسیله مجازات اولنمکزی دیوان حرب بغیر حق و معلوم اولان رؤف ومحمد علی پاشالرك ودیکر خصملریکزك قوهٔ تأثیریه‌سیله حکم ایتمش اولسه بنه ذات مرحمت سمات افندمز حضرتلری عفو بیوره‌جقلرینی قویاً بیلیورم. حالبوکه بویله بلا محاکمه حکم، هیچ بر وقتده اوله‌مز . توقیفکزك اصول محاکمه‌یه موافقتسزلکندن بحث ایدرسه‌کز، دنیاده هر شیئك معنویاتی اولدیغی کبی بونكده. یعنی بولندیغکز حالكده، سبب معنویسی سلطان عبدالعزیز خان مرحومك خلعنه عجله بیورمکزدن نشئت ایتمش در . ایشته برادر، سزك ظنکز کبی دیوان حرب نه اعدامکزه یورر و نه‌ده پادشاهمز افندمزك مرحمت سنیه‌لری اویله بر حکمه قائل اولور . بوکا شبهه بیورمیك . فقط بوندن صکره افکار عالیکز وجهله استانبولدن بعید بر محلده یشامه‌کز ایجاب ایده‌جك ظننده بولندیغمدن بن‌ده جناب اللهه قسم ایدرمکه ، عربستان و یاخود اناطولینك سائر بر جهتنه

کیدوب بولندیغکز شو حالدن قورتولمکزه جهد ایتمکده قصور ایتمم . جناب حق تأثیرینی خلق ایده . هرحالده امر واراده حضرت من له الامرکدر ۱)

۱٤ جماذی الاول سنه ۹٥ وَ ٤ مایس سنه ۹٤ — محمود

محمود جلال الدین پاشانك تذکرهٔ جوابیه‌سی ، بلکه آن قرائتنده وَفکراً بر درجه‌یه قدر تسلّی بولمسنی موجب اولمش ایسه‌ده اوچ کون صکره ظهور ایدن اوچنجی بر وقعه‌یی صورت نقل و حکایه‌سندن آکلاشلدیغی اوزره ،

۱) « فی الحقیقه محمود جلال الدین پاشانك کشف و استدلالی وجهله آخر کار اقصای بلاد عثمانیه‌دن اولان بغداده نفی و تغریب اولدم ، وَحالاده بوراده امرار عمر ایلیورم . مأمولدرکه محمود جلال الدین پاشا ، ایشتك بو نتیجه‌یی منتج اوله‌جغنی لسان پادشاهیدن ایشیدوبده بزه بیان و اشعار ایتمش اولسون . » « عمدة الحقایق »

محمود جلال الدین پاشا مرحوم بو تذکره‌سنده سلطان حمیدك مرحمت شاهانه‌سنی یکرمی سنه‌دنبری بیلدیکندن بحث ایتمش وَ مرحوم حقنده بر معاملهٔ غدریّه اجرا ایدلمه‌مسنه وَ یالکز عربستان وَ یاخود اناطولینك بر جهتنده اقامتنه جهد ایده‌جکنی وعد ایلمش ایسه‌ده بصیرت غزته‌سنك ۳۱ کانون اول سنه ۹٤ وَ ۱۸ محرم سنه ۹٦ تاریخلی نسخه‌سنده کوریلن شو فقره‌دن ، « دولتلو عطوفتلو محمود جلال الدین پاشا حضرتلرینی طرابلس غربه کوتورمش اولان طلیعه نام واپور همایون دونکی کون والیٔ سابق دولتلو صبری پاشا حضرتلرینی (بو صبری پاشا ، تذکرة الوقایعدن بو کتابه نقل اولنان فصلده ذکری کچن وَ مترجم محمد رشدی پاشانك صدارتی زماننده ضبطیه ناظر افندده بولنمش اولان صبری پاشا اولمق مأمولدر .) درسعادته کتورمش‌در . » فقره‌سندن آکلاشلدیغی اوزره ، پدر مرحومك محکومیتنه قرار ویرلدیکی کونلرده ــ مرحومه محکومیت قرارینك تاریخ تبلیغی ۲۳ کانون اول سنه ۹٤ وَ ۱۰ محرم سنه ۹٦ در ــ پاشا مرحوم ، والیلکله طرابلس غربه تبعید ایدلدیکی کبی اخیراً‌ده طائفده مدحت پاشا مرحوم ایله برابر شهید ایدلمش‌در .

محمود جلال الدین پاشانك حمید افندی‌یه مرحمت اسناد ایتمه‌سی قناعت قلبیه‌سندن وَحمید افندینك بر چوق امثالی کبی مشارالیهی‌ده اغفال ایتمش بولنمسندن متولد اوله بیلدیکی کبی مجرد مرحومی تسلیت ایچون اوبولده ادارهٔ کلام ایتمش اولمسی‌ده وارد خاطر اولوب ، آنجق مشارالیهك تاریخ تبعیدیله پدر مرحومك تاریخ محکومیتی آره‌سنده‌کی قربیته کوره ، بو ایکی قرار آره‌سنده بر مناسبت موجود اولمسی وَپاشا مرحومك ــ اسباب سائره‌یه ضمیمةً ــ پدر مرحومی صحابت وحمایتندن طولایی دوچار غضب ونفرت اولمش بولنمسی عقله پك یقین‌درکه اودیرك حقایق تاریخیه‌سنه واقف اولانلرك وَازآنجمله پرنس محمود جلال الدین بك افندی حضرتلرینك کتابه ذیل ایدلمك اوزره بوبابده معلومات کافیه ویرملری آرزو اولنور .

قلب اندیشه‌ناکنه القای کمال حضور ایده‌مه‌مش‌در. مرحوم بو اوچنجی وقعه‌یی «عمدة‌الحقایق»ده شو صورتله تصویر و حکایه ایدییور :

«بو اضطراب آتشین ایله عادتا یانوب قاورولدیغم وعاقبت حالمه دائر بیك درلو تصورات بداندیشانه ایله نهایت درجه‌ده بحضور اولدیغم برصیره‌ده، او آرالق محمود پاشا محکمه‌سی نیابتنده بولنان و بالواسطه سابقهٔ معارفه‌م اولان خواجه کاظم افندی موقوف اولدیغم اوطه‌نك قپوسندن نیم دخول ایدرك و باشنی قپودن ایچرو صوقه‌رق همان آیاقده «یارین ملت سزی بورادن کلوب قورتاراجقدر. لکن سزده آنلر کلدیکی صیره‌ده اجتماع ایتدکاری قپونك یانه‌قدر کیتمکه مقتضی قوت وتدبیری صرف ایدرك آنلرله برلشمکه غیرت ایدیکز و اداره و قوماندالرینی عهده‌کزه آلیکز» دیدی. ناکهظهور و دهشت عواقبی ظاهر ونامحصور اولان بوپند ابلهفریبانه‌یه خواجه کاظم لساننده شو بولندیغم عالم اضطرابده مخاطبیتم، آرتق بندن بتون بتون سلب شعور واختیار ایدرك و خواجه‌نك کیمك طرفندن و نه صفتله کوندرلدیککی تدقیق و تمییزینده غلبهٔ خلجان وبحرانم مانع اوله‌رق «خواجه، ملت کیمدر، بنی قورتاراجق کیملردر؟ باب سرعسکری داخلنده بوقدر عسکر وارایکن بنم آنلرك ایادیٔ محافظه‌سندن سیلکوب چیقمقلغمی وملت دیدیککك آدملرله برلشمکلکمی تصور، جنت‌در، محالدر. شو اوطه‌دن خارج بریره کیتمم، وکیتمك آرزوسنی کوسترمم. بن کندو دردمله اوغراشیورم. کیت شورادن، باشمه بربلای دیکر دعوت ایتمه.» دیدم. خواجه کاظم‌ده صاووشدی کیتدی. صکره کندی کندیمه «عجبا بوده نه‌اوله‌جق. خواجه کاظم بورایه نصل کلدی، و نصل بکا بویله برتلقین تبلیغنده بولندی؟ وقوع بوله‌جغنی خبرویردیکی حرکات‌ملیه نه‌کبی شیلردر؟» دیه برخیلی دوشوندم ایسه‌ده زنك مصلحته وقورولان کانون فساده دائر هیچ برمعلوماتم اولمدیغندن برنتیجهٔ فکریه استحصال ایده‌مدم. خواجه کاظم افندی، بکاخلوص ومحبت جدیسنه معتقد اولدیغم مالیه‌ناظری اسبق یوسف پاشایه منتسب ومحمودجلال‌الدین پاشا دائره‌سنده داعیهٔ اختصاصی بولنان بر آدم اولدیغندن علیهمده چویرلمك ایستنیلن ملعونانه برانتریقه‌یه توسط دنائتنی ارتکاب ایده‌جکنه ذهناً اقتناع ایده‌مه‌مکله برابر بنی بولندیغم ورطهٔ هولناکدن تخلیصه صرف قدرت ایچون حیات وسعادتنی فدا ایده‌جك براجتماع ملی احتمال وقوعنده کوکلم اصلا

اینه‌مدیغندن تعیین ماهیت مصلحتده عاجز وناچار قالدم . خواجه کاظمك اوطه قپوسندن ایچرو صوقولمسنه آدملرمزدن صائم افندی معاونت ایتمش وَخواجهٔ مومی‌الیه صائم افندی‌یی‌ده «پاشایه براخطار خیرخواهانه‌م وار» دیه اقناع ایتمش . اوکونی بصیرت غزته‌سنك برده اعلانی اوقومش ایدیسه‌مده ۱) اوّلیّات مصلحته قطعیاً وقوفم اولمدیغندن اعلان مذکوری دوام ایدن برمباحثهٔ قلمیه نتیجه‌سی اولمق اوزره تلقّی ایتدم»

معلوم اولدیغی اوزره ، ایرتسی کونی یعنی مایسك سکزنجی کونی علی سعاوی حادثه‌سی ظهور ایتمش‌در . مرحوم دیورکه : « بووقعه اوزرینه خرستیان جاسوسی دیدیکم تورخان اسمنی آلان آدم ایله خواجه کاظم افندینك بکاوقوع بولان اخطاراتی صورت آتیه وجهله توجیه وتأویل ایتدم . سعاوی حادثه‌سنك محقّقیّت ظهوری وَطوتدقلری پلان اولجه معلوم اولمش ، وَایقاع ایده‌جکی مضرت وشرتك دفعیله متجاسرلرینك استیصالی امور سهله‌دن کورینه‌رك منع وقوعی جهتنه کیدلمیوب بالعکس ازالهٔ حیاتلری آرزوقلنانلری وقعه‌یه نسبتله بالاتهام شکل مصیبتدن استفاده هوسنه دوشلمش ، وَمرقوم خرستیان ایله خوجه کاظم افندی‌ده بوصیره‌ده بزی اغفاله مامور ایدیله‌رك موقوف اولدیغمز اوطه‌یه قدر دخوللرینه فرجه وَمساعده ویرلمش ایسه‌ده جناب حافظ حقیقی بزی صون صمدانیسی ستیرهٔ حمایتنه آلدیغندن نجاتمز میسر اولمشدر . مؤخراً خبر آلدیغمه کوره واقعا اول امرده برجم غفیر ایله باب سرعسکری‌یه کلوب بنی محبسدن خلاصه موفقیتدن صکره اوکلرینه دوشوره‌رك چراغان سراینه کوتورمك وَسلطان مراد مخلوعك جلوسی عربدهٔ تمنیاتنده بولندیرمق سعاوی قومیته‌سنك جملهٔ مذا کراتندن ایمش. فقط بالاخره

ورقه

۱) « هرکس وهپ اوراق حوادث حال حاضرك تهلکه‌سندن بحث ایتمکده‌درلر . حق عاجزانه‌مده موجود اولان امنیت عامه‌یه مبنی سویلیه‌جکم شیئی هرکسك دیکلیه‌جکنه شبهه‌م یوقدر .

مشکلات حاضره پك بیوکدر . لکن چاره‌سی قولایدر .

یارینکی نسخه‌کزده جمله‌نك مساعده‌سیله بوچاره‌یی قیصه‌جق شرح وبیان ایده‌جکم بوکون شومکتوبم یارینکی نشره انظار عمومیه‌یی جلب ایچوندر افندم .

بصیرت : نومرو ۲٤٤٤ ٦ مایس سنه ۹٤ بازار   علی سعاوی

اولا چراغان سراینه کیدرك اجلاس مراد خانی فداکارلغنده بولنمق رأی وشقی ترجیح و تصویب قلنمش یا فاجعه‌ده اولوجهله دهشتنمای حدوث اولمشدر» .

سعاوی وقعه‌سنك ایرتسی یعنی مایسك طقوزنجی کونی مرحومك اولجه مخاطبیتنی رد ایتدیکی برنجی دور قوماندایه عائد بکرمی بر سؤالی ایراده باشلامشلردر. ١) بومخاطبه ومجاوبه آلتی کون دوام ایتمش واون درت مایسده آرقه‌سی آلنمش در. الحاصل شو اوچ دور قوماندانی ایچون مدعیٔ عمومی نجیب پاشا نامنه شاکر پاشا قلمیله ورؤف و محمدعلی و صفوت وفوأد پاشالرك اتعابات فکریسیله جمعاً سکسان اوچ سؤال ترتیب وایراد ایدلمش ایسه ده سؤاللرك اکثری، آتیده کوروله‌جکی وجهله، جریان وقوعاته واحوال موقعیه‌یه ومقام سرعسکری ومابین همایون ایله جاری مخابرات وقوفسزلق سببیله ویاخود علی طریق التجاهل ایراد اولندیغی کبی قسماً علاقه‌دار اولدقلری بووقایعده کندیلرینی تبریه ایله خطایای واقعه‌یی کافةً مرحومه تحمیل مقصدیله مغلطه وسفسطه پردازلقدن وقسماً ده وقتیله رقباسنك اجنبی غزته‌لرینه ولاَکردوریانلره ـ شرق محاربه‌لری نامنده‌کی اثرلره ـ یازدردقلری خلاف حقیقت اراجیف واسنادات بدخواهانه‌دن مرکب درکه مرحوم، جمله‌سنك حجج وبراهین رسمیه‌یه مستند جوابلرینی ویره‌رك، کندی تعبیرنجه: سؤال مرتبلرینك جاکلرینه اوت طیقامشدر.

١) وقعه‌دن بر کون صکره همان برنجی دوردن سؤال وجوابه قیام اولنمسی واولجه سرد ایتدیکی اعتراضه ارتق اهمیت ویرلمه‌مسی حادثهٔ مؤسفه‌ده مرحومك ازالهٔ وجودی ممکن اوله‌مامسندن متولد بر انفعاله و یاخود مرحوم علیهنده‌کی مدار سعایت، اساساً سلطان مراد جنتمکانی تخته اجلاس قضیه‌سی اولدیغندن، بو خیال ایله کنزلرك فردای فلاکتنده، مرحوم ایچون ده ـ دون ارلمدیسه یارین، وبوطرزده دکلسه بشقه برشکلده ـ مرتب ومهیا اولان عاقبتی اخطار مقصدینه مبنی اولمق وارد خاطردر .

استیضاحات ابتدائیه

برنجی دور (١)

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك عموم بالقان قوماندانلغنده بولندقلری
مدت وقوعبولان حرکاتنه دائر طلب اولنان ایضاحاته جواباً
ویرمش اولدقلری تقریر عالیلریدر

فی ١٩ جمادی‌الاول سنه ٩٥ وفی ٩ مایس سنه ٩٤ یوم چهارشنبه

س — ذات دولتکز ادرنه‌ده وَ رؤف پاشا حضرتلری‌ده یکی زغره‌ده ایکن بالقانك جهت جنوبیه‌سنده بولنان روس وَ بلغار دشمنلرینك دفع وتنکیلی ضمننده سکبانلیده برلشیله‌رك کرك کندی قوماندالرنده وَکرك صحابت دولتلرنده بولنان عسکردن ایکی‌قول ترتیبیله بونلردن برینك قوماندهٔ دولتلرنده وَدیکرینك دخی کندی قوماندالرنده اوله‌رق حرکت اولنمسی مطالعه‌سی مشارالیه طرفندن صوب عالیلرینه اشعار وَ مؤخراً رادینه محله‌سنده مشارالیه ایله برلشدیکنده دخی ایکی قول اردو ترتیبی محسناتی بیان و تکرار اولنمش اولدیغی حالده بوکا موافقت بیورمیوب آیرو آیرو حرکتله اسکی زغره پیشکاهنده برلشلمسنی تنسیب بیورمکزه سبب نه‌در ؟

ج — فی‌الحقیقه عاجزلری ادرنه‌یه کلدیکم کون،که ١٠ تموز سنه ٩٣ در، رؤف پاشا حضرتلرندن آلدیغم تلغرافنامه‌نك وقوع بولان استعلام عاجزی اوزرینه بو حرکته عائد فقره‌سی سکبان کوپریسنده برلشوب وَ اوراده قوهٔ عسکریه بربرینه قلب اولنه‌رق ایکی‌قسمه تقسیم ایله ایکی قول اردو ترتیب اولنمق

(١) بودورك جوابلری تاریخ ضبط اعتباریله مؤخر ایسه‌ده ترتیبه رعایت ایچون دیکر دورلره تقدیم ایدلمش‌در .

وَ اورادن بربریمزه یاردم ایده‌جك صورتده ایکی قولدن حرکته مباشرت ایدلمك دها زیاده مضبوطیت وَ موفقیت حاصل ایده‌جکی ظنی بیاندن عبارت اولوب معمافیه بوبابده کی مطالعهٔ عاجزانهم دخی سؤال اولنمش ایدی . بونك اوزرینه وقوع بولان مخابرات نتیجه‌سنده سکبانلی کوپریسی پك کیروده اولوب مقصد ایسه اسکی زغره وَقزانلق اوزرینه حرکت تعرّضیّه اولدیغندن قره‌پیکارده برلشمك تصویب اولنه‌رق، ادرنه‌دن اردومزك اورایه وَرؤف پاشا حضرتلرینك دخی یکی زغره‌یی ترك ایله قره پیکاره کلمسی قرارلشدیرلدی. معمافیه یکی زغره الدن چیقدقدن صکره ، اسلیمیه‌ده وَ تیمور قپو وَ قزان کچیدلرنده قالان مقدار جزئی طابورلریمزك حالی پك تهلکه‌لی اوله‌جغی کبی شمندوفر خطی دخی دشمن یدینه کچه‌جك اولدیغندن . قره پیکاردن برقاچ کونه‌قدر اجرا اولنه‌جق حرکت عسکریه اکمال ایدیلنجه‌یه قدر یکی زغره‌یی دشمنه قاپدیرمامق ، چونکه دها ایلرو حرکت ایچون اسکله‌مز اوله‌جغی حسبیله ، مناسب ایدیسه‌ده رؤف پاشا حضرتلری یکی زغره‌یی ترك ایله چکلمك شقنی التزام ایتمکده ایدی.

حاصلی رؤف پاشا حضرتلرینك مطالعه‌لری یولنه کیدیله‌رك بالمخابره قره‌پیکارده برلشمك قراری اوزرینه کیفیت آتی‌الذکر تلغرافنامه ایله مقام قائممقامیٔ سرعسکری‌یه‌ده عرض اولندی ، چونکه دها اولجه وقوع بولان استعلام عالی اوزرینه هنوز برقرار ویریله‌مدیکی عرض اولنمش ایدی. [رؤف پاشاحضرتلریله مخابره‌مز نتیجه‌لندی . مشار الیه فرقه‌سیله فرقهٔ چاکرینك قره‌پیکارده برلشمه‌لری قرارلشدیرلدی ، وَشمندوفر خطنك تأمین ومحافظه‌سی ایچون بوکیجه قره‌پیکاره شمندوفر ایله اوچ طابور سوق اولنه‌جغی مثللو رؤف پاشاده ، بو آقشام چرکسلری وَ یارین صباح بر مفرزه‌یی قره پیکاره کوندره‌جکنی، یازیور. فرقهٔ عاجزینك وابورلردن کاملاً دده اغاجنه چیقدیغی وَ آرقه‌سی آلندیغی‌ده شمدی اورادن تلغرافله بیلدیرلدی . شوحالده هردرلو مساعی صرف اولنه‌رق یارین کیجه‌یه‌قدر ادرنه‌یه واصل اوله‌جق مهمات ناریه‌دن ، برنجی قافله اوله‌رق . یاریندن صکره قره پیکاره سوقنه چالیشیله‌جق طابورلرك جبخانه ترتیباتی اکمال قلنه‌جقدر. بوصورتله انشاء الله برقاچ کون ایچنده فرقهٔ عاجزی کاملاً قره‌پیکارده طوپلاندقدن وَرؤف پاشا حضرت. ی فرقه‌سیله برلشدکدن صوکره اورادن بنصرة الله تعالی اسکی زغره وَسائره‌نك استردادینه

وَدشمنك طرد وتشكيلنه الدن كلان مساعينك صرف اولنه‌جغنی عرض ایدرم ا
۱۰ تموز تاریخیله مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن بومسئله‌یه دائر آلدیغم ایکی قطعه
تلغرافنامه‌نك برنجیسی(رؤف پاشا حضرتلری ایله اجرا بیوریلان مخابره
نتیجه‌سی معلوم اولدی. مشارالیهك رفاقتنده بولنان فرقه‌نك قوتی اسکی زغره‌یه
ایلرولمکه کافی درجه‌ده اولدیغی حالده شمدی‌یه قدر ایلرولیه‌میوب وَحتی برکشف
تعرّضی اجراسنه بیله‌قیام‌ایدلمیوب سکبان کوپریسنه رجعت ایتمك ایسته‌مه‌سی سببی
آکلاشیله‌مدی. مع‌مافیه قره‌بیکارده برمفرزه بولندیرمق وَرؤف پاشا فرقه‌سی‌ده
یکی زغره‌ده‌قاله‌رق اسلمیه‌جهتی دخی‌خاطردن چیقارلمامق‌اوزره فرقهٔ علیه‌کزك
حرکته‌دکین دشمنی اشغال ایده‌جك وَایلرولتیه‌جك صورتده صرف مساعی
بیورلمسی تمنی‌اولنور ا دییورایدی . بنه اوتاریخ ایله وَمؤخراً مقام‌مشارالیهدن
آلدیغم تلغرافنامه‌نك بوایشه عائد فقره‌سنده‌ده (یکی زغره‌نك طوتلمسی الزمدر.
بونك تعرّضی حرکت ایچون دخی مدار امنیت اوله‌جغی درکاردر . یکی زغره
فرقه‌سی تحت قوماندهٔ عالیلرنده بولندیغندن هرنصل تنسیب بیوریلور ایسه
رؤف پاشایه آکا کوره امرقطعی ویرلمسی منوط رأی‌عالیلریدر ا دینیلورایدی.
بونك اوزرینه بزده رؤف پاشا حضرتلرینه یکی زغره‌نك ترك اولنمسنك عدم
جوازی‌مقامدن بیلدیرلدیکنی‌یازدق، وَآندن‌طولانی‌سکبانلوده برلشه‌رك‌ایکی‌قول
اردو ترتیبنه شق‌ومحل‌قالمدی. رادینه‌ده برلشلدیکی‌زمان‌ایسه سکبانلوده برلشیلوب
ایکی‌قول اردو تشکیلی حقنده سوز کچدیکی خاطرمده یوقدر، وَبو برلشمك‌ده
یارؤف پاشاحضرتلرینك‌یکی زغره‌یی ترك‌ایله‌قره‌بیکاره وَیا رادینه‌یه‌کلمسی‌وَبزده
رادینه‌یه کلمکلکمز احتمالاتندن عبارت اولوب هر حالده یکی زغره‌نك ترکی
صورتی دیمك ایدی . رادینه ملاقاتنده ویریلان‌قرار ، رؤف‌پاشا حضرتلرینك
فرقه‌لریله محفوظاً عربه‌جی کوبی یاننه وَبزه اتصال حاصل ایده‌جك وجهله
کلوب، اوراده برلشدکدن‌صوکره، اسکی زغره‌یه متّحداً هجومدن عبارت‌ایدی.
حال‌بوکه‌مشارالیه رأساًبرایش کورمك سوداسیله وَیاخود‌کندوسنجه معلوم‌برسببه
مبنی تبدیل طریق وجهت‌ایله شوسه‌دن کیدرك هم یکی زغره‌یی دشمنه ویرمش
وَهم‌ده حرکت مستقله‌سیله هزیمتی دعوت ایتمشدر . مشار الیه حضرتلری قرار
منعقده توفیق حرکت ایچون اوّل‌امرده یکی‌زغره شمندوفرینه موازی حرکت
وَبعده صوله تبدیل استقامتله عربه‌جی کوبی قربنده بزمله کسب ارتباطه حصر

نظر دقت ایتسه ایدی ، بزه تقربه بدل تباعد ایدوبده ، برطاقم مخاطراته سببیت ویرمز ایدی .

٣ — آیرو آیرو حرکته قرار ویرلدیکی حالده هرجهتدن نه‌مقدار عسکرله نه‌کون وَنه‌ساعتده‌حرکت بیورلدی؟ وَهرقول بیننده مسافه‌نه‌قدر ایدی؟ لازمکلن ارتباط نه صورتله استحصال‌اولنمش ایدی؟ آرالقده‌برقولدن دیکرقوله‌امرضابطی وَیاتجسس قولی کوندرمك کبی وسائط ارتباطیه استخدام اولندیمی ؟

ج — حرکتمز ، ١٦ تموز سنه تاریخلی تلغرافنامه ایله طونه عموم قوماندانلغنه وَ ١٧ تموز سنه تاریخلی ایکی قطعه تلغرافنامه ایله مابین باش کتابت جلیله سنه وَ مقام حضرت قائممقامی‌یه عرض ایتدیکم وجهله ، واقع اولدی‌که رؤف پاشا حضرتلری اون برطابور پیاده ، بربلوك نظامیه وَ اوچ بیك قدر چرکس سواریسی، اوچ بطریه صحرا وَایکی بطریه طاغ طوپی‌ایله یکی‌زغره‌دن ؛ وَعاجزلری قرق‌طابور‌پیاده . اوچ بطریه صحرا ایکی‌بطریه طاغ‌طوپی، درت‌یوز قدر آیدین ویوز قدر چرکس وَ موجودی قلیل ایکی بلوك نظامیه سواریسیله قره‌پیکاردن ؛ وَخلوصی پاشا یدی طابور پیاده ، بربطریه طاغ‌طوپی وَ یوزاللی قدر باشی بوزوق برلی‌سواریسیله چرپاندن ١٧ تموز بازارکونی حرکت‌ایدلدی. ایجاب حاله وَچیقیشدیریله بیلدیکنه کوره ایرکنجه حرکت اولنمسی وَحرکت عاجزینك کندولرینه اخبارندن صکره آنلرك‌ده حرکتی قرارلشدیرلمش ایدیسه‌ده قره‌طاغدن ذاتاً مکاریلریمزی کتوره‌مدیکمزدن وَآقنـامدن قره‌پیکاره کلمسی انتظارنده بولندیغمز نقلیه عربه‌لری پك کچ یتشدیکی کبی محتاج اولدیغمز پکسمه‌دك برقسمی وَزبیك سواریلرینك سلاحلری دخی دهـا اوصباح کله‌بیلدیکندن بز آنجق ساعت اوچده قره‌پیکاردن حرکت ایده‌بیلدك. وَبز ساعت حرکتمزی یکی زغره ایله چرپانه وَمقام‌قائممقامی‌یه باتلغراف بیلدیردك ایسه‌ده آنلرقاچده حرکت ایلدکلرینه دائر معلومات ویرمدیلر. مع‌مافیه بزمله برابر حرکت ایتمش اولملرینی مأمول ایدرم . بواوچ قولدن رؤف پاشانك اس حرکتی‌اولان‌یکی‌زغره ایله اس حرکت عاجزی اولان قره‌پیکار بینی طقوز . وَقره‌پیکارایله خلوصی پاشانك اس حرکتی‌بولنان چرپان بینی‌اون‌بر‌ساعت تخمین اولنه‌یور ایدی. فقط هدف‌حرکت بولنان‌اسکی زغره‌یه کرك قره پیکار وَکرك چرپان آلتی ساعت اعتبـار اولنمقده ایدوکندن هدف حرکت جهتنه بواوچ قولك قطع‌ایده‌جکی مسافه همان مساوی

ایدی. تخمینمه کوره مسافه حسابی برآز کرکین اولوب هراوچ جهتك هدف حرکته بعد مسافه‌سی سکز ساعتدن آشاغی دکل ایدی. بواوچ قوللك اس حرکتلرنده تقررلری هنکامنده بعد مسافه‌دن ناشی خط تلغرافیدن بشقه وسائط ارتباطلری بولنه‌مز. بناءً علیه هرقول مستقل برهیئت، مستقل بر فرقه ایدی. بونلر هدف حرکتلری اولان اسکی زغره‌یه تقربلری حیننده، حرکت کونی آقشامی، یکدیکریله کسب ارتباط ایده‌جکلر ایدی. آوستریانك مفصل و یکی نشر اولنمش اولان روم‌ایلی خریطه‌سنده‌ده باقلدیغی حالده قوللرك هدف حرکته طوغرو توجهلریله یکدیکرینه تقرب وارتباطلری حاصل اوله‌جغی بداهةً اکلاشیلور. نه‌چاره‌که رؤف پاشاحضرتلری باشلی باشنه آیروجهته حرکت ایلدیکی کبی خلوصی پاشا دخی مصادف اولدیغی بلغار شقاوتی مشغله‌سیله لزومی قدر مسافه قطع ایده‌مدیکندن اوآقشام مقرر اولان ارتباط حاصل اوله‌مدی. قوللرك مقرر جهاته عدم ورودینی کورنجه تحری ایچون هر ایکی جهته یوللری بیلور تجسس قوللری کوندردم. حتی رؤف پاشا حضرتلرینه برده تذکره یازه‌رق بزمله نیچون ارتباط ایتمدکلرینی سؤال وبهمه حال عربه‌جی کوینه طوغری کلملرینی تنبیه ایتدم. بوکیدن آدملر رؤف پاشا حضرتلرینك کذرکاهی اولمق لازم کلان یولدن، یعنی یکی زغره شمندوفریله عربه‌جی کویی آره‌سندن کیدرك تحریات لازمه‌یه چالشدیلر ایسه‌ده مشارالیهی وفرقه‌سنی بوله‌میوب نهایت یکی زغره‌یه واردیلر. یکی زغره‌یه کیجه‌لین واردقلری جهتله اوزاقدن دشمن قره‌قوللری بونلری فرق ایده‌مامش ایسه‌ده تقربلرنده اوزرلرینه آتش ایتدکلرندن، تجسس مأمورلریمز ایرتسی کونی عودتله، یکی زغره‌نك روسیه النه کچمش اولدیغی خبر فجیعنی ورؤف پاشادن معلومات آله‌مدقلرینی بیلدیردیلر. بزایسه بوصره‌ده اتش تعرضمز اولان عربه‌جی کوینه واصل اولدق، وکوندیکمز آدملرك ورودلری خبرینه درت کوزله منتظر ایدك. آقشام تقرب ایتمش اولدیغندن صاغ جناحده ورؤف پاشا حضرتلرینك کلمسی مقرر جهتده اولان رجب پاشا حضرتلریله سائر امرایه، اطرافده ایشیق وسائره اولوب اولمدیغنك، بیلدیرلمسی اخبار والحاصل رؤف پاشاحضرتلرندن بر اماره آلنمسنی آرزو ایتدك ایسه‌ده موفق اوله‌مدق. نهایت صباحه قارشو یاور حرب عاجزی قول‌اغاسی جبار افندی‌یی برسواری مفرزه‌سیله یکی زغره

جهتنه کوندره‌رك کشف احواله قیام ایلدم. مومی الیه دخی ، عربه‌جی کویندن ایکی ساعت‌قدر اوزاقلاشدقدن‌صکره مصادف اولدیغی برروسیه سواری آلاینك تعقیبنه دوچار اوله‌رق عودت ایلدیکنی وَرؤف پاشا حضرتلرینه دائر بر اماره کوره‌مدیکنی ، خبرویردی. نهایت ، ساعت صباح اون‌ایکی‌یه کلمکده اولدیغندن مشار الیهك رادینه‌یه کیدرك اورادن عربه‌جی کوینه توجه ایتمسی وَیکی زغره‌ده ترك ایلدیکی طابورلرك اوغرادیغی هزیمت ایجابیله مشغول بولنمقده اولمسی خاطرمه خطور ایدرك وَ اوصره‌ده خلوصی پاشانك ده صول جناحمزده بر ساعتلك مسافه‌یه تقربی خبری آلنه‌رق مستنداً بتوفیقه تعالی اسکی زغره اوزرینه یورونوب تعرض و استرداد اولندی

س — قره پیکاردن حرکت دولتکزکونی قنغی نقطه‌یه مواصلت بیورلدی؟ یکی زغره فرقه‌سندن اوکون خبر آلندیمی، وَدشمندن اثر کورندیمی ؟

ج — قره‌پیکاردن حرکتمزکونی عرض‌ایتدیکم‌معذرتدن وَشدت حرارتدن طولایی برآز کچجه قالندیغندن اولجه تصور ایتدیکم کبی عربه‌جی کوینه‌مواصلت ایده‌مدك. قریه‌مز کوره‌نك ایکی‌ساعت بریسنده‌اولان صاللاباشلی کوییله عذابلی بینه وَمواقع مناسبه‌یه . اورته‌لق قارارد‌قدن صکره ، عسکری یرلشدیردك . یکی زغره فرقه‌سی اصولاً بزه خبرکوندرمك مجبوریتنده بولندیغی حالده حتی‌ساعت حرکتنی‌بیلدیرمدی. عاجزلری‌بوقاروکی‌سؤالك جوابنده عرض‌وتفصیل ایتدیکم وجهله خبر آلمق ایچون آدملر کوندردم . اوکون دشمندن یعنی روسیه لودن هیچ بر اثر کورلیوب چات پات بلغار اشقیاسی کورلدی .

§

مشار الیه حضرتلرینك تکرار تقریر عالیلریدر

فی ٢٠ جماذی‌الاول سنه ٩٥ وَ ١٠ مایس سنه ٩٤ یوم پنجشنبه

س — یکی زغره‌دن کلمکده اولان فرقه یول اوزرنده ایکی کون متمادیاً محاربه ایدوب نهایت بوزلمش ایدی. بوفرقه‌یه فرقهٔ دولتلرندن‌معاونت قابل‌دکلمی ایدی؟ قابل ایسه معاونت اولنمدیغنك اسبابی نه‌در ؟

ج — رؤف‌پاشاحضرتلرینك‌ایکی کون‌محاربه ایدوبده بوزلدیغنه‌دائر‌معلوماتم

يوق ايدی. اعانه، استعانه اوزرينه‌وامداد، استمداد اوزرينه اولور. مع مافيه بن رؤف پاشا حضرتلرينی تعيين ايتديكم خط حركت اورنده آرايورايدم. فی الواقع اسكی زغره‌يه حركتمز صباحی قره‌جه طاغ طرفندن واوزاقدن بر قاچ طوپ سسی ايشيدلدی. وبرابرمزده بولنان امرا ايله بو طوپ سسنك نه اولديغنه قرار ويره‌مدك. حتی بعضيلری، روسيه‌لو بزی طاغ اتكنه جلب ايچون استعمال دسايس ايدييور، ديديلر. بعضيلری ده، رؤف پاشا حضرتلرينك اوجهته كيدوب حرب ايتمكده اولمسی احتمالندن بحث ايلديلر. عاجزلری دخی، رؤف پاشا حضرتلرينك خط حركتی معين وبرلشوب ايلرولمه‌مز مقرر ايكن بويله مخالف جهتده بولنيشنه برمعنا ويره‌ميه‌رك، نهايت يكی زغره‌ده ترك ايتديكی اوچ طابورلق مفرزه‌نك هزيمتی آثارينی آلمق اوزره موفقيتنی كوزينه كسديروب دشمنك آرقه‌سی صره كيتدی واوراده حرب ايدييوركبی، توجيه ايتدم. صكره‌لری ده طوپ سسی كسلدی، وبز اسكی زغره‌يه تقرب ايتديكمزدن بزم محاربه طوپلری اجرای شماتته باشلادی. حتی دها اثنای راهده تحقيق احوال ايچون رجب پاشا حضرتلرينه طوپ سسی كلان جهته طوغرو لواسيله ايلرولمسنی تنبيه ايلدم ايسه‌ده هانكی بولدن ونه طرفه وهانكی نقطه‌يه كيده‌جكنی صورت رسميه‌ده استيضاح ايتمسی وعلی العميا كيتمه‌نك مخاطراتنی درپيش ايلمسی اوزرينه عاجزلری ده مجهول اوزرينه حركت امرينی ويرمكده تردد ايلدم. مؤخراً، يعنی اسكی زغره‌نك استردادندن صكره يكی زغره‌يه توجه ايتديكمز وقت، رؤف پاشا حضرتلرينك فرقه‌سنك منهزم اولديغی محل اسكی زغره‌يه اوچ ساعت مسافه‌ده واقع بوكلك قريه‌سی قربنده شوسه‌نك يانده اولديغی وبزم اسكی زغره‌يه مبدأ حركتمز اولان محله يعنی عربه‌جی كوينه يول حسابيله علی التخمين درت ساعتدن زياده مسافه‌ده بولنديغی آكلاشلدی. روسلرك اسكی زغره‌يی ترك و فرارندن بر قاچ ساعت صكره رجب پاشا، يكی زغره طرفندن منتظم برفرقه كلمكده اولديغنی كوره‌رك. رؤف پاشا حضرتلری كليور، ديه مژده‌جی كوندردی. وفی الحقيقه كلان فرقه رؤف پاشا حضرتلرينك فرقه‌سی ظنيله سلاملامق ايچون عسكر چيقارلمسی تنبيهی بيله ويرلدی. حتی عاجزلری او آرالق اسكی زغره‌نك قزانلق جهتنده‌كی تپه‌سنده بولنديغمدن استقبال ايچون، فرقه‌نك كلديكی طرفه كيتمكه نيت ايتمش ايدم. اوكده برچوق قالپاقلو سواری آوجيلری وآرقه‌سنده‌ده پياده‌لر حركت ايتمكده ايدی. بو قالپاقلولر رؤف پاشانك رفاقتنده‌كی چركسلر ظن

اولندی ایدی. نهایت طوپ منزله یاقلاشنجه روس فرقه‌سی اولدیغی آکلاشیله -
رق درحال اردویه سلاح باشنه بوروسی چالدیرلدی. بوصرده‌ده ساعت آقشام
اون‌بره طوغری کلمش وعسکر هنوز تعبیه قلندقلری محله استحکام انشاسنه
باشلامش ایدی. روسلر طوپ منزلندن ایلرولیه‌رك اوراده قنوب قره‌غوللرینی
تعبیه ایتدیلر. دشمنك بو حرکتنی علی‌السحر هجوم ایده‌جکی احتماله عطف
ایدرك بزده تدابیر ایجابیه‌یه تشبث ایتدك. حال‌بوکه کیجه صباحه قارشی اورادن
چکلدیکی مؤخراً آکلاشلدی. الده‌بولنان یوزاللی قدر نظامیه‌سواریلریله چرا کسه
دن بش اون کشی تعقیبلرینه کیتدیلر ایسه‌ده یالکز دشمنك دمدار سواریلریله
چرخه‌لشدیلر. وآنلری قوغالیه‌رق ایکی کشی تلف وبرقاچ مزراق اغتنام ایلدیلر
ایسه‌ده پیاده‌لری پك ایلرولمش ایدی. روس فرقه‌سنك اسکی زغره‌یه طوپ
منزلنه ورودندن برساعت صکره وتخمیناً ساعت اون‌بردن صکره ایدی‌که حاجی
بك اسمنده برچرکس کله‌رك رؤف پاشا حضرتلرینك اسکی زغره‌یه اوچ درت
ساعت اوزاقده براورمانده‌اولوب استمداد ایچون کندوسنی کوندردیکی خبرینی
کتوردی. عاجزلری درحال مومی الیه چرکس حاجی بکی یاورحرب عاجزی
یوسف بکه بالترفیق، محاربه‌یه داخل اولمیوب موقعاده اسکی زغره‌نك اوجهتنده
بولنان خلوصی پاشایه اعزام ایتدم. ورفاقتنده‌کی یدی طابور پیاده وبربطاریه طوپله
رؤف پاشا حضرتلرینك امدادینه مسارعت ایلمسی امرینی ویردم. لکن عاجزلرینك
بولندیغم موقع ایله خلوصی پاشا بیننده یارم ساعتدن زیاده مسافه بولندیغندن، بو
تذکره‌نك یدینه وصولنه قدر ساعت اون ایکی‌یه واصل اولمش ایدی. خلوصی
پاشا. لواسنی حاضرلیه‌رق حرکته قیام ایدر ایسه‌ده مومی الیه چرکس حیوانینك
یورغون اولدیغندن بحثله و« بن ساعت درتده شوراده براورمانده براقدی ایدم،
شمدی نره‌ده اولدیغنی بیلمم. » دییه‌رك قلاغوزلقدن امتناع ایلدیکی کبی برآرالق
صاوشور و اورتالقده قارارر. خلوصی پاشا، چرکسك قلاغوزلقله کیتمك
ایستمیوب صاوشدیغندن واورتالق قاراروب کیجه‌وقتی نره‌یه کیده‌جکنی بیلمد -
یکندن و قارشومزه هنوز کلمش بر روس فرقه‌سی بولنوب ایلروسی‌ده مجهول
اولدیغندن بحثله صورت حرکتنی استیذان ایدر. بناءً علیه عاجزلری‌ده علی‌السحر
برکشف قولی کوندره‌رك رؤف پاشانك بولندیغی یری بالتحقیق آکا کوره قوهٔ
امدادیه ارسالنه قرار ویردم. نهایت کیجه ساعت بره طوغری برچرکس دها

کله‌رك « رؤف پاشا حضرتلریله برابر بولندیغی، اوکون ساعت آلتیده رؤف پاشا فرقه‌سی بوزله‌رق قره پیکاره طوغری طاغلدیغنی وَ کندوسنك یولی اسکی زغره جهتی اولوب، کوردیکی غلبه‌لق اوزرینه یاقلاشه‌رق ، جمعیتك عساکر شاهانه اولدیغنی آکلامسندن وَ صربستانده رفاقت عاجزیده بولنمش اولوب بمده بوراده اولدیغمی ایشیده‌رك کورمکی آرزو ایلمسند. طولایی کلدیکنی » حکایه ایتدی . ویردیکی معلوماته اوقدر اعتماد ایده‌مدمسه‌ده تك توك او طرفدن کلان یرلولرده بو یولده نشریاتده بولندقلرندن رؤف پاشا فرقه‌سنك هزیمتی خبر فجیعی کیجه اردو. انجمه یاییلدی. نهایت ایرتسی کونی قره پیکاردن کاغد کتورن معاونه سواریلری بومروّیاتك صحتنی تأیید ایتدیلر . رؤف پاشا حضرتلریله رادینه‌ده ملاقاتمزده وقوع بولان طلبی اوزرینه کندیسنه مناستر وَ تیران مقدم طابورلرینی ویرمش ایدم که حین هزیمتنده خط رجعتی دشمن تسلطندن وقایه ایدن بو طابورلر اولدیغی مؤخراً آکلاشلدی . مشارالیهك انهزامی ، مقرر اولان خط حرکتدن وَ نقطهٔ ملاقاتدن انحراف و عدول ایله کندی کندینه ، هرنه مطالعه مستند ایسه ، اسکی زغره شوسه‌سنی طوتدیرمسندندر .

س — اسکی زغره استرداد اولندیغی زمان دشمن نه جهتدن وَنه حالده رجعت ایلدی ؟

ج — اسکی زغره‌ده علیهمزه استعمال سلاح ایدر ایکی جنس دشمن وار ایدی. بری مملکتی مدافعه حالنه وضع ایچون تسلیح ایدلمش بلغارلر اولوب قصبه‌نك اطرافنده‌کی دیوارلره خانه‌لره مغازه‌لره وَکلیسالره تحصن ایلمشلر ایدی. روسلرده خارج مملکتده واقع مواقعه‌کی استحکاملرینه داخل اولمشلر ایدی . عساکر شاهانه‌نك الك شدتلو هجومی مملکتك خارجنده‌کی نقاطی مدافعه وَ محافظه ایدن روسلر اوزرینه ایدی . روسلر بوزیله‌رق بر قسمی قزانلق وَقسم دیکری یکی زغره جهتنه فرار ایلدیلر. بوزیلان عسکر نه حالده رجعت ایده بیلورایسه بونلرده او حالده رجعت ایلدیلر . لکن بلغارلر داخل مملکتی ایرتسی کونه قدر مدافعه ایتدیلر ، حتی تفنك سسی چهارشنبه کونی آقشامنه ، وَ چات پات قیلندن اولمق اوزره ، ایرتسی پنجشنبه کونه قدر تمادی ایدرك امرا وضابطان و افراددن بر خیلی شهید و مجروح وقوع بولدی .

ب — اسكی زغره‌نك استردادنده اوراده قاچ کون امرار ایدلدی، و نه ایله اشتغال بیورلدی، و اسكی زغره درونده دشمنه عائد ارزاق و ما کولات حقنده نه معامله ایدلدی؟ اسكی زغره‌ده بوزیلان دشمن بوزلدیغی کون پریشان بر حالده رجعت ایلدیکی حالده او کون همان ارقه‌سندن هیچ برشیئه باقلمقسزین تعقیب اولنمق و جمعیت و انتظامنه میدان ویرلمامك قاعدهٔ حربیه‌یه دها موافق کبی کورینیور. بویولده تعقیب اولنمدیغنك حکمتی نه‌در؟.

ج — اسكی زغره تموزك اون طقوزنجی کونی استرداد اولنوب یکرمنجی و یکرمی برنجی کونلری‌ده اوراده طورمق مجبوریتی حاصل اولدی. یکرمی ایکنجی کونی یکی زغره‌یه متوجهاً حرکت ایلدك. بو مدت ظرفنده نه ایله اشتغال اولندیغی ١٩ و ٢٠ و ٢١ و ٢٢ تموز تاریخلریله مقامات عالیه‌یه یازیلان تلغرافنامه‌لرده مصرحدر. مع مافیه ینه تکرار ایده‌لم:

اسكی زغره‌نك خارجی، کرچه تموزك اون طقوزنجی کونی روسیه‌لولردن استرداد اولنمش ایدیسه‌ده داخلی بلغارلردن استرداد اولنه‌مامش ایدی؛ و یوم مذکور ایله ایرتسی یکرمنجی چهارشنبه کونی بلغارلرك اطفای شقاوتلریله اوغراشلدیغی کبی بر طرفدن‌ده داخل قصبه‌ده قالان سلاحسز و طاوان آرالرندن، قپو دیبلرندن و مخزنلردن، بزم و زودمری آ کلایه‌رق هول جان ایله چیقوب عساکر شاهانه‌نك قوجاغنه آتیلان اطفال و نسوان و ذکور اسلامك جمعیله اوغراشیلیور ایدی. حتی داخل مملکتده دوام ایدن بو ایکی کونلك بلغارلر محاربه‌سنده بلغارلر آنلردن‌ده بر خیلوسنی تلف و شهید ایتدیلر. حاصلی اسكی زغره‌ده اقامت ایدیلان ایکی کون مدت ظرفنده واقع اولان استدعالری اوزرینه اهالیٔ اسلامیه‌یه هجرت ایتدیرلدیکی کبی اوراده بیکس قالان، بش بیکدن متجاوز، و نالان و کریان، بلغار تجزهٔ اطفال و نسوانی دخی سایهٔ مراحم وایهٔ حضرت پادشاهیده تحت محافظه‌یه آله‌رق و وسائط نقلیه تدارك ایدرك مجروحین عسکریه ایله برلکده و ایکی طابور عسکره تودیعاً ادرنه‌یه کیتمك اوزره قره بیکاره کوندردم. اکر مهاجرین اسلامیه ایله بلغار اطفال و نسوانی اویله حالیله ترك ایدرك اسكی زغره‌دن حرکت ایدیویرسه ایدم ذاتاً اطراف قرا بلغارلری او آرالق کاملاً سلاحه صارلمش و بر طرفدن‌ده ولایت طرفندن سوق و ترتیب اولنان باشی بوزوق و معاونه‌لر آنلرله چارپشمقده بولنمش اولدیغندن یابلغارلر

کلەرك بقیهٔ سیوف اولان عجزهٔ مسلمینی اتلاف وَ یاخود اطرافده بولنان باشی بوزوق وَمعاونەلر بلغار عجزهٔ نسوان واطفالی حقنده برشناعته قیام ایله بر فاجعه حدوثی اقوای مأمول وَ هر ایکی طرفی ، فریادلری عیوقه رسیده اولدقلری حالده ، حمایەسز ترك ایله حرکت ، شعار دولته ناموافق ایدی . فی‌الحقیقه اوراده برقاچ طابور وَ یاخود بر لوا ترك ایله یکی زغره جهتنه مقرر حرکتمزه دوام دخی وارد خاطر اولەبیلور . لکن بوحالده قوتمز تفرقەیه براغلمش اولەجق ایدی . وَ بز یکی زغره جهتنه کیتدکدن صکره روسیەنك قزانلقدن ایلرولیەرك او اسکی زغرەده براقەجغمز قوتك اوزرینه یوکلنمسی اقوای ملحوظ اولدیغی کبی ۱۸ تموز سنه ۹۳ تاریخیله قره پیکار محافظەسنده بولنان قائممقام موسی کاظم بکدن آلدیغم ژورنال دخی یکی زغرەیی استیلا ایدن دشمنك یکرمی بیکدن متجاوز اولدیغی حاکی وَ حقیقت حال ایسه بنم ایچون مجهول ایدی . برده بزم موجود رفاقتمز کرچه قرق بش طابور اولیور ایدیسەده موجوداعتباریله یکرمی بیك‌نفر یوغیدی. دشمنك بالقانك بوجهتنده بولنان قوتی‌ده عاجزلرنجه نامعلوم ایدی. بوندن‌بشقه، قره پیکاردن حرکتمزده آنجق یدی سکز کونلك پکسماد آلنه بیلدیکندن اوچ کونلك پکسمادله وَ مقدار جزئی جبخانه ایله اسکی زغرەده عسکر ترك ایتمك دخی جالب محذور عظیم ایدی. اسکی زغره درونده روسیەلوره عائد ارزاق ومأکولات بولندیغنه دائر محافظهٔ‌محلیەیه مأمور ایتدیکم میرلوا حاجی‌عارف‌پاشا طرفندن معلومات‌ویرلمدی. اویله کلیتلی برشی اولسه ایدی خبر ویریلور ایدی. روسلرك اورالرده اسلام وَ خرستیان اهالی‌یه جرأ اکمك یاپدیروب کچندکلرینی روایت اولەرق ایشتدم . یالکز پك کلیتلو صغیر ، اینك وَاغنام وارایدی . دیشیلری حکومتجه ایجابنه باقلمق اوزره ادرنه ولایت جلیلەسنه کوندریلەرك اغنامك ارککلری عساکر شاهانه طابورلرینه توزیع اولندی . وَ شیبقەدن وقوع بولان انفصال عاجزی‌یه دکین عسکر او اغتنامات ایله تعیینات لحمیەلرینی اداره ایتدیلر .

تعقیب بحثنه کلنجه، اسکی زغرەیه بش لوا عسکر ایله حرکت ایتمش ایدك. بونلردن برنجی لوا ، قول اردومزك آغیرلقلریله برابر کیرودن حرکت ایتمکده اولدیغندن آنلرك محافظەسنه مأمور وَ محاربەیه‌غیرداخل اولوب اردومزك دمداری ایدی. ایکنجی وَبشنجی لوالرمز صاغ جناحده بولنان روسیه قوتی، وَ دردنجی

لوا جبهه‌دن مملكتی مدافعه ایتمكده اولان روسلرله مخلوط بلغار قوتی اوزرینه حركت ایدوب اوچنجی لوا اسكی زغره‌نك صول و كیرو جهتنه و قزانلغه كیدن یولنی كسدیرمك اوزره سوق و تحریك ایدلمش ایدی . عاجزلری‌ده، هر طرفله مخابره‌ده دركاری تسهیلات حسبیله ، مركزه مصادف اولان شكری پاشانك تحت قوماندانسنده و قصبه‌یه جبهه‌دن هجومه مأمور دردنجی لوا بننده بولنمقده ایدم . بو وجهله ابتدا ایدن محاربه غایت شدتله ، و دشمن استحكامات و محال مدافعه تحت محافظه‌سنده و عساكر شاهانه آچیقده اوله‌رق بش ساعت امتداد ایلدی و ساعت برده اسكی زغره‌یه بر ساعت قاله بر مسافه‌دن حربه ابتدار اولنه‌رق ، دشمن سوریله سوریله قصبه خارجندن نهایت ساعت آلتیده دفع اولندی . لكن بلغارلر ایله مدافعه قلنان داخل قصبه محاربه‌سی اوكون و ایرتسی كونی دوام ایلدی . صاغ جناح قوتنك قوماندانی رجب پاشا عهده‌سنده اولوب دشمنك كلیتنه و اك زیاده شدتنه آنلر مصادف اولدیلر . عسكر حركت ایتدیكی نقطه‌دن اسكی زغره‌یه كلمك ایچون ایكی ساعت مسافه قطع ایتدی كه بونك بر ساعتی حرباً قطع اولندی . آندن صكره استحكامات و مواقع مدافعه اوزرینه تعرض و هجومه ابتدار ایلدیلر . حسب‌الموسم تموزك اون طقوزنجی كونی ایكی ساعت یول یورودكدن و بش ساعت دخی تعرضی محاربه ایله دشمنك یدندن مواقع مستحكمه‌سنی آلدقدن صكره عجبا عسكرده تعقیب ایده‌جك حال و اقتدار اوله‌بیلورمی ایدی ؟ مع‌مافیه حرباً اوقدر زحمت و مشكلاته اوغرامیوب یالكز بر چوق تپه‌لردن قطع مسافه ایله قزانلق جده‌سنی سده مأمور اولان ویسل پاشا قوماندانسنده كی اوچنجی لوا بردرجه‌یه قدر قزانلغه فرار ایدن دشمنی دربنده قریب بر محله قدر تعقیب ایتدی . یكی زغره جهتنه چكیلن قسم اعدانك تعقیبنه‌ده حال و اقتدارینك مساعده‌سی اولسه‌ایدی ، اوجهتك قوماندانسنه مأمور رجب پاشا‌وفرصتی فوت ایتمزایدی . مع‌مافیه اقتدارلری نسبتنده آنلرده ینه تعقیب ایتدیلر . بو تعقیب اردونك احوال عسكریه‌سنی تنظیمدن و آتش كسیلدكدن بر قاچ ساعت مروردن صكره ممكن اولمق محتمل بیله‌اولسه ، اوصیره‌ده روسیه‌نك منتظم دیكر بر فرقه‌سی رجب پاشا جهتنك قارشوسنه كله‌رك طوردیغنی یوقاروده عرض ایتمش ایدم . خدا نكرده بزم بش ساعت حرب و ایكی ساعت یول قطعیله تموزك صیجاغنده

بی تاب و توان قالان عسکرمزله یکی زغره جهتنه طوغری ، بیورلدیغی کبی ، امکان و قدرت مساعد اولوبده همان تعقیبات اجرا اولنسه ایدی استقبال ایده‌جك تازه بر روسیه فرقه‌سی قارشوسنده آنلرك نه‌حال کسب ایده‌بیله‌جکلری شمدی‌ده تخمین اولنه‌بیلور . اکر الده سواریمز بولنسه ایدی آنلر ایله بر درجه‌یه قدر تعقیب اولنه‌بیلور ایدی . نه‌چاره که یوز اللی موجودلی ایکی بلوك نظامیه سواریسی پیشدار اوله‌رق حرکت ایتدکلری حالده دشمن آتشه باشلادیغی آنده صاغدن صولدن کیرویه چکیله‌رك نزد عاجزی‌یه کلمك وَ کوستره‌جکم جهتده بولنه‌رق اقتضاسنه کوره حرکته حاضر اولمق لازم ایکن بونلر صول جناحه وَ بالقان جهتنه حرکته مأمور ویسل پاشا لواسی طرفنه چکیله‌رك لوای مذکور ایله بولنمشلر وَ بو لوایه تعیین قلنان دار الحرکات ذاتاً سواری حرکاتنه غیر مساعد اولدیغندن وجودلرندن اوکونك حربنده کفایتلری مقدار استفاده اولنه‌مامشدر . زیبك وَچرکس سواریلرینك ایسه ، برقسمی دها یولدن طاغیلوب ، قسم دیکری‌ده اطرافه یغما کرلکه باشلیه‌رق ، اون اون بشی بریرده بیله کوریله مامشدر . بناءً علیه سواری اولماسی تعقیب وظیفه‌سنی ایفایه موفقیتدن بزی آلیقویمش ، دشمن ایسه یکی زغره جهتنه بوزیلوب چکیلان عسکرینك رجعتنی کلیتلو سواریسی ایله محافظه ایلمشدر .

س ۷ — دشمنك بوزولدیغی کون احوالك کشفنه دائر نه کونا تشبثات اجرا بیورلدی ، وَاسکی زغره‌دن نه مطالعه اوزرینه یکی زغره جهتنه کیدلدی ؟

ج — کشف عاجل ایچون الده سواری اولمدیغنی تعقیب مسئله‌سنده تفصیل ایتمشیدم . دشمنك ، بوزیلوب چکلدکدن برقاچ ساعت صکره ، برفرقه عسکری قارشومزه کلدیکنی‌ده اوجه ینه عرض ایتدم . احوالی اشته بونلردن عبارت ایدی . اسکی زغره‌دن یکی زغره‌یه کیدلمسی بحثنه کلنجه ، بونك اسبابی‌ده ینه ۲۰ و ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ تموز تاریخلریله مقامات عالیه‌یه کشیده ایتدیکم تلغرافنامه‌لرده مسطور ایدی ، معمافیه ینه‌عرض ایدیم : اکر رؤف پاشا حضرتلری سکتهٔ معهوده‌یه اوغرامیه‌رق بالسلامه بزه ملاقات ایتمش اولسه ایدی وَیکی زغره‌یی‌ده کوز کوره دشمنه ترك ایتمکه وَرای العین اوراده‌کی اوچ طابورك هزیمتنه وجدان وانصافی مساعد بولنمیوبده یکی زغره الده قالسه ایدی ، رؤف پاشا حضرتلری ینه فرقه‌سیله یکی زغره‌یه اعاده قلنه‌جق وَ بو حالده خط حرکتمز داخلنده بولنه‌جق

اسکی زغره‌یه‌ده اوچ درت طابور محافظ براقیله‌رق طوغریجه قزانلق اوستنه کیدیله‌جك، ارزاق ومهماتمز طوغریجه شمندوفر وساطتیله یکی زغره‌یه کله‌جکندن اورادن اسکی زغره‌یه وَاسکی زغره‌دن‌ده قزانلغه آلدیریله‌جق. بالقانك بوجهتنك تطهیری حقنده آلدیغم اوامر عدیده حکم جلیلنه بوصورتله ابتدا قلنه‌جق ایدی. دده آغاجنه یوم‌خروجم اولان ۹ تموز تاریخندن اسکی زغره‌نك استردادینه قدر بواساس اوزرینه حرکت مقرراولوب. کافهٔ مقامات عالیه‌یه وَطونه عمومقوماندانلغی ایله رؤف پاشا حضرتلرینه‌ده بویولده تلغرافنامه‌لر یازلمش ایدی. تحقیقات واقعه حکمنجه، رؤف پاشا حضرتلری رفاقتنده‌کی طابورلرله یکی زغره‌دن آیریلور آیرلمز قره‌جه طاغده مترصد بولنان دشمن همان هجوم ایله یکی زغره‌یی ضبط ایتمش وَاوراده بولنان اوچ طابوری محوایتمه رادهلرینه کتورمش وَبوهنکامه رؤف پاشا حضرتلری دها قصبه‌دن اوچ چاریك مسافه‌ده بولندیغی حالده وقوع بولمش ایکن وَکندوسی‌ده اساساً یکی زغره قوماندانی اولوب اسکی زغره جهتنه حرکتی بزم حرکاتمزی تسهیل ایله برابر دشمن جمعتنك اسکی زغره اوزرنده اولدیغنه دائر ویردیکی روایت اوزرینه مؤسس ایکن، عاجزلرنجه مجهول برسببه مبنی یکی زغره‌یی وَاوراده‌کی محافظه طابورلرینی دشمن یدینه ترکه مساعد اولمشدر. حال‌بوکه آقشامدن قره‌جه‌طاغ اوزرنده دشمن فرقه‌سی اولوب ایرتسی کون یکی زغره اوزرینه هجوم ایده‌جکی اولوقت اسلیمیه متصرف وکالتنده بولنان نافذبك طرفندن کندیسنه باتلغراف بیلدیرلمش اولدیغی واقعدر. حاصلی یکی زغره‌نك دشمن النه کچمسی وَ رؤف پاشا حضرتلری فرقه‌سنك هزیمتی اولجه ویردیکمز قرارك حکمنی تحویله بزی مجبور ایتدی. چونکه بالقانك بویوزینی دشمندن تطهیر ایچون اجراسی لازم کلان حرکات عسکریه اثناسنده اقتضا ایدن ارزاق ومهماتی جلب ایده‌بیله‌جکمز شمندوفر طریقی دشمن النه کچدیکندن، اوّل امرده آنك استردادینه لزوم کوروندی. ذاتاً طابورلرك بعضیسی آنجق سکز وَبعضیسی اون کونلك پکسماد آله بیلمش اولوب قره‌پیکاردن حرکت ایده‌لیدنبروده آلتی کون اولدیغندن ایکی اوچ کونلك پکسماد وَنقصان بولان جبخانه ایله قزانلق وَ شیبقه اوزرینه تجویز حرکت، البته ممکنسز ایدی. حتی مقدار وافی ارزاق ومهماتمز بیله اولسه یدی یکی زغره یعنی بزم ارزاق ومهمات اسکله‌مز دشمن النده وَدشمنك سیار فرقه‌لری یکی زغره اووه‌سنده ایکن، قزانلق

وشيقه جهتنه اختيار حركت. بركون اولوب ارزاق ومهمات توكنه‌جكی جهتله بالآخره پريشان اولمقدن وياخود دشمنه . مقداری كلی ايسه ، هيئتمزله تسليم اولمقدن بشقه نتيجه حاصل ايتمز ايدی. وسائط نقليه ايسه تدارك اولنان برقاچ يوز كويلی عربه‌سندن عبارت اولوب آنك برقسمی ده مجروحين وعجزه ايله قره پيكاره اعاده ايدلمش ايدی . بناءً عليه يكی زغره‌يی الده ايتمكه واكمال نواقص واحتياجات ايله ايلرولمكه مجبوريت قويهٔ عديده محقق ايدی . حتی اسكی زغره‌دن يكی زغره‌يه وصولمزده ، شمندوفرك بزه ارزاق ايصالی ايچون اولجه قره پيكاره خبر كوندرلمش اولديغی حالده، كلان قطار بزی دشمن عسكری قياسيله غلبه‌لكمزی كورركورمز برقاچ ساعت كيرودن عودت ايتدی وتداركسز طاورانان طابورلرك برآزی عادتا يكمه‌دسز قالديلر .

س — « رؤف پاشا حضرتلری اثنای راهده محاربه ايتمويده طوغريجه كله‌رك بزمله برلشمش اولسه‌يدی ويكی زغره‌يی‌ده كوز كوره دشمنه ترك ايتميوب ورأی‌العين اوراده براقمش اولديغی اوچ طابورك هزيمتنه وجدان وانصافی مساعد بولنميوبده يكی زغره الده قالسه‌ايدی اوحالده ينه مشار اليه حضرتلرينی فرقه‌سيله يكی زغره‌يه اعاده بيورمق نيتنده اولديغكزی » بيان بيوريبورسكز . رؤف پاشا حضرتلرينی معيتنده بولنان عسكريله اوجهتدن هجومه ذات عاليكز مأمور بيورمديكزمی ؟ باخصوص يكی زغره ارزاق اسكله‌كز بولنديغی حالده مشار اليه حضرتلرينی اونقطه‌دن آييرمامق لازم كله‌جكندن مشار اليهك ارادن حركتلرينه امر ويريشكز نه‌مطالعه‌يه مبنی ايدی ؟

ج — واقعا رؤف پاشا حضرتلرينك يكی زغره‌دن بزمله اتصال كسب ايده‌جك وجهله اخذ وضعيت ايچون حركت ايلمسی ومتحداً اسكی زغره‌يه تعرض ، قرار واقع اقتضاسندن ايدی . لكن بوقرار ، دشمنك قوهٔ كليه ايله اسكی زغره‌يی استيلا ايتمسی اساسنه ومشار اليه حضرتلريله رادينه‌ده ملاقات اولنديغی وقت مشار اليهك دشمن قوتنك اسكی زغره‌ده بولنديغنه دائر ويرديكی معلومات موقعيه‌يه واوجهت قوماندانلغنده‌كی وقوف طبيعيسی بداهتنه مستند ايدی، وحتی آنك اوزرينه ايدی‌كه مشار اليهك يكی زغره‌ده اوچ طابور تركيله باقی اون بر طابورايله اسكی زغره اوزرينه متحداً حركتی حقنده كندوسنك ده ابراز ايتديكی آرزويه مساعد بولنلمش ايدی . اكر مشار اليه

حضرتلری یکی زغره قربنده دشمن اولدیغنی وَیا یکی زغره‌دن آیریلور آیرلمز دشمن کله‌جکنی سویلش اولوبده عاجزلری‌ده یکی زغره‌نك بهمه حال ترکنه امر ویرسه ایدم، او اوچ طابوری‌ده براقمق اقتضا ایتمز ایدی. حال بوکه عاجزلری مشار الیهك بریشدیکی مذاکراتی معلومات صحیحه وکشفیه‌یه مستند ظن ایدر ایدم . مکر یکی زغره‌نك قارشوسنده‌کی قره‌جه طاغده دشمن وار ایمشده کندولرینك آندن بیله معلوماتی اولمامش . بوندن قطع نظر روایته کوره اسلمیه متصرف وکیلی نافذبك کندولرینه اوکیجه اعطای معلومات ایلدیکی حالده ینه اصغا بیورلمامش . مع‌مافیه فرض ایده‌لم که غفلت اولنمش ؛ فقط رؤف پاشا حضرتلری دها یکی زغره‌دن آیریلور آیرلمز دشمن یکی زغره‌یه هجوم ایتمش ؛ بوحالده عودتله یکی زغره‌یی استرداد اول امرده فریضه‌دن وَ بلکه دها استیلای دشمنه وقت براقمقسزین معاونته شتاب لازمه‌دن ایکن ، یکی زغره طرفندن وقوع بولان فریاده دخی حواله‌ٔ سمع ایتمیه‌رك طوغریجه اسکی زغره شوسه‌سنی طوتدیروب ، اوکون آقشامه قدر آرقه‌سنه باقمقسزین یورومکه دوام ایتمش ، وَبزه خط حرکتمز جهتنده هرنه مطالعه‌یه‌مبنی ایسه توجه بیورمیه‌رق ، اوکیجه شوسه یاننده بریرده بیتوتتله ایرتسی کونی یکی زغره‌یی استیلا ایدن دشمنك وَ یاخود دیکر بر دشمن مفرزه‌سنك تعقیبنه اوغرامشدر . هرنصل اولمش ایسه‌اولمش . باری یکی زغره‌یی الدن چیقاردقدن صکره ینه اسکی‌زغره یولنه دوام ایده‌جکلرینه رادینه طرفنه چکیله‌رك عربه‌جی کوینه طوغرو کله ایدیلر هم بزمله برلشورلر وَ همده تعقیبرینه دوام ایدن دشمن یابزم قوتمزه چاتارق. وَیاخود اورکه‌رك ، اسکی زغره‌ده وضع تدافعی تحتنه کیره‌جکندن ، اللرنده قالان اون بر طابورك آیروجه هزیمتنه سببیت ویرمش اولمازلر ایدی . حاصلی مشار الیهك یکی زغره‌دن حرکتی، رادینه‌ده حین ملاقاتده یکی زغره‌نك اوچ طابور ایله محافظه اولنه‌جغنه وَدشمن قوتنك اسکی زغره‌ده بولندیغنه دائر ویردیکی سوزك حکمنه مستند وَعاجزلرینك بو حرکتم، اوراره هنوزکلدیکم جهتله، بنده‌کزدن اول بالقان قوماندانلغی عهده‌لرنده اولان وَیکی وَ اسکی زغره‌لرك وَبالقان جهتنك احوال موقعیه‌سنه وَدشمنك مقدار وَجهت تحشدینه وقوف طبیعیسی بولنان رؤف پاشا حضرتلرینك ویردیکی معلوماته مبتنی ایدی .

§

مشار اليه حضرتلرينك بتكرار تقرير عاليلريدر .

فی ۲۲ جمادی الاولی سنه ۹۵ وَ ۱۲ مايس سنه ۹٤ جمعه ايرتسی

س ۹ — اسكی زغره‌نك استردادندن صكره هدف حركاتكز هانكی نقطه ايدی ؟

ج — هدف حركاتمز قزانلق اوله‌جق ايكن يكی زغره‌يه تحول ايتديكنی وَاسباب موجبه‌سنی بوندن اولكی سؤالك جوابنده تصريح ايتدم .

س ۱۰ — فرديج وَخائن بوغازلرينك تقويه‌سی ضمننده قره‌جه طاغدن حركت بيورلديغنده وَبرده بوغازلرك احكام وتقويه‌سنده دشمن طرفندن هيچ بركونا تعرض وقوع بولمديغنه نظراً دشمنك قوتی شيبقه‌يه اجتماع ايلديكی آكلاشلمش اولمق طبيعيدر . بوحالده مناعت طبيعيه‌سی جهتيله شيبقه‌يه حركت ايتمكدن ايسه خائن بوغازندن كچوب وَالنه‌يی ضبط ايدوب شرق اردوسيله برلشمك اوزمانه‌كوره دها موافق مصلحت دكليدی؟ موافق ايسه نه‌حكمته مبنی اوصورتله حركت بيورلدی ؟

ج — فرديج وَخائن بوغازلرنی احكام وتقويه ايلديكمز زمان اوجهتلردن چكيلان دشمن. بيورلديغی كبی، شبقه طرفنه‌چكلميوب، خائن بوغازندن بالقانك ايچروسنه طوغری كيتدی . احتمالكه شيبقه‌يه بالكز آغر طوپلرنی كوندرمش اوله‌لر . روسيه‌لولرك يكی زغره وَ خائن طرفنده‌كی فرقه‌لرينك خائن بوغازی ايچروسنه چكلديكی كشفيات ومشهودات وَآثار ايله محققدر .

شيبقه‌جهتنه حركت ايتمك بحث كلنجه، ۹ تموز سنه ۹۳ تاريخيله دده‌آغاجنه چيقديغم وقت . مابين همايون جناب ملوكانه‌دن آلديغم امرك بومسئله‌يه تعلق ايدن عباره‌سی (وظيفهٔ دولتلری‌دشمنك بالقانلردن‌ارجاعی وَبالقان محافظه‌سنك تأمينی) قيديله مقيد اولديغی كبی مقام سرعسكريدن ينه تاريخ مذكور ايله مؤرخ امر تلغرافی دخی (بالقانك بوجهتده وَاوستنده بولنان دشمنك سريعاً دفع وتنكيلی بحوله‌تعالی دولت وملتك سلامتنی تأمين واستحصال ايده‌جك موفقيات‌جليله‌نك اك برنجيسی اولوب، بوده حق‌جل وَعلا حضرتلرينك نصرت وعنايت الهيه‌سنه وَروحانيت سنيهٔ حضرت پيغمبرينك امداد واعانه‌سنه توسلاً عهدهٔ عليه‌لرينه توديع قلندی.) عباره‌لرنده‌كی صراحتده بالقانك بويوزنده‌بولنان دشمنك وَحتی

بالقان اوزرنده بولنان اعدانك دخی اول امرده طرد وتنکیلنه مأمور اولدیغمی ناطق ایدی. عاجزلرینك یکی زغره‌دن بالقانك بویوزینی تطهیر مقصدیله حرکتم اثناسنده روسلر ایله بلغار اشقیاسی قارلوه‌ایله فردیچ گچیدینه قدر ممتد اولان وادئ جسیمی حرکات دشمنانه‌لرینه جولانگاه ایدنمشلر ایدی. شوحالده‌وظیفهٔ مستقله‌م بالقانك بویوزندن سلاح سنی کسمك وَاورالرینی تحت امنیته ادخال ایتمك اولوب، بوقسه خائندن بالقانك اوته‌یوزینه آشه‌رق قزانلق اووه‌سنی وَفلبه‌جاده‌سنی وَصوفیه وَپلونه اردولرینك خطوط ارسالاتی‌دشمن تسلطنه آچیق براقمق وَمریچ اووه‌سنی‌تکرار دشمنه جولانگاه ایتمك محاذیری، اووقت‌بنم ایچون خاطر خراش ایدی . حاصلی، بن اوّل امرده بالقانك بویوزینك تطهیرینه مأمور ایدم، وَمقام سرعسکرینك وَمجلس عسکرینك بکا ویردیکی امر وَدرسعادتجه‌ده متخذ اولان قراربوندن عبارت ایدی. حتی مصطفی پاشا حضرتلرینك ۱۸ اغستوس سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافك بوقراره متعلق اولان فقره‌سنی اشته عرض ایده‌یم: [ادرنه‌یه‌وصول عالیکزدن صکره ایتدیککز حرکات ایکی اساسه مستنداولوب بونك بریسی بالقان اتکلرینه یایلمش اولان دشمنی دفع ایتمك ، ایکنجیسی بالقانك بوطرفنده‌کی دشمنی طرد وتنکیل ایلدکدن صکره بالقانك اوته یوزنده محمدعلی وَعثمان پاشالر اردولریله برابراجرای حرکات ایتمك ایدی. بحوله‌تعالی برنجی حرکت دولتلرنده استحصال موفقیتله ابتدا اسکی زغره‌یه وَصکره یکی زغره‌یه کیدوب اورالری دشمندن وَدشمنله برلشان بلغار اشقیاسندن تطهیرایدرك وَشیبقه بالقانه چیقه‌رق محاربات متعدده‌ده دخی مظهر مظفریت اولملری تزیین صحایف تواریخ ایده‌جك آثار برگزیده وَمبروره‌دن اوله‌رق نه درجه‌لرده عرض تشکر اولنسه آزدر]. بناءً علیه خط حرکتم بو امر وقراره اتباعدن عبارت وآنك حکمی‌ده خائن بوغازندن بالقانك اوته یوزینه آشمقلغمی وَبالقانك بو یوزینی ینه اعدایه جولانگاه براقمق خطرلرینی مانع ایدی. اشته مقام‌قائممقامیدن‌وارداولان ۱۳ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغراف، [بالقانك بروطرفنه تجاوزایدن دشمنك کمال‌سرعت وشدتله ولطف‌حق ایله تنکیلی] لزومنی ؛ وَ ۲٤ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغراف [شبقه‌موردندن‌دشمنك کلیته‌بالقانك بویوزینه‌تکرار تصدی ایده‌جکی وَادرنه طرفلرینه‌تجاوز ایلیه‌جکی] روایتی اوزرینه مجلس عسکرینك افاداتنی ؛ وَ ۲٦ تموز تاریخلو تلغراف [شیبقه گچیدندن ایلرولیه‌جك اولان دشمنك فلبه‌اوزرندن صوفیه طریق ارسالاتی قطع

ایده‌جکی) خبرینی حاکی ایدی. ٣ اغستوس تاریخلو وَ (فردیخ وَخائن بوغازلری بلطفه‌تعالی الده ایدیلوب جناب ناصر حقیقی حبیب اکرمی حرمتنه تدابیر صائبهٔ علیه‌لریله شیبقه‌نك ضبطنی تیسیر و تسهیل بیوررسه. آندن صکره طونه‌نك ایکی جهتنده اولان قوتله برابر دشمنك اوزرینه عموماً وَمتحداً شدتلو وَسرعتلو صورتده تعرض اجراسی اهمیتنی تعریف اقتضا ایتمز) عباره‌لرینی حاوی امر تلغرافی خائن بوغازنده آلنمش وَ ٦ اغستوس تاریخلو عریضهٔ جوابیه‌م ایله (طبق اراده‌لری وجهله شیبقه کچیدینك استردادی عزمیله حرکت اوله‌جغی) ینه خائن بوغازنده جواباً یازیله‌رق ١٦ اغستوس تاریخلو دیگر تلغرافنامهٔ قائممقامی ایله موفقیت صمدانیه‌یی متمنی جوابی ده کلمشدر . ٧ اغستوس تاریخنده مابین همایون باش کتابتندن وارد اولان بر تلغرافنامه‌ده دخی (شیبقه وَقزانلقدن هانکیسی ابتدا هدف الحرکات اوله‌جغی) سؤال بیورلمشدر . دها یکی زغره‌دن حرکت اوزره ایکن ، مقام قائممقامینك شرفوارد اولان ٢٨ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سی‌ده (اردونك شیبقه‌یه وصولنده فلبه‌دن شیبقه‌یه ارزاق وَ مهمات ایصالیچون لازم کلن تدابیره تشبث بیورلدیغنه وَ فلبه متصرفلغنه بو بابده تلغرافنامهٔ سامی اسطا راولندیغنه وَسوقیاته نظارت ایتمك اوزره میرلوا رفعت پاشا تعیین قلندیغنه) دائر ایدی . والحاصل خائن بوغازندن صکره بزم شیبقه‌یه توجیه حرکتمز ، اوّل امرده درسعادتدن آلدیغم امر اقتضاسندن ایدی . باارادهٔ سنیه طبع و نشر اولنان زبدة‌الحقایق نام کتابك ٣٤٤ صحیفه‌سندن بدا ایله ، مجلس عسکری‌یه یازیلان مخطرهٔ سنیه صورتنی اوقندیغی حالده ، هیئت وکلا وَمجلس عسکری ارکانینك ایکی کره اجتماعنده حاصل اولان اتحاد آرا اوزرینه شیبقه‌یه حرکتم تصویب و امر اولندیغی صراحةً آکلاشیلور . حتی محمد علی پاشا حضرتلرندن ١٠ تموزدن بدأ ایدرك ٢٧ و ٣١ تموز تاریخنه قدر وارداولان تلغرافنامه‌لر ، بو امر وقراری مروّج ومؤیّد ایدی‌که مذکور تلغرافنامه‌لرك بو بحثه تعلق ایدن خلاصهٔ فقراتی بروجه آتی عرض اولنور : ١٠ تموز سنه ٩٣ تاریخلو تلغراف. (سرعت ممکنه ایله مذکور بالقانك اوزرینه کله‌رك وجود لوث آلود دشمندن تطهیریله بعده مذکور بالقانك برو طرفنه کچوب طرنوی‌یه طوغری حرکته بدل مقدرت بیوریله‌رق) عباره‌سنی ؛ ینه مشارالیهك غازی عثمان پاشا حضرتلرینه یازدیغی ١٢ تموز سنه ٩٣ تاریخلو تلغرافك بر فقره‌سی. (بالقانده‌کی دشمنی دفع وتنکیل

وَ برو طرفه مروز ایله طرنوی‌یه طوغری ایلروولیه‌جك] عبارەسنی؛ ۱٥ تموز سنه ۹۳ تاریخلو دیکر تلغرافنك برفقرەسی، [همم علیهٔ مشیریلریله عهدقریباده بالقان کچیدلرینك کافه‌سنك دشمندن تخلیه‌سی قویاً امید والطـاف الهیه‌دن تمنی قلنمقده ایسه‌ده] عبارەسنی حاویدر. بونلردن بشقه. مشارالیه حضرتلری ۱٦ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سنده، [بالقان قول اردوسنه معاونت اولمق اوزره طرنوی اوزرینه حرکته قرار ویروب فقط وارنه‌یه چیقه‌جق آلتی طابورك مواصـلتنه منتظر اولدیغنی] ؛ ۲۱ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سـنده ، [فریق نجیب پاشـا قومانداسیله عثمان پازارنده حاضرلانمقده بولنان اون سکز طابوری بالاستصحاب قول اردومزك تسهیل حرکاتی ایچون بالذات خائن بوغازی ایلروسنه کله‌جکنی وَبالعانه طوغری تعرضی حرکت اجرا ایده‌جکنی] بیـلدیرمش ؛ ۲۲ تاریخلو دیکر تلغرافنامه‌سنده، [دشـمنك بالقان جنوب جهتنده قوتنك آزالدیغنی خبر آلدیغنـدن بحثله. حین حاجتده بالقان شمال جهتنه دخی معاونت اولمق اوزره، فردیچ وَخائن بوغازینك وَشیبقه کچیدینك سرعت ضبطنی] اخطار ایلمش؛ وینه او تاریخ ایله مقام سر عسکری‌یه یازدیغی دیکر تلغرافنامه‌ده ــ که بر صـورتی صوبعاجزی‌یه‌ده کشیده ایتمش ایدی ــ [دشمنك روسجق وَهزارغراد اوزرینه تعرضی عقلدن بعید اولمیوب بالقـان جنوبنـده دشـمنك قوتی آز لدیغندن بالقان ایچون مرتب وَفریق نجیب پاشا معیتیله جمعه‌ده تجمع ایدن قوتك دیکر امر ویریلنجه‌یه قدر اوراده توقیفی اشعار اولندیغنی. وَ آله‌جغی خبرلره کوره بالقان مانورەسنك دوامی جائزایسه، عثمان پازارینه سوق اولنوب دشمنك بله جوارنده قوهٔ کلیه‌سی تجمع ایتدیکی تحقق ایدر ایسه فرقهٔمز کوزەنك هزارغراده معاونت ایده‌جکی] بیلدیرلمش؛ ۲٤ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سنده، [فردیچ وَخائن بوغازلرینك ضبطندن صکره قوتمزك برقسمیله کندوسنه معاونت ایتمکلکمزی] ، ۲٥ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌ده ، [فردیچ وَخائن کچیدلرینك وَبعده شیبقه بوغازینك ضبطیله کندوسیله کسب ارتباط ایتمکلکمزی] تمنی ایتمش؛ ۲۷ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سی، [ماموری اولدیغمز حرکات حربیه‌نك مشکلاتنی تقدیر ایله ، بالقان کچیدلری وجود اعدادن تطهیر اولندقدن صوکره باجمله قوتله بالاتفاق اجرای تعرض چارەسنه باقلمق لازم کله‌جکنه وَعاجزلرینك منفرداً بالقاندن صارقلمغ مخاطرەسنی دعوت ایدر حالاتدن کوردیکنه] دائر اولوب ینـه ۲۷ تموز تاریخلو دیکر

تلغرافنامه‌سنده [دشمنك هزارغراد اوزرینه هجوم وَروسجق قلعه‌سنی محاصره ایده‌جکی افکارینك محققیتی حسبیله خائن بوغازی ایدروسنه سوقی مقرر اولان اون سکز طابورك سوقندن صرف نظر اولندیغی ، وَ فردنج وَ خائن وشیبقه بوغازلرینك ضبطده بك چوق زحمت چکلمیه‌جکی افواهی مأمول اولدیغندن] بحثله ، [مذکور بوغازلری ضبط ایتدکدن صکره طرنوی اووه‌سنه اینیله‌جکی وقت دشمنك قوۀ کلیه‌سنه تصادف ایدیله‌جکندن اووقت بالاتحاد وَبالمخابره بر که‌زنك مانوره‌یه قرار ویرلمسی که‌جکی ، وَبزم رفاقتمزده مکمل یتمش طابوربولندیغی] ذکر وبیان ایدلمشدر . [بو تلغرافنامه‌ده یتمش طابوردن بحث ایدیلیور ایسه‌ده او وقت رفاقتمزده‌کی قوۀ متحرکه اللی آلتی طابوردن وَ موجـود اعتباریله‌ده آنجق اوتوز بیك نفردن عبارت ایدی.] ۳۱ تموز ۹۳ سنه تاریخلو تلغرافنامه‌سی ، [حرکت عاجزی‌یی تسهیل مقصدیله جمعه وَعثمان بازاری طریقندن سریعاً نمایش عسکری اجراسیچون قوماندانلرینه امرویردیکنی ؛ ۷ اغستوس تاریخلو تلغرافنامه‌سی ، [دشمنك بلونه‌اردوسنه ، صربستانه قریبتی جهتیله اوستریالونك عدم خشنودیسنی جلب ایده‌جکندن ، بردها تعرض ایتمسی احتمالنی برطرف ایله ، هزارغراد قول اردوسنی زده‌لیوبده روسجق قلعه‌سنی تضییق ویاتسخیره موفق اولورسه ایشك آغیرلشه‌جغنی وَ آنك ایچون هزار غراد ورو جق اوزرینـه نظر اعتنا عطف اولندیغی ، وَفردنج وَخائن بوغازلرینك ضبطندن صکره شیبقه‌یه طوغرو حرکت عاجزی مابین همایون جناب ملوکانه‌دن تبشیر اولندیغندن موفقیتمز ایچون دعوات لازمه ایله برابر کندوسنك دخی تعرضی حرکاته مبـاشرت ایده‌جکنی » مبـیّن‌در . ۵ آغستوس تاریخلو تلغرافنامه‌سی ، [دشمنك نیتی هزار غراد اوزرینه شدتله وَ قوۀ کلیه ایله هجوم وَ روسجغی حصر وتضییق ایده‌رك آز بر وقت ایچنده ایشه نتیجه ویرمك اولدیغندن] بحثله ، [بالقانجه‌اولان مشغولیت عاجزینك عهد قریبده تسویه‌سیله طونه جهتنده‌ده معاونته حاضر وَ آماده بولنمقلغمی] ۱۲ آغستوس تاریخلو تلغرافنامه‌سی‌ده [شیبقه اوزرینه وقوع بولان حرکاتك تقدیر اهمیتیله حصول موفقیتی] متمنی‌در. حاصـل کلام ، قره بیکاردن حین حرکتده اساس حرکت ، نصل اسکی زغره‌نك استردادی ایدیسه یکی زغره‌دن حرکتمزده دخی ، تفصیلات معروضه‌دن آکلاشیله‌جغی وجهله ، اساس حرکت بالقانك بویوزینك وَ اوستنك لوث دشـمندن تطهیری وَفردنج وَخائن وَشیبقه

کچیدیرینك ضبطی ایدی. اکر بو اساس حرکت خطایه مستند ومبنی ایدیسه، بالاده یازدیغم تلغرافلرك اصحابندن استیضاح لازمکلور. ایشته سؤالکزك جوابی بودر. معمافیه بر جملهٔ معترضه اوله‌رق سویلرم‌که بالقانك بو جهتندن وَ خائن بوغازندن وَ یا جو رندن النه‌یه کیدیله‌مز ایدی. وَ کیدلسه‌ده اوراده ارزاق ومهمات تدارکی قابل اوله‌مز ایدی. خصوصا او تاریخده هزار غرادی محافظه وَ روسجقی مدافعه ایله متفکر اولان شرق اردوسیله نصل برلشیلور ایدی؛ حتی محمد علی پاشا رسماً بالقان حرکاتنك تسهیلنه مأمور اولدیغی وَاول امرده بالذات کندوسی کله‌جکنی وَ اون سکز طابور ایله نجیب پاشانی مأمور ایلدیکنی بیلدیردیکی حالده مؤخراً بو وعدندن خالف و نکول ایتدی. کافهٔ وسائط امکان مساعد بیله اولسه بزمله مواصله وَ کسب ارتباطدن تباعد ایدن بر اردو ایله برلشلمك نصل قابل اولور ایدی؟ بالقانك بو جهتنده وَ خائن بوغازی وَ جوارنده طوپلرمزك حرکاتنه مساعد یول یوقدر. آنك ایچون اولا طوپلرمز کچمز ایدی. فی‌الحقیقه روسیه‌لولر اول امرده خائن بوغازندن کچدیلر ایسه‌ده طاغ طوپلریله کچه‌بیلوب بیوك طوپ نقل ایده‌مدیلر بیوك طوپلرینی شیبقه‌یی استیلادن صکره بالقانك بویوزینه شیبقه کچیدی طریقیله نقل ایتدیلر. النه‌یه خائن بوغازی طریقیله کیدلمیوب فردیچ طریقیله کیدیلورسه‌ده بوطریقده عربه هیچ ایشلمز. وَ خائن بوغازی طریقی النه‌یه دکل کافاره چیقار که کافارده طرنوینك اوکنده‌در. الك زیاده صحیحه قریب اولان آوستریالیلرك خریطه‌سنه باقلدیغی حالده حقیقت اراضی آکلاشیلور. هایدی فردیچ طریقیله النه‌یه کیدهلم؛ اکر ارزاق ومهماتمزی یکی زغره‌دن آلمق خاطره کلیور ایسه قره‌جه طاغ وَقزانلق وَشیبقه دشمن یدتحکمنده ایکن عجبا یکی‌زغره طریقی نصل تأمین اولنور ایدی؟ برکره بو تأمین ممکن دکل ایدی. ثانیاً، ارزاق وَمهمات جلبی ایچون مکاری حیوانی نره‌ده ایدی؟ لااقل بش بیك حیوان ایسترایدی. اردومزده ایسه بش یوز حیوان بیله یوق ایدی. ثالثاً. مریج اووه‌سنی کیمك تحت تأمیننه براقوبده بویله بالقانك اوته‌یوزینه کچیوره‌جك ایدك؟ اکر النه‌یه واردقدن صکره ارزاق ومهماتمزك عثمان پازاری طرفندن جلبی خاطره کلور ایسه، بو هیچ ممکن دکل ایدی. برکره طونه شرق اردوسی کندی حرکات عسکریه‌سیچون اقتضا ایدن وسائط نقلیه تدارکندن ذاتاً عاجز اولدیغی حالده عثمان پازاری کبی

بر اوفاق قضا بزم نقلیاتمزه نصل خدمت ایده بیله جك ایدی ؟ آنلر یالکز عثمان بازاری وجمعه ده کی عسکرك ارزاقنی بیله زور نقل ایده بیلورلر ایدی . عثمان بازارندن برعربه النه یه اون کونده آنجق واصل اوله بیلور. بوده عثمان بازارنده ارزاق ومهماتك وجودی اعتباریله در ؛ حال بوکه عاجزلرینك طونه شرق اردوسنه وصولمه قدر، عثمان بازاری وجوارنده کی عسکرمز ، اطراف وقصباتك یومیه طحن وطبخ ایتدکلری دقیقك حاصلاتیله آنجق کچنه بیلورلر ایدی . النه ده برقوهٔ کافیه نك دفع احتیاجی ایچون وقتیله عثمان بازارینك دارالمهمات اتخاذی لازم کلور ایدی. طونه شرق جهتنده ایکن النه یه وقوعبولان تعرض عاجزی، عثمان بازارینه بر ماه مقدم جلب واحضار ایتدیکم ارزاق ومهماتك یاردیمیله وطونه ولایتنك جمع ایدیله بیلان بتون عربه لرینی شمنیدن عثمان بازارینه ارزاق ومهمات نقلنه تخصیص ایتمك صورتیله ممکن اولمش ایدی ؛ چونکه مواقع سائره نك اون بشر یکرمیشر کونلك ارزاقنی وقتیله ویردیرمش اولدیغمدن عربه لر مواقع سائره نقلیاتیله مشغول دکل ایدی . حاصلی بالقانك بویوزینی ضبط ایده مکسزین النه یه کیتمکلکمز هم الدیغمز اوامره مخالف وخارج وظیفه برحرکت وهم صریح اووه سنك دشمن یدینه ترکنه سببیت ویرر برتصور نامناسب اولوب اعتقاد عاجزانه مه کوره وجوهله غیر جائز ایدی .

س ۱۱ — برلشمك اوزره محمد علی پاشا حضرتلری طرفندن واقع اولان اخطارك عدم قبولی اسبابی نه در ، والنه وکلفارکی مواقع مهمه نك ضبطنده کی اهمیت حقنده مطالعات دولتلری نه در ؟

ج — محمد علی پاشا حضرتلرینك برلشمك حقنده کی اخطارینك عدم قبولی سؤالندن برشی آکلامدم . ذاتاً ۱۲ اغستوس تاریخنه قدر صوب عاجزی یه یازدیغی تلغرافلرك بو ایشه متعلق اولان خلاصه لرینی اولجه عرض ایتدم . کندوسی نجیب پاشا حضرتلری معیتنه ویردیکی اون سکز طابورایله ایلرولیوب برلشمکی متعهد ایکن ۲۲ تموز تاریخلو جهتینلو برتلغرافیله ایشی کوشه توب ۲۷ تموز تاریخلو ایکی قطعه تلغرافنده ده نجیب پاشاحضرتلری معیتنده کی فرقه نك ارسالندن صرف نظر قلندیغنی و عاجزلرینك منفرداً بالقاندن صارققلغی مخاطره یی داعی اولدیغنی بیلدیرمش ایدی ، و شیبقه تپه لرینی استرداد ایدنجه یه قدر بوبابده بر تکلیف واخطاری وقوعبولمامش ایدی . شوقدرکه

٢١ اغستوس تاریخیله رأی ومطالعهٔ عاجزی‌یی مستفسر و برلشمکه متعلق بر قطعه تلغرافنامه‌سنی آلدمکه بوفقره‌یه متعلق اولان عباره‌سی بعینه ایراد اولنور: (نصفی مستحفظ و نصف دیکری اشقودره‌دن کلن طابورلردن مرتب اولمق اوزره روسیه استحکامنه قارشو انشا بیورلان طابیه‌لر درونده بر قوهٔ کافیه ترکی ، و آنک کیروسنده بر نقطه‌یه دخی بر قوهٔ احتیاطیه تعبیه و قصور عسکری بالاستصحاب دشمه حس ایتدیرلمیه‌رك سرعت ممکنه ایله فردیخ و تیمور قپو بوغازلرندن عثمان بازاری جهتنه عزیمت بیورلدیغی ، و قزان ایله عثمان بازارنده‌کی اون ایکی طابوردن آلتی و یاسکز طابورك اردوی عالیلرینه التحاقیله باقی طابورلری جمعه قولنه اعاده برله بالذات طرنوی اوزرینه تعرضه قیام اولندیغی ، و شیبقه‌دن انفکاك داوریلری تجویز اولنه‌مزایسه اوحوالیده استفاده اولنه‌مین طابورلرك عثمان بازارینه ارسالیله اورا موجودی تزیید و تقویه بیورلدیغی تقدیرده؛ اولوقته‌قدر هزارغراد قولی لوم‌خطنی طوته‌جغی و جمعه خطی دخی لوم ویانتره نهری ارەسنده واقع قواچه جهتلرینه دکین ایلروليه‌جکی کبی هزار غراد و جمعه قولی اردوی همایونلر یله قوماندای دولتلرنده بولنان اردوی همایون دخی هروقت یکدیکرینه معاونته مقتدر اوله‌رق اشبو تدبیر ایله اوچ جهتدن وقوع بوله‌جق هجومه دشمنك تاب آور مقاومت اولمیوب بلطفه وکرمه تعالی شوحرکت حصول موفقیتی مستوجب اوله‌جغی مبتادر خاطر عاجزی ایسه‌ده ، وبابده و شاید جهات ثلثه‌دن کوستریلان تضییق ایله برقاچ کون ظرفنده شیبقه‌نك ضبطی مأمول قوی اولدیغی حالده مطالعـات مشروحهٔ چاکرانه‌مك حکمی کچمش دیمك اوله‌جغندن اولبابده رأی و مطالعهٔ دواریلرینك لطفاً اشعار وانباسی مسترحمدر.) حال بوکه بزاو تاریخده شیبقه محاربانك الك شدتلو بر زماننده ایدك، و ٩ اغستوس تاریخندن بدأ ایله آلتیسی کیجه‌لو کوندوزلو و دردی اورته‌لق قارار نجه‌یه‌قدر ممتد اولان اون کونلك محاربهٔ شدیده‌نك مجروحینی طاشیمقله مشغول ایدك. دشمنك قارشومزه بش فرقه قوت جلب ایتدیکی‌ده تحقیق واستخبار قلنمش ایدی. رفاقتمزده بولنان عسکر ، تاریخ مذکورده طابور اعتباریله اللی سکز طابور ایدیسه‌ده افراد حسابیله مقام سرعسکری‌یه ویرنیلکم ٢٠ اغستوس تاریخلی ژورنال حکمنجه ٢٦٥٢٦ کشی اولوب بونك ٩ آغستوسدن ١٩ آغستوسه قدر دوام ایدن اون کونلك محاربه‌ده معامرا وضابطان بیك آلتی‌یوز ایکی نفرشهید ، و بونه معامرا وضابطان بشبیك قرق ایکی نفر مجروح ، که جمعاً آلتی بیك یدی‌یوز قرق

درت نفری بعدالاخراج ، ١٩٧٨٢ کشیدن عبارت ایدی . بز بو کوردیکمز شدت مقاومت وَ دوچار اولدیغمز ضعف حالی مقامات عالیه‌یه وَحتی طونه عموم قوماندانلغنه بیان وَ دشمنك قوتنی عرض ایلدك . آنك اوزرینه ١٦ آغستوس تاریخندن ٢٩ آغستوس تاریخنه قدر ورود ایدن تلغرافنامه‌لر بزه طابورلرك اکمال موجودی ایچون درت بیك مستحفظ کوندریلوب بوندن ماعدا قوهٔ ظهریه اوله‌رق اون آلتی طابور دها کوندریله‌جکی. وَبونك اون طابوری یوله چیقمق اوزره اولدیغی خصوصلرندن باحث ایدی . محمد علی پاشانك مذکور تلغراف تاریخی اولان ٢١ آغستوسده روسیه‌لولر غازی عثمان پاشا حضرتلریله بزم اتصالمز امکاننی بتون بتون سد ایچون لوفجه‌یی دخی تضییقه باشلامشلر ایدی که اوچ کون صکره ده ضبط واستیلا ایلدیلر. وَشیپقه‌نك صول جناحی بتون بتون مخاطره ایچنده قالدی . حاصلی بزم محتاج امداد و اعانه اولدیغمز بداهتاً ثابت ایکن وَدها اولیاتندن قطع نظر ، شیپقه محارباتنه تاریخ بدأمز اولان ٩ آغستوسدن ١٩ آغستوسه قدر طونه شرق وَغرب اردولرینك صاغدن صولدن بزه امداد واعانه ایتملرینی وَمحمد علی پاشا حضرتلرینك طرنووی وَغازی عثمان پاشا حضرتلرینك سلوی وَغبرووه‌یه طوغری ایلرولملرینی تمنی ایتمش وَدشمنك کاملاً اوزرمزه یوکلندیکندن بحثله فریادمزی عیوقه چیقارمش ، کرك مشار الیهمایه وَ کرك مابین همایون ایله مقامات عالیه‌یه عرض سوز وکداز ایله استمداد ایلیوب طورمش وَ مقامات عالیه‌دن‌ده مشار الیهمایه شیپقه‌یه اعانه ایچون امرلر ویرلدیکی تلغرافنامهٔ رسمیلر ایله صوب عاجزی‌یه بیلدیرلمش ایکن محمد علی پاشانك کندی آلدیغی امری لیت ولعل ایله وَ«دشمن هر ارغراده کله‌جك»، یوق ، « روسجغی ضبط ایده‌جك » واهیاتیله امرار ایدوب وَدشمنك بزه یوکلنمسنه فرصت ویروب ، ینه اوحالده‌ده ، علاوهٔ مطالعات اولمق اوزره ، بزم بر قسممزك عثمان پازارینه جلبنه قیام ایتمسی نه‌درجه غریب ایسه، درسعادتدن بزه امداد ایصالنه چالیشیلوب طورر ایکن، نیچون محمدعلی پاشاحضرتلرینك سوزینی قبول ایتمدك، دیوبکا سو أل توجیهی آندن دها غریب اولور ظن ایدرم. محمدعلی پاشاحضرتلرینك مذکور ٢١ اغستوس تاریخلو تلغرافنامه‌سنده ، ا نصفی مستحفظ وَنصف دیکری اشقودره فرقه‌سندن اولمق اوزره تشکیل اولنه‌جق بر قوتك یاپیلان استحکاماته، وَاولقدر بر قوتك دخی آنك کیروسنه برنقطه‌یه تعبیه‌سیله قصورینك جلبی ا رأی اولنیور.

ایدی . مع ضابطان هرسك موجودی ۹۵۳۶، وَ اشقودره‌دن كلن طابورلر موجودی ۳۱۱۸ وَمستحفظ طابورلری موجودی ۶۶۰۸ كشی اولوب برلشدیرلدیكی وتصنیف ایدلدیكی حالده ۴۸۱۵ كشی شیبقه‌استحكاماتنه قویوب اولقدرده احتیاط براقه‌رق . باقی طقوزبیك كسور هرسك موجودیله بز طرنوی‌یه هجوم وَ ضبط ایتملی ایمشز . . . بن محمد علی پاشاحضرتلرینك بوحالده اولان خاطره‌لرینك‌می مسئولی اوله‌جغم ، یوقسه استانبولدن آلنان اوامرك ، وَحقیقته خدمتك‌می؟ .

محمدعلی پاشا حضرتلرینك ینه بومأالده وَ ۶ ایلول تاریخلی برقطعه تلغرافنامه‌سنی دها آلدم‌كه ینه‌عثمان پازاری جهتنه حركتمی وَطرنوی‌یی ضبط ایتمكلكمی دعوت وطلب ایدییورلر ایدی. فی الحقیقه بوتاریخده قول اردونك موجودی سابقی بی اون طقوز بیك كسور كشی اولمیوب، درسعادتدن كلان مستحفظلر ایله یكون عمومی ۱۷۸۶ ۰ كشی‌یه بالغ اولمش ایدی‌سه‌ده لوفچه‌الدن چیقمش وَ پلونه محاصرهٔ شدیده تحتنه آلنمش اولدیغندن بزدقماً ایریلوبده طونه شرقنه‌چكلمكلكمز ، خدانكرده پلونه‌ده الدن چیقیویرسه، موجب وخامت اوله‌جغی؛ وَبالقانك بویوزینك تحت امنیتده بولنمسی درسعادتجه‌قرارقطعی تحتنده‌اولدیغندن، وَفرقه‌نك ایكی‌یه انقسامندن بالقان بویوزینك امنیتمه بن كندومجه متعهد اوله‌میه‌جغمدن، مقام سرعسكری ایله برقرار ویروبده اورادن استحصال مساعده ایتمدكجه ، رأساً بویله بر امر مهمه كیریشمكه جسارت ایده‌میه‌جكمی جواباً كندولرینه بیلدیردم. درسعادتدن‌ا بولده بر امر كلدیكی كبی شیبقه‌یه وصولمدن صكره‌ده تواریخ مختلفه ایله كلان امرلر بوغازلرك تأمینی وَادرنه طرفلرینه دشمنك كچورلمامسی تأكیداتندن عبارت ایدی. «النه» وَ«كلفار» كبی مواقع‌مهمه‌نك ضبطنده‌كی اهمیت حقنده‌كی مطالعاتم ، طونه عموم قوماندانلغی ، هزارغراد وَروسجق خیالاتنی براقوب، بزمله كسب ارتباط ایتمك؛ بله كبی برمانعه‌یه اوغرامامق ایچون، كسروه اوزرندن النه وَكلفار وطرنوی اوزرینه ترجیح حركت ایتمك؛ وَروسجق وَهزارغراد جهتلرینی مدافعه حالنه‌وضع ایتمك ایدی. اكر مشارالیه اوبولده اتخاذ حركت ایدوب، عثمان پاشاحضرتلری‌ده پلونه یرینه لوفچه‌یی طوتسه ایدی؛ بالقان اردوسیله جانبیندن ارتباط حاصل اوله‌رق، اوچ اردو تفرقه‌دن قورتیلور وَ بالقان خطی مدافعهٔ كامله تحتنه آلنمش اولور ایدی .

§

پاشای مشارالیه حضرتلرینك بتكرار تقریرعالیلریدر

فی ۲۳ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ و فی ۱٤ مایس سنه ۹٤ یوم بازار

س ۱۲ — ایزلاطره صرتندن خائن بوغازی كچلدیكی وَالنه وَجواری ضبط ایله شرق اردوسنه صاغ طرفدن الویرلدیكی حالده دشمن شیقه‌یی تركه مجبور اولمزمی ایدی ؟

ج — خائن بوغازندن كچیلمسی وَ النه وَجوارینك ضبط ایدلمسی مقراتی حقنده‌كی مطالعات عاجزی یوقاروكی جوابلر مندرجاتندن معلوم اولور . النه وَجوارینك ضبطیله دشمنك شیبقه‌دن چكلمسی بحثنه كلنجه ؛ بن ، طونه‌شرق اردوسی قوماندانلغنده ، النه‌یی وَجوارنده بولنان كسروه‌یی وَطرنوی یاننده‌كی ایزلاطره‌یی ضبط ایلدم ایسه‌ده دشمن شیبقه‌دن چكلمدی . حتی النه ضبطنك اوچنجی‌كونی عاجزلری روسجقه‌طوغرو حركتده وَدهایولده‌ایكن ، النه‌موقعی قوماندانسنه ترك ایتدیكم فؤادپاشا (دشمنك طرنوی اوزرندن النه اطرافنه كایتله كلدیكندن بحثله‌النه‌یی ترك‌ایده‌جكنه) دائر فریادنامه‌لر یاغدیرمغه باشلادی . اوراده متحشداولان اوتوزایكی‌طابور قوتمزه یایلادن درت طابور دها علاوه‌سیله اوتوز آلتی‌طابوره‌ابلاغ‌ایلدم ، وَویردیكم‌تأثیرلو امرلرقوتیله یرنده كوجیلرله اوتورته‌بیلدم . حالبوكه فؤادپاشامعیتنده بوطابورلردن‌فضله برخیلوده معاونهٔ محلیه وَچراكسه وار ایدی ؛ كسروه دشمندن استرداد ایدلمش‌اولوب كریم پاشاحضرتلری برفرقه عسكرله اوراده دشمنله قارشو قارشویه طوریپور وَمحاربه ایدیپور ایدی ؛ دیكر برفرقه ایله‌ده صالح پاشا حضرتلری قواچه وَوودیچه‌ده‌كی دشمنله اوغراشیور ایدی ؛ فردیج وَخائن وَشیقه كچیدلریله قارلووه وَابزلادی وَاورخانیه وَلتقوه وَبرقوجه‌ده‌دها بوقدر طابورلرمز اولوب دشمن آنلر ایله‌ده مشغول‌ایدی؛ پلونه‌نك الكشدیدمحاصره‌سی‌وَمحارباتی‌ده‌ینه‌بوكونلرده وقوع بولمقده ایدی ؛ وَینه بوصیره‌ده ، روسجق‌اوكندن ماچقه اوزرینه وقوع‌بولان‌تعرضمزده یالكز بزم قارشومزه ، دشمن آلتمش طابور عسكر چیقارمش ایدی ؛ اشته فؤاد پاشانك فریادی بویله بر وقتده وقوع بولمش ایدی . بونلرله برابر ، آوستریالولرك یاپدیغی خریطه‌یه باقلدیغی حالده ، بو سؤاللر جوابنی سزه او خریطه لسان حال ایله ، دها كوزلجه ویره بیلور .

س ١٣ — قزانلق اوزرینه حرکت اولندیغی وقت دشمن ایله چرپیشلدیمی وَقزانلقده بولنان دشمن نه وقت شیبقه‌یه چکلدی ؟

ج — خائن‌بوغازندن قزانلق اوزرینه حرکتدن مقدم نظامیه وَمعاونه وَچراکسه‌دن مخلوط بش آلتی یوز سواریدن مرکب بر کشف قولی کوندرمش ایدم . قزانلغه تقربلرنده ، دشمن آنلری حرکت اوزره بولنان اردومزك پیشداری ظن ایدرك ، سکز طابور پیاده وَ درت بلوك قدر سواریسنی وَ بر خیلو بلغار اشقیاسنی شیبقه‌یه طوغری چکمش اولدیغی ، ویردکلری ژورنالدن آکلاشلدی . آغستوسك یدنجی کونی قزانلغك جنوب یمیننده‌کی صرتلره اردوکاهمزی قوردیغمز وقت ، قزانلق ایله شیبقه آراسنده یالکز اوچ بلوك قزاق سواریسی کوریله‌رك درحال بزم سواریلر ایله چرکسلر تعقیبلرینه مأمور ایدلدی؛ وَشیبقه قریه‌سنه قدر دشمنی تعقیب ایدرك اون نفرینی تلف ایتدیلر . تاریخ مذکور ایله مقامه تقدیم اولنان ژورنالده تفصیلاتی مندرجدر .

س ١٤ — آغستوسك یدنجی کونی قزانلغك یمیننده‌کی صرتلره اردوکاهکزی قوردیغکز وقتده قزانلق ایله شیبقه‌آره‌سنده یالکز اوچ بلوك قزاق سواریسی کوردیککزی، بیان بیوریورسکز. محل مذکورده دشمنك بشقه عسکری یوقمی ایدی، وَ قزانلقده دشمنله محاربه‌کز وقوع بولدیمی ، وَقزانلغه وصولکزك قاچنجی کونی شیبقه اوزرینه حرکت اولندی ؟

ج — قزانلق ایله شیبقه قریه‌سی آره‌سنده دشمنك اوچ بلوك سواریسندن بشقه عسکری کورلمدی، وَقزانلقده دشمنله‌ده محاربه وقوع بولمیوب دشمن ذاتاً اولجه شیبقه جهتنه چکلمش ایدی . کلدیکمز کون اردو قزانلغك صاغ جناحی ایلروسنده بولنان صرتلره تعبیه قلنوب نفس قصبه‌یه ، محافظهٔ محلیه ایله بلغار اشقیاسنك دفعی ایچون ، قائمقام حاجی احمد بك قومانداسیله اوچ طابور کوندرلمش ایدی . اردو . قزانلغك صاغ جناحنده‌کی صرتلره آغستوسك یدنجی پازار کونی آقشامی واصل اولدی ایسه‌ده سواری پیشدارلرمز اوکون شیبقه قریه‌سنه‌قدر دشمنی تعقیب ایلدیلر. ایرتسی سکزنجی پازار ایرتسی کونی هم قزانلق صاغ جناح صرتلرندن اردومز ایکی ساعت مسافه‌ده واقع شیبقه قریه‌سی اوکنه نقل وَ هم‌ده ارکان حرب میرآلایی عمر بك معرفتیله دشمنك احوالی کشف ایدلدی . طقوزنجی صالی کونی دخی آلمان معلومات کشفیه اوزرینه

شیبقه استحکاماتی اوزرینه هجومه ابتدار ایلدك . یعنی قزانلغه وصولایله شیبقه یه هجوممز بیننده قطعاً کون ضایع اولمدی .

س ۱۵ — شیبقه محاربه سنه قرار ویرلدیکی حالده اسوه تی نیقولاده بولنان دشمنك حالی نه صورتله کشف ایدلدی ؟

ج — اسوه تی نیقولا دنیلان محل شیبقه جاده سنك یزدن طرفه اولان جهتنه حاکم برموقعك اسمی اولوب ، دشمنك ایسه یالکز اوراده موقعك ایجاب شکلیسی نسبتنده یوزی طار بر استحکامی واردر . بناءً علیه اسوه تی نیقولا تعبیرندن مراد ، شیبقه جبالنده کی روسیه مواقع عسکریه و استحکاماتی دیمك اولمیدر ؛ و بناءً علیه عاجزلری ده آکا مستنداً جواب ویره جکم : شیبقه ده بولنان امرا و ضابطاندن آلنان معلوماته کوره دشمنك صول جناحی ، که مؤخراً بزم یدضبطمزه کچدیکی زمان رجب پاشا لواسنه تخصیص ایدلمش ایدی . ایشته او موقعدن ، شیبقه نك و اوراده بولنان دشمنك احوال و حرکاتی کشف و تحقیق اولنه بیله جکی خبر ویرلمسیله ، ارکان حرب میرالایی عمر بك ایکی طابور عسکر ویریله رك و قلاغوزلرده ترفیق اولنه رق کیجه دن کشفه تعیین قلندی . میرمومی الیه امکان مساعد اولدیغی قدر ایلرولیه رك طوپلیه بیلدیکی معلوماتی بیلدیردی ایسه ده اك مرتفع موقع ، که مؤخراً رجب پاشا لواسنك طوپلری تعبیه اولنمش ایدی ، اوراسی دشمن قوتیله محفوظ اولدیغندن دشمنك مقدارینه دائر معلومات اساسیه ویره مدی . حالبوکه اورایه چیقسه بیله مقتضای شکل اراضی ، تعیین مقدار ممکن اوله میه جغی مؤخراً آکلاشلمشدر که شیبقه یه کیدوبده جهات ثلثه سنی کورنلرك شهادتیله مصدقدر .

س ۱۶ — اسوه تی نیقولانك ضبطی ضمننده ایدیله جك هجومه دائر اجرا ایدیله جك حرکات عسکریه نه دن عبارت ایدی . و او حرکت تمامیله اجرا اولندیمی ؟

ج — شیبقه تعرضنه قرار ویرلمزدن مقدم ، اردومزك ارکان و امراسنی بریره جمع ایله مذاکره ابتدك که بونلرده فریق شاکر پاشا ایله میرلوا رجب ، ویسل ، حسنی ، خلوصی و حاجی عارف و صالح پاشالردن و ارکان حرب میرآلایی عمر بك ایله دیکر ارکان حرب ضابطاندن و امرادن عبارت ایدی . بو اجتماعده ، چونکه دشمنك قوتی بیلمدیکمزدن ، کندی قوتمزی طوپلو طوته رق زیاده طاغتمه مق ایچون ایکی هجوم قولی ترتیبیله برینك حقیقی و دیکرینك ساخته هجوم

قولی اولمسی قراری ویریلوب ، حقیقی هجوم قولی ایچون رجب وَ ویسل پاشالر لوالری تخصیص اولنەرق صاغ جناحدن تعرضە مأمور ایدلمش ؛ ساختە هجوم قولنە صالح پاشا لواسی تخصیص ایدیلوب قوماندانسنە دخی فریق شاکر پاشا حضرتلری تعیین قلنمش ؛ ساختە هجوم قولی اصل جبهەدن وَ شیبقە جادەسندن حرکت ایدەجك کبی کوستریلوب مناسب بر خط مدافعە تشکیلی ایلە دشمنی اغفال ایتمسی امری ویرلمش ایدی . رجب پاشا قوماندانسندە بولنان صاغ جناحدەکی حقیقی هجوم قولی ، شدت فوق العادە ایلە تعرض ایدرك ، دشمنی استحکاماتنە تحصنە اجبار وَ حتی دشمن استحکاماتنە یوز یوزاللی آدیم مسافەیە وَ بعض یرلردە خندقە قدر تقرب ایتمشلر ایسەدە استحکاماتك ، موقعك مناعتنە منضم اولان متانتی وَ ایکی اوچ قاتلو اولمسی ، اوکون ابراز اولنان فداکارلغی ثمرەسز براقمش ؛ وَ ساختە هجوم قولی ایسە جبهەدەکی قرەغوللردن ترك موقع ایلە فرار ایدەکلان دشمنك آرقەسنە دوشەرك ، وَ خصوصیلە وقعۀ مذکورەدە شهید اولان قائممقام عبدالرحمن وَ حاجی حسن بکلرك وَ بعض ضابطانك بسالت شخصیەلری وَ مرحوم عبدالرحمن بکك او آرەلق بردە هجوم بوروسی چالدیریویرمسی ، اسوەتی نیقولا استحکامنە قدر ایلرولمرینی وَ استحکامی بیلە موقتاً ضبط ایتملرینی انتاج ایتمش وَ رفاقتلرندە بولنان ارکان حرب ضابطی بیکباشی حمدی بکك اخطاراتی وَ شاکر پاشا ایلە صالح پاشالك تلاشی نتیجەسز قالمشدر . عاجزلری ، خلاف امر وقوع بولان بو حرکتدن وَ بویلە غیر منتظم وَ حاضرلقسز بر حرکتك اویغونسزلغندن صیقیلەرق ، شاکر وَ صالح پاشالر ایلە لوا ارکان حربنە طارلدم ایسەدە حرکت واقعەدە صنع ومدخللری اولمدیغنی بیان ایلە اعتذار ایلدیلر . درحال آرقەلرندن برقاچ طابور قوۀ امدادیە یتشدیرلدی . حتی عبدالرحمن بك رفاقتنە کیدن طابورلرك هیچ اولمزسە جبهەدن وَ آتشك قارشوسندن کیتمیوب صول طرفدن وَ قلیچ کبی تپەدن طولاشەرق ایلرولمسنی شاکر پاشایە یازدم ایسەدە ، شاکر پاشا بو اخطار خلافنە اولەرق ، اوزاقدن طولاشمغە حاجت اولمدیغی بیانیلە یولدن سوق ایچون امر ویرمش اولدیغنی بیلدیردی . لکن اسوەتی نیقولا استحکامنك الدە ایدلمسیلە روسیەنك شیبقە استحکاماتی آلنمش دیمك اولمدیغی کبی مذکور استحکامك آتش خطی حسب الموقع غایت طار اولدیغی جهتلە درونندە دشمنە ضرر ویرەجك قدر

آدم تحشدی نا ممکن وَ بوندن بشقه کندوسنه حواله‌سی اولان سائر استحکامات دخی آنک ایچنی کوزه‌رك، دیکر استحکاملر برلکده ضبط اولنمدقجه، اسوه‌تی نیقولا استحکامنده بارینیلمق محال اولدیغندن؛ وَ او آره‌لق دشمنك عساکر امدادیه‌سی دخی کلدیکندن؛ بزم ایلرولمش اولان ساخته هجوم‌قولی یوسکوزه‌رك، مجبوراً رجعتله. اسوه‌تی نیقولا استحکامنك آلتنده اخذ موقع ایتمشدر. صاغ جناحك هجومی ایکنجی کونی دخی دوام ایتمش وَ تزیید قوت ایچون اوجهته برلوا عسکردها کوندرلمش ایسه‌ده، استحکاماتك متانت‌وَموقعك مناعتی‌وَپیدرپی دشمن قوهٔ امدادیه‌سنك ورودی ینه نائل مقصود ایده‌میوب، مع‌مافیه دشمنك جناح مذکورده‌کی مواقعی‌لایقیله حصر واحاطه ایدلمشدر. دشمنك صاغ جناح وَ صول جناح اوزرینه مصروف اولان نظر دقتندن بالاستفاده، بوبابده کشف وتحقیقه مأمور ایدیلن ارکان حرب رئیسی عمر بکك راپوری اوزرینه شیقه‌ده مقدمجه‌بولنان امرانك دلالتیله، صول جناح اوزرینه میرلوا راسم پاشا وَ میر آلای نجیب بکك قومانداسنده آغستوسك اوتجی کونی، اورته‌لق قاراردقدن صکره. آلتی طابور عساکر شاهانه سوق اولنمش؛ ایرتسی‌کون، یعنی آغستوسك اون برنجی کونی، دشمن کیجه‌دن آلدیغی قوهٔ امدادیه ایله کندیسنه بتکرارچکی دوزن ویردیکندن، عساکر شاهانه‌نك اوچ قولدن‌ده صرف ایتدیکی فدا کارلقلر آرزو اولنان موفقیتی تماميله وجوده کتیره‌مه‌مش؛ یوم مذکورده یالکز صاغ جناح قولندن اون یدی طابورهجوم ایتمش؛ وَمؤخراً دشمن‌دخی صاغ جناح ایله جبهه‌دن ـ عساکرشاهانه‌یی اولدقلری یردن تبعید عزمیله ـ پك شدتلو وَ فدا کارانه هجوم‌ایله کلی تلفات ویرمش، وَفقط عساکر شاهانه‌یی خطوهٔ واحده یرندن تبعید ایده‌مامشدر. صول‌جناحه سوق‌اولنان‌قوت ایسه دشمنی استحکاماتنه التجایه اجبار ایدوب ایقروجه‌بلك دشمن استحکاماتنه ناظر نقاطه‌قدراولان مواقعنی ضبط ایتمش، وَکمال‌صلابتله اوراده‌بولنان دشمنی قوغمشدر. حاصلی، دشمن آغستوسك اون برنجی کونی جهات ثلثه‌دن احاطه وَکرك صاغ جناح وَکرك صول جناح قوتلری تزیید ایدلمشدر. فرداسی اون ایکنجی‌کونی‌دخی ایقروجه بل جهتنه ینه احتیاطدن برقاچ طابورعلاوه قلندیغی کبی صاغ جناحده علی طریق‌المناوبه بعضاً دشمنك وَ بعضاً بزمکیلرك هجومی دوام ایتمش؛ وَشاکر پاشا حضرتلری دخی صول جناحده تحشد ایدن لوالرك

قوماندەسنه کوندرلمش اولدیغی حالده ، اون اوچنجی کونی دشمن، خط مواصله‌سنی الک زیاده تهدید ایدن ایقروجه‌بل اوزرینه ، متوالیاً آلدیغی قوای معاونه اقداریله فوق الحد شدتلو بر هجوم اجرا ایدرک عساکر شاهانه‌یی النده بولنان بعض مواقعی ترکه اجبار ایتمش ؛ احتیاطدن لاجل المعاونه کوندریلان تجربه‌سز طابورلر تمامیله ایفای وظیفه ایده‌مدیکندن صاغ جناحدن ، هرسکدن کلان ومجرب اولان ویسل پاشا نواسی جلب ایدیله‌رك ، جناح مذکور موقتاً حال تدافعی‌یه آلنمش ؛ ویسل پاشا ایقروجه‌بل جهتی اولان صول جناح معاونتنه یتشدیریلوب ، مشارالیهك مواصلتی اوزرینه ، دشمن بتکرار پوسکورمش ؛ ونهایت کیجه ساعت سکز بچغه‌قدر غایت خونریزانه دوام ایدن حرب نتیجه‌سنده دشمن منهزماً وتلفات کلیه‌ایله کرولیوب مواقع لازمه استرداد ایدلمش ؛ آغستوسك اون‌دردنجی بازارکونی دشمن ینه تجدید هجوم ایتمش ایسه‌ده خائباً عودت ایتمشدر. والحاصل آغستوسك اون‌دردنجی کوننه‌قدر ایکی اولکی کونده عساکر شاهانه وایکی صکره‌کی کونده روسیه‌لولر هجوم ایدوب اورته‌ده قالان ایکی کونده دخی عساکر شاهانه ایله روسیه‌لولر یکدیکره هجوم ایتمشلر ، وآغستوسك اون آلتیسندن اون طقوزنجی کوننه‌قدر برطاقم محاربات صغیره وقوع بولوب ، آندن صوکره طرفین ، بتون بتون ستحکاماتنه چکیله‌رك ، وضعیت تحفظیه آلمشلردر. بناءً علیه شیقه‌نك الك شدتلو ایام محارباتی اولان ۹ آغستوسدن ۱۹ آغستوسه قدر ، اویله ظن اولندیغی کبی ، یالکز رأساً بر هجوم ایدوب‌ده روسیه‌لولر حال مدافعه‌ده بولنمامشلردر .

س — اشبو هجوملرده عدم موفقیتك اسبابی حقنده مطالعات دولتلری نه‌در . وهجوملرده مبالغه ایدلمکده‌اولان ضایعاتك مقدار صحیحی نه‌دن عبارتدر؟

ج — وقوع بولان بوتعرضاتده آرزو اولندیغی کبی موفق اولنه‌مامسی یعنی دشمنك شیقه‌دن بتون بتون پوسکوردیلوبده غبرووه جهتنه دوکوله‌مامسی ، اوصیره‌ده طونه شرق و غرب اردولرینك متحداً اجرای حرکت ایتمیوب محاربه‌یی دشمنك کندو اوزرلرینه کلسنه تعلیق ایتملرندن ؛ وخصوصیله محمد علی پاشا حضرتلرینك بر بویله الک قانلو ودهشتلو برحرب جسیم ایله اوغراشور ایکن دشمن هزارغراده وروسجغه کله‌جکدیه برطاقم ایجادلرده قیام ایله امرار وقت ایتمسندن ؛ حتی بویله برصیره‌ده . تجسم ایتدیردیکی

خيالاتنه مغلوباً بزدن بيله معاونت طلبنده بولنمسندن ؛ والحاصل بزم دشمنله پنجه پنجه‌یه اوغراشدیغمز اودهشتلی کونلرده ، روسیه بالقان اورته‌سنده‌کی قوهٔ مهاجمه‌سنی علیهمزه استعمال ایدوب ، بزم جهتدن ماعدا هیچ بریرده طوپ وتفنك سسی ایشیدلمامسندن ایدرو کلمشدر . حتی ١١ تموز تاریخیله محمد علی پاشا حضرتلرینه (دشمن بالقانك بویوزنده ایکن آرقه طرفدن شدتله اورلمسنی) رجا ؛ و ١٦ تموز تاریخلو تلغراف عاجزانه‌مله ، اسکی زغره اوزرینه حین توجهده ، ینه بورجانی تأکید ؛ و ٢٤ تموز تاریخلو تلغرافمله ، کچیدلرك ضبطنه منتهی حرکت اولدیغم صیره‌ده بالقانك اوته‌سندن حرکت ایتملرینی ، نیاز ایلمش ایدم . ٢٢ تموز تاریخنه قدر مشارالیه حضرتلری ده بزه معاونت ایده‌جکنی وعد ایدییور ایدی . تاریخ مذکور ایله مؤرخ تلغرافنامه‌سنده ، (هزار غراده وروسجغه دشمن کله‌جکدر) دیه‌رك بومعاونتدن صرف نظر ایلمش ایسه‌ده ؛ ینه عاجزلری ٢٥ تموز تاریخلو ایکی قطعه تلغرافمله ، وعدلرنده ثبات بیورملرینی ، استرحام ؛ وجهت استفاده‌یی ، دلائل عدیده‌سیله ، بیان ایلدم . مشارالیهك وعدنده طورد یرلمسیچون ینه او تاریخلی تلغرافنامه‌م ایله مابین همایون جاب ملوکانه‌یه ومقام سرعسکری‌یه‌ده استعطافده بولندم . ٢٦ تموز تاریخلو تلغرافمله ، کرك مقام سرعسکری‌یه وکرك محمد علی پاشا حضرتلرینه ، (نجیب پاشا رفاقتیله بالقان اوته‌یوزندن بزه لاجل الاعانه تحریکی مقرر اولان طابورلری سوق ایتملری) تمنی ؛ و ٢٧ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌م ایله مقام عسکری‌یه (طونه‌نك شرق و غرب اردولری صاغ وصولدن دشمنك خط رجعتی اوزرینه تسلیط ایدلمیوبده یالکز جبهه‌دن بزم قوتمزك حکمنه حصر مسأله قلندیغی حالده نتیجه‌ده موفقیتك جای اشتباه اولدیغنی) عرض ایله ، (محمد علی وعثمان پاشالر حضراتنك صاغ وصول جناحدن طرنوی جهتنه ، بر حرکت تعرضیه کوسترملرینی رجا و طرفیندن بویله بر حرکت کوسترلمدیکی حالده استحصال ثمره مشکوك اولدیغنی) بیلدیردم . ٣٠ تموز تاریخلو تلغرافمله محمد علی پاشا حضرتلرندن ، (کرك طونه شرقنجه وکرك غربجه تشکیل دشمن حقنده نه امر ویردکلرینی) استعلام ایله ؛ (بزم حرکت تعرضیه‌مزده اعانه ایتملری) لزومنی تأکید ایتدم . حال بوکه ٢٢ تموز تاریخندن برو کندولرندن جواب یأس آلمقده ، و (روسجق ایله هزار غراد ایچون حاضرلق کورمکده اولدقلرینه دائر) تلغرافلرینی اوقومقده

ایدم . نهایت شیبقه‌ده کوردیکمز شدت مقاومت وَعقبنده هجمات شدیده ایله
دوام ایدن الك خونریزانه محاربات هنكامنده، طونه شرق وَ غرب اردولری
قطعاً بزه معاونت طرفنده بولنمدقلرندن ؛ ١٢ اغستوس تاریخلو تلغرافنامهٔ عاجزی
ایله مابین همایونه وَمقام سرعسکری‌یه ؛ ا جهتیندن اعانه ممکن اولمینجه، وَغبرووه
طرفی سد ایدلمدکجه ، شیبقه‌نك استردادی ممکن اوله‌میه‌جغنی ا عرض ایلدم .
١٤ اغستوس تلغرافمله ینه بو مسئله‌یی تأکید ایتدم . ١٦ اغستوس تاریخلو
تلغرافمده، ا پلونه‌یی ترك ایله کاملاً پلونه اردوسنك وَیاخود هیچ اولمز ایسه
آندن مفرز بر قوهٔ کافیه‌نك غبرووه جهتنه کسی اهمیتنی ا کرك مابین همایون
جناب ملوکانه باش کتابتنه وَ کرك مقام سر عسکری‌یه کمال سوز وکداز ایله
عرض ایلدم . ١٩ آغستوس تاریخلی مخابرهٔ تلغرافی ایله غازی عثمان پاشا
حضرتلرینه‌ده ، بو عرضمدن بحث ایدرك ، برلشمکلکمزی رجا ایتدم .
مشارالیه . ا ایشك اهمیتنی تقدیر ایله برابر پلونه‌یی کاملاً تخلیه ایده‌میه‌جکنی،
وَمابین همایون جناب ملوکانه ایله مقام سر عسکرینك حرکات عاجزینك
تسهیلی ایچون وقوع بولان استعلامه ، شیبقه اردوسنك تسهیل حرکاتی کندوسنك
سلوی‌یی ضبط ایدرك بر قوهٔ کافیه ایله غبرووه‌یه طوغری تعرض ایلمسنه متوقف
وَبوده جمعه وَ عثمان پازاری فرقه‌لرینك بو حرکت تعرضیه‌سنی تسهیل ایچون
طرنوه‌ده‌کی دشمنك نظر دقتنی اوزرلرینه دعوت ایلمسنه موقوف اولدیغنی ،
جواباً بیلدیردیکنی ا اشعار ایلمش ، و الحاصل عثمان پاشا حضرتلری‌ده بزه
معاونتی محمد علی پاشا حضرتلرینك عثمان پازاری جهتندن حرکت ایلمسنه تعلیق
ایلمشدر . مقام سرعسکری ٢٤ آغستوس تاریخلو تلغرافنامه‌سیله ا بو بابده محمد
علی وَ عثمان پاشالر حضراتنه امر ویرلدیکنی ، مشار الیهمانك حرکات تعرضیهٔ
اتفاقیه‌یی بالمخابره اجرایه باشلادقلرینی اشعار ایلمش ایسه‌ده؛ یوم مذکورده غازی
عثمان پاشا حضرتلری بزه معاونت ایده‌مدکدن قطع نظر ، کندو تحت قوماندا سنده‌کی
لوفچه‌نك امدادینه دخی یتیشه‌میه‌رك لوفچه دشمن الینه کچمش، وَآرتق او جهتدن
امید معاونت بر مدت منقطع اوله‌رق درسعادتدن کوندره‌جکی قوهٔ امدادیه‌نك
وروديـنه حصر نظر قلنمشدر . اشته شیبقه‌ده‌کی موفقیتسزلکك باشلوجه
سببی، قوتمزك کفایتسزلکندن وَ جانبیندن معاونت کوره‌مدیکمزدن طولایی
شیبقه‌نك محاصرهٔ کامله تحتنه آلنه‌مایشندن . وَموقعك منعتی ایله استحکاملرك
رصانتندن ایلری کلمشدر .

ضـايعاتك مقدار صحيحنی ۱۹ اغستوس تاريخلو تلغرافنـامهٔ عاجزی ايله كرك مابين همايون جناب ملوكانه باش كتابت جليلهسنه وَكرك مقامه رسماً عرض ايتمش ايدم. تكرار ايدهيم : آغستوسك طقوزنجی صالی كوننك اون طقوزنجی جمعه كوننه قدر اوچ قائممقام ، اوچ بيكباشی ، برصـاغ برصول قول آغاسی ، يكرمی بر يوزباشی ، اون ملازم اول ، يكرمی‌درت ملازم ثانی ، بيك بش يوز قرق برسلاح انداز ، كه جمعاً بيك آلتی يوزكشی شهيد؛ وَايكی ميرآلای ، برقائممقام ، طقوز بيكباشی ، يدی‌صاغ وَبش‌صول قول آغاسی ، آلتمش‌بر يوزباشی ، اوتوز آلتی ملازم اول ، اللی ملازم ثانی ، درت‌بيك طقوز يتمش نفر سلاح انداز ، كه جمعاً بش‌بيك يوز قرق ايكی نفر مجروح وقوع بولمشـدر . ضـايعاتك مقدار صحيحی بودر ؛ وَبونی طابورلر منسوب اولدقلری لوا قوماندانلقلرينه ، اونلرده جهت قوماندانلقلرينه وَجهت قوماندانلری‌ده اركان حربيه‌رئيسنه ممهوراً كوندرمشدر. اركان حرب رئيسی‌ده‌تنظيم ايتديكی‌ژورنالی عاجزلرينه كتورمش. وَآنك اوزرينه مقامات عاليه‌يه يازلمق ايچون مأمورينه ويرلمشدر . اوزمان اركان حرب رئيسی بولنان ذات شهيد اولديـــده ژورنالی جمع وتنظيم ايدن اركان حربلر حقيقتی بيلورلر. وَصاغدرلر. هيچ بروقت نه‌دشمنك تلفاتنی بالذات رؤيت‌ايتمدكجه وَياخود تحقيقات عميقه اجرا ايتمدكجه. شونك بونك قولنه اسناداً، فضله‌لی برشی عرض ايتدم، وَنه‌ده عساكرشاهانه شهدا وَمجروحينك مقدارينی‌كتم ايلدم. بنم ايچون اك زياده راستكولق مدار مفخرت ايكن ، بو وجهله مبالغه‌ســؤالنه بيله مخاطبيتم فوق الحد تأثرمی موجب اولديغنی جواباً بيان ايدرم .

§

پاشای مشار اليه حضرتلرينك بتكرار تقرير عاليلريدر

فی ۲٤ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ وفی ۱۵ مايس‌سنه ۹٤   بازار ايرتسی

س ۱۸ دشمنك صكره‌دن امدادی كلديمی، وَكلش ايسه، آرتق موقعك ضبطی قابل االولوب اوله‌ميه‌جغنه دائر نافكر استحصال ايتديكز ؟

ج — دشمنك امدادی يوقاروده عرض ايتديكم محاربانك شدتلی‌كونلرنده كلش ايدی. آندن‌صكره كلوب كلمديكنه دائر معلوماتم يوقدر ، وَكلمامش‌اولمليدر. چونكه كله‌يدی ، بزی مواقعمزدن پوسكورتمك ايچون تعرضه قيام ايدرايدی.

شیبقه موقعنك ضبطی امیدی هیچ بر وقت منقطع اولمیوب ، بو بابده کی فکرم ۲۱ , ۲۲ وَ ۳۰ اغستوس تاریخلریله مقام سر عسکری‌یه یازدیغم عریضهٔ تلغرافیلرده وَ بو ایشك تحقیقی ایچون طرف اشرف حضرت پادشاهیدن بالخاصه کوندریلان یاور مخصوص ایله تقدیم ایتدیکم عریضهٔ مخصوصه‌ده مصرحدر . شیبقه‌نك محاصرهٔ کامله تحتنه آلنمسی ایچون درسعادتدن اون آلتی طابوردها کوندرلمسی مقرر اولدیغی کبی؛ غازی عثمان پاشا حضرتلرینك سلوی‌یه وَغبرووه‌یه طوغری ایلرولمسی مباحثی . بوندن اقدمجه بالمناسبه عرض اولنمش ایدی . ۲۰ اغستوس تاریخندن صکره لوفجه‌نك الدن چیقمسی آرزومزك حصولنه سکته کتورمش ایسه‌ده ، درسعادت وعد ایلدیکی اون آلتی طابوردن بر آزینی کوندرمکه باشلادیغندن ؛ وَ خصوصیله عثمان پاشا لوفجه‌یی بتکرار استردادایچون یکرمی طابوره دها محتاج اولدیغنی بیلدیررك . برینه درسعادتدن دیکرلری کوندرلمك اوزره، درحال شیبقه‌دن عثمان‌پاشا حضرتلرینه یتشمك اوزره بش طابور بزیوللادیغمز کبی، مقام سرعسکری دخی‌درسعادتدن وَمحال سائره‌دن اون‌بش طابور بالترتیب اورخانیه‌یه سوق ایلدیکندن ؛ وَ بونلر اورخانیه‌دن پلونه‌یه متوجه بولندقلرندن ؛ لوفجه‌نك استردادی‌ایله ایکی اردونك اتصالی امید قویسی ، وَ اووجهله شیبقه‌نك کاملاً ضبطی امیدی ، شیبقه قوماندانلغندن انفصالم تاریخنه قدر عاجزلرنجه باقی ایدی . عاجزلری شیبقه قوماندانلغندن انفصال ایتدکدن صکره ، اوکنه کلان دشمن چکیله‌رك معروض یکرمی طابورده پلونه‌یه واصل اولدیغی حالده ، غازی عثمان پاشا حضرتلرینك لوفجه‌یی قنغی مانعه ایله استردداده موفق اوله‌مدیغی وَ بالقان اردوسی ایله نه ایچون برلشمك تدابیرنده بولنوب بولنمدیغی بنجه مجهولدر . شیبقه‌ده عسکر ورودی انتظارنده بولندیغم مدت ــ که یکرمی آغستوسدن اون‌درت ایلولنه قدر. یعنی یکرمی‌درت کوندر ــ درسعادتك موعود اولان اون آلتی طابورندن آلتی‌یدی طابوری کلمش ایدی. مؤخراً هپسی کلوب کلدیکنی آز‌تق خلفم بیلور.

س ۱۹ ــ دشمن موقعنك اوچ جهتدن حصر و تضییق حالنده دشمنك خط رجعتی اوزرینه جدی تهدیدات ایچون اجرا اولنان حرکات عسکریه قنغیلریدر ؟

ج ــ دشمنك خط رجعتی اوزرینه زمان وَ فرصت ز موقع مساعد

اولدقجه مفرزه‌لر ایله هر زمان تهدید اجرا اولندی . بو نوع مصادمه‌لر هر کونك وقوعات یومیه‌سنده بیلدیرلمکده ایدی . ژوناللره مراجعت اولندیغی حالده آکلاشیلور . اکر جدی تهدیداتدن مقصد اون بش یکرمی طابور آلوبده غبرووه اوزرینه یورومك ایسه ، بوکا اقتدارمزك مساعده‌سزلکنی مقدمجه عرض ایتمش ایدم. عثمان پاشا حضرتلری سلوی‌یه طوغری ایلرولمینجه وَ استانبولدن ورودی منتظر اولان اون آلتی طابور کلمیجه ، حکم حال و موقع ، بویله بر جدی تهدیده مساعد دکل ایدی . جدی تهدید زیاده عسکر وجودینه موقوف ایدی . حتی عاجزلرینك طونه شرقنه تبدیل مأموریتمدن صکره موعود اون آلتی طابورك البته بقیه‌سی ده کلش وَ عجمی نفراتنك تعلیملری رسیدهٔ ختام اولمش اوله‌جغندن خلفم رؤف پاشا حضرتلرینك بو حالده بیله اویله بر جدی تهدیده قیام ایده‌مامه‌سی ، اك زیاده سلوی جهتندن بر اعانهٔ جدیه اولمقسزین،مطلوب اولان تهدیدلرك رأساً باشه چیقاریله‌میه‌جغنه قناعت حاصل اولمسندن منبعثدر ، ظن ایدرم .

س۲۰ — موقعك مناعتی تعین ایتدکدن صکره محاصره فکریله اویله منتخب عسکری نتیجه‌سز محاصره‌یه باغلامقدن ایسه، برکره شدتلواوله‌رق اجرا اولنان هجوم نتیجه‌لنمدیکی کبی آرتق قره‌جه طاغده ویاخود آخر مناسب نقطه‌ده‌برموقع طوتوب صاغ وَ صول طرفدن قنغی طرفه فرصت الویرر ایسه اول طرفه حرکته مترصد و حاضر بولنمق، دها زیاده مصلحته موافق دکلمیدی ؟ بوبابده مطالعات دولتلکز نه‌در ؟

ج — درسعادتدن شیبقه کچیدینی ترك ایله قره‌جه طاغه چکیلمکه دائر هیچ بر امر آلمدم . بالعکس، بوقارووه‌کی تفصیلاتدن آکلاشیله‌جغی وجهله ، شیبقه‌نك ضبطی ایچون عسکر کوندرمك وَ عثمان پاشا حضرتلریله برلشمك کبی بر طاقم تسهیلاته کرك بالذات ذات حضرت پادشاهی وَ کرك مقام سر عسکری وَ مجلس عسکری غیرت ایدیورلر ایدی . محاربه ختام بولوب هرکس بالین استراحته واردقدن صکره ، بر مدعیٔ عمومی ظهور ایدوبده قرار عامه خلافنه بویله بر سؤال ایراد ایده‌جکی ، قطعاً خاطرمه کلمز ایدی . شیبقه‌ده‌کی عسکر نتیجه‌سز محاصره‌یه باغلانمش اولمیوب ، انتظارنده بولندیغی طابورلرك ورودنده، عثمان پاشا حضرتلریله برلشمك وَ دشمنك شیبقه اردوسی

قید اسارته اوغراتمق عزم صمیمیسنده ایدی . بو زمانه قدرده دشمن موقعنك المزده بولنان اوچ جناحنی وَ بالقانك امنیت کلیدی اولان شیبقه کچیدینی محافظه وظیفه‌سنی درعهده ایتمش ایدی. فریضهٔ اقدم‌دخی بو ایدی. عجبا شیبقه کچیدی.که تحت ضبطمزده ایدی ، دشمنه کشاده طوتیلوبده قره‌جه طاغه وَیاخود بیلمم هانکی بر نقطه‌یه چکلنسه‌یدی . بالقانك بو یوزی تحت امنیتده طوتیله بیلورمی ایدی ؟ وَ وظیفهٔ اولیه بو امنیت ایکن، آنك اخلاله‌هانکی‌قوماندان کندیلکندن جسارت ایدر ایدی ؟ ذاتاً بویله بر شیئه هیچ برینك جسارت ایده‌میه‌جکی ، اخلاقك مسلکلریله‌ده ثابتدر . « شیبقه‌ده‌کی منتخب عسکر » بیوردیغکز عسکرك دخی هرسك وَ اشقودره وَ مستحفظ اقسامندن‌عبارت اولان مفرداتلو مقدارینی یوقاریده عرض ایتدیکمدن اوده ذهناً اعظام اولنه‌جق برمسأله اولمدیغنی تکرار ایدرم .

س ٢١ — امتداد ایدن محاصره مدتنده نه مقوله وقوعات ظهور ایلدی ، وَدشمنك حالنده نه کونه تغیر وقوع بولدی ؟

ج — محاصره‌دشمنك درت‌طرفنی‌صارمقدن عبارت ایسه، بزاویله‌برحرکته موفق اوله‌مدق. خصوصیله دشمنك‌خط رجعتی وَمورد امدادیسی آچیق بولندیغندن، ظن‌ایدرم‌که، شیبقه‌ده‌کی روسیه‌لولره‌محاصره اولدی، دینه‌مز. فی‌الحقیقه شیبقه‌ده‌کی دشمن استحکاماتنك جهات ثلثه‌سندن اوزرینه آتش ایدلمکده ، اجرای تعرض اولنمقده ایدیسه‌ده اوده بزه جهات مذکوره‌دن مقابله ایتمکده ایدی . بناءً علیه بز یالکز او مدت ایچنده شیبقه کچیدینی دشمنه سد ایتدك. یوقسه شیبقه‌یی محاصره‌یه موفق اوله‌مدق . اکر غازی عثمان پاشا حضرتلری طرفندن سلوی طوتیله‌رق غبرووه‌یه طوغری ایلرولنه بیلسه ایدی ، اولوقت محاصره اولنور ایدی .

شیبقه‌ده بولندیغی مدتجه نه وقوعات ظهور ایتدیسه کونی کونه مقامات عالیه‌یه بیلدیریلیور ایدی ، ژورناللره مراجعتله آکلاشیلور . دشمنك حالنده‌کی تغیرك بزجه‌کشف حقیقتی ممکن دکل ایدی؛ چونکه دشمن‌عسکری استحکامات ایچنده وَعارضه‌لو اورمان آره‌لرنده محفوظ ایدی. یالکز بعض تبدلات کوریلور ایدی‌که اونلرده استحکاماتنك کوندن کونه تزایدی وَ طوپلرینك تکثری کبی وسائط تقویه‌دن عبارت ایدی .

ایکنجی دور

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینک طونه عموم قوماندانلغنده بولندقلری مدتده وقوع بولان حرکتلرینه دائر کندولرندن طلب اولنان ایضاحاته جواباً ویرمش اولدقلری تقریر عالیلریدر .

فی ۲ جمادی الاولی سنه ۹۵ وفی ۲۲ نیسان سنه ۹٤ جمعه ایرتسی

س — محمد علی پاشا حضرتلرینک بله اوزرینه حرکتله پلونه‌یی محاصره‌دن قورتارمغه مأموریتنده بله‌یه زیاده قوت اجتماع ایتمسندن طولایی بو حرکتی اجراده تردد کوستردیکنه و پلونه‌نك محاصره‌دن تخلیصی هر حالده دشمنه بر جهتدن تعرض ایتمکه متوقف اولدیغنه مبنی ذات دولتکزك اولوقت مرکز سلطنته یازدیغکز تلغرافنامه‌لر دخی بولزومی شدتله تأیید ایلدیکی و اشته یالکز شو تعرض لزومی اوزرینه طونه شرق اردوسنه مأموریتکز اجرا بیورلدیغی حالده ، تعرض یرینه اوچ هفته مدت مواقعك کشفیله اوغراشیلوب هیچ حرکته تشبث بیورلمدیغنك سببی نه‌در ؟

ج — مقام سر عسکریدن فی ۱۰ ایلول سنه ۹۳ تاریخیله محمد علی پاشا حضرتلرینه یازیلان تلغرافنامه‌ده (بله‌اوزرینه حرکتده کوستردیکی تردده محل اولمدیغی ، و ویانه‌دن آلنان خبرلره اعتماداً حرکات عسکریه‌یی عوق و تأخیر ایتمیوب همان تعرض اولنمسی امری ویرلدیکی) عاجزلرنجه معلومدر . ۱۲ ایلول تاریخیله مابین همایون باش کتابت جلیله‌سندن بنه مشار الیهه خطاباً یازیلان مفصل تلغرافنامهٔ عالی دخی بونی مؤیددر . عاجزلرینك مرکز سلطنته یازدیغم تلغرافلر ، قوتی زده‌لنمش اولان شیبقه قول اردوسی پلونه‌یه طوغریدن طوغری‌یه معاونته مقتدر بر حالده بولنمدیغندن ؛ و بزم قولدن پلونه‌یه بش طابور عسکر کوندرلدی ایسه‌ده بو طابورلر

مأمول مرتبه فائده ایتمش اولمیه‌جغندن ؛ وَمحمد علی پاشا حضرتلری . « بله‌یه کیده‌جکم، کیده‌یورم » دیه هرکون تلغرافنامه‌لر یاغدیروب حتی قوتی اوجهته جاب فکر بله بزم شیبقه‌ده اوغراشدیغمز کونده ، اتحادمزه نفع عظیم حاصل ایده‌جك اولان طرنوی حرکاتندن نکول ایلدیکندن ؛ پلونه الدن کیدر ایسه شیبقه اردوسنك دوچار اوله‌جغی مخاطراتی حسابلیه‌رق، دشمنه باری مشارالیه حضرتلرینك بر سکته ایراث ایده بیلمسی غیرت ناچاریسندن عبارت ایدی . یوقسه (محمدعلی پاشا حضرتلری بله‌یه تعرض ایده‌مدی، یاخود ایتمك ایسته‌مدی. بنده کزی کوندریکزده شویله یاپارم، بویله یاپارم) دیمدم. ذاتاً بله‌نصل برموقعدر، وَدرجهٔ مناعت ومتانتی نه‌در، وقتیله اوراره کیتمدیکم ایچون، قطعیاً بیلمز ایدم. یالکز شاکر پاشا حضرتلرندن صورمش ایدم. (حال حاضرینی بیلمیورسه‌مده، بزم طرفدن ضبطی اوقدر کوج دکلدر .) دیمش ایدی .

تعرض لزومی اوزرینه طونه شرق اردوسنه مأموریتم بحثنی ایسه ، یالکز شمدی ایشیدیورم. مقام سرعسکریدن ١٤ ایلول تاریخیله آلدیغم تلغرافنامه‌نك طونه قوماندانلغنه متعلق فقره‌سی شودر: (ذات عالیلرینك طونه اردولری قوماندانلغنه تعیینلری مجلس عالیٔ عسکریده قرارکیر اولمش وَ دردست استیذان بولنمش ایدوکی محرمانه اوله‌رق بیان اولنور) ١٥ ایلول تاریخیله وارد اولان تلغرافنامه‌سی یالکز عموم قوماندانلغه تعیین اولندیغمی مشعردر. ١٩ ایلول تاریخیله طونه عموم قوماندانلغنه تحویل مأموریتمی اعلان ایدن فرماننامهٔ همایونك وظیفه‌یه عائد فقره‌سی ایسه . (جمله‌کزه معلوم اولدیغی اوزره اردوی همایونم عموم قوماندانی بولنان ذاتك مواقع عسکریه‌یی دائماً کشت وکذار ایله جنود شاهانه‌می حسن سوق وتعبیه وَحرکات عسکریه‌یی ترتیب وتهیه ایتمك وَایجابنه کوره بالفعل قوماندادە بولنمق وظیفهٔ مأموریتنك الك برنجیسی اولدیغی حالده طونه یالیسی عموم قوماندانی بولنان محمدعلی پاشا ... بووظیفهٔ نظیفه‌یی ایفایه تمامیله مقتدر اوله‌مدیغندن امور ادارهٔ عسکریه‌نك بر ید اقتداره احاله‌سی لازم کله‌رك بالقان جبهتی قوماندانی .. مشیر شجاعتسمیرم سلیمان پاشا .. نك مقدم وَ مؤخر بولندیغی وقایع حربیه وَعلی الخصوص قره‌طاغ وَبالقان جهتلرنده ابراز واظهار ایلدیکی بسالت وشجاعت وَحسن تدبیر ورؤیتی نزد شاهانه‌مده معلوم وآشکار وَحسن نظر ووثوق واعتماد ملوکانه‌م برقرار وبرکمال اولدیغندن ...) عباره‌سنی حاوی ایدی. فرماننامهٔ همایون

ایله تلغرافنامهٔ سامی وَ مقام سر عسکری تلغرافنامه‌سی تعرض ایچون بر وظیفه تصریح ایتمدیکی و عاجزلرینه اویله بر امر ویرلمدیکی حالده، بوسوألك هانکی اساسه مستنداً ترتیب اولندیغنی تعیننده متحیرم .

تعرض یرینه اوچ هفته مدت موقعلك کشفیله اوغراشیلوب هیچ حرکته تشبث اولنمدیغنك سببی بحثه کلنجه؛ عاجزلرینك قاضی‌کویی اردوکاهنه وصول ایله طونه شرق اردوسی قوماندانلغنی درعهده ایدیشم ۲۲ ایلول تاریخنده اولوب . تاریخ مذکورده ایسه پلونه محاصره‌دن قورتلمش ، وَ محمد علی پاشا حضرتلرینه درسعادتدن پلونه‌نك تخلیصی ایچون وقوع بولان اقداماتك بیان بیورلان سبب موجبی مرتفع اولمش ایدی. محمدعلی پاشا حضرتلری ۲۰ ایلول تاریخیله مقام‌صدارته کشیده‌ایتدیکی تلغرافده، (۲۱ ایلولده‌اوچ فرقه‌ایله دوما کیل اوزرینه حرکت یده‌جك ایکن، قوماندادن ساقط اولدیغی‌جهتله، حرکاتی تأخیر ایتدیکنی؛وَعاجزلرینك وصولیله‌درسعادته‌متوجهاً عزیمت‌ایده‌جکنی) بیلدیرمش. وَذات سامیٔ صدارتپناهی دخی مشارالیهك تلغرافنامه‌سنه ذیلاً : (مشارالیه حضرتلریله کوروشامش اوله‌جغی جهتله اشبو تلغراف مألیه وَ کندولرینك تدابیر ومطالعات عالیلرینه معلومات حاصل اولمش‌اوله‌جغی درکار ایسه‌ده احتیاطاً بیان حال اولنور) دیمش ایدی . اثنای راهده محمدعلی پاشا حضرتلریله ملاقاتمزده ایسه، مشارالیه (پله‌نك هجوم ایله ضبطی پك کوچ وَ بلکه ممکنسز اولدیغنه ؛ وَموسم شتا کلدیکی جهتله اختیار حال‌تدافعیدن بشقه‌چاره اولمدیغنه ؛ وَوسائط نقلیه‌نك وَارزاقك یوقسزلغنه) دائر برخیلی‌بیاناتده‌بولندی، وَعاجزلرینه‌ده حتی مدافعه وضعیتنی نصح وپند ایلدی . قاضی کوی اردوکاهنه کلدیکم وقت ، ذاتاً اورالری هیچ بیلمدیکم جهتله ، محمد علی پاشا حضرتلرینك طوتمق استدیکی « دوما کیل » صرتنی اول امرده عاجزلری‌ده طوتمق استه‌دم ایسه‌ده ، اورایه وصولمله برابر، ۲۲ ایلول‌تاریخیله مقام سرعسکری یه یازدیغم تلغرافنامه‌ده تصریح اولندیغی وجهله . پك شدتلو یغمور وَکثیف سیس ایله هوا بردن بره تغیر ایدوب وجودی اقتضا ایدن لااقل اوچ کونلك پکسماد دخی موجود اولمدیغی قوماندانلر طرفندن بیلدیرلدیکندن ؛ هم هوانك مساعده‌سنی کوزتمك وَهم قومانداى عاجزی ایله تجربه اولنه‌جق بر قوتك هدف‌الحرکات وَخط‌الحرکاتنی کشف ایتمك ، وَ همده ممکن اولدیغی قدر پکسماد وَشعیر

جلب ایتمك چاره‌سنه توسل اولندی . هوانك بوشدت تغیری برهفته
قدر دوام ایدوب، اورالری تارلالق اولدیغندن، برچادردن دیکرینه کچلمز
درجه‌ده بطاقلق اولدی . اورته‌لق قورومدقجه طوپلرمزك نقلی ناقابل
اولدیغندن، پیوسته انتظاردن بشقه چاره یوغیدی . محمود پاشا حضرتلرینك
وقوع بولان استعلاملرینه جواباً ۲۸ ایلول تاریخلو تلغرافله، [اورته‌لق کسب
پیوست ایتدکده حرکت اولنه‌جغنی] عرض ایتمش ایدم . حالبوکه یوم مذکورده
وارد اولان ۲۸ ایلول تاریخلو برقطعه تلغرافنامهٔ سرعسکریده: [لوندره‌دن آلنان
خبرلره کوره ز سیه‌لوبرك پلونه وَشیبقه طرفنده‌کی قوتلرینی یانتره خطی اوزرینه
جمع ایتمکده اولدیغی] افاده، وَ[بوبابده اتخاذ اولنه‌جق تدبیره تشبث اولنمسی پلونه
وَشیبقه قوماندانلقلرینه بیلدیرلدیکی] بیان اولنمقده ایدی . بوبابده مابین همایون
جناب ملوکانه‌دن مقام قائممقامی‌یه برتذکرهٔ سنیه دخی یازلمش اولدیغی کورلدی.
۲۸ ایلول تاریخیله وَ مجلس عسکری افاده‌سیله محمود پاشا حضرتلرینك کشیده
ایتدیکی تلغرافنامه‌نك برفقره‌سنده : [دشمن قوتنی پلونه جهتندن چکمکده
بولنمسی، اورخانیه طریقنجه تمامیله کشایش وَتأمینات حاصل اولمسیله‌ده مثبتدر.
فقط دشمنك شوحرکتندن پلونه اطرافنده اولان قوتنك دخی برلشدیرلمسی
وَوارقوتی جمعیتلندرمسی ایله طرف دولتلرینه تعرض ایتمك فکر فاسدنده اولدیغی
استدلال اولنیور] عباره‌سی مندرج ایدی . ایرتسی کونی، یعنی ۲۹ ایلول تاریخنده،
ورودایدن یاور حرب حضرت شهریاری میرالای جلال بك، [دخی حرکتده
شدت ایتمامکلکم] حقنده ارادهٔ مخصوصهٔ حضرت پادشاهی‌یی تفهیم و تبلیغ
ایتمشیدی. وَ[زمرمان اردوسنك قوتلشدیرلدیکی وَسلستره اوزرینه تعرض ایده‌جکی]
خبری ینه مقام سرعسکریدن وروداتمش؛ وَبوخبر سلستره قوماندانلغنه بیلدیریله‌رك،
درت طابورده قوهٔ امدادیه کوندرلمشیدی . بونلرله برابر دوماکیل صرتنی
طوتمق دشمنك برغوس وَ ماچقه استحکاماتنی الده ایتمکه موقوف اولوب، آندن
صکره دوماکیل استحکاماتنه یاقلاشمغه وَ بعده بله‌یی استرداده . بله‌نك
عاجزلرنجه‌ده تحقق ایدن مناعت مشتهره‌سی جهتیله ، خودسرانه قیشیله‌مز
ایدی . چونکه شیبقه‌ده اون کون دوام ایدن خونریزانه محاربه‌ده وقوع بولان
بیك آلتی یوز وَکسور شهدا، بش بیکه ابلاغ ایله، برطاقم کفتکولر اولمش؛
وَحتی مابین همایون جناب ملوکانه‌یه عینیله بیك آلتی یوز کسور شهید کوسترلمش

وتلغرافنامه‌سی اولوجهله عرض اولنمش ایکن، « زبدة الحقایق » ده مندرج تذکرهٔ سنیه‌ده ، ینه غیر ازمجروحین بش بیـك شهید کوسترلمش ؛ وَ ذات حضرت خلافتپناهینك اخطارلری دخی ، کندولرینه ویریلان بوخبر غیر صحیحه مستند بولنمش ایدی . آنك ایچون درسعادتدن بر امرقطعی آلینجه یه‌ قدر تعرض ، نم ایچون موافق حال اولمدیغی کبی ؛ بر طرفدن‌ده روسیه‌لولرك هجوم ایده‌جکی اخطاراتی وقوع بولمقده ، وَجوالین وکسروه طرفلرینه دشمن تحشد ایتدیکی اوصره‌ده عثمان پازاری قوماندانلغی طرفندن بیلدیرلمکده ایدی . دشمنك بزم اوزریمزه تعرضه حاضرلندیغنی بیلدیریلان برزمانده بزم حال‌مدافعه‌یه کیرمکلکمز البته دها موافق مصلحت ایدی . ۲۹ ایلول تاریخلو مقامدن مورود دیکر برتلغرافنامه ، ا چاروویچ اردوسنه لاینقطع تقویت ویرلدیکنك ویانه‌دن مروی اولدیغنی ا مشعر ایدی . اولکی فکرم ایسه دوما کیل صرتنی طوتمغه موفق اوله‌بیلورسه‌ك وَبلهٔیه کیدلمك ممکن کورنمز ایسه ، چونکه روسجغك اوکنده تا چای طابیه‌سنه قدر دشمنك کلسنه برسد ممانعت اولمدیغندن ، حال وموقعك حکمنی مساعد کوردیکم حالده اوراده برفرقه ترك ایدرك ، باقی ایکی فرقه ایله عثمان پازاری جهتندن تعرض ایدی . لکن احوال معروضه بوافکارك فعلیاتنی اجرایه مساعد اولمدیغی کبی ؛ ۳۰ ایلول تاریخنه قدرده درسعادتدن حرکت حربیه‌مز حقنده برامر قطعی آلنمدیغندن ؛ وَ هوالرده یوم مذکورده حرکات عسکریه‌یه مساعده احتمالنی کوستردیکندن ؛ تاریخ مذکورایله مقام‌سرعسکری‌یه کشیده ایتدیکم تلغرافنامه‌ده: (تعرض وتدافع شقلرندن بریسی حقنده ارادهٔ قطعیه‌یه منتظر اولدیغمی ؛ وَبله‌یی هجوم ایله ضبطك مشکلاتنه هدف اولمقدن ایسه ، عثمان پازاری طرفندن دشمنك یانتره خطنك اورلمسی دها مناسب اوله‌جغی وَ بالقان ایله مناسبت حصوله کله‌جکی‌ده جملهٔ مطالعات عاجزیدن بولندیغنی ا بیلدیردم . حال بوکه ۳ تشرین اول تاریخنه قدر هیچ بر جواب آلامدم ؛ وَ قاضی کوبی اردوکاهنك وضعیتی ، برمقتضای حکم موقع دشمنك متواتر اولان تعرضنه تقابل ایده‌جك شکلده اولمدیغندن ؛ نه یاپه‌جغمده عاجز ومتحیر ایدم. نهایت کیجه ساعت آلتیدن صکره‌ایدی‌که ، سرعسکر قائمقامی مصطفی پاشا حضرتلرینی ماکنه باشنه دعوتله صورت حرکتمی ، ا کرك افندمزه وَ کرك محمود پاشا حضرتلرینه وضعیت حاضره‌مز عرض اولنه‌رق ، مدافعه وَیا تعرض شقلرندن

هانكيسنك ، دشمنك شمديكى حالنه نظراً ، قبول واختيارينى سؤال واستيذان ايتمش ؛ وپلونه‌نك كسب ايتديكى شمديكى حال خفته ونقطهٔ اساسيهٔ تدافعيه‌نك وطونه شرق اردوسى مركزينك هزارغرادده موقع اهمى اوليشنه نظراً ، هزارغراد قول اردوسنك ، اكر وضع تدافعيده بولنه‌جق ايسه‌ك ، اورايه آلديرلمسى لزومنى وبوكا متفرع مطالعات چاكرانه‌مى چند كون اقدم شفره‌لو تلغراف ايله عرض ايتمش ايدم . بونلرك هنوز ارادهٔ سنيه‌سنى آلمديغم كبى هزارغراد قول اردو قوماندانلغنه‌ده كمسه تعيين بيورلمدى . طونه شرق اردوسنك خط حركتنك تدافع ويا تعرض حاللرندن قنغيسنى اختيار ايده‌جكمك اشعار بيورلمسنه منتظر اولديغمى ؛ وبوراسى آكلاشلدقدن صكره ، قوللكزآ كا كوره تدبير حركت ايده‌جكم كبى ، مواقع سائره‌يى وآنلرك وضعيتلرينى‌ده تعيين بيوره‌جقلرى حاله تطبيق وتوفيق ايده‌جكمدن ، برقرار قطعى احسانه‌يك صبرسزلق ايله منتظر اولديغمى عرض ايدرم » عباره‌سيله استيضاح ايتدم . نهايت ٤ تشرين اول تاريخلو تلغرافنامهٔ سرعسكرى ايله ، « مخابرات جاريه مجلس عسكريده عريض وعميق مطالعه وايجابى مذاكره اولنه‌رق . بله اطرافنده دشمنك پيدا ايديكى استحكامات متينه وزرينه شمديلك تعرض جائز اولمديغى ؛ وطونه شرق اردوسنك تعرضى حركته تشبث وقيام ايتمكدن ايسه تدافعى هيئتده قالمسى ؛ وپلونه وشيپقه جهتلرنده بوندن صكره دشمنك ايده‌جكى تشبثات وحركات وآنك اوزرينه كرفتار اولاجغى حالات شمديدن بيلنه‌ميه‌جكندن ، اوراجه بلطفه تعالى ينه برفلاكته اوغرايوبده اولكيلر كبى جمعيت حاضرهٔ عسكريه‌سنه تزلزل وپريشانى عارض اولور وبوده بله جهتنده‌كى قوتنك بزم طرفدن هجومه اوغره‌جك مرتبه‌ده تناقصنى وضعيفلغنى ايجاب ايدرسه ، اوحالده سريعاً حركت تجاوزيه‌يه مقتدر اولنه‌بيله‌جك صورتده موقعلر اتخاذى مطالعه اولنمديغى » بيلديرلمش ايدى . قاضى كوى اردوكاهندن ايسه بالذات اجرا ايديلان استكشافات عديده ايله دومه‌كيه صرتنك بيله طوتلمسى دشمنك اخبار ايديلان قوتى حكمنجه تيجه‌نك مشكوكيتندن قطع نظر ، برچوق فدا كارلق صرفنه متوقف اولديغنه . و « ليلك » آطه‌سى صرتنك طوتيلوب دشمنك برغوس استحكاماتنه قارشو تقويه‌سى ده موافق حالكورنديكنه مبنى ، آكا قرار ويره‌رك ، ايكى فرقه عسكر فضلى پاشا حضرتلرى قوه‌داسيله هزار غراده كوندرلمش ؛ و « ليلك » اطه‌سى ، « بصراپ » جهتندن

قاضی‌کوی اردوکاهی ایله ارتباط ایتمك اوزره، درت طابور ایله طوتدیریلوب .
طونه‌دن بالقانلره طوغری بر خط مدافعه بالتشکیل عساکر شاهانه استحکامات
متینه آلتنه آلنمشدر . بوبابده مقام سرعسکری‌یه یازدیغم عریضهٔ تلغرافی‌یه
جواباً آلدیغم صورت بروجه آتی ذکر اولنور : [آصف پاشا فرقه‌سی قاضی
کوی اردوکاهنده ترك ایدیله‌رك ، فضلی پاشا قومانداسیله نجیب وَ فؤاد پاشالر
فرقه‌لرینك هزار غراده سوق بیورلدیغی ؛ وَ خطوط مدافعه‌نك دخی
طولاشیله‌جغی ٥ تشرین اول تاریخلو تلغرافنامهٔ آصفانه‌لرندن مستبان اولدی .
بو اجرآت دولتلری تعرضی حرکتك شو آره‌لق موافق حال کورونمدیکنه
دائر ٤ تشرین اول تاریخیله یازیلان تلغرافنامهٔ عاجزیده بیان اولنان اساسك
تفرعات اجرائیه‌سی دیمك اولدیغی آکلاشیله‌رق مناسب اولدیغی جواباً بیان
اولنور .] ایشته تلغراف ایله خطوط مدافعه‌یی طولاشمقلغم استیذاننه جواب
آلنمش ، وَ فرماننامهٔ همایون ایسه ذاتاً بونی آمر بولنمش ایدی . یوقسه اوپله،
بیورلدیغی کبی، اوچ هفته کشفیات ایله اوغراشمدم . اساساً بر قوماندانك دائرهٔ
قوماندا‌سی مدافعه حالنه کیرنجه ، خطوط مدافعه‌سنی کوزدن کچورمسی شرط
اعظم ایدی. حال‌بوکه اوآره‌لق وارنه جهتی قوماندانی حسن پاشا حضرتلری،
جران زمرمانك یکرمی وَ برروایته کوره قرق بیك کشیله بازارجق اوزرینه؛
وَسلامی پاشا حضرتلری، سلستره اوزرینه تعرض ایده‌جکی خبرلرینی ویرمکده
وَ استمداد ایلمکده ایدیلر . فی‌الحقیقه او جهتلردن او صیره‌ده کوسترد‌کلری
اوضاع یکدیکرینی تأییدایلدیکندن؛ وَ، ١٠ تشرین‌اول تاریخیله‌مقام سرعسکری‌یه
عرض‌اولندیغی وجهله، انکلتره سفارتنك ویردیکی معلومات، دشمنك دوبرجه
اردوسنك مقدارینی سکسان بیکه‌آرتردیغندن؛ بازارجغه برقاچ طابورعسکر دها
کوندرلدی . موقعك آچیق وَمتانتسز اولدیغی خبری آلنمسی اوزرینه،
حسب‌البشریه خسته اولدیغم‌حالده ینه طورمیه‌رق، روسچقدن بازارجغه‌کیدوب،
تدابیر لازمه‌یی بالذات ایفا ایلدم . دشمن ایسه عاجزلری روسچقده ایکن ،
٩ تشرین اول تاریخنده اون سکز طابور پیاده وَ درت بطاریه طوپ وَ کلیتلو
سواری ایله قاضی کوی اردوکاهی اوزرینه هجوم ایتمك ایستمه‌مش وَ بوزولمشدر.
١٢ تشرین اول تاریخنده تکرار ، اون ایکی طابور پیاده وَ بر آلای سواری
وَایکی بطاریه طوپ، ایله روسچق اوزرینه؛ وَ اوتوز طابور پیاده وَ اوچ درت

آلای سواری وَ یدی بطاریه طوپ ایله‌ده ، قضی اردوکاهی اوزرینه هجوم ایتمش وَ ینه منهزماً رجعت ایلمشدر . دشمنك بو تعرض ایچون درت فرقه عسکر سوق ایتمش اولدیغی ، آصف پاشا حضرتلرینك ژورنالندن آکلاشلمشدر . شو حالده دشمن ایله سلستره وَ پازارجق وَ روسجق جهتلرندن مشغول بولنلیور ایدی . روسجق استحکاماتنك متانتسز اولدیغی بلوم پاشا پارا پورط بیلدیرمسی اوزرینه ایکی اوچ کون اوزاسی طولاشیلوب . نهایت سلستره‌دن عابد بك کتورلیله‌رك . تحکیم ایتدیرلمش ؛ وَهمان یکیدن انشا ایتدیرلمشجه‌سنه املك صرف اولنمش ؛ وَروسجق معاینه‌سندن صکره . بروجه بالا عرض اولندیغی اوزره ، پازارجغه کیدلمشد . بونکله برابر ۹ تشرین اول تاریخلو بر قطعه تلغرافنامه‌م ایله . (خط تدافعی معاینه‌سندن صکره عثمان پازاری طرفندن وَینتره اوزرندن قوتلی بر تعرض اجراسی عزمنده اولدیغمی) مقام سرعسکری‌یه عرض ایتمکلکم اوزرینه ؛ ۱۰ تشرین اول تاریخیله ، مقام سرعسکریدن آتی الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم : (۹ تشرین اول تاریخلو وَشفره‌لو تلغرافنامهٔ دولتلری مجلس عسکریده مطالعه اولندی . ترتیبات محرره وَ خصوصیله روسجق استحکامات داخلیه وَ خارجیه‌سنك تحکیم و اصلاحی امرنده‌کی تشبثات وَ اقدامات واقعه هیئتجه بالوجوه تصویب و تقدیر وَ توفیقات وَ تأییدات صمدانیه‌یه مظهریت دائمه‌لری دعواتی تکرار قلندیغی کبی ؛ ــ خط تدافعی معاینه‌سندن صکره عثمان پازاری طرفنه برآز طابور جلب و جمعیله او جهتده الده ایدیله‌جك قوتله « یانتره » جنوبندن تعرض عزمنده بولندیغنه ــ دائر تلغرافنامهٔ عالیلرنده مندرج فقره اوزرینه جریان ایدن مباحثات آره‌سنده : روسیه لولرك استحکامات وقوتنه وَاحتیاجات قطعیهٔ حربیه یه نظراً تجاوزی حرکت افکارندن صاقنلمسی ایچون طرف دولتلرینه تعمیمات کوندرلمسنك مجلس عسکریجه نظر تحتنه آلنمسی ارادهٔ سنیه‌سی شرفظهور ایدوب ، اشعارات دولتلری ایسه ذاتاً تدافعی حرکت افکارنده بولندیغنی کوسترمکده اولدیغی کبی بو صورتله حرکت لزومنی داعی اسباب ومطالعات دخی ۸ تشرین اول تاریخلو وَشفره‌لو مفصل تلغرافنامهٔ عاجزی ایله تبلیغ قلندیغندن ، ــ یالکز ینتره‌دن تعرض ــ حقنده‌کی عزم واشعار عالیلرینه مبنی ، مذکور ۸ تشرین اول تاریخلو تلغرافنامه حکمنك تکرار نظر مطالعهٔ دقیق شناسانه‌لرینه وضع اولنمسی ، جملهٔ مذاکراتدن اولمغله) دینیلیور ایدی . اشته بو تلغرافنامه

حكمی . ــ عثمان بازاری جهتمدن تعرض ــ تصورینی دخی امحا ایلدی. صکره «تلیش» وَ «دوبنیك» واقعه‌لری اوزرینه، محمود پاشا حضرتلری، مجلس عسکرینك تکلیفیله، عاجزلرینی ما کنه باشنه جلب ایدرك؛ رؤف پاشا حضرتلرینك، [پلونه یه بالقاندن امداد اولنه مامق ایچون دشمنك خائن بوغازی اوزرینه جلب قوت ایلدیکنه] دائر ویردیکی معلوماتدن ناشی [پلونه اردوسنك تضییقاتنی تخفیف ایچون] مطالعات عاجزانه‌می سؤال ایله. [عجبا مقدمادخی اشعار بیوردیغکز وجهله کسروه طرفنه تعرضی حرکت اولنسه نه درجه‌یه قدر استفاده اولنور، وَبو حرکت شمدی ممکن وَمحذوردن سالمی] دیو سؤال ایتدیلر . عاجزلری‌ده [درحال عثمان بازارینه کیدرك هم یوللری کورر وَهم‌ده اجرای تحقیقات ایدرم. وَا کر خائن بوغازینه عسکر جمعی قرین صحت ایسه، یکرمی یکرمی بش طابور آلەرق کیدر، النه‌یی ضبط ایدرم] دیدم. حتی بو اساس اوزرینه، [عثمان بازارینه اوکون اوتوز طابورلق ارزاق ومهمات جلب وجمعی] امرینی اقتضا ایدنلره ویردم. بوقرارم، مشارالیه حضرتلری طرفندن ینه یوم مذکورده جواباً آلدیغم تلغرافنامه‌لر ایله ، تقدیر اولندی. رؤف پاشا حضرتلرینه‌ده: [اکر دشمنك خائن بوغازی ایلروسنه تحشدی محقق ایسه، کندمده عثمان بازارینه کیتمکده اولدیغمدن ، بعدالتحقیق وَبالاستیذان النه اوزرینه حرکت ایده‌جکمی] عرض ایدرك ، عثمان بازاری وَ اسـتراقه قوماندانلقـلرینه‌ده : [تحقیقـات واجرای کشفیات] امرینی ویردم ؛ وَ کنـدمده ، عثمان بازاری موقعنی کوره‌رك ، خط مدافعه بو یـیله ، هزار غراده کلـدم . اسـتراقه وَ عثمان بازاری فرقه‌لری کشفلرنده، بوواقعه‌نك صحتنه دلالت ایدر، برشی بوله‌مدیلر . اسـتراقه فرقه‌سی مزیانده کوزلجه برکشف تعرضی محاربه‌سی دخی ایتدی ؛ وَ، النه‌ده آلتی‌وَمزیانده درت طابوردشمن اولدیغی ، خبرصحیحنی ویردیلر . بنده مقامه اویله‌جه عرض ایتدم. مع‌مافیه عثمان بازارینه احتیاطاً ارزاق ومهمات نقلنه ، کمال کرمی ایله دوام اولندی. ۸ تشرین ثانیده برموجب امر وقرار پلونه‌نك تخفیف اضطرابی اساسی اوزرینه عثمان بازاری جهتنه عسـکر سوقنه باشلاندی . اشته شـو تفصیلاتدن آکلاشیله‌جغی اوزره. طونه شرق اردوسنك برمدت وضع تدافعیده بولنمسنك اسبابی، خصوصات معروضه‌دن منبعث اولوب ؛ ظن اولندیغی کبی ، اویله کشفیات ایله اوغراشلدیغندن دکلدر .

س — پلونه‌نك تخليصى ذات عاليكزك قاضى كوينه تاريخ ورودكز اولان ايلولك يكرمى ايكنجى كونيمدر ، يوقسه دها اوّلميدر ؟

ج — دها اوّلدر . بن قاضى كوينه كلديكم زمان پلونه تلغراف خطى ده ايشله‌مكده ايدى ؛ حتى ١٤ و١٥ ايلول تاريخنده، جاده عادتا آچلمش ايدى .

س — اوّل اولديغى حالده، كرك ذات دولتلرينك وكرك محمدعلى پاشا حضرتلرينك تعرضى حركتنك سببى پلونه‌نك تخليصى اساسنه مبنى اولوب، بو حالده مطلوب حاصل اولمش ايكن، دوما كيل صرتى اوزرينه حركته نه‌دن مجبوريت الويردى؟

ج — دوماكيل صرتنه طوغرى حركت، اساساً پلونه‌يه بالواسطه معاونت ايتمكدن عبارت ايسه‌ده، امكان مساعد اولديغى حالده ، يانتره بوينك طوتمسى وبله‌نك الده ايدلمسى دخى آرزو اولنمقده ايدى. قاضى كوينه كلديكمده دشمنك مواقع واستحكاماتنى واحوالنى كورمه‌دن اوّل، حتى عاجزلرى ده، بو آرزويه اشتراك ايتمش ايدم. حال بوكه برغوس وماچقه ودوما كيل صرتلرينك الده ايدلمسى، وبله‌نك ضبطى اويله قولاى برايش اولمديغى عندالكشف آكلاشلديغى كبى؛ ذاتاً دشمنك بزم طرفه تعرض ايده‌جكى اخطارى آلندقدن وحال مدافعه اختيار اولندقدن صكره دوما كيل صرتلرى برچوق فدا كارلقله الده ايدلسه دخى، حسب الموقع جناحينى واسع ومحافظه‌سى برخيلى قوته موقوف، ولوم ايله طونه بيننده‌كى ليلك آطه‌سى صرتى الك طار محل اولديغى جهتله بوراسنك تحكيميله روسجق ايلروسنك بو صورتله محافظه‌سى حاله دها موافق اولديغندن ؛ حال مدافعه اتخاذى قرارى اوزرينه، ليلك اطه‌سى صرتنك طوتلسى ترجيح ايدلمشدر .

س — دشمنك خاصه اردوسى ناميله كليتلوقوتى كلمكده اولديغى هر طرفدن ايشيدلديكى وذات دولتكزك دخى بوخصوصه اطلاعى دركار بولنديغى حالده، قوجه برمدت تعرض اولنميوب، دشمنك انتظارده بولنديغى امداد كلنجه‌يه دكين دشمنه ميدان ويرلمك حكمتى نه‌در ؟

ج — بن شرق اردوسنك قوماندسنى درعهده ايديشم، ايلولك يكرمى ايكى تاريخندن بدأ ايدوب، اوتاريخده ايسه، دشمنك خاصه اردوسى فرقه‌لرندن ايكيسى طونه‌يى بيله كچمش ايدى. تعرض اولنمديغنك اسبابى برنجى سؤالك جوابنده ذكر اولندى. (دشمنه ميدان ويرمك) سوزينى قائلنه رد ايله؛ محاكمه فكريه‌سنى دخى. بنم ايكى بچق سنه‌در برلكده بولنان اوزى طوغرى حرب آرقداشلريمه، حواله ايدرم.

س — بوقدر کشف وانتظاردن صکره مرکز سلطنتدن وضع تدافعی آلنمسی حقنده استحصال قلنان امر، نه‌کونه اسبابه بنا بیورلمشدر ؟

ج — وضع تدافعی‌یه کیرلمسی اسبابی . برنجی سوألك جوابنده موضحاً بیان اولندیغندن، تکراری لزومندن مستغنیدر.

§

پاشای مشارالیه حضرتلرینك تکرار تقریر عالیلریدر

فی ۳ جمادی الاولی سنه ۹۵ وَ ۲۳ نیسان سنه ۹٤ یوم‌بازار

س — رؤف پاشاحضرتلرینك شیپقه‌قوماندانلغنده بولندقلری زمانده؛ عثمان پازاردن یکرمی بش طابورله النه اوزرینه حرکت اولندیغی تقدیرده دشمنك اولطرفلرده قوتی اولمدیغندن وَ وحرکتده اسـتراقه موقعنده بولنان بش آلتی طابور وَ سـعادتکرالك معاونه‌سی وَفردیچ بوغازنده بولنان اوچ طابور انضمام ایدرك الله الله کچـدیکی کبی خائن بوغازی قوتی فرجـه بوله‌رق التحاق ایتمك وَخائن بوغازی قوتیله برابر شیپقه‌دن دخی برقاچ طابور اضافه ایلیه‌رك النه‌قوتی پلك زیاده تزیید اولنمق قابل وَ بوقوتله شیپقه‌ده‌کی دشمنی رجعته وَیا اسارته مجبور ایتك ممکن بولندیغی حالده، پاشای مشار الیه طرفندن تحریراً وقوع بولان اخطار نیچون قبول بیورلمدی ؟

ج — رؤف‌پاشا حضرتلری اکر مقام سرعسکریده بولنوبده بویله برشی اخطارایتسه‌لرایدی، نیچون‌قبول‌اولنمدی، سوألی وارداوله‌بیلیرایدی؛ یاخود رؤف پاشا حضرتلری مطالعاتی مرکزسلطنته بیلدیرر اورادن‌ده برامر وارداولورده اجرا ایتمز ایسه‌ك . وَخلاف امر اختیار حرکت ایدر ایسه‌ك ، اووقت اسـباب موجبه سوأل بیورمق قانون مناظره‌یه توافق ایدر ایدی . مع مافیه رؤف پاشا حضرتلری عاجزلرینه بویله بر اخطارده بولنمدی . بناءً علیه سؤالك تصحیحی اقتضا ایدر . بوسوأله کندیمی مخاطب طانیمام . رؤف پاشا حضرتلری بکادکل . ۷ تشرین اول تاریخیله مقام سرعسکری‌یه ، عینی سزك سوألکز کبی برمطالعه‌نامه یازمش . مطالعه نامهٔ مذکورصورتی ، روم ایلی عموم‌قوماندانلغنه مأموریتم اوزرینه مرکز سـلطنت ایله قوماندانلقلر بیننده تعاطی ایدیلان اوراق منظور عاجزی اولمق اوزره ، ۱ تشرین ثانی تاریخلو تحریرات‌حضرت قائممقامی‌یه ملفوفاً

برچوق اوراق ایله برلکده ، ۱۱ تشرین ثانی تاریخنده ید عاجزی‌یه واصل اولدی. بوصیره‌ده بزایسه ، ذاتاً انه جهتنه سوق عسکرله مشغول اولدیغمزدن ، مطالعه نامه‌لری مندرجاتنی تقدیر ایله ، ألنه اوزرینه وقوعنه مباشر اولدیغمز حرکاتی تفصیل ، وَ خائن وَفردیغ طابورلرنجه بعض تدابیر بینیه ، [ا] کندیلرینك‌ده طراونه اوزرندن وقت مناسبده آشاغی اینملرینی؛ وَمحمدعلی‌پاشا حضرتلری‌ده برموجب قرار لوفجه اوزرینه حرکت ایدرسه ، اوحالده پونه‌ده قورتیله‌رق نتیجه‌نك قزانلمش بولنه‌جغنی [ا] اشعار ایتدم . ۱۱ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌سیله افاداتمی تقدیر وتصویب ایتدی . ألنه ایچون مرتب طابورلر ایسه ، ۸ تشرین ثانیده سوق اولنمغه باشلامش ایدی .

س ۷ — وضع تدافعی آلنمسی حقنده‌کی امر ، ذاتاً اشعار دولتکزه مبنی بولنوب ، بشقه سببی اولمدیغندن ؛ بویله قطعی النتیجه برمانوره‌نك اجراسنی مروج اوله‌رق مرکز سلطنته بویله برشی یازلدیغی حالده البته مساعده اولنمق درکار ایکن ، یالکز پاشای مشار الیه تدافعی حرکته دائر امر آلندیغی جوابی ویرلمکله نه‌دن قناعت بیورلدی ؟

ج — وضع تدافعی اختیار اولنمسنك اسبابی یوقاروکی سؤاللرك جوابلریله تصریح ایدلمشیدی . رؤف پاشا حضرتلرینك بودیدیککز خاطره‌نی بکا یازمیوب ، مرکز سلطنته یازمش اولدیغی‌ده ؛ بوندن اولکی سؤالك جوابنده تفصیل ایتدم . عثمان‌پازاری جهتندن تعرض ایسه ، ذاتاً عاجزلرنجه‌ده مرجح اولوب ، بوبابده مقام حضرت قائممقامی‌یه وقوع بولان استیذانمده بوندن اول عرض اولنمش ایدی . معمافیه طونه شرق اردوسی قوماندانلغی صفتیله بنم وظیفه‌م ، مرکز سلطنتدن آلدیغم امرك حکمنه خدمتدن عبارت اولوب ؛ اوامری نقض واستخفاف ایله مکلف دکل ایدم . حقیقت مسئله‌ده سزك تصویر وترتیب ایتدیککز سؤال حکمنه مباینددر. شویله‌که : رؤف پاشا حضرتلری خائن‌بوغازی ایلروسنه دشمنك تحشدوتجمعی روایتنه‌اهمیت ویره‌رك ، ۱۸ تشرین‌اول تاریخلو برقطعه تلغرافنامه‌ایله، — برقاچ کون اوّل اله کچوردیکی بربلغارك استنطاقندن ، وَ عاجزلرینك عثمان پازاری قوماندانلغندن روایة دشمنك جولین وَ کمروه طرفلرنده تحشدینه دائر کندولرینه ویردیکم خبردن استدلالاً — دشمنك اوله برحالی ظهور ایتمه‌دن اوّل عثمان‌پازارندن النه‌اوزرینه حرکات عسکریه‌اجراسنه ؛

لزوم کوسترمش . وَ ا کندوسنك قوتندن افراز قابل اولمیوب کشف ایچون مفلس قریه‌سندن اجرای حرکت ضمننده میرآلای رفعت بکده امر ویرمش اولدیغنی ا بیلدیرمشدر. عاجزلری دخی ۱۹ تشرین اول تاریخلو تلغرافنامه‌ایله، مطالعه‌لرینی وَ عثمان بازاری جهتندن لزوم تهدیدی ، تصدیق ایدوب؛ ا یالکز ایش روایتدن وَبلکه‌دشمنجه برنمایشدن عبارت اولدیغندن ، وَذاتاً عاجزلریده اوفکر وروایت اوزرینه عثمان بازارینه متوجه بولندیغمدن . محمود پاشا حضرتلرینه تاریخ مذکور ایله یازدیغم عریضهٔ تلغرافیه‌ده دخی تصریح اولندیغی وجهله، اکردشمنك حقیقةً خائن‌طرفلرینه تحشدی آکلاشیلورسه، النه اوزرینه حرکت طبیعی اولدیغنی؛ وَمقام سرعسکریدن ۱۰ تشرین اول تاریخلو آلدیغمز تلغرافنامه حکمنجه، احتیاجات قطعیهٔ حربیه تحقق ایتدکجه ، حرکات حربیه‌دن اجتناب اراده‌سنیه اقتضاسندن اولدیغنك بیلدیرلدیکنی؛ وَعثمان بازارینه وصولمده کشفیات وتحقیقات عاجزی بوخبری تأییدایدرسه، ایجابنه مسارعت‌اولنه‌جغنی ا جواباً بیلدیردم . یوقاروکی سؤاللرك جوابنده بالمناسبه عرض ایتدیکم وجهله ، بوروایتك اساسه استنادسزلغی آکلاشلدیغندن ، حرکته‌ده لزوم قالمدی.

س ۸ — رؤف پاشا حضرتلرینك ۱۸ تشرین اول تاریخلو تلغرافیله وقوع بولان اشعاری اوزرینه؛ — بیان اولنان خائن‌بوغازینه دشمن‌تحشد ایدوب ایتمدیکنه — دائر قوماندانلرطرفندن اجرا ایدیلان کشفیات، نه‌دن‌عبارت ایدی؟

ج — کشفیات ، کرك‌عثمان‌بازاری قومانداني‌کریم پاشاحضرتلرینك وَکرك احمدلیده بولنان سعادتکرای پاشا ایله استراقه‌ده بولنان میرآلای نظیف بکك کوندردکلری آدملر وساطتیله طرنوی وَ النه‌دن آلنان خبر ؛ وَ خصوصیله سعادتکرای پاشا ایله نظیف بکك متحداً ماریان اوزرینه وقوع بولان کشف تعرضیلری ایدی‌که ، بوکشف تعرضی نتیجه‌سنده النه‌وَماریانده اون‌طابور اولدیغی خبرینی ویرمشلر ایدی. دشمنك مؤخراً خائن‌طرفندن بر تعرض کوسترممسی ، استخبارات و کشفیاتك صحتنی تأیید ایدر .

س — النه اوزرینه حرکته لزوم قالمدیغی، بیان بیورلمش ایدی . مؤخرا نه وقت وَنه تاریخده وَنه اسبابه وَنه امره مستنداً حرکت اولندی ؟

ج — طونه شرقندن اون بش وَشیبقه‌دن کذالك اون بش‌منتخب طابور آلدرق وَ اون طابورده اورخانیه‌دن علاوه ایدرك ، بالذات پلونه امدادینه

وَ پلونه اردوسنی ارجعه‌دائر واقع اولان متعدد عرض واستدعام، قرین قبول اولمیه‌رق؛ ۳ تشرین ثانی تاریخیله آلدیغم جوابده (اسلمیه‌دن اورخانیه‌یه سکز طابور کوندرمکلکم، وَیاخود الته اوزرندن دشمنی تهدید ایتمکلکم شقلرندن برینك اختیاری) رأی عاجزی‌یه براغلمش ایدی. بتون بتون حال موقوفیتده قالمقدن ایسه، پلونه‌یه بردرجه‌یه قدر بزمده معاونتمز اولمق ایچون، الته‌دن تهدید شقی اختیار اولندی. مع مافیه پلونه استخلاصی، مقتدر امرا ایله منتخب ضابطان وَطابورلره موقوف اولدیغنی بیلدیکمدن؛ ینه رأی سابقمه مساعده بیورلمسنده اصرار ایتدم. فقط قبول ایتدیرمکه موفق اولامدم. نهایت مأموریتمز، دشمنك نظر دقتنی اوزریمزه دعوته وَ تفریق قوتنه انحصار ایتدی؛ وَ آنك اوزرینه الته اوسته حرکت یولنه کیدلدی. عسکرك سوقی ۸ تشرین ثانیده بدأ ایدوب، ۱۹ تشرین ثانیده احمدلی موقعنه تحشد ایتدیلر.

س ۱۰ — نه قدر قوتله حرکت ایتدیکز، وَبو قوتلری قنغی مواقعدن جلب ایلدیکز؟

ج — الته جهتنه حرکت ایدن قوت یکرمی درت طابور اولوب، بونك یکرمیسی هزار غراده‌کی قوهٔ احتیاطیه‌مز ایدی. دردی‌ده سلستره‌نك طقوز طابورموجودندن تفریق اولنمش ایدی. بش طابور استراقده‌ده وار ایدی. آنلره فردیجدن جلب اولنان ایکی طابور دخی علاوه قلندی. لکن بو اوتوز بر طابورك جمله‌سی الته جهتنده اولمیوب، سکزی ایزلاطار جهتنده ایدیلر. چونکه ایزلاطار جهتنه قوت تعبیه اولنمسنه ایدی. دشمن الته ایله احمدلی بیننده‌کی خط رجعت و مواصله‌مزی بك قولای قطع ایدر ایدی. حتی دشمن ایزلاطارده‌کی قوتمزه قارشی قوهٔ کلیه کتورمرك، اوجهتده دفعاتله شدید محاربه‌لر وقوع بولدی.

س ۱۱ — بوقاروده‌کی سؤاللرده ایراد اولنان مانوره‌نك اجراسنده الته کچدیکی کبی؛ شیبقا قوتی رجعت ایتدیکی حالده، طرنوی اوزرینه نمایش اجراسیله بردن بره دیرانووه ویا غبرووه‌یه هجوم اولندیغی تقدیرده — شیبقه‌ده بولنان دشمنك اسارتی مجبوریتی، وَشیبقه‌نك الده بولنمسی حسبیله طونه شرق اردوسیله بالقان اردوسنك اتحادندن طرنوی وَسائرجهتك دخی بالطبع الده کچمسیله پلونه‌نك استردادندن وَیاخود پلونه‌نك استخلاصندن ناشی دشمنك پریشانلغی، وَزشتوینك تهدید

آلتنده قالمسی. وَبلکه دشمنی بتون بتون مضمحل ایتمك، ممکن کورینورایدی. بوبابده اوْلان مطالعهٔ دولتکز نه‌در. وَ ممکن ایسه شویله شانلی بر وقعه‌نك قزانلمسنه نیچون همت اولنمدی؟

ج — بو خاطره‌یی اساساً بز قبول طرفداری اولدیغمزی اولکی سؤاللرك جوابلرنده سویلمش ایدك. رؤف پاشا حضرتلری خاطره‌سنی مرکز سلطنته یازوب اورادن بزه امروارد اولمشده بزمی اجرا ایتمامش. وَیاخود عدم ترویج وادیسنده جواب یازمشمز؟ مرکز سلطنته یازمش اورادن جواب آلمامش، بزه‌ده مرکز سلطنتدن بویله بر تشبث کلی حقنده قطعا بر اخطار وَ اراده کلمامش. دیدیککز کبی، رؤف پاشاحضرتلری یالکز عاجزلرینه یازمش بیله اولسه؛ مادام‌که آنك تحت قومانداسنده دکلم، بیان ایتدیکی مطالعه، رأیمه توافق ایتمدیکی حالده، آکا اتباعه مجبور دکلم؛ مجاور قوماندانلرك یکدیکرینه کوندردکلری مطالعه نامه، حرکات عسکریه ایچون اساس اوله‌مز. حرکات عسکریه بر پلان، وَبرده آمر مطلق ایستر. ویریله‌جك امره هرقوماندان توفیق حرکت‌مجبوریتنده اولملیدر. بو مثللو حرکات عمومیه‌یه مترتب اوامر مرکز سلطنتدن ویرلمکده اولدیغندن، قوماندانسنده اولمدیغم رؤف پاشا حضرتلرینك بکا یازمامش بیله‌اولدیغی برکاغدی، مشارالیهی بکا آمرحکمنه قویوب، وَاوکاغدی‌ده — سکا یازدی — دیوب، سؤال ایراد وترتیبی محیر عقولدر. رؤف پاشا حضرتلری خاطره‌سنك حکمنی. حقی وارسه، مرکز سلطنتدن ادعا ایتسون. ذات مشئه‌یه کلنجه، النه ضبط اولنوب دیرانووه وَغبرووه‌یه کیدلملك؛ وَ شیبقه‌ده دشمنی اسارته اجبار ایتدکدن صکره، بله‌یی استرداد وَ پلونه‌یی استخلاص وَ زشتوی‌یی تهدید ممکندر. وَ بویله یازلدیغی قدر اجرالری ده قولای اوله بیلسه، تصوراتك شانلولغنه وَ پارلاقلغنه دییه‌جك یوقدر. برکره النه‌نك ضبطی ایله شیبقه قوتنك رجعت ایتمیه‌جکی خریطه‌یه نظرله معلوم اولور. النه مؤخراً ضبط اولندیغنده، شیبقه‌دن دشمن قوتی چکلمدیکندن قطع نظر، النه‌نك اطرافنی وَ جناحینی قوهٔ کلیه ایله احاطه ایلدی. برده، بومتسلسلاً تعداد اولنان فرضیات ظفر، قاچ بیك کشی‌یه وَ نه قدر وسائط نقلیه‌یه محتاج اوله‌بیلور، برکره بوراسنی‌ده حساب ایتملیدر. رؤف پاشا حضرتلرینك مطالعه‌نامه‌لرینك قسم ابتدائیسی یاپیلدی؛ یعنی النه‌یه وَ ایزلاطاره اوتوز طابور

جلب اولنوب، فردیجك ایکی طابوری دخی بروبه آلدیرلدی که؛ نفر موجودینك، مکاریجی وَ سائره داخل اولدیغی حالده ، جمله‌سی اون بش بیکدن زیاده دکل ایدی . لکن دشمن قوهٔ کلیه‌ایله کلفار وَ طرنوی طریقلرینی تحت مدافعه‌یه آلدی. وَ بوندن بشقه کسروه‌یی استرداد ایدن فرقه‌مزك قارشوسنه وَ طرنوی یولنه‌ده آیروجه برفرقه تعبیه ایلدی. بوحال ایله النه‌یه بیله ذخیره وَ مهمات یتشدیرمکدن عاجز ایدك . کلفار الده ایدلدکجه ایسه ، خائن بوغازنده‌کی طابورلر دشمنك ایزلاطره بروسنده‌کی استحکامنی ضبط ایدوبده ایلرولیه‌مزلر. فی الحقیقه غبروه‌یه النه‌دن یوریوب کلمك قولای اوله‌بیلسه ، اوحالده شیبقه اردوسیله اتحاد ممکن ایدی . طونه شرق اردوسندن ، باشلو باشنه غبرووه‌یه کیتمك لااقل آلتمش بیك کشی‌یه موقوفدر ، وَ طرنوینك ضبطندن مقدم ایسه غیر جائزدر ، اعتقادنده‌یم . اکر بروجه قرار بز النه‌یه کیتدیکمز صیره‌ده ؛ محمد علی پاشا حضرتلری اورخانیه‌دن لوفجه‌یه کلسه . وَ رؤف پاشا حضرتلری‌ده طراونه‌دن صارقسه ایدیلر ، او وقت بو امکان قوتلشور ایدی . عاجزلری شیبقه قوماندانی ایکن دشمنك هنوز خاصه اردوسی کلمامش ، وَ پلونه وَ شیبقه محاربه‌لریله قوتی‌ده زده‌لنمش اولدیغی برزمانده ؛ وَ نم‌ده ، محمدعلی پاشا حضرتلرینك النه وَ طرنووی اوزرینه یورومسی لزومنی ، کرك مرکز سلطنته وَ کرك مشارالیهه بازدیغم وقتده ؛ اکر هزار غراده وَ روسجغه دشمن هجوم ایده‌جك دیه طورمیوبده طونه شرق اردوسنك هنوز زده‌لنمامش وَ طابورلری موجودی طولغون برقوتی طرنوی وَ النه اوزرینه استعمال ایتسه ، وَ مشارالیه طراونه‌یه طوغری ایلرولدیکی صیره‌ده عثمان پاشا حضرتلری‌ده لوفجه‌یی قوتلندیرسه‌ایدی، شانلولغی خاطرلنان بر وقعه او وقت فعله چیقار ایدی . بناءً علیه بو سؤال عرض ایتدیکم زمان ایچون اوله‌رق، محمدعلی پاشا حضرتلری حقنده وارد اوله‌بیلور.

س ١٢ — محمد علی پاشا وَ رؤف پاشا حضرتلریله قرار کیر اولان مواد نه‌در؟

ج — بو قرار، محمد علی پاشا حضرتلرینك اورخانیه‌دن لوفجه‌یه حرکتله ایلرولدیکی صیره‌ده . رؤف پاشا حضرتلرینك‌ده بالقاندن صارقسی؛ وَ النه جهتنده‌کی طونه شرق طابورلرینك طرنوی وَ کلفاری وَ درانووه‌یی ضبط ایده‌رك غبرووه‌یه طوغری ایلرولمسیدر. محمدعلی پاشا ، اسباب مانعه سردیله ایلرولمدیکندن؛ بالطبع قرار موقع اجرایه قونه‌میه‌رق ، یالکز الده ضبطیله ایش طوپال قالدی .

س ۱۳ — مؤخراً النه‌نك دها آز قوتله وَدشمنك قوتلی بولندیغی برزمانده ایله‌ریله‌ جوزلمسی بونك امكانی اثبات ایلدیكندن ؛ وَ شو مانوره‌نك اجراسنده هر نصل اولسه شیقه‌ده باغلنمش اولان قوتك شرق اردوسیله حصول اتحادنده هیچ بر نقطهٔ اشتباه یوغیكن؛ وضع تدافعی حقنده آلنان امر بویله برمانوره‌نك تأخیرینه سبب اوله‌میه‌جغی دركار اولوب ، البت بونده آخر برسبب اولمق لازم كلیور؟

ج — رؤف پاشا حضرتلریله بوبابده ایتدیكمز مخابره اشته مؤخراً النه‌نك ضبطی حاضرلغی زماننده‌ایدی . اولجه‌مشارالیه عاجزلرینه برشی‌یازمیوب ، مركز سلطنته یازمش‌اولدیغی؛ وَ ۱۱ تشرین ثانی تاریخیله مركزدن بوكاغدلرینی بر صورت اولمق اوزره كوندردكلرینی ؛ مقدمكی سؤاللرك جوابلرنده ، تصریح ایتمش ایدم . بومانوره‌نك قسم ابتدائیسنی اجرا ایتدیكمزی‌ده ، بوندن اولكی سؤالك جوابنده بیان ایلدم . غریبی بوكه رؤف پاشا حضرتلری بو مطالعه‌سنی ۷ تشرین‌اول تاریخیله مقام قائممقامیٔ سرعسكری‌یه خاطره قیلندن، وَ (قصوردن وارسته دكلدر .) دیو یازمش ، وَ ۲۸ تشرین اول تاریخیله ینه مقام قائممقامیٔ سرعسكری‌یه اولان دیكر عریضه‌سنده فقرات سائره میاننده بوحركتی‌ده — تعداد ایتدیكی احتمالات اربعه‌میاننه — داخل ایلمش اولدیغی ؛ وَ عاجزلرینه بوبابده قطعیاً بر شی یازمیوب ، وَ مقامدن‌ده یازلمیوب ، كندوسنك ۲۸ تشرین‌اول‌تاریخلو عریضه‌سندن آكلاشلدیغی‌اوزره ، مطالعه‌سنه درسعادتدن دخی انتظار ایتدیكی جوابی آلمدیغی ؛ وَ بالعكس بو اوراق‌صورتلری ، مظروفاً مقام قائممقامیٔ سرعسكریدن ۱۱ تشرین ثانی تاریخیله نزدعاجزی‌یه‌كلدیكی عقبنده ذاتاً مبشر اولدیغمز النه‌مانوره‌سنه كوردیكم‌مناسبت‌وموافقت‌اوزرینه كندولرینی‌ده كنه باشمه‌دعوت‌ایدرك ترویج رأیلری ایجاباتیله توغل‌اولندیغی‌حالده ، یكدیكرندن‌تولید ایتدیریلان بودرت سؤاله علی‌العمیا ینه بن مخاطب اولیورم . بوویردیكم جوابلر یالكز تشریح حقیقت‌ایچون اولوب . یوقسه بالانصاف مطالعه بیورلدیغی‌حالده ، بویولده اسئله‌یه جواب ایله مكلف اولمدیغم تصدیق بیوریلور ظن ایدرم .

س ۱۴ — دشمن دوبنیك وَتلیش موقعلرینی ضبط ایله‌حفظی پاشا حضرتلری فرقه‌سنی وَحقی پاشا لواسنی اسیر ایتدیكی‌زمان ، طونه‌شرق‌اردوسنك موجودی نه ایدی؟

ج — اوتاریخده طونه شرق اردوسنك موجودی نه اولدیغی خاطرمده یوقدر . طونه شرق اردوسی ارکان حرب رئیسیله زوزنك مأمورندن سؤال اولندقده آکلاشیلور .

س — دشمن انتظارده بولندیغی عسکرله تزیید قوت ایدوب آرتق پلونه‌نك عموماً تحت محاصره‌یه آلندیغی و محاصره‌سی ازدیاد ایدوب شرق اردوسی جهتنده دشمنك وضع تدافعی‌یه کیردیکی درکار . و اورخانیه جهتنك تقویه‌سی لزومی تحقق ایتمش اولمسیله ، هیچ بردقیقه فوت ایدلمکسزین ، اورخانیه‌یه شرق اردوسندن عسکر ارسالی لازم کلمش و بوکیفیت دخی مشار الیه حضرتلری طرفندن ذات دولتکزه تلغرافله اخطار و شیبقه قوتندن دخی سکز اون طابور علاوه‌سی وعد واشعار قلنمش ایکن قطعاً اهمیت ویرلمامسی اسبابی نه‌در ؟

ج — پلونه محاصرهٔ کامله تحتنه کیردیکی برزمانده انتخابکردهٔ عاجزی اولان طابورلردن و امرا و ضابطاندن اولمق اوزره ، طونه شرق اردوسندن واربه شمندوفری طریقیله و درسعادت اوزرندن اورخانیه‌یه اون بش ؛ و شیبقه اردوسندن‌ده کذلك اون بش طابور سوق ایدوب ، اون طابورده اورخانیه موجودندن آلهرق و عاجزلری‌ده بوقوتك بالذات قوماندانسنی درعهده ایده‌رك ، عثمان پاشا حضرتلرینك طریق سلامتنی کشاد ایتمکه قیام ایلدم . و محمد علی پاشا حضرتلری اوصره‌ده برقوجه‌یه طوغری کیتمکده اولدیغمدن ، مشار الیه ایله برلکده بوسنه و نیش جهتندن طوپلانیلان طابورلرك دخی مشار الیه قوماندانسیله ایوراجه اوزرندن عینی زمانده پلونه طرفنه بر حرکت اشغالیه‌ده بولنمسی لزومنی یازدم . بو معروضمه ایسه ، [شرق اردوسندن کرك براً کرك بحراً اون بش طابور سوقی اوزون وقته محتاج اوله‌جغنه ؛ و اسلمیه و جوارندن یدی سکز طابور قدر اورخانیه‌یه سوقی و یاخود المه اوزرینه تعرضله اکتفا قلنمسی رأی عاجزی‌یه حواله قلمدیغنه ؛ و بالقاندن کیده‌جك اون بش ، و اسلمیه جوارندن آلنه‌جق یدی سکز طابورله اورخانیه قول اردوسنك قوهٔ سیاره‌سی اللی بش طابور اوله‌جغنه ؛] دائر ذات حضرت قائممقامینك ٣ تشرین ثانی تاریخلو جوابنامه‌سنی آلدم . بوکا جواباً یازدیغم ٤ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌ده : [طونه شرقنجه بتون بتون حال موقوفیتده قالمقدن ایسه ، النه جهتندن تعرض ایتدیرلمکم شقنی ترجیح ؛ و محمد علی پاشا حضرتلری اورخانیه‌دن حرکت ایده‌جك اولدیغی حالده ، حرکات تعرضیه ایچون ، منتخب و مقتدر امرایه احتیاجك محمد علی پاشا حضرتلرینه تبلیغ

اولنمسی لزومنی] بیان؛ وَ [محمدعلی پاشا حضرتلرینك ایوراجه جهتندن حرکتی پلونه‌نك روسلرایله اتحادینی وَطغیانی‌ده مانع اوله‌جغنی] علاوةً تذکارایله، [فکر سابقمك رجحانی اتکرار؛ وَ بو مبحثك [مجلس عالیٔ عسکرینك نظر دقت حکیمانه‌سنه موضوعیتنی] رجا ایتدم. آنك اوزرینه مقام حضرت قائممقامیدن ٥ تشرین ثانی تاریخیله آتی الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم: [پلونه اردوسنك حال سلامتی ایچون اتخاذی لازم کلان تدابیر حقنده‌کی تصورات وَمطالعات سنیه‌لرینی حاوی اولان تلغرافنامهٔ آصفانه‌لری مجلس عسکریده مطالعه اولنمقده وَطونه شرق اردوسندن وارنه طریقیله نقلی بیان بیوریلان طابورلرك صورت وَسرعت نقلی ایچون ایجاب ایده‌جك راپورلرك ترتیبی مسئله‌سی مذاکره قلنمقده اولدیغندن؛ نه‌یه قرار ویریلورسه، درحال بیان واشعار قلنه‌جغنی عرض ایدرم]. حال بوکه یوم مذکور آقشامنه قدرینه جواب آلامدیغمدن، ذات حضرت قائممقامی ایله مجلس عسکری‌یه خطاباً آتی الذکر تلغرافنامه‌یی یازدم: [آقشام تقدیم ایتدیکم شفره‌لو تلغرافلرك جوابلرینی طلب تصدیعنه، پلونه‌نك حال حاضر خطرندن طولایی حس ایتدیکم اضطراب اوزرینه، جسارت آلدم. بوکوندن کرك محمدعلی پاشا حضرتلرینك وَ کرك چاکرلرینك اجرا ایده‌جکمز حرکات حقنده برقرار وَامر قطعی ویرلمزسه، مؤخراً وقتك ضیاعندن طولایی توجه ایده‌جك ندامتلرك آجیسی پك بهالو اولاجغندن: وَ ٢ تشرین ثانی تاریخلو وَبورادن اون بش طابورك شمندوفر وَواپورلرایله وَسیرسریع ایله لزوم حرکتی حقنده عرض ایتدیکم تدبیرعاجل، اولوقت رهین قبول بیوریلوبده ایجابنه تشبث وَاقتضا ایدنلره فرمان بیوریله ایدی، وقتیله دده اغاجندن بش کون ظرفنده قره پیکاره قرق سکز طابوری نقله موفقیت امثالنه نظراً، بوکونده معروض اون بش طابورك بازارجغه وصولی عرض تلغرافیسی آلنمش اوله‌جغی قوللرنجه مستغنیٔ اشتباه کوریندیکندن؛ وَمع مافیه الیوم مرادبیوریلدیغی وَشمندوفر اداره‌لری صیقیشدیریلدیغی وَ نقلیات سائره کاملاً تعطیل قلندیغی وَ واپورلر همان وارنه‌یه کوندریلوب وَاقتضا ایدن معونه وَقایقلر حاضرلدیریلوب مکاریلر دخی بوش اولەرق یانبولی‌یه قدر براً وَ اورادن شمندوفر ایله عاجلاً بازارجغه سوق اولمدیغی حالده. ینه سکز کونه قدر بورادن سوقی معروض اون بش طابورك اورخانیه‌یه وصولی ممکن وَ بالقان اردوسندن کیده‌جك اون بش طابورك دخی بوکوندن حرکتی اعتباریله، آنجق بش کونه قدر اورخانیه‌یه وارمسی محتمل اولدیغی عرض ایدرم.

شق معروض رهین قبول عالی اولمیورده. محمد علی پاشا حضرتلرینك بر قوفجه جهتی حال تدافعیده براقه‌رق بالذات کندوسنك اورخانیه‌دن حرکتی حقنده قرار عالی شرفتعلق ایسه، آنه اوزرینه حرکت و تعرضه لازمگلان تدارکاتی شمدیدن ایدنمك ایچون امر سریع قطعی اعطا بیورلمسنی رجا ایدرم؛ و بر قوفجه‌نك حال تدافعیه وضعیله منحصراً اورخانیه‌دن حرکت حقنده مقرر مانوره ایله پلونه اردوسنه معاونت امکانی حاصل اولمزسه، قوتلری ذاتاً بو رأیده اولمدیغمدن، مذکور مانوره نتایجندن مسئول بولنمیه‌جغمی مع الاعتذار عرض ایدرم!

بو تلغرافنامه‌مه ایسه ٦ تشرین ثانی تاریخیله آتی الذکر جوابنامه‌یی آلدم:

١ ٢ وَ ٤ وَ ٥ تشرین ثانی تاریخلو جواباً وَ رأساً اوچ قطعه تلغرافنامهٔ دولتلری مجلس عسکریده بعد المطالعه، طونه شرق اردوسندن اون بش طابورك نقلی حقنده لازم گلان واپورلرك ترتیبی عرض و استیذان اولندقده؛ مذکور طابورلرك اورخانیه وَ اورادن پلونه اوزرینه نقل و حرکت اولنمسی، موسم وَ بحرك مشکلات ملحوظه‌سی ایله برابر، مواقع حربیه‌ده غلبه ایتمك شرطیله یگرمی بش گونه محتاج اولوب بو زمان ایچنده ایسه پلونه‌نك حالی بعض قیاسات ایجابنجه بر نتیجه‌یه منجر اولمق لازم گله‌جکندن شو صورتله گیده‌جك طابورلرك فوائد مأموله‌یی حاصل ایتملری بعید الاحتمال گورنمسی جهتیله عساکر مرقومه‌نك پلونه‌یه سوقیله اورایه ناممکن بر معاونته چالشمقدن ایسه چونکه دیگر اردولرك حال تدافعیده بولنمسندن طولایی روسیه‌لولر قوتلرینك قسم اعظمنی پلونه جهتنه تحویل ایتملریله اوراده چالشدقلری مظفریتی خدانکرده استحصال ایتدکدن صکره یا طونه ولایتك صربستانه ملاصق اولان جهتلرینك وَیاخود اغلب احتمال اولدیغی اوزره شرق اردوسنك تحت محافظه‌سنده بولنان قلاع و مواقع ایله بالقان اوزرینه هجوم ایتملری طبیعی اولدیغندن هم پلونه‌یه بر معاونت غیر ممکنه مقصدیله مذکور طابورلر بیهوده سوق و اشغال وَ بلکه موجب تهلکه اوله‌جق صورتده استعمال ایدلمش اولمق وَهم ده ذاتاً شرق اردوسنك مرتبهٔ کفایه‌ده عد اولنمامقده اولان قوتی بر قات دها تنقیص ایدلمامك اوزره الحالة هذه پلونه‌یه مسلط اولان دشمن قوتنك تفریقیله دیگر جهته دقتك دعوتی یولنده بعض ترتیبات عسکریه اجراسی اسلم طریق گورینورسه‌ده، مسئله فناً حل اولنه‌جق تدابیر عسکریه‌دن وَذات عالیلریله بالمخابره قرار ویریله‌جك مواد

مهمهدن اولدیغندن وَ پلونه اردوسی دقیقه بدقیقه تهلکه حالنه کیرمکده وَ اه کوسترمسون مهالك محتمله فعله کلدکدن صکره دیکر قوای عسکریه‌مزك فائده بخش اولمسی دخی مرتبهٔ استحاله‌ده بولندیغندن وَ ویریله‌جك قرار فعلیاتنك اوزون مخابره‌یه تحملی اولمدیغندن یاپیله‌جق تدبیر عاجلك شکلی قرارلشدیریله‌رق درحال فعلیاتنه تشبث قلنمسنه ارادهٔ سنیه متعلق بیورلمغله ؛ شو حاله کوره پلونه اوزرنده اولان دشمنك تفریق قوتیله دیکر طرفه دقتك دعوتی یولنده تدبیر وَحرکت سالمه‌اجراسی لازم‌کله‌جکی. وَاورخانیه جهتنده‌موجود وَمرتب بولنان قوهٔ عسکریه‌جه پلونه اردوسنك سلامتی اشعارنده‌نوجهله تدابیر وَحرکات سالمه اجرا ایدیله‌جکی، وَبالقان اردوسندن دخی بو یولده نه‌درجه معاونت فعلیه اجرا اولنه‌بیله‌جکی سریعاً مطالعه وَرؤف وَمحمدعلی پاشالر حضراتیله وَسائر ایجاب ایدنلر ایله مخابره اولنه‌رق تحقق حصول مقصدی تأمین ایده‌جك وَبر دها مخابراته حاجت قالمیه‌جق صورتده اوله‌رق قرارلشدیریله‌جق تدابیر متحده‌نك عاجلاً اشعار بیورلمسی متمنادر.)

ایشته بوامر تلغرافی وزیرنه اورخانیه‌شرق اردوسندن عسکر سوقی ایچون وقوع بولان معروضمه، حکمندن ساقط قالمش ؛ وَ۷ تشرین ثانی تاریخلو برقطعه امر تلغرافی قائمقامی ایله ٦ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافك حکمی ابیداولنمش ایدی. بونك اوزرینه رؤف پاشاحضرتلرینه: (شیبقه موقعی موجودی‌اولان اللی برطابوردن‌اون‌بش طابورك برموجب‌قرار اورخانیه‌دن پلونه‌یه‌کیده‌جك‌قوهٔ سیاره‌یه‌علاوةً کوندرلمسنی) اشعار ایلدم. مشارالیه‌ایسه، ۷ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌سیله، (قارشوسنده‌کی دشمنك کثرتندن بحثله) معاونتدن استنکاف ؛ وَ (طونه شرقدن اورخانیه‌یه یکرمی‌اوتوز طابور کوندرمکلکمز مناسب اولدیغنی) جواباً بیان ایلدی. رؤف پاشاحضرتلرینك بزه‌اخطاری دیدیککز. ظن‌ایدرم. بواوله‌جقدر. طونه‌شرقدن طابور سوقی مسئله‌سی‌ایسه، یوقاروده‌تصریح قلندی. ایشته بوقرار اخیراوزرینه نهایت شیبقه‌دن‌اون‌بش طابوراورخانیه‌قوتنه منضم‌اولدی، وَطونه شرق اردوسی اوتوز طابور ایله الهیی وایزلاطاری‌ضبط ایلدی‌ایسه‌ده؛ محمد علی‌پاشا حضرتلری لوفچه اوزرینه مقرر حرکتنی‌اجرا ایده‌میوب ، اورخانیه‌یی‌ده ترك ایله، قارلی‌یه عودت‌ایتدی. بناءً علیه بو سؤالك معلومات مشوشه اوزرینه مرتب اولدیغنی بیان ایدرم .

§

باشای مشار الیه حضرتلرینك بتكرار تقریر عالیلریدر

فی ٤ جمادی‌الاولی سنه ٩٥ وَ فی ٢٤ نیسان سنه ٩٤ بازار ایرتسی

س ١٦ — طونه شرق اردوسنك موجودینه‌وَمؤخراً صربلولرك اعلان حربنده شرق اردوسندن آلتمش طابور افرازاولندیغنه نظراً، النه‌یه كیدلمزدن اول یكرمی یكرمی بش طابورك اوچ درت كون ظرفنده یانبولی یه یتشدیرلمسی وَاورادن تیموریول ایله پازارجغه كوندرلمسی ممكناتدن ایكن؛ اولوقت كوندرلمیوبده، پلونه‌نك اسارتندن صكره، شرق اردوسنك كسب اهمیت ایتدیكی برزمانده. آلتمش طابور افرازایله برلكده كوتورلمسی متناقض دكلمی ایدیلر ؟

ج — طونه شرق اردوسندن پازارجغه، النه‌حركتندن مقدم، عسكرسوق اولنمدیغنك سببی، بوندن اولكی سؤالك جوابنده تصریح وتشریح قلندی. لكن «طونه شرقندن یانبولی‌یه اوچ درت كون ظرفنده عسكریتشدیرلمسنك امكانی» مسئله‌سنه بردرلو ایصال فكرایده‌مدم. فی الحقیقه‌قزانده‌اكر برقول اردومز بولنسه ایدی قزاندن یانبولی‌یه درت كونده . اوده غایت كركین اوله‌رق ، كلنه بیلور. بو یكرمی بش طابور اكر طونه شرق اردوسنك مركز احتیاطیسی اولان هزارغرادن كله‌جك ایسه . هركون یول یورومك شرطیله. طقوزكوندن آشاغی یانبولی‌یه وصول قابل دكلدر. مواقعدن طابور طوپلانه‌جق اولورسه، دها زیاده مدت ایستر. پلونه‌نك اسارتندن صكره شرق اردوسندن آلتمش طابورافرازی ایسه، رؤف پاشا حضرتلرندن ٣٠ تشرین ثانی تاریخلو آلدیغم اوامر قطعیه‌یه مستنددر. بناءعلیه كرك اولجه طونه‌دن پازارجغه طابور كیتمامسی ، وَ كرك مؤخراً آلتمش طابور سوقی بیننده كورمك ایستدیككز تناقضك مسؤلی بن دكلم .

س ١٧ — پلونه‌یه امداد ایچون ایكی طرفلو اوله‌رق هجومه محمد علی پاشا ایله قرار ویریلوب ذات دولتكز النه‌یه حركت وَضبط ایتدیككز وَاورادن‌ده طرنوی‌یه تعرضه قرار ویردیككز حالده . محمدعلی پاشاحضرتلرینك تعرض ایتمدیكنی بیله‌ رك . طرنوی‌یه نیچون حركت بیورلمدی ؟

ج — پلونه‌یه‌امداده ، مقدمكی مسئله‌نك اجوبه‌سنده‌مندرج تلغرافنامه‌لردنده آكلاشیله‌جغی وجهله، محمد علی پاشا حضرتلری مأمورایدی ؛ وَ كندوسی‌ده ، ٧ تشرین ثانی تلغرافنامه‌سنده : « بونده‌كی طابورلرك آرقه‌سی آلنجه . وقت‌فوت

ایتمکسزین. ایلرویه حرکت ایده‌جکنی، وَ ۸ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌سیله: «تلیش جدیسندن حرکتی کوچ ظن ایدرك، لوفجه طریقیله حرکت عزمنده بولندیغنی» بیلدیرمش؛ وَ ۹ تشرین ثانی تاریخیله، مابین همایون جناب ملوکانه‌دن دخی. کندوسنه «پلونه‌یه حرکتی ایچون ۱ شدتلو اخطارات وقوع بولمش ایدی. برمدت. «طابورلرك ورودینه»؛ ومؤخراً. «فریق پاشانك کلمسنه»؛ منتظر اولدیغنی بیلدیروب، نهایت اورخانیه‌یی دخی بلااستیذان ترك ایتمش، وَ، لوفجه‌یه طوغری ایلرولمکه بدل، تتونتون کیرولمه‌مشدر. اوراده‌دن ایلرویه طرنوی‌یه تعرضه ایسه، اوراده‌کی قوتمزك مساعده‌سی غیر کافی ایدی. حتی اوراده قوماندانلغنه ترك اولنان فواد پاشا حضرتلری ۲۴ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافیله، — که اوراده ضبطنك اوچنجی کونی ایدی — دشمن قوتنك کلیتندن بحثله، اوراده‌یی ترك ایتمکه بیله قیام ایلدی ایدی. ویریلان امرك شدت وتأثیریله هله او رذالته محل براغلمیوب، درت طابورده قوتنه اضافه ایدلدی. مع مافیه لوفجه جهتنه حرکت ایدلمدکدن وَپلونه الدن چیقدقدن صکره، طرنوی اوزرینه، قوتمز کافی اولوبده ایلرولنسه بیله، اوراده کبی ترکدن بشقه نه نتیجه حاصل اولور ایدی؟ بز ذاتاً پلونه‌اوزرینه حرکته دکل. دشمنك تفریق قوتنه مامور اولدیغمزدن. بو وظیفه‌یی معزیادة ایفا ایلدك؛ وَ پلونه‌نك تسلیمی خبرینی آلنجه‌یه قدر، دشمن ایله اوغراشه‌رق، نظر دقتنی اوزرمزدن آییرمدق. طوغریدن طوغری‌یه مأموری اولدیغی خدمتی کیم ایفا ایتمدی ایسه، سؤالی آکا ایراد ایدیکز.

س ۱۸ — اوراده‌دن طرنوی‌یه حرکت ایلمك ایچون الده‌کی قوت کافی اولمدیغنی، بیان بیوریورسکز. لزومی مقداری دها قوتك جلبی ممکن دکلمی ایدی؟

ج — بزم اوراده اوزرینه وقوع حرکتمز حیننده طونه شرق اردوسی، یالکز اوراده ایله مشغول دکل ایدی. او وقت اوراده‌یه تعرض ایچون احمدلی‌یه جمع ایدیلان قوت خارجنده هیچ برقوت اولمیوب، اوچ فرقهٔ تعرضیه دها تشکل ایتمش ایدی که بری قاضی کویده وَبری صاری نصوحلرده وَبری یایلاموقعنده ایدی. قاضی کوی جهتنك تغیر هوا مناسبتیله وَسیس احاطه‌سیله حرکتی تأخر ایتمش ایسه‌ده، صاری نصوحلر خط مدافعه‌سی جهتندن صالح پاشا حضرتلری رفاقتیله ایلرولیان فرقه «پوصاوینا»یی ضبط ایدرك دشمنك «وودیجه» فرقه‌سیله محارب ایدی. یایلاده کریم پاشا حضرتلری رفاقتنده‌کی فرقه دخی، کسرودنی استرداد ایتدی. وَقرشونزنده

برفرقه دشمن وار ایدی . بویله خط بویجه تشکل ایدن فرق تعرضیه‌درکه النه محاربه‌سنی قازاندیردی . والحاصل بونلردن طابور افرازی غیر قابل وَحتی رأی عاجزانه‌مجه مخاطره‌لو ایدی . خصوصیله آنلرده محاربه ایدییورلر ایدی . بازارجق وَ النه جهتی دخی دشمنك دوبریجه قوتیله مشغول وَمحارب ایدیلر . خط مدافعه اوزرنده کی طابورلرك تنقیص مقداری . بالاخره دشمنك هر قنغی برنقطه‌دن ، استدیکی حالده ، زورلیوب کچمسی نتیجه‌سی ویره‌جکندن؛ اویله بر حال ظهورنده ، بزم شمنی ایله اتصالمز منقطع اوله‌بیلور ایدی . بو مثللو حرکاتده موفقیت . احتیاطه رعایته ؛ وَ کوزیله‌جك ایشده قوماندانجه امنیت حصولنه موقوف و معلقدر .

س ١٩ — محمد علی پاشا حضرتلری قارشوسنده بولنان دشمن ، اورخانیه‌ده بولندیغی حالده ، طرنوی‌یه حرکت تصور و تصمیماتی تأخیر ایده‌جك هیچ بر سبب وارمیدر ؛ چونکه اورخانیه اردوسنك سزه معاونتی ، دشمنی او طرفدن‌ده مشغول ایتمکدن عبارت اوله‌بیلور ایدی.دشمن پاشای مشارالیهك اوزرینه هجوم ایتمسیله بالطبع اوراده قالوب ، سزك طرفه یوکلنه‌میه‌رك ، ینه مقصد حاصل اولمش دیمکدر ...

ج — طرنوی‌یه حرکت تصورنی تأخیر و منع ایدن اسبابی، بوندن اولکی سؤالك جوابنده بیان ایلدم . اورخانیه اردوسنك وظیفه‌سی. بزه معاونت دکل، بونه امدادینه مسارعت ایدی . وَبزم وظیفه‌مز دخی ، دشمنك قوتی تفریق ایله اشغال ایدی . بزوظیفه‌مزی حقیله اجرا ایتدیکمز حالده ، محمدعلی پاشا حضرتلری قوماندانلقدن تاریخ انفصالنه قدر ، کرك مابین همایون جناب ملوکانه ایله مقام سرعسکریدن وَ کرك عمومیت قوماندا صفتیله عاجزلرندن آلدیغی تعرض امرنی ، حرکت رجعیه‌یه تحویلدن بشقه ، برشیئه موفق اوله‌مدی.

س ٢٠ — النه‌اوزرینه حرکت ، هم‌شیبقه وَهم طرنوی‌یی تهدیدایدرك نتیجه‌لو برمانوره اولدیغی حالده ، عسکری النه‌یی یغمایه براقوب، لزومسز اوله‌رق‌قاضی کوینده‌ن دخی هجوم ایتمه‌نك ؛ وَقطعاً لزومی اولمدیغی حالده . [اولطرفده دخی بالذات بولنمق بهانه‌سیله] النه جهتنی حالیله براغوب . بالذات قاضی‌کوینه کیتمکمزك سببی نه‌در ؟

ج — النه حرکتنك ایلرولیه‌مامسی اسبابی ، اولکی سؤاللرك جوابلرنده

بالدفعات بیان اولندی . ذات حضرت قائممقامینك بو حركته مبدأ اولان ۳ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌سی المه‌یه تعرضی مبین اولوب ، ایلروسنه حركت ایچون قطعا بر امر یوغیكن ؛ وروسیه محاربه‌سنك تاریخ بدأندن النه ضبطنه قدر ، مدافعه حالنده بولنان دشمن فرقه‌سنی بوزوب اون طوپ وبر خیلی اسیر آلنمسی ، نامسبوق ایكن ؛ والنه وایزلاطاراده بولنان اوتوز طابورك موجودی ذاتاً اون بش بیك كشی‌یه بیله بالغ اولمزكن ؛ بونلردن مقیاس ونسبتلری خارجنده بر حركت جسیمه‌یه انتظار ایتمك عبثدر . النه یغما اولنمش ایسه ، فرقه‌نك و موقعك قوماندانی فؤاد پاشا مسئولدر . قاضی كویندن هجوم بحثنه كلنجه؛ (طونه شرق اردوسی ، دشمنك تفریق وجلب قوتی وظیفه‌سنی حامل اولدیغندن ، روسجق وقاضی‌كوبی وصولانیك فرقه‌لرندن برقوهٔ تهدیدیهٔ موقته تشكیلیله برغوس وماچقه جهتلرینه سوقی) حقنده‌كی ۷ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌م ، مجلس عسكرینك ۸ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامهٔ جوابیسیله تصویب و تنسیب قلنمش ؛ وروسجق جهتندن دخی تعرض بو اساسه مستند بولنمشدر . (اولطرفده بولنمق بهانه‌سی) تعبیری ، بر مدعی‌ٔ قانونی سوزی اولمدیغندن ؛ وادبه مخالف بولندیغندن ؛ شكایت ایدرم . بن روم ایلی عموم قوماندانی ایدم . المه‌یه كلیشم ، مابین همایون جناب ملوكانه‌یه ومقام سرعسكری‌یه‌ده عرض ایتدیكم وجهله ، برمدت جزئیه ایچون ایدی . النه‌دن خودسرانه ایلرویه كیتمك امكانی ، محمدعلی‌پاشا حضرتلری دخی اورخانیه‌یی ترك‌ایله قارلی‌یه چكلدیكندن ناشی ذهناً بوله‌مدیغمدن ؛ النه‌یی وضع تدافعی‌یه ادخال وفؤادپاشایی قوماندانسنه تعیین‌ایله ، روسجقه عزیمت وحركت ایتدم . عجبا ، النه مدافعه حالنه كیردكدن صكره بن ینه اوراده‌می قالملی ایمشم ؟ روسجق طرفندن وقوع بوله‌جق تعرض ایسه ، روسجق قوماندانی احمد وهزارغراد قول اردو قوماندانی فضلی پاشالر حضراتنه ویریلان امر تلغرافیلردن اكلاشیله‌جغی وجهله ، بنم وجودیمه مشروط دكل ایدی . فی‌الحقیقه بن ماچقه محاربه‌سنده بولمدم ایسه‌ده ، محاربه‌نك او كونه تأخیری التزامی اولمیوب ؛ بنم بولیشم ، تصادفی ایدی . یوقسه محاربه بلكه النه‌نك ضبطی كونی ، وهیچ اولمزسه ، ایرتسی كونی اوله‌جقدی .

۲۱ — بومقوله حركتلرده بالذات قوماندانك حضورینه قطعاً احتیاج یوغیكن ؛ ودائما بردن تعرض ایتمكده فائده دركار ایكن ؛ اولا النه‌یه هجوم ، وصكره

قضی کوینه حرکت ایدرك . اورادنده ایکنجی برزمانده هجوم ترتیب اولنمقدن ایسه . ایکی هجوم بردن اجرا اولنسه دها مؤثر اولمزمی ایدی ؟

ج — عموم قوماندانك موقع حربده حضوری شرط دکل ایسه‌ده ، بولنمسی‌ده قباحت صاییله‌میه‌جغندن ؛ بوفقره موجب سؤال دکلدر . بردن تعرض اولنمق بحثنه کلنجه ؛ فائده وضررینی محاکمه‌دن قطع نظر ، بزده ذاتاً روسجق قوماندانی احمد پاشا حضرتلریله هزارغراد قول اردو قوماندانی فضلی پاشا حضرتلرینه ، وَینه خط مدافعه اوزرنده تشکیل ایتدیکمز فرقه‌لردن صالح پاشا حضرتلرینك قومانداسنده‌کی پوصاوینا اوزرینه یوریه‌جك فرقه ایله کریم پاشا حضرتلری قومانداسیله کسروه اوزرینه تعرض ایده‌جك فرقه‌یه ، النه‌نك یوم ضبطی اولان ۲۲ تشرین ثانی تاریخنده بردن تعرض ایتملری امرینی ویرمشدك . صالح وَکریم پاشا حضراتی ، یوم مذکورده وَالنه فرقه‌سیله برکونده تعرض ایتدیلر ایسه‌ده ، قضی کوی جهتندن فضلی پاشا حضرتلری قومانداسیله حرکت ایده‌جك فرقه ، مشارالیهك بعض اعتذاراتی اوزرینه ، تأخر ایتدی . وَ مؤخراً حیلولت ایدن مغایرت هوا بوتأخری تمدید ایدوب ، فوأد پاشا حضرتلری ده ینه مؤخراً ۱۹ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌سیله ، (النه‌دن دشمنك تخفیف قوت ایتمسی ایچون اوجهتدن حرکت ایدلمسی) لزومندن بحثله فریادی آرتیردیغندن ؛ وَذاتاً وظیفه‌ٔ اساسیه دشمنك تفریق وَجلب قوتی اولوب ، بوجهتدن حرکت تهدیدیه اجراسی دخی ، مجلس عسکری قراری وَپلانمز حکمی اقتضاسندن بولندیغندن ؛ وَحتی ، (یوم مذکورده وقوع بوله‌جق محاربه‌ده ذات اقدس حضرت خلافتپناهی مظفریتمز دعواتیله مشغول اولدیغی) . مابین همایون جناب ملوکانه باش کتابت جلیله‌سندن تلطفاً تبشیر اولندیغندن ؛ بحوله تعالی . عاجزلری‌ده حاضر بولندیغم حالده ، بوندیه بواسطه ینه بر معاونت اولمق ، وَهم‌ده دشمنی النه جهتندن تخفیف قوته مجبور ایلمك عزمیله ، یوم مذکور تعرضنه‌ده قیام اولندی .

س ۲۲ — عسکر وَافراددن بعضیلری کندی حسابلرینه اوله‌رق النه‌یی یغما ایتمش اولدقلری . سویلنیور . بوبابده اولان معلومات دولتکز نه‌در ؟

ج — فوأد پاشا حضرتلری النه‌یی یغما ایتدیردیکنی بکا خبر ویرمدی ، وَ بوخصوصه دائر بر ژورنالنی آلمدم . یالکز ۲۶ تشرین ثانی تاریخلو بر تلغرافنامه‌ایله ، مؤخراً اویولده برمعلومات ویره‌رك ، ایجابنه تشبث ایتدیکنی بیلدیردی .

س ٢٢ — قاضی کوی محاربه‌سنی مشعر تلغرافنامهٔ دولتکز، دشمنك مغلوبیتنی مبین ایدی. حال بوکه روسیه لولرك اوراق رسمیه سی وَمحاربه‌ده حاضر بولنان بعض ذواتك اعترافی ، بزم مغلوبیتمزی تصدیق ایدییور. بومحاربه‌ده هانکی طرف غلبه ایتمشدر ، تصریح بیوریکز ؟

ج — قاضی کوی محاربه‌سندن مراد نه‌در، بیلمیورم. اکر بوندن مراد، ٣٠ تشرین ثانی تاریخیله ماچقه‌ده وقوع بولان محاربه ایسه ، بونك صورت وقوعنی ١ کانون اول تاریخلو تلغرافنامهٔ رسمی ایله مقام سرعسکری‌یه بیلدیردم ، مطالعه اولندقده حقیقت مسئله آکلاشیلور. محاربهٔ مذکوره یدی ساعت قدر ممتد اولوب، دشمن برغوس استحکامندن طرد ایله، ماچقه استحکاماتنه قدر تعقیب ایدلمش ، عساکر شاهانه ماچقه قریه‌سنه داخل اولوب ، قریه‌نك صاغ جناحنده‌کی استحکامنی دخی الده ایتمش، وَقریه‌نك کیروسنده‌کی استحکامات متینه‌سنه هجوم قوللریمز اللی ایکی خطوه قدر یاقلاشمش ایسه‌ده ، آقشام تقرب ایدوب دشمنك بله وَجوارندن قوهٔ کلیهٔ امدادیه‌سی دخی کلدیکندن ؛ وَبوندن قطع نظر، موقع حربده پلونه‌نك اسارتی ایله آلتمش طابور عسکرك طونه شرقندن بالافراز بالقانك بوجهتنه نقلی حقنده اولان امر تلغرافی‌یی ده آلدیغمدن ؛ آرتق ماچقه استحکاماتنك ضبطی حاصل اولسه بیله الده طوتیله‌میه‌جغی بداهتنه بناءً فرقه‌نك قوماندانی بولنان فضلی پاشا حضرتلرینه طابورلری کیری آلمسی امرینی ویردم . وَآنك اوزرینه رجعته باشلاندی . اثنای رجعتده دشمن ، آلدیغی قوهٔ امدادیه‌یی سوق ایله ، تعقیب عزمنه دوشدی ایسه‌ده ، بدیکی شدتلو آتشلر تأثیریله خائباً کیروله‌دی. رجعت حالنده انتظامسز چکلمش طابورلر بولنه‌بیلمسی داخل احتمال ایسه‌ده ، بوفروعاتی فرقه قوماندانی فضلی پاشا وَخط قوماندانی عثمان ناظم پاشالر حضراتی بیلورلر. روسیه‌لولر احتمالکه رجعت ایتمکلکمزی ، بر مجبوریت حربیه‌یه حمل ایلمشلردر. عساکرشاهانه محاربه‌یی برغوسده وَصکره ماچقه‌ده یاپدی؛ غالبیتلرینه بوندن باشقه دلیل اوله‌مز . رجعت ایسه ، مجبوریت حربیه‌دن منبعث دکل ایدی. فرقهٔ حربیهٔ مذکوره‌نك قوماندانی فضلی پاشا حضرتلری اولوب . مشارالیهك تقدیم ایتدیکی ژورنالك معاملات رسمیه‌جه اساس اتخاذی طبیعیدر. اووقتکی معلومات رسمیه‌مز شایان وثوق کورونمیورسه ، فرقه‌نك قوماندانی بولنان فضلی پاشا حضرتلرندن استکناه مسئله ایده بیلورسکز .

اوچنجی دور

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك روم ایلی عموم قوماندانلغنده بولندقلری
مدتده وقوع بولان حرکتلرینه دائر کندیلرندن طلب اولنان ایضاحاته
جواباً ویرمش اولدقلری تقریر عالیلریدر .

فی ٤ جمادی الاولی سنه ٩٥ و فی ٢٤ نیسان سنه ٩٤ بازار ایرتسی

س — غرب جهتنه مأموریت دولتلرینه اساس اولان ماده نه در ؟

ج — غرب جهتنه مأموریت عاجزی حقنده اساس نه اولدیغنی بیلمم . رؤف پاشا حضرتلرینك فی ٣٠ تشرین ثانی سنه ٩٣ تاریخلو تلغرافنامه‌سی، غرب جهتنه مأمور یتمزك امر رسمیسنی ویردی. شو قدرکه، (صوفیه جهتنده‌کی قوتك تکثیری، وسوق ایدیله‌جك طابورلرك نقاط لازمه‌یه تعبیه‌سیله خط مدافعه تأسیسی) کبی ایچنده بعض سوزلر مندرج ایدی . اساسك نه اولدیغنی بزی مأمور ایدن ذات بیلور .

س — پلونه‌نك اسارتیله بالقان اوزرنده مدافعه‌ده بولنان اردولرك ، حال وموقعلرینك مخاطره‌سی جهتیله ، بشقه بر مانوره اتخاذ ایتملری لازم کلزمیدی؟

ج — پلونه‌نك اسارتی اوزرینه نه مانوره اتخاذی لازم کله‌جکی او وقت مرکز سلطنتدن سؤال اولنه ایدی ، بزده خاطرمزه کلانی عرض ایدر ایدك . لکن پلونه‌نك اسارتی خبریله، (صوفیه جهتنك تکثیر قوتی ونقاط لازمه‌یه تعبیه‌سی ضمننده طونه‌دن آلتمش طابور سوقی) امرینی ، بر تلغرافنامه ایله ویردیلر . و مؤخراً بو طابورلرك قنغی نقطه‌لره تعبیه اولنمسی لازم کله‌جکنی سؤال ایلدیکمده ، (بو کونکی کونده نقاط تدافعیه ازلادیدن صوفیه‌یه قدر اولان مواقع کچیدلریدر .) دیدیلر. حال بوکه ٢٠ تشرین ثانی تاریخلو هیئت مشاورهٔ

حربیه نك مضبطه‌سی صورتی باتلغرافنامهٔ قائمقامی آلندیغنده ــ كه ، بوده ، «پلونه‌نك تسلیمی حالنده طونه شرق اردوسندن ایكی فرقه عسكرك صاغ جناحی بالقان اردوسنه استناداً ایزلادی طرفلرنده وَصول جناحی صوفیه وَ شهر كویی جهتلرنده بولنوب . بالقان كچیدلرینی طوتمق ؛ وَمحمد علی پاشا حضرتلری قوتنی آرتیرمق » خصوصلرینی باحث ایدی ــ جواباً یازدیغم ٢١ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌ده ، « اوجهت قوتنك تزییدی » فقره‌سنه اعتراض ایله ، « پلونه‌دوچار اسارت اولوبده دشمن بالقانلری كچمكه مباشر اولدیغی وَاستانبولی تهدیده قیام ایلدیكی حالده ، قرق اللی طابورله الده جهتندن بالقان اوته یوزینه ، یعنی یانبولی وَ ادرنه‌یه حركتله دشمنی استقبال ایتمكلكم » لزومنی عرض ایتمشیدم . مؤخراً آلنان اوامر ، ینه هیئت مشاورهٔ حربیه‌نك رأی قدیمنی مروّج ظهور ایلدی . ٢ كانون اول تاریخلو ، كرك مابین همایونه وَكرك مقام سرعسكری‌یه: « ایزلادی وَ صوفیه بیننده تشكیلی اراده بیورلان خط مدافعه‌نك خصوصی قوماندانلغنی درعهده ایتمك اوزره حركت ایلمكده اولدیغمی »، عرض ایلدم . ٥ كانون اول تاریخلو تلغرافنامهٔ سامی . بالقان سلسله‌سنك اهمیتندن بحثله ، « اسلمیه‌دن باشلایه‌رق شیبقه وَ ایزلادی وَدها اوته مواقع عسكریه‌یی كوزدن كچورمكلكمی » باحث ؛ و ، « افكار شاهانه ایله افكار وكلا دخی بو مركزده اولدیغنی »، مبین ایدی . حاصلی ، خط مدافعه‌نك طوتلمسی دولتجه مقرر ایدی . بناءً علیه نه مانوره اتخاذی لازم كلمش ایسه . بزه قطعاً صورلمقسزین مركز سلطنتدن قرار ویرلمش ، وَبزده آنك اجراسنه مأمور اولمشزدر .

س ٣ ــ صوفیه جهتنك تكثیر قوتی وَ نقاط لازمه‌یه تعبیه‌سی ضمننده طونه‌دن آلنمش اولان آلتمش طابورك قنغی نقطه‌لره تعبیه اولنمسی لازم كله‌جكی قنغی مقامدن سؤال بیورلدی ؟ وَنقاط تدافعیه ایزلادیدن صوفیه‌یه قدر اولان مواقع كچیدلری اولدیغی نه طرفدن وَنه تاریخ ایله طرف عالیكزه جواباً اشعار بیورلمش ایدی ؟

ج ــ طونه‌دن آلنمش اولان طابورلرك نره‌لره سوق اولنه‌جغی ، مقام قائمقامیدن سؤال اولنوب ؛ جوابی دخی . رؤف پاشا حضرتلرندن ، ١ كانون اول تاریخیله ، آلندی . درسعادته ورودمده دخی شفاهاً تأكید ایتدیلر . وَدرسعادته كلان طابورلر مشارالیه حضرتلرینك امریله كاملاً بازارجغه سوق اولنوب ؛

قلعه محافظه‌سی ایچون اوچ طابوری، یولدن چویره‌رك آلیقویدیردم. بو امر، ذاتاً ٢٠ تشرین ثانی تاریخیله هیئت مشاورهٔ حربیه‌نك ویردیکی قرارك اجرا آتندن وَ ترویج و تصدیقندن عبارت ایدی، ظن ایدرم.

س — شیبقه‌ده « اسوه‌تی نیقولا » دینیلان بالقان کچیدی دشمن النده بولندیغی وَ ادرنه‌یه مدافعه ایده‌جك هیچ بر قوهٔ احتیاطیه جمع اولنه‌مدیغی حالده، اوراده بولنان قول اردوسنك مخاطره‌ده بولندیغی البته تقدیر بیورلمشدر. بونك ایچون نه تدبیر اتخاذ بیورلدی؟

ج — شیبقه کچیدی نه دشمنك یدنده وَ نه‌ده بزم المزده اولوب، هانکی طرف تزیید قوتله دیکرینك خط رجعتنی تحت تهدیده آلمغه کسب اقتدار ایده بیلورسه، آنك النده دیمك ایدی. وَ پلونه اسارتندن صکره یالکز شیبقه اردوسی دکل، دشمنك هدف تعرضی برجه نامعلوم اولدیغندن، خط مدافعه‌نك کچید ویرر هر جهتی، مخاطره‌ده ایدی. خصوصیله حرکات جسیمهٔ حربیه‌یه ممر وان، اوله‌بیلان قارلی وَ شیبقه وَ قزان کچیدلری جالب نظر ایدی. وَ ادرنه‌ده هیچ بر قوهٔ احتیاطیه جمع اولنه‌مدیغی وَ دشمنك‌ده شیبقه یوزندن تعرضی آکلاشلدیغی حالده یاپیله‌جق تدبیر، شیبقه قول اردوسنی رجعت ایتدیرمکدن عبارت ایدی. حتی بویله بر رجعته مجبور اولور ایسه، حرکتنه بطائت ویرمامك ایچون، خسته‌لرینی ادرنه‌یه نقل ایلمسنی؛ ١٣ کانون اول تاریخلو تلغرافمله، ویسل پاشا حضرتلرینه اخطار ایتدم. ٢٣ کانون اول تاریخیله عمومیت قوماندانی رؤف پاشا حضرتلری درعهده ایدوب، باارادهٔ سنیه شاکر پاشا حضرتلری رفاقتنده‌کی فرقه‌یه قوماندا ایتمك اوزره ادرنه‌یی ترك ایله اوتلق کوینه حرکت ایلدیکمدن؛ آندن صکره شیبقه قول اردوسی حقنده رؤف پاشا حضرتلرینك نه تدبیر اتخاذ ایتدیکنی، کندو سندن سؤال ایدیکز. ادرنه‌یی مدافعه بخشه کلنجه؛ لااقل اللی طابورلق بر قوهٔ احتیاطیه جمعی لزومی ١٤ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌مله، مجلس عسکری‌یه تبلیغ اولنمق اوزره، محمود پاشا حضرتلرینه عرض ایتمشیدم. آنك اوزرینه ترتب ایده‌جك تشبثات ایسه، آرتق ذمت دولته عائد ایدی.

§

باشای مشارالیهك تکرار تقریر عالیلریدر

فی ٥ جمادی‌الاول سنه ٩٥ وَفی ٢٥ نیسان سنه ٩٤ صالی

س — پلونه‌نك اسارتنده شیقه وَ اورخانیه قارشوسنده‌کی دشمن قوتندن ماعدا برچوق قول اردولر سیار حالنه گیردیکی وَپیاده وَسواری ایچون بالقانك هرنقطه‌سی گچید ویردیکی حالده، بویله بوینه بالقان صرتنده اتخاذ بیورلمش اولان بش یوز کیلومترو طولنده بر خط مدافعه‌نك مدافعه‌سنك امکانسزلغی البته معلوم دولتلریدر. بویله ایکن، ینه دلیك طیقامق قبیلندن اوله‌رق، او خط مدافعه‌نك مدافعه‌سنده دوام بیورلمق نه‌گونه اسبابه مبنیدر؟

ج — بش یوز کیلو مترولق بر خط مدافعه‌نك مدافعه‌سنی التزامده بنم قطعاً دخلم یوقدر. بوندن اولکی سؤالك جوابنده بو بابده‌کی فکر مخصوصمی دخی عرض ایتمشیدم. خط مدافعهٔ مذکوره‌نك طوتلسنه، پلونه اسارتنی مخبر وَ (طونه شرقندن آلتمش طابورك نقاط لازمه‌یه تعبیه وَخط مدافعه‌سنی تأسیسنی) آمر ٣٠ تشرین ثانی تاریخلو رؤف پاشا حضرتلری طرفندن آلنان امر تلغرافی؛ وَ (مواقع مدافعه‌نك نره‌لری اوله‌جغنه) دائر وقوع بولان استیضاح عاجزی‌اوزرینه، ینه مشارالیهك، (ایزلادی ایله صوفیه بیننده واقع گچیدلر اولدیغنی) مشعر اولان امر جوابیسی اساسدر. آندن صکره، ٢ کانون اول تاریخیله گرك مابین همایونه وَگرك مقام سرعسکری‌یه: (ایزلادی وَصوفیه بیننده تشکیلی اراده بیوریلان خط خصوصی قوماندانلغنی درعهده ایتمك اوزره حرکت ایلدیکمی) عرض ایتمکلکم اوزرینه؛ (بالقان سلسله‌سنك اهمیت حاضره‌سی) مقدمه‌سیله، (شیقه وَایزلادی وَدهااوته مواقعی گوزدن گچورمکلکم) حقنده، وَ (افکار شاهانه ایله افکار وکلا اومرکزده بولندیغنی) مبین؛ ٥ کانون اول تاریخیله، برقطعه تلغرافنامهٔ سامی آلدم. ٧ کانون اول تاریخلی برقطعه تذکرهٔ سر عسکری، (بوندن بویله اله گچه‌جك عسکرك هیئت مشاورهٔ حربیه قراریله صوفیه‌یه گوندریله‌جکنی)، مشعر ایدی. ٨ کانون اولده — که عاجزلری درسعادتده ایدم — گرك ذات صدارتپناهی وَگرك مقام قائممقامیده بولنان رؤف پاشا حضرتلری، (بالقان خط مدافعه‌سنك محافظه‌سی حقنده)، ٥ کانون اول تاریخیله ویردکلری امری، تأکید ایتدیلر. وَبنده‌کزك، (خط مدافعه‌یی گزمکلکمی)، توصیه ایلدیلر. فرداسی گونی دخی، اوامری حاملاً،

ادرنه‌یه کیتدم . « ادرنه استحکاماتنك معاینه‌سیله نقایصی حقنده ایجابنه تشبث وَ عرض معلومات اولنمسی » ارادهٔ مخصوصهٔ سنیه‌دن اولمغله ؛ ایکی کون معاینهٔ استحکاماتدن صوکره ، خط مدافعه‌یی طولاشمق اوزره ، صوفیه جهتنه حرکت ایلدم . اثنـای راهده مابین همایون باش کتابت جلیله‌سـندن آلدیغم بر قطعه تلغرافنامهٔ عالی دخی، «بالقان خط مدافعه‌سنده عسکرك طوپلوطوتلمسی، وَشرق اردو-سندن مرتب اولوب هنوز واصل اولمیان طابورلرك دخی سرعت جلبی » ارادهٔ سنیه‌سنی باحث ایدی . بوارادهٔ سنیه‌یه تعلق ایدن جوابی عرض ایله ، ١٥ کانون اولده قارلی‌یه کیتمك اوزره صوفیه‌یه کلدم‌که یوم مذکورده صوفیه ایله قارلینك اتصالی منقطع اولمش ایدی . صوفیه‌ده ایسه اوچ طابور مستحفظ وار ایدی . رؤف پاشا حضرتلرندن ، محمود پاشا وَمابین باش کاتبی سعیدپاشا حضراتی حاضر اولدقلری حالده، « قارلیدن قزانه‌قدر بولنان قوتمزی کیرو چکه‌رك ادرنه جهتنه تعبیه ایتمکلکمی » استیذان ایتدم . چونکه اعتقادمجه ، قارلی الدن چیقنجه ، صوفیه محافظه‌سی قابل اولمیه‌جغندن؛ ادرنه‌یی طوتمقدن بشقه ذهناً چاره بوله‌مدم. بوکا جواباً «بالقان خطنك قزانه‌قدر ترکیله ادرنه جهتلرینه چکلمك، تانهایتلرده اجرا ایدیله‌جك بر چارهٔ مدافعه اولدیغندن؛ بالقان خط مدافعه‌سنی الدن چیقارمامق چاره‌سنك سریعاً استحصالی » امر قطعیسنی آلدم. الك صوکره جواباً آلدیغم مخابره فقرهٔ اخیره‌سنده، «بالقان خط مدافعه‌سنك الدن چیقارلمامسی چاره وَ ترتیباتنك اجراسی » اینه امر اولندی . ١٨ کانون اول تاریخیـله مابین همایون جنـاب ملوکانه باش کتابت جلیله‌سیله وقوع بولان مخابره‌دخی، « ایزلادی وَقپوجق دربندیله مریچ‌وادیسنك والحاصل ادرنه‌یه مدخل اوله‌جق محللرك دشمنه سدی مرکز سلطنتجه مرتبهٔ وجوبده کورلدیکنی » مبلّغ ایدی. ٢٠ کانون اول تاریخلو تلغرافنامه ایله رؤف پاشـا حضرتلری . « انکلتره دولتی توسط ایده‌جکی وَ متارکه خبرلری دوران ایتدیکی جهتله الده بولنان مواقعی کمالیله محافظه‌یه اهتمام ایتمکلکمی» امر ایتدی. ٢٣ کانون اول تاریخیـله رؤف پاشـا حضرتلری دخی حاضر اولدیغی حالده مابین همایون جنـاب ملوکانه‌ده وقوع بولان مخـابره نتیجه‌سی اوله‌رق ، « خط جدید مدافعه اوزرینه حرکتم فرمان» وَ «خطك محافظه‌سی » تا کیدیوریلدی. حتی جواباً تقدیم ایتدیکم عریضهٔ تلغرافیه‌ده: «قزاندن صماقویه قدر ممتد اولان خط مدافعه‌نك عموم قوماندانلغنی ترك ایلدیکمی » عرض ایلدم ؛ وَمقام سرعسکری

ایله کافهٔ مقامات عالیه‌یه وَمواقعه‌ده ، [رؤف پاشا حضرتلرینك عمومیت قوماندانی درعهده بیوردقلرینی] بیلدیردم. ایشته ۲۳ کانون اول تاریخندن صکره وظیفهم شاکر پاشا فرقه‌سنه قوماندادن عبارت ایدی . حال بوکه ۲٦ کانون اول تاریخیله وَ ساعت اوچ بچقدن صکره یازیلوب ، اوتلق کوننده بولندیغم جهتله ایرتسی کونی ساعت اون ایکیدن صکره پازارجغه اوچ ساعت قدر مسافه‌ده واقع قره‌لر قریه‌سنده واصل دست عاجزی اولان تلغرافنامهٔ سرعسکریده : [دشمنك شیقه‌نك جناحیندن کچدیکی] بیان ایله برابر ، [شیقه قول اردوسنك ینه ثبات ایتمسی وَیاخود ادرنه‌یه چکلمسی] حقنده مطالعات عاجزانم سؤال اولنمش ایدی . او کیجه ساعت درتده ویردیکم جواب تلغرافی ایسه ، [سریعاً کرك شیقه قول اردوسنك وَ کرك بزم خط مدافعه‌یی تشکیل ایدن فرقه‌لرك ادرنه‌یه چکلمسی لزوم قطعیسنی] عرض ونیازدن ؛ وَ [وخامت مستقبله‌دن] باحث ایدی. حال بویله ایکن، ایرتسی کونی رؤف پاشا حضرتلری دخی حاضر اولدیغی حالده، بومادہ‌یه قرارقطعی ویرلمك اوزره انعقاد ایدن مجلس وکلا ایکی‌یه انقسام ایدرك ؛ « زبدة الحقایق » کتابنده یازلدیغی وجهله ، اقلیتی تشکیل ایدن قسم ، [ادرنه ایله پای تختك محافظه‌سیچون بالقان برو طرفنده کی عسکرك سرعت کامله ایله جلبنی] ؛ وَقسم اکثریسی ایسه ، [ثبات وَمدافعه صورتنی] ترجیح ایتمشلر ایدی . نهایت یوم مذکور کیجه‌سی ، یعنی کانون اولك یکرمی یدنجی کونی آقشامی ، کیجه ساعت آلتیده ، رؤف پاشا حضرتلرندن ــ متارکه ــ بیانیله ، [عسکرك بولندیغی مواقعده اقامتله ترك مخاصمه ایتملری] امرینی آلدم . ایشته شو تفصیلاتدن آکلاشیله‌جغی وجهله ، بش یوز کیلومترو بالقان خط مدافعه‌سنك طوتلمسی بنم ملتزم اولمیوب ، دولتجه مقرر وَ آلدیغم امرك وَ بلکه دولتك پولتیقه‌سنك مقتضاسی ایدی .

س ــ ذات عالیکز عموم قوماندان بولندیغکز حالده ؛ ۲ کانون اول تاریخیله کرك مابین همایونه وَکرك مقام عالیٔ سرعسکری‌یه : [ایزلادی وَ صوفیه بیننده تشکیلی اراده بیوریلان خط مدافعه‌نك خصوصی قوماندانلغنی درعهده ایتمك اوزره حرکت ایلدیککزی] عرض بیوردیغکزی ، بیان بیورمشسکز . عموم قوماندان ایکن خصوصی قوماندانلغی طلب بیورمکزه سبب نه اولدی ؟

ج ــ رؤف پاشا حضرتلرینك ۳۰ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافنامه‌سی

« آلتمش طابورك، صوفیه جهتنده بولنان قول اردونك تكثیر قوتیله ادرنه خط مدافعه سنك تأسیسی ضمننده، بالقانك بوطرفنه سوق ایله نقاط لازمه یه تعبیه اولنمسی؛ وصوفیه جهتنده كی عسكرمزه دشمنك غلبه ایده مه مسی » تعبیرات عمومیه سنی مفید ایدی. بوكا جواباً ینه ۳۰ تشرین ثانی تاریخلو تلغرافده، « طونه شرقندن آلتمش طابورك افرازی، چونكه خط مدافعه نك بوزوله جغی بداهتندن ناشی، آغیر بر مسئله اولدیغی؛ ومع مافیه امتثالاً للامر چالیشیله جغی؛ وفقط بوطابورلر زره زره سوق اولنوب كیم قوماندا ایده جكی ده تصریح بیورلمدیغندن، بو آلتمش طابورك قوماندان خصوصیلری كیم اوله جغی، وقنغی جهته كوندرلمك لازم ایدوكی خصوصنی » سؤال ایلدم. بوكا جواباً آلدیغم ۱ كانون اول تاریخلو تلغرافنامهٔ قائممقامیده، « عریضهٔ تلغرافیه م مجلس خاص وكلاده قرائت اولنوب، اشعار عاجزی یی تصدیقدن بشقه دیه جكلری اولمدیغی؛ وقوماندالقده — اوزمان ایچون دركار كورینان — اقتدار عاجزی یه وبالقان بر وطرفنك اهمیت فوق العاده سنه مبنی، عاجزلرینك بولنمسی؛ ونقل اولنه جق عسكرك زره زره سوقی وزره زره ده بولنمسی مأذونیتی عاجزلرینه محول اولدیغی » تذكر قلندیغیله برابر، « حال وزمانك اهمیتی جهتیله، وبو كونكی كونده نقاط تدافعیه ایزلادیدن صوفیه یه قدر اولان مواقع كچیدلری اولدیغندن، كتوریله جك عسكرك آلتمش طابوردن آز اولمامسی؛ وممكن ایسه ده، زیاده كتورلمسی خصوصی ومتفرعاتی حقنده ارادهٔ سنیه شرفصدور ایتدیكی » تبلیغ قلندی. بنده كزك مرادم، بو آلتمش طابوره كیمك قوماندا ایده جكنی؛ ویاخود كیمك تحت قوماندا سنه كوندریله جكنی استیضاح اولدیغی حالده، اقتدار عاجزیدن بحثله، قوماندانلغك بنده كزه اعطا قلندیغنك بیان بیورلیشی، بنده كزك جهت قوماندامی تخصیص ایتمش اولدیغندن. « اراده بیورلان بوقوماندانلق وظیفه سنی درعهده ایتمك اوزره حركت ایده جك اولدیغمی » مقام سرعسكری یه. « وایزلادی وصوفیه یننه طونه شرق اردوسندن مفرز آلتمش طابور ایله او جهتده بولنان طابورلری برلشدیررك، مطلوب عالی اولان خط مدافعه یی تشكیل مقصدیله، بویكی تشكل ایده جك اردونك خصوصی قوماندانلغنی درعهده ایتمك اوزره حركت ایتمكده اولدیغمی » ده مابین همایون جناب ملوكانه یه عرض ایلدم. اشته شو تفصیلاتدن آكلاشیله جغی وجهله، خصوصی قوماندانی بن طلب ایتمدم. بوطابورلری كیم قوماندا ایده جك سؤالمه، « اقتداریكز حسبیله بین الوكلا سزك قوماندا ایتمكلككز تنسیب قلندی. وآنك اوزرینه ارادهٔ سنیه سی سنوح ایتدی »

جوابنی آلدم. وَ بوقرار وتنسیب ، بزم قوماندامزی تخصیص ایلدی . یوقسه بن ذاتاً عموم قوماندان صفتنی حائز ایدم، وَ بوصفتله جمله‌سنه قوماندامك شمولی واقع اولمق طبیعی ایدی .

س ٧ — مابین همایون جناب ملوکانه ایله وقوع بولان مخابره نتیجه‌سی اوله‌رق، (خط جدید مدافعه اوزرینه حرکتکز) فرمان؛ وَ، (خطك محافظه‌سی) تأکید بیورلدیغنك اوزرینه ، (قزاندن صماقویه قدر ممتد اولان خط مدافعه‌نك عموم قوماندانلغنی ترك ایلدیککی عرض ایلدم، وَمقام سرعسکری ایله کافهٔ مقامات عالیه‌یه وَمواقعه‌ده رؤف پاشا حضرتلرینك عمومیت قوماندانی درعهده بیوردقلرینی بیلدیردم) بیورمشسکز . اشبو عموم قوماندانلق نصل وَنه‌سببه مبنی ترك اولنمشدر ؟

ج — ذاتاً وظیفه‌مزك . وقوع بولان استیذان . وَجواباً ١ کانون اول تاریخیله کلان تلغرافنامهٔ قائممقامی اوزرینه، خصوصیت قوماندایه منقلب اولدیغنی، اولجه بیان ایتمشیدم. بوخصوصیت قوماندانی درعهده ایتمك اوزره حرکتله، درسعادته اوغرادیغم؛ وَخاکپای حضرت خلافتپناهی‌یه یوز سورمك شرفنه نائل اولدیغم زمان ، ذات اقدس حضرت پادشاهی ، (بالعموم روم ایلی‌یه قوماندا ایتملکم) ارادهٔ شفاهیه‌سنی تبلیغ بیوردیلر . بونك اوزرینه تبلیغ عالیءِ مذکوری رؤف پاشا حضرتلرینه سویلدم ، وَ ینه روم ایلی قوماندانلغی وظیفه‌سنی درعهده ایلدك . ایزلادی ایله صوفیه بیننه سوق ایدیله‌جك طابورلرده هنوز حرکت ایتمکده ایدیلر . ایشته بوطابورلردن یتیشه بیلنلر ، بر طرفدن ایزلادی جهتنه وَ قمارلی قول اردوسنك صاغنی وَ کیروسنی محافظه‌یه وَ صوفیه‌یه کوندرلمکده اولوب ، بر طرفدن‌ده هنوز کیتمکده ایدی . عاجزلری دخی خطوط مدافعه‌یی وَ خصوصیله بیلمدیکم قمارلی وَایزلادی جهتنی سیر سریع ایله بر کره کوزدن کچیروب ، بعده مرکز خطوط قوماندا اولان ادرنه‌یه عودت ایتمك اوزره ، صوفیه‌یه کلمش ایدم . ورودمده . قمارلی قول اردوسنك صوفیه ایله اتصالی منقطع اولوب صوفیه‌ده اوطریقی کشاد ایده‌جك قوت اولمدیغی ؛ وَ قمارلی قول اردوسی ایسه بوحالده ینه صوفیه‌دن استمداده قیام ایدوب وَمدخر ارزاقی‌ده اولمیوب، کیرودن عسکر یتشنجه‌یه قدر . چونکه کندوسی صوفیه طریقنی آچمق صددنده بولنمدیغندن، اول امرده ارزاقسزلقدن رجعت مجبوریتنده بولنه‌جغی آکلاشیلمسی اوزرینه، آرتق قمارلی وَایزلادی جهتلرینه کیتمك امکانی قالمیه‌رق . وَقمارلی الدن چیقدقدن

صکره صوفیه‌نك دوچار اوله‌جغی مخاطرات‌ده کوزه چارپه‌رق ، عموم‌قوماندانلق صفتیله آتیده کوریله‌جك حاله کوره خط مدافعه‌یی واحوال حربیه ایجاباتنی ، مراجعت وقوعنده ، آنی آننه قوماندانلره تبلیغ ایتمك اوزره ، ادرنه‌یه کلدم. بعده ۱۸ کانون اول تاریخیله رؤف پاشا حضرتلری دشمنك تعرضاتنه دائر مقاومت اخطاراتندن صکره. (بنده‌کزك دخی ادرنه‌ده‌می اقامت ویاخود . بالذات قوماندا‌ده بولنمق اوزره ، ایلرویه‌می حرکت ایده‌جکمی سؤال ایلدیلر. بو تاریخ مذکورایله ویردیکم جوابنامه‌ده : « عموم‌قوماندانلق صفتیله روسجقدن صوفیه‌یه قدر ممتد اولان وروسیه‌نك هدف تعرضی بولنان خطوط مدافعه‌نك مرکز قوماندانسی نره‌سی اوله‌بیله‌جکنی ؛ ودشمنك نقطهٔ تعرضی معین ویاخود جهات سائره‌ده اصول متارکه اجراسی قابل اولسه ، بنده‌کزك اوحالده تعرضه قارشو بولنان فرقه‌یه کیده‌رك ، و آرتق جهات سائره قوماندانلرینك وقوع بوله‌جق مراجعتلرندن مستریح اوله‌رق ، اووقت خصوصیت قوماندا وظائفیله مشغول اوله‌جغمی ؛ ومحاربه‌نك حال حاضری دشمنك حرکات تعرضیهٔ متحده‌سنه قارشو حرکات اتحادیهٔ تدافعیه استدیکنی ؛ وقزانده وقوع بوله‌جق برمعاملهٔ حربیه‌نك درحال صاری نصوحلر و قپوجق دربندینه توفیقی لازم کله‌جکنی ؛ وبوایسه مرکز خطوط تلغرافیه اوله‌بیلان بریرده بولنوب ، ساعتی ساعتنه هرطرفه اجرای اوامر ایله ممکن اولدیغنی ؛ ودشمنك شمدی بلونه کبی برمشغولیتی اولمیوب ، خطوط تدافعیه مرکزینه متوجه اولدیغندن ، بوموقعك مراجعتك فردایه تأخیری غیرجائز اولدیغنی ؛ وذاتمه برلوا قوماندانسی بیله ویرلسه درعهده ایله‌فخر ایدنلردن اولوب. لکن عمومیت قوماندا صفتنی حائز بولندیغم حالده ، بر جهت قوماندانلغنه حصر ذات ایدوبده نقاط سائره‌نك اجوبهٔ مراجعتی تأخرندن توجه ایده‌جك مسئولیتی عهده‌کار اوله‌میه‌جغمی ؛ وهم ایلرو موقع دینلمش ایسه‌ده ، بونك‌ده نره‌سی اولدیغنی آکلایامدیغمی ؛ وعمومیت قوماندا اوزرمده اولدقجه ، ادرنه‌دن بشقه مرکز قوماندا اولمدیغندن . بورادن شو آرالق آیرلق ، دولت وملته حالا بر تهلکه استعدادی ویرمك اعتقادنده اولدیغم جهتله ، ممکن اولمیه‌جغنی ؛ وعموم‌قوماندانلق دیکریه احاله بیورلدیغی حالده ، نره‌یه امر اولنورسه کیتمکه حاضر اولدیغمی » عرض ایلدم . آندن صکره ۲۰ کانون‌اول تاریخیله رؤف پاشا حضرتلرندن آتی الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم : « ایلرویه طوغری دخی عزیمت . ومواقع نجیبیه بالذات

نظارت ایتمدری فائده بخش اولور کبی خاطره کلمکده وَ کمکلر آرزو ایتمکده ایسه‌ده ، ینه ایشك ایجابنه کوره حرکت بیورلمسی نیاز اولنور .]

جوابی : [مواقع ایجابیه‌یه بالذات نظارت چاکرانم ، فرمان بیوریلیور . شمدی بالواسطه نظارت ایتمیورم . مع مافیه ایزلادی‌یه کیدرسه‌م ، خط تلغرافی اولمدیغندن ، بش آلتی کون هیچ برموقعدن خبر آلمم ؛ وَ دشمنك حرکات دائمهٔ تعرضیه‌سنه بر مقابلهٔ تدافعیه‌ده بولنه‌مم . بنده‌کزك مرکز خطوط اولیان بر موقعده بولنیشیم ، بو محاربه‌یه اك فجیع صورتله نتیجه ویره‌جك بر حالی تولید ایدر . مواقع ایجابیه‌دن مقصد عالی نه اولدیغی تعیینده دخی مترددم . مواقع معلومه‌دن قارلی بوکون ، اکردونکی محاربه قزانلمدیسه، ترك اولنه‌جقدر . دیکر عریضه‌مله یازدیغم وجهله، صوفیه‌نك تعلیمات خصوصیه‌سی دخی معلومدر . اکر ایزلادی وَیا پتریچوه وَیا قپوجق وَیا صماقو مواقعندن برنده بنده‌کزك وجودم ملتزم ایسه ، محلنی تعیین بیوریکز ، وَ عمومیت قوماندانی‌ده آخرینه احاله ایدیکز ، شمدی حرکت ایده‌یم . ایشك ایجابی بحثنه کلنجه ؛ روسجقدن صمقووه قدر ممتد اولان خطوط تدافعیه‌مزه ، ادرنه‌دن بشقه مرکز قوماندا اولمدیغنی . بتکرار اخطار ایدرم .]

جوابی: [بزم ذات عالیٔ آصفانه‌لرندن رجامز ؛ قارلی اردوسنك وَصوفیه جهتنك امنیت و سلامتی حقنده بعون‌اله بالذات همت‌و نظارت علیهٔ آصفانه‌لرینك مصروفیتی اولوب ، بو بابده تدابیر وَ تشبثات لازمه‌نك اجراسنه غیرت و همت بیورلمسی .]

جوابی: [ایزلادی وَپتریچوه طرفلرندن‌قارلی‌یه ، وَیاخود‌اهتماندن صوفیه‌یه وَ اورادن قارلی‌یه کیتمکلکم ایسه ، بوراسنی تصریح بیوریکز .]

جوابی: [اشعار عاجزانم خاطره قبیلندن ایدی . عمومیت قوماندا عهدهٔ علیه‌لرینه مودوع وَمحول اولدیغندن ، وَایشك ایجابی البته ذات عالیلری دها ایو بیله‌جکندن ، اقتضای حال‌ومصلحته کوره حرکت ، وَنره‌ده بولنملری لازمایسه، اوراده اقامتده بالوجوه مختار بولندقلرینی عرض ایدرم] .

لکن بنده‌کزك ایلرو کیتمك بحثنده‌اولان بومخابره‌م ، تصلسه سمعمه یونه . رؤف پاشا حضرتیرله بینلرنده‌کی ضدیتدن منبعثدر کبی ، اسماع و القااولمدیغندن، وَ معروضمك عسکرلك وَ حقیقت جهتی قطعاً‌قاله آلنمدیغندن . تألیف بین مقصد

عليسيه . ايكنجى كاتب لبيب افندى حضرتلرى بالذات ارادات شفاهيهٔ سنيه‌يى تبليغه مأموراً ادرنه‌يه كلدى . بنده‌كز دخى بو مسئله حقنده‌كى تبليغات سنيه‌يه جواباً [رؤف پاشا حضرتلريله بر تضاد ومنافرت اولميوب ؛ مسئله ، عموم وخصوص قوماندانلقلرك و وظائفك تفرق وتعيننده‌ن ، عبارت اولديغنى] عرض ايتدم . نهايت ، ۲۳ كانون اولده ، پازارجقده بولنان فؤاد پاشا حضرتلرى بر تلغرافله . [شاكر پاشا اردوسندن برچوق عسكرك كويلره واطرافه طاغلديغنى ؛ وشاكر پاشا اردوسنك پازارجغه پك يقين كلديكنك روايت اولنمسى اوزرينه . تحقيق ايچون آدم كوندرديكنى ؛] وديكريله . [مقدماً طونه شرق اردوسندن مارقوه وبونوا وپترنچه‌يه قويديغمز مصطفى رمزى پاشا لواسنى ، شاكر پاشا پترنچه‌ده براقه‌رق ، دها دشمن كلمكسزين وكورمكسزين ، رجعت ايلديكنى ؛ ومصطفى رمزى پاشا لواسى . ساعت دردن آقشامك اون برينه قدر پترنچ ايله مارقوه آراسنده‌كى بوغازده محاربه ايدرك ، دشمن هيچ برشى استفاده ايده‌مه‌مش اولديغى حالده ، پترنچه‌نك شرق طرفنده‌كى يوكسك بر تپه‌يه دشمنك بر آز عسكرى چيقمسى اوزرينه ، شاكر پاشا اردوسندن قونيلان بر طابورك رجعت ايلديكنى ؛ ومؤخراً . او كيجه ساعت سكز راده‌لرنده . مصطفى رمزى پاشايه ، شاكر پاشا طرفندن . پترنچه‌نك تركيله رجعت امرى ويرلديكنى ؛] بيلديرمسى اوزرينه . عاجزلرى ده ، [بالتحقيق اكر صحيحاً شاكر پاشا اردوسى پازارجغه اينه‌يور ونقاط معينه‌يى طوتميور ايسه . بهمه‌حال طوتديرمغه غيرت ؛ واوله‌مديغى تقديرده ، وضعيت حربيه‌يى دكشديرمك لازم كله‌جكندن ، آكا كوره سريعاً طاورانلمق اوزره بو كيفيت ايدلمسى لزومنى] اشعار ايتدم . وبو خصوصى ، معلومات اولمق اوزره . رؤف پاشا حضرتلرينه ده يازدم .

ينه تاريخ مذكور ايله فؤاد پاشا حضرتلرى : [شاكر پاشا حضرتلرينك يول بوزوق اولديغندن ، بر لوا اوتلق كوينه وبر لوا ماچقه‌يه قويوب ، اوچ لوا ايله يوه‌پراد قربه‌سنه كلمش اولديغنى ؛ و اوتلق كوينى جهتك محافظه‌سى ايچون بر لوا عسكر استمداد ايدوب ، اكر معاونت ايدر ايسه‌كز بر اردويى فلاكتدن قورتارسكز ، ديمش اولديغنى ؛ ومصطفى رمزى پاشا لواسندن قطعاً معلومات ويرمديكنى] يازمسى اوزرينه ، عاجزلرى ، [درحال پازارجقده بولنان طقوز طابورك آلتيسى آلوب . اوتلق كوينه بالذات كيتمسى امرينى فؤاد پاشايه ويرديكمى] بيلديرديرك . فؤاد پاشانك تلغرافنامه‌لرندن استدلالاً ، شاكر پاشانك ثباتسزلقندن بحث ايتدم .

فؤاد پاشانك شاكر پاشا حقنده اولان تلغرافنامه‌لری اوكون آقشامه قدر تمادی ایتدی ، وَاحتمالكه مقامات عالیه‌یه‌ده عرض ایلدی . بونك اوزرینه سعد پاشا حضرتلری ، بعض تبلیغات سنیه‌یی بیان ایتمك ازره ، بنده‌كزی ما كنه‌باشنه دعوت ایلدی. تبلیغات مذكوره‌نك بومبحثه عائد فقراتنك خلاصه‌سی: [شاكر پاشانك ترپچ وَایزلادیده دخی ثبات ایده‌میوب ، تاتار پازارجغنه طوغری چكیله‌جكی ؛ وَعسكرینك برقسمنك شورایه بورایه طاغلدیغی آكلاشیلدیغی ؛ وَ بوحاله نظراً دشمنك یقین وقتده تاتار پازارجغنه طوغری كله‌رك شمندوفری ضبط ایدوب ، آندن صكره ادرنه‌یه ، وَبلكه ادرنه‌یی‌ده براقه‌رق ، دها ایلرویه كله‌جكی ؛ وَشاكر پاشانك ابتدا قمارلیده ثبات ایده‌مامسنه ، وَاورادن رجعت ایتدكدن صكره ، محافظه‌سنه مأمور اولدیغی نقاطی محافظه ایده‌میه‌رك ، عودتی اختیار ایلمسنه حسن تعبیه وَاداره‌یه كافل باشلرنده برقوماندان بولنمامسی‌ده برسبب اولدیغی ؛] بیان ؛ وَبوندن صكره ، مصلحت حاضره‌یه متفرع برطاقم مهالك تعداد اولنه‌رق ، نهایتده ، [بوتهلكه‌یی دفع ایده‌جك سزسكز ، وَ حرب مركزنده وَ وقوعاتك اطراف جریاننده بولنوب وَ قوماندایی اله آلوب . ایجابنه كوره تعرض وایجابنه كوره تدافع ایده‌جك وَ ایتدیره‌جك سزك امریكزدر . بناءً علیه ادرنه‌ده اقامت و مخابرته حصر مشغولیت كافی دكلدر . ایمدی بو امرك وصولی متعاقب بلاتأخر حركت وَمواقع حربیه عزیمتله ، قوماندایی وَحركت عسكریه‌یی اصلاح ، وَبوزیلان عسكری تنظیم ایتمكز ارادهٔ قطعیه اقتضاسندندر » بیورلدی . عاجزلری دخی بوكا جواباً :[ذات اقدس خلافتپناهی‌یی بحضور ایدن احوال متأسفه‌دن] عرض شكایتله ، [شیبقه‌دن بروسنك تعبیه‌سنده معلوماتم اولمیوب رجعتلرده‌دخی دخیل بولنمدیغی ؛ و. قوماندان اولان كیمسه‌نك خطوط قوماندا مجمعنده بولنمسی قاعدهٔ عسكریه امرایتدیكندن. ادرنه‌یه آنك انچون كلدیكمی ؛وَبرموجب ارادهٔ سنیه ، یارینندن اعتباراً ، او یوز اوتوز طابورك قسم اعظمنی تشكیل ایدن شاكر پاشانك یننه كیده‌جكمی ؛ وَاوزاده بولمدیغم حالده ، آرتق عمومی قوماندانلغك قوماندا سنك شامل اولدیغی یرلردن قطعاً مسئول اولمیه‌جغمی ؛ وَ شیبقه‌دن روسجقه قدر ، ظهوری ملحوظ هرنوع احواله كوره ، امر قوماندایی برینك تنظیمی اقتضا ایده‌جكندن ، بنده‌كز شاكر پاشا فرقه‌سی نزدینه كیده‌سه‌م ، صماقویه كلمكده اولان صوفیه فرقه‌سنه بیله قوماندا ایده‌میه‌جكمی ؛ وَهرشقه بیك

جان ایله راضی اولدیغمدن ، سلطنت سنیه‌نك سلامتی بنده‌کزك قتمی جهتده بولنمقلغی لزومنی احساس ایدر ایسه، اوزایه قوشه‌رق کیده‌جکمی؛ و حتی بالقان غرب قوماندانلغنه تعیین اولنسان صفوت پاشا حضرتلرینك معیتنده بیله بالاستخدام شاکر پاشانك شمدیکی قوماندانلق صفتنی . کمال اشتیاق ایله درعهده ایده‌جکمی؛ وشوقدرکه بنده‌کزك موقع حربه عزیمتم، بوحالده وظیفه‌سنی بالطبع ایفا ایده‌میه‌جکم عمومیت قوماندانلغندن ، مطلقا عفویمه موقوف اولدیغنی؛ و بورادہکی ایشلر مرکز ایشلری اولمیوب ، ماکنه باشنده هر جهته آنی آنه حرکات عسکریه‌یی تبلیغ اولدیغندن ،حسیات چاکرانه‌مه‌کوره اکرخط تدافعی بوزیلور ایسه، مواقع سائره‌دن قطع نظر، قزاندن پراصادم دربندینه قدر مواقع عدیده‌ده بولنان عسکرمزك احوالنی تطبیق و تنظیم ایتمك، و آنلری حسب‌المعقول ایله چکمك لابد اوله‌جغندن . وشو صره‌ده بالطبع برکنارده بولنه‌جغم جهتله ، بوتنظیماته موفق اوله‌میه‌رق. بالاخره نظر حضرت پادشاهیده‌ینه مغضوب. وحقیقتی کلا- تمقده ممکن اوله‌میه‌جغی حسبیله، نزد ملتده دخی منفور و محجوب قاله‌جغمدن، بویله اولمقدن ایسه، شمدیدن عمومیت قوماندانلغی برینه توجیهله یازارجغه حرکت چاکرانه‌م فرماننك احسان بیورلمسنی. کمال تضرع و ابتهال ایله عرض ایلدیکمی ؛ وحالبوکه مهم ونازك و وخیم اولوب، بنده‌کزك یاپه‌بیله‌جکم ایش، یالکز صحبت مخصوصه‌ده آلاییله جکم فرقه‌یی قورتارمقدن ، وآنی حسن استعمال ایده‌بیلمکدن عبارت قاله‌جغندن ، وآنلرده‌او غراشورایکن. وسائط مخابره‌نك امکانسزلغی جهت سائره‌جه‌بك بیوك تهلکه‌لر اعداد ایده‌جکی اعتقاد قویسنده بولندیغمدن. اکر عمومیت قوماندانلغندن سلب ایدلمکسزین مطلقا عزیمتم فرمان بیوریلور ایسه، نهایتده حمل قباحتله ناموسسز- لغی طاقمقدن ایسه شمدی ناموسمله و آغلیه آغلیه استعفا ، ومرحمت مسلمهٔ حضرت پادشاهی‌یه التجا. واراده سنیهٔ جوبیه‌سنه انتظار ایتدیکمی) عرض ایتدم.

بو تلغرافنامه‌یه‌قارشی، مقام سرعسکریدن شو تلغرافنامه‌یی آلدم: (جواب مشیر- یری مزایاسی محاط علم عالی اولندی. حالك وخامتی. وبوندن صکره اجرا اوله‌جق حرکات عسکریه‌نك هر برا صاب وفرعنك دولت علیه‌نك مسئلهٔ حیاتیه‌سنه مربوطیتی جهتیله، ذات دولتلرینك قوماندہ باشنده بولنمرلری؛ وبرطرفدن بوزلغه یوز طوتان عسکرك تنظیمی. ودیکر طرفدن طوپلیجه بروضعیت حربیه تحتنده اولمق اوزره نقض لازمهٔ تدفیعه‌یی تحکیم بیورمه‌لری تحت اهمیتده اولوب. و خصوصیله اون کونه

قدر احوال حربیه‌نك بعض تدابیر مخصوصه ایله بر نتیجهٔ مفیده‌یه اتصالی مأمول قوی ایسه‌ده. بومدتی بر قضا وَتهلکه‌دن مصون وَقلعه‌وَادرنه‌یی دشمنك تجاوزندن مأمون اوله‌جق صورتده کچیروب، اشبو نتیجهٔ مأموله‌نك حصولنه مانع اوله‌جق وسیله وبهانه‌یه محل براغلمامق دخی بالفعل وَبالخاصه امر قوماندایه سعی بلیغ ایدلمسیله حاصل اوله‌جغی جهتله، عمومیت قوماندایه عائد وظائف شمدیلك مقام سر-عسکریدن اداره اولنمق اوزره، ذات داورانه‌لرینك تاتار بازارجغی ایلروسنده‌کی مواقع حربیه‌یه عزیمت، وَ اورالرده موجود اولدیغی اشعار عالیلرندن مستبان اولان یوز اوتوز طابور قدر عسکر، مدافعه‌یی وَعند الایجاب تعرضی تأمین ایدر بر قوهٔ کافیه‌اولمغله، بونك بر وفق مطلوب تعبیه وَاداره‌سیله دفع تجاوزات‌وَمکاید اعدایه همت، وَ ادرنه‌نك ترتیبات عسکریه‌سی احمد ایوب پاشا حضرتلرینه محول اولدیغندن، اشبو تلغرافك وصولنده اورادن حرکتله مواقع حربیه‌یه عزیمت قلنمسی با ارادهٔ سنیه تبلیغ قلنور.) اشته رؤف پاشاحضرتلرینك بو تلغرافنا-مه‌سیله بنده‌کزك قوماندام دائره‌سنك، ایزلادی ایله صمقو بیننده طابوراعتباریله عندالحساب اولوقت بولنمق لازمکلان یوز اوتوز طابورك بولندیغی مواقعه تخصص ایلدیکی آکلاشیلور. حال بوکه بو دائرهٔ قوماندا، بالقان عرب قوماندانلغی عنوانیله، با ارادهٔ سنیه صفوت پاشا حضرتلرینه احاله اولنمش اولوب، مشارالیه‌ده اووقت بازارجقده بولنمقده ایدی؛ وَبنده‌کزك عرضم ایسه، (مادامکه بازارجقدن ایلرو کیتمکه مأمورم، اوحالده مرکز تلغرافی اولمیان بریردن محل سائره‌یه. حال حاضر حکمنجه، قوماندا ممکن اوله‌میه‌جغندن؛ هانکی فرقه‌یه کسب اتصال ایدر ایسه‌م، آکا قوماندا ایده‌بیله‌جکمدن؛) عبارت اولدیغی حالده. رؤف پاشا حضرتلری سائر محللرك قوماندا‌سنی کندولری درعهده ایدرك، بنده‌کزه صفوت پاشاحضرتلرینك قوماندانلغی دائره‌سنی توجیه وَاحاله ایتدیردیلر. آنك اوزرینه. کندولرینه آتی الذکر تلغرافنامه‌یی عرض ایلدم: (ارادهٔ سنیه مضمون جلیلی بالاطراف معلوم چاکری اولدی. دیکر بر عریضه‌مله پراصادم دربندندن صمقو یه‌قدر یوز اوتوز یدی طابور وار دیو عرض ایلدم ایسه‌ده، بونلر نقطهٔ واحده‌ده مجتمع اولمدقلرندن؛ وَخطوط تلغرافی ایله یکدیکرینه مربوط بولنمدقلرندن؛ ظن دولتلری کبی، بازارجقدن ایلرویه کتدیکم حالده، بونلرك قوماندا‌سنی درعهده ایتمش اوله‌مم وَ ایده‌مم. بنده‌کزك شمدی یالکز یاپه بیله‌جکم ایش، برابریمه

آلاجغی فرقه‌نی قوماندا ایتمکدن عبارتدر . وَ پراصادم دربندندن صماقویه قدر اولان طابورلرکه ، بونلر پراصادم دربندی وَ عورت آلان وَ اوتلق کوبی وَ ماچقه وَ پوپیرام وَ بلکه دها کرولری نقاطیله قوجق دربندی وَ اهتمن وَ صماقو وَ بازارجق وَ فلبه مواقع عدیده‌سنده‌کی عسکرلردر ، بونلره قوماندا ایده‌جك ذات دخی بازارجقده بولنملیدر . بناءً علیه بنده‌کز ، مادام که دها ایلرویه کیده‌جکم ، آنلره‌ده قوماندا ایده‌میه‌جکمی ؛ وَ یالکز هانکی فرقه‌یه کسب نسبت واتصال ایدرایسه‌م ، آنك قوماندا‌سیله مکلف قاله‌جغمی ؛ رسماً عرض ایدرم . وَبو عریضهٔ تلغرافیهٔ چاکرانه‌مك دخی جوابنی آلمینجه حرکت ایده‌میه‌جکم معروضدر) .
آندن صکره ، ایرتسی صباح رؤف پاشا حضرتلرندن ٢٤ کانون اول تاریخیله آتی الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم : (٢٤ کانون اول تاریخلو تلغرافنامهٔ دولتلری آلندی . وَعمومیت قوماندا وَسائره حقنده مطالعه وَ اشعار عالیلری معلوم اوله‌رق ، ایلرویه تشریفه مسارعت علیه‌لری موجب شکران اولوب ، برموجب ارادهٔ سنیه اقتضای حاله همت بیورلمسی رجاسنه مسارعت اولندی .) بو تلغراف جوابی ، یالکز تاتار بازارجغی ایلروسنده‌کی منشأ بحث اولان شاکر پاشا فرقه‌سی قوماندا‌سنه تعیینمی بیلدیرمکله ، بنده‌کزده جواب آتی‌یی عرض ایلدم : (فرمان ، ذات حضرت ولی نعمتی اقدسکدر . شمدی ترن مخصوص سپارش ایدرك حرکت ایلدم ، وَ شاکر پاشا اردوسنك تنظیم احوالی حصولنه قدر ، پراصادم دربندندن صماقویه قدر ممتد خطوط مدافعه‌یی ، بالقان جهت غربی قوماندانلغنه تعیین اولنان صفوت پاشا حضرتلرینه ، عرض ایتدیکم وجهله ، ترك ایدیورم ، وَ بنده‌کز شاکر پاشا فرقه‌سی قوماندانلغنی دیکر ارادهٔ سنیه ظهورینه قدر درعهده ایده‌جکمدر) . اشته عمومیت قوماندانك ترکی وَ رؤف پاشا حضرتلرینه احاله‌سی خصوصی ، بو اساسه مستند اولوب ، کافهٔ مقامات عالیه‌یه وَ مواقعه‌ده ، عموم قوماندانلغك رؤف پاشا حضرتلرینه احاله بیورلدیغنی ، رسمی تلغرافنامه‌لر ایله . بیلدیردم .

سلیمان

§

پاشای مشار الیه حضرتلرینك بتكرار تقدیر عالیلریدر .

فی ٦ جمادی الاولی سنه ٩٥ وفی ٢٦ نیسان سنه ٩٤ یوم چهارشنبه ١)

س ٨ — ابالقان خط مدافعه‌سنك الدن چیقارلماماسی چاره‌سنك سریعاً استحصالی امر قطعیسنی آلدیغكز كبی . ایلك صكره‌كی جواباً آلدم ایچون یوردیغكز . امخابره‌نك فقرهٔ اخیره‌سنده ، بالقان خط مدافعه‌سنك الدن چیقارلماسی چاره‌وترتیبنك اجراسی‌ینه امر بیوردلدیغی .) بیان بیوریلیورسكز . بو اوامره امتثالاً نه حركت وتدبیر بیوردیكز ؟

ج — اول امرده تدبیرم ، قزانلق قول اردوسنی یرنده طوردیره‌بیلمك ایدی . بونك ایچون هم قزانلق قوماندانی شاكر پاشا حضرتلرینه ، وهم صوفیه قوماندانلغنه طرفندن عسكر سوقیله « طاش كسن » طریقنی آچمغه سعی ایلملری امرینی ویردم . وشاكر پاشا قول اردوسنك معیناتی اولمدیغی اولجه بیلدیرلدیكندن ، طریق آچیلنجه‌یه‌قدر یرنده طوردیره‌بیلمك ایچون . یتریچوه طریقیله یارارجقدن یكمهاد سوقی چاره‌سنده چالشدم . لكن شاكر پاشا حضرتلری ذاتاً مقدملری‌ده قزانلق‌یی تركه بهانه‌جو اولدیغندن ، « طاش كسن » طریقنك آچیلمسی امر اهمنه قطعاً التفات ایتمیوب ، برایكی كون رجعت حاضرلغنده بولنه‌رق ، ١٩ كانون اول تاریخنده ، وقتیله طونه شرق اردوسی طابورلریله تأمین قلنان یتریچوه طریقندن رجعت ایتمش ؛ وصوفیه طابورلرینك ، طاش كسن طریقنی آچمق ایچون . ایتدكلری محاربات . برفائده‌یی مفید اولمامشدر . مشارالیهك بو رجعتی خصوصنی آنجق ٢٤ كانون اول تاریخنده خبر آله‌بیلدیكمزدن ، او تاریخه قدر صوفیه‌یه تعرض امری ویرلمكده ایدی . آرتق قزانلقنك ترك موقع ایتدیكی خبر آلندقدن صكره ، ذاتاً صوفیه قوماندانی عثمان پاشا حضرتلری ده مقاومت امكانسزلغنی بیلدیردیكندن ، چاره‌سز پراصادم دربندیله صماقو بینی طوتلق صورتنه توسل اولندی . چونكه ایزلادینك تركی ایچون دخی شاكر پاشا اسكندر پاشایه امر ویرمش ؛ وصوفیه قوتی ، قپوجق ایله صماقو ، وقزانلق قوتی ، پراصادم ایله قپوجق آرالرینه تعبیه قیلنوب ، طونه شرقندن كلان طابورلرله‌ده اولجه برطاقم نقاط مهمه طوتمش اولدیغندن . بو صورتله ایكنجی برخط مدافعه تشكل ایتدی .

---

١) بوكون مرحومك نزدینه كلان هیئت استنطاقیه‌یه شریف افندی نامنده برذاتك دها التحاق ایتمش اولدیغی ، استیضاحات ابتدائیه نسخهٔ مطبوعه‌سنده و یوم مذكورده ایراد اولنان سؤاللر زیرنده موضوع اضادن آكلاشلمشدر .

٣٩ — دشمنك بالقانی کلی قوتله مرورنده ، شیبقه قوتنك ادرنه اوستنه
چکیله‌بیله‌جك بر حالده بولندیرلمسی لزومی میدانده اولدیغندن ، بو لزومه قارشو
نه تدبیر اتخاذ بیورلدی ؟

ج — دشمنك بالقانی کلیتله مرور ایتدیکی زمانده بن عمومیت قوماندادن معفو
ایدم . اوتلق کوینه کیتمش ایدم . وشیبقه قوللك قوماندانی . رؤف پاشا
حضرتلری عهده‌سنده ایدی . بناءعلیه تدبیر اتخاذی منفرداً بکا عائددر .

بوندن اولکی تدبیرم ایسه ، خسته‌لرینی وآغرلقلرینی ادرنه‌یه کوندرملری
مرضی ویرمکدن عبارت ایدی . آنی‌ده ویردم . معرفیه بو امری ویردیکم وقتده
دخی ، ینه خط مدافعه‌ده ثبات ومقاومت ایله مکلف ومأمور ایدم .

٤٠ — شیبقه قوماندانی احمد ایوب پاشا حضرتلری اولجه بو مخابره‌یی
بیلدیرمدیمی ؟ بیلدیردیکی حالده ، نه کونه تدابیره تشبث بیورلدی ؟

ج — شیبقه قوماندانی احمد ایوب پاشا حضرتلرینك بیلدیردیکی ماده ، صغوقدن
شکایت ایدی . بوکا جواباً ، معلومات موقعیه حسبیله ، بعض مطالعه بیان ایتدم .
حتی بو مخابره نتیجه‌سنده ، بالمناسبه (شیبقه‌دن چکلمك فکرنده اولمیوب . ویله
بر امر آلسه‌بیله اعتذار ایده‌جکنی) بیلدیرمش ایدی . وبو مخابره نتیجه‌سنده ، (ضوبیرك
نصفنك اردوکاهه واورته قولده‌کی عسکرك خلك ینه آلدیرلمسنی) کندویسنه
اشعار ایلدیکم حالده ، (عسکرك افکاری بوزیلور) ، معذرتیله رد ایتدیلر ایدی .

٤١ — قارلی موقعی روسیه‌لو طرفندن جبهةً وصربیه‌لو طرفندن جناحاً تهدید
آلتنده بولندیغی حالده ، آنلرك تبدیل حال وموقع ایتملری لازم کلمزمیدی ؟

ج — قارلی فرقه‌سی عجبا ترك موقع ایتسه‌لر ایدی‌که ، نته‌کیم مؤخراً
ایتدیلر ، قارلی نقطه‌سندن دها نافع و بالقان غربنك کلیدی اولمیور دها
بر مأمون ومستحکم نقطه‌سی بوله‌بیلملری محتمل ایدی ؟ مادامکه خط مدافعه
محافظه‌سیله مکلفیت تحتنده بولنمیور ایدی ، عجبا هانکی نقطه‌یه چکیلسه .
تعرض وظیفه‌سیله مکلف دشمنك جبهةً تهدیدندن قورتیله‌بیلور ایدی ؟
مادامکه قارشومزده دشمن بولنه‌جقدر ، جبهه تهدیدی دائم و باقیدر . قارلینك
جناحاً صربلو طرفندن تهدید اولنمسی ایسه ، واقعه غیرمطابقدر . قارلینك
صول جناحنده لتقوه و طوروق و شهر کوی مواقعی وار ایدی . بونلر الده
بولندقجه قارلی موقعی ، جناحاً هیچ بر وقت تحت تهدیدده اوله‌مز . قارلی ترك

اولدقدن صکره دشمنه ممر آچلمش. وَ خطوط تعرضیه‌سنه کذرکاه کوسترلمش دیمك اوله‌جغندن؛ وَ آندن کیروده قارلی کبی اویله کلیدلك وظیفه‌سنی ایدر بر موقع مهم بولنمدیغندن؛ قارلی ترکندن صکره طریق اسیر، ادرنه‌یه چکلمك ایدی. چونکه قارلینك ترکی حالنده صوفیه‌نك الده طوتیلمه‌سی، ممکن اوله‌مز ایدی. خصوصا که صربلونك‌ده حرکات عسکریه اجرا ایتدیکی بر زمانده مستحیل ایدی.

س ۱۲ — شرق اردوسندن کلان آلتمش طابور، صربلولره قارشو صوفیه‌نك مدافعه‌سیله قارلینك تأمین خط مواصله‌سی مقصدینه مبنی اولمق حسبیله، صوفیه‌یه جمع ایدلمکده وَ مع‌مافیه قپوجق دربندینه دخی تقویت ویرمکه احتیاج وار ایکن، اورایه یتیشه بیلان قوتك بر قسمنی آییروب شهر کوینه. وَ دیکر قسمنی کوستندیل جهتنه کوندرمکه سبب نه‌در؟

ج — شرق اردوسندن بالقان خط مدافعه‌سنك تقویه‌سنه تخصیص قلنان آلتمش طابوردن اون بری قزان کچیدی محافظه‌سنه افراز اولنوب، باقی قرق طقوزی برموجب امرو قرار ایزلادی ایله صوفیه بیننده مواقع مناسبه‌یه تعبیه اولنمقده ایدی. قارلینك صوفیه ایله اتصالی منقطع اولدیغی تاریخده، بونلردن دردی ایزلادینك تأمینی ایچون براصادم دربندینه، وَ آلتیسی قارلی اردوسنك خط رجعتنی وَ جناح یمینی محافظه ایچون پتریچوه وَ مرقوه وَ بونوه موقعلرینه کوندرلمش، وَبشی اوکیجه صوفیه‌یه واصل اولمش اولوب، اوچی‌ده، صوفیه‌یه کلمك اوزره. اهتمام ایله صوفیه آراسنده ایدی. اون طابور وارنه‌ده واپور، وَ سکز طابورك بر آزی یانبولیده شمندوفر انتظارنده وَ بر آزی یولده، آلتی طابور قپوجق دربندنده، اوچی فلبه وَباقی دردی‌ده بازارجقده ایدی. شو تفصیلاتدن آکلاشیله‌جغی اوزره. یتشدیریله‌بیلان قوت، قارلی فرقه‌سنك تأمین حالی ایچون استعمال اولنه‌رق، پتریچوه وَ ایزلادی وَ صوفیه‌یه وَ قپوجق دربندینه سوق ایدلمشدر. طونه شرق اردوسندن نقل اولنان طابورلردن. شهرکوینه عسکر سوق ایدلمدی. وَطونه شرقندن، بالقان غربنه سوق اولنمق اوزره. ۱۸ کانون‌اول تاریخیله درسعادته کلان طابورلرك، ا آصف وَ ابراهیم پاشا ایله لشقوفچه جهتنه مأمور اولدقلرینی؛ وَآنلره بدل

درسعادتدن طابور كوندره‌جكنی ، رؤف پاشا حضرتلری ، ۲۰ كانون اول تاریخلو تلغرافنامه‌سیله ، بیلدیردی .

س ۱۲ — روسیه‌لو وَ صربلو علیهنه اوله‌رق شهر كوینك اون طابور قدر عسكرله مدافعه‌سی قابلمی ایدی؟ دكل ایدیسه، نیچون صوفیه‌یه اهمیت ویرلمیوبده، نه یچه بیلن قوت شهر كوینه كوندریله‌رك . هم و قوت ، هم قارلی وَهم‌ده صوفیه مخاطره‌یه دوشورلدی ؟

ج — شهر كویی علیهنه متوجه روسیه فرقه‌سی اولمیوب ، اورایه كلان دشمن صربلولر ایله بلغارلردن مركب ایدی . طونه شرقندن یتیشه بیلن طابورلری‌ده صوفیه‌یه سوق ایتدیكمزی . بوندن اولكی سؤالك جوابنده تصریح ایتدك . اوجهتله ، صوفیه‌یه اهمیت ویرلمامسی مسئله‌سی، صرف بهتاندن عبارت قالور. حتی شهر كوینك طوتیلمسی بیله ، صوفیه وَقارلی‌یه ویریلان اهمیتك حكمی اقتضاسندندر. چونكه شهر كویی الده اولمدیغی حالده، دراغمان بوغازی وَطوروق موقعلرینك حتی ترك اولنمسی طبیعی بولندیغندن. بوحالده دشمن صوفیه اووه‌سنی جولانكاه ایدر ایدی ؛ وَصوفیه اووه‌سنك امنیتی مختل اولدیغیله لتقوه وَ قارلی موقعلرینك طریقِ مواصله‌سی منقطع اوله‌رق ؛ ارزاق و مهمات جلبی مخاطرهٔ عظیمه تحتنده قالور ایدی ؛ بناءً علیه مادام كه قارلی موقعی الده‌در، آنك صول جناحنی تأمین طبیعی ایدی . بونكله برابر، شهر كوینك طوتمسی دولتجه مقرر ایدی. صربلولرك اعلان عصیان ایتدكلری. ۲ كانون اول تاریخلو. وَ آقشام ساعت ایكیدن صكره ، برتلغراف ایله رؤف پاشا حضرتلری بیلدیردی . صربه قارشو اولان قوتمز ایسه ، شهر كوینده بریچق ، وَ نیشده بش طابور ، و میترویچه‌ده برطابوردن عبارت ایدی . وقتیله بورالرده اولان بش اون طابوری ، صربك حالندن امنیتلو بولنه‌رق، — بونه‌یه امداد ایده‌جكم — دیو، محمدعلی پاشا حضرتلری آلوب، اورخانیه‌یه كتورمش ایدی. صربلونك بغتةً كوستردیكی حركت حربیه اوزرینه، عاجزلرینه، اتخاذ تدابیر مقاومت اولنمسی، امر اولندی. بن ایسه، اوتاریخده هنوز هزارغرادده . وَطونه شرقندن بوجهته نقلی امر اولنان طابورلری تحریك ایله مشغول ایدم . بوامر اوزرینه ، — اوتاریخده الده بولنان بریوقجه‌یی ترك — ایله — اوزاده‌كی طابورلرك طوروقه وَطوروقده‌كی طابورلرك شهر كوینه كلمسنی — صورت موقته‌ده تدبیر ایدرك ، كیفیتی ، ٤ كانون اول تلغرافنامه‌م ایله . مقام سر عسكری‌یه

عرض ایتدم. ٥ کانون اول تاریخیله آلدیغم جوابنامه، [تدبیر واجرا آت عاجزینك تصویبی] ایله ، [بیان تشکر] دن عبارت ایدی. حال بوکه ٥ کانون اول تاریخیله کافهٔ مقامات عالیه ایله مقام سرعسکری یه تقدیم ایتدیکم تلغرافنامه‌ده ، [نیشك وَشهر کوینك دشمنك کلیتله مقاومتدن عاجز اولدقلرینی؛ وَ پلانغه‌ده‌کی ایکی طابورك ثبت احتمالنك جای اشتباه بولندیغنی؛ وَشهر کوینی طوتمق ایچون قوتنك اون بش طابوره ابلاغی لزومنی ؛ وَ قپوجقده بولنان نجیب پاشا قومانداسنده‌کی بش طابوری شهر کوینه طوغری تحریك ایتمك خصوصنی] عرض ایلدم . بونك جوابی ایسه درسعادتده ۷ کانون اول تاریخلو تذکرهٔ قائممقامی ایله آلدم. تذکرهٔ مذکوره خلاصهٔ مندرجاتی: [نیش ایچون پرزریندن ١) مرتب اولوب طاغیدلمش اولان عساکر معاونه‌نك ینه تحشید و سوقی ایچون بتکرار باب عالی‌یه عرض اولنه‌جغنه ؛ وَشهر کوی محافظلرینك اون بش طابوره ابلاغی ایچون شمدیلك حاضر طابور اولمدیغندن ، وَبوندن بویله تشکیل ایدیله‌جك طابورلر پیدرپی صوفیه‌یه کوندریله‌جك اولوب، صوفیه جهتی‌ده قوماندای عاجزیده بولندیغی حسبیله ، شهر کوی قوتنك حد لازمنه ابلاغی ایچون اجرای ایجابی عاجزلرینه حواله قلندیغنه دائر هیئت مشاورهٔ حربیه قرارینی] بیاندن عبارت ایدی. وَرؤف پاشا حضرتلری طرفندن ، عاجزلرینه ، اوکون وَایرتسی کونی ، تبلیغ اولنان قرار دولت ، [شهرکوی وَنیشك محافظه‌سندن] عبارت اولوب ، حتی عثمان پاشا حضرتلری عهده‌سنه فریقلك ایله شهر کوی قوماندانلغی دخی بو قرار اوزرینه عرض ، وَ ارادهٔ سنیه‌سنی استحصال ایلدی . آنك اوزرینه صوفیه قوتنی تزیید ایچون نجیب پاشا رفاقتیله کوندریلان بش طابورك شهر کوینه ؛ وَمیرلوا راشد پاشانك‌ده ، وسائط نقلیه‌سی تدارك اولنه‌بیلان بش طابور ایله ، صوفیه‌یه حرکتلری امری ویرلدی. حتی شهرکوی متصرفنك شهرکویندن صوفی‌یه ، رونه چکلمك ایچون یازدیغی تلغرافنامه ، رؤف پاشا حضرتلری طرفندن عاجزلرینه کوندریلوب . آنك اوزرینه کندولرینه وقوع بولان مراجعه نتیجه‌سی اوله‌رق ، عثمان پاشا حضرتلرینی فریقلك ایله شهر کوی قوماندانی

---

١) « استیضاحات ابتدائیه » نك مطبوع نسخه‌سنده «پرشتنه» دن ، وَمطبوع تلغرافنامه وَ محررات رسمیه دفترنده « پرزریندن » دینلمش ، وَ مرحومك بو تلغرافنامه‌یه اساس اولان ٥ کانون اول سنه ٩٣ تاریخلی وَ ٢٩١ صیره نومرولی تلغرافنده دخی، «پرزریندن» قیدی کورلمش اولمغله ، بوصورتله تصحیح ایدلمش در.

نصب ایلدیلر . ١١ کانون اول تاریخلو بر قطعه تلغرافنامه ایله ، ینه کرك نیش وکرك شهر کویی حقنده ، ٧ کانون اول تاریخلو تذکره‌ری مندرجاتی ، تأیید ایلدیلر . شهر کوینه طابور ترتیب و ارسالی دولتجه مقرر اولدیغنه دائر قرار دولت ، بوقرارکی استشهاداتدن قطع نظر . مابین همایون باش کتابت جلیله‌سندن آلنان تلغرافنامهٔ سنیه‌ده دخی مصرحدر : [دونکی کون صربلولر شهر کوینه بر ساعت مسافه‌ده واقع استحکامله هجوم ایله آلتی ساعتدن زیاده محاربه اولدیغی ؛ وقدرت طوپ و اوچ طابور عسکرله نیشوانی کچه‌رك ، شوسه‌یی ضبط و پلانغه ایله شهر کوی مخابراتنی قطع ایلمدیله ، پلانغه‌ده‌کی ایکی طابور عسکرك اوراده قالدیغی ؛ شهر کوی ایچون مرتب طابورلر کیتمدیکندن ، اوراده واستحکاملرنده بولنان اوچ مستحفظ طابورینك تهلکه‌ده بولندیغی ؛ متصرفله مجلس اداره‌دن شمدی مابین همایونه کلان تلغرافده بیان اولنمغله ، تدبیرینك تعجیلی و اتشمه قدر نتیجهٔ تشبثك بیلدیرلمسی ارادهٔ سنیه اقتضاسندندر .] یوم مذکورده ایسه ، شهر کوینه تحریك ایدلمش اولان نجیب پاشا طابورلری ، صاری برونه کلمش اولدقلرندن ؛ اوکیجه آرام ایتمکسزین ، شهر کوینه حرکت ، و مواصلت ایلدیلر . وصربلونك هجومی اوزرینه پلانغه‌نك الدن چیقدیغی ، رؤف پاشا حضرتلرینه یازلدقده ، کندولرندن آتی الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم : [١٥ کانون اول تاریخلو تلغرافنامهٔ دولتلری کمال تأسفله مطالعه اولندی . نیشك صوفیه ایله تأمین اتصالی . پلانغه موقعنك الده بولنمسنه ، متوقف ایدوکی معلوم عالیلری بولندیغندن ، موقع مذکورك استردادی چاره‌سنك استحصالی همم جلیلهٔ دولتلرندن رجا اولنور .] والحاصل ، شهر کوینك طوتلمسی دولتجه مقرر اولوب ، عاجزلری ده اوقرارك اجرا مأموری ایدم . بوقسه ، سزك دیدیککز کبی ، بن کندی رأی وکیفمك حکمنه تابع اولوبده امرونهی ایتمدم . و خط مدافعه‌نك محافظه‌سی امری دائم وباقی اولدیغنه ، شهر کوی موقعنی الدن چیقارمه‌مق طبیعت مصلحت اقتضاسندن ایدی .

س ١٤ — آصف پاشا حضرتلری فرقه‌سنك کوستندیل جهتنه یالکزجه مأموریتی ، نه مطالعه‌یه مبنیدر ؟

ج — آصف پاشا حضرتلرینه منسوب فرقه‌دن سلانیك جهتنه تحریك اولنان قوت ، آلتی طابوردن عبارتدر . فرقه‌نك باقی طابورلری . یازارجق جهتنه

كلدى ، وَ او آلتى طابورى ده بن مأمور ايتمدم . صربلونك ، اعلان عصياننده صكره ، قوصوه جهتنك كسب ايتديكى اهميت اوزرينه ؛ سلانيكده‌كى يدى طابورى بالاستصحاب ، درسعادتدن‌ده درت طابور ترفيق اولنه‌رق ، آصف پاشا حضرتلرينك قوصوه جهتى قوماندانلغنه مأموريتى دها عاجزلرى درسعادتده ايكن تنسيب وتصويب ايدلديسه‌ده ، مشاراليه وارنه‌ده واپور انتظارنده ايدى . چونكه طونه شرقندن بحراً نقل اولنه‌جق طابورلرك اركابى ايچون وارنه‌يه آنجق درت واپور كوندرديلر . بونك كفايتسزلكنى ، دها واپورلر كله‌دن رؤف پاشا حضرتلرينه عرض ايدرك ، زياده واپور كوندرلمسنى نياز ايتدم . كوندريله‌جكى وعد اولندى ايسه‌ده ، فعلياتى ظهور ايتمدى . نهايت ، ١٣ كانون‌اول تاريخنده آصف پاشا حضرتلرى استانبوله كله‌بيلوب ، ١٤ كانون اول تاريخلو بر تلغرافنامه ايله ، رؤف پاشا حضرتلرى ، (مشاراليهى ، ١٦ كانون اوله طوغرى ، برموجب قرار درسعادتدن مرتب درت طابور ايله ، قوصوه جهتنه كوندره‌جكنى) بيلديردى . حالبوكه طونه شرقندن كلان طابورلردن درسعادتده قالان آلتيسنك پازارجق جهتنه ورودى انتظارنده ايكن ، رؤف پاشا حضرتلرى ٢٠ كانون اول تاريخلو تلغرافنامه‌سيله ، (آصف پاشا حضرتلرى برابر كتورديكى آلتى طابورى وَميرلوا ابراهيم پاشايى برلكده كوتورمك ايچون پك زياده رجا ايتديكندن ، ضرورى موافقت اولنوب ، قوصوه‌يه اعزام اولنمق اوزره بولندقلرينى ؛ وَ آنلرك يرينه ، درسعادتدن طابورلر حاضرلتديرمقده اولديغنى) بيلديرمش ايدى . وَينه مشاراليهدن ٢٣ كانون‌اول تاريخيله آلديغم تلغرافنامه ، (آصف پاشا حضرتلريله درسعادتدن حركت ايدن ايكى طابور . وَ سلانيكدن ترتيب اولنان آلتى طابور اسكوبه تحشد ايتمكده اولديغنى) مبين ايدى . صربلولر ايسه او تاريخده كوستنديله طوغرى صارقمقده بولندقلرندن ؛ وَ كوستنديل بوغازينى وَ پلانغه‌يى طوتمق . اوزالرك محافظه‌سى ايچون عاجزلرنجه اهم كورينوب ، صربلولرى اسكوب اووه‌سنه ايندير مامكى صواب بولديغمدن ؛ (كوستنديله طوغرى اسكوبدن برآز طابور كوندرلمسى) اخطارينى ، رؤف پاشا حضرتلرينه ، ينه تاريخ مذكورايله مؤرخ تلغرافنامه ايله ، يازمش ايدم . ايشته آصف پاشا حضرتلرينك مأموريتى ، وَطونه شرق طابورلرينك قوصوه‌يه حركتى ، وجه مشروح اوزره وقوع بولمشدر .

§

پاشای مشارالیه حضرتلرینك بتکرا تقریر عالیلریدر

فی ٧ جمادی الاولی سنه ٩٥ وَ فی ٢٧ نیسان سنه ٩٤ پنجشنبه

س — دشمن بالقانلره تعرض ایلدیکی یعنی بالقانی زورلایوب کچدیکی حالده ، قزلی قوتی وَسائر او جهت بالقانلرنده متفرق بر حالده بولنان قوای عسکریه نك حین حاجتده یا ادرنه یاخود استانبوله چکیله بیله جك بر موقعه رجعتی ایچون ، اولجه تدابیر مقتضیه اتخاذ وَ تصمیم بیورلمش اولملیدر . بو تصمیمات نه دن عبارت ایدی ؟

ج — بم مرکز سلطنتدن آلدیغم امر ، خط مدافعه نك صوك درجه یه قدر محافظه سندن عبارت ایدی ؛ وَ بو محافظه یه خدمت اولمق اوزره ، ادرنه ده بر احتیاط اردوسی ترتیب اولنمقده اولوب ، احمد ایوب پاشا حضرتلری ده بو اردونك قوماندانلغنه تعیین قلنمش ایدی . بویله کیروسنده احتیاطی اولمیان بر خط طویل مدافعه ایچون یاپیله جق تدابیر ایسه ، دشمنك نره دن هجوم ایده جکنی وَ قنغی نقطه یی هدف تعرض اتخاذ ایده جکی خصوصلرینی بیلمکه ، وَ آکا کوره خط مدافعه اوزرنده متحشد قوتلرك حرکاتنی تنظیمه موقوف ایدی . بنم عمومیت قوماندانی ترك ایلدیکم تاریخ که ، ٢٣ کانون اول آقشامندن یعنی ٢٤ کانون اول کیجه سندن اعتبار ادر ، ایشته او تاریخه قدر دشمنك هدف تعرضی بزجه نا معلوم ایدی . بونك ایچون ، دشمن هر قنغی جهته بیغناق ایدر وَ حقیقی تعرض کوسترر ایسه ، دیکر جهتلرك حرکاتنی آکا کوره تنظیمدن ؛ وَ دشمن بر طرفدن زورلیوب ، کچمکه موفق اولدیغی وَیا اوله جغی آکلاشیلدیغی حالده ، مناسبت موقعیه سنه کوره خط مدافعه اوزرنده کی طابورلری سیر سریع ایله ادرنه وَیا استانبول جهتلرینه چکه بیلمکدن بشقه ، بجه تدبیر نامتصور ایدی . عموم قوماندانی تارخ ترکمه قدر هر ساعت هر نقطه دن اخذ معلومات ایله مشغول ایدمکه ، آکا کوره دیکرلرینه اقتضا ایدن امری ویره یم .

دشمن بالقانلری زورلیوب کچدیکی حالده نه یپمق لازم کله جکی حقنده کی مطالعهٔ خصوصیه می ایسه ، هیئت مشاورهٔ حربیه نك بو بابده بیلدیریلان مطالعه سنه قارشو ٢٠ تشرین ثانی تاریخیله ، جواباً عرض ایتمش ایدمکه اوده : [اله جهتندن قرق اللی طابورله بالقانك اوته یوزینه کچوب ، دشمنك حرکاتنی استقبال ایله ، ادرنه وَ درسعادت محافظه سنه شتاب ایتمکدن ؛ وَ او وقت دخی متصور

اولدیغی وجهله . ایزلادی ایله صوفیه دَشهر کویی آره‌سنه بر چوق طابور دها صقیشدرمامقدن « عبارت ایدی. حال بوکه ۲ کانون اول تاریخلو آلدیغم امرنامهٔ قائمقـامی ، ینه هیئت مشـاورهٔ حربیه‌نك قرارینی مروج ایدی . وَ آنك اوزرینه‌ده طونه‌شرقندن کلان طابورلر ، خط مدافعه اوزرینه سوق ایتدرلدی. رؤف پاشـا حضرتلریله ۱۸ کانون اول تاریخیله وقوع بولان مخابره‌لو تلغراف جوابنده، « دشمنك کوستره‌جکی حرکته وَهدف تعرضنه کوره حرکات اتحادیهٔ تدافعیه لزومنی ؛ وَ برطرفده وقوع بوله‌جق معاملهٔ حربیه‌نك دیکرینه توفیقی وجوبنی » بیلدیرمش ایدم. مع‌مافیه صوفیه وَ پتریچوه وَ جواری ایچون مرتب طابورلر ، قارلی قول اردوسنك خط رجعتنی محافظه وسیله‌سیله مکلف اولوب پتریچوه وَ جواری طابورلری اقتضا ایدن مواقعی طوتمشلر ایسـه‌ده ، صوفیه مرتباتی هنوز پیدرپی سوق اولنه‌بیلمکده ایدی؛ وَ، شیبقه قول اردوسی ایچون قوة‌الظهر اولمق اوزره، فلبه‌ده اون لتی طابور جمعی اقصای امل ایدیسـه‌ده ، شرقدن کلان طابو لردن آنجق اوچ طـابور بولندیره بیلمك ممکن اولوب . رؤف پاشا حضرتلری درسـعادتدن ترتیبنی وعد ایتدیکی طابورلری ارسـاله موفق اوله‌مامش ایدی. عموم خط مدافعه احتیاطی اولمق اوزره ادرنه‌ده متشکل اردو ایسه، هیچ وجوده کلمدی؛ وَرؤف پاشا حضرتلری ۲۲ کانون‌اول تاریخلو تلغرافنامه‌سیله یقینده عسکرسوق وارسال ایده‌جکنی تکرار وعد ایلدی ایسه‌ده بوندن‌ده اثر ظهور ایتمدی . بوحالك داعی اوله‌جغی وخامت ، مرکز سلطنتده بولندیغم وقت ایجاب ایدن محال عالیه‌یه عرض اولنمش ایدی . حال بوکه شبندن بشقه برجواب رسمی آلنمدی .وَبوثبات‌فکر مخصوصیله، رؤف پاشاحضرتلرندن ۲۰ کانون اول تاریخیله «مرکز قوماندانی ترك ایله بالذات خط‌مدافعه اوزرنده‌کی مواقعه عزیمت ایتمکلکم » وَ ۲۲ کانون اول تاریخلو تلغرافنـامه‌سیله « ادرنه‌ده بولنه‌جق احتیاط اردوسندن ماعدا حرب اردوسنه کیتمك‌اوزره طابورلرسوق اولنه‌جغی » اخطارینی آلدم . ۲۳ کانون اول تاریخلو تلغراف ایله‌ده. رؤف‌پاشـا حضرتلری ، « پازارجق ایلروسنه حرکتمه وَعموم قوماندانلغك کندوسنه احاله قلندیغنه دائرارادهٔ سنیه شرفتعلق ایتدیکنی » بیلدیردی. ینه لیاقه‌مز کوره‌ده. رؤف پاشا حضرتلری دخی حاضراولدیغی حالده، بعض اخطارات عالیه‌یه عرض‌ایتدیکم جوابنامهٔ تلغرافیده : «خط تدافعی بوزیله‌جق اولورسه، عسکری‌حساب معقول

ایله چکمك لابد اولدیغنی) بالمناسبه عرض ایتدم. آندن صکره قوماندا رؤف پاشا حضرتلری عهده‌سنده بولندیغندن، نه تدبیر ایتدیکنی کندوسندن سؤال ایده بیلورسکز. تدابیر کلیهٔ اساسیه ذاتاً مرکز سلطنتدن اجرا اولنه کلمکده اولوب. بز خط مدافعه محافظه‌سنه مأمور، وکیروده تشکیلی مقرر قوهٔ احتیاطیه‌دن اون دشمنك تجاوزی احتمالنه قارشو. تجاوز ایده‌جکی جهت عسکرینی رجعت ایتدرمکه؛ وَجهات سائره قوتلرینی او نسبت و حساب ایله چکدرك، هر طرفك حرکتنی یکدیکرینه توفیق و تنظیم ایله، اقتضاسنه و مناسبت موقعیه‌سنه کوره ادرنه وَ استانبول جهتیرینك محافظه‌سی اغورنده قدرتمز نسبتنده صرف توان ایتمکه مجبور ایدك. لکن دشمنك بو تعرضی حرکتی حیننده عموم قوماندانلق موقعنده رؤف پاشا حضرتلری بولنمقده ایدی. بوندن اول ایسه، هنوز صوفیه‌یه قوت جمعیله، وَخط مدافعه‌نك تقویه‌سیله مشغول ایدك. بزده خط مدافعه محافظه‌سیله مکلف ایدك، وَدها درسعادتده ایکن، بر هفته‌یه قدر حالمزك کسب ایده‌جکی وخامتی عرض ایله، اعتذار ایتدیکم حالده، ینه خط مدافعه‌نك طه‌تلسندن بشقه جواب ویرمیان ارکان دولت؛ البته دشمنك زورلیوب کچمسی تقدیرنده دخی بر تدبیر مطالعه ایتمش اوللی ایسه‌لرده، ٢٩ کانون اولنه قدر بوکا دائر بر امر ورأیلری آلنمدی. نهایت یوم مذکورده ساعت بشده، وَ شیقه‌نك اسارتندن یتمش بر ساعت صکره. ادرنه‌یه چکلمك امری ویرلدی. بزده آندن صکره خط مدافعه اوزرنده‌کی فرقه‌لره تبلیغ امر ایتدك.

س $\frac{}{١٦}$ — خط مدافعه اوزرنده اولوب شیقه اسارتندن صکره ادرنه‌یه چکلملری امری ویریلان فرقه قنغی موقعلرده اولوب موجود قوتی نه ایدی؟

ج — شاکر پاشا قومانداسیله اوتاق کوی وَجوارنده قرق بش طابور؛ وَثابت پاشا حضرتلری قوماندا‌سیله قپوجق وجوارنده طقوز طابور؛ وَعثمان پاشا حضرتلری قوماندا‌سیله صماقو وَجوارنده یکرمی آلتی طابور؛ وَپازارجقده فؤاد پاشا حضرتلرینه مربوط اولمق اوزره میرلوا عزمی پاشا قوماندا‌سیله قزدربندنده بدی طابور؛ وَفلبه‌ده فریق علی پاشا حضرتلرینه مربوط اولمق اوزره پراصاده دربندی وعورت آلانده اسکندر پاشا قوماندا‌سیله، یکرمی طابور وار ایدی. بونلرك قمارلی رجعتندن مقدم علی الاصول کوندرملری لازمکلان ژورنالی. بنده‌کز حرکت اوزره بولندیغمدن طولایی، الده ایده‌مدم. چونکه ادرنه‌یه ٩ کانون اولده کلوب ١١ کانون اولده

ادرنه‌دن صوفیه‌یه متوجهاً حرکت ایلدم ؛ صوفیه‌یه وصولم کونی دخی قارلی اتصالی منقطع اولوب آندن صکره‌ده قارلینك رجعتی وقوع بولمسی اوزرینه جمله‌سی تبدیل موقع ایله حرکت اوزره بولندیلر ؛ حتی صوفیه‌یه عثمان پاشا حضرتلری ایله تجمع ایدوبده صماقویه رجعت ایدن فرقه، آنجق شیبقه‌نك اسیر اولدیغی ٢٦ کانون اولده صماقویه کله بیلدی ؛ بناءً علیه بر منتظم ژورنال تقدیمنه آندن طولایی هیچ بری موفق اوله‌مدی . آنجق فریق وَلوا پاشالرك تقریر شفاهیسی وَمشهوداتك دخی تصدیق وجهله ، پازارجق وَ فلبه‌ده بولنان یوز اون اوچ طـابورك، غیر از فراریان، اوتوز ایله اوتوز بش بیك راده‌سنده موجودلری، اولدیغنی او وقت تقریر ایتمش ایدك . چونکه طابور اعتباریله عندالحسـاب یوز یکرمی طقوز طابور اولمق لازم ایکن باقی اون آلتی طابور کاملاً طاغلمش ایدیلرکه بونك بر قسمی روم ایلینك مستولای اعدا اولمق اسـتعدادینی آلان ممالك اهالیسی طابورلری وَ بر آزی‌ده معاونه ایدی . آندن ماعدا، بو یوز اون اوچ طابورك موجود قدیمنك دخی همان ثلثندن زیاده‌سی طاغیلوب سـلانیکدن اسـتانبوله قدر یاییلدیلر . وَ بر خیلوسی دهـا ادرنه تخلیه‌سـندن مقدم ادرنه‌یه کلدکلری مؤخراً ایشیدلدی . حتی یالکز سـلانیك اسکله‌سنه سکز بیك کشی ایندیکی صورت موثوقه‌ده مرویدر .

ایشته فرقه وَ لوا قوماندانلرمزك بو غیر منتظم اقسام عسکریه‌لری غلبه‌لغمك بالفعل مجتمعاً قوماندا‌سنی درعهده ایتدیکم کونـ که کانون ثانینك ایکنجی کونیدرـ مهالکمزك درجاتی تقـدیر ایدرك ، ایرتسی اوچنجی کونی، لوا وَ فرقه‌لری تنظیم ایله ، هیئت اردویی بر ضبط و ربط قوی تحته آلمق آرزوسنده بولندم ایسه‌ده ، دشمنك دوام ایدن تعرضی بوکاده میدان مساعد براقمدی .

س ١٧ — بونلرك ادرنه‌یه چکلمـلری ایچون ویریلان امرده نه صـورت وَ طریق ایله چکیله‌جکلرینه دائر بر صراحت وارمیدر ؟

ج — بو فرقه‌لر ، ادرنه‌یه تعرضه دوام ایدن دشمن قارشوسنده ، اویله آیرو آیرو چکیله میه‌جکلرندن ، اول امرده فلبه ایلروسـنده بولنان اسکندر پاشانك طابورلری فلبه‌یه ؛ وَ اوتلق کوی وَ قیوجق وَ صماقو جهتلرنده بولنان طابورلر دخی پازارجغه اجتماع ایتمك لازم ایدی . بونلر کانون ثانینك برنجی کونی آقشـامنه قدر اجتماع ایدرك ٢ کانون ثانیده فلبه یاننده کی قاضی کوینه

کلندی . وَ اورادن قلعه‌یه چکیلان طابورلر ایله اتصال حاصل ایلدی . آندن صکره قلعه‌یه درت ساعت مسافه‌ده واقع استانیمقه طریقیله خاصکوی اوزرندن کیدلمکه قرار ویریلوب ، فرقه‌لره‌ده استانیمقه‌یه چکلملری امری اعطا قلندی . وَقوهٔ موجودهٔ عسکریه‌مز قاضی کوی ایله قلعه بیننده برلشدیکندن آرتق طرف عاجزیدن رأساً قوماندا ایدلمکه باشلاندیغی جهتله ، فرقه قوماندانلری عاجزلرینک تنظیم و ترتیم وجهله حرکت ایتمکه مجبور ایدیلر ؛ وَاویله باشلو باشنه ادرنه‌یه طوغری کیده‌مزایدیلر . مع مافیه دشمن ده قویمیورمز یا . . بونلر ایچون ویریلان امر ، یالکز استانیمقه‌یه چکلملری ایچون ایدی .

س ۸ — بو فرقه‌لر مطلوب وجهله استانیمقه‌یه چکیله بیلدیلرمی ؟

ج — بوفرقه‌لرچکلمك ایچون آلدقلری امره رعایت ایتمدکلرندن، برقسمی استانیمقه‌یه کلمکه موفق اوله‌مقسزین بوزوله‌رق طاغلره چکلدیلر ؛ بر قسمی‌ده کلدیلر . اول امرده دمداره تعیین قلنان رجب وَشاکر پاشافرقه‌لری، تعیین قلنان وقتده قاضی کویندن حرکت ایتمدکلرندن، رجعتی تأخیر ایلدیلر . آندن‌صکره دکرمن دره‌یه فؤاد پاشا حضرتلری یانه کلدکلرنده‌دخی بی لزوم توقف و آرام ایدوب، بعده رجب پاشا حضرتلری ، فؤاد پاشانك طلبی اوزرینه، موقتاً کندی قومانداسنه آلدیغی عزتی وَ مصطفی رمزی پاشالر لوالرینی دکرمن دره‌ده ترك ایتمش ؛ فؤاد پاشا فرقه‌سنك خط رجعتی محافظه‌سنه مأمور بیکر پاشاحضرتلری، یالکز نظیف بکی آلتی طابورله مرقوه‌ده براقوب . کندوسی سکز طابورله خلاف امر استانیمقه‌یه‌قدر کلمش ؛ فؤاد پاشا حضرتلری دمدار اولدیغی صفتله . هم حرب هم حرکت وظیفه‌سندن ایکن، دکرمن دره قریه‌سنك محافظه‌سی کی طورانه‌رق، قطعاً حرکت ایتمیوب دشمنك اورایه ورودینه منتظر اولمش، شاکر پاشانك استانیمقه جهتنه اولان حرکتنی تعقیبدن تغافل ایتمش ؛ شاکر پاشاحضرتلری، رفقتنده‌کی اوچ لوادن ایکیسنی استانیمقه‌یه طوغری صالدیروب، بریسیله‌ده آهسته بسته کله‌رك آره‌ده بر کویده‌قالمشدر . حاصلی، اول امرده قاضی کویندن حرکت امرینی آلدقلری ساعتده حرکت ایتمملری ؛ فؤاد پاشا حضرتلرینك شاکر پاشانك آرقه‌سندن یورومیوب دکرمان دره‌ده قالمسی ؛ رجب پاشانك کندوسنه ویریلان فرقه‌نی بلا امر فؤاد پاشا حضرتلرینه ترك ایتمسی ؛ بیکر پاشانك خط رجعتی محافظه‌یه مأمور ایکن، وَبوبابده تحریراً ویردیکم امره جواب دخی اعطا ایتمش ایکن، خط

رجعتی ترك ایدوب كیدیورمسی برطاقم نظامسزلقلری وَفنالغی دعوت ایتدیكی كبی، شاكر پاشا حضرتلرینك‌ده یاننده ایكیسی عثمان پاشا فرقه‌سنه منسوب وَبری‌ده كندو فرقه‌سندن اوچ لوا وار ایكن، مجبر عقول اوله‌جغی وجهله، كیجه ساعت بردن صكره تفنك آتمقسزین بوزیلوب دشمنك سونكی ایله هجومنه مساعد بر وضعیت پریشانیده بولنملری وَ درحال منهزماً طاغه چكلمسی استانجقه‌یه كیمسه‌نه مانع اولمش؛ وَ فؤاد پاشا حضرتلری ایسه، دمدارلق وظیفه‌سنی موقع قوماندانلغی وظیفه‌سنه تحویل ایدرك، برنده ثابت قالدیغی جهتله، شاكر پاشا ایله آراسی ذاتاً اوزامش وَ دشمن‌ده كلیت اوزره حیلولت ایتمش اولدیغندن اوده بالطبع طاغه چكلمشدر. حاصلی، شاكر وَفؤاد وَبیكر پاشالر حضراتنك آلدقلری امر دائره‌سنده حركت ایتملری، اردونك ایكی‌یه تفریقیله برقسمنك مصابیتنه، وَبر قسمنك دخی آرتق ادرنه‌یه كیده بیلمكدن قطع امید ایله طاغلره چكلمسنه سببیت ویرمشدر.

س ١٩ — عمومیت قوماندانی ترك ایلدكلری ٢٣ كانون اولنه قدر. دشمنك هدف تعرضی برجه نامعلوم ایدی، بیورلمشیدی. حال بوكه قارلی ایله صوفیه آره‌سنه دشمنك كیریشی وَ كرك شیبقه‌دن تعرضی، عمومیت قوماندا عهدهٔ عالیكزده بولندیغی زمان دكلمی ایدی؟

ج — قارلی ایله صوفیه آراسنه دشمنك كیریشی مسئله‌سنه تعرض ایجابی وَآثاری بینه‌میوب، ذاتاً شاكر پاشا حضرتلری رفاقتنده‌كی قرق اوچ طابورك جمله‌سنی قارلی‌یه طوپلایه‌رق، صوفیه جهتنده وَ دشمنه ممر اوله‌جق شینیك دره‌سنه بر طابور پرشته مستحفظی قویوب طاش كسنی دخی حلب سواری معاونه‌سنه حواله ایتمش اولمسندن طولایی دشمن استفاده ایتمش. بر روایته كوره اوچ وَروایت آخره كوره سكز وَیا اون طابور ایله لتقوه ایله قارلی آره‌سنده‌كی شینیك دره‌سندن كچن دشمنه قارشو، معیتنده‌كی قرق اوچ طابوردن بر مقدارینی بالافراز، درحال شینیك دره‌سی آغزینی طوتمق لازم كاور ایكن، صوفیه‌نك اوچ معاونه وَ مستحفظ طابورندن استمداد ایله وقت كچیروب، نهایت ١٩ كانون اولده دخی، هیچ صوفیه‌جهتنی آچمق صورتنه تشبث ایتمیه‌ك، مرقوه وَبونوه وَپتریچوده بولنان طونه شرق اردوسی طابورلرینك یانه چكلمش وَخط رجعتنی‌ده آنلره محافظه ایتدرمشدر.

حاصلی . قارلی ایله صوفیه آراسنه دشمنك کیریشی ، غیرتسزلکدن وَدقتسزلکدن استفاده دیمك اولوب ، عسکرمز چکلدکدن صکره ایسه ، دشمنك ایلرولمسی طبیعی بولنمشدر . بو وقعه کرچه بنم قوماندانلغم زماننده وقوع بولمش ایسه‌ده ، دشمنك هدف تعرضی اوجهت اولدیغنه ، دقتسزلکك دعوت ایتدیکی حال ، مدار احتجاج اوله‌مز . شیقه‌دن دشمن تعرض ایتدیکی وقتده ایسه قوماندان عمومی ، رؤف پاشا حضرتلری ایدی .

س ٢٠ — قارلی قوماندانینك تلغرافنامه‌سنده‌وَ آکا ویریلان جوابنامهٔدولتکزده صوفیه‌نك یکرمی یکرمی بش طابورله مدافعه حاله قونیلوب قصور عسکر صماقو صرتلرینه قونیله‌رق اوراده هم شوسه‌یی تهدید وهم‌ده صوفیه محاصره‌سنه معاونت اولنمق ازره مترصد بر قول اردو بولنمسی حقنده اولان معروضاتی موافق مصلحتمی ایدی ؟

ج — قارلی قوماندانی بولنان شاکر پاشا حضرتلرینك ١ کانون اول تاریخیله یازدیغی مطالعه‌نامه‌نك بر فقره‌سی (کندوسی محافظه‌سنه‌مأمور اولدیغی قارلی وَایزلادی موقعلرینی ترك ایله صماقو بالقانلرینه چکیلوب . لتقوه وَطوروق موقعلرینك دخی ترك ایدلمسی ، وَبونلردن آلنه‌جق طقوز طابوردن ماعدا صوفیه‌یه بر مقدار قوت دها علاوه وَقوهٔ جزئیه ایله قوجق دربندینك دخی محافظه‌اولنمسی) خصوصندن عبارت‌اولوب ، معمافیه بوحالده (مریخ وادیسنك دشمن‌تحت تهدیدنده بولنه‌جغنی) ده معترف ایدی . بورأیه جواباًده‌عاجزلری، (دشمنك‌مقصدی ادرنه‌پیشکاهنه طوغری ایلرولمك‌اولدیغی حالده، ایزلادی وقارلی کچیدلرینی آچیق براقوبده صوك طرفده واقع صماقو بالقانی طوتمق ، دشمنك استانبوله اولان کذرکاهنی تماشایه چیقمق قبیلندن اوله‌جغندن، وَ ایزلادی ایله صوفیه بیننده‌کی مواقعك وَخط مدافعه‌نك محافظه‌سی امر اولنوب طونه شرق طابورلری دخی اوجهته طوغرو حرکت ایتمکده بولندیغندن ، آنلرك ورودینه قدر دشمنك منع تجاوزی چاره‌سنه باقلمق حقنده‌کی مطالعه‌لرینی) ٢ کانون‌اول تاریخلو تلغرافنامه‌م ایله سؤال ایتدم . ٣ کانون اول تاریخلو یازدیغی تلغرافنامهٔ جوابی ، (قارلی موقعنك الده بولنمسی اهمیتنی) تقدیر ایله ، (طونه‌شرقندن کله‌جك طابورلرله تزیید قوت لزومنی) مشعر ایدی . دولتجه خط مدافعه محافظه‌سی مقرر وَ آنك ایچون طونه‌شرقندن طابورلر مرتب اولوب، خصوصیله طابورلرك

صوفیه‌ایله ایزلادی بیننه تعبیه‌سی مصرح اولدیغی بر زمانده ، خلاف امر وقرار شاکر پاشانك خاطره‌سنه اتباعه مجبوریت وَ ایزلادی ایله صوفیه بیننده‌کی طابورلرك صماقوِ بالقاننه چکیله‌رك دشمنی مرینچ اووه‌سنه دعوت موافق مصلحت اولوب اولمدیغنی ، سز دوشونکز . بز مرکز سلطنتدن آلدیغمز امرك حکمنی ایفایه بورجلو ایدك . اکر شاکر پاشانك کندوسنك‌ده امنیت ایده‌مدیکی خاطره‌سندن مسئول اوله‌جغمزی بیلسه ایدك، ایشك ایچنده ایکن هرچه باد آباد چکیلمکده اصرار ایدر ایدکده حاضر بوکونکی فلاکته هدف بولنمز ایدك .

س ٤١ — دشمن شینیك دره وَچوریاق جهتندن بالقانی کچدیکی زمان ذات دولتکز صوفیه‌ده بولندیکز. بر ایکی ساعت صکره محمد پاشا حضرتلرینی برابر آلوب فرار صورتنده پازارجغه چکلمکه مجبوریت ویرن نه ایدی ؟

ج — قارلی فرقه‌سنك دقت وغیرتسزلکی ثمره‌سی اوله‌رق دشمن لتقوه ایله قارلیده بولنان قرق طقوز طابورمزك آره‌سندن صوفیه اووه‌سنه ایندیکی آقشام ایدی‌که عاجزلری‌ده صوفیه‌یه کلدم. وَ او آقشام صوفیه‌یه مواصلتم لتقوه وَطوروق طابورلرینی قید اسردن خلاصه ، وَشهرکوی طابورلرینی کیرو آلمغه بزی موفق ایلدی‌که ذاتاً اوکون لتقوه‌نك خط مخابره‌سی کسلمش اولوب، ایرتسی کونده طوروق وَ شهرکوینك کسلمسی طبیعی ، وَ بو طابورلرك بالاخره آیرو آیرو اسیر دوشه‌جکلری بدیهی ایدی. صوفیه‌ده اوتاریخده اوچ طابور اولوب، بری ضبطیه معاونه‌سی، وَ دیکر ایکیسی مستحفظ وَ مستحفظلردن بری دخی عربه‌جی وَمکاریجی ایدی . شاکر پاشا حضرتلری ایسه رفاقتنده بوقدر طابور اولدیغی حالده، صوفیه‌نك معهود اوچ طابورندن ایکیسنی، منسد اولان طریقنی آچدرمق ایچون ، صوفیه قوماندانلغندن ایستیوب کندوسی آچمق غیرتندن تغافل کوستریور ایدی. حال بوکه قارلی قول اردوسی طرفندن صرف غیرت اولنمدیغی حالده صوفیه‌دن سکز اون طابوردخی کیتمش اولسه، ینه طریقك کشادی ناقابل امکان ایدی . ایشته مجرد قارلی قول اردوسنك لتقوه‌ایله کندو آرالرندن کوزکوره دشمنی کچورملری؛ وکچر ایکن عادتا تماشا ایدوب. مرورلرینی درجه‌ئ برقوهٔ تعرضیه‌سوقیله منع ممکنلرندن ایکن مهمسه‌مامالری؛ خط مدافعه‌نك بوزولمسی، وَ صوفیه‌نك ایکی جهتندن مخاطره‌یه اوغرامسنی نتیجه ویره‌جکی آکلاشیلدی وَ طونه شرق اردوسی طابورلرندن اوکیجه صوفیه‌یه واصل اوله بیلان بش

طابورك قارلی طریقنی کشاد ایچون ایرتسی کونی حرکتی امری دخی ویرلدی ایسه‌ده ، تعرض فکریله ایلرولیان دشمنك، اوفق برقوتله، یالکز بر جهتدن اوغراشه‌رق، منع تجاوزینه مقتدر اوله‌میه‌جقلری دخی طبیعی، وصوفیه اووه‌سنك وصوفیه‌نك مخاطره‌سی بدیهی ایدی . بوحالتی حس ایدرك یاصوفیه‌ده قالمق ، ویاخود قزاندن قارلی‌یه قدر کیرویه چکلدك اقتضاایدن قوتمزی ، هرنشمدیدن بازارجغه کیدرك، ادرنه جهتنه تعبیه ایتمك شقلرندن بریله حرکتمی، محمود پاشا حضرتلریله سعید پاشا حضرتلری حاضر اولدیغی حالده ، رؤف پاشا حضرتلرندن استیذان ایتدم. و(قارلینك بر کونلك یه‌جکی اولدیغی) محمد پاشا حضرتلری طرفندن خبر ویرلدیکندن ، (یرین طریق آچیله‌مز ایسه ترك موقعه مجبور اوله‌جقمزی؛ و بوحالده صوفیه‌نك‌ده محاصره حالنه کیره‌جکنی ؛ وامهن ایله طریق مخابره‌نك منسد اوله‌جغنی) عرض ایله، (اکر یرین‌ده بوزاده قوزسه‌م احوال ملحوظه حسبیله ایشم صوفیه قوماندانلغنه منحصر قالوب ، عمومیت قوماندا دیکرینه احاله بیورلدیغی حالده صوفیه قوماندانلغیله صوك نفسه قدر چالیشه‌جغمی؛ و عمومه قوماندا ایده‌جك اولدیغم حالده، طاش کسن الدن چیقدقدن صکره یکی‌خان نقطه‌سندن اهمن جده‌سنك انسدادی طبیعی اولدیغنی) بین و (بوکیجه‌دن صوفیه‌یی ترك ایتمکلکم لازم کله‌جکنی) تصریح ایتدم . وآنك اوزرینه صوفیه‌ده قالمقلغم تجویز بیورلمیه‌رق عودتم امری ویرلدی . بن اووقت عموم قوماندان ایدم . عجبا بوصفتی حائز اولدیغم حالده صوفیه‌ده‌می قالمق لازم کلورایدی ؟ بن صوفیه‌یه کلیشم ، ذاتاً قارلی‌یه و اورادن ایزلادی‌یه کیدرك، برموجب امر وقرار خط مدافعه‌یی معاینه ایچون ایدی . و برنجی خط مدافعه بووجهله خللپذیر اولدقدن صکره، آلدیغم امرموجبنجه، ایکنجی خط مدافعه تشکیلنه چالشمق طبیعی ایدی . حائز اولدیغم صفت حکمنجه بواستیذانه بیله حاجت یوغدی. لکن حقمده اجرای خصومت و اسناد مساوی‌یه بهانه‌جو اولان رؤف پاشا حضرتلرینك غرضنه محل قالمامق اوزره ، استیذان ایتمشیدم. نه چاره‌که بویله استیذان بیله ایتمشیکن ینه سؤال وخطاب اولنیوز ؟

س ۲۲ — صوفیه ایله قمارلی یولینك آچلمسی ایچون شاکر پاشا حضرتلری صوفیه قوماندانلغندن ۴ بکی طابور طلب ایتدیکی وقت ذات عالیکز صوفیه‌ده‌می ایدیکز ؟

ج — اوكون بن اهتاندن صوفیه یه كلمكده ایدم. بوطابورلری محمد پاشا حضرتلرندن ایستەمش. آندن صكرەده تلغراف دیركلری دشمن طرفندن قطع ایدلمش. عاجزلری صوفیه یه آقشامدن صكره داخل اولدم، وطاش كسن طریقنك قطعیله شاكر پاشانك ایكی طابور عسكر ایستدیكنك تلغرافنامه سنی محمد پاشا حضرتلری یدنده كوردم.

س — ذات عالیكز عموم قوماندان بولندیغكز جهتله، ومشار الیه شاكر پاشا حضرتلرینه، قوماندا سنده بولنان قوهٔ موجودەدن برمقدار عسكر سوقیله مذكور طریقك آچیلمسی ممكن اوله‌جغندن، اول صورتله اجرای ایجابنه مسارعت ایتملری ایچون، براشعاریكز وقوعبولدیمیدی؟

ج — شاكر پاشا حضرتلرینه اون بش طابور قدر عسكر آییره‌رق، یارجب پاشا حضرتلرینی ویا بردیكرینی مأمور ایدرك، طاش كسن طریقنی آچمسنی، وصوفیه ایله اتصال حاصل ایتمسنی، وقزانلق‌یولی محافظه ایتمسنی، ایرتسی كونی عودتده، اهتاندن یازدم. برصورتنی، پتریچوه طریقیله كوندرلمك اوزره فؤاد پاشا حضرتلرینه اهتاندن تلغرافله چكوب، برصورتنی دخی اهتان مدیری دلالتیله كوندردم. ذاتاً ١٤ كانون اول تاریخیله‌ده قزانلق محافظه سنی، وصوفیه محافظهٔ اتصالنی توصیه ایتمشیدم.

س — هرنه ایسه، صوفیه‌نك مدافعه‌سیله برابر او جهتده بولنان قوای عسكریه‌یی، پاسلانیك جهتندن تأمین رجعتی ضمننده، صوفیه جهتلرینه؛ ویاخود تیمور یول ایله رجعت ایتدیرلمك اوزره قوجق جهتلرینه جمع ایتمك، وبتون قوتی مركزلندرمك حاله دها مناسب برحركت اولدیغی حالده، ابتدالرنده بوكا دائر هیچ برتدبیر اتخاذ اولنمیوبده، شوجمع قوت مانوره‌سنی بیاغی فراره مجبوریت زماننه، یعنی صوفیه‌نك وقزانلیغك تخلیه‌سندن صكره‌یه قدر تأخیرك سببی نه‌در؟

ج — صوفیه جهتنده‌كی عسكری سلانیك جهتندن رجعت ایتدرمك اوزره صوفیه جهتنه جمع ایتمكدن مراد، اكرشهركوی وطوروق ولتقوه وقزانلق وازلادی موقعلرنده‌كی طابورلرك صوفیه ایله آرقه‌سنده‌كی صماقو ودونیجه طرفلرینه چكلمسی ایسه، بوسؤالدن ایكی آشوری ایراد اولنان سؤال جوابنده آنك مضرتی موازنه‌سی سبقت ایتدی. خط مدافعه‌یی ترك ایدوبده، قوجق طرفلرینه عجبا بوتعداد اولنان یرلرده‌كی طابورلری طوپلسه‌ایدك، دیدیككز كبی

تیمور یول ایله حین حاجتده رجعتلری قابل تصورمی ایدی ؟ عجبا خط مدافعه ترك اولنورده ، تیمور یول ینه امنیتده‌می قالور، ظن اولنیور ؟ تیمور یوللرخط رجعتمزك تحت محافظه‌سنده بولنسه ایدی ، حرکات عسکریه‌جه فائده متصور ایدی. هم تیمور یول ایله حرکت رجعیه اجرا اولنمزیا .. حال بوکه بزم تیمور یوللرمز ، بالقان خطنی متجاوز دشمنك ، جناحاً تهدیدنده وَ دشمن تعرضنه هدف ایدیلر . بتون قوتی مرکزلندرمك ایچون ، خط مدافعه‌یی ترك ایله ادرنه پیشگاهنه کلمکدن بشقه جهت سلامت یوق ایدی . ابتدالرنده بوکا دائر تدبیر اتخاذ اولنمویده قمارلینك وصوفیه‌نك ترکندن صکره جمع قوت اولنمسی بحثنه کلنجه : ابتدالرندن مراد نه‌وقتدر ؟ پلونه‌نك اسارتی تاریخنه قدر ، طونه شرق اردوسی ، طونه شرقنده دشمنی تهدیده مأمور ایدی . قمارلی اردوسی دخی تعرض امری آلمش ایدی، وَتعرض ایده‌مسه بیله ، خط مدافعه‌نك ترکی دولتجه ذاتاً غیرجائز ایدی. آندن صکره، یعنی ۳۰ تشرین‌اول تاریخنده، بالقان بوجهته طونه‌شرقندن آلتمش طابور نقلی اراده؛ وَ ۲ کانون‌اول تاریخلی تلغرافنامهٔ قائمقامی ایله، بوطابورلرك ازلادی ایله صوفیه یننه تعبیه‌سی تصریح اولندی. طابورلر حرکته باشلادی. وارنه‌یه‌وقتیله اخطار ایتدیکمز مقدارده واپور کوندرلمامسی، بحراً کله‌جك طابورلرك وَ شمندوفر مأمورلرینك احوال متأسفه‌سی، براً کله‌جك طابورلرك حرکتنی تأخیر ایتدیکندن؛ آرزو اولنان سرعت حصوله کلمدی. مع‌مافیه پتریچوه وَبونوه وَ مرقوه وَ دربند وَ صوفیه‌یه ۱۵ کانون اولده اون‌بش طابور تیشه بیلوب اوچ طابورده صوفیه ایله اهتمان آره‌سنده حرکتده ایدی . ایشته اوکون قمارلینك یولی منسد اولوب ایکی کون صکره‌ده ترك موقع ایلدیکندن بالضروره صوفیه ایله مواقعنده بولنان طابورلرده قوچوق ایله صماقوینه چکلمکه باشلادیلر. پلونه‌اسارتیله طونه شرق طابورلرینك صوفیه‌یه حرکتلری وَقمارلینك ترك‌موقع ایتمسی‌اوزرینه صوفیه وَتوابعی مواقعنك دخی کیرویه آلدرلمسی ، کاملاً کانون اولك برندن اون بشنه‌قدر کذران اولان وقایعدن عبارت بولنمغله، بونك ابتدالری وَ صکره‌لری نره‌سیدر ؟ وَ جمع قوتك تقدیم وَ تأخیر زمانلری قنغی زمانلردر ؟ بویله زمان ایچنده زمان تصوریله ترتیب اولنان سؤالدن طولایی ارباب انصافك محاکمهٔ فکریه‌لرینه مراجعت ایدرم .

۳۰/۲۵ — قمارلی اردوسی ترك موقع ایتدیکنی بیان بیوردیکز . بو اردو نه

مطالعه‌یه مبنی کیرو آلندی ؟ و قنغی نقطه‌لره چکلمسی طرف عالیکزدن تعیین و تنسیب بیورلمش ایدی ؟ وَ بو نقطه‌لر ایکنجی خط تدافعیمی اعتبار و اتخاذ بیورلمشدر ؟

ج — قارلی قوماندانی شاکر پاشا حضرتلرینه ، ۱۷ کانون اول تاریخیله ، (ینه صوفیه طریقنی کشاده سعی ایتملرینی . وَموفق اولنه‌مدیغی حالده پتریجوه وَمرقوه وَاوتلق کوی طرفلرینه چکلملرینی ، وَبو حالده قپوجق دربندیله پلانغه‌یه کیدن یوللری آچملرینی . وَقپوجق وَپلانغه وَازلادیده بولنان طابورلرایله ارتباط استحصال ایتملرینی) یازدم . وَمع مافیه (صوفیه قوتنک دخی طاش کسن اوزرینه تعرض ایچون حرکت ایده‌جکنی ، وَمتقابلاً حرکت ایتملری لزومنی) بیلدردم . شاکر پاشا حضرتلری ۲۰ کانون اول تاریخلو تحریراتیله ، (دشمنک کلیتله تعرضه باشلامسندن طولایی آرتق محافظهٔ خط حربدن قطع نظرله حرکت رجعیه‌یه مجبور اولدیغنی . وَ آنک ایچون قارلی موقعنی ترک ایلدیکنی) بیلدرمش وَبیکرپاشا لواسی مرقوه‌یه کلنجه‌یه قدر خط رجعتنی محافظه ایدوب مرقوه‌دن اوتلق کوینه دخی ۲۳ کانون اول تاریخیله کله‌بیلمشدر . حال بوکه مصطفی رمزی پاشانک شاکر پاشا اردوسنک پتریجوه‌یه کلیشی حقنده فؤاد پاشایه خطاباً یازیلوب برصورتی صوب عاجزی‌یه کوندریلان ژورنالی ، شاکر پاشانک غایت غیرمنتظم چکلدیکی . وکندو-سنک اردونک آرقه‌سنی آلننجه‌یه قدر دمدارلق وظیفه‌سنی ایفا ایتدیکی) بیانیله برطاقم احوالدن شاکی ایدی . شاکر پاشانک ، صوفیه وَاهتمان وَپازارجق طریقیله اوچ محلدن کوندردیکم وَبرخلاصه‌سنی درج ایتدیکم ۱۷ کانون اول تاریخلو امری آلوب آلمدیغی مجهول اولوب ، آلدی ایسه صوفیه یولنی آچمق طرفنی اختیار ایتمیوب چکلمک صورتنی تصویب ایلدیکی ، وَاوتلغرافده مندرج نقطه‌لره ، اوامر اوزرینه چکلدیکی آکلاشیلور . بوندن ماعدا . ۲۰ کانون اول تاریخیله چکلدیکمه دائر پازارجقدن کشیده ایتدیکی تلغرافنامه‌یه ۲۱ تاریخیله ویریلان جواب ینه عورت آلان وَدربند ایله قپوجق بیننک محافظهٔ اتصالنی موصی اولدیغندن ، اکر مقدمکی امر اله کچمدیسه ، ۲۱ تاریخلو تلغرافنامه موجبنجه نقاط لازمه‌یی طوتمش دیمک اولور . مع مافیه بو ایکنجی خط مدافعه ، دیدیکمز کبی ، عورت آلان وَاوتلق کویندن مرقوه‌یه ممتد اولور . قارلی فرقه‌سی ، ۲۳ کانون اولده اوایکنجی خط مدافعه تعبیرینک دال اولدیغی اوتلق کوی وَ متفرعاتی نقاطنی

طوته‌بیلوب ، صوفیه فرقه‌سی ایسه ۲٦ کانون اولده صماقویه کله‌بیلدی . ۲۳ کانون اولی کیجه‌سی ایسه ، بنده‌کز اوتلق کوی فرقه‌سی خصوصی قوماندانلغنی و رؤف پاشا حضرتلری‌ده عمومیت قوماندانلغنی درعهده ایلدك . بناءً علیه بوخط جدیده طابورلرك برقسمنك کلدیکی کونی عموم قوماندانلق دخی رؤف پاشا حضرتلرینه انتقال ایلدی ، برقسمی‌ده هنوز یولده و صماقویه طوغری کلمکده ایدیلر . اکر بوخط طوتلق غیرجائزایدیسه ، رؤف پاشا حضرتلری تبدیل امری ویره‌ایدیلر . حال بوکه خطك تقویه‌سی . و ثباتنده شك اولنان شاکر پاشا فرقه‌سنك طوردرلمسی ایچون بنده کزدن عموم قوماندانلغی آله‌رق اوتلق کوینه کوندردیلر . صوفیه فرقه‌سنك صماقویه کلدیکنك ایرته‌سی کونی ایسه ، متارکه و محافظهٔ موقع امری ویرلدی . دیمك ایسترم که بو ایکنجی خط مدافعه بیوزدیغکز خط . عثمان متارکه سوزینك تعویق ایتدیکی مدتجه تشکل ایتمش دیمك اولوب ، بوقسه برنجی خط مدافعه‌نك توکندن صکره اورایه کلنوبده مدت مدیده اوتورلمش دکلدر . حتی برنجی خط مدافعه‌نك بوزلمسنه مبدأ اولان قمارلی موقعی ترکی اوزرینه ، کیرو چاغیریلان نقاط تدافعیه محافظه‌سنده‌کی طابورلرك بیله آنجق ۲۰ و ۲۱ کانون اولده صوفیه‌یه دخوللرینك آردی آلنوب ، ۲۲ کانون اولده آنلرده صوفیه‌یی ترك ایلدیلر . حاصلی ، ۱۵ کانون اولدن صکره . قلبه او کنه کلنجه‌یه قدر ، بالقان غربنده‌کی طابورلر علی الدوام رجعت اوزرنده ایدیلر .

س ۲٦ — صوفیه‌ده کلیتلو ارزاق و برخیلی جبخانه موجود اولدیغی و دشمنك اسرادن ایدیلان تحقیقاته و موسمك ایجاباتنه نظراً محقق اولان ذخیره احتیاجنه بناءً شو احتیاجی هیچ اولمز ایسه بر مدت اولسون اشتداد ایتدیرمك ایچون صوفیه‌نك الده بولندیرلمسی لازمه‌دن بولندیغی حالده . لزوم تخلیه‌سنی کوسترن علت نه‌در ؟

ج — صوفیه قوماندان وکالتنه تعیین قلنان رشید پاشایه ، صوفیه قوماندانی بولنان عثمان پاشا حضرتلرینه دور اولنمق اوزره ، ویردیکم تعلیماتك برنجی ماده‌سی صوفیه‌ده جمع اوله‌جق طابورلر ایله مقاومت اولنمسی خصوصنی آمر ایدی . لکن صوفیه‌یه ویریلان بو امر مقاومت ، قمارلی قول اردوسنك امکان سلامتی ایله برابر . یا موقعنی و یاخود هیچ اولمز ایسه پترنچوه ایله یکی خان بیننی طوته

بیلمسنه معلق و محتاج ایدی . ۲۱ کانون تاریخیله ، صوفیه قوماندانی عثمان پاشا حضرتلرندن کلان تلغرافنامه ا روسیه‌لولر طاش کسن جهتندن وَ تقوه‌دن وَ طوروقدن یعنی اوچ قولدن سواری وَ پیاده وَ طوپچی اوله‌رق صوفیه اووه‌سنه آققده، وَ صربلولرده شهر کویی طرفندن ایلرولمکده ، وَ روسلر بلغارلردن دخی عسکر یازمقده اولوب، صوفیه موقعنك ایسه، هرطرفدن هجومه حاضرلنمش دشمنه مقاومت ایده‌میه‌جکنی ا مبین ایدی . حالبوکه قارلی قول اردوسنك اوتلق کوینه چکلدیکی ۲۱ کانون اولده تحقق ایدوب ، اوراده ده پازارجقده بولنان قوهٔ احتیاطیه‌دن ، قارشوسنده بر لوا دشمن اولدیغی حالده ، ینه فریاد کنان استمداده باشلادیغندن؛ وَ صوفیه ایله تأمین اتصالی بوحالده قابل اوله‌میه‌جغندن؛ صوفیه قوتنك قپوجق وَ صماقو جهتلرینه چکلمسی امری بعدالاستیذان ویریله‌رك، ۲۲ کانون اول تاریخیله، آنلرده چکلمکه باشلادیلر . صوفیه قولی، ۱۵ کانون اول تاریخندن اعتباراً طاش کسن طریقنی کشاد ایچون محاربات عدیده‌ده بولندی ایسه‌ده ، قارلی طرفندن صوفیه طریقنی آچمق امر اهمه تشبث اولنمامسی، آنلرك مساعیسنی حکمسز براقدی. فی الحقیقه صوفیه‌نك ذخیره‌سی وَ بر مقدارده مهماتی اولدیغندن بر درجه‌یه قدر مقاومت ایده بیلور ایدی . فقط عسکرك قسم اعظمی ، او جهتك مواقع عدیده‌سنده هزیمت ویرن مستحفظلردن عبارت ایدی . حتی صوفیه وَ قارلی جهتی فراریلرندن وَ آنا طولی خلقندن سکز بیك کشینك یالکز نفس سلانیك اسکله‌سنه ایندیکی صورت موثوقه‌ده خبر ویریلیور. روم ایلی اهالیسندن اولوب طابورجه طاغیلانلر وَ کویلرینه چکیلوب کیدنلر وَ ادرنه وَ استانبوله کلان وَ سائر سواحله اینان بلاد مختلفه عسکرلری ینه آیرو. والحاصل صوفیه‌یه اجتماع ایدن طابورلر شو حالده اوله‌رق ، صوفیه تخلیه اولنمسه روسلر آنلره قارشو برقوهٔ مناسبه ترك ایله وَیاخود صربلولره احاله ایله ، ایلرو یورویه‌جکلری ، وَ بو حالده صوفیه‌ده ترك ایتمش اولدیغمز طابورلرك یا اسیر ، یاخود صوفیه حرباً آلنورسه، محووتلف اوله‌جقلری بدیهی اولوب، دشمنه ارزاق ویرمامك فکر محصه صیه او طابورلرك اسارت وَ یا تلفلری شقنه رجحانیت ویرمك رأی عاجزانه‌مجه غیر جائز ایدی . قارلی کبی بالقان کلیدنده ثبات شقی خاطرلنمیوبده

جاده‌لر، کچیدلر کاملا دشمنه آچیق براغلدقدن صکره، صوفیه‌نک تخلیهٔ طبیعیه‌سنه سبب تحریسی موافق مصلحت دکلدر ظن ایدرم .

§

پاشای مشارالیه حضرتلرینک بتکرار تقریر عالیلریدر

فی ۹ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ وفی ۲۹ نیسان سنه ۹۴ یوم جمعه ایرتسی

س ۲۷ — بیوک بالقان اوزرنده بولنان خط مدافعه دلیك قپامق مانوره‌سندن عبارت اولوب، دشمن اورایی طولاشمه حرکتیله رجعته مجبور ایلدیکی حالده ، براصادم اوتلق‌کوی قپوجق دربندی صماقو وکوستندیله قدر اوچ یوز کیلومترو بوینده غایت پریشان بر خط مدافعه‌یی محافظه قیدیله خطا ایدوکی محقق اولان دلیك قپامق اصولنده دوام و اصرارك سر وحکمتی نه‌در ؟

ج — برنجی خط مدافعه بوزلدقدن صوکره فکر مجه ادرنه پیشکاهنه چکیلمکدن بشقه چاره‌مز یوغیدی. لکن ۱۵ کانون‌اول تاریخیله، محمود وسعید ورؤف پاشالر حضراتی حاضر اولدیغی حالده بوفکریمی عرض ایلدیکمده ، خط مدافعه‌نك طوتیلمسنی جواباً بیان و، بوندن‌اولکی سؤاللریمك جوابنده عرض‌ایلدیکم‌وجهله ، بورأیده‌یی محافظه ایچون تکرار و اصرار ایلدیلر . بزده آنك ممکن مرتبه اجراسی خدمتنی ایفا ایلدك . ۱۸ کانون اول تاریخیله مابین همایون جناب ملوکانه باش‌کتابت جلیله‌سندن وارد اولان تلغرافنامه‌نك برفقره‌سی، [ایزلادی ایله قپوجق بیننك محافظه‌سنی و مرتج وادیسنه مدخل اوله‌جق محللرك سدینی] توصیه ایتمکده‌ایدی. حتی ۲۱ کانون اول تاریخیله مابین همایون جناب ملوکانه‌یه یاور مخصوص‌ایله تقدیم ایتدیکم عریضهٔ خصوصیه‌ده : [ایکنجی دفعه طوتیلان بوخط تدافعینك دشمن هرقنغی برنقطه‌سندن زورلایوب کچه‌بیله‌جکنی] بالمناسبه عرض و اعتراف ایلدم . بو پریشان خط مدافعه‌یی طوتمق بنم قطعا ملتزم دکل ایدی. حتی دشمن شیبقه‌یی تجاوز ایتدیکی خبری آلنمسی اوزرینه ، [آرتق بو خط‌مدافعه‌یی‌ترك ایله ادرنه طرفنه چکلمك لزومنی] شدتله، ووخامت آتیه‌سنك تفصیلیله ، ۲۷ کانون اول تاریخنده رؤف پاشا حضرتلرینه عرض ایلدیکم حالده ، [متارکه واردر هرکس بولندیغی موقعی محافظه ایتسون] امرینی آلدم،

وَ ایکی کون ایکی کیجه، کرك رؤف پاشا حضرتلرینه وَ کرك صدر اسبق ادهم پاشا حضرتلرینه ، [خطك ترکیله ادرنه‌یه چکلمك لزومنی] یوز بیك سوز و کداز ایله وَ مهالکنك تعدادیله عرض ایلدیکم حالده ، نهایت اوچنجی کونی یعنی ۲۹ کانون اولده، [خطك ترکیله ادرنه‌یه چکلمك] امرینی ویردیلر. او حالده ایسه زمان کچمش وَ روس فرقه‌لری مریج وادیسنه طوغری شیبقه جهتندن ایلرولمکه وقت قازانمش ایدی . حاصلی ، ایکنجی بر خط مدافعه اتخاذی دخی دولتجه مقرر اولوب ، بز مرکز سلطنتدن آلدیغمز امرك اجرا مأموری ایدك . مع مافیه، یوقاروده عرض ایلدیکم وجهله ، او خط دخی هنوز تشکل ایتمکده اولوب. عموم قوماندانلغی رؤف پاشا حضرتلری درعهده ایتدیکی کونی شاکر پاشا فرقه‌سی وَ آندن اوچ کون صوکره‌ده عثمان پاشا فرقه‌سی آنجق خطك اوزرینه واصل اوله بیلدیلر . یوقسه ، مجرد تغلیط ذهن ایچون مرتب اولان بو سوألك فرضیاتی کبی ، آره‌ده اویله بر چوق زمان یوقدر .

س ۲۸ — صوفیه‌ده مدافعه‌یه کافی بر قوت ترکیله قصورینك حین حاجتده چکیله بیله‌جك صورتده جمعی وَ بوزلمش اولان انتظاملرینك اعاده‌سی مناسب اولمزمیدی ؟

ج — صوفیه‌نك مدافعه صورتی اختیار اولنمامسی حقنده‌کی اسبابی بوندن اوّلکی سوأللرك جوابنده عرض ایلدم. صوفیه قوماندانی اورایه جمع اوله بیلمش اولان اوتوز بر طابور ایله مدافعه امکانسزلغنی ۲۰ کانون اول تاریخلی تلغرافیله بیان ایدیور ایدی . آنك ایچون او طابورلردن برقسمنك صوفیه‌ده ترکیله صوفیه‌نك آنلرله مدافعه‌سی هیچ قابل امکان دکل ایدی.

صوفیه قوتنك ادرنه‌یه چکیله بیله‌جك صورتده جمعی وَ بوزولمش اولان انتظاملرینك اعاده‌سی بحثنه کلنجه : قارلی مخاطره‌سی باش کوستردیکی وقت ، صوفیه ایلروسنده واقع مواقع متفرقه‌ده کی طابورلره جمع اولملری امری ویرلمش ایدی . بو طابورلر آنجق کانون اولك یکرمیسنه قدر رجعت وَاجتماع ایده بیلدیلر . چونکه بر آزی حرباً رجعت ایتمشلر ایدی . بو اجتماعدن بر کون صکره، یعنی کانون اولك یکرمی ایکنجی کونی ده ، صوفیه‌یی ترك ایله قیوجق ایله صماقو آره‌سنه تحشد ایتمك اوزره چکلدیلر. وَصماقوو وَچامورلی‌یه کلدکاری وقتده، که ۲۷ کانون اول تاریخی ایدی، متارکه وَمحافظهٔ موقع امرینی

آلدیلر. مع مافیه بازارجق طرفلرینه اولدقجه تقرب و اتصاللری حاصل ایدلمش ایدی . سزك بو سؤالکز، صوفیه‌ده وقتیله بر چوق طابورلر اولمسی و بونلرك چکلمسی مسئله‌سنك بر وقت مساعده‌ده و بر زمان ایچنده اوله بیلمسی فرضیاتنه استناد ایتدرلمش ایسه‌ده ، صوفیه ایلروسنده کی طابورلرك صوفیه‌یه جمعی و آنلرك صوفیه‌یی ترك ایله ، دیدیککز کبی ادرنه‌یه چکیله بیلمك وضعیتنی آلمغه تشبثلری ، طوپی بش آلتی کون مدتدن عبارت اولوب ، صوفیه‌یه قوت ترکنك محاذیر معروضه‌سندن ناشی، ایشته او مدت دخی، بیورلدیغی کبی، ادرنه‌یه چکیله بیلمك چاره‌سی اساسنه صرف اولنمشدر .

صوفیه طابورلرینك اعادهٔ انتظامی مسئله‌سنه کلنجه : آنلرك محافظه و یا اعادهٔ انتظامی و یاخود انتظامسزلقلری اسبابنك منبعی، اوجهت قوماندانسنده بولنان محمد علی و شاکر پاشالر حضراتنك وظیفهٔ اساسیه‌سی اولوب؛ عاجزلری ایسه، ۹ کانون اول تاریخیله آقشامدن صکره درسعادتدن ادرنه‌یه واصل و بر موجب ارادهٔ سنیه ایکی کون دخی ادرنه استحکاماتی معاینه‌سیله مشغول اوله‌رق، نهایت درت کون ظرفنده ادرنه‌دن خط مدافعه معاینه‌سیچون کمال سرعتله صوفیه‌یه مواصلت ایتدمکه وصولم کونی قارلی حادثه‌سی ظهور ایتمش ایدی . هنوز یولده کچوردیکم شو اوچ درت کون ایچنده عسکری و فرقه‌لری و لوالری کورمدیکم کبی ، آنلرك محافظهٔ انتظاملری دخی اساساً جهت و فرقه قوماندانلرینه عائددر . بن ، صحیحاً انتظامسز و حتی باشی بوزوقلردن دها غیر منتظم اولان و متعدد فرقه‌لردن مرکب و اردو اطلاقنه نالایق بولنان بوغله‌لکی ، کانون ثانینك ایکنجی کونی بازارجق بروسنده و آرزو اولنمز و خاطره کلمز بر حال و هیئتده کورمکه موفق اوله بیلدم. قسم اعظمی مستحفظلردن متشکل اولان بوغله‌لکك اعادهٔ انتظامی ایسه ، کندولرینه نظامیه‌دن ضابط و اونباشی و چاوش نصب ایتمکدن عبارت اولوب ، بوده مساعدهٔ دولته و زمانه و بوقدر ضابط بولمغه موقوف ، و دها یا ابتدای ترتیب و تشکیللرنده و یاخود خط مدافعه اوزرنده بولندقلری هنکامده یاپیله بیله‌جك تدابیردن و جهت قوماندانلرینه عائد تشبثات و تشکیلاتدن معدود ایدی .

س ۲۹ — دشمن شیقه‌یی ضبط ایتدکدن صکره بازارجغه جمع ایدیلان قوتك آرتق یا ادرنه مدافعه‌سنه ، و یاخود ، هرنه طریق ایله اولورسه اولسون ، چتالجه و بولایر استحکاماتنه نقل اولنه بیلمسی ایچون تیمور یولدن استفاده اولنه‌مامسنك اسبابی نه‌در ؟

ج — دشمنك شيقه‌يی ضبطنی متعاقب بازارجغه اوّل امرده قوت جمع اولەمدی ؛ وَبوقوتك جمعنی. آنی الذکر تلغراف ايله، عرض ايتديكم حالده جواباً (متارکه وَمحافظهٔ مواقع) امرينی آلدم . شيقه دشمن طرفندن ضبط اولنديغی وقتده عاجزلری اوتلق كوينده ايدم . رؤف پاشا حضرتلرينك ٢٦ كانون اول تاريخيله وَ ساعت اونی قرق دقيقه گچه‌رك يازديغی تلغراف ، ٢٧ كانون اولی آقشامندن صكره وصل دست عاجزی اولمش ايدی‌كه تلغرافك صورتی بودر : (دشمنك شيقه بالقاننك احمدلی وَ گچی‌دره وَمفلسلر وايصوه طرفلرندن قوهٔ كافيه ايله تجاوزايتديكی مسموع ومعلوم عاليلری اولمشدر . بوحالده شيقه‌ده‌كی عسكرك دشمنی اشغال وَ ايلرويه تسلطنی منع ايچون ينه شيقه ده ثباتيمی بوقسه طوپلرله مرمياتی اخذا وَ ذخيره‌يی امحا ايليه‌رك ، ادرنه جهتنده برقوهٔ مدافعه تشكيل ايتمك اوزره ، محل مذ وره وَيا يانبولی يه ويا آخر برمناسب موقعه چكلمه‌لريمی خيرلو اولور ، ثانياً ثابت پاشا فرقه‌سی قپوجق دربندينی محافظه ايتديكی اوتلق كوی وَتاتار بازارجغی تحت محافظه‌يه آلنمش ايسه‌ده ، دشمنك قارلی طرفندن اهتمانه وَماراكديكندن قزانلق اووه‌سنه تعرض ايتمكده اولمسنه نظراً برطرفدن اوتلق كويندن اهتمانه قدر تعبيه اولنان فرقهٔ عسكريه‌مزی اورمق وحصر و تضييق حاللرينه تشبثله برابر ، صماقوبی طوتان عسكرمزك بروايله اتصالنی دخی منع ايده‌جكندن ، صوفيه‌يی تخليه‌ده اولان فدا كارلق وَ مقصود ضايع اوله‌جغی وَ بو حالده ادرنه‌ده بر قوهٔ مدافعه تشكيلی دخی قابل اوله‌ميه‌جغی وَ چونكه ادرنه‌ده بونلرك جمع و تركيبندن برقوهٔ كافيه حاصل اولورسه دشمن بويله برقوتی برطرفه براقه‌رق بای تخته طوغرو حركت ايده‌ميه‌جكی مطالعه‌لرينه بناءً تاتار بازارجغنده وَ جوارنده بولنان اهالينك سريعاً ادرنه جهتنه نقللريله وشمندوفر خطنك تخريبيله ذات دولتلرينك اوراده‌كی قوهٔ عسكريه ايله ادرنه‌يه تشريفلری وَ صماقوده‌كی عسكرك اورانی وَ كوستنديل جهتلرينی محافظه‌يه چالشملری فائده‌مزه مساعدن اوله‌جغنه نظراً بويله‌اوتوزاوچ طابورلق برقوتی الدن چيقارماق ايچون آنلرك دخی ادرنه جهتنه نقل وجمعلرينه چالشلمسی خصوصرنده رأی وَتدبير مشيريلری هيئتجه استفسار وَتعجيل اولنور .) جواباً يازديغم تلغرافنامه دخی بودر : (٢٦ كانون اول تاريخلو مابين همايوندن كشيده بيورولان تلغرافنامه‌لرينی بوكون آقشام ساعت اون ايكيده قره‌بر قريه‌سنده آلدم . بوندن اوّل .

كوندوز ساعت سكزده ، دشمنك حميدلی اووه‌سنه ايندكنه دائر ويسل پاشانك وارد اولان تلغرافی اوزرينه ، اوتلق كويندن حركت ايتمش ايدم. دشمنك شيبقه بالقانی وَ احمدلی وَ كچی دره وَ مفلسلر وَ ابصووه طرفرينی تجاوز ايتديكنی . دون اوتلق كوينه كوندرديككز جهتله ، سزدن مقدم خبر آله‌میه‌جغم طبيعيدر . شيبقه‌ده كی عسكرمز ، دشمن قزانلغی ضبط ايدرسه ، اوراده طوره‌مز . او عسكرك ، امكان مساعد اولورسه ، اسكی زغره طريقيله ادرنه‌يه چكلمسی وَ خائن بوغازی وَ فرديجده كی طابورلرك دخی ، كچی دره وَ استراقه وَ احمدليدن چكيلان طابورلرله برلشوب ، يانبولی‌يه تحشيدی اقتضا ايدر . قزان موقعی دخی ثبات ايده‌مز ايسه اوراده كی اون طابورمزده يانبولی‌يه چكلمليدر . بو حالده يانبوليده‌اوتوز وَ كسور طابوردن مركب تشكل ايده‌جك برفرقه ، استانبول اوزرينه يوريیه‌جك اولان روس فرقه‌لرينك .حركاتنه نظارت ايدر . اوتلق كوی وَ قيوجق وَ صماقو فرقه‌لرينك ايسه ، دشمن صحيحاً قزانلق اووه‌سنه كيردی وَ كچی دره‌دن كچدی ايسه ، موقعلرنده ثباتلرنده هيچ بر معنا قالميوب ، شمدی بزم ايچون ياپيله‌جق ايش ، همان بوطابورلری پازارجغه طوپلايوب ، ادرنه‌ايله فلبه آره‌سنه كيرمكده اولان دشمنله ميدان محاربه‌سی ايتمكدر . واقعا ادرنه‌يه عزيمت چاكرانه‌م امر بيورلمش ايسه‌ده ، بوآقشامدن طابورلره جلب امری ويرسه‌ك آنجق درت كونه قدر پازارجغه اجتماع ايده‌بيلورلر . بورادن بركونده فلبه‌يه كيديلوب . فلبه‌دن ادرنه‌يه‌ده آنجق يدی كونده واريله بيله‌جكندن ، بزم ادرنه‌يه وصولمز اون‌اوچ اون درت كونه موقوفدر . دشمن‌ايسه ، اكرشيبقه‌دن كچرسه‌بزدن‌اول‌ادرنه‌يه‌داخل‌اولور . ادرنه‌ده‌كی‌قوتمزی‌ترك‌ايدوبده‌پايتخته‌يورومسی بخته كلنجه ، دشمن قوۀ عسكريه‌دن خالی اولان درسعادته اوتوز قرق طابور كوندرسه كافيدر . آنك ايچون ، فرضا بز ادرنه‌يه كلسه‌ك بيله ، استانبول تحت امنيته آلنمش عداولنه‌مز . حاصلی شمدی‌اوتلق كوی‌وَقيوجق وَصماقوجهتلرنده‌كی طابورلرمزك پازارجغه‌سرعت جلب‌وجمعلرندن وَحاصل‌اوله‌جق قوتله‌دشمنله بر شدتلو چارپشمقدن بشقه چاره قالمديغندن ، سريعاً اوراده‌كی‌طابورلرمزك جلبلری ايچون امرويرلمسی‌منتظردر) . عينی‌ماَلده برتلغراف‌دخی‌مابين‌همايون جانب عاليسنه عرض ايدرك ، امرينی واديسنك دشمن‌اله كچه‌جكی ابداهتلرينی كوستردم ، ومقام سرعسكريدن خط مدافعه‌نك تركی‌حقنده وارداوله‌جق امره منتظربولندم .

آكا جوباً ايسه رؤف پاشا حضرتلرندن آتی الذكر متاركه تلغرافنامه‌سنی آلدم :
(روسیه دولتیله قرارگیر اولان متارکه‌نك یعنی ترك مخاصماتك طرفین محاربین قوماندانلقلری بیننده همان اجراسی خصوصنه‌دائر ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی شرفسنح وصدور بیورلمش وكیفیت دولت‌مشارالیها طرفندن كندی قوماندانلرینه دخی اشعار قلنمش اولمغله مذكور قوماندانلر طرفندن تعیین و اعزام قلنه‌جق مأمورلرك اسامیسی وصورت مأموریتلری روسیه باش قوماندانلری طرفندن قوماندانلرمزه بشقه‌جه بیلدریله‌جكندن ، اقتضای حاله كوره اصولی وجهله طرفكزدن‌دخی زیده‌قوماندانلرینه‌مراجعت‌اولنمسی ؛ وبوبابده‌ایدیله‌جك‌مراجعت ومكالمه‌ایچون بربیاض بایراق كشیده‌سیله برنفر بوروزن برده‌لسان آشناضابطك اعزامی لازم كله‌جكندن . آكا كوره‌ایجابنك‌اجراسی ؛ ولازم‌كلان‌شرائط دیكر تلغرافنامه ایله اشعار قلنه‌جغندن . شمدیلك طرفین محاربین عسكرینك بولندقلری مواقعلرده اقامتله یالكز ترك مخاصمات اولنمسی بیان اولنور .) آنك اوزرینه بزده مواقعده بولنان قوماندانلرمزه امر متاركه‌یی عیناً تبلیغ ایلدك ، ویالكز صربلونك‌ده بومتاركه‌ده داخل‌اولوب اولمدیغی سؤال اولندی . آكاجواباً‌دخی ، ۲۸ كانون اول تاریخیله وكوندوز ساعت‌بشده . آتی‌الذكر تلغرافنامه‌یی آلدم :
(صربستان بومتاركه‌ده داخلدر . برده ، متاركه حقنده روسیه عموم قوماندانی غراندوقه یازیلان تلغرافنامه دون آقشام‌بكرش طریقیله كوندرلمش‌ایسه‌ده ، شاید كیدوسی بالقانك بوطرفنده‌اولوبده وصولی تأخر ایده‌جكندن ، اولبابده طرف عالیلرندن دخی برپارلمنتر واسطه‌سیله اشعار ومخابره بیورلمسی ؛ وطرفین محاربین اردولری بیننده ترك مخاصمه‌اولندیغنك اشعاری‌متمنادر .) بوتلغرافنامه اوزرینه غراندوقه مأمور چیقاردق ، وفرقه قوماندانلری‌ده قارشولرنده‌كی دشمن قوماندانلرینه بنه‌متاركه‌تبلیغاتی‌ایفاایتدیلر ایسه‌ده جواب رد آلدیلر . بناءً‌علیه‌متاركه سوزیله تأخیرحركت‌اولنمامه‌سنی متمنی مقام‌صدارت‌وسرعسكری‌یه شو تلغرافنامه‌یی یازدم : (هرجهته‌ترك خصومت‌ایچون تبلیغات‌لازمه ایفاقلندیغی‌حالده‌بوكون‌اوتلق كوی طرفندن برچوق طوپ صداری ایشیدلدی وتحقیق‌حال‌ایچون سواریلر چیقارلدی‌ایسه‌ده ، هنوز عودت ایتمدیلر . معمافیه بوكون ساعت اوچدن‌صكره اوتلق‌كویندن بركلان‌دخی اولمدی . اكردشمن متاركه‌یه بزی اغفال‌بولنده برنیم مماشات ارائه‌سیله مقصدی برایكی كون جلب وجمع قوتله شدتلی برتعرض‌ایسه ،

آرتق بویله بر وقتده برمیدان محاربه‌سی اجراسی ایچون جمعنی عرض ایتدیکم طابورلری دخی برلشدرمکه وقت مساعد اولمیه‌رق ایشك نتیجه‌سی بتون بتون کسب وخامت ایلیه‌جکندن، وَحقیقت متارکه‌یه دائرده معلومات اولیه‌م‌اولمدیغندن. بوبابده ایضاحات احسان بیورلمسنی رجا؛ وَروسیه‌لولر اکر یارینده حربه دوام ایدرلرسه، متارکه حقنده‌کوستردکلری صورت قبول حکمدن‌ساقط قاله‌جغندن، اوحالده میدان محاربه‌سی حقنده‌کی تدابیراخیره مراجعت لزومنی عرض‌ایدرم.) بعده رؤف پاشا حضرتلرندن ۲۸ کانون اول تاریخنه وَ کیجه ساعت درت بچقده آتی‌الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم : (متارکه ایچون روسیه قوماندانلرینه مراجعته مأذونیتکزی حاوی ۵ محرم تاریخیله یزیلان تلغرافنامه‌نك حکمی، اول امرده متارکه‌نك صورت اجراسنی مکالمه‌یه رخصتدن عبارتدر . طرفین بیننده تعطیل مخاصمات ایچون اتفاق حاصل اولنجه‌یه قدر مخاصمه‌نك دوامی طبیعی اولدیغندن بریاکلشلق اولماق ایچون اخطاره ابتدار قلندی) آنك اوزرینه درحال بوجوابنامه‌یی یازدم : (متارکه حقنده بربرینه متناقض اوچ قطعه تلغرافنامه‌لرینی آلدم . برنجی وَایکنجی تلغرافلر ترك خصومتی آمر ایکن ، اوچنجیسی اتفاق حصوانه قدر خصومتك دوامنی طبیعی عد ایدییور . بومتارکه ایشی بنده‌کزك شفره ایله عرض ایتدیکم مانوره‌نك اجراسنده ممانعت ایتدی . شمدی دشمن شو صره‌ده، هم بزم اجراآتمزی بویله جعلی موافقتله تعطیل ایدر، وَهم‌ده کندو حرکات عسکریه‌سنی ایلروالدرسه. شمدی‌یه مصابی اولدیغمز تدابیرسقیمه‌نك بواك وخامتلوسی اوله‌جقدر . بیان بیوریلان مذاکرهٔ اتفاق‌اوچ بش‌کون‌دوام‌ایده‌جك اولورسه، هم بزشفره ایله‌عرض‌ایتدیکم مقصدی غائب‌ایتمش‌اوله‌جغز، وَهم‌ده‌دشمن مقصدینه آرزوایتدیکی نقطه‌ده واصل اوله‌رق اوزاقدن خائب وخاسر سیرینه باقه‌جغز . الله عشقنه اولسون ، ایشی تأخراته وَشونك بونك تأمینات قولیه‌سنه براقمیکز ، وَبنده‌کزه برجواب قطعی ویریکز .) بوکا جواباً ساعت آلتیده ، ا تعلیمات کوندرلمکده وَ شفره ایدلمکده اولدیغی ا بیلدرلدی. عاجزلری ینه آتی‌الذکر تلغراف ایله استیضاحه دوام ایتدم : (شمدی بوحالده فرقه‌لرمز یرلرنده‌می قاله‌جق ؟ شفره ایله اوچنجه عرض ایتدیکم مانوره‌نك آرتق اجراسنه لزوم کورلمیورمی ؟ وَ دشمنك ادرنه اوزرینه ایلرولمسی منع اولنمش دیمکمی ؟ لطفاً صراحت احسان بیورلمسی، وَ دشمنك

فلبه‌یه یدی سکز ساعت تقرب ایتمش اولدیغی معروضدر.) صکره رؤف پاشا حضرتلری شو جوابنامه‌یی ویردی: (اوچنجی تلغراف، متارکه حقنده اتفاق حصولنه قدر خصومت ایده‌جك کبی متبصرانه طورانلق و ایش کوشدلمه‌مك ایچون یازلمشدر. دمنجك کوندریلان فرانسزجه تلغرافنامه صورتنك همان بر واسطهٔ مخصوصه ایله غراندوقه ارسالی؛ و تعلیماتکز دخی دردست اسطار اولوب بر ایکی ساعته قدر واصل اوله‌جغندن، بر طرفدن حلیله، مآلنه کسب اطلاع اولندقدن صکره، قارشوکزده اولان روسیه قوماندانلریله بالمخابره، متارکه‌یه قرار ویرلمسی خصوصنه همت بیورلمسی.) فی الحقیقه تعلیمات کلدی، و بر صورتی، او کیجه صباحه قارشو، غراندوق نیقولانی بولدیغی یرده ویرمك اوزره، ارکان حرب ذکی بك ایله کوندرلدی. و تصارلدیغمز مانوره‌نك نه اولدیغی سؤالنه دخی، او کیجه، (مانوره‌مز دیدیکم، تکمیل طابورلری بالقان کچیدلرندن آله‌رق ادرنه‌یه طوغری چکوب کوتورمکدر. بونی یاپه‌یلیر، یاپه‌مزمی؟ دشمن شمدی صماقو و بانیه و قپوجق و اوتلق کوی و عورت آلان و پراصادم دربندی و چقورلی موقعلرینك قارشوسنده در. بونلردن پراصادم دربندی ایله چقورلی موقعلری طابورلری فلبه‌یه و دیکرلری پازارجغه جمع ایدیلوب، بعده آنلرده فلبه‌یه کتوریله‌رك. مجتمعاً ادرنه‌یه کیتمکدر. و خائن بوغازی و فردیج و کچی دره و تیمورقپو و قزان طابورلرینی‌ده یانبولی‌یه طوپلامقدر. شمدی بو حرکتلری اجرا ایده‌لمی) دیه‌رك جواب ویردم. بعده آتی البیان تلغرافنامه ایله مخابره‌یه ختام ویردی: (طابورلرك فلبه و ادرنه طرفلرینه آلنمسی حقنده بوراجه اولان مطالعات، عنه تعالی یارین صباح بیان و تفصیل اولنه‌جغندن بو کیجه‌لك بو قدرله اکتفا اولندی.) بوندن اوّل وارد اولان بر تلغرافنامه‌لریله‌ده: (صماقوده‌کی عسکرك تاتارپازارجغنه نقل اولنمسی و قرلوه‌ده‌کی شاکر پاشا فرقه‌سنك، آنلرك تاتارپازارجغنه وصولنه‌دك، موقعنده ثباتی تنسیب اولندی) دیمشلر ایدی. بوکا جواباً دخی آتی الذکر تلغرافنامه‌یی عرض ایتمشیدم: (شاکر پاشا فرقه‌سی قارلوه‌ده‌دکلدر. قرلوه‌ده ایکی طابور وار ایدی، فلبه‌یه یدی ساعت مسافه‌ده‌کی چقورلی‌یه چکلدیلر. شاکر پاشا فرقه‌سی اوتلق کوینده و ثابت پاشا فرقه‌سی قپوجق دربندنده‌در، بونلری کیرو چکمیه‌لمی؟ اسکندر پاشا ایله عورت آلانده و پراصادم دربندنده یکرمی طابورمز وار، بونلری فلبه‌یه آلوب، و جمله‌سنی برلشدیره‌رك ادرنه‌یه آلمیه‌لمی؟ دشمن شیبقه‌یی بوزوب

كچديكى حالده. شو غرجه‌يه قدر نه‌يه يوريه‌جكدر؛ هر ايكى صورتده دخى بو جهت طابورلرينك اردونه ايله اتصالى منقطع اوله‌جقدر. اكر بو كون و بلكه بو كيجه‌دن امرلر كوندروب كيرو آلديرملرى چاره‌سنه باقلرسه‌ق، استفاده اولنور. بر ايكى كون تأخر ايده‌جك اولورايسه، بتون بتون پريشانلق توجه ايده‌جكدر. سريعاً جوابه منتظر اولديغمى عرض ايدرم.) حالبوكه بر وجه معروض رؤف پاشا حضرتلرى ايشى ايرتسى كوننه تعليق ايلدى. مع مافيه بر طرفدن ده صدر اعظم ادهم پاشا حضرتلرى مخابره بيورمقده ايديلر. (تلغرافنامهٔ سرعسكرى اوزرينه اولان تشبثاتمزله روسيه قوماندانندن آلديغمز جوابى وترك مخاصمه اولنوب اولنمديغنى) سؤال بيورديلر. عجزلرى ده، بالاده ذكر ايتديكم وجهله. (روس قوماندانلرينك معلوماتى اولمديغنى. وغراندوقه تلغرافله بيلديرلمسى لزومنى) عرض ايلدم. مشار اليه، (غراندوق نيقولانك بولنه بيله‌جكى محلاره بشقه بشقه آدم كوندرلمسنى) اخطار بيورديلر. جواباً (كوندرلديكنى وكوندريله‌جكنى؛ ومع مافيه بونلر غراندوقى بر هفته‌يه قدر بوله‌ميه‌جقلرندن. تلغرافله ترك خصومت اولنمسنك امكانى) عرض ايتدم. و «رؤف پاشا حضرتلرينك كوندرديكى متاركه تلغرافلرينك تناقضندن) شكايتله، (برشى آكلامديغمى. و دولتجه بر قرار ويرلمسنى) آتيده‌كى تلغرافنامه ايله نيز ايتدم: (متاركه تلغرافلرندن هيچ برشى آكلايه‌مدم. سرعسكر پاشايه شفره ايله يازديغم منوره‌نك اجراسى ايچون دخى برجواب آلمدم. دشمن اكر قزانلقدن ايلرويرسه، و بزه ترك مخاصمات مذاكراتى دخى بش اون كون سورونجمه‌ده قالورسه، اولوقت ايشك نه اوله‌جغنى كوزه چارپار. يا متاركه ايچون بو كون و ياخود آقشامه قدر تلغراف مخابراتيله بر چاره بولكز، و ياخود منوره‌نك اجراسنه مساعده بيوريكز. بو ايكيسى ده اولمزسه، بز بورالرده واولدقجه بر آز طابور وار ايكن، دشمن زحمتسزجه سمت مقصوده واره‌جق و اك صكره‌كى ندامتك آرتق هيچ تلافيسى ممكن اوله‌ميه‌جقدر.) مشار اليه حضرتلرينك جوابى، منوره شقنى سرعسكر پاشا حضرتلرينه عطف ايله، متاركه حقنده دخى، (ايكى دولت متاركه‌يه موافقت ايدوب قاعده‌سنه توفيقاً عقدى لازم كلديكنى؛ وروسيه قوماندانلرينه تعليمات ويرلديكى غورجاقوف طرفندن انكلتره قابينه‌سنه بيلديرلديكنى؛ وايش طرفين قوماندانلرى بينده متاركه شرائطنك تنظيمنه قالوب، سرعسكر پاشا حضرتلرى طرفندن بو كيجه بزه تعليمات كوندريله‌جكنى؛

وَتفرعاتی) باحث ایدی. بنده‌کزده مشارالیه حضرتلرینه، (متارکه دیو دشمن حرکات تعرضیه‌سنده دوام ایدرسه ، نتیجه‌نك استقبال ایده‌جکی وخامتی) وَ (قطع مخاصمه اولوب بعده متارکه مذاکره‌سنه مباشرت لزومنی) جواباً عرض ایلدم . نهایت ایرتسی کانون اولك یکرمی طقوزنجی کونی آتی الذکر تلغرافنامه‌یی رؤف پاشا حضرتلرینه یاره‌زق، ینه حرکت وَمانوره خصوصنی استیذان ایتدم : (اقشامکی قلبه وَادرنه مانوره‌سی حقنده‌کی عرضمك ارادهٔ سریعه‌سنه منتظرم : زیرا چرباندن ، شیبقه‌ده‌کی اردونك تسلیم سلاح ایتدیکی ، خبر ویریلیور) آندن صکره . ساعت سکزده آتی الذکر تلغرافنامه‌یی آلدم : (۲۸ کانون اول تاریخلو تلغرافنامهٔ دولتلرنده محرر مانوره‌یی سریعاً وَ عاجلاً اجرایه مأذونسکز . والحاصل کافهٔ حرکات عسکریه منحصراً ذات مشیریلرینه محول اولدیغندن بشقه ایضاحات واستیضاحاته حاجت یوقدر.) طرف عاجزیدن دخی جواب آتی ویرلدی: (کمال یأس ونومیدی ایله اجرا اولنه‌جق اولان بو حرکت چاره‌سزلك ایجابندن اولوب، طابورلری جمع ایده‌بیلدیکم حالده، دیکوشه چاریشه وَ الله سلامت احسان ایدرسه ، ادرنه‌یه قدر واریله‌جغنی ؛ وَ تهلکهٔ حاضره‌نك اندفاعنه بولتقه‌جه اختیار فدا کاریدن بشقه چاره قالمدیغنی؛ وَصوك نفسده حرکات عسکریه‌یه‌دائر احسان بیوریلان شمدیکی مرخصیت هیچ بر نتیجهٔ نافعه ویرمیه‌جکنی جواباً عرض ایدرم.) بعده یوم‌مذکورده . فرقه قوماندانلرندن خط تلغرافی اولان یرلره تلغراف وَاولمیانلره یاورلر کوندررك، جمله‌سنی بازارجغه جمع‌باشلادق ؛ وَ ۱ کانون ثانیده بازارجق بروسه طوپلانه بیلدیلر . ایشته بازارجغه قوت جمعی امرینی، ۲۹ کانون اولده آلدق ، وَ ۱ کانون ثانیده جملری ممکن اوله بیلدی . حال بوکه، مؤخراً واقع اولان تحقیقاتمزه کوره ، شیبقه قول اردوسی، رجعت حقنده منتظر اولدیغی جوابی رؤف پاشا حضرتلرندن آله‌مدیغندن ۲٦ کانون اولده وَساعت طقوزده تسلیم سلاح ایتمش اولمسیله، آرتق رؤف پاشا حضرتلرینك شیبقه صولده‌کی فرقه‌رك چکیلمه‌سی ایچون حائز اولدیغی عموم قوماندانلق صفتیله درحال امرویرمه‌سی طبیعی ایکن، وَعاجزلری شاکرپاشا فرقه‌سی احوالك تنظیمنه مأموراً مرکز تلغرافی اولمیان اوتلق کوینه کوندرلدیکم جهتله،بالقان غرب قوماندانی صفوت پاشا حضرتلرینه درحال قوماندانی اولدیغی قول اردوینی کیرو آلمی امرینی اعطاایتمسی حکم مصلحت اقتضاسندن ایکن، بو

جهتلره اعمال فكر ايدلميوب . هيئت وكلا ايله بعدالمذاكره بنده كزدن ده استفسار رأيه قيام وَ آندن صكره ده متاركه مانعه سيله تأخير فريضهٔ حركت ، دشمن فرقه لرينك ايلرولمسنه ، وَبزم نقطهٔ مطلوبه يه عدم وصولمزه سبب مستقل اولمش ؛ وَرجعت امرينى ويرمكده مشهود اولان بو تردد ، بزه آلتمش درت ساعت يكرمى دقيقه غائب ايتدروب ، دشمنه ايسه بو وقتى قزاندرمشدر .

ايشته شيبقه واقعه سندن صكره پازارجغه لازمى اولان وقتده قوت جلب وجمع ايديله ميوب ، شمندوفر ايسه ، ۲۹ كانون اول تاريخندن صكره . پازارجغه كلمامش ؛ وَ ۳۱ كانون اولده . پالكز شمندوفر مأمورلرينى وَ ادواتنى آلمق ايچون ، بر واغون ورودايتمشدر . حتى كرك مقام سرعسكرى يه وَ كرك شمندوفر ديركتورلكنه بوبابده وقوع بولان مراجعتلرمك هيچ حكم وتأثيرى كورلميوب ، كرك پازارجقده وَ كرك فلبه ده خستكان وَمجروحينك وَ مهماتك برقسمى بيله نقل ايتدريله مامش ؛ وَپازارجق مجروحينى اركاب ايچون بر آزمكارى بولنمش ايسه ده ، فلبه مجروحينى ، چاره سز اوله رق ، انكلتره دولتى قونسلوسى حمايه سنه ترك ايدلمشدر .

چونكه شمندوفرلره دها موقفلرده اهالى هجوم ايليكندن . ۳۰ كانون اول تاريخيله ، رؤف پاشا حضرتلرندن . بعض مهمات وَ آغرلق ايله مجروحين نقلى ضمننده متمنى اولديغم اوچ قطارى ، شمندوفر ديركتورينك باورقه كوندره جكنى بيان ايلديكنى ، مشاراليه حضرتلرى جواباً بيلدرديكى حالده ، بوقطارلر ينه كلمدى : وَ ۳۱ كانون اول تاريخيله حركت ايدن واغونلره دخى ، دها سكبانليدن اهالى جبراً راكب اولدقلرندن ، فلبه يه بيله كيتملرى ممكن اولهمدى . عجبا پازارجق تيموريولندن نصل استفاده اولنه بيلور ايدى ؟ هرنه طريق ايله اولورسه اولسون چتالجه وَبولاير استحكاماتنه نقل ايچون تيموريولندن استفاده ، مسئله سندن برشى آكلامدم . اكر بوندن مقصد ، صماقو طريقيله اسكوبه كيدوب اورادن اسكوب شمندوفريله سلانيكه اينمك وَ سلانيكدن واپورلر ايله نقل اولنمق ايسه ، بو ، اول امرده ، رؤف پاشا حضرتلرندن آلديغم اوامر عديدهٔ معروضه ايله برابر آتى الذكر امرلرك دخى خلاف حكمى ايدى . اينته ۳۰ كانون اول تاريخيله آلنان امر تلغرافينك بومسئله يه عائد فقره سى : (اورالرده پك چوق وقت كچورلميه رك اوطرفده كى قوهٔ عسكريه نك اعادهٔ انتظاميله بر آياق اول سكبانلى يه وَادرنه يه طوغرى چكلمسى ارادهٔ سنيه اقتضاسندن اولديغندن ، بوبابده حسن صورتله وَخط

رجعتكزك وقايه‌سيله اقتضای حالك سرعت اجراسی منوط همم جليله‌لريدر . محمد علی پاشا حضرتلری ادرنه‌یه کوندرلمش اولوب مشار اليه دخی سزه یاردم ایده‌بیله‌جکندن، وزمان حاضر اتحاد واتفاق ایله ایش کوریله‌جك بر وقت اولدیغنی نزدسامیٔ آصفانه‌لرنده تعریفه حاجت اولمدیغندن، ومشار الیهك برقول اردو قوماندانلغنه تعیینی دخی تنسیب بیورلمش اولدیغندن، اولوجهله اجرای ایجابنه همت بیورملری.) تلغراف مذکورك بوفقره‌یه عائد جوابنده دخی : (بورالرده چوق اکلنلماسی ارادهٔ سنیه‌سنك حکم جلیلی اردونك سلامتی آرزو ومقصد عالیسنه مستند اولدیغندن، بوکا بیك جان ایله هیئت اردو چالیشمقده اولوب حتی بوکون اوتلق کوی و قیوجق وچرنوه‌دن کلان طابورلر طقوزر ساعت یول قطع ایلدیلر. دربنددن و صماقو جهتلرندن ورودلری انتظارنده اولدیغمز فرقه‌لر دها کلمدی . بوطابورلر احتمالکه حرباً رجعت ایدییورلر، و بزم ادرنه‌یه طوغری حرکتمز دخی حرباً اوله‌جقدر) دیمشیدم . ایرتسی کونی ۳۱ کانون اول تاریخنده، رؤف پاشا حضرتلرینك، ینه ادرنه جهتنه کلمه‌کلکمزه، وهیئت وکلانك آرزوسی بومرکزده اولدیغنه، و باجمله قوتك ادرنه‌یه طوپلانمسی همت عاجزی‌یه تودیع قلندیغنه دائر ایکی قطعه تلغرافنامه‌سنی آلدم. النده ایشته بوقدر اوامر وتبلیغات عدیده‌سی بولنان برقوماندان بشقه طریقه تحویل حرکت ایده‌بیلورمیدی؟ وبویله خط حرکت حقنده تبلیغات عدیده وارایکن، خلافنه حرکتده، نصل اولسه توقف ایده‌جك وخامتدن عجبا نه صورت وطریق ایله تخلیص کریبان چاره‌سنی بولور ایدم؟ هم ده اسکوبه یازارجقدن اون کوندن آشاغی واریله‌مزایدی، وطابورلرك شمندوفرله سلانیك اسکله‌سنه ایتملری . کانون ثانینك یکرمیسندن اول؛ نصل اولسه ممکن دکل ایدی: چونکه، الك زیاده قطاری واغونی اولان ادرنه خطی اوزرندن، قره‌طاغ جهتندن کلندیکی وقت، اون بش بیکدن زیاده موجودی اولمیان قرق بوقدر طابوری ، کیجه کوندوز چالشمق شرطیله ، دده آغاجندن قره‌پیکاره آنجق بش کونده نقل ایتدیلر . بونکله برابر، اوجهته دخی حرباً کیدیله‌جك ایدی ؛ جنرال غورقو اهتمامنده اولوب اردوسی قیوجق ایله صماقو بیننده بولنیورایدی. حاصلی، هم آلدیغم تبلیغاته مخالف وهم ده نتیجه‌سی ینه مشکوك بر حرکته، عجبا کیم جرأت وجسارت ایده‌ر ایدی؟ واقعا صفوت پاشا حضرتلری (سلانیك طرفنه کیتمك ایچون) بر رأی بیان ایتدی؛ بن ده رؤف پاشا حضرتلرینك

ارادهٔ سنیه‌دن باحث اولان تذکره‌سنی کوستره‌رك، (آلمش اولدیغم امرك خلافنه نصل حرکت ایدرم؟ صکره، استانبول وادرنه طریقنی دشمنه خلاف امر وقرار کشاد ایدیویرمك کبی بریوکی بن درعهده ایده‌مم. نه تبلیغات ایفا اولندیسه اقتداری آنك اغورینه صرف ایتمکدن بشقه الـمدن برشی کلمز. مع مافیه سز بو اردونك خصوصی قوماندانیسکز، مقام سرعسکری‌یه یازیکز. اکر اوطرفدن حرکته امر استحصال ایدرسه‌کز، اوطرفه کیدرز.) دیدم؛ ومشارالیه او جهتدن حرکته دائر بیان مطالعه ایلدیسه‌ده، (سلیمان پاشایه اقتضا ایدن تعلیمات ویرلدی آکا توفیقاً حرکت ایدلسی) جوابنی آلدی. آنك ایچون دیکر طریق ایله استفاده صورتی دخی خلاف امر وقرار ایدی.

§

پاشای مشارالیه حضرتلرینك بتکرار تقریر عالیلریدر

فی ۱۰ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ وفی ۳۰ نیسان ۹٤ یوم‌بازار

س — تیموریول ایله استفاده اولنه‌میه‌جغی تحقق ایلدیکی حالده، اسکی‌زغره جوارنده یعنی ادرنه‌دن تقریباً یوز کیلومترو مسافه‌ده بولنان دشمندن اوّل، بازارجقده یعنی ایکی یوز کیلومترو مسافه‌ده وخصوصیله پریشان و مهاجر عربه‌لریله وسائر اسباب ایله حرکتی آغرلشمش بولنان براردو ایله ادرنه‌یه مواصلتی، نه‌شی تأمین ایلدی؟

ج — بوتأميناتی، بزه ادرنه‌یه وسکبانلی‌یه حرکتمز امرینی ویرن رؤف پاشا حضرتلرندن سؤال ایدیکز. بن (دشمنك بزدن اوّل ادرنه‌یه کله‌جکنی)، دها ۲۰ کانون اولده، رؤف پاشا حضرتلرینه یازدیغمی عرض ایتمشیدم. حال بوکه بوقدر تأخردن صکره، ینه ۳۰ کانون اول تاریخلی تلغرافده، (سکبانلو وادرنه‌یه برآیاق اول یتشمکلکمز) ارادهٔ سنیه‌سنی تبلیغ ایتدی. هم سرعسکر وهم عموم قوماندان صفتنی حائز اولان مشارالیه، اوجهته حرکتمز حقنده بویله برتلغراف ویردیکی حالده، بوتأميناتی امری تبلیغ ایدندن سؤال ایتمیوبده اجرا مأمورندن نیچون صوریپورسکز؟ بوآلدیغم امر حکمنجه خاطره کلان تدبیر ایسه، صفوت پاشا حضرتلری استانیقه‌دن خصکویه طوغری برجاده اولدیغنی بیلدردیکمدن،

اویولدن حرکت ایتمك؛ وَبرجناحمزی بالقانه ویره‌رك، حرباً ادرنه‌یی طوتدیره‌مز ایسه‌ك، جنوبندن کچوب، استانبوله طوغری کیتمك؛ وَبواوله‌مدیغی وَحرب منع ایلدیکی وَیا دشمن یولمز اوزرنده کلیتلو بولنوب حرباً بزی مغلوب ایلدیکی حالده، بالقان طریقی ایله اسکله‌لره اینوب، بولایر وَچتالجه استحکاملرینه عسکر یتشدرمك ایدی . ادرنه‌یه مواصلتی بن هیچ بروقت تأمین ایتمدیکم کبی؛ بالعکس مشکلاتی، وَمحاربه وقوع بوله‌جغنی، وَدشمنك بزدن اول واره‌جغنی عرض ایلدم. حاصلی، دولتجه بزم ادرنه‌یه کلمکلکمز ملتزم اولوب، حتی محمد علی پاشا حضرتلری‌ده قول اردو قوماندانلغنه تعیین بیورلمش اولدیغندن، بویوز کیلومترو . وَایکی یوز کیلومترو حسابنی بوقرار اصحابندن سؤال ایدیکز . بز یالکز آلنان تبلیغات حکمنه صرف قدرتدن بشقه‌سنه جسارت ایده‌مز ایدك .

س — عسکرك ذاتاً انتظامسزلمندن بحث بیورلمقده ایدی. بویله انتظامسز عسکر ایله رجعت حالنده وَمهاجر عربه‌لری برابر بولنور ایکن دشمنله ایدیله‌جك محاربه‌نك بزه مساعد اوله‌میه‌جغی میدانده بولندیغی حالده، بویله محاربه ایتمك اوزره حرکته‌یأس جرات ویرمش اوله‌جغی آکلاشیله‌یور . اردونك احمال واثقالنی نقل ایدنجه‌یه قدر وَاردو یول آلنجه‌یه دکین مریجك پاپاسلی وَخاصکوی وَسکبانلی کچیدلرینی صویك بوجهتندن مدافعه ایتمك اوزره علی‌العجله برقوت سوقی ایجاب ایتمزمی ایدی ؟

ج — اول‌امرده مریجك قلبه‌دن آشاغی طرفنده، بیورلدیغی کبی، یالکز اوچ کچید اولمیوب، سکز اون کچید واردر. وَاوجهتده مریج یایغین اولدیغندن اکثری یرندن کچید ویرر. سکبانلیده‌ذاتاً آلتی بلوك عسکراولوب، یکی زغره‌ده بولنان درت بلوك دخی اورایه حرکت ایتمشیدی . اکر کچید یالکز پاپاسلی وَخاصکوی کچیدلری اوله‌یدی . قلبه‌یه کیدن صفوت پاشا حضرتلری وَ قلبه قوماندانی علی پاشا حضرتلری طوتدررلر ایدی . حالبوکه بزم متارکه مانعه‌سیله اویالاندیغمز قرق ایکی ساعت ایچنده قزانلقدن ایلرولین دشمن ، اکر کچیدلر ، بیورلدیغی کبی ، خاصکوی ایله پاپاسلی کچیدلرندن عبارت بیله اولسه ، آنلری بزدن اول طوته‌بیلور ایدی. مع‌مافیه حرکت امرینك آلندیغی ۲۹ کانون اولنده بازارجقده یالکزدرت طابوراولوب، بودرت طابوردن، دنیلدیکی کبی، کچید ایکی اولوب ، هرکچیده‌ده ایکیشرطابور کوندرلسه ، عجبا کاتبه کلان دشمنه کیرولری

اولندیغی حالده نه قدر مدت مقاومت ایده‌بیلورلر و بزم قافله‌مزی نصل محافظه ایدرلر ایدی ؟ حال بوکه کچید متعدد ایدی ، و دشمن ، بزم متارکه توقفندن طولایی . ایلرولدیککندن ، قافله‌مزی بزم اردومزك محافظه‌سی تحتنه آلوب کتورمکدن بشقه چاره یوغیدی . یالکز ، قلعه ایلروسنده بولنان اسکندر پاشانك طابورلری واصل ولنجه‌یه قدر قلعه‌جه بر مخاطره اولمامق و دشمن قلعه‌دن اوکمزی کسمامك ایچون ، ثابت پاشا حضرتلرینی ، رفاقتنده‌کی آلتی طابورایله . قلعه‌یه کوندردم . اکر کچید ایکی ایسه ، ذاتاً بالقان غرب قوماندانی صفوت پاشا حضرتلری قلعه‌ده بولندقلرندن ، و خاصکوی ایله بابا‌سلی قلعه‌یه دها یقین اولدیغندن ، او ایکی کچیدی محافظه ایچون نه‌دن عسکر کوندرمدیکنی . مشار الیهدن سؤال بیورلیکز . عسکرك انتظامسزلغی بن پازارجقدن حرکتده کوردم ؛ آندن اول ایسه ، بو درجه انتظامسز عسکر اوله‌بیلمسنی خاطرمه بیله کتورمز ایدم .

محاربه ایتمك اوزره حرکته یأس جرأت ویرمدی . واقعا بو حرکتی ، کمال یأس و نومیدی ایله ، اجرا ایده‌جکمی رؤف پاشا حضرتلرینه عرض ایتدم : چونکه او یأس و نومیدی ، ایشك حکم ایجابیسی ایدی . لکن حرکت ، دولتجه ویریلان قرارك ایجابنه تبعیتدن عبارت اولوب جرأت ذاتیمه اثری دکل ایدی .

س — اکرچه محقق اولان مغلوبیت حالنده طوسیاتی بالقاندن رجعت تصمیم اولنمش ایسه ، بالقانده طوپ نقل اولنور یوللر اولمدیغی معلوم اولمسیله ، پازارجقدن ادرنه‌یه حرکت ایده‌جك یرده ، صماقو جهتیله طوتیلوب شوسه‌دن بالاستفاده سلانیك اوزرینه رجعت اولنسه ایدی ، دها موافق مصلحت دکلمیدی ؟

ج — پازارجقدن ادرنه‌یه حرکتك استناد ایتدیکی اوامر و تبلیغاتی ، بوندن اولکی سؤاللرك جوابلرنده بالمناسبه عرض ایتدم ، و صماقو جهتی طوتیلوب سلانیك اوزرندن رجعت اولنمدیغی اسبابنی دخی بیان ایلدم . بو سؤال بزم ادرنه‌یه کلمکلکمزی التزام ایدن هیئت دولته و رؤف پاشا حضرتلرینه عائد اولوب ، بز [illegible] مره مأمور ایدك . حتی بو قاروده عرض ایلدیکم وجهله ، صفوت پاشا حضرتلری بو رأیی رؤف پاشا حضرتلرینه عرض ایتدیکی حالده (سلیمان پاشایه ویریلان تعلیماته توفیق حرکت اولنمسی) امرینی ویردی .

س — رجعته باشلاندیغی زمان ادرنه‌یه یتشمك مقصدیله باشلانمش ، و بو جهتله سرعتلی حرکت لازمه‌دن بولنمش ایکن ، ایلك کونی قلعه‌یه مواصلت ایده‌جك اردونك

قاضی کوینده فرقه‌لر تنظیمی بهانه‌سیله اوتوزایکی ساعت توقیفنه، وَ بو جهتله اصل جدّه‌دن وَ یاتیمور یولدن کیدلمکی منع ایدرك اردونك یولسز یرلردن وَ چلتیك ترلالرندن کتمه‌سنی ایجاب ایتدره‌جك وَ دشمنه مانوره اجرا ایتدره‌جك زمان قازاندرمغه سبب نه‌در ؟

ج — بازارجقدن حرکت اولندیغی کون آنجق دمدارده بولنان فرقه‌لر وَ لوالر قاضی کوینه واصل اوله‌بیلدیلر . حتی عاجزلری کیجه ساعت ایکیده قاضی کوینه کلدیکم وقت ، هنوز لوالر برلشه‌بیلمش وَ بعضیلری دها کلمکده بولنمش ایدی . واقعا بوغلبه‌لکك قلبه‌یه کیتمه‌سنی ایستمز ایدم . لکن قلبه‌یه کیتملرینی ایستمدیکمك سببی ، آطه کوی وَ آیرانلو کچیدلرینی وَ بونلرك آره‌سنده بولنان دیکر اوفق برکچیدی‌هم اردو محافظه‌سی تحتنده بولندرمق ؛ وَهم‌ده ، اکر عسکر قلبه‌یه کیده‌جك اولورسه ، مستعد ومباشر اولدقلری انتظامسزلق ، قصبه ایچنه طاغیله‌رق بتون بتون ازدیاد بولمامق ایچون ایدی . مع‌مافیه قلبه‌یه‌قدر کیتمکه زمانلری‌ده مساعد دکل‌ایدی. خصوصیله دمدارده بولنان عثمان پاشا حضرتلری فرقه‌سی وَ سواریلرمز حرب ایتمکده ایدیلر. قاضی کوینده ایسه ، اردو اوکیجه ، کیجه‌لدی. صباحلین فریق پاشالر حضراتنی چاغیره‌رق بوانتظامسزلق ایله صوب مقصوده‌واره‌میه‌جغمزی کندولرینه تفهیم ایلدم. آنلرده بالاعتراف . فرقه وَلوالر بعدالتنظیم هرکس کندی فرقه‌سنی تحت انتظامه آلمغی تعهد ایلدیلر، وَهنوز دها فریق پاشالر حضراتنك لوالرینی تخصیص سوزنده ایکن آطه‌کوی طرفندن دشمنك زورلدیغی خبری کلدی. درحال امداد اوله‌رق عثمان پاشا حضرتلری کوندریلوب ، بوتنظیماته‌ده وقت وزمان نامساعد کورندیکندن، فریق پاشالر فرقه‌لری یانلرینه کیتدیلر . آندن صکره ، بالقان جهتندن دشمنك جاحمزی آلمسنی منع ایچون، بیکرباشی ایکی لوا ایله حرکت ایدرك، قومات کوینی طوتدی ؛ دمدارده بولنان عثمان پاشا حضرتلرینه فرقه‌سنی آلوب دکرمن دره‌یه چکمسی امری ویرلدی ؛ شاکر پاشا ایله رجب پاشا حضراتنه ایکیشرلوا عسکر براقیلوب، اوزتملق قرار زقرارمز، آنلرك‌ده فرقه‌ریله استانیمقه‌یه کیتمك ازره . دکرمن دره‌یه چکیلمه‌لری امری تبلیغ ایلدی؛ وَ فؤاد پاشا حضرتلری برابره آلنه‌رق ایکی لوا عسکرایله دکرمن دره‌سنه کتوریلوب ، اوراده تعبیه قلنـدی . فرقه تنظیمی مذاکره‌سی حتی یارم سـاعت بیله دوام ایتمدی . اکر اردو قاضی کوینه قونمیه‌یده اوکچیدلر دشمن النه سربست براغیله

ایدی . بالقان اتکنه قدر مخاطره‌سز چکیلان طابورلرمز دها فلبه اووه‌سنده ، صکره کوردکلری فلاکته چاتارق ، تحت اسارته دوشمشلر ایدی . اولجه حرکت ایدن بیکر پاشا فرقه‌سیله نجیب پاشا لواسی ایسه . ذاتاً جاده‌دن کیتمشلر ایدی. یالکز جاده‌دن کیده‌میان عاجزلری، وفؤاد پاشا ایله برلکده حرکت ایدن بکر پاشا لواسی اولوب بوده ، فؤاد پاشا حضرتلرینک اولوقت ادعا ایلدیکی وجهله ، شاکر پاشا حضرتلرینک طوپ آتشی کسمسندن ودشمنک جاده اوزرینه بی پروا طوپ ایشلتمسندن ایلرو کلمش ایدی. حتی دشمنه، طوپلرینی سربستجه استعمال ایتمامسی ایچون، طوپ آتشنه دوام ایتمسنی یاور مخصوص کوندررك شاکر پاشا حضرتلرینه تأکید ایتدم. حاصلی، اردو، فرقه‌لر تنظیمی بهانه‌سیله، قاضی کوینده قطعاً توقیف اولنمدی. واقعا حسب الضروره صباحلین اویله برآز زوده بولندیسه‌ده ، ایجاب حال حکمنجه آندن‌ده فراغت اولنوب ، حرکت رجعیه‌یه دوام اولندی . لکن دشمن قرشوسنده یولجی کیدر کبی کیدیله‌میه‌جکندن . واویله کیدیله‌جك اولورسه نتیجه بلا اولدیغندن، فرقه فرقه ، یکدیکرینی قدمه ایله محافظه ایدرك ، رجعت لازم ایدی . عثمان پاشا حضرتلری دمدارده بولندیغندن اولا مشار الیه چکیلوب، آندن صکره رجب پاشا رفقتنده ویریلان عزمی ومصطفی رمزی پاشالر لوالری ، وبعده شاکر پاشا رفقتنده قالان ابراهیم وشکری ومحمد پاشالر لوالری حرکت ایده‌جك ایدی، بونلرك حرکتندن اوچ ساعت صکره‌ده صفوت وثابت پاشالر حضراتی فلبه‌یی ترك ایله حرکت ایده‌جکلر ایدی . دشمنه مانوره اجرا ایتدرمکه . وایلرو حرکته زمان ویرمکه ، ظن ایدرمکه . آلدیغی امر موجبنجه ساعت اون ایکیدن صکره حرکت ایده‌جك ایکن . اوامر خلافنه اوله‌رق. ساعت آلتیدن صکره حرکت ایدن شاکر پاشا حضرتلری سببیت ویردی .

س ۲٤ — بیوك بر محاربه طبیعی الظهور اولدیغی برزمانده ، مهاجر عربه‌لریله اردویی قافله محافظی هیئتنه قویوب یول قولنك بونی اوزاتمق فماً خطا اولوب ، بونی اختیار ایتمه‌نك؛ ورجعت زماننده، کویلری احراق وتخریب ایدرك مهاجرلری نقل ایتمك ایچون، موقع قوماندانلرینه ویریلان امرلرك اسباب موجبه‌سی نه‌در؟

ج — بوسؤالك مآلندن کافهٔ مهاجر عربه‌لرینی یول اوزرینه دیزه‌رك قولك بونی اوزاتمغی بن التزام ایتمشم. وبوکا دائر برامر ویرمشم کبی آکلاشیلیور . بویله طاقتسوز وبی انصافانه اولان اتهامات‌دن جناب حقك صون صمدانیسنه التجا

ایدرم. بنم بولندیغم پازارجق وَجواری کویلری اهالیسی، دها بزم حرکتمزدن اوچ درت کون اول، چکلدیلر؛ وَپازارجق قائممقامنه ویردیکم امراوزرینه پشتره طریقیله نورەقوب اوزرندن وَبالقان یولندن کیتدیلر. بویول اوزرنده بیغیلان مهاجرلر، صاغدن صولدن هول جان ایله ادرنه طرفنه چکلمك استیان برطاقم بیچارکاندر. برآزیده، صماقو ایله دونیجه آرەسی منقطع اولدیغندن، صماقودن کلان صوفیه فرقەسنه قاتیلوب کلنلردر. صوفیه طرفنك مهاجرلری ایسه، ذاتاً دونیجه طرفی قپانمقسزین. اوطریق ایله اسکوبه طوغری چکلمشلردر. رجعت زماننده کویلری احراق ایله اهالینك نقلی، ۱۰ کانون اول تاریخیله رؤف پاشاحضرتلرینك وقوع بولان اخطارلرینه مستنددر. بوندن ماعدا، مهاجرینك حسن صورتله رجعتلری اسبابنك استحصالی وَمهاجرتلری تسهیلاتنه چالیشلمسی دخی، ۲۵ کانون اول تاریخلو اوچ قطعه تلغرافیله، رؤف پاشا حضرتلری تأکید ایتمشدر. معمافیه بزم ویردیکمز امر، مهاجرینك اولجه نقلی خصوصندن عبارت اولوب، بوقسه آنلردن قافله تشکیلیله آرەلرینه آلمق زمیننده دکلدر. پازارجق ایله فلبه آراسنده وَ دها صکره کوریلان مهاجر قاریشقلغی، اویله امر تحتنده برشی اولمیوب، جواردەکی اهالینك خوفاً جوانی چوجغیله بوله دوکلمسندن؛ وَبونی براولدیغی جهتله، بزمده آنلر یاننده بولنمزدن عبارت ایدی.

س — بومهاجرلرك، صاغدن وَصولدن هول جان ایله ادرنەیه چکلمك ایستیانلر ایله بر مقداریده صماقو طرفلرندن کلان مهاجرلر اولدقلرینی، بیان ایدییورسکز. معیت عالیکزده بولنان اردو. بونلری حقیقةً محافظه ایدرکمی چکلدی؟ ونەصورتله اردو رجعت ایتدرلمش ایدی؟

ج — پازارجقدن فلبەیه رجعت ایدن اردو، ذاتاً قدمه قدمه خط حرب اتخاذ ایدرك رجعت ایتمکدەایدی. حتی الك کیرودەاولان فؤادپاشاحضرتلرینك طابورلری رجعتدن صکره، بالمخابره، شاکر پاشا حضرتلری طابورلری رجعت ایدەجك ایدی. آنلرك کیرولرنده بر موقع مناسبده عثمان پاشا حضرتلری طابورلرندن نجیب پاشالواسی. وَدها کیروسنه فرقهٔ مذکورەدن رشیدپاشا لواسی تعبیه اولنوب، قاضی کوی موقعنه کلنجەیه قدر بوترتیب اوزره حرکت اولندی. سواریلرمزدخی، ینه خط رجعتی محافظەایدرك، حرباً رجعت ایتمکده ایدیلر. انلر رجعت نهایتنده فریق پاشالر، بالطبع یول اوزرنده بولنان مهاجرعربەلرینی

آره‌لرینه آله‌رق، دشمنه قارشو طوتمسی طبیعی اولان وضعیت حربیه‌یی بوزوب، قفله محافظی هیئتنه کیردیلرسه ، اونی بیلمم . هانکی فریق بو وضعیته کیرمش اولدیغنی تحقیق ایتدیکز ایسه، آنی مسئول ایدیکز . لکن فؤاد وَشاکر پاشالر فرقه‌لری یکدیکرینی متعاقب رجعت ایلیوب ، حین رجعتلرنده دخی نجیب وَ رشید پاشالرك وضعیت حربیه آلمش اولدقلرینی، کوزمله کوردم .

س ٢٦ — قاضی کوینه رجعت اولنور ایکن ثابت پاشا حضرتلرینه همان قلعه‌یی ترك ایتمسی ایچون ویریلان امر، دشمنك قلعه‌یه نصل اولسه دخولنی تسهیل ، وَ بو جهتله رجعت ایتمکده اولان اردونك یان طرفنی اورمغه مساعده ، دیمك اولمسیله، بو امری ، یعنی بوقدر عجله‌یی، ایجاب ایتدیرن سبب نه ایدی ؟

ج — قاضی کوینه رجعت اولنور ایکن ثابت پاشا حضرتلرینه قلعه‌یی ترك ایتمسی ایچون امر ویرلمدی . حتی. قاضی کویندن بالقانه طوغرو رجعت اولنور ایکن بیله. ثابت پاشا حضرتلرینه، قاضی کوینده شاکر پاشا حضرتلریله بالمخابره، اوچکلدکدن اوچ ساعت صکره، چکلمسی ایچون امرویردم : مخابره ایتدیلر؛ ثابت پاشا حضرتلری کوپری‌یی یاقدیغنی. وَ کچیدلری محافظه ایتدیکنی دخی باتذکره بیلدیردی. شوقدرکه، قلعه خارجنده بر وضعیت حربیه آلملرینی اخطار ایلدم: آنلرده، قاضی کویندن شاکر پاشا حضرتلری چکیلمینجه؛ چکلمدکلرینی، وَمشارالیهدن برقاچ ساعت صکره چکلدکلرینی بیلدیردیلر .

س ٢٧ — اردو هنوز حرکتده ، وَ کیروسندن وَصولندن دشمنله محاربه ایتمکده، اولدیغی حالده، اردویی براقوب، یالکزجه استانیمقه ١) یه تشریف عالیکزك سبب وحکمتی نه‌در ؟

ج — کانون ثانینك اوچنجی کونی، شاکر وَفؤاد وَ عثمان پاشالر حضراتی حاضر اولدیغی حالده، جریان ایدن مذاکره‌ده : بالقان سلسله‌سنی طوتمغه، وَبر جزءِ مهمی بالقانه ویره‌رك، استانیمقه‌دن صفوت پاشا حضرتلرینك تعریف ایتدیکی طریق ایله ، ادرنه‌یه کیتمکه قرار ویردك . بونك ایچون اول امرده استانیمقه‌یی طوتمق قرارلشدیرلدی، وَثابت پاشا حضرتلری فرقه‌سندن میرلوا حسن پاشا ایله آلتی طابور استانیمقه‌یه کوندریلوب، بیکر پاشا حضرتلری دخی ایکی لوا ایله طاغ

١) مرحوم جواب مسوده‌لرنده ، وَ « عمدة الحقایق » ده « استانیمقه » یی «استانیماقه» شکلنده یازمش ایسه‌ده ، بوراده مطبوع استیضاحات ابتدائیه‌ده‌کی املا ابقا ایدلمشدر .

اتكنى طوتمق اوزره قومات كوينه ، وَشاكر پاشا فرقه‌سنك ابراهيم پاشا لواسى قاضى كوى ايله دكرمن‌دره بينه بركويه كيتدى . قره‌طاهر وَ آطه‌كوى يانـنده بولنان عثمان پاشا حضرتلرينك لوالرينه‌ده رجعت امرى ويرلدى . آنلر مرور ايتدكدن‌صكره ، شاكر وَرجب پاشالر حضراتى دخى، چكيله‌جك ايديلر. لكن كوندوز چكلمك، طوپ آلتى اولديغندن، محذورلى كورلمكله، اورته‌لق قارارير ايكن‌چكلمسى، انجا دآرا ايله تنسيب قلندى، وَدكرمن‌دره قريه‌سنك طوتلمسى‌ده قرارلشديرلدى. بونك اوزرينه دمدارده قالان رجب‌پاشا حضرتلرى رفاقتنده‌كى عزمى وَمصطفى رمزى پاشالر لوالرى ، وَشاكر پاشا حضرتلرى رفاقتنده قالان شكرى وَمحمد وَابراهيم پاشالرلوالرى قدمه قدمه چكلمك اوزره ترتيب اولنوب، وَشاكر پاشـا بولوالرك قوماندالغنه براقيلوب ، آنلرك رجعتنى محافظه ايچون طوتلمسى لازم كلان نقطه‌يى تعيين ايلمك اوزره فوأد پاشـا حضرتلريله برابر، دكرمن‌دره قريه‌سنه‌كلدك، وَبكر پاشا ايله نجيب‌پاشا لواسى، فوأدپاشا قوماندا‌سيله، دكرمن دره قريه‌سنه براقيلوب ، شـاكر وَرجب پاشـالر چكلدكدن صكره ، آنك‌ده چكلمسى امرى ويرلدى . بوحساب اوزرينه موقتاً ، يعنى شاكر پاشا حضرتلرى كلنجه‌يه قدر، تشكل ايدن خطك صاغ‌جناحى‌استانيمقه‌اولوب. اوراده آلى طابورله حسن پاشا ، وَصول جناحى دكرمن دره اولوب اوراده ايكى لوا ايله فوأدپاشا حضرتلرى ، وَوسط وَيول آغزى قومات قريه‌سى‌اولوب ، اوراده دخى‌ايكى لوا ايله بيكرپاشا حضرتلرى بولنمور ايدى. عاجزلرى بيكرپاشا وَنظيف بك لواسـنك بولنديغى قريه‌يه كيده‌جك ايكن، يولى صاپديره‌رق، وَ نظيف بك لواسنك بطاريه‌سنه قاتيله‌رق ، اون دقيقه يانـده‌كى بر چفتلكه كيتدم . وَ آرتق او بطاريه ايله قميله اوراده قالوب ، بيكر پاشـا حضرتلرينه اوراده اولديغمى اخطار، وفوأد پاشا حضرتلرندن بر آدم كلورسه، طرف عاجزى‌يه بيلديرلمسنى اشعار ايتدم. چونكه فوأد پاشا حضرتلرينه ار بن نظيف بك لواسنك يننده وَيا استانيمقه‌ده‌يم، اكر شاكر پاشا حضرتلرى چكيلنجه‌يه‌قدر فوق‌العـاده برشى اولورسه، بكا بيلديريز ديمشيدم. حتى‌يانـنده‌كى اركان حرب‌قائممقامى بدرى بكده بومسئله‌يى تأكيد ايلدم . استانيمقه شقنى خاطرلايشم ايسه ، دشمن قلبه‌نك آلت يانـنده‌كى چيدلردن برندن ايلروليوب استانيمقه‌يى طوتمق ايسترايسه ، اوراده‌كى قوتمزك ضعفندن ، وَهم مركز اجتماعمز وَهم‌ده كذركاهمز اولان استانيمقه‌نك

دشمنك النه كچه‌بیلمسندن خوف ایله . اوجهتدن بر مخاطره حدوث اولدیغی تقدیرده. درحال اورایه كیتمك. وَ قلبه‌دن وَ قاضی كوی جهتندن ایكی طرفلو طابورلرمز كلنجه‌یه‌قدر استانیمقه‌نك الده ایدلمسنی تأمین ایلمكدن عبارت ایدی. یوم مذكورده شاكر پاشا وَ رجب پاشا لوالرینك ایتدیكی حرب ایسه ، قارشو قارشویه تك توك تفنك آتمقدن عبارت ایدی. ایرتسی صباح ، ساعت برەقدر، قومت كوینك یاننده‌كی مذكور چفتلكده‌ایدم. كیجه ساعت ـ قوززاده‌لرنده قلبه اوكنده آتش ظهور ایتدی .. یانمده‌كی یاورزینل آغایی تحقیقه‌كوندردم. عودتده «بزعسكرك قلبه‌اوكندن دنهز آ چكلدیكی وَ كندیسنی روسیه‌لولرقوغالادیغی وَ استاسیون یاننده پك چوق آتش ایدلمكده اولدیغی» خبرینی كتوردی. بوخبر، قلبه‌دن استانیمقه‌یه كلان جده‌نك مخاطره‌ده قاله‌جغنی احساس ایده‌رك. وَخدانكرده ثابت پاشافرقه‌سی پریشانلق ایله استانیمقه‌یه دوكیلور، وَیاخود دشمن احتمالكه بزم خط حركتمز اوزرینه قلبه‌كروسنده‌كی كچیدلردن برتعرض فرقه‌سی سوق ایدرده استانیمقه‌یی الده ایدرسه مطالعاتی خاطر خراش اوله‌رق ، درحال استانیمقه‌یه حركت ایلدم. اورایه وصولمده، ایش یاورك ویردیكی معلومات درجه‌سنده اولمیوب ، استاسیون اوكنده برقاریشیقلق اولمش ایسه‌ده، اوقدر مهم اولمدیغی ، وَفقط بغتةً وقوع بولدیغی ایچون مستحفظ طابورلری انتظامسزلق كوسترمش اولوب، صفوت وَ ثابت پاشالر حضراتنك اوكنی آلدقلری. وَ ایشتدیكی شدتلو آتش دخی استاسیونده احراق ایدیلان جبخانه‌لر اولوب ، دشمنله وقوع بولان آتش جزئی برشی ایدوكی. آكلاشلدی. ایرتسی كون ساعت سكزه طوغروده ثابت پاشا فرقه‌سی كلدی . آرقه‌سندن عثمان پاشا حضرتلرینك رشید وَ یحیی پاشالر لوالری. وَشاكر پاشا حضرتلرینك ابراهیم پاشا لواسی، قاضی كویندن دكرمن دره طریقیله كله‌رك ، استانیمقه‌یی موقتاً مدافعه ایده‌جك وجهله مواقع مناسبه‌یه تعبیه اولندیلر ، وَ شاكر پاشا ایله فوأد پاشانك ده كلمكده اولدیغی خبرینی ویردیلر. اشته استانیمقه‌یه كلمكلكمزك اسباب موجبه‌سی بودر. بوفرقه‌لرك عمومه قوماندان بولندیغم حالده ، دمدار فرقه‌سیله برابر حركتم اقتضا ایتمیوب ، بلكه طوتیله‌جق موقعی كوروب طوتدرمق اوزره ایلروده بولنان لوالر ایله حركتم طبیعی ایدی. اگر فریق پاشالرك، آلدقلری امرلری اجرا ایتمیه‌جكلرینی بیلسه ایدم، دائمادمدار فرقه‌سیله حركت ایدر ایدم. لكن اووقتده، موقعلری كیم

طوتدرر ایدی بیلمم ... اکر بن دمدار فرقه‌سنك قوندانلغنی ایده‌جك اولورسه‌م، فریقه نه خدمت وَ وظیفه قالور .

§

مشار الیه حضرتلرینك بتکرار تقریرعالیلریدر

فی ١ مایس سنه ٦٤ یوم بازار ایرتسی

س ٢٨ — شکری پاشا لواسی دشمن بوزدیغی وقت فوأد پاشا حضرتلرینه نیچون امداد اولنمدی ؟

ج — شکری پاشا لواسی نه‌وقت بوزلمش ، فوأد پاشا حضرتلری نه وقت محتاج امداد اولمش . وَاستانیقه جهتنه کلمك تشبثنه قیام ایتمشمی، اعطای جواب ایچون، اوّلا بوراسنی تشریح ایتمك اقتضا ایدر . وَ شاکر پاشا حضرتلری رفقتنده اولان لوالری نیچون باشندن طاغتمش، بیکر پاشاحضرتلری، فوأدپاشا حضرتلرینك محافظهٔ رجعتنه مأمور ایکن ، نیچون وظیفه‌سنی ایفا ایتمیه‌رك ، طوغریجه استانیقه‌یه کلیویرمش . بورالری تفصیل اولنمینجه ، بوسؤالك جوابی حقیله ویرلمش اولمز . فوأد پاشا حضرتلری دکرمن دره قریه‌سنك محافظه‌سنه مأموراولیوب، شاکرپاشانك لوالری کچدیکیله، مشار الیه دخی، حرکت ایده‌جك ایدی . واقعا شاکر پاشا حضرتلری ، قاضی کوی اوکندن ساعت اون ایکیده حرکت ایده‌جك ایکن، ساعت آلتیدن صکره حرکت ایتمش اولمسی، وقتی تأخیر ایتمش ایسه‌ده ، کیجه ساعت طقوزده شبهه‌سز دکرمن دره قریه‌سنه وارمشدر . بعده مشار الیهك، استانیقه ایله قومات آره‌سنده بر موقع طوتمق اوزره دکرمن دره‌ده کلمامسی، وجائب اموردن ایکن، ساعتلرجه اوراده‌فؤادپاشا حضرتلری یاننده قالوب ، مؤخراً، حکایه‌سنه کوره، هر نه‌قدرعثمان پاشا حضرتلری مشار الیهمایه اخطار ایتمش وَ رجعتده سرعت لزومنی بیلدرمش ایسه‌ده، فؤاد پاشا حضرتلری ذاتاً محاربه ایچون دشمنك کلسنه منتظر اولدیغی جوابنی ویرمشدر. نهایت شاکرپاشا حضرتلری لوالرینك ایکیسنی کوندررك، کندوسی‌ده شکری پاشا لواسیله حرکت ایدوب، استانیقه ایله مرقووه آراسنده بر کویده قالمش؛ وَ فؤاد پاشا حضرتلری، دمداراولدیغی. وَدمدار وظیفه‌سی‌ایسه، حرباً اردونك کیروسی صره کلمك بولندیغی حالده، کانون ثانینك دردنجی آقشامی ساعت اون بره قدر

دكرمن دره‌ده قالوب، آندن صكره، مرقوه طرفنه چكلمكه باشلامشدر. عاجزلری ایسه، حالندن معلومات ویرمدیكندن، وَ برطرفدن شاكر وَ عثمان پاشالر حضراتی لوالری كلمكده اولدیغندن. فؤاد پاشا حضرتلرینك دخی، ویریلان امر حكمنجه، چكلمكده اولدیغنی اعتقاد ایتمه‌ده ایدم. فؤاد پاشا حضرتلری ساعت اون بره طوغرو حركتله مرقوه‌یه كلمش ایسه‌ده، مرقوه‌ده قالوب آنك خط رجعتنی محافظه ایده‌جك اولان بیكر پاشا حضرتلری، یالكز نظیف بكی آلتی طابورله مرقوه‌یه براغوب. كندوسی برابرنده اولان لوانی وَ نظیف بكك ایكی طابورینی دخی آله‌رق استانیمقه‌یه چكلمشدر. فؤاد پاشا حضرتلری ایسه؛ مرقوه‌یه كلدكدن صكره عسكری توقیف ایدوب. شاكر پاشا حضرتلرندن خط رجعتنی محافظه طلبنده بولنمش؛ مع مافیه فؤاد پاشا حضرتلری دكرمن دره‌ده كندوسنه ویریلان ایكی لوا ایله قالمیوب، رجب پاشا حضرتلرینه ترفیق اولنان دیكر ایكی لوانی دخی طلب ایلمش؛ وَ اوده، امر ایله قوماندانسنه آلدیغی لوالری، بلا امر فؤاد پاشا حضرتلرینك طلبی اوزرینه ترك ایدوب، هیچ قوماندانسی اولمدیغی حالده، شاكر پاشا ایله برلكده حركت ایتمشدر. شو تفصیلاتدن آكلاشیله‌جغی اوزره، قدمه قدمه موقع طوتەرق، وَ برترینی دكشدیره‌رك. حركت ایتمسی لازم كلان فرقه‌لردن رجب پاشا حضرتلرینك فرقه‌سی، فؤاد پاشا حضرتلرینه علاوه اولنه‌رق، فؤاد پاشا فرقه‌سی قول اردو حالنه كیرمش؛ وَ دیكر بیكر پاشا حضرتلری فرقه‌سی ــ كه فؤاد پاشا حضرتلرینك خط رجعتنی محافظه‌یه مأمور ایدی ــ هنوز فؤاد پاشا حضرتلری كلمكسزین. چكیلوب كیدرك، مرقوه‌یه آلتی طابورله نظیف بكی براقمش؛ نظیف بك‌ده مؤخراً فؤاد پاشا حضرتلریله برلشمش؛ وَ بتون بو معاملات، امر عاجزی خلافنه اوله‌رق وقوع بولمشدر. نهایت، فؤاد پاشا حضرتلرینك مرقوه‌یه كلوب یازدیغی تذكره اوزرینه، شاكر پاشا حضرتلری، نجیب پاشا لواسنی فؤاد پاشا حضرتلرینك خط رجعتی تأمینه مأمور ایتدیكنی، وَ علی پاشا ایله رفیق بك آلاینی مرقوه‌یه امداده تعیین ایتدیكنی، وَ كندو فرقه‌سنه منسوب محمد وَ ابراهیم پاشالر لوالرینه‌ده محافظهٔ ارتباط ایچون خبر كوندردیكنی، كیجه ساعت برده یازدیغی بر تذكره ایله بیلدردی كه، بو تذكره ید عاجزی‌یه كیجه ساعت بشده كلدی. عاجزلری دخی، تذكره‌یی حامل اولان رجب پاشا یاوریله، فؤاد پاشا حضرتلرینك خط رجعتنك محافظه‌سی لزومنی، وَ سریعاً استانیمقه‌یه

چکلملرینی شاکر پاشا حضرتلرینه تأکید ، وَ [بیکر پاشا حضرتلری مأموری اولدیغی محافظهٔ رجعت وظیفه‌سنی سزك امریکزله‌می ترك ایتدی] دیو سؤال ایلدم. حالبوکه، بوتذکره‌یی رجب پاشا حضرتلرینك یاوری طاغدن طولاشه‌رق فؤاد پاشا حضرتلرینه ویره‌بیلمشدر . چونکه : شاکر پاشا یانده‌کی لوالر ، مشارالیه بزه تذکره‌یی یازدقدن صکره ، یعنی کیجه ساعت بردن صکره ، دشمنك آتشسز هجومندن تفنك آتمقسزین بوزیلوب ، استانیقه طرفنه دخی کلیه‌رك طاغلره طوغرو چکلمش و بزه‌ده هیچ اولمازسه برآدم قاچورمق لازم ایکن، وبخود کندوری که‌جك ایکن، فرار ایدن عسکرله برلکده استانیقه کیروسنده آلتی یدی ساعت مسافه‌ده برکویه‌قدر کیتمشلردر . عاجزلری ایسه ، شاکر پاشا حضرتلرینك کندی یاوری اولوب استانیقه‌یه کله‌رك کیجه مشارالیهك یاننه کیتمك ایستدیکی حالده روسیه‌لولر قارشوسنه چیقمسندن طولایی کیده‌میوب ینه استانیقه‌یه عودت ایلیان ضابطدن ، کیفیتی ، ایرتسی کونی ساعت بشده خبر آلدم ؛ وَ بونی ، شاکر پاشا حضرینك کندو لواسیله محمد پاشا لواسی بیننه دقتسزلکدن طولایی ، دشمن سواریسی کیرمش اولمسنه حمل ایلدم . مع‌مافیه ایشده حس ایتدیکم اهمیت حسبیله ، درحال صفوت پاشا حضرتلریله برلکده استحکاملرك یاننه کیدرك. میرلوا ابراهیم پاشایی، درت طابورنه بوحیلولی ایتمش ظن ایتدیکم دشمنك دفعنه مأمور ایتدم، وَینه میرلوا محمد پاشایی‌ده. درت طابورله بوایشه تعیین ایلدم. بونلر، ایلرولیه‌رك بردرجه‌یه‌قدر تعرض ایتدکلرینی بیلدردیلر ایسه‌ده، دشمنك کلیاتنی. وَقابه‌اوززندن کندیلرینه‌طوغری‌ده‌دشمن کلمکده اولدیغی خبرینی‌ویردیلر. مع‌مافیه. اوامر تحریریه‌ایله. وَ یوزرایله. ایلرولملری امرینی تأکیددن خالی قالمدم. بونکله‌برابر. اردومزك الك‌کزیده‌طابورلری‌اوجهتده‌اولدیغندن. وَاللی طابوردن‌ده زیاده بولندقلرندن، آره‌لرینه کیره‌ن‌دشمنی تپه‌لرلچرلر اعتقادنده ایدم. بوطرفدن مأمور ایتدیکم سکز طابور دخی،اونلره‌بردرجه‌یه‌قدر اعانه‌ایدرلر، دیه‌وزرایدم. طوپ تفنك‌سسی. یالکز برطرفدن کلمکده‌ایدی. بالقان اتکی سیس اولدیغندن. ینکز سس کلیور، سسك کلدیکی یر کورلمیور ایدی . بن بوسکز طابور سوکدره‌مزسه دییه‌رك. دهاطابور حاضرلامقده ایدم. بوحال‌ایله ساعت اونه طوغری کلمش ایدی که ، طوپ سسی کسلدی ، وَ فؤاد پاشا حضرتلرینك ده آتی‌الذکر تذکره‌سی کلدی : [شاکر پاشا حضرتلرینه خطاباً بوکیجه ساعت بش بچقده

یزمش اولدقلری تذکره شاکر پاشانك اولدیغی یرده بولنماسندن طولایی بنده‌کزه واصل اولدی. اوقودم. و مآلنه کسب اطلاع ایلدم. بوکون دکرمن دره‌سنده صباحدن بدأ ایله آقشام ساعت یارمه قدر، محاربه ایتدك. مواقعمزی محافظه ایتمش ایسه‌کده. دشمن فلبه اوزرینه شمندوفر طریقیله عسکر سوق ایدرك، صکره بو قوتی قوللریمزك خط حرکتی اوزرینه توجیه ایدرك، حرکت اوزره اولان عسکری یارمش، و هنوز مقداری معلوم اولمیان طوپلرمزی براقدرمش. شمدی رجب پاشانك یاوری بورایه کلدی. دشمنك طریقه تسلطی اثناسنده برقولده شاکر پاشا فرقه‌سنه غالبا هجوم ایتمش، عسکرله دشمن بربرینه قارشمش، او آردلق یاور بزم طرفه کله‌بیلمش. شاکر پاشا حضرتلریله عسکرندن برخبر آلنه‌مدی. شمدیکی حالده بز، یعنی فرقهٔ عاجزی طابورلریله نطیف بکك درت بچق طابوری و رفیق بکك اوچ طابوری و تکمیل سواریلر برلکده اوله‌رق، پلاشجه قریه‌سیله مرقوه آره‌سنده بولنمقده‌یز. عزمی پاشا لواسی کیجه. قومات قریه‌سنه، و طریق اوزرنده بولنان دشمن اوزرینه. هجوم ایتدرلدی. آلتی قطعه طوپ ایله ایکی قپاقلو دشمندن استرداد ایدلدی. و دشمن قریه‌دن دخی پوسکوردلدی. آنجق بو صباح، دشمنله بیوك برمحاربه مأمولدر. زیرا عاجزلری، طریق آچمق ایچون. صوك درجه‌یه قدر سعی و غیرت. و خونریزانه محاربه، ایده‌جکم. آنجق دشمن طریق اوزرندن قدمه نظامیله متعدد طابورلرینی تعبیه ایلمش اولدیغندن، سوکدرمك ممکن اولوب اولمدیغی مجهولدر. یاورك افاده‌سنه نظراً شاکر پاشا قولنك حالی پك ایو دکلمش بونلردن بزم ایچون معاونت مأمول ایتمم. باقه‌لم. صوك درجه‌یه قدر حرب ایدرز. طریقی کشاد ایتمك ممکن اولمزسه، حفظنا الله تحت محاصره‌ده قالمقلغمز لازم. چونکه: عسکرك پکسماد عربه‌لرینك برقسمی قیرلمش، برمقداری ثابت پاشا ایله کیتمش، عسکرك همان یارینندن صکره پکسمادی یوقدر. طوپ تفنك جبخانه‌لری ایسه، ینه اویله. جبخانه‌مز شدتلی برمحاربه ایچون آنجق کفایت ایده بیلور. یکنجی برمحاربه دها لازم کلیرسه، جبخانه بولنمیه‌جق. بناءً علیه آچ و جبخانه‌سز محو اولمقدن ایسه، عسکرك سلامتی ایچون، دولت و ملتمزك شانی محافظه ایچون، بر طریق دوشونمکده‌یم. شویله‌که: بوکون صوك درجه‌یه قدر حرب ایدوبده خط حرکتی آچمق ممکن اولمزسه، مرقوه قریه‌سندن .. الله‌یه کیدن بر طریق وار ایمش که. بو یول، قونیه و چتالر و دره کوینندن مرور ایدر

ایمش. بوطریقدن طوپلر قونیه‌یه قدر کیده بیلورلرایسه‌ده، آندن اوته طریقك مساعده‌سی یوق ایمش، آنجق قزاقلرله نقلی قابل ایمش. مرقوه‌دن قواله‌یه درت قوناق اولمغله، نهایت آلتی کونده، اورایه سلامتله مواصلت، مأمولدر. بوحالده، اوتوز بوقدر طابورلق برقوت، واپورلرله درسعادته سریعاً یتشدرلمش اولور، وآورادن، ایجاب ایدرسه، ادرنه‌یه‌ده کیده‌بیلور. اشته عسکرك ذخیره‌سز وجبخانه‌سزلکنی، دشمنك وضعنی وقوتنی، ملاحظه برله، نه یاپمق، یعنی قنغی طریقی اختیار ایلمك لازم ایسه، سریعاً فرمان بیورملرینی کمال اهمیتله عرض ونیاز ایلرم. اکر رجب پاشا یاورینك افاده‌سی صحیح ایسه، شاکر ورجب پاشالر فرقه‌سنك برطاقم طابورلری طاغلمش، وطوپچیلر قوشوملری سه‌رك صاوشمشلر. شکری پاشا لواسیله سوق ایتدکمز بزم ایکی بطریه‌دن بریسی میدانده یوق، بیلمم نره‌ده‌در؛ دیکرینك حیوانلری آلنه‌رق طوپلر یولده قالمش، مؤخراً عزمی پاشا یولده بولدی، ویدمزده بولنان فضله طوب بارکیرلریله طوپلری قوشدق. آنجق آته‌جق آتیمی یوق. والحاصل بولندیغمز حالك تعریفی قابل دکل. بنده‌کز نفسم ایچون دکل، ملت ودولت ایچون، اوتوز بوقدر طابورك ساحل سلامته ایصالیله استانبول ویا ادرنه‌ده بوندن استفاده اولنمسنی، آرزو ایدییورم. امر ولتلرینه شدتله منتظرم. اکر بوکون استنیمقه‌یه کیتمك ایچون طریقك کشادی ممکن اوله‌مز ایسه، مرقوه‌دن قواله‌یه کیتمك. ویاخود بولندیغمز موقعده ثبات ایدوب قالمق شقلرندن، ایکنجیسی غیرممکن. چونکه: شیمدی مصطفی پاشا کلدی، لواسنك بوکون یکسمادی اولمدیغنی بیان ایتدی. بشقه نه صورتله اراده بیوریلور ایسه مرحمةً امرو اشعار بیورلمسنی تکرار استرحام ایلرم. بوکون آقشامه‌قدر امر دولتلرینی آله‌مدیغم صورتده، مجبوراً، وعسکری آجلقدن محو ایلمامك ایچون، قواله طریقندن حرکت ایده‌جکمی علاوةً عرض، وبوندن بشقه برطریق سلامت بوله‌مدیغمی بیانه جسارت ایلرم.) بوتذکره اوزرینه شاکر پاشانك بوزیلوب کیتدیکی آکلاشیله‌رق، صفوت وثابت وبیکر پاشالر حضراتی بریره طوپلانوب، فؤاد پاشاحضرتلریله برلشمك چاره‌سی ایچون اقتضا ایدن فدا کارلغی تصور ایدرایکن، شاکر پاشا حضرتلرندن دخی آتی الذکر تذکره‌یی آلدم: (دشمنك دون آقشام تعرضی نمایش اجرا ایلدیکنی عرض ایلمش ایدم. اجرا ایلدیکی نمایش،

حقيقی تعرضه برمقدمه اولديغی آكلاشلدی . كيجه ساعت بر قرارلرنده ، يعنی افندمزه يازديغم عريضه‌يی كوندردكدن صكره، هوانك سيسلی وَ قرلی برحاله بردنبره تحول ايتمسيله، كرچه نوبتچی خطلری تضعيف اولنمش، وَدشمنه طوغرو سورولمش ايسه‌ده، دشمن تعرضی تفنك آتميه‌رق اجرا ايلديكندن . بردنبره نوبتچی خطی آتشه باشلامش . وَ بر آز صكره بولی طابوری ايله صاغ جناحمز آره‌سنه، سيسدن باالاستفاده كيرن هجوم‌قولی. كذلك تفنك آتميه‌رق، هجومنی شدتله اجرا ايلديكندن ، كرچكدن ناموسسز چوروم مستحفظ طابوری، وَ آنی متعاقب لاجل‌التقويه كوندريلان تران وَطرسوس طابورلری، الی آخرالعمر بزی داغدار ايده‌جك بر حال و هيئتده ، « كاوور كليور » ديه‌رك، تارمار و پريشان فراره باشلادقلرندن، رجب پاشا حضرتلری وَ سائر امرانك صرف ايلدكلری سعی واقدام ايله، اسكی خط حربلرينك برقاچ يوز خطوه كيروسنده دره ايچنده توقيف اولنمش ايكن. كويدن عربده اوزرينه طاغه طوغرو فرار ايدن برقاچ يوز مهاجر ، قريه‌ده‌كی طابورلر افرادی اولوب فرار ايتدكلری ظننی حاصل ايتديكندن ، شكری پاشا لواسی ، آرتق اوكی آلنمق قابل اوله‌ميه‌جق بر راده‌ده ، طاغه طوغرو عموماً فرار ايلمشدر . قريه وَ جوارنده محاربه ايتمكده اولان عسكرك صاغ جناحی آچلمامش اولمق ايچون . طاغك اوزرنده بر قاچ نقطه‌ده قاله‌بيلنلرك توقيفلرينه ، نهايت براقدام ايله چالشلمش . وَ بلكه‌ده قورقولق كبی اورا ده قالملرينه اميد حاصل اولمش ايكن ، نجيب پاشا لواسنك طابورلری دخی ترك موقع ايدرك فراراً بونلره التحاق ايلديكندن ، توقيفلرينه احتمال اميدی بالكليه زائل اولمغله . بو مقوله انضباطسز طابورلره، وَعلی‌الخصوص ذكراولنان اوچ طابوره. لعنت اوقويه‌رق، وَمجبوراً فرارلری تعقيب اولنه‌رق، وَبتون كيجه ايزلری اوزرنده طولاشيله‌رق، « دولولق » قريه‌سنه شو ساعتده كلنمشدر. هم بز هم حيوانلر غايت يورغون اولديغمزدن. وَعلی‌الخصوص دون وَبوكيجه اويقواويويه‌مديغمزدن، مرحمتكزه مغروراً، بوكون بوراده قالمغه مجبور اولدق . علی پاشا ايله عمر بك. بوهنگامهٔ پرآشوب آره‌سنده ، كوريله‌مامش ايسه‌ده، قوماروواقريه‌سی جهتنه چكلمش اولملری ملحوظدر . بزم طوپلرله علی پاشانك طوپلری كاملاً قالديغی كبی، يوف اوزرنده بولنان نجيب پاشا لواسنك طوپلری، وَ مومی اليهك افاده‌سنه

کوره ، آغرلق ایتمامك اوزره ، فؤاد پاشانك اعاده ایلدیکی آلتی فوندلق ایکی بطریه طوپ ، دشمن النه کچمش اولیور . بر ساعت بیله دشمنك مقابله‌سنه تحمل ایده‌میان بوناموسسزلر ، بوراده‌دخی طوردیریله‌میوب ، قواله‌یه وکوملجنه‌یه طوغرو فرار ایتمکده . وتوقیفلری ایچون صرف اولنان اقدام ، بیهوده‌یه کیتمکده‌در . بوراده طوتیله‌بیلان بر قاچ یوز نفر دخی اوناموسسزلره اویه‌رق صاوشقده اولدقلری کمال تأسفله عرض اولنور . بونلری یول اوزرنده طوپلایوب ، صورتا اولسون ایشه یارایه‌جق بر حالده کوسترمك ایچون ، بریمزك آرقه‌لرندن اعزامی ؛ و فؤاد پاشا فرقه‌سیله ذات مشیریلرینك مواصله‌سی منقطع بولنمق طبیعی اولمغله ، و پاشای مشارالیه فرقه‌سنده جبخانه‌نك ندرتی حسبیله ، اوزون مدت مدافعه‌ده قاله‌مامق و چاره بوله‌مدیغی کبی اودخی بزم کبی طاغ یولندن کلمك طبیعی کوریلور .) فؤاد پاشا حضرتلرینك ورقه‌لری نهایتنده‌کی سوز ، اولکی سوزلرینك حکمنی فسخ ایتدیکندن ، و ساعت اونده ذاتاً تفنك سسی‌ده کسلدیکندن ، چکلمش اولمسنه حکم ایدیلوب ، خصوصیله تذکره صباح ایکی بچقده یازلدیغی حالده ، طاغ یولیله بزه اون بچقده واصل اولیشنه نظراً ، ینه سکز ساعتده اوره‌یه کیده‌جك دیمك اولوب ، اولوقته قدر ایسه ، صکره‌کی سوز حکمنجه ، اوده چکیله‌جکندن ، اردومزك اللی بوقدر طابورندن ، وخصوصیله طونه شرق اردوسندن نقل اولنان منتخب قسمندن ، محروم اولدیغمز آکلاشلدی . اشته‌دشمنك شاکر پاشا فرقه‌سنی بوزمه‌سی ، وبزم وجودی اولمیان فرقهٔ مذکوره‌یه امداد ایتمکه اوغراشمه‌مز ، و فؤاد پاشانك طریق کشاد ایده‌مامسی ، وجه مشروح اوزره وقوع بولمش ؛ وشاکر پاشا فرقه‌سنك امثالی کورلدك و هیچ مأمول اولمز بر صورتده طاغلمسی خاطره کلدیکی کبی . فؤاد پاشانك معاونته احتیاجی دخی . چکیله‌جکی محقق اولان بر وقتده . آکلاشلمشدر . معمافیه فؤاد پاشا حضرتلرینك معاونت مسئله‌سندن قطعاً بحث ایتمیوب ، قواله طرفنه چکلمك خصوصنی تکرار تکرار یازیشی ، استانیمقه‌یه کلمك عزمنده اولمدیغنی‌ده اشراب ایدر . چونکه : دمدار بر فرقه‌نك ، موقع محافظه‌سنه مأمور کبی ، دشمنله اوزون اوزادی‌یه اوغراشمق وظیفه‌سی اولمدیغی کبی ، اوکنده‌کی فرقه‌نك حرکتنی حرباً تعقیب ایتمزسه ، بویله آره‌یه دشمن حیلولتنه وقت قزاندره‌رق بالاخره اردودن آیری دوشمسنی انتاج ایدر .

مشارالیه حضرتلرینك بتکرار تقریر عالیلریدر

فی ۱۲ جمازی‌الاول سنه ۹۵ و فی ۲ مایس سنه ۹٤ یوم صالی

س ۳۹ — بو انهزامدن صکره، نزد دولتکزده آلتمش بش طابورموجود ایمش، صحیحمیدر؟ صحیح ایسه. دشمن طرفندن برکونه تضییق کورلمکسزین یدشمنه چارپشمق ، ویاخود فؤاد پاشاحضرتلرینك فرقه‌رینی دشمنه براغوب سرعتله ادرنه‌یه حرکت ایتمك ، دها مناسب مانوره کبی تخطر اولنور . بو بابده مطالعهٔ دولتکز نه‌در ؟

ج — شاکر وفؤاد پاشالرحضراتنك بوندن اولکی سؤالك جوابنده ذکر اولنان تذکره‌لری اوزرینه . صفوت وثابت و بیکرپاشالر حضراتیله، « آلدیغمز امرك ادرنه‌یه کیتمك اولدیغی » بالتفهیم، صورت حرکتمزمذاکره‌سنه کیریشدم . جمله‌سی متفقاً. ادرنه‌یه کیدیله‌نك امکانسزلغنی قطعیاً خبر ویردیلر. چونکه بزم جهتده، هرنه قدر آلتمشه یقین طابور وار ایسه‌ده، نفرحسابیله اون‌بش‌بیکدن زیاده موجود اولمیوب ، هله برطاقم لوالر سکز یوز بیکر کشی اولدیغندن ، وقسم اعظمی انتظامسز ومتصل طاغیله کلان مستحفظلردن و اتره‌بولده، ایزلادیده اورخانیه‌ده. قمارلیده، بوزغون‌ویرمش طابورلردن مرکب بولندیغندن، بونلرله ادرنه‌یه کیده بیلمك امکانی نامتصور، وکرفتاریٔ دل اسارت محقق‌ایدی . واقعا اولدیغمز یرده طورسه ایدك . دشمنله چارپشمق طبیعی ایدی. لکن ، عسکر قیردرمقدن نشقه بر نتیجه ویرمیه‌جك اولان بوچارپشمقدن ، نه فائده ملحوظ ایدی ؟ چونکه : الده قالان بومقداری قلیل و اکثریسی امنیتسز عسکر ایله ، بزم مرتخ اوواسنه آقوب‌کلان کاییتلو دشمنه غلبه‌احتمالمز، ممکنسز ایدی. بناءً علیه بوعسکر. قره آغاج اسکله‌سنه ایندرلدیکی حالده ، بولایر وچتالجه استحکاملری مدافعه‌سنده بالاستخدام ، استفاده اوله بیله‌جکی ، مشارالیهم حضراتیله بالاتفاق قرارلشدریله‌رق . رجعت ایدلمش؛ و طبق عرض ایتدیکم وجهله . اردو هیئت متفرقه‌سی قره آغاج اسکله‌سنه ۱۱ و ۱۲ کانون‌ثانی‌یه‌قدر ایندرك. کلان واپورلر یله. برقسمی‌بولایر وبرقسمی چتالجه استحکاملرینه، وبرآزی‌ده حدود یونانیه‌یه کوندرلمشدر . فؤاد پاشا فرقه‌سنی دشمنله براقمق بختنه کلنجه : استانیمقده‌دکی طابورلر کیجه ساعت ایکیدن صکره چکیلوب، فؤاد پاشا فرقه‌سی طابورلری ایسه

کوندوز ساعت اوندن صکره رجعت ایلدکلرندن ، دشمنله برالمق تعبیرینه محل یوقدر . وَ شاکر پاشا ایله فؤاد پاشا حضراتی استانیمقه‌ده کی قوتی براقوب طاغلره چکلدکلری آکلاشلدقدن صکره ، استانیمقه‌ده‌کی طابورلردخی ، چکلمك مجبوریتنه اوغرامشلردر . آنلر طاغ یولندن بزه کلمك شقنه احتمال کوستره‌ایدیلر ، استانیمقه‌ده اعادهٔ انتظام ایله ادرنه یولنه توجّه، داخل احتمال‌ایدی .

استیضاحات ابتدائیه ایله محاکمه آره‌سنده‌کی فاصله

استیضاحات ابتدائیه، اولجه‌ده ذکر اولندیغی اوزره، ۱٤ مایس سنه ۹٤ ده ختام بولمش . وَ هیئت استنطاقیه منع محاکمه قرارینی حاوی شو تقریری تنظیم ایتمشدر :

دیوان حرب ریاست جلیله‌سنه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك روسیه محاربهٔ زائله سنده قوماندانلقده بولندقلری مواسم اوچه منقسم اولوب، برنجیسی روسلرك ایلك دفعه بالقانلری تجاوزنده تعیین بیورلمش اولدقلری بالقان . وَ ایکنجیسی طونه . وَاوچنجیسی روم ایلی عموم قوماندانلقلری اولدیغنه بناءً ، مواقع مذکوره‌ده وقوع بولان حرکات حقنده مرتب اولان اسئله ، وساطت عاجزانه‌مله مشار الیه حضرتلرینه بالتبلیغ اعطا بیوردقلری اجوبه اولبابده کندولرندن استیضاحنه لزوم کوردیکم بعض موادك دخی علاوسیله ١) ضبط و ترقیم قلمش اولمغله ، شو تعاطئ سؤال

---

١) مقدمه‌ده ویریلان ایضاحاتدن معلوم اولدیغی وجهله، برنجی دوره عائد سؤاللر اولجه مرحومه تبلیغ ایدلمش اولدیغندن ، بودوره عائد سؤاللره ، بالاخره حین استیضاحده ابراهیم پاشا طرفندن علاوه اولنان ماده‌لری تعیین ایتمك ممکن ایسه‌ده ، دیکر ایکی دوره عائد سؤاللردن هانکیلرینك اولجه مرتب اولدیغی وَ هانکیلرینك ابراهیم پاشا طرفندن ترتیب و علاوه ایدلدیکی محتاج تدقیق کورلمش ؛ وَ اسئله‌نك طرز ایرادینه وَ یکدیکریله مقایسه‌سندن حاصل اولان فکره وَ الده ایدیلان بعض جواب مسوده‌لرینه کوره، ابراهیم پاشانك اسئلهٔ مرتبه خارجنده استیضاح ایتدیکی مواد ، برنجی دور ایچون : ۸ نجی وَ ۱٤ نجی سؤاللردن عبارت اوله‌رق ، ایکنجی دور ایچون : ۲ نجی ، ۳ نجی ، ۸ نجی ، ۹ نجی ، ۱۰ نجی ، ۱۲ نجی ، ۱۸ نجی ؛ وَ اوچنجی دور ایچون ده : ۳ نجی ، ٦ نجی ، ۷ نجی ، ۸ نجی ، ۱٦ نجی ، ۱۷ نجی ، ۱۸ نجی ، ۱۹ نجی ، ۲۲ نجی ، ۲۳ نجی ، ۲۵ نجی ، ۳۵ نجی سؤاللری تشکیل ایتمشدر . شو حالده اوچ دور ایچون مرحومه ایراد اولنان ۸۳ سؤالك ۲۱ ی ، ابراهیم پاشانك محصول ترتیبی دیمکدر .

و جوابدن حاصل اولان نتیجه اوزرینه مطالعهٔ فکریه‌مك بروجه آتی بیانه ابتدار اولندی .

بوبابده طوتیلان اوچ طاقم اوراق نطقیه مطالعه‌سندن دخی مستفاد اوله‌جغی اوزره، مشارالیه حضرتلری ابتدا بالقان قوماندانی ایکن قاعدهٔ اتخاذ واجراسی لازم کلان حرکات ، اسکی زغره‌نی ضبط ایتدکدن صکره ، همان سرعت ممکنه ایله شیپقه‌یه عزیمتله ، اوراسنی ده ید ضبطه کچورمك اولدیغی حالده ، بوکا رعایت ایدلمدیکی کورولمش ، وَ اشبو حرکتك کیرو قالمسی ایسه ، او آره‌لق اردونك اسکله‌سی مقامنده بولنان یکی زغره‌نك دشمن الـه کچمسندن. دشمن فرقه‌لرینك یکی زغره‌اووه‌سنده کورونمسندن . وَالده بولنان ما کولاتك جزئی اولمسندن. وَ وسائط نقلیه‌نك فقداننـدن نشئت ایتمش ایدوکی، وَمؤخراً ، یعنی یکی زغره‌نك استردادندن صکره . شیپقه‌یه کلندکده ایسه . شیپقه‌نك متانت وصعوبتی کورلدکده ، تسهیل ضبطی ایچون مستصحب اولدیغی قوتك نصفنی اوراده ترك ایدرك، نصف دیکریله مناسب جهتدن دشمنك خط رجعتنه طوغرو ایلروله‌ملری ، وَبو حرکته طونه شرق وَغرب اردولرینك دخی. اوته طرفدن اتصال حاصل ایده‌جك وجهله ، معاونت ایلملری فریضه‌دن ایکن ، کرك مشار الیه نزدنده بولنان قوتك کفایتسزلکی وَ کرك مذکور اردولر طرفندن اجرا آت مبحوثه‌یه اهمیت ویرلمامسی، بو حرکتك اجرا سنه مانع اولدیغی آکلاشلمشدر .

مشارالیه حضرتلرینك ، طونه عموم قوماندانلقلرینه کلنجه ؛ طونه شرق اردوسنك، دشمنی بردرجه‌یه قدر اشغال ایچون حرکت تعرضیه‌ده بولنمسی . عاجزلرنجه شرط عد اولنمقده اولوب ، حالبوکه ، مشارالیه حضرتلرینك بوبابده ویردکلری اجوبه‌یه مراجعتله دخی آکلاشیله‌جغی اوزره ، کندولرینك اورایه وصوللرنده، حرکات عسکریه اجراسنجه حالاً ظهورایدن برطاقم موانع ایله، مرکز سلطنتك بعض مطالعات اوزرینه مشارالیهه وقوع بولان اخطاراتی. اجرای تعرضه مانع اولدیغی کبی ؛ اخیراً النه اوزرینه تعرضله ، اورانی ضبط ایلدکدن صکره ، دها ایلرو حرکت ایتملری اهم والزم بولندیغی حالده ، اورادن ایلروکیتمه‌ملری ، مقابلنده بولنان دشمنك کلیتندن ، وَبلونه اردوسنك دوچار اسارت اولمسندن ایلرو کلدیکی آکلاشلمشدر .

مشارالیه حضرتلرینك روم ایلی عموم قوماندانلغی حرکاتنه نقل کلام

ایدیلنجه : پلونه‌نك سقوطندن صکره . دشمنك بالقانك بو بوزینه کچمسی ایچون فمأ قولی وَ شیبقه کچیدلری اك مهم وَمعنا نقطه‌لر اولدیغی وَ بناءً علیه بو نقطه‌لرك صوك درجه‌یه قدر ثبات ایله دشمنه مقاومت ایلملری اهمیت فوق‌العاده‌ده تحتنده بولندیغی حالده . دشمنك اورالردن برو طرفه مرور ایتمسی ، وَ علی‌الخصوص ادرنه‌ده وجودی لابد اولان بر قوهٔ احتیاطیه‌نك بولنمامسی . آرتق بالقانك بو بو یوزنجه امنیتك کمالاً انسلابنی مستلزم اولدیغی کبی؛ صوفیه وَ سائر مواقعده بولنان بر طاقم عساکرك ، وقت و زمانیله وَ سرعت تامه ایله ادرنه‌یه ارجاع وَ جمعی دخی ، احوال حربیه‌نك الجاآت اخیره‌سندن ناشی . فنأ بر تدبیر اسلم اولدیغی حالده . کندولرینه اولجه‌ویریلان بعض اوامر ایله متعاقباً متراکه امرینك ظهوری . شبو مقصدك حصولنی مانع اولدیغی آکلاشلمغله . وَایشته استیضاحات واقعه نتیجه‌سندن عجزلرنجه حاصل اولان مطالعه بوندن عبارت اولمغله . اولبابده امرو فرمان حضرت من له الامرکدر

۲۳ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ وَ ۱۳ مایس سنه ۹٤ عن اعضای دار شورا

السید ابراهیم

بو تقریرك تاریخی ۱۳ مایس سنه ۹٤ اولوب، حال بوکه استیضاحات ابتدائیه ۱٤ مایس ۹٤ ده ختام بولمش اولدیغندن ، آره‌لرنده بر کونلك فرق تاریخ واردرکه ، مرحوم ، بو فرقی عمدة‌الحقایقده شو صورتله قید و افاده ایدییور : « اوته‌دنبرو تعمیم ایدلکلان غرائبدن بری ده . استنطاق ابتدائیده کوریلمش اوله‌جغی وجهله . سؤال انتهائی، ۲٤ جمادی‌الاولی سنه ۹۵ وَ ۱٤ مایس سنه ۹٤ تاریخنده ، ایراد قلنمش ایکن . علاوهٔ جریدهٔ عسکریه‌نك ایکنجی نمروسنك برنجی صحیفه‌سنك برنجی و ایکنجی ستوننی اشغال ایدن هیئت استنطاقیه رئیسی وَ دعوا مأموری عنوانیله بنام میرلوا ابراهیم پاشا تقریرینك، ۱۳ مایس سنه ۹٤ تاریخیله مؤرخ بولنمیدر . شو حالده . استنطاقات واستیضاحاتك هنوز آرقه‌سی آلنمقسزین . وَاسئلهٔ مرتبه‌نك جوابلری ویرلمکسزین، پاشای موهی‌الیه تقریر اعطاسنه اجبار ایدلمش دیمك اولیور . ایشیتدیکمزه کوره بو تقریر دها تبرئه‌کارانه یازلمش . وَ مستنطق وَکتبه‌سی مهرلریله ممهوراً تقدیم قلنمش ایسه‌ده، رد واعاده ایدیله‌رك ، صورت تقریر بالتعدیل، شکل معروضه تقلیب ایدلمش ایمش . »

ابراهیم پاشانك . ختام استیضاحدن اول . تقریر اعطاسنه نه‌یولده اجبار ایدلدیکی

معلوم دکلسه‌ده . مرحومه ایصال اولنان خبر صحیح اولوبده ، « اولجه دها تبرئه‌کارانه بر تقریر یازیله‌رق تقدیم قلنمش ، وَ او تقریر رد واعاده ایدیله‌رك بالتعدیل شکل حاضرینه تقلیب ایدلمش » ایسه ، ابراهیم پاشادن ۱۳ مایس ۹٤ دن دها اول ، بر تقریر مطالبه ایدلمش اولمسی لازمدر .

الحاصل ، ابراهیم پاشانك تقریری نه صورتله یازلمش وَنه تعدیل وتصحیح کورمش اولورسه اولسون ، عند المطالعه آکلاشیله‌جغی اوزره ، مرحومك دوام حبسنی ایجاب ایده‌جك هیچ بر قراری حاوی اولمیوب ، بوقرارنامه حکمنه توفیقاً تخلیهٔ سبیلی حکم قانون ایجابندن ایکن ، اویوله‌کیدلمیه‌رك ، کما کان محبوس براقلدیغی کبی ؛ بالاخره حین محاکمه‌ده دخی بو تقریرك یالکز قرائتیله اکتفا اولنه‌رق ، رؤف پاشانك ، سرعسکرلکی زماننده ، نجیب پاشا نامنه ، محمد علی ، صفوت ، شاکر وَفؤاد پاشالرله برلکده ، تنظیم ایتدیکی اتهامنامهٔ مفصل اساس معامله اتخاذ قلنمشدر .

مدعی نجیب پاشا ، مرحومك اوطه‌سنه کلوب کیتدیکی صیره‌ده . « استیضاحات ابتدائیه‌نك ختامندن صکره اختلاطدن ممنوعیت شدائدینك رفع ایدیله‌جکنی لسان قانون شناسانه ایله » بیان ایتمش اولوب . حالبوکه استیضاحات ابتدائیه بر وجه بیان ۱٤ مایس سنه ۹٤ ده ختام بولمش وَ ابراهیم پاشا دخی منع محاکمه تقریرینی ویرمش ایکن ، تخلیهٔ سبیل شویله طورسون ، اختلاطدن ممنوعیت بیله رفع ایدلمدیکندن ، حزیرانك ۱۸ نجی کونی دیوان حرب رئیسی سامح پاشایه شو تذکره‌یی کوندرمشدر :

دیوان حرب رئیسی دولتلو سامح پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

دیوان حربك قانون حکمنده طوتدیغی مترجم مواد نظامیه‌سی ایجابنجه تقریرلرمزك ضبطی ختامنده اختلاطیتدن ممنوعیتك الغاسی مقرر بولندیغی مدعی عمومی مقدمجه بنده‌کزه سویلمش ایدی . ضبطك ایسه ، بر ماهی متجاوزدر ، آرقه‌سی آلندیغی حالده ، ممنوعیت مذکوره ینه دوام ایتمکده‌در . حالبوکه آناطولی دیوان حربنده محاکمه‌لرینه باقلمقده اولان فریق فائق وَحسین پاشالر حضراتی ، اختلاطدن ممنوع اولمدقلرندن قطع نظر ، باب سرعسکری داخلنده کشت وکذاره دخی

مأذون بولونیورلر. ترجمه ایله بالتبییض ارادهٔ سنیه‌سی استحصال اولنان نظام بالکز شخص عاجزانهم حقنده بر مادهٔ استثنائیه کوسترمیه‌جکندن، معاملاتده دخی بنده‌کز ایچون بر صورت استثنا تحمیل ایدلمه‌مسنی، دیوان حرب هیئت کرامنك نصفت و وجدان حقایق آشنالرندن تمنی وانتظاره حقم اوله بیلور ظننده‌یم. سقیم ومستقیم ایکی بچوق سنه مدت معارك حربیه‌ده بذل توان واقتدار ایتمش بر عسکر آرقداشلرینه قانون دائره‌سنده معاونت، هیئت کرام معروضك بورجی اولمق لازم کله‌جکی کبی، قاعده وامثال خارجنده اختیار معامله. ویاخود معروضات وفریادمی مهمسه‌مه‌مك کبی حالات. کندولرندن بکله‌دیکم عدالته منافی اولدیغندن. امثاله توفیقاً معاملهٔ تضیقیه‌نك بعدما رفعنی نیاز ایدر، وبر قباحت مقابلی اولمیه‌رق درت دیوار ایچنده بش ماهدن برو چکدیکم انواع محن وبلایا ذاتاً صبر وطاقت براقدیغندن، دیوان حرب هیئتنك دخی فلاکتمه علاوهٔ فلاکت ایتملرینی وساطت خدیوانه‌لریله عرض و رجا ایلرم   فی ۱۸ حزیران   سلیمان

بو صیره‌ده البرلکیله ونجیب پاشا امضاسیله مرتب رؤف پاشا اتهامنامه‌سنك اساس معامله اتخاذیله منع محاکمه قرارنامه‌سنك نظر اعتباره آلنمامسی. وَمرحومك دیوان حرب مواجهه‌سنه بالاحضار محاکمه‌یه باشلانمسی، وَافاداتی ضبط ایچون بر هیئت استنطاقیه‌نك لزوم تشکیلی. پادشاهه عرض اولنه‌رق استحصال موافقت ایدلمش، وَبونك اوزرینه «صورت ظاهره‌ده ازالهٔ وهم وتوحش ایتمك وَمعناً چاه مصائب و بلایایه تقربنی تسهیل ایتمك مقصد مصلحتپرستانه‌سیله» حزیرانك اون طقوزنجی کونی سرعسکر عزت پاشا. طرف شاهانه‌دن بعض تبلیغاتی حاملاً مرحومك موقوف اولدیغی اوطه‌یه کوندرلمشدر. عزت پاشا قپودن ایچرو کیره‌رك تمنا ایتدکدن صکره، [شوکتمآب افندمز «کیت سلیمان پاشایه سویله: مراق ایتمسون. ایشته عدالت اوزره باقلمسنی بن تنبیه ایتدم.» دیو فرمان بیوردیلر. محاکمه‌کزه باقیله‌جقسه‌ده مستریح وامین اولیکز] دیمشدر. مرحوم ده مقام جوابده، [تشکر ایدرم. جناب حق وجود همایونلرینه عمر وعافیت احسان بیورسون. لکن سزه بر افادهم وار، خاکپای شاهانه‌لرینه طوغروجه عرض ایده‌جککزی تأمین بیورور ایسه‌کز، سویلیه‌یم] دیمسیله. وَعزت پاشا. عهد و یمین ایده‌رك، عرض ایده‌جکنی توثیق ایتمسیله، [بلونه دوشدکدن صکره صوفیه‌یه کیتمك اوزره استانبوله کلوبده خاکپای

شاهانه‌لرینه وداع ایچون یوز سوردیکم صیره‌ده بر وعد همایونلری سبقت ایتمش ایدی . لطف ایتسونلر ، مرحمت بیورسونلر ، وعدلرنده ثبات ایتسونلر . پادشاهدرلر، خلف وعد ایتمك کندیلرینه یاقشمز) دیمش ، وَ مع مافیه (شو التفاتلرینه متشکراً یازه‌جغی عریضه‌یی ذات شاهانه‌یه بداً بیداً تقدیم ایتمسنی رجا) ایتمش‌در . بو مکالمه‌دن صکره عزت پاشا چیقوب کیتمش ، وَ پدر مرحوم ، قائمقام نوری بك ایله ، « عریضهٔ آتیة الذکری » پاشای مشارالیه‌یه کوندرمش‌در :

خاکپای اقدس حضرت خلافتپناهی‌یه

درجهٔ اشفاق وعواطفی خارج تصور حد وغایت وَ نسخهٔ وجود همایونلری عنایت محضهٔ ملك وملت اولان شوکتلو قدرتلو عظمتلو ولی نعمت بیمنتمز ولی‌نعمت عالم پادشاهمز افندمز حضرتلرینی غبرای زمین نور اسلامیت ایله مستنیر اولدقجه امت محمده حامی وَظهیر وَخونهٔ شوکت وسلطنتلرینی قهر وغضب ربانیسیله محو وتدمیر ایلسون آمین .

چاکر احقرلری افندمزك قدرت قاصرانه‌مك وسع واحاطه‌سی درجه‌سنده وَ فقط الك فداکار بندهٔ خادمی بولندیغم حالده، سوق طالع وتقدیر قوللرینی شو تربیتخانهٔ سفلیته آتمش ؛ وَ مفتخر اولدیغم صدق وعبودیتك ایجاباتنه هر نوع مهالك ایچنده بولنه‌رق الك صوك درجه‌یه قدر صرف توان ایتمش اولدیغم حالده، بو اوغرادیغم بایهٔ طاقتکداز قوللرینی بر عالم نومیدی‌یه براقمش ایدی . چکدیکم شو عذاب الیمك الکساءانسوزی ایسه، غضب واغبرار همایونلرینه مظهریتم خدشهٔ مخوفه‌سی اولوب، بوندن طولایی بش ماهدنبرو کیجه کوندوز باران بلا کبی اشك خونین دوکمکده ایکن، بوکره سرعسکر پاشا بنده‌لریله اووهم چاکرینك ازاله‌سی حقنده تنزلاً ومرحمتاً بدریغ بیوریلان ارادهٔ شفقت معتادهٔ بنده‌پروریلری بردرجه بخش انبساط وفرحت ایلدی‌که عادتا شو کنج حبس وتضییق قوللرینك خیرخانهٔ مسرتمده بر سرای دلارایه مبدل ، وَافکار چاکرانه‌م اغلوطه وَ اوهامدن تعری ایدرك حکم و الجای مصلحت نتایجنه منتقل و محول اولدی . جهان مشمول اولان مرحمت و شفقت حضرت خلافتپناهیلرینه درت کوزله منتظر اولدیغم شو ایام ناچارید‌ه کرامت بخش صدور اولان ارادهٔ سنیه‌لری من القدیم خاکپای شوکت احتوای حضرت ولی النعمیلرینه خصوصیت عبودیت ادعاسنده

وَ هر پارهٔ عضوینی او یولده فدا دعواسنده بولنان بو بنده‌لرینی سر بزمین شکران نی پاین ایتمش، وَهروقت و زمان عاطفت وعنایتمه عاملری حیران براقن ذات اقدس حضرت خلافتپناهیلرینك شو لطف جلیلی . قوللرینه آلام ومحن سابقهٔ محبوسیتی اونوتدره‌رق هم آهنك عروق حیاتم اولان دعای دوام عمر وعافیت حضرت ظل‌اللهیلرینی بتکرار عرض بارکاه جناب واهب‌الحاجات قلمش اولمغله اولبابده وهر حالده امرو فرمان شوکتلو قدرتلو عظمتلو ولی نعمت بینتمز ولی نعمت عالم پادشاهمز افندمز حضرتلرینکدر .

۱۹ حزیران سنه ۹٤ سلیمان

حزیرانك یکرمنجی کونی ، یعنی سرعسکر عزت پاشانك یوم زیارتندن بر کون صکره ، مدعیٔ عمومی نجیب پاشادن شو تذکره کلمشدر :

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

ماه حزیرانك یکرمی دردنجی جمعه ایرتسی کونی ذات عالیلرینك دیوان حرب مجلس عالیسی حضورنده تام ساعت آلتیده محاکاتکزه بدا ومباشرت اولنه‌جغندن ، اسباب مدافعه‌کزه تشبث ایتمکز ایچون اشبو تذکرهٔ رسمیه طرف عالیکزه تحریر اولندی . ۲ رجب سنه ۹٥ و ۲۰ حزیران سنه ۹٤

مدعیٔ عمومی فریق
نجیب

نجیب پاشا پدر مرحومه بو تذکره‌یی یازمقله برابر ، مطبوعاته‌ده براعلان ورقه‌سی کوندرمشدرکه « جریدهٔ حوادث » ك ۳۷٤۹ نومروسی و ٥ رجب سنه ۹٥ و ۲۳ حزیران سنه ۹٤ تاریخلی نسخه‌سنده کوریلان صورتی عیناً نقل اولنور :

« دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك استنطاق ابتدائیه‌سی ختام بولدیغندن . وَ بو بابده لازم کلان آلتی یوز قطعه‌دن متجاوز مخابرات تلغرافیه، حل وطبع ایتدیریله‌رك ، الده ایدلمش اولدیغندن ، شهر حزیرانك یکرمی دردنجی جمعه ایرتسی کونی ساعت آلتیده مشار الیه حضرتلرینك باب سرعسکریده تشکل

ایدن دیوان حرب حضورنده استنطاقنه بدأ و مباشرت اولنه‌جغنـدن جمله‌یه معلوم اولمق اوزره اعلاننه ابتدار قلندی .   مدعیٔ عمومی فریق

نجیب

پادشـاهك سرعسكر عزت پاشـایی مرحومك اوطه‌سـنه كوندره‌رك ، (سراق ایتمه‌مسنی ، وَ ایشـنه عدالت اوزره باقلمسنی تنبیه ایتدیكنی) تبلیغ ایتدرمسی، وَمدعی نجیب پاشانك بالاده‌كی اعلانی غزته‌لره ویرمسی ، اوصیره‌ده مرحومك امتداد محبوسیتندن وَ هنوز محاكمه‌سنه ابتدارایدلمه‌مسندن طولایی، یاخلق آره‌سنده عدم ممنونیت علائمی كورلمسندن ، وَ یاخود بعض رجال دولتك سوق حمیتله انفعال وشكایت ایتمسندن ، منبعث اولمق محتمل ایسـه‌ده ، بو بابده معلومات كافیه‌یه دسترس اولنه‌مامشدر .

مع مافیه پادشـاه ایله عونهٔ ظلمی اولان پاشـالر بر طرفـدن مرحومی آووتمقـله برابر ، بر طرفدن ده غزته‌لرله علیهنده نشریاتده بولنمقدن وَ خلق نظرنده تنزیل‌قدر وحیثیتنه چالشمقدن خالی‌قالمامشلردركه ، بوتعرض وتجاوزه، اوراق پریشان آره‌سنده اله‌كچن ـ وَسرنامه‌سی موجود دكلسه‌ده ـ یاسرعسكره وَ یاخود دیوان حرب ریاسـتنه خطاباً یازلمش اولمسی لازم كلان شـو تذكره مسوده‌سی دلیلدر. ١)

تذكره

دولتلو   افندم حضرتلری

بر آز وقتدنبرو لوانت هرالد ایله روزنامهٔ جریدهٔ حوادث ، حقمده ادب

١) بو مسـوده‌نك سرنامه‌سی اولمدیغی كبی تاریخی ده یوقسـه‌ده ، مندرجاتنه ، وَ علی الخصوص (. . . كمال عدالت اوزره اجراسـنی فرمان بیوردقلری محاكمه‌مه هنوز ابتدا بیله قلنمدیغی . . .) قیدینه ، كوره ، سرعسكر عزت پاشانك تبلیغ سابق‌الذكریله محاكمه‌نك ابتدار ایتدیكی تاریخ آره‌سنده ، یعنی ١٩ حزیران سنه ٩٤ ایله ٢٤ حزیران سنه ٩٤ آره‌سنده قلمه آلنمش اوله‌جقدر .

معمافیه مرحومه ابتدای محبوسیتنده، یعنی مارت اوائلنده دخی، سرعسكر قائمقامی سامح پاشا واسطه‌سیله بو زمینده بر اراده تبلیغ ایدلمش اولدیغنـدن ، مذكور تذكره مسوده‌سنك اوبرنجی اراده ووریه تحریر ایدلمش اولمسی‌ده مأمولدر. برده، مسوده‌نك اوزرنده تبیض اولندیغنه دائر بر اشارت اولمدیغی كبی، عمدة‌الحقایقده ده صورتی مندرج دكلدر. دیمك‌كه مرحوم، بومسوده‌یی قلمه آلمش وَ فقط بالاخره مخاطبنه ارسال ایتمكدن صرف نظر ایتمشدر .

و تربیه‌یه مخالف وَحقوق شخصیه‌مه متعدی بر طاقم نشریات نشر ایتمکه باشلادیلر. ایکی بچق سنه‌دنبرو صرب وَروسیه محارباتی میاننده حسب‌القدر هیچ بر هزیمت ایچنده بولنمقسزین ادای خدمت ایتمش ، وَ یالکز قلبه اوکنده کی وقعهٔ اخیرهٔ حربیه‌ده هنوز قوماندالغی درعهده ایتمك اوزره بولندیغی قوهٔ مصحوبه‌سنك شاکر وَ فؤاد پاشالر قوماندالرینه ویردیکی نصفندن زیاده‌سی وَاولدقجه منتظمجه‌سی دوچار هزیمت اولدقدن صکره باشنه قالان وَ عندالتخمین اون‌بش بیکدن زیاده موجودی بولنمیان غیر منتظم طابورلر ایله رجعته مجبور بولنمش اولان. وَ طوتدیغی حرکات مدبرانه ایله قوهٔ موجودهٔ قلیله‌سنی امثالی کبی قیداسره اوغراتمیه‌رق چتالجه وَبولایر وَیونان حدودینه بنه محافظ ایتشدیرن، برقوماندانك بویله بر ایکی غزته‌نك لسان تحقیرینه اوغرادلمسی ، رضای معدلت ارتضای همایونه منافی وَشان عالیٔ حکومت سنیه‌یی مخلدر اعتقادیله عرض شکوایه جرأت ایلرم. بو ایکی انکلیز غزته‌جیسی نصلسه بر منبع سقیم وَ غیر مستقیمدن آلدقلری معلومات سخیفه و ناقصه‌یه بنای مسئله ایدرك حقوق وناموسمه تعرض ایتمشلر ایسه‌ده، جناب حق عمر و عافیت شاهانه‌لرینی بردوام بیورسون ، کمال عدالت اوزره اجراسنی فرمان بیوردقلری محاکمه‌مه هنوز ابتدا بیله قلنمدیغی حالده . غزته‌لرك دها اولجه محاکمات فکریه‌لریله مؤاخذات وتحقیراتی‌سامانسوز اصطبار و آرام اولدیغندن. وَبونلر هر نه‌قدر نتیجهٔ محاکمتده حقوقمه متعدی اولدقلرینی طوعاً وَکرهاً معترف قاله‌جقلر ایسه‌ده اولوقته‌قدر سوردکلری مقالات تحقیریه‌نك ضمانته تعیین قدر و نصاب ممکن اولمیه‌جغندن، مارالذکر غزته‌لرك قانون وادب دائره‌لرینه دعوت ایله مجازاتلرینی استدعا ایدر، وَلوانت هرالد غزته‌سی ، ٣٦٣١ نمرولی جریدهٔ حوادثده وَ ٨٣٩ وقتده ترجمه‌لری کوریلان بر فقره ایله تحقیرمه قیام ایتدیکی کبی، روزنامهٔ جریدهٔ حوادث دخی ، ٣٦٣١ ، ٣٦٣٣ ، ٣٦٣٧ و ٣٦٤٣ ، ٣٦٥٦ نمرولو نسخه‌لریله ١١ یاکلش وَناقص معلوماته بنا ایدرك برده

---

١) غزته‌لرك تاریخلری ذکر ایدلمه‌مش ایسه ده ، اله کچن بر وقت غزته‌سنك ٦٩٢ نومرولی نسخه‌سی ١٧ ایلول سنه ٩٣ تاریخنه متصادف اولمسنه ، وَ رؤف پاشانك مبحوث عنه اعلاننی نشر ایدن ٣٧٤٩ نومرولی جریدهٔ حوادثك ٢٣ حزیران سنه ٩٤ تاریخیله مؤرخ بولنمسنه باقیلیرسه ، نشریات مذکوره : وقت غزته‌سنده طقسان

فن حرب خواجه‌لغنه قالقشدیغی ، وَ نتیجه‌سنده‌دخی غرض واهانت کبی احکام غیرلایقه‌یه کندوسنجه طور صلاحیت کوستردیکی جهتله، نظامات سنیه‌یه توفیقاً خصوصات معروضه‌دن طولانی حقمده استدعای عدالت ایلرم . سلیمان

نهایت ، محاکمه‌یه ابتدا قلنه‌جغی کونك صباحی نجیب پاشایه شو تذکره‌یی یازه‌رق، کندوسی ایچون ترتیب اولنان اصول محاکمه نظامنامه‌سنك بر صورتنی طلب ایتمش :

مدعیٔ عمومی فریق نجیب پاشا حضرتلرینه

سعادتلو افندم حضرتلری

اصول محاکهٔ عاجزانه‌مه مخصوص اوله‌رق بالترجمه ارادهٔ سنیه‌سی استحصال اولنان نظامنامه اکر مطبوع ایسه . نسخه‌سنك . وَدکل ایسه، مندرجاتی معلوم اولمق اوزره اصلنك قبل‌المحاکمه ارسال بیورلمسی متمنادر . افندم

۶ رجب سنه ۹۵ وَ ۲۴ حزیران سنه ۹٤ سلیمان

وَ نجیب پاشاده تذکرهٔ آتیه ایله بر نسخهٔ مطبوعه‌سنی کوندرمشدر .

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

طبق اشعار آصفانه‌لری وجهله طلب بیوریلان اصول محاکمه فهرستی طرف عالیلرینه کوندرلمشدر .

۲۴ حزیران سنه ۹٤ مدعیٔ عمومی فریق
نجیب

درت سنه‌سی مارتی استدالرنده ، وَجریدهٔ حوادثله روزنامهٔ جریدهٔ حوادثده طقسان اوچ سنه‌سی شباط نهایتلرنده بدأ ایتمشدر.

مذکور مقاله وَ فقره‌لر عیناً درج اولنمق وَ ماهیت و قیمتلری ارباب مطالعه‌نك نظر محاکمه‌سنه عرض اولنمق اوزره ، لوانت هرالد ، وقت ، جریدهٔ حوادث ، وَ روزنامهٔ جریدهٔ حوادث قوللکسیونلری تحری ایدلمش ایسه‌ده، بولنه‌مه‌مشدر . یالکز لوانت هرالد قوللکسیوننك الده ایدلمسی امکان داخلنده کورلمشدرکه ، بو غزته‌نك مرحومه عائد اولان مقاله‌لری بو وَ یا دردنجی کراسه‌یه ذیل ایدلمك مقرردر .

« عمدةالحقایق » دهکی ایضاحاته کوره، « رؤف پاشا فهرست مذکوری ، سر عسکرلکی زماننده ترتیب وتحریر ایتدره‌رك اولوقت باش وکالتده بولنان احمد وفیق پاشایه کوندرمش وَباش وکیل معهود دخی. لدی‌العرض ارادۀ سنیه‌سنی استحصاله‌لزوم کورمیوب کندولکندن بالتصویب مرعی‌الاجرا طوتولمسی امرینی ویرمش ، وَ اوبابده تعاطی قلنان تذکره‌لره و بالای عنوانه نظراً عموم دیوان حربلرك اتخاذ ایده‌جکلری مسلك وَ قاعده‌یی معرف و مبین اولمق مقصدینه مستنداً تنظیم اولنمش ایسه‌ده ، بواصول محاکمه یالکز مرحومك محاکمه‌سی ایچون متخذ بر زمین اوله‌رق، دیکر دیوان حربلر، بنه تعامل قدیم اوزره اجرای وظیفه ایتمش‌در » که شو اعتبار ایله ، وَصورت قبول و تطبیقنه متدائر اولان تذکره‌لرله برابر، « عمدةالحقایق »دن بورایه نقلی مناسب کورلمش‌در .

باش وکالت جانب سامیسنه

معروض چاکر کمینه‌لریدر

دیوان حربلرله اجرا قلنه‌جق محاکماتك صور اجرائیه‌سنه دائر روم ایلی دیوان حربی هیئتی طرفندن تنظیم اولنان فهرست منظور سامیٔ داور افخمیلری بیورلمق اوزره لفاً تقدیم قلنمش اولمغله مندرجاتی نزدعالیٔ خدیویلرنده رهین تصویب بیوریلور ایسه دیوان حربلره اجرای تبلیغات اولنمق اوزره کیفیتك اشعار وَ مذکور فهرستك اعاده وتسیار بیورلمسی بابنده امروفرمان حضرت من‌له‌الامرکدر. فی ۱۰ ربیع‌الاخر سنه ۹۵ وَ ۱ نیسان سنه ۹٤ رؤف

جواب

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلری

مأل اشعار والالری معلوم شاوری اوله‌رق دیوان حربدن یاپلمش اولان ملفوف فهرست بالمطالعه بولنده کورنمکله لفاً اعاده قلنمغین اولوجهله ایجابنك اجراسی بابنده اراده افندمکدر .

فی ۱۱ ربیع‌الاخر سنه ۹۵ وَ ۲ نیسن سنه ۹٤ وفیق

دیوان حربلرك اجرای محاکماتده اتخاذ ایده‌جکلری

مسلك و قاعده بیاننده‌در

قرار کیر اولان کون وَ ساعتده دیوان حرب طوپلانه‌جقدر . قپونك

قارشوسنده رئيس اوتوره‌جقدر . رئيسك صاغ طرفنه رتبه و قدم جهتيله الك قدملى اعضا وَ صول طرفه قدم جهتيله ايكنجى اعضا وَ بعده ينه صاغ طرفه قدم جهتيله اعضا اوتوروب ، باقيسى دخى ، ينه بو ترتيب و منوال اوزره اوتوره‌جقلردر .

مظنون دعوا وكيليله برابر رئيسك قارشوسنده اوتوره‌جقلردر .

مدعئ عمومى ، اعضالرك صاغ طرف خارجنده وَ معاونى دخى ياننده ، وَ استنوغرافلر دخى مدعئ عمومينك قارشوسنده اوتوره‌جقلردر .

رئيس — مجلس كشاد اولندى . « قره‌غول مأمورى ضابطه خطاباً » مظنونى كتورك .

« مظنون ايچرو كيردكدن صكره » — برابرنده دعوا وكيلى بولنه‌جقدر — « مظنونه » : اوتور .

« مجلس كاتبى افنديه » : مظنونك تحت محاكمه‌يه آلنديغنه دائر اولان اوراقى اوقويكز .

« مظنونه » :

اسم وَ شهرتكز نه‌در .

قاچ ياشنده‌سكز .

هانكى محلده تولد ايتديكز .

مأموريتكز نه‌در .

الك صوك محل اقامتكز نره‌سيدر .

« مجلس كاتبى افنديه » : شاهدلر يوقلنمق ايچون اسملرينى اوقويكز . [اوّلا مظنونك عليهنده اولان شاهدلرك اسملرى ، وَ بعده لهنده‌كى شاهدلرك اوقونه‌جقدر .]

مجلس بر مدت تعطيل اولندقدن صكره تكرار ايشه باشليه‌جقدر .

رئيس — « ضابط افنديه » : مظنونى كتوريكز .

« مظنونه » اوتوركز .

« مجلس باش كاتبنه » مظنونك خدمت عسكريه‌يه دائر اولان كنيه‌سى وَ وقوعات قيدينى وَ سجل اخلاقنى اوقويكز .

دعوا مأمورينك تقريرينى اوقويكز .

اشبو تقریر قرائت اولندقدن صکره مظنونك استنطاقنه باشلانه‌جقدر .

« مجلس باش کاتبنه » : فلانجه شاهدی چاغریکز .

« شاهده » : هیچ بر شیدن قورقمیه‌رق وَ غرض وعوصدن بری اوله‌رق طوغرو سویله جککزه وَ طوغرودن بشقه بر شی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟ جواب : « ایدرم » دیوب یمین ایده‌جکدر .

بعده :

اسمکز وَ شهرتکز نه‌در . ج ....

صنعتکز نه‌در . ج ....

نره‌ده اسکان ایدییورسکز. ج ....

بوراده بولنان مظنونی اتهام اولنان مواددن اول طانورمیدیکز .

ج — فلان وقتدنبرو طانیرم . یاخود طانیمزدم .

سز آنك اقرباسیمیسکزوَ آکا منسوبمیسکز. ج — اوت، یاخود، خیر.

مجلسك وَ هیئت مدعیه وَ مدافعه‌نك مساعده‌سیله مظنونك اشبو وقوعاتی اوچ زمان اوزرینه تقسیم اولندیغی کبی شاهدلرك دخی بوزمانه کوره دیکلنه‌جکنی خبر ویره‌جکدر .

اولا مظنونك علیهنده اولان شاهدلرك کافه‌سی برر برر استماع اولندقدن صکره . لهنده اولان شاهدلر دخی کافةً بو صورتله برر برر استماع اولنه‌جقدر.

شبو شاهدلر استماع اولندیغی اثناده . بعض ماده‌نك ایضاحاتنه لزوم کوردیکی حالده. مدعیٔ عمومی، فلان ماده‌نك ایضاحی ایچون مظنوندن فلان شیئك دخی سؤال اولنمسنی، رئیس مجلسدن طلب ایده بیلور. بومثللو، مظنون وَیا وکیلی دخی . رئیس پاشادن ، فلان ماده‌نك ایضاحاتی ایچون شاهده سؤال بیورمسنی ، طلب ایده بیلور .

شاهدلرك استماعی ختام بولدقدن صکره ، رئیس پاشا : سوز مدعیٔ عمومی پاشانکدر . دیر . مدعیٔ عمومی مظنونك متهم اولدیغنه دائر ترتیب ایتمش اولدیغی اتهامنامه وَ فذلکه‌سنی قرائت ایدرك قانونك فلان وَ فلان بندلرینه تطبیقاً حکم اولنمسنی طلب ایده‌جکدر .

رئیس — سوز ، مدعیٔ علیه طرفنده‌در . دیر .

مدعیٔ علیه طرفی امر مدافعه حقنده لازم کلان موادی ایراد ایتدکدن

صکره ، مدعیٔ عمومی تکرار مدافعه‌یه قارشو جواب ایراد ایدر . وَ مدعیٔ عمومی طرفنك جوابی ختام بولدقدن صکره :

رئیس « مظنونه » : مدافعه‌کز ایچون دها علاوه ایده‌جك شیکز وارمی؟

مدعیٔ علیه جواب ویردکدن صکره :

رئیس — مجلسك مذاکره‌سی ختام بولدی . مظنونی کوتوریکز . مجلس قرار ویره‌جکدر . دیه‌جکدر .

مجلس اعضالری مذاکره اوطه‌سنه چکیلوب رأی ویردکدن صکره تکرار مجلس اوطه‌سنه کله‌جکلردر .

رئیس بروجه زیر حکمی قرائت ایدر :

بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی ... آینك ... کونی دیوان حرب خفیاً قرار ویرمك اوزره وقوع بولان اجتماعنده ، رئیس دیوان حربه بروجه زیر سؤاللری ایراد ایدر :

برنجی سؤال مظنون... تاریخده... شیئی‌یاپدیغندن‌طولایی‌متهممیدر؟

ایکنجی‌سؤال بو ایشك نتیجه‌سی‌اردونك‌بوزولمسنه‌سببیت‌ویرمشمیدر؟

اوچنجی سؤال .....

دردنجی سؤال .....

اعضانك اك کوچك رتبه وَ اك آز قدملیسندن باشلایه‌رق . وَهراعضادن آیری آیری رأی آلنه‌رق ، وَ رئیس مجلس دخی کندی رأینی اك صکره ویره‌رك ، دیوان حربه بروجه زیر جواب ویرمشدر :

برنجی سؤال اوزرینه : « جمله » اوت .

ایکنجی سؤال اوزرینه : « جمله » اوت .

اوچنجی سؤال‌اوزرینه : « اکثریت » اوت .

دردنجی‌سؤال اوزرینه : « اکثریت » اوت .

بو ویریلن جوابلر ایله مدعیٔ عمومینك قدلکه‌سی‌اوزرینه جزانك تطبیقی ضمننده رئیس مجلس قانونك بندلرینی قرائت ایلدکدن صکره . بوقاروده بیان اولنان اصول اوزرینه اعضانك رأیلری طوپلانر ؟

جزا قانوننك ... وَ ... بندلری بروجه زیر بیان اولنور .

هرکیم فلان شیدن طولایی متهم اولدیغی تبین ایدرسه .... جزا ایله حکم

اولنور . وَ هكذا اتفاق آرا ايله فلان جزاپى حكم ايلر . وَ ينه جزا قانوننامه سنك فلانجه بندينه تطبيقاً هر كيم ... تهمت ايله متهم اولديغى تبيّن ايدر ايسه رتبه وَ نشاندن ساقط اولور .

اشبو حكمك مسلّح قره غول قارشوسنده متهمه قرائت اولنمسنى، وَ متّهم اشبو حكمك تميزينى طلب ايدر ايسه آنك ايچون كندوسنه يكرمى درت ساعت مهلت ويرلمسنه قانونك مساعد اولديغنك تبليغ قلمسنى مدعىٔ عمومى يه بيان ايدر .

رئيس — مجلس ختام بولدى ، دير .

اكر متّهم حكمك تميزينى مراد وطلب ايدر ايسه ، محاكمات داتويه متعلق كافهٔ اوراق . بو ديوان حربه مماثل ديكر بر ديوان حربه تميز وظيفه سى ويريله رك اورايه حواله وَ اعطا ايله ، او ديوان حرب دخى ، نهايت اوچ كون ظرفنده حكم ايدن ديوان حربك صورت تشكيلنده وَ بو محاكمه نك اجراسنجه اولان صلاحيتنده وَ محاكمه نك اصولنده وَ حكمك جزا قانوننده كى بند مخصوصنه تطبيقده قصور اولوب اولمديغنى بعدالتميز نتيجه سنى بيان ايدر . اكر احوال مبحوثه يه مغاير بر شى كورمه مش ايسه ، اولكى ديوان حربك حكمى همان اجرا اولنور . شايد احوال مشروحه يه منافى بر حال وقوع بولمش ايسه، تعيين ماده ايله برابر ، تكرار تدقيق وَ تصحيحى ضمننده حواله ايدلمش اولان اوراقى حكم ايدن ديوان حربه اعاده ايدر. اشبو ديوان حرب ، وقوع بولان مغايرتى بعدالتصحيح ، درعقب اولكى حكمك اجراسنى امر ايلر .

ايكى يوز اللى اوچ سنه سى با ارادهٔ سنيه طبع و تمثيل ايتديرلمش اولان قانوننامهٔ همايونك مواد مندرجه سيله دردست بولنان فرانسه اصول محاكمهٔ عسكريه سندن آلنان معلومات اوزرينه، ديوان حربلرك اتخاذ ايتلرى لازم كلان اصوله دائر قلمه آلنمش اولان بالايه محرر فهرست موجبنجه ايفاى مأموريت ايتلرى ميانه مزده قرارلشديرلمش اولمغله . اشبو فهرستك افادات محتويه سى نزد عالىٔ عسكريلرينك دخى تصويب بيوريلور ايسه ، بو يولده اجراى معاملات وَ حركات ايتلرى ايچون. ديوان حربلره اوامر عليهٔ خديويلرى اعطا بيورلمسى بابنده امر وفرمان حضرت من له الامركدر .

١٠ ربيع الاخر سنه ٩٥ وَ ١ نيسان سنه ٩٤   عزت

مرحوم ، نجیب پاشانك تذكره‌سنه ملفوف اولان بو اصول محاكمه فهرستنی آلدقدن صكره ، ساعت آلتیده ، قائممقام نوری بك دلالتیله ، دیوان حربك منعقد اولدیغی صالون اتصالنده‌كی بر اوطه‌یه كوتورلمش . وَ آره‌دن بر چاریك مرورندن صكره ، دیوان مذكور یاوری طرفندن ، رئیس سامح پاشا نامنه ، دیوان حرب حضورینه دعوت اولنه‌رق محاكمه‌سنه بدأ ومباشرت اولنمشدر .

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك اجرای محاکمه‌لری ایچون حزیرانك
یکرمی دردنجی جمعه ایرتسی کونی دولتلو ساحه پاشا حضرتلرینك
تحت ریاست علیه‌لرنده برنجی دفعه اوله‌رق روم ایلی
دیوان حربی بروجه آتی تشکل ایتدی

دولتلو رئیس پاشا حضرتلری

صول جهتده بولنان اعضا
دولتلو درویش پاشا حضرتلری
سعادتلو محمد پاشا حضرتلری .
سعادتلو علی نظامی پاشا حضرتلری

صاغ جهتده بولنان اعضا
دولتلو مصطفی پاشا حضرتلری
دولتلو نصرت پاشا حضرتلری
سعادتلو فیضی پاشا حضرتلری

صول طرف خارجنده
استنوغرافی هیئتی

صاغ طرف خارجنده
مدعیٔ عمومی سعادتلو نجیب پاشا حضرتلری
باش کاتب عزتلو فائز بك افندی
معاونی افندیلر

رئیس پاشا حضرتلری مواجهه‌سنده
مظنون دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری

رئیس پاشا — دیوان حرب ساعت آلتی‌یی چاریك کچه‌رك کشاد اولندی (یاوره خطاباً) مظنونی کتوریکز (دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری ایچرو کیروب رئیس پاشانك قارشوسنده محل مخصوصنه اوتورر) .

رئیس پاشا — مجلس کاتبی افندی ! پاشا حضرتلرینك تحت محاکمه‌یه آلندیغه دائر اولان اوراقی اوقوییکز (کاتب بك طرفندن قرائت اولنور) .

صورت اوراق

معروض چاکر کمینه‌لریدرکه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك مقدما هرسك جهتندن اشقودره طرفنه اسزوق بوغازندن اثنای مرورنده وَ مؤخراً بالقان وَ دها صوکره طونه شرق اردوی همایونی قوماندانلغنده بولندیغی زمانده ، قواعد عسکریه‌یه اصلا تطبیق قبول ایتمز صورتده ، وَ رفاقتی امر وَ ضابطانیله استشاره ایتمك فریضه‌سنه رعایت ایتمکسزین ، خود بخود اجرا ایلدیکی سؤحرکات حربیه، برچوق افراد عسکر پادشاهینك بیهوده یره اضاعه‌سنی موجب اولمش ؛ وَ آندن صکره ، یعنی‌مذکور طونه شرق اردوی همایوننده بوطرفه‌کچدکده‌دخی ، بالقان اردوی همایونی دشمندن‌وقایه ایده‌میه‌رك اردوی‌مذکور قیداسره دوچار، وَاك‌نهایتده‌ده بالقان اردوسندن بشقه طونه‌دن بوطرفه کچنلرله برابر مجموعی یوز اوتوز آلتی طابوری متجاوز اولوب سلطنت سنیه‌نك اك صوك استناد ایتدیکی روم ایلی‌قوۀ عسکریه‌سنی دخی اداره ایده‌مامسیله ، بو اردو دخی تارمار اولمش ، وَ اشبو قوتك مستصحبی اولان یوزدن‌متجاوز طوپ دخی دشمن الیه‌کچمشدر. بوکادخی، مشارالیهك سوق‌الجیش قاعده‌سنه وَسائر قواعد حربیه‌یه رعایت‌ایتمیه‌رك ، وَمثلا عسکرك دمداریله پیشداری تعیین وَ بونلرك بیننده برارتباط تقریر اولنمقسزین طابورلری یان یورویشله پریشان ومتفرق وَ مهاجر ایله قاریشیق وَ اصل ادرنه جاده‌سنی ترك ایله خصوصیله بوموسمده اصلا کچلمز مشهور ومتعارف اولان کوملجنه بالقانلرینه غیرمنتظم بر حالده سوق ایتمك، وَکندوسی عسکر، ترك‌ایله دائما بر قوناق‌ایلروده کیتمك‌کبی، وَسائردرلو، سؤتدبیروحرکاتی سببیت‌ویردیکی وَبونلردن باشقه صفت متمایزۀ عسکریه‌یه وَحائزاولدیغی رتبۀجلیله‌نك وقع وحیثیتنه یاقشمیان بر طاقم سوء افعال و اخلاق ایله‌مألوف و متخلق بولندیغی پك چوق ضابطان وَ افراد عسکریه‌نك افادات وَروایات واقعه‌لرندن مستبان اولدقدن بشقه ۱) معاذالله سلطنت سنیه‌نك علیهنده دخی بولندیغی مروی اولدیغندن

۱) بو تذکره‌ده پدر مرحومه اسناد اولنان اوچ جرمدن محاربه‌یه عائد سؤ تدبیر و حرکات ، استیضاحات ابتدائیه ایله محاکمه ده موضوع بحث اولدیغی کبی ، سلطنت سنیه علیهنده‌کی نشریات مسئله‌سی دخی ، بو کتابك مقدمه‌سنده تمهید و تشریح ایدلمش اولدیغندن، اوچنجیسی اولان سؤ افعال و اخلاق اسنادی حقنده بعض معلومات اعطاسی لازم کورلمشدر .

وَيِزارجقدن كه ملجئه يه قدر اولان حركات عسكريه يه دائر بالذات مشهوداتنى مبين دولتلو صفوت پاشا حضرتلرى طرفندن قلمه آلنوب تقديم قلنمق اوزره بولنان لايحه محتوياتندن دخى . تفصيل كيفيت حقيقيه مستبين اوله جغنه نظراً (صفوت پاشانك بو لايحه سى ميدانه چيقمامشدر) آرتق بويله بر ذاتك

تذكره نك صورت تحريرندن دخى آكلاشيله جغى وجهله ، پدر مرحومه ، بردن فرض محال اوله رق تبريه ايتديكى حالده ديكرندن تعقيب وتجريمنه چاليشلق اوزره ، كرك موقعى كرك شخصى وَ كرك حيات اجتماعيه سى اعتباريله ، مساوى و قبايحدن هرنه تصور اولنه بيليرسه جمله سى بالالتزام اسناد اولنمش اولوب ، اوميانده سؤ افعال واخلاق اسنادينك ماهيت ناموس شكنانه وَ ردائت حيثيت كزايانه سنى توضيح و تعيين ايتمك ارباب مطالعه ايچون پك آسان اولمقله برابر ، ناشر عاجز ايچون بو يولده بر شى سويله مه مك ، چونكه حس بنوته حمل ايديله جكى جهتله ، ضرورى بولنديغندن ؛ وَ اساساً مرحوم مكتوبات خصوصيه سنده وَ عمدة الحقايقده او اسناددن طول و دراز بحث ايتديكى كبى . على الاطلاق بر اسناد وارد اولوب اولمديغنى وَ بناءً عليه مسند اليهك معصوميت ويا ملوميتنى آكلامق ايچون باالذات كندى رديات و افاداتنى ديكله مك قدر امين وصادق بر طريق تدقيق و تتبع اولاميه جغندن ، مكتوبات مذكوره دن بواسطه متعلق اولان وَ پدر مرحوم ايله رؤف پاشا وَ عونه سى آره سنده كى اختلاف فكر و مشربى ده تقرير و بيان ايدن ـ بهرام آغا مكتوبيله ، اولجه ذكرى كچن قدرى پاشا مكتوبنك فقراتى ـ بو مكتوبلر بغداددن كوندرلمشدر ـ وَ عمدة الحقايقده كى افادات ، بورايه عيناً درج اولنور :

بهرام آغا مكتوبندن :

[........ فقرهٔ ثانيه كه ، سؤ افعال و اخلاق ايله مألوفيتيم قضيه سيدر ، اون سنه مدت مكاتب عسكريه خواجه لغى ايله درس وَ عموم نظارتلرى كبى نفوس ذكيه اصحابنه مخصوص خدماتده بولندم ، حسن تعليم و تربيه ايله اشتهار ايتدم ، سؤ اخلاق اولوقت يوق ايديده رتبهٔ مشيريت ايله برابرمى توجه ايتدى . جناب حقه حمد فراوان ايدرم كه بولنديغم اردوكاهلرده عشرت و سرخوشلق قطعياً ممنوع ايدى . جماعتله اداى فريضهٔ صلاة اولنور ايدى . هر بر حرب لفظهٔ كلمةاﷲ ايله باشلار ايدى . هجوملر اجراسندن مقدم ايكيشر ركعت نماز قلنور ايدى . جهاده قلوب مسلمين تشويق ايديلور ايدى ، دعالر اولنور ايدى ، شفاً شريف ختم ايديلور ايدى . غزا وَجهاده راغب علما استانبولدن طوغروجه نزد عاجزى يه كلور ايدى . عسكرك آغزندن اثناى حربده كلمة اللهدن بشقه بر شى ايشيدلمز ايدى ، تكبير خوان ايديلر . كندوم آبدستسز حربه كيرمز ايدم . سورهٔ فتح تلاوتنى قطعيا ترك ايتمدم . بو حقيقت ، قره طاغ وَشيبقه ده بولنان هر فرددن تحقيق بيوريله بيلور . باالعكس ، بنده كزك يرينه شيبقه يه كلان مارالذكر رؤف پاشاء وصولى كونى قونياق شيشه لرينى آچدى . آلافرانغه عشرت صفره لرينى قوردى . زمانده حبس نفسه مجبور اولان نفوس خبيثه اصحابنه ميدان اوقودى . خفياً عشرت ايده ميانلر علناً

قوماندانلقدن دكل سلك عسكريده بيله بولنمسى جائز اولهميهجغندن ، ديوان حرب معرفتيله محاكمهسنك بالاجرا تبين ايدهجك حاله كوره اقتضاسنك ايفاسى لازم كلورسهده ، دولتك حال حاضرى اشبو محاكمهنك شو آرالق اجراسيله اشتغاله مساعد اولمديغندن ، امثاليله برابر ايلروده ديوان حربه جلب ايله

سرخوش اولمغه باشلاديلر . شمدى عجبا سؤ افعال واخلاق صاحبى بنمى اولودم ، يوقسه كندوسيمى ؟ طونه شرق اردوسى ايسه ، ذاتاً كيجهسنى كوندوزينى سرخوش كچورن محمد على پاشانك همتيله ، بر ميخانه شكلنى آلمش ايدى . بندهكز اردويه داخل اولديغم صيرهده ايديكه ميخانه چادرلرى ييقيلمقده وَ ميخانهجيلر قاچشمقده ايديلر . اردونك اكثر امراسى وَ اوروپا غزته محررلرى وَ آتشهميلترلر ، هر آقشام محمد على پاشا ايله بريكده همبزم سفرهٔ نوشا نوش ايديلر . عجبا رفيق صديقنك ترك ايتديكى بو اجتماع مستانهنى منعه معروف همتمى رؤف پاشاجه سؤافعالدن معدود اوليور ؟ عمرمده ارتكاب وارتشام اولمديغنه جناب علام الغيوب ايله خصوصيت احوالمى بيلنلرك جملهسى ، ضرورت معيشتم، احوال بيتيهم شاهددر . نفوس شهوانيهنك قطعا مغلوبى اولمديغمه بش سنهيه قريبدر تجردم وَ حالا والده وَ چوجقلرمله طور پرهيزكارانهده ادارهٔ ايامم عجبا دليل اولمزمى ؟ آغا حضرتلرى ، بندهكز حالا خلقك مجبور اولديغى توتون ، تنباكو ، وَ قهوه وَ انفيهدن ولو بريله اولسون مألوف دكلم . ملعونانه افترا ايسه آنجق بو قدر اولور ، وشوكتمآب افندمزك بو افترايهده اهميت ويرمدكلرينى پك رعنا بيلورم . چونكه : « اثناى حربده اردولرمى ايكى مسلمان اله توديع ايتديكمدن طولايى پك مستريح القلبم » ديو احسان پيام تلطيف بيورمشلر ايديكه بونك برى احمد مختار پاشا ديكرى بندهكز ايدم . بر آرهلق استانبوله ورود ايله خاكپاى شاهانه ايله مشرفيتم صيرهسنده ، بالخاصه سوق مناسبتله ، بندهكزه « عالم وَ متدين سكز » ديو تلطيف بيورمشلر ايدى . آنجق ذهن حضرت ولى نعمتى غجقايان مسئله، حاشا وَكلاَّ سلطنت سنيهلرى عليهنده بولنهبيلمكلكم احتمالى ايدى...

قدرى پاشا مكتوبندن :

[..... رؤف پاشانك بزه كونرديكى كاغد ، ۳ شباط سنه ۹۳ تاريخيله مؤرخ ، وَمندرجاتى « حرب اردوى همايونلرنده قومندانلق مأموريتيله بولنديغى اوانده روايت اولنان سؤحال وحركتمزك ديوان حرب مخصوصنده تحقيق وتدقيقى ايچون خواص وكلا قراريله تحت محاكمهيه آلنمقلغمز مقتضاى ارادهٔ سنيه اولديغى وَبونك ايچون شمديلك امثالمز مثللو قلعهٔ سلطانيهده اقامتمز فرمان بيورلديغى » مبلغ ايدى . لكن ٥ شباط سنه ۹۳ تاريخيله مؤرخ وَ رؤف پاشانك باش وكالت مقامنه تقديم ايتديكى تذكرهكه صورتى اوراق محاكماتده مطبوعدر - قره طاغ بالقان وَطونه شرق قوماندانلقرمدهكى حركاتمى تقبيح، وَهله شيپقه قول اردوسنك امدادته بالقان جهت غربيسندهكى قوتك پريشانلغى سيئاتنى تبريهٔ ذاتى ايچون بتون بكا تحميل وَ اوزريمه نفرت عامهيى جلب ايچون سؤافعال واخلاق ايله تخلقمى بيان ايله برابر سلطنت سنيه عليهنده بولنديغمى لاحقهٔ ملعنت ايتمش وَ شو حالده همان سلك عسكريدن ترقين قيدم ايله شو بولنديغم حال اسفلكه انقلابمى ادعا وحكم ايلمش ايدى . حال بوكه مبحوث عنه ولان

محاکمه‌سنه باقلمق اوزره ، شمدیلك مشار الیهك قلعهٔ سلطانیه‌ده تحت توقیفده طوتلمسی مناسب کبی وارد خاطر چاکری اولمش ایسه‌ده . اجرای ایجابی مرهون امر عالی اولمغله هر حالده امرو فرمان حضرت ولی‌الامرکدر .

١٤ صفر سنه ٩٥ وَ ٥ شباط سنه ٩٣ . رؤف

محاربات وَموفقیات نامنه . ذات حضرت پادشاهینك تلطیفات عدیده‌سنی . ومعاصری اولدیغم وکلای دولتك وَمجلس عالیٔ عسکرینك تقدیرات عالیه‌سنی ، وَ وطنداشلرمك حسن نظر واعتمادینی قازانمش ؛ وَانعقاد متارکه‌یه قدر امور حربیه‌یه دائر برتکدیرنامه آلمقدن وَ عزل اولمقدن مصون ، وَ بالعکس التفات وَ ترقیٔ منزل ومقام ایله بین‌الاقران مغبوط بولنمش ایدم . عیش وعشرتله عدم ائتلافم احوال خصوصیه‌مى بیلنلرجه معلوم اولدیغی کبی ، سکز اون سنه مدت ، مکاتب عسکریه معلملکی وَ درس نظارتی وَ ناظرعمومیلکی کبی . ارباب ناموس وعفته مقصور مأموریتلرده جمله‌نك داعیٔ تقدیری اوله‌بیلور صورتده دوامم دخی شخصم حقنده‌کی زباندرازلغك افترای محض اولدیغنی تبیین ایدر . هله اکْ زیاده داغدار ودلخراش سلطنت سنیه علیهنده بولنمق فقره‌سی اوله‌جقدرکه بوافترای ملعونانه . . .]

« عمدة الحقایق » دن :

[. . . رؤف پاشا ، انظارانامده حائز اولدیغم حیثیت شخصیه‌م علیهنه‌ده تعرض ایله ، صفت ممتازهٔ عسکریه‌یه وَحائز اولدیغم رتبهٔ جلیله‌نك وقع وحیثیتنه یاقشمیان سائربرطاقم سؤ افعال واخلاق ایله مألوف ومتخلق اولدیغم پك چوق ضابطان وَ افراد عسکریه‌نك افادات واقعه‌لرندن مستبان » در ، دییور . بیلم ، بم افعال وَاخلاق شخصیه‌مه کسب اطلاع ایله سر عسکرلك مقامنده بولنان رؤف پاشایه کلوب ، احوالمدن شکایت وَ سؤ اخلاقمه شهادت ایدن ضابطان ونفرات کیملردر . بوقبیل تصنیعات وَتزویرات ملعونانه ایله ناموسم علیهنه ارتکاب اولنان زباندرازلق صفت ممتازهٔ حمیت و وطنپروری ایله بین‌الاهالی مقدس و واجب الاحترام طانیلان شخصیمی تزذیل ایله نظردن اسقاطه نه مرتبه اهتمام کوستردیکنی اثبات ایدر . عجبا بم سؤ افعال واخلاقم نه کبی شیلر وَهانکی نوع خصائل مکروهه وشنیعه‌در . کندو کبی طولاندیریجقله مشتهر وَمیلان شهوانی ایله معیوب دکلم . مسکرات ایله ائتلافم یوق . کندوسنه دوراً ترك ایتدیکم شیبقه اردوکاهی ، زمان اداره‌مده اوقات خمسه‌ده آوازهٔ «حی علی الصلاح» وَاستغاثهٔ مناجات الله الله ایله طنین انداز ایکن ، زماننده یالکز قونیاق شیشه‌لرینك طاقیردیسی وَمجلس عشرتنه قبول ایتدیکی سفهای امرا وضابطانك نعرهٔ مستانه‌سی عکس انداز اطراف واکناف اولیورایدی . بوحقیقة ، شیبقه اردوسنك بالجمله ارباب دین وحمیتی شهادت ایدرلر . حتی اردو ایچنده مسکراتی منع ایله امرا وَ ضابطانی بو مرتبه قید تضییق آلتنه آلدیغمدن طولایی کندوسنك مذموم و معیوبی اولمش ایدم . معاصرینمز کرك رؤف پاشانك وَکرك بو تذکرهٔ بهتانیه‌یی ترتیبه معاونت ایدن صفوت وَمحمد علی وَشاکر وَفؤاد پاشا کبی رفقاسنك صفات حمیده وَیاذمیمه‌سنه حقیله واقف اولدقلرندن سؤ افعال واخلاق ایله اتصافك بکامی ، یوقسه هیئت اتهامیهٔ مبحوثه ارکاننه‌می ، یاقیشیق آلاجغنی تمییزنده تردد ایتمزلر .

رؤف پاشا ، برده ، سلطنت سنیه علیهنده بولندیغمك مروی اولدیغنه . . .]

رئيس پاشا — اولبابده ارادهٔ سنیه‌یی مضمن تذکرهٔ سنیه اوقنسون .
(تذکرهٔ سنیه اوقنور)

صورت تذکره

عطوفتلو افندم حضرتلری

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك مقدم وَ مؤخر بولندیغی قوماندانلقلرده مشهود اولان خطیئات وَ سؤ حرکاتندن وَ علی‌الخصوص پازارجق اردوسنك اضمحلالنه سببیتندن وَ بوکره حکومت سنیه علیهنده تحریراً بر طاقم نشریات مفسدتکارانه‌ده بولنمسندن طولایی ایلروده دیوان حربه جلب ایله محاکمه‌سنه باقلمق اوزره قلعهٔ سلطانیه‌ده تحت توقیفه آلنمسی لزومنه دائر تذکرهٔ ملفوفهٔ سرعسکری مجلس وکلاده قرائت وَ مطالعه قلندی . واقعا مشارالیهك قوماندانجه بیان اولنان سیئات و خطیئاتی دولتجه میدانده اولان آثار وَ نتایج وخیمه ایله مدلل اولوب ، پازارجق اردوسنك ضایعات اخیره‌سی ایسه ، دشمنك پایتختی تهدیده قدر فرصتیاب اولمسنه . وَ دولت علیه‌نك غایت آغر وَ مضر براساس مصالحه‌یه موافقت مجبوریتنده بولنمسنه ، سبب اولمش . وَ اوجهتله مشارالیهك حرکات وَ اجرآت عسکریه‌سنك هجنت و مضرتی محاربات سائره نتایجندن مسئولیتلری مقرر اولان دیکر امرانك خطایای واقعه‌لرندن زیاده عد اولنه‌بیله‌جکی کبی ، حکومت علیهنده اولان نشریات فاسده‌سی دخی دولتك اك بحرانلی برزمان ایچنده امنیت داخلیه‌سنی اخلاله باعث اوله‌جق حالاتدن بولنمش اولمغله وظائف عسکریه‌سنجه اولان محاکمه‌سی بعده دیوان حربده وَ افساد اذهانه دائر بولنان حرکاتنك محاکمه‌سی دخی حسب‌القانون دیوان عالیده اجرا قلنمق اوزره ، مشار الیهك بر وجه اشعار شمدیدن تحت توقیفه آلنمسی متحداً تذکر اولندی ایسه‌ده اولبابده هر نه وجهله امر وفرمان همایون حضرت پادشاهی متعلق بیوریلور ایسه منطوق منیفی انفاذ ایدیلور افندم .

وفیق ١٥ صفر سنه ٩٥

معروض چاکر کمینه‌لریدرکه

رسیدهٔ دست تعظیم اولان تذکرهٔ سامیهٔ وکالتپناهیلریله تذکرهٔ معروضه

منظور معالیموفور حضرت پادشاهی بیورلمش وَ بر موجب استیذان مشارالیه سلیمن پاشانك بعده محاکمه‌سی اجرا قلنمق اوزره شمدیدن تحت توقیفه آلنمسی متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب ملوکانه منطوق منیفندن اوله‌رق تذکرهٔ مذکوره صوب سامئ خدیویلرینه اعاده قلنمش اولمغله اولبابده امرو فرمان حضرت ولی‌الامرکدر .

۱۵ صفر سنه ۹۵ لبیب

طرف سامئ سرعسکری‌یه

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلری

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك مقدم وَ مؤخر بولندیغی قوماندانلقلرده مشهود اولان خطیئات وَ سوء حرکاتندن وَ بر طاقم نشریات مفسدتکارانه‌ده بولنمسندن طولایی ایلروده محاکمه‌سی اجرا اولنمق اوزره شمدیلك قلعهٔ سلطانیه‌ده تحت توقیفه آلنمسی حقنده وارد اولان تذکرهٔ علیه‌لرینك عرض و تقدیمنی حاوی مجلس وکلا قراریله تسطیر اولنان تذکرهٔ شاوری ملفوفیله برابر ارسال صوب سامیلری قلنمش وَ برموجب قرار مشارالیهك وظائف عسکریه‌سنجه اولان محاکمه‌سی بعده دیوان حربده وَ افساد اذهانه دائر بولنان حرکتنك محاکمه‌سی دخی حسب القانون دیوان عالیده اجرا قلنمق اوزره شمدیدن تحت توقیفه آلنمسی متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اقتضای عالیسندن بولنمش اولمغله برموجب ارادهٔ سنیه اقتضاسنك ایفاسیله تذکرهٔ مذکوره‌نك طاقمیله اعاده‌سی بابنده اراده افندمکدر .

۱۷ صفر سنه ۹۵ وَ ۸ شباط سنه ۹۳ وفیق

رئیس پاشا — دیوان حربك تشکیلی اراده‌سنی حاوی اولان تذکرهٔ سرعسکری قرائت اولنسون . (قرائت اولنور)

صورت تذکرهٔ سرعسکری

دولتلو درویش پاشا حضرتلرینه

روم ایلی جهتنده کی قوه اردو وَ فرقه‌لرك دوچار اولدقلری احوال مؤلمه

قوماندانلریله امرا وَ ضابطاننڭ اکثریسنڭ وظائفنجه اولان قصور وَ عدم مالاتندن منبعث اولدیغی روایاتنه نظراً بونلرڭ اجرای محاکمه‌لرینه بدأ اولنمسی ضمننده ریاست علیه‌لری تحتنده اولمق وَ اعضاسی ده بشنجی اردوی همایون مشیری عزت پاشا حضرتلریله دولتلو صفوت پاشا وَ دولتلو نصرت وَ فریق سعادتلو علی نظامی وَ اوچنجی اردوی همایون رئیس ارکانی سعادتلو محمد پاشالر حضراتندن مرکب بولنمق اوزره بر دیوان حرب تشکیلی وَ فریق سعادتلو احمد پاشا حضرتلرینڭ مدعیٔ عمومی تعیینیله احتیاط اعضالغنه دخی دار شورای عسکری نظام دائره‌سی رئیس وکیلی فریق محمود پاشا حضرتلرینڭ مأموریتی خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق و شرفصدور بیورلدیغی باش وکالت جانب عالیسدن با تذکره اشعار بیورلمش وَ اعضای مشارالیهمه دخی تبلیغ کیفیت اولنمش اولمغله انفاذ احکام ارادهٔ سنیه‌یه مسارعت بیورلمسی باننده ۱۷ صفر سنه ۹۵

رئیس پاشا — سلیمان پاشا حضرتلرینڭ صورت محاکمه‌سنڭ استیضاحنی شامل باب عالی ایله مخابره‌لی تذکرهٔ سرعسکری قرائت اولنسون. (قرائت اولنور).

صورت تذکره

معروض چاکر کمینه‌لریدرکه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینڭ سیئات وَ خطیئات واقعه‌سندن طولایی تحت توقیفه آلنه‌رق اجرای محاکمه‌سی استیذاننی شامل اولان تذکرهٔ سامیهٔ آصفانه‌لرنده وظائف عسکریه‌سنجه اولان محاکمه‌سی بعده دیوان حربده وَ فساد اذهانه دائر بولنان حرکاتنڭ محاکمه‌سی دخی حسب القانون دیوان عالیده اجرا قلنمق اوزره مشارالیهڭ شمدیدن تحت توقیفه آلنمسی عبارهٔ علیه‌سی مندرج اولوب آنڭ اوزرینه متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی دخی همش تذکرهٔ سامیه‌ده مسطور اوله‌رق منطوق عالیسی اوزره مشارالیه تحت توقیفه آلنمش، وَ دیوان حربجه دخی محاکمه‌سنه باشلانمق اوزره حضرلنمقده بولنمش ایسه‌ده، عبارهٔ مذکوره میانده بولنان بعده کلمه‌سی، مشارالیهڭ دیوان حربده اجرا اولنه‌جق محاکمه‌سی دیوان عالیده اجرا بیوریله‌جق محاکمه‌سندن صکره‌می، یوقسه اول امرده دیوان حربده‌می محاکمه اولنه‌جغی بحثنده دیوان حربجه تردد

حصوله کتیرمش اولدیغندن ، وَبروجه معروض دیوان حربجه محاکمه‌سنه حضرلنمقده بولندیغندن . حاصل اولان اشتباه بر طرف اوله‌رق آکاکوره ایجابنی اجرا اولنمق اوزره . بوبابده اولان امرو ارادهٔ علیهٔ داور افخمیلری سریعاً اشعار. وَ ارادهٔ سنیه‌یی متضمن ومبلغ اولان ایکی قطعه تذکرهٔ سامیهٔ آصفانه‌لریله بوبابده ملفوف اولان تذکرهٔ چاکری منظور عالیٔ خدیویلری بیورلمق اوزره لفاً تقدیم قلنمش اولدیغندن بونلرك دخی ینه طاقمیله اعاده وَتسیار بیورلمسی بابنده امروفرمان حضرت من‌له‌الامرکدر.

٢٨ ربیع‌الاول سنه ٩٥ وَ ٢٠ مارت سنه ٧٤ رؤف

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلری

مفاد اشعار سپهداریلری معلوم ثناوری اولدی. سلیمان پاشا حضرتلرینك دیوان عالی‌یه عائد اولان محاکمه‌سنه بعده باقلمق اوزره . اول امرده وظائف عسکریه‌سنجه محاکمه‌سنك دیوان حربجه اجراسی لازم کله‌جکندن. ایفای مقتضاسنه همت بیورلمسی سیاقنده ترقیم هامشه ابتدار. وَاوراق ملفوفه طاقمیله اعاده و تسیار قلنمغله اراده افندمکدر

سلخ ربیع‌الاول سنه ٩٥ وفیق

رئیس پاشا — سلیمان پاشا حضرتلرینك توقیفیله اجرای محاکمه‌یی متضمن مدعیٔ عمومی احمد واهب پاشانك تقریری اوقنسون . (اوقنور) .

مقام سرعسکری‌یه صورت تقریر

دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده ظهور ایدن محاربه اثناسنده قول اردو وَ فرقه قومندانلرنجه روم ایلی وَ اناطولیده وقوع بولان برطاقم خطیئات وَ سوق حرکات دولت و ملتجه خسار عظیمی انتاج ایتمش اولمسندن طولانی دیوان حرب حضورنده قانون عسکری‌یه توفیقاً اجرای محاکمه‌لری دولتجه مقرر اولان قومندانلره باارادهٔ سنیه مدعیٔ عمومی تعیین بیورلمش اولدیغمدن وَمحضا تنظیم ایتمش اولدیغم ادعا لایحه‌سنده اسباب موجبه‌سی تفصیلاً بیان اولندیغی اوزره مشارالیهمدن الیوم قلعهٔ سلطانیه‌ده موقوف اولان دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك سریعاً محاکمه‌سنك اجراسی مقتضی کوریندیکندن . مشارالیهك

بورایه جلبیله دیوان حربده محاکمه‌سنه شروع اولنمسنی حسب المأموریه ادعا ایدرم اولبابده امروفرمان حضرت من له الامرکدر

٣ ربیع الاول سنه ٩٥ وَ ٣ شباط سنه ٩٣ — مدعیٔ عمومی

فریق

احمد واهب

رئیس پاشا — دیوان حرب ریاستنه تعیننه دائر عزت پاشا حضرتلرینه یازیلان تذکره اوقنسون . (اوقنور)

دولتلو عزت پاشا حضرتلرینه

دولتلو افندم حضرتلری

روم ایلی جهتی دیوان حرب ریاستنك عهدهٔ علیهٔ آصفانه‌لرینه تحویلیله اولجه ریاسته تعیین بیورلمش اولان دولتلو درویش پاشا حضرتلرینك اعضالق صفتیله بولندیرلمسی وَمدعیٔ عمومیلکك دخی فریق سعادتلو نجیب پاشا حضرتلرینه احاله‌سی خصوصنه وقوع بولان اشعار عاجزی اوزرینه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق بیورلمش اولدیغی بیان عالیسیله ایجابنك اجراسی با تذکرهٔ سامیه اراده وَ اشعار بیورلمش وَ کیفیت مشار الیهمایه تبلیغ وبیان قلنمش اولمغله ، برموجب ارادهٔ سنیه ایفای وظائف مأموریته همم علیهٔ آصفانه‌لری مصروف بیورلمق بابنده امروفرمان حضرت من له الامرکدر .

١٥ ربیع الاول سنه ٩٥ وَ ٧ مارت سنه ٩٤ — سامح

رئیس پاشا — مدعیٔ عمومی تعیيننه دائر نجیب پاشا حضرتلرینه یازیلان تذکره اوقنسون . (اوقنور)

فریق سعادتلو نجیب پاشا حضرتلرینه

سعادتلو افندم حضرتلری

روم‌ایلی دیوان حرب ریاستنك بشنجی اردوی‌همایون مشیری دولتلو عزت پاشا حضرتلرینك عهده‌سنه تحویلیله اولجه ریاسته تعیین بیورلمش اولان دولتلو درویش پاشا حضرتلرینك اعضالق صفتیله بولندیرلمسی وَ مدعیٔ عمومیلکك دخی ذات والالرینه احاله‌سی خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی

متعلق بیورلمش ایدوکی بیان علیسیله اجماسك اجراسی بانذکرهٔ سامیه اراده واشعار بیورلمش وکیفیت مشار الیهمایه تبلیغ وبیان قلنمش اولمغله ، برموجب ارادهٔ سنیه ایفای وظائف مأموریته همت بیورملری بابنده ارائه افندمکدر.

١٥ ربیع الاول سنه ٩٥ وَ ٧ مارت سنه ٩٤ . سامح

رئیس پاشا — دیوان حربلره مأمور مدعیٔ عمومیلرك جهت ملکیه‌یه وقوع بوله‌جق سؤاللرك حسن تلقیسی حقنده باب عالی ایله مخابره‌لی تذکره اوقنسون . (اوقنور)

معروض چاکر کمینه‌لریدرکه

مسئلهٔ حربیه‌ده خطیئات وَ سؤ حرکاتی کوریلان قوماندانلرك محاکمه‌سی ایچون تشکیل بیوریلان دیوان حربلره مدعیٔ عمومی‌تعیین اولنان ذاتلر ایجاب ایدن دوائرعسکریه وَ ضابطان وَ امرای‌جنودیه‌دن استیضاحنه لزوم کوردکلری موادی سؤال ایلمکده اولدقلری کبی، مأمورین وَ دوائر ملکیه‌دن دخی‌معلومات آلملری اقتضا ایدن خصوصاتده وقوعبوله‌جق مراجعتلرینك حسن تلقیسیله اشعارات واقعه‌لرینك اجرا وَ جوابلرینك اعطاسی خصوصنك لازم کلنلره امر و تبلیغی منوط مساعدهٔ علیهٔ خدیویلری اولمغله اولبابده امر و فرمان حضرت من ولی‌الامرکدر .

٢٧ ربیع‌الاول سنه ٢٩٥ وَ ١٩ مارت سنه ٩٤ رؤف

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلری

مآل اشعار سامیٔ سرعسکریلری معلوم ثناوری اوله‌رق بوصورتله دوائر مقتضیه‌یه تبلیغات لازمه ایفا قلنمغین اولبابده اراده افندمکدر .

٤ ربیع الاخر ٩٥ وَ ٢٦ مارت سنه ٩٤ وفیق

رئیس پاشا — دیوان حربه مأمور صفوت وَعلی‌حیدر پاشا حضرتلرینك تبدیللرینه دائر مدعی نجیب پاشانك تقریری اوقنسون . (اوقنور)

صورت تقریر

مقام جلیل قائممقامیٔ سرعسکری‌یه

دولتلوسلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه مأمور دیوان حرب اعضاسندن

مشیر دولتلو صفوت پاشا حضرتلری غرب اردوسی قوماندانلغی نامیله . وَ فریق سعادتلو علی پاشا حضرتلری ایسه هرسکده برنجی فرقه قوماندانلغی نامیله ، مشار الیه سلیمان پاشا حضرتلری قوماندا سنده بولنمش اولدقلرندن . دیوان حرب مذکورده مشار الیهمانك اعضالغی قبول ایدەمیەجکنی عاجزلرینی چاغروب رسماً بیان ایتمش اولدقلرینه . وَ جزا قانوننامهٔ همایوننك اللی طقوزنجی مادەسی احکامنجه مشار الیهك ، بو دعوایه حق و صلاحیتی درکار بولندیغنه مبنی . مشار الیهمانك دیکر شعبەیه تعیینیله یرلرینه قوماندا سی آلتنده بولنمیان آخر بر مشیر ویا فریقك انتخاب و تعیینی سقوط امر و ارادهٔ جناب قائممقامیلریدر اولبابده

١٩ ربیع الاول سنه ٩٥ وَ ١١ مرت سنه ٩٤ مدعیٔ عمومی

فریق

نجیب

رئیس پاشا — قبل المحاکمه استجواب تقریرینك ضبطی ضمننده دار شورا اعضاسندن ابراهیم پاشانك رفاقتنه نقلی ایچون مدعیٔ عمومی نجیب پاشانك مقام سرعسکری‌یه ویرمش اولدیغی تقریر اوقنسون . (اوقنور)

صورت تقریر

مقام جلیل قائممقامیٔ جناب سرعسکری‌یه

دیوان حرب حضورنده محاکمەلری اجرا اولنەجق ذواتك دیوان مذکور حضورینه کلزدن اول استجوابیله آلنەجق جوابلرك رئیس دیوان حرب حضورنده محاکمەیه اساس اتخاذی لازمەدن . وَ دار شورای عسکری اعضاسندن میرلوا سعادتلو ابراهیم پاشا بوایشه یارار ارباب معلوماتدن ، بولنمسیله موی الیهك رفاقت عاجزانەمه اوصفتله مأموریتی حقنده لازم کلان امرك اعطاسی بابنده امر وفرمان ١٤ ربیع الاول سنه ٩٥ وَ ٦ مارت سنه ٩٤ مدعیٔ عمومی

فریق

نجیب

رئیس پاشا — سامح پاشانك اعضالغنه دائر، یعنی بندەکزك اعضالغمه وَموخراً ریاسته نقلمه دائر اولان تذکره اوقنسون . (اوقنور)

صورت تذكرهٔ سرعسكری

دار شورای عسكری اعضاسندن دولتلو سامح پاشا حضرتلرینه

ذات دولتلرینك روم‌ايلی جهتی ديوان‌حرب‌اعضالغنه مأموريتلری خصوصنه بالاستيذان ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهی متعلق وَ شرف صدور بيورلديغی باش وكالت جانب عاليسندن با تذكرهٔ ساميه امر واشعار بيورلمغله بيان كيفيته ابتدار اولندی اولبابده . ٨ ربيع الاخر سنه ٩٥ رؤف

دار شورای عسكری اعضای فخامندن دولتلو
سامح پاشا حضرتلرينه

دولتلو افندم حضرتلری

روم ايلی ديوان حرب رياستنه ذات والای آصفانه‌لرينك اجرای مأموريتی خصوصنه واقع اولان اشعار عاجزی اوزرينه بالاستيذان اراده سنيهٔ جناب تاجداری متعلق بيورلديغی با تذكرهٔ ساميه امر و اشعار بيورلمغله برمنطوق ارادهٔ سنيه ايفای مأموريته همت بيورلمسی بابنده امر و فرمان حضرت من له الامركدر .

٢٧ ربيع الاخر سنه ٢٩٥ وفی ١٨ نيسان سنه ٩٤ عزت

رئيس پاشا — درويش پاشانك يالكز روم ايلی جهتی ديوان حربی اعضالغنه تعيينی حقنده تذكرهٔ سر عسكری اوقنسون . (قرائت اولنور)

صورت تذكرهٔ سر عسكری
دار شورای عسكری اعضای كرامندن دولتلو
دوريش پاشا حضرتلرينه

روم ايلی وَاناطولی جهتلری ديوان حرب ايشلرينك اهميت وكثرتی جهتيله ذات دولتلرينك يالكز روم ايلی جهتی ديوان حربی اعضالغنده ابقاسی خصوصنه بالاستيذان ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهی متعلق وشرفصدور بيورلديغی باش وكالت جانب عاليسندن با تذكرهٔ ساميه امرو اشعار بيورلمغله بيان كيفيته ابتدار اولندی اولبابده ٨ ربيع الاخر سنه ٩٥ رؤف

رئیس پاشا — علی حیدر پاشا حضرتلریله بجایش مأموریتلرینه دائر فیضی پاشایه یازیلان تذکره اوقنسون . (اوقنور)

فریق سعادتلو فیضی پاشا حضرتلرینه

سعادتلو افندم حضرتلری

ذات والالرینك روم ایلی جهتی دیوان حربنده بولنان فریق سعادتلو علی حیدر پاشا حضرتلریله بجایش مأموریتلری خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلق وشرفصدور بیورلدیغی باش وکالت جانب عالیسندن با تذکرهٔ سامیه امرو اشعار بیورلمغله بیان کیفیته ابتدار اولندی اولبابده اراده افندمکدر . ٨ ربیع الاخر سنه ٢٩٥ وَ ٣٠ مارت سنه ٢٩٤ رؤف

رئیس پاشا — روم‌ایلی جهتی دیوان حربنه اجرایِ مأموریتلرینی متضمن مصطفی پاشا حضرتلرینه یازیلان تذکرهٔ سر عسکری اوقنسون . (اوقنور)

صورت تذکرهٔ سر عسکری
دار شورای عسکری اعضای کرامندن دولتلو
مصطفی پاشا حضرتلری

ذات والای آصفانه‌لرینك روم ایلی جهتی دیوان حربنه دوام ایللری خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب شهریاری متعلق وَشرفصدور بیورلدیغی بیانیله اجرای ایجابی باش وکالت جانب‌عالیسندن با تذکرهٔ سامیه اشعار بیورلمغله دیوان مذکوره دوام بیورلمسی بابنده . ٢ جماذی‌الاولی سنه ٩٥

رئیس پاشا — اتهامنامه اوقونسون . (سلیمان پاشایه خطاباً) بوکا ایوجه دقت ایدیکز .

سلیمان پاشا — اوت، هپسنه دقت ایتدم ١) (اتهامنامه اوقنور)

صورت اتهامنامه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك روسیه قارشوسنده مدت مأموریتی اوچ

١) (وَ قرائت اوراق ختام بولدقدن صکره ، سامح پاشا ، اتهامنامه اوقونسون ، امرینی ویروب ، بکا خطاباً دخی : « بوکا ایوجه دقت ایدیکز » ، دیمکله ؛ بنده ، « هپسنه دقت ایتدم » جوابیله ، طونیلان مسلك ملعونانه‌یی آکلادم معناسنی اشرابه ایتدم) « عمدة‌الحقایق »

قسمه منقسمدر . برنجیسی ادرنه جهتندن حرکتندن بدأ ایله شبقه‌ده عموم قوماندانلغی . وَ ایکنجیسی طونه شرق اردوسنه مأموریتندن بدأ ایله درسعادته متوجهاً حرکتنه قدر طونه شرق وَروم ایلی عموم قوماندانلغی ، وَ اوچنجیسی اخیراً ادرنه‌دن بدأ ایله قره اغاج اسکله‌سنه مواصلتنه قدر کچن سیّار اردو قوماندانلغی مدتندن عبارت اولمسیله ، ادعاده بو اوچ مدت اوزرینه تقسیم اولنمشدر .

روسیه‌لولرك زیشتویدن کچوب طرنوی اوزرینه یوریدکلری او انده ادرنه جهتنك تهلکه‌سی مناسبتیله مرکز دولت قره طاغ علیهنه اوله‌جق حرکاتی تأخیر ایدوب هرسك قول اردوسنی بحراً وَ دده اغاج طریقیله ادرنه‌یه کتورمکه وَ بو اردو ایله روسیه‌لولرك حرکات تجاوزیه‌سنی سدو منع ایلمکه مجبور اولمشیدی . مذکور قول اردو دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك قوماندا سنده اوله‌رق ادرنه‌یه ، وَ اووقت روسیه سواریسنك خاص کوی موقعنی احراق ایدوب ادرنه وَ قلعه آره‌سنده‌کی تیمور یول خطنی بوزدیغندن ادرنه‌دن‌ده قره بیکار موقعنه حرکت ایلمشدر . بو اردونك ورودی روسیه‌لولری احتیاطسز حرکتدن منع ایلمش ایسه‌ده ، میرلوا سعادتلو محمد خلوصی پاشانك شبقه‌ده عدم ثباتندن ناشی شبقه کچیدی وَمتعاقباً قزانلق وَاسکی زغره دشمن النه کچوب اووقته قدر دشمن النده بولنمش اولمسیله اوراده بولنان وَ مع موقع یالکز سکزنجی قول اردودن عبارت اولان دشمنك دفعنه شدت احتیاج حاصل اولمغله ، مشارالیه حضرتلری اول امرده دشمنی اسکی زغره‌دن وَبعده بالقانك برو یوزندن طرد وتنکیله ، وَاو هنکامده یکی زغره قوماندانسنده بولنان ذات عالیٔ سر عسکری دخی حسب الایجاب مشارالیه حضرتلرینك رأییله حرکته مأمور اولمشلر ایدی . رادینه محاربه‌سنده‌اسکی زغره‌نك صورت ضبطی لدی‌المذاکره سرعسکر پاشاحضرتلرینك ایکی فرقه بیننده امداد ومعاونت اولنه بیله‌جك صورتده لازم کلان ارتباطك استحصالیله ، برلکده ، یعنی برجهتدن ، حرکت اولنمسی لزومی حقنده ایراد ایلدکلری ادلهٔ مقنعه خلافنه . مشار الیه سلیمان پاشا حضرتلرینك آیری آیری ایکی جهتدن حرکت اولنمسی وَ اسکی زغره قربنده برلشمسی جهتنی ترجیح ایتمسی وَ قوماندانك کندوسنده بولنمسی جهتیله ، اولوجهله آیری آیری حرکته قرار ویرلمش ؛ وَ مشارالیه سر عسکر پاشا حضرتلری ، بو قراره مبنی ، اسکی

زغره‌یه متوجهاً یکی زغره‌دن حرکت ایتمشدر. دشمن شو انقسامدن استفاده ایچون، مقداری نهایت اون اون ایکی طابوردن عبارت یکی زغره فرقه‌سی اوزرینه یوکلنوب ایکی کون متمادیاً یول اوزرنده حرب ایدلدیکی، وَ طوپ سسلری قره پیکاردن حرکت ایدن سلیمان پاشا حضرتلرینك اردولرندن ایشیدلدیکی حالده. او کوچك فرقه‌یی آتش ایچنده براقوب کندی موقعیتلرینی مذکور فرقه‌نك محویله تأمین ایتمك. وَ یاخود فخر فتحکاریدن آخری حصه‌دار ایتامك. مقصدینه مبنی. قاعدةً لازم کلان معاونتی دریغ ایتدیریله، کرچه یکی زغره فرقه‌سنك صوك درجه‌یه قدر ثباتندن زده‌لنمش وَ حتی بوزلمش وَسلیمان پاشا حضرتلرینك معیتنده بولنان منتخب عسکرك صولت و بسالتندن اورکمش اولان دشمن، اسکی زغره‌دن چیقارلمش ایسه‌ده، دشمنك خط رجعتی قربنده وَ بوزغون دشمنی محو وَیا اسیر ایده بیله‌جك بر موقعده بولنمش اولان یکی زغره فرقه‌سنك انهزامندن طولایی ، دشمن ، کمال سربستی ایله رجعت ایدوب . سلیمان پاشا حضرتلرینك قوماندانسنده بولنان عسکرك کوستردکلری فوق العاده شجاعت و بسالتك دخی ثمراتی اقتطاف اولنه‌میه‌رق یالکز اسکی زغره تخلیه ایدیله بیلمشدر .

هر نه حال ایسه، شو صورتله اولسون اسکی زغره‌ده جنرال غورقو کمال پریشانی ایله منهزم اولمش ، وَ دشمن عسکرینك برقسمی خاین بوغازندن فرار ایتدیکی صره‌ده . طبیعتیله شبقه وَ قزانلق موقعنده دشمنك قوتسزلکی وَدشمن عسکرینك بو انهزام سببیله پریشانلغی آکلاشلمش ایکن، بالقانك مفتاحی وَحربك سوق الجیش نقطه‌سی اولان شبقه‌نك استردادی ضمننده . هیچ وقت کچیرلمیه‌رك، همان شبقه اوزرینه حرکتله. دشمنك جمعیتنه میدان ویرلمیه‌رك حربه مجبور ایدلمسی ، وَ بو صورتله ذکر اولنان اهمیتلی نقطه‌نك اله کچورلمسی پك طبیعی اوله‌رق لازمه‌دن اولدیغی حالده ، اسکی زغره مهاجرلرینی نقل ایتمك بهانه‌سیله آلتی کون مدت موقع مذکورده امرار ایله فرصت فوت ایدلمش ، وَعسکر یغما آرزوسنه دوشورلمش . وَصکره‌ده یکی زغره‌یه حرکت اولنمشدر.

مادامکه اسکی زغره انهزامندن صکره تعقیب فرصتی فوت ایدلمش، وَ آرتق یکی زغره‌یه وَ اورادن فردیچ وَخاین بوغازلرینه کلنوب دشمنك اورالردن قوتنی چکدیکی کورلمشدر، آرتق شیبقه‌یه جمع قوت ایلدیکنده شبهه اولمدیغندن، وَموقعك

متانتی معلوم بولندیغندن ، شیقه‌یه حرکت ایتمکدن ایسه ، خاین بوغازندن یلدیرم کبی کچیلوب ، الده وَ دیرانوه وَ کلفارکبی بلغارستانجه اهمیتلی نقطه‌لر طوتیله‌رق وَطونه‌شرق اردوسیله‌کسب ارتباط اولنه‌رق طرنوینك تهدیدی، وَیاخود ضبطی، وَبوندن طولایی روسیه‌لولرك معین وَرهبری اولان بلغارلرك شاشقینلغه دوشو-رلمسی، دشمنی شیقه‌یی ترکه. وَ بلکه ایکی اردونك اتصالیله زشتوی‌یه چکلمکه، مجبور ایده‌جکی بدیهی وَ طونه عموم قوماندانی دولتلو محمدعلی پاشا حضرتلری طرفندن بوکادائر عموم قوماندانلق صفتیله ویردیکی امره اتباع لزومی طبیعی ایکن ، هر نه اسبابه مبنی ایسه ، خاین بوغازینك تقویه‌سیله قناعت اولنوب اورادن موهوم النتیجه شبقه محاربه‌سنه کیدلمشدر .

بوصورتده دخی اهمال ایدیلوبده شیقه‌یه کیدلدیکی حالده، موقعك مناعتی میدانده اولمسیله ، برکره طالع تجربه اولنوب ، هجوم ایله دشمن سوکدیریله بیلدیکی حالده ، ضبط ، وَ اوله‌مدیغی حالده ، مدت مدیده اورانك حصر و تضییق ایله ضبطی داعیه‌سنه دوشوب ، وَ خط رجعتی اوزرینه جدی بر حرکت اجراسنه همت ویرلیوب، اطراف ثلثه‌سنك حصر وتضییقنه قناعت ایتمکدن وَاویله منتخب بر اردویی اورایه باغلامقدن ایسه ، موقع مذکوردن کیرو چکیلوب ، قره‌جه طاغده وَیاخود آخر مناسب نقطه‌ده موقع طوته‌رق، دشمنك حرکاتنه مترصد بولنمق. وَبر طرفدن‌ده خاین بوغازی جهتندن شرق اردوسنه، وَیاخود شیقه‌نك طوریان جهتنده ماره کدیکندن سروی طریقیله پلونه اردوسنه ، کسب اتصال ایتمکه اقدام اولنه‌جق یرده . بر منوال معروض شبقه اطرافنده اضاعهٔ اوقات اولنوب ، دشمنك او زمانکی ضعفندن استفاده‌یه رغبت اولنمیه‌رق ، سکونتدن بالاستفاده مدت مدیده حضوره وارلمش، وَنهایت دشمن قوتلنوب اول امرده لوفچه‌یی ضبط وَ صکره برنجی دفعه اوله‌رق پلونه‌یی محاصره ایلمشدر .

پاشای مشار الیه حضرتلرینك روسیه قارشوسنده‌کی اردولر مأموریتنك برنجی موسمی اولان بالقان قوماندانلغی مدتی بو صورتله کچوب بونجه فرصتلر فوت ایدلمش اولدیغی حالده . پلونه موقعنك محاصره اولمقدن خلاص ایچون طونه شرق اردوسی ایله بله اوزرینه تعرضه مأمور اولان دولتلو محمدعلی پاشا حضر-تلرینك بو حرکاتی اجراده تردد کوسترمسنه انواع اعتراضات ایتمسی اوزرینه ، کندوسی قوماندانلغه مأمور اولدیغی تقدیرده امر تعرضی حقیله ایفا ایده‌بیلمسی

امیدی حاصل وَ یالکز شو تعرض مقصدینه مستند اوله‌رق اورایه مأمور اولمش، وَهر قنغی بر جهتدن اولورسه اولسون دشمنه تعرضدن باشقه پلونه‌یه امداد ایده بیلمه‌نك امكانسزلغی اورایه كیتمزدن اوّل كندیلری شدتله ادعاده بولنمش ایكن، طونه شرق اردوسنه مواصلتلرنده، بو ادعاسی خلافنه اوله‌رق، روسیه‌لولرك امداد انتظارنده بولندقلری برقوجه مدتی، شمنی، روسجق، وارنه، هزارغراد، عثمان بازاری، اسكی جمعه وَسائر مواقعی كشف بهانه‌سیله، بیهوده امرار ایدوب هیچ بر حركته تشبث ایتمه‌رك، روسیه لولرك اوزاق محللردن، وَحتی تركستان وَلهستاندن، عسكر جلب ایله، قوتلنملرینه وقت وَمیدان ویردكدن ماعدا، تعرضك عدم امكانی، خلاف واقع اوله‌رق، مركز سلطنته عرض ایدوب، وضع تدافعی آلمسنه دائر امر استحصال ایلمش‌در.

عثمان بازاری جهتندن بر قوهٔ كافیه ایله تعرضه قیام، وَصول جناحی بالقان سلسله‌سیله وَصاغ جناحی سواری پیاده مفرزه‌لریله تأمین ایدرك، وَجبهه‌لرینه كلدكجه استراقه وَفردیچ وَخاین بوغازی قوتلری. وَاو صورتله اجراسنه قرار ویرلدیكی حالده خائن بوغازینه الحاق اولنمق مقرر اولان شیبقه احتیاط قوتی، عثمان بازارندن كلان بیوك قوته التحاق ایتمك شرطیله، سرعتلی حركت ایدرك، النه‌ك اله كچورلمسی. وَجمعه وَیا عثمان بازاری جهتندن كسروه ناحیه‌سی دخی تهدید اولنمسی، وَبو مانوره‌نك اجراسنده. مأمول اولدیغی اوزره. دشمن شیبقه‌یی تخلیه ایتمدیكی تقدیرده. النه‌دن طرنوی جهتنه كیدر كبی بر نمایش اجرا اولنه‌رق، غایت سرعتلی بر حركتله، بردن بره صوله تبدیل استقامت، وَشبقه‌ده‌كی دشمنی یامحو وَیاخود مجبور اسارت ایدرك، ایكی قول اردو برلشوب خواه ناخواه طرنوینك اله كچورلمسی ممكن وَمأمول اولدیغنه دائر. ذات عالیٔ سرعسكرینك شبقه قوماندانلغندن مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلرینه بعث وارسال ایلدیكی لایحه قبول اولنمیه‌رق، بویله قطعی النتیجه بر مانوره‌یی، یالكز سومدیكی ذاتك اخطارینه مستنداً اجراسنه اغراض شخصیه سائقه‌سنك مانع اولمسندن، وَیاخود حرص شانی بو یله مانوره‌نك آخر طرفدن كندوسنه اخطار قلنمسنده مفخرتك بالطبع انقسامی تلاشندن ناشی. بالاده معروض وضع تدافعی اخذی حقنده آلدیغی معهود امری بهانه ایده‌رك. عقدهٔ تأخره دوشورمشدر.

اشبو مانوره‌نك ، دشمنك قوتلنديكى وَ عادتا پلونه دشمن الده دوشمكه زمق قالديغى بر زمانده اجرا اولنوب نتيجۀ مطلوبه‌سى استحصال اولنه‌بيلديكى دلالتيله ، كندوسنه اخطار وقوع بولديغى . يعنى روسيه‌لولرك قوتسزلكى زمانده ، اجراسنك امكانى ، وَ بو مانوره‌نك اجراسى حالنده ، اول زمان دشمندن خالى اولديغى معلوم اولان طرنوينك ضبطى ، وَ طرنوينك ضبطيله دشمنك كركى كبى مغلوبيتى ، وَ بلكه اضمحلالى ، مستبعد اولمديغى حالده ، بو منوال معروض بو ماده‌يه اغراض قاريشديرلمسى ايله ، انواع فرصتلر فوت ايدلمشدر .

دشمنك انتظارده بولنديغى قوت كلوب ، خاصه اردوسى بتون قوتيله بردن هجوم ايده‌رك ، پلونه خط مواصله‌سى اوزرنده بولنان دوبنيك موقعنده احمد حفظى پاشا حضرتلرينك ، وَ آنى متعاقب تليش موقعنده حقى پاشانك اسرتى زمانده ، اورخانيه‌نك تزييد قوتى فوق العاده مهم موادّدن اولديغندن ، وَ او زمانلر طونه شرق اردوسنده وضع تدافعى آلمش يوز يتمش سكز طابور بولنوب اوزمانلر بونلردن يكرمى بش اوتوز طابورينك افرازينك امكانى ، جائز اولمديغى زمانده ، يعنى پلونه دوشدكدن صكره بازارجق وَ شهركويى طرفنه آلتمش طابور سوقى ايله . تحقق ايلديكندن ، اشبو محاربه‌ده كرچكدن دشمنك حركات تجاوزيه‌سنه سدّ اولمش اولان مذكور پلونه اردوسنك امدادينه هر نصل اولور ايسه مسارعت ايتمك لازمه‌دن اولديغى ، وَ اوچ كونده برنجى قفقه‌سى يانبولى‌يه يتشمك شرطيله . يكرمى اوتوز طابورك اورخانيه قوتنه اضافه وَ علاوه قلنمسى ذات على حضرت سرعسكرى طرفندن اخطار ، وَ شيبقه‌دن دخى سكز اون طابور كوندرلمسى وعد و اشعار ايلديكى حالده ، بوجهته دخى . هرنه اسبابه مبنى ايسه ، اهميت ويرلميه‌رك ، طونه شرق اردوسندن طابور افرازينك عدم امكانى كوسترلمشدر . حالبوكه دشمنك اس الحركاتنه يقين نقطه‌ده خط رجعتنى تهلكه‌ده طوتمقده اولان پلونه اردوسى دوشديكى كبى پلونه‌نك اهميتى دخى طونه شرق اردوسنه‌يوكلنمش . وَ بو حالده دشمنك اورخانيه وَ شبقه جهتلرينه تعرضه مأمور اولان اردولرينك قوت و حركتنى اساسندن رخنه‌دار ايتمك اوزره شرق اردوسنك تنقيصندن ايسه ، تزييد قوته شدت احتياجى ميدانده بولنمش اولديغى برزمانده . صربلولرك مقابله‌سنه آلتمش طابور سوق اولنمشدر .

دولتلو محمد علی پاشا حضرتلریله پلونه امدادی ایچون ویریلان قرار اوزرینه، مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلری، اول امرده النه یی وبعده طرنوی یی ضبط ایتمك اوزره حرکت ایتمش. وبو صورتله اورخانیه جهتنه یوکلنان دشمن قوتنك انقسامی ایچون النه دن یاطرنوی اوستنه، ویاخود، بالاده عرض اولندیغی اوزره، شبقه جهتنه حرکت ایتمك، وبو حرکتده، زمانك طارلغی جهتینه، غایت سرعتله طاورانمق لازمه دن ایکن. شانلی مظفریتی عقبنده، باش قوماندان پاشا حضرتلری، هیچ مناسبتی اولمیان قاضی کوی جهتندن دخی هجوم وسیله سیله، اوایشی اوقدرجق براقه رق قریهٔ مذکوره یه کیتمش، والنه ده قالان عسکری دخی النه یی یغما ایله وقت کچوروب، بو مظفریتك، حرکته اساس اولان پلونه امدادینه، فائده سی اوله مامشدر.

مشارالیه حضرتلری، برمنوال معروض روسیه قارشوسنده کی مأموریتلردن ایکنجیسنده. یعنی طونه شرق اردوسی قوماندانلغنده دخی. النه محاربه سندن باشقه کوزه کورینور بر مصلحت وجوده کتوره میوب، قصور مدتلری برطاقم ذاتیات ایله کچورمش، والنه محاربه سنی ایسه، پلونه نك دشمن النه کچدیکی. ویاخود کچمسنه رمق قالدیغی، برزمانه قدر تأخیر ایدرك، مظفریتدن مطلوب اولان نتیجه نك استحصالنه میدان براقمامشدر.

وقتا که پلونه دشمن النه دوشوب پلونه ده محاصر بولنان دشمنك طقوزقول اردوسی سیار حالنه کیردکدن ماعدا صربلولردخی اعلان حرب ایلدی. بالطبع صورت محاربه بشقه بررنك آلدی. بناءً علی ذلك اوزمانه قدر اتخاذ اولنان سوق الجیش مانوره سنك تبدیلنه احتیاج طبیعی اولوب، عثمان پازارنده بالقانك صربیه حدودینه قریب کچیدی اوزرنده بولنان یالطه بریلوفچه قریه سنه دکین هرنقطه ده قوتسز اولان بالقان خط مدافعه سنك مدت مدیده مدافعه ومحافظه سنه امکان مساعده ایتمیه جکی کاوب کورندی. ویلانك لزوم تبدیلنه دائر شبقه وقارلی قوماندانلری طرفلرندن اخطارات وقوعه کلمشیکن، دشمنك کورندیکی طرفه ییغناق ایتمك اوزره اوتهدنبرو اعتیاد قلنان دلیك قپامق مانوره سنده. مشارالیه حضرتلری، دوام واصرار ایلدیلر.

پلونه دوشمسنی وصربلولرك اعلان خصومت ایتملرینی متعاقب، آرتق الده قالان عسکرك، مخاطره ازدیاد واشتداد ایتمکسزین. تیموربولیله لزومی حالنده ادرنه یه

وبولایر واستانبول استحکاماتنه چکیلهبیلهجك بر ایکی نقطهیه جمعنه چالشمق . یعنی پراکنده عسکری مرکزلندیرمك ، سوق الجیش قواعدینك اك بسیط مانورهلرندن ایکن ، مشار الیه بو دقیقهیه وقوفیله برابر ، هر دلیکده طاغلمش عسکری طوپلامق شویله طورسون . طوپلیهجق یده بالعکس پلونهنك اسارتی حسبیله ، بالمناسبه بالاده عرض قلندیغی وجهله ، تزیید قوته محتاج اولان شرق اردوسندن بالافراز طوپلی اولهرق یکیدن کلمش اولان آلتمش طابوری دخی ، پازارجق وقپوجق دربندی وشهرکویی طرفلرینه سوق ایدرك ، هم خط حربك دها زیاده امتدادی جهتیله فوق الحد پریشانلغه وهم ده دشمن قارشوسنده و پلونهدن کلوب تعرض ایتمکده اولان قوتلی اردولرك تضییقی آلتنده بولنان شبقه و بالقان قول اردولرینی احتیاطسزلق بلیهسنه دوشورمشدرکه ، بو بابده بر وجه آتی بعض تفصیلات اعطاسنه احتیاج حاصل اولمشدر .

شویلهکه شبقه جهتنك ، پلونه اسارتندن صکره ، مدافعه حالنده طوتلمسی ، مدافعهده بولنان اردونك تهلکهسندن ماعدا ثمره حاصل ایتمیهجکنی ، بالقان قوماندانی دولتلو احمد ایوب پاشا حضرتلری اخطار و درمیان ایتمکله ، اقتدارسزلغندن بحثله عزل ایتدیرلمش ؛ و قزانلق جهتی مدافعهیه الویرشلی نقطه اولمدیغی ، و دشمنك کلیتله تعرضی حالنده ، صاغدن و یا صولدن کچه بیلمسی مأمون اولان مفرزهلر قرارلیلك خط رجعتنی قطع ایده بیلهجکی جهتله ، یکی بر وضعیت آلنمسی لزومی ، قزانلق قوماندانی سعادتلو شاکر پاشا حضرتلری طرفندن عرض و اخطار قلندیغنه جواباً دخی ، مشار الیه سلیمان پاشا حضرتلری ، آلتمش طابورله حرکت ایتمك اوزره اولمسیله ، و بونلرك صوفیهیه وصولنده قزانلق اردوسنك تأمین رجعتی ممکن کورنمسیله ، اول وقته قدر ثبات اولنمسی امرینی ویرمش ایسهده ، طابورلر پازارجغه کلدیکنده ، بر قسمی پازارجقده ترك ، و قسم دیکرینی ، اول زمانك ایجاباتنه کوره الده طوتلمسنك امکانسزلغی میدانده اولان شهرکوینه ، و بر آزینی دخی ، هیچ بر طرفك امدادینه مقتدر اولهمیهجق صورتده صماقو جهتدن کوستندیله ، سوق ایلمشدر .

طابورلر شهرکوینه مواصلتلریله برابر ، کندیلرینه تنظام ویرمکه میدان قالمقسزین ، کندیلرندن قات قات فضله دشمنله محاربهیه طوتشمق مجبوریتنده قالوب ، نهایت ، صوفیه اوزرینه رجعته مضطر قالمشلردر . بوندن طولایی ،

طوروق وَ شهر كويى موجودى اولان درت بش طابور عسكر ، صربلولرك اعلان خصومت ایتمدیله برابر، نیش قلعه‌سنه كوندریلوب، موجود بش طابورله ، ابر هیچ اولمازسه اوراده بر مدت مقابله ایدرك صربلولرك حركاتنه مانع اوله‌جق بر قوت استحصال اولنمق ، وَ خارجدن میرلوا سعادتلو نجیب پاشا وَ فریق سعادتلو عثمان پاشا حضرتلری رفاقتیله شهر كوینه كیدن وَ فریق سعادتلو آصف حضرتلری رفاقتیله كوستندیل طرفلرینه مأمور ایدیلان قوتلر صوفیه‌ده جمعیتلی بولندیرلمق، فوائدندن محرومیت بلاسی حاصل اولمشدركه . بالآخره صربلولر نیش قلعه‌سنی ، مستحفظك فقداننه بناءً ، پك سهولتله اله‌كچوروب اویله مهم نقطه الیمزدن چیقمش ؛ وَ دیكر طرفدن ده روسیه شینیك دره وَ چوریاف آره‌سندن اوچ طریق ایله بالقاندن عسكر كچوردیكنده ، كندیلری بالذات صوفیه‌ده بولندقلری حالده بونلری دفع ایده‌بیله‌جك الده هیچ برقوت بوله‌میه‌رق . وَ صوفیه‌یه كیردكدن ایكی ساعت صكره مخاطره‌یی كوروب عادتا صوفیه‌دن فرار ایدرك ، قارلی‌قول اردوسنی حال‌مخاطره‌ده ترك ایلمشدر. حتی برقول اردونك لزوم رجعتی حقنده یازیلان تلغرافنامه‌یه‌ده ، موقعك مدافعه‌سنده ثبات اولنمسی حقنده ویردیكی امر ایله ، صوفیه وَ یا هیچ اولمز ایسه اهتمان اوزرینه رجعت ایده‌بیلنمك زمانی كچوروب، وَ صكره‌ده صوفیه‌نك تخلیه‌سی امرینی ویرمكه مجبوریت حس ایدوب ، بونجه ارزاقك — اوزمانلرده ارزاقجه صقندیلری درجهٔ نهایه‌یه وارمش، وصوفیه ارزاقی اللرینه دوشمسه‌یدی مضمحل اوله‌جقلری بوكره ایدیلان تحقیقات ایله دخی ثابت اولمش اولان — روسیه‌لولرك ید اغتنامنه كیره‌رك ، یكیدن قوتلنملرینه سببیت ویرمشدر .

دامكه دشمن بالقاندن كچمش وَصوفیه دخی دشمن النه دوشمشدر، ادرنه‌نك برسرعت فوق‌العاده ایله تقویه‌سی احتیاجی بالطبع اشتداد ایتمشدر . بوتقدیرده قپوجق وَ سائر مواقعده، دشمنك حركاتنیء قوتأخیرایده‌جك قدر عسكر براغیلوب. كركشبقه وَكركباز رجق موقعنك تأمین رجعتكاهی ایچون بصورلرینك وَ خصوصیله آغرلغك تیمور یول طریقیله ادرنه‌یه سوقی. وَحین حاجتده بقیهٔ عسكر دخی برقاچ كون ایچنده اورایه یتشدیریله‌بیلمك وَشبقه قول اردوسی دخی درحال ادرنه‌یه رجعت ایتدیرلمك اوزره لازم كلان تدابیرك اتخاذی، ادنی ملاحظه ایله معلوم اولور موادن ایكن. ینه دلیك قپامق مسلكنده دوام ایله . نه ادرنه‌یه تقویت ویرلمش، وَنه ده حین

حجنده عسكرك بردن بره سوفی ایچون بر تدبیر اتخاذ وقرارینه تنزل اولنمشدر.

اشته بویله بر تدبیرسزلك بلیه‌سی اوله‌رق. آصف پاشا حضرتلری کوستندیل جهتنده ، عثمان پاشا حضرتلری صماقو وثابت پاشا حضرتلری قپوجق دربندنده، وشاكر پاشا حضرتلری اوتاق کوی جوارنده . وفؤاد پاشا حضرتلری پازارجقده، واسکندر پاشا دخی یوراصیدم دربندنده، تعبیه اولنه‌رق، خط مدافعه‌یه ایکی یوز اللی کیلو مترولق بر امتداد ویرلمشدر .

بوحال ایچنده ایکن دشمن شبقه‌دن دخی مرور ایله کانون اولك یکرمی سکزنجی کونی شیبقه‌لك اسارتیله پازارجق اطرافنده متفرق یوزاوتوز سکز طابو دن عبارت اولان جسیم براردونك ادرنه‌دن ایکی یوز اللی کیلومترو بعد مسافه‌ده وشبقه‌یی کچن دشمن ایسه یوز یکرمی کیلومترو مسافه‌ده بولنمسیله، وبر منوال معروض اولجه دخی تیمور یول نقلیاتی ایچون هیچ بر شی استحضار قلنمامش اولمسیله ، اردوی مذکور ، واو مناسبتله ادرنه وبلکه مرکز سلطنت مخاطره‌یه دوشورلمش ؛ و آرتق دشمن تیمور یول خطنه یاقلاشنجه‌یه قدر تیمور یولندن استفاده ایدوب ، عسکرك ممکن اولان مقدارینی ادرنه‌یه ، وکیرو قالانلرینك دخی پازارجقدن صماقوه و اورادن سلانیك اوستندن درسعادته ایصالندن بشقه هیچ برچاره واسلم مانوره قالمامش . و بوراسی ایسه ، کندوسنه دخی اخطار ایدلمك ایستنلمش ایکن، قبول ایتمیوب ، تکمیل قوتیله فلبه اوزرندن ادرنه‌یه حرکته قرار ویرمشدر .

بویله افکار عسکریه‌لری و انضباط داخلیه‌لری مختل اولمش، وحین حرکتده صوفیه‌ده‌کی دشمنك پك طبیعی اولان تعقیبی جهتله ذاتاً حرکتی آغیرلشه‌جغی درکار بولنمش ، اولان عسکر له ذکر اولنان ایکی قاتلی مسافه‌یی دشمندن اول قطع ایده بیلمه‌نك امکانسزلغی خلافنه تیمور یولدن استفاده ایتمك ، و سلانیك اوزرندن رجعت ایلمك، وحتی اوراده طوروب دشمنله میدان محاربه‌سی ایتمك، تکلیفاتنی ردایدرك ، اردونك اضمحلالنه . دها حرکت ایتمزدن اول وضع امضا ایلمشدر .

هر نه حال ایسه، عثمان پاشا حضرتلری صماقوه‌دن وثابت پاشا حضرتلری ده قپوجق دربندندن پازارجغه کله‌رك . آرتق او طریق ایله سلانیك اوزرندن رجعتك امکانی محو وزائل اولوب، ایش بو پرسه‌یی بولمش وبو صورتله حرکته

قرار ویرلمش اولدیغی حالده . کویا عسکرك انضباطسزلغی وَ پراکندهلکی کفایت ایتمز کبی ، حرکته باشلامزدن برکون اوّل ، دشمنه قالمامق مقصدیله ، بالذات مشارالیه طرفندن وقوع بولان مساعده‌یه بناءً ، اول امرده عسکری دبویلری ، وَ بر کره عسکر بوکا مساعده اولندیغنی کوردیکی کبی ، بعده مملکت ایچنده قالان خانه‌لری . یغمایه‌قویلوب ، هرکس ، وَ بیاغی‌هرنفر . صیرتنده طاشیه‌میه‌جغی درجه‌لرده یوك یوكلندیکی جهتله ، ابتدا فشنکلرینی آتمغه ، وَ صکره‌ده یوریبوب طابورندن کیری قالمغه ، وَ اکثریا دخی ، مکاری حیواناتندن استفاده ایتمك اوزره ، چوغی ده قافله‌لرله برابر کیتمکه آلیشه‌رق ، طابورلرك نصف موجودی پراکنده حالده کلوب ، کویا محافظه ایدلمك اوزره قالدیریلان کلیتلو مهاجر عربه‌لرینك انضمامیله ، اون اون ایکی ساعت طولنده وَ قافله محافظه‌سی شکلنده بریول قولی حاصل ایدلمش ؛ وَ بو یولده میدان محاربه‌سی ایتمك قراریله حرکت اولندیغی وَ بو مقصده کوره عسکرك یکدیکره اعانه ایده‌جك صورتده اجتماع حالنده بولندیرلمسی حسب‌الحال لزوم قوی آلتنده بولندیغی حالده ، بالعکس پریشانلق متزاید اولوب ، طابورلرك ارتباط و انضباطی بتون بتون اخلال ایدلمشدر .

انضباطسزلق وَ ارتباطسزلق بویله قورقنج بر درجه‌یه وارمش برحال ایچنده پازارجقدن حرکت اولنوب اوکون فلبه‌یه وارمق ، وَ مقدما اورایه کوندرلمش اولان ثابت پاشا حضرتلری فرقه‌سیله همان برلشمك ، یعنی یول آلمق ، لزومی خلافنده . فلبه‌یه ایکی ساعت‌قاله قاضی‌کویی نام محلده بلا لزوم . فرقه‌رینك تنظیمی بهانه‌سیله ، بر خیلی وقت امرار ایدیلوب تعقیب ایتمکده اولان دشمنه وقت قازاندیرلمش ، وَ دشمن ده قریهٔ مذکوره جوارنده اردویی حرباً عوق وتأخیر ایله اوغراشوب برطرفدن ده فلبه‌یه بزدن اول عسکر سوق ، وَ اوزاده بلا لزوم تأخیرك خطاسی مؤخراً آکلاشیله‌رق علی‌العجله حرکته باشلایان قولك باشنی مریچ نهرینك صولنه تعبیه ایتدیکی طوپلرله تعجیز ایدوب ، یول قولنی صاغه تبدیل استقامتله یولسز شایب تارلالرینه دوشمکه مجبور ایتمشدر .

شایب تارلالرندن بالقان اتکلرینه متوجهاً حرکت ایتمش اولان اردونك باشی آقشامدن ، وَدمداری دخی ، کیجه صباحه قارشو ، دکرمن دره قریه‌سنه واصل اوله‌بیلوب ، فریق سعادتلو ثابت پاشا حضرتلری فرقه‌سنك آلدیغی امر

اوزرینه کیجه ساعت ایکی قرارلرنده قلعه‌یی ترك ایتمسیله، دها اورالره واصل اوله‌مامش اولان مذکور اردونك صول طرفی آچیلوب، دشمنه قلعه‌دن امنیتله چکمکه بیاغی مساعده ایدلمش، وَ بو حالده ایرتسی کونی دکرمن دره جوارنده محاربه کوکی کبی تقرر ایلمش اولدیغی حالده، باش قوماندان دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری بلا لزوم، اولجه استانیمقه قصبه‌سنه کوندردکاری ثابت پاشا فرقه‌سندن برخط مدافعه تشکیل ایتمك بهانه‌سیله، اردویی ترك ایدوب. یالکزجه ایلرویه حرکت، وَقدمه ترتیبی اوزرینه فریق عثمان نوری پاشا حضرتلرینك فرقه‌سی دکرمن دره قریه‌سنك اوته طرفنده. یعنی استانیمقه ایله دکرمن دره قریه‌سی آره‌سنده بولنان نقاطده، موقع طوتمق مرتب ایکن، محافظهٔ نفس سائقه‌سیله استانیمقه‌نك دها اوته طرفنه حرکت امرینی ویروب. یعنی کندی بولدیغی نقطه‌نك اطرافنه طاغیدوب، بالاده عرض اولندیغی اوزره طابورلر بیننده کی ارتباطسزلغه ضمیمهً برده فرقه بیننده ارتباطسزلق حاصل ایدلمشدر.

حتی اوکون سعادتلو فؤاد پاشا حضرتلری اوزرینه، وَ آنی متعاقب میرالای عزتلو نظیف بك لواسنه، دشمنك هجومنده، مشار الیه فؤاد پاشا حضرتلری، خط اتصالك انقطاعدن وقایه‌سی ضمننده، مومی الیه نظیف بكك بولندیغی قوقلاق قریه‌سنك لزوم تقویه‌سنه دائر یازدیغی تحریراتی، باش قوماندان پاشا حضرتلرینك بولندیغی محل بیلنه‌مه‌مك وسیله‌سیله، بك کوچ وَچوق کیج وصول بولمش. وَاو قسم دشمن، فریق شاکر پاشا حضرتلرینك فرقه‌لرینه مربوط وَبش طابوردن عبارت میرلوا شکری پاشا لواسی اوزرینه تسلط ایله، اوك امرده مذکور لوایی پریشان ایدرك، اردویی ایکی‌یه بولمش، وَفؤاد پاشا حضرتلریله اردونك آره‌سنه کیرمشدر. ایرتسی کونی آقشامه قدر فؤاد پاشا فرقه‌سی حربه دوام ایلدیکی وَباش قوماندان پاشا حضرتلرینك نزدنده مکمل آلتمش بش طابور بولندیغی حالده، هرنه درلو وهم و وسوسه‌یه مبنی ایسه، یانندن عسکر افرازیله دشمنی آرقه طرفندن اورمق صورتنده فؤاد پاشا حضرتلرینه لازم کلان معاونتی دریغ ایتمشدر. بنابرین موجود جبخانه‌رسیدهٔ ختام، و امداد ورودنده ایسه امیدلر مبدل یأس تام اولمسیله، الده بولنان طوپلرك نقلی قابل اوله‌میه‌جق صعب المرور طاغ یوللرندن فؤاد پاشا حضرتلرینك فرقه‌سی دخی رجعته مجبور اولمشدر.

بو صورتله عسکرك بشده ایکیسی طاغ یوللرندن مغلوباً رجعته مجبور اولمق

بهانه‌سیله، باش قوماندان ، اشاحضرتلرینك رفاقتلرنده بولنان آلتمش بش طابور اوزرینه هیچ دشمن ظهور ایتمكسزین ، عادتا فراراً طوپلری ترك ایدرك . آنلرده پریشان حالده طاغ یوللرندن ساحل بحره اینوب ، سلانیك طرفنده قالمش اولان آصف پاشا فرقه‌سندن ماعدا ، جمعاً یوز اون اوچ طابوردن عبارت اولان قوجه ، اردومحو وپریشان ایدلمش، وادرنه واستانبول مخاطره‌یه دوشه‌رك سلطنت سنیه‌جه غایت آغر شروط آلتنده عقد متاركه‌یه مجبوریت حاصل اولمش اولمغله، وبو پریشانلغك سبب وباعث مطلقی ایسه، بالاده عرض وتفصیل قلندیغی وجهله، اولوقت فوق‌العاده رخصتله باش قوماندانلق موقعنده بولنان مشار الیه سلیمان پاشاحضرتلری ایدوكی دركار بولنمغله، دولت وملت نامنه اوله‌رق. مدعی عمومیلك صفتیله ، مشار الیه علیهنه دعوا ایدرم . ۱)

مدعیٔ عمومی
اركان حرب فریقی
نجیب

رئیس پاشا — اسم وشهرتكز ؟

سلیمان پاشا — اسمم سلیمان شهرت بزم مملكتمزده عادت اولمامش .

رئیس پاشا — قاچ یاشنده‌سكز ؟

سلیمان پاشا — قرق یاشنده‌یم ؟

رئیس پاشا — قنغی محلده تولید ایتدیكز ؟

سلیمان پاشا — استانبولده .

رئیس پاشا — مأموریتكز نه‌در ؟

---

۱) بو اتهامنامه مؤرخ دكلدر . مرحوم عمدة الحقائقده [. . . اتهامنامه‌نك تاریخی حین قرائتده بیان ایتمدكلری كبی جریدهٔ عسكریه علاوه‌لرنده دخی كوسترمدیلر ایسه‌ده ، سیاق مندرجاتی ، رؤف پاشانك سرعسكرلكی زماننده ، محمدعلی وصفوت وفؤاد وشاكر پاشالر ایله برلكده تنظیم ایدلمش اولدیغنی كوستریور » دییور .

فی‌الواقع مقام سرعسكری بدایت محاكه‌ده ، وحتی مرحومك ایلك استجواب اوزرینه ویردیكی ۹ نیسان ۹٤ تاریخلی تقریر جوابی ایله اوشناده جریان ایدن مخابره اوراق تاریخلرینه كوره ، نیسانك برنجی هفته‌سی ظرفنده ، یعنی محاكه‌دن تقریباً اوچ آی اول ، عزت پاشایه توجیه ایدلمش اولوب . حالبوكه اتهامنامه‌ده رؤف پاشانك اسمی ذكر اولنمق لازم كلدكجه، « سرعسكر پاشا حضرتلری » ویا « ذات عالیٔ سرعسكری » دینلمش اولمسیله ، رؤف پاشانك سرعسكرلكی زماننده، وعلی‌التخمین ۱۱ مارت سنه ۹٤ ایله ۹ نیسان سنه ۹٤ آره‌سنده، تحریر وتنظیم ایدلمش اولدیغی ، آشكاردر.

سلیمان پاشا — الک صکره‌کی مأموریتم بولایرقوماندانلغی ایدی .
رئیس پاشا — محل اقامتکز نره‌سیدر ؟
سلیمان پاشا — عسکرک محل اقامتی اولمز ، عائله‌م استانبولده‌در .
(بوندن صکره ایکنجی دفعه اجتماع ایتمك اوزره یدی‌یی چاریك کچه‌رك مجلس طاغلدی .)
(مابعدی یارینکی جریدهٔ عسکریه ایله نشر اولنه‌جقدر .)

(دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سندن مابعد)
نومرو ۲

(حزیرانك یکرمی دردنجی جمعه ایرتسی کونی دیوان حرب ، استراحت ایچون بر مدت تعطیل ایتدکدن صکره ساعت سکزی چاریك کچه‌رك تکرار محاکمه‌یه دوام ایلمشدر .)

رئیس پاشا — سرکاتب بك ، پاشا حضرتلرینك خدمت عسکریه‌سنه دائر اولان کنیه‌سی وَ وقوعات قیدینی وَ سجل اخلاقنی اوقویکز . (باش کاتب بك قرائت ایدر .)

اردوی ثانی ، طابور ٥ طابعه ، بلوك :
ملازم ثانی
درعلیه‌ده خواجه پاشا محله‌سنده اورته بویلی
صاری بیقلی سلیمان افندی بن خالد .
سن ۲۰ . حربیه‌یه دخولی ۷۲
ملازم ثانی نصبی ۱۸ شعبان سنه ۷٦

طابور مذکورك برنجی بلوکنه ملازم اول نصبی : ۷ نیسان سنه ۸۷ .

بشنجی بلوکه یوزباشی نصبی : ۱۸ آغستوس سنه ۷۸ ، رتبه‌سیله رکاب بشنجی بلوکنه نقلی : آغستوس سنه ۷۹ ، مذکور رکاب بلوکارینك امور تحریریه‌سنه مأموریتی : شباط سنه ۷۹

کماکان امور تحریریه‌ده بولنمق اوزره صول قول آغاسی نصبی : سنه ۸۱
سلحشور صاغ قول آغالغنه : ۲۷ تشرین ثانی سنه ۸۱
آجیغه : ابتدای ایلول سنه ۸۲
برنجی اردونك قره حصار طابورینه نصبی : سنه ۸۳

رتبه‌سیله مکتب حربیه منشأت خو جه‌لکنه مأموریتی : ٥ شباط سنه ٨٥
مکتبده بولندیغی حالده قائممقام نصبی : ٢ تموز سنه ٨٦
فرقهٔ احتیاطیه‌یه میر آلای : ١٩ نیسان سنه ٨٧
لواقله مکتب حربیه‌یه ناظر ثانی : ٩ تموز سنه ٨٩
فریقلکله مکتب نظارتی : ٢٩ مایس سنه ٩٢
مشیرلکله بوسنه وَهرسك قوماندانلغنه مأموریتی: ١٥ کانون اول سنه ٩٣
طونه عموم قوماندانلغنه مأموریتی : ١٩ ایلول سنه ٩٣
روم ایلی حرب اردوی همایونلری قوماندانلغنه مأموریتی : ٢٧ تشرین اول سنه ٩٣

رئیس پاشا — باش کاتب بك ، دعوا مأمورینك تقریرینی اوقویکز .
(بو دخی قرائت اولنور) .

صورت تقریر

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك روسیه محاربهٔ زائله‌سنده قوماندانلقده بولندقلری مواسم اوچه منقسم اولوب، برنجیسی روسلرك ایلك دفعه بالقانلری تجاوزنده تعیین بیورلمش اولدقلری بالقان . وَ ایکنجیسی طونه . وَ اوچنجیسی روم ایلی عموم قوماندانلقلری اولدیغنه بناءً مواقع مذکوره‌ده وقوع بولان حرکاتی حقنده مرتب اولان اسئله ، وساطت عاجزانه‌مله مشارالیه حضرتلرینه بالتبلیغ ، اعطا بیوردقلری اجوبه ، اولبابده کندولرندن استیضاحه لزوم کوردیکم بعض موادك دخی علاوه‌سیله ، ضبط و ترقیم قلنمش اولمغله ، شو تعاطیء سؤال وجوابدن حاصل اولان نتیجه اوزرینه مطالعهٔ فکریه‌مك بروجه آتی بیانه ابتدار اولندی .

بوبابده طوتیلان اوچ طاقم اوراق نطقیه مطالعه‌سندن دخی مستفاد اوله‌جغی اوزره . مشارالیه حضرتلری . ابتدا بالقان قوماندانی ایکن قاعدةً اتخاذ وَ اجراسی لازم کلان حرکات ، اسکی زغره‌یی ضبط ایتدکدن صکره عین سرعت ممکنه ایله شبقه‌یه عزیمتله اوراسنی ده ید ضبطه کچورمك اولدیغی حالده . بوکا رعایت ایدلمدیکی کورنمش . وَ اشبو حرکتك کیرو قلمسی ایسه او آرالق اردونك اسکله‌سی مقامنده بولنان یکی زغره‌نك دشمن النه کچمسندن.

وَدشمن فرقه‌لرینك یکی زغره اووه‌سنده کورنمسندن. وَ الده بولنان مأکولاتك جزئی اولمسندن. وَ وسائط نقلیه‌نك فقدانندن نشأت ایتمش ایدوکی؛ وَمؤخراً. یعنی یکی زغره‌نك استردادندن صکره شبقه‌یه کلندکده ایسه، شبقه‌نك مناعت و متانتی کورلدکده، تسهیل ضبطی ایچون، مستصحب اولان قوتك نصفنی اوراده ترك ایدرك، نصف دیکریله مناسب جهتدن دشمنك خط رجعتنه ایلرولمه‌زی، وَ بو حرکته، طونه شرق وَغرب اردولرینك دخی اوته طرفدن اتصال حاصل ایده‌جك وجهله معاونت ایتملری فریضه‌دن ایکن، کرك مشار الیهك نزدنده بولنان قوتك کفایتسزلکی، وَ کرك مذکور اردولر طرفندن اجراآت مبحوثه‌یه اهمیت ویرلمه‌مسی، بو حرکتك اجراسنه مانع اولدیغی آکلاشلمشدر.

مشار الیه حضرتلرینك طونه عموم قوماندانلقلرینه کلنجه، طونه شرق اردوسنك دشمنی بر درجه‌یه قدر اشغال ایچون حرکت تعرضیه‌ده بولنمسی عاجزلرنجه شرط عد اولنمقده اولوب، حالبوکه، مشار الیه حضرتلرینك بوباده ویردکلری اجوبه‌یه مراجعتله دخی آکلاشیله‌جغی اوزره، کندولرینك اورایه وصوللرنده حرکات عسکریه اجراسنجه حالاً ظهور ایدن بر طاقم بونع ایله مرکز سلطنتك بعض مطالعات اوزرینه مشار الیهه وقوع بولان اخطاراتی. اجرای تعرضه مانع اولدیغی کبی، اخیراً النه اوزرینه تعرضله اورانی ضبط ایلدکدن صکره دها ایلری حرکت ایتمك اهم والزم بولندیغی حالده. اورادن ایلری کیتمامه‌لری، مقابلنده بولنان دشمنك کلیتندن. وَ پلونه اردوسنك دوچار اسارت اولمسندن، ایلرو کلدیکی آکلاشلمشدر.

مشار الیه حضرتلرینك روم ایلی عموم قوماندانلغی حرکاتنه نقل کلام ایدیلنجه، پلونك سقوطندن صکره دشمنك. بالقانك بو یوزینه کچمسی ایچون فناً قزانلی وَ شبقه کچیدلری اك مهم وَ معتنا نقطه‌لر اولدیغی. وَ بناءً علیه بوموقعلرك صوك درجه‌یه قدر ثبات ایله دشمنه مقاومت ایلملری اهمیت فوق العاده تحتنده بولندیغی حالده، دشمنك اورالردن بر وطرفه مرور ایتمسی، وَ علی الخصوص ادرنه‌ده وجودی لابد اولان بر قوهٔ احتیاطیه‌نك بولنمامسی. آرتق بالقانك بو یوزنجه امنیتك کاملاً انسلاخنی مستلزم اولدیغی کبی، صوفیه وَ سائر بعض مواقعده بولنان عساکرك وقت وزمانیله وَ سرعت تامه ایله ادرنه‌یه ارجاع وجمعی

دخی احوال حربیه‌نك الجاآت اخیره‌سندن ناشی فناً بر تدبیر اسلم اولدیغی حالده کندولرینه اولجه ویریلان بعض اوامر ایله متعاقباً متارکه امرینك ظهوری اشبو مقصدك حصولنی مانع اولدیغی آکلاشلمغله، وَ اشته استیضاحات واقعه نتیجه‌سندن عاجزلرنجه حاصل اولان مطالعه بوندن عبارت بولنمغله اولبابده امرو فرمان حضرت من له الامرکدر .

۲۳ جماذی الاولی سنه ۹۵ وَ ۱۳ مایس سنه ۹۴

عن اعضای دار شورا
میرلوا
السید ابراهیم

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — رئیس مجلسدن سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیورك .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — شاهدلر طیشاروده بکله‌یورلر . مناسب ایسه استنطاقه باشلامزدن اول یوقلمه‌لری اجرا اولنسونده محللرینه کوندره‌ڵ .

رئیس پاشا — مناسبدر .

اسامیٔ شهود

دولتلو رؤف پاشا حضرتلری
دولتلو احمد ایوب پاشا حضرتلری
دولتلو صفوت پاشا حضرتلری
دولتلو فوآد پاشا حضرتلری
سعادتلو بیکر پاشا حضرتلری
ارکان حرب لواسی سعادتلو حسنی پاشا
ارکان حرب لواسی سعادتلو عثمان پاشا
سعادتلو محمد مخلص پاشا
سعادتلو سعادتکرای پاشا
ارکان حرب میرآلای عزتلو نظیف بك
میرآلای عزتلو علی حمدی بك
ارکان حرب قائممقامی عزتلو آکاه بك

اركان حرب قائممقامی عزتلو بدری بك
اركان حرب قائممقامی عزتلو اشرف بك
اركان حرب قائممقامی عزتلو حقی بك
اركان حرب بیکباشیسی رفعتلو ذکی بك
اركان حرب بیکباشیسی رفعتلو امین بك
بیکباشی رفعتلو محمد شکری افندی
بیکباشی رفعتلو محمد طلعت افندی
اركان حرب قول آغاسی فتوتلو کامل افندی
اركان حرب قول اغاسی فتوتلو محمد افندی
اركان حرب یوز باشیسی فتوتلو صبری افندی
چرپانلی محمد سعید افندی
اجرا جمعیتی کتبه‌سندن خورشید افندی
زغرهٔ عتیق تلغراف مدیری ایوب افندی
زغرهٔ عتیق مفتیسی حاجی احمد افندی
زغره وجوهندن ادهم آغا
زغره وجوهندن امین پاشا
چرکس امراسندن حاجی محمد بك
قزانلق وجوهندن محمد بك

سلیمان پاشا — مساعده بیوریلور ایسه بنده‌کزده بر شی عرض ایده‌جکم .

رئیس پاشا — بیورك .

سلیمان پاشا — بنده‌کز شاهدك معناسنی آکلایه‌مدم . اکر لهمده علیهمده علی‌العمیا شهادت ایچون ایسه، بونی قبول ایتمم . چونکه هر قنغی ماده میدانده ایسه ، شاهد آنك اوزرینه شهادت ایده بیلور . معاملاتك کافه‌سی اوراقه مستنددر .

رئیس پاشا — اوده اوله‌جق . لکن بونلر شمدی شهادت ایتمیه‌جکلر . هر قنغی مدده وجهت ایچون مراجعت لازم کلدیکی حالده چاغریلورلر ، مسئله میدانه چیقار . بیلدکلرینی ، کوردکلرینی سؤال ایده‌جکز .

سلیمان پاشا — بن بونلردن ادعا ایدیورم ، آنلرك شهادتی نصل مقبول اوله بیلور .

رئیس پاشا — بونلرك لزومی وار ، شمدی بونلر یوقلمه اوله‌جق .

سلیمان پاشا — لهمده اولان شاهدلری کندم انتخاب ایتمکه حقم یوقمی ؟ شرع شریفده شهادتك بر شرطی وار ، بیلمم او شرطلره رعایت اولنه‌جقمی ؟

رئیس پاشا — اوت ، فقط بعض اعتراضکز وار ایسه ایدرسکز .

سلیمان پاشا — اشته شاهدلرك اکثریسی او قبیلدندر ، وَ کله‌جك شاهدلرك بر قسمی شهادت ایده‌مز . اساساً قبول اولنماملیدی . چونکه بنده اونلردن دعوا ایدیورم . وَ چونکه ، بنم علیهمده اولان آدملری ، باش قوماندانلق صفتیله تقریر ایدوب تحت محاکمه‌یه آلدیرمق صلاحیتنی حائز بولندیغم جهتله . آنلرك شهادت ایتملری جائز اوله‌مز . چونکه شاهد بی طرف اولملق لازمکلور . قبول اولنماملیدی . هرنه ایسه ، بنده‌کز کندی اوزرمده جریان ایدن معاملاتك کافه‌سنی قاعده‌سز کوریورم .

(رئیس پاشا حضرتلرینك امری اوزرینه شاهدلر ایچرو کیروب یوقلمه‌لری اجرا اولندقدن صکره تکرار طیشارو چیقارلر)

رئیس پاشا — شهادتلرینی قبول ایتمم ، دییورسکز . بونلر اولمزسه ، نصل اثبات اوله بیلور ؟

سلیمان پاشا — واقعا اویله‌در . لکن نه رؤف پاشا وَنه‌ده فؤاد پاشا حضرتلری شاهد اوله بیلور .

رئیس پاشا — رؤف پاشا شاهد دکل ، مدعیدر . ۱)

---

۱) پدر مرحوم ، بو شهود وشهادت مسأله‌سی ایچون کرك عمدة الحقایقده وَ کرك قدری پاشا مکتوبنده بعض تفصیلات ومعلومات ویرمش اولدیغندن ، تنویر حقیقت ایچون مذکور معلومات وتفصیلاتك بورایه درجی تنسیب ایدلمش در .

عمدة الحقایقدن :

[. . . . دعوا مأ وری ابراهیم پاشانك تقریری قرائت اولندی . آندن صکره ، مدعئ عمومی موسیو نجیب پاشا ، بنه معهود فهرست محاکمه مدلولنه توفیقاً ، « شاهدلر طیشارده بکله‌یورلر . مناسب ایسه استنطاقه باشلامزدن اول یوقلمه‌لری اجرا اونسونده محللرینه کوندره‌لم » دیمکله ، سامح پاشاده « مناسبدر » دیدی . وَ کأن طیشارده یوقلمه ایتدیلر . کندولرینه شاهد عنوانی ویریلان کسان ، نجیب پاشانك قرائت ایتدیکی بوصله‌یه کوره ، ذوات آتیة الذکردن عبارت ایدی . (بوراده شهدلرك اسملری ذکر اولنیورکه

رئیس پاشا — بالقان عموم قوماندانلغی عنوانیله ادرنه‌یه وصولکز قنغی تاریخدر؟

سلیمان پاشا — معلوم عالیکز: عقلی. فهرست دکلدر. بنده‌کز بویله تاریخی شیلر صوره‌جغکزی بیله ایدم، اوراقی برابر کتوررز. جواب ویرز ایدم.

تکراره لزوم کورلمه‌مشدر) بونلر عدداً اوتوز برکشی‌یه بالغ ایدیسه‌لرده، اکثری بوبوقلمه‌ده بولنمق دعوتنه اجابت ایتمه‌مش اولدیغندن، مؤخراً دیوان حربه دخوللرنده عددلرینی پك قلیل کوردم. مذکور الاسامی اوتوز برکشیدن، اسکی زغره مسئله‌سندن و رؤف پاشانك هزیمتندن طولایی، رؤف پاشا ایله ارکان حرب لواسی عثمان پاشا و میرلوا محمد مخلص پاشا و میر میران سعادتکرای پاشا و ارکان حرب لواسی میرآلای نظیف بك و ارکان حرب قائمقامی آکاه بك و ارکان حرب یوز باشیسی صبری افندی و زغره وجوهندن امین پاشا و چرکس امراسندن حاجی محمد بك جلب ایدیلوب، و فؤاد پاشا دخی چاغربله‌رق طونه شرق قوماندانلغی زمان وقوعاتندن و طلبه اوکنده‌کی دکرمن دره و یلشتیجه هزیمتلرندن سؤال ایدیلوب، باقیکرمی برکشینك جلبنه بیله لزوم کورلمه‌مشدر. اوحالده بو «سرامونی» یعنی تشریفات، نه ایدی؟ و بو قبیل آلافرانغه مسخره‌لقلره نه لزوم وار ایدی؟ رؤف پاشا، سرعسکرلکی زماننده علیهمه معهود اتهامنامه‌یی ترتیب و فهرست محاکمه‌یی ترجمه ایتدردیکی صیره‌ده، روم ایلی دارالحربنده و تحت قوماندامده بولنان مشیر و فریق و لوا رتبه‌لرینی حائز بالجمله پاشالره معلوماتری درجه‌سنده علیهمه بر لایحه یازملرینی بتذکرهٔ رسمیه تکلیف ایتمش، (بو تذکره صورتی مع التأسف الده ایدیله‌مه‌مشدر) و یوز باشی و ملازم رتبه‌سنه قدر بر چوق ضابطان چاغیره‌رق تبلیغات و وصایاده بولنمش ایسه‌ده، محمد علی پاشادن بشقه لایحه تقدیم ایدن ظهور ایتمیوب، برده نصرت پاشا تشویقیله سعادتکرای پاشا علیهمه یازیلان بر لایحه‌یی مهریله تمهیره رضا کوسترمش، و اسکی زغره‌یه دشمنك دخولنی تسهیل و اهالیٔ اسلامیه حقنده انواع مظالمی تجویز ایتمسی اوزرینه اهالیٔ اسلامیه‌نك فریاد وشکایتنه مستنداً تحت الحفظ ادرنه‌یه کوندررك حبس ایتدردیکم امین پاشا دخی. داعیهٔ اخذ انتقام ایله، علیهمه بر لایحه‌جك ویرمشدر.

رؤف پاشا، سرعسکرلکی زماننده، امرا و ضابطان عسکریدن علیهمه شاهد و مشتکی تدارکنه قیام ایتدیکی کبی، امین پاشا وساطتیله زغره‌لولردن، و اسکی زغره وقعه‌سنده بکا استمداد ایچون کوندردیکنی بیان ایتمکده اولدیغی معهود چرکس محمد بك دلالتیله‌ده چرکسلردن، علیهمه سوز سویلر ناکسلر تدارك وجهنه تشبث ایلدی. و حق بوامله وصول ایچون باش وکیل احمد وفیق پاشایه اشبو تذکره‌یی یازمش و جوابنی آلمش ایدی. [مذکور تذکره ایله جواب ۴۰۷ نجی صحیفه‌ده مندرجدر.)

فهرست محاکمه سرامونیسنه (تشریفاتنه) توفیقاً، علی العمیا شاهد دیو برطاقم آدملرك جلبی، واسمیسنك مذکورتی ایله طبع ونشر واعلانی، هیچ اصلی یوقدن آلافرانغه برعارسزلق

بشقه درلو اولمز. مادامکه بومادەدن سؤال اولنیورم، دیمككه ایش تا هرسكدن قره طاغدن طوتدیرلمش. وشمدی‌یه قدر الك مقبول ایكن الك مقهور اولدق.

(اوراقك كتورلمسی رئیس پاشا طرفندن امر اولنمغله، اوراق، چانطه‌سیله كتورلمشدر)

وَ انظار عامه‌یه قارشو حیثیت شكنلك اولمغله ، بوشاهدلرك صفت قبوللرینی وَ شهادتك دیوان حربجه معناسی نه اولدیغنی استیضاح ، وَ شهادتك بر مادهٔ معینه له وعلیهنه اجراسی قواعد طبیعیه وَ حكم شرعی اقتضاسندن اولدیغنی ، وَ علی‌العمیا شهادتك حكم وتأثیری اوله‌میه‌جغنی . وَ علی‌الخصوص مذكور الاسامی كساندن رؤف پاشا ایله فؤاد پاشا خطیئات حربیه‌نك فاعللرندن وَ متهمیندن اولوب ، باش قوماندانلق صفتیله كندولرینی تحت محاكمه‌یه آلدرمق صلاحیتی بن‌حائز ایكن ، آنلرك علیهمه شهادتلرینی قبول اویغونسز اولدیغنی بیان ایتدم ، وَ « جریان ایدن معامله‌نك كافه‌سنی قاعده‌سز كوریورم » دیدم . بونلره جواباً سامح پاشا ، « رؤف پاشا شاهد دكل ، مدعیدر » دیدی . حال بوكه جریدهٔ عسكریه‌نك ایكنجی نمره‌سنده‌اسمی‌شهود صیره‌سنده یازیلودر. مدعیلكه كلنجه ، عجبا هانكی‌صلاحیت نظامیه وَ مشروعه‌یه استناد ایدیورده علیهمده مدعیٔ شخصی اولیور ؟ وَ یاخود آنك مدعیلكی دولتجه نصل قبول وتلقی قلنیور ؟ رؤف پاشا مدعی دكل بر مفتریٔ لعین ، واسطهٔ ملعنت وشرت اتخاذ ایدلمش خائن دولت و وطن برمهین ایدی ...)

قدری پاشا مكتوبندن :

(.... نهایت ، دیوان حربه جلب اولندم . اوراده مدعیٔ عمومی نجیب پاشانك شاكر پاشایه قلمه آلدردیغی اتهامنامهٔ هذیان مآل اوقوندی . وَ رؤف پاشا دخی داخل اولدیغی حالده اوتوز بر كشینكده شاهد عنوانیله اسملری یاد اولندی . بونلردن علیهمده استعمال لسان شهادت استعدادنده ، هم مدعی هم حاكم هم شاهد اولان رؤف پاشا استثنا قلندیغی حالده ، صفوت وَ فؤاد، وَ رؤف‌پاشا طرفندن كندوسنه معاشلو برمأموریت موعود ردیٔ الخلقه سعادتكرای پاشا ایله حسب الاشتكا وقتیله حبس‌ایتدیكم اسكی زغره وجوهندن‌امین پاشالردن بشقه همان كیمسه یوغیدی. بلكه ایچلرنده رؤف پاشانك اقبالندن استفاده هوسنده دها برقاچ كشی بولنه بیلور ایسه‌ده ، طوغرودن طوغرویه قارشومه چیقه‌رق علیهمده شهادتی ارتكاب ایده‌جك قدر دنی‌الفطره پك آز ایدی . واقعا رؤف پاشا . كافهٔ امرایه كاغدلر وَ مؤكد امرنامه‌لر كوندررك علیهمده ادارهٔ لسان اشتكا ایچون پك چوق‌چالشدی ، و یوز باشی وَ ملازملره وارنجیه قدر باب سرعسكری‌یه ضابط جلب ایدرك قوتی یتدیكی مرتبه علیهمه استعمال نفوذ ایلدی ایسه‌ده ، امید وار بولندیغی درجه تغییر افكاره ظفریاب اوله‌مدی . بواوتوز بر شاهدك اسملرینی عرض ایتدیكم درت بش كشیدن ماعداسی‌كندولرینك دخی‌خبری‌اولمدیغی وَعلیهمده اصلا زباندراز اشتكا بولنمدقلری حالده ، اسملری یازدرلمش بر طاقم كسان ایدی . بوبر ملعونانه وَمتحكمانه « سراموتی » اجراسندن عبارت ایدی ....)

(وَبعض طرفلردن لقردی اولمغه باشلادیغندن)

نجیب پاشا — رئیس پاشادن سوز ایسترم .

رئیس پاشا — سویلیکز .

نجیب پاشا — مجلسك نظامنی محافظه ایتملی ، اعضای کرام محاوره‌یه کیریشمه‌ملی . یالکز رئیس مجلس استنطاق ایده‌جك . کندیلرینك اوراقی کتوره بیلورلر ، بوراده دخی کاغد قلم وَ سائره موجود در . یالکز کندوسنه ایراد اولنان مسئله‌یه آغزدن جواب ویره‌جکلر .

سلیمان پاشا — تلغرافلرك عباره‌لری‌ده عقلمده قالمدی ، بوکا آغزدن جواب ویریله‌مز . وَ برده ابتدا اتهامنامه کبی اوفاق بر شی اوقوندی . بوکا مختصراً جواب ویره‌یم . چونکه سکوت ایدرسه‌م ، قبول معناسنه آلنور . مساعده ایدرسه‌کز اعتراض ایده‌یم .

رئیس پاشا — اوبر مجلسلرده اعتراض ایدرسکز ، چونکه اوزون شیلردر . تفصیلاتنی صکره بیان ایدرسکز .

سلیمان پاشا — بنده‌کز دولت علیه‌نك نه علیهنده بولندم ، وَ نه‌ده بویله برتصور ذهنمه کلدی . بوکا احتمال‌ده یوقدر . بن دولت علیه‌نك بنده‌سی‌یم . یا بو اتهامنامه اوقونماملیدی . وَ یاخود اوقوندیغی حالده جواب ویرلمز ایسه قبول معناسی چیقار .

رئیس پاشا — بو اتهامنامه ، کرك پادشاهمز وَ کرك افراد ملت طرفندن وکیل بولنان مدعیٔ عمومینك علیهکزده ترتیب ایتدیکی بر شیدر . اکر ایچنده حقسز بر شی وارسه ، مدافعه ایتمکه مأذونسکز .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — افندم ، استنطاق آره‌سنده فضله سوز اولماملی . سزه نه سؤال اولنور ایسه آکا جواب ویرملی . چونکه بو استنطاقدر . او ، استنطاق تکمیل اولدقدن صکره نه ایسترسه سویلیه بیلور . اتهامنامه‌یی جرح ایدر ، نه ایسترسه یپار . فقط شمدی یالکز ایراد اولنان اسئله‌یه جواب ویرمکدن باشقه برشی سویلیه‌مز . استنطاق اثناسنده هیچ برشی رد ایتمکه حق وصلاحیتی یوقدر .

رئیس پاشا — دوام ایده‌لم : بالقان عموم قوماندانلغی ایله دده آغاجه وصولکز قنغی تاریخده‌در ؟

سلیمان پاشا — دده آغاجنه طقوز تموز تاریخنده کلدك ؛ وَ وصولمز کوننده بالقان عموم قوماندانلغنه تعین اولندیغمه دائر، بری مقام سرعسکریدن وَ دیکری مابین همایوندن ، ایکی تلغراف آلدم . مساعده بیوررسه‌کز کوستره‌یم .
رئیس پاشا — تلغرافلر کورلدیکندن تکرار اوقونمغه حاجت یوقدر .

سلیمان پاشا حضرتلرینه یازیلان تلغرافنامه صورتیدر .

دشمنك کچن جمعه ایرتسی کونی خائن بوغازی کچیدنده بولنان ایکی طابور اوزرینه هجوم ایدوب طابورلرك ایکی ساعت قدر ثبات ایله چکلملری اوزرینه اورادن بالقانی تجاوز ایتمش، وَ اوزرلرینه درحال رؤف پاشا اسلمیه‌دن کیدوب، خلوصی پاشایه دخی شبقه‌دن اوچ طابورله دشمن اوزرینه کیتمك اوزره امر ویرمش ایسه‌ده ، بونلرك یکدیکرلریله برلشه‌مامسی ، وَ دشمنك قوتی یرلو بلغارلرك التحاقیله تکثر ایدوب ، کرك شبقه‌ده وَ کرك اسلمیه‌ده بونلرك اوزرینه سوق اولنه‌جق وَ مدافعه‌لرینه کافی اوله‌جق برقوهٔ سیّاره سوقنه مساعد قوت بولنمامسی، وَ درسعادتدن وَ عثمان پازارندن ترتیب ایدیلان عساکرشاهانه دخی یتشه‌مامسی حسبیله ، دشمن اورالری هردرلو حرکت اجراسنه مساعد کوروب اسلام قریه‌لرینی یاقمش ، وَ قزانلق وَ شبقه‌یی استیلا ایتمش ، وَ شبقه کچیدنده واقع استحکاملرمزده‌کی عسکری تحت حصر و تضییقه آلمش ، وَ بر طرفدن دخی قارلوفر وَ قارلوه قریه‌لریه قدر کلمش، وَ بر فرقه‌سی زغرهٔ عتیقه ایکی بچق ساعت مسافه‌ده وَ قزانلق جاده‌سنده‌کی دربند بوغازنده واقع قصاب قیا نام محلده استحکام یاپه‌رق یرلشمش ایدوکی، بوکونه دکین آلنان تلغرافلردن آکلاشلمشدر.

ذاتاً شبقه‌ده میرا خلوصی پاشا وَ راسم پاشالر وار ایدی. خلوصی پاشا اوچ طابورله دشمنك مقداری غایت جزئی اولدیغی اثناده دشمن اوزرینه حرکت ایدوب آندن صکره نه حالده بولندیغنه دائر کندوسندن برخبر آلنه‌مامش، وَفقط فراریلردن بعضیلری مومی‌الیهك خیلی مدت محاربه ایتدیکنی ، وَ نهایت تحمل اولنه‌میه‌رق عسکر طاغیلوب کندوسی اسیر اولدیغنی ، وَ بعضیلری دخی . شبقه استحکاملرینه چکیلوب اوراده مدافعه ایله مشغول بولندیغنی ، وَ برطاقمی دخی، بونلری شبقه وَ غبروه طرفلرندن دشمن ایکی قوت آره‌سنه آلوب تضییق ایتمسیله تسلیمه مجبور اولدقلرینی. روایت ایلدکلری کذلك آلنان تلغرافلرده کوسترلمشدر.

بونك تفصيلاتی وَ اورالرده بولنان عساكرك وَ طوپلرك مقداری وَ نوعی ، رؤف وَ حالت پاشالرك وَ ادرنه واليسنك افاداتندن معلوم عاليلری بيوريلور . ذات عاليلرينك عموم بالقان قوماندانسنه تعيينلری ارادهٔ سنيه ايجابندن اولوب ، مشار اليه رؤف پاشا صورت موقته‌ده كوندرلمشدر . شمدی مشار اليه زغرهٔ عتيقه‌ده‌در . وَ نزدنده يكرمی طابور قدر پياده وَ ايكی بطاريه سيّار صحرا وَ بر بطاريه سيّارطاغ طوپی وَ بش بلوك نظاميه وَ برخيلی چركس وَ اناطولی سواريسی واردر. بوكون فرقهٔ عليه‌لری ايچون بشقه‌جه مكمل ايكی بطاريه طوپ كوندرلديكی كبی، ايكی اوچ بطاريه طوپك دها شوكونلرده ترتيب وارسالی مقرردر . ودين قوماندانی عثمان پاشا . يكرمی بش طابورقدر عسكرله پنجشنبه كونی پلونه‌يه كلمش، وَ او كون وَ ايرتسی جمعه كونی اوزرينه دشمن هجوم ايدوب بحمداه تعالی دشمن تلفات كليه ايله رجعته مجبور اولمشدر . وَ جمعه كونی محاربه‌سنده اوچ قپاقلو ايله كليتلو تفنك وَ جبخانه وَ اشياى عسكريه اغتنام اولنمشدر . شمدی نيش وَ صوفيه وَ يكی پازار فرقه‌لرندن اورخانيه‌يه يكرمی بش طابور سوق اولنمقده وَ بونلر عثمان پاشا فرقه‌سنه الحاق قلنمقده . وَ احمد ايوب پاشا دخی ، قرق طابوره قريب پياده وَبش آلتی آلای سواری والتی بطاريه طوپله روسجق جهتنده قاضی چشمه‌سی . . . . نام موقعلرده سيّار حالتده بولنمقده در . دشمنك بالقانلره زياده قوت جمع ايتمسنه وَ عثمان وَ احمد ايوب پاشا فرقه‌لری اوزرينه قوهٔ كليه ايله صارقمسنه ميدان ويرلمامك ايچون . بالقانك بو جهتنده وَ اوستنده بولنان دشمنك سريعاً دفع وتنكيلی بحوله تعالی دولت وملتك سلامتی تأمين واستحصال ايده‌جك موفقيات جاليله‌نك الك برنجيسی اولوب ، بوده ، حق جل وعلی حضرتلرينك نصرت وعنايت الهيه‌سنه وَ روحانيت سنيهٔ حضرت پيغمبرينك امداد واعانه‌سنه توسّلاً عهدهٔ عليه‌لرينه توديع قلندی . بو بابده تعليمات وَ ايضاحات وَ تفصيلات اعطاسندن مستغنی بولندقلری جهتله ، بر كونه تعريفاته حاجت كوره‌مدم . بناءً عليه يالكز فوق‌العاده التزام سرعت بيورلمسی لزومنی اخطار ، وَ اكمال مقتضيات ايچون هر نه لازم ايسه ايجابنه باقلمق اوزره . همان بيلدرلمسنی تمنی ايله حسن موفقيت عليه‌لری دعواتنی تكرار ايلرم .

۹ تموز سنه ۹۳ محمود

يلديزده مابين همايون باش كاتبى سعيد پاشا حضرتلرندن سليمان پاشا حضرتلرينه
مبعوث ۹ تموز سنه ۹۳ تاريخلو تلغرافنامهنك حلى صورتيدر

دمنكى تلغرافده بيان اولنان ارادات سنيهنك تبليغنه مسارعت قلنور : مسموع و منظور عاليلرى اولهجغى اوزره . دشمنك تجاوزى محدود قالهميوب خائن بوغازينك طوتامسندن طولايى يكى زغرهيه قدر يتشديكى كبى . برطرفدن دخى قزانلغى استيلا ايله تهديد . و انه جهتنك طوتامسنه و خطيات سائرهيه مبنى . شبقه استحكاماتى تضييق ايتكده بولنمشدر . شبقه كچيدرنده ، ميرلوا خلوصى پاشا و سائر امرا رفاقتلريله اون بر طابور عسكر اولوب ، بونلرك نه حال كسب ايتدكلرى لايقيله بيلنهميور . رؤف پاشا حضرتلرى رفاقتنده دخى اونيدى طابور عسكر واردر . كندوسى اسلميه طرفنده بولنديغندن درجهٔ مقاصد و حركاتنك ندن عبارت اولديغى مخابره ومشاهده ايله معلوم دولتلرى اولهجقدر. سرعسكرلك مسندى شمدىلك قائممقاملقله اداره اولنمق اوزره عبدى پاشا و رديف پاشانك عزللريله . طونه اردولرى عموم قوماندانلغى محمد على پاشا حضرتلرينه توجيه بيوريلهرق . مشاراليه محمد على پاشا دونكى كون درسعادته كلوب . ليلاً و وارنهيه متوجهاً حركت ايتدى . ودينده بولنان عثمان پاشا حضرتلرى اون سكز طابور پياده و بر آلاى سوارى و طقوز بطريه طوپله پلونهيه كلوب طونه ولايتك جهت غربيهسى قوماندانلغنه مأمور و ايجابى حالنده نيش و صوفيهدن عسكر آلمغه مأذون اولديغى . دائرهٔ عسكريه ايله عموم قوماندانلغك واقع اولهجق اشعاراتى تفصيلاتندن معلوم داوريلرى بيوريلور . وظيفهٔ دولتلرى دخى ، دشمنك بالقانلردن ارجاعى و بالقان محافظهسنك تأمينى ايله برابر ، بعونه تعالى حركات تعرضيهيه تشبث مسئلهٔ مهمهسى اولمق طبيعى كورينور ايسهده . مقام سرعسكرى و عموم قوماندانلق ايله بالمخابره البته قاعدةً و موقعاً اتخاذ بيوريلهجق خط حركت تعيين قلنور . شمدى بوراده بحث و تصريحى بالخاصه اراده بيوريلان شى . چونكه بو آنه قدر طونه اردولرنجه وقوعه كلان خطيئتك باشليجه سببى عسكر سيارحالنه قونمامسندن و استحكام و مواقع متفرقهيه طاغيدلمسندن طولايى ، كچنده طرف عاليلرندن دخى معرض تأسفده ايراد بيورلديغى اوزره ، صاغ ويا صول جناحدن ويا خط رجعتدن دشمنى غايت شدت وسرعتله تضييقه قدرتياب اولنهمامسى كيفيتى اولمغله ، بعدما عسكرمزك هر طرفه متوجه

وَحركات سريعه وَ شديده اجراسنه مقتدر برحالده بولنديريله‌جغنده وَذاتاً بونك اهميتنى تقدير ايدن ذات دولتلرينك دخى بويولده حركته اعتنا بيوره جقلرنده اشتاه يوغيسه‌ده اهميت مصلحت وَمقتضاى اراده‌يه مبنى اخطار قلندى. الحاصل، دولت عليه‌نك حيات ومماتنه برزمق قالمش اولوب، دولت وملت اسلاميه‌يى شو مهلكه‌دن تخليصه موفق اوله‌جق قوماندان، بالطبع نزد دولتده الك عالى برموقع طوته‌رق ، پادشاهمزك توجهات وَ مكافات عظيمه‌سنى وَ بتون ملت اسلاميه‌نك حرمت‌ودعاسنى قازانه‌جغندن ، مأموريت مهمهٔ دولتلرينك بويله برشرف وشانى اكتساب ايله نهايت بولسنه صرف مقدور بيوره‌جقلرى حميت مسلمهٔ عليه‌لرى دلالتيله بديهى اولمغله ، اويولده تنبيهات وَ ترغيباته حاجت اولمديغى باارادهٔ سنيه اشعار. وَحركات وَوقوعات جاريه خقنده معلومات متواليه‌يه انتظار اولنور .

سليمان پاشا — طقوز تموزده دده آغاجنه ، اونده ادرنه‌يه . كلدم .

رئيس پاشا — بالقان مأموريتكزه دائر آلديغكز تعليمات وَ اوامر عليه نه‌دن عبارتدر ؟

سليمان پاشا — بالقانك برى‌طرفنده‌اولان دشمنك‌دفعيله بالقانك بويوزينك دشمندن تطهيرى .

رئيس پاشا — يالكز بالقانك برى طرفنك تطهيريمى؟

سليمان پاشا — اوت، برى طرفنك؛ وَمحمدعلى پاشايه‌ده يازلش‌ايدى. برنجى مرتبه. بالقانك برى‌طرفنك تطهيرى. اوده، چپدلرالده‌ايدلمنجه اولمز؛ چپدلرك ضبطيله اوله بيلور .

رئيس پاشا — ديمك‌كه بالقانك برى طرفنك تطهيرى ، وَچپدلرك ضبطى امرينى آلمش ايديكز.

سليمان پاشا — اوت ،آلديغم امربوايدى، وَبونك‌دخى برشرطى وارايدى. تصورمز ايكى شيدن عبارت ايدى : برى . بالقانك برى طرفنك‌تطهيريله چپد- لرك ضبطى؛ ايكنجيسى دخى. بالقانك اوته طرفنده طونه‌رق اردوى‌همايونيله برلشمك ايدى . وظيفه‌م بوندن عبارت ايدى .

رئيس پاشا — برابركزده كتورديككز اردوى همايون نه قدر ايدى ؟

سليمان پاشا — عددى عددينه تعيين ايده‌مم، چونكه ژورنال يانمده دكلدر؛ لكن اون بش بيكدن زياده دكل ايدى .

رئیس پاشا — طابورلرك مقدارینه دائر معلوماتکز واریا . . .

سلیمان پاشا — اوتوز سکز طابور ایدی ؛ قرق ایدی اما ، ایکیسی کیروده قالدی .

رئیس پاشا — طوپلر نه‌قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — یالکز طاغ طوپمز وار ایدی .

رئیس پاشا — نه قدر ؟

سلیمان پاشا — خاطرمده دکل ؛ اوچ . وَیاخود درت بطریه ایدی .

رئیسَ پاشا — بالقانلر بری طرفنده بولدیغکز عسکرك مقداری نه‌ایدی ؟ وَبونلر ایله برلشدکدن صوکره بالقان‌اردوی همایوننك‌مقداری نه‌یه‌بالغ اولدی ؟

سلیمان پاشا — ادرنه‌یه کلدیکم وقت مقام سرعسکریدن وَ رؤف پاشادن سؤال ایتدم . عددینی بیلمم . چونکه بوطابورلر بوزولمش ایدی . بعضیلری مستحفظ ایدی . رؤف پاشا یاننده یالکز اون بر طابور بولدم . شبقه‌ده‌کی طابورلر دخی فلبه‌یه کلمش . اونلرده سکز اون طابور وارایمش ، چونکه پك پریشان برحالده کلدکلرندن ، آنلردن اساساً معلوماتم یوقدر . اسلمیه‌ده اوچ طابور وار ایدی . اوچ طابورده کچی‌دره کچیدنده اولدیغنی رؤف پاشا بنده‌کزه یازمش ایدی . چونکه وصولمدن اوّل اوراده قاچ طابور اولدیغنی ، رؤف پاشا بیلیور ایدی . بنده‌کز دها ادرنه‌یه کلورکن آنلر بوزولمشلر ، یرلرینی تبدیل ایتمشلر . بنده‌کز . قوماندانلغمدن صکره آلدیغم طابورلری بیلورم . حاصلی رؤف پاشانك معیتنده اون بر طابور یکی زغره‌ده ، اوچ طابور اسلمیه‌ده ، اوچ طابور کچی دره‌ده و تیمور قپو کچیدلرنده . سکز طقوز طابورده بوزغون فلبه‌یه کلمش .

رئیس پاشا — او بوزغون طابورلردن بر فرقه یاپیله‌مدیمی ؟ یوقسه قوللانیله‌جق حاله قونلمدیمی ؟

سلیمان پاشا — او بوزغون‌طابورلردن برمقدار نفراتنی‌استانبوله‌کوندرمشلر ، بنده‌کز ایشك اولیاتنه واقف دکلم .

رئیس پاشا — دیمك که قوهٔ موجوده‌کز آلتمش اوچ طابوره بالغ اولدیغی آکلاشیله‌یور .

سلیمان پاشا — اوت ، لکن قوماندانسی درعهده ایتدیکمز برقسمی وار .

کرك رؤف پاشانك وَ کرك قلبه‌یه کیدن طابورلرك تفنکلری برطاقمی قاپسوللی ایدی ۱) وَمثلا طابورلرك ایکی اوچ دانه‌سی معاونه فلان طاقمندن. یعنی احوالنی بیلمدیکمز وَ یالکز اسمیله ایشتدیکمز آدملر ایدی .

رئیس پاشا — البته رؤف پاشا سزه بر ژورنال ویرمشدر ؟

سلیمان پاشا — خیر ، ویرمدیلر . وَ بنده‌کزه قالورسه ویرمکه وقت

---

۱) بو جمله‌نك بر تحریفه اوغرامش اولمسی، وَ استنوغراف افندیلر طرفندن طوتیلان اصل ضبطك رؤف پاشا لهنه اوله‌رق ، نجیب پاشا واسطه‌سیله ، تغییر ایدلمش بولنمسی مأمول‌در . چونکه پدر مرحوم ، علاوهٔ جریدهٔ عسکریه‌نك یکرمنجی محاکمه‌یی ضبط ایدن « ۳۰ » نومرولی نسخه‌سی صورتنده کوروله‌جکی اوزره ، رؤف پاشانك تقریر ابتدائیسنه جواباً یازدیغی لایحه‌ده :

[رؤف پاشا، موجود رفاقتی اولان اون‌بش طابوردن بری قاپسوللی ایکیسی ایکنه‌لی تفنکلی اوچ طابور ، وَ ایکی قطعه صحرا طوپی وَ بر مقدار چرکس سواریسنك یکی زغره‌ده براقلسنی امر ایتدیکمی دخی، بیان ایدییور. رؤف پاشا یاننده قاپسوللی تفنکلی طابوراولدیغنی عجبا بکا نه‌وقت بیلدرمش ؟.. وَملاقاتمزکونی اولسون برژورنال ویرمشمی؟ بن آنك فرقه‌سنده قاپسوللی تفنکلی طابور اولدیغنی نه‌دن بیلیور ایمشم‌که بویله مفرداتلی امرلر ویرمشم . . . یکی زغره‌یه اوچ طابور ترکی ، رؤف پاشانك رأی محضی اولدیغنه ۱۲ تموز تاریخلو وَ صورتی اولجه نشر اولنان تلغرافنامه‌سی دلالت ایدر . اوده بنم بویله بر رأی ویردیکمه بر دلیل کوسترسون . . .] دیمش‌در .

بویله جمله وَ کلمه‌لرده تحریف و تغییر وقوع بولدیغنه ایسه، قدری پاشا مکتوبنك شو فقره‌سی دلالت ایدر :

قدری پاشا مکتوبندن :

[. . . . حین محاکمه‌ده ویردیکم تقریر شفاهی‌یی بالالتزام مبتدی افندیلردن جمع و تدارك ایدیلان هیئت استنوغرافیه یالان یاکلش ضبط ایدرلر ایدی. رئیس وَاعضای دیوان حرب وَ مدعی عمومی کندو سوأللرینی ، استنوغراف اوراق مبیضه‌سی اوزرنده دیله‌دکلری کبی تغییر و تبدیل ایدرلر ، وَ بن سویلر ایکن یا کلش ضبط اولنان خطای استنوغرافی‌یی بیله تصحیحه مساعده ایتمزلر ایدی . ایسترلر ایدی‌که ؛ بنی صاچمه صپان تقریر ایدر بر مظنون وضع و صفتنده بولندرسونلر . کندولری کیف مایشاء سوألده وَ بر سوألی یکرمی بش دفعه تکرارده مختار، ایدیلر؛ بنده‌کزك ایسه، بکله‌دکلری سوزك غیری جواب رد وملزم ویره‌جکمی حس ایتدکلری آنده، بر کورولتی وَ یا بر مغلطه چیقاره‌رق، وَ یاخود ا،و آنده مجلسی تعطیل ایده‌رك، افاداتمی استنوغرافلره یازدرمامق چاره‌سنه تشبث ایدرلر ایدی . چوق اولدی‌که یازیلان عباره وَ کلمات‌ده نسخ و تحریف ایدلدی ، حقمده هر معامله‌لری متحکمانه ایدی . . . .]

بوله‌مدیلر؛ جونكه طوغریدن طوغری‌یه مخابره ایده‌میور ایدك ، شمنی‌طریقیله تلغراف ادرنه‌یه كلیوردی. یعنی‌طولاییسیله مخابره اولنیور ایدی؛ یوللر كسلمش.

رئیس پاشا — اركان حرب هیئتی ، یعنی رئیس وَاعضالری كیملر ایدی؟

سلیمان پاشا — اركان حرب رئیسی شاكر پاشا ایدی . صكره میرآلای عمر بك رئیس اولدی. اعضاسی: معیتمده بولنان ضابطاندن بیكباشی مظهر بك، قائمقام غالب بك ، بیكباشی حمدی بك ، بونلردن عبارت ایدی . هرسكدن كتوردیكمز بونلر ایدی .

رئیس پاشا — قوهٔ موجوده‌كزك نظام حربی ، یعنی فرقه وَ لوا وَ قول اردولرك صورت تقسیم وترتیبی نه وجهله ایدی ؟ وَ قوماندانلری كیملر ایدی ؟

سلیمان پاشا — اون بش بیك كشینك نه اردوسی وَ نه‌ده قول اردوسی اولور ؛ اون بش بیك كشی لوالره منقسمدر . بزم اردومزده ذاتاً فریق یوق ایدی ، برمصطفی سیفی پاشا وار ایدی ، اونی‌ده استانبوله‌كوندرمك مجبوریتده بولندم. بنده‌كز، هم مشیر وهم ده فرقه قوماندانی‌ایدم . هرسكدن كلان ایچون صورییورسكز ، دكلمی ؛

رئیس پاشا — عموم‌ایچون صورییوردم . اوتوز سكز طابورله بورایه نقل ایتدیكز ؛ بوراده دخی ، یكرمی بش طابور بولدیكز ، آلتمش اوچ طابور ایدییور ؛ درت فرقه ایكی قول اردو اولور .

سلیمان پاشا — سكز طقوز طابور شبقه‌دن بوزلمش، فلبه‌یه كلمش. بریسی كچی دره، دیكری تیمور قپوكچیدلرنده؛ اوچ طابوری اسلمیه‌ده بولنیور؛ بونلر فرقه حالنه قونیله‌مز. رؤف پاشانك كندی تحت قوماندانسنده اون بر طابور وار ایدی ؛ اسلمیه‌ده اوچ طابور اولوب بونلرده ایكی میرآلای وَ بر قائمقام تحت‌قوماندانسنده ایدی؛ بنده‌كز كلدیكم وقت‌اویله بولدم ؛ تقسیم ایتمكه نه زمان مساعد اولدی . نه‌ده موقعك مساعده‌سی وار ایدی .

رئیس پاشا — لوالر تعدد ایتدیكی حالده آیره آیرو حركت ایتدرلیوب آنلردن ده فرقه تشكیلی لازم كلوردی؛ جونكه كندیكز دییورسكزكه: قوهٔ موجوده‌كز اوتوز سكز طابور ایدی . اوراده دخی كذلك بر طاقم طابورلر بولمشسكز، البته بونلردن بر قاچ فرقه تشكیل ایده بیلور ایدیكز .

سلیمان پاشا — رؤف پاشانك فرقه‌سنه ذاتاً كندیسی قوماندا ایدر ایدی ؛

بنده‌کزده کندی معیتمده اولان طابورلره قوماندا ایدر ایدم : تموم قوماندان بنده‌کز ایدم . لوالره تقسیم ایتدم، هرلوایه کندم قوماندا ایدر ایدم .

رئیس پاشا — کندیکزله برابر کلان طابورلره نه بیوررسکز ؟

سلیمان پاشا — بن‌ده آنی دییورم‌یا .

رئیس پاشا — ایکی لوایی برلشدروب فرقه تشکیل ایتمه‌لیدیکز .

سلیمان پاشا — فریقی نره‌ده بوله‌لم ؟ هرسکه کلدیکم وقت بنمله برابر کلنلرك اکثریسی شهید اولدی : قائمقام میرآلای‌ده یوق‌که آنلری قویه‌یم .

رئیس پاشا — بو لوالرك قوماندانلری وارمیدی ؟ وَ لوالردن‌ده فرقه قوماندانی اولمق قابل ایدی ، بورادن دخی طلب ایتمك قابل ایدی ؛ یوقسه استیلوبده کوندرلمدیمی ؟

سلیمان پاشا — استمکه وقت بوله‌مدم . زمانك ، حالك وخامتنی ملاحظه بیوریکز : بونلری ایستمك ایچون برقاچ کون آرام ایتمك لازم ایدی ؛ حال‌بوکه بر کون بیله اوطوره‌مدق . اوتوز سکز طابور بر یرده اوطوره بیلمك قابل اولملیدی‌که اوبله تعیین ایده‌م . هیدی . بیوردیغکز کبی بریسنه سن فریقسك دیه‌یم . لکن بوکا حاجت یوق . افندم بزکونی کوننه یتشدك : بوکا نه وقتك مساعده‌سی اولدی ، وَ نه‌ده لزوم کوردم ؛ بنده‌کز کندم طوغریدن طوغری‌یه لوالره قوماندا ایدر ایدم .

رئیس پاشا — بیلورسکزکه سوق عسکر او صورتله اولمز ، تعبیه‌سی نظامه تطبیقاً اولمق لازم کلور . تعبیه‌سنده فنالق اولورسه، نه صورتله سوق اولنه بیلور ؟

سلیمان پاشا — بونده فنالق متصوّر دکل. بش لوا ایله حرکت ایتدم، بونلره بن قوماندا ایتمکدن عجز ایتمدم . لوالرده یکی اونمش هیچ . اسکی بر لوا یوق . اوچ آی اوّل لوا اولمش بر آدمی فریق ایده بیلورمی‌یم : اکر یکی بر آدمی فریق ایده ایدم . بوده بنم ایچون فریقسز قوللانمقدن دها فنادر .

رئیس پاشا — فریق اولمسی لازم کلمز ، ینه لواالقده اولدیغی حالده فرقه قوماندانلغنه تعیین بیوره بیلورسکز .

سلیمان پاشا — اوت، قابل ایدی، فقط او زمان ایچون لزوم یوغیدی .

رئیس پاشا — بو حالده قوهٔ موجوده یالکز لوالره تقسیم اولنمشیدی ؟

سلیمان پاشا ــ فرقه‌مز یوغیدی، تمام فرقه ترتیبنه زمان مساعد دکل ایدی.

رئیس پاشا ــ آلدیغکز اوامر علیه‌یه تطبیقاً دشمنك طرد و دفعی ضمننده اتخاذ بیوردیغکز پلان نه ایدی ؟

سلیمان پاشا ــ بنده‌کز بالقانك بری طرفنه کلدکدن صکره، ذاتاً بالقانك احوالنی وَ اراضیسنی بیلمز ایدم ؛ دشمن نره‌ده ایدی، آنی ده بیلمم ؛ رؤف پاشا ایله کرك تلغرافله اولان مخابراتمزده وَ کرك ملاقاتمزده، دشمنك قوتی جملةً اسکی زغره‌ده‌در، دیدی ؛ وَ او سوز اوزرینه اسکی زغره‌یه تعرضه تشبث ایتدك، آنلرك ویردکاری معلومات موقعیه اوزرینه.

رئیس پاشا ــ اصل اوراده بولنان دشمنی‌می دفع ایتمك ایدی مراد، یوقسه بالقانك بری طرفنده اولان دشمنی‌می ؟

سلیمان پاشا ــ « اوّل امرده اسکی زغره‌ده‌کی دشمنی دفع ایده‌لم، صکره بیوك بالقانی کچه‌لم، زیرا : دشمنك اك زیاده بیغناق ایتدیکی اسکی زغره‌در » دیدی. رؤف پاشا حضرتلری ایله برابر صکره بالقانك اوته یوزینه کچیله‌جك ایدی.

رئیس پاشا ــ قنغی کچیددن کچیله‌جك ایدی ؟

سلیمان پاشا ــ اوت مهمات وَ ارزاق مواردمز دشمنه قاپدرلمسه ایدی، اسکی زغره‌دن شبقه‌یه کیدیله‌جك ایدی. یکی زغره، رؤف پاشانك آلدیغی امرك خلافنه حرکت ایتمسنك سیئه‌سی اوله‌رق، دشمن النه کچمکله، بالطبع یکی زغره‌یه کیتمك لزومی تحقق ایتدی.

رئیس پاشا ــ اسکی زغره ایچون ترتیب بیوردیغکز قوللردن صاغ جناح فرقه‌سنك، یکی زغره‌نك وجوهله مسلّم اولان اهمیتندن ناشی اوراده قالدرلمسنه سبب نه ایدی ؟

سلیمان پاشا ــ رؤف پاشانك یکی زغره‌دن اسکی زغره‌یه کلمسنك مطلق شدت لزومی واردر، ادعاسنده بولنمدم، وَدکلدم. رؤف پاشا حضرتلری دیدی که: دشمنك قوتی اسکی زغره‌ده‌در؛ کندیسنك قولی اوزرینه، اسکی زغره‌یه عمومی تعرض اولنمق ایچون کیتدم. یوقسه، رؤف پاشا حضرتلری، یکی زغره‌ده قاله‌بیلور ایدی.

رئیس پاشا ــ نیچون حرکت ایتدرلدی ؟

سلیمان پاشا ــ یکی زغره‌ده برشی یوقدر، دیدی ؛ برلکده اسکی زغره‌یه

هجوم ایدرز، دیدی؛ بنده‌کزده قبول ایتدم. اساس‌ده اسکی زغره‌نك استردادی ایدی . دشمنك مقدارینی بیلمیور ایدم . آنك ایچون آنلرك رأینی استحصاله مجبور ایدم . هم بندن اول اوجهتك قوماندانی اودر ، هم‌ده بنده‌کز دها اوکون کلیورم . اورایه دائر کندیلرینك معلومات محلیه‌لری واردر .

رئیس پاشا — بونلره دائر تحریراً برشی وارمی ؟

سلیمان پاشا — خیر، شفاهاً سویلدم . بنده‌کزك بوادعامی نقض ایدر اللرنده تحریراً برشی وارسه، چیقارسونلر . تحریراً برشی یوق ؛ ذاتاً بوکابر اعتراض وقوع بولمدی ، کندیسنك ویردیکی رضا اوزرینه اولدی .

رئیس پاشا — یکی زغره‌جه دشمندن بر امنیتکز وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — رؤف پاشا حضرتلرینك ویردیکی امنیت ایدی ، موقع قوماندانی کندیسی ایدی .

رئیس پاشا — رؤف پاشا ایله بینکزده اسکی زغره اوزرینه هجوم ترتیب ایدوبده درسعادته معلومات ویرلدیکی زمان مقام سرعسکرینك برتلغرافی وارکه، یکی‌زغره‌نك طوتلمسی الزمدر، زمیننده . ذات عالیکزك‌ده بوکا جواباً برتلغرافکز وار استانبوله‌که . آنده : « امرکزی تبلیغ ایتدم، فقط رؤف پاشا فرقه‌سنك ضابطلری ایشه یارامدقلرندن. اکر رؤف پاشا یکی زغره موقعنی طوته‌بیلور ایسه بیوك تشکر ایده جکم » دیمشسکز .

سلیمان پاشا - اویله ، افندم .

رئیس پاشا — استانبول‌ده‌تکرارجواب یازار: « اورانك‌طوتلمسی، تعرض ایچون مدارامنیتدر؛ اوفرقه‌ده سزك معیتکزده‌در، باش قوماندان صفتیله اصلی ایسترسه‌کز کندیسنه اویله امر ویره‌بیلورسکز » دیر. بویله اولدیغی‌حالده نیچون حرکت ایتدرلدی ؟

سلیمان پاشا — بنده‌کزده قالور ایسه رؤف پاشا حضرتلرینك حرکت ایتمسی‌جائزدکل‌ایدی ؛ فقط کندی حرکت ایتمك طرفنی التزام ایده‌یور ایدی. بنده‌کزده موافقت ایتدم ، مادام‌که تأمین ایدیور بوراسی اوچ طابورله محافظه اولنوردیه. ذاتاً موقع قوماندانی‌اوایدی، ویردیکی‌معلوماته بنای‌حرکت‌ایدییورز. یوللر مسدود ، بشقه هیچ بر طرفدن معلومات آلنه‌مز . ویردکلری سوزه بناءً، «پك اعلا، برلشه‌لمده ایکیمز برلکده حرکت ایده‌لم » دیدك .

رئيس پاشا — رؤف پاشانك آرزوسی سزی مسئولیتدن قورتاره‌مز .

سلیمان پاشا — رأینه موافقت ایتمکی بر قباحت عد ایتمم .

رئیس پاشا — رؤف پاشا حضرتلری کیده‌لم دیمش اولسه بیله، باشقوماندا نسکز ، مسئولیت سزك اوزرکزده‌در ؛ اونی اوراده‌اوطورته‌جق ، وَیاحرکت ایتدره‌جك ، سزسکز .

سلیمان پاشا — رؤف پاشا حضرتلرینی ، بن دولتك ، ملتك خائنی بیلمز ایدم‌که ... « یکی زغره اوچ طابورله محافظه اولنور » دیدی. اوچ طابور بر آزده چرکس سواری براقدم . بن‌ده اسکی زغره‌ده‌کی‌دشمن کلیتی اوزرینه حرکت ایده‌یم ، دیدم . مادام‌که یکی زغره‌نك محافظه‌سنی ایکی طابورله تعهد ایتدی وَ صکره‌ده اویله قبول ایتدی... اکر کندیلری تعهد ایتمه‌یدی ، وَیاخود بن امر ایتدیکم زمان استانبوله بر تلغراف چکوب « بن قبول ایتمم » دیسه ایدی ، بیوردیغکز واقع اولور ایدی .

رئیس پاشا — سزدن قوت ایسته‌یور ، وَ « قوتکزدن بر مقدارینی بکا ویرکده بنم‌ده بر قول اردوم اولسون، برلکده حرکت ایده‌لم » دییور .

سلیمان پاشا — « ادرنه استاسیوننده برلشه‌لمده ایکی قول اردو تشکیل ایده‌لم » دیملری اوزرینه ایدی .

رئیس پاشا — رؤف پاشانك تلغرافی وار : بزم قوتمز شو حالده‌در ، بزه طابور کوندرکده قوتمزی تزیید ایدك دیه . مخابره‌کز وار .

سلیمان پاشا — قره پیکاردن کلزدن اوّل طرنوی استاسیونه کلك ایچون، افندم .

رئیس پاشا — یکی زغره‌ده نه‌قدر ارزاق وار ایدی ؟

سلیمان پاشا — رؤف پاشا حضرتلری بیلور ، یکی زغره‌ده نه‌قدر ارزاق اولدیغنی .

رئیس پاشا — عادتا اوراسی اردونك اسکله‌سی کبی . البته ذخیره آنباری واردر . ذخیره بولندیغی حالده ، دشمنك کلیتلو اولمسی حسبیله ، رؤف پاشا فرقه‌سنك اورادن قالدرلمامسی لازمکلور ایدی . .

سلیمان پاشا — رؤف پاشا فرقه‌سنی بنده‌کز جبراً قالدرمدم ، کندیلرینك موافقتی اوزرینه‌در . رؤف پاشا حضرتلرینه عائددر ، بو سؤال .

رئيس پاشا — رؤف پاشانك « اوچ طابورایله بن محافظه ایدرم ، برمحذور یوق » دیدیکنه دائر تحریراً بر شی وارمی ؟

سلیمان پاشا — محافظه ایتمم دیدیکنه دائرده وارمی ؟

رئيس پاشا — محافظه ، سز ایده‌جکسکز .

سلیمان پاشا — بنده‌کز یکی زغره‌نك محافظه‌سنی رؤیامده کورمدم . کندیسی اون ایکی طابور بنده‌کزدن آلدی . اوچ طابورله محافظه اولنوزمش اولنمزمش ، بن نه‌بیله‌یم ؟ نه احوال عسکریه‌سنی بیلورم اورانك ، نه دشمنك حالی . کندیلری بیلدرمك لازم کلور ایدی . بکا . عربه‌جی کوینه کله‌جکلر . بن‌ده اورایه کیده‌جك‌ایدم ، اوراده برلشه‌جك ایدك .

رئيس پاشا — کندیله برلشلدیکی وقت ویریلان قرارنه‌دن عبارت ایدی ؟

سلیمان پاشا — ویریلان قرار ، رؤف پاشا حضرتلری یکی زغره‌دن عربه‌جی کوینه کله‌جك ایدی .

رئيس پاشا — بوقراری کاغد اوزرینه آلدیکزمی ؟

سلیمان پاشا — اکر بویله تحت محاکمه‌یه آلنه‌جغمی بیلسه‌ایدم ، آلدرر ایدم ؛ ایکیمز لقردی ایتدك . شوقدرکه طونه قوماندانی محمدعلی‌پاشا حضرتلرینه یازدیغم تلغرافده صراحت واردر .

رئيس پاشا — صاغ جناح فرقه‌سی ، رؤف پاشا فرقه‌سیدر ؛ بو فرقه یکی زغره‌دن حرکت ایتدیکی حالده کیدرکن صاغ یاکی قره‌جه طاغه تصادف ایدییور ؛ اثنای حرکتده . دشمنك اوحوالیده بیغناغندن طولایی . قوتی آز بولندیغندن ، و معیتکزده زیاده طابورلرده بولندیغی حالده . نیچون لزومی قدر طابور تفریقیله رؤف پاشا حضرتلری فرقه‌سی قوتلندرلمدی ؟

سلیمان پاشا — ایکی طابور ایستدی . ایکی طابور ویردم . عربه‌جی کوینه کلوب ، اوراده برلشوب ، تقسیم ایده‌جك ایدك . یوقسه رؤف پاشا شوسه‌دن حرکت ایده‌جك دکل ایدی .

رئيس پاشا — ویریلان قراره کوره قنغی طریقدن کیده‌جك ایدی ؟

سلیمان پاشا — بنده‌کز طریق جهتی بیلمم ؛ بنده‌کزك بیلدیکم یالکز خریطه طریقیدر ؛ کندیلری اوراده قوماندان اولدیغی ایچون طریقك قنغیسی مناسب اولدیغنی دها ایو بیلورلر ؛ انتخاب ایتدیکی طریقدن کله‌جك ایدی .

بزده قره پیکاردن کله‌بلك ایدك ، فرقه تشکیل ایدوب اسکی زغره اوزرینه هجوم ایده‌جك ایدك .

رئیس پاشا — بونك بویله اولمسنه قرار ویرلدیمی ؟

سلیمان پاشا — ویرلدی .

رئیس پاشا — تحقیق اولندیغنه کوره ، رؤف پاشا ایله اولان مذاکره‌ده ، شوسه‌نك مرکزه بعدیتی جهتیله . رؤف پاشا . کندو فرقه‌سنك برآز شمندوفر خطنجه کیدرك طوغریجه عربه‌جی کوینه کیدن پاتقه ایله اورایه کلمسنی تنسیب ایتمش ایسه‌ده . ذات عالیکز . « بویله کلورسه‌کز برمثلثك ایکی ضلعی اوزرنده حرکت ایتمش اوله‌جقسکز » . دیه‌رك « بویله اوله‌جغنه . یکی زغره‌دن شوسه ایله حرکت ایدوب طوغری اسکی زغره‌یه کلمسنی . وذاتکزده قره پیکاردن حرکت ایدرك عربه‌جی کوینه واره‌جغکزی » بیان بیورمشسکز . حالبوکه رؤف پاشا ، « شوسه‌نك دشمنه یقینلغندن ، بشقه صوده بولنمدیغندن ، وبوپاتقه اوزرنده ایسه صو بولندیغندن ، اورادن کله‌رك عربه‌جی کوینده برلشدکدن صکره ، هجوم ایدلمسنی » بیلدرمش ، و « عکس حالده ده بو یول اوزرنده مخاطره قابلدر » ، دیمش . « خیر ، خیر ، اورادن کیدك » ، دیو قرار ویرلمش .

سلیمان پاشا — ایکیمزدن بشقه اوطه‌ده کیمسه یوق ایدی ، آنك ایچون بویله سویلیه بیلورلر ؛ بر کون کوروشمشیدم ، بکاده بویله سویلدیلر ؛ حتی دیدم که : « نه‌در بو ایتدیککز کورولتی ؟ انصاف ایدك ، بنم حقمده بیوك ظلم ایدییورسکز ، عربه‌جی کوینده برلشه‌جك ایدك ، نیچون بنده‌کزه تحمیل مسئولیت ایدییورسکز؟ » ؛ « بنم خاطرمده اویله قالمش » ، دیدی . لکن ویردیکمز قرار بو ایدی ؛ احتمال ، اولقردی‌ده اولدی . یکی زغره‌دن آیریلور آیرلمز دشمن یکی زغره‌یی ضبط ایتمش ؛ اوراده دشمنی کوردیکی حالده ، نیچون بری طرفه کلمش :

رئیس پاشا — او بشقه بحث .

سلیمان پاشا — بو بنده‌کزه دلیلدر : رأینك خلافنه حرکت ایتمش .

رئیس پاشا — تعلیمات کبی بر شی ویرملی ایدیکز ، مادامکه رؤف پاشا فرقه‌سی قوماندا کزدن مفرزدر .

سلیمان پاشا — واقعا اویله اولدی ، خاطره کلمز . یکی زغره‌یه کیتمك

دنیده بر قوماندانك خاطرینه کلمز . قرار ویردك ، بنده کزده سوزله قبول ایتدم ، عربه‌جی کوینده برلشوب برلکده حرکت ایده‌جك ایدك .

رئیس پاشا — اووقت مقام سرعسکری‌یه وقوع بولان اشعارات عالیکزده حرکتکزك تعیینی کوسترلمش . (تلغرافنامه‌یی اوقور) .

تلغرافنامه

۱۶ تموز سنه ۹۳ تاریخلو وَ شفره‌لو امر تلغرافیٔ افخمیلری شمدی آلندی . قرق بر طابور پیاده و اوچ صحرا طوپی وَ ایکی طاغ طوپی وَ ایکی بلوك نظامیه سواریسی وَدرت یوز قدر آیدین وَ یوز قدر چرکس سواریسیله، نصرت ربانیه‌یه‌مستنداً، وَاسکی زغره‌یه متوجهاً بوکون‌بورادن حرکت اولنیور. صاغ جناحمزدن، یعنی یکی‌زغره‌دن ، رؤف پاشا ، اون‌برطابور پیاده وَاوچ‌بصریه صحرا و ایکی بصریه طاغ طوپی وَ اوچ بیك قدر چرکس سواریسیله . کذلك بوکون اسکی زغره‌یه طوغری حرکت ایده‌جکی کبی ، صول جناحمزده ، یعنی میرلوا خلوصی پاشا قومانداسیله چرپانده طوپلنان یدی طابور پیاده بر بصریه طاغ طوپی و یوز اللی قدر باشی بوزوق سواریسیله دخی پاشای مومی‌الیه ینه بوکون اسکی زغره‌یه طوغری حرکت ایده‌جك ؛ و بو صورتله حرکته باشلیان شو اوچ قول بوکه‌ن ممکن اوله‌بیلان یعنی اسکی زغره‌یه اوچ درت ساعت قالان مسافه‌یه قدر کیدوب،وَ بو کیجه اورالرده مناسب نقطه‌لرده کیجه‌لیوب . انشاءالرحمن یارینکی پازار ایرتسی کونی علی‌السحر ینه اوچ قولله متحداً حرکت . وعون وعنایت باری‌یه صیغنه‌رق اسکی زغره‌یی استرداد ایچون دشمن اوزرینه تعرض وَ مصادمه‌یه مبادرت ایدیله‌جکدر . همان جناب حق، بزی وَ کافهٔ عساکر اسلامیه‌یی هرحال ومحلده منصور و مظفر، وَبالعموم اعدای دین ودولتمزی همیشه مقهور ومدمر بیورسون، آمین . اسباب نقلیه‌نك آردی هنوز آلنه‌مدیغی‌جهتله الآن بورادن چیقه‌مدقسه‌ده ، انشاءالرحمن بوندن ایکی ساعت صکره‌یه قدر حرکت ایده بیلورز مأمولنده بولندیغم معروضدر .

ساعت
صباحلین ۱

سلیمان پاشا — اوت ، مناسب محللردن کچیلوب ایرتسی کونی عموم هجوم ایدیله‌جك . لکن عربه‌جی کوینده برلشمك ایچون صاغ صول جناحلر وار:

صاغ طرفده رؤف پاشا حضرتلری، صول طرفده دیکر بر قول؛ بو، مطلقا عربه‌جی کوینده برلشیله‌جك دیمك دکل، مناسب محلده ارتباط حاصل اوله‌جق. یوقسه. رؤف پاشانك یکی زغره‌یی ترك ایتمسی غیر جائز ایدی.

رئیس پاشا — او مسئولیت سزه عائددر.

سلیمان پاشا — خیر، قره‌جه طاغله یکی زغره‌نك آره‌سی بر بچق ساعت مسافه‌در؛ اوراده دشمن وارمی یوقمی، بر کره تحقیق ایتمه‌مش. علی‌العمیا حرکت ایتمش. وصکره نیچون کیرویه دونوب استرداد ایتمه‌مش؟

رئیس پاشا — قاچ کره محاربه‌یه طوتلدیغنی سویلیه‌جکز؟ فقط اوفرقه‌نك اورادن قالدرلمسی ذات عالیکزك ویردیکی امره مستنددر.

سلیمان پاشا — رؤف پاشایه ایناندیغم حالده کیمه ایناناجغم، بشقه کیمدن تحقیق ایده‌جکم.

رئیس پاشا — پك اعلا، بویله فرض ایده‌لم: «قوهٔ موجوده‌سیله یکی زغره‌یی محافظه ایده بیلورسه بیك کره تشکر ایده‌جکز» دیه بورایه اشعار بیوردیکز.

سلیمان پاشا — اویله ایدی. رادینه‌ده‌کی ملاقاتمزده کندیلری سویلدیلرکه اوچ طابور کفایت ایدر. بن کندیلرینه «شوسه یولدن کیت» دیمدم. کچی یوللرندن کیتمسنه قرار ویردك؛ لکن کندیلری. نه‌مطالعه‌یه مبنی ایسه، شوسه یولندن کیتمشلر.

رئیس پاشا — بنده‌کزك دیدیکم کبی بر پلان یاپوب، قنغی قول نره‌دن چیقه‌جق. و لوالر نره‌ده برلشه‌جك، کوستریله ایدی. بوفنالق اولمز ایدی.

سلیمان پاشا — بو آنه قدر حرکات عسکریه‌نك یولنده کیتدیکنی اثبات ایدر بر دلیل کوسترزسه‌کز، حقکز وار دیرم.

رئیس پاشا — قاعده اویله.

سلیمان پاشا — قاعده اویله؛ فقط دها بوتاریخه قدر اولمدی. حال بوکه الك ممکن اولانی. الك موافق اولانی، بنده‌کز یابدم.

رئیس پاشا — ارکان حرب رئیسلری کیمدر؟

سلیمان پاشا — میرآلای عمر بکدر.

رئیس پاشا — «اورایه کله‌لی ایکی کون اولدی. ارکان حرب واردر،

فقط تعیین ایتمکه وقت بوله‌مدم، رؤف پاشانك معیتنده ایدیلر » دیو بیوریبورسکز بونلر کیملر ایدی ؟

سلیمان پاشا — ارکان حرب رئیسی بیکباشی نظیف بك واردر . خلوصی پاشا ایله برابر بر ارکان حرب‌قول اغاسی وار ایدی. هپسنده برر ارکان حرب وار ، ویرلمش . بنده‌کزك معیتمده اشقودره‌دن نه کتوردم ایسه آنلر واردر.

رئیس پاشا — برقاچ کشی دها طلب بیوره بیلور ایدیکز ؟

سلیمان پاشا — یوق دیمدم ، حالا یوقدن بحث بیوریبورسکز ؛ بنده‌کزك معیتمده ده، رؤف پاشانك معیتنده ده وار ایدی .

رئیس پاشا — یکی زغره وَ جوارنده نه قدر دشمن وار ، وَ نره‌لرده ایدی ، آنلرك تحقیق باش قوماندانه عائد بر وظیفه‌در .

سلیمان پاشا — اوت ، رؤف پاشادن تحقیق ایتدم ؛ بالقان قوماندانلغی آنلرك عهده‌لرنده ایکن بشقه کیمدن تحقیق اولنور ؟

رئیس پاشا — بشقه‌لرندن ده برآز معلومات آلدقدن صکره، رؤف پاشادن آلدیغکزه اعتماد ایله قبول ایدرسکز . . .

سلیمان پاشا — اوت ، خلوصی پاشایی بالذات ادرنه‌یه چاغردم ، تحقیق ایتدم ؛ دها نه تحقیق ایده‌یم ؟

رئیس پاشا — رادینه‌ده مذاکره اثناسنده ارکان حرب رئیسی وارمیدی؟

سلیمان پاشا — اورایه بن اوچ طابور عسکرله کلدم ، نه بنم نه کندیلرینك ارکان حربمز وار ایدی .

رئیس پاشا — کوردیکزمی ؟ مشترك اولان هرحرکتده ارکان حرب رئیسنك بولنمسی شرطدر ؛ البته حرکات‌عسکریه کاغد اوزرینه آلنور ، هرکسك کیده‌جکی یوللر تعیین اولنورایدی، تعلیمات کبی برشی اولور ایدیده، خطا ایدلمش ایدلمه‌مش سؤاللرینه حاجت قالمز ایدی .

سلیمان پاشا — رؤف پاشانك قاعده‌یه مخالف حرکتندن بن مسئول دکلم. یالکز تحریراً نیچون برشی ویرمدیکز دیورسکز. بو دکلمی افندم ؛ حال بوکه بز کندوسنه اعتماد ایتدك ؛ بینمزده لقردی ایتدك .

رئیس پاشا — اردوی همایونك مرکزی قره پیکاردن ، وَ صاغ جناحی

يكى زغره‌دن ، وَ صول جناحى دخى چرپاندن ، قنغى تاريخده حركت ايتدرلدى ؟

سليمان پاشا — ١٧ تموز پازار كونى ساعت اوچده حركت ايتمشز .

رئيس پاشا — بوقوللرك اتصالى قنغى كونده ، وَ نره‌لرده اوله‌جق ، وَ بو اتصاله دكين اثناى راهده مرحله‌لرى نره‌لرده بولنه‌جق ايدى ؟

سليمان پاشا — پازار كونى عربه‌جى كوينده برلشه‌جك ايدك . لكن بزم مكاريمز يوق، واسطهٔ نقليه‌مز يوق ، عسكر لزومى‌قدر مسافه قطع ايده‌مدى . يتيشه‌مدك ؛ مجبوراً عربه‌جى كوينه قدر واره‌مدق. بولنديغمز محلدن پازاركونى حركت ايتدك، پازار ايرتسى كيجه‌سنى عربه‌جى كوينده كچوره‌جك ايدك.

رئيس پاشا — اورايه بركونده كيديله‌جك ايدى ، ديمك اوليور .

سليمان پاشا — بركونده ، اويله يا . درت ساعتده اورايه كله‌جك ايدك .

رئيس پاشا — قنغى كونده اتصال اوله‌جق ايدى ؟

سليمان پاشا — پازار ايرتسى كيجه‌سى عربه‌جى كوينده اتصال حاصل اوله‌جق ايدى . بز عربه‌جى كوينه كله‌مدك، كيجه اولدى . حصلى، دشمنك احوالى مجهول اولان بر يرده كيجه عسكرى سورمك جائز اولمديغى ايچون ، مناسب تپه‌لر بولدق ، اوراده قالدق ؛ قالديغمز آنده اتصال حاصل ايچون هم صاغه هم صوله خبر كوندردم .

رئيس پاشا — نره‌لرده اولدقلرينه دائر هركون معلومات آلنيورمى‌ايدى ؟

سليمان پاشا — افندم، ذاتاً بركون. پازاركونى قالدق، پازار ايرتسى كونى واصل اولدق .

رئيس پاشا — پازار كونى صاغ جناحدن صول جناحدن معلومات آلديكزمى ؟

سليمان پاشا — بريكى زغره‌لى، ايكى‌ده چركس كوندردم. دشمن يكى‌زغره‌يه كيتديكنى ايرتسى كونى خبر آلدم ؛ بزم كوندرديكمز آدملر ايكنجى كونى كلديلر ، يكى زغره‌يى روسلر ضبط ايتديكنى‌خبر ويرديلر. رؤف پاشانك نره‌ده اولديغنى خبر آله‌مدق. عربه‌جى كوينه ساعت طقوزصولرنده‌كلدك، آغيرحركت ايتدك ؛ رؤف پاشادن معلومات آله‌مدم . آنك ايچون عجله ايتميه‌رك آغر آغر عربه‌جى كوينه كيردك .

رئيس پاشا — طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
سلیمان پاشا — ایرتسی کونی ایشتدم .
رئیس پاشا — نه طرفدن ایشتدیکز ، وساعت قاچده ایدی ؟
سلیمان پاشا — بکلنلمیان بر طرفدن بش آلتی طوپ صداسی ایشتدك ، صباحلین ایرکندن .
رئیس پاشا — نه‌یاپدیکز ؟
سلیمان پاشا — اوطوپ صداسنه هیچ برمعنا ویره‌مدم. هرکس بردرلو سویلدی: کیمیسی رؤف پاشا، دیدیلر. لکن رؤف پاشانك اوراده بولنمسنك هیچ ممکنی یوق؛ کیمیسی‌ده بلکه بزی دشمن اغفال ایچون طوپ آتیور ، دیدیلر . رؤف پاشانك محاربه ایتدیکنه حکم ایده‌مدك. بزده حرکت ایتمکه تردد ایتدك . رجب پاشایه «اکر رؤف پاشا اوراده محاربه ایدییورایسه اعانه‌یه احتیاجی واردر، کیت» دیدم ؛ اوده « مجهول اوزرینه نره‌یه کیده‌یم » دیدی ؛ بنده مجهول اوزرینه کوندرمکی تجویز ایده‌مدم . اکرکندوسی محتاج اوله ایدی اعانه استر ایدی ، استمداد ایدر ایدی . وذاتاً خط حرکتی اوزرنده اولمیان بریره نیچون کیتدی ؟ بز عربه‌جی کوییله اسکی زغره آره‌سنده دشمن ایله محاربه‌یه طوتشدق . صوره صوره دشمنی اسکی زغره‌یه طیقادق .
رئیس پاشا — طوپ صداسی محاربه‌یه بر اشارتدر ، باش قوماندانك بوره‌جیدرکه معاونت ایتسون . معیتکزده کی قوتدن مناسب قدر تفریق وایکی لوا عسکر ترتیبیله سریعاً کوندرملی ایدیکز .
سلیمان پاشا — برکره رؤف پاشانك بولنمسنی مأمول ایتدیکم طرفده دکل ایدی؛ بو طوپ سسی نه‌اولدیغی مجهول ایدی .
رئیس پاشا — عسکر کوندرملی ایدیکز ؟
سلیمان پاشا — عسکر کوندرمکله مکلف اولدیغمی بیلمیورم .
رئیس پاشا — مادامکه ایکی قول اتصال ایتمك ایستیور، دشمن البته ممانعته چالیشه‌جقدر . بوطوپ صداسی نره‌دن ایشیدلدی ؟
سلیمان پاشا — طوپ سسی قره‌جه‌طاغ اتکلرنده آیرو بر طرفده ایدی ، رؤف پاشایی اوکمزده بکله‌میور ایدك .
رئیس پاشا — بلکه سزدن اول ایلرولدی . . .

سلیمان پاشا — مسؤلیتی بکا عائد دکلدر ، کندیسی قرار خلافنه حرکت ایتمش. طوپ سسی بنده‌کزجه مجهولدر. اورالرك اراضیسنی لایقیله بیلان یوق؛ بتون تارلالق، صولاقیر .

رئیس پاشا — اراضیسی بیلنسون، بیلنمسون مسئله اودکلدر؛ اصل طوپ صداسنه کیتمك فن حرب اقتضاسندندر . ۱)

سلیمان پاشا — بن بر یرده کورمدم .

رئیس پاشا — صوریکز .

سلیمان پاشا — بن کیمسه‌یه صورمم ، کتابه سؤال ایدرم . چونکه آلتی طوپ صداسی ایله اوله‌ماز .

رئیس پاشا — طوپ صداسنه کیدرك او طرفه اعانه ایتمك مجبوریتنده ایدیکز . ۲)

---

۱) بو سؤالده‌کی طور تحکم ، ۱۸۸۰ تاریخنده مرحومك محاکمه‌سنی فرانسزجه‌یه ترجمه ایدن فرانسه مجلس مبعوثانی اعضاسندن موسیو « آمه‌ده لوفور » Amédée le Faure ك بیله نظر دقتنی جلب ایتمش ، وکتابنه نوط اوله‌رق شو سوزلری یازمشدر:

« On ne saurait top oppeler l'attentiou sur cette partie de l'interrogatoire. jamais l'obligation de marcher au canon n'a été aussi fortement affirmée

« استنطاقك بو قسمنه نه قدر جلب نظر دقت ایدلسه لایقدر . « طوپ صداسنه کیتمك » مجبوریتی ، هیچ بر وقت بو قدر قوت وشدتله تأیید اولنمامشدر .

۲) بوطوپ صداسنه‌کیتمك ، مسأله‌سی‌اوزرینه عمدة الحقایقده شوایضاحات واردر:

(. . جملهٔ اسئله‌دن رؤف پاشایه لزوم معاونت بحثنده ، سامح پاشا ، « اصل طوپ صداسنه کیتمك فن حرب قتضاسندن در » ، دیمسی اوزرینه ، « بواقتضایی بن بر یرده کورمدم » دیدم . سامح پاشا جواباً : « صوریکز » دیمکله ، « بن کیمسه‌یه صورمم کتابه صورارم » دیو رد ایدنجه، قانونامهٔ سفریده دخی یازیلودر. باش‌قوماندان طوپ سسنی ایشتدیکی یره برفرقه عسکر کوندرمکه بورجلودر. » دیدی . اوطه‌مه عودتده قانونامهٔ سفری‌یه باقه‌رق اویله برفقره کورمه‌مکلکم اوزرینه تذکرهٔ آتیه ایله دیوان حربی هم بوفقره‌یی تصحیحه دعوت ؛ وهم ده کأن برایش کوره‌جکلر و یا برحقیقت مکتومه ظاهره اخراج ایده‌جکلر کبی ، نصرت وعلی نظامی پاشالر ، متصل مقام ریاستده سؤال پوصله‌لری یازوب تقدیم و بر ماده‌نك ایضاحاتی ویرلمه‌دن مادهٔ دیکره نقلی تعجیل ایله ، علیهمده پك حریصانه طاورانه‌رق بر درجه‌یه قدر حسیاتمی اخلال وذهنمی پریشان ایتمکه سببیت ویردکلرندن ، خلاف قانون بولنان شوحالك منع دوامنی و اصول استنطاقمجه بعض تعدیلات اجراسنی تمنی ایلدم .

سليمان پاشا — حرب ايدر اولديغنى بيلميور ايدم . اكر امداده محتاج اولديغنى بيله ايدم . البته اعانه ايدردم . امداد كوندرر ايدم . ويرديكمز قرارك خلافنه قلقسونده اسكى زغره يولنه نه‌يه كيتسون . على الخصوص بن بونى يكى زغره دشمن طرفندن آلندقدن صكره ايشتدم .

ديوان حرب رئيسى سامح پاشا حضرتلرينه

لفاً تقديم قلنان ورقهٔ چاكريده مندرج مواد اربعه محتوياتنه بنده‌كزك جلبمدن مقدم ديوان حرب هيئت كرامنجه برقرار احسان بيورلمسنى معتمد ومنتظرى اولديغم عدالت وحقانيته مستنداً عرض ونياز ايلرم .

ورقه صورتى

« ١ » دونكى كون ايراد بيوريلان سؤال اخير جوابنده طوپ سسى ايشيديلان يره برفرقه سوق لزومى بحثنك ادعا بيورلديغى كبى قواعد حربيه ايجابات امريه‌سندن اولمديغى قولكز هرنه‌قدر عرض ايلدم ايسه‌ده ، « قانون سفريده دخى واردر » بيورلمسى اوزرينه ، كرك قانون سفرى وَكرك الده ولان تركجه فن حرب كتابلرى عند التتبع بويله برشيئه ظفر بوله‌مدى . مع مافيه بنده‌كزك تتبعده قصور ايتمكلكم دخى محتملاتدن بولنمغله ، بوكون حلب اولنديغم زمار چاكرلرينه دخى بالابراز اقناع بيورلمق اوزره ، « طوپ سسى ايشيديلان محله عسكر سوق » قاعدهٔ اصليه‌سنك هانكى كتابده مذكور اولديغنك تعيين بيورلمسى :

« ٢ » دونكى كون ايراد بيوريلان اسئله‌نك برخيلوسى استنطاق ابتدائى خارجنده برطاقم مواد اولوب هرنه‌قدر دفعلرى ايچون خاطره كلان اجوبه عرض اولندى ايسه‌ده ، ديوان حرب هيئت كرامنك وظيفهٔ جليله‌لرى ، بنده‌كزه تحميل تهمت و قباحت اولموب ، بلكه تحرئ حقيقت وله‌حقندن . استنطاق ابتدائى خارجنده اوله‌رق مجدداً ايراد بيوريلان سؤالره اعطاى جواب ايچون هيچ اولمزسه تنفس اوطه‌سنده برآز مدت وَ بعض اوراقى كوزدن كچورمك اوزره مساعده بيورلمسى خصوصنى رجا ايلرم : چونكه دونكى كون مجدداً ايراد بيوريلان اسئله‌دن قوهٔ موجوده‌مزك بش لوايه انقسامى بحثنده فرقه‌لره ايچون تقسيم اولنديغى سؤال بيورلديغى حالده ، « يالكز فريق اولمديغى وَمقدارينك قلتى حسبيله لوالر ايله‌ده حسن اداره قلنه بيله‌جكى وَ امرادن خيلوسنك قره‌طاغ محاربه‌سنده شهيد و مجروح اولديغى » جواباً بيان اولنمش ايسه‌ده ، بوغوريجه‌دن باره توجهمزده رفاقتمزده اولان لوالرى ايكى فرقه‌يه تقسيم ايدرك ، برنجى فرقه‌يه شمدى اشقودره والى وَقوماندانى اولان حسين حسنى پاشا حضرتلرى . وايكنجى فرقه‌يه مصطفى سيفى پاشا حضرتلرى قوماندان تعيين قلنديغى وَ بو وضعيت ايله بار اسكله‌سنه حركت اولنديغى حالده ، مؤخراً حافظ پاشا حضرتلرينك يكى پازار قوماندانلغنه تعيينى ايله حسين حسنى پاشا حضرتلرينك اشقودره‌يه اعاده‌سى مقام سرعسكريدن امر اولنمسى اوزرينه اعاده قلنمش ، وَ مؤخراً مصطفى سيفى پاشا حضرتلرى دخى درسعادته كوندرلمش اولديغندن ، فرقه ترتيبى متعذر الامكان قالديغى سهواً عرض اولنه‌مديغى كبى ، درسعادتده فريق اولمديغى دخى ، استحكام فريقى سليم پاشا

رئیس پاشا — دیمك كه دشمن تقرّب ایتمش .

سلیمان پاشا — پك اعلا . او حالده رؤف پاشده تقرّب ایتملی ایدی .

رئیس پاشا — اوت ، رؤف پاشا كلمك ایستر ایدیسه‌ده دشمن تضییقندن.

حضرتلرینك یكی زغره قوماندانلغنه وَصنایع آلایی لواسی راسم پاشانك شبقه قوماندانلغنه تعیینی وَانجیر كویلی حسن پاشا حضرتلرینك ادرنه دیوان حرب ریاستنه تنسیبی كی احوال یله . ستدلال اولنمش اراملیغی ، و اثنای حركتده مذكور بش لودن بری دائما پیشدار وَ بری دمدار وَ ایكیسی جناحدار وظائفیله مكلف قلندقلرندن قوماندانجه‌ده بالطبع مستخدم بولندقلری ، وَبویله مقداری قلیل بر قوهٔ عسكریه‌نك لوا اصولیله اداره وَ تحریكنده قطعاً بر محذور اولمدیغی ، وَ مع مافیه شیبقه‌یه وصولدن صكره صاغ وَ صول جناحلرده تشكل ایدن ایكی فرقه‌دن بری شاكر پاشا حضرتلری قوماندانسه وَ بری رجب پاشا حضرتلری قوماندانسنه ویرلدیكی فقره‌لری عرض اولنه‌مدیغی ؛

« ۳ » ایراد بیوریلان اسئله‌یه عرض‌ایتدیكم اجوبه دافع و مقنع اولوب اولمدیغی هنوز آكلاشلمقسزین اعضای كرام طرفندن تقدیم اولنان استیضاح پوصه‌لری موجبجه ینه سؤاله دوام بیورلمقده اولوب ، حال بوكه برماده اوزرینه عرض‌ایتدیكم جواب‌قناعت حاصل ایتمدیكی حالده صورت آخر ایله دفع امكانی بنده‌كزجه ملحوظ ایكن ، هیچ میدان ویرلمكسزین ، وَ یاخود سؤالی دفع ایدوب ایتمدیكم هنوز تعین‌ایتمكسزین ، اسئله‌نك تسلسلی حقوق چاكرانه‌مك محافظه وَسلامتی بحثنده بنده‌كزی اندیشه‌یه دوچار ایتمكله ، بنده‌كزه « دفع ایچون دها واسطهٔ مشروعه‌م اولوب اولمدیغنك » سؤالی ایله قولكنز اظهار عجز ایتمیجه مسئلهٔ آخره نقل كلام بیورلماسی ؛

« ٤ » استنطاق‌ابتدائیده ایراد بیوریلان سؤاللره اجوبهٔ لازمه‌یی وقتیله ویردیكم حالده آنلرك كأن لم یكن حكمنه وضعیله تكراری بر درجه‌یه قدر اتعاب و تغلیط ذهن ایده كلدیكی كی ، اولوقت مساعدهٔ زمان ایله وَ متفكرانه یازدیغم جوابلری شمدی امتحان اولور كبجه عینی عینیه عطا دخی ناقابل امكاندر . مع مافیه برسؤالی دفع ایچون مقدمجه ویردیكم تحریر جوابده بربحث مخصوص اولدیغی حالده ، شفاهاً ایتدریلان تكرارده آنك نسیان ایدلمسی ، اجوبهٔ تحریریهٔ معروضه‌نك حكمدن سقاطنی بالطبع ایجاب ایتمیه‌جكنی هیئت كرامك حقانیت مسلكلرندن امید ایدرم ؛ وَ اكر اخیراً وقوع بولان بوتعاطئ سؤال وجواب استنوغرافنامه‌لریله استنطاق ابتدائی اجوبه‌سی برلشدرلمكسزین یالكز استنطاق شفاهئ اخیرمرعی طوتیله‌جق‌اولورسه ، حقوق‌چاكرانه‌م پك بیوك ضایعاته اوغرایه‌جغندن ، بوبابده برمغدوریته اوغراتلمامقلغم ایچون نظر دقت وحقانیت علیه‌یی دعوت ایدرم .

حال‌بوكه بو مذكره‌مه حوالهٔ سمع و اعتبار قلنمیوب ، یالكز « قانونامهٔ سفریده یازیلودر . » سوزینك بطلانی یوزلرینه چاربدیغمدن ، وَفن حرب كتابلرنده اویله بر قید و صراحت اولمدیغی كندیلرنجه‌ده آكلاشلدیغندن ، استنوغراف افندیلره سوألرینك او فقره‌سنی طی ایتدردیلر ، وَیالكز فقرهٔ ثانیه‌سی اولان : « طوپ صداسنه كیدرك اوطرفه اعانه ایتمك مجبوریتنده ایدیكز » سوزینی ابقا ایله اكتفا ایتدیلر .]

كله‌مدی، محاربه ایدییورایدی ؛ وَ ساعت اوچده سز عربه‌جی کوینده ایدیکز.

سلیمان پاشا — خیر اوچده دکل ، اون ایکیده .

رئیس پاشا — او، اون برده محاربه‌یه باشلامش.

سلیمان پاشا — طوپ صداسی رؤف پاشانك استمداد ایتدیکنه علامت اولدیغی بیلمش اولسه‌یدق. البته اعانه اولنورایدی. بنم‌ده تحقیق‌ایتدیکم محاربه ایدن آلتی طابور بلغار وَبر طابور روس ایدی ؛ اویله آلایلر یوق ایدی .

(دیوب ، ساعت طقوزده مجلسه ختام ویرلدی . ۱)

---

۱) بو برنجی محاکمه ختام بولوبده مرحوم قالقه‌جغی صیره‌ده ، مقام ریاستدن ، مدافعه‌سی ایچون آووقات طوتمغه مأذون اولدیغی بیلدرلمش، وَفقط مرحوم بوتکلیفی قطعیاً رد ایتمش‌در . پدر ، بو وقعه‌یی عمدة‌الحقایقده شو صورتله حکایه ایدییور :

[اشبو مجلس محاکمه ختام بولوبده قالقه‌جغم صیره‌ده، رئیس سامح پاشا، « مدافعه‌کز ایچون آووقات طوتمغه مأذونسکز » دیدی . لکن یدی سکز نوبتجی ایله وَتیمور پارمقلقلر ایله اطرافی محاط وَاختلاطدن ممنوع اولان بوعاجز، کیمك ایله استشاره ایدرایده‌مده بر ناموسلو آووقات تدارکنه مقتدر اوله‌بیلیر ایدم . . . بناءً علیه « بن کندیمی مدافعه‌یه مقتدرم ، آووقات تعیینه احتیاجم یوقدر . » دیدم . اوته‌دن نجیب پاشا ، « بز اصولاً آووقات تعیین ایدرز » دیدی ؛ بن‌ده « قطعیاً قبول ایتمم » جواب ردنی ویردم . ایرتسی یکرمی بشنجی کونی اولوبده دیوان حربه چاغرلدیغمز وَ تنفس اوطه‌سنده بر مدتجك اوتوردیغمز صیره‌ده غزته‌جی فلیب افندی اوطه قپوسندن ایچرو کیره‌رك ، جعلی عرض خلوص ایله ، « مدافعه‌مز ایچون مقتدر آووقاتلر تدارك ایده‌جکنی » بیان، وَ طرفمزه سائقهٔ اختصاص و محبتی اولدیغنی عرض ایتدی . بنی اغفال ایچون تعلیم ایدیلان نوکم مایه‌نك دوستلق یوزندن عرض ایتدیکی تکلیف نفاق آمیز ، طوتیلان یلانك ماهیتنی بزه افهام ایتمکله ، جواباً : « فلیب افندی، بیهوده زحمت آلیورسکز، بکا آووقاتلرك لزومی یوقدر » جواب ردنی ویردم . بنی اقارب ومتعلقاتم ایله اختلاطدن منع ایدن دیوان حرب ، بیلمم نصل‌اولیده فلیب‌افندینك بولندیغمز اوطه‌یه وَ بزمله مکالمه‌سنه مساعده ایتدی ...

قدری پاشا مکتوبنده‌ده شو یولده نقل ماجرا ایدییور :

[... حاصلی، محاکمه‌مه برطرز نامشروعده باشلاندی. علنیتنی استدم ، قبول‌اولنمدی. آووقات طوتمقلغمزی تکلیف ایتدیلرایسه‌ده، اختلاطدن شدتله ممنوع وَ یدی سکز نوبتجی ایله وَ تیمور پارمقلقلر ایله محاط اولدیغمدن کیمسه ایله قونوشه‌مز ایدم که برناموسلو آووقات تدارکنه ظفر بوله‌یم ... مع مافیه بوآووقات تکلیفی ، بنم حقوقمی ناموسسز بر اله تودیع ایچون دوشونلمش بردسیسه ایدی؛ برکون غزته‌جی فلیبی برآووقات تدارکی ایچون توسیط ایتدیلر ؛ بن‌ده ، بوتدبیرلرینك نتیجهٔ وخامتنی بالتفرس ، رد ایتدم .]

ایکنجی مجلس محاکمه

« دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك حزیرانك یکرمی بشنجی پازار کونی اجرا اولنان ایکنجی محاکمه‌سنك ضبطیدر »

نومرو ۳

رئیس پاشا — حرکتکزك اوچنجی صالی کونی قوللر، ینه اتصال ایده‌مدیمی؟ وَ بو کونده طوپ صداسی ایشیدلدیمی ؟

سلیمان پاشا — حرکتمزك اوچنجی کونی، اسکی زغره محاربه‌سندن صکره، چرپاندن کله‌جك طابورلر کلدیلر؛ رؤف پاشا حضرتلری، دعوت ایتدیکی هزیمت وَ تصلسه اختیار ایتدیکی خطا تأثیری اوله‌رق ، او کون بزه اتصال ایده‌مدی .

رئیس پاشا — چرپاندن حرکت ایدن قول نه اولدی ؟

سلیمان پاشا — واصل اولدی .

رئیس پاشا — طوپ سسی ایشیدلمدیمی ، اوچنجی کون ؟

سلیمان پاشا — صباحلین ساعت اونبر اون ایکی آره‌سنده بش آلتی طوپ سسی قره‌جه طاغ اتکندن ایشتدك .

رئیس پاشا — طوپ سسنك کلدیکی بیان بیوریلان قره‌جه طاغ جهتی، اولوقت بولندیغکز عربه‌جی کوینك جهت شمال شرقیسنه دوشیور . رؤف پاشا فرقه‌سنك ده خط حرکتی او جهتدن مرور ایتمسی لازم کلیور .

سلیمان پاشا — هیچ لازم کلمز ایدی ، افندم ،

رئیس پاشا — خریطه اوزرنده بویله‌در .

سلیمان پاشا — اوت امّا ، خریطه اوزرنده اویله دکل . یکی زغره‌دن شمدوفر یولنه موازی کله‌جك ایدی؛ اوراده بر کچید واردر، قره پوچه‌میدر؟ نه‌سیدر ، بنده کزده وَ کندیسنده خریطه واردی ، برابر باقدق ، اشته او کچیددن کچیله‌جك ایدی .

رئیس پاشا — صکره نه یاپیلدی ؟

سلیمان پاشا — صکره طوپ سسنك آره‌سی کسلدی. رؤف پاشادن معلومات

آله‌مدم. مع مافیه دها حرکتدن اول یاور قول آغاسی جبّار افندینك یانته اون بش کشیدن عبارت بر سواری مفرزه‌سی قاتدم ؛ صباحلین اورته‌لق آغارمه‌دن، ــ اووقت سکزده صباح اولیور ایدی ــ آنی کوندردم : « باق ، رؤف پاشایی صاغده صولده بوله بیلیرمیسك؛ کیت صاغه طوغری. بلکه بولورسك » دیدم. « عربه‌جی کوبندن بر ایکی ساعت صاغه کیتدم ؛ نهایت، بوله‌مدم ؛ برده روسیه سواریلرینه تصادف ایتدم » دیه کیرویه دوندی کلدی . رؤف پاشا حضرتلرینی بولمقدن امیدسز قالدم ، وَ تخمین ایتدم که : ذاتاً یکی زغره دشمن النه کچدیکی ایچون اوچ طابوری یکی زغره‌ده بوزولدی . کندیسی‌ده یول ایله شمندوفره موازی کیدرك رادینه‌دن بزه طوغرو صاپه‌جق ایدی، احتمالکه بوزغون عسکرینی تنظیم ایچون رادینه‌ده قالمشدر ، یاخود کیروده‌در ، دیدم ؛ باری بز ایشیمزدن قالمیه‌لم ، دیه اسکی زغره‌یه تعرض ایتدك ، آنلرده نره‌ده ایسه کلور ، دیدم . خلوصی پاشانك بزه یاقلاشمقده اولدیغی‌ده بر باشی بوزوق خبر وردی ؛ بزم قوتمزده کافیدر ، دیدك ، اسکی زغره‌یه تعرضه باشلادق .

رئیس پاشا -- قوتکز کافی بولندیغی وَ یکی زغره نك‌ده اهمیتی معلوم اولدیغی حالده ، نیچون اورایی ترك ایتدردیکز ؟

سلیمان پاشا ــ کافیدر اعتقادیله کیتدم ؛ وَ مقدمجه عرض ایتدم که ، یکی زغره‌نك اوچ طابورله محافظه‌سی رؤف پاشانك ویردیکی امنیته مستند ایدی ، « اوراده دشمن یوقدر ، اسکی زغره‌ده در » دیدی ؛ یوقسه بنده‌کز یکی زغره‌نك ترکنه اصلا راضی دکل‌ایدم. کندی اوامنیتی کوستردی، اوچ طابورله محافظه‌سنی درعهده ایتدی . موقع قوماندانیدر ، داخل دائرهٔ قوماندانسی اولان بریرك محافظه‌سنی کندی متعهد اولدقدن صکره . نیچون بوندن متولد مسئولیت بکا عائد اولسون ؟ بن هر طابورك قوماندانی دکلم ؛ یاخود رؤف پاشانك دائره‌سی داخلنده بولنان هریرك ، هر جهتك قوماندانی دکلم ؛ یالکز رؤف پاشانك قوماندانی‌یم ؛ او یکی زغره‌نك اوچ طابورله محافظه‌سنی تعهد ایتدی ؛ اکر اعتراض ایده‌یدی. یکی زغره اوچ طابورله محافظه اولنمز دیه. اووقت بوسؤال بنده‌کزه وارد اولورایدی. خصوصا که کندیلری یکی زغره‌دن آیرلدقدن اوچ چاریك کچمه‌دن دشمن کلمش ضبط ایتمش ، نیچون استرداد ایچون کیرو دونمه‌مش ؟ هایدی، دشمنك قوتی کلیتلوکورمش؛ بزم قوهٔ متحرکه‌مزك الك زیاده‌مقداری،

قوۂ جسیمه‌مز عربه‌جی کوینه کله‌جك ؛ قوۂ مرکزیه‌ده اوراسی ؛ کندیسنك اورایه کلمسی لازم کلورکن ، بندن آلدیغی امرك خلافنه ، نیچون آیقری اوله‌رق شوسه یولندن کیتمش ؟ بو سؤاللر اصل مغلوبه وَ بو هزیمتی دعوت ایدنه عائددر ، بنده‌کزه عائد دکلدر ؛ فقط بن مسئول اولیورم .

رئیس پاشا — مادامکه اول امرده اوچ جهت قولنك برلشه‌رك اسکی زغره‌ده بولنان دشمن اوزرینه هجومنه قرار ویرلمش، وَصول جناح فرقه‌سی بر ساعت مسافه‌یه قدر کله‌بیلوب ، صاغ جناح فرقه‌سنك ایسه، تقربی شویله طورسون ، طوپلرك صدالری ایشیدلمش ایکن ، وَآنلری آرایوب بولدقدن وَبرموجب قرار جمله‌سی برلشدکدن صکره حرکته باشلامق لازم کلور ایکن ، نیچون ایدلمدی ؟

سلیمان پاشا — واقعا بر موجب قرار جمله‌مزك برلکده حرکتی دها موافق اوله‌بیلورایدی، اکر رؤف پاشا حضرتلری کله‌ایدی. حال‌بوکه اونلر بصیرتسزلکلری سائقه‌سیله هم یکی زغره‌یی دشمنه ویرمشلر ، هم‌ده نره‌یه کیتدکلرینی بنده‌کزه مجهول براقدیلر. دشمنه قارشومزده قوت طوپلامغه وقت ویررسه‌ك او حالده نتیجه دها وخیم اولمزمی ایدی ؟ بو وخامت مطالعه‌سی بزی رؤف پاشایی آرامقدن واز کچوردی . چونکه رؤف پاشایی بولمق صاغ جناحمزی تأمین ایچوندر ؛ یکی زغره‌نك دشمن النه کچمسی ، صاغ جناحمزك بردرجه‌یه قدر مخاطره‌یه دوشدیکنی ، بزه افهام ایتدی ؛ اکر بر آز مدت دها اوراده اکلنورسه‌ك، دشمنك جلب قوت ایده‌بیله‌جکی ملاحظه‌سی‌ده بوکا منضم اولدی؛ بزده ، هرچه بادآباد دشمنی بوزمغه تشبث ایتدك .

رئیس پاشا — صول قولده برلشمامشمی ایدی ؟.

سلیمان پاشا — صول یانمزده‌کی بلغارلر ، نه قدر بلغار قریه‌لری وارایسه، تماماً عصیان ایتمشیدی ، ذاتاً صول قولك وظیفه‌سی‌ده آنلرك ایچندن کچه‌رك کلمك ایدی ، آنلرك بر درجه‌یه قدر اهمیتی اولمدیغنی خبر آلدی ایدك . اسکی زغره‌دن بر باشی بوزوق قاچمش. اهالیٔ محلیه‌دن اولان بو باشی بوزوق خبر ویردیکه : دشمن اسکی زغره‌ده‌در ، وَ دها پك کیرودن قوت جلب ایتمدی ؛ بلکه امدادی کلور ، همان یتیشك؛ مسلمانلری قتل ایدیورلر. دیدی ؛ دها پك چوق سوزسویلدی. رؤف پاشا نره‌ده ایسه کلور، وقت کچورمیه‌لم » دیه‌کیتدك.

رؤف پاشانی رادینه‌ده مامول ایدیور ایدم . کندیلری عسکرك نظامسزلغندن وَ ضعفندن بحث ایتدیکی حالده ، خودسرانه بویله بر حرکت ایتمسی عرومده خاطره‌مه کلمزایدی. حالبوکه تفنك جبخانه‌سی‌ده یوق‌ایمش. طوپ جبخانه‌سی‌ده یوق ایمش ، بوندن قطعیاً معلوماتم یوق ایدی .

رئیس پاشا — ایلروده بولنان دشمنك مقدارینی تحقیق بیوردیکزمی ؟

سلیمان پاشا — اوّل عرض ایتدم ، تحقیقاتم رؤف پاشانك ویردیکی معلومات اوزرینه‌در . برکون اوّل رؤف پاشا حضرتلریله برلشدك ، بازار کونی حرکت ایتدك ؛ بشقه بردن نصل معلومات آلورم ؟

رئیس پاشا — صول جناحده بلغار عصاتندن بشقه دشمن اولمیوب صاغ طرفده اولدیغنی بیلدیککز حالده ، صاغ جناحی آرایوب بولمق حربجه وَفنجه واجب دکلمیدر ؟

سلیمان پاشا — هیچ واجب دکلدر ؛ چونکه: صاغ جناحده بولنان دشمن یکی زغره‌ده ؛ بم بولندیغم موقع ایسه، اسکی‌زغره‌یه بربچق ساعت . اوکمده‌کی دشمنی ترك ایده‌مده بش آلتی ساعت مسافه‌ده بولنان دشمنی آرامغه نیچون کیده‌یم ؟ اوّلا یقینده‌کی دشمنی تپه‌لر، صکره اوزاقده‌کنه کیدرم

رئیس پاشا — قوتکزك کافی اولدیغنی کندیکز سویلیورسکز ؛ اکر اوکگزده‌کی دشمن چوق اوله‌یدی ، بونی اووقت سویلیه بیلور ایدیکز .

سلیمان پاشا — خیر، افندم ، اوکمده‌کی دشمنك مقداری بزجه مجهول؛ کفایتی دیدیکم ، عسکر قره طاغده محاربه کورمش ، آلیشمش ؛ ضابطاننه‌ده اعتمادم‌وار؛ کفایت بحثنده الك زیاده اعتمادم، بورأسیدر. عسکرمی تفریق‌ایدوبده بر مقدارینی یکی‌زغره‌یه یوللایه‌یم ، ایکیسنی‌ده ضعیف براقه‌یم، بوالبته غیرجائز ایدی : وَ مقتضای مصلحت‌ده اوّل امرده یقینده‌کی دشمنی تپه‌لیوب صکره اوزاقده‌کنه کیتمك ایدی .

رئیس پاشا — مادام‌که‌رؤف پاشا فرقه‌سی حرکت ایتدی ، وَطوپ‌سسلری ایشیدلدی ، بهمه‌حال اسکی زغره‌یه کیتمکه مجبور دکلسکز . بناءً علیه اول باول رؤف پاشا فرقه‌سنی آرایوب بولوب آندن صکره محاربه‌یه کیتمك ، فن حربجه برنجی درجه‌ده وظیفه‌در .

سلیمان پاشا — خیر، رؤف‌پاشاحضرتلری فرقه‌قوماندانیدر. بندن آلدقلری

امر موجبنجه محفوظ اولەرق خط حركتلرى اوزرنده بزه اتصال ايدەجكلر ايدى: انلر بزەاتصال كسب ايتمدكلرى حالده، وظيفەلرينى اجرا ايتمامش اولديلر. شمدى اسكى زغره ايله يكى زغره بيننده‌كى مساحهٔ سطحيه . بلكه اون آلتى ساعتدر ؛ بويله اولان بر محلده بن رؤف پاشايى قنعى اورمانده ، قنغى درەده ، قنغى تپەده آرايەيم ؟ بندەكزه بر آدم كوندرسەايدى ، فلان يردەيم صيقشدمديه، او وقت بوسؤال وارد اولورايدى . اوچ ساعت شوسه يولندن قطع ايتمشلر . ايتمەجكلر ايدى . بندەكزه اتصال كسب ايدەجكلر ايمش ؛ پك اعلا. ايلك كونى محاربه ايتمەمش ، آقشام اوستى طوپ محاربەسى ايتمش، اووقت دشمنى كورديكى حالده نيچون بزدن طرفه چكلمدى ؟ اووظيفەسنى ايفا ايتمەمش، بو هزيمتى، بو فنالقلرى دعوت ايتمش؛ بن كنديسنى اون بش ساعتلك مسافەده آرامق مسئوليتنده نيچون بولنەيم ؟

رئيس پاشا — بويله برقاچ طرفدن حركت ايتمش قوللرك ارتباطنك محافظەسى باش قوماندانه عائددر ؛ بونك ايچون او قوللرك آره يرلرينه سوارى مفرزەسى كوندرمك ، نه اوليور نه اولميور دائما تحقق و تجسس ايتدرمك، سزك وظيفەكزدر. معيتكزده بوقدرسوارى چركس وباشى بوزوق وارايدى. آنلر معرفتيله معلومات آلمق بورجكز ايدى .

سليمان پاشا — بيورديغكز كبى دكلدر ؛ برنقطەدن مناسب مسافه‌ايله‌حركت ايدن قوللر يكديكرينى محافظه ايدرلر . وجههٔ عزيمتلرى نرەسى ايسه اورايه كيدرلر. مثلا: رؤف پاشا حضرتلرى قره‌پيكارجوارندن وخلوصى پاشاچرپاندن قره پيكارەكلان طريقده برمناسب محلدن حركت ايتسەلر ايدى ، اووقت اتصال محافظه اولنورايدى . لكن بزم اتصالمز . هربريمز ايكى مختلف نقطەدن حركت ايدييورز ؛ نه قدر تقرب ايدرايسەك، اتصالمزى او وقت حاصل ايدەجكز . مستقل فرقه حالنده ايدك. ياقلاشورايسەك اتصال حاصل‌اولور؛ يوقسه اوزاقده ايكن نصل اولور ؟

رئيس پاشا — ينه محافظه اولور .

سليمان پاشا — نه ايله اولور ؟

رئيس پاشا — مفرزەلر چيقار ؛ بربرلرينه باعلامات معلومات ويرر .

سليمان پاشا — كوزل، افندم ؛ فقط مفرزەلر بحثنه كلندكده ، بو اتصال

پیاده نفریله حاصل اولمز . بنده‌کزك یانمده درت یوز زیبك سواریسی وار ایدی ؛ لکن (بقیه‌سی وار)

(دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك حزیرانك یکرمی بشنجی بازار کونی جریان ایدن محاکمه‌سنك ضبطی)

مابعد نومرو ٤

اسکی زغره‌یه کیدنجیه قدر اونی بیله بریرده کورمدم، هپسی طاغلمشلر، اورایه کیدنجه قدر کیمسه بولنمدی . یتمش قدرده چرکس وار ایدی ، یغما ایچون اطرافدن کلمشلر. یانمده سواری اوله‌رق نظامیه یوزاللی کشی وار ایدی، اوده پیشدارلق خدمتنده بولنیور ایدی. رؤف پاشانك معیتنده اوچ ایبك سواری وار ایدیسه‌ده بنده‌کزك یانمده یوق ایدی .

رئیس پاشا — مادامکه رؤف پاشانك یاننده بوقدر سواری وار ایمش . باش قوماندان بولندیغکز جهتله ، لزومی قدرینی آله‌رق ، بونلردن برمقدارینی دخی صول جناح فرقه‌سیله مرکز فرقه‌سی آره‌سنه قویه‌رق، ینه مرکزله ارتباط حاصل ایتمك ممکن اوله‌مزمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — برکره، بیوردیغکز کبی، آلتی ساعتلك مسافه‌دن ارتباط حاصل اولمز ایدی؛ ثانیاً ، رؤف پاشانك یاننده‌کی چرکس سواریلرینه کلنجه ، رادینه‌ده ملاقات ایتدیکمز وقت بو سواریلرك هیچ اولمزسه نصف نصفه تقسیمی ایچون کندیلرینه رجا ایتدم . قبول ایتدیلر؛ چرکس امراسنی چاغیردیلر؛ لکن بونلر جواباً : بریمز نره‌یه کیدرسه هپمز اورایه کیدرز. دیدیلر، آیرلمدیلر . و ایشتدیکمه کوره رؤف پاشانك محاربه‌سنده آنلرك ده چوغی طاغلمشلر . لکن صحیحمی ، غیر صحیحمی ، پك ایو بیله‌مم ، اویله ایشتدم . الحاصل ، بیوردیغکز کبی، بزده آلتی ساعتلك مسافه‌ده ارتباط حاصل ایده‌جك قدر سواری یوغیدی .

رئیس پاشا — واقعا بو آلتی ساعتلك مسافه حرکتکز آننده‌در ، لکن قوللر هدفه طوغری، یاقلاشدقجه البته کچوله‌جکدر ؛ و بالخصوص هدف حرکات ایله هر قولك اس الحرکاتی بیننده ذاتاً آلتی ساعت مسافه وار ؛ برنجی کونده اسکی زغره‌یه تقرب اولنه‌جغی بیان بیورلمسنه کوره ، برنجی کونی آقشامی و یا ایکنجی کونی صباحی ، مطلقا پك یقین بولنمق لازم کلور ایدی .

سلیمان پاشا — حق دولتکز وار ، افندم ، اکر رؤف پاشا بزه برساعت ایکی ساعت برده بولنمش اوله‌یدی ، کندیلریله اتصال حاصل ایده‌بیلور ایدك ؛ لکن کندیلری درت بش ساعت کیتمشلر . تعیین ایتدیکم خط حرکت اوزرنده بولنمامشلرکه . اتصال حاصل اولسون . شمدی بریسیله ایاصوفیه‌یه کیده‌جکز دیه مقاوله ایتسه‌ك ، او آدم قالقار بك اوغلنه کیدر ایسه، نصل اتصال حاصل اولور ؟

رئیس پاشا — رؤف پاشا فرقه‌سی تعیین بیوردیغکز خط اوزرنده ، یعنی شوسه‌دن کیتمیه‌رك ، ایچرو طرفه میل ایلیه‌رك کیتمشدر . اکر عربه‌جی کوینك جوارنده برلشمك اوزره ، کندوسنك تصویب ایدوبده سزك قبول ایتمدیککز یولدن حرکت ایتمش اولسه‌یدی ، بو مخاطره‌یه اوغرامز ایدی .

سلیمان پاشا — بنده‌کزك قبول ایتمدیکم نه‌دن معلوم ؟

رئیس پاشا — دشمنه ابتدا نره‌ده تصادف ایتدیکز ؟ وضعیت حربیه‌سی نه صورتله ، وَ قوهٔ موجوده‌سی نه مقدار تخمین بیورلمشیدی ؟

سلیمان پاشا — خریطه‌یه باقلدیغی حالده معلوم اولور؛ بردره وار، اودره‌یی کچدك ؛ (قویجاقلی) می دیرلر بر کوی وار ، او کوی جوارنده بر طاقم تپه‌لر فلانلر وار ، اوراده دشمنه تصادف ایتدك ؛ ابنیه وار ، آنلرك آره‌سنه تعبیه ایتدیکی عسکرلره تصادف ایتدك ؛ تخمیناً اسکی زغره‌یه بر ساعت مسافه‌ده ایدی .

رئیس پاشا — اردوی همایونك هجوم قوللرینك ترتیبی نه وجهله ایدی ؟

سلیمان پاشا — صاغ جناحده ایکنجی لوا ، صول جناحده اوچنجی لوا ، مرکزده دردنجی لوامز وار ایدی . دشمنك کلیتلوسی نره‌ده اولدیغی بزم ایچون پك بللی دکل ایدی ؛ چونکه اراضی مستوی ایسه‌ده بر درجه‌یه قدر عارضه‌لی وَ پك آغاجلق وَ بغچه‌لك اولدیغندن . اوزاقدن دشمنك قوتی نره‌ده اولدیغی آکلایه‌مدق ؛ آنك ایچون بو اوچ لوایی‌ده اسکی زغره‌یه بر درجه‌یه قدر یاقلاشدره‌رق ، یاقلاشانه قدر کافهٔ احتمالات اوزرینه حاضرلادم . دشمن زیاده ظهور ایدرایسه آکا کوره طورانمق اوزره ، احتیاط اوله‌رق بشنجی لوامزی براقشیدم . صکره، اوچنجی لوایی اسکی‌زغره‌نك صول جهتنه طوپلاشدردم . اوراده تپه‌لر وار ، اوتپه‌لری صاردرمق ایچون ، قزانلق یولنی

سد ایتسونلر دیه. اسکی زغره‌یه دردنجی لوانی جهه‌دن هجوم ایتدردم؛ ایکنجی لوانی صاغ جناحدن هجوم ایتدردم. دشمنك کلیتلوسی صاغ جناحده اولدیغی آکلاشلدیغی ایچون بشنجی لوادن بر قچ طابور صاغ جناحه اعانه ایتدك؛ دردنجی لوانك اوقدر دشمنی اولمدیغندن، اوده صاغ جناحه اعانه ایدرایدی.

رئیس پاشا — محاربه نه‌قدر مدت دوام ایتدی؟

سلیمان پاشا — بش ساعت قدر امتداد ایتدی. لکن اسکی زغره اوزرنده آلتی ساعت سوردی؛ بر ساعتنی هم محاربه ایتدك. هم ایلرولدك. روسیه‌لو مغلوب اولنجه‌یه قدر. نفس قصبه خارجنده محاربه بش ساعت سوردی.

رئیس پاشا — اسکی زغره‌یه نه وجهله کیرلدی؟

سلیمان پاشا — اسکی زغره‌یه جبهه‌دن تعرض ایدن، دردنجی‌لوا ایله بشنجی لوانك بر قاچ طابوری ایدی؛ بونلر جبهه‌دن تعرض ایتدیلر، وَ کیردیلر. لکن بلغارلر اطرافده‌کی کارکیر اولره، کلیسالره، مخزنلره، نه قدر تدافعه صالح یرلر وار ایسه هپسنه تحصن ایتمشلر ایدی؛ آنك ایچون اسکی زغره‌ده بز مسلمان محله‌سنه کیره بیلدك، چونکه عسکردن چوق ضایعات اولمغه باشلادی. بلغارلر، صاغ طرفده‌کی روسلرك مغلوبیتلرندن معلوماتدری اولمدیغی ایچون. ثبات ایتدیلر؛ مع مافیه بزده اطرافدن صاردق؛ آنك ایچون صالی کونی اسکی زغره استرداد اولنه‌مدی؛ یالکز اطرافنی محاصره ایتدك، بعض اسلام محله‌لرندن خارجه چیقدیلر؛ لکن بلغارلرك ید ضبطنده اولان مواقع بردن بره استرداد اولنه‌مز ایدی؛ تلفات ویرمیه‌رك، محاصره ایله اکتفا ایتدك.

رئیس پاشا — نه وقت کاملاً ضبط اولندی؟

سلیمان پاشا — ایرتسی کونی آقشامی کاملاً ضبط اولندی.

رئیس پاشا — او جوارده بولنان دشمنك مقدارینی آکلایه بیلدیکزمی؟

سلیمان پاشا — بنده‌کز اووقت اسکی زغره‌ده‌کی دشمنی کلیتلو تخمین ایتمدم؛ چونکه بز محاربه ایدرکن اغاجلقلر دشمنك مقدارینی لایقیله کورمکه مانع اولورلر ایدی. بنده‌کز اون ایکی طابور تخمین ایتدم، وَاویله‌ده یازمش ایدم. صکره، برفرقه تخمین ایده بیلدم، زیاده ایده‌مدم. اسکی زغره‌ده بزمله حرب ایدن روسیه‌لی بر فرقه ایدیسه‌ده، آندن ماعدا بش آلتی بیك وَ بلکه دها زیاده بلغار وار ایدی.

رئیس پاشا — دشمن اسکی زغره‌ده بوزولدقدن صکره قنغی جهتلره چکلدی ؟

سلیمان پاشا — آز قسمی قزانلق طرفنه ، قسم اعظمی یکی زغره طرفنه چکلدی .

رئیس پاشا — مقداری تقریباً نه‌قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — واه ، افندم ، بنده‌کز او وقت یوکسك بریرده دکل ایدم؛ آز قسمی قزانلق طرفنه ، قسم اعظمی‌ده یکی زغره طرفنه چکلدی . مقدار تعیین ایده‌مم . بنده‌کز جهه‌دن هجوم ایدن لوا ایله برابر ایدم . اوکمزده آغاچلر وار ایدی، آنك ایچون لایقیله تعیین ایده‌مم؛ وَمرکز قومانداده اوراسی ایدی.

رئیس پاشا — تحقیق بشقه تخمین بشقه ؛ مراد ، تحقیقدر ؛ بوده باش قوماندان وَارکان حربیه‌سی ، وَ خصوصیله محلنك اهالیسی معرفتیله اپا یله بیلور ایدی .

سلیمان پاشا — قزانلق طرفنه نه قدر قاچمش ، برو طرفه نه‌قدر قاچمش ، بونی او آره‌لق کیمدن تحقیق ایدرم ؟ ذات عالیکز قوماندان اولسه‌کز کیمدن تحقیق ایدرسکز ؟ بر واسطهٔ تحقیقیه بولکزده تسلیم ایده‌یم . دشمنك واسطهٔ تحقیقیه‌سی پك چوق ایدی ؛ برنجیسی بلغارلر ایدی . بز تحقیق ایچون هیچ بر بلغار بوله‌مدق بولدیغم بلغارلر پاره‌لریمی‌ده آلدیلر ، ینه روسیه‌یه کیتدیلر . صرب محاربه‌سنده‌ده ینه صرب طرفنه‌کیتدیلر. جانب دولتدن وقتیله اوتدارکده بولنلمی‌ایدی، اجنبیلردن فلاندن آدم بولنمی‌ایدی. مسلمانلر هول جان ایله هیچ بر طرفه کیتمیور ، خرستیانلر ذاتاً استقلال کسب ایده‌جکز دیه علیهمزده‌در ، بو صورتله بزم ایچون تحقیقاته امکان یوغیدی ؛ وَ کیم تحقیق ایتدم دیر ایسه آلداتور . روسیه محاربه‌سنده صحیحاً برشی تحقیق ایتمش قوماندان یوقدر .

رئیس پاشا — دشمنی تعقیب ایتدیکزمی؟ ایتدیکز ایسه، نه‌وجهله‌وَ نره‌لره قدر تعقیب ایتدیکز ؟

سلیمان پاشا — قزانلغه مأمور ایتدیکم اوچنجی‌لوا اسکی زغره ایله قزانلق آره‌سنده بولنان دربنده قدر تعقیب ایتدیلر .

رئیس پاشا — تعقیب ایدیلان دشمنك مقداری آکلاشلدیمی ؟

سلیمان پاشا — بش آلتی بیك کشی قارشومزدن قاچدیلر، دیو سویلدیلر ؛

لکن بنده‌کز بش آلتی بیك کشی اوجهته کیتدیکنی روایت صحیحه اوله‌رق سویلیه‌مم . واقعا اویولدن بریوك غلبه‌لك کچرکن بنده‌کزده کوردم . حتی طوپرله دوکیور ایدك . بویله شیئك مقدار صحیحی تعیین اولنه‌مز ؛ بش آلتی بیك قدر اوطرفدن فرار ایتدی .

رئیس پاشا — محاربه‌دن صکره قوتکز نه‌قدره بالغ اولدی ؟

سلیمان پاشا — اسکی زغره‌ده بولندیغمز مدتجه‌می، افندم ؟

رئیس پاشا — اوت، افندم .

سلیمان پاشا — قرق یدی طابور اولدی .

رئیس پاشا — اخیراً استانبولدن کوندریلان اون آلتی طابورده داخلمی ؟

سلیمان پاشا — بزم اردومزه اون آلتی طابور کلدی ؛ مواقع متفرقه دن بر قاچ طابور کوندرلمش ایدی . اون آلتی طابور نه وقت کوندرلمش ؟

رئیس پاشا — شاکر پاشا قومانداسیله استانبولدن وَ مواقع متفرقه‌دن کوندرلمشیدی .

سلیمان پاشا — اویکی زغره‌یه کلدکدن صکره، بزاسکی زغره‌ده بولندیغمز وقت دکل .

رئیس پاشا — اسکی زغره ده ایکن نه قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — قرق یدی طابور ایدك، طابور حسابیله . موجود اعتباریله یکرمی بیك کشی یوق ایدی .

رئیس پاشا — شبقه‌نك اسکی زغره‌یه بعد مسافه‌سی نه قدردر ؟

سلیمان پاشا — سکزساعتدن زیاده‌در؛ قزانلغه سکزساعت ، ایکی ساعتده شبقه‌یه ، اون ساعت . معلوم دولتکز: کیمی بر ساعتی قیصه اعتبار ایدر، کیمی اوزون؛ بزم ساعتمز تقریبیدر ؛ بز ، عسکرك حرکتنی بیلورز .

رئیس پاشا — مظفریتکزدن صکره اصل پلانکز نه ایدی ؟

سلیمان پاشا — اکر رؤف پاشا یکی زغره‌یی براقمامش اولسه‌یدی ، یعنی زغره الزده بولنه‌یدی . طوغریدن طوغری‌یه قزانلغه وَ اورادن شبقه‌یه کیتمك ایدی ؛ ذاتاً استانبولده اویله یازدق .

رئیس پاشا — صکره نه یاپدیکز ؟

سلیمان پاشا — رؤف پاشانك هزیمتی خبریله ، یکی زغره‌یه یکرمی بیك

دشمن کلدیکی خبرینی آلدق . بو ایکی خبر، طبیعتیله خط رجعتمزك مخاطره‌سی مطالعه‌سنی ، اورته‌یه قویدیغندن . یکی زغره‌یی استرداد ایتمکه مجبور اولدق ؛ آنك ایچون یکی زغره اوزرینه حرکت ایتدك .

رئیس پاشا — استانبولدن کوندریلان اون آلتی طابور قنغی تاریخده کوندرلمشدر ؟

سلیمان پاشا — استانبولدن کلان طابورلر یکی زغره‌یه یکرمی بیك دشمن کلمسی خبری، اوزرینه‌در ؛ قره پیکار قوماندانلغندن مقام سر عسکری یه خبر ویرلمش ، آندن صکره بو طابورلر سوق اولنمش ؛ شاکر پاشایی قوماندان ایتدك دیه ، ذاتاً مقامدن کلمش تلغرافلرده واردر . ۱۷ تموز تاریخیله مقام سر عسکری‌یه ، یکرمی بیك کیشی یکی زغره‌یه کیرمش ، دیه بیلدیرلمش .

رئیس پاشا — بو بشقه‌در ، خائن بوغازنده ایکن یازلمش .

سلیمان پاشا — خیر ، افندم ، بنده‌کز اون یدی تموز تاریخیله مقام سر - عسکری‌یه موسی بك یازمش دییورم . بز خائن بوغازنده ایکن ، یکرمی بیك مسقوف کلیور ، دیو شاکر پاشا بیلدرمش ایدی ، موسی بك دکل . او آیری، بو آیری مسئله . بز اسکی زغره‌ده ایکن . یکرمی بیك موسقوفلی یکی زغره‌یی ضبط ایتدی ، دیه بر کیجه‌ده ایکی ژورنال کلدی ؛ اشته ژورناللر . . . یکی زغره‌یه یکرمی بیك موسقوف کلمش ؛ برفرقه‌ده بزم اوکمزده اسکی زغره‌ده ایدی؛ رؤف پاشا بوزولمش ؛ بن نصل شبقه‌یه کیدرم ؟ آرقه‌مزی بوش براقمق ممکن اولورمی ؟ بلکه بواوراق طبع اولنمامش، مساعده بیوررسه‌کز اوقونسون.

[۱۸ تموز سنه ۹۳ تاریخیله بر ژورنال اوقنور]

ژورنالك صورتی

حضور سامیٔ مشیر افخمی‌یه

رؤف پاشانك حرکتندن صکره ، بوکون ساعت درتده ، یکرمی بیکدن متجاوز روسیه‌لی یکی زغره اوزرینه هجوم وَ ضبط ایتدیکی اورادن کلان یدی نفر چرکسله بر ملازمك افاده‌سندن آکلاشلدیغی کبی . استاسیوندن قورتیلوب بورایه کلان بر ایکی مأمورك افاده‌سندن آکلاشلمش . وَ روسیه‌لی

بو طرفه طوغری کیدجکی مأمول وَ افاده‌لرندن آکلاشلمغله آرتق رأی و اراده حضرت من‌الهالامرکدر . فی ۱۸ تموز سنه ۹۳

اشبو وقوعاتی یلدیز قصر همایوننده بولنان سر عسکر پاشا حضرتلرینه عرض ایتدم . سبب عرض دخی ، بوکون بنده‌کزی تلغرافخانه‌یه جلب ایله ، خاکپایکزی دفعاتله سؤال ایلدیکندن . وَ هر نه وقوعات اولور ایسه همان دقیقه‌سنده عرض و بیان ایتمك اوزره اراده بیوردیغندن ، مجبوراً مشار الیه حضرتلرینه عرض کیفیت ایتدم . اولبابده فرمان حضرت من‌الهالامرکدر . سایهٔ شاهانه‌ده تلاش ایده‌جك قدر بوقسه‌ده تدابیر حسنه‌ده بولنمق اوزره ادرنه‌دن مقدار کافی عسکر ایستدم ، افندمز .

۳۰ دقیقه ۱ ساعت کیجه قائممقام

موسی کاظم

رئیس پاشا — بو خبری آلدیغکزده نه تدبیر اجرا بیورلدی ؟

سلیمان پاشا — اشته اون سکز تموز تاریخنده ژورنال یازلمش . بنده‌کزه بو خبر ، اون طقوز تموزنده واصل اولور . بونك اوزرینه یکی زغره‌یه کیتمك جهتنی دوشوندك ، بشقه چاره یوغیدی . بو اثناده رؤف پاشانك بوزولدیغی خبرنی‌ده آلدق . بو ایکی خبر اوزرینه یکی زغره‌یه کیتمکه مجبور اولدق . استانبولدن کوندریلان اون آلتی طابور اشته بو خبر اوزرینه‌در .

رئیس پاشا — یکی زغره‌یه نه وقت حرکت بیوردیکز ؟

سلیمان پاشا — اسکی زغره‌دن حرکت ایدیشمز یکرمی ایکی تموزده ایدی . یکرمی اوچنده دالبوقا ، یاخود بوکلك ، قریه‌سنه کلدك . یکرمی دردنده یکی زغره‌یه واصل اولدق .

رئیس پاشا — رؤف پاشانك نره‌ده اولدیغنه‌دائر نره‌ده ایکن خبر آلدیکز ؟

سلیمان پاشا — اسکی زغره‌ده یکن خبر آلدق .

رئیس پاشا — کیمك واسطه‌سیله خبر آلدیکز ؟

سلیمان پاشا — اول امرده رؤف پاشانك بوزولدیغنی بز اسکی زغره‌یی استرداد ایتدیکمز کیجه‌ده خبر آلدق ، اسئلهٔ ابتدائیه جوابنده عرض ایتمشیدم : بر چرکس کلدی ، « رؤف پاشا ساعت آلتیده بوزولدی . کیتدی » ، دیدی ؛

لكن اعتماد ایده‌مدك . او طرف خلقندن بر قچ باشی بوزوق اوراده ایكن كورمشلر ، ینه اینانمامشیدق . صكره ، قره‌پیكاردن ضبطیه‌لر كلدی ، آنلر سویلدی .

رئیس پاشا — اسكی زغره‌یه هجوم اولندیغی كون رؤف پاشا چورانده بولندی ؛ چوران اسكی زغره‌یه پك یقین بولندیغندن. اورالره كشف قوللری كوندریله‌رك تحقیق ایتدیرلدیمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بزم اسكی زغره‌ده اولان محاربه‌مز، ساعت یدی سكز آره‌سنده ختام بولدی. عسكر آلتی ساعت محاربه ایتدی، بر ایكی ساعتلك یول كیتدی. ذاتاً كشفه كوندرمكه سواریمز یوق . مع مافیه بز اسكی زغره‌یی ضبط ایله طابورلر یرلرینی بولوب اولدقجه بر مدت انتظامه تشبث، وَ شهیدلر وَ یاره‌لیلر آیریله‌رق حسن حال حاصل ایدیلنجه‌یه قدر ، دشمن فرقه‌سی‌ده اوزاقدن كورندی. پیاده عسكری كوندرمكه حال مساعد دكل ایدی ؛ بزم ایچون دشمنك حالی ، موقعی ، جهاتی مجهول ایدی ؛ بونك ایچون اسكی زغره‌نك ایكی ساعت خارجنه عسكر كوندرمك اوله‌مز ایدی .

رئیس پاشا — رؤف پاشانك فرقه‌سندن خبر آلدق بیوردیكز ایدی . نره‌ده بوزولدیغنی خبر آلدیكزمی ؟

سلیمان پاشا — اوت، افندم، كیجه خبر آلدق. حتی رؤف پاشا حضرتلری طرفندن حاجی‌بك اسمنده برچركس كلدی ؛ غالبا بو آدمی ایركن كوندرمش. فقط او كیج كلدی ؛ صكره‌دن اویله ایشتدم . بنده‌كز اسكی زغره‌نك قزانلق طرفنده بر صرت اوزرنده ایدم ، بو چركس كلوب « رؤف پاشا شو اورمان ایچنده محصوردر » دیدی . بنده‌كز بو چركسی اوزاقدن كوردیكم كبی . تلاش ایله ، رؤف پاشانك نره‌ده بولندیغنی سؤال ایتدم ، چونكه رادینه‌ده رؤف پاشا ایله برلشدیكمز زمان یاننده ایدی، كندیسنه منسوب برآدم اولدیغی آكلامشیدم ، هرشیئی آكا سویلر ایدی . چركس، بنده‌كزه : « شوراده بر اورمان ایچنده محصوردر ، آمان امداد یتشدرك » دیدی . یانمده یاور یوسف بك وار ایدی ، یاورله او جهته الك یقین اولان خلوصی پاشایه بر تذكره یازدم، كوندردم : « شمدی بو چركسله برابر لوایی آل . رؤف پاشا حضرتلرینك امدادینه یتش » دیدم . بنده‌كز قزانلق طرفنده ایدم ، اونلر اسكی زغره‌نك

اوبر طرفنده ایدیلر ، اورایه وارنجه‌یه قدر بر ساعت سورر . یاورله چرکس کیدنجه‌یه قدر آقشام دخی تقرب ایدر . خلوصی پاشا چرکسه دیرکه : « هایدی کیده‌لم »؛ چرکس، « بنم حیوانم یورغوندر بن کیده‌مم » دیر؛ خلوصی پاشا دخی « بن کیده‌مده نره‌ده بوله‌یم ؟ اورمانی بیلمم ، وکیجه اولدیغی ایچون ده هیچ کورمز » دیر. او آره‌لق چرکس غیب اولور . خلوصی پاشا تحیرده قالور، بنده‌کزه بر تذکره یازار : « چرکسه ، رؤف پاشا قنغی اورمانده‌در ، دیه سؤال ایتدم ؛ بن صباحلین ساعت درتده شوراده بر اورمانده براقدم ، شمدی بیلمم نره‌ده‌در، دیدی؛ واو اثناده‌ده غیب اولدی. عسکری حاضرلادم، لکن اورته‌لق کیجه؛ بیلورسکزکه روسیه قارشومزده ، نره‌یه کیده‌یم ؟ » دیه‌رك بنده‌کزدن استیذان ایدر . اورته‌لق قرارمش ایدی ، ایش مجهول ایدی ، قلاغوز یوق. نه‌امر ویرمك لازم ایدی ؟ « چرکسی آرایك بولك : اکر بوله‌مز ایسه‌کز، شفق سوکونجه‌یه قدر منتظر اولك ؛ او وقت رؤف پاشانك نره‌ده بولندیغنی کشف ایده‌لم . محصور ایسه ، طبیعی اوزاقدن آکلاشیلور؛ دشمنك کورینه‌جکی طرفه کیت » دیدك؛ وعلی السحر کشف قوللری ده کوندردك . رؤف پاشانك بوزولدیغی کیجه ایشتدکسه‌ده اعتماد ایتمدك . کوندردیکم کشف قولی رؤف پاشایی بوله‌مامش، عودت ایتدی . یالکز بوزیلان عسکرك براقدیغی شهیدلری واشیالرینی کوردیلر . آکلاشلدی‌که : رؤف پاشا بوزولمش ؛ کندیسی‌ده قره پیکاره چکلمش ، دیه خبرآلدق؛ ایکی معلومات بربرینی تأیید ایتدی . قره پیکاردن دخی ضبطیه‌لر کلوب سویلدیلر . آرتق ایش بسبتون میدانه چیقدی .

رئیس پاشا — یکی زغره‌ده کلیتلی دشمن بولندیغنی ذات عالیکز بشقه‌جه تحقیق بیوردیکزمی ؟

سلیمان پاشا — یکی زغره ایله بزم آره‌مزده بر دشمن فرقه‌سی وار ایدی، اوحالده نصل تحقیق ایده‌جك ایدك ؟ دشمن فرقه‌سی آره‌سندن کچوب نره‌دن تحقیق ایده بیلورز ؟

رئیس پاشا — قره پیکارده برمفرزه بولندیغندن او واسطه ایله اوله‌مزمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — قره پیکار نره‌ده ، یکی زغره نره‌ده‌در ؟ قره پیکاردن

یکی زغره‌یه وَ اورادن ینه او طریق ایله بزه کلنجه‌یه قدر اوچ کون کچر . حال بوکه اوچ کون بکله‌یه‌جکمه کندم قالقار اورایه کیدرم . اورادن بکسماد وَ جبخانه آله‌جق ایدك ؛ دیمك که : بالطبع یکی زغره‌یه کیدوب ، هم دشمنی دفع ایده‌جك ایدك ، همده اسکله‌مز آنبارمز اوراسی اوله‌جق ایدی . آدم کیدوب کلنجه‌یه قدر ، آره‌دن اوچ درت کون کچر ، بزده آج قالورز .

رئیس پاشا — اسکی زغره‌ده ذخیره بولدیکزمی ؟

سلیمان پاشا — خیر ، بولمدی . بولونه‌بدی البته خبر ویررلرایدی ، حال بوکه خبر ویرن اولمدی ؛ مملکتك محافظه‌سنه مأمور ایتدیکم لوا پاشا اویله معلومات ویرمدی .

رئیس پاشا — یکی زغره‌یه نه وجهله حرکت بیوردیکز ؟

سلیمان پاشا — (دالبوقه) کوبی طریقیله وَ آلتی لوا ایله حرکت ایتدك ، چونکه خلوصی پاشانك دخی بش طابوری وار ایدی .

رئیس پاشا — مواصلتکزده دشمن بولدیکزمی ؟

سلیمان پاشا — یکی زغره‌یه مواصلتمزده بلغارلر بولدق . دشمن قره‌جه طاغك صرتنه چیقمش ایدی ، وَ اورادن قره‌جه طاغك وَ طونجه‌نك اوته طرفنه شمش .

رئیس پاشا — مواصلتکزده دشمنك قوتنی تحقیق بیوردیکزمی ؟

— سلیمان پاشا ایکی اوچ فرقه دیدیلر . هم تحقیق نه ایله اولور؟ مسلمان یوق‌که ، هپسی چکلمش ؛ بلغارلر ایسه ، اللرنده سلاح ، بزه قارشو قورشون آتیورلر . کیمدن تحقیق ایده‌یم؟ یالکز برقاچ اسیر طوتلمش ایدی . آنلرك رواتی صحیح ایسه ، یا ایکی وَ یاخود اوچ فرقه ایدی . شوقدر وارکه اکثریسی . بالقان اتکمده خائن بوغازی طرفنده . طوپلانمشیدی . بن ایکی فرقه‌دن زیاده کورمدم .

رئیس پاشا — یکی زغره‌یه حرکتکزده اسکی زغره‌ده مفرز بر فرقه براقلدیمی ؟

سلیمان پاشا — خیر ، براقمدم . ذاتاً اهالی هجرت ایتمکی طلب ایتدی . وَ دشمن یکی زغره‌یه هجوم ایتمش رواتی اوزرینه ، عسکر تفریق ایتمك ایسته‌مدم . هم — برلوا ، یاخود اوچ درت طابور ، براقورسه‌م ، بشقه طرفدن

دشمن کلور ازر — مطالعه‌سی قوتمی تقسیمه مساعد اولمدی . او قوتله یکی زغره‌یه کیتدم .

رئیس پاشا — دشمنك اسکی زغره‌ده بوزولدیغی زمان، پلونه‌ده دخی عثمان پاشا حضرتلری اوزرینه بربری متعاقب وقوع بولان مهاجماتدن دشمن اردولری فنا حالده هزیمت و پریشانی‌یه اوغرامرندن ناشی هربری برطرفه صاووشمشلر، حتی (قارتیه‌ ژه‌نراللری) طرنویده بولندیغی حالده درحال بله‌یه نقل ایدلمش . وقوماندانلری جلب و جمع عسکره مشغول بولنمش ایکن ، ممکنمیدرکه . بیوردیغکز کبی ، روسیه‌لولرك یکی زغره جهتلرنده ده اون ویا یکرمی بیك عسکری بولنسون ؟

سلیمان پاشا — بیوردیغکز شیئك صحتی حالا جای اشتباهدر . ایکنجی درجه‌ده بنده‌کز ایچون بتون بتون مجهول ایدی . بنده‌کز اسکی زغره‌دن یکی زغره‌یه حرکت ایدرکن ، نه عثمان پاشانك دشمنی بوزدیغنی، ونه‌ده روسیه‌لولرك (قارتیه ژه‌نرالی) طرنویدن حرکت ایتدیکنی خبر آلمشیدم .

رئیس پاشا — دشمنك بوزولدیغنی مقام سرعسکری خبر ویرمدیمی ؟

سلیمان پاشا — عثمان پاشا طرفندن پلونه‌ده دشمنك بوزولدیغنی یکی زغره‌یه کلدکدن صکره خبر آلدم .

رئیس پاشا — پك اعلا ، یکی زغره‌ده بومعلوماتی آلدقدن صکره اوکزده زیاده دشمن وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بز یکی زغره‌ده ایکن . خائن بوغازی اوکنده بیوك بالقان آره‌سنده ایکی فرقه قدر وار ایدی ، بلکه‌ده دها زیاده ایدی ، بنده‌کز بویله تخمین ایدییورم .

رئیس پاشا — اولوقت سزك معیتکزده قرق بوقدر طابور وار ایدی .

سلیمان پاشا — یوق ایدی ، ولو اولسون بوندن مرادکز نه‌در ؟

رئیس پاشا — تحقیقاتکزك درجه‌سنی آکلامقدر .

سلیمان پاشا — بنده‌کز ایکی فرقه قدر عسکر کوردم ، لکن درت فرقه‌ده اوله‌بیلور . نه بیله‌یم ؟ بلکه کوزم آلدانمشدر . ازکان حرب غالب بکی کشفه بوللادم ؛ قوه‌جه طاغ اوزرندن . خائن بوغازینه ایکی اوچ ساعت قاله (آطه‌لی) قریه‌سنه کوندردم . بر درجه‌یه قدر کشف ایتدی ؛ حتی کندیسنی بر قاچ

روسیه سـواریسی قووالادی . حاصلی، اوتوز، اوتوز بش طـابور قدر وار ایدی . بنده‌کزك تخمینم بوقدر در. مع مافیه لایقیله کوریله‌مز؛ چونکه : یرك اقتضاسی، عارضه‌لی وَ کیرینتیلی ایدی .

رئیس پاشا — یکی زغره‌یه کیرلدیکی وقت محاربه اولدیمی ؟

سلیمان پاشا — عرض ایتدم پا ! بر آز قازاق وَ بلغارلر، سواری پیشدارمزله چارپشدیلر . پیاده غوغا ایتمدی .

رئیس پاشا — اکر بیوردیغکز کبی یکی زغره ده دشمنك ایکی فرقه‌سی اوله‌یدی ، او موقعی ترك ایتمیوب ثبات ایله محاربه‌یه دعوت ایدر ایدی .

سلیمان پاشا — استحکام یاپلمامش بریری نصل مدافعه ایده‌جك ایدی ؟

رئیس پاشا — ایدرپا ، میدانده اولیورده، قصبه وَکویده نه ایچون اولمز؟

سلیمان پاشا — اکر کندیسی محـاربه‌یه کوونه‌یدی ، اوتوز اوتوز بش طابورلق بر اردویی کیرو چکمز ایدی. خائن بوغازنده استحکاماتی وار ایدی ، فوق‌العاده متین ومسـتحکم ایدی . یعنی بز شمدی‌یه قدر اونك کبی استحکام یاپه‌مدق ، اورایه کیرنلر کوردی ، اوراده دخی طوره‌مدی ؛ فقط سببنی بیلمم ، بلکه مرکز سلطنت بیلور ، بن قوماندا ایتدیکم دائره داخلنی بیلورم .

رئیس پاشا — یکی زغره‌یه کیرلدیکی وقت دشمنله محاربه اولمقسزین چکلمش کیتمش ؛ اوصره‌ده معیتکزده بولنان اردودن بر مناسـب قوتك تفریقی ایله ، سریعاً وَعاجلاً شبقه‌یه کوندرلمسی ممکن دکلمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — افندم ، خائن بوغازنده حریفك فرقه‌لری طورورکن شبقه‌یه بش آلتی بیك کشی کوندره‌یمده قربان‌می ایده‌یم ؟

رئیس پاشا — شبقه‌ده کیم وار ایدی ؟

سلیمان پاشا — دشمن وارایدی؛ شبقه کبی بالقانك مفتاحی اولان برنقطه‌یی روسلر خلی براقمازلر، وَ براقدقلری دخی تحقق ایتدی . قزانلقدن فرار ایدن مسلمانلرك تصدیقله‌ده ثابتدر .

رئیس پاشا — اجرا اولنان تحقیقاته ، علی‌الخصوص بوکره روسـیه‌لولرك افاده‌لرینه کوره . یکی زغره وَ اسکی زغره‌نك ضبطیله . پلونه‌ده دخی عثمان پاشا حضرتلرینك قزاندقلری مظفریت اوزرینه ، دشـمنك هرطرفجه هزیمتندن شبقه جهتنده بر نفر روسیه‌لو قالمدیغی آکلاشلمشدر ...

سلیمان پاشا — بز اسکی زغره محاربه‌سنی ایدرکن می ؟

رئیس پاشا — اسکی زغره محاربه‌سی اولوب دشمن بوزولدقدن صکره، یعنی ذات عالیکزك وعثمان پاشا حضرتلرینك قزاندقلری مظفریتلردن صکره ، بالقانك بری جهتنده نه‌قدر روسیه‌لی وارایسه جمله‌سی سیر سریع ایله کیرویه چکلمشدر. وبونك اوزرینه شبقه بالقانی بوغازنده هیچ روسیه عسکری یوقمش .

سلیمان پاشا — بنده‌کز اووقت بو یولده بر معلومات آلمدم . آنك ایچون بو معلوماته ایناندم ؟ (مابعدی وار)

(دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك یکرمی بشنجی بازار کونی جریان ایدن ایکنجی محاکمه‌سنك ضبطی) مابعد

نومرو ٥

سلیمان پاشا نك بقیهٔ افاده‌سی

علی الخصوص روسلره هیچ ایناندم ، چونکه بنده‌کزه بر درجه‌یه قدر دشمندرلر . اسکی زغره‌ده ایکن دشمنی وار بیلدیکم ایچون قزانلغه‌قدر کشف قولی کوندردم .

رئیس پاشا — برفرقه کوندرلمش اوله‌یدی نه اولور ایدی ؟

سلیمان پاشا — نره‌دن کوندره‌یم ؟

رئیس پاشا — یکی زغره‌دن .

سلیمان پاشا — دشمنك خاین بوغازنده اولدیغنی یکی زغره‌دن کوره‌یورم؛ شبقه‌یه کوندرمك ایچون خاین بوغازندن کچمك لازم کلور : بو، نصل اولور؟

رئیس پاشا — بشقه یردن کچیله‌مزمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — کچیلور ؛ اسکی زغره‌یه، و اورادن قزانلغه ، و اورادن‌ده شبقه‌یه کیدیلور ؛ اما بویله اون آلتی ساعتلك بر یوله بش آلتی بیك کشی نصل کوندره‌یم ؟ حالبوکه بوسوق دخی ظن اوزرینه اوله‌جق . .

رئیس پاشا — اولا تحقیق ایتدکدن صکره برفرقه کوندره‌بیلیرکز ...

سلیمان پاشا — دشمن وار دیه تحقیق ایتدم ؛ تکرار یکی زغره‌یه کلدکدن صکره شبقه‌یه اوقدر مسافه‌یه فرقه کوندره‌جکم یرده کندم حرکت ایدرم ، و صکره‌ده حرکت ایتدم یا ..

رئیس پاشا — اوت، خائن بوغازینه هجوم اولندقدن صکره شبقه‌یه کیدلدی.

سلیمان پاشا — اوت ، یولی بویله .

رئیس پاشا — اسکی زغره‌ده ایکن دشمنك یکرمی بیك قدر اولدیغی خبر آلنمسی اوزرینه ، یکی زغره‌یه حرکت بیورلمشیدی ؛ آکلاشلدی که دشمن یوق ؛ او حالده معیتکزده‌کی عسکرك بر قسم کلیسنی وَیا بر فرقه عسکری تکرار اسکی زغره‌یه اعاده ایله ، قزانلق اوزرندن حرکت سریعه ایله شبقه‌یه کوندرلك ، اوراسی ضبط اولنه‌مزمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — واه ، افندم ، اوقدر جسور دکل ایدم؛ دشمنك احوالنی بیلمکسزین آلتی یدی بیك کشی آییروب اون سکز ساعت ایلرویه ، یعنی شبقه‌یه کوندره‌مده ، صکره نیچون اون سکز ساعتلك یوله کوندردك دیه مسئول اوله‌یم ؟ بویله برشیئی درعهده ایتمکی خاطریمه کتوره‌مز ایدم . . .

رئیس پاشا — بونلرك هپسی سزك دوشنه‌جککز شیلر . .

سلیمان پاشا — اوت هپسی بنم بیله‌جکم شی ایدی اما ، آخره اولنه‌جق سوألدن بیله بالوکاله بن مسئول اولیورم . . .

رئیس پاشا — شبقه‌ده دشمنك بولندیغنی تحقیق ایتدیکز . مقداری نه ایمش ؟

سلیمان پاشا — کلان باشی بوزوقلر ، دشمن شبقه‌ده ، دیدیلر . مکمل تحقیقات ایسه . زمانك مساعده‌سیله اولور . ایکی کون ایچنده قابل اوله‌مز . جاسوسلر اولملی ؛ جاسوسلر یاعسکر ، وَیاخود عسکرلکی بیلور آدم اولملی. ذاتا مدت مدیده بریرده بولنمیورزکه . تحقیقات مکمله اجرا اولنسون . کلان باشی بوزوقلرك دشمن شبقه‌ده‌در دیدکلرینی ، اوراده بولنان امرانك کافه‌سی ایشتدیلر؛ بوکیزلی برشی دکل، اکر دشمن شبقه‌ده دکل دیو بیلمش ایدیسه‌م. هر جهتله مماتبه‌یه قائم . بنده‌کز قواعد حربیه‌نك خارجنده اوله‌رق ، اون سکز ساعتلك بریره ، بش آلتی بیك کشی‌یی قوتمدن آییروب کوندرمکه . هیچ بر وقت جسارت ایده‌مم .

رئیس پاشا — ایشته کشف قولی چیقاردیکزیا . . .

سلیمان پاشا — قزانلغه کوندردم. لکن اوته یاکه کوندرمك ، او فرقه‌نك محوینه رضا کوسترمك دیمکدر .

رئیس پاشا — قزانلغه کیدن بو کشف قولی دشمنی بوله بیلدیمی ؟

سلیمان پاشا — بر طاقم بلغار طابورلرینه تصادف ایتمشلر . دشمن آنلری اردونك پیشداری ظن ایتمش . بزمکیلر ایلرویه کیده‌مزلر ایدی؛ زیرا، بن آنلری قزانلغه کوندردیکم وقت کشف ایچون کوندردم؛ هم‌ده « بولدیغکز مسلمانلری قورتارك ، اکر بوله‌مزسه‌کز ، کشف ایدك کلیك » دیدم . آنلرده کیتدیلر ، دشمنك قزانلقدن چکیلوب شبقه‌یه کیتدیکنی خبر آلدیلر .

رئیس پاشا — شبقه‌یه برفرقه عسکر ترتیب ایدوب کوندرلمش اولسه ایدی، کیده بیلدیکی قدر اولسون کیدر ایدی .

سلیمان پاشا — افندم، موجودیمز حسابیله‌ده بحث بیوریکز: موجودیمزی یکرمی بیك کشی فرض ایدر ایسه‌ك، عسکر دینه‌جك عسکر، آنجق اون ایکی بیك کشیدن عبارتدر . آنلری کوندردیکم حالده قصور قالانك کیمی مستحفظ کیمی رؤف پاشا حضرتلریله بوزیلان بیلغین عسکردر. استانبولدن کوندریلان عسکرده عجمی وَ مستحفظ اولدقلرندن دها تفنك آتمه‌سنی بیلمیورلر ؛ کوندر دکلری عسکر دکل ، خلق ! انکلیزلرله فرانسزلرك اوتوز بیك عسکری چینلیلرك بر ملیون عسکرینه غلبه ایتدیلر . نصل ایتدیلر ؟ عسکرله . الده عسکر اولمدقدن صکره ، خلق ایله غوغا اولماز .

رئیس پاشا — ایو قوللاندقدن صوکره خلق ایله‌ده ایو غوغا اولور .

سلیمان پاشا — خلق ایو قوللانیله‌ماز ؛ باشی بوزوق محاربه‌لری زمانی کچدی ، صددمزدن چیقمیه‌لم .

رئیس پاشا — معیتکزده بولنان عسکر اوچنجی اردونك غیور وَجسور وَمعلم، انك کزیده عسکری ایدی ؛ قره طاغده‌ده بوقدر ایش آنلرله کورلمدیمی ؟

سلیمان پاشا — اوت، بوبابده حقکز وار . اوراق رسمیه آراشدریلور ایسه بولنور: بن هرسکه کیتمه‌دن اول . مختار پاشا حضرتلرینك، — بوعسکر دکشدرلمدکدن صکره محاربه اولنه‌ماز — دیه اوراقی وارکه، بوعسکر فوق‌العاده بیلغنلقله اشتهار ایتمشیدی. هرنه‌قدر مدعیٔعمومی طرفندن معهود اتهامنامه ایله فوق‌العاده تحقیر و تزذیل اولنمش ایسه‌ده ، ده‌مینجك بیوردیغکز عسکرك معلملکی . جسورلغی . غیورلغی بنده‌کزك تربیه‌مله وجوده کلمشدر . لکن کوندره‌مدیکمك اسبابنی مقدما عرض ایتدم .

رئیس پاشا — فرض ایده‌لم‌که، بیوردیغکز کبی، شبقه‌ده عسکر اولویده .

کیدیلوب اوراسنك طوتلسی قابل اولمسون . . . قزانلقده دشمن عسکرینك بولنمدیغی کوریلنجه ، نیچون اوراده بر مفرزه براقلمدی ؟

سلیمان پاشا — اووه‌نك اورته برنده اولان بر مملکتده نصل مفرزه براقه بیلورم ؟ ذاتاً یکی زغره‌یه اوتورمغه کیتمدم ، ارزاق و جبخانه آلوب حرکت ایده‌جك ایدك .

رئیس پاشا — قزانلقده قتل عام اولمش .

سلیمان پاشا — خیر ، قزانلقده قتل عام اولمدی .

رئیس پاشا — کویلرده اولدی‌یا ، او دیمك .

سلیمان پاشا — او دیمك دکل ؛ قزانلق کویلری قزانلغه یکرمی درت ساعتلك مسافه‌در .

رئیس پاشا — قزانلغه بر فرقه عسکر کوندریله ایدی ، طوره بیلور ایسه طورر ؛ طوره‌مز ایسه ، صاغنده صولنده البته موقع عسکری اتخاذ اوله‌جق بر محل بولوب قاله بیلور ایدی . . .

سلیمان پاشا — بولنه‌ماز ایدی ؛ شبقه الده اولمدقدن صکره ، قزانلقده اوطوریله‌ماز . ایلرویه کوندرمك ماده‌سی ایسه ، هیچ بر وقت بر قوماندان ، عسکرك برقسمنی اون‌درت ساعت اوته‌یه کوندروبده کندینی تهلکه‌ده‌براقورمی؟ کوندرمش اولسه‌م مسئول اولمقلغم لازم کلورکن ، کوندرمدیکم حالده مسئول اولیورم . . .

رئیس پاشا — فرض ایده‌لم که شبقه‌یه و قزانلغه عسکر کوندرلمك ممکن اولمسون . . یکی زغره‌ده نه‌قدر مدت اکلندی ، و نه ایله مشغول اولندی ؟

سلیمان پاشا — یکرمی اوچ تموزدن یکرمی طقوز تموزینه قدر یکی زغره‌ده اکلندك ؛ بو مدت ایچنده ارزاقزی اکمال و وسائط نقلیه‌مزی تدارك ایتدك ؛ چونکه بزم وسائط نقلیه‌مز ، او طرفك جوارنده‌کی کویلولردن طوپلانمش عربه‌لردن عبارت ایدی . او عربه‌لرك برقسمی یاره‌لولر ایله ، برقسمی چولوق چوجق ایله کیتدی . بز شبقه‌یه کیده‌جکز ؛ یوللرده متعدد محاربه اوغرامق ملاحظه‌سیله ، اون بش کونلك ییه‌جکمزی برابر آلوبده کیتمك لزومی تحقق ایتدی ؛ شاید اتصالمز کسیلور ایسه ، ارزاقسز قالمق بیوك مخاطره‌یی دعوت ایدر ؛ اشته بو سببدن آلتی کون قدر قالمغه مجبور اولدق .

اوچنجی مجلس

(اشبو بيك ايكى يوز طقسان درت سنه‌سى حزيرانك يكرمى طقوزنجى پنجشنبه كونى روم ايلى ديوان حربى اوچنجى دفعه اوله‌رق انعقاد ايدوب دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك استجواب و محاكمه‌سنه دوام ايتمشدر .)

رئيس پاشا — كچن كونكى استجوابده « رؤف پاشانك اول حواليده دشمن بولنديغنه دائر معلومات ويرمه‌مسى جهتيله ، اشعارلرينه امنيةً ، حركت ايتدرلمسنه قرار ويرلمشيدى » ديه بيورديكز ايدى ؛ حال بوكه رؤف پاشا حضرتلرى دشمنك كليتلى بولنديغنى ١١ تموز سنه ٩٣ تاريخلى تلغرافنامه‌سنده يازيور . . . اشته تلغراف ده بودر :

« تلغرافنامه »

« شمدى بربشقه ايش ظهور ايتدى : بو آقشام خائن كوبى طرفندن كلان برسلامك افاده‌سنه نظراً دشمن كليتلى عسكرينه يرلو بلغارلركده دخى علاوه‌سيله سليميه و يانبولى طرفلرينه كيده‌جك ايمش . برطرفدن ده قزغانده بولنان ميرآلاى احمدبك ، دشمنك (ويجره) و (اواسنى) طرفلرندن كچوب سليميه‌يه كيتمك اوزره بولنديغنى و قزغانه درت ساعت مسافه‌يه قدر ياقلاشديغنى بيان ايله . طوپ و مكارى حيواناتنك كتيرلمسنى و عسكر كوندرلمسنى يازيور . معلوم عاليلريدر كه يانبولى جهتلرنده قوۀ عسكريه‌مز مفقود اولوب معاذالله دشمن بركره اورالره تجاوز ايدر ايسه شمنينك خط رجعتنى قطع ايده‌جكى كبى ، اورالردن طوغريجه قرق كليسا و اوله برغوس طريقنده بوله‌جغى و بومانوره‌نك نتيجه‌سندن وخامت ملحوظ ايدوككى عرض ايله برابر ، اورالرينك دخى بوش براقلماسى ممكن دكلدر ظن ايدرم . بورالرده بولنان قوۀ موجوده شمديكى حالده دشمنك بالقاندن آيرلمسنه مانع اوليور . حال بوكه بورالرده هيچ برشيئمز اولمديغندن ، اشته بوراسنى دوشنمك لازمدر . افندمز »

سليمان پاشا — بو تلغرافه اون بر تموز تاريخلى جوابم وار . و بو جوابم رؤف پاشا حضرتلريله ملاقاتمزدن اوّل ويرلمشدر . رؤف پاشا حضرتلرى شمدى

اوقونان تلغرافی بنده کزه یازدقلری وقت ، کندیلرینك افکاری یکی زغره‌یی ترك ایله طرنوی استاسیوننه کلمك ایدی . طرنوی استاسیوننه کلملرینه وَ یکی زغره‌نك ترکنه مقام سرعسکریدن مساعده کوزمدی. وَ حتی مقام سرعسکرینك اون بر تموز تاریخیله شو تلغرافی وارد اولمشدر :

« تلغرافنامه »

« یکی زغره‌نك طوتلمسی الزمدر . بونك تعرضی حرکت ایچون دخی مدار مدار امنیت اوله‌جغی درکاردر . یکی زغره فرقه‌سی تحت قوماندهٔ علیه‌لرنده بولندیغندن هر نصل تنسیب بیوریلور ایسه رؤف پاشایه آکا کوره امر قطعی ویرلمسی منوط رأی عالیلریدر . . . الی اخره »

ایشته او تاریخله یازیلان تلغرافدن‌ده آکلاشیله‌جغی وجهله ، رؤف پاشا حضرتلری بونی یازدقلری وقت ، مرادلری طرنوی استاسیوننه کلمك ایدی . بنده‌کز کندیلرینه ۱۱ تموز تاریخیله شو جوابی یازدم: (تلغرافی قرائت ایدر)

« صورت تلغراف »

« دشمنك حرکتی حقنده‌کی روایت صحیح ایسه‌بیله ، مادام‌که قوهٔ علیه‌لرندن برمقدار افراز ایله اوجهته کوندرمك ممکن دکلدر ، الدن نه کلور ؟ شمنینك خطرجهتنك محافظه‌سنی محمدعلی پاشا حضرتلری البته درعهده بیورررلر . دشمنك قرق‌کلیسا وَلوله برغوس طرفنه ایلرولمسی ممکن ایسه‌ده، انشاالله قزانلق استردادندن صکره بزده آرقه‌سی صره کیدرز وَاکرشمدی بومواقع عدیده‌نك محافظه‌سی قصدیله الده‌کی قوتی تفریق ایده‌جك اولور ایسه‌ك نتیجه‌سی بزم ایچون مهالك تهیئه واعداد ایدر . ایکی اوچ کوندن . یعنی حرکتمزدن صکره ، جناب حق موفقیت احسان ایدرسه بونلرك هیچ حکمی قالمز ظننده بولندیغمی عرض ایدرم . »

رؤف پاشا حضرتلرینك یازدقلری بوقارو‌کی تلغرافدن مرادلری . ــ خائن بوغازندن دشمن کلیور . اسلیمیه‌وَیانبولی طرفلرینه کیده‌جك ــ صورتنی کوسترمك ایدی . صکره بنده‌کز شو جوابی یازدم ، وَدها صکره‌ده کندیلریله ملاقات ایتدك . بوملاقات ۱۵ تموز تاریخنده واقع اولدی ، یعنی بوتلغرافی یازدقلرندن درت کون صکره ملاقات ایتدك . حین ملاقاتده اودشمنك خائن بوغازندن کچوب اسلیمیه وَیانبولی طرفنه تعرض ایتمکده اولدیغی روایتك اساسسزلغی آکلاشلدی ؛

چونکه رؤف پاشا حضرتلری اسلمیه وَیانبولی طریقیله مخابره ایدرلرایدی . اکر یانبولی وَاسلمیه طرفلرینه ، یزدقلری کبی . دشمن کچمش اولسه ایدی . تلغرافله مخابره‌لری ممکن اوله‌مزایدی. بوروایت، اوکون ایچون ، اراجیف قبیلندن ایدی . وَبنده‌کزله ١٥ تموز تاریخنده ملاقات ایتدکلری وقت، بویله یکی زغره قارشوسنه کلیتلی دشمن کلدی . دیمدیلر . دشمنك کلیتی اسکی زغره‌اوزرنده‌در . دیه ویردکلری معلوماته بناءً حرکت اولندی. استانبول دخی رؤف پاشانك روایتی وَ عرض ایتدیکی معلوماتی اوزرینــه امرویریورایدی ؛ بنده‌کزده حرکتمی ومعلوماته تطبیق ایدیور ایدم. بونك ایچون بیوردیغکز تلغراف مدار مسؤلیت اوله‌مز .

لکن رؤف پاشایه اون یدی تموز تاریخنــده که . یکی زغره‌دن حرکت بیوردقلری کوندر ، اوکیجه اسلمیه متصرف وکیلی نافذ بك ، ایرتسی کون دشمن یکی زغره‌یی باصه‌جغنی، اخطار ایتدی . وَمشــار الیه بویله بر تلغراف کلدی . فقط آنك صورتی بنده‌کزده یوقدر . بو تلغرافی کندیلری آلدقلری حالده حواله‌ٔ سمع ایتمامشلر . یکی زغره‌یه اوچ طابور براقدرق اسکی زغره‌یه حرکت ایتمشلر ؛ وَمقدما عرض ایتدیکم وجهله، حرکتلرندن اوچ چاریك کچر کچمز . دشمن کلوب یکی زغره‌یی استیلا ایتمش. حالبوکه یکی زغره براووه‌ده؛ دشمن اوچ چاریك دکل. بربچق ساعت مسافه‌دن کورینور. احتمال‌که رؤف پاشا دشمنی کوردیکی حالده بیله یکی زغره‌یی ترك ایتمش اولسون . . . فرض ایده‌م که یکی زغره کوزل بر مملکتدر ؛ شمندوفرك اهمیتی دوشونمدیلرمی‌که یکی زغره‌ده یالکز اوچ طـابور ترك ایتدیلر ؟ او وقت حائز اولدیغم قوماندانلق صفتیله بیان ایدیورم‌که رؤف پاشانك یکی زغره‌یی، هم آقشامدن اخطار اولندیغی وهم‌ده دشمنك قره‌جه طاغدن کلدیکنی کوزیله کوردیکی حالده ـــ وَباخصوص آرقه‌سندن سواریلرده یتشدرمشلر، بونی خبر آلدیغی کبی ـ محافظه‌یه شتاب ایتمیوب، آلدیغی امرك خلافنه اوله‌رق شوسه‌دن ایلروله‌مسی، عسکرجه اك بیوك مسؤلیتی دعوت ایدر برحالدر .

رئیس پاشا ـــ رؤف پاشا تحقیقاتنی بیلدیرمشیدی ؛ وَ « رؤف پاشا فرقه‌سی اورادن حرکت ایدر ایتمز دشــمن کلیت اوزره یکی زغره‌یه هجوم ایتدی » دیو بیورلدیغنه باقیلورسه . رؤف پاشانك تحقیقات ومعلوماتی صحیح دیمك اولمزمی ؟

سلیمان پاشا — خیر ؛ بنده‌کز کورمدم . نره‌دن کوره‌جکم ؟ بنده‌کز قره بیکاردن حرکت ایتدکدن صوکره رؤف پاشا حرکت ایتمشلر ، وَ دشمن او وقت یکی زغره‌یی آلمش . بنده‌کزه نه بر تلغراف چکه‌رك معلومات ویردیلر ، نه بر آدم کوندره‌رك یکی زغره‌نك الدن چیقدیغنی بیلدردیلر . نه حاجت ، یارم ساعت قدر مملکتدن آیرلمش ؛ دشمن کلدی ، ضبط ایتدی ؛ حرباً استرداد ایتمك ، وَ شمندوفری وَ اسکله‌یی محافظه ایتمك کیمك بورجیدر ؟ کندیسی ده او فرقه‌نك قوماندانیدر . . . بنده‌کزك طقوز ساعتلك یردن نه معلوماتم اولور که کندیسنه بر تدبیر ایده‌یم ؟ خصوصیله خبر دخی ویرمامش . بنده‌کز غائبك قوماندانی دکلم ، حاضرك قومانداني‌یم .

رئیس پاشا — رؤف پاشانك تلغرافنامه‌سی معلومات ویرمیورمی ؟

سلیمان پاشا — افندم ، کندیسیله ملاقات ایتدیکمز وقت بو تلغراف حکمنك اساسسزلغی اوزرینه اسکی زغره‌یه حرکت ایتمك ایچون پلان ترتیب ایتدك — بو تلغراف ، بنده‌کزك ادرنه‌یه کلدیکمك ایرتسی کونیدر ؛ حالبوکه ادرنه‌ده اون بش تموزده ملاقات ایتدك .

رئیس پاشا — او وقت — مقدما بویله یازدیکز ، شمدی شویله دییورسکز — دیه سؤال بیورمدیکزمی ؟

سلیمان پاشا — اوراده اوزون اوزادی‌یه قونوشدق . وَ — دشمن اسکی زغره‌ده در — اساسی اوزرینه حرکت ایتدك . رؤف پاشا حضرتلری ، — یکی زغره‌ده دشمن وار — دیمشده بنده‌کز سوزلرینه حوالهٔ سمع ایتمامش ایسه‌م . پك اعلا . بو سؤال وارد اولور . حتی فرض ایده‌لم که حوالهٔ سمع ایتمسه‌م بیله — بو تصور ممکن دکلدر ؛ چونکه دشمن کلسه بیله سن براق دیمش اولورم . بو اوله‌مزیا . — بو حالده مادام که کندی رأینك خلافنه امر ویرییورم ، بو امری بندن تحریراً استه‌ملی ایدی ؛ وَ یاخود بنده‌کزك دها اوست یاکم وار ، مقام وار ، استانبوله یازه‌ایدی که : — بو ، « بکا یکی زغره‌یی ترك ایت » دییور ، قارشومزده دشمن طورورکن ؛ بندن مسئولیت کیتسون ، شمدیدن بیان حال ایدرم — دیملی ایدی . حال بوکه بونلرك هیچ بریسی واقع دکلدر ؛ رؤف پاشا خط اندر خطا حرکاتیله متسلسلاً واقع تقاصیرینی بنده‌کزه یوکلتمك ایچون باشمه بو کیفیتلری کتوردی .

رئيس پاشا — صکره مواجهه‌اولورسکز . — اشبو ملاقاتده ذات عالیکزك ارکان حرب رئیسی حاضر بولندیمی ؟ اکر بولنمدیسه نه ایچون بولنمدی ؟ وَ نه ایچون ارکان حرب رئیسنك حضورندن استفاده ایدلمدی ؟ ویریلان قرارك افادهٔ عالیکز وجهله اولدیغنی نصل اثبات ایدرسکز ؟

سلیمان پاشا — بزم فرقه‌نك ارکان حرب رئیسی عمر بك رؤف پاشا حضرتلریله ملاقاتمزدن بر کون مقدم ، روسیه‌لیلرك اورالرده اولان تسلطنك درجه‌سنی وَ بلغار شقاوتنی تحقیقه مأموراً رادینه جهتنه کیتمش ایدی . بنده کزك حرکتم کونی ، که بر طرفدن طابورلر ادرنه‌دن قره پیکاره کلمکده ایدی . آنی بالوکاله قره پیکارده آلیقویدم ؛ چونکه طابورلرمزك هم یکمه‌دی وَهم جبخانه‌سی وَهم زیبکلرك سلاحلری کلمك اوزره ایدی ، بونلری توزیع ایچون آنی مأمور ایتدم ، وَ کندی طرفمدن توکیل ایلدم . بو ترتیب اولنان پلانی ذاتاً عمر بکله اولجه لاقردی ایتمش ایدك : رؤف پاشا حضرتلریله مناسب بر یرده برلشه‌لم ، صکره اسکی زغره اوزرینه هجوم اولنور دیه . بعدالملاقات کندیسنه ده رؤف پاشا حضرتلریله ویریلان قراری تبلیغ ایتدم . برابر بولنه‌مدیغنك سببی ، فرقه‌نك احتیاجاتنی ترتیب ایچون کندیسنه اولان امنیتمه بناءً قره پیکارده آلیقومقلغم ایدی .

برده ، ویریلان قرارك بنده‌کزك افادەم وجهله اولدیغنك اثباتی ، اول امرده بنده‌کزه دوشمز . اثبات ، رؤف پاشا حضرتلری ایتملی : بنده‌کز قوماندان ایدم ؛ او ، بنده‌کزدن امر آلاجق ایدی ؛ بنده‌کزك ویردیکم امر خلاف قرار اولدیغنی اثبات ، کندیسنه دوشر . هیچ بر وقت ایشیدلمه‌مشدر : بر قوماندان دیکرینه بر امر ویردیکی وقت امر آلان قوماندانه — سن فلان امری آلدکمی ؟ آلدم ؛ نیچون تحریراً آلمدك ؟ — دیرلر ؛ امرویرن قوماندانه — نیچون تحریراً امر ویرمدك ؟ — دیمزلر . اکر بنده‌کزه امنیتی یوق ایدیسه ، تحریراً آلملی ایدی . پلانك اثباتی‌ده رؤف پاشا ایله ملاقاتمزك فرداسی کونی محمد علی پاشایه یازدیغم تلغرافدر ؛ دها اوندن بیوك اثبات اولمز ، نصل حرکت ایده‌جکمزی او تلغراف اثبات ایدر . مراد بیوررسه‌کز اوقویه‌لم ، اون آلتی تموز تاریخیله‌در . (صورتی زیرده مندرج تلغراف قرائت اولندی) .

هزار غراد ده طونه عموم قوماندانلغنه

١٥ تموز سنه ٩٣ تاریخلو وَ شفره‌لو تلغرافنامهٔ دولتلری شمدی آلندی . دونکی کون رادینه استاسیوننده رؤف پاشا حضرتلریله اولان ملاقاتده دخی قرارلشدرلدیغی اوزره ، بوجهتجه اجراسی لازم کلان حرکات تعرضیه ایچون اتخاذ قلنان تدابیر عمومیه : بعنه تعالی یارینکی بازار کونی علی السحر نزد عاجزیده موجود قرق طابور بورادن . وَ مشارالیه دخی موجود رفاقتی اولان اون بر طابورله یکی زغره دن ، وَ چرپانده بوکون آقشامه قدر بولندرلمسی مقرر اولان سکز طابوردن یدیسی دخی چرپاندن بر آنده حرکت ایدرك طوغری اسکی زغره یه توجه وَ ممکن اوله بیله جکی قدر قطع مسافه ایله ، بازارایرتسی کیجه سنی اشبو اوچ قولك ارتباطی ممکن اوله جق صورتله مناسب محللرده کچوردکدن صکره ، نصرت ربانیه یه مستنداً فرداسی بازارایرتسی کونی مذکور اوچ قولك اسکی زغره یه تعرض وهجوم ایتمسی ؛ وَاورانك دشمندن انشاءالرحمن استرداد وضبطی میسر اولنجه ، قزانلغه تعرض ایدلمسی ؛ وَ آنك ده ضبط واستردادینه موفق اولنورسه بالقانه توجهله ، اوّلا شبقه وَ بعده خائن وَصکره فردنج کچیدلرینك ایدیٔ اعدادن استخلاصنه چالیشیله‌رق ، اوصورتله بالقانك بویوزینی لوث وجود دشمندن تطهیر ، وَ اسلمیه جهتی ده تأمین ایتمکدن عبارتدر . وَ یارینندن اعتباراً انشاءالله باشلانمسی مقرر اولان شو حرکات ، بالقانك اوبرجهتنده دخی طرف دولتلرندن دشمنی اشغال ایچون لازمی کبی اجرا بیوریله جق حرکات حربیه یه مستند اوله جقدر . عنایت باری ایله بالقان المزه کچرایسه ، کرك پلونه دن عثمان پاشا وَ کرك عثمان پازاردن ذات دولتلری سرعت وشدتله ایلرولیوب بالقانك اوبریوزنده برخط مدافعهٔ عمومیه تشکیل ایتمکلکمز وَبعده عموماً طرنوی یه طوغری یوریمکلکمز الطاف الٓهیه دن مستدعا اولوب ، مع مافیه اولوقت ینه افندمزله مخابره اولنمق وَ هرحالده ایجاب حال وموقع ومصلحته توفیق حرکت قلنمق طبیعی ایدوکی معروضدر .

١٦ تموز سنه ٩٣ سلیمان

رئیس پاشا — « قره‌پیکاردن حرکت بیوردیغکزك اوچنجی کونی طوپ سسلری ایشیدلدیکنی ، وَبوده دشمنك حیل ودسایسمدن نشأت ایلدیکنی ، وَبوندن

طولانی رؤف پاشانك فرقه‌سنه معاونت ایدلمدیکنی » بیان بیورمشیدیکز؛ بونی لازم کلنلردن سؤال ایتدك . اووقت محربه‌ده بالذات لوا قوماندانی بولنان رجب پاشا طرفندن کلان تلغرافنامه‌یی قرائت ایدیورز: (مذکور تلغراف رئیس پاشا حضرتلری طرفندن باشکاتب بکه اعطا بیورلمغله قرائت ایدلدی) .

(مابعدی وار)

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك حزیران ۲۹ پنجشنبه کونی جریان ایدن اوچنجی محاکمه‌دن

مابعد

نومرو ٦

صورت تلغراف

باب والای سر عسکریده دیوان حرب رئیسی سامح پاشا حضرتلرینه

۱۲ حزیران سنه ۹٤ امر تلغرافیلری آلندی . سلیمان پاشا اردوسی ادرنه‌دن شمندوفرله ییانی قره‌پیکارده تجمع ایتمکده و بر قاچ کون کندیسنه چکی دوزن ویرمك ایچون اقامت ایتمکده ایکن ، سلیمان پاشا حضرتلری بالذات بر قاچ طابور ایله رادینه‌یه عزیمت ایتمش و رؤف پاشا حضرتلری دخی رادینه‌یه کلهرك ملاقات بیورمش واسکی زغره‌دن دشمنی طرد و تنکیل ایچون مشار الیهما بیننده زیرده افاده اولنه‌جق مانوره‌نك اجراسی قرارلشدرلمش اولدیغنی، سلیمان پاشا عودتنده بنده‌کزه و رفقام لواره بیان بیورمشلردر. شویله‌که : رؤف پاشا قوۀ موجوده‌سیله صاغ جناحی ، و محمد خلوصی پاشا کذا موجود معیتیله صول جناحی ، و سلیمان پاشا دخی کندی قول اردوسیله مرکز خط حرکاتی تشکیل ایتمك اوزره . رؤف پاشا یکی زغره‌دن ، محمد خلوصی پاشا قبه جهتندن، وسلیمان پاشا قره پیکاردن حرکتله ، اسکی زغره‌ده برلشمك اوزره ، تعرضه قیام اولنمسی قرارلشدرلدیغنی چاکرلرینه و رفقام لواره تبلیغ ایتدی . وایرتسی کونی حرکت اولندی . اثنای حرکتده اوکون جناحین قوللرندن طوب صداسی طویولمدیغی محقق اولوب ، مرکزك دخی بونلر ایله مخابره ایتدیکی طویولمامشیدی . ایرتسی کونی علی الصباح ینه یوله

دوام اولنەرق وقت زوالده وَ دها صـكرەجه صـاغ جناحمزده بولنان رؤف
پاشا قولندن طوپ صدالری كلدیكنی سواری قرەقوللری خبر ویردكلری كبی،
متعاقباً صـدانك دوامیله ، اطرافدن اشـارت وَخبره لزوم قالمیەرق ، جملەمز
طرفندن استماع اولندی . وَ یوم مذكورده سلیمان پاشا اردوسی ، یعنی مركز
قولی ، عربەجی قریەسنه واصل اولەرق او كیجه دخی اورادە قالندی . قریهٔ
مذكوره اسكی زغرەیه بر بچق ساعت قدر مسافەدە اولدیغندن ، علی الصباح
اسكی زغرەدە بولنان دشمنی اورمق ایچون سلیمان پاشا حضرتلرینك امریله
جمله لوازمزدنده جمع اولنەرق ویسل پاشانی صول جناحدن تعرضی وَبندەكزی
صاغ جناحدن تدافعی حركته مأمور بیوردیلر . بو امرك عقبنده ویسل پاشا
ایله چاكرانی ایكیمز برمألده اولەرق افادەیه قیام ایله : « جناحین قوللریمزدن
هیچ خبر اولمدیغی وَ دونكی كون دخی رؤف پاشـا جهتندن بك چوق طوپ
صداسی ایشیدلدیكی جهتله ، بوكون صاغ وَصول جناحلردن صاغلام بر خبر
آلمدقجه . یاخود كوروب آكلامدقجه ، ایلرویه حركت جائز دكلدر . زیرا
مذكور قوللرك قوتلری دخی ضعیفدر ، برمخاطره احتمالی واردر » دیو بسط
افكار ایلدك . جوابنده : « بر ایكی ساعت دها عربەجی كویندە بكلنوب ، بو
مدت ایچنده یته بر خبر ظهور ایتمدیكی حالده ، همان اسـكی زغرەیه حركت
ایدەجكنی » اراده بیوردیلر . بو مقدار سـاعت بكلەنلدی ؛ بعده بر وجـه
معروض قول ایله طابور نظامنده وَ ایكی خط اوزرنده هدف الحركات اولان
اسكی زغرەیه متوجهاً حركت اولندی . بندەكز سلیمان پاشا اردوسنك صاغ
جناح لواسنی تشـكیل ایتمش وَ حركته دوام ایله بر قوقوروز تارلاسی ایچنده
بولنمش اولدیغی حالده ، رؤف پاشـا جهتندن ، وَهمان یقین كبی بریردن ، متصل
طوپ صدالری كلمكه باشلادی . بو اثناده مشار الیه سلیمان پاشا ، رفاقتلرنده سعادتكرای
پاشا اولەرق ، نزد عاجزی‌یه كلدی . وَ« اولجەسزه تبلیغ ایتدیكم تدافعی حركت
هر نصلسه ممكن اولەمیەجغندن . تعرضی حركته مأمورسكز » دیو امرشفاهی‌ینی
ویردی . وَبو صیرەدە رؤف پاشا جهتندن كلان طوپ صدالری غایت شدتلنمش
اولدیغندن . بندەكز : « اشته رؤف پاشا حضرتلری شدتلی بر محاربه ایدیور ،
وَ قوهٔ موجودەسی معلومكزدر ؛ آتیلان طوپلر كوریلیور . نظر بیوركز »
دیو افاده وَ ارائه ایتدم . جوابنده : « اوت طوپلری ایشیدیورم ؛ فقط رؤف

پاشانك صقندیسی اولسه البته بزم ایله محاربه ایدر ایدی » بیوردیلر . وتکرار « بزمه محاربه ممکن اوله‌مدیسه چاره‌سی نه اوله‌بیلور ؟ بزم طرفك آندری آرامسی وقوتله معاونت ایدلمسی لازمدر ، حتی رأی بیوریلور ایسه بر آز حرکتمزی توقیف بیوركز ، حاضر بنده‌كز یقینم ، اولطرفه كیده‌یم . ویاخود آخر برلوا تعیین واعزام بیوریکز » عرض و اخطارنده بولندم . مشارالیه جوابلرنده : « حرکت ایچنده حرکت اوله‌مز ؛ و اسکی زغره یقیندر . رؤف پاشانك‌ده یقین اولدیغی اشته كوریلیور ؛ بعنه‌الکریم بز اول امرده اسکی زغره‌یی ضبط ایدر ایسه‌ك رؤف پاشا طبیعی دشمندن خالی قالور . وسالماً اسکی زغره‌ده برلشیلور » بیوردیلر . ویارم ساعت مرورنده لوای عاجزی جهه وصاغ جناحندن محاربه‌یه مباشرت ایدرك مشغولیت کسب جسامت ایتمسی وطرفین طوپلرینك بلا انقطاع شدتلی دوامندن صدانك قارشمسی آرتق رؤف پاشا حضرتلری جهتنه احالهٔ سمع ودقته میدان براقمامش ، واوساعتده نه حالده بولندقلرینی بیله‌میه‌جکم طبیعی بولنمش ایسه‌ده ، اوکون وافاده ایتدیکم زمانده چورانلی قوریسنده کرفتار انهزام اولدقلری اورادن بر تقریب فرار ایدن بر نعلبند نفرینك افاده‌سندن آکلاشلمش ، ونفر مرقومك افاده‌سی اسکی زغره محاربه‌سی ختامنده مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلرینه افاده‌قلنمش اولدیغی جواباً معروضدر فرمان . ۱)　　　۲٤ حزیران سنه ۹٤　　　فریق

رجب

---

۱) مرحوم عمدة‌الحقایقده بوتلغرافنامه‌دن بحث ایتدیکی صیره‌ده :

[بو جوابنامه‌نك بالاسندن ۱۲ حزیران سنه ۹٤ تاریخنده دیوان حرب رئیسی سابق پاشانك استیضاحی اوزرینه یازلمش اولدیغی آکلاشیلیور . استنطاقات استدائیه‌ده رؤف پاشا فرقه‌سنه معاونت اولنمدیغنك سببنی استیضاحاً ایراد ایدیلان سؤاله قارشو ۱۰ مایس سنه ۹٤ تاریخیله ویردیکم جواب فقرات اولیه‌سنده : ـ رؤف پاشا حضرتلرینك ایکی کون محاربه ایدوبده بوزلدیغنه معلوماتم یوق ایدی . اعانه استعانه اوزرینه و امداد استمداد اوزرینه اولور . معمافیه بن رؤف پاشا حضرتلرینی تعیین ایتدیکم خط حرکت اوزرنده آرابور ایدم . فی‌الواقع اسکی زغره‌یه حرکتمز صباحی قره‌جه طاغ طرفندن واوزاقدن بر قاچ طوپ سسی ایشیدلدی ، وبرابرمزده اولان امرا ایله نه‌ولدیغنه قرار ویره‌مدك . حتی بعضیلری ، روسیه‌لو بزی طاغ اتکنه جلب ایچون استعمال دسایس ایدییور دیدیلر ؛ وبعضیلری ، رؤف‌پاشا حضرتلرینك اوجهته كیدوب حرب ایتمکده اولمسی احتمالندن بحث ایلدیلر ؛ عاجزلری دخی ، رؤف پاشا حضرتلرینك خط حرکتی معین و

رئیس پاشا — اشته بو تلغرافنامه مآلی آچیقدن آچیغه اثبات ایدیورکه رؤف پاشا فرقه‌سی مرکز قولنك یقیننده ایمش ، وَ طوپلری وَحتی دومانلری بیله کورلمش وَ ایشیدلمش اولدیغی حالده معاونت ایدلمامشدر ...

سلیمان پاشا — بو تلغرافی بنده‌کزه ویریکز ، ماده بماده جرح ایده‌یم ؛ بو تلغرافك اکثر یری یالان یا کاش ؛ خاطرمده یوق. تلغرافی اوکمه آلایمده ماده ماده جرح ایده‌یم .

رئیس پاشا — آلیکز افندم . (تلغراف ویریلور)

سلیمان پاشا — اوّل امرده اسکی زغره‌ده برلشمك اوزره حرکت اولندیغنه دائر رجب پاشانك ویردیکی معلومات بر اساسه مستند دکلدر . واقعا قره‌بیکاردن اسکی زغره‌یه تعرض ایده‌جکز دیه اونلره سویلنمشمدر ؛ فقط هر لوانك صورت حرکتی ایچون لواسنه عائد اولان ایشی سویلنمشمدر ، یوقسه متفرعاتنی ارکان

برلشوب ایلروله‌مز مقرّر ایکن بویله مخالف جهتده بولنشنه برمعنا ویره‌میه‌رك، نهایت : یکی زغره‌ده ترك ایتدیکی اوچ طابوراق مفرزه‌نك هزیمتی ثارینی آلمق اوزره موفقیتی کوزینه کسدره‌رك دشمنك آرقه‌سی صیره کیتدی وَاوراده حرب ایدیبور کبی ، توجیه ایتدم . وَصکره‌لری‌ده طوپ سسی کسیلوب وَبزده اسکی زغره‌یه تقرب ایتدیکمزدن بزم محاربه طوپلری اجرای شماتته باشلادی ؛ وَ حتی دها اثنای راهده تحقیق احوال ایچون رجب پاشا حضرتلرینه « طوپ سسی کلان جهته طوغرو لواسیله ایلروله‌مسنی » تنبیه‌ایلدم ایسه‌ده، «قنغی یولدن وَنه‌طرفه وَ هانکی نقطه‌یه کیده‌جکنی » صورت رسمیه‌ده استیضاح ایتمسی وَ « علی العمیا کیدلمکلکك مخاطراتی » درپیش ایلسی اوزرینه ، عاجزلری‌ده مجهول اوزرینه حرکت امرینی ویرمکده تردد ایلدم - دیمش ایدم. بوجوابم رجب پاشادن استیضاح کیفیتی قطعاً ایجاب ایتمز ایکن ، باشای مشارالیهدن معلومات طلب ایدلمسی : رجب پاشانك، وقتیله رؤف پاشا بالقان قوماندانی ایکن ، سوق حبلتله علیهمده ادارهٔ لسان ایتمش اولمسندن وَ « اسکی زغره‌یه کیدر ایکن بزسزك طوپ سسلرکزی ایشیدیور ایدك، حتی بن سلیمان پاشایه - امر ایت ، کیده‌یم ، لوام ایله رؤف پاشا حضرتلرینه معاونت ایده‌یم - دیمش ایکن - اولمز - دیو بنی منع ایلدی » کبی خود فروشلق وَکاه پرستلك ایلمش بولنمسندن نشئت ایلمشدر . علی الخصوص نجم اقبالمك افولی وَرؤف پاشانك مرتبهٔ سطوت ونفوذینی وَشاکر وَفؤاد پاشالرك آنك دلالتیله رتبهٔ مشیریت قازاندیغنی خبر آلان رجب پاشا ، آرتق سوابق الطاف و عنایاتمی قطعاً خاطرینه کتورمیه‌رك ، رؤف پاشانك ایشنه یارایه‌جق صورتده بر جوابنامه یازوب بزی تخطئه جنایتکارانه تجاسر ایلدی . بنده رجب پاشا تلغرافنامه‌سنی، طلبم اوزرینه اله آله‌رق، فقره بفقره‌رد وجرح وَ اکاذیب و خاطیاتنی ارائه وبیان ایلدی‌ایسه‌ده، ویردیکم ایضاحات نظر دقته آلنمیور ایدی] دیمش در.

حرب رئیسی عمر بکه سویلشمدر . « فلان یرده قاله‌جغز . فلان یره کله‌جکز . شویله اوله‌جق » دیه هرکسه سویلمکه حاجت یوق . وآنلری‌ده طوپلادیغم خاطرمده یوقدر .

حرکت ایده‌جکمز کیجه‌ده لوا پاشالری طوپلایوب کندیلرینه بویله مفردات وجهله برشی سویلدیکم خاطرمه کلمیور . یالکز هر لوانک صورت حرکتنی عمر بك کندیلرینه تعیین ایتدی : قنغی لوا صاغ جناحده کیده‌جکنی . قنغی لوا صول جناحده کیده‌جکنی ، کندیسی تعیین ایتدی ؛ آنك ایچون بو ویردیکی معلومات ، صرف معلومات فروشلقدن عبارت .

حرکتمزك ایکنجی کونی ـ که عربه‌جی کوینه واصل اولدیغمز کون اوله‌جق ـ صاغ طرفدن طوپ سسلری کلدیکنی . قره‌قوللر احتمالکه پاشایه معلومات ویرمش اولسونلر ؛ چونکه او صاغ جناحده ایدی . رجب پاشا قولله قول طابور حالنده حرکت ایدیور ایدی ؛ واقعا قولله قول طابور حالنده حرکت ایدیلیور ایدیسه‌ده ، اراضی تعلیمخانه میدانندهکی کبی تماميله مسافه‌لر ایله حرکته مساعد دکلدر ؛ بونك ایچون ، برطاقم زمین عارضه‌لرندن ناشی ، رجب پاشا ، ایکنجی کون حرکتنده . بر درجه‌یه قدر مرکز لواسندن اوزاقجه ایدی ؛ کندینك صاغ جناحنده بولنان سواریلر ایسه ، آندن دها اوزاق مسافه‌ده ایدیلر ؛ احتمالکه اوسواریلر اوزاقدن طوپ سسی ایشتمش . ورجب پاشایه معلومات‌ویرمش اوله‌لر . لکن رجب پاشا ، « صاغ طرفدن طوپ سسی‌کلیور » دیه بکا معلومات ویرمدی ، ویردیکنه دائر ژورنال ارائه ایدرسه قانع اوله‌یم .. احتمال اوزاقدن‌طوپ‌سسی‌ایشتمش اوله‌لر . لکن بنده‌کزه معلومات ویرمدیلر . واراضینك حکمی ، مرکز لواسنك خط حرکتی دها منبسط اراضیده بولنیور ایدی .

عربه‌جی کوینه واصل اولدقدن صکره واقعا لوا پاشالرك جمله‌سنی جلب ایتدم ؛ چونکه « شمدی حرکت حربیه‌یه باشلایه‌جغز . اسکی زغره‌یه هجوم ایده‌جکز » دیه‌هرکسك‌وظیفه‌سنی یکدیکرینك مواجهه‌سنده تعیین ایتدم . ورجب پاشانك قوماندا ایتدیکی ایکنجی لوا هرکسده زیاده‌جه‌یورلدیغندن . طبق دیدیکی کبی ، او لوایی مدافعه حالنده براقه‌جق ، یعنی تعرضه مأمور ایتمیه‌جك ایدم . ودشمنی‌ده الك زیاده اسکی زغره ایله یکی زغره آره‌سنده فرض ایتمیور ایدم ؛

اسکی زغره ایله قلبه آره‌سنده‌ده دکل ایدی ؛ اسکی زغره‌نك صول جناحنده مأمول ایدیور ایدم . بونك ایچون ویسل‌پاشا لواسنی هم صول جناحه وَهم‌ده تعرضه مأمور ایتمشیدم . امید ایتمیورایدم‌که دشمن، اسکی زغره ایله یکی زغره آره‌سنده بولنسون؛ چونکه : رؤف پاشا حضرتلرینك فرقه‌سی‌وار ؛ بزم‌خط حرکتمزده بردرجه‌یه قدر یکی زغره ایله اسکی زغره آره‌سنده؛ اك زیاده‌دشمنی اسکی زغره‌نك صول جناحنده فرض ایدییور ایدم ؛ اوچنجی ویسل پاشا لواسنی‌ده تعرضه مأمور ایتدیکمك اسبابی بو ایدی .

جناحین قوللرندن هیچ معلومات آلنمامق سوزی احتمال که کچمشدر ، خاطرمده یوق ؛ لکن معلومات آلمق ایچون بنده کزك نه‌قدر غیرت ایتدیکمی رجب پاشا بیلمز . رؤف پاشادن معلومات آلمق ایچون بر کون اوّل آدملر کوندردیکم ، وَ او صباح تکرار کندی یاورمی ینه سواریلره ترفیقاً بوللادیغم آنك مجهولیدر ؛ بونی ، مرکز لواسیله یانمده بولنانلرك هپسی بیلورلر ؛ وَ کیدن آدملرده مراد اولنورسه بولنور : کرك بر کون اوّل‌وَ کرك بو رجب پاشانك دیدیکی کون رؤف پاشا حضرتلرینی آرامغه کیملر کیتمش ، بللیدر .

« بونلردن بر خبر آلمقسزین ایلرو حرکت ایتمیه‌لم » دیو اویله بر سوز کچمدی . لکن شوراسی صحیحدرکه « سواریلرله کشفه یاور کوندردم ؛ اکر رؤف پاشادن بر خبر آله‌مز ایسه‌ك ، آرتق ناچار اسکی زغره‌یه هجوم ایده‌لم » دیدم . بونی کچن کون‌ده عرض ایتمش ایدم ؛ وَ ساعت اون ایکی‌یه قدر بکله‌دك . « بو مقدار ساعت بکلندی » دنیلمسی ، اشته خبر کلسون دیه ساعت اون ایکی‌یه قدر بکله‌دیکمزدر . یاور کلدی ، «رؤف پاشا حضرتلرینی کوره‌مدم ، وَ صاغ طرفمزده قازاق سواریلرینه تصادف ایتدم. » دیدی. یاورك افاده‌سنه کوره عربه‌جی کویندن ایکی ساعت قدر ایلرو کیتمش .

رئیس پاشا — یاور کیم ایدی ؟

سلیمان پاشا — جبّار افندی . — وَ ینه قولله وَطابور نظامیله اسکی زغره‌یه طوغری حرکت ایتدك . وَ کچن کون سویلدیکم کبی حین حرکتمزده بر قاچ طوپ سسی ایشتدم . لکن ایشتدیکم طوپ سسی ، دیدیکی کبی ، یقین بر یردن دکل ایدی . افاده‌سی کبی یقین بر یردن ایشتمش اولسه‌ده کندیسی ذاتاً مرکز لواسنك صاغ جناحنده ایدی . سواریلری وار ایدی . وَ کندیسی

لواسی جهتنده حاضر ایدی ؛ بلکه حکم اراضی اوبله ایشتدرمش اوله . وَ بن او کون رجب پاشایه وَ دیکر لوالره طوپ سسی ایشیدیلیور، طوپ سسی هپ برلکده ایشتدك ــ احتمال‌که رؤف پاشا غوغا ایدیبور » دیدم . کیمی، دشمنك حیله‌سیدر ، دیدی ؛ کیمی بشقه درلو دیدی ؛ حاصلی بر قرار ویریله‌مدی . رجب پاشـایه : « هـایدی ، سـن لوائی آل کیت ، طوپ سسنی آکلا » دیدم . بونك اوزرینه رجب پاشا کیتمکده تردد ایتدی ، وَ « نره‌دن کیده‌یم ، قلاغوز ویرك‌دیدی ؛ بنده‌کزدن تعلیمات ایستدی : ایشی تصعیب ایتدی . بو ایتدیکی تصعیبات اوزرینه بنده‌کز ده صورت قطعیه‌ده ، « کیت » امرینی ویره‌مدم . وَ ویرمکدن استنکاف ایتدم . « رؤف پاشـا محاربه ایتسه ، وَصیقلسه ، وَ بزه احتیـاجی اولسـه ، البته بکا بر خبر کوندرر » دیدم . صحیحاً بو سوز اولدی ؛ لکن « حاضر بنـده‌کز یقینم ، کیده‌یم » دیدیکی یالاندر ؛ « کیت » دیدیکم حالده « قلاغوز یوق ، کیم کوتوره‌جك ، بن نصل کیده‌یم ؟ » دیه تعلّل ایتدی . آره‌دن بر آز کچدکدن صکره . بزم دردنجی لوامز ــ که اوکون مرکزلواسی ایدی ــ اول امرده او، آتشه باشـلادی ؛ وَآره‌سی چوق کچمکسزین رجب پاشاده صاغ جناحی تشکیل ایدن لواسیله آتشه باشلادی . بزم آتشك وَدشمنك بزه آتدیغی طوپلرك شماته‌لری آرتق دیکر طوپ سسنی بنده‌کزه ایشتدرمدی . رؤف پاشـا تکرار طـوپ آتیـورمی ایدی ، آتمیـورمی ایدی ، آندن معلوماتم یوق .

اسکی زغره‌نك ضبطندن صـکره کلان نعلبند نفرینی یکی ایشیدییورم . بنـده‌کزه رؤف پاشـانك بوزولدیغنی ، بر چرکس کلدی . خبر ویردی . احتمال‌که چرکسله برابر نعلبند نفری ده کلمش اوله ، بکا هیچ خبر ویرمدی ؛ نعلبند نفرندن معلوماتم یوق .

سـاعت یدیدن صـکره ، اوکون آقشـامه قدر ، طـوپ سسی دوام ایتدی . معمافیه روسیه‌لو ایله اولان محاربه ساعت یدی‌یه قدر امتداد ایتدی .

سعادتکرای پاشـا یانمده اولدیغی حالده رجب پاشانك یانته کیدیشم، اسکی زغره‌یه کیدیشمزك ایرتسی کونی اوله‌جقدر . سعادتکرای پاشا اوکون یانمده بولنیوراندی؛ اوکون، بشقه کون دکل . رجب پاشانك دیدیکی کون سعادتکرای پاشانك یانمده اولوب اولمدیغی خاطرمده یوق؛ بلکه وار ایدی . وَواقعا «رؤف

پاشانك معاونتنه مأمورسکز » دیدم . اوراسی طوغریدر ؛ وَ او کون طوپ سسی ایشتدیکم صحیح ؛ لکن رجب پاشانك « یقینمزده » دیدیکی خلاف واقعدر. وَ کندیسنه کیتمکی امر ایتدیکم حالده تعلل ایتـدی. وَ بو تعلل اوزرینه اجبار ایدهمدم .

رئیس پاشا — « کیت » امرینی ، قنغی کون ویردیکز ؟

سلیمان پاشا — اوچنجی کون ، اسـکی زغرهیه تعرض ایتدیکمز کون .

رئیس پاشا — صباحلین دکلمی ؟

سلیمان پاشا — صباحلین . هپ بریرده اوتورورکن تذکر ایتدك ؛ صکره کندیسنك یانته کیتدیکم وقت ، « سن کیت » دیدم .

رئیس پاشا — هجوم اولنمزدن دها اوّلمی ؟

سلیمان پاشا — اوت ، ساعت اون ایله اونبر آرهسنده .

رئیس پاشا — بوطوپ سسی ایشـیدلدیکی وقت نزد عالیکزده کیملر وار ایدی ؟

سلیمان پاشا — تکمیل امرا وار ایدی : ویسل پاشا ، حاجی عارف پاشا ، شاکرپاشا ، حسن پاشـا ، ارکان حرب عمر بك ، رجب پاشا ، وَ بندهکزك یاورلرم .

رئیس پاشا — ارکان حرب رئیسی اوده داخلمی ؟

سلیمان پاشا — اوت ، افندم .

رئیس پاشا — (بوکون مجلسمزه ساعت طقوز بچقده ختام ویرلدی .)

دردنجی مجلس محاکمه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك دردنجی دفعه اوله‌رق طقسان درت سنه‌سی تموزینك اون ایکنجی چهارشنبه کونی ساعت سکزده اجتماع ایدن دیوان حرب محاکاتنی حاوی ضبطنامه‌در ،

نومرو ۷

• رئیس پاشا — رادینه‌ده رؤف پاشا حضرتلریله ملاقاتکزده دشمنك اسکی زغره‌ده اولدیغنی، بیلیور ایدیکز؛ بورادن بشقه، دشمنك دها نره‌لرده‌اولدیغنه، وَبالقانك قنغی موقع وَکچیدلرنده بولدیغنه دائر معلومات آلدیکزمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بزم دده آغاجندن ادرنه‌یه وَ ادرنه‌دن قره پیکاره وَقره پیکاردن اسکی زغره‌یه حرکتمز وَاسکی زغره‌یی استردادیمزك. مجموع ایّامی، طقوز کوندر ؛ بوطقوز کونده حرکات عسکریه ایله امرار ایتدك . مقام سر-عسکرینك بزه اخذ معلومات ایچون ایتدیکی توصیه ، ادرنه‌ده بولنان عاصم وَحالت وَعلی پاشالر حضراتیله، یکی زغره‌ده بولنان رؤف پاشا حضرتلرینك حائز اولدقلری معلوماتدن استفاده‌دن عبارت ایدی . ادرنه‌یه چیقدیغمده مشار الیهم حضراتیله ملاقات ایتدم؛ حین ملاقاتده، دشمنك اسکی زغره‌یه طوغری ایلروله‌مکده اولدیغنی، وَخائن بوغازندن کچدیکنی، وَشبقه‌نك دشمن ایادی استیلاسنه دوشدیکنی، مشار الیهم بیلدردیلر . آره‌سی چوق کچمکسزین خلوصی وَراسم پاشالردن شبقه‌یی نصل ترك ایتدکلرینه دائر بر مألده وَایکیسنك تحت امضاسنده کلان بر تلغراف، شبقه دشمن النده وَشبقه‌نك صول جناحی دشمنك تحت تهدیدنده بولندیغنی، بزه بیلدردی . ذاتاً شبقه‌نك صاغ جناحنده اولان خائن بوغازی وَفردیخ کچیدلری‌ده دشمنك النه دوشدیکی، اولجه علی پاشا حضرتلریله عاصم وَحالت پاشا حضرتلرندن خبر آلنمشیدی . بو حالده بالقانك اسلیمیه‌یه دوشن قسمندن ماعدا دشمن النده بولندیغی معلوم ایدی . لکن آنلرده، دشمنك قنغی موقعلری کندیلرینه محل اجتماع تعیین ایتدیکنی وَ نره‌لری موقع عسکری اتخاذ

ایتدکلرینی بیلمدکلرندن، بکاده او یولده برمعلومات ویرمدیلر. بوندن ماعدا، اطرافدن مختلف المآل برطاقم تلغرافلرده آلندی؛ مثلا: طقوز تموز تاریخیله چربان قائممقاملغندن کلان برتلغراف: ــ دشمنك چربان قضاسنه درت ساعت مسافه‌یه قدر یاقلاشدیغنی ــ خبر ویریور ایدی؛ وَینه طقوز تموز تاریخیله رؤف پاشا حضرتلری ــ عسکرك پك متفرق برحالده اولدیغنی، وَمقابله‌یه عدم اقتدارینی، وَقلبه‌نك‌ده تحت مخاطره‌ده اولدیغنی ــ بیلدره‌رك ــ ادرنه‌یه کلان عسکردن برایکی طابورینك کوندرلمسنی ــ یازییور ایدی؛ وَینه اون تموز تاریخیله قلبه‌دن صفوت پاشا حضرتلری ــ زغرهٔ عتیقه دشمن کلدیکنی ــ خبر ویرییورلر ایدی. بو معلومات اوزرینه، ادرنه‌دن تشدریله بیلان طابورلر قره‌پیکاره سوق ایدلدی. بونلر سوق اولنمقده ایکن، طرنوی استاسیونی تغییر اولنان سکبانلی محافظه‌سنه ترك اولنان میرآلای رفعت بك دخی: ــ اون بش بیك کشی ایله دشمنك طرنوی استاسیونك صول جناحنی اورمق اوزره حاضرلاندیغنی ــ با تلغراف اخبار ایدییور ایدی. وَینه اون بر وَ اون ایکی تموز تاریخیله چربان وَخاصکوی اهالیسی ترك مملکتله هجرت فکرینه دوشمش، وَ ــ دشمن پك یقینمزه کلدی ــ دیه‌رك فریاد ایتمکده بولنمشیدی. بزی اشته علی العجله قره پیکاره سوق ایدن حرکتك اسباب اوّلیه‌سی بوندن عبارت ایدی.

مع مافیه دشمنك نره‌ده اولدیغی. رؤف پاشا حضرتلرینه، کرك مقام عالیٔ سرعسکری طرفندن وَکرك طرف عاجزیدن سؤال اولنمسی اوزرینه، اسکی زغره‌ده اولدیغی خبری آلنمش ایدی. رؤف پاشا حضرتلرینك ــ دشمنك کلیتی اسکی زغره‌ده‌در ــ دیمسی، هرنه قدر دشمنك بالقانلرده اولمامسنی اشراب ایتمز ایسه‌ده، اسکی زغره بزم تعرضمز ایچون برنقطهٔ اوّلیه اولدیغندن، ایلك اوکجه اورایه حرکت اقتضا ایدر ایدی، وَاویله حرکت ایتدك؛ لکن قنغی کچیدده وَقنغی موقعده اولدیغی. بنده‌کزدن اول بالقان قوماندانی بولنان رؤف پاشا حضرتلری بیلدرمدیلر؛ وَبویله مفردات معلومات یازمدیلر؛ آنلرنه بیلدردیلر سه، موقعلرینك مناسبتی جهتیله، بزمده آکا صحیح نظریله باقلغمز طبیعی ایدی؛ ویردکلری معلوماته بنای حرکت ایتدك. دشمنك قنغی کچیدده قنغی موقعده اولدقلرینی بلکه کندیلری بیلور؛ لکن بزه معلومات مفصله ویرمدیلر. آنلرك بیلدردکلری شی: دشمنك کلیتنك اسکی زغره‌ده اولمسی خصوصندن

عبارت ایدی . حتی شبقه کندی تحت قوماندارنده بولندیغی حالده ، دشمن النه کچدیکی معلوماتی بزم واسطه‌مزله آلدیلر . یعنی بنده‌کزك ادرنه‌دن کندولرینه چکدیکم تلغرافدن خبر آلدیلر .

رئیس پاشا — دشمن بالقانك بر قچ محلندن بری یوزینه کچدی ؛ وشبقه کچیدی آز ویا چوق قوتله النده اولدیغی کبی ، خائن وفردیغ کچیدلری کبی مهم کچیدلردخی بهمه‌حال دشمنك النده اولمسی لازمکله‌جکی مطالعه بیورلمدیمی ؟

سلیمان پاشا — بوسؤال عالیکز ، بنده‌کزك آراولّ ذات دولتلرینه ویردیکم جوابی مطالعه‌یه استناد ایتمیور . « خائن وفردیغ کچیدلری دشمنك النده دکل ایدی » دیمدمکه بونی سؤال بیوریورسکز ؛ خائن و فردیغ کچیدلری دشمن النده اولدیغنه شبهم یوقدر . رؤف پاشا حضرتلری بالقان قوماندانی ایدیلر ؛ بنده‌کزك دها دده آغاجنه وصولمدن مقدم رفاقت عالیلرنده اوتوز درت طابور عسکر وار ایدی . وبو اوتوز درت طابوربالقانك محافظه‌سی ایچون درسعادتدن سوق وارسال اولنمشیدی . مشارالیه بواوتوز درت طابوری اولوقتك حکمنجه سوء استعمال ایدرك دشمنی خائن وفردیغ کچیدلرندن کچیرمش ؛ وخائن‌وفردیغ بوغازلرنده عسکرمز مغلوب ومنهزم اولمش ؛ — اوده ، اولوقتك وقوعات ژورناللریله ثابت اولدیغی کبی . اوزمان درسعادتده حرکات عسکریه‌یه حکم ونظارت ایدن مجلس عسکرینك معلوماتلریله‌ده مستدلدر . — حتی بو اوتوز درت طابوری سوء استعمال ایتدیکندن طولایی مشار الیهی بر دها قوماندانلقده استخدام ایتمك اوزره مجلس عسکری حکم بیله ایتمش . شمدی « خائن وفردیغ کچیدلرینك دشمن النده اولوب اولمدیغنی » بنده‌کزه سؤال ایده‌جککزه . او وقتك وقوعات ژورناللرینه باقکز ومجلس عسکری‌یه مراجعت بیوریکزده . آندن صکره بنده‌کزه بونی سؤال بیوریکز ....

رئیس پاشا — باش قوماندان صفتیله بولندیغکز جهتله سزدن اوراده‌ایکن اولان معلومات ومطالعاتکزی استفسار ایدییورز .

سلیمان پاشا — افندمز . « خائن وفردیغ کچیدلرینك‌دشمنك النده بوله‌جغی مطالعه بیورلمامشمی ایدی » دینیور . خائن وفردیغ دشمن النه کچدیکی اووقتك ژورناللریله مثبتدر .

رئیس پاشـا — افادهٔ عالیکزك خلاصه‌سی : اوراده دشمن وار ایدی ، اونی تصدیق بیوریورسکز .

سلیمان پاشا — بنده‌کز ، اورالری دشمنك استیلا ایتدیکنی ، بیلورم ؛ فقط اورالرده دشمن اولوب اولمدیغنی بیلمم ؛ اوراسنی، یعنی دشمن الندہ اولوب اولمدیغنی رؤف پاشا بیلور ؛ خائن وَفردینج کچیدلری تحت محافظه‌لرنده اولدیغی ایچون کندیلری بیلور ؛ بنده‌کز بیلمم . بو سؤال رؤف پاشا حضرتلرینه واردر . رؤف پاشا حضرتلری هر نه بیلدردیلر ایسه ، بنده‌کز آنی بیلورم؛ چونکه خائن وَفردینج کچیدلری خریطه‌یه باقلدیغی حالده معلوم دولتلری اولور: یکی زغره‌یه عائددر ؛ دده اغاجنه ادرنه‌یه متعلق بریر دکلدرکه بنده‌کز رؤف پاشا حضرتلرندن دها اوّل کوره‌یم ، بیله‌یم .

رئیس پاشا — اوراده بولندیغکز زمانده ؟

سلیمان پاشا — نره‌ده بولندیغمز زمانده ؟

رئیس پاشا — قره پیکارده بولندیغکز زمانده ، وَ یاخود رؤف پاشا ایله مذاکره ایتدیککز زمانلرده، بو دیدیککز فردینج وَخائن بوغازلرنده دشمنك بولمدیغنی ، وَ یاخود — مادام‌که مقدما ضبط اولنمش — ینه بولنه‌جغنی، تحقیق بیورمدیکزمی ؟ اصل مقصد بو . . .

سلیمان پاشـا — زمان تعیین بیوریکز : تعیین بیوره‌جغکز زمانه کوره عرض ایده‌جکم .

رئیس پاشا — قره پیکارده ایکن ...

سلیمان پاشا — بنده کز قره پیکاره اون اوچ تموز تاریخیله کلدم. رؤف پاشا ایله تلغرافله مخابره ایتدك؛ اون الش تموزده‌ده ملاقات ایتدك. او ملاقاتمزده خائن وَفردینج کچیدلرنده دشمن بولندیغنه دائر کندیلری معلومات بیان ایتمدیلر، وَ اطرافدن‌ده او یولده معلومات آلنمدی . شو قدرکه سلیمیه متصرف وکیلی نافذ بك . « خائن بوغازینك کچلمز یرلرینی دشمن تسویه ایدییور . اورادن بیوك طوپلر کچیره‌جك . وَ اسلیمیه طرفنه کله‌جك » دیه رؤف پاشایه بر تلغراف کشیده ایتمش ، آنلرده او تلغرافك صورتنی بنده‌کزه یازمشلر ایدی ؛ لکن ملاقاتمزده او تلغرافك حکمسزلکنی بیان ایتدیلر ، « وَ دشمن اسکی زغره‌ده‌در » دیدیلر . بشقه برده دشمنك کلیتی اورزینه معلومات بیان

ایتمدیلر . یالکز رؤف پاشا حضرتلری یکی زغره‌دن اسکی زغره جهتنه، یعنی عربه‌جی کوینده بزمله برلشمك اوزره ، حرکت ایده‌جکلری کیجه ، ینه اسلیمیه متصرف وکیلی نافذ بك « یکی زغره‌یی دشمن باصه‌جق » دیه کندیسنه معلومات ویرمش ؛ لکن او آلدیغی معلوماتی بنده‌کزه بیلدرمدی .

رئیس پاشا - یکی زغره فرقه‌سنك دیکر فرقه‌لر ایله بروقتده اسکی زغره اوزرینه حرکتنه رادینه‌ده رؤف پاشا حضرتلریله ویریلان قرار، یکی زغره‌جه بر مخاطره اولمدیغی مشارالیه طرفندن تأمین ایدلدیکنه بنا بیورلمشیدی ؛ حال بوکه رؤف پاشا حضرتلرینك دیوان حرب حضورنده ایدیلان استنطاقی شمدی قرائت اولنه‌جقدر ؛ او استنطاقنامه، افادهٔ عالیکزك عکسنی بیان ایدییور .

« رؤف پاشا حضرتلرینك استنطاقنامه‌سی قرائت اولنور »

صورت استنطاقنامه

رئیس پاشا — یکی زغره موقعی ادرنه‌ایله بالقانك آره‌سنده بولنان شمندوفر خطنك قریباً وسطنده وَخاین وَفردیج کچیدلرینك قارشوسنده وَحرکت تعرضیه ایچون اوموقعك الده بولندرلمسی مدارامنیت اوله‌جغی مسلماتدن بولندیغنه منی، فرقهٔ عالیلرینك اورادن قالدرلمسی اسبابی حقنده سلیمان پاشا حضرتلرندن برقاچ کره ایدیلان سؤاله ویردکاری متعدد جوابلرك خلاصهٔ مآللری: — بوفرقه‌نك اورادن قالدرلمسنده اولان محذوری تصدیق ایله، کندولرینك اوحوالی‌یه حین مواصلتنده اراضیجه وَ دشمنك احوالنجه معلوماتلری اولمدیغندن، وَ دشمنك الك کلیتلیسی اسکی زغره‌ده بولندیغنك طرف دولتلرندن بیان بیورلمسندن، وَ اولوقت ینه طرف دولتلرندن آرزو کوسترلمسندن ناشی، فرقهٔ مذکوره‌نك قالدرلدیغنی؛ وَ اکر دشمنك اوحوالیده بولندیغنه دائر معلومات اعطا بیورلمش اولسه‌یدی توقیف ایده‌جکلرینی، وَ بونك ایچون کندوسندن سؤال ایجاب ایتمیه‌جکنی — بیاندن عبارتدر . کیفیتك حقیقتی نه وجهله ایسه بیان بیورك .

رؤف پاشا — افندم ، باش قوماندانك رأیی لاحق اولمدقجه بر فرقه‌نك بریردن قالقوب حرکتی جائز اوله‌بیلورمی ؟ « عموم قوماندان او جوارده دشمن عسکرینك تحشدینی بیلمیور ایمش » دینیور ؛ حال بوکه بنده‌کز ، او طرفده دشمنك اکثریتله تجمع ایتدیکنی، کندوسنه بیلدرمش ایدم . وَحتی

« احتمالکه اسلیمیه وَ یانبولی طریقیله قرق کلیسا اوزرینه بر چویرمه حرکتی یاپه‌بیلور » دیو حکایه وَ بیان ایتمشیدم . کندوسنه بر تلغرافده واردر تاریخی اون بر تموز . ـ « بو تلغراف اوقنور . آنجق اوچنجی دفعه ، یعنی پنجشنبه کونکی مجاسده دخی اوقونمش وَ او کونکی ضبطه درج اولنمش اولدیغندن . بورایه تکرار یازلمدی . » ـ دیمك‌که دشمنك خائن جهتنده تحشدینی خبرویرمشم . یکی زغره‌نك موقعاً اوچ طابورله محافظه‌سنی ، بنده‌کز عسکر اولدیغم جهتله ، هیچ بر وقت تجویز ایتمم . وَ حتی کندولریله کورشمك اوزره رادینه محله‌سنه کیدرکن فرقه‌نك بر لواسنی محمد مخلص پاشا قومانداسیله اوراده براقدم ، وَ صفوت پاشا لواسنی برابر آلوب رادینه محله‌سنه کیتدم ایدی . ایشته او بر لوا وَ بر بطاریه طوپ وَ ایکی یوز قدر چرکس سواریسی ، اورایی آنجق محافظه ایده‌بیلور ایدی . حتی رادینه استاسیوننده سلیمان پاشا ایله ملاقات اثناسنده ، یکی زغره‌دن تلغرافله : « روسلرك کورندیکی . وَ مؤخراً طوپ منزلنه یقلاشدیغی ، وَ محمد پاشاده غوغایه حاضرلنوب کیتدیکی » خبرینی آلدق ، وَمؤخراً « دشمنی دفع ایتدیکنی » آکلادق . اشته شو محاربه‌دن روسلرك اوراسنی‌ده استیلایه حاضرلندیغنی سلیمان پاشا آکلاملی ایدی . مذکور تلغرافلری سلیمان پاشا ایله برلکده ایکن بحریه نظارتی یاور حربی بیکباشی حقی بك کتورمشیدی ؛ کندوسندن وَ محمد پاشادن سؤال بیوریکز . دیمك‌که ، بنده‌کز سلیمان پاشایه « دشمنك یکی زغره جهتلرینه تجمعنی » اولجه تلغرافله بیلدرمشم ؛ وَ مؤخراً برلکده اولدیغمز حالده‌ده دشمنك یکی زغره‌یه کلوب تسلطنی وَ اوراسنی ضبط ایتمکه چالشدیغنی سلیمان پاشا آکلایوب ، آکا کوره مانوره وَحرکاتی تعیین وَ یکی زغره‌یی ترك ایتمك وَ یا تحت محافظه‌ده طوتمق والحاصل دشمنك قوت و حرکاتنه کوره اداره وَ اوامر لازمه اعطا ایتمك لازم کلورکن . خلاف قاعده ، اوراده اوچ طابور پیاده وَایکی طوپ وَبر مقدار سواری ترکیله ، اون ایکی طابور پیاده وَ درت بطاریه طوپ وَ بر بلوك موظف وَاوچ یوز قدر معاونه چرکس سواریلریله ، کندوسیله بولشمق اوزره شوسه ایله اسکی زغره اوزرینه حرکت امر ایتدیکمزی امر ایلدی ؛ وَحتی بو یولده امر آلدیغمی رفاقتمده بولنان ارکان حربیه ضابطانه وَ یکی زغره‌دن بازار کونی اثنای حرکتمزده عموم امرایه سویلمش ایدم ؛ بونلرك اسامیسی :

ارکان حربیه میرلابی نظیف بك ، وَقائممقام آکاه وَبیکباشی فواد بکلر ایله ، محمد پاشا ، میرالای احمد بك وَسائر ضابطاندن عبارتدر ، سؤال بیوریکز .

رئیس پاشا — رادینه محله‌سنده برلشدیکی وقتده ایدیلان مذاکره‌دن عبارت ایدی ؟

رؤف پاشا — سلیمان پاشا حضرتلری اسکی‌زغره‌نك استردادی ایچون امر آلمش وَبنده‌کزك‌ده‌یکی زغره‌دن اسکی‌زغره‌یه حرکت ایتمکلکمی قرارلشدرمش وَحتی درسعادته دخی معلومات ویرمش ایدی‌که، شمنی‌موقعنه عزیمته‌دائر کلان امر قائممقامیده : « اسکی زغره موفقیتندن‌صکره شمنی‌یه عزیمتم » خصوصی‌مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن امر بیورلمشیدی . حال بوکه بنده‌کزك قوماندامده بولنان‌عسکرك حالی، مقدمجه دیوان حربه تقدیم ایتدیکم‌لایحه‌دن معلوم عالیلری بیورلمش اوله‌جغی وجهله ، اکثریسی مستحفظ وَردیف طابورلرندن عبارت اولوب ، افرادی عجمی وَدرت طابورینك‌ده یدنده قاپسوللی‌تفنکلر وارایدی؛ اشته بو عسکرله قره طاغلولره بیله کیدلمز ، نره‌ده قالدی که روسلره قارشو کیدلسون . «بوعسکرك‌کندو اردوسنه قلبیله عمومندن برییمزه‌معاونت‌ایده‌جك صورتده ایکی قول اردو تشکیلیله حرکت ایتمه‌مزی» دفعاتله‌کندوسنه وَدرسعادته یازمشیدم . بو اشعاراتمه اصلا حوالهٔ سمع‌اعتبار اولنمیه‌رق ینه فرقهٔ عاجزانه‌مله ایلرو حرکت امر بیورلمسنی متعاقب ،« تلغرافلره مراجعت بیوریکز » برکره بوشیلری شفاهاً کندوسنه افاده ایتمك ایچون، بلا استیذان، « رادینه یه حرکت ایتدیکمی » کندوسنه یازدم ، وَ سلیمان پاشاده اورایه کلدی . یکی زغره جهتنك خائ وَ فردیچ‌طرفرینه وَدشمنك حالنه دائر معلومات شفاهیه ویردکدن صکره. « بکا عسکر ویر» دیدم. سلیمان پاشا، بکا عسکر ویره‌جك یرده، معیتمده بولنان چرکسلری آلمق ایستدی. آنلر بندن آیریلمدیلر. صکره مطلق سواری‌عسکری ایستدی ؛ بن معیتمده اولان اوچ بلوك موظف سواریدن میرآلای عاقل بك قومانداسیله ایکی بلوکنی آلوب ، بکا بربلوك براقدی. « پیاده اوله‌رق برلوا عسکر ویر» دیدیکم حالده، بکا ایکی‌طابورکوستردی ، یعنی‌مناستر طابوریله تیران طابورینی ویردی. بنده‌کز عسکر ایچون کیتدیکم‌حالده ضررلی چیقدم : المدن ایکی بلوك کزیده سواری عسکری آلدی ؛ کاشکی کیتمیه ایدم ... کندوسندن حرکت ایده‌جکم زمان وَبولوشه‌جغمز محله، وَکیده‌جکمز طریقه، وَیکی زغره‌ده

براقیله‌جق عسکره دائرده تعلیمات آلدم. تعلیمات شو ایدی: ــ امر شفاهی ــ اسکی زغره‌نك استردادی ایچون حرکت اوله‌جق ؛ کندوسنك بکا ویرمش اولدیغی ایکی طابورله برابر اون بش طابور راده‌سنده بولنان فرقه‌دن بر ی قاپسوللی ایکی ایکنه‌لی تفنکلی اوچ طابور وَایکی قطعه صحرا طوپی وَ بر آز چرکس سواریسی ، یکی زغره‌ده براقیلغمی امر ایتدی . وَ پازار کونی حرکتله ایلك کون شوسه اوزرنده بریرده قالمقلغمی، وَ ایرتسی پازار ایرتسی کونی اسکی زغره پیشکاهنده برلشمکلکمزی ، وَ اوراده برلشدکدن صکره اسکی زغره‌یی استردادده بالاتفاق چالیشه‌جغمزی ، سویلمش ایدی بنده‌کز خریطه اوزرنده « سز ایلك کونی نره‌یه قدر واصل اوله‌بیلورسکز » دیه سؤال ایتدم ؛ « سکودلی دره‌وار،اوراده‌صو واردر ؛ بشقه‌یرده صویوقدر ؛ اوراده یاتارم . » دیمشیدی . بنده‌کزده « اوحالده شوسه قره‌جه طاغه‌یك یقین کیدر ؛ شوسه ایله کیده‌جکمه، بن‌ده سکودلی دره‌سنه کله‌مده اوراده بولوشه‌لم ؛ اورادن برلکده ایلرویه‌حرکت ایده‌لم ؛ چونکه دشمنك بو طرفلرده قوتی واردر . یقیندر ؛ آرقه‌مزده خائن بوغازی... دشمنك اورادن برضررینه اوغرامامق ایچون عادتا « خریطه‌ده »شو یاتقه ایله کاوب . سزی سکودلی دره‌ده بوله‌یم » دیمشیدم . موافقت ایتمدی. « مثلثك ایکی ضلعی‌اوزرندن کیتمك‌بیهوده عسکری اتعاب دیمکدر ؛ سزاورادن طوغری اسکی زغره‌یه کلکز ؛ پازار ایرتسی کیجه‌سی بزده سکودلی دره‌ده قالورز ؛ ایکنجی کون کلور ، سزکله اسکی زغره جوارنده وَ آرتق محاربه ایله ان شااله برلشورز ؛ محمد خلوصی پاشاده کله‌جکدر . » دیمش ایدی . کرچه بنده‌کزده یك شوسه اوزرندن کیتمدم ، وَطاغ طرفندن کندیمی قوللایه‌رق کیتدم ایسه‌ده ، ایکی کونده غوغالر اولدی . اساساً سلیمان پاشانك بنده‌کزه ویردیکی امری تمامیله اجرا ایتدم ؛ کندوسی وعدنده طوره‌رق ، کاوب بنی بولمدی ، خلف ایتدی . قولکز پازار کونی ساعت اوچده یکی زغره‌دن امری وجهله اسکی زغره‌یه حرکت ایتدم ؛ اوکون ساعت طقوز اون صولرنده شوسه اوزرنده قره‌پیکار چفتلکنه واردم . اوراده صووار ایدی ، عسکر صیقلمشیدی، دیکلندردم . بر ساعت قدر ایلرو حرکتده دشمن ظهور ایتدی ، وَ طوپ محاربه‌سنه باشلادی . برساعت قدر محاربه‌دن صکره ، دشمن کیرویه کیتدی ؛ ساعت اون بر بچق اولدیغندن ، وَاورادن ایلرویه حرکتده ممکن اولمدیغندن ،

وَتمام سلیمان پاشانڭده خریطه‌ده ارائه ایتدیکی محله تصادف ایلدیککندن ، اوراده قالدق . ایرتسی پازار ایرتسی کونی صباحلین تمام حرکت ایده‌جکم زمان . ایکی آلای سواری‌وَایچه پیاده وَ ایکی بطاریه‌طوپ ایله دشمن بنی استقبال ایتدی . ایلرویه کیتمکدن منعه چالشدی . خیلی طوپ غوغاسندن صکره چرکس سواریلری هجوم‌ایتدردم . وَدشمنڭ‌رجعتی اوزرینه ایلرو حرکته دوام اولنمقده اولدیغی‌وَاسکی‌زغره‌یه اکی بچق ساعت مسافه‌یه کلمش اولدیغم برزمانده، آرقه‌دن، یعنی یکی زغره طرفندن ، طوپ سسلری کلمکه باشلادی ؛ چونکه ، معلوم عالیلری . یاز کونی صباحلین پك ایرکن قالقلیور ، بیلمم ساعت اون ویا اون‌بر صولرنده اوللیدی‌که، یکی‌زغره‌دن طوپ‌سسلری ایشیدلمکه باشلادی؛ هم‌شدتلی، یعنی بر ایکی بطاریه آتیلور کبی، ایدی ؛ حتی سواریلردن برقاچ کشی‌یی دخی کیرویه کوندردم . فقط اوطوپ سسلرینی ایشتدیکمز زمانده ایدی‌که دشمن بزی‌ده تکرار اشغال ایدییور ایدی ؛ دشمن هم بزی هم اوته‌ده اونلری اشغال ایدییور ایدی‌که ، بوده تمام فن حربه موافق ایدی . الحاصل ، دشمن یکی زغره‌یه هجوم ایتدیکی اثناده ، بنده‌کز اورایه تام درت ساعت مسافه‌ده ایدم ، محقق‌در ؛ بنده‌کزله بولنان ضابطانڭ جمله‌سی بیلورلر .

رئیس پاشا — طوپ سسی ایشتدیککز وقت فرقه‌کزله نره‌لرده ایدیکز؟

رؤف پاشا — قره بیکار چفتلکندن چورانلی‌یه طوغری بر ساعت قدر ایلرولمش اولدیغمز بر زمانده ایدی‌که ، اورادن چورانلی‌یه بر ، نهایت بر بچق ساعت مسافه تخمین ایدرم ، افندم .

رئیس پاشا — سلیمان پاشا ، « شوسه‌دن کیدك » دیه رأی ویرمامش ، « وَشوسه‌نڭ غیری برمحلدن کیدك » دیمش .

رؤف پاشا — خلاف سویلمش؛ برضابط خلافی قبول ایتمز. بنده‌کزه هرنه امر ایتمش ایسه مسئولیتنی کندوسنه براقه‌رق اجرا ایتدم ؛ وَحتی امرینی اجرا ایتمك ایچون ، اوچ کون وَخصوصیله صالی کونی ، طقوز ساعت میدان محاربه‌سی دوام ایتدی .

رئیس پاشا — برده ، اسکی زغره اوکنده برلشه‌جك قوللر ایچون بر اتصال نقطه‌سی تعیین ایتمامشلرمی ؟

(خریطه‌یه باقیله‌رق بر چوق مباحثه ایدلدکدن صکره)

رؤف پاشا — خير ، افندم ، نقطه تعيين ايتمدى . اسكى زغره پيشگاهنده كاه‌ب بزى بوله‌جغنى وعد ايله برابر . « عسكرى بهره تعب ايتمكدن ايسه طوغرى شوسه ايله اسكى زغره‌يه كيدك » ديدى ؛ حتى بنده‌كز ، « شوسه قره‌جه طاغه پك يقيندر » ديدم ايسه‌ده ، « آرتق سز ترتيب ايدرسكز » ديدى . وكندوسنى‌ده اسكى زغره‌يه يقين بر محلده بوله‌جغمى مأمول ايتديكم ايچون كيتمش ايدم ؛ يوقسه ، بويله سوزنده خلف ايده‌جكنى بيلمش اولسه‌ايدم ، كيتمزايدم . واوچنجى صالى كونى صباحلين كندوسنك بولنديغى طرفه طوغرى كيده‌جك ايدم ، لكن دشمن يقامزى براقدى . وكندوسى‌ده بولنديغمز نقطه‌يه پك يقين اولديغى احراقنه مساعده ايتديكى كويلرك دومانندن آكلاشيليور ايدى . حتى تقديم ايتديكم لايحه‌دن دخى معلوم عاليلرى بيورلمشدر كه : كندوسنك صاغ جناحى ايكى بيك بش يوز مترو قدر يقينمزدن كچه‌رك اسكى زغره‌يه كيرمش ايدى . وبزم ايتديكمز محاربه سايه‌سنده اوجوزجه اسكى زغره‌يه كيرديلر ؛ چونكه ، دشمن‌وار قوتى بزم اوزريمزه كتوره‌رك ، يالكز بر قاچ يوز باغار ايله بر بطاريه طوپ وبر ايكى آلاى سواريسى سليمان پاشايه مجرد بر تمايش ايچون كوندرمش اولديغى . جنرال غوركودن تحقيق وسؤال بيورلور ايسه مطلوب حاصل اولور ، ظن ايدرم ..

رئيس پاشا — [illegible] برده . بونده كيدركن محاربه‌يه طوتشديغى وقتده سليمان پاشايه معلومات ويرلديمى ؟

رؤف پاشا — بازار ايرتسى كونى آقشام اوستى چورانلى‌يه مواصلتده ساعت اون بر رادەلرنده اطرافڤرى كشف ايتدم ، دشمندن بر اثر كورمز ايدى . چورانلى كوينك ايچنده اهاليدن پك چوق آدملر وار ايدى ، بونلره : « ايشته سليمان پاشانك آتشى ، دومانلرى كورينيور ، كندوسى يقيندر ؛ كيم كيدر كندوسنه معلومات ويرر ايسه ، يكرمى بش قائمه ويررم » ديدم . وبر پوصله يازدم : « چورانلى‌يه كلدم بوراده ورودكزه منتظرم » عباره‌سيله كويلولره ويردم ، كوندردم . وبر ديكر پوصله ايله ، اون ليرا وعد ايتدم ، چركسلرى كوندردم . وكشفى بتوردكدن وعسكرى لايقيله قوندردقدن صكره ، ساعت اون ايكيدن صكره ، بر قاچ نفر چركس دها كوندردم . بركون اول پوصله ويرديكم آدم ، ايرتسى كونى ، بز محاربه‌يه باشلاديغمزدن ظنمه بر ساعت صكره ،

آت چاتلاته‌رق حیوانی کو یوك ایچنده اوله‌رق کلدی ، « سلیمان پاشا کلیور » دیدی ؛ وچونکه : عموم عسکر سلیمان پاشانك ورودینه چار چشمله منتظر اولدقلری ایچون . درحال بو خبری « مژده » دیه‌رك عموم عسکره یوزباشیلر واسطه‌سیله اعلان ایلدم . هپمز سلیمان پاشانك کلمسنه باقیور ایدك ، چونکه : دشمن کثرت اوزره یکی زغره طرفندن دخی کلمکده ایدی . بش آلتی بطاریه قدر طوپ ایله اون بش یکرمی طابور پیاده وَدرت آلای سواری اولدیغی کورلدی . وَغورقونك مؤخراً افاده‌سی‌ده بونی تأییدایلدی . ساعت اوچ صولرنده بر آتلو دها کلدی ، « سلیمان پاشا کلیور » دیه خبرویردی . الحاصل ، خبر کتورنلره بخشش اوله‌رق یکرمی بش ، اوتوز لیرا قدر ویردم . حال‌بوکه سلیمان پاشا حضرتلری نه طرفمزه کلدی ، وَنه‌ده بزه امداد ایتدی ؛ همان ایتمکده اولدیغمز محاربه‌دن استفاده ایده‌رك طوغریدن طوغری‌یه ، وَبکا ویردیکی سوزه مخالف اوله‌رق ، اسکی زغره‌یه‌جزئجه‌بر محاربه‌دن صکره ساعت بش صولرنده کیردی . بزده اوکون ساعت سکزه قدر دشمن ایله‌بوغاز بوغازه محاربه ایتدك . وَسلیمان پاشا اردوسیله محاربه ایدن طوپلر ایله سواری‌ده بزه کلدی ، پیاده کلمدی .

رئیس پاشا — موسقوفلره‌می کلدی ؟

رؤف پاشا — اوت . موسقوفلره‌کلدی ، بزی ازمکه اسیر ایتمکه چالشدی ؛ بزیکی سواریلر جناحلریمزه هجوم ایتمکه باشلادی ؛ چونکه : سلیمان پاشانك قوتی جدی وعسکری بهادر اولدیغی دشمن بیلور ایدی ؛ آنك ایچون اصلا ثبات ایتمیه‌رك روسلر قاچمش ، پیاده‌سی اسکی زغره‌یه دربند بوغازینه کیرمش . بر بطاریه‌طوپ ایله بر ایکی آلای سواریسی‌شوسه جهتندن اوکمزه طولاشدی . وَهمان بیك سکز یوز آدیم بردن طوپلرنی ایلرو حرب ایلدی . وَسواریسی زمینك جزئی‌عارضه‌سندن استفاده‌ایدوب عادتا یدی یوز متره‌یه قدر صوقیله‌رق هجومه حاضرلندی . بنده‌کزده درحال آکا قارشو ترتیباتمی اجرا ایتدیکم بر زمانده ایدی‌که سواری هجومه باشلادی . لکن اه ترکلری اکسك ایتمسون ، روسلری پوسکورتدیلر ؛ وَهم ده‌پك چوق تلفاته اوغراتدیلر . بونلر مفرداتدر ، عفو بیورلکز . الحاصل : دشمن بزی اوچ جهتدن صاردی . وَبعض طرفلرینی عادتا پشرو منزلنه قدر کتوردی .

رئیس پاشا — سلیمان پاشادن معاونت طلب بیورلدیمی ؟

رؤف پاشا — ایکی دفعه مخصوص یاور کوندردم : کیدن یاورلردن بری ، عودت ایتمدی ؛ دیکری‌ده ، یوز باشی ابراهیم اغا ، عودتنده شهید اولدی ؛ اوته‌کی‌ده ، ظن ایدرمکه ، شهید اولمشدر . بر ایکی سواری چاوش بوللامشدم ، چرکس بوللادم ؛ کیتدیلر ، امداد استدیلر ، حتی کندوسی بیلور .

مابعدی وار

....

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك دردنجی دفعه اوله‌رق طقسان درت سنه‌سی تموزینك اون ایکنجی چهارشنبه کونی ساعت سکزده اجتماع ایدن دیوان حرب محاکماتی حاوی ضبطنامه‌دن مابعد

نومرو ۸

رئیس پاشا — کوندردیککز آدملر خبر کتوردیلرمی ؟

رؤف پاشا — ابراهیم آغا سلیمان پاشانك کلکده اولدیغنی خبر ویردی . ایسه‌ده نجه امدادك زمانی‌ده کچمش ایدی ؛ چونکه ایکی بیك ایکی‌یوزدن . یاده یاره‌لی وَ شهید ویردك ، امرادن بر ضابط قالمدی کبی ؛ طابورلرك موجودی آزالدی ، طوپ باشنه نهایت بشر آتم یا قالدی ، یا قالمدی . نیم عسکرم ردیف وَ مستحفظ ایدیلر ؛ لکن طوغریسی کوزل ثبات و مقاومت ، عادتا هجوملر ایدرك غلبه ایتدیلر ، وَ مظفریت بزم طرفده ایدی ؛ لکن بیچاره‌لر جایر جایر یاندیلر : طابور وارکه اوچ یوز درت یوز یاره‌لی شهید ویردی . دشمنك تلفاتی بزدن زیاده ایدی ، وَ جبخانه‌سی همان توکنمه راده‌سنده اولدیغندن ، سلیمان پاشا سوزنده خلف ایتمیوب کلمش وَ یاخود بزه بر آز امداد ایتمش اولسه ایدی ، دولت ایچون بر بیوك مظفریت حاصل اولور ایدی . حال‌بوکه سلیمان پاشا بو فائده‌لری کوزتمه‌رك بر ساعت یقینمزده اولان اسکی زغره‌یه کیردی .

رئیس پاشا — او آنده کوندریلان آدملر بالذات سلیمان پاشایی کوردیلرمی ؟

رؤف پاشا — چرکس محمد بك کورمش ، کندوسی‌ده بوراده‌در . امان افندم : بنده کزك یانمده آتم قالمامشیدی ، هپسنی سلیمان پاشانك یانه استمداد ایچون کوندردم . کوندردیکمه بر دلیل‌ده دشمن اطرافمزی صارمش ، آری کبی بزه متعدد هجوملر ایله اوغراشیور ایدی ؛ بویله بر زمانده اك بیوك املم ،

هیچ اولمزسه بریردن ایکی طابور عسکرك کلوب امداد ایتمسی ایدی ؛ وَ کلمش اوله ایدی ، بزینه موسقوفلره هجوم ایدر وَ غلبه ایدر ایدك؛ مسئولیتی سلیمان پاشایه عائددر . بویله سونکی سونکی‌یه سکز ساعت محاربه ایدن آلتی بیك موجودلی کوچك فرقه‌نك ایکی بیك بش یوز مترو قربنده بر بیوك اردو بولنورده آندن استمداد اولنمزمی ؟ یانمده بولنانلرك پك چوغنی کوندروب استمداد ایدر ایدم .

رئیس پاشا — نه خبر کتورورلر ایدی ؟

رؤف پاشا — افندم ، کلنلرك هپسی « سلیمان پاشا کلیور » دیرلر ایدی . مکر کلیور دیدکلری ، اسکی زغره‌یه کلیور ایمش . بنده کز وظیفهٔ عسکریه‌می ایفا ایتدم ، تحقیق بیوریکز .

خلاصه اوله‌رق شو در عرض ایدرم‌که : بنده کز خائن جهتنده روسیه عسکرینك تجمعنی ولجه خبر ویردم ؛ وَ بنده کز کندی آرزوم ایله سلیمان پاشا معیتنده قالمدم: شمنی‌یه مأمور اولدیغم حالده، نم خبرم یوغیکن، کندوسی هرنه سببه مبنی ایسه، برلکده بولنمقلغمزی مقام سر عسکریدن استیذان ایتمش، وَ امرده استحصال ایلمش ؛ بناءً علیه قالدم . تلغرافلره مراجعت بیوریکز : بنده کز هیچ بر وقت اویله آمر قوماندانسنده بولنمغی آرزو ایتمز ایدم، ناچار امره امتثالاً موقتاً قالدم . دمنجك عرض ایتدیکم وجهله ، یکی زغره‌یی محافظه ایتمك ایچون براقیله‌جق عسکری ، طبق باش قوماندانك امری وجهله براقدم . برده ، یکی زغره‌دن حرکتمزك ایکنجی بازار ایرتسی کونی ، وَ اسکی زغره‌یه مسافه‌جه یکی زغره‌دن دها یقین بر نقطه‌ده بولندیغم برزمانده، طوپ سسلری ایشیدلمش اولدیغندن ، اویله سلیمان پاشانك بیان ایلدیکی وَ جریدهٔ عسکری علاوه‌سیله اعلان اولندیغی وجهله . دونوب کیدوب یکی زغره‌یی استرداد ایتمك قاعدةً ممکن اوله‌مز ایدی ، چونکه او اثناده روسلر بزمله‌ده محاربه ایدییور ایدی . کرك بونلرده وَ کرك بزه امداد ایتمدیکنده مسئولیتلر وار ایسه، جمله‌سی باش قوماندان صفتیله سلیمان پاشایه عائددر. برده، یکی زغره‌ده بولنان مهمات انبارلرینی وَ عسکری دبویلرینی بوشالتدم ، جمله‌سنی فریق سلیم پاشانك ادرنه‌یه مأموریتنده بیندیکی ترن ایله وَ ایرتسی کونی دیکر بر ترنله کوندردم ؛ یکی زغره‌ده دشمن یالکز برایکی واغون پکسمادن بشقه

برشی بولەمدی؛ وَحتی «ایلروده حرکات عسکریەده جبخانەنك لزومی اولەجقدر، کوندریلان جبخانەیی ادرنەیه کوندرمیوب سکبانلیده آلیقویکز» دیەرك سلیمان پاشایەده یازمشیدم، تلغرافلره مراجعت بیوریکز. برده، بزم فرقەدن دشمنه برشی قالمدقدن بشقه دشمن طرفندن ایکی اوچ بیك چادر وَاولمقدار باغورلاق وَ پك چوق اسلحه وَ یکی زغرەده براقمش اولدیغمز آلتی قوندلاق چنبرلی طوپلر ایله کلیتلی اشیای سائرهٔ عسکریه براقدرلمشدر؛ وَ بو اغتنام بزه کوچك فرقەنك کوستردیکی ثبات وشجاعت اثری اولدیغنی عرض ایدرم.

رئیسِ پاشا — بوقدر کافی « دیوب استیضاحاته ختام ویرلدی »

في ۱۰ تموز سنه ۹٤ محمد رؤف

سلیمان پاشا اوّلا سؤال عالیکزك جوابنی عرض ایدەیم: دده آغاجنه وصولم کونی رؤف پاشانك وصولیله فرقەسنك تحت قوماندای عاجزیده بولندرلدیغی مقام حضرت قائممقامیدن بیلدرلمش ایدی. حاصل اولان بو ارتباط اوزرینه رؤف پاشا حضرتلری یکی زغرەیی ترك ایله « سکبانلی » استاسیونه کلمك. و اورادە برلشەرك متحداً اسکی زغره اوزرینه وارلمق آرزوسنی باتلغراف کوستردی. بو آرزو ایسه، یکی زغرەنك ترکی مقصدینه مستند اولدیغندن، اون تموز تاریخیله مقام قائممقامیدن شرفوارد اولان تلغرافنامه آنی زدوَیکی زغرەنك ترکنه مخالفتله برابر، رؤف پاشاحضرتلرینك اسکیزغرەیه طوغری برکشف تعرضی اجرا ایتمامسنی تقبیح ایدر مألده ایدی.

« صورت تلغراف »

(شفرەلی) سلیمان پاشا حضرتلرینه یازیلان تلغرافنامه صورتیدر.

رؤف پاشا ایله اجرا بیوریلان مخابره نتیجەسی معلوم اولدی. مشارالیهك رفاقتنده بولنان فرقەنك قوتی اسکی زغرەیه طوغری ایلروله‌مکه کافی اولدیغی حالده، شمدیەدکین ایلروله‌میوب، حتی برکشف تعرضی اجراسنه بیله قیام ایتمیوب، سکبان کوپریسنه رجعت ایتمك ایستمەسی سببی آکلاشیله‌مدی. معمافیه قره پیکارده بر مفرزه بولندرمق وَ رؤف پاشا فرقەسیده یکی زغرەده قالەرق اسلیمیه جهتی دخی خاطردن چیقارلمامق اوزره، فرقهٔ عایەکزك حرکتنه دکین دشمنی اشغال ایدەجك وَایلرولتیمەجك صورتده صرف مساعی بیورلمسی

تنی اونه‌ر . — چرپان قضاسی اهالیسنه جواباً تسطیر بیوریلان تلغرافنامهٔ عالیلری مآلی مصیب ایسه‌ده ، کوندریلان طابورلرك اوراده یالکز اولدقلرینی دشمن خبر آلوبده قوهٔ کلیه ایله اوزرلرینه یوکلنمسی ملحوظ اولدیغندن ، اثنته شو بر ایکی کونه قدر دشمنك حرکاتنی تعطیل ایتمك ایچون رؤف پاشا فرقه‌سندن قزانلق وَ اسکی زغره‌یه طوغری کشف تعرضی‌یه باشلانمسی اقتضا ایدرکی ظن اولنور ایسه‌ده ، ینه اقتضاسنك اجراسی رأی عالیلرینه حواله قلنور . فی ١٠ تموز سنه ٩٣

بنده‌کز دخی اون‌بر تموز تاریخیله مقام جلیل مشار الیهه آتی‌الذکر تلغرافنامه‌یی یازدم .

« صورت تلغراف »

(شفره‌لی) ادرنه‌ده عموم بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرندن مورود . ١١ تموز سنه ٩٣ تاریخلو تلغرافنامه صورتیدر .

١٠ تموز سنه ٩٣ تاریخلو شفره‌لی تلغراف امرلری جوابیدر . رؤف‌پاشا حضرتلرندن آلدیغم تلغرافده معیتمده‌کی طابورلرك ردیف وَمستحفظدن مرکب اولوب حربه یارامدقلرندن بحث ایتدیکنه باقیلورسه . کندوسنك قزانلق‌وَاسکی زغره‌یه‌طوغری‌کشف تعرضی‌اجراایده‌بیلمسنی هیچ امیدایتمم؛ حتی یکی‌زغره‌ده ثبات ایده بیلورسه تشکر ایده‌جکم . مع مافیه ممکن ایسه کشف تعرضی اجرا ایتمسی حقنده‌کی ارادهٔ جلیلهٔ فخیمانه‌لرینی کندوسنه تبلیغ ایلدیکم معروضدر .

سلیمان

وَآنك اوزرینه مقام مذکوردن شوتلغرافنامه ورود ایتدی :

« صورت تلغراف »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

یکی زغره‌نك طوتلمسی الزمدر . بونك تعرضی حرکت ایچون دخی مدار امنیت اوله‌جغی درکاردر . یکی زغره‌فرقه‌سی‌تحت قوماندای علیه‌لرنده بولندیغندن هرنصل تنسیب بیوریلور ایسه ، رؤف پاشایه آکا کوره امر قطعی ویرلمسی

منوط رأى عالیلریدر . — اسلیمیه‌یه ایکی بیك چرکس سواریسی کلوب نره‌یه کیده جکلرینی مابین همایوندن سؤال ایتمشلردر ؛ بونلرك دخی تنسیب وتعیین بیوریله‌جق محله جلبیله استخداملری هم علیه‌لرینه حواله اولنور افندمز — مابین‌همایوندن چاغرلدیغم وآرتق قپویه عودت ایده‌میه‌جکم جهتله . یارین ینه مکالمه اولنمق اوزره ، عفو عالیکزی رجا ایدرم ، افندمز .

١١ تموز سنه ٩٣ امضا

محمود

رؤف پاشانك قزانلق واسکی زغره اوزرینه تعرض ایده‌میه جکنی عرض واستدلالی . کندیلری رفاقتنده‌کی عسکرك دکرسزلکندن بحث ایتمسندن منبعث ایدی . رؤف پاشا حضرتلری اسکی زغره علیهنه توجه ایده‌جك تعرض هیئتمزك، یکی زغره‌ده بولندقلری حسبیله ،پیشدار فرقه‌سی حکمنده ایدی . خصوصیله کندیلری ذاتاً بالقان قوماندانی صفتیله اورالرده بولنیور ایدی . وکاملاً بالقان ایله بالقانك بری طرفنده‌کی عسکر اوزرینه تسلط ایده‌کلان وشورایه بورایه مستولی اولان دشمنك مقداری ، کندیلرنجه بنده‌کزه نظراً دها زیاده معلوم ایدی ؛ چونکه : دشمن قربنده وآلك ایلروده کندی فرقه‌لری بولندیغی کبی، دشمن ایچندن بالتقریب فراز ایده بیلان اهل اسلام یکی زغره‌یه التجا ایتمکده ایدی . بونك ایچون بالطبع عاجزلرندن زیاده دشمنك احوالندن معلومات آلمق لازم کلان رؤف پاشا حضرتلرینك کرك مقدمری وکرك ادرنه‌ده حین ملاقاتده : « دشمنك جمعیتی اسکی زغره‌ده در » دیمسی ، اسکی زغره اوزرینه اساس حرکت اتخاذ اولنمش ایدی . ویکی زغره قارشوسنده دشمن اولمدیغنی و اوچ طابورله محافظه‌سنی دخی متعهد بولندیلر ؛ بوتعهدلری، اون ایکی تموز تاریخلو ایکی قطعه تلغرافنامه ایله ثابتدر .

« مذکور تلغرافنامه‌لرك صورتلری »

یکی زغره‌دن سلیمان پاشا حضرتلرینه

بنده‌کز بوراده براقه‌جغم طابورلری حاضرلادم ، استاسیون وجوارنده یرلشدیریله‌جکدر . برآز . یعنی یوزقدر، سواری عسکر بوکون کوندریله‌جك ایکن ، سواریلرك محاربه‌یه کتملری مانع اولدی ؛ یارین انشاالله کوندریلوره

پنجشنبه كونى حركت ايدلم ، زيرا بو جوارده قرا همان كاملاً يأئمش وَ اسلام طاغامش ايسه‌ده . بيچاره‌لرك كوزلرى عصولرنده قالدى ؛ وَ كندولرى ده اوزاقده‌دكلدرلر . ان‌شاالله‌ برمظفريت كوريلورايسه‌جمله‌سى عودت‌ايده‌جكلردر . همان جنب‌حق موفقيت احسان بيورسون . سلفم پاشانى كوتورن ترله طوپلرك جبخانه‌سى كوندرلمشيدى ، بونلرك اس‌الحركات اوله‌جق محله كوندرلمسيچون اوامر لازمه‌نك اعطاسى مسترحمدر . ــ بوكون يني‌بوليدن كليتلو يكسمات دخى جلب ايتدم ، واغونلرده اولديغنى معلومات اولمق اوزره عرض ايدرم .

١٢ تموز سنه ٩٣ رؤف

ادرنه‌ده سليمان پاشا حضرتلرينه

مصمم اولان حركتده بورانك محافظه‌سى ايچون اوچ طابور ايله‌ايكى طاغ طوپى وَبرمقدار عساكرمعاونه براقيله‌جغندن ، شمديدن‌ترتيب اولنمقده‌در . بوحالده رفاقت عاجزانمده بولنان عسكرله ، دون آقشامكى قرار وجهله ، حركته مهيايز . همان لطفاً تعجيل بيوريكز ؛ زيرا : وقت كچدكجه جوارده بولنان قراخلقندن اسلام مضمحل وپريشان اولوب ، خرستيانلرده طغيان ايدرك روسيه‌لويه التحاق ايتمكده‌درلر . انشاالله‌الرحمن بالاتفاق مظفريتلرله بالقانك اوته يوزينه كچوب محمدعلى پاشا اردوسنه معاونت ايتمك ميسراولور . لطفاً برآن‌اول بوطرفلره تشريفكزه منتظرم ، افندم .

١٢ تموز سنه ٩٣ رؤف

بوندن قطع نظر ، اون‌بر تموزتاريخلى تلغرافيله اسكى زغره كشفنه مأموريتى اوزرينه ايكى طابور ترك ايتمك عزمنده اولديغنى اعتراف بيوريورلر ايدى .

« صورت تلغراف »

سليمان پاشا حضرتلرينه

بو صباح شفره‌لو آلديغم تلغرافنامه‌كزده بر كشف تعرضى ايچون زغرهٔ عتيقه كيدلمسى امر بيورلمش ايدى ؛ بناءً‌عليه بنده‌كزده حاضرلنمش ايدم ، وَ ايكى زغره‌يى ترك ايتامك ايچون ايكى طاغ طوپيله ايكى طابور پياده وَ بر مقدار سوارى عسكر معاونه براقلمسنى دخى ترتيب ايتمش ايدم . شمدى

بورایی ترك ایتمك قطعیاً غیر جائز ایدوکی امر بیوریلیور . ترکدن مراد ، بوزاده عسکر براقیفەرق گیتمکمی ، یوقسه هیچ بر حرکت ایتمەمکمیدر ؟ شوراسنك استیضاحنه ؛ برده، اسلیمیەیه کلان چرکسلر، شمنیدن فرقەمعیتنه کوندریلان چرکسلر اولوب. بوکون بورایه واصل اولدیلر ؛ بونلر حجی غراندوق بك طاقمی اولوب ، مابین همایوندن سلیمان بك دخی برلکده کلمش اولدیغنك بیاننه مسارعت اولندی . افندم .

١١ تموز سنه ٩٣ رؤف

وَ بنده کزدن معلّم ایکی طابور پیاده استملری اوزرینه یانمده کی مناسبتر وَتیران مقدم طابورلرینی دخی کندیلرینه ویردم؛ حتی یکی زغرەنك محافظەسی ایچون بنده کز طابور عددی بیله تعیین ایتمدم ؛ « اوراسی حالاً وَ موقعاً سزجه معلوم وَبنده کزجه مجهول اولدیغندن نەیمق لازم کلور ایسه یاپیکز » دیمش ایدم؛ وَ ایجاب حال دخی بونی مقتضی ایدی.مشارالیه ملاقاتمزدن صکره یکی زغرەیه عودتلرنده . رفاقتلرنده اوچ بیکدن متجاوز سواری اولدیغندن، هر طرفی کشفه مقتدر برحالده ایکن. قرەجه طاغده دشمن اولوب اولمدیغنی کشف ایتمدیکی کبی، « الیجه » جادەسی اوزرینه وَقرەجه طاغ آرەسیلەیکی زغره آرەسنده کی کویلیلره ترصد قرەغوللری دخی قویمامش؛ وَ حرکتی کیجەسی اسلیمیه متصرف وکیلی نافذبك،ـدشمن علی السحریکی زغرەیه هجوم ایدەجکنی ـ باتلغراف بیلدردیکی حالده ، اوکاده حوالهٔ سمع ایتمامش ؛ وَ یکی زغرەیه اوچ طابور ترك ایله اسکی زغره شوسەسنه توجه ایدوب ، یکی زغرەدن دها اوچ چاریك آیریلور آیرلمز دشمن یکی زغرەیی استیلا ایتمش؛ وَیکی دشمن زغرەیه کلمکده اولدیغی کندیسنه یکی زغرەدن چیقارتیلان سواریلرله اخبار ایدلمش وَ استمداد قلنمش وَ طوپ وَ تفنك صدالری عیوقه اریشمش اولدیغی حالده، محافظەیه مجبور اولدیغی نقطەیه یوزنی چویروب ، معاونت عزمنده دخی بولنمامش . حالبوکه یکی زغره ایله قرەجەطاغ بینی واسع براووه اولدیغندن، دها دشمن اوزاقدن کلورکن . کشفه بیله حاجت قالمقسزین، کوز ایله کورولور. وکورمشلردر . اشته بویله هم دشمنی کورمش وَ هم طوپ وَ تفنك سسنی ایشتمش وَهم‌ده آقشامدن دشمنك کلەجکی کندیسنه خبر ویلمش اولدیغی حالده ، کندیسنه . ینه کندیسنك ویردیکی معلومات اوزرینه ، دشمن یوق

فرض ایله، اوچ کون مقدم ویرلمش امری سند اتخاذ ایدرك اسکی زغره‌یه طوغری حرکت وَ ترك موقع ایلمسی ، وَ یکی زغره‌نك محافظی اولان اوچ طابوری کوز کوره تلف ایتمسی . الك بیوك مسئولیتی داعی ایدی . اکر دشمنك یکی زغره‌یه کلمکده اولدیغی وَ یا کلدیکنی تلغراف ایله قره پیکاره بیلدیره ایدی ، بزده هیئتمزله یکی زغره‌یه کله‌رك اول امرده اسکه‌مز جوارندن دشمنی تبعید وَ او جهتك محافظه‌سنی تأمین ایله ، بعده اسکی زغره‌یی استردادە کیدر ایدك . حال بوکه مشارالیه بزه اویله بر خبر ویرمدکاری کبی ، او کون دخی بلاحرب کندی روایتلرنجه خط حرکتلری اولمق لازم کلان جهت وَ آلدقلری امر خلافنه اوله‌رق ، اوچ ساعت مسافه قطع ایتمشلر . باری آقشام واصل اولدقلری نقطه‌دن حاللرینه دائر معلومات ایصال ایده‌یدیلر ، آکاده رغبت بیورمدیلر . عربه‌جی کوینه طوغری کلمك آلدقلری امر اقتضاسندن ایکن ، بر وجه مشروح خلافنه اختیار حرکتده بولندقلرندن قطع نظر، مادامکه او آقشام دشمنله طوپ محاربه‌سی ایدلمش ، دیمك که دشمن اوزافده ایمش، نه ایچون دشمنی کوردکلریله چکلمامشلر ؟ حاصلی ، اشته یکی زغره الدن چیقمش . صاغ جناحلری مخاطره‌ده قالمش ، صول جناحلری ایسه ذاتاً اسکی زغره اولدیغندن دشمنك کلیتی اوراده اولدیغی‌ده کندیلرنجه مسلم ومعلوم؛ بویله هیچ بر یره استنادسز، وَ هر طرفده دشمن اوله‌بیلمك امکان و استعدادی موجود ایکن ، وَ حتی دشمن‌ده کورنمش ایکن ، او کیجه اوراده بیتوتی نه ایله ، وَ ایرتسی کونی یکی زغره اوزرینه شوسه‌دن حرکتی‌ینه نه‌ایله تأمین ایتمشلر؟ باخصوص رفاقتلرنده‌کی عسکرك اقتدارسزلغندن ده بحث بیوریورلر ایدی . . . روایته کوره، بو حرکتك وخامتی رفاقتنده کی امرا طرفندن کندولرینه اخطار اولنمش ایسه‌ده، آکا حواله سمع ایتمامشلر ... نهایت ، حرکتنك اوچنجی کونی چورانلی اورماننه کلمش ، دینیور . مشارالیهك چورانلی اورماننه کلمش اولدیغی . بنم ایچون اولوقت مجهول ایدی؛ معلوم اولان ، یالکز اسکی زغره ایله یکی زغره آره‌سنده ایشیدیلان بش آلتی طوپ سسی ایدی . خریطه‌یه باقلدیغی حالده کورینورکه : چورانلی ، اسکی زغره ایله یکی زغره آره‌سنده . وَ فقط اسکی زغره‌یه دها یقین ، شوسه یانندەدر . بنده‌کز قوهٔ موجوده‌م ایله اوکون اسکی زغره اوزرینه تعرض ایتمیوب طوپ سسی کلان جهته بر وَیا ایکی لوا عسکر

کوندره ایدم. عجبا بزم حرکت ایتدیکمزی کورن اسکی زغره‌دکی دشمن فرقه‌سی وَ مسلح بلغارلر، سوق ایتدیکمز لوالری یاندن اورمزلرمی ایدی؟ رؤف پاشا سوء تدبیری اثری اوله‌رق کیتمش ، دشمنك کوزی اوکنه صوقولمش ، وَ کندنجه بر تدبیر اوله‌رق اورمانه کیزلنمش ، لکن دشمن کورمش. اوّل امرده: مشارالیه ، عسکری بو تهلکه‌یه سوق ایتمه‌ملی ایدی . مادامکه سوق ایتمش ، دعوت ایتدیکی بو ایکنجی بلیه‌نك مسئولی ینه کندوسیدر؛ مشارالیهك اوراده محارب اولدیغی بزم مجهولمز ایدی . بزم بولندیغمز وَ برلشمکلکمزه قرار ویریلان عربه‌جی کوئی چورانلی‌یه، یول حسابیله، اون آلتی کیلومترو اولوب، عسکر ایسه آنجق آنی اوچ درت ساعتده قطع ایده‌بیلور . رؤف پاشا قدر سوء تدبیر ایده‌بیلور خصلته مالك دکلم که : بر قاچ طوپ سسی اوزرینه کلیتنه معتمداً حرکت ایتدیکم وَ حالنی بیلمدیکم دشمن قارشومده طورورکن، پارچه پارچه برر ایکیشر لوا سوق ایده‌یمده قوتمك آیری آیری محوینه امضای رضا ویرمش اوله‌یم . . . فرضا، بیوردقلری کبی . بر وَ یا ایکی لوا سوق ایده‌ایدم . بالطبع دشمن آنی یاندن اوراجق ایدی ، بومعرکه‌ده بر مغلوبیت توجه ایده‌یدی . « نه ایچون کشف ایتمکسزین . وَیالکز بر قاچ طوپ سسی ایشتمکله ، اورایه بر لوا عسکر کوندردك ؛ خصوصیله دشمنك اسکی زغره‌ده کلیتنی ایشتدك ، او معلومات اوزرینه حرکت ایده‌یدك » دینلمزمی ایدی ؟

اعضای کرامك خریطه‌یه مراجعت ، وَ چورانلی‌یه کیدن طریقك وضعیتنه دقت بیورملرینی رجا ایدرم ؛ برقاچ طوپ سسی ایشیدیلان جهته، وَعلی‌العمیا اوله‌رق ، عسکر سوق ایتمك، قواعد حربیه‌نك ایجاباتنه منافیدر. بونك ایچون. « عسکرینی اویله پارچه پارچه ایده جکنه، قوهٔ موجوده‌ك ایله ایلرولملی ایدك» دیه سؤال اولنمزمی ایدی ؟

قارشومزده دشمن وارکن، وَطوپ سسی کلان یرده بزم عسکرمز بولنمسی مستبعد ایکن . وَالده هیچ بر معلومات اساسیه یوغیکن ، علی‌العمیا ـ برقچ طوپ سسی کلدی ـ دیه. عسکر سوق ایتمك قواعد حربیه‌یه مخالفدر. بن او طوپ سسی کلان یرده رؤف پاشانك محارب اولدیغنی بیلمش بیله اولسه‌م ، یاپه‌جغمز ایش قوهٔ موجوده‌مزله برابر ایلرو حرکتدن باشقه برشی دکل ایدی . حال بوکه رؤف پاشا حضرتلری نه‌یکی زغره‌یی دشمنه ترك ایتدیکنی . وَنه ایکنجی کونی

دشمنه طوپ آتدیغی، ایکنجی اوچنجی کونده حرب ابتدیکنی بزه بیلدرمش وَ امداد ایستەمش ، وَنەده مقرر اولان خط حرکت اوزرنده بزه اتصال ایتمش . بخصوص ، کندیسی چورانلی‌یه کلدیکی زمان وَدها آتدن اوزن، بزمله مخابره ایتمك استعدادینی حائز ایدی؛ چونکه: کیروسی آچیق ایدی ، اطرافی محصور دکل ایدی؛ بز ایسه آنك نره‌ده اولدیغنی بیلمدیکمزدن، وَنقطهٔ اقامت و تحصنی بزم ایچون مجهول اولدیغندن ، بزم آنی آرایوب‌ده بولمقلغمز الك مشکل ایدی . حتی یکی‌زغره‌یه‌قدر مخصوص آدملر کوندردیکم حالده. تعیین ایتدیکمز خط‌حرکت اوزرنده بولنمدیغی ایچون . او آدملر بزه خبر کتیرەمکدن نومید اوله‌رق عودت ایتدیلر. بناءً علیه رؤف پاشا هم یکی‌زغره‌یی وَاوراده‌کی اوچ‌طابوری وَطوپلری، وَهم‌ده رفاقتنده‌کی اون‌بر طابوری، مصیبته اوغراتمق ایچون بر حرکت سقیمه اختیار ایتمشدر .

وَمع مافیه ، روایته کوره، برابرنده‌کی طوپلرك اوتوز بشر قرقر آتمی ، وَقپسوللی تفنکلو بش طابورك ایسه ، یالکز اوتوز قاپسوللری وار ایمش ؛ وَمرتب جبخانه‌لری ایسه . . .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — رئیس پاشادن سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — « سلیمان پاشانك سوزینی کسه‌رك » سلیمان‌پاشا حضرتلرینك دیوان حرب اعضای کرامنه ، شمدی قرائت ایلدیکی لایحه اولجه قلمه آلنمش بر لایحه اولدیغندن ، انشاالله امر مدافعه زمانی کلدیکنده ، امر مدافعه‌یه دائر بالجمله موادی دیوان حربه بیان ایدر ؛ بنده‌کز دخی جواب اتهامه دائر موادی بیان ایدرم . شمدی ایسه ، امر مدافعه زمانی اولمیوب یالکز استنطاق زمانی اولدیغندن ، دیوان حرب طرفندن ایراد اولنان سؤاللره شفاهاً جواب ویرمك اصول محاکمه اقتضاسندندر .

سلیمان پاشا — نجیب پاشا حضرتلری ، شمدی سویلدیکی بر قاچ سوزی بیله ، تحریراً اوقودیلر . بو قدر وقت ، یعنی آره‌دن بر سنه‌دن زیاده زمان ، کچدیکندن ، خاطرده قالمدیغی ایچون . بر فهرست یازمش ایدم. حال‌بوکه نجیب پاشا حضرتلری شمدی سویلدکلری تیئی یازلمش اوله‌رق اوقودیلر ؛ مراد بیورریسه‌کز کاغدی آلوب باقه بیلورسکز . بنده کز ایسه متسلسلاً بر فهرست

ترتیب ایتدمده اویله سویلیورم ؛ یوقسه ، هر سویلدیکم لقردی کاغدده یازیلی دکلدر .

رئیس پاشا — « سلیمان پاشایه خطاباً » اوکڭزده کی کاغدی قالدرکزده نه سؤال اولیورسه آڭا جواب ویریڭز .

نجیب پاشا — بنده کز دییورم که : کندیلرینی محافظه ایتمسونلر، هرشیئی ایراد ایده‌بیلیورلر . فقط بر محافظه زمانی ده کچدی ؛ شمدی یالکز سزه اولنان سؤاله جواب ویرملی

سلیمان پاشا — بنده کز بر درجه‌یه قدر سؤالك جوابنی ویریورم . — وَ جبخانه‌لری ایسه، بش آلتی کون اوّل، لزومی یوق دیه ، ادرنه‌یه کوندرمش. وَ کندیسنی بوزان دشمن دخی آلتی طابور بلغار کوکلیسی ایله بر طابور روس ایمش. بنده کزك ویردیکم مناستر وَ تیران طابورلرینی کیروده وَ حربده براقمش. طاغتمشلر . وَ دشمن ، همان بلغاردن عبارت اولدیغندن ، جرأت ایدوبده تعقیب ایتمه‌مش . بویله ایکن ، وَ قوماندانجه دخی بنده کزه ارتباطی وار ایکن، بو هزیمتلرندن قطعیا معلومات ویرمدیلر .

چورلینك آرقه‌سنده وَ هیچ اولمز ایسه عربه‌جی کویی حذالرنده بریرده توقف ایدوب . وَ عسکری طوپلایوب ، بر وضعیت منتظمه تحتنه آلملی ایدی . بونی آلمدقلری کبی ، یدی سکز ساعت مسافه‌ده اولان قره پیکاره قدر ، نفس آلمقسزین ، فرار ایتدیلر . وَ قره پیکاره کیتدکدن صکره دخی بنه رسمی بر ژورنال کوندرمدیلر . — اشته بو حرکتلری اولوقت مقام سرعسکریده تقبیح و تخطئه‌یی دعوت ایتدی ، وَ کندوسی ده مسئولیته آلندی ایدی .

بویله قاپسولسز وَ جبخانه‌سز طابورلر ایله ، وَ آلدیغی امرك خلافنه ، دشمنك کوزی اوکنه صوقیلوب عسکری مهلکه‌یه القایه رضا کوسترن بر معیت قوماندانینك بکاده بیلدرمدیکی خطالرندن بنه بنم مسئول اولمقلغم : غرائب تاریخیه‌دن صاییلور . اویله قوماندان که : آره‌دن بر سنه مرور ایتدکدن وَ محاربه ختام بولدقدن صکره مقام سرعسکری‌یه کلوب ، بنم علیهمده هم مدعی وَ هم حاکم صفتنی آلمش . . .

رئیس پاشا — شخصیاته عائد شیلری براقیکزده اصل ایش نه ایسه کا جواب ویریکز .

سلیمان پاشا — رؤف پاشا حضرتلرینك قرائت اولنان جوابلرندن بو معروضاتمك خارجنده قالان موادی بعدالمطالعه یکان یکان جواب ویره‌جکمی عرض ایدرم .

رئیس پاشا — « بوکونده ساعت اونده مجلسمزه ختام ویرلدی .

بشنجی مجلس محاکمه

دیوان حرب اشبو بیك ایکی یوزطقسان درت سنه‌سی تموزینك اون آلتنجی بازار کونی بالاجتماع بشنجی دفعه اوله‌رق دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه دوام ایلدی

نومرو ۹

« مجلس آلتیده کشاد اولندی »

رئیس پاشا — سواری میرلواسی طاغستانلی محمد پاشانك تحقیقات اولیه اوله‌رق مقدما ایدیلان استنطاقنامه‌سنی اوقویکز . (اوقنور)

« صورت استنطاقنامه »

س — رؤف پاشا حضرتلری رادینه‌یه کیتدیکی حالده سز نره‌ده ایدیکز ؟
ج — رؤف پاشا حضرتلری رادینه‌یه کیتدیکنده بن لوام ایله یکی زغره استاسیوننده قالدم .

س — سز ، یالکز ، یکی زغره‌ده قالدیغکز وقت ، اوجوارلرده دشمن ظهور ایتدیمی ایدی ؟

ج — رؤف پاشا حضرتلرینك حرکتنك ایکنجی کونی دشمنك بر آلای سواریسی یکی زغره‌یه کلدی .

س — بوکا قارشو نه حرکت ایتدیکز ؟

ج — بوکا قارشو درت بلوك پیاده وَ بر بلوك طوپ ایله دشمنه قارشو چیقه‌رق ، وَ آتش ایدرك ، کیرو پوسکورتدم .

س — رؤف پاشانك عودتنه قدر دشمن بوندن بشقه دها کلدیمی ایدی ؟
ج — کلدی ، فقط تعرضی صورتده کلمدی . کشف مقصدیله دائما اطرافده کزینیورمی ایدی .

س — بونلری تلغرافله رؤف پاشایه بیلدردیکزمی ؟

ج — دشمنك ايلك ظهورينى خبر آلديغم حالده درعقب رؤف پاشايه تلغرافله عرض ايتدم .

س — بوندن ماعدا دها پاشاى مشار اليهه تلغراف چكديكزمى . وَنه كونى چكديكز ، وَنه جواب آلديكز ؟

ج — بوندن بشقه دشمن كلوب حركت ايتديكمده رؤف پاشايه بر تلغراف دها چكدم ، وَدشمنه ثبات ايتمكلكمى امر بر جواب تلغرافيني آلدم .

س — دشمن كشف صورتيله دائما يكى زغره اطرافنده كزمكده مى ايدى؟ وَپياده سى وارمى ايدى ؟

ج — كشف قوللرمزك افاده سنه كوره: دشمنك پياده سى قره جه طاغك آرقه سنده ايدى ، وَسواريسى ده قره جه طاغك اتكلرنده دائما كزينيورلر ايدى .

س — رؤف پاشا حضرتلرى راديه دن عودتنده ينه يكى زغره اطرافنده دشمندن برشى كوريلورمى ايدى ؟

ج — رؤف پاشا حضرتلرينك يكى زغره يه عودتنده بزم ايلرو قوللرمز دشمنك كشف قوللرينى « بوكلك » كويى طرفندن كورمشلردر .

س — رؤف پاشا حضرتلرينك عودتندن قچ كون صكره يكى زغره دن اسكى زغره يه حركت اولندى ؟

ج — غالبا رؤف پاشانك ورودينك ايرتسى كونى حركت اولندى .

س — ينه اوكون دشمندن هيچ بر اثر كوريلورمى ايدى ؟

ج — حركتمز كونى ايكى ساعتدن ايلروده وَبرنجى بكلمه قربنده دشمنك بعض قره غوللرى بزم عساكر معاونه يه تصادف ايدرك بر آز محاربه ايتمشلر ، حتى عساكرمز طرفندن بر قاچ قازاق كسيلمش . وَدها ايلرو كيدلدكده ، قره پيكار كويى قربنده وَصحراده آقشام اوزرى بر طوپ محاربه سى ايتدك .

س — يكى زغره يى دشمن كلوب آلديغنى نه وقت خبر آلديكز ، وَاو وقت نره ده ايديكز ؟

ج — حركتمزك ايكنجى كونى تقريباً چورانلى يه بر ساعت قاله وَتخميناً يكى زغره يه درت بچق ساعت مسافه ده ايكن كرودن طوپ سسى ايشتدك ، وَرؤف پاشا حضرتلرى ايشى آكلامق ايچون بر مقدار چركس سواريسى يوللامشلر ايدى .

س — كرك برنجى وَ كرك ايكنجى دفعه محاربه ايتديككز وقتده، وَبا خصوص چورانلى محاربه‌سنده . دشمنك تضيقندن طولايى سليمان پاشادن استمداد ايچون آدم يوللانلديمى ايدى ؟

ج — برنجى كونى كوندرمدك ، فقط ايكنجى كونى رؤف پاشا حضرتلرى استمداد ايچون سليمان پاشا حضرتلرينه بر قاچ كشى كوندرمشلر ايدى : اوچنجى كونى‌ده بنده‌كزه امر وتنبيه ايتدى ، بنده برليدن بر قاچ كشى كوندرمشيدم .

س — اوچنجى كونى ، يعنى دشمن سزى زياده صيقشدرديغى كون ، سزك صول جناحكز ايله سليمان پاشا قولنك صاغ جناحى بيننده‌كى بعد تقريبى نه مقدار اولديغنى بيلورميسكز ؟

ج . — سليمان پاشا حضرتلرينك فرقه‌لرينك صاغ جناحى عربه‌جى كويندن ايلروده مرادلى چفتلكنك صاغنده آيديلى چفتلكى دوداقلرنده اولوب . بزم صول جناحمز : چورانلى چفتلكى قوروسنده‌ايدى ؛ وَتخميناً بونلرك آره‌سى بر ساعتدر . سوارى ميرلواسى

محمد

رئيس پاشا — چركس امراسندن محمد بكك كذلك استنطاقنامه‌سنى اوقوييكز .

« صورت استنطاقنامه »

س — رؤف پاشا حضرتلرى، سزى استمداد ايچون چورانليدن سليمان پاشا حضرتلرينه كوندرديككنى افاده ايديور ؛ سز، سليمان پاشايه كيتديككزمى ؟ بويولده‌كى معلوماتكزى تفصيلاً بيان ايدك .

ج — سليمان پاشا حضرتلريله رؤف پاشا حضرتلرى رادينه‌ده كوروشديلر . رؤف پاشا يانده‌كى ترك سواريلرينى كاملاً پاشايه ويردى . اورادن حركت ايتدك . اوكون يكى زغره‌يه يتيشه‌مدك ، كيجه بريرده قالدق . ايرتسى كونى اوكله وقتى يكى زغره‌يه كلوب ، اوكون وَكيجه اوراده قالدق . سليمان پاشا حضرتلرندن آيرلديغمزك اوچنجى بازار كونى . ايكى يوز اللى قدر چركس سواريسيله اون بر طابور قدر مستحفظ عسكرى رؤف پاشانك معيتنده اولديغمز

حالده، یکی زغره‌دن حرکت ایتدك . بنده‌کزله برابر طقوز نفر چرکس سواریسی پیشدار اوله‌رق فرقه‌نك اوکنده اولدیغمز حالده بر ساعت ایلروده کیدییور ایدك. تخمیناً بر بچق ایکی ساعت قدر کیتدکدن صکره . بر وجه معروض پیشدار بولنان طقوز سواری ایله ، اوتوز قدر سواری روس کشف قولنه تصادف ایتدك. آنلرله بر آز محاربه ایتدکدن صکره اوچ نفر قازاق تلفات ویره‌رك قاچدیلر ، و بر آز صکره آرقه‌مزده‌کی فرقه‌ده یتشدی . کیدرکن روسلر شوسه یولی طرفندن بر قاچ طوپ آتوب بزم طرفدن دخی مقابله اولندی . بر آز دها کیتدك ، تخمیناً ساعت اون بر بچق راده‌لرنده صاغ طرفمزده مناره‌لی بر کوی کورندی . بوکویده بولنان مسلمانلره بلغارلر اذیت ویرمکده اولدیغی خبر ویرلدی ، چرکسلر درحال اورایه کیتدك . آلتی یوز قدر نفوس اسلامیه‌یی بلغارلرك مظالمندن قورتاروب ، بزم فرقه‌یه کتوردك . آقشام‌ده اولمش ایدی، اوراده قالدق . اومحل، یکی زغره‌یه تخمیناً اوچ ساعت مسافه‌ده ایدی .

صباحلین اورادن حرکت ایدوب بر ساعت قدر کیتدیکمزده ، بر روس فرقه‌سی یولمزی کسمك ایستدی . طوپ محاربه‌سی اولدی ، چرکسلرده بر طرفدن هجوم ایدرك ، ایکی نفر شهید ویردك . برقاچمز یاره‌لندی ، بر قاچ حیوانمزده تلف اولدی . روسلردن برخیلیسنی قتل ایتدك . بزم فرقهٔ نظامیه افرادندن هیچ بریسنك بورنی قانه‌مدی . صکره ، روسلر قاچدیلر ، بز ینه یولمزه دوام ایتدك . اوکون ، یعنی ایکنجی بازار ایرتسی کونی، یکی زغره طرفندن طوپ صداسی ایشیدلمش ایدی ؛ لکن ، محاربه ایله مشغول اولدیغمز جهتله . بونك نه اولدیغی لایقیله بیلنه‌مدیکی کبی ، او آره‌لق برشی یاپلق و آدم کوندرلمك دخی ممکن اوله‌مدیغندن ، اوکیجه اسکی زغره‌یه بر ساعت قاله‌رق بر قورولق ایچنده قالدق .

اوچنجی صالی کونی صباحلین ، رؤف پاشا حضرتلری برکاغد یازوب ، بزم چرکسلردن الخاص ایله عبدالله‌ه ویره‌رك . یکی زغره‌یه طوغری کوندردی. آنی متعاقب اسکی زغره طرفندن بر بیوك روس فرقه‌سی کله‌رك شوسه یولی جانبندن یعنی صاغ طرفمزدن ، محاربه‌یه باشلایوب ، روس عسکری دها چوغالدیغندن، رؤف پاشا : « شمدی کیت ، سلیمان پاشا حضرتلری بوجوارده اولمیدرلر ، بزم صیقلدیغمزی خبر ویر ، سریعاً امداد یتشدرسونلر » دیه‌رك،

بنده کزی کوندردی. لکن سلیمان پاشا فرقه‌سنك نره‌ده اولدیغنی بیله‌مدیکمدن، اسکی زغره‌نك دها اوته طرفنه کیدوب بر محلده برقاچ چرکسه راست کلدم. سلیمان پاشا فرقه‌سنك اسکی زغره‌یه طوغری کیتدیکنی آنلردن خبر آلدم. آرقه‌لری صره دونوب قوشه‌رق کلدم. آتم غایتله قوی اولدیغندن، ساعت یدی راده‌لرنده اسکی زغره‌یه یتشدم.

اوراده محاربه بیتمش ایدی. فقط بر کلیساده برقاچ بلغار تحصن ایتمش اولدقلرندن بو کلیسایه برقاچ طوپ آتیله‌رق بونلرده دفع ایدیلوب. اسکی زغره بتون ضبط اولندی. ساعت سکزه وارمش ایدی. سلیمان پاشایی بر تپه اوزرنده بولدم. رؤف پاشا فرقه‌سی پك چوق دشمن عسکری طرفندن محاصره اولنوب فنا حالده صیقلدیغنی سویلدم. «شوراده اورمانده‌در» دیه‌رك، پارماغمله کوستروب، «شمدی امداد ویرر ایسه‌کز، بر ساعت مسافه‌در. وَ حیوانم دخی قوتلیدر، بنه اورایه قدر قلاغوزلق ایدرم؛ وقتیله واروب شااله دشمنه غلبه ایدرز؛ امان، امداد ویریکز» دیدم ایسه‌ده، کندولرنده برکونا تلاش کورمدم. اویله‌لکله آره‌دن ایکی ساعت کچدی. ساعت اونه کلدی. صکره بنده‌کزه بر یاور قاتوب بر پاشانك یاننه کیتدك. او یاور. آنی آنجق برسرعت ایچنده بوله‌بیلدی. سلیمان پاشانك امرینی تبلیغ ایدنجه «آقشام تقرب ایدییور؛ بن اویله سوز کوندرمکله بووقت بر یره کیده‌مم؛ بو امرلرینه دائر بر تذکره یازملی ایدیلر؛ بنه کیت سویله، بر تذکره یازارلر ایسه کیدرز» دیدی.

یاور ساعت اون بر بچقده دوندی کیتدی. بنده‌کزده او پاشانك یاننده قالدم. عشرت طاقمی قورلدی: اوپاشا، ساعت ایکی‌یه‌قدر، عشرت ایله مشغول اولدی، بنده‌کزده یاننده ایدم؛ آنده دخی هیچ بر طرفه کیده‌جك اماره وَ بر تلاش اولدیغنی حس ایده‌مدم. یمك چیقدی، برلکده یدك؛ یتاغنی یاپدردی، یاتدی. بنده‌کزده اوپاشانك اقامتکاهنه اون اون بش خطوه مسافه‌ده سلیمان پاشا اردوسنك ایچنده برقاچ چرکس اوطوریورلر ایدی، کیجه آنلرك یاننده قالدم. صباحاین باقدمکه. بنه هیچ کیمسه‌ده برکونا تلاش وحرکت یوق ایدی. حیوانمه کوکنوب، «اللّهك دیدیکی اولور» دیدم؛ دوندم، موقع محاربه‌یه کیتدم. دشمن فرقه‌سی بر چوق تلفاتله بوزیلوب بر طاقم اشیابراقه‌رق چکلدیکنی.

وَبزم فرقه‌ده کذلك بوزیلوب بك چوق شهید ویره‌رك، خیلی اشیاده براقه‌رق، کیتدیکنی کوردم. او ایزی طوتدم، رؤف پاشانی قره پیكارده بولدم. روسك بوزیلوب کیتدیکنی خبر ویردم. بولك اوزرینه عربه‌لر کوندروب، اشیالری قالدردیلر. بزم چرکسلردن‌ده شهید وَ مجروح یوز قدر تلفات وقوع بولمش ایدی.

اشته بنده‌کز او اوچ کون ظرفنده کوردیکمی الله ایچون بیان ایتدم. اولبابده امر وفرمان حضرت من‌له‌الامرکدر.

امرای چراکسه‌دن دکو زاده
الحاج محمد

رئیس پاشا — زغرهٔ عتیق وجوهندن وَ میر میراندن سعادتلو محمد امین پاشانك کذلك تقریرنی اوقویکز.

« صورت تقریر »

روم ایلی دیوان حرب ریاست جلیله‌سنه

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری حقنده مشهودات وَ معلومات چاکرانه‌مك عرض اولنمسی مدعیٔ عمومی فریق سعادتلو نجیب پاشا حضرتلری طرفندن باتذکره امر واشعار بیورلمغله امتثالاً للامر تقریره ابتدار اولنور. شویله‌که: وطنمز بولنان زغرهٔ عتیقه‌ده حسب‌القدر اون کون قدر روسیه‌لونك تحت اسارتنده بولندیغمز صیره‌ده، اسارتمزك سکزنجی پازار ایرتسی کونی ساعت سکز راده‌لرنده، قصبه‌مزك جانب شرقیسنده بولنان زغرهٔ جدید سمتنه، روسیه‌لونك عسکر سوق ایتدیکی کورلدی. برساعت صکره اوزاقدن طوپ صدالری ایشیدلمکه باشلادی. ینه فرداسی پازار ایرتسی کونی، صباحدن آقشامه قدر. طوپ صدالری ایشیدیلوب وصدالر یقین کلمکه باشلایوب روسیه‌لو قوهٔ عسکریه‌سنی اوجانبه سوق ایدوب وَ بلغارلردن دخی خیلیجه غابه‌لق قصبه‌مزك یارم ساعت مسافه‌سنده مذکور زغرهٔ جدید سمتنده بولنان « چدر » وَ « بکجی » ایوکاریله « چالیلق بایری » دنیلان محللره تجمع ایتدیکی کوریلوب. تکرار ایرتسی کونی ذکر اولنان محللرده بلغارلردن برجم غفیر

مشاهده اولنمقده وَ حرب مذكور بايرلرك اوته طرفنده وقوعه كلمكده ايدوكندن يالكز طوپ دومانلرى كورنمكده ايسه‌ده ، غوغانك نه صورتده اولديغى قصبه‌دن كورنمز ايدى . آنجق صكره‌دن مسموعاتمزه كوره : مذكور بايرلرك تخميناً يارم ساعت اوچ چاريك اوته طرفنده كائن چورانلى قريه‌سى قربنده عساكر شاهانه‌نك بولنمسنه نظراً غوغانك مذكور بايرلر ايله قريهٔ مزبوره ميانه‌سنده وقوعه كلديكى ، وَ كورينان جم غفيرك غوغايى بلا حائل سير وتماشا ايلديكى آكلاشيلور .

يوم مذكورده ساعت اوچ راده‌لرنده قصبهٔ مزبورك جانب جنوبيسندن بر طوپ صداسى ايشيديله‌رك جمله‌مزى اوطرفه باقمغه مجبور ايدوب، برخيليجه غلبه‌لق عساكر شاهانه‌نك كلمكده اولديغى ممنونيتله كورلدى ؛ وَ روسيه‌لو يكى زغره سمتنده اولان عسكرندن بر مقدار سوارى ايله بر مقدار طوپ سرعتله برو طرفه جلب ايده‌بيلش ايسه‌ده ، جناب حقك نصرتى وَ حضرت پيغمبرك امداد روحانيسى وَ پادشاهمزك توجهات قدسيت آياتى وَ جنود شاهانه‌نك ثبات وغيرتيله، تخميناً اوچ ساعت ظرفنده ، حمد اولسون ، حرباً، بلده‌مز استرداد اولندى . وَ عساكر شاهانه قصبه‌نك برچاريك يارم ساعت اطرافنده كى بايرلر ايله دها بشقه يوكسك محللرى وَ لازملى موقعلرى طوتديغى كورلدى .

بعدالاسترداد يكى زغره سمتندن كلان طوپ صدالرى دها برقاچ ساعت صكره‌يه دكين ايشيدلدى .

اثناى حربده بلغار محله‌سندن كار قصبه‌يه يقين بر محلده آتش ظهور ايدوب، صكره‌دن . بلغار محلاتى قصبه‌مزك اطرافنده اولمق جهتيله ، يالكز محلات مذكوره‌دن اوچ درت طرفدن حريق ظهور ايدرك وَ جوارنده بولنان برمقدار اسلام وَ قبطى وَ يهودى خانه‌لرينه سرايت ايتمش ايسه‌ده ، اهالينك وَ عساكر شاهانه‌نك اقدام و غيرتيله اسلام وَيهودى محلاتى سمتلرى باصدريله‌رق ، وَسرايتدن محافظه‌ايديله‌رك . چهارشنبه كيجه‌سى تابصباح بلغار محلاتنك‌بك چوق يرلرى يانه‌رق‌اسلام محلاتيله چارشوى كبيرده‌يانغيندن اصلا اثر بولنمديغى حالده. چهارشنبه صباحى ساعت اون ايكى راده‌لرنده ايكى ساعت ظرفنده ايديلان امر اعلان هجرت. خلقه ــمانند محشرــ بادئ دهشت وحيرت اوله‌رق. مملكتمزك وجوه وَاغنيا طقمى، كرچه سايهٔ حضرت شاهانه‌ده هربرى متعدد اوشاقلره‌نك

ایسه‌لرده ، هرکس کندی وفامیلیاسنك نقلی چاره‌سنه دوشه‌رك یانلرنده کیمسه‌لری قالمدیغی جهتیله ، کوچ حال ایله ، آنجق فامیلیالرینی نقل ایده بیله‌جك ایکیشر عربه بوله‌رق ، وناچار اموال واشیالرینی خانه‌لرنده براقه‌رق ، مذکور چهارشنبه کونی ساعت ایکیده کمار قصبه‌یه چیقوب ، اوراده پنجشنبه صباحی ایکیسنه قدر قدر یکرمی درت ساعت مقداری بالجمله اهالی قصبه کمارنده توقف ایتدرلدیکی صیره‌ده ، اوّلا چهارشنبه کونی ساعت سکز طقوز راده‌لرینه قدر خانه‌لرده براغیلان اموال واشیانك یغما وغارت اولندیغی ایشیدیلوب ، آندن صکره‌جه قصبه‌نك سکز اون محلدن آتشلر ظهور ایدوب ، پنجشنبه کیجه‌سی : مملکتك عموم اوزره یانمقده اولدیغی مشاهده اولندی . مذکور پنجشنبه کونی ساعت ایکی راده‌لرنده قصبه یانمقده ایکن ادرنه‌یه متوجهاً قره‌پیکار سمتنه حرکت قلندی .

مذکور قره پیکار قریه‌سنه ایکی کونده ، یعنی جمعه کونی اذانی کچه‌رك ، واریلوب ، فرداسی جمعه ایرتسی کونی ، شمندوفرله ادرنه‌یه نه وقت نقل ایدیله‌جکمزی اوکرنمك اوزره ، استاسیون سمتنه کیدلدکده ، برطاقم ضابطان عسکری میاننده قصبه‌مزك وقوعاتندن بحث ایدیله‌رك : هر نه قدر جانمزله خلاصمزدن طولایی صورت تشکرده ایسه‌کده ، بتون مالملکمزك محو اولمسی سرعت هجرتدن نشئت ایلدیکی ؛ وحین خلاصمزده مأمولمز ایسه بویله اولمایوب ، اردوی همایون دشمنی تعقیباً قزانلغه کیدر ومجروحین ایله شهدادن قالان سلاحلر اهالی‌یه ویریلورده ، اهالینك یالکز فامیلیالری واختیار طاقملری برآز کیمسه‌لرله اشیالری زیان ایتدرلمیه‌رك ادرنه‌یه هجرت ایتدیریلور ، واردوی همایون مأکولات وتعیینات ترتیباتیله حاصلات مزروعاتك تطهیر و ادخاری و بوکا مماثل امور عسکریه‌نك تسهیلاتی ایچون حکومت محلیه‌یه امرلر ویریلور امیدنده ایکن ، عکسی وقوع بولمسی موجب تأسف اولدیغی ؛ وعلی‌الخصوص مالملکمزك محو اولمسی اوزرینه اداره و اعاشه‌مز ایچون حسب الضروره درسعادته کیدوب خاکپای شاهانه‌یه عرض استرحام ایتمکدن بشقه چاره مطالعه اولنه‌مدیغی ؛ سویلنمسی اوزرینه ، سامعین مومی‌الیهم حکایات واقعه‌مزه یاکلش معنی ویروبده استانبوله عزیمتمزه مانع اولمق ایچونمیدر ، نه‌در ، هرنه حاله مبنی ایسه ، چند ساعت مرورندن صکره ، کندیمزك اوراده توقیفمزله فامیلیامزك سائر فامیلیالرله ادرنه‌یه کوندرلمسی ایچون امر تلغرافی ظهور ایدوب ، درت کون صکره موقوفاً ادرنه‌یه کوندریلوب ،

يوز قرق كون قدر حبس وتوقيفمزده مملكتمز خلقنـدن حقمزده دعواجى چيقارلمسـنه چالشلمش ايسه‌ده بولدريله‌مامش ، وَبركونا تهمتم اولمديغى تحقق ايتمسنه مبنى سبيم تخليه قلنديغى ادرنه ولايتندن مقام صدارته بالانها بيلدرلمشدر .
چاكريكز سايهٔ حضرت شـاهانه‌ده بلده‌مز خلقندن هركسدن زياده متموّل بندكاندن اولوب بتون مالملكم محو اولمش ، وَبو فلاكتك اوزرينه يوز قرق كون قدرده بغير حق حبس وتوقيف قلنمش ايكن، جمله‌سـنى قدره ويره‌رك ، هرحالده جان‌هرشيدن عزيز وَمقدم اولديغى وَ قزاق ايله بلغارلر النده حياتمزدن نا اميد ايكن جانمزك خلاصنه سبب عد اولنديغى ايچون ، مشاراليه سليمان پاشا حضرتلرينه بوبابده عرض تشكردن بشقه سوزم اولمديغى كبى ، دولتلو رؤف پاشـا حضرتلرى دخى ، صكره‌دن مسـموعاتمزه كوره ، يكى زغره سـمتنده روسيه‌لونك قوهٔ عسكريه‌سنى اشغال ايله‌سرعت خلاصمزه بادى اولديغى ايچون آكا دخى بشقه‌جه‌عرض تشكر ايدرك ، بوبابده‌كى‌مشهودات ‌معلومات چاكرانه‌م ايشـته بوندن عبارت اولديغى عرض اولنور . اولبابده امر وفرمان حضرت من له‌الامركدر . ٧ تموز سنه ٩٤

عن مير ميران وَوجوه زغرهٔ عتيق
السيد محمد امين

رئيس پاشا — ياور احمد بكك كذلك تقريرينى اوقوييكز .

« صورت تقرير »

سعادتلو افندم حضرتلرى

دولتلو رؤف پاشا حضرتلرينك يكى زغره‌دن اسكى زغره‌يه كليركن روسيه ايله وقوع بولان محاربه‌سنده بولنديغم جهتله بو محاربه‌يه وَ تفرعاتنه وَ خصوصيله بو صيره‌ده دولتلو سليمان پاشا حضرتلرندن انتظار اولنان معاونته دائر معلومات ومشهودات عاجزانه‌مك تفصيلاً اشعارى ١٤ رجب سـنه ٩٥ تاريخلو تذكرهٔ عليه‌لرنده اراده واشعار بيورلمش اولمغله بوبابده‌كى مشهودات ومعلومات عاجزانه‌م بروجه‌زير عرض اولنور . شويله‌كه: عاجزلرى قول آغالق رتبه‌سيله مشاراليه رؤف پاشا حضرتلرينك معيته ياورحرب تعيين بيورلديغمدن، وَمشار اليه حضرتلرى اول اثناده يكى زغره‌ده بولنديغندن. محل مذكوره متوجهاً درسعادتدن حركت ايتمش ايدم.

شمندوفر ایله ادرنه‌یه وَ اورادن دخی قره‌پیکاره مواصلت عاجزانه‌مده. مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلرینی فرقه‌سیله معاً قره‌پیکارده بولندم. مشارالیه حضرتلرینه مراجعتله مأموریت عاجزانه‌م عرض اولنه‌رق، یکی زغره‌یه عزیمت نیتنده اولدیغمی افاده ایلدیکمده، یولك مخاطره‌لو اولدیغنی وَ یالکز کیدلمك ممکن اوله‌میه‌جغنی؛ وَ مشارالیه رؤف پاشا حضرتلریله اولجه رادینه‌ده ملاقات ایدیکزدن. یارینکی کون فرقه قره پیکاردن حرکتله فرداسی کونی مشارالیه حضرتلرینك فرقه‌سیله اثنای راهده برلشیه‌جکنی ـ بالبیان. کندولریله برلکده عزیمت چاکرانه‌می امر بیورمشلر ایدی. یوم مذکورده مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلرینك فرقه‌سیله معاً وَ اسکی زغره‌یه متوجهاً قره‌پیکاردن حرکت اولنه‌رق. اولکون آقشام اوزری فرقهٔ مزبوره ایله آچیقده بر محلده کیجه قالندی. فرداسی کونی اورادن دخی حرکت اولنه‌رق، ایکی وَیا اوچ ساعت قدر مسافه قطع اولنه‌رق. چایرلق بر محلده عسکر برای تنفس موله ایتدریلوب طورورکن؛ صاغ جناحمزدن طوپ صداسی کلمکه باشلادی. وَ آتیلان طوپلرك دومانی دخی مشاهده اولنور ایدی. فرقه‌جه، مشارالیه رؤف پاشا حضرتلری محاربه ایدرك کلیور، دیو سویلندی. اولوقت عاجزلری سائر یاورلر ایله مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلرینك یاننده بولندیغمدن، مشارالیه حضرتلری دخی دوربین ایله‌مذکور طوپ صداسی کلان جهته نظر ایتمکده ایدی. بو اثناده، چرکس سواری عساکر معاونه یوزباشیلرندن بری، مشارالیهك یاننه کلوب، مومی‌الیهه خطاباً «سنی رؤف پاشا فرقه‌سندن بر خبر کتورمك اوزره کوندره‌جکم کیدرمیسك» دیدیکنده، مومی الیه دخی «کیدرم امّا، یوللری بیلمم؛ یول بیلور برینی کا ترفیق بیوریلمز کیده‌یم» دیمسیله، اوراده‌بولنان پیاده عساکر معاونه‌دن بر نفر: «بن یوللری بیلورم وَبرلکده کیدرم امّا، حیوانم یوقدر، بر حیوان ویریکز» دیدیکنده، یانده بولنان بیکباشی یشار بهجت افندی. «بن حیوانمی ویررم، آل» دیدی؛ وَ بونلر بینوب کیتدیلر. بزلرده، او اثناده، ینه اسکی زغره‌یه طوغری، فرقه ایله حرکت ایلدک. وَطوپ صداسی الآن دوام ایتمکده ایدی. و اوکون ساعت اون زاده‌رنده عربه‌جی کوبی وَیاخود عربه‌جی محله وَیا سکودنی دره‌سنده، الحاصل بو اسمده مطابق، بر قریه‌دن کچوب. تخمیناً یکرمی دقیقه مسافه‌ده بر دره‌نك اوست طرفنده عساکره موله ویرلدی. اوراده آرام

ایدرکن ، سواری عساکر معاونه‌دن برقاچ نفر چرکس ایله برده سواری زیبك نفری کلدیلر . وبونلرك یدلرنده برراس موسقوف قطانه‌سی وبرده اکر طاقمی وار ایدی . مشار الیه سلیمان پاشا حضرتلری مرقومونه خطاباً: «بونلری نره‌دن آلدیکز .» دیو واقع اولان سؤاللرینه جواباً ـ برای کشف ایلرو کیتمش وروسیه‌لونك بر مفرزه قازاق قره‌غولنه تصادف ایلمش اولدقلرندن ، میانه‌لرنده وقوع بولان محاربه‌ده بونلرك بر آرقداشلری شهید اولدیغنی وکندولری دخی مذکور قازاقلردن برینی تلف ایدوب اشبو قطانه ایله اکر طاقمنی اغتنام ایلدکلرینی ـ بیان ایتملریله ، مرقوم قازاق نفرینی تلف ایدن آرقداشلری قنغیسی اولدیغنی کوستریله‌رك ، مرقومه بر عدد مدالیه اعطا بیوردیلر . بعده اورادن دخی ایلرویه طوغری فرقه‌جه حرکت اولنه‌رق اول آقشام ینه آچیقده بر محلده قالندی .

اوکیجه صباحه یقین بر منوال محرر رؤف پاشا فرقه‌سندن خبر کتورمك اوزره کیدن ایکی نفر عساکر معاونه عودت ایدرك ، دشمندن ایلرو کچه‌میزب عودت ایلدکلرینی بیان وموما الیه بیکباشی یشار افندیدن آلدقلری حیوانی اعاده ایلدیلر .

علی الصباح فرقه قیام ایلدیکی اثناده ینه صاغ جناحمزدن طوپ صدای کلمکه باشلادی ، وکیتدکجه سرعت وشدت کسب ایدر ایدی . آتیلان طوپلرك دومانی دخی مشاهده اولنور ایدی .

تخمیناً بر ویا ایکی ساعت قدر مسافه کیدیلوب اسکی زغره‌یه تقرب اولنمسیله ، فرقه‌نك صاغ جناحنده بولنان رجب پاشا لواسی محاربه‌یه طوتشدی ؛ وقصبهٔ مذکوره خارجنده واقع مرتفع تپه‌لردن روسیه‌لولر فرقه‌یه طوپ آتمغه باشلادی . عاجزلری اول اثناده فرقه‌نك احتیاطی بولنان صالح پاشا لواسیله برلکده ایدم .

اولنان محاربه بر ایکی ساعت ممتد اولوب روسیه‌لو مغلوباً فرار ایتمسیله ، اسکی زغره‌یه کیرلدی . قصبه آتش اولوب یانمقده ومختفی بلغارلر بولندقلری خانه‌لرك پنجره‌لرندن عساکر شاهانه‌اوزرینه قورشون آتمقده اولدقلری جهتله . بونلرك دفع وتنکیلی وآتشك اطفاسیله اوغراشلمقده ایکن ، اول کون ساعت سکز وطقوز راده‌لرنده عاجزلری قصبه‌نك اطرافنده بولنان بر تارلاده طورمقده اولدیغم حالده ، عساکر معاونه بیکباشیلرندن ومشار الیه رؤف پاشا فرقه‌سندن بری یاره‌لی وحیوان اوزرنده اولدیغی حالده یانمه کلوب ، بنده کزه خطاباً: «رؤف پاشا

فرقه‌سی اوچ کوندر محاربه ایدییور . نیچون معاونته کلمیورسکز ؟ امداد طلب ایتمك ایچون کلدم ، سلیمان پاشا نره‌ده‌در ؟ » دیدکده ؛ مشار الیه ، قصبه‌نك آرقه طرفنده‌کی تپه‌لرده بولنان بلغارلر عساکر شاهانه اوزرینه تفنك آتمقده وَ آنلرك دفعیله اوغراشمقده اولدیغندن . بولدیغی محلی ارائه ایلدم ؛ مومی الیه دخی او جهته طوغری حیوانی سوروب کیتدی .

تخمیناً ساعت اون بچق صولرنده چرکس حاجی محمد بکی کوردم. حیوان اوزرنده سرعتله کیتمکده ایدی ، نه طرفدن کلوب نره‌یه کیتمکده اولدیغنی سؤال ایلدم . مومی الیه دخی:« رؤف‌پاشا فرقه‌سندنم، اوچ کوندر محاربه ایلدك، وَ سزلردن معاونت انتظارنده اولدق ، وَ مخصوص آدم دخی کوندردك ، امدادمزه کلمدیکز. موسقوف بزی پریشان ایلدی ، وَ بن قره پیکاره کیدییورم» دیو جواباً افاده ایدرك ، کیتدی .

او کیجه قصبه‌نك اطرافنده‌کی تپه‌لر طوتیلوب اوراده قالندی . او آقشام وَیا فرداسی آقشامی، درخاطر ایده‌مم، یاتسودن اوّل بربلوك بروسه سواریسی عساکر معاونه‌سی ، اولدیغمز محله کلدیلر . نره‌دن کلدکلرینی سؤال ایلدم . قره پیکاردن کلدکلرینی ، وَ مشار الیه رؤف پاشا حضرتلرندن مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلرینه بر مکتوب کتوروب ویرمش اولدقلرینی ، سویلدیلر . آره‌دن یاریم ساعت مرورنده سلیمان پاشا حضرتلری بنده‌کزی یاننه چاغیروب: « رؤف پاشا قره پیکاره کیتمش ، وَ اورادن درسعادته کیده‌جك، ایستر ایسه‌ك مذکور بلوك یارین قره پیکارده عودت ایده‌جك ، آنلر ایله سن ده کیت » دیو امر ویردی . بنده‌کز دخی:«قریباً فرقه‌ایله یکی زغره‌یه تشریف بیوره‌جغکز جهتله ، فرقه ایله قولکز دخی یکی

— ... —

دیوان حربك بشنجی اجتماعنده جریان ایدن دولتلو سلیمان پاشا
حضرتلرینك محاکمه‌سندن مابعد

نومرو ۱۰

« قول آغاسی احمد فرید بکك تقریرندن بقیه »

زغره‌یه قدر برلکده کیدر ، وَ اورادن شمندوفر ایله درسعادته عودت

ایلدم » دیدیکمده ، « بك ایو » بیوردیلر . بناءً علیه بنده مشار الیه سلیمان پاشا حضرتلرینك فرقه‌سنده قالدم .

اسکی زغره‌یه کیردیکمزك اوچنجی کونی اولوقت میرلوا بولنان رجب پاشانك یاننه کیتدم . مشار الیه ایله ارکان حربیه میرلواسی عثمان وَ محمد خلوصی پاشا وَ میرآلای حاجی عثمان بك برلکده اوطورمقده ایدك . اثنای کلامده مشار الیه رجب پاشا: « بز رؤف پاشا حضرتلرینك فرقه‌سنه معاونت وَ امداد ایتملی ایدك . فنا ایتدك » دیدیکنده ، مومی الیهم دخی ، « اوت ، فنا ایتدك ، یا برلو وَیا هرلوادن برر طابور تفریق ایدیله‌رك کیتملی ایدك » دیو قونوشمقده اولدقلرینی ایشتدم .

بو مصاحبتدن بر ایکی ساعت مرورندن صکره یکی زغره‌یه متوجهاً فرقه حرکت ایلدی ، بنده کزده معاً حرکت ایلدم . اوکون ساعت اون بچق راده‌سنده « یادبوغه » بوغازینه کلندی ، وَکیجه‌سی فرقه‌نك اوراده قالمسنه امر ویرلدی . مذکور بوغازده ایکی قطعه طوپ وَ بیك سکز یوز قدر روسیه نفر چادری ، وَ بر خیلی اسلحه وَ جبخانه وَ ادوات سائره اوراره صاچلمش وَ اوته‌یه برویه دوکلمش اولدیغی حالده کوریلوب وَ بولنوب ، مذکور طوپلر ایله چادرلر وَ مهمات وَ ادوات سائره‌یی مشار الیه رؤف پاشا حضرتلرینك فرقه‌سیله محاربه ایدن دشمن فرقه‌سنك مقهوراً رجعتنده براقمش اولدیغی آکلاشلدیغندن ، ذکر اولنان طوپلر ایله چادر وَ سائره فرقه‌جه جمع ایدیلوب ، فرداسی کونی اورادن حرکتله ، یکی زغره‌یه کلندی . وَعاجزلری دخی ، بر کیجه یکی زغره‌ده قالوب ، فرداسی کونی شمندوفرله درسعادته عودت ایدرك ، مشار الیه رؤف پاشا حضرتلرینی درسعادتده بولوب ملاقات ایلدم .

اشته عاجزلرینك بوبابده اولان معلومات وَ مشهودات وَ مسموعات کمترانه‌م بوندن عبارتدر . اولبابده امر واراده افندم حضرتلرینکدر .

١٧ رجب سنه ٩٥ وَ ٥ تموز سنه ٩٤ — یاور سرعسکری

قول آغاسی

احمد فرید

میرلوا عثمان پاشانك تقریری « اوقنور »

« صورت تقریر »

مدعیٔ عمومی فریق سعادتلو نجیب پاشا حضرتلرینه

سعادتلو افندم حضرتلری

دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك اسکی زغره‌ده بولندقلری صیره‌ده بنده‌کز دخی قوماندا سنده بولنان اردوی همایونده بولندیغمدن بحثله مشار الیه حضرتلرینك او جهتده اتخاذ بیورمش اولدقلری مانوره وحرکاته دائر معلومات چاکرانه‌مك اشعاری خصوصی ۱۳ رجب سنه ۹۵ وَ ۱ تموز سنه ۹۴ تاریخلو امرنامهٔ عالیه‌ریله امر و اشعار بیورلمش اولدیغندن بوبابده اولان معلومات چاکرانه‌م بروجه آتی عرض و بیان اولنور :

بنده‌کز فی الحقیقه مشار الیهك قوماندا سنده بولنان اردوی همایونده وَ ارکان حربیه میرآلایلغی رتبه‌سیله بولندم ایسه‌ده، ارکان حربه‌عائد وظائف عسکریه‌نك اجراسی مأموریتیله اردو ارکان حربنده بولنمیوب ، او زمان لوا رتبه‌سنده بولنه‌رق اردوی مذکورك حوی اولدیغی لوالردن ایکنجی لوایه قوماندا ایدن وَ شمدیکی حالده فریقلك رتبه‌سیله« ترحاله »جهتلرنده بولنان رجب پاشا حضرتلرینك قوماندا ایتمش اولدیغی مذکور ایکنجی لوانك برنجی آلاینه قوماندا ایتمکده اولدیغمدن ، حرکات وَ مانوره‌یه دائر قومانداناقجه یپیلمش اولان پلانه طبیعی معلومات چاکرانه‌م اولمدیغندن ، یالکز کورمش وَ ایشیده بیلمش اولدیغم خصوصاتی بیان ایدرم . شویله‌که : اردوی همایون مذکور ترمبیکاره طه‌پالاندقدن صکره دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری زادنه محبه‌سی دنیلان موقعه برمفرزه ایله کیدرك دولتلو رؤف پاشا حضرتلریله کوروشدکلرینی . وَ بزم اسکی زغره اوزرینه حرکتمز کونی مشار الیه حضرتلری دخی یکی زغره‌دن حرکت ایده‌جکلرینی، وَمیرلوا محمد خلوصی پاشا دخی چرپان طرفندن بر مفرزه ایله حرکته مأمور اولدقلرینی، ـ یعنی بزم قول اورته‌دن ، وَرؤف پاشا حضرتلریله محمد خلوصی پاشا حضرتلرینك مفرزه‌لری دخی صاغدن صولدن. برلکده ، حرکت ایدرك ، اسکی زغره‌یه یقین بر محلده برلشوب ،

مجتمعاً هجوم اولنه‌جغنه دائر رادینه محله‌سنده مذاکره وَقرار ویرمش اولدقلرینی کندی لوا قومانداندن، قره‌پیکاردن حرکتمز کونی، ایشتدم.

تاریخ حرکتمز خاطرمده قالمامشدر. قره‌پیکاردن حرکتمزده بزم لوا، اردونك صاغ جناحندن یورومکه مأمور اولدیغندن، وَ بنده کز او لوانك برنجی آلاینه قوماندا ایتدیکمدن، طبیعی الك صاغنده بنده کز بولنور ایدم. برنجی کون بر موقعده قالندی. ایکنجی کون حرکته باشلاندقدن بر آز صکره آلایك جانبدارلری طرفندن طوپ ایشتدکلری وقوعاتی کتوردیلر. آره‌سی بر قاچ دقیقه کچر کچمز، بالذات بنده کزده طوپ صدالرینی صاغ طرفدن ایشتمکه باشلادیغم کبی، کیفیت لوا قوماندانمه دخی ژورنال ایدلدی؛ وَکندولری دخی بالذات ایشتدیلر. وقت کچدیکی جهتله طوپ صدالرینك نه‌قدر ممتد اولدیغنی تعیین ایده‌مم. بوکون دخی عربه‌جی کوی، یاخود عربه‌جی قوناغی ـ ایو خاطرمده قالمامشدر ـ دنیلان قریه‌یه واصل وَبوراده کیجه‌یی کچیردکدن صکره، اوچنجی کونی علی‌الصباح هرکونکی کبی حرکت اولنیوب، بر ایکی ساعت قدر طابورلر اولدقلری موقعلرده حاضروَ آماده اوله‌رق توقف ایتدیلر. سبب توقف ایسه، بالاده ذکر اولندیغی اوزره، صاغدن صولدن کله‌جك مفرزه‌لرك کلمسی ایچون اولدیغنی لوا پاشادن ایشتدم. نهایت، بوزماندن صکره لوا پاشادن حرکت امرینی آلدیغمدن، آلایی اصولی اوزره ایلرویه سوقه باشلادیغم کبی، طبیعی بتون لوالرده حرکته باشلادیلر. ینه بزم لوا صاغ جناحدن کیتمکده ایدی. وَ بو کون دخی بر چوق طوپ صدالرینك صاغ طرفدن ایشیدلمش اولدیغنی هرکس سویلمکده ایسه‌ده، آرتق دشمن بزه پك یقین وَ آلایمله صاغ طرف مدافعه‌سنه مأمور اولدیغمدن، حرکات عسکریه ترتیبات وتلاشیله بنده کز طوپ صدالرینی خاطرلامیورم.

بو وجهله اسکی زغره‌یه تقرب وَ معلوم اولان محاربه ایدلدکدن صکره، قصبه‌نك بزه نظراً صاغ طرفنده بولنان بر کوچك تپه‌یه بنده کزك آلایم چیقدی. وَ دیکر آلایلر بزم صولمزده اوزوم باغلرینك ایچنده مناسب موقعلره یرلشدیلر. محاربه یورغونلغیله عسکر بر آز اولدقلری یرده راحت ایتمکده وَ بنده کز دخی بر آغاج التنده اوتورمقده ایکن، نوبتچیلر طرفندن: «رؤف پاشا حضرتلری کلیور، بزم عسکر کلیور» دیه‌رك قوشوب بنده کزه وقوعات کتورملری

اوزرینه، همان تپه‌یه چیقدم ؛ وَ دوربینی آلوب عسکر کلان طرفه دقتله باقدم . فی‌الحقیقه کوردم‌که: بر چوق طابورلر ، بر بطاریه‌قدر طوپ اوکلرنده اولدیغی حالده، کلیورلر . مسافه خیلوجه اوزاق اولدیغندن ، لایقیله طابورلرك عددی وَ سواری وَ پیاده‌نك مقداری آکلاشیله‌مز ایدی ؛ درحال قوماندا ایتمکده اولدیغم درت طابورك بوریزنلرینی طوپلادم ، وَ علامت سرور اولمق اوزره، اوچ دفعه سلام هواسی چالدروب . عسکر دخی « پادشاهم چوق یشا » دیو باغریشدیلر . بعده نوبتچیلره : « عسکر یقینه وَ بزم اوکمزه کلدکده بکا خبر کتورك » دیوب آغاجك آلتنه کیتدم ، وَ کیفیتی ، لوا پاشایه دخی بیلدردم . آغاجك آلتنه عودتدن بر قاچ دقیقه صکره، تکرار مراق ایدرك، ینه تپه‌یه کیدوب ، دوربین ایله کلان عسکره باقدم ؛ وَ غایت منتظم قوللر ، وَ بتون بیض قالپاقلی بر آلای سواری ، اوکده کورنجه : بو بزم عسکر اولمدیغنی، آکلادم . وَ درحال لوا پاشا حضرتلرینه خبر کوندردم؛ آنلر دخی کلدیلر، وَ کوردیلرکه : بو عسکر ، موسقوف عسکریدر. بونك اوزرینه بزم طابورلرك موقعك حالنه کوره خط حربه کیرمسنه امر ویردیلر . طابورلر خط حربه کیرمك حرکتیله مشغول ایکن ، موسقوفلر بزی کورونجه، همان اولدقلری یرده طوروب ، آنجق سواری آلایی، بر قورشون منزلندن جزئی اوزاق مسافه‌یه قدر طوغرو ایلروله‌یوب ، آوجیلری اوکلرنده اولدقلری حالده ، بورادە توقف ایلدیلر. صولر قرارنجه‌یه قدراولوجهله هرکس اولدقلری حالده موقعلرده طوره‌رق، صولر قرارمغه باشلانجه، کیروده بولنان قوللر، رجعته‌باشلادیلر. وَصوڭره ایوجه قراردقدن صکره،سواریلر دخی رجعت ایتدیلر.

فرداسی کونی ینه او جهتدن ، یعنی دونکی عسکرك کلمکده اولدیغی یکی زغره شوسه‌سی اوزرندن ، برآز دشمن سواریسی کلمکه باشلانجه بزم عساکر معاونه وَ منتظمه سواریلرندن بر قاچ نفر حاضر اولوب ، کلن دشمن سواری مفرزه‌سنك قره‌غوللری بزه طوغری یاناشدقجه همان اوزرلرینه هجوم ایدرك. رجعته مجبور وَ بر خیلیجه دخی تعقیب ایتدیلر . آندن صوکره آرتق او جهتدن عسکر کورنمز اولدی .

بر قاچ کون اسکی زغره‌ده قالندقدن صکره‌یکی‌زغره اوزرینه حرکت وَ موا- صلتده اورادن فردینج وَخائن‌بوغازلری اوکلرندن‌کچه‌رك وَلازم کلان مفرزه‌لری

اوراورده ترك ايدرك شبقه‌يه مواصلت ، وَ معلوم اولان محاربه‌لره مباشرت اولندی .

ايشته معلومات وَمشهودات چاكرانم بوندن عبارتدر . هرحالده امر وفرمان حضرت من له الامرکدر . ١٤ رجب سنه ٩٥ وَ ٢ تموز سنه ٩٤

دارشورای عسكری اعضاسندن

اركان حرب لواسی

عثمان

رئيس پاشا — قره پيكاردن حركت ايتديككزك ايكنجی كونی صاغ طرفدن ايشتديككز طوپ صداسی بش آلتی عددن عبارتمی ايدی . يوقسه عادتا بر محاربه طوپیمی ايدی ؟ وَنه‌قدر مدت دوام ايتدی ؟

ج — ايشتديكمز طوپ صداسنك عددی صايیله‌مدی . فقط ايشتمكه باشلاديغمز نقطه‌دن بر خيلی مسافه قطع اولنجه‌يه قدر متمادياً طوپلر ايشيدلدی ، مرور زمان حسبيله ، ساعت وَمدتنی تعيين ايده‌مم ؛ فقط بش آلتی دفعه اولميوب ، ذكر اولنان مدت دوام قدر ، يعنی يارم ساعت مسافه تخميناً قطع اولنجه‌يه قدر دوام ايتدی . عثمان

دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك ياور حربلرندن قائممقام

يوسف بكك استنطاقنامه‌سی

١١ تموز سنه ٩٤ يوم صالی

س — اسمكز ، پدريكزك اسمی ، رتبه‌كز نه‌در ؟ وَ نره‌دن نشئت ايتديكز ؟ شمدی نره‌ده بولنيورسكز ؟

س — اسمم يوسف ، پدرمك آدی مصطفی ، رتبه‌م قائممقامدر . محل نشأتم مكتب فنون حربيه اولوب . شمدی كوچوك كويده اقامت ايدن سواری چركس آلاينده بولنيورم .

س — سليمان پاشا حضرتلرينك ياور حربلك خدمتلرنده نه قدر مدت بولنمشيدی ؟

ج — طقسان اوچ حزيرانندن شباطنه قدر سليمان پاشا حضرتلرينك ياورلكنده بولندم .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینك معیتنده بولنان اردوی همایون ایله ادرنه‌دن قره‌پیكاره وصوللرنده ، اردو قره پیكارده نه قدر اكلندی؟

ج — اردوی همایون قره پیكارده بر كیجه قالدی ، ایرتسی كونی حركت اولندی .

س — اردو قره پیكاردن نه ساعتده حركت ایتدی ؟ وبرنجی قوناق محلی نره‌سی ایدی ؟

ج — اردو صباحلین حركت ایتدی ، فقط ساعتی خاطرمده دكلدر . اولوقت سلیمان پاشاحضرتلرندن ایشتدیكمه كوره كندولری عربه‌جیلر كوینی قوناق اتخاذ ایده‌جكلر ایدی . حال بوكه قافله‌نك آغیر حركتیله یول آلمامسندن ناشی آقشام اولدی ، بر قیرده قالندی . فرداسی كونی ینه صباحلین اورادن حركت اولنه‌رق ، اوكله اوزری اردو عربه‌جیلر كوینه واصل اولدی .

س — اردو، عربه‌جیلر كوینده، قاچ كون قالدقدن صكره. اورادن حركت اولندی ؟ ونره‌یه كیدلدی ؟

ج — عربه‌جیلر كوینه‌واصل اولدیغمزك ایرتسی كونی. صباحلین حركتله، اسكی زغره اوزرینه كیدلدی .

س — قره‌پیكاردن حركتله عربه‌جیلر كوینه واورادن دخی اسكی زغره اوزرینه حركت اولننجه‌یه قدر ، رؤف پاشا حضرتلری طرفندن بر وخبر ورود ایتدیمی ، وسلیمان پاشا حضرتلریله مشارالیه رؤف پاشانك بر مخابره‌لری وقوع بولدیمی ایدی ؟

ج — خیر ، رؤف پاشا حضرتلری طرفندن بر خبر ورود ایتمدی . سلیمان پاشا حضرتلرینك مشارالیهه خبر كوندروب كوندرمدیكنی بیلمه‌م .

س — قره‌پیكاردن حركتله عربه‌جیلر قریه‌سنه كلندیكی وقته قدر ، واورادن دخی حركت وقوعنه دكین . آره‌دن مرور ایدن زمان ایچنده . هیچ اطرافدن طوپ سسی ایشیدلدیمی ایدی ؟

ج — عربه‌جیلر قریه‌سندن حركتمزه قدر نه‌بنده‌كز طوپ سسی ایشتدم ، ونه‌ده ایشتدم دیینی طویدم . یالكز عربه‌جیلر كویندن اسكی زغره‌یه حین حركتمزده ، رجب پاشا كلوب ، سلیمان پاشا حضرتلرینه ، كندی لواسنك پیشدار مقامنده ترتیب اولنان آوجی خطندن طوپ صداسی طویولدیغی كندیسنه

خبر ویرلمش اولدیغنی بیان ایلدیکنی ، ایشتدم . فقط ، طوپ سسنی ، کندم طویمدم .

س — رجب پاشانك ویردیکی بومعلومات اوزرینه سلیمان پاشا حضرتلری رجب پاشایه نه امر ویردی ؟

ج — بنده‌کز ، او صیره‌ده ، صول جناحده بولنان ویسل پاشا لواسنك حرکتنك آرقه‌سی آلنمجه سلیمان پاشا حضرتلرینه خبر ویرمك اوزره ویسل پاشا لواسی جهتنه مأمور بولندیغمدن ، رجب پاشا حضرتلرینك بو معلوماتی ویردکلری عقبنده یانلرندن چیقدیغم جهتله ، سلیمان پاشا حضرتلرینك رجب پاشایه برامر ویروب ویرمدکلری مجهولمدر .

س — اردونك عربه‌جیلر قریه‌سندن اسکی زغره اوزرینه حرکتی نه صورت وَترتیب ایله وقوع بولدی ؟

ج — صاغ وَصول وَمرکز اعتباریله اردو اوچه ، وَبرده احتیاط عمومی اولمق اوزره درده ، تقسیم اولنمشیدی . بونلردن صاغ جهتده رجب پاشا لواسی ، وَصول جهتده‌ویسل پاشالواسی ، وَمرکزده دخی شاکر پاشا وَاحتیاط صالح پاشا لوالری اولوب . بونلر دخی کندو لوالری ایچون برر مقدار احتیاط ترتیب ایتمش اولدقلری حالده ، اردو حرکت ایتدی . وَ قوماندان پاشا دخی مرکز لواسیله برابر ایدی .

س — رجب پاشالواسنك قره‌غوللرینك طوپ صداسی طویدقلری نقطه ایله سلیمان پاشا حضرتلرینه بو خبرك ویرلدیکی محلك آره‌سی نه‌قدر ایدی ؟

ج — رجب پاشا لواسنك آوجی خطیله‌سلیمان پاشا حضرتلرینك بولندیغی محلك آره‌سی تقریبا بر ساعت قدر وار ایدی .

س — اردو عربه‌جیلر کویندن حرکتله نره‌یه قدر کیتدی ؟ اثنای راهده دشمنه تصادف اولندیمی ؟

ج — یوقاروده بیان ایتدیکم وجهله اردوعربه‌جیلر قریه‌سندن صباحلین حرکت ایدرك ، تخمیناً بربچق ایکی ساعت قدر کیدلدکدن صکره ، ایلرومزده بولنان اسمنی بیلمدیکم بر اورمانك دروننده مرکز وَ صاغ جهت اوزرینه دشمن طوپ وَ مؤخراً تفنك آتشنه بردن باشلادی . بزده مقابله ایتدك .

س — عربه‌جی کویندن حرکتله بیان ایتدیککز اورماندن طوپ آتلغه

باشلادیغی وقته قدر، اثنای راهده، اطرافدن طوپ صداسی ایشیدلدیمی ایدی؟ وَ کذلك بوراده رؤف پاشا حضرتلری طرفندن یاور وَ سائر بر کیمسه کلدیمی ایدی؟

ج — خیر، افندم، بنده‌کز نه طوپ صدا ی ایشتدم ، وَنه‌ده رؤف پاشا حضرتلرندن هیچ برکیمسه‌نك کلدیکنی کوردم وَایشتدم. یالکز اورادن حرب ایدرك اسکی زغره‌یه قدر کیدوب اورانك صاغ وَصول کیروسنده بولنان تپه‌لر طوتلدقدن، وَشهر درونده بلغارلر ایله دخی تخمیناً اون بره قدر اوغراشیلوب اون بر راده‌لرنده آتش کسلدکدن صکره . کوزینك بری سقط وَ صقاللی اسمنی بیلمدیکم بر چرکس سواریسی قصبه درونده عاجزلرینه راست کلوب سلیمان پاشا حضرتلرینی صوردی. بنده‌کزدخی بولندیغی محلی بیان ایتدم ایسه‌ده بوله‌مه‌جغنی افاده ایتدیکندن ، وَمشارالیه حضرتلری اسکی زغره‌نك آرقه‌سنده بر تپه‌ده وَ ویسل پاشا لواسنه قریب محلده بولنوب بنده‌کرده ذاتاً یانلرینه کیده‌جکمدن . مومی الیهی برابر آلوب مشارالیه حضرتلرینه کتوردم . بو چرکس ، پاشایه : « افندم ! رؤف پاشا محاربه‌یه طوتشدی » دیه‌رك ، اسکی زغره‌نك صاغ جهتنده براورمن ایچنده اولدیغنی الیله تعریف ایلدی ، وَامداده محتاج بولندیغنی ده اخطار ایتدی . سلیمان پاشا حضرتلری ده هانکی طریق ایله کلدیکنی چرکسدن سؤال ایله آکلادقدن صکره : « عربه‌جیلر کوینه کله‌جك ایکن . نیچون بو یاکاش یولدن کلدیکز » دیوحدتله چرکسه صوردیغنده ، اوده سببنی بیلمدیکنی بیان ایتدی . حاصلی ، بنده‌کز او وقته قدر ، رؤف پاشا اردوسندن کلدیکنی بیان ایدن بو چرکسدن ماعدا ، هیچ کیمسه‌یی کورمدم .

س — بو چرکس سلیمان پاشا حضرتلرینی سزدن صوردیغنده ، سببنی وَ کندوسنك نره‌دن کلدیکنی صوردیکزمی ایدی ؟

ج — اوت ، صوردم . رؤف پاشا حضرتلرینك اردوسندن کلدیکنی وَ بالخاصه سلیمان پاشا حضرتلرینی کوره‌جکنی بیان ایتدی ، بشقه برشی سویله‌مدی .

س — بو چرکس ، رؤف پاشا اردوسندن کندیلکندنمی کلمش یوقسه

مشارالیه حضرتلری طرفندن مخصوصاً می کوندرلمش اولدیغنی ، کندوسندن صورمشسکزدر یا ؟

ج — خیر ، صورمدم . چونکه صباحدن آقشامه قدر هر طرفه امر کوتوروب کتورمه‌دن یورغون ، بالخصوص اسکی زغره نك وقوع بولان حریقنك اطفاسی ایچون چالشوب چبالامش وَ هنوز قورتلمش اولدیغم بر زمانده بو چرکس کلمش بولندیغی جهتله ، اوزالرینی صورمق خاطرمه کلمدی .

س — بو چرکسك سلیمان پاشا حضرتلرینه وقوع بولان افاده‌سندن ده رؤف پاشا حضرتلری اردوسندن کندیلکندنمی کلمش ، یوقسه صورت مخصوصه‌ده‌می کوندرلمش اولدیغنی آکلامدیکزمی ؟

ج — بر چرکس سلیمان پاشا حضرتلرینه رؤف پاشا حضرتلرینك امداد بکلمکده اولدیغنی افاده ایتمش ایدی . بو افاده‌سنه باقیلور ایسه ، کندوسنك مخصوصاً کوندرلمش اولدیغی ، آکلاشیلور ایسه‌ده ، ینه اساسنی بیلمم .

س — چرکسك وقوع بولان اشو اخبار وافاده‌سی اوزرینه ، سلیمان پاشا حضرتلری نه تشبثده بولندی ؟

ج — چرکس بوخبری ویررویرمز ، همان پاشا حضرتلری ، بولندقلری محلدن تخمیناً یارم ساعت اوزاقده اولان ، چرکسك جهتنی کوستردیکی اوزمان طرفنده بولنان میرلوا خلوصی پاشایه ، « همان لواسنی بالاستصحاب چرکسك دلالتیله رؤف پاشا حضرتلرینك امدادینه یتشمسنی » امر بر تذکره یازه‌رق ، تذکره‌یی آچیق اولدیغی حالده بنده‌کزه ویروب ، وَ چرکسی‌ده یانمه قاتوب ، خلوصی پاشایه کوندردی . بنده‌کزده تذکره‌یی وَ چرکسی ، خلوصی پاشایه تسلیم ایلدم . خلوصی پاشا تذکره‌یی اوقودی ، « باش اوستنه » دیدی ؛ چرکس‌ده اوراده قالدی . بنده‌کز سلیمان پاشا حضرتلرینك یانه عودت‌ایلدم. آرتق نهایتنك نه اولدیغنی بیلمم .

س — یوسف بك ! سزدن تکرار سؤال ایدیورزکه قره‌بیکاردن حرکتله اسکی زغره جوارنده حربه طوتشدیغکز وقته قدر ، کرك اردونك حرکتنده ، یعنی اثنای طریقده ، وَ کرك اقامت ایتدیککز محللرده کچن مدت معلومه‌ده ، اطرافده طوپ سسی هیچ طویمدیکزمی ؟ زیرا سزکله برابر بولنان آر -

قداشلریکزدن بعضیلری طویدقلرینی بیان ایدیورلر . بونك ایچون حقیقت حالی کتم ایتمیه‌رك طویوب طویمدیغکزی طوغری سویلیك .

ج — بنده‌کز ، بالاده سویلدیکم وجهله ، رجب پاشانك افاده‌سندن بشقه نه کیمسه‌دن طوپ سسی ایشیدلدیکنه دائر بر سوز ایشتدم ، وَ نه‌ده کندم طوپ سسی طویدم . وَنیچون کتم ایده‌یم ؟ طویمش وَ ایشتمش اولسه‌م سویلرم .

قائممقام سواریٔ آلای چرکس
یوسف حسنی

یاوران حضرت پادشاهیدن قول آغاسی فائق بکك استنطاقی اوقونور

« صورت استنطاقنامه »

س — اردوی همایونك قره‌بیکاردن اسکی زغره‌یه حرکت ایتدیکی زمن سلیمان پاشا ایله برابرمی ایدیکز ؟

ج — برابر ایدم.

س — حرکتنك برنجی کونی اردوی همایون نره‌یه قدر کیتدی ؟

ج — عربه‌جی کویی یقیننه قدر کیتدك .

س — ایکنجی کونی ؟

ج — عربه‌جی کوینه کیردك .

س — بو ایکنجی کونی رؤف پاشا فرقه‌سی طرفندن طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — آقشام اوستی ایشتدك ، وَ ساعت اون راده‌لرنده ایدی .

س — چوقمی ایدی ، آزمی ایدی ؟ وَ قاچ ساعت قدر سوردی ؟

ج — آتیلان طوپلر پك چوق دکل ایدی ، فقط بر بچق ساعت قدر امتداد ایتدی .

س — ایرتسی کونی ، یعنی اسکی زغره‌یه هجوم اولندیغی کون . صباحلین ینه طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — اسکی زغره‌یه هجوم اولندیغی کون ، حرکته باشلامزدن اول ، طوپ صداسی ایشتمدك .

س — نه‌وقت ایشتدیکز ؟

ج — اسکی زغره اهالیسندن بریسی سلیمان پاشایه کلوب. دشمنك اسکی زغره اهالیٔ مسلمه‌سنی قتل عام ایده‌جکنی خبر ویردی ، حرکت ایتدك ، وَ اولوقت طوپ سسلرینی دخی ایشتدك .

س — ساعت قاچ راده‌لرنده ایشتدیکز ؟

ج — صباحلین ساعت اون بر راده‌لرنده ایشتدك .

س — طوپ سسلری چوقمی ایدی ؟

ج — بر کون اوّل ایشتدیکمز طوپ سسلرندن زیاده ایدی .

س — طوپ سسلری یقیندنمی ، یوقسه اوزاقدنمی کلیور ایدی ؟

ج — پك یقین دکل ایدی .

س — طوپ دومانلری کوریبورمی ایدی ؟

ج — بولندیغم یر آغاجلق اولدیغندن بنده کز کورمدم .

س — بو طوپ سسلرینی ایشتدیککز زمان سز نره‌ده ایدیکز ؟

ج — سلیمان پاشا حضرتلرینك یاننده ایدم .

س — طوپ سسلری کلان طرفه سلیمان پاشا طرفندن آدم کوندرلدیمی ؟

ج — اسکی زغره‌یه هجوم اولنمزدن اول آقشام اوستی ایشتدیکمز طوپ سسلری اوزرینه رؤف پاشا حضرتلرینك قنغی موقعده بولندیغنی کشف ایچون چرکس امراسندن قانبولات بکی سلیمان پاشا حضرتلری کوندردی .

س — نه وقت عودت ایتدی ، وَ نه خبر کتوردی ؟

ج — ایرتسی کونی صباحلین اسکی زغره‌یه هجومه باشلامزدن اول قانبولات بك دها عودت ایتمامش ایدی. فقط هجوم اولندیغی صیره‌ده قانبولات بك عودت ایدرك ، یکی زغره استاسیوننك یانعقده اولدیغی خبر آلندیغنی سویلدی . دمنجك سویلدیکم وجهله ، طوپ سسلری باشلامش ایدی .

س — اوچنجی کونی ساعت اون بر راده‌لرنده حرکت اولندیغی صیره‌ده طوپ سسلری ایشتمدیکز. اول آرەلق تحقیق ایچون تکراره آدم کوندرلدیمی؟

ج — معیتمزده بولنان اوچ یوز قدر بالیکمر عساکر معاونه‌سندن بر آزینی تفریق ایدرك طوپ صدالرینی کلان طرفه کشف ایچون کوندردیلر . بو سواریلر. قازاقلره تصادف ایتمشلر. وَ موجودیتلرینده قزاقلردن آز اولدیغی ایچون ، بر ایکی ال تفنك آتدقدن صکره ، عودت ایلمشلردر .

س — رؤف پاشا جهتنده وَ صاغ جناحلرده دشمنك اولدیغی تحقق ایتدکدن صکره . رؤف پاشا جهتنه امداد کوندرلدیمی ؟

ج — دشمنك کلیتی اسکی زغره‌ده اولدیغی تخمین اولندیغی جهتله ، رؤف پاشا حضرتلرینه امداد کوندرلمدی .

س — اسکی زغره‌یه هجوم اولندیغی کون ، حاجی محمد بك رؤف طرفندن امداد استمکه سلیمان پاشایه کلمش ؛ سز آنی کوردیکزمی ؟

ج — کلدی . بن کوردی ؛ یانمده بولنان سواری چاوشیله کندوسنی سلیمان پاشا حضرتلرینه تقدیم ایتدم ؛ آندن صکره‌سنی بیلمم .

یاور حضرت شهریاری
فائق

« بقیه‌سی وار »

روم ایلی دیوان حربنك آلتنجی دفعه اجتماعی دنیله‌جك ایکن
سهواً بشنجی دفعه دینلمش اولان ، وَاشبو دفعه‌ده
جریان ایدن ، دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك
محاکمه‌سندن مابعد (١)

نومرو ١١

رئیس پاشا — سعادتکرای پاشانك کذلك استنطاقنامه‌سنی اوقوییکز .

« استنطاقنامه اوقنور »

« صورت استنطاقنامه »

س — سلیمان پاشا حضرتلری اسکی زغره‌یه هجوم قوللرینی ترتیب ایتدیکی وقتده ، ابتداسندن انتهاسنه قدر ، سز برابر بولندیکزمی ؟

---

(١) شو تصحیحدن ، بشنجی اجتماعك هانکی اجتماع اولدیغی ، وَآلتنجی اجتماعك هانکی تاریخده وقوع بولدیغی آکلاشیله‌میور .
محاکمه‌نك اولجه ذکری کچن فرانسزجه ترجمه‌سنده ١٦ تموز سنه ٩٤ تاریخنده منعقد اولان مجلس محاکمه ایکی قسمه آیرلمش ، وَاستنطاقنامه وَتقریرلرك بدایت قرائتیله ختام قرائتی مدتی بشنجی مجلس محاکمه ؛ وَرئیس سامح پاشانك بو ١١ نومرولی علاوه‌ده‌کی :
— بونلرك جوابلرینی شمدیمی ویررسکز ، یوقسه بعدالمطالعه‌می ؟

ج — هجوم قوللرینك ترتیبی زمانـنده حاضر دكل ایدم ، بن آیری بر طرفده بولنیور ایدم .

س — قره‌پیكاردن حركتكزك اوچنجی صالی كونی جناحده طوپ سسلری ایشیدییورمی ایدیكز . یعنی رؤف پاشا فرقه‌سندن طوپ سسی ایشتدیكزمی؟

ج — اسكی زغره‌یه یاقلشدیغمز زمان ایشتدك .

س — عربه‌جی كوینده بولندیغكز زمان طوپ سسی ایشتدیكزمی ؟

ج — اسكی زغره‌نك یاننده قاضی كوی وار ، اوراده یاتدق . صباحیسی سلیمان پاشا ایله اورادن حركت ایتدك ، یارم ساعت ایلرو كیتدك . طوپ سسی ایشیدلمكه باشلادی .

س — طوپ سسی نه طرفدن كلیور ایدی ؟

ج — یكی زغره طرفندن .

س — رجب پاشا حركته حاضر اولدیغی حالده ، وَبرقوقوروز ترلاسی ایچنده ایكن ، سلیمان پاشا ایله سز اونك یانه كیتدیكزمی ؟

ج — سلیمان پاشـا ایله برابر صاغ جناحه كیتدم ، لكن رجب پاشـانك

سـؤالیله باشلایوب ۱۲ نومرولی علاوه‌یه قدر دوام ایدن وَبو كتابده‌ده بر چیزكی ایله تفریق ایدیلان قسمی ، آلتنجی مجلس محاكمه اعتبار اولنمشدر .

مع‌مافیه دیوان حربك ، ۱٦ تموز تاریخندن اول ، وَاستنطاقنامه ضبطلرندن مؤرخ اولان قائممقام یوسف بكله رؤف پاشانك استنطاقنامه ضبطلری تاریخلرینه نظراً یا ۱۱ وَیا ۱۰ تموز سنه ۹٤ تاریخنده ، بر اجتماعی دها وقوع بوله‌رق ، بونده طاغستانلی محمدمخلص پاشا وَچركس محمد وَقائممقام یوسف وَقول آغاسی فائق بكلرله سعدتكرای پاشانك استنطاق ایدلمش اولمسی ، وَعدد اجتماعجه واقع اولان سهوك آره‌یه كیرن مذكور اجتماعك اولجه حسابه قاتلمامسندن وَصكره داخل حساب ایدلمك ایستلمسندن ناشی بولنمسی‌ده واردخاطردر . بو احتماله كوره : بشنجی اجتماعك آیریجه قاله آلنمامسی ، یالكزمذكور الاسامی ذواتك استجوابنه انحصار ایتمسندن ، وَاواجتماعده جریان ایدن سؤال وجوابلرك آیریجه طبع اولنمامسی‌ده آلتنجی اجتماعده استنطاق ضبطلرینك عیناً قرائتی طبیعی كورلمسندن منبعث اوله‌بیلیر . شوقدركه بو تقدیرده ۱۲ تموز سنه ۹٤ واقع اولان دردنجی اجتماع‌ده‌بشنجی اولور .

عمدة‌الحقایقده بشنجی اجتماع ایله آلتنجی اجتماعك زمان وقوعنی وَبدأ و ختامنی تعیینه مدار اوله‌جق بر قیدیوقدر ؛ ۱٦ تموز سنه ۹٤ جلسه‌سنه‌عائد قسم محاكمه ، مسوده‌ده اولاً (تموزك اون آلتنجی كونی بشنجی‌دفعه اوله‌رق‌وقوع بولان اجتماعده) مقدمه‌سیله حكایه ایدلمش ، وَبالاخره « بشنجی » كلمه‌سی چیزیله‌رك یرینه وَاوستنه آلتنجی یازلمش‌در .

بولندیغی یره قدر کیتمدك یالکز رجب پاشایه یاقلاشدق . یعنی قوماندا‌سی اوزرنده ایدك .

س — سلیمان پاشاحضرتلری ، رجب پاشا ایله ویسل پاشا برابر اولدیغی حالده‌می کوروشدیلر ؟

ج — یوق ، ویسل پاشا تاصول جناحده ایدی .

س — رجب پاشا سلیمان پاشا ایله قونوشور ایکن « صاغ طرفدن طوپ سسلری کلیور ، بورؤف پاشا فرقه‌سنه دشمنك هجومیدر . حرکت ایتمیه‌لم ، اورایه اعانه ایده‌لم » دیه ، رجب پاشانك سویلدیکنی ایشتدیکزمی !

ج — ایشتمدم ، چونکه یانلرنده دکل ایدم .

س — قوقوروزتارلاسنه کتدیککز زمان ، طوپ سسلری زیاده‌می‌ایدی؟ یوقسه بش آلتی طوپدن عبارت‌می ایدی ؟

ج — اوقدر ایدی ، زیاده دکل . شدتلی دکل ایدی . اووقت رؤف پاشا بوزلمش ایدی ، ظن ایدرم .

س — اوکون صباحیسی‌می ؟

ج — زغره‌یه حرکت ایتدیکمز کونی قاضی کوینی‌کچدك . ایلروده‌طوسون بك چفتلکی وار ، اوراده طوپ سسلری ایشیدلمکه باشلادی . اوندن برکون اول طوپ سسی ایشتمدم ، چونکه کیرو قالمشدم .

علی نظامی پاشا — سزك اسکی زغره‌یه حرکت‌ایتدیککز‌کونی سلیمان پاشا ایله برلکده ، رجب پاشانك لواسنه کیتدیکزمی ؟

ج — سلیمان پاشا ایله برلکده رجب پاشانك لواسنه کیتدم ، امّا رجب پاشانك یاننه کیتمدم .

س — زغره‌یه حرکت ایتدیککز کونی رجب پاشا ایله سلیمان پاشا برلشدیلرمی ؟

ج — امر آلمق ایچون اوکون بتون لوالر برابر ایدیلر .

س — رجب‌پاشا دییورکه : سلیمان پاشا معیتنده اولدیغی حالده یانمه‌کلدیلر . سز کیتدیکزمی ؟

ج — کیتدك .

س — سلیمان پاشا ایله رجب پاشا لقردی ایتدیلرمی ؟ وَنه دیدکلرینی ایشتدیکزمی ؟

ج — ایشتمدم .

س — اووقت طوپ سسی ایشیدیلیورمی ایدی ؟

ج — او وقت ایشیدییور ایدك .

س — طوپ سسی ایشتدیککز زمان دومان فلان وارمی ایدی ، یعنی یقینمی ایدی ؟

ج — اوقدر یقین اولمق احتمالی یوق ایدی . احتمالکه بزم بولندیغمز محل ایله چورانلی آره‌سی بر ساعت مسافه وار ایدی .

س — طوپ سسی چوق دوام ایتدیمی ؟

ج — بر قاچ دانه ایشتدم ، آندن صکره بز محاربه‌یه طوتشدق ، آرتق کیم دیکلر .

ارکان حربیه قول اغالرندن حسین‌صبری بکك تقریری « اوقنور »

« صورت تقریر »

کچن سنه تموزینك اون یدنجی بازار کونی بالقان اردوی همایونی علی‌الصباح قره‌پیکاردن حرکت ایدرك کیجه‌یی آچیقده برموقعده کچوردی . ایرتسی کونی کیجه‌سی‌ده « عربه‌جی‌کوی » نام قریه‌نك اوکنده ینه آچیقده قالدی . تموزك اون طقوزنجی صالی کونی اردوی همایون علی‌الصباح قریهٔ مزبوره‌دن حرکت ایدرك ، اسکی زغره اوزرینه هجوم وتعرض ایلدی . اشبو صالی کونی حرکت ایده‌جکمز اثناارده صاغ طرفمزدن درین درین طوپ صدالری ایشیدلمکده اولدیغنی عرضه جسارت ایلرم . اولبابده امروفرمان حضرت من‌له‌الامرکدر .

۱۶ تموز سنه ۹۴ — ارکان حرب قول اغاسی

حسین صبری

رئیس پاشا — بونلرك جوابلرینی شمدیمی ویررسکز ، یوقسه بعدالمطالعه‌می ؟

سلیمان پاشا — قرائت اولنان اوراقدن حقیقته ناموافق اولانلرینك وَقابل رد واعتراض بولنانلرك جوابلرینی مؤخراً عرض ایدرم .

رئیس پاشا — وَ برده ایکی سؤالمز دها واردر ، آنلرده ده مختصراً جواب ویرلمسنی رجا ایدرم : کچن کون ذات عالیکز « رؤف پاشا نی تأمین ایتدی » بیوردیغکز کبی ، رؤف پاشاده « تأمین ایتمدم » دییور . فرض ایده‌لم که : مشارالیه سزی تأمین‌ایتمش اولسون . یعنی اورادن فرقه‌نك قالدرلمسیله یکی زغره‌جه برمخاطره یوقدر دیمش‌اولسون ؛ فقط . خائن وَفردیغ بوغازلری دشمنك النده اولدیغی حالده ، یکی زغره موقعی مخاطره‌دن امین وَسالم اوله‌بیلیرمی ؟

سلیمان پاشا — رؤف پاشا حضرتلری یکی زغره‌یی اوچ طابورله محافظه ایده‌جکلرینه بنی تأمین‌ایتدیکنی ایکی قطعه تلغرافلریله اثبات ایدرم .

(صورت تلغراف)

« قرائت ایدر »

یکی زغره‌دن سلیمان پاشا حضرتلرینه

بنده‌کز بوراده براقه‌جغم طابورلری حاضرلادم . استاسیون وَ جوارنده براقدیریله‌جکدر . بر آز ، یعنی یوزقدر سواری عسکری بوکون کوندریله‌جك ایکن ، سواریلرك محاربه‌یه کیتمه‌لری مانع اولدی . یارین انشاالله کوندریلور . — پنجشنبه کونی حرکت‌ایده‌لم ، زیرا : بوجوارده قرا همان‌یانمش وَاسلام طاغلمش کبی ایسه‌ده . بیچاره‌لرك کوزلری محصوللرنده قلدی ، وَ کندولری ده اوزاقده دکلدرلر . انشاالله برمظفریت کوریلورسه . جمله‌سی عودت ایده‌جکلردر . همان جناب‌حق موفقیت احسان بیورسون . — سلفم پاشانك کتورن ترنله طوپلرك جبخانه‌سی کوندرلمشیدی . بونلرك اس‌الحرکات اوله‌جق محله کوندرلمسی‌ایچون اوامر لازمه‌نك اعطاسی مسترحمدر — بوکون یانبولیدن کلیتلی یکسهاد دخی جلب ایتدم ، واغونلرده اولدیغی معلومات اولمق اوزره عرض ایدرم .

۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

دیکر تلغرافك صورتی

ادرنه‌ده سلیمان پاشا حضرتلرینه

مصمم اولان حرکتده بورانك محافظه‌سی ایچون اوچ طابورایله ایکی طاغ طوپی وَ بر مقدار سواری عساکر معاونه براقیله‌جغندن شمدیدن ترتیب

اولنمقده‌در . بو حالده رفاقت عاجزانه‌مده بولنان عسکرایله وَدون آقشامکی قرار وجهله ، حرکته مهیایز . همان لطفاً تعجیل بیورلکز : زیرا ، وقت گچدکجه جوارده بولنان فراخلقندن اسلام مضمحل و پریشان اولمقده وَخرستیانلرده طغیان ایدرك روسیه‌لویه التحاق ایتمکده‌درلر . انشاءالرحمن بالاتفاق مظفریتلرله بالقانك اوته یوزینه کچوب محمد علی پاشا اردوسنه معاونت ایتمك میسر اولور . لطفاً بر آن اول بو طرفلره تشریفکزه منتظرم . افندم

۱۲ تموز سنه ۹۳ رؤف

بوندن‌ماعدا . اون بر تموز طقسان‌اوچ تاریخلی تلغرافله ینه مقام‌سرعسکریدن اسکی زغره جهتنه استکشافات تعرضیه اجراسنه مأمور اولدقلری وقت ده ، یکی زغره‌یه ایکی طابور ترك ایتمش‌لر ایدی ؛ وَبونی‌ده شو تلغرافله بنده‌کزه بیلدیریورلر . اشته :

« صورت تلغراف »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

بوصباح شفره‌لو آلدیغم تلغرافنامه‌کزده بر کشف تعرضی ایچون زغرهٔ عتیقه گیدلمسی امر بیورلمشیدی ، وَبناءً علیه بنده‌کزده حاضرلانمشیدم. وَیکی زغره‌یی دخی ترك ایتمامك ایچون ایکی طاغ طوپی ایله ایکی طابور پیاده وَ بر مقدار سواری عساکر معاونه براقلمسنی ترتیب ایتمش ایدم . شمدی بورایی ترك ایتمك قطعیاً غیر جائز ایدوکی امر بیوریلیور . ترکدن مراد ، بوراده عسکر براقیله‌رق گیتمکمی، یوقسه هیچ بر حرکت ایتامکمیدر؟ شوراسنك استیضاحنه؛ وَبرده اسلمیه‌یه کلن چرکسلر شمنیدن فرقه معینه کوندریلن چرکسلر اولوب. بوکون بورایه واصل اولدیلر؛ بونلر حاجی غراندوق بك طاقمی اولوب ، مابین همیوندن سلیمان بك دخی برلکده کلش اولدیغنك بیاننه مسارعت ایلرم، افندم .

۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

اشته شو قرائت ایلدیکمز تلغرافلرله ، رؤف پاشا حضرتلری یکی زغره‌نك اوچ وَیا ایکی طابورله محافظه‌سنی تأمین ایتدکلرینی. بیان ایدییورلر . بنده‌کزله ملاقات ایتدکلری وقت ده تامین ایتدیلر . آنك ایچون ، رؤف پاشانك « تأمین ایتدم » دیدیکی خلاف واقعدر. کندولری یکی زغره جهتی قوماندانی

بولندقلری ایچون ، ویردکاری تأمینات کافی ؛ وَ بنده کز کبی اوراره هنوز کمش وَ احوال اراضی‌یی وَ دشمنك حال و موقعنی کندولرندن دها آز بیلدیکم ایچون معلومات محلیه‌جه ناقص بولنمش اولان بر قوماندانك مشارالیهدن آلدیغی معلوماته توفیق حرکتی صحیحدر .

برده کندولری فرقه‌نك کاملاً قالدریله‌جغنی بیلدزمدیلر ؛ وَ فرقه‌ده قالقمدی. سوأل دولتکزده ، فرقه‌نك قالدرلمسیله » بیدیرلمش . رؤف پاشا حضرتلری بنده کزك ویردیکم طابورلرله فرقه‌سنك موجودینی اون درت طابوره ابلاغ ایدیلر: اوچنی یکی زغره‌ده ترك ایتمشلر، اون برینی برلکده بولندرمق اوزره رفقه‌سنرینه آلمشلر . بو اوچ طابوراله ملحوظ اولان مخاطره‌یی . کندولری بالذات قوماندان اولدقلری ایچون . دفعه تکفل ایلدکاری حالده ؛ اوراده کی دشمنك احوالنی وَ یکی زغره‌نك احوال مدافعه‌سنی معلومات محلیه‌سی حسبیله بندن دها زیاده بیلن رؤف پاشانك سوزینه اعتمادم طبیعیدر .

فردیج وَ خائن بوغازلرینك دشمن النده اولوب اولمامسی بحثنه کلنجه : او بوغازرده دشمن اولوب اولمامسی بنم ایچون مجهولدر، چونکه: فردیج وَخائن بوغازلری طونجه‌نك آرقه‌سنده وَبیوك بالقانك اوزرنده‌در؛ وَ بونلر یکی زغره‌یه یقین وَزغره قوماندسنك شامل اولدیغی حدود داخلنده اولدیغندن. اوراده دشمن وار ایدیسه‌ده ، رؤف پاشا بیلور ، یوق ایسه‌ده ینه کندولری بیلور . معمافیه کندولری‌ده « فردیج وَ خائنده دشمن واردر » دیه ، بنده کزه هیچ معلومات ویرمدیلر . بوکا دائر معلومات ویرمیشلرینه باقیلور ایسه ، فردیجده وَ خائنده او زمان کلیتلو دشمن اوله‌جغنی کندولری‌ده خبر المامشلر . وَیاخود صحیحاً یوق ایمش . یالکز ١٣ تموز سنه ٩٣ تاریخیله اسلیمیه متصرفلغندن آلدیغی بر تلغرافنامه‌نك صورتنی بنده‌کزه کشیده ایتمشدر . او تلغرافنامه‌ده « روسیه‌لك خائن بوغازینی تسویه ایتدیکنی وَاسلیمیه طرفنه کیده‌جك اولدیغنی » بیلدرییور. حال بوکه کندولریله ملاقاتده اوتلغرافنامه حکمنك اساسسز اولدیغی آکلاشلدی؛ چونکه: روسیه‌لو اسلیمیه جهتنه حرکت ایتسه، وَاو جهته توجه ایتسه ایدی ، اسلیمیه ایله اختلاطی منقطع اولور ایدی . حال بوکه اولمدی . وَکندیلریله ملاقاتده « خائن وَ فردیج بوغازرنده دشمن کلیتلودر ؛ یکی زغره‌یه کلور . وَیاخود کلمز » دیه بوکا دائر هیچ بر سوز سویلمدیلر . بونك ایچون ، فردیج

وَخائن بوغازلرئ ، بيورلديغى كبى ، دشمن الندە ايسە ، وَدشمن الندە اولديغى رؤف پاشاجە معلوم اولوب بندەكزە خبر ويرمديلر ايسە ، بونك ايچوندە آيروجە قباحتليدرلر . قرەپيكاردە وَياخود ادرنەدە بولنان بر آدمى ، خائن وَفرديخ بوغازلرينك دشمن الندە اولديغى بيلەبيلور ، يوقسەيكى زغرەدەاوطوران بر آدمى بيلور ؟

رئيس پاشا — قرەپيكاردن حركت اولنديغنك اوچنجى كونى ، يعنى صالى كونى . صاغ جناحكز بولنان رؤف پاشا فرقەسى چورالمىدە الك زيادە صيقشديغى كبى ، قوماندا كزدە بولنان مركز قولمدن بر وَيا ايكى لوانك تفريقيلە رؤف پاشايە امداد كوندرمش اولسەم دشمن قارشوسندە قوماندامدە بولنان مركز قولنى ضعفيتەقوياجغم كبى سوق ايدەجكم فرقەنك صول جناحى دە دشمن دوشەرك اودەمخاطرەيە دوچاراولەجغندن بحثلە ، اويلە مخاطرەلى وَفنە مغاير حركتدن اجتناب ايدرك . قوۀ موجودەكزلە برابر هدف الحركاتكز بولنان اسكى زغرەيە حركتدن بشقە يول اولمديغى — بيان بيورمشيديكز ، فقط صاغ جناحكز بولنان قولك دشمنلە محاربەيە طوتشمش وَبلكە مخاطرەيە بيلە دوچار اولمش اولديغى حالدە ، مجموع قوتكزى بالاستصحاب اول باقول بو فرقەكزى قورتاروب ، بعدە جملە ايلە برابر اسكى زغرەيە كيتمك دها مناسب اولمزمى ايدى ؟

سليمان پاشا — اعضاى كرام حضراتنە آوستريا خريطەلرينە بركرەنظر بيورملرينى رجا ايدرم : بزم مركز قولمدن عبارت اولان قوۀ موجودەمزك جبهەسى اسكى زغرە وَصورت تعبيەسى سكودلى درە استقامتيدر ؛ وَطبيعت اراضى ، باقلديغى حالدە ، اويلە اولمق لازم كلور . برنجى خطى سكودلى درە استقامتى اوزرينە تعبيە قلنمش بر فرقەنك صاغ جناحى نرەسى اولەبيلور ؟ شبهە يوقكە « قرەجە ليە » قريەسى جهتى اولەبيلور ؛ بناءً عليه رؤف پاشافرقەسى اكر بزم فرقەمزك صاغ جناحى عد واعتبار اولنور ايسە . كنديسنك دە صاغ جناحدە بولنمسى لازم ايدى . روايتە وَبعضيلرينك افادەلرينە كورە ، چورانلى موقعندە ايمشلر ؛ چورانلى ، عربەجى كوينە وَسكودلى درە استقامتنە تعبيە اولنمش فرقەنك صاغ جناحى اعتبار اولنورمى ؟ جبهۀ تعرضمزدە اسكى زغرەدر ... رؤف پاشا حضرتلرى كنديلرى دە انكار ايتمزلر ، وَاپتمامشلر ، وَ ويردكلرى لايحەدە سويلمشلركە : اسكى زغرە پيشكاهندە برلشيلەجك ايدى ؛ چورانلى . قرەپيكاردن

وَچریاندن حرکت ایده‌جك قوتلرك اسکی زغره پیشکاهنده برلشه‌بیله‌جك نقطه‌سیمیدر ؟ شو افاده‌مدن آکلاشیله‌بیلورکه چورانلی بزم صاغ جناحمزده بر قول دکلدر .

چورانلیده رؤف پاشا حضرتلری محارب اولدیغی کون‌که، اوچنجی کون بیورلیور . بنده‌کز ایچون مجهول ایدی؛ چونکه: کندیلری قوماندانجه بزه مربوط اولدقلری وَ کیرولری‌ده‌مسدود بولنمدیغی حالده ، قطعیاً اعطاسنه‌بورجلو اولدقلری معلوماتی ویرمدیلر . وَایشیدیلن وَحقیقتی نه اولدیغی صحیحاً بیلنمیان بر قاچ طوپ سسی‌ده ، رؤف پاشانك چورانلیده بولندیغنه وَاوراده محاربه ایتدیکنه وَامداده محتاج اولدیغنه قطعیاً دلالت ایتمز. معمافیه، بوقول اوراده محارب بیله اولسه. بزم ایچون یاپیله‌بیله‌جك شی نه‌در ، دیه سویله‌مش ایدم ؛ مقصدم : رؤف پاشا اوراده محارب ایدیده کیتمدم ، دیمك دکلدر ؛ محارب اولسه‌ده ، یاپیله‌بیله‌جك شی : قوۀ مجموعه ایله کیتمك ، دیمك ایدی . وَبزده رؤف پاشانك حقیقةً محارب اولدیغی وَمحتاج امداد واعانه اولمدیغنی بیلمدیکمز حالده ، اسکی زغره اوزرینه حرکت ایلدك؛ چونکه:« دشمنك کلیتی‌اسکی‌زغره ده‌دری»سوزی ذاتاًموجب حرکتدر .بز اسکی زغره‌یه یاقلاشمقسزین شوسه‌نك یاننده (قویچقلی)دنیلان بر کویه تقرب ایتدیکمز صیره‌ده ایدی‌که . دشمن ایله محاربه‌یه مرکز لوامز طوتشدی . روسیه‌لو ایچون لازم کلن ایش : مادام‌که اسکی زغره بزم وَآنلرك مهم برنقطه‌سی عد واعتبار اولنور ایدی ، اکر رؤف پاشاایله‌محارب‌ایدیسه‌لر، رؤف پاشایی‌ترك‌ایدوب اسکی‌زغره‌نك مدافعه‌سنه تخصیص ایتدکلری فرقه‌نك معاونتنه شتاب ایتملی ایدیلر ؛ روسیه‌لولر ، بز اسکی زغره‌ده اوغراشمقده‌ایکن . حالا رؤف پاشا ایله محاربه ایدییور ایدیسه‌لر ، خطالری‌اثری اوله‌رق‌اسکی‌زغره‌نی‌غیب‌ایتدیلر .شوصیره‌ده رؤف‌پاشا جبخانه‌سزلکندن، وَاورمان‌ایچنه صوقیله‌رق طابورلری لایقیله کوروب‌قوماندا‌ایده‌مامسندن، وَغیر منتظم مستحفظ افرادینك‌ده اورمانك حالندن بالاستفاده‌صاوشمه‌لرندن دوچار مغلوبیت اولمش .

« بز رؤف پاشا فرقه‌سنی قورتاروبده بعده اسکی زغره‌یه کیتملی ایدك » بیورلیور . بنده‌کز رؤف پاشا فرقه‌سنك نره‌ده اولدیغنه ، وَ محارب

بولندیغنـه . وَ محتاج امداد و استعانه اولدیغنه معلوماتم اولمدیغنی کراتله بیان ایدیيورم .

رئیس پاشا — طوپ صدالرینك استقامتی معلوم دکلمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — خیر، اوده معلوم دکل ؛ چونکه، خریطه‌یه باقلدیغی حالده آکلاشیلورکه : عربه‌جی کویندن اسکی زغره‌یه کیدن یول بر طاقم اورمانلق چقورلق ، صولق کبی عوارض زمین ایله طولودر . دریندن ایشیدیلن بر قاچ طوپ سسی نه رؤف پاشادن اولدیغنه وَ نه‌ده اوراده محارب بولندیغنه دلالت ایدر . هله رؤف پاشادن اولسه‌ده او طوپ سسنك علامت استمداد اولدیغنه هیچ اماره عد اولنه‌مز .

اکر بزه رؤف پاشا حضرتلری چورانلیدن آدم کوندروب کندوسنك محتاج امداد و اعانه اولدیغنی بیلدرسه ایدی ، قاعدةً بنم یاپه بیله‌جکم ایش : سکودلی دره استقامتندن کیروده بر تعبیه اتخاذ ایدرك ینه رؤف پاشا فرقه‌سنی کیرویه آلمق ایدی ؛ چونکه ، بز متحداً اسکی زغره‌یه هجوم ایده‌جك ایدك ، قرارمز بو ایدی ؛ یوقسه، کندیسی . نظام و انتظامی فنا اولدیغندن مشتکی اولدیغی بش اون چوروك طابور ایله کیدوبده اسکی زغره‌ده دشمنك کوزی اوکنه صوقولمیه‌جق ایدی . متحداً هجوممزده، طبیعتیله ، اسکی زغره‌نك بر بچق ساعت بعدنده برلشوب آکا کوره هجوم قوللرینی سوق ایتمکله اوله بیلور . بونك ایچون بوفرقه‌یی قورتارمق ، اول امرده : فرقه‌نك اوراده اولدیغنه . وَ قورتارلمغه محتاج بولندیغنه دائر الده معلومات وجودینه توقف ایدر ؛ ثانیاً: اسکی زغره کبی مستحکم بر موقع وار ایکن او مستحکم موقعه صول جناحنی ویروب مجهول اوزرینه اسکی زغره ایله یکی زغره آره‌سنده کیتمك او قدر قاعدهٔ حربیه‌یه موافقمیدر ، دکلیدر ، بیلمم ؟ !

سؤال دولتکز رؤف پاشاحضرتلرینك بز صاغ جناحمزده بولنمسی فرضی اوزرینه ترتیب بیورلمش؛ وَصاغ جناحده بولندیغی‌ده بنده کز هم بیلورمشم ، وَ هم‌ده محاربه ایتدیکنه وَ محتاج امداد و اعانه اولدیغنه معلوماتم وارمش ، قیاس بیورلیلور . رؤف پاشا حضرتلرینك چورانلیده بولندیغی بیلنه‌مز . بیلنسه بیله آنی قورتارمق . اوزرنده‌کی دشمنك قوتنی جلب ایتمك ایچون اسکی زغره‌یه هجوم ایتمکله اولا بیلور . یوقسه بز اسکی زغره‌یه صول جناحمزی

ویروبده اسکی زغره ایله یکی زغره آره‌سنه کیره‌رك ، کلیتنه معتمداً حرکت ایتدیکمز قوت بزی‌ده برباد ایتمك اغلب احتمال ایدی .

رئیس پاشا — عربه‌جی کویندن اسکی زغره‌یه کیدن یولده چورانلی یقیندن کچیور ؛ اکر اسکی زغره اوزرینه حرکته مباشرت اولندیغی صیره‌ده بر مقدار کیدوبده صاغه دونلمش اوله‌یدی ، بریول وارمش ، اویولدن پك یقین ایمش ، حتی دییورلرکه : اوچ چاریك سوزمز .

سلیمان پاشا — افندم ، نره‌دن اوچ چاریك یوق ؟

رئیس پاشا — عربه‌جی کویندن اسکی زغره‌یه کیدن یولده ، اسکی زغره‌یه تقریباً یارم ساعت اولان برنقطه‌دن چورانلی‌یه اولان بعد مسافه : تقریباً اوچ چاریك قدر بولندیغنی هرکس سویلیور .

سلیمان پاشـا — اوکمکزده خریطه وار ، باقکز : یول ،«قوبجقلی»دنیلن محلدن آیریلور ؛ قوبجقلی دنیـلان یر ، چورانلی‌یه یارم ساعت دکل ، بر بچوق ساعت‌قدر . وبلکه‌ده‌ده زیاده‌در . لکن بزاورایه کلدیکمزوقت‌محاربه‌یه طوتشمش ایدك ؛ اولجه ایشتدیکمز بر ایکی طوپ سسنك ذاتاً ویرمدیکمز اهمیتی بتون بتون خاطرمزدن بیله چیقدی . قوبجقلیدن چورانلی‌یه کیدن یول ایله ، بیور-دیغکزکبی، حرکت ایده‌یدك ، صول جناحمزی اسکی زغره‌یه ویره‌جك ایدك . اویله دشمنك قوهٔ کلیه‌سیله مدافعه اولنان بریری وبزم حسابمزه کوره تعرضی اغلب احتمال اولان برقوهٔ اعدایی ترك ایدوبده . اووه جهتنه کیتمك البته دها مناسب‌دکل‌ایدی . هانکی‌قاعده‌درکه‌دشمنك قوتی‌اولدیغی‌یری‌خبرآلدیغك،وبوریرك مستحکم‌اولدیغنی‌استخبار ایلدیکك وعلائمله کوردیکك ، وعلی‌الخصوص محاربه‌ده باشلادیغی حالده ، او جهته صول جناحنی ویروبده تحویل استقامت ایتمکی تنسیب ایدر ؟ ظن ایدرمکه ، قاعدهٔ حربیه بوده مخالفدر . مادامکه بز دشمنی کوریپورز ؛ جهه‌ده‌کی دشمنی دفع ایتمکه بورجلویز . بز دشمنی براقسه‌ق بیله دشمن بزی براقماز ایدی، وبراقمیه‌جغی طبیعی ایدی .

بز دشمنله محاربه‌یه طوتشدیغمز زمان رؤف پاشانك محارب اولدیغنه دائر اصلا معلوماتمز یوق ایدی ، چونکه : دشمنك بزه وبزم دشمنه آتدیغمز طوپ وتفنك سسلری بزه آرتق اویله برساعت ایکی ساعت اوزاقدن طوپ صداسی ایشتدرمکه هم مساعد دکل ایدی ، وهم‌ده بز کندی مشغله‌مزدن آنی

دیکله‌مکه اختلاس وقت ایده‌مز ایدك . و بنم اغلب مأمولم : رؤف پاشا حضرتلری رادینه طرفنه چکلدیلر ، یکی زغره‌ده بوزیلان طابورلرینی تنظیم ایله مشغول اولیورلر ، آرقه‌مزدن نره‌ده ایسه‌لر کلورلر خصوصندن عبارت ایدی . هیچ خاطریمه کلمز ایدی‌که : رؤف پاشا حضرتلری ، اسکی زغره‌نك بر بچق ساعت ایلروسنه و دشمنك هدف تعرضی اوله‌جق برجهته ، بزه استنادسز و مربوط اولدیغی قوماندانله مخابره‌سز کیتسون صوقولسونده محاربه ایتسون ... اشته بونك ایچون ، کندیلرینك نه حالده اولدیغنی بیلمدیکم ایچون ، قورتارمق سوزی سؤال دولتکزده نابجادر . او جهتده طوپ سسی ایشیتدیکمدن طرلانی کیدی ویرمك ایسه غیر جائز ایدی : اسکی زغره‌ده دشمن اولدیغندن ، و دها اسکی زغره‌یه یارم ساعت قاله‌رق دشمنله محاربه‌یه طوتشدیغمزدن کیدیله‌مز ایدی ، و جبهه‌مزه طوغرو حرکت تعرضیه اجرا ایتمکه بالطبع بورجلو ایدك .

« مجلسه ختام ویرلدی »

يدنجی مجلس محاكمه

اشبو بيك ايكيوز طقسان درت سنه سی تموزينك اون يدنجی بازار ايرتسی كونی ديوان حرب يدنجی دفعه اجتماع ايله دولتلو سليمان پاشا حضرتلری دخی حاضر اولدقلری حالده اساميسی زيرده محرر شاهدلرك بروجه آتی استنطاقلرينه شروع ايلدی .

نومرو ۱۲.

« مجلس ساعت سكزده كشاد اولندی »

رئيس پاشا — باش كاتب بك ! شاهد امين پاشايی چاغرديكز « مومی اليه مجلسه كلوب تخصيص اولنان محله اوطوردی »

رئيس پاشا — هيچ بر شيدن قورقميه‌جق ، وغرض وعوضدن بری اوله‌جق . طوغری سويليه‌جككزه و طوغريدن بشقه برشی سويله‌ميه‌جككزه يمين ايدرميسكز ؟

امين پاشا — ايدرم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمكز وشهرتكز نه‌در ؟

ج — اسمم محمد امين . اسكی زغره وجوه وخاندانندن دينور ايدك .

س — قاچ ياشنده‌سكز ؟

ج — اللی درت .

س — نه ايشده‌سكز ؟

ج — اسكی زغره وجوهندن ايدم ، افندم .

س — نره‌ده اسكان ايدرسكز ؟

ج — شمدی استانبولده ، تخلبندده .

س — سليمان پاشا حضرتلرينی اول طانورمی ايديكز ؟

ج — خیر ، افندم ، اسمنی ایشیدر ایدم یالکز .
س — کندیلرینك اقرباسندن ، یاخود منسوبانندمیسکز ؟
ج — هیچ برشیئی دکلم .
س — سلیمان پاشا حضرتلری ایله اردوی همایون قره‌پیکاردن اسکی‌زغره‌یه حرکت ایتدیکی وقت، سز نره‌ده ایدیکز؟
ج — اسکی زغره‌ده ، کندی چاکر خانه‌مده ایدم .
س — اردوی همایون اسکی زغره‌یه یاقلاشدیغی وقتده نره‌ده ایدیکز ؟
ج — ینه اومده ایدم .
س — اویکزده اولدیغکز حالده محاربه‌یی طویدیکزمی ؟ ابتدا نره‌ده باشلادی ؟
ج — بورایه چاغریلورم دیه اولجه برشی قلمه آلمشیدم ، آلتی مهرلیدر؛ اکر قاعده‌دن دکلسه ، سز ینه تکرار صورك ؛ بر کره بو ، اوقونسون .
« دیوب رئیس پاشا حضرتلرینه بر ورقه تقدیم ایتدی »
س — چورانلیده روسیه‌لو ایله بزم عسکر محاربه‌یه باشلادیغی وقت ایشتدیکزیا!
ج — افندم ، چورانلیده اولدیغنی بیلمیز ، تفصیلنی تکمیل یازمشیدم .
س — شمدی سز ابتدا طوپ سسنی نره‌دن ایشتدیکز ؟
ج — بازار کونی ساعت سکز راده‌لرنده ـ که بزم تحت اسارته دوشدیکمزك سکزنجی کونیدر ـ روسیه‌لو یکی زغره سمتنه بر طاقم عسکر سوق ایتمکه باشلادی : « چالیلق بایری » تعبیر ایدرلر، « بغچه اویوغی » تعبیر ایدرلر، یکی زغره سمتندن اوطرفه طوغری. آره‌سی بر ساعت کچدی کچمدی، طوپ صدالری باشلادی ، امّا ایراقده . آقشامده یقین ایدی . آقشامه قدر او طوپ صدالری ایشیدلدی. قائممقام بلده ، نائب بلده ، اعشار مأموری، بونلرده بنده خانه کزده ایدیلر .
س — قائممقام کیم ایدی ؟
ج — صائب افندی؛ کلیسه قائممقام تعیین اولنمش .
س — بوراده‌می ؟
ج — شمدیلك بوراده اولملی .
س — نائب کیم ایدی ؟

ج — نائب: عبدالحليم كشفی افندی ؛ شمدی مأموریتیه طشره‌یه کیتدی

س — دها کیم وار ایدی ؟

ج — برده اعشار مأموری شریف افندی وار ایدی .

س — ایرتسی کونی ؟

ج — بازار ایرتسی کونی صباحدن آقشامه قدر طوپ صدالری یکی زغره سمتندن ایشیدلمکه باشلادی . یقین اولمق احتمالی وار ایدی ؛ فقط « چالیلق بایری » اولدیغی جهتله کورنمیور ایدی . صکره ، صالی کونی . ینه صباحاین باشلادی طوپ صدالری دها یقین کلمکه ؛ دومندی‌ده باشلادی کورنمکه . ساعت اوچ راده‌لری اولدی صالی کونی ، اووه سمتندن برطوپ صداسی ایشیدلدی ؛ حتی ، قولکزلك ، بر یاز اوطه‌سی وار ایدی ، اوراده دیدیکم ذوات ایله اوطوروردق ، بر اهالیدن ، یا اوشاقلردن بری ایچری کیردی ، خبر ویردی ، تبشیر ایتدی : اووه سمتندن طوپ صداسی کلدی، دیه . اطرافدن عساکر شاهانه کلمسی امیدلریله هیمزطیشاری سکیرتدك . دیوانخانه‌ده دوربینلرله باقیورز : باشلادی عسکر کورنمکه ، اووه طرفندن .

س — بو اووه ، نه طرفده ایدی ؟

ج — جنوب طرفی: قره‌بیکار، قاضی‌کویی، فلان، اوطرفلری. باشلادق آره‌مزده سوینمکه . اشته : ساعت اوچدن آلتی‌یه قدر تخمین ایدیورز استرداد اولندی مملکتمز ، دیه .

س — اسکی زغره‌یه نه‌قدردر ، کوچك قاضی کویی ؟

ج — بیوك قاضی کویی کوچوك قاضی کویی بربرینه یقیندر .

س — نه قدر یقیندر اسکی زغره‌یه ؟

ج — کوچك قاضی اولسون بیوك قاضی کویی اولسون ، بش چاریك تخمین ایدرز اسکی زغره‌یه .

س — کوچك قاضی کویی چورانلی‌یه نه‌قدردر ؟

ج — چورانلی‌یه ینه بر بش چاریك قدر اولملی .

س — عربه‌جی کویی کوچوك ، بیوك قاضی کوینه نه‌قدردر ؟

ج — یارم ساعت .

س — آیدینلی قاضی کوینه نه‌قدردر ؟

ج — زغره‌یه یارم ساعتمیدر ، نه‌در .
س — آیدینلی ایله کوچك قاضی کوینك آره‌سی نه‌قدر وار ؟
ج — اوچ چاریك‌می دیسه‌م ، شویله بر شی .
س — آیدینلی ایله چورانلینك آره ی نه‌قدردر ؟
ج — پك یقیندر .
س — تخمیناً نه‌قدردر ؟
ج — پك یقین ؛ تخمیناً یکرمی دقیقه ، یاخود یارم ساعت .
س — مرادلی ایله بیوك قاضی کوینك آره‌سی نه‌قدردر ؟
ج — اوچ چاریك وار ، یوق ؛ آیدینلی کبی ، اوده یارم ساعتدر .
س — آخیر کوییله ، کیکلرمیدر نه‌در ، اوراسی ؟
ج — آز بچق اوزاقدر ، افندم ، مرادلی‌یه .
س — نه‌قدر ؟
ج — همن بر بچق ساعت اولملی .
س — چورانلی ایله عربه‌جی کوینك آره‌سی ؟
ج — اوطرفدن کیدوب کلدیکم اولمدیغندن ، پك کسدره‌میه‌جکم .
س — اورالرینی ایو بیلان کیمسه وارمی ، بوراده ؟
ج — واردر ، افندم .
س — کیملردر ، اسملرینی سویلیك چاغره‌جغز .
ج — کویلی کبی آدملر اولملی ، صکره کوندررم .
س — روسیه‌لولرك اسکی زغره‌ده نه‌قدر قوتی وار ایدی ، معلوماتکز وارمی ایدی ؟
ج — یوق ، شویله بر کوز کورر : یدی سکز طابور قدر تخمین ایتدم ؛ مسموعات اوزرینه دکل .
س — دشمن صباحاین یکی زغره طرفنه عسکر کوندردیمی ؟
ج — افندم ، یکی زغره طرفنه عسکر سوق ایتدی ؛ بازار ایرتسی کونی بر طاقم بلغارلرده چالیلق بایریله چادر تپه‌سنه اوشوشدیلر ، اویله بر خیلیجه جم غفیر .. دیمك یا سیرجی ، یاخود بزم عسکره نمایش کبی . . . اویله اوچ ساعت اورانك طوپنه قولاق ویردك ؛ آرتق بریدن ساعت اوچده طوپ

سی ظهور ایتدیکی کبی : بز، بری یه قولاق ویردك. شو قدر خاطرده‌که : اسکی زغره استرداد اولندقدن صکره بر ایکی ساعت قدر اوطرفده طوپ صدالری ایشیدلدی. « چالیلق بایری »، آووج ایچی کبی، میدانده‌در.

س — دیمك که اوچ چاریك آره‌سی ؟

ج — تخمیناً یارم ساعت. صکره ، بزم عسکر، اوجم غفیرك اوطوردیغی یری طوتدیلر ؛ دیمك‌که : بز اوزاقده ایکن ایشیدرکن، آنلر ایشتمه‌مك اولماز، البته ؛ آنلر کوره‌جك بیله . . .

س — عساکر شاهانه‌نك اسکی زغره‌یه کیردیکی ساعت خاطرکزده‌میدر ؟

ج — تخمیناً آلتی‌قرارلری .. اوچ ساعت قدر محاربه‌دن صکره، استرداد اولندی .

س — استرداد اولندقدن صکره طوپ سسی دوام ایتدی ، دیورسکز ؛ تخمیناً نه قدر دوام ایتدی ؟

ج — تخمیناً ایکی ساعت قدر .

س — ایکی ساعت صکره‌یه قدر دوام ایتدی دیورسکز ، اویله‌می ؟

ج — اوت ، افندم ؛ بکا الله ایچون یمین ایتدردیکز.

س — دشمن بوزیلوب عساکرشاهانه مظفراً اسکی زغره‌یه کیردیکی وقت دشمن عسکری نه طرفه رجعت ایتدی ؟

ج — قزانلق طرفنه .

س — هپسیمی ؟

ج — هپسی .

س — بشقه طرفه کیتمدیلرمی ؟

ج — او طرفه قاچدیغنی بیلیورم ؛ بشقه نره‌یه کیده‌جك ؟

س — اوراجه تحقیقاتکزی صوریورم ....

ج — تحقیقاتمز بویله ، افندم ؛ چرباندە اهالی وار ، نره‌یه کیده‌جك ؟ یکی زغره سمتنده محاربه اولیور ، اوطرفه نره‌یه کیده‌جك ؟ چونکه : بزم عسکر اطرافمزی آلدی، مملکت ایچنه‌کیروب برشی یپمد ؛ یالکز باشی بوزوقلر کیردی، باشی بوزوقدن بشقه ایچروده کیمسه کورمدك .

س — طیشاریده طوردیلر . اویله می ؟

ج — هپسی، افندم ؛ « غازیلربابیری » وار ایدی، سلیمان پاشا حضرتلریله اوراده کوروشدك .

س — نه طرفه دوشر ؟

ج — شمال کبی، قزانلق طرفنه دوشیور .

س — روسیه‌لو اسکی زغره‌یه کیردیکی وقت نه قدر طابور بلغار تشکیل ایتدی ، معلوماتکز وارمی ؟

ج — ابتدا اسلامك سلاحنی آلدی ، بلغارلره ویردی ، سلاحلندردی بلغارلری اما ، شویله نظام ترتیبنده عسکر تشکیل ایدوب ایتمدیکنی بیلمه‌یز .

«بو استنطاق اوزرینه مومی الیهه مأذونیت ویریلوب ، مجلسه میرلوا عثمان پاشا جلب اولندی »

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — عثمان نوری.

س — پدریکزك اسمی ؟

ج — ابراهیم .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — اوتوز بش .

س — صنعتکز نه‌در ؟

ج — عسکرلك .

س — شمدی نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — درسعادتده بهاریه‌ده .

س — کچن کون بعض شی صورولمشیدی ، بونك اوزرینه‌بر ورقه ویرمش ایدیکز ؛ کرك او ورقه‌ده اولان موادی وَکرك شمدی صوریله‌جق بعض شیلری هیچ کیمسه‌دن قورقمیه‌رق، وَ غرض و عوضدن بری اوله‌رق ، طوغروجه سویلیه‌جککز ؛ وَطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم ، افندم .

س — واللّٰه‌می ؟

ج — واللّٰه .

س — قره بیکاردن حرکت ایلدیکی کون ، بازار کونمی ایدی ؟
ج — کونی خاطرمده یوق .
س — اوکون یولده کیدرکن صاغ جناحکزده طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟
ج — خیر ، افندم .
س — مرکز لواسنك صاغ جناحنده بولنمشسکز ، ایکنجی کونی ایشیدلدیمی ؟
ج — ایشتدك ، افندم .
س — اوزاقمی ایدی ؟ یقینمی ایدی ؟
ج — تخمین اوله‌مز ، اورمان آره‌سی کورنمیور ؛ لکن ، صاغ جناحده طوپ سسی ایشیدیلیور . دیه خبر ویردیلر . آره‌سی بر قاچ دقیقه کچرکچمز ، بنده‌کز بالذات ایشتدم . صکره : رجب پاشا حضرتلری بزم ایکنجی لوایه قوماندا ایدیور ایدی ، کندیسنه خبرویرلدی ، کندیسی‌ده ایشتدی . ایلرولینجه‌یه قدر ایشتدك . آندن صکره ایشتمدم .
س — ساعت قاچ صولرنده ؟
ج — خاطرمده یوق ؛ بر ساعتمی ایکی ساعتمی صوکره طوپ سسی ایشیدلمکه باشلادی ، خاطرمده یوق ؛ وحرکتمز دقیقه‌سنده ایشیدلمدی ؛ خیلو ایلرولدك ، آندن صکره ینه ایشتدك .
س — نه قدر وقت ؟
ج — تخمین ایده‌مم ؛ فقط کونش کرکی کبی چیقمش ایدی .
س — اوچنجی کونی ایشتدیکزمی ؟
ج — اوچنجی کونی ایشتمدم . عربه‌جی کویندن قالقدق ، عسکره حرکت امری ویرلدی ؛ بنده‌کز ایکنجی لواده ایدم ، طبیعی صاغ جناحده بولنیورایدك ، مصر لیلرینك ایچنه کیردك . طوپ سسی طوپانلروارسه‌ده ، بنده‌کز ایشتمدم ؛ چونکه : دشمن بزه یقین ایدی ، « دشمن ظهور ایتدی » دیدیلر ، دها ایلرولدك . دشمنی کوردك . اونلرله مشغول اولدق ؛ حتی دشمن اولا بزم صاغ طرفمدن ظهور ایتدی : آوجیلری ایلرویه سوردك ، بر ایکی آتش ایتدیلر ، دشمن‌صکره صاغ جناحدن دفع اولدی ، هجوم ایتدك ؛ حتی بزم آلایم زغره‌نك صاغ جناحنده بر تپه‌ده ایدی .

ش — اوتپه‌نك آدینی بیلورمیسکز ؟

ج — خیر ، سیوری بر کوچوك تپه‌در .

س — اسکی زغره استرداد اولندقدن صکره او کوچك تپه‌ده بولندیغکز وقت، صاغ طرفدن وَیاخود آرقه‌کزدن، یعنی یکی زغره طرفندن، ینه طوپ سسی ایشیدیلیورمی ایدی ؟

ج — خیر ، خاطرله‌یه‌مم . — بن طابورلرمله او کوچك تپه‌ده ایدم، سائر طابورلرده اسکی زغره‌نك اوکنده، کیروسنده. حاصلی هر بری موقعنی طوتمشیدی. محاربه بتدی ، بنده‌کزده یورغون بر حالده ایدم ؛ بر آز راحت ایتمك ایچون براغاجك آلتنه یاتمش ایدم . نوبتجی کلدی، « بزه امداده عسکر کلیور، رؤف پاشادر » دیدی؛ همان بنده‌کز دوربین ایله باقدم. فی الحقیقه عسکر کلدیکنی کوردم . مسافه اوزاقجه اولدیغندن مقداری تخمین اولنه‌مدی : سواریسی، پیاده‌سی نه قدر اولدیغی کوریلمیور ایدی . بنده طابورلرمك یوزباشیلرینی طوپلادم ، عسکر مسروریتله اوچ دفعه « پادشاهم چوق یشا » دیه باغرشدیلر ، چکلدیلر ؛ بنده‌کزده تکرار آغاجك آلتنه کلوب یاتدم . « عسکر یقین کلدیکی وقت بکا خبر ویرك » دیه‌رك نوبتجیلره تنبیه ایتدم؛ فقط بن مراقدن اویویه‌مدم، تکرار قالقوب تپه‌یه چیقدم ، باقدم : عسکرلر پك منتظم صورتده کلیورلر . باشلرنده بیاض قالپاق وار ایدی ؛ درحال بنده‌کزه شبهه عارض اولدی . رجب پاشایه خبر ویردم ؛ اوده ، اوزوم باغلرنده ایدی ، کلدی ، باقدی : « بونلر ، موسقوف عسکریدر » دیدی . اوکلرنده‌کی آدملرده بر آلای قازاق ایدی . بزم قره غوللریمزك پك یقیننه قدر کلدیلر ، یعنی بر قورشون منزلنده ایدیلر ؛ حتی برده هانری مارتینی تفنکی آلوب پیشدارلرینه آتدم . او آره‌لق بزم طابورلری موقعلك حالنه کوره سلاح باشنه آلوب ترتیب ایتدم : دشمن بونی کورنجه عادتا بر طرفدن قوماندا ویرلمش کبی بردن طوردیلر . آرتق نه ایلری‌نه کیری حرکت ایتدیلر، صولر قرارنجه‌یه قدر. صولر قرارلدقدن صکره قوللر یکی زغره جهتنه شوسه‌یه طوغرو چکلمکه باشلادیلر . لکن ایلروده بولنان قزاق آلایرینك قره قوللری بر آز طوردیلر ، صکره اونلرده کیتدیلر . ایرتسی کون کونش چیقدقدن صکره، تکرار کوروندی ؛ بزده، بر آز عساکر منتظمه وَمعاونه‌یی بو تپه‌یه حاضرلامشدق؛ فقط او کون کلن اوقدر غلبه‌لك دکل ایدی، یالکز

سواریدن عبارت ایدی . او سواریلرك پیشدارلری بزم تپه‌نك یقیننه كلدكلری وقت ، بزمكیلرده قارشو چیقدیلر . قووالادیلر : چایلی اووه‌یه آشیردیلر . بنده‌كز آندن صكره بر شی كورمدم .

رئیس پاشا — بكی ، مأذونسكز . « مومی الیه طیشارویه چیقار . »

رئیس پاشا — یاور حرب شهریاری فائق بكی چاغریكز . « یاور فائق بك ایچری كیرر . »

رئیس پاشا — كچن كون خصوصی اوله‌رق بعض شیلر صورلمش ایدی ، بر قطعه ورقه ایله جواب ویردیكز ؛ كرك تحریراً ویردیككز خصوصاتك طوغرو اولدیغنه . وكرك شمدی صوره‌جغمز شیلری هیچ كیمسه‌دن قورقمیه‌رق وغرض وعوضدن بری اوله‌رق طوغریجه سویلیه‌جككزه ، وطوغریدن بشقه بر شی سویله‌میه‌جككزه ، یمین ایدرمیسكز ؟

ج — ایدرم .

س — والله‌می؟

ج — والله .

س — اسمكز نه‌در ؟

ج — فائق .

س — قاچ یاشنده‌سكز ؟

ج — یكرمی آلتی یاشنده‌یم .

س — نره‌لیسكز ؟

ج — ادرنه‌لی .

س — پدریكزك اسمی نه‌در ؟

ج — صادق .

س — نه خدمتده‌سكز ؟

ج — خنكار یاوری .

س — نره‌ده اسكان ایدرسكز ؟

ج — فاتح جوارنده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی ذاتاً طانیرمیسكز ؟

ج — قولکز مکتبدن چیقمش اولدیغمدن مکتبده ناظر اولدقلری زمان طانیردم .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینك اقرباسندن وَ یاخود منسوبانندنمی سکز ؟

ج — نه اقرباسی ، وَ نه‌ده منسوبی یم .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینك قومانداسنده بولنان اردوی همایون قره پیکاردن قالقدیغی وقت برابر بولندیکزمی ؟

ج — بولندم ، افندم .

س — قره‌پیکاردن اسکی زغره‌یه کیدرکن کوندوز صاغ طرفکزدن طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — کوندوز ایشتمدك ، آقشام اوستی ایشتدك : فقط غایت درین .

س — نه کونی ایدی ؟

ج — کونی تخمین ایده‌مم ، لکن قره‌پیکاردن قالقدیغمزك ایرتسی آقشامی ایدی .

س — او آقشام نره‌ده قالدیکز ، بیلورمیسکز ؟

ج — خیر ، بیلمم .

س — دره وارمی ایدی ؟

ج — خیر ، بیلمم ؛ دره کورمدم .

س — دها ایرتسی کونی ایشتدیکزمی ؟

ج — ایرتسی کونی حرب ایتمزدن اوّل ایشتدك .

س — یوق ، حرب کونی دکل ؛ قره پیکاردن حرکتله عربه‌جی کوینه کیرمزدن اولکی کیجه ، ایشتدیکزمی ؟

ج — برنجی کونی طوپ سسی ایشتمدم .

س — عربه‌جی کوینه کیردیککز آقشامی ایشتدیکز ؟

ج — اوت ، آقشام .

س — یکی زغره‌دن کلان اولدیمی ؟

ج — خیر ، افندم .

س — ایکنجی کونی صباحلین ؟

ج — ایکنجی کونی هیچ بر امره یوق ایدی .

س — اسکی زغره‌یه کیدیله‌جکی وقت نه یاپلدی ؟

ج — آقشام اوستی قانپولات بکی ، رؤف پاشا حضرتلرینك اردوسنی تحقیق ایتمك ایچون ، کوندردیلر . بر مقدار بکله‌دك . عودت ایتمدی . ذاتاً یاننده‌کی قصور سواریلری کیری کوندرمش ایدی . اونی بکلرکن . اسکی زغره اهالیٔ مسلمه‌سندن بر آدم کلدی ، قتل عام اوله‌جغنی خبر ویردی ، همزك آیاقلرینی اوپدی : « امان یتشك . هپسنك طوقندن بن کلدم . بوکون کیتمز ایسه‌کز قورتاره‌مزسکز » دیه خبر ویردی ؛ بزده ، صکره ، حرکت ایتدك . ساعت اونده ایدی ، حرکت ایتدکدن صکره تکرار طوپ سسی ایشیدلمکه باشلادی : ینه اردویی توقیف ایتدیلر . همان قره‌غوللرمزده اووقتلر بربریله طوتشمق درجه‌سنده ایدی ، آوجیلرمزدن بعضیلری‌ده آتش ایدیورلر ایدی .

س — صاغدن طوپ سسلری کلیورمی ایدی ؟

ج — اوت ، حرکت ایتدکدن صکره ایشتدك . — الآن قانپولات بك کلمشیدی ؛ اسکی زغره‌یی محاصره ایتمك اوزره ایکن ، کلدی : یکی زغره‌نك یاندیغنی . استاسیونك طوتشدیغنی خبر ویردی :

س — اسکی زغره آلندقدن صکره‌می خبر آلدیکز ؟

ج — اسکی زغره آلندی ، حاجی محمد بك کلدی .

س — قنغی حاجی محمد بك ؟

ج — چرکس امراسندن .

س — سز کورشدیکزمی ؟ نه سویلدی ؟

ج — « بن رؤف پاشا فرقه‌سندن کلدم ، رؤف پاشا بوزلدی ، امداد ایسـتمکه کلدم » دیدی . بنده‌کزده قوماندان پاشا حضرتلرینه کوندردم . کندیلریله نه قونوشدقلرینی بیلمم ؛ بنده‌کزه یانغینك سوندرلمسی ایچون شکری پاشایه معلومات ویرمه‌سی امر بیورمشلر ایدی . یانغینك اطفاسیله اوغراشیوردق .

رئیس پاشا — بکی ، مأذونسکز . « فائق بك طیشاری چیقار »

رئیس پاشا — احمد بکی چاغرك . « مومی الیه ایچری کیرر »

رئیس پاشا — کچن کون بعض شیلر صورلمشیدی ، تحریراً جواب

ویردیکز ؛ کرك آنلری وَ کرك شمدی صوریله‌جق شیلری هیچ بر شیدن قورقمیه‌رق، وَغرض وعوضدن بری اوله‌رق، طوغری سویلیه‌جککزه وَطوغریدن بشقه بر شی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

احمد بك — ایدرم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — احمد .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — رشید .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — کریدده طوغدم .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — اوتوز یدی یاشنده .

س — صنعتکز نه در ؟

ج — یاور قول آغاسی .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — استانبولده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی طانورمیسکز ؟

ج — طانور ایدم .

س — نه وقتدنبرو ؟

ج — کندیلری معیت بلوکلرنده یوز باشی ایکن بنده‌کز چاوش ایدم .

(مابعدی وار)

اخطار

« دیوان حربدن کلان تصحیحك صورتیدر »

اون برنجی دفعه چیقارلمش اولان ۹ شعبان سنه ٩٥ تاریخلو علاوهٔ عسکریه

ظهرینك نهایت ستوننده محرر ایکنجی سؤالك جوابنده و اون آلتنجی سطرنده « قوبجقلی دنیلان بر چورانلی‌یه بر بجق ساعت دنیله‌جك ایکن » . « یرمه ساعت » دنیلدیکی کبی، ینه بو جوابده و اون سکزنجی سطرده « ذاتاً ویردیکمز همیتی » یازیله‌جق یرده « ویردیکمز » دنیلمش اولدیغندن بو رالری معلوم اولمق ایچون تصحیحه ابتدار قلندی .

روم ایلی دیوان حربنك بدنجی اجتماعنده جریان ایدن دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سندن مابعد .

نومرو ۱۳

یاور احمد بکك بقیهٔ استنطاقی

س — کندیلرینك اقرباسندن یاخود منسوباندنمیسکز ؟

ج — خیر ، منسوبی ، اقرباسی دکلم .

س — سلیمان پاشا فرقه‌سی قره‌پیکاردن حرکت ایتدیکی وقت برابر می ایدیکز ؟

ج — برابر ایدم .

س — اسکی زغره‌یه قدر برابر بولندیکزمی ؟

ج — بولندم .

س — نه خدمتده بولندیکز ؟

ج — خدمتم یوق ایدی ، رؤف پاشانك یاوری ایدم ؛ کندیلرینه : « رؤف پاشا کیده‌جکم » دیدم . قره‌پیکاره کلدیکمده : « کیده‌مزسك ، بزیله برابر کیده‌جکز » دیدیلر . و یانمده رؤف پاشا حضرتلرینك اشیاسی وار ایدی .

س — حرکتکزك برنجی کونی سلیمان پاشا فرقه‌سی دشمنله محاربه ایتدیمی ؟

ج — خیر .

س — طوپ صداسی ایشتدیکزمی برطرفدن ؟

ج — ایشتدك .

س — او کونمی ؟

ج — ایکنجی کونی .

س — نه طرفدن ؟

ج — صاغ جناحدن .

س — ساعت قاچ رادەلرنده ؟

ج — والله ، ساعتنی بیلەمم .

س — حرکتکزدن نه قدر صکره ایشتدیکز تقریباً ؟

ج — بزچایرلی بریرەکلدك ، عسکرەمولەویرلدی ، کندیلری برچایرلقده طورویورلر ایدی : بندەکز وار ایدم ، دها کندی یاورلری ، حاجی عارف پاشا ، صالح پاشا وار ایدی ؛ او آندەطوپ باشلادی، کندیلرینه خبر ویردیلر، خاطرمده دکل نه قدردر .

س — طوپلرك صداسی چوق اوزاقمی ایدی ، یقینمی ایدی ؟

ج — بر آز دریندن کلیور ایدی . ــ صکره خاکپایلری بر آدم ارادیلر ، « کیم کیدرسه مکافات ایدرم » دیه . بر چرکس کلدی ، « بن رؤف پاشایی آرامغەکیدرم » دیدی . الدەبش آلتی ارمود وار ایدی ، بزه برر دانەطاغتدی؛ « فقط یولی بیلمم » دیدی . او وقت بر زیبك معاونەسی کلدی ، « بن یولی بیلورم اما حیوانم یوقدر » دیدی ؛ بربیکباشی آکاحیوانی ویردی، ایکیسیده امرلرینی آلدیلر ، کیتدیلر .

س — اوچرکسك اسمنی بیلورمیسکز ؟

ج — بیلمم .

س — نه قدر دوام ایتدی طوپ صداسی ؟

ج — والله ، خاطرمده دکل .

س — تقریباً ؟

ج — والله ، خاطرمده دکل ! احتمال‌کەبرساعت ، بر بچق ساعت ؛ فقط اویله شدتلی دکل؛ مثلا : بش دقیقەده، اون دقیقەده بر آتیلور ایدی . چرکس کیتدکدن صکره حرکت ایتدك .

س — او بولندیغکز چایرك اسمنی بیلورمیسکز ؟

ج — بیلەمم .

س — او آقشام نرەیه قدر کیتدیکز ؟

ج — چایرلقدن حرکت ایتدکدن‌صوکره اسمنی‌بیلمدیکم بر درەیه واردق،

بر صرتده کندیلرینك طوردیغی یرده ، بندهکزده طوروییور ایدم ؛ یانلرنده یاورلری جبار بك وار ایدی : استانبولدن کلدی ، بزه اوکون یتشدی ؛ کلان چرکسلر زیبکلر قازاقلره تصادف ایتمشلر ، برقطانه اکری المشلر ، برموسقوفی اولدرمشلر . حتی اولدیرن آدمه بر مدالیه احسان ایتدیلر . فقط ساعت قاچده ایدی ، خاطرمده دکل .

س — پیشدارکزدن کلان دشمندن معلومات ، ساده او چرکسلرك زیبکلرك قازاقلره تصادف ایتدکلرندن عبارتمی ؟

ج — اوت ، دیدیلرکه : « دشمنه تصادف ایتدك ، ایچمزدن بر آرقداشمز شهید اولدی ، بزده برینی تلف ایتدك » ؛ پاشاحضرتلری « قزاقلردن اولدیریلنی کیم اولدردی » دیه سؤال ایتدیلر : بر چرکس وار ایدی ، آکا بر مدالیه احسان ایتدیلر .

س — طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — کسیلمش ایدی . .

س — ایلروده کی پیشدارکزدن ایشیدن اولمدیمی ؟

ج — خیر .

س — او کیجه اورادهمی قالدیکز ؟

ج — خیر ، ایلرو کچدك .

س — قالدیغکز محلك اسمنی بیلورمیسکز ؟

ج — اورالرك اسمنی بیلهمم .

س — عربهجی کویی اولمسون ؟

ج — « طوغری سویله » دیدیکز ؛ بیلهمم . — قارشو طرفه کچدك ؛ یارم ساعت قدر ، بر ساعت قدر کیتدك ، اوراده قالدق .

س — ایکنجی کونی آقشامه قدر کرك رؤف پاشا طرفندن ، یعنی صاغ جناح قولندن ، کرك محمد خلوصی پاشا قولندن هیچ برخبر ظهور ایتدیمی ؟

ج — والله ، بیلهمم ؛ چونکه ، بندهکزك اوراده هیچ مأموریتم یوق ایدی .

س — ایکنجی کونی صباحلین حرکتکزدن تقریبی نه قدر وقت صکره طوپ صداسی ایشتدیکز ؟

ج — یاتدیغمز یردنمی ؟

س — اوت .

ج — بر چاریك صکره اوملی . خاطرمده دکل . طوپ صداسی صاغ جناحمزدن ایشیدلدی ؛ بعض آرقداشلرده « ایشته طوپ آتیلیور » دیرلرایدی ، وَ طوپ دومانني کورر ایدم .

س — دومانی کوردیککز وقت سز آیری تپه‌ده‌می ایدیکز ، یوقسه قوماندان پاشا ایله برابرمی ایدیکز ؟

ج — خیر . قوماندان پاشا مشغول ایدی : ایکنجی لوایه ، اوچنجی لوایه کیدر ایدی .

س — ایکنجی کونی طوپ صداسی نه‌قدر وقت دوام ایتدی ؟

ج — والله ، افندم ، یارم ساعت ، اوچ چاریك . بر ساعت قدر اوملی : شدتلی شدتلی دوام ایدر ایدی ، صکره ینه کسیلور ایدی . کسیلدکدن صکره ، ینه شدتله باشلارایدی . صکره ، اسکی‌زغره‌یه یناشدق ، آتش ایتدك ؛ لوالری تعیین ایتدیلر . آندن صکره اوآتش‌ده باشلار ایدی . فقط بنده‌کز ، بعض کیروده قالور ایدم .

س — دشمن سزه طوپ آتار ایدی ، سزده آکا آتار ایدیکز ؛ اووقت « بشقه یردن طوپ آتیلیور » دیه سویلنورمی ایدی ؟

ج — بز محاربه‌یه طوتشمزدن اوّل صاغ جناحمزدن آتیلان طوپلرك سسی بللی ایدی ؛ بنده‌کز کیروده قالدیغم ایچون دقت ایدر ایدم . آره صیره ایشیدر ایدم .

س — سزك فرقه دشمن ایله نه وقت محاربه‌یه طوتشدی ؟

ج — بیله‌مم .

س — تقریباً اوکله‌دن صکره‌می ؟

ج — اوکله‌دن اوّل .

س — اسکی‌زغره‌نك قارشوسنه کلدیککز وقت سز کیروده بولندیغکز جهتله طوپ سسی ایشیدییور ایدیکز ، اویله‌می ؟

ج — قوماندان پاشانك یننده ایدم ، بر اورمان اوکنده ایدی : رجب پاشا لواسی یارم صول ایتدی ، اورماندن قورتاردی ؛ ینه یارم صاغ ایتدی ، قول

نظامنده طابورلری آچدی . قوماندان پاشا ایله چكلدك . صالح پاشا لواسنه كله آتلغه باشلادی .

س — ایكنجی كونی رؤف پاشا طرفندن كمسه كلدیمی ؟

ج — بر چركس كوردم .

س — نه وقت كوردیكز ؟

ج — اسكی زغره‌یه كیرمش ایدك . مملكتك اطرافنی عسكرله قوشاتمشلر ایدی ، بر كلیسانك آرقه‌سندن بلغارلر تفنك آتیورلر ایدی ، پاشا حضرتلری بر قچ طوپله اورایه كیتمشلر ایدی ؛ او اثناده بنده‌كز عسكرله اسكی زغره‌نك بغچه‌لرنده كزینیور ایدم : حاجی بك اسمنده بر چركس كوردم . درت نعاله كلدی ، « نه ایچون كلدك » دیه سؤال ایتدم ؛ « بن رؤف پاشادن كلیورم ، درت كوندر غوغاایدیورز ، سزدن امداده كیمسه‌كلمدی » دیدی ، آتنی تپدی ، چیقدی كیتدی . كندی كندینه‌می كلدی بیله‌مم .

س — قوماندان پاشانی كوردیمی ؟

ج — خیر ، ظن ایدرم ، كورمدی : تلاشی وارایدی ، مملكته طوغری كچدی كیتدی . كوردیمی كورمدیمی ، بیله مم .

س — سزك اردویه كلدیكی وقت اوّلا سزمی كوردیكز ؛ یوقسه ، اوّل قوماندان پاشایی كوردیده صكره سزمی كوردیكز ؟

ج — خبرم یوق ، افندم ؛ آغاجلرك آلتنده محمدخلوصی پاشانك لواسنده بر ایكی همشهریم وار ایدی ، آنلر ایله آیاق اوزرنده قونوشور ایكن چركس محمد بكی كوردم . آندن صكره ، بریاره‌لی چركس دها كوردم ، سیاه صقاللی ، آكاده صوردم : « رؤف پاشا فرقه‌سندن كلدم ، محاربه ایدیور . سزدن امداد بكله‌دك ، كیمسه‌كلمدی . بورایه كلدم . قوماندان پاشا نره‌ده‌در » دیدی ؛ كندوسنه قوماندان پاشانك بولندقلری محلی تعریف ایله ، « شمدی كندیلری بلغارلر ایله مشغولدر ، بلغارلر تفنك آتیورلر » دیدم ؛ صكره كندوسی اوطرفه طوغری كیتدی .

س — اسكی زغره‌یه بزم عسكر كیروب استرداد ایتدكدن صكره ینه طوپ سسی ایشتدیكزمی ؟

ج — ایشتمدم .

س — اسکی زغره‌ده بولنان روسیه عسکرینك نه طرفه چکلدیکنی کوردیکزمی؟

ج — والله کورمدم، افندم ؛ فقط بعض طابور آرقداشلری آراسنده قزانلغه چکلدیکی سویلنور ایدی .

س — یکی زغره طرفنه کیتدیکنه دائر هیچ برشی ایشتمدیکزمی ؟

ج — خیر ایشتمدم .

س — عساکر شاهانه ایله محاربه‌یه طوتیشان روسیه‌لومی ایدی ، یوقسه بلغار طابورلری‌ده برابرمی ایدی ؟

ج — بلغارلرده وار ایدی، افندم؛ بلغارلرك چوغی مملکتك ایچنده‌ایدی.

س — یرلوسیمی ایدی ؟

ج — یرلوسیمی ، دکلی ، بیلمم ؛ عسکره تفنك آتارلر ایدی . بنده‌کز بربیکباشی ایله برابر برزقاقه کیرمشیدم ؛ بلغارلر پنجره‌لردن آتدقلری تفنکلرله بیك باشی‌یی اولدردیلر؛ بنده‌کز رجعت ایتدم .

رئیس پاشا — « احمدبکه » مأذونسکز . (احمد بك چیقار)

رئیس پاشا — ارکان حرب صبری بکی چاغریکز .

(بو صیره‌ده سلیمان پاشا سوزه رخصت ایستر)

سلیمان پاشا — دشمن، قزانلق طرفنه‌می کیتدی، یکی زغره طرفنه‌می کیتدی، بونی بیلان یوق ؛ یالکز دشمنله اوجهتده محاربه ایدنلر بیلسه بیلور ؛ مثلا : عثمان پاشا اوجهتده محاربه ایدییورایدی ، قزانلق طرفنه نه‌قدر دشمن کیتدیکنی آکا سؤال ایتملی ؛ کیروده‌کیلر هیچ بیلمز .

رئیس پاشا — بونك مخصوص برقومانداسی اولمدیغندن، هرطرفه کیتمك وَوقوعاتی سیرجی کبی هرکسدن اِیوکورمك احتمالی بوسؤالی ایجاب ایتدرمشدر .

(بو اثناده ارکان حرب صبری بك کیرر)

رئیس پاشا — صبری بك ! کچن کون تحریراً ویرمش اولدیغکز ورقه‌نك طوغری اولدیغنه ، وَ شمدی‌ده صوره‌جغمز شیلره هیچ برشیدن قورقمیه‌رق طوغری سویلیه‌جککزه ، طوغریدن بشقه برشی سویلمیه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

صبری بك — ایدرم .

رئيس پاشا — والله‌می ؟

صبری بك — والله .

س — اسمكز نه‌در ؟

ج — صبری .

س — پدریكزك اسمی ؟

ج — محمد حقی .

س — قاچ یاشنده‌سكز ؟

ج — یكرمی اوچ .

س — خدمتكز نه‌در ؟

ج — عسكرلك .

س — نره‌ده اسكان ایدیورسكز ؟

ج — اسكدارده .

س — سلیمان پاشایی اوّل طانورمی ایدیكز ؟

ج — مكتبده نظارت ایتدكلری وقتدن طانورم .

س — سز آنك اقرباسندن وَ یاخود آنك منسوبیمیسكز ؟

ج — خیر .

س — سلیمان پاشا فرقه‌سنده نه خدمتده بولندیكز ؟

ج — یاورلك خدمتنده .

س — كندیلرینك یاوریمی ؟

ج — اوت ، افندم ، بر مدت یاورلك ایتدم ؛ طونه‌یه كچدكدن صكره كتابت خدمتنده بولندم .

س — او قوللرك اركان حرب ضابطلری كیم ایدی ؟

ج — حمدی بك ، غالب بك ، وار ایدی ؛ اركان حرب عمر بك وار ایدی ؛ بنده كز بوقدر بیلیورم .

س — بونلرك رئیسی كیم ایدی ؟

ج — عمر بك .

س — قول قره‌پیكاردن حركت ایتدیكی وقت ، تكمیل ضابطلر برابرمی ایدی ؟

ج — اردونك تكميل حركتنی بیلمیورم : بلكه برابر ایدی ، بالكه بریسی قره‌پیكارده قالدی .

س — قوماندان پاشا حضرتلری سائر لواره امر كوندردكلری وقت اركان حرب ضابطلریله‌می یوللار ایدی ، یوقسه یاورلر ایله‌می ؟

ج — یاورلر ایله ، افندم .

س — سلیمان پاشانك یاننده اركان حرب ضابطلری بولنورلرمی ایدی ؟

ج — اقتضا ایتدیكی وقتده چاغررر ایدی .

س — برنجی كون نره‌یه قدر كیتدیكز ؟

ج — آچیقده بر یرده قالدق ، افندم ؛ آقشام اولدی ، ایلرو كیده‌مدك .

س — قالدیغكز محله یقین كویلرك اسملرینی بیلورمیسكز ؟

ج — بیلمیورم ، خاطرده قالمامش .

س — او كون طوپ سسی ایشیدلدیمی بر طرفدن ؟

ج — خیر .

س — ایرتسی كون تقریباً ساعت قاچده حركت ایدلدی ؟

ج — صباحلین ، افندم ، ساعت اون ایكی راده‌لرنده .

س — كونش طوغمش‌می ایدی ؟

ج — طوغمش ایدی ، صباح ایركن اولور ایدی .

س — اووقت طوپ سسی ایشتدیكزمی ایدی ؟

ج — بنده‌كز ایشتمدم ، بلكه برمأموریته كیتمشیدم ؛ او وقت ایشتمدم .

س — یاخود ایشتمش اولدقلرینی اچكزدن سویلدكلرینی ایشتمدیكزمی ؟

ج — شمدی آرقداشلر سویلیورلر ایدی .

س — بوراده‌می ایشتدیكز ؟

ج — بوراده ، افندم .

س — دائما قوماندان پاشا حضرتلرینك یاننده‌می بولندیكز ؟

ج — برابر ایدك ؛ بعضاً خدمته كوندررلر ایدی ، اووقت آیریلور ایدم ؛ قصور وقت ، دائما برابر ایدم .

س — آقشامه قدر هیچ طوپ سسی ایشتمدیكزمی ؟

ج — ایشتمدم .

س — اوكون آقشامه قدر نره‌يه واصل اولديكز ؟

ج — عربه‌جی كوينك اوكنه قدر ، افندم .

س — عربه‌جی كونی كچديكزمی ، كچمديكزمی ؟

ج — كچدك ، افندم، اوكنده .

س — نه قدر ايلروسنه كچديكز ؟

ج — تقريباً بر چاريك اوللی . يته خاطرمده قالمدی .

س — اوچنجی كون اورادن نه‌وقت حركت ايتديكز ؟

ج — صباحلين ، ايركنجه .

س — كونش طوغاركن‌می ؟

ج — ذاتاً ساعت سكزده طقوزده صباح اوليور ايدی ؛ اون بر، اون ايكی صولرنده .

س — او كونده هيچ برطرفدن طوپ سسی ايشتمديكزمی ؟

ج — اوكون ايشتدم ، افندم ؛ صباحلين حركت ايتدك ، صاغ طرفدن طوپ صداسی كلور ايدی .

س — محاربه‌يه طوتلنجه‌يه قدر طوپ سسی ايشيديليورمی ايدی :

ج — اوت ، افندم : ايشيديليورايدی ، فقط دقت اولنمز ايدی ، اوته‌يه بری‌يه مأموريته كيدر ايدم .

س — طوپ سسی نه اولديغنه دائر اردو ايچنده لقردی اولنمزمی ايدی : « عجبا نه اولمق احتمالی واردر » ديه ؟

ج — بنده‌كز بيلمم .

س — سز كنديكز ضابط اولديغكز وباخصوص اركان حرب بولنديغكز حالده ، مراق ايتمديكزمی ايدی ؟

ج — وظيفه‌م دكل ايدی ، مراق ايتمدم ، افندم .

س — تقريباً نه قدر مدت دوام ايتدی ؟

ج — بز اسكی زغره‌ده محاربه‌يه طوتشدق : ساعت بش بچق ، آلتيده ؛ آندن صكره بزم ايشمز قاريشدی ، بيلمم نه‌قدر دوام ايتدی . محاربه‌يه باشلايجه‌يه قدر آره صيره دوام ايديور ايدی .

س — ایشـتدیککز وقتدن محاربه‌یه باشلانجه‌یه قدر قاچ سـاعت تخمین ایدرسکز ؟

ج — محاربه‌یه ساعت بش بچق ، آلتیده باشلادق ؛ اصل اسکی زغره‌یه کیریله‌جکی وقت، محاربه‌نك غایت شدتلو زمانی ایدی .

س — ابتدا طوپ سسی ایشتدیککز وقت ، نه وقت ایدی ؟

ج — صباح .

س — نه قدر مدت طوپ سسی دوام ایتدی ؟

ج — طوپ سسی ایشتدك اما ، وظیفه‌مزدکل ایدی دقت ایتمك . طوپ سسی ایشیدیلیور : « بر طوپ دها آتیلدی » دینور ، کچیلور ایدی .

س — اسکی زغره استرداد اولندقدن صکره ، یعنی بزم طرفدن طوپ سسی کسلدکدن صکره ، ینه طوپ سسلری ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر ، ایشیدلمدی ؛ ذاتاً اسکی زغره‌نك ایچی قاریشـیق ایدی : طوپ تفنك آتیلور ایدی .

س — اسکی زغره‌یه کیردیککز وقت قوماندان پاشا حضرتلری سزی نه طرفه یوللادی ؟

ج — اسکی زغره‌یه کیردك : ابتدا قزانلق طرفنده بر یوکسك تپه وار ایدی . اورایه چیقدق ؛ بر بطاریه طوپ کلمش ایدی : بر مناسبتسز یره یرلشدرلمش ، آنی یرلشدرمك ایچون بنده‌کزی اورایه کوندرمشلر ایدی .

س — اورادن قزانلق طرفنه رجعت ایدن دشمنی کوردیکزمی ؟

ج — خیر ، افندم ، کیتمش ایدی ، اووقت بز اوتپه‌یه چیقدق : دشمن قزانلق طرفنه قاچمش ایدی .

س - رجعت ایدن دشمندن کیمسه‌یی کورمدیکزمی ؟

ج — هیـچ کورمدم .

رئیس پاشا — « صبری بکه » : مأذونسکز . (صبری بك کیدر)

رئیس پاشا — سعادتکرای پاشایی چاغیرك . (سعادتکرای پاشا مجلسه کیرر)

رئیس پاشـا — کرك کچن کون ویرمش اولدیغکز ورقهٔ ممهورده محرر اولان شیلرك طوغری اولدیغنه ، وَکرك شمدی صوره‌جغمز شیلری هیچ بر

کیمسه‌دن قورقمیه‌رق وَغرض وغوضدن بری اوله‌رق طوغری‌سویلیه‌جککزه، وَطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — یمین ایدرم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسم وشهرتکز نه‌در ؟

ج — اسم وشهرتم سعادتکرای .

س — پدریکزك اسمی نه‌در ؟

ج — بهادر کرای .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق سکز قدر اوللی .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — اسلمیه‌لی‌یم .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — خدمتم : دولتمزك بیوك مأمورلری بزی اوته‌یه برویه بلا معاش صالدررلر، کیدرم ؛ کندم رنجبرم ، افندم .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — اسلمیه‌ده اسکان ایدرم ؛ بوراده ده اوم وار ، بعضاً بوراده ده اوطورورم .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اوّلدن طانورمی ایدیکز ؟

ج — صرب محاربه‌سنده طانیدم ، او وقت قوماندانم ایدی .

س — سز کندیلرینك اقرباسندنَ وَیاخود آنك منسوبی‌میسکز ؟

ج — خیر، افندم ، کندیسیله حقوقم واردر: معیتنده بولندم ، التفاتی کوردم .

س — قره پیکاردن سلیمان پاشا حضرتلرینك اردوسی اسکی زغره‌یه حرکتی اثناسنده برابرمی ایدیکز ؟

ج — افندم ، بر کون صکره یتشدم .

س — نره‌ده یتشدیکز ؟

ج — قره پیکارده کندیسیله برابر ایدم ؛ اردویی قالدیرمشیدی ، سلیمان پاشا حضرتلری تشریف ایتمشلر ایدی ، سلیمان پاشا حضرتلرندن بنده کز بر کون کیرو قالمش ایدم ؛ فرداسی کونی حیوانه بندم، اسکی زغره‌یی اوراجغمز آقشام ایردم کندولرینه ؛ وَ کندولرینك برياوری وار ایدی ، رفاقتنده ایدی ، اوده کیروده قالمش ایدی؛ او آقشام، واردم.

س — نره‌یه ؟ عربه‌جی کوینه‌می ؟

ج — قاضی کوینه .

س — اوراده‌می یتشدیکز ؟

ج — اوت ، افندم .

س — قنغی قاضی کویی ، کچوکمی ، بیوکمی ؟

ج — اوراسنی بیله‌مم ؛ اوراده راست کلدم ، آقشام یمکنده برابر بولندم.

س — صباحیسیمی اسکی زغره‌یی استرداده کیدلدی ؟

ج — اوت ، افندم.

س — کیدیلورکن صباحلین طوپ سسی ایشیدلدیمی ؟

ج — اوت .

س — صاغ طرفدنمی ایشیدلدی ؟

ج — اسکی زغره‌یه یاقلاشدیغمز زمان طوپ سسی ایشیدلدی .

س — اسکی زغره محاربه‌سنه قنغی ساعتده باشلانلدی ؟

ج — درت بش صولرنده اولملی ، ایو خاطرمده یوق .

س — ایشتدیککز طوپ سسلری قاچ صولرنده ایدی ؟

ج — اوده ایو خاطرمده دکل؛ لکن محاربه‌یه باشلادقدن صکره ایشتدم .

س — محاربه‌یه باشلانمزدن اوّل ایشتمدیکزمی ؟

ج — محاربه‌یه باشلانمزدن اوّل ایشتمدم .

س — ایشتدیککز طوپ سسلری چوقمی ایدی ، آزمی ایدی ؟

ج — بزم شدت اوزره ایتدیکمز محاربه کبی دکل ایدی؛ بن صایمدم، بزم ایشمز وار ایدی، یاخود ایوایشیدیله‌میور ایدی، آنکله کیم مشغول اوله‌جق؟ تخميناً بش ، آلتی ، سکز قدر اولملی ایدی بنده‌کزك ایشتدیکم .

س — اسكی زغره‌یه کیردکدن صکره صاغ طرفدن ینه طوب سسی ایشیدیلیورمی ایدی ؟

ج — خیر ، بنده‌کز ایشتمدم .

س — او وقت نره‌ده بولندیکز ؟

ج — اسکی زغره‌ده پاشا حضرتلریله آت باشی برابر ایدك ، تا کناره وارنجه‌یه قدر؛ کناره واردق، کندیلری امر ایتدیلر: عسکر صوقمیك مملکتك ایچنه، دیه . مملکتك ایچی یانیور ایدی ، مملکتك محافظه‌سی ایچون عسکر اطرافنی صاردی . یکی زغره‌نك ایچنده امین پاشالر فلانلر وار ایدی ؛ او آدملره باقه‌یم نه اولدیلر ، دیه حیوانمی سوردم آتنك ایچنه؛ اورادن کچدم . بر انکلیز « آتشه میلتری » وار ایدی ، اسمنی بیلمم ، اوده بنده‌کزدن صکره کیردی. امین پاشا قوناغنك، قپولری دها قپالو ایدی . کیمسه کلمامش ایدی، قپولری آچدردم : حاکم ، قائممقام ، امین پاشا ، برده شریف افندی وار ایدی . اوراده ایدیلر ، آنلر اشاغی قوشدیلر ، یوقاری چیقدق ؛ نه ایسه بونلره کچمش اولسون ، فلان ، دیدك . قتل عام اولمامش . صکره « آتشه ـ میلتری » یانمه آلدم ، کیتدم پاشا حضرتلرینی آرامغه ؛ لکن بلغارلرك سوقاقلردن پنجره‌لردن تفنك آتمه‌سندن کچلمیور ایدیکه . . طولاشدم ، پاشا حضرتلرینی بولامدم . یوقاری چیقمش ، بر کلیسانی طوب ایله دوکیور ، بر طاقم ضابطان تجمع ایتمش ، اوراسنی طوب ایله ییقدرمغه تشبث ایدییور ایدی . کلیسا ییقلمدی . سلیمان پاشا حضرتلری یوقاری چیقمش . مملکتك اوستنه . آقشامده اولدی . بنده‌کز : «آرتق بوله‌میه‌جغم بوکون . صباح ایرکن کوره بیلورم » دیه‌رك، امین پاشانك خانه‌سنه کیتدم .

س — « آتشه میلترك » اسمنی بیلورمیسکز ؟

ج — بیلمم .

س — انکلیزلی‌می ؟

ج — اوت افندم . انکلیزلی ـ قالدق او کیجه اوراده؛ صباحلین پاشا حضرتلرینی بولدق .

س — هپ برابرمی کیتدیکز ؟

ج — یالکز بنده‌کز کیتدم .

س — قائممقام فلان كيتمديلرمى ؟

ج — آنلر بنده‌كزدن اول كيتـديلر ؛ قوماندان پاشـا حضرتلرينك يانته واردیغمده ، آنلر اورادن قالقيورلر ايدى .

س — اوراده سز كرك ايچريده بولنديغكز وقت ، كرك صباحلين مشير پاشا فرقه‌سـنه وارديغكز زمان ، رؤف پاشا فرقه‌سـندن نه خبر ايشتديكز ، نه لقردى اولدى ؟

ج — بنده‌كز پاشـا حضرتلرينك آغزكدن بونى اهـاليه ديديكنى ايشتدمكه : « بن سزك محافظه‌كز ايچون بر قاچ طابور عسـكر براقه‌م ؛ بن رؤف پاشانك امدادينه كيده‌جكم ؛ بيلمم رؤف پاشا نه حالده‌در ، خبر آله‌مدم ، امدادينـه كيده‌جكم ، سزه عسكر براقه‌م ، اورايه كيده‌جكم ، سزك ايچـون عسكر براقه‌م » ديدى . بو اهالى ، قائممقـام ، فلان قالقيورلر ايدى ؛ آنلره بوقدر سوز سويلديكنى طويدم . (ديوب مجلسه ساعت‌طقوزده ختام ويرلدى)

سکزنجی مجلس محاکمه

نومرو ١٤

دیوان حرب اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی تموزینك اون سکزنجی صالی کونی سکزنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع شاهدلرك استنطاقنه مباشرت ایلدی .

« مجلس سکزده آچیلدی »

رئیس پاشا — سواری میرلواسی محمد پاشایی چاغریکز . (مومی الیه درحال دیوان حرب حضورینه کلور)

رئیس پاشا — کرك کچن کون تحریراً وممهوراً ویرمش اولدیغکز لایحه‌ده محرر خصوصاتك صحتنه وکرك شمدی صوراجغمز شیلره ، هیچ کیمسه‌دن قورقمیه‌رق وغرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغرو سویلیه‌جککزه ، وطوغریدن بشقه برشی سویلمیه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

محمد پاشا — های های .

س — والله‌می ؟

ج — والله وبالله .

س — اسم وشهرتکز نه‌در ؟

ج — محمد ، افندم .

س — پدریکزك اسمی ؟

ج — حاجی آغا بك .

س — مملکتکز نره‌سی ؟

ج — طاغستانلی‌یم .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — اللی اوچ .

س — مشغولیتکز نه‌در ؟

ج — سواریده برنجی لوایه قوماندا ایدیورم .

س — نره‌ده امکان ایدرسکز ؟

ج — داود پاشاده .

س — سلیمان پاشانی اوّل طانورمی ایدیکز ؟

ج — صربیه وقعه‌سندن طانورم ، برابر ایدك .

س — سز اونك اقرباسیمی‌سکز ، وَ یا آکا منسوبمی‌سکز ؟

ج — خیر ، افندم .

س — رؤف پاشا رادینه‌یه کیتدکلری وقت سز نره‌ده ایدیکز ؟

ج — معیت دولتلرنده ایدم ؛ رادینه‌یه کیدرکن یکی زغره‌ده قالدم .

س — لوا کزله‌می ؟

ج — لوا ایله برلکده یکی زغره‌ده قالدم .

س — یکی زغره‌ده قالدیغکز وَ رؤف پاشا رادینه‌ده اولدیغی وقت ، دشمندن بر اثر کورلدیمی ؟

ج — اوت ، دشمندن بر آلای سواری کلدی . بنده کز ، رؤف پاشا حضرتلرینه تلغراف چکدم .

س — آنی‌ده تلغرافله بیلدردیکزمی ؟

ج — بیلدردم ، افندم ؛ دفعهٔ ثانیه اوله‌رق دشمن یقینـه کلدیکی وقت ینه بیلدردم . کندیمك حرکتمی‌ده بیلدردم . رؤف پاشا حضرتلرندن تلغراف آلدم : نهایت مرتبه ، دشمن هجوم ایدرسه ، ثبات ایده‌سکز دیو .

س — هجوم ایتدیمی دشمن ؟

ج — دشمنك بر آلای سواریسی کلدی ، پیاده‌سی کورونمه‌دی ، آنی‌ده دفع ایتدك . دفع ایتدیکمه دائر یازدیغم تلغرافی یولده آلمشلر .

س — نصل دفع ایتدیکز ، محاربه ایله‌می ؟

ج — اوت ، محاربه ایله .

س — نه قدر عسکر چیقاردیکز محاربه‌یه ؟

ج — ایکی بلوك عسکر ، ایکی طوپ ، درت یوز قدر عساکر معاونه .

س — رؤف پاشا کلنجه‌یه قدر ، دشمن ایکی دفعه‌می ظهور ایتدی ؟

ج — بر دفعه .

س — آندن بشقه ، کشف قوللریکز ، دشمنك اطرافده اولدیغنه دائر معلومات کتیردیلرمی ایدی ؟

ج — کتوریبورلر ایدی ؛ رؤف پاشا حضرتلری اوراده ایکن‌ده کتوریبورلر ایدی ، صکره‌ده ؛ کشف قوللری همیشه خبر کتوررلر ایدی .

س — بونلرك هیسنی معلومات ویررمی ایدیکز قوماندان پاشایه ؟

ج — کوچوك محاربه‌ده بیلدیرمدم ؛ لکن دشمن کلیت ایله کلدیکی وقت ـ هرده کیجه ظهور ایتدی ـ صباح آچلمزدن بنده‌کزده معلومات آلدم . تلغراف یازدم .

س — رؤف پاشا حضرتلرینك بر فرقه ایله رادینه‌یه کیدوب کلمسی قاچ کونده ایدی ؟

ج — والله خاطرمده یوق ، اوچنجی ویا دردنجی کون .

س — رؤف پاشا رادینه‌دن عودتلرنده ینه اوراده دشمن بولدیغنه دائر معلومات کاورمی ایدی ، کشف قولکزدن ؟

ج — عودتنك ایرتسی کونی صباح ، بز حرکت ایتدك .

س — رادینه‌دن عودتنده ، یکی زغره‌دن حرکتکزه دائر رؤف پاشا سزه نه امر ویردی ؟

ج — ویریلان امر : « عسکری حاضرلا » دیه بیوردیلر ؛ اسباب نقلیه‌مزی سؤال ایتدیلر . جبخانه‌مزی سؤال ایتدیلر . صبحدن حرکت ایتدك : بر آز مقدار کیتدکدن صکره ، قصبه‌نك خارجنده عسکری طوردردیلر ؛ طابورلری معاینه بیوردیلر ؛ برر برر عسکره : سفر تبشیر ایتدیلر . سلیمان پاشا قولیله برلشیله‌جك دیمشلر ایدی ؛ دشمن اسکی زغره‌ده اولدیغنی ، اورایه کیدیله‌جکنی سویلدیلر . صکره ، حرکته دوام ایتدك .

س — اورادن حرکتکزده سزه ویریلان اوامرده نه‌قدر جبخانه آلمه‌کزی امر ایتدی رؤف پاشا ؟

ج — خاطرمده یوق ، فقط بجردیکمز قدر آلدق . وسائط نقلیه یوق ایدی ، سکسان عربه تهیه ایتدم بنده‌کز . اسباب نقلیه‌مز هیچ یوق ایدی .

س — طوپلرك قاچ آتم جبخانه‌سی اولدیغنی بیلورمیسکز ؟

ج — ظن ایدرم اوتوز آتم ، زیاده اولماملی .

س — پیاده‌ده ؟

ج — ذاتاً پیاده‌ده پك آز ایدی؛ بزده اولان طابورلرك قاپسوللی بیله یوق، اوتوز قاپسول وار ایدی . حکومت‌قوناغنده بر طوربه قاپسول بولدم ، توزیع ایتدم ؛ لکن اوتوز قاپسوللی اولان طابورلر پك چوق .

س — جبخانه‌نك قلتندنمی ، یوقسه آلمدیکزمی ؟

ج — استانبولدن طابورلرکلدی ، قوچ‌حصارطابوری کلدی ، جبخانه‌سی آز ایدی .

س — سزك معیتکزده اویله قاپسوللی قاچ طابور وار ایدی ؟

ج — آفیون قره حصـار طابوری ، وَقوچ حصار طابوری ، وَازمید طابوری وار ایدی ؛ یعنی قاپسوللی اوچ طابور وار ایدی .

س — نه کونی یکی زغره‌دن حرکت ایتدیکز ؟

ج — خاطرمده دکل .

س — ساعتی ؟

ج — صباحلین ایرکن .

س — کونش طوغمشمی ایدی ؟

ج — طوغمش ایدی .

س — اوکون نره‌یه قدر کیتدیکز ؟

ج — اوکون قره‌پیکار اسمنده بر کوی وار ، اوکویدن برآز ایلرو .

س — شوسه‌یه یقینمی ؟

ج — شوسه‌دن صوله بر یاریم ساعت قدردر .

س — برشی دها صوره‌جغم : رؤف پاشا سزه رادینه‌ده باش قوماندانلدن آلدیغی امری ویردیکی وقتده ، حرکتك یولی نه جهتدن اوله‌جغنه دائر برشی سویلدیمی ؟

ج — سویلدیلرغالبا ، خاطرمده‌دکل ؛ لکن « شوسه‌یه چیقدقدن‌صوکره صوله چیقه‌جغز » بیوردیلر ؛ برآز کیتدك ، صوله چیقدق .

س — قره‌پیکاره وارنجه‌یه قدر شوسه بولنده‌می کیتدیکز ؟

ج — خیر ، افندم ؛ برنجی « بکلمه » یه وارمه‌دن صوله ایندك .

س — تقریباً شوسه‌دن نه‌قدر آیرلدیکز ؟

ج — شوسه‌دن تقریباً یاریم ساعت قدر آیرلدق ؛ ابتدا اویله‌دکل ایدی، ایلرولدکجه اویله اولدی .

س — اوکون قره‌پیکاره وارنجه‌یه قدر دشمنه تصادف ایتدیکزمی ؟

ج — ایتدك ؛ برنجی « بکلمه » ده بزم چرکس سواریلری تصادف ایتدیلر ؛ حتی بر قاچ قازاق تپه‌لدیلر .

س — برنجی « بکلمه » دیدیککز بر ، یکی زغره‌یه نه قدردر

ج — بر بچق ، یاایکی ساعت اولملی .

س — اوکون تصادف ایتدیککز دشمن ، ساده اومی ایدی ؟

ج — اوت . اوکون ینه طوپ آتدیلر صاغ طرفدن .

س — قره‌پیکاره وارمش‌می ایدیکز ؟

ج — وارمش ایدك .

س — اوراده سزه طوپ آتان دشمنك مقدارینی بیلورمیسکز ؟

ج — ایراقده ایدك ، افندم ؛ ساده طوپ غوغاسی اولدی .

س — کیجه نره‌ده قالدیکز ؟

ج — قره‌پیکارك صولی جذاسنده، وبر چاریك، یارم ساعت ایلروسنده .

س — ایرتسی کونی صباحلین اورادن ساعت قاچده حرکت ایتدیکز ؟

ج — پك ایرکن حرکت ایتدك .

س — حرکتکزدن اوّل کشف قولی یوللادیکزمی او طرفه ؟

ج — اوت کشف قولی کیجه واردی، صباح حرکتدن اوّل کوندردك. کشف قوللرندن : « ایراقدن دشمن قوللری کورینیور » دیه ، بزه معلومات ویردیلر .

س — او کونده دشمنه تصادف اولندیمی ؟

ج — اوت ، تصادف ایتدك ، حرکت ایدراتمز ینه چیقدیلر؛ بر، ایکی، اوچ دفعه، ایچه، طوپ غوغاسی اولدی.

س — صباحلین حرکت ایتدکدن صکره‌می ؟

ج — حرکت ایدر اتمز صاغدن طوپ صداسی باشلادی .

س — ساده طوپ محاربه‌سیمی اولدی ، یوقسه پیاده‌ده وارمی ایدی ؟

ج — طوپ غوغاسی ایدی؛ پیاده غوغاسی برآز اولدی، آقشام اوزری چورانلی‌یه وارمزدن .

— دشمنك سواریسی وارمی ایدی ؟

ج — کلیتلو وار ایدی ، ایکنجی کون .

س — سزك نه‌قدر سواریکز وار ایدی ؟

ج — بزم بر بلوك موظف سواری ــ برنجی آلایدن ــ وار ایدی ، بر بلوك مستحفظ وار ایدی ، ایکی اوچ یوز قدر چراکسهٔ معاونه، جمعاً : بش یوزه قریب سواریمز وار ایدی .

س — بولدیغکز فرقه‌ده اوچ بیکدن زیاده چرکس وَ معاونه سواریسی اولدیغنی سویلیورلر ؛ بونلرك مقداری نه ایدی ؟

ج — خیر، پك چوق دکل اوچ یوز قدر؛ آنلردن بشقه : برلولردن ، اطراف کویلرندن بزه دخالت ایدن اوچ یوزه قریب ایدیلر .

س — آنلری نره‌ده قوللانیور ایدیکز ؟

ج — اردونك ایلروسنده کیدیورلر ایدی .

س — برنجی کون قره پیکاره کلمزدن اوّل . دشمنك کاوب یکی زغره‌یه تسلط ایتدیکنه دائر خبر آلدیکزمی ؟

ج — خیر؛ ایکنجی کون ده پك کچ خبر آلدق ، اوکله‌دن صکره .

س — نره‌لرده ایدیکز ؟

ج — بز قره پیکاری کچمش ایدك .

س — قره پیکاردن صباحلین‌می چیقدیکز ؟

ج — صباحلین چیقدق . چورانلی‌یه یتیشه‌جکمز وقتده ایدی : « یکی زغره‌دن طوپ صداسی کلیور » دیو سویلدیلر ؛ حتی رؤف پاشا برقاچ چرکس یوللادی : آکلایه‌لم بو طوپ سسی نه‌در ، دیه .

س — اوراسی تقریباً نه‌قدر ساعت اوزاق یدی ؟

ج — اوملی اوچ درت ساعت یکی زغره‌دن ، یعنی طوپ صداسی کلان یردن ، یاخود بش ساعت ؛ روزکاره باقار : اوراسی آچیقلقدر .

س — رؤف پاشا اورایه آدم یوللادیمی ؟

ج — اوت ، چرکسلردن برینی یوللادی .

س — برابر ضابط وارمی ایدی ؟

ج — خاطرمده دکل .

س — بولندیغی آدملر نه‌وقت کلوب نه خبر کتوردیلر ؟

ج — معلوماتم یوق . آنلر کیجه‌ده کلدیلر . بز صباحلین محاربه‌یه طوتشدق .

س — ایرتسی کونی ، یعنی ایکنجی کونی ، قره پیکارك ایلروسنده کی موقعدن صباح قالقدیغکز وَ دشمنله محاربه‌یه طوتشدیغکز وقت ، ایلرولیه بیلدیکزمی ؟ یوقسه اولدیغکز یرده‌می قالدیکز ؟

ج — یولده ایکی اوچ دفعه غوغا ایتدك ؛ غوغا ایدرك ایلرولدك . پیاده ، چرکسلر ، باشی بوزوقلر غوغا ایتدیلر .

س — ایکنجی آقشام نره‌یه قدر واصل اولدیکز ؟

ج — چورانلی کوینك قوروسنه قدر .

س — چورانلی کوینك قوروسی شوسه‌دن صوله نه‌قدر آیرلمشدر ؟

ج — اوچ چاریك قدر اوللی .

س — اسکی زغره‌یه نه‌قدردر ؟

ج — چورانلیدن اسکی زغره‌یه بر ساعت . بش چاریك اوله‌بیلیر ؛ چونکه : بر صرت وار ، اورادن قره‌جه طاغلر اوزرندن آشیله‌جق .

س — چورانلی‌یه ساعت قاچده واردیکز ؟

ج — آقشام اوزری .

س — اورایه نه‌نیتله کیتدیکز : آقشام اولدیغی ایچون‌می؟ یوقسه، دشمندن ایلرو کیتمدیکزده‌می اوراده قالدیکز ؟

ج — آقشام اولدی ، صباحلین ایرکندن حرکت اولنه‌جق ایدی . ایکی قوللرك برلشمسی ایچون .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینك فرقه‌سی ، یعنی مرکز لواسی ، نره‌ده اولدیغنه وَ نره‌ده برلشه‌جکمه دائر قوماندان پاشا ایله لقردی اولمدیمی ؟

ج — برلشه‌جك یرلر اسکی زغره‌دن دها آشاغیده ، اسکی زغره‌یه وارمزدن برلشه‌جکدك .

س — چورانلی‌یه واردیغکزده غوغا بتمشمی ایدی ؟

ج — اوت، آقشام اولمش ایدی، بتمش ایدی .

سلیمان پاشا — افندم، رجا ایدرم ، غوغادیمك؛ باشی بوزوقلرله سواریلر غوغا ایتدیلر ، دیبور ؛ سز ایسه ، غوغا دیبورسکز ؛ اوبله قید اولور ، صکره بیوك بر محاربه آکلاشیلور .

رئیس پاشا — (سلیمان پاشایه خطاباً) عفو بیوررسکز: نه‌وقت صورو‌لورسه اولوقت جواب ویریکز .

س — نره‌ده محاربه‌یه طوتشدیکز ؟

ج — چورانلی قوروسنه وارمه‌دن، قالقدیغمزیردن یارم ساعت آیرلدق : اونك طابورلری چیقدی ، وَ زیاده‌سیله هجوم ایتمسنی ایستدی .

س — دشمنك نه قدر طابوری چیقدی ؟

ج — بش آلتی طابور کوروندی ، بر آز ایلرولدی ، ینه اورمانه طوغری چکلدی .

س — سزك طابورلردن قاچ دانه‌سی محاربه‌یه کیردی ؟

ج — بزم فرقه‌مزدن اون بر طابور کیردی .

س — دیمك هپسی محاربه‌یه کیردی ؟

ج — اوت افندم ، هپسی؛ محاربه‌یه کیرمین طابور یوق . ایچمزده الك آز کیرن چناق قلعه‌سی طابوری ایله برآزده ازمید طابوریدرکه، صول جناحمزده ایدی ، بنده کزك طابورمدر . بنده کزك لوام ـ که نهایت قالان لوادر ـ اوده محاربه‌یه کیردی . الك آز محاربه‌یه کیرن طابورك درت یوز قدر شهیدی وار ایدی .

س — نه‌قدر دوام ایتدی ؟

ج — صباحلین اوندن آلتی بچق ، یدی‌یه قدر دوام ایتدی. فقط اصل شدتلی محاربه ساعت اون ایکی‌ده باشلادی ؛ اونده ایسه ، بزم آوجیلریمزله موسقوف آوجیلری محاربه ایدیور ایدی .

س — الك زیاده محاربه او وقت‌می اولدی ؟

ج — ساعت اون ایکیدن یدی‌یه قدر دوام ایتدی ، اوچنجی کون .

س — ایکنجی کون چورانلی‌یه وارمزدن اوّل غوغایه طوتشدیکزمی ؟ او وقت تکمیل فرقه‌نك طابورلری محاربه‌یه کیردیمی ؟

ج — طوتشدق ؛ فقط قاچ طابور محاربه‌یه کیردیکی خاطرمده دکل .

سلیمان پاشا — مساعده ایدك : بنده کز بو نوع سؤاللره هیچ مساعده ایده‌مم .

رئیس پاشا — سکوت بیوریکز ، افندم .

سلیمان پاشا — دیکله‌مم، سکوت ایده‌مم ؛ بنم کوجم کندیمه کچر. محمد پاشا تقریر ایتدیلرکه: اونده باشی بوزوق سواریلر بر آز غوغا ایتدیلر . سز محاربه رنکنی ویریورسکز . آوجی تعبیرینك طابوره هیچ شمولی اوله‌مز .

رئیس پاشا — کرم ایدك ، افندم ، سکوت بیورك .

سلیمان پاشا — نصل کرم ایده‌یم ؟ بنی اتهام ایتمك اوزره بو سؤاللر ترتیب اولنیور . رجا ایدرم : بر آز عدالت اولسون .

رئیس پاشا — صکره اعتراض ایدرسکز ، بو دیوان عدالت اوزرینه مؤسسدر ، افندم .

سلیمان پاشا — خاطرمده قالمز ؛ بن شمدی اعتراض ایدرسه‌م ، ایدرم ؛ آلتی آی صکره نصل خاطرمده قالیر ؟

رئیس پاشا — سزی اتهام ایتمك اوزره سویله‌میورم ؛ غوغا نره‌ده اولمش نره‌ده اولمامش ، آنی لایقیله بیلمك ایچون سؤال ایدیورم .

سلیمان پاشا — آوجی محاربه‌سی بشقه، طابور محاربه‌سی بشقه .

رئیس پاشا — هر غوغا ابتدا آوجی غوغاسیله اولور .

« بورایه‌قدر سؤال جواب قاریشیق جریان ایتدیکندن تکرار محمد پاشانك استنطاقه باشلانور . »

س — ایکنجی کونی صباحاین قره‌پیکاردن حرکت ایتدکدن صکره نره‌ده غوغایه طوتشدیکز ؟

ج — بز، یرمزدن حرکت ایتدیکمز کون دشمنله طوپ غوغاسنه طوتشدق .

س — قارشوکزده نه‌قدر دشمن وار ایدی ؟

ج — صاغمزده اوچ درت طابور دشمن سواریسی وار ایدی ، بش آلتی طابور پیاده‌سی کوزینیور ایدی . بر قاچ طابوری شوسه طرفندن ایلرلمك ایستدی . بز ایلرویه واردیغمزده دها شدت کوستردی .

س — [illegible] ايلديمى ؟

ج — هم طوپله ، همده سواريسيله .

س — پياده غوغاسى اولديمى ؟

ج — اوراده برقاچ تپه وار: پياده غوغاسى اوراده اولدى ، برنجى لوا .

س — نه غوغاسى اولدى ؟ يالكز آوجى غوغاسيمى ، يوقسه خطرده كيرديمى ؟

ج — خط كيرمدى، آوجى غوغاسى اولدى : چركسلر وباشى بوزوقلرله اولدى .

س — اوراده آقسامه قدر بشقه غوغا اولمديمى ؟

ج — اورادن كچدكدنصكره ، — چورانلى قوروسنه وارمه‌دن — ينه محاربه اولدى ، دها شدتله هجوم ايتدى : بر ، ايكى ساعت سوردى .

س — ساعت قاچ ايدى ؟

ج — اون برى كچمش ايدى .

س — قاچده بتدى ؟

ج — ساعت اون ايكيده .

— او وقت دشمن اوراده‌مى ايدى ؟

ج — دشمن ينه ، آلاجه طاغك ايچنده كويلر وار ، او كويلرك ادرنه‌ [illegible]ى ، باغلرى ايچنده ايدى ؛ شوسه يولى اوزرنده .

س — اوكون بشقه برشى وقوع بولديمى ؟

ج — هيچ برشى وقوع بولمدى .

س — صباح چورانليدن حركت قاچده اولدى ؟

ج — ايركن قالقدق . حركت ايدر ايتمز ، ينه بزم ايلرو قره‌غوللريمز : دشمن كليور ، ديديلر . كوردككه . فى‌الحقيقه ، دشمن اوزريمزه كليور .

س — او ادن حركت اولنمدى، ديمك اوليور ؟

ج — اولنمدى .

س — محاربه نه‌قدر سوردى ؟

ج — ساعت بشى بچغه قدر دوام ايتدى ؛ يدى‌يه يقين بتدى .

س — محاربه‌يه آوجى‌سى ، پياده‌سى تكميل كيرديمى ؟

ج — بر لیوه قدر ؛ ایکی طابوردن مرکب : آلایده درت بش یوز تلفی وار . محاربه‌یه کیرمه‌مش طابور بو...

س — ساعت قاچه قدر . یوروده‌ککز ؟

ج — آلتی بچغه قدر .

س — قاچده باشلادیککز ؟

ج — ساعت اون ایکیده .

س — کونش طوغمشمی ایدی ؟

ج — طوغمش ایدی .

س — اك صکره نه طرفه رجعت ایتدیککز ؟

ج — قره پیکار طرفنه : استاسیونه طوغری ، شمندوفر یولنه .

س — نه وجهله اولدی رجعت ؟

ج — غیر منتظم صورتده .

س — طوپ براقلدیمی ؟

ج — خیر ، طوپ براقلمدی ، اشیا قالدی ؛ حتی بنم اشیام بیله قالدی .

س — اوچنجی کونی اثنای محاربه‌ده جبخانه‌سی بتن طابورلر بولندیمی ؟

ج — زیاده‌سیله بتدی ، طوپلرك جبخانه‌سی بیله بتدی : بر ایکی آتیم جبخانه یا قالمش ، یاقالمامش ایدی .

س — رجعت ایدن فرقه قنغیسیدر ؟ بر ککیمی ، یوقسه صفوت پاشا ککیمی ؟

ج — صفوت پاشا اوراده دکل ایدی . رجعت ایدن بنده‌کزك لوامدن قسطمونی طابوری ایدی : بنده‌کز صاغ جناحده طورر ایدم . بنده‌کزك طابورم ، خائن بوغازنده بوزیلان طابور ایدی .

س — کرك ایکنجی کونی ، کرك ایرته‌سی کونی اثنای راهده ، رؤف پاشا طرفندن ، سلیمان پاشانك مرکز قولنه کیمسه یوللاندیمی ؟

ج — ایکنجی کونی کوندرلدی ، برنجی کونی بیلمم .

س — کیمی ؟

ج — چرکسلردن یوللادی ؛ بیلمم کیمی یوللادی . اوچنجی کونی بنده‌کزه امر ایتدیلر : بنده‌کزده فراریلردن زعرملی بر قاچ کشی یوللادم .

س — كوندریلانلردن عودت ایدن اولدیمی؟ بر خبر كتوردیلرمی؟
ج — بنم كوندردیكم آدملر یانمه كلدیلر: «بزیولی سوكه‌مدك، قازاقلر وار» دیدیلر.
س — نه طرفه كوندرلدی؟
ج — حسابله، سلیمان پاشاقولی اولان عربه‌جی كوینه طوغری كوندرلدی: اوراده اوللیدر، دیه.
س — عربه‌جی كویی ایله سزك بولندیغكز یرك آره‌سی نه‌قدردر؟ اورانك بعدینی بیلورمیسكز؟
ج — پك اعلی بیلورم: بزم بولندیغمز محل ایله عربه‌جی كوینك آره‌سی اوچ چاریك مسافه‌در.
س — بواوچ چاریك قنغی ساعت حسابیله، سواری ایله‌می پیاده ایله‌می؟
ج — سواری ایله.
س — سلیمان پاشاقولی ایله نره‌ده برلشدیكز؟
ج — سلیمان پاشا ولیله هیچ برلشمدك. صكره مجروحاً كلدم، اوته‌سنی بیله‌مم «دیوب مجلسه ختام ویرلمشدر»

طقوزنجی مجلس محاکمه

نومرو ۱۵

دیوان حرب اشبو بیك ایکی‌یوز طقسان درت سنه‌سی تموزینك یکرمنجی پنجشنبه کونی طقوزنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری دخی حاضر بولندقلری حالده زیرده اسامیسی محرر شاهدلرك استنطاقنه شروع ایلدی.

رئیس پاشا — ارکان حرب میرآلایی نظیف بکی چاغرك. « مومی‌الیه جلب اولندقدن صکره » هیچ برشیدن قورقمیه‌رق، وَ غرض و عوضدن بری اوله‌رق، طوغری سویلیه‌جککزه وَ طوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم.

س — والله‌می ؟

ج — والله.

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — نظیف.

س — پدریکزك اسمی ؟

ج — عمر.

س — نره‌لیسکز ؟

ج — استانبوللی.

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق.

س — خدمتکز ؟

ج — عسکرلك.

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — استانبولده.

س — سليمان پاشا حضرتلرينى اوّل طانورمى ايديكز ؟

ج — طانورم .

س — نه وقتدن برو ؟

ج — بر محلّه ده ايدك .

س — سز آنك اقرباسيميسكز ، ويا آغاسيميسكز ؟

ج — خير ، افندم .

س — قنغى محاربه ده و نره ده بولنديكز ؟

ج — يكى زغره ده ، رؤف پاشا حضرتلرى رفاقتنده .

س — اوراده خدمتكز نه ايدى ؟

ج — فرقه نك اركان حرب خدمتنده ايدم .

س — رياستمى ؟

ج — اوت .

س — رؤف پاشا مذاكره ايچون رادينه يه كيتديكى وقت سز نره ده ايديكز ؟

ج — رادينه ده ايدم .

س — برابرمى كلديكز ؟

ج — صفوت پاشا لواسيله برلكده كلدك .

س — اوراده نه مذاكره اولندى ، بولنديكزمى ؟

ج — بولنمدم ، آشاغيده ايدم .

س — اوراده قاچ كون بولنديكز ؟

ج — صباحلين ساعت اون ايكيده كلدك . سليمان پاشا ، بر قاچ ساعت صكره تشريف ايتديلر ، رؤف پاشا ايله استاسيونده اوطورديلر ، بر آز قونوشديلر . قوللكز آرقداشلر ايله برابر آشاغيده اوطوردم ، ساعت سكزه قدر . صكره ساعت سكزده چاغيرديلر . رؤف پاشا حضرتلرى : « ينه يكى زغره يه كيده جككز ؛ مشير پاشا حضرتلريله قونوشدق ، مقاوله ايتدك ، او بر كون اسكى زغره اوزرينه حركت ايده جككز » ديدى . صكره ، سليمان پاشا : « صفوت پاشايى استيورلر ، استانبوله كيده جك ، سن صفوت پاشا لواسنه قوماندا ايت » ديدى ، قوللكزده : « پك ايو » ديدم . صكره ، او لوايه قوماندا ايتمك اوزره رادينه محله سندن حركت ايتدك .

س — قاچ كون صكره عودت ايتديكز يكي زغره‌يه ؟

ج — آقشام ياتدق، ايرتسي كوني صباحلين حركت ايتدك، ايكي اوچ دورنده يكي زغره‌يه كلدك .

س — يكي زغره موقعنده قاچ طابور وار ايدي ؟

ج — راديه محله‌سنده ، شكري پاشا رفاقتيله كلمش اولان بش طابوردن ايكي طابور آلدق ؛ هپسي : اون بش طابور ايدي .

س — اوراده جواركزده دشمن اولوب اولمديغني بيلورمي ايديكز ؟

ج — خائن بوغزنده دشمن اولديغني بيلور ايدك .

س — اسكي زغره‌يه حركت اولنديغي وقت هجوم قولي نصل ترتيب اولندي .

ج — ايكي لوا فرقه ، ايكي هجوم قولي ترتيب اولندي : اون بش طابورك اوچ طابوري وَ آلتي فوندلق ايكي طوپ يكي زغره‌يه براقلدي . چونكه : مهمات وار ايدي ، پكسماد وار ايدي ، خسته عسكر وار ايدي ؛ بلعاولر ، ايلرو شمندوفر استاسيوني ياقمشلر ايدي ، شمندوفري بوزمشلر ايدي ؛ خسته‌لري وَبعض اشيايي كوندره‌مدك ، بونك ايچون اوچ طابور ايكي طوپ ترك اولندي قولكز برنجي لوا قوماندانى ، محمد مخلص پاشا ايكنجي لوا قوماندانى ، اويله ترتيب ايتمش ايدك لوالري . بر بطاريه صحرا طوپي ، بر بطاريه طاغ طوپي ؛ اونلر ايله برابر ، ايكي بلوكده سواري وار : بري مستحفظ ، بري نظاميه سواريسي ، بر آزده چركس وار ايدي ؛ آلدق ، بازاركوني ساعت اوچده حركت ايتدك .

س — حركت ايتديككز وقت صاغ طرفكزدن دشمن كورلديمي ؟

ج — خير ، هيچ كورلمدي ؛ ذاتاً صاغمز اولان خائن بوغازي طرفلرينه ، قره‌جه طاغه سواري كشافلري چيقار ايدي . حركت ايتدك .

س — حركتكزده قوللر نه صورتله ترتيب اولندي ؟

ج — برنجي لوا ، قول ايله قول طابوري ترتيبي اوزره حركت اولنمشيدي .

س — برنجي كون نه قدر حركت ايتديكز ؟

ج — يكي زغره‌يه ايكي بچق ساعت قدر قره پيكار قريه‌سي وار . آني همان ايلرويه كچدك : ساعت سكز راده‌سنده ايدي ، — تخميناً اوچ ساعت قدر كيتدك برنجي كوني — يكي زغره‌دن قارشوده دشمنه راست كلدك .

س — سزك كيديشكزك نه طرفنده ايدى ؟

ج — صاغمزده ، اوكمزك صاغ طرفنده راست كلدك . اورادن طبيعى حركت ايده‌مدك . اوطوردق .

س — مقدارى چوقمى ايدى، آزمى ايدى ؟

ج — اوزاقدن بربارچه سوارى كورينيور ايدى، ايوجه تخمين اولنه‌ميور ايدى. بزه طوپ آتمغه باشلاديلر: مرميلرى بزه راست كليور ايدى ، اوكمزه دوشر ايدى . بزده برايكى ساعت طوپ محاربه‌سى ايتدك. سواريلر طاغلديلر، كيتديلر . بزده مجبوراً اوكيجه اوراده قالدق .

س — نره‌ده قالديكز ؟

ج — اشته او محلده ، وقره پيكار قريه‌سنك ايلروسنده : يكى زغره‌دن اوچ ساعت مسافه‌ده .

س — ايكنجى كون ؟

ج — ايكنجى كون صباحلين ايركن حركت ايتدك. رؤف پاشا اوكوننكى وقوعاتى خبر ويرمك ايچون تلغراف يازديلر ، رفاقتمزده ضبطيه‌لر وار ايدى ، آنلره تسليم ايتدك . يكى زغره‌يه يوللادق . صكره ، اورادن حركت ايتمك اوزره ايدك، همان حركت ايتمك اوزره ايكن، — چونكه برنجى كونى طوپ عسكره يتشميورايدى ، دشمن اورايه دها يقين كلمش — كله‌لر عسكر ايچنه دوشدى ؛ طبيعى حركت ايده‌مدك ، اوراده طوردق . محاربه اولدى، سواريسى طاغلدى، باشلادق ايلرى حركت ايتمكه . ايلرو حركت ايتمك اوزره ايكن، يكى زغره‌دن طوپ سسلرى ايشتدك؛ ديدك‌كه: دشمن يكى‌زغره‌يه كلدى. — صكره، اورادن ايلرويه طوغرى حركت ايتدك. فرقه‌نك طوغرى حركتى ايچون اوكمزده بر بر قاچ طابور وار ايدى ، قازاقلر چيقديلر ، اوراده‌ده طوپ غوغاسى اولدى. صكره ، چركسلر هجوم ايتديلر: او تپه‌لردن قازاقلرى سواريلرى دفع ايتديلر. يوريدك . او تپه‌لرى‌ده طوتدق . او اثناده يكى زغره‌يه يوللاديغمز ضبطيه‌لر تلغرافى كيرو كتورديلر: «قصبه‌يه كيتدك: اورلرده دشمن وار، تلغرافى ويره‌مدك، كلدك» ديديلر. — صكره، اورادن بر آزدها حركت ايتدك. چركس سواريلرى وار ايدى ، ايلروده كيدرلر ايدى . صاغ جناحمز ايلروسنده دشمن قرمجه طاغه يقين اولديغى ايچون ، شوسه‌دن كيتمدك . چركسلر محاربه ايتديلر ؛

تفنك محاربه‌سی ایچه سوردی. بکله‌دك . اوراده طوپلری ایلرو حرب ایتدك، طوردق. صکره، دشمن سواریسی اسکی زغره‌یه طوغری قاچدی ، چرکسلر کلدی اورایه ؛ او وقت ساعت طقوز ایدی. ایلرومزده چورانلی قوریسی وار، مشیر پاشا حضرتلری تنسیب ایتدیلر : « عسکر بوراده یاته‌بیلور » دیدیلر؛ بك ایو » دیدك ، قالقدق اورایه حرکت ایتدك . ساعت اون بر ده چورانلی قوریسنه کلدك ، وَ لازم اولان ترتیبات نه ایسه ترتیب ایتدك : طوپلری عسکری یرلشدردك ، اوراده یاتدق . کیجه ساعت آلتی بچقده مشیر پاشا امرایی چاغردی : « چابق اولکز، حاضرلنکز» دیدی. حاضرلاندق، جبخانه یوکلندی . ساعت اون بر راده‌لرنده ایدی ، حرکت ایتمك اوزره ایدك : آرقه‌مزدن دشمن طوپ آتمغه باشلادی . طبیعی ایلرو حرکت اده‌میوب کیرو حرکت ایتدك ، محاربه ایتمکه باشلادق . اوچ طرفدن ، یعنی صاغدن صولدن اوکدن، صاردی : اون بردن ساعت یدی بچغه قدر. دشمنك آوجیسی وار ایدی : پیاده‌سی، طوپی، سواریسی‌ده وار ایدی .

س — نه‌قدر تخمین ایتدیکز ؟

ج — خط حربك اوکنده بر آغاج وار ایدی . قولکز او آغاجه چیقدم ، باقدم : فقط پیاده‌یی ایی کوره‌مدم؛ برقاچ آلای سواری تخمین ایتدم ، طوپلری‌ده وار ایدی ؛ چونکه : اوکمز بر اوفق چالیلق ایدی .

س — اوراده پیاده ایله محاربه ایتدیکزمی ؟

ج — اوراده پیاده ایله ایتدك؛ ایلرویه آوجیلری یایدق ، محاربه ایتدك: هم پیاده ، هم طوپجی ، هم سواری .

س — مقدارینی هیچ تخمین ایتمدیکزمی ؟

ج — اوچ طرفدن صاردی، مقدارینی تخمین ایده‌مدك. نصل اولوردی؟ عدداً اولمازکه . ... صاغ طرفمزدن پیاده‌سی آتش ایتدی . صول طرفمزدن پیاده آتش ایتمدی ؛ یالکز طوپله دوکدی .

س — سزك لوا کز قنغی طرفده ایدی ؟

ج — بنده‌کز صول جناحده ، محمد مخلص پاشا لواسی صاغ جناحده ایدك ؛ او یاره‌لندقدن صکره ، قائممقام آکاه بك اورایه کیتدی .

س — محاربه قاچده بتدی ؟

ج — ساعت یدی ، یدی بچق رادەلرندە .

س — اعانەیە ، امدادە محتاجمی ایدیکز ؟

ج — طوپلرمزك دانەسی کسلدی ، بعض طوپدە هیچ دانە قالمدی . دانەلر کسیلدیکندە ، عسکرە امیتسزلك کلدی . عسکر اسکیسی کبی آتش اتمدی . حتی مشیر پاشایە : « افندم ، دشمن بزی یاقیور ، سز طوپ آتدرمیورسکز » دیدیلر . مشیرپاشا حضرتلری دە : « احتیاط ایچون آتمیورم » دیدی ؛ « دشمن دها یقین کلسوندە ، او وقت » دیدی . دشمن طوپ آتشنك کسلدیکنی کوردکلری کبی ، صول طرفدن مشیر پاشانك بولندیغی طرفە ، طوپلرك اوزرینە ، بر ایکی بلوکدە قازاق هجوم ایتمکە باشلادی : او وقت نازللی طابوری رفاقتمزدە ایدی ، او نازللی طابورینی سوق ایتدك اورایە ؛ بر ساعت قدر قدر قدرلە محاربە ایتدی . قزاقلری دفع ایتدی ، ایکی یوز قدر شهید ویردی .

س — باش قوماندانلغە هیچ خبر کوندرلدیمی ، معلوماتکز وارمی ؟

ج — قولکزك معلومام یوق ، مشیر پاشا حضرتلرینك یاننده دکل ایدم : او ، مرکزدە ایدی ، بندەکز صول جناحدە ایدم .

س — یکی زغرەدن چیقدیغکزدە بر نفر ایچون قاچر دستە جبخانە وار ایدی ؟

ج — اون بش دستە وار ایدی ؛ اوتوز یوکدە بارکیرلردە وار ایدی .

س — طوپ جبخانەسی ؟

ج — طوپ جبخانەسی مختلف ایدی : بعضیسنك ایکی یوز اللی وار ایدی ، بعضیسنك یوز اللی وار ایدی ؛ آلتی فوندلق طوپلرك جبخانەسی آز ایدی ، طاغ طوپلرینكدە آز ایدی .

س — نەقدر ایدی ؟

ج — طاغ طوپلرینك همان یتمشر ، سکسانر آتم وار ایدی ؛ قرق بش آتمدە چنبرلیلرك .

س — اون ایکی طابورك ایچندە تفنکلری قاپسوللی وارمی ایدی ؟

ج — وار ایدی .

س — قاچ طابور ؟

ج — بیلدیرتمه‌مش . خاطرمده دکل؛ آنلری کیرویه براقدق : اوزمن ایچون آرقه‌یه اوچی بیری یتمق . اوراده طوردیلر .

س — آنلرك جبخانه‌لری نه‌قدر ایدی ؟

ج — ایچه وار ایدی ؛ لکن خاطرمده یوق . طابورك بریسی عشاق طابوری . آکاه بکك قومانداسنده ایدی ؛ صاغ جناحده ایی ایی محاربه ایتدی .

س — محاربه‌دن صکره نه یاپدیکز ؟

ج — رجعت اولندی، افندم.

س — نه طرفه ؟

ج — اورمانك کیروسنه ؛ اورمانك برساعت کیروسنده بر کوی وار ، اورایه . صکره بر خبر کلدی : سلیمان پاشا اسکی زغره‌یی استرداد ایتدی ، عسکری اوراده استه‌یور، دیه. حالبوکه بزمه اوکویه کلان عسکر. غیر منتظم اولدیغی ایچون. اکثریسی ایلرو کیتمشلر. صکره: «چوروه‌لم» دیدك. چالشدق، چابالادق، اسکی زغره‌یه کیده‌لم دیه؛ اوله‌مدی :

(بوقدر دفع دینه‌رك میرآلای نظیف بك مجلسدن چیقدی . قائمقام آکاه بك جلب اولندی) مومی الیه خطاباً :

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق وَغرض وعوضدن بری اوله‌رق، طوغری سویلیه‌جککزه وَطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدر میسکز ؟

ج — ایدرم .

س — واللّٰه‌می ؟

ج — واللّٰه .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — آکاه .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — حسن .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — یکی زغره‌لی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟
ج — اوتوز درت یاشنده‌یم .
س — خدمتکز نه‌در ؟
ج — ارکان حرب ضابطی .
س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟
ج — سلیمیه‌ده .
س — سلیمان پاشانی اوّل طانومی ایدیکز ؟
ج — مکتبدن بری طانورم .
س — سز آنك اقرباسیمسکز ، یاخود آکا منسوبمیسکز ؟
ج — خیر .
س — لجنکی محاربه‌ده نره‌ده بولندیکز ؟
ج — رؤف پاشا ایله بولندم .
س — نره‌ده بولندیکز ؟
ج — یکی زغره‌ده ، اسکی زغره‌ده .
س — یکی زغره‌دن اسکی زغره اوزرینه نه وقت حرکت ایتدیکز ؟
ج — رؤف پاشا ایله سلیمان پاشا کوروشدکدن صکره اسکی زغره‌یه کیتدك .
س — کونی بیلورمیسکز ؟
ج — پازار کونی ایدی .
س — ساعتنی بیلورمیسکز ؟
س — بر آز کچجه قالدق : عسکر حاضر اولمدی ، ساعت اوچه درده آنجق کلمش ایدی .
س — قنغی یولدن کیتدیکز ؟
ج — بز یوللردن کیتمدك ، طوغری اووا ایچندن کیتدك .
س — ایلك کونی دشمنه راست کلدیکزمی ؟
ج — اوت ، افندم .
س — نره‌ده ؟

ج — بر ایکی ساعت یوریمزدن اول. چونکه: آنلرك بر آلای سواریسی وار ایدی ، او سواری آلایی هر کون کلوز ایدی ، بزده قارشوسنه سواری چیقارردق . لکن دشمن صوقولمدی ، طوپ آتدی . بز بر آلای ایدك ، آنك ایچون قلعه نظامنده کیدر ایدك . طوپ صیقلاشمغه باشلادیغی وقت طوردق ، طوپ آتشنه باشلادق . اویله اویله کیدر ایدك .

س — زه‌ده قالدیکز او کیجه ؟ موقعنی تعیین ایده‌بیلورمیسکز ؟

ج — ایلك کونی بز برکویه کلدك ، اوراده عسکر صو آلدی . اورادن دخی بر ایکی ساعت قدر ایلرو کیتدك ، آقشام اولدی . ینه بر سواری آلایی کلدی ، بك چوق طوپ آتدی . اورادن ایلرو حرکت ایتمدك ، اوکیجه اوراده قالدق .

س — دیمك‌که سزیکی‌زغره‌دن حرکتکز زماننده دشمنه ایکی کره تصادف ایتدیکز ؟

ج — تصادف دکل ، او آلای دائما اطرافزده طولاشیور ایدی ، بعض کره قاچار ایدی .

س — آقشام اوستی کلیتلی وَ طوپ ایله کلدی ، دیورسکز ...

ج — اوت ، افندم ، بر بطاریه طوپ وار ایدی ، اوزریمزه پك چوق آتش ایدر ایدی ، آرتق بز ایلرو کیده‌مدك . آقشام اولمشیدی ، عسکرده ذاتاً قلعه نظامنده ایدی ، او کیجه اوراده یاتدق .

س — ایرتسی کونی ؟

ج — ایرتسی کونی صباحلین قالقدق ، اسکی زغره‌یه طوغری .

س — یاتدیغکز یردن شوسه نه قدر اوزاق ایدی ؟

ج — برساعت ، بلکه‌ده اوچ چاریك . بزدن بعضیلری کویلره کتدیلر ، حتی او کیجه بیله کیتدیلر ، بعض یاره‌لیلر کتوردیلر . یالکز چرکس سواریلری کیدرلر ایدی ، لکن عسکر قلعه نظامندن آیرلماز ایدی .

س — ایرتسی کونی اسکی زغره‌یه حرکتکزده نصل کیدر ایدیکز ؟

ج — دائما شوسه یولنی صاغه براقه‌رق کیدییور ایدك ؛ فقط دشمنك سواری آلایی بزه مساعده ایتمیور ایدی .

س — ایکنجی کونی حرکت ایتدیکز ، نه اولدی ؟

ج — اوگمزه طوغری ، وَ شوسه یانمزده اوله‌رق ، گیدییور ایدك ؛ ینه او آلای گلدی ، طوپی‌ده وار ایدی . اوراده برطاقم تپه‌لر وار ، چرکس سواریلری تپه‌لره هجوم ایتدی . بز دها ایلرولدك ، آرقه‌سی صیره گیتدك ، وَ طوپلری شدتله آتدق . دها بر منزل گیرویه گیتدی ، اوراده طوپنی یرلشدردی ، آتمغه باشلادی . بویله بویله آقشامه قدر . بز او وقت چوق یوریمه‌مدك : بعض غوغا ایدر ایدك ، وَ قاچیرنجه‌یه قدر بر ساعت مشغول اولور ایدك . بر اورمانلغه قدر بویله گیتدك . اورالری ذاتاً اورمانلقدر . لکن عربه‌ده گچر، حیوانده گچر. بعض صیقلق یرلرده وار . اکثریسی بویله آغاجلقدر : ایشته اویله بر اورمانلغه قدر گلدك .

س — اوگیجه اوراده‌می قالدیکز ؟

ج — اوت . اوراده قالدق ؛ صباحیسی حرکت ایده‌جك ایدك ، فقط حرکت ایده‌مدك .

س — نره‌یه حرکت ایده‌جك ایدیکز ؟

ج — اسکی زغره‌یه ، افندم . بزم اوگیجه یاتدیغمز یردن اسکی‌زغره‌یه بر بچق ایکی ساعتده عسکر گیده‌بیلور ؛ بر ساعتده حیوانله گیدیلور . صباحلین حرکت ایتمك اوزره ایکن ، حرکت ایده‌مدك : طوپجیلر گلدیلر ، پیاده‌ده گلدی ، محاربه شدتلندی ، اطرافمزی آلدی ، ایکی لوا ایدی. بنده‌کز مخلص پاشا لواسنك ارکان حربی ایدم . او صباح محمد مخلص پاشا یاره‌لندی . میرآلایمز حاجی علی بك وار ، آلتی آلایمز وار ایدی ، کیمسه قالمدی . طابورلرك قوماندانی‌قول آغاسی ... بونلر، هپسی‌مستحفظ ایدیلر. دشمن‌صولده ایدی ، صاغدن وَ گیرودن طابورلر گلمکه باشلادی . او وقت بنده‌کز اوچ طابور آییردم ، صاغه وَ گیرویه گتوردم . اوراده آقشامه قدر طوردق . آنلرله اوغراشدق .

س — صکره نه یاپدیکز ؟

ج — صکره ، صاغ جناحمز گیروده اولدیغندن بنده‌کز غوغا ایدن طابورلرك گیرو چکلدیکنی گوردم ؛ بزم حدامزه گلدکلرندن ، تکرار غوغایه باشلانه‌جق ظن ایتدم؛ صکره، گورنمدیلر، دیمك که : گیرو چکلدیلر . بنده‌کز باقدم که: بتون عسکر قره‌بیکار یولنی طوتدی، رؤف پاشاده آرقه‌لرنده .

لكن رؤف پاشا حضرتلری دائما جبهه طرفنده بولنیور ایدی ، اوده کندی طابوریله کیتمش. صکره بنده‌کزده آنلره یتشدم، آنلرك کیتدیکی یره کیتدم .

س — جبخانه‌کز نه‌قدر ایدی ؟

ج — ذاتاً آز ایدی ، آنجق ایکی کونلك جبخانه آلمشیدق؛ چونکه : « بولوشه‌جغز ، اوراده جبخانه بولورز » دیدك ؛ آنك ایچون ، یانمزده جبخانه آز ایدی .

س — نره‌ده بولوشه‌جغز ، دیدیلر ؟

ج — رؤف پاشا ذاتاً نظیف بك واسطه‌سیله خبر کوندردی چیقاجغمز کون : « سلیمان پاشا ایله برلشه‌جکز اسکی‌زغره یاننده ؟ اورادن اسکی زغره‌یه کیده‌جکز » دیدی .

س — چورانلی‌یه کلدیککز وقتده سلیمان پاشا قولندن خبر آلدیکزمی ؟

ج — خیر ؛ بز اورایه ، هر خطوه‌ده غوغا ایدرك کیتدك . کیتدیکمز وقت سلیمان پاشانك قولی نره‌ده اولدیغنه نه بنده‌کزك وَ نه‌ده مخلص پاشانك خبرلریمز وار ایدی ؛ حاجی علی بك‌ده یانمده ایدی .

س — نه‌قدر جبخانه آلندی ایدی ؟

ج — بنده‌کزك خاطرمده یوق .

(بونك اوزرینه آگاه بکه مأذونیت ویریلوب بیکباشی فوأد بك جلب اولندی .)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق، وَغرض وعوضدن بری اوله‌رق، طوغری سویلیه‌جککزه ، وَ طوغریدن بشقه بر شی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

فؤاد بك — های های .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — فوأد .

س — پدریکزك اسمی نه‌در ؟

ج — صالح .

س — نره‌لیسکز ؟
ج — استانبوللی .
س — قاچ یاشنده‌سکز ؟
ج — یکرمی سکز یاشنده‌یم .
س — خدمتکز نه‌در ؟
ج — اکان حرب .
س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟
ج — قندیللیده .
س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اولدن طانورمی ایدیکز ؟
ج — اوت ، مکتبده ایکن طانور ایدم .
س — سز آنك آقرباسندن ، ویاخود آنك منسوبیسکز ؟
ج — خیر .
س — سزك فرقه‌کز قنغی فرقه ایدی ؟
ج — رؤف پاشانك فرقه‌سی ایدی .
س — نره‌ده بولندیکز ؟
ج — یکی زغره‌ده .
س — فرقه‌کز قاچ لوادن عبارت ایدی ؟
ج — ایکی لوا .
س — لوالرکز کیملر ایدی ؟
ج — صفوت پاشا ایله محمد پاشا .
س — لوالر قاچ طابوردن عبارت ایدی ؟
ج — آلتیشر طابوردن عبارت ایدی .
س — سواریکز وارمی ایدی ؟
ج — اوچ بلوك سواریمز و بر بطاریه جبل و اوچ بطاریه‌ده صحرا طوپلری وار ایدی .
س — رؤف پاشا حضرتلری اورادن رادینه طرفنه حرکت ایتدیلرمی ؟
ج — ایتدیلر .
س — نیچون ایتدیلر ؟

ج — سلیمان پاشا حضرتلریله کورشمك اوزره .

س — سز او وقت نره‌ده بولندیکز ؟

ج — بنده‌کزده برابر کیتدم . صفوت پاشا لواسیله حرکت ایتدك ؛ تموزك اون دردنجی پنجشنبه کونی ، ظن ایدرم . رادینه‌یه کیتدك .

س — رادینه‌یه کیتدیککز وقت یکی زغره‌دن خبر کلدیمی ؟

ج — کلدی ، افندم ، یکی زغره‌دن محمد پاشا طرفندن ؛ چونکه محمد پاشایی یکی زغره‌ده براقمش ایدك .

س — کلن تلغراف نه‌یی حاوی ایدی ؟

ج — محمد پاشا اوراده موسقوفلرله حرب ایتمش .

س — بو تلغراف کیمه کلدی ؟

ج — رؤف پاشایه کلدی: بنده‌کز تلغرافخانه ایدم، پاشالرده استاسیونده ایدیلر ، تلغرافله آنلر مخابره ایدرلر ایدی .

س — تلغرافی کوردیکزمی ؟

ج — یازیلورکن اوراده ایدم .

س — مآلی نه ایدی ؟

ج — دشمن کورنمش یکی زغره جهتنده ؛ حرب ایتمك اوزره بن‌ده کیدیورم ، دیه . متعاقباً بر تلغراف دها کلدی : موسقوفلرله حرب ایتدك ، رجعت ایتدیلر ، دیه . بو مآلده ایدی .

س — رادینه‌ده نه قدر طوردیکز ؟

ج — اوچ ، درت ساعت قدر طوردق .

س — اورادن نره‌یه کیتدیکز ؟

ج — اورادن عودت ایتدك : بر محله کلدك ، او کیجه اوراده یاتدق . ایرتسی کون یکی زغره‌یه کلدك .

س — یکی زغره‌یه کلدیککزده ، اولان غوغایی مفصلاً آکلادیکزمیا ؟

ج — استفساره وقت اولمدی ، حرکت امری ویرلدی .

س — حرکتکز ایچون رادینه‌ده نه قرار ویرلدی ؟

ج — خیرم یوق ، قرار ویرلدیکنده برابر دکل ایدم .

س — یکی زغره‌یه کلدکدن صکره نه امر ویرلدی ؟

ج — اوچ طابورله ایکی طوپ قالەجقمش ، وَبر مقدارده سواری .

س — اوچ طابورلەایکی طوپ براقلمسنك سببی نه ایدی؟ زیاده براقسەکز اولمزمی ایدی ؟

ج — « دپو » کبی اولەجق ایدی ، ظن ایدرم .

س — بشقەشی ایچون دکل ، یالکز دپو ایچونمی ؟

ج — اوت .

س — قصور طابورلر ؟

ج — قصور اون ایکی طابورله حرکت ایتدك .

س — حرکتکزی نه صورتله قرارلشدردیکز ؟

ج — بندەکزك یکی زغرەیەکلنجەیەقدر هیچ خبرم یوق ایدی . یکی زغرەدن اسکی زغرەیه کیتمك ، وَ سلیمان پاشااردوسیله برلشمك ایچون حرکت ایتدك .

س — کیدەجککز یولی لوالریکزله یکی زغرەده قرارلشدردیکزمی ؟

ج — قولله طابور نظامی یولنده م

س — کیتدیککز یولی بیلورمیسکز ؟

ج — شوسه یولندن ، دیمشلر ایدی . شوسەدن کیدەجك ایدك ، فقط شوسه قرەجه بالقانه پك یقین اولدیغی جهتله شوسەیی براقدق .

س — سز یالکزشوسەدن کیدەجککزی بیلیور ایدیکز ؛ صکره ، بشقه یولدن کیتدیکز ؟

ج — اوت ، افندم .

س — چیقدقدن صکره شوسه نك صولندمی کیتدیکز ؟

ج — اوت ، افدم .

س — حرکتکزده نه قدر پیادەکز وار ایدی ؟ وَ پیاده طـابورلریکز قنغی اردو طابورلری ایدی ؟

ج — اون ایکی طابور خاصه وَبشنجی اردو ردیف‌طابورلری ایدی .

س — سلاحلریکزك جنسی نه ایدی ؛

ج — مارتینی ، شنایدر ، قاپسوللی وار ایدی .

س — قاچ طابورده مارتینی وار ایدی ؟

ج — آلتی طابورده .

س — قاچ طابورده قاپسوللی وارایدی ؟

ج — درت طابورده .

س — بو سلاحلره کوره جبخانه‌لری نه صورتله، وَمقداری نه‌قدرایدی؟

ج — پیاده جبخانه‌سنجه معلوماتم یوق .

س — هیچ بریسنه‌ده یوقمی ؟

ج — یوق .

س — طوپلریکز قاچ جنس ایدی ؟

ج — درت بطاریه آلتی‌فوندلق ، درت فوندلق، چنبرلی وَجبل‌طوپلری. بزده عادتا قروپ طوپلری وار ایدی .

س — بو مختلف چاپده اولان طوپلرك جبخانه‌لری نه‌قدر ایدی ؟

ج — یتمشر سکسانر آتیم دیورلر ایدی .

س — سز بیلمیورمیسکز ؟

ج — بنده‌کز پك ایو بیلمیورم .

س — برنجی کون قاچ ساعت مسافه آلدیکز ؟

ج — برنجی کون اوچ ساعت قدر آلدق .

س — دشمنه هیچ تصادف ایتمدیکزمی ؟

ج — تصادف ایتدك .

س — نه طرفدن ؟

ج — جبهه‌دن .

س — تصادف ایتدیککز نه صنف عسکر ایدی ؟

ج — برنجی کون کوردیکمز طوپجی ایله سواریدن عبارت .

س — طوپ وَسواریسی نه مقدار وار ایدی ؟

ج — اون ، اون ایکی طوپ قدر وار ایدی .

س — سواریسی نه قدر ؟

ج — سواریسنی پك لایقیله بیله‌میورز ، اپجه غلبه‌لق ایدی .

س — نه یاپدیکز ؟

ج — بر کیتمك اوزره ایدك ، بزه طوپ آتدیلر : اوراده بر تارلاده بر آز استراحت ایچون عسکر طوردرلمشیدی ، اوزمن طوپ آتدیلر ؛ بزده مقابله ایتدك .

س — طوپ محاربه‌سی نه‌قدر مدت دوام ایتدی ؟

ج — اوندن اون‌بربچغه قدر طوپ محاربه‌سی ، یعنی بربچق ساعت. آلتی فوندلق وَ برده جبل طوپلری آتلمدی .

س — آتیلان طوپلر قنغیلری ایدی ؟

ج — آتیلان طوپلر درت فوندلق .

س — بشقه طوپلر آتلدیمی ؟

ج — بك آز ؛ اوكده ایشلیان درت فوندلقلر . اوكیجه وراده یاتدق .

س — دشمن قارشوكزدن كیتدیمی ؟

ج — طوپلرك آتشنی كسه‌رك كیتدی .

س — بو كلدیككز موقع یكی زغره‌یه قچ ساعتدر . وَاسمی نه‌در ؟

ج — اسمی .. اوراده « بوكلك » كوبی وارایدی ، آنك قارشو طرفی ؛ یكی زغره‌یه اوچ بچق درت ساعت وارایدی برنجی كون كلدیكمزیر .

س — فرداسی كون قاچده قالقدیكز ؟

ج — سكز صولرنده .

س — سكزده قالقدیكز . یوله دوام ایتدیكزمی ؟

ج — خیر ، برآز توقف ایتدك اولدیغمز یرده : سلیمان پاشا حضرتلری اردوسندن بر خبر آله‌بیلورمیز ، دیه .

س — سكزدن اون بره قدر آكامی منتظر اولدیكز ؟

ج — اوت . صكره ، دشمن حركتمزدن اوت بزی طوتدی : طوپ محاربه‌سی ایتدك برایكی ساعت قدر . ینه چكلدی. اوحالده چوراننلی‌یه‌كیده‌جك ایدك .

س — سز صباحلین اولدیغكز یرده برآز محاربه ایتدكدن صكره‌دشمن چكلدیكی وقت، تعقیب ایتدیكزمی ؟

ج — خیر ، افندم ، بز یولمزه دوام ایتدك . اووقت ایكی ساعت قدر طوپ محاربه‌سی ایتدك .

س — قنغی طوپلر آتلدی ؟

ج — ینه او طوپلر .

س — قاچ ساعت قدر ؟

ج — ایکی ساعت .
س — بو محاربه بتدکدن صکره ایلرویه‌می کیتدیکز ؟
ج — اوت ، بر ساعت قدر یولمزه دوام ایتدك ؛ ینه دشمن اوکمزه چیقدی ، بزه تسلط ایتدی .
س — قاچ ساعت صکره ؟
ج — بر ساعت صکره . اوراده ینه حربه باشلادق ، بومحاربه برخیلی سوردی .
س — اوچنجی محاربه‌می ؟
ج — خیر ، ایکنجی کونی ، ایکنجی محاربه . برمحاربه دها ایتدك .
س — او محاربه قاچ ساعت سوردی ؟
ج — بش ، آلتی ساعت قدر سوردی . آلتی ساعت محاربه‌دن صکره ، ینه دشمن چکلدی ؛ یوله دوام ایتدك ، چوق کیتمدك .
س — قاچ ساعت قدر کیتدیکز ؟
ج — برچاریك قدر کیتدك ، ینه دشمنه راست کلدك : او وقت ینه حرب ایتدك ؛ فقط هم طوپ محاربه‌سی، هم چرکسلر هجوم ایتدیلر .
س — بو محاربه نه قدر سوردی ؟
ج — اون بر بچوق قدر .
س — دردنجی محاربه‌می ؟
ج — اوت .
س — ساعت قاچده باشلادیکز ؟
ج — بیلمم امّا، یدیده اولملی.
س — ابتدا طوپ محاربه‌سیمی اولدی ؟
ج — هم طوپ محاربه‌سی ، هم سواری محاربه‌سی اولدی .
س — قنغی طوپلر ایشله‌دی ؟
ج — هپسی ایشله‌دی ، افندم ، علی‌السویه .
س — آندن صکره نه اولدی ؟
ج — آندن صکره چورانلی‌یه کلمش ایدك ، اوکیجه چورانلیده قالدق .
س — اوراده نه یاپدیکز ؟

ج — اوراده کیجه‌لدك .

س — فرداسی کون قالقدیغکزده چورانلیده نه یاپدیکز ؟

ج — ساعت سکزده حرکتدن صکره ینه محاربه‌یه باشلادق . او کون سلیمان پاشا ایله برلشیله‌جك ایدی ، بازار ایرتسی کونی ـ که بازار کونی یکی زغره‌دن چیقدق ، بازار کونی آقشام اوستی حرب ایتدك ، بازار ایرتسی کونی‌ده حرب ایتدك . صالی کونی کیجه‌سی چورانلی‌ده یاتدق ـ او آقشام ، سلیمان پاشا حضرتلریله برلشیله‌جك ایدی ، برلشه‌مدك . ساعت اون برده ینه دشمن اوکمزه چیقدی .

س — دشمن ، نره‌کزدن ظهور ایتدی ؟

ج — هر طرفمزدن .

س — هر طرفکزك جهتنی تعیین ایدیکز : تکمیل جهاتکزی صاردیمی ؟

ج — یالکز برجهت آچیق وار ایدی .

س — یوزیکز اسکی زغره‌یه متوجه ایکن آچیق اولان طرف آرقه طرفمی ؟

ج — اوت .

س — دیمك اولیورکه : دشمن سزك اوك وَ صاغ وَ صول طرفکزی قاپامش ایدی ، اویله‌می ؟

ج — اوت .

س — بو محاربه‌یه قاچ ساعت دوام اولندی ؟

ج — بو محاربه ساعت یدی بچقده ختام بولدی .

س — او وقت تکمیل طوپلریکز وَ تفنکلریکز ایشله‌مدیمی ؟

ج — خیر ، افندم ، طوپلر بشه قدر ایشله‌دی .

س — تفنکلریکز ؟

ج — تفنکلرمز یدی بچغه قدر ایشله‌دی .

س — سزك تفنکلر نه جنس ایدی ؟

ج — مارتینی وَشنایدر ایدی .

س — مارتینی وَشنایدر تکمیل ایشله‌دیمی ؟

ج — ایشله‌دی .

س — بو ایشلیان بطاریه‌لریکزك جبخانه قپاقلولری وارمی ایدی ؟

ج — بعضیلرینك یوقایدی ، آلتی فوندلقلرك وار ایدی .

س — اوته کیلرك ؟

ج — یوق ایدی . — نهایت محاربه یدیده بتدی .

س — بتدکدن صکره نه‌یاپدیکز ؟

ج — رجعت ایتدك .

س — نه صورتده رجعت ایتدیکز ؟

ج — آوجی خطمز بوزلدی ، خطلر اوزرینه کلدی . اوراده‌ده حرب ایتدك . اوکون سواری ایکی دفعه هجوم ایتدی .

س — بو محاربه‌ده آوجی خط ایلروده بولندیده صکره‌دنمی کلدی ؟

ج — خیر افندم ، محاربه ایتدی کلدی . کلدکدن‌صکره ایکی بچق ساعت قدر محاربه ایتدك .

س — دیمك اولورکه: بو آوجیلرك چکلملری ثبات ایده‌مامرلرندن نشئت ایتمشدر ؟

ج — اوت . بوزولدقدن صکره کیری چویرمك ایچون اوقدر چالشدق ، ممکن اوله‌مدی ؛ چونکه : برنی چویریورسین ، اون ایکی بردن کیدییور ، بوجهتله ممکن اولمدی ، قره پیکار طرفنه رجعت ایتدك . حتی یولك اوستنده بر یر واردر . اوراده جمع ایتمك ایستدك ؛ فقط قپاقلیلر آتش آلدی . صکره دشمن بزی تعقیب ایدییور سوزی چیقدی ؛ یوله‌دوام ایتدك .

س — اکر جبخانه‌کز توکنمسه وطوپلریکزك دانه‌سی زیاده اولسه‌ایدی مقاومت ایده‌بیله‌جکمی ایدیکز ؟

ج — ایدر ایدك ، افندم ؛ چونکه: طوپلر آتشه دوام ایتدکجه عسکر فوق‌العاده غیرتله چالشدیلر .

س — آتش کسلدکدن صکره‌می عسکره فتور کلدی ؟

ج — اوت ، حتی عسکر نه‌ایچون طوپ آتمدیغمزی صوریور ایدی . چونکه دانه بتدیکندن خبرلری یوقدی ؛ نهایت فتورکلدی ، دشمن‌ده شراپنل ایله تضییق ایتدی .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینك صول جناحکز یقیننده بر یرده اولدیغنی بیلورمی ایدیکز ؟

ج — دومانلری کوردك .

س — اوطرفه نه ایچون رجعت اولنمدی ؟

ج — افندم عسکر بوزولدی ، عسکر دیکله‌میوردی .

س — اولجه رجعتگاه ایچون بر قرار ویرلدیمی ؟

ج — خیر ، افندم ، چونکه: ذهنمزده رجعت احتمالی یوق ایدی .

رئیس پاشا — لواحسن پاشایی چاغرك . (مومی الیه ایچرو کیرر)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق ، وغرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه‌جککزه وطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

حسن پاشا — ایدرم

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه در ؟

ج — حسن .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — اسماعیل .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — استانبوللی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق سکز .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — میر اولاق .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — آق سرایده .

س — سلیمان پاشایی اوّل طانورمی ایدیکز ؟

ج — اسکی قره طاغ محاربه‌سنده بر طابورده ایدك .

س — سز آنك اقرباسی ، ویا منسوبیمیسکز ؟

ج — خیر ، دکلم .

س — سلیمان پاشا حضرتلری قره‌طاغدن عودتلرنده برابرمی ایدیکز ؟

ج — برابر ایدك .

س — اوراده ینه لوا قوماندانی‌می ایدیکز ؟

ج — خیر ، میرآلای .

س — کندی آلایکزده‌می ایدیکز ؟

ج — اوت .

س — لوا کز کیم ایدی ؟

ج — دردنجی لوا شکری پاشا ایدی .

س — سلیمان پاشانك قره‌پیکاردن حرکتنده برلشه‌جك اولان قول ، قاچ لوادن مرکب ایدی ؟

ج — آلتی لوامی ایدی ، نه ایدی ...

س — سز اوراده قنغی لواده ایدیکز ؟

ج — ینه دردنجی شکری پاشا لواسنده ایدم .

س — قره‌پیکاردن حرکتکزده نه‌امر آلدیکز؟ نره‌یه کیده‌جك ایدیکز؟

ج — اسکی زغره اوزرینه حرکت اولنه‌جق ایدی .

س — اوراده بشقه قوللر ایله برلشه‌جککزی ایشتدیکزمی ایدی ؟

ج — یکی زغره‌دن کله‌جك رؤف پاشا وَ چرپاندن کله‌جك اولان محمد خلوصی پاشا ایله برلشه‌جکمزی ایشتدك .

س — نره‌ده برلشیله‌جك ایدی ؟

ج — کویلرك اسملری خاطرمده دکل ، اسکی زغره‌یه ایکی ساعت قالەرق بر محلده برلشوب عموماً اسکی زغره اوزرینه هجوم اولنه‌جق ایدی .

س — آنلرك کیده‌جکلری یوللره دائر بر شی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر ، ایشتمدم .

س — قره پیکاردن نه کون حرکت ایتدیکز ؟

ج — خاطرمده دکل .

س — تقریباً ساعت قاچده حرکت ایتدیکز ؟

ج — صباحلین، افندم ، فقط ساعتنی بیلمیورم ؛ قوجه براردو چکیلوب کیدیور .

س — اردو نه وجهله حركت ايتدی : لوالرك وضعيتی نصل، وَ سزك لواكزك موقعی نره‌سی ايدی ؟

ج — والله، افندم، مرور زمان ايله اونودلدی ، فقط بنده كز جناحده ايدم .

س — حركتكز نه نظامده ايدی ؟

ج — پيشدار ، دمدار ، صاغ وَ صول جناحلر .

س — سز بر آلای قوماندانی بولنديغكز حالده بويله بر حركتده قنغی جناحده بولنديغكزی بيلمامك اولورمی ؟

ج — افندم ، خاطرمده قالمدی .

س — اوكون قاچ ساعت كيده‌بيلديكز ؟

ج — اوچ ساعت قدر كيتدك ، ظن ايدرم ؛ يوللری‌ده بيلميورم .

س — او كون قالديغكز يرنره‌سی‌ايدی ؟

ج — آچيقده قالدق ، كويده دكل .

س — قالديغكز وقت اردو نه وجهله قورولدی ؟

ج — آقشام‌اوستی واردق ، قره‌قوللريمزی‌ترتيب‌ايتدك ، اركان حربيه‌مز كلدی ، بز برجهتده صيره ايله طوردق .

س — ايرتسی كون صباحلين اورادن ساعت قاچده قالقديكز ؟

ج — ينه صباحلين حركت ايتدك ؛ فقط اردونك آرقه‌سی آلتنجه‌يه قدر درت،بش ساعت سوردی .

س — حركتكز برنجی‌كون كبی‌می ايدی ، يعنی اونظام اوزره‌می ايدی ؟

ج — اوت ، او ترتيب اوزره ايدی .

س — ايكنجی كون ؟

ج — ايكنجی كون ينه بر محلده قالدق .

س — او قالديغكز يرده : ــ اسكی زغره‌يه شوقدر قالدی ــ ديه هيچ بر سوز ايشتديكزمی ؟

ج — خير، ايشتمدم .

س — اورايه كيدنجه‌يه قدر كرك صاغده بولنان رؤف پاشا وَ كرك محمد

خلوصی پاشا قوللرینك نرهلرده بولندقلرینه وَ یاخود آنلردن بر خبر کلدیکنه دائر بر شی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر ، ایشتمدم .

س — اوچنجی کون قاچده قالقدیکز ؟

ج — ینه صباحلین قالقدق .

س — نه یاپدیکز ؟

ج — ایلرو کیتدك .

س — اوچنجی کونی اسکی زغرهیه دشمنه تصادف ایتمکسزین می کیردیکز ؟

ج — تصادف ایتدك ، افندم .

س — ساعت قاچده تصادف ایتدیکز ؟

ج — اوچ ، درت اولسه کرك .

س — قالقدیغکزدن نهقدر صکره حرکت ایتدیکز ؟

ج — صباحلین تخمیناً اون ایکیده حرکت اولنمش ایسهده ، اوچده درتده تصادف ایتدك .

س — دشمنك نه نوع عسکری وار ایدی ؟

ج — سواری .

س — پیادهسنی کورمدیکزمی ؟

ج — خیر .

س — طوپ وارمی ایدی ؟

ج — صاغ طرفمزده ایکی طوپی ، وَ اسکی زغره اوستنده جبهەمزده وار ایدی .

س — نه قدر غوغا ایتدیکز ؟

ج — اوچ ، درت ساعت قدر .

س — پیادهسنی کورمدیکزمی ؟ ساده طوپ غوغاسیمی اولدی ؟

ج — صاغ جناحده پیادهسنی کورمشلر ، بز قصبهنك ایچنه طوغری هجوم ایتدك .

س — سز ، « آوجی چیقاردق » بیوردیکز : کیمه قارشو چیقاردیکز ؟

ج — یوق ، افندم : بز قصبه‌یه گیتدیکمز زمان کیمسه‌یی کورمدك :
قاچمشلر ایدی ؛ تلف اولنلری کوردك .
س — اسکی زغره‌یه کیردیکزمی ؟
ج — اوت ، کیردك ؛ شکری پاشا وار ایدی ، بنده‌کزه امر ویردی :
« قصبه‌نك آرقه‌سنده بر تپه وار ، اورایه کیت » دیدی .
س — بو آرقه‌سی دنیلان نه طرفیدر ؟
ج — قزانلق جهتی ، چونکه : کناردن کیتسه‌ك برخیلی وقته محتاج ؛
او تپه‌یی طوتدق .
س — دشمنك آوجیلری چکلمشمی ایدی ؟
ج — اوت ، چکلمش ایدی .
س — نه طرفه چکلمش ایدی ؟
ج — اسکی زغره‌نك آرقه‌سنده بر بوغاز وار ، اورایه چکلمش :
« دروند » بوغازی ، قزانلق جهتی اوله‌جق !
س — سز دشمنك یکی زغره طرفنه چکلدیکنی کوردیکزمی ؟
ج — کورمدم .
س — صاغ قولکز رؤف پاشا فرقه‌سنك بوزولدیغنی نه‌وقت خبر آلدیکز ؟
ج — اقشام اوستی ایشتدك : عسکرلر صو آلمق ایچون قصبه‌یه کیدوب
کلیورلر ایدی ، آنلردن روایت اولندی‌که رؤف پاشا بوزولمش دیه .
س — بو ایکی کون ظرفنده بر طرفدن طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — اسکی زغره‌یه حرکت ایتدیکمز کون ایچه طوپ سسی ایشیدلدی .
س — آندن اوّل ایشتدیکزمی ؟
ج — خاطرمده یوق ، چونکه : مشغولیت آره‌سنده فرق اولنه‌میور .
س — اوچنجی کون : اسکی زغره‌یه کیره‌جککز کون ، حرکتدن اوّلمی
یوقسه قالقدقدن صکره‌می ایشتدیکز ؟
ج — صباحلین ایشتدك طوردیغمز یردن ؛ قالقدقدن صکره ایشتدك .
س — نه وقته قدر ایشیده بیلدیکز ؟
ج — افندم ، حرکت ایتدیکمز محلدن محاربه‌یه باشلایخجه‌یه‌قدر ایشتدك ،
فقط سیرك ؛ اوچ ، درت ساعت متصل ایشتمدك .

س — طوپلرك سسی یقیندنمی، یوقسه اوزاقدنمی ایشیدیلورایدی ؟
ج — یقین کلیور ایدی ، پك دریندن کلیور ایدی .
س — دشمن اسکی زغره‌دن چکلدکدن صکره طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟
ج — خیر ، ایچه خاطرمه کلیور .
رئیس پاشا — پك ایو ، مأذونسکز .
رئیس پاشا — شکری پاشایی چاغرك . (مومی الیه ایچری کیرر)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقیه‌رق ، وَ غرض و عوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه‌جککزه وَ طوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه. یمین ایدرمیسکز ؟

شکری پاشا — ایدرم .
س — واللّهمی ؟
ج — واللّه .
س — اسمکز نه‌در ؟
ج — شکری .
س — پدرکزك اسمی ؟
ج — حمدالله .
س — نره‌لیسکز ؟
ج — استانبوللی . (مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك طقوزنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد

نومرو ١٦

میرلوا سعادتلو شکری پاشانك بقیهٔ استنطاقی

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟
ج — قرق آلتی .
س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — لوا .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — یکی غنچه‌ده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اوّل طانورمیدیکز ؟

ج — طرابلس غربدن کلدکدن صکره، ــ سکسان آلتی تاریخنده ــ کندیلری مکتب اعدادیه‌ده لوا ایدیلر ، بنده‌کز اورانك محاسبه‌سنه مأمور اولمش ایدم ، اورادن طانورم .

س — سز آنك اقرباسی وَیا آکا منسوبمی‌سکز ؟

ج — خیر ، دکلم .

س — قره‌طاغده سلیمان پاشا حضرتلریله برلکده بولندیکزمی ؟

ج — اوت ، افندم ، دردنجی لوا قوماندانی ایدم ؛ کندیمی شخصاً دردنجی لوا قوندانی بیلور ایدم ، لکن جسماً دکل .

س — نه ایچون ؟

ج — چونکه ، افندم ، دردنجی لوا بولندیغم وَکافهٔ محارباتده نائل مظفریت اولدیغم حالده ، شکری پاشا برینه شاکر پاشا دیه اعلان اولندی .

س — او بشقه بحث ؛ سز ، قره‌طاغدن قره پیکاره قدر سلیمان پاشا ایله برابرمی ایدیکز ؟

ج — قره پیکاره وَ خائن بوغازینه قدر برابر ایدم .

س — قره‌پیکاره کلدیککزده ینه او لوانك قوماندانیمی ایدیکز ؟

ج — اوت ، افندم .

س — او قول اردو قاچ لوادن مرکب ایدی ؟

ج — بش لوا ایدك .

س — او قول اردوده فرقه‌لر ترتیب اولنمشمی ایدی ؟

ج — فرقه اوزره ترتیب اولندی ، باش قوماندان پاشا عمومه قوماندا ایدر ایدی .

س — قره‌پیکاردن حرکت اولندیغی وقت قوماندان پاشا طرفندن نره‌یه وَ نه صورتله حرکت اولنه‌جغی حقنده نه امر آلدیکز ؟

ج — قوماندان پاشا حضرتلریله رادینه‌یه کیتدك ؛ بنده‌کزه بش طابور

آلمقلغمی امر ایتدیلر . آلدم ، رادینه‌یه کیتدك . رؤف پاشا حضرتلریله کورشدیلر . بالآخره او کتورمش اولدیغمز بش طابوردن ــ که اونلر نیم لوامدن ایدیلر ــ ایکی طابورینی . یعنی مناستر وَ تیران طابورلرینی رؤف پاشایه ویردی . کزیده طابورلر ایدیلر . رؤف پاشا دخی بزه بر بلوك سواری ویردیلر . بعده قره پیکاره عودت ایتدك . او کیجه ساعت بر راده‌لرنده ایدی ، ارکان حرب عمربك طرفندن خبر کلدی ، بتون لوا پاشالری ایستدی ، چونکه مشیر پاشانك ایشی وارمش . عمربکك یانته کیتدك : ــ یارین حرکت ایده‌جکز . بنده‌کزه : سز پیشدارسکز ؛ رجب پاشایه : سزده پیشدارك صاغ جناحی کیروسنده . ویسل پاشایه: سزصول جناحك کیروسنده کیده‌جکسکز ؛ بشنجی لوا عارف پاشایه : سزده مرکزده قاله‌جقسکز ، احتیاطسکز ؛ برنجی لوا صالح پاشایه‌ده : مکاری وَ مهماتمز که‌جك ، سزده آنلرك آرقه‌سندن که‌جکسکز ــ دیدیلر ؛ وَ ــ یارین فلانجه ساعتده حرکته مهیا بولنه‌جغز ــ دیدیلر .

س ــ ترتیباتکزده سز پیشدار ایدیکز ، قاچ طابوریکز وار ایدی ؟

ج ــ سکز طابور .

س ــ یا ایکیسنی ویردم دیدیکز ؟

ج ــ ذاتاً اون طابور ایدی .

س ــ سائر لوالرده اون‌می ایدی ؟

ج ــ افندم ، اشقودره‌دن طابورلری آلدق . بار اسکله‌سنده قوماندان پاشا حضرتلری : ــ شو ایکی طابوره ادرنه‌یه قدر نظارت ایت ــ دیه امر ایتدیلر ایدی .

س ــ افاده‌کزه کوره: اردوی همایونك سز پیشداری ایمشسکز، رجب پاشا صاغ جناحی ، ویسل پاشا صول جناحی . عارف پاشا مرکزی ، وَ صالح پاشاده دمداری ایمش؛ حرکتده دخی بو نظام اوزره‌می ایدیکز؟

ج ــ اوت ، افندم ، بونظام اوزره حرکت ایتدك .

س ــ نه قدر طوپکز وار ایدی ؟

ج ــ بنده‌کز پیشدار اولدیغم ایچون هرسکدن کتورمش اولدیغم آلتی دانه طاغ طوپی وار ایدی .

س — اوته‌کیلرینك یوقمی ایدی ؟

ج — اوته‌کیلرینك‌ده وار ایدی .

س — قاچ بطاریه‌دن عبارت اولدیغی خاطریکزده‌می ؟

ج — ایکنجی لواده بر بطاریه وار ایدی ، عارف پاشاده‌ده وار ایدی ، برنجی لواده اولوب اولمدیغی خاطرمده دکل .

س — سواریکز نه قدر وار ایدی ؟

ج — رؤف پاشانك ویرمش اولدیغی بر بلوك سواریمز وار ایدی .

س — نه قدر جبخانه‌کز وار ایدی ؟

ج — هر نفر اوزرنده اون بشر دسته جبخانه وار ایدی .

س — احتیاط نه قدر ایدی ؟

ج — یوز صندق ایدی ، مکاریمز تمام اولمدیغندن تکمیل مکاری ایله کتوره‌مدك .

س — او کون قاچده حرکت ایتدیکز ؟

ج — او کون قالدق ، آقشام اولدی ، ساعت اون ایکی ایدی ، صاغ طرفمزده بر کوی وار ایدی ، قول‌کزده پیشدار ایدم ، بالذات قوماندان پاشا حضرتلری ایلرو تشریف ایتمشلر ایدی ، یانمزده ارکاب حرب رئیسی عمربك وار ایدی ، عمربك : ـ قاله‌جغز ، ایلرو کیده‌میه‌جکز ـ امرینی ویردی ، بزده قالدق .

س — ایرتسی کونی اورادن قاچده حرکت ایتدیکز ؟

ج — صباحلین ایرکنجه حرکت ایتدك امّا ساعتنی تعیین ایده‌مم .

س — ایرتسی کون نره‌یه قدر واردیکز ؟

ج — عربه‌جی کوینه .

س — عربه‌جی کوینه وارنجیه قدر صاغده صولده سواری پیشداریکز ، دشمندن بر اثر کوردیمی ؟ وَ طوپ سسی ایشیدلدیمی ؟

ج — خیر .

س — صاغ جناحکزده رؤف پاشانك اسکی زغره اوزرینه حرکتده اولدیغنی بیلورمی ایدیکز ؟

ج — آنی ایشتدك .

س — کیم سویلدی ؟

ج — عمر بك سویلدی .

س — محمد خلوصی پاشانك ده چرپاندن کلمك اوزره اولدیغنی ایشتدیکزمی؟

ج — آنی ده عمر بکدن ایشتدك .

س — طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر ، خاطرمده یوق .

س — آقشام نره‌یه کیتدیکز ؟

ج — عربه‌جی کوینه . قولکز اووه‌یه ایندم، مصرلق وار: اوراده قولی طوردردم ، آوجیلری بیکر آدیم ایلرویه سوردم .

س — سزك قوندیغکز یردن دشمن اثری کورندیمی ؟

ج — دشمن قارشـو قارشویه کلیور ایدی ، حتی آوجیـلر ایلروده طوره‌مدیلر .

س — سزك ایلرو قره‌غوللریکزله دشمنك آره‌سی تقریباً نه قدر ایدی؟

ج — سواری قره‌غوللری ایلروده بولنه‌مدی . قره‌غولده آوجی خطی یاننه کلدی. عسکرده صباحه قدر سلاح آلتنده کبی ایدی. حتی برنجی خطمزی تشکیل ایتمش ایدك .

س — اوچنجی کونی صباحلین قالقدیغکز وقت دشمن اوزرینه کیتدیکزمی؟

ج — اوت .

س — قالقدیغکزده همان دشمنه‌می کیتدیکز ؟

ج — صباحلین قالقدق. قوماندان پاشا حضرتلری بنده کزی چاغردیلر، کیتدم . کندیلری بر آغاجك آلتنده اوطوریور ایدی . دیکر لوالرده کلدی. بزم حرکتمزی تعیین ایتدیلر ، لازم کلان اوامری آیری آیری ویردیلر .

س — او اثناده قوماندان پاشا حضرتلری صاغ جناحکزده بولنان رؤف پاشا حضرتلرندن هیچ بر شی ذکر ایتدیلرمی ؟

ج — نه‌کبی ؟

س — «آنی بکلیورز ، کله‌جك ، فلان» دیه ؟

ج — « محمد خلوصی پاشا چرپاندن کله‌جك ، وَ رؤف پاشا حضرتلری یکی زغره‌دن حرکت ایده‌جك ایدی » بیوردیلر . « محمد خلوصی پاشا صـوك

جناحده چریاندن حرکت ایدوب بوکون بوراده برلشه‌جك ایدك ، کلدی »
دیدیلر . او وقت طوپ صدالری ایشیدیلیور ایدی .

س – طوپ صداسی ایشیدلمکه نه وقت باشلادی؟

ج – صباحلین پاشا حضرتلرینك یاننده ایکن ایشیدر ایدم .

س – آنك اوزرینه « غوغا ایدییورلر ، فلان » دیه لقردی اولمدیمی ؟

ج – طوپ صدالری صاغ طرفدن زیاده کلمکه باشلادی ؛ « رؤف پاشا
حضرتلری مادامکه کلدیلر ، محاربه‌یه طوتشدیلر » دنیلدی ، ظن ایدرم .

س – اوراده رجب پاشا وارمی ایدی ؟

ج – اوت ، رجب پاشا ، ویسل پاشا ، عارف پاشا ، صالح پاشا وَ بنده‌کزده
برابر ایدك .

س – کرك سز وَ کرك رجب پاشا وَ سائرلری ، رؤف پاشایه کیدوب
یاردم ایتمسنه دائر قوماندان پاشادن امر ایستمدیکزمی ؟

ج – کیده‌لم ، دیمدك ؛ لکن ، امر ایده‌یدیلر ، هپمز حاضر ایدك .
یالکز شوقدرکه ، صاغ طرفدن طوپلر آتلغه باشلادیغی وقت . « رؤف پاشا
حضرتلری محاربه‌یه باشلادیلر » دنیلدی .

س – رؤف پاشادن هیچ بر خبر کلدیمی ؟

ج – کلدیکنی بز بیله‌میز ؛ بلکه کلدیده طویمدق . حتی او آره‌لق صاغ
طرفه ، یعنی رؤف پاشا طرفنه ، کیدیلری یاور کوندردی ؛ بر مدت او آدمی
بکله‌دك ، حرکت ایتمدك : کلسون ، دیه . لکن او آدم کلدیمی ، کلدیمی ،
بیله‌مم ؛ زیرا : بنده‌کز ایلروده ایدم ، کله‌دن‌می ، یوقسه کلدکدن صکره‌می ،
حرکت ایتدك ، اونی بیلمم .

س – او آدمك کیرو کلدیکنی بیلیورمیسکز ؟

ج – بنده‌کز پیشدارده‌بولندیغم جهتنه بیله‌مم . قوماندان پاشاحضرتلرینك
آدم کوندردیکنی بیلیورم ؛ کلوب بر خبر کتورمسی ایچون بر ساعت قدر
بکله‌دك ، صکره امر کلدی ، حرکت ایتدك .

س – ابتدا نه وجهله وَ نرده دشمنله طوتشدیکز ؟ وَ طوتشدیغکز
بر اسکی زغره‌یه نه قدردر ؟

ج – حرکته باشلادق : ویسل پاشا صول طرفه مأمور اولدی ؛ صوله

طرفده تپه‌لر وارایدی ، اسکی زغره‌نك اوزرنده . تعرض امری اولدی .. قولكز ذاتاً جبهه‌دن مأمور ایدم ، او كیدنجه‌یه قدر . بز آغرجه حركت ایتدك : اوكلین اولسون دیه. او كیتدی، تپه‌یی طوتدی؛ چرپان طرفنده ایكی بوكسك تپه‌وار ایدی، اورایه چیقدی، طوپلری تعبیه ایتدی . بزده ایلرولدك.

س — اونك مأموریتی چرپان‌طرفنده‌كی تپه‌لری طوتمق‌می ایدی ؟ یوقسه قزانلق طرفنه طولاشمقمی ؟

ج — بیله‌مم ، قزانلق طرفنه نصل طولاشیلور ؟

س — آرقه‌سندن . . .

ج — اورایه كیدن یوق ، جبهه‌دن اسكی زغره‌نك تا قارشوسنه كیدییور ایدك . اوچنجی لوا صول جناحدن طولاشدی ، چرپان جاده‌سی اوزرنده‌كی تپه‌لری طوتدی ، طوپلرینی تعبیه ایتدی . بزده ذاتاً حركتده ایدك ، ایلرولدك : سواریلریمز آتشه باشلادی ، اوكمزی آچدی ؛ اونلر چكلدی : پیاده آتش ایتمكه باشلادی ؛ ایكی طرفدن طوپلریمزی ایشلتمكه باشلادق ؛ والحاصل ، سایهٔ شاهانه‌ده مملكته كیردك .

س — بو محاربه نه‌قدر مدت دوام ایتدی ؟

ج — بش ، آلتی ساعت .

س — قارشوكزده دشمنك نه جنس عسكری وار ایدی ؟

ج — سواریسی وار ایدی .

س — بلغار طابورلرندن وارمی ایدی ؟

ج — وارایدی : صكره لاشه‌لرندن وَیرده طوتدیغمز اسیرلرندن آكلادق.

س — دشمنك نه قدر قوتی اولدیغنی آكلادیكزمی ؟

ج — مجروحلردن سؤال ایتدك ، بشقه كیمدن آكلایه‌بیلورز ؟ حتی بنده‌كز بریسنه سؤال‌ایتدم : « اون ، اون‌ایكی طابورایدك ، لكن باشی‌بوزوق بلغارلر چوق ایدی » دیدی ، صحیح اولوب اولمدیغنی بیله‌مم .

س — دشمن بوزولدقدن‌صكره نه طرفه رجعت‌ایتدیكنی كوردیكزمی؟

ج — بزم لوانك‌اوكنده بوزیلان روسلر اسكی زغره اچنده‌كی بغچه‌لكدن قزانلغه كیدن « دروند » صرتلرینه طوغری چكلدی .

س — نه قدر تخمین ایتدیكز ؟

ج — خیلی غلبه‌لك وار ایدی ، حتی آرقه‌سندن عارف پاشا طوپ آتدی . بالاخره قولکز ، ایکی طابورلرینی تعقیب ایچون ، میرآلای حسن بکه : « چیق شوقارشوکی صرته » امرینی ویردم ؛ صکره ، قولکزده طورەمدم ، طابورلرله برابر چیقدم .

س — روسیه‌لولر رجعت ایتدکدن صکره رؤف پاشا طرفندن طوپ صدالری دوام ایدییورمی ایدی ؟

ج — پك ایو خاطرمده دکل ، زیرا : مملکتك حریقیله مشغول ایدك .

رئیس پاشا — « بوکونلك بوقدرله اکتفا ایدەلم » دیوب مجلسه ختام ویرلدی .

اوننجی مجلس محاکمه

دیوان حرب اشبو بیك ایكی یوز طقسان درت سنه‌سی تموزینك یكرمی ایكنجی جمعه‌ایرتسی كونی اوننجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا دخی حاضر بولندقلری حالده زیرده اسامیسی محرر شاهدلرك استنطاقنه شروع ایتدی .

(مجلس ساعت سكزده آچلدی)

رئیس پاشا — قائممقام جهانكیرلی محمدبكی چاغرك . (مومی‌الیه كلدی)

— رئیس پاشا — هیچ بر شیدن قورقمیه‌رق، وَغرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه‌جككزه وَطوغریدن بشقه بر شی سویله‌میه‌جككزه یمین ایدرمیسكز ؟ .

ج — ایدرم .
س — والله‌می ؟
ج — والله .
س — اسمكز نه‌در ؟
ج — محمد .
س — پدریكزك اسمی ؟
ج — احمد .
س — نره‌لیسكز ؟
ج — استانبوللی .
س — قاچ یاشنده‌سكز ؟
ج — اوتوز .
س — خدمتكز نه‌در ؟
ج — عسكرلك .
س — نره‌ده اسكان ایدیورسكز ؟

ج — جهانکیرده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اولدن طانورمی ایدیکز ؟

ج — طانور ایدم .

س — نه‌وقتدنبرو ؟

ج — مکتبده خواجه اولدقلری وقتدنبرو .

س — سز آنك اقرباسیمیسکز ، ویا اکا منسوبمیسکز ؟

ج — خیر .

س — بالقان اردوسنده ایکن قنغی قولده ، قنغی فرقه‌ده ایدیکز ؟

ج — برنجی لواده .

س — رؤف پاشا فرقه‌سنده‌می ؟

ج — خیر، افندم، سلیمان پاشا حضرتلرینك برنجی لواسنده .

س — قره پیکاردن حرکت ایتدیککزك برنجی کونی نره‌ده قالدیکز ؟

ج — بر اووه‌لقده قالدق ، صوده وار ایدی .

س — ایکنجی کون ؟

ج — ایکنجی کون حرکت ایتدك ، اسمنی بیلمم: برکویده قالدق .

س — قره پیکاردن قاچ ساعت قدر اوزاقده ایدی ؟

ج — عسکر یورویشی ایله تخمین ایده‌مم، افندم؛ برکون یوریدك، آقشام اوستی واردق ، کویلك بریر ایدی ، واسکی زغره‌یه یقین ایدی .

س — قالدیغکز یرك اسمنی بشقه‌سندن‌ده ایشتمدیکزمی ؟

ج — صورمدم .

س — ایکنجی قوناغه کلدیکی وقتده هیچ طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خاطرلیه‌میورم .

س — آرقداشلرکزدن‌ده سویلین اولمدیمی ؟

ج — آقشام زمانی کیتدك ، او کون . فقط ایرتسی کونی او کویدن حرکت ایتدك ، صباحلین ایرکندن طوپ صدالری ایشتدك .

س — ساعت قاچده ؟

ج — ایرکن ایدی ، افندم .

س — قاچ ایدی ؟

ج – كونش، كركى كبى يوكسلمش ايدى. بز اوچنجى كونى دمدار لواسى ايدك، طوپ سسى ايشتدك.

س – حركت ايتمزدنمى، يوقسه حركت ايتدكدن صكره‌مى؟

ج – حركت ايتمشيدك.

س – طوپ صداسنى نه قدر مدت ايشتديكز؟

ج – طوپ صداسى ايشيدلدى: آره‌سى چوق كچمدى، بزده محاربه‌يه طوتشدق؛ آرتق اوراده‌كى طوپ صدالرينه قولاق آصمدم، ايلرو باقدم.

س – قالقديغكز وقت اورادن طوپ سسنى ايشتمديكزمى؟

ج – اورادن اپى كيتمشيدك. بر چاريك قدر، بنده‌كزه اويله كليور، قاربوز تولالرى وار ايدى، اوراده طوپ سسى ايشيدلمكه باشلادى.

س – ايشتديككز صدا بش آلتى طوپدن عبارتمى ايدى، يوقسه چوقمى ايدى؟

ج – بر قاچ طوپ آتيليور ايدى.

س – تخميناً نه قدر ايدى؟

ج – بيلمم.

س – هم قالقدقدن بر چاريك صكره، وهم بز دشمنله محاربه ايدنجه‌يه قدر. ايشتدك ديورسكز؛ افاده‌كزدن: قوناق محلندن حركتكزدن يارم ساعت صكره طوپ سسنى ايشيدوب، تا اسكى زغره‌ده‌كى دشمنله محاربه‌يه باشلايجه‌يه قدر سورمش ديمك اولمزمى؟

ج – محاربه زماننه قدر، آره‌سى چوق كچمكسزين بزده محاربه‌يه باشلادق: برنجى خط محاربه باشلادى، بزده ايلرويه باقيوردق: اسكى زغره‌نك اوزرنده استحكامات كوزينيور ايدى، دشمن طوپه باشلادى. اورايه باقدق؛ اوته طرفك طوپنه قولاق ويرمدك.

س – سزك دمدار لواسى محاربه ايتديمى؟

ج – ايتمدى.

س – اسكى زغره‌ده نه قدر دشمن اولديغنى خبر آلديكزمى؟

ج – ايلروده دكل ايدك؛ فقط صكره آرقداشلريمزدن ايشتدك: كيميسى اون ايكى، كيميسى اون سكز طابور ايمش، ديديلر؛ بنده‌كز دشمنك

لاشەلرینی کوردم ؛ دشمن بوزلدقدن صکره اسکی زغرەنك صرتی اوزرلرندن کیدرلرکن برچوق دومانلری قالقدی ، آنلری کوردم؛ فقط دشمنی کورمدم.

رئیس پاشا — میرآلای محمد بکی چاغرك . (مومی الیه قائممقام محمد بك دیوان حربدن چیقوب میرآلای محمد بك کلدی)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیەرق، وَغرض‌وعوضدن‌بری اولەرق، طوغری سویلیەجککزه وَ طوغریدن بشقه هیچ برشی سویلەمیەجککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم .

س — واللەمی ؟

ج — والله .

س — اسمکز نەدر ؟

ج — محمد علی .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — علی .

س — نرەلیسکز ؟

ج — هرسکلی‌یم .

س — قاچ یاشندەسکز ؟

ج — اوتوز ایکی .

س — خدمتکز نەدر ؟

ج — عسکرلك .

س — نرەده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — شمدیلك بوراده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اول طانورمی ایدیکز ؟

ج — هرسکه مأمور اولوب کلدکلری وقتدن طانورم .

س — سز آنك اقرباسیمیسکز ، وَیا آکا منسوبمیسکز ؟

ج — خیر .

س — بالقان مأموریتنده سلیمان پاشا حضرتلریله برابر بولندیکزمی ؟

ج — برابر بولندم .

س — اسکی زغره اوزرینه کیدیلورکن قنغی آلایده ایدیکز ؟

ج — اوچنجی لواده، ویسل پاشا لواسنده برنجی آلایك میرآلایی ایدم .

س — قره‌بیکاردن قالقدیغکز کون نره‌ده قالدیکز ؟

ج — بر اووه‌ده قالدق .

س — اورانك آدینی اوکرندکمی ؟

ج — بیلمیورم ، افندم .

س — سزك لوانك حرکتی اثناسنده صاغ جناحده‌می ، یوقسه صول جناحده‌می ایدیکز ؟

ج — صول جناحده ایدم .

س — مرکزده کیم وار ایدی ؟

ج — مرکزده شکری پاشا .

س — صاغ جناحده کیم وار ایدی ؟

ج — ایکنجی لوا .

س — ایکنجی لوا کیمدر ؟

ج — رجب پاشا .

س — بولندیغکز قول مرکز قولیدر : اصل اردونك صاغ جناحی قنغی فرقه ایدی ؟

ج — بیلمم ، اردومزك صاغ جناحندن رؤف پاشا ، صول جناحندن محمد خلوصی پاشا کلیورایدی .

س — اورادن حرکت ایتدیککزده نره‌ده قالدیکز ؟

ج — برکوی وار ، اسکی زغره‌یه یقین ، اوراده قالدق .

س — اورایه کلزدن اوّل ، صاغ جناحده اولان فرقه طرفندن طوپ سسلری ایشتدیکزمی ؟

ج — ایشتمدك .

س — ایکنجی کونی ؟

ج — آقشام اوراده قالدق .

س — کریك ایچنده‌می ؟

ج — بنده‌کز کویك ایلروسنده ایدم .

س — کوبی نه قدر ایلرو کچدیکز تخمیناً ؟

ج — بر چوق مسافه دکل ایدی .

س — اورادن نه‌وقت حرکت ایتدیکز ؟

ج — صباحلین سلاح باشنه اولدق .

س — ساعت قاچده ؟

ج — شفق سوکمزدن اوّل ؛ کونش چیقدقدن صکره حرکت ایتدك .

س — یاز کیجه‌سی ... قنغی آیلر ایدی او ؟

ج — تموز ایچنده .

س — ساعت اون صولرنده‌می ایدی ؟

ج — پك بیلەمم .

س — او وقت بر طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — ایشتدك ؛ سلاح باشنه ایتدك ، حرکت ایده‌نه قدر ، وَ محاربه ایدنجیه قدر ، ایشتدك .

س — شمدی ، ساعت اونده قالقدیغنه کوره ، اصل اسکی زغره‌نك اوکنده ساعت قاچده محاربه‌یه باشلادیکز ؟

ج — والله بیلەمم، خلاف سویلمش اولورم. اوچنجی لوا ایدك. زغره‌نك صولنده بولندق .

س — محاربه‌یه باشلاندیغی وقت ساعت قاچ ایدی ، تخمینی اوله‌رق‌ده سویلیه‌مزمیسکز ؟

ج — بیلەمم ، خاطرمده قالماز . محاربه بر بچق ساعت سوردی .

س — میرآلای ایدیکز ، هیچ ساعت بیلمنزمی ؟

ج — واقعا اویله ، افندم ، فقط خاطرمده قالمدی .

س — ساعت یوقمی ؟

ج — وار ایدی ، فقط بر سنه‌لك شی ؛ ساعته باقدم ، باقدم ، خاطرمده یوق .

س — زغره‌یه کیردکدن صکره روسیه‌لولر قاچدی ؛ سز او وقت ، صاغ طرفکزده کی رؤف پاشا طرفندن طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — بنده‌کز ایشتمدم .

س — سز او وقت نره‌ده بولندیکز ؟

ج — زغره‌نك اوستنده ، طاغلرده .

س — چرپان طرفنده‌می ؟

ج — اوت ، افندم ، چرپانده ، قزانلق طرفنده .

س — روسیه‌نك قوتنی نه‌قدر تخمین ایدرسکز ؟

ج — بزم اوکمزده ایکی آلای قدر قزاق سواری وار ایدی ، بزم سواریمزله چارپشدیلر : بز صولدن ایلرو قدم ایتدك ، لوامز اوزولرینه حرکت ایتدی ، طوپلرمزی‌ده تعبیه ایتدك . طوپ اوزرینه طوپ آتدق ، باشلادی چکلمکه ؛ جزئی برقوت ایدی .

س — صباحلین حرکتکز زماننده ایشیدیلان طوپلر یقینده‌می ، اوزاقده‌می ، ایشیدیلیور ایدی ؟

ج — بنده‌کزجه اوزاقدن ایدی .

س — درینمی کلور ایدی ؟

ج — اوت ، دزین کلور ایدی .

(مومی الیه مأذونیت ویریلوب بیکباشی کامل افندی مجلسه جلب اولندی)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق ، وغرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه‌جککزه وطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم ، افندم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — کامل .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — استانبوللی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق ایکی یاشنده‌یم .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — بیکباشیلق .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اولدن طانورمی ایدیکز ؟

ج — طانور ایدم .

س — نه وقتدنبرو طانورسکز ؟

ج — هرسکده کوردم ، افندم ، قومانداننم ایدیلر .

س — سز آنك اقرباسندن ویاخود آنك منسوبیمیسکز ؟

ج — هیچ بر شیئی دکلم .

س — قره‌بیکاردن سلیمان پاشا حضرتلرینك فرقه‌سی حرکت ایتدیکی وقت برلکده‌می ایدیکز ؟

ج — برلکده ایدم .

س — قاچنجی لواده ایدیکز ؟

ج — دردنجی لواده .

س — قاچنجی آلایده ایدیکز ؟

ج — برنجی آلایده .

س — برنجی آلایك قنغی طابورنده ؟

ج — آیدین طلیعه طابورنده .

س — بیکباشیمی ایدیکز ؟

ج — صاغ قول آغاسی ایدم .

س — بیکباشیکز کیم ایدی ؟

ج — بیکباشیمز احمد افندی ایدی ، زغره‌ده شهید اولدی .

س — شکری پاشانك لواسنده‌می ایدیکز ؟

ج — اوت ، افندم .

س — شکری پاشا لواسنك مرکزنده‌می ، جناحنده‌می ایدیکز ؟

ج — اورته‌ده ایدم ، افندم.

س — اردونك پیشداری کیم ایدی ؟

ج — بزم لوا ایدی ، برنجی خطده ایدك .

س — سزك طابوریکز نره‌ده ایدی ؟

ج — اورته قولده‌ایدی صاغ جناحده رجب پاشا ایدی .

س — قره پیکاردن حرکتکز کون او آقشام نره‌یه واصل اولدیکز ؟
ج — بر تپه‌لك وار: صرت، اوراده یاتدق .
س — اسمنی بیلورمیسکز ؟
ج — خاطرلیه‌میورم .
س — اورادن ایرتسی کونی ساعت قاچده قالقدیکز ؟
ج — صباحلین .
س — کونش طوغمشمی ایدی ؟
ج — طوغری طوغمز .
س — ساعتی خاطرکزده‌میدر ؟
ج — خاطرمده دکل ، افندم .
س — اورادن قالقدیغکزك آقشامی نره‌یه واصل اولدیکز ؟
ج — « عربه‌جی کویی » دیورلر بر یر وار اووه‌ده ، اوراده قالدق .
س — سز پیشدارده ایدیکز ، دشمندن بر اثر کورلدیمی ؟
ج — کورلمدی .
س — بر طرفدن طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟
ج — درخاطر ایده‌میورم .
س — نفس عربه‌جی کوینده‌می ، ایلروده‌می ایدیکز ؟
ج — ایلروده ایدك .
س — تقریباً کویك نه قدر ایلروسنده ؟
ج — خیلوجه : یارم ساعت ، بر چاریك قدر .
س — اورادن ایرتسی کونی قاچده حرکت ایتدیکز ؟
ج — صباحلین .
س — حرکتکزك ساعتی خاطرکزده‌میدر ؟
ج — شفقله برابر حرکت ایتدك .
س — اوکونده بر طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — اوچنجی کونی ایشتدك .
س — صباحلین اورادن حرکتکزده ، یعنی شفق وقتنده‌می ایشتدیکز ؟
ج — کونش طوغدقدن صوکره ایشتدك . افندم ، اوچنجی کون .

٤٠

س — شفق بشقه ؛ کونش طوغدقدن صکره بشقه . . .

ج — کونش طوغدقدن صکره باشلادق ایشتمکه ، یعنی تقریباً ساعت اونده .

س — اورادن ایلرو حرکت ایتدیککزده دشمنه‌ نره‌ده تصادف ایتدیکز ؟

ج — زغره‌یه همان بریارم ساعت قاله‌رقدن، صول جناحده بالقان ایچنده، ینه دشمنه تصادف ایتدك .

س — حرکتکزدن قاچ ساعت صکره ؟

ج — حرکتمزدن برقاچ ساعت صکره تصادف ایتدك .

س — بر قاچ ساعت صکره ینه طوپ سسی ایشتمدیکزمی ؟

ج — بز محاربه‌یه طوتلنجه‌یه دکین ایشتدك .

س — حرکتکزدن حربه بدأ ایدیلنجه‌یه‌قدر ایشتدیککز اوطوپ سسلری یقیندنمی ، اوزاقدنمی کلور ایدی ؟

ج — یقیندنمی ، اوزاقدنمی ، بیله‌مم .

س — آره‌صیره‌می ، یوقسه علی‌الدوامی ایشیدردیکز ؟

ج — آره صیره .

س — حرب نه قدر دوام ایتدی ؟

ج — بر ایکی ساعت قدر دوام ایتدی .

س — ابتدا روسیه‌لونك نه‌قدر عسکریله محاربه‌یه طوتشدیکز ؟

ج — بالقان ایچنده ایدك . ابتدا . صاغ طرفزده ایکنجی لوا رجب پاشا طوتشدی . صول طرفی ویسل پاشا؛ بزبعنی دردنجی لوا، اورته یردن . رجب پاشا ابتدا حربه طوتشدی . بز کیرمدك .

س — سز طوتشمدیکزمی ؟

ج — بز زغره‌یه هجوم ایتدك .

س — زغره‌دن طیشاروده سز دشمنله هیچ طوتشدیکزمی ؟

ج — حرب باشلادی: دها بزم آوجیلرمز حرب ایدییورایدی . ایکیشر بلوك کیتمش ایدی .

س — آوجیلریکزك حرب ایتدیکی عسکر نصل عسکر ایدی ؟ پیاده‌می ، سواریمی ؟

ج — پیاده ، افندم .

س — بلغار کوکلولری ده وارمی ایدی ؟

ج — خیر ، افندم ، روسیه عسکری ، براقدقلری تلفاتدن آ کلادق .

س — نه قدر دوام ایتدی ؟

ج — برایکی ساعت‌قدر. صکره روسیه‌لو طیانمدی ، ایچرو هجوم ایتدك ، ایچروسنده چوق سوردی .

س — شهره کیردیکزمی ؟

ج — دردنجی لوا هجوم ایتدی ، افندم . شهرك قارشوسنده بر صرت واردر ، اوصرتده میرالای حسن بك وارایدی . شکری پاشاقارشوکی صرتلره کیتدی .

س — سز قصبه‌نك ایچندمی کیتدیکز ؟

ج — قصبه‌نك ایچندن کیتدك . بلغار ثبات ایتدی . اولرك ایچنده . بیکباشی احمد افندی حیوان‌اوزرنده ایدی ، بیچاره‌نك‌یکرمی یرندن قورشون اصابت ایتدی . بزده آتشه باشلادق ، هم آتش ایدر هم ایلرونر ایدك .

س — صرتلری کچدکدن صکره دها حرب اولدیمی ؟

ج — اوچ کون ، افندم .

س — او قصبه ایچنده‌کی بشقه . . .

ح — تفنك غوغاسی .

س — سزك طرفدن طوپ صداسی کلدکدن صکره ، هیچ برطوپ‌سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — بیله‌مم .

(مومی الیه مأذونیت ویریلوب بیکباشی خالد افندی مجلسه جلب‌اولندی)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق، وغرض‌وعوضدن بری‌اوله‌رق. طوغری سویلیه‌جککزه وَ طوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — های های.

س — والله‌می ؟

ج — والله ؟

س — اسمکز نه‌در ؟
ج — خالد .
س — پدرکزك اسمی ؟
ج — قاسم .
س — نره‌لیسکز ؟
ج — نیشلی .
س — قاچ یاشنده‌سکز ؟
ج — قرق اوچ یاشنده‌یم .
س — خدمتکز نه‌در ؟
ج — بیکباشی‌یم .
س — سلیمان پاشایی اوقلدن طانورمی ایدیکز ؟
ج — اوت، قره طاغ وقعه‌سندنبرو طانورم .
س — سز آنك اقرباسندن وَ یاخود آنك منسوبیمیسکز ؟
ج — خیر .
س — قره‌پیکاردن اسکی‌زغره‌اوزرینه حرکت ایدن اردوده بولندیکزمی؟
ج — قره پیکارده بولندم .
س — قنغی لواده ایدیکز ؟
ج — دردنجی‌لوانك برنجی آلاینده ایدم .
س — اورادن حرکتکزك کوننی بیلورمیسکز ؟
ج — خاطرمده دکل .
س — قاچ یاتیده اسکی زغره‌یه واصل اولدیکز ؟
ج — برنجی ، ایکنجی یاتیده زغره پیشکاهنه واصل اولدق .
س — برنجی یاتی زغره‌یه قاچ ساعت اولدیغنی بیلورمیسکز ؟
ج — بیلمم .
س — اوچنجی یاتی آقشامه‌قدر اولان حرکاتکزده هیچ برطرفدن : صاغدن، صولدن. اوکگزدن . بر طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟
ج — خیر، افندم .

س — ایکنجی کونی قطع ایتدیککز مرحله‌ده یه بویله : اوکگزدن ، وَیا صاغکزدن صولکزدن ، بر طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر .

س — برنجی کونی قطع ایتدیککز وقت آقشامه قدر طوپ صداسی ایشتمدیکزمی ؟

ج — خیر ، بنده‌کز صاغ جناحده ایدم ، ایشتمدم .

س — او کیجه‌نك فرداسی کونی اسکی زغره‌یه حرکت ایتدیککز بر ، تخميناً قاچ ساعتدر ؟

ج — تخميناً اوچ ساعتی نه‌در ، پکده خاطرمده دکل ؛ چونکه : دره‌دن تپه‌دن کیدلدی ، اوزاق کلور .

س — حرکت ایتدیککز زمانك وقت وساعتنی بیلورمیسکز ؟

ج — شفق سوکمه‌یه باشلادی ، حرکت ایتدك .

س — بوندن صکره دشمنه نره‌ده تصادف ایتدیکز ؟ نه قدر ایلرولمش ایدیکز ؟

ج — برساعت مسافه‌یه واردق ، وارمدق، پیشدارلر سواری‌یه چاتدی .

س — حرکت ایتدیککز وقتدن محاربه یرینه وارنجه‌یه قدر صاغ وَصول طرفلردن طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر ، افندم ، بنده‌کز ایشتمدم ، چونکه : صولده اوزاقده ایدم؛ صاغده اولسه‌یدم ، بلکه ایشیدر ایدم .

س — لوا کزك قنغی طرفنده ایدیکز ؟

ج — دردنجی شکری پاشا لواسنك صول طرفنده : قلبه جهتنه مأمور ایدم .

س — الحاصل سز برنجی وَ ایکنجی وَ اوچنجی کونی هیچ طوپ سسی ایشتمدیکزمی ؟

ج — خیر ، افندم .

س — اوراده محاربه نه قدر دوام ایتدی .

ج — اوچ ، درت ساعت قدر دوام ایتدی ؟

س – ينه او وقت صاغ وَ صول طرفلردن وَ ديكر طرفدن طوپ سسى وارمى ايدى ؟

ج – خير ، افندم ، ايشتمدم .

(مومى اليهه مأذونيت ويريلوب بيكباشى احمدافندى جلب اولنور)

رئيس پاشا – هيچ برشيدن قورقميه‌رق، وَ غرض وعوضدن برى‌اوله‌رق، طوغرى سويليه‌جككزه وَ طوغريدن بشقه بر شى سويله‌ميه‌جككزه يمين ايدرميسكز ؟

ج ايدرم .

س – واللهمى ؟

ج – والله .

س – اسمكز ؟

ج – احمد .

س پدركزك اسمى ؟

ج – محمد .

س – نره‌ليسكز ؟

ج – مناسترلى .

س – قاچ ياشنده‌سكز ؟

ج – اوتوز سكز .

س – خدمتكز نه‌در ؟

ج – عسكرلك .

س – سليمان پاشا حضرتلرينى اوّل طانورمى ايديكز ؟

ج خير ، يالكز ترەبينده طانيدم .

س – سز آنك اقرباسى وَ يا منسوبيميسكز ؟

ج – خير ، افندم .

س – قره‌پيكاردن حركتدن‌صكره سزسليمان پاشانك قولنده بولنديكزمى؟

ج – اوت ، افندم ، بولندم .

س – نه رتبه‌ده ايديكز ؟

ج – بيكباشى .

س — قنغی اردوده ، طابورده ؟
ج — اوچنجی اردونك دردنجی طلیعه طابورنده .
س — قنغی لواده ؟
ج — اوچنجی ویسل پاشا لواسنده .
س — اردونك حركتنده نه طرفده ایدیكز ؟
ج — صول جناحده ایدزم .
س — طابوریكزك موجودی نه قدر ایدی ؟
ج — درت یوز اللی كشی ایدی .
س — نه جنس سلاحلری وار ایدی ؟
ج — اوّل قصا طوره‌لی ایدی ، ادرنه‌ده مارتینی آلدق .
س — برابر نه قدر جبخانه آلدیكز ؟
ج — یوز صندق .
س — قره پیكاردن حركتكز كونی بیلورمیسكز ؟
ج — خیر .
س — ساعتنی ؟
ج — صباحلین ایركن ، فقط ساعتنی بیلمم .
س — اوكون قاچ ساعت كیتدیكز ؟
ج — آقشامی ایدی ، ایی بیلمم ، بر اووه‌یه كلدك .
س — اووه‌نك اسمنی بیلورمیسكز ؟
ج — خیر ، بیلمم .
س — اورادن ایرتسی كونی ایركنمی قالقدیكز؟
ج — اوت ، ینه صباحلین چیقدق .
س — اورادن قالقدقدن صكره هیچ بر طوب سسی ایشتدیكزمی ؟
ج — خیر، ایشتمدك . اوچنجی كونی ایشتدك .
س — او كیجه نره‌ده یاتدیكز ؟
ج — عربه‌جی كوینده .
س — عربه‌جی كوینك نه طرفنده ؟
ج — بز صول طرفنده یاتدق ،

س — اوكون نه وقت قالقديكز ؟

ج — صباحلين حركت ايتدك .

س — كونش طوغمش مى ايدى؟

ج — اوت .

س — طوپ سسى نه قدر سوزدى ؟

ج — بز ايلرولدكجه طوپ آتيلور ايدى . پك خاطرمده دكل ، چونكه بز صوله صاغه كيدر ايدك . اسكى زغره كوريتور ايدى ، چونكه ديمشلر ايدى‌كه : رؤف پاشا ايله قاووشه‌جغز . وَ اوچنجى كونى طوپلر ايشيدلمكه باشلادى ، « هاه ايشته رؤف پاشا ايله كليور . بوراده‌در » ديدك .

س — دشمنه نره‌ده راست كلديكز ؟

ج — اسكى زغره‌يه يارم ساعت و ر ايدى .

س — دشمنه راست كلنجه‌يه قدر طوپ سسى ايشيدرمى ايديكز ؟

ج — خير ، صوله كجدك ، ايشتمدك .

س — سزك كوزيكز سقطميدر ؟

ج — شبقه‌ده فدائى‌يازلدق ، « اسوتى نيقوله » ده يارەلندم .

س — بو ، سزك ايچون بر نشانهٔ افتخاردر .

(مومى اليهه مأذونيت ويريلوب بيكباشى محمد افندى كلدى)

رئيس پاشا — هيچ برشيدن‌قورقميه‌رق ، وَغرض وَعوضدن برى اوله‌رق ، طوغرى سويليه‌جككزه وَ طوغريدن بشقه برشى سويله‌ميه‌جككزه يمين ايدرميسكز ؟

ج — ايدرم .

س — واللّهمى ؟

ج — واللّه .

ص — اسمكز نه‌در ؟

ج — محمد .

س — پدركزك اسمى ؟

ج — على .

س — نره‌ليسكز ؟

ج — قلبه‌لی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ،

ج — اللی یاشنده‌یم .

س — رتبه‌کز نه‌در ؟

ج — بیکباشی .

س — نره‌ده اسکان ایدرسکز ؟

ج — بوراده خانه‌م یوقدر ، کوملجنه‌ده‌در .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اوّلدن طانورمیسکز ؟

ج — مکتب ناظرلغنده ایکن طانورم .

س — سز آنك اقرباسی ویامنسوبمیسکز ؟

ج — خیر ، افندم .

س — سلیمان پاشا حضرتلری قره پیکاردن حرکت ایتدیکی وقت برابرمی ایدیکز ؟

ج — خیر، برنجی لوادن ایکی طابور براقمش ایدی : محمد خلوصی پاشا فرقه‌سیله قلبه طریقیله چرپانه کیتدك .

(موحی الیهك استنطاقنه دوام اولنمدیغندن مأذونیت ویریلوب بیکباشی عبداه افندی جلب اولندی)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق، وغرض وعوضدن بری اوله‌رق، طوغری سویلیه‌جککزه و طوغریدن بشقه بر شی سویلمیه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم .

س — والله‌می؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌در؛

ج — عبدالله .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — آیدینده منتشالی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — اللی اوچ یاشنده‌یم .
س — خدمتکز نه‌در ؟
ج — بیکباشی‌یم .
س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟
ج — برزرینده
س — سلیمان پاشانک اوّلدن طابورمی ایدیکز ؟
ج — خیر .
س — قره پیکارده سلیمان پاشاحضرتلری اردوسیله بولندیکزمی ؟
ج — اوت .
س — قنغی آلای‌ده وطابورده بولندیکز ؟
ج — رجب پاشا لواسنک اسپارته برنجی طابورنده .
س — قره‌پیکاردن اسکی‌زغره‌یه‌شکاهنه‌وارنجیه قدرقاچ کون حرکت ایتدیکز ؟
ج — ایکی کیجه یولده یاتدق ، اوچنجی کون واردق .
س — کیدرکن اوچنجی قوناقده صاغ طرفکزدن طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — اوت ، ایشتدم .
س — اسکی زغره اوزرینه نه وقت حرکته مباشرت ایتدیکز ؟ کونش طوغمشمی ایدی ؟
ج — کونش برآدم بویی چیقمش ایدی .
س — قالقدقدن صکره دشمنه نه وقت تصادف ایتدیکز ؟
ج — بربچق، ایکی ساعت صکره تصادف ایتدك .
س — قالقدیعکزدن دشمنه تصادف ایدنجیه قدرینه جناحلریکزدن طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — حرکت ایدرکن ایشتدك ، حتی حرکت ایتمش ایدم ، چونکه : قولکز ایلروده آوجی خطنده ایدم .
س — بو طوپ سسلرینك کلدیکی بر اوزاقمی ، یاخود یقینمی ایدی ؟
ج — ایکی بچق، اوچ ساعت قدر اولمليدر .
س — مسافه‌یی اوقدر می تخمین ایدیورسکز ؟

ج — اوت ، افندم ، اوفدر .

س — بو طوپ سسلری صیقمی ، سیرکمی ایدی ؟

ج — سیرك سیرك آتلور ایدی .

س — شدتلی محاربه سسنه‌می بکزر ایدی ؟ تفنك سسی‌ده وارمی ایدی ؟

ج — پکده بیله‌مم ، تفنك سسی یوق ایدی .

س — اوندن صکره سزمی محاربه‌یه باشلادیکز ؟

ج — اوت ، اسکی زغره‌یه یاریم ساعت قاله‌رق محاربه‌یه باشلادق ؛ آندن صکره برشی ایشیده‌مدم .

(مومی الیه مأذونیت ویریلوب بیکباشی خلیل آغا جلب اولنور)

— رئیس پاشا — هیچ بر شیدن قورقمیه‌رق ، وغرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — خلیل .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — احمد .

س — نه‌لیسکز ؟

ج — آماسیه .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق یاشنده‌یم . (مابعدی‌وار)

روم ایلی دیوان حربنك اوتنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد

نومرو ۱۷

« بیکباشی خلیل آغانك بقیهٔ استنطاقی »

س — نره‌ده اسکان ایدرسکز ؟

ج — اردوکاهده .
س — خدمتکز نه‌در ؟
ج — عسکرلك .
س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اسکیدن طانورمی ایدیکز ؟
ج — معیت بلوکلرنده یوزباشی اولدیغی زماندنبرو طانورم .
س — سز آنك اقرباسی وَ یاخود منسوبیمیسکز ؟
ج — خیر . افندم .
س — سلیمان پاشا حضرتلرینك قولی قره‌پیکاردن حرکتنده اوراده‌می ایدیکز ؟
ج — اوراده ایدم : ایکنجی لواده .
س — رتبه‌کز نه ایدی ؟
ج — صاغ قول آغاسی .
س — لوا کز کیم ایدی ؟
ج — ویسال پاشا .
س — قنغی طرفده ایدیکز ؟
ج — مرکزده ایدم ؟
س — قره‌پیکاردن حرکتکزك کوننك آقشامیسی نره‌یه واصل اولدیکز؟
ج — اسمنی بیلمم ، فقط بر اووه‌لقده یاتدق .
س — اورادن ایرتسی کونی ساعت قاچده قالقدیکز ؟
ج — ساعتنی تعیین ایده‌مم ، ایرکن قالقدق .
س — کونشدن اوّلمی؟
ج — کونش طوغمش ایدی .
س — آقشام نره‌یه واردیکز ؟
ج — آقشام عربه‌جی کویی اسمنده بر کویه کلدك ، یاتدق . دردنجی لوامز پیشدار ایدی . کیروده سدلر وار ، بز اوراده یاتدق .
س — عربه‌جی کویندن نه قدر ایلرو ایدی ؟
ج — اوراسنی تعیین ایده‌مم ، چونکه : بز خدمته کیدر ایدك ، وَدشمنی بکلر ایدك .

س — دشمن‌می بکلر ایدیکز ؟ دشمندن بر اثر کوردیکزمی ؟

ج — کورمدك امّا علامتلردن آکلاشیلیور ایدی .

س — عربه‌جی کویندن حرکتکز نره‌یه ایدی ؟

ج — اسکی زغره اوزرینه .

س — حرکت ایده‌جککز وقتده طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — صباحلین ساعت اون بر بچق راده‌لرنده حاضرلانیور ایدك : لوامز قوماندان باشـادن امر آلمش کلمش ایدی . کیده‌جکمز یوللر تعیین اولندی . حاضرلق اثناسنده صاغ جناحدن طوپ سسی کلیور ایدی ، مقدارینی تعیین ایده‌مم .

س — طوپلرك سسی باطی طرفندنمی ؟

ج — اوت ، باطی‌دن . حتی بزم یوز باشی خلیل بك « صاغمزدن طوپ سسی کلیور » دیدی .

س — نه قدر دوام ایتدی طوپ صداسی ؟

ج — بیلەمم . بز صول جناحه کیتدك ، قوماندانمز بر بیوك اورمانك ایچنده‌کی دشمنی کشف ایتمش ایدی . بزم عقلمز تپه‌لری طوتمقده ایدی ، طوپ صدالرینه دقت ایتمدم . یالکز بش آلتی طوپ صداسی قدر ایشتدیکم خاطرمده‌در .

س — او تپه‌لره چیقنجه‌یه قدر دشمنه تصادف ایتدیکزمی ؟

ج — ایتدك : اسکی زغره‌یه یاریم ساعت قاله .

س — دشمنك عسکری نه کونا ایدی ؟ پیاده‌می سواریمی ؟

ج — سواری .

س — نه قدر ایدی ؟

ج — اوچ آلای قدر ، ایی تخمین ایده‌مم .

س — پیاده‌سی یوقمی ایدی ؟

ج — پیاده‌سی‌ده وار ایدی ، فقط بز آنلر ایله چوق محاربه ایتمدك .

س — نه‌قدر ایدی پیاده‌سی ، تخمین ایتدیکزمی ؟

ج — خیر .

س — نه‌قدر دوام ایتدی محاربه ؟

ج — بش بچق ساعت .

س — صکره اوککزده‌کی دشمن نه طرفه کیتدی ؟

ج — اسکی زغره‌نك آرقه‌سنده‌کی طاغلردن آشدی .

س — پیاده‌سی چوقمی ایدی ؟

ج — پیاده‌سنی چوق کورمدم ؛ بنده‌کز اورمان ایچنده ایدم .

س — طوپی وارمی ایدی ؟

ج — صول جناحده یوق ایدی، یالکز صاغ جناحده وار ایدی .

س — صکره دشمن رجعت ایتدکدن صکره نه یاپدیکز؟

ج — دشمن کیتدکدن صکره صاغه تبدیل استقامت ایتدك ، دربنده قدر تعقیب ایتدك .

س — او وقت طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر . ساعت اون بچق اولملی ایدی: رجب پاشا طرفنده بر غلبه‌لك کوردم ، رؤف پاشا کلیور ، دیه «پادشاهم چوق یاشا » باغیریورلر ایدی .

رئیس پاشا — بیوریکز.

(ارکان حرب قول آغالرندن خیری بك مجلسه کیرر)

رئیس پاشا — هیچ بر شیدن قورقمیه‌رق ، وَ غرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم .

س — واللّهمی ؟

ج — واللّه .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — خیری .

س پدرکزك اسمی ؟

ج — فضلی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — یکرمی اوچ یاشنده‌یم .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — عسکرلك .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — سلیمانیه قشله‌سنده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اوّل طانورمی ایدیکز ؟

ج — طانور ایدم .

س — نه وقتدنبرو ؟

ج — مکتب حربیه‌ده بولندقلرندنبرو .

س — سز آنك اقرباسی وَیا منسوبیمیسکز ؟

ج — خیر .

س — قره‌پیکاردن حرکت اولندیغی وقت سلیمان پاشا حضرتلرینك اردوسیله برابرمی ایدیکز ؟

ج — اوت .

س — نه خدمتده ایدیکز ؟

ج — یاورلری ایدم .

س — قره پیکاردن نه وقت حرکت اولندی . قنغی آیده قنغی کونده ؟

ج — او قدر تفرعاتی سویلیه‌مم ، بتون سویلیه‌جکم تخمینیدر .

س — قره پیکاردن قالقدیغکز کوندن اعتباراً اسکی زغره‌یه قاچ کونده واردیکز ؟

ج — ایکی کیجه یولده یاتلدی ، اوچنجی کونی اسکی زغره محاربه ایله استرداد اولندی .

س — برنجی کون مرحله نره‌سی ایدی ؟

ج — اسمنی بیلمدیکم بر اووه‌لقده یاتدق .

س — ایکنجی کون نره‌ده قالدیکز ؟

ج — عربه‌جی کوینك ایلروسنده .

س — قالقدیغکز یردن عربه‌جی کوینه کلنجه‌یه قدر هیچ بر طرفدن طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر .

س — عربه‌جی کویندن حرکت نه زمان اولدی ؟

ج — صباحلین کونش طوغمازدن اول حرکت ایچون ویرلدی : هر کس حاضرلاندی ، کونش طوغدی ، حرکته باشلاندی .

س — او وقت ، صاغدن صولدن ، طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — حرکته بدأ اولندیغی وقت ایشتمدك .
س — نه وقت ایشتدیکز ؟
ج — محاربه‌یه باشلانمزدن بر آن اوّل صاغ جناحمزدن ایشتدك .
س — یقینمی ایدی ، اوزاقمی ایدی ؟
ج — یقینجه‌ده دیه‌مم ، اوزاقجه‌ده‌دیه‌مم ؛ طوپ صداسی ایشیدر ایدك .
س — نه‌قدر سوردی ؟
ج — آزمدت ؛ صکره محاربه‌یه باشلادق ، آرتق ایشتمدك .
س — محاربه نه‌قدر دوام ایتدی ؟
ج — بش آلتی ساعت : برده باشلادی ، یدیده بتدی .
س — محاربه بتدکدن‌صکره ینه طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — خیر .
رئیس پاشا — بیورك .
(یوزباشی اسماعیل افندی مجلسه کیرر)
رئیس پاشا — هیچ برشیدن‌قورقمیه‌رق ، وَغرض وعوضدن بری‌اوله‌رق ، طوغری‌سویلیه‌جککزه وَطوغریدن بشقه‌برشی‌قبول‌ایتمیه‌جککزه یمین‌ایدرمیسکز ؟
ج — ایدرم .
س — والله‌می ؟
ج — والله .
س — اسمکز نه‌در ؟
ج — اسماعیل .
س — پدرکزك اسمی نه‌در ؟
ج — توفیق .
س — قاچ یاشنده‌سکز ؟
ج — اوتوز ایکی .
س — خدمتکز نه‌در ؟
ج — مکتب حربیه‌ده سواری معلمی معاونلکی .
س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — مكتبده .
س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اول طانور می ایدیکز ؟
ج — مکتبده نظارتلری وقتنده طانور ایدم .
س — سز آنك اقرباسی وَ یا منسوبمیسکز ؟
ج — خیر .
س — سلیمان پاشا حضرتلرینك اردوسنده بولندیکزمی ؟
ج — کندیلرینك یاورلك خدمتنده بولندم .
س — قره بیکاردن اسکی زغره‌یه قاچ کونده‌واردیکز ؟
ج — اوچ کونده .
س — قره بیکاردن اسکی زغره‌یه وارنجیه قدر یولده بر طرفده ، کرك برنجی کونی ، کرك ایکنجی کونی ، دشمندن خبر آلدیکزمی ؟
ج — خیر ، یالکز اوچنجی کونی .
س — ایکنجی کونی طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — خیر ، ایشتمدك .
س — ایکنجی کونی رؤف پاشا قولنك نره‌ده اولدیغنه‌دائر برطرفدن خبر کلدیمی ؟
ج — خیر .
س — اوچنجی کونی ؟
ج — اوچنجی کونی محاربه‌یه‌طوتشدق؛ صکره رؤف پاشایه، پاشاحضرتلری جبّار افندی‌یی کوندردی .
س — او کون طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟
ج — اوت . صباحلین .
س — نه قدر ، چوقمی ایدی ؟
ج — کچمش کون ، بیله‌میورم .
س — نه قدر دوام ایتدی ؟
ج — بریرده طورمدیغم‌ایچون بیله‌مم؛ کندیلری خدمته کوندررلر ایدی.
س — هیچ بر کیمسه رؤف پاشا طرفندن کلدیمی استمداده ؟
ج — خیر ، کورمدم .

س — قوماندان پاشاحضرتلری رجب‌پاشا ایله اوچنجی کونی برلشدکلری وقت سزده برابرمی ایدیکز ؟

ج — برابر ایدم .

س — رجب پاشا قوماندان پاشایه بر شی افاده ایتدیمی : رؤف پاشایه معاونته کیتمسنه ، وَیاخود قوماندان پاشا « کیت » دیه امر ویرمسنه دائر ؟

ج — ایشتمدم .

س — اسکی زغره نه وجهله استرداد اولندی ؟

ج — محاربه ایله .

س — صاغ وَصول جناحلر وَ مرکز محاربه ایتدیلرمی ؟ محاربه‌یه بتون عسکر کیردیمی ؟

ج — طبیعی احتیاط ایله دمدار کیرمدی .

س — دشمن نه قدر ایدی ؟

ج — ایو کورمدم .

رئیس پاشا — « بوکونلك بوقدرله اکتفا ایده‌لم » دیوب مجلسه ختام ویردی .

اون برنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی تموزینك یکرمی دردنجی کونی اون برنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع اسامیسی زیرده محرر شاهدلرك استنطاقنه دوام ایلدی .

(دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك یاورلرندن ارکان حرب قول آغاسی جبّار افندی ایچرویه جلب اولنه‌رق محل مخصوصنه اوطورر)

رئیس پاشا — هیچ بر شیدن قورقمیه‌رق ، وَ غرض وعوضدن بری اوله‌رق ، طوغری سویلیه‌جککزه وَ طوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟ .

ج — ایدرم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌دز ؟

ج — جبّار .

س — پدریکزك اسمی ؟

ج — محمد رحمی .

س — نره‌لیسکز ؟

ج — طربزونلی .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — اطفائیه ایکنجی آلایی ایکنجی طابورینك صاغ قول آغالغی .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اولدن طانورمی ایدیکز ؟

ج — طانوز ایدم .

س — نه وقتدن برو ؟

ج — مکتبدن برو .

س — سز آنك اقرباسندن وَیاخود منسوبیمیسکز ؟

ج — خير .
س — سلیمان پاشا حضرتلرینك قولنده نه خدمتده بولندیکز ؟
ج — یاور حربلك خدمتنده بولندم .
س — نه وقتدن برو ؟
ج — ذاتاً بنده‌کز هرسك فرقهٔ عسکریه‌سنده مختار پاشا حضرتلرینك معیتنده ایدم ؛ صکره اورایه سلیمان پاشا حضرتلری کلدیلر ، بنده‌کزده فرقه‌ده بولندیغم جهتله معیتلرنده قالدم .
س — قوماندان پاشانك معیتنده قاچ یاور وار ایدی ؟
ج — بر قائممقام ، ایکی قول آغاسی ، برده یوزباشی .
س — سز نه رتبه‌ده ایدیکز ؟
ج — بنده‌کز قول آغاسی ایدم .
س — قره پیکاردن حرکتکزك کونی خاطرکزده‌میدر ؟
ج — اردو قره‌پیکارده ایکن بنده‌کز استانبولده ایدم .
س — استانبوله نه وقت کلدیکز ؟ وَ قوماندان پاشا نره‌ده ایدی ؟
ج — اشقودره‌دن آیرلدم .
س — صکره کیتدیککز وقت نره‌ده بولدیکز ؟
ج — عربه‌جی کوینده .
س — دیمك‌که : قره‌پیکاردن حرکتنك ایکنجی کونی سز آنی بولدیکز ؟
ج — اوت ، آقشام اوستی .
س — او وقتدن برو یاورلکده‌می بولندیکز ؟
ج — اوت .
س — صباحلین اورادن قاچده حرکت اولندیغنی بیلورمیسکز ؟
ج — اردونك حرکتنی بیله‌مم ، چونکه : صباحلین بنده‌کزی رؤف پاشایه کوندرمشلر ایدی .
س — ساعت قاچده ایدی ؟
ج — طلوع شمس ایله برابر .
س — ویردکلری امر نه‌در ؟
ج — ویردکلری امر: « بلغارلراسکی زغره‌ده اسلامی قتل عام ایدیورلر ،

بنده شیمدی حرکت ایده‌جکم ؛ کندیسی‌ده حرکت ایتسون ، برلشه‌لم »
آلدیغم امر بوندن عبارت ایدی .

س — کیتمزدن اوّل طوپ صداسی ایشتدیکزمی ؟

ج — ایشتدك .

س — آنك اوزرینه‌می بو امری ویردی ؟

ج — اوت .

س — نره‌یه قدر کیتدیکز ؟

ج — بولندیغمز موقعدن یکی‌زغره استحکاماتنه طوغری خط حرکتمزه عموداً کیتدم .

س — یولده طوپ صداسی ایشتدیکزمی ایدی ؟

ج — بش آلتی دانه‌قدر ، یکی زغره اوستنده‌کی طاغلردن ایشتدم .

س — قوماندان پاشاحضرتلری سزی رؤف پاشا حضرتلرینه‌کوندرمشلر ؛ نره‌ده اولدیغنی ، اشته سزه بو طوپلر خبر ویرییور ؛ او طوپلرك سسنی یکی زغره طرفنده تخمین ایتدیکزده‌می اورایه کیتدیکز ؟ و نه‌قدر مدت کیتدیکز ؟

ج — ایکی ساعت قدر کیتدم ؛ قوماندان پاشا حضرتلری: «جزئی‌مسافه کیدرسکز ، بلکه رؤف پاشا حضرتلرینك پیشدارلرینه تصادف ایدرسکز» دیدیلر ؛ حال بوکه روسلره تصادف ایتدك ، بری‌کوردکلری کبی آتش ایتمکه باشلادیلر .

س — پیاده‌سنه‌می ؟

ج — پیاده‌سنه .

س — ابتدا سواریسنه راست کلدیکزمی ؟

ج — خیر ، ابتدا پیاده‌سنه راست کلدك ؛ اردونك‌ده برقسمی کورینیور ایدی ؛ صوله بر آیغری حرکتله اردویه کیتمك اوزره ایکن ، اوراده ، سواریلر و پیاده‌لر اسکی زغره اوزرینه کلمکه باشلادیلر ؛ بن‌ده کلدم ، پاشا حضرتلرینه خبر ویردم .

س — یالکزمی کیتمش ایدیکز ؟

ج — یکرمی قدر سواری وار ایدی .

س — سز اوطرفده طوپ صداسنی دها آشکار ایشتمش اولملی ایدیکز؟ ایشیدیلورمی ایدی ؟

ج — ایشیدیلور ایدی .

س — ایکی ساعت قدر کیتدکدن صکره دها طوپ سسی ایشتدیکزمی ؟

ج — خیر .

س — دشمنك پیاده‌سنی کوردیککز وقتده کیرویه عودت ایتدیکز؛ بو عودتکز زمانی‌ده ایکی ساعت ظرفنده‌می ایدی ؟

ج — کلدیکمز یارم ساعتده ایدی .

س — کیدیشکز نه سببه مبنی ایکی ساعت سوردی ؟

ج — کیدیشده آغرجه حرکت‌ایتدم، کلیشده قوشه‌رق کلدم؛ کلیشمزده آرقه‌مز امین اولمدیغی ایچون . روسلرك کولله‌لرندن وقورشونلرندن قورتلمق ایچون ، قوشه‌رق کلدك .

س — بزم عسکری نره‌ده بولدیکز ؟ و محاربه‌یه طوتشمشمی ایدی ؟

ج — اردومزك پیشداری طوتشمش ایدی ایسه‌ده نظـام حرب اوزره حرکت ایتمك اوزره ایدی ؛ کلدم ، پاشـا حضرتلرینه خبر ویردم ، « نره‌ده ونه‌قدر ؟ » دیدیلر؛ آچیق بر یره کوتوردم، اشته : بوجهتدن کلیورلر ، دیه . آره‌دن بش آلتی دقیقه کچر کچمز ، پیشدار حربه باشلادی .

س — رفاقتکزده بولنمش اولان سواریلرك ضابطی وارمی ایدی ؟

ج — وار ایدی امّا بنده‌کزله برابر یوغیدی .

س — بو وقوعاتك ژورنالنی طوتارمی ایدیکز : پاشـا حضرتلرندن آلدیغکز امرك ، کوردیککز وقوعاتك ژورنالی ، و صـکره مأموریتکزی اجرا ایتدیککزك ژورنالی سزده وارمی ؟

ج — وار ایدی ، وقوعات آره‌سنده ضایع اولدی .

س — سز صباحلین طوپ سسی ایشتدیکز ؛ صکره یولده ایشتمدیکز ؛ اردویه عودتده ایشتدیکزمی ؟

ج — ایشتمدم ؛ عودت ایتدیکمزده بز کندی طوپلریمزی آتدق .

س — اسکی زغره آلندقدن صکره رجعت‌ایدن دشمنی کوردیکزمی ؟

ج — اکثری قزانلق طرفنه کچدی .

س — قوتی تخمین ایتدیکزمی ؟ کیدنلر بلغار کوکالولری می ، یوقسه روسیه‌نك عسکری‌می ایدی ؟

ج — افندم ، ضابطلرینه باقیله‌جق اولورسه پك آز ایدی ؛ بنده‌کزك کندی تخمینم اون بش طابور .

س — آنجق بوقدرمی تخمین ایدرسکز ؟

ج — آنجق بوقدر اوله‌بیلور

س — سزه قارشو چیقاردیغی طوپ نه‌قدر ایدی ؟

ج — بر بطاریه قدر وار ایدی ، بر آلای‌ده سواریسی اوله‌رق .

س — قازاق‌می ، درغونمی ؟

ج — قازاق سواریسی .

(بوندن صکره دولتلو سلیمان پاشا خضرتلرینك محاکمه‌سنه دوام اولنور) .

رئیس پاشا — کچن کون « یکی زغره‌ده نه قدر مدت اکلندی ، وَ نه ایله مشغول اولندی » سؤالنه ویریلان جوابك برفقره‌سنده : (تموزك یکرمی اوچنجی کوننده‌ن یکرمی طقوزنجی کوننه قدر یکی زغره‌ده اکلندیککزی ، وَ بو مدت ایچنده ، — شبقه‌یه کیده‌جککزدن — عربه وَ سائر لوازماتك تدارکیله مشغول بولندیغکزی) بیان بیورمشیدیکز ؛ شبقه‌یه تکمیل قوتله‌می کیدیله‌جك ، وَقنغی طریق اختیار بیوریله‌جق ایدی ؟

سلیمان پاشا — یکرمی طقوز وَ اوتوز تاریخلریله کرك مقامات عالیه‌یه کرك مقام قائمقامیء سر عسکری‌یه وَ کرك طونه عموم قوماندانلغنه ، شبقه‌یه نه قدر قوتله وَقنغی طریق ایله کیده‌جکمی یازمشیدم؛ اوتاریخلرله کشیده قلنان تلغرافلره مراجعت اولندیغی حالده بو سؤاللرك جوابلرینی بولورسکز . چونکه او وقت یازدیغم ژورناللرك مندرجاتندن امتحان اولمیورم ؛ یالکز ژورناللرده دیوان حربجه جالب اشتباه برشی کورلدیکی حالده آنك تدقیقندن سؤال اولنه‌جغم . اوراپه مراجعت بیورلدیغی حالده تکرارسؤاله حاجت قالمز . (۱

---

۱) بو جوابه دقت اولنورسه : مرحومك دیکر جوابلرینه بکزه‌مدیکی ، هم قیصه وَ هم‌ده سرت اولدیغی کورولور . بر آز آشاغیده علی نظامی پاشانك ایراد ایتدیکی بر سوأله قارشی ویردیکی جواب ده بونك طبقی‌در . فی‌الحقیقه مرحوم بو اثناده دیوان حربك اطوار وحرکاتندن منفعل اوله‌رق قصداً بوبولده جواب ویرمش‌درکه سببنی‌ده عمدة‌الحقایقده شو وجهله بیان ایتمش‌در :

رئيس پاشا — افندم ، سؤاللرمزه جواب ويرمليسكز ، وَ سزك ايچون هروقت لازم اولان شى بودر .

سليمان پاشا — افندم ، اشته مقامات عاليه‌يه اوتوز تموز تاريخيله يازديغم تلغرافنامه‌نك صورتى :

(شفره‌لى) سليمان پاشا حضرتلرندن مورود ۳۰ تموز سنه ۹۳ تاريخلى تلغرافنامه صورتيدر

نصرت ربانيه‌يه مستنداً اول‌امرده فرديج وَخائن وَ بعده شبقه بجيدلرينى دشمندن انشاءاه تعالى استرداد وضبط ايتمك اوزره بوكونكى جمعه ايرتسى‌كونى اشبو قره‌جه طاغ اردوگاهندن حركت اولنديغى معروضدر . كرك بزه وكرك كافهٔ عساكر شاهانه وَملت‌اسلاميه‌يه هميشه احسان مظفريت وفتوحات بيورلمسى الطاف مالانهايهٔ سبحانيه‌دن متضرع وَمسؤلدر .

سليمان ۳۰ تموز سنه ۹۳

[. . . . آندن‌صكره ، — بورادهاولكى مجلس محاكمه‌ده شهادتلرى استماع اولنان بعض شاهدلرك اسملرينى ذكرايتمش‌در — تموزك يكرمنجى ، يكرمى ايكنجى ، يكرمى دردنجى كونلرى‌طقوزنجى اونجى وَاون‌برنجى اجتماعلرده مارالذكراوتوز برشاهد جمله‌سندن بولنان وَ كندولرندن شمدى‌يه قدر تقرير واستنطاق آلنميان رؤف پاشا معيتنده كى اركان حرب ميرآلايى نظيف بك وَ اركان حرب قائممقامى آگاه بك ايله ينه رؤف پاشا معيتى اركان حربلرندن دفتر شهودده اسمى نامذكور بيكباشى فؤاد بك وَ معيتمزده كى شكرى پاشا لواسنك او تاريخده برنجى آلاى ميرآلايى حسنى پاشا وَ مومى‌اليه ميرلوا شكرى پاشا وَ معيتمزده كى آلايلر امرا وَضابطانندن قائممقام محمد بك وَ ميرآلاى محمد على وَبيكباشى كامل وَ خالد وَ احمد افنديلرله بيكباشى خليل آغا وَ ياور حربلرمزدن قول آغاسى خيرى بك وَ يوز باشى اسماعيل افندى وَ قول آغاسى جبار افندى استنطاق ايدلدى . شوحالده اول امرده مدعى موسيو نجيب پاشانك اسمنى يازديغى اوتوز بر نفر شاهد عدادينه بو اون درت كشى دها داخل اوله‌رق مجموع شهود قرق بش نفرى بولدى . بو شاهدلرك استنطاقندن صكره ، اون برنجى وَ اون ايكنجى وَ اون اوچنجى وَ اون دردنجى اجتماعلرده ينه زغره‌لره وَ بالقان وَشبقه وقوعاتنه وَ او تاريخده طونه شرق قوماندانى بولناز محمدعلى پاشا ايله بينمزده جارى مخابراته دائر بر چوق سوأللر ايراد ، وَ مدعى نجيب پاشا دخى « سوز ايسترم » ديو نسق محاكمه‌يى بالاخلال سفسطه پردازلقلر وَ هذيانلر ايلدى . بو اجتماعلرده ايراد ايديلان اسئله‌يه مترتب اجوبه . استيضاحات ابتدائيه‌ده مفصلاً موجود اولديغى حالده ، سؤاللرك تكرارى : مدت‌مصالحى‌تمديد وَصورت محاكمه‌يى تغليط ديمك ايدى؛ وَ استنطاقات ابتدائيه‌م ايله مجموعهٔ مخابراتمك صورت مطبوعه‌سى اوكارنده بولنديغندن ، آنلردن كندولرنجه جالب اشتباه كوريلان موادى استيضاح ايتملرى اقتضا ايدر ايدى . دوام ايدن

ژورناللرله ضبط اولنان برشیئی بنده‌کزه سؤالدن مقصد نه‌در ؟

رئیس پاشا — اصل مقصد ، ذات عالیکزك مقدم ویردیککز جواب اوزرینه : — شبقه‌یه قنغی طریق ایله کیدیله‌جك ایدی ، وَ تکمیل قوتکزله‌می کیده‌جك‌ایدیکز — آنی آکلامقدر .

سلیمان‌پاشا — تکمیل‌قوتمله کیده‌جك اولدیغمی وَکیده‌جکم طریقی، اووقت محمد علی پاشا حضرتلرینه یازدم .

رئیس پاشا — قنغی طریقله کیدیله‌جك ایدی ، ینه بیان بیوریکز ؟

سلیمان پاشا — یکی زغره‌دن شبقه‌یه کتمك ایچون یالکز بر طریق واردر اوده : « ایلیجه » جاده‌سیدر ؛ بشقه طریق یوقکه کیدلمك ممکن اولسون .. دربند یولی ، طوپله عربه ایله کیتمکه مساعد دکلدر .

رئیس پاشا — او وقت مسقوفلر طوپلریله اسکی زغره وَ قزانلق‌اوزرینه وَبعده شبقه‌یه بو طریق ایله کیتمدیلرمی ؟

شو مسلك حقوق شکنانه‌دن تأثر ایدرك سامع پاشانك اون برنجی اجتماعده : (لچنده، «یکی‌زغره‌ده نه قدر مدت اکلندی وَ نه ایله مشغول اولندی » سوألنه ویریلان جوابك برفقره‌سنده: (تموزك یکرمی اوچنجی کوننده‌ن یکرمی طقورنجی کوننه قدر یکی زغره‌ده اکلندیککزی ، وَ بو مدت ایچنده — شبقه‌یه کیده‌جککزدن — عربه وَ سائر لوازمات تدارکیله مشغول بولندیغکزی)بیان بیورمش ایدیکز؛ شبقه‌یه تکمیل قوتله‌می کیدیله‌جك وَ قنغی طریق اختیار بیوریله‌جق ایدی؟) سوألنه، « یکرمی طقوز وَ اوتوز تاریخلریله کرك مقامات عالیه‌یه کرك قائممقام سرعسکری‌یه وَ کرك طونه عموم قوماندانلغنه شبقه‌یه نه قدر قوتله وَ قنغی طریق ایله کیده‌جکمی یازمش ایدم ؛ او تاریخلر ایله کشیده قلنان تلغرافلره مراجعت اولندیغی حالده بوسوألرك جوابلرینی بولورسکز. چونکه: او وقت‌یازدیغم ژورناللرك مندرجاتندن امتحان اولمیورم؛ یالکز او ژورناللرده دیوان‌حربجه جالب اشتباه بر شی کورلدیکی حالده آنك تدقیقندن سوأل اوله‌جغم. اورایه مراجعت بیورلدیغی حالده تکرار سوأله حاجت قالمز » جوابنی ویردم. وَینه بواجتماعده اعضادن علی نظامی پاشانك: «مرکز سلطنتك افکاری: شبقه بوغازینك‌دشمنه سدیله مریج اووه‌سنی دشمنه جولانکاه ایتمامکدن عبارت ایدی. شمدی قرائت بیوردیغکز تلغرافلری اوقودق ، بونلرك جمله‌سی: بیوردیغکز کبی، شبقه‌دن وَسائریردن دشمن آثار، ادرنه اوزرینه‌طوغرو طونجه وادیسنی ضبط ایدر . . بو قورقو اوزرینه یازلمش تلغرافلردر . فقط دشمنك صاغ جناحنده بر بیوك قلعه ، یعنی پلونه ظهور ایتدی .... » سوألنه قارشوده : « بونلرك اسبابنی وَنیچون کیدلمدیکنی استیضاحات ابتدائیه‌ده مفصلاً عرض ایتمش ایدم. اکر استیضاحات ابتدائیه‌دن امتحان اوله‌جق ایسه‌م ، بشقه ؛ امتحان دکل ایسه نه ایچون تکرار ایدیلیور؟ قنغی ماده‌ده شبهه حاصل اولدی ایسه آندن سوأل بیوریکز » جوابنی ویردم. « عمدة الحقایق »

سلیمان پاشا — اوت ، فراراً وَ جان هولیله کچدیلر .

رئیس پاشا — فرار صورتیله اولسون، ینه طوپلریله کچدکلرینی کندیکز تصدیق بیوریورسکز ...

روم‌ایلی دیوان‌حربنك اون‌برنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان‌پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد .

نومرو ۱۸

سلیمان پاشا — افندم ، جوابمی بتوره‌یم ، مساعده ایدك . — بشقه یولدن کیدلمسی ممکن دکلدر. برنجی درجه‌ده ، ایلیجه طریقی کبی مساعد یول یوقدر ؛ هرنه‌قدر اسکی‌زغره‌دن دربندطریقیله کیدیلور ایسه‌ده اوطریق اکثری طاشلق وَطاغ آره‌سیدر، بروکی طریق قدر مساعد دکلدر. ایکنجی درجه‌ده، دشمنك قوهٔ مجتمعه‌سی خائن بوغازنده ایدی ؛ قره‌جه طاغدن دشمنك اردوکاهنی هر کون سیر ایدییور ایدك ؛ شمدی یانمزی دشمنه ویروب وَ قره‌جه طاغی دشمن تعرضنه آچیق براقوبده نصل اسکی زغره طریقیله کیده‌یم ؟

رئیس پاشا — سؤالمزده‌اشته آنی آکلامقدر؛ یوقسه، نیچون اسکی‌زغره‌دن کیتمدیکز دکلدر .

سلیمان پاشا — اوت، بونلری مفصلاً محمد علی پاشایه یازدم . مادامکه‌دشمن خائن بوغازی اوکنده چادرلری قورولمش کورولدی : اوّل امرده ایلیجه طریقیله فردیچ وَخائن بوغازلری‌استرداد اولنمه‌دن؛ بشقه‌یه‌کیتمك محذورلی‌ایدی؛ بناءً علیه ایلیجه طریقنی اختیار ایتدك . بوندن قطع نظر ، خائن بوغازنده دشمن اولدیغی حالده اکر اسکی زغره طریقنی اختیار ایتمش اولسه‌یدق ، قره‌جه طاغی الدن براقمق لازم ایدی ؛ قره‌جه طاغی طوتدره‌رق وَ مواقع ایجابیه‌سنه عسکر قویه‌رق، اسکی زغره‌دن قزانلغه کیدن دربند طریقنی دخی طوتدرمق قابل اوله‌بیلور ایدی . بویله‌قره‌جه طاغك هر طرفنه عسکر قویه‌رق اسکی زغره طریقنی طوتدرمق : قوتمزی بتون بتون ضعفه دوشوره‌جکی کبی، ینه خائنده وَ فردیچده بولنان دشمنك تهدیدینی تخفیف ایچون بر شی یاپمش اولمزدق. بناءً علیه اوّل امرده، خائن وَفردیچ بوغازلرینك استردادی وَ آندن

صکره شبقه‌یه حرکت: یکی‌زغره شمندوفر اسکله‌مز اولدیغی جهتله، وَطریقك‌ده اقصریتی حسبیله، بزم ایچون‌دها مناسب ایدی؛ چونکه: آرقه‌مزی اوّل امرده قره‌جه طاغه وَفردیچ بوغازینه ویره‌جکز، وَ خائن بوغازینی استرداد ایدوب آندن امنیتلی قاله‌جغز. وَ آندن صکره شبقه‌یه‌کیده‌جکز. البته، بالقانك دشمنك موردی اوله‌جق یرلرینی تمامیله تحت تأمینه آلدقدن صکره، شبقه‌یه حرکت لازم ایدی. اکر اسکی زغره طرفندن شبقه‌یه کیده‌ایدك: بالطبع خائن بوغازندن دشمن، یا قره‌جه طاغی طوته‌رق، وَیاخود قزانلغك آرقه‌سنی چویره‌رك، بزم طریق مواصله‌مزی هرزمان قطع ایده‌بیلور ایدی. هر حالده خائن بوغازنده‌کی دشمنی اورکوتمك اول امرده بزه فرض ایدی.

رئیس پاشا — اسکی زغره‌دن یکی زغره‌یه کیتدیککزه دائر اولجه ایدیلان سؤاله جواباً: (یکی زغره دشمنك النه کچمیه ایدی. طوغریدن طوغری‌یه قزانلغه کیده‌جککزی) بیان‌بیورمش‌ایدیکز؛ اولوقت خائن وَفردیچ بوغازلری داخل حساب دکلمی ایدی؟

سلیمان پاشا — خائن وَفردیچ بوغازلری داخل حساب ایدی؛ بنده‌کز، ظن ایدرمکه. بویله دیدیکم وقت، « یکی‌زغره‌یی وَیاخود یکی‌زغره‌نك قارشوسنده‌کی قره‌جه طاغی‌ده خالی براقه‌جغز» دیمه‌مشیدم. برفرقه عسکر یکی‌زغره‌نك قارشوسنده‌کی قره‌جه طاغه براقه‌رق، اسکی زغره طریقیله، اویله شبقه‌یه حرکت ایده‌جك ایدم؛ وَبلکه قزانلغك « مفاس » طرفنده‌ده، مادامکه دشمن خائن بوغازنده‌در، برفرقه براقمغه مجبورایدم؛ یوقسه، خائن بوغازنده دشمنك قوهٔ کلیه‌سی وار ایکن، یکی زغره وَ قره‌جه طاغ خالی براقیلوبده، طوغریدن طوغری‌یه قزانلقدن شبقه‌یه کیدلمك هر وقت محذورلیدر.

رئیس پاشا — قوت جهتی قالدی، آنی‌ده اکمال بیوریکز.

سلیمان پاشا — قوت جهتی: موجود رفاقتمز نه ایسه آنکله کیده‌جك ایدك. بزم طریقمزی تأمین ایچون، مناسب یرلرده مناسب مقدار طابور براقه‌رق. بوغازلره حرکت ایتمکلکمز طبیعی ایدی، وَ بویله‌ده یاپدق: یکی زغره‌یه وَ فردیچ وَ خائن بوغازلرینه مقدار مناسب طابورلر ترك‌ایدرك. قوهٔ باقیهٔ موجوده ایله شبقه‌یه حرکت ایتدك.

رئیس پاشا — یکی زغره‌دن حرکت ایتدیککز تاریخده ، اخیراً استانبولدن کوندرلمش اولان طابورلرله اردوی همایونك قوهٔ موجوده‌سی نه قدره ابلاغ اولنمشیدی ؟

سلیمان پاشا — اللی آلتی طابوره ابلاغ اولنمشیدی .

رئیس پاشا — طوپ بطاریه‌لری نه قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — آلتی بطاریه صحرا ایله اوچ بطاریه طاغ طوپنه بالغ ایدی .

رئیس پاشا — بوطابورلر فرقه هیئتنده بولندیمی ، یوقسه اولکی کبی لوا هیئتنده‌می ایدی ؟

سلیمان پاشا — اردومزده فریق بولنمدیغی کبی، درسعادتده‌ده فریق اولمدیغندن : بالطبع طوغریدن طوغری لوا تقسیماتی اوزره اداره اولندی . مع مافیه فرقه تقسیماتی هر دولتده مرعی و مقبول دکلدر . لوا تقسیماتیله اداره‌ده ممکن ایدی ، خصوصیله بزم کبی موجودی قلیل اولان بر اردویی .

رئیس پاشا — هیچ بردولتده یوقدرکه: طابورلرك مقداری تعدد ایتسونده آلای تشکیل اولنمسون ، و آلایلر دخی تعدد ایلسون ، لوا یاپلمسون؛ و لوالرده تعدد ایلسونده کذلك فرقه اولمسون . . .

سلیمان پاشا — تدقیق بیوررسه‌کز ، واردر ؛ بنده‌کز عرض ایده‌بیلورم .

رئیس پاشا — لزومی یوق ؛ فقط فرقه‌لرده متعدد اولدیغی حالده بهمه‌حال قول اردو تشکیلی لازمدر .

سلیمان پاشا — بوتشکیلات ، امرانك وجودینه معلقدر . استحکام فریقی سلیم پاشایی یکی زغره ، و صنایع الای لواسی راسم پاشایی شبقه قوماندانی یاپمشلر ! فریق یوق ایدی ، نه ایله فرقه تشکیل ایدوبده قول اردو یاپه‌جقدق ؟ و نه محذوری اولمش‌که ، اینکیده برده سؤال اولنیور ؟

رئیس پاشا — بك چوق محذوری وار . . .

سلیمان پاشا — بزم حرکتمزده محذوری اولمش ایسه آنی ایرادییورك .

رئیس پاشا — شمدی صیره‌سی دکل ، ایشی اوزاده‌جغز .

سلیمان پاشا — بو فرقه تشکیلی مسئله‌سنه دائر یالکز محمدعلی پاشانك بکا بر اعتراضی وارکه ، بلکه لساننذن دوران ایده ایده بورایه کلدی .

رئیس پاشا — یکی زغره‌دن حرکت اولندیغنك برنجی کونی نره‌یه مواصلت اولندی ؟

سلیمان پاشا — فردیجه مواصلت ایتدك .

رئیس پاشا — فردیجده دشمن عسکرینه راست کلندیمی ؟

سلیمان پاشا — فردیج قریه‌سنده تصادف اولنمدی ؛ یالکز کشف ایچون کوندردیکمز مفرزه فردیج بوغازنده برمقدار سواریسنه تصادف ایتدیلر.

رئیس پاشا — فردیجده قاچ کون اکلندی ، نه‌یاپلدی ؟

سلیمان پاشا — فردیج وَ خائن بوغازلرینك وقتیله استیلا کورمسی ، استحکاملرك مطلوب عالی وجهله یاپیله‌مامسندن وَ محافظلرینك قلتندن وَسوء اداره‌سندن نشأت ایتمش . بونك ایچون اول‌امرده بزم خط رجعتمز وَارزاق وَمهمات موردمز اولان بوطریقك تحکیمنه لزوم مترتب ایدی؛ تحکیم ایچون‌ده، فردیجك مواقع مناسبه‌سنه استحکام یاپمق لازم ایدی . بویله دشمنك کذرکاهی اوله‌بیله‌جك برلرك هپسنه زیاده عسکر قونورسه قوتمزك تناقصنی موجب‌اولور؛ بونك ایچون متین وَزیاده یاپه‌رق آز عسکر قویمق قواعد حربیه اقتضاسندندر. فردیجه ایکی نهایت اوچ‌طابوردن زیاده قویماق عزمنده اولدیغمدن ، — اوایکی اوچ طابوردن زیاده اوك طرفدن دشمن ظهور ایدرده بر تهلکهٔ عظیمه‌یه اوغرار— مطالعه‌سی، درحال استحکام یاپمغه بزی مجبورایتدی . براقه‌جغمز اوچ طابوریاخود ایکی‌طابور: اویله فردیج کبی مواقع لازمه‌سنی محافظه ایچون‌یاپیله‌جق استحکاماتی آنجق برهفته‌ده یاپه بیله‌جکلرندن ، فردیج شبقه وَخائن جهتلرندن کله بیلمسی ملحوظ اولان دشمنه قارشو اوراده اقتضا ایدن قوتی تعبیه‌ایدرك ، دیکرلرینی کاملاً استحکام انشاسیله اشغال ایتدك . وَ بو اصول ایله ایکی کجیده نقاط مختلفه وَمناسبه‌ده استحکامات اکمال ، وَطوپلر تعبیه‌اولندی . آندن صکره، خائن بوغازینه حرکت ایلدك .

رئیس پاشا — یکی زغره‌دن حرکت اولندیغی وقتده، او طرفلرده مواقع مناسبه‌ده عسکر براقلدیمی ؟

سلیمان پاشا — فردیجه کلدیکمز وقتده یکی زغره‌ده ، وَ یکی زغره ایله فردیج آره‌سنده کی « ایلیجه » ده ، عسکر براقشیدك : یکی زغره‌ده اوچ‌طابور وارایدی ؛ یکی‌زغره‌ایله فردیج آره‌سنده « ایلیجه » یه حاکم اولان قره‌جه طاغ اوزرینده بر مقدار عسکر براقش ایدك .

رئیس پاشا — فردیجده بولندیغی زمان ایلروسی کشف اولنورمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — ایلروسندن مراد عالیکز نەدر ؟

رئیس پاشا — بوغاز طرفی .

سلیمان پاشا — اوك جهتمی ؟

رئیس پاشا — اوت ، دشمن طرفی .

سلیمان پاشا — دمیندن کشف اولندیغنی عرض ایتمش ایدم ؛ دشمن ایکی جهتده ایدی : ؛ هم خائن طرفنده ، هم بالقانك او بر جهتنده دشمن وار ایدی . وَ کشف اولندیغنی او وقت مقامات عالیەیە باتلغراف عرض ایتدم . تلغراف صورتلری دخی مطبوعدر .

رئیس پاشا — فردیجدن نرەیە حرکت بیورلدی ؟

سلیمان پاشا — خائن بوغازینە حرکت ایتدك .

رئیس پاشا — کچید نە صورتلە ضبط اولندی ؟ دشمنە تصادف اولندیمی؟

سلیمان پاشا — دشمن ، هر نە مطالعەیە مبنی ایسە ، بز فردیجە کلدیکمز وقتدە خائن بوغازندن چکلمش اولدیغندن بلاحرب ضبط اولندی .

رئیس پاشا — دشمنك قوتی نەقدر اولدیغی تحقیق بیورلمشمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بو تحقیقات مسئلەسی مقدمجە سؤال بیورلمشیدی؛ تحقیق دکل، قرەجەطاغدن کوزلرمزلەکورمشیدك؛ اول وقتکی تخمینمز: خائن بوغازندە کوردیکمز دشمنك مقداری اوتوز طابور ایدی . اویلە تخمین ایتمش ایدك ؛ لکن بو تخمین حقیقتدن زیادە وَ یا نقصان اولمقدە محتملدر .

رئیس پاشا — مادامکە دشمنك بوقدر قوتی وار ایدی ؛ اولجەدە ، فردیج استحکاماتنك غایت متین وَرصین اولدیغنی بیان بیوریور ایدیکز؛ البتە دشمن ، بو قوتلە اویلە متین اولان کچیددە مدافعە ایتمسی لازم ایدی ؛ ایتمامسنك اسباب موجبەسنك نە ایدوکی آکلاشلدیمی ؟

سلیمان پاشا — بونی روسیە قوماندانلرینە سؤال ایدەبیلورسکز ، بکا عائد دکلدر .

رئیس پاشا — خائن بوغازندە نەقدر اکلنلدی ؟

سلیمان پاشا — خائن بوغازندە دخی ینە فردیج مثللو ، استحکامات انشاسی مشغلەسیلە ، اوچ کون اکلنمك مجبوریتی حاصل اولدی .

رئیس پاشا — خائن بوغازندن ایلرو طرفی کشف ایتدیکزمی ؟

رئیس پاشا — ایلرو طرفدن مراد دولتلری نره‌سی ؟

رئیس پاشا — بالقانك شمال جهتی ، یعنی: « النه » ، « طرنوه » جهتی .

سلیمان پاشا — خائن بوغازی طریقیله « کلفاره » چیقار یولی ایکی دفعه کشف ایتدردم ؛ وَدشمنك خائندن کلفاره کیدن طریق اوزرنده « ایزلاطره » دنیلان کویده: استحکامات وَ پیاده عسکری وَ سواریسی وَ طوپلری اولدیغنی ، کیدن کشف قوللری باژورنال خبر ویردیلر ؛ وَ بنده او وقت مقامات عالیه‌یه متعدد تلغرافلرله عرض و بیان ایتدم . تلغرافلرك صورتی ، ظن ایدرم ، مطبوعدر. صورت کشف نه اولدیغنی، مراد بیورلدیغی حالده ، او تلغرافلردن آکلایه بیلورسکز .

رئیس پاشا — دشمنك اوراده‌کی قوتنك نه قدر اولدیغنه دائر معلومات آلندیمی ؟

سلیمان پاشا — نره‌ده‌کی قوتی صوریورسکز ؟

رئیس پاشا — بیوردیغکز بوغازك ایچنده‌کی دشمنك قوتی ؟

سلیمان پشا — اوراسی: دشمنك برپیشدار موقعیدر، ایلروطرف موقعیدر؛ بز آندن ایلرو کیتمدك که خبر آله بیلسون . . . اوراده درت بش طابور قدر پیاده عسکر اولدیغی خبر آله بیلدك .

رئیس پاشا — بوخائن کچیدی موقعی، بالقانك حاکم بر نقطه‌سیمی ایدی؟ یوقسه ، اویله عادی کچیدلردن عبارتمی ایدی ؟ یعنی : او موقعك الده اولمسیله بالقان کچیدینك حاکمیتی بزده‌می قالور ایدی ؟

سلیمان پاشا — بالقانك کچیدینه حاکمیت سوزینی آکلامیورم . . . یالکز بزم طوتدیغمز نقطه‌لر الده اولدقجه ، دشمن اورادن بالقانك بزم طرفی اولان کچیددن کچمك احتمالی یوق ایدی؛ مکرکه عسکر ثبات ایتمیوبده فرار ایده‌لر .

رئیس پاشا — بزم عسکرمز ایسترسه اوبر طرفه کچه بیلورمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بالقان کچیدی، یارم ساعتلك برچاریکلك طولده دکلدرکه : یالکز برنقطه بزم الزده اولمقله، ایلرو کچمك ممکن اوله‌بیلسون. « ایزلاطره » الده اولمدقجه ایلرو کچمك ممکن اوله‌میه‌جغنی ، دها اولجه کشفده آکلامش ایدك . احتمال‌که « ایزلاطره » دن ایلرویه وَ طرنوی جهتنه طوغری دشمنك بعض مواقع منیعه‌سی اوله بیلور . . . آنلردن‌ده معلوماتمز یوقدر . ذاتاً خائن

بوغازندن ایلرو کچمك احتمالی بزجه متصـور اولمدیغی کبی ، آلدیغمز اوامر عدیده‌یه ، کرك مقـامات عالیه‌دن وَ کرك طونه عموم قوماندانلغنـدن کلان تلغرافلره‌ده مخالف اولدیغندن ، قطعیاً اورادن کچمك عزمنده دخی بولنمدق .

نصرت پاشا — افندم ، سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

نصرت پاشا — مساعده بیوررسه‌کز بنده‌کزده صورایم .

رئیس پاشا — پك ایو ، افندم .

نصرت پاشا — مقامات عالیه‌دن آلدیغکز اوامره مخالفدر، بیوریورسکز؛ خائندن ایلرویه کیتمکمی مخالفدر ؟

سلیمان پاشا — شبقه‌یی براقوبده خائندن ایلری کیتمك .

نصرت پاشا — برده ، طونه‌دن آلدیغکز بنه او مآلده‌می ایدی ؟

سلیمان پاشا — اوده اومآلده‌در ! فردیج وَخائن وَشبقه‌نك ضبطندن صکره شویله اولور ، بویله اولور ، انشاءالله برلشورز ، دیه ؛ وَ اول امرده فردیج وَ خائن وَشبقه بوغازلرینك ضبطی احسن مصالحدر ، دیه ؛ متعدد تلغرافلر عرض ایده‌بیلورم .

نصرت پاشا — خائن‌بوغازیله فردیجك طوتلمسی تأميناته کافیمیدر، دیدیلر؟

سلیمان پاشا — آکلامدم : بو سؤالدن مراد عالیکز نه‌در ؟

نصرت پاشا — « خائن‌بوغازیله فردیجك طوتلمسی کافیدر . ایلرویه کیتمك اقتضا ایتمز » می ، دیدیلر ؟

سلیمان پاشا — دده آغاجنه چیقدیغم‌وقت آلدیغم‌امر ، (بالقانك بویوزینی لوث دشـمندن تطهیر وَ بالقانك بو یوزنده‌کی دشـمن ایله بالقان اوزرنده‌کی دشمنك تبعید) ی ایدی . اشته بونك ایچون : فردیجله خائنده بولنان دشمن تبعید اولندی ؛ شمدی ، شبقه‌یه کیتمك طبیعی ایدی .

نصرت پاشا — دیمك‌که : خائن بوغازندن ایلروده بولنـان بیوك بالقانك اوستنی طوتدیکز ؛ او جهتك هر طرفنه استحکام ویردیکزمی ، خائن فردیج ایلروسنده بالقانك اوستنه قدرده ؟ اردوی همایونك قوتی اورادن کچمش دیمك اوله‌یور .

سلیمان پاشـا — البته : بیوك بالقانك طونجه وادیسـنی محافظه ایده‌جك

نقـاطنی کاملاً طوتدق ، وَبزم تحت محافظه‌مزده ایدی . یالکز بوییوك بالقانك طرنوی جهتنی مدافعه‌ایدن نقطه‌لرك بزه لزومی اولمدیغندن ، آنلری‌ده روسلر طوتمش ایدی . وَ ارکان حربیه‌یه تقدیم ایتدیکم خریطه‌ده نره‌لری طوتلدیغنی وَنره‌لره استحکام یاپلدیغنی کوریلور. ۱)

نصرت پاشا — مطلوب حاصل اولدی . بالقانك اوستی وَمدافعه ایدیله‌جك نقاط طوتلدی ؛ فردیج ایله خائن اوستنده اولان بالقان ، تقسیم میاهدن دها اوته طرفی . « ورسـان » ، یعنی : آقندیسنه‌قدر ، بزم اردونك نظـارتندن کچدیمی ، کچمدیمی ؟

سلیمان پاشا — شمدی : ورسانه قدر بزم تحت تهدیدمزده امّا بو، بشقه ؛ ورسانك اوستی‌ده بزم تحت محافظه‌مزده اولمق، بشقه ؛ بونلر، آیری مسئله‌در. اوموقعك نره‌لرینه استحکام یاپلمق لازم کلورایسه ، ارکان حرب معرفتیله کشف ایدلدی ، اورالره استحکام یاپلدی .

نصرت پاشا — بویاپیلان استحکامات، خط تقسیم میاهك اوته‌طرفنده‌می؟

سلیمان پاشا — خط تقسیم میاهك طونجه ورسانی بزم تحت محافظه‌مزده ایدی .

نصرت پاشا — «ایزلاطره»یه‌قدر کیتدیکز ؛ اوایزلاطره، خط‌تقسیم‌میاهك اوته طرفنده دکلمی ؟

سلیمان پاشا — ایزلاطره دشمن طرفنده‌در .

نصرت پاشا — بنده‌کزك اصل سؤال ایتدیکمدن مقصد : بالقانك اوستی بولنان ، تقسیم میاه دنیلان پلاتو_ که اوته طرفی طرنوی طرفیدر_ ، بالقانك شو اوستی ، کشف ایدیلوب استحکاملر اورالره‌می یاپلدی ؟ اورالری ، فردیجك اوستی، « پلاتو » ، بزم‌دیمکدر؛ نره‌نك نره‌سنه یاپلدی؟ ترصدنقاطی‌طوتلدیمی؟

سلیمان پاشـا — نقاط ترصد کاملاً طوتلدی ، وَ طوتیلان نقطه‌لرده غایت متعدد در .

---

۱) کرك بوخریطه وَ کرك اون اوچنجی اجتماعده موضوع بحث اولان شبقه خریطهٔ استکشـافیه‌سی مع التأسـف اوراق آره‌سـنده بولنه‌مامش‌در ؛ آتیاً بولنور ، وَیاخود ارکان حرب دائره‌سی وثائقی میـاننده ظهور ایدرسه ، بر صورتی بو کتابه ربط و الحاق اولنه‌جق‌در .

نصرت پاشا — فرديج ايله خائن اوستنده اولان پلاتو سزك الكزده مى ايدى ؟
سليمان پاشا — فرديج ايله خائنك اوستى كاملاً بزم تحت مدافعه‌مزده ايدى.
نصرت پاشا — خائن وَ فرديجده بولنديغكز زمانده ايلرويه كشف قوتى كوندرديكز ؛ نره‌لره قدر كشف اولندى ؟ آنلرك ژورناللرى موجودمى ؟
سليمان پاشا — هر كون كشف اولنور ايدى ، ژورناللرينى‌ده ويرديلر . آنلرك مهملرينى مقام سرعسكرى‌يه تقديم ايتمشيدم . وَ آنلرده ، ظن ايدرم ، طبع اولندى ، مطبوعى واردر .
نصرت پاشا — كشفه كيدنلرك ويرديكى ژورناللر بوراده يازلمدى ، بز كورمدك .
سليمان پاشا — كوندرلديكنه دائر تلغرافلر وار .
نصرت پاشا — تلغراف ايستم‌م ، سؤالم آكلاشلمدى غالبا. اركان حربدن كشف مأمورلرى ، يول ژورناللرى ياپارلر : فلان يره كيتدك ، فلان يرده شوكا تصادف ايتدك ، ديه ژورنال ياپارلر ؛ اركان حرب ، خريطهٔ استكشافيه ياپار ، ويرر. اوژورناللرى نره‌دن آرامق لازم كلورايسه ، بيان بيورك .
سليمان پاشا — اركان حرب رئيسنده ايدى : بنده‌كزه ويررلر ، « حفظ اولنه » ديو دركنار ايدرم ، اركان حرب دائره‌سنده قالور . كاملاً ژورناللر اوراده ، اركان حرب رياستنده‌در.
نصرت پاشا — شمدى بونلرى كيمدن ايستملى ؟
سليمان پاشا — اركان حرب رئيسى عمر بكدن .
نصرت پاشا — عمر بك شهيد اولدى .
سليمان پاشا — فقط اوراق ودفاتر غائب اولمدى‌يا ... دفاتر كاملاً شبقه‌ده ايدى : بنده‌كز شبقه قوماندانلغندن طونه عموم قوماندانلغنه نقل‌ايتديكم وقت كاملاً شبقه ده قالدى ؛ حتى يالكز اودكل ، قره‌طاغكى بيله شبقه‌ده قالدى . صكره ، نه‌اولدى بيلميورم شبقه اسارتندنبرو . بن صرف قوماندانلغه عائد اوراقى يانمه آلدم .
نصرت پاشا — سزدن صكره شبقه‌يه قوماندان كيم اولدى ؟
سليمان پاشا — رؤف پاشا اولدى .

نصرت پاشا — ذات دولتلری خائن وَفردیجده بولندیغکز زمانده بالذات پلاتویی کشفه کیتدیکزمی ؟

سلیمان پاشا — هرنقطه‌سنی کشف ایتدم . اولا ارکان حرب . خائن‌یولنی مدافعه ایده‌جك نقطه‌لری انتخاب ایتدی ؛ آندن صکره بنده‌کزه خبرویردی . خائنده براقه‌جغم شکری پاشا ایله کزدك : تبدیل ایتدك ، علاوه ایتدك .

نصرت پاشا — اوپلاتونك اوستنده‌می ؟

سلیمان پاشا — البته، چقورده نقطه‌انتخاب ایتمدك . الك‌چقورده‌کی نقطه‌لری روسیه‌لی انتخاب ایتمشیدی .

نصرت پاشا — روسیه‌لی اونقطه‌لری انتخابده حقلی ایدی : اووقت مدافعه ایده‌جك‌ایدی . — فردیجدن اوته‌طرفه کیدلدیکی وقتده طوغریدن طوغری یه تره‌یه چیقار ، تحقیق بیوردیکزمی ؟

سلیمان پاشا — لنه‌یه چیقار .

نصرت پاشا — فردیجك اوستنده‌کی پلاتودن « قزان » نه قدر ایدی ؟

سلیمان‌پاشا — پلاتونك اوزرندن‌کیدریول یوقدر، پاتیقه یوللری اوله‌بیلور .

نصرت پاشا — تحقیق اولندی یا، نصل ایدی « قومونیقاسیونی » : طرق مواصله ؟

سلیمان پاشا — خیر ، افندم . « قوجه داس » بالقانندن قزانه کیتمك ..

نصرت پاشا — « بوراده لقردیسنی کسه‌رك » قوجه‌داس بالقانی فردیجه‌ده‌در . .

سلیمان پاشا — فردیج ایله قزان آره‌سنده‌در .

نصرت پاشا — اوت ، فردیجك اوستی دیمکدر . قزان بر نقطهٔ معتنا اولدیغندن تحقیق اولندیمی ؟ شرق اردوسنك برمفرزه‌سی وار ایدی ، قوتی نه مقدار ایدی ؟

سلیمان پاشا — درت طابور وار ایدی .

نصرت‌پاشا — هرنه ایسه .— اسلمیه، کچی‌دره وَدمیرقپوده بزم‌طابورلریمز وار ایدی . فردیجه مسافه‌لری نه قدر ایمش ؟

سلیمان پاشا — فردیجه کچی دره یقین . کچی دره دن صکره ، دمیر قپو . دمیر قپودن صکره . قزاندر .

نصرت پاشا — بربرینه اولان ارتباطی تحقیق اولندیمی ؟

سلیمان پاشا — کچی درەسنده برطابور..

نصرت پاشا — « بورادە لقردیسنی کسەرك » کچی درە ایله فردیجك ارتباطنی صورییورز ...

سلیمان پاشا — مخابره اووه طرفندن جریان ایدر ایدی . طاغ طرفنك ایلروسی غایت اورمانلق اولوب امنیتلی اولمدیغی کبی، اسلمیەنك شقاوتە چیقان بلغارلری قوجه داسك اوستنده موقع طوتمشلر ایدی. یدی سکز بیك قدر بلغار تخمین اولنیور ایدی . آنك ایچون بالقان جهتندن ارتباطلر حاصل دکل ایدی . ارتباط و مخابرەمز ، اووه جهتلرندن ایدی . تخمیناً فردیج ایله کچی درەسنك آرەسی : آلتی یدی ساعتدر، آشاغیدن طولاشەرق .

نصرت پاشا — دمیر قپو یوقاریدن کشف اولنمدیمی ؟

سلیمان پاشا — یوقاریدن کشف اولنمدی . حتی بندەکزك طونه شرق قوماندانلغمدن الك صکرەکی زمانه قدر ، قوجه داس بالقانی اشقیا النده ایدی . النەنك ضبطندن اوّل ابتدا قوجەداس بالقانی اشقیادن تطهیر ایتدك : آندن صکره النەنك ضبطنه قیام ایچون. آندن اوّل عسکر چیقاروب کشف ایدەبیلمك ایچون امنیت یوق ایدی .

نصرت پاشا — شمدی اردوی همایونك فردیج وَخائنده بولندیغی زمان النـه جهتی سزك الکزده اولدیغنی بیان بیوریورسکز ؛ قوجەداسدە ، فردیجك اوست طرفنده دمیر قپو جهتنده صاغ جناحکز اولدیغی حالدە، نەدن تحقیق اولنمەدن براقلدی ؟ اوشرق اردوسیله اولان اتصالکزی محافظه ایتمك ایچون ، البته اورادن بلغار اشقیاسنك طردی لازم ایدی ظن ایدرم . البته تحقیق بیورلمش اولمق کرکدر ، نه وجهله تحقیق ایتدرلمشدر ؟

سلیمان پاشا — قوجەداسدەکی بلغار اشقیاسندن اردونك امنیتی تحری مسئلەسنك اولقدر اهمیتی یوق ایدی : اسلمیه جوارنده وَیکی زغره جهتنده بلغارلر کویلرینی ترك ایتدکلرندن ، آنلر بالقانلره التجا ایدن بر طاقم بلغار اشقیاسندن عبارت ایدی . اردونك حرکتنی ، اورادەکی اوچ بش بیك اشقیا ایچون ، ترك ایتمەنك قطعا لزومی یوقدر . قزان وَ تیمور قپـو وَ کچی درە وَ فردیج وَخائن طریقلری بزده ایدی . قوجه داس دنیلان نقطه، بالقانك الك

سیوریسیدرکه : اوزالرده هیچ بروقت قار اکسیك اولماز ؛ حتی یازین بیله اکسیك اولماز . او طاغلرك تپه‌لرینه عسکر چیقارمغه‌او آره‌لق لزوم یوغیدی . اصل الك بیوك دشمن اولان روسلری دفع ایتـدکدن صکره : قوجه داسده بلغـار اشقیاسـنك بولنمسنك ، طونه شرق اردوسیله ارتباطمزه خلل ویرمسی قطعیاً تصور اولنمز ایدی .

نصرت پاشا — قوجه داسده مادام‌که برقاچ بیك بلغار اشقیاسی اولدیغی تحقق ایتمشیدی ، بیوریورسکز ؛ آشاغیده اولان اتصالمزه‌ده ضرر ایدییور ، بیوردیکز ؛ فردیجك اوزرنده بولنان یایلاوتقسیم میاه‌اوسـتنده بولنان اراضیدن قزانه کیتمك ایچون دائما بربیوك یرك الده بولنمسی لازم ایدی‌که : آشاغیسنی تأمین ایتسون ... بلغار اشقیاسی دنیلان روسیه‌در ، هیـچ بشقه برشی دکلدر . بناءً علیه چیبانی اوراده براقمق فن‌حرب اقتضاسنجه جائز اولورمی ، بیله‌میورم .

(مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنـك اون برنجی اجتماعنده دولتلو سـلیمان پاشـا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد .

نومرو ۱۹

سلیمان پاشا — روسیه‌نك‌اردوسی طورركن اول‌امرده اشقیانی‌می‌دوشنمك لازم کلور ؟ آنلرك ضرری یوق : کندیلری شقاوت ایتمشلر ؛ محافظهٔ اولاد وعیالری ایچون اللرینه تفنك آلمشلر ، بالقانه تحصن ایتمشلر . آنلرك اوزرینه کیتمکه قطعیاً لزوم یوق .

نصرت پاشـا — برمفرزه ایله آنلر طاغیدیلور وَ ضبط ایدیلور اورالری ؛ بلغار حشراتی قبیلـه‌ندر مادام‌که ، منتظم دکلدر . اردو ایله کیت دیمیورم ؛ هیـچ اردو کیتمك اقتضا ایتمز .

سلیمان پاشا — اوجهتك قوماندانسی حاجی حسین پاشایه احاله ایتمش‌ایدم : فردیجدن تیمور قپو جهتنه اولان ارتباط آنك تحت اداره‌سنده ایدی . اشقیانی خبرآلدیغی یرلره لزومی قدر مفرزه‌کوندرر ایدی . حتی برشبقه طرفنه حرکت ایدر ایکن ، کندیلرینه ویردیکم امر موجبنجه ، آنلر تیمور قپونك ایلروسنده‌کی استراقه‌یه کیتدیلر ، وَ اورالرینی تحت محافظه‌لرینه آلدیلرکه : آنلر دشـمنی

استراقه‌یه وروددن منع ایلدیلر. النه‌دن قزانه کیدن طریق ، استراقه‌دن کیدر. بوطریقدن مروری منع ایچون آنلری بالقانك اوته‌یوزینه کچوردم . استراقه وَ کچی‌دره‌ده بولنان اشقیانك وظیفهٔ تنکیلی حاجی‌حسین پاشانك قومانداسنه احاله اولنمش ایدی .

نصرت پاشا — حاجی حسین پاشا نره‌ده اقامت ایدیور ایدی ؟

سلیمان پاشا — اسلمیه وَ استراقه‌ده .

نصرت پاشا — استراقه‌نك ایلروسنده کیم وار ایدی ؟

سلیمان پاشا — ایلروسندن مرادکز نه‌در ؟

نصرت پاشا — استراقه‌نك اوکی آچیقدر ، ایلروده مفرزه‌کز وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — عساکرمعاونه وار ایدی سعادتکرای پاشانك قوماندا‌سنده.

نصرت پاشا — فردیچ وَخائندن حرکت اولنمزدن اول ، اوراده براقمش اولدیغکز برلوا قوهٔ عسکریه‌نك ایلروسنده بولنان دشمن‌خطنده واقع دشمنك نقطه‌لریله اتصالی غائب ایتمیه‌جك ترصد نقطه‌لری نره‌لری اتخاذ اولنمش ایدی ؟

سلیمان پاشا — آکلامدم .

نصرت پاشا — معلوم عالیکز : دائما دشمنله اتصالکه آکا « قونتاق » دیرلر ، قوماندان بو اتصالی غائب ایتمیه‌جکدر ؛ متعاقبه وَیا مدافعه ، نه ایسه ، نه‌قدر وَ نره‌لرده قوهٔ عسکریه‌سی واردر؟ نره‌سی چوقدر، نره‌سی آزدر ؟ آنی دائما کوزتمك ایچون ، ترصد نقطه‌لری تعیین اولنه‌رق دائما دشمنك حرکتنه ناظر اولمق ایچون . بروده بولنان قوهٔ مفرزه براقلمش فردیچ وَ خائنده ؛ طقوز طابورمی نه‌قدر بیوریلیور ایدی ؛ او قدر قوتله محافظه ایچون نقاط ترصدیه‌لر اتخاذ اولنور: دشمن دائما کوز آلتنده‌در. اردوی همایونك برطرفه حرکتندن اول ، تعیین اولنه‌جق لوا قالقمزدن اول ، بونقطه‌لر تعیین اولنه‌جق . اونره‌لرنه تعیین اولنمش ایدی ؟ آنی آکلامق ایسترز . ایزلاطره‌یه قدر کشف اولنمش؛ کلفار طرفنده روس وَ بلغار عسکری بولندیغی آکلاشلدی یا ؟

سلیمان پاشا — کرك فردیچ وَ کرك خائن بوغازنده دشمنك هر کونکی حالنی کشف ایتمك ایچون اقتضا ایدن مقدار سواری براقمش ایدم ، وَشکری پاشایه ویردیکم امر : هرکون دشمنك حال و حرکاتنی کشف ایتمك ایدی .

اوسواریلر « پلاتو » اوزرینه. دشمنك احوالندن خبیر اولمق ایچون، چیقارلر طورورلر ایدی. قنغی نقطه‌لره کوندردیکنی شکری پاشا بیلور، نقطه‌لرك اسملرینی بیلمم. فردیجه دشمنك موقعی: « قشله » دیرلر بر نقطه واردر، النه طرفنده، اوراده‌در. خائن جهتنده دخی: ایزلاطره ایدی. اوراره قدر دائما سواری کشف قره‌غوللری کیدر، آقشام اوستی عودتلرنده آلدقلری معلوماتی لوالرینه خبر ویرر ایدی.

نصرت پاشا — لوالر دها قالقمزدن اوّل ایزلاطره وَ قشله‌ده روسیه‌نك قوتی، سزه ویردکاری راپورلردن، نه‌مقدار دیه معلومات استحصال بیوردکز؟

سلیمان پاشا — ایزلاطره‌ده، درت بش طابور؛ النه قشله‌سنده، بر ایکی بلوك سواری؛ ینه ایزلاطره‌ده، ایکی طوپ ایله بر بلوك سواری وار دیدیلر. ویردکلری معلومات بوندن عبارتدر.

نصرت پاشا — خائن وَ فردیجه اردوی همایونك بولندیغی زمانده ایزلاطره‌ده درت بش طابور قدر خبر ویرمشلر؛ قشله — النه جهتنده‌ده بر آز سواری وارمش، بیوریورسکز؛ بوراده هر ایکی طرفه کافل بر مفرزه ایله کشف تعرضی اجرا بیورلدیمی؟

سلیمان پاشا — فردیج طرفنه یوز اللی قدر سواری کوندرمش ایدم؛ آنلر قشله موقعنه قدر کیتدیلر، وَدشمنك سواریلرینی تعقیب ایتدیلر. ایزلاطره طرفنه بر قاچ دفعه سواریلر کیتدیکی کبی، بر کره‌ده ایکی طابور پیاده ایکی بلوك قدر سواری نفس ایزلاطره‌یه‌قدر کیدوب اوفاق بر کشف تعرضی محاربه‌سی ایتدیلر. بز او اثناده بر طرفدن خائن بوغازینك استحکاماتیله مشغول ایدك. وَ بو کشفی او وقت مقام قائممقامیٔ سرعسکری‌یه عرض ایتدم.

نصرت پاشا — ایزلاطره طرفنه ایکی طابورمی کیتدی؟

سلیمان پاشا — ایو خاطرمده یوق: ایکی طابورمی، اوچ طابورمی‌ایدی.

نصرت پاشا — ضرری یوق. — کشف تعرضیدن نه استحصال ایتدیلر: دشمنی قاچیردیلرمی؟ یوقسه، کندیلریمی رجعت ایتدیلر؟

سلیمان پاشا — کشف تعرضی اولدیغی‌ایچون دشمنی طرد وتنکیل‌ایده‌جك مرتبه ثبات ابرازینه احتیاج یوغیدی. ایزلاطره‌ده بزمکیلرك موقعی مرتفع، آنلرك اوزرینه کیده‌جك جهت دها آلچق « منحط » اولدیغندن، ویردکاری

معلوماته کوره : دشمنك استحکاماتنی ضبط ایتمك ایچون بر آز تلفات ویرمك اقتضا ایده‌جکندن، وَبوکا اساساً لزوم کورمدکلرندن، براوفاق محاربه‌دن صکره عودت ایتدیلر .

نصرت پاشا — ایزلاطره‌ده استحکام وارمش ، دیمك ؟

سلیمان پاشا — اوت .

نصرت پاشا — ایزلاطره تپه‌سنده بش طابور وارمش ؟

سلیمان پاشا — درت بش طابور دیدیلر ؛ ارکان حرب مظهر بك برابر کیتمش ایدی .

نصرت پاشا — کشف بردفعه‌می اولدی ، برقاچ دفعه‌می ؟

سلیمان پاشا — پیاده ایله‌ده کشف اولدی ، سواری‌ایله‌ده . خائن بوغازنده قاچ کون بولندی ایسه‌ك . هرکون کشف قولی کیدر ایدی . پیاده یالکز برکره کیتدی .

نصرت پاشا — کشف تعرضیده کوندریلان ارکان حرب ، او طرفه دها قوتلیجه برمفرزه کوندریلور ایسه ایش کوریله‌جکنه دائر برمعلومات ویردیمی؟

سلیمان پاشا — قوهٔ مفرزه‌یی نره‌یه کوندره‌یم ؟

نصرت پاشا — کلفار طرفنه .

سلیمان پاشا — ایزلاطره‌دن اوته‌یه کیتمك ایچون ذاتاً برتشبثده بولنمدق.

نصرت پاشا — قوهٔ عمومیه ایله دکل ، مفرزه ایله ..

سلیمان پاشا — مفرزه ، ایزلاطره استحکاماتنی ضبط ایتمکسزین ایلرویه کیده‌مز ایدی .

نصرت پاشا — بشقه طرفدن کیتسون ، تجربه ایچون بر نمایش عسکری لازم دکلمیدر ؟

سلیمان پاشا — بشقه طرف ، نه‌طرفدر ؟ جانبینمز صیق‌اورمانلقدر: اویله مجهول اولان براراضی ایچنده عسکری بن مجهول اولان دشمن ایچنه سوق ایتمکه ، تجربه ایچون ، برلزوم کورمه‌دم .

نصرت پاشا — معلوم دولتکزکه : بومثللو استکشافات ، اوکوچك‌مفرزه‌لر دشمنی تعجیز ایتمك؛ وَ استکشافات ایتمك : اوکره‌نه‌رك کیتمك دیمکدر. مجهول اوزرینه کیت ، دیه کیمسه سویلیه‌مز ؛ البته اوکره‌نه‌رك کیدیله‌جك .

سلیمان پاشا — ذاتاً بزاوراده استحکام انشاسی ایچون جزئی برمدت قالمش ایدك؛ وَاستحکامات اساسیه‌لری سریعاً تنظیم ایله شبقه‌یه حرکته حاضرلانمقده ایدك. ایزلاطره وَ کلفار طرفنه، دشمنی آرقه‌مزده براقه‌رق، برمفرزه کوندرمك: اردویی بیهوده یره توقیف ایتمك نتیجه‌سنی ویرر ایدی. آنك ایچون آنلره قطعاً لزوم کورمدم. ذاتاً ایزلاطره‌دن ایلرو کیتمك ایچـون بر تشبثمز یوق ایدی‌که کشف قولی کوندروبده کلفار طرفنی تحقیق ایده‌لم ...

نصرت پاشا — اصل مقصـد: دشمنی تنکیل ایتمك، شبقه‌دن وَ بالقاندن آییرمقدر. هرنه‌صورتله‌اولورسه‌اولسون. مقصد: دشمنی‌دفع‌وتنکیل‌ایتمك،وَذات دولتکزك قوتی دیکر قوتله برلشدرمك. فقط اصل مقصد: دشمنی تنکیلدر. بویولده اولان افکار تنکیلیه‌یه معـاونت ایده‌جك برطریق وارمیدر یوقمیدر، بوکشفلر آنك ایچوندر. بونلر اولدیمی، دیه صـوریورز. قنغی طرف اسهل کلورسه قوماندان آنی یاپار. قوماندان آنده مستقلدر. اویله برشی ایده‌جکی تحقیق ایتدیمی؟ مدعیٔ عمومینك سؤال ایتدیکی‌ده بو! آنك ایچون بونی آکلامق استیورز. وَکلفار وَ النه جهتنده، مادام‌که اردوی همایون خائن وَ فردیچ یلاتوسنده‌در، او یلاتو بزم الیمزده بولندیغندن: آلت طرفنده هرنه وار ایسه کوریلور؛ آکا کوره جرکت اولنور. برلوا عسکر چوقشی یاپه‌بیلور. معلوم عالیکز، مفرزه‌لردن مقصد: کوچکی بولورسه یوتار، بیوکی بولورسه قاچار. بوجهتـله کوندریلان مفرزه‌لر تهلکه‌یه کیرمیـه‌جك، چونکه تحقیق اولنمینجه کیدلمزیا: آنلر معلومکزدر. بوندن بحث ایتمیه‌جکم. مرادمز: بورادن، یعنی خائن وَفردیچدن، شبقه طرفنه قالقمزدن اوّل روسلرك قارشومزده وَ بالقانك هر طرفنده اولان قوهٔ موجوده‌سنك دفع وتنکیلی ممکنمی ایدی، دکلمی ایدی؟ بونلری بالذات تحقیق بیورمش اولملیسکز ... مثلا: النه‌یه کیتمك ممکن‌دکلدر، دنیلیور؛ اورالرده مفرزه ایله دشمنه بیوك غائله آچمق ممکن دکلمیدر؟

سلیمان پاشا — ذاتاً دشمنه تصادف ایتدیکمز محللره قدر لازم اولان کشفی اجرا ایتدك. شمدی دشـمنك ایلرو قره‌غول اتخاذ ایتدیکی نقطه ایله کندی اردوکاهمك بیننده بولنان محللرك کشـفنی اجرا ایتمك ایچون دشـمنی ایلرو موقعندن وَ استحکاماتندن طرد ودفع ایتمك لازم ایدی. مع مافیه بوطردودفع ایچون لازم اولان تشبثاتی اجرا ایده‌لم، بالقانك اوته یوزینه کچه‌لم ....

نصرت پاشا -- « سوزینی کسه‌رك » کچه‌لم دیشکزدن. برشی آکلاشیلیور: قوماندهٔ دولتکزده اولان مجموع قوتله کچمك دیمك ، آکلاشیلیور . حالبوکه بزم سؤالمز بونی مشعر دکلدر ؛ بزم دیدیکمز : ایکی آلای ویا برلوانك یاپه‌جغی شیدر. ذاتاً بر لوا براقلمشیدی، قوهٔ ظهردر؛ اونلر برموقع طوتارکه : عموم شبقه‌یه قوماندا ایدر .

سلیمان پاشا — مراد عالیکز: ایزلاطره‌ده‌کی دشمن عسکرینه نه‌ایچون کیدلمدی ، دیمك دکلمی ؟

نصرت پاشا -- خیر. ایزلاطره‌ده بولدیغکز بش طابور موقعی مستحکم ایتمشلر، اوتوریورلر . بو ، خائن پلاتوسندن ایندیکی کبی کلفار جاده‌سنده بر نقطه‌در. وفردیچ طرفندن اله‌یه کیدن یول، کوزل بریولدر. استراقه‌ده سزك تیمورقپو مفرزه‌سی وار. دیمك‌که: ایزلاطره‌دن امین ایدی عسکر. اورادن اله‌یه قدر درت بش ساعتلك یولدر. بالقانك فردیچ وخائندن شویله آشاغیسنده پك چوق عاصی بلغار کویلری واردر . کشف قوللری کزرکن بلغارلر کویلردن قاچارلر. اوراره نقاط ترصدیه قونه‌بیلور .

سلیمان پاشا — کرك استراقه قوماندانی حاجی حسین پاشا وکرك خائن بوغازی قوماندانی شکری پاشانك آلدقلری امر . عینیله بیوردیغکز مفرزه تعرضاتنك اجراسنه دوامدن عبارت ایدی . وآنلر وظیفه‌لرینی یاپدیلر ؛ وظن ایدرم‌که : خائن و فردیچ جوارنده هیچ بلغار قالمدی ، کاملاً بالقانك اوته یوزینه کیتدیلر . دشمنه معاونت ایده‌جك اشقیا قالمدی ، شقاوت اوجاقلری براقدم، اویله امید ایدیورم . بنده‌کز خائنده بولندیغم زمان مشغولیتم استحکام یاپمقدن عبارت ایدی قوجه‌داش بالقانه کیتسه ایدك ، اوراسی صعب المرور وبالقانك اوستنده دیکر بربالقان اولدیغندن، ایش مشکللشور ایدی . افکاریمز: اله‌یه حرکتمز زماننده،هم خائندن وهم استراقه‌دن ایکی جهتله قوت‌کوندرەرك اوراده‌کی اشقیایی دفع ایتمك ایدی. اونك ایچون: هرکون مفرزه‌لر کیدر، لازم کلان کشفیات تعرضیه‌یی اجرا ایدرلر ایدی . یومیه بواصوله دوام ایلدیلر .

نصرت پاشا — استحکامی نره‌لرده یاپدیکز ؟

سلیمان پاشا — خریطه‌ده کوستریلان نقطه‌لرده .

نصرت پاشا — پلاتونك ایچنده ، یعنی دشمنه ناظر طرفده‌می ؟

سلیمان پاشا — البته اورایه ناظر جهتده یاپلدی : خائن بوغازندن بزم « ورسان » ه کلان یولی نصل مدافعه ایده‌بیله‌جك ایسه‌ك او مدافعه نقطه‌لرینه یاپدق .

نصرت پاشا — سؤاله جواب اولمدی: یاپیلان استحکام طاغك اوستنده‌می؟ یوقسه دره‌نك ایچنده‌می یاپدیکز ؟

سلیمان پاشا — بعض یر اولورکه ، دره‌نك کنارینه یاپمق لازم کلور بزم جهتده . طرنوی ورسانه یاپمه‌نك لزومی یوق ایدی : طرنوی ورسانی روسیه النده ایدی .

نصرت پاشا — آشاغیسی ایدی. پلاتو بزده ایدی ، چونکه : ایزلاطره‌یه قدر کشف اولندی ، بیوردیکز .

سلیمان پاشا — ایزلاطره‌یه قدر بزم تحت تهدیدمزده ایدی : لازم کلان مرتفع نقطه‌لرده استحکام یاپلدی .

نصرت پاشا — خائن بوغازینه وَفردیجه استحکام یاپدق، بیوریورسکز؛ آکا نه لزوم وار ایدی ؟ زیرا : سزك کشف واسطه‌سینه آلدیغکز معلوماتجه دشمن ایزلاطره‌ده وَ کلفار یانده در ؛ وَ قشله‌ده ترصد ایچون ایکی بلوك سواریسی اولوب بشقه یرده یوقمش . بر لوا عسکر قویدقدن صکره ، استحکام یاپمق وقت غیب ایتمکدر . نه لزومی وار ایدی ؟

سلیمان پاشا — هرهانکی نقطه‌ده ، وَ لو بر قاچ نفر بر کیجه اوتورسون ، استحکام یاپمق : شیمدیکی تفنکلر وَ افواه ناریه حکمنجه شرطدر . بز شبقه‌یه حرکت ایده‌جك ایدك : دشمن بر قوهٔ کلیه ایله خائن بوغازندن مرور عزمنی کوستررسه ، بزم اتصالمزی کسر؛ خط رجعتمز اوزرینه یورویه بیلور . بونك ایچون خائن بوغازینه قویدیغمز آلتی طابور مقدار قوت ، اون ایکی طابور راده‌سنده قوتلی بولنمق ایچون استحکام یاپدق .

نصرت پاشا — استحکامات خفیفه‌دن بحثمز یوق .

سلیمان پاشا — بزده استحکامات جسیمه ، دیمدك ..

نصرت پاشا — اردوی همایونك بالقانه وصولیله برابر سز تجاوزی اتخاذ ایتدیکز؛ دشمن دخی، تدافعی اتخاذ ایتمش اولیور. بوحالده اوزمان عموم میدان

حربك كسب ایتدیکی احوال، نزد عالیکزده معلوم اولمق لازمکلور . معلومی ایدی ، دکلمی ؟

سلیمان پاشا — بنده‌کزه استانبول نه معلومات ویردیسه آنی بیلورم : آندن زیاده برشی بیلمم. بوکا منضم اولان معلوماتم : یالکز اوفاق‌تفك مفرزه کوندره‌رك اطرافزده دشمنك احوالنی بر درجه‌یه قدر تحقیق ایده بیلمکدن عبارت ایدی .

رئیس پاشا — خائن بوغاندن « کلفار » ه وَیا « النه » اوزرینه حرکت اولنه‌مزمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — برکره بنم وظیفه‌م خائن بوغازندن‌کچوب « کلفار » اوزرینه حرکت دکل ایدی . بویله اولمدیغنك اثباتی : مابین همایوندن ۹ تموز سنه ۹۳ تاریخیله آلدیغم تلغرافك بوبحثه تعلق ایدن عبارەسنده ، « وظیفهٔ دولتلری بالقانك بروسنده وَ اوستنده بولنان دشمنك بالقانك اورته‌سنه ارجاعی وَ بالقانك تأمینیدر » فقره‌سیدر .

رئیس پاشا — آندن بشقه فقره دها یوقمی ؟

سلیمان پاشا — آندن بشقه فقره بیوردیغکز نه در ؟

رئیس پاشا — یالکز بوقدرمی؟ اوبرطرفه کچوب متحداً اردولرك حرکت ایتمسی‌ده یوقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — برکره بنده‌کز دفعمی تکمیل‌ایده‌یمده ، صکره آنی سؤال بیوریکز. — ینه طقوز تموز تاریخیله مقام‌سرعسکریدن آلدیغم تلغرافده: [بالقانك بوجهتنده وَ اوستنده بولنان دشمنك سریعاً دفع و تنکیلی خصوصنی باحث اولدیغی کبی ، مؤخراً ینه مصطفی پاشا حضرتلرینك ۱۸ آغستوس سنه ۹۳ تاریخلی تلغرافنامه‌سنده ده وظیفه‌م بوندن عبارت اولدیغی مصرح ایدی :

« صورت تلغراف »

ادرنه‌یه وصول عالیکزدن صکره ایتدیککز حرکت ایکی اساسه مبتنی اولوب ، بوندن بریسی بالقان اتکلرنده یایلمش اولان دشمنی دفع ایتمك ؛ وَ ایکنجیسی بالقانك برو طرفنده کی دشمنی طرد و تنکیل ایتدکدن صکره بالقانك اوته یوزنده ایجاب ایدن حرکات عسکریه‌یی محمد علی وَ عثمان پاشالر

اردولریله برابر اجرا ایتمك ایدی . بحوله تعالی برنجی حرکت دولتلرنده استحصال موفقیتله ابتدا اسکی زغرهیه کیروب اورالری دشمندن وَ دشمنله برلشن بلغار اشقیاسندن تطهیر ایدرك ، وَ شبقه بالقانه چیقهرق ، محاربات متعددهده دخی مظهر مظفریت اولملری تزیین صحایف تواریخ ایدهجك آثار کزیده ومبرورهدن اولهرق نهدرجهلرده عرض تشکر اولنسه آزدر . — برقاچ کوندنبرو ورود ایدن تلغرافنامهٔ عالیلرکز مآلنهنظراً دشمن مأمول و تخمین فوقنده ظهور ایدرك ایام متعددهده کیجهلی کوندزلی لاینقطع وقوع بولان محارباتك اثر طبیعیسی اولمق اوزره کلیتلو شهید وَ مجروح وقوع بولوب اردوی همایونك قوهٔ اصلیهسی زیادهسیله نقیصهدار وَحرکات فدا کارانهسی دخی مشکلاته دوچار اولدیغی آکلاشلمسی اوزرینه ، شهدا وَ مجروحینك یرلرینی طولدرمق ایچون درت بیك نفرات جدیده وَاردونك قوهٔ ظهریهسی اولمق وَخط رجعتنی تأمین ایتمك اوزه اون آلتی طابورلق بر قوهٔ جنودیه ترتیب اولنهرق بونلرك پیدرپی سوق و ارسالنه تشبث اولندیغی کبی ، اردوی همایونك اوزرنده اولان یوکی تهوین وَ مضیق مشکلاتدن سلامتنی تأمین ایچون طونه قول اردولرنجه حرکات تعرضیهٔ اغفالیه اجراسی دخی تصور اولنهرق اولبابده کی مطالعهلری قوماندانلقلرندن سؤال ایدلمش و آنلرده یکدیکریله مخابره ایتمکدهبولنمش اولوب ، شو حالده بکرمه تعالی مذکور اردولرجه قرارلشدریلهجق حرکات تعرضیهنك اجراسی حالنده وَ یاخود او بر طرفدن حرکات تعرضیه اجراسی متعذر کورندیکی صورتدهاوراجه نهدرلو حرکت تصویب بیورر ایسهکز ، یعنی حرکات تعرضیه اجراسیایله شبقهنك ضبطیحالنده الده قالهجق قونك حالنه نظراً قنغی جهته طوغری حرکت اولنمق تصویب بیوریلور وَ شاید شبقهجه مقصد حاصل اولهمدیغی تقدیرده نه یولده تدبیر اتخاذ بیورلمق تصور اولنور ایسه ، بوراجه دخی بیلنمك اوزره لطفاً اشعاری . ١٨ آغستوس سنه ٩٣

رئیس پاشا — بو اوقودیغکز تلغراف هپسنی جامعدر ؛ بو، کافیدر .

سلیمان پاشا — مساعده بیوررسهکز محمد علی پاشانك اوتوز قدر تلغرافی واردر. یکدیکرینه مخالف برقاچ تلغراف یازار ایدی . طبیعتیله کندی تلغرافنی ابراز ایتمینجه قناعت حاصل اولمز. — آندن صکره مقام سرعسکرینك اون اوچ تموز تاریخلی برقطعه تلغرافنده : « بالقانك بروطرفنه تجاوز ایدن دشمنك کمال

سرعت و شـدتله وَ لطف حقله قهر و تنكيليله اوزالرك تطهيرينه مدار اولمق وَ حركات و موفقيـات عليه‌لرينى تسهيل ايتمك اوزره درسـعادتدن اون بش طابور دها عسكر ارسـالى آرزو اولنمقده ايدى . بونلردن بش اون طابورى حاضرلنمش اولديغندن بوكوندن اعتباراً سوقلرينه باشلاندى . بونلرك نره‌لرده بولنمسى مقتضى ايسه اوراره سوق و اقامه‌سى ايچون ، شاكر پاشـايه تعليمات اعطاسى منوط هم عليه‌لريدر» عباره‌سى محرر ايدى . وَ يكرمى درت تاريخلى ديگر تلغرافده : ــ اشبوتلغراف مجلس عسكرى نامنه اوله‌رق كلمش ايدى ــ

« صورت تلغراف »

(شيفره‌لى) بالقان قوماندانى سليمان پاشا حضرتلرينه

معلوم عاليلريدركه روسيه‌دولتى‌خدانكرده دولت‌عليه‌يى جانكاهندن‌طوتوب كرك اسـلاولر وَكرك سائر شرق خرستيانلرى ايچون جبراً هر درلو شرائط مضره‌يى قبول ايتدرمك مقصديله بومحاربه‌يه قيام‌ايتمش اولوب ؛ بومقصد ايسه زشتويدن كچه‌رك طرنوى وَسائر بعض محللرى ضبط ايله بالقان اوزرينه كلمسيله حاصـل اوله‌ميه‌جغندن . وَبالقانك بروطرفنده بولنـان مملكتلر دولت عليه‌نك ضبطنده اولدقجه تشبثاتى يارم‌قالوب بوندن طولايى هم مقصدندن محروم‌وَهم‌ده بتون اوروپاجه ناموسى مختل‌اوله‌جغندن . وَروسيه‌لونك معلوم‌اولان‌كبر ونخوتى اقتضاسنجه بوحالله تحمل ايده‌ميوب اولانجه قوتنى جمع‌ايله شبقه طرفندن برو جانبه ورود ايله معاذاللّه‌تعالى دولت عليه‌نك بروطرفده بولنان قوتنى چكنيه‌رك سرعتلى يورويش‌ايله ادرنه اوزرينه هجوم وَ بوتقريبله بالقانك بوجانبنده اولان ممالكى دخى استيلا ايدرك دولت عليه‌يى برحال عجزه القا ايتمك امل وتدبيرندن برآن خالى اولمديغى بى‌اشتباه اولديغى كبى بوسـه‌ايله تسيير سوى والالرى قلنان غزته ترجمه‌لرى مألرى دخى بوظنى تأكيد ايتمكده ايدوكندن . وَ بو احوالده كمال تيقظ وانتباه اوزره هروقوعاته حاضر بولنمق فريضهٔ حالدن وَقاعدهٔ حكمت اقتضـاسندن اولديغندن ، خدا مصون بيورسون دشمنك اويله برقوهٔ جسيمه ايله بالقانك برو طرفنه هجومى وقوعنده مقابله اولنه‌بيلمك ايچون تحت قوماندهٔ عاليلرنده بولنـان اردوى همايونك نه‌مقدار قوت وجودينه محتـاج اوله‌جغنك وَدولتلو محمدعلى‌پاشا حضرتلريله بالمخابره بوبابده اولان تدبير وَمطالعهٔ‌دولتلرينك

سرعت اشعارینه همم علیه‌لرینك بیدریغ بیورلمسی مجلس عسکری افاده‌سیله رجا اولنور . ٢٤ تموز سنه ٩٣

دنیلیور ایدی ، یعنی مرکز سلطنتده دشمن شبقه طرفندن کچوب ادرنه اوزرینه کلمسی خدشه‌لری دائماخاطرخراش ایدی .

(ینه یکرمی آلتی تموز تاریخیله مقام سرعسکریدن کلان بر تلغرافك صورتی قرائت ایدر)

« صورت تلغراف »

عموم بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

استحکاماتك احوال حاضره‌سی وَاحتیاجاتی اوزرینه بعض تحقیقات ایله ، دشمنك اسلامیه جهتندن کلدیکی حالده ، اورالرده استحکام اولمدیغی جهتله ، قرق کلیسااوزرندن ادرنه ایله استانبولك آره‌سنه کیره‌بیلمسی ؛ وَشبقه بوغازندن قلبه اوزرینه حرکت ایدر ایسه ، صوفیه ایله ادرنه‌نك مخابره‌سنی قطع ایدرك ، عثمان پاشا اردوسنه عسکر وَمهمات کوندرمك لازم کلدکده بونلرك سلانیك طریقیله نیش اوزرندن ارسالندن بشقه چاره قالمیه‌جغی احتمالاتنه دائر ادرنه والیسندن مابین‌همایونه موروود جواب تلغرافی صورتی باارادهٔ سنیه تذکرهٔ علیه ایله طرف عاجزی‌یه وروود ایتمکله مجلس عالئ عسکریده مطالعه اولنمق اوزره‌در. درمیان‌اولنان‌احتمالات ومطالعات شایان‌تسلیم‌اولدیغی کبی، خصوصات محرره‌نك اهمیتنه وقوف عالیلری اولمسیله اجرای‌اقتضالرینی‌مطالعه بیوره‌جقلری بدیهی‌ایدوکندن، وَمع‌مافیه صورت‌تلغرافنامهٔ مذکورك باتلغراف‌طرف‌دولتلرینه ارسالی‌والی‌ٔمشارالیهه بیلدرلدیکندن، تلغرافنامهٔ‌مذکورك صورتی‌همان‌طلب واخذ ایلیه‌رك،وَاولبابده‌مشارالیهه وَصفوت‌پاشاایله مخابرات‌سریعه اجرا قلنه‌رق، عموم استحکامات وَبیان اولنان‌احتمالات ومطالعات‌اوزرینه نه‌یاپلمسی، وَشواحتمالاته محل قالمامق اوزره قنغی‌کچیدلرك طوتلمسی، وَنره‌لره دها استحکام ویرلمسی، وَدردست انشا اولان استحکاماتك بر آن اول وجوده‌کتورلمسی، وَهر برینه نه‌مقدار ارزاق ومهمات ادخال قلنمسی خصوصلرنده قرارلشدریله‌جق تدابیر وفعلیاته کوره اقتضاسنك مشارالیهمایه وَلازم کلان امرای‌عسکریه‌یه امر وتوصیه‌سنه وَنتیجه‌سنك اشعارینه همت بیورلمسی متمنای مخصوصدر . ٢٦ تموز سنه ٩٣

علی نظامی پاشا — مساعده بیوررسه‌کز برشی صوراجغم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

علی نظامی پاشا — بو تلغرافده مرکز سلطنتك افکاری شبقه بوغازینك دشمنه سدیله مرنج اووه‌سنی دشمنه جولانکاه ایتامکدن عبارت ایدی . شمدی قرائت بیوردیغکز تلغرافلری اوقودق . بونلرك جمله‌سی ، بیوردیغکز کبی : شبقه‌دن وَ سائر یردن دشمن آثار ، ادرنه اوزرینه طوغری طونجه وادیسنی ضبط ایدر ... بو قورقو اوزرینه یازلمش تلغرافلردر . فقط دشمنك صاغ جناحنده بر بیوك قلعه یعنی پلونه ظهور ایتدی ؛ صاغ جناحنده وَ صول جناحنده هیچ بوزولمامش قلعه‌لر آره‌سنده یوز یوز اللی طابور طوریبور ؛ بونلرك بریسنی اله آلمدقجه وَ یاخود کلیتلی احتیاطی کلمدکجه بالقانی آشمق نیتنده بولنور ، ظن اولنورمی ؟ یاخود اردوسنك صاغ جناحنی وَ صول جناحنی امنیت آلتنه آلنجه‌یه‌قدر ، وَ یا احتیاطی کلنجه‌یه‌قدر بالقان کچیدلرنده دشمن ایچون تدافعی طورمق ده مناسب کلمزمی ایدی ؟ هر نه‌قدر بو تلغرافلر وار ایسه‌ده البته بالقان کچیدلری دشمن ایچون مهم ایدی ، وَ ضبط ایتدی ؛ فقط اورادن تکمیل اردوسی ایله کچوبده برو یوزه آشمق : یا پلونه‌یی بتورمه‌لی یا هزار غرادی آلوب برشی یاپملی ... وَیا نته‌کیم ایکی اوچ آی صکره اولدیغی کبی ، کلیتلی قوتی کلدکدن صکره ، صاغده وَ صولده اولان استحکاماتك اوکنه پرده‌قویه‌رق صکره بری طرفه کچر ایدی . بونلری مطالعه بیورلدیمی ؟ هر نه‌قدر وصایای احتیاطیه اجرا بیورلمش ایسه‌ده اصل فن حربجه مطالعه اولنه‌جق بر بونلری دکلمی ایدی ؟ وَ محمد علی پاشانك تلغرافلری‌ده بونی مؤید دکلمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بونلرك اسبابی وَ نیچون کیدلمدیکنی استیضاحات ابتدائیه‌ده مفصلاً عرض ایتمشیدم . اکر استیضاحات ابتدائیه‌دن تکرار امتحان اوله‌جقسه‌م بشقه ؛ امتحان دکلسه ، نه ایچون تکرار ایدیلیور ؟ قنغی ماده‌ده شبهه حاصل اولدیسه آندن سوآل بیوریکز — خائن بوغازندن (مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك اون برنجی اجتماعنده سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سندن مابعد

نومرو ۲۰

« مشارالیه حضرتلرینك بقیهٔ افاده‌سی »

کافاره وَ یاخود طرنوی اوزرینه حرکت ، آلدیغم اوامر عدیده احکامنه مخالف ایدی. آلدیغم امرلر، دشمنك بالقانك بویوزندن دفعی ایدی . فردیجدن قارلووه‌یه وَ طوریان کچیدینه‌قدر کاملاً دشمنه جولانکاه ایدی : کرك بالقانك اووه‌سی، وَکرك بالقانك اوزری، کاملاً دشمنك تحت تهدید و نفوذنده ایدی . بواوامر حکمنجه بن وظیفه‌می اجرا ایتدم. سزك دیدیککز کبی ، رأی خودم ایله حرکت ایتمك ایچون، آنی نقض ایدر دیکر برامر آلمغه مجبور ایدم .

اوّل امرده بویله بر امر آلمدم . ثانیاً خائن بوغازندن کلفاره حرکت عسکریه اجراسی ممکن دکلدر ؛ چونکه : خائن بوغازندن کلفاره بر طریق چیقار ایسه‌ده، او طریقدن طوب عربه‌لری ایشله‌مز. اکثری یرده‌هر عربه‌ده ایشله‌مز . بوندن قطع نظر ، هرسکدن اشقودره‌یه وَ اشقودره‌دن دده اغاجنه حرکتمزده کاملاً مکاریلرمزی ، حتی عسکرك قراوانه‌لرینی بیله هرسکده براقه‌رق اویله کلدك . بویله قرق اللی طابوزله برحرکت عسکریه ایچون لااقل اون بش کونلك ارزاق طاشیمق لازمدر . دشمنك حالی وَ نره‌لرده استحکام وردیکی وَ مقداری بزم ایچون کاملاً مجهول ایدی . بویله دشمنجه هرجهت مجهول اولان بر یرده‌حرکت عسکریه، کافهٔ وسائطك موجود وَحاضر بولنمسیله اوله‌بیلور. بزم یکی زغره‌دن‌حرکتمزده، فردیجه قدرعسکرك پکسمادینی‌کوتورمك ایچون، مکاریلرمز یوق ایدی ؛ کویلولردن طوپلانمش اولان عربه‌لر ایکی دفعه دور ایتدیده، فردیجه قدر عسکرك پکسمادینی کتوره بیلدك . بونك ایلروسی ایچون ایسه ، ذاتاً خائن بوغازندن فردیجه او عربه‌لرك هیچ بریسی کیده‌مز ایدی . حتی خائن کویلیلرینك خائن بوغازنده ایشلتمك ایچون قوللاندقلری عربه، دیکر عربه‌لر شکلنده دکلدر ، طاغ عربه‌لری آیریدر . مکاری ایسه، هیچ یوق ایدی : مکاریلرمزی، نصرت پاشا حضرتلری ، آغستوس آینده کوندردیلر سلانیکدن .

فرض ایدهلم‌که: دیدیککز کبی، مکاریلرمز موجود اولسون، عربه‌ده اویولدن کیتسونده بز کیده بیله‌لم؛ نره‌یه کیده‌جکز؟ طرنوی‌یه! طرنوینك استردادی، بویله بیوردیغکز کبی، برکون ایچنده اوله بیلور بر شی دکلدر. (خریطه‌یه باقه‌رق) یکی‌زغره‌دن خائن‌بوغازینه، خائن بوغازندن کلفاره، کلفاردن طرنوی‌یه اردومز تعرض ایده‌جك. برکره بو اردونك کیروسنی نه ایله تأمین ایده‌جك ایدك؟ مادام‌که شبقه‌ده دشمن النده‌در، اردونك کیروسنی سهولتله تأمین ممکن دکل ایدی. بر خیلی قسمنی یکی زغره ایله کلفاره قدر طاغتمق مجبوریتنده بولنه‌جق ایدك. آندن صکره: ارزاقمزی، مهماتمزی نه ایله طاشیه‌جق ایدك؟ طرنوی اوکنده بش کون، اون کون و‌یا دها زیاده، طرنوینك محاصره‌سنه مجبور اوله‌یدق، محاصره‌یی نه ایله یاپه‌جق ایدك؟ اوّل امرده بیوك طوپلری نه ایله کچوره‌جك ایدك؟ یوقسه، دشمنك بزه آته‌جغی طقوز فوندلق طوپلرینه قارشو – که اکثری طقوز فوندلقری قوللانور ایدی – عجبا طاغ طوپلری ایله‌می مقابله ایده‌جك ایدك؟ اکر ارزاقك عثمان‌بازاری جهتندن آلنمسی طرفی التزام بیوریلورسه، و مهماتك‌ده اورادن کلمسی فرض اولنورسه، بوهیچ ممکن دکل ایدی. النه‌دن عثمان بازارینه، بر عربه اون کونده کله‌بیلور. محمد علی پاشا کندیلری نه اورایی کزمش، و‌نه حرباً کورمش. یالکز شونك بونك سوزینه و قولیات مجرده‌سنه بناءً بیان معلومات ایدر ایدی. بنده‌کز بالذات اورالری کوردم: بر عربه‌نك النه‌دن عثمان بازارینه کلمسی، اون کونه محتاج. النه‌دن طرنوی‌یه کلمك‌ده برقاچ کون ایستر. عجبا بز «کلفار» طرفنه کیتدیکمز وقت، محمدعلی‌پاشا نره‌ده و‌نه ایله‌بزه اتّصال ایده‌جك ایدی؟ بزه اتّصال ایچون، محمدعلی‌پاشانك، عثمان بازارندن، بربیوك اردو سوق ایتمسی لازم ایدی؛ چونکه: بزطرنوینك صول طرفندن ظهور ایده‌جك ایدك، محمدعلی پاشا صاغ طرفندن ظهور ایده‌جك‌ایدی. بواردویی سوق ایتمك ایچون، عثمان‌بازارنده، هیچ اولمازسه اردویی بسلیه‌جك و‌اداره ایده‌جك ارزاق و‌مهماته محتاج‌ایدك. عثمان بازارنده‌کی عسکر، حتی‌بن طونه شرق اردوسی قوماندانی اولدیغم کونه قدر، اهالیمزك ال دکرماننده چکدیکی اکمکله اداره اولنیورلر ایدی. بونی عثمان بازارانده بولنان اولکی و‌صکره‌کی فرقه قوماندانلرندن تحقیق ایده‌بیلورسکز. کرك ارزاقسزلق و‌کرك مهماتسزلق و‌کرك یولسزلق اسبابندن طولایی خائن بوغازندن، دنیلدیکی و‌ظن اولندیغی کبی. طرنوی‌یه کیدلمك احتمالی قطعاً یوق ایدی.

علی نظامی پاشا — فردیج بوغازندن دخی کچلمك ممکن دکلمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — خائن بوغازندن خائن کویلیلرینك یاپدقلری طاغ عربه‌لری ایشلر ؛ فقط فردیجدن آنلرده ایشله‌مز .

علی نظامی پاشا — یکی زغره‌یه کلان موسقوفلرك هپسی شبقه‌دن می کلدی، یوقسه خائن بوغازندنمی ؟

سلیمان پاشا — یکی زغره‌یه کلان موسقوفلرك برقسمی خائن بوغازندن، برقسمی شبقه طریقیله غبرووه‌دن کلدیلر . خائن بوغازندن یالکز طاغ طوپلریله کچدیلر، بیوك طوپ کتورمدیلر. ذاتاً اووقت رؤف پاشانك تعبیه ایتدیکی بر بچق، ایکی طابور عسکر وار ایدی . آنلرده تفنك آتمقسزین فرار ایتمشلر . آنك ایچون خائن بوغازندن کچمکه دشمن بر ممانعته قطعاً اوغرامدی . دشمنك خائن بوغازندن کچدیکنی قزانلقده بولنان خلوصی پاشا خبر آلدیغی آنده، مفلس قریه‌سنه اوچ طابورله استقباله چیقدی. لکن، دشمنك کچن عسکری کندوسنككندن زیاده‌جه اولدیغی ایچون، اوده بوزولدی. نهایت، خائن بوغازندن کچن، وَ غبرووه طرفندن کلان دشمن، شبقه‌ده بزم موجود قالان اون طابوری محاصره ایتدیلر. آنلرکده ییه‌جکلری یوق ایدی؛ دشمنه ایکی کون مقاومتدن صکره، فرار ایتدیلر. وَ بیوك طوپلری، دشمن شبقه جهتندن کچوردی .

(اولجه رئیس پاشا طرفندن ایراد بیوریلان سؤاله اعطا ایلدکلری جوابی اتمام ضمننده)

سلیمان پاشا — ینه اوچ آغستوس تاریخیله مقام قائممقامیٔ سر عسکریدن آلدیغم تلغراف صورتی :

(شیفره‌لی) بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه تلغرافنامه

فردیج وَ خائن بوغازلری بلطفه تعالی اله آلندی . جناب ناصر حقیقی حبیب اکرمی حرمتنه تدابیر صائبهٔ علیه‌لریله شبقه‌نك ضبطی دخی تیسیر و تسهیل بیورر. آندن صکره طونه‌نك ایکی جهتنده اولان قوتله برابر دشمن اوزرینه عموماً وَ متحداً شدتلی وَ سرعتلی صورتده حرکت تعرضیه اجراسی اهمیتنی تعریف اقتضا ایتمز. فقط الك اول شو حرکتك اسلم وانسب بر تدبیره استنادی وجوبی مسلم اولدیغندن. وَ بوبابده رأی عالیٔ آصفیلرینه توفیق حرکت ایتمك، بعونه وَ توفیقه تعالی، حصول مظفریتی موجب اوله‌جغی عاجزلرنجه بی اشتباه بولندیغندن، محرمانه

اولەرق استفسار مطالعهٔ عالیەلرینه ابتدار اولنور . وَاشته طونەنك غرب وَشرق جهتلرنده متحشد قوهٔ عسکریەنك مقدارینی تعداد ایدییورم . شویلەکه پلونه وَجوارنده عثمان پاشا قوماندەسیله قرق طقوز طابور اولوب ، صوفیه وَایزلادی وَنیش وَارکوب وَبرقوفجەدن اون طابور دها کوندرلمك اوزرەدر . وَ بو اون طابورك یرلرینه اقامه اولنمق ایچون درسعادت وَ ادرنەدن مستحفظ طابورلری کوندرلدی . پلونەیه کیدەجك وآنلرك یرینه اقامه ایدیلەجك طابورلر اون کونه قدر یرلو یرینه واصل اولور . پلونەده بر آلای نظامیه سواریسی اولدیغی کبی، صوفیەدن بر آلای نظامیه سواریسی دها کوندرلمش؛ وَطاهر عمر پاشا رفاقتنده بولنان بیك درت یوزسوارینك اردوی همایونك شبقەیه ورودنده پلونەیه ارسالی طرف عالیلرندن امر اولندیغی ادرنەمرکز قوماندانلغنك اشعارندن آکلاشلدیغندن، وَ بونلر غلبەیه واصل اولمق اوزره بولندیغندن، عساکر مذکورەنك دخی پلونەیه ارسال اولنەجغی درکار بولنمشدر. بوندن بشقه، پلونەیه، جوار محللردن بر مقدار سواری وَپیاده عساکر معاونه کیتمکدەدر. اوکونه دکین پلونەاردوسی اللی طقوز طابوره بالغ اولەجق ، وَ نیش وَ ارکوب وشهر کویده یدی ، وَصوفیەده بش ، وَایزلادیدەبر ، وَ اورخانیەده درت طابور بولنەجقدر. الیوم هزار غرادده قرق سکز. وَاسکی جمعەده طقوز. وَعثمان پازارنده آلتی، وَحاجی اوغلی پازارجغنده اون درت .وَشمنیده اون ایکی. وَوارنەده اون یجق،وَسلسترەده اون اوچ ، وَ روسجقده یکرمی طابور واردر؛ وَ بونسبتده طوپچی وَ سواری موجوددر . بونلردن بشقه ، شمنیەیه بش طابور مستحفظ کوندرلدیکی کبی، اشبو جمعه کونته دکین وارنەیه بشی مستحفظ وَ اوچی منتظم معاونه وَایکیسی ردیف طابوری اولمق اوزره اون طابور دها کوندریلەجك ، وَ بر اون کونه دکین اون بش طابور قدر دها عسکر ارساله اقدام ایدیلەجکدر. جمعه وَ عثمان پازارنده وَشمنیده اولان طابورلردن بر مقدار آلنوب هزار غراد موجودینك آلتمش آلتی طابوره ابلاغ اولنەجغنی محمد علی پاشا اشعار ایدییور. وَ بورادن کیدن مستحفظ طابورلرینك استحکاملره قونیلوب. معلّم طابورلرك سیّار اردویه الحاقی مقرّردر . حاله وَ قوتمزك مقدارینه کوره اتخاذ وَ اجراسی تنسیب بیورلەجق پلان دائرەسنده حرکت اولنمق اسبابی استکمال ایدلمك اوزره رأی و مطالعهٔ صائبهٔ داوریلرینك محرمانه اشعارینی رجا ایدرم ، افندم .

۳ آغستوس سنه ۹۳

جوابی :

زغرهٔ جدیدده سلیمان پاشا حضرتلرندن موروود ٦ آغستوس
سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه

۳ آغستوس سنه ۹۳ تاریخلو وشفره‌لو تلغرافنامه‌لری جوابیدر . هزار غراد موجودینك آلتمش آلتی طابوره ابلاغ اولنه‌جغی تلغرافنامهٔ فخیمانه‌لرنده فرمان بیورلدیغی کبی ، بر حرکت وقوعنده پلونه‌ده اون طابور ترك اولنه‌رق الده سیّار اوتوز یدی طابور بولنه‌جغی پلونه‌ده عثمان پاشا حضرتلرندن آلنان تلغرافدن مستبان اولدی . بزم دخی شمدی المزده کی یدی لوانی تشکیل ایدن اللی آلتی طابوردن بر لواسی فردیچ وَ خائن بوغازلرینك محافظه‌سنه ترك و تخصیص قلندیغی کبی ، انشااله تعالی شبقه کچیدینك دخی دشمندن ضبط و استردادی میسر اولورسه، اورایه دخی اوچ لوا . یعنی یکرمی درت طابور براقق مجبوریتنده بولنه‌جغم . شوحالده بزم المزده دخی آنجق باقی اوچ لوا یعنی یکرمی درت طابور قاله‌جقدر . وَ بلطفه تعالی شبقه کچیدینك استرداد وضبطی میسر اولدقدن صکره، اوّل امرده بالقانك اوبر اتکلرینه یقین‌مواقعی الده ایتمك، یعنی‌اوّل‌باوّل النه وَ غبرووه وَ طرنوی هدف تعرض‌اتخاذ ایدیله‌رك، کرك بالقان قولی وَ کرك طونه اردوسی، آکا کوره حرکت ایتمك مقتضای مصلحتدن کورینور. چونکه : بونلر دشمندن قورتارلمدقجه، بشقه یره تعرض ایتمکلکمزده هیچ برفائده وَ محسنات ملحوظ دکلدر . بو حرکت ایچون ایسه، بالقان قول اردوسنه کوره، ایکی‌مانوره دوشونیلور. بریسی: مادامکه آلتمش آلتی طابوره ابلاغ ایدیله‌جکی فرمان بیوریلان هزار غراد اردوسنه نسبتله پلونه اردوسی قلیل‌المقداردر. یعنی عثمان پاشا حضرتلرینك النده یالکز اوتوز یدی طابور سیّار قاله‌جقدر ، ذاتاً بزم دخی قوهٔ سیّاره‌مز یکرمی درت طابوردن عبارت قاله‌جغی وَ آیروجه حرکت اولنه‌جغی جهتله، بزمذکور قوهٔ سیّاره‌مزله طونه‌نك غرب جهتنی طوته‌رق پلونه‌یه کیتمکه چالیشوب ، اوراده عثمان پاشا حضرتلرینه التحاق ایتدکدن‌صکره. ایکی قولدن، یعنی عثمان پاشا ایله چاکرلری پلونه‌دن، وَ هزارغراداردوسی دخی محلندن ، حرکت متّحده ایله طوغریجه طرنوی‌یه تعرض ایتمکدر . ایکنجیسی ایسه : بز کندی حرکتمزه طونه‌نك

جهت شرقیه‌سنی انتخاب ایدوب ، قوهٔ سیارهٔ معروضه‌مز قزاندن عثمان پازارینه
ایتمك، اورادن پلونه وَ هزار غراد اردولری ایله بر آنده متحداً کذلك طرنوی یه
یوریمکدر. غرب جهتنده یاپیله بیله‌جك برنجی مانوره، واقعا بالقان وَ پلونه قول
اردولری قوهٔ سیاره‌لرینك اجتماعندن هزارغراد اردوسنه معادل بر قوهٔ جسیمه‌نك
تشکل و تحشدینی، وَ برپلردن طوپلیجه حرکت محسناتنی مستلزم اولور ایسه‌ده،
او حالده کرك مأکولات عسکریه وَ کرك مهمات ناریه‌جه بالقان وَ پلونه قول
اردولری احتیاجات مهمه‌سنك صورت نقل و جلبی جای مطالعه‌در . چونکه :
پلونه جهتنده بولنه‌بیله‌جك اسباب نقلیه آنجق عثمان پاشا اردوسی نقلیاتنی
اداره‌یه کفایت ایده بیلور . بالقان اردوسی ایسه ، اویله بویی اوزون بر
مسافه‌دن احتیاجات مهمه‌سنی جلب و تأمین ایده‌بیله‌جك اسباب نقلیه‌یی پلونه
طرفلرنده بوله‌میه‌جغندن ، خدا مصون بیورسون ، مضایقه وَ مخاطره‌یه
دوشه بیلمسی مأمولدر . بناءً علیه بالقان اردوسی ایچون، آرقه‌سنی مفتوح
ومنتظم اولان طرق مواردہ‌سندن، یعنی زغرهٔ جدید وَ یانبولی شمندوفرلرندن
آییرمیه‌رق، نقلیات امر اهمنده سهولتی درکار اولان شرق جهتندن انتخاب
حرکت، وَ عثمان پازارینه عزیمتله اورادن طونه اردولریله متحداً طرنوی یه تعرضه
مبادرت صورتی مرجحدر . شبقه بوغازینی بلطفه تعالی اله کتوردکدن صکره، بزم
خائن بوغازندن ایلرویه حرکتمز ایچون خائن بوغازی دخی مساعد وَ بلکه اسهل ایسه‌ده،
بوغازك اوبر آغزینه دشمن طرفندن ویریلان متانت وَ استحکاماتك درجه‌سی
بیلنه‌مدیکی جهتله، مجهول اوزرینه کیدیلوبده، خدانکرده، زیاده ضایعات وَ تلفات
ویرمکلکمز احتمالی غالب اولدقدن بشقه، اویله بر مخاطره وقوع بولسه بیله، بز خائن
بوغازینك اوبر یوزینه چیقار چیقماز دشمنك قوهٔ جسیمه‌سی ایچنه دوشه‌جکمزدن،
ایکی جهتمزده بولنه‌جق هزار غراد وَ پلونه اردولری، اوحالده یتشوبده
بزه معاونت ایدنجه‌یه‌قدر، معاذاه تعالی بیوك تهلکه‌ده قالمق لازم کلور . واقعا
طونه‌نك شرق وَ غرب اردولری طرنوی اوزرینه حرکت ایدرك ، دشمنك
قوتنی تضییق وَ جلب ایله ، بر درجه‌یه قدر ایلرولیه بیلدکاری حالده، بزم‌ده
خائن بوغازندن یورومکلکمز مسئله‌سی حسن نتیجه بخش ایدر بر مانوره ابداع
ایدرسه‌ده ، بو مقصده وصول: اول امرده شرق وَ غرب اردولرینك طرنوی
اوزرینه ایلرولمسی، وَ برایکی مظفریت قازانمسی مسئله‌لرینه معلق وَ مشروطدر.

بناءً علیه بروجه معروض انشاالله شبقه کچیدینك ضبطی میسر اولدقدن وَ استحکامات مقتضیه‌سی یاپیلدقدن صکره ، مبحوث یکرمی درت طابور سیّارله بمنه تعالی اسلمیه اوزرندن قزان وَ عثمان پازارینه کیتمك، وَاوزادن طرنوی اوزرینه، طونه اردولریله، وَهزار غراد فرقه‌سنك صول جناحندن، اجرای حرکت متحده ایلك صورتی اسلم وَ انسب کورلدیکی معروضدر .

رئیس پاشا — بوکون بوقدرله اکتفا ایده‌لم « دیوب مجلس طقوزده ختام بولدی .

اون ایکنجی مجلس محاکمه

...

روم‌ایلی دیوان حربی‌اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت‌سنه‌سی تموزینك یکرمی یدنجی پنجشنبه کونی اون ایکنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه دوام ایلمشدر .

رئیس پاشا — کچن کون ایدیلان سؤالك جوابنی اتمام بیوریکز.

سلیمان پاشا — مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن فردیچ وَ خائن بوغازلرینك ضبطیله بعده شبقه‌یه حرکت اولنمسی خصوصنی باحث اولان وَاوچ آغستوس تاریخیله مؤرخ بولنان تلغرافنامه‌نك صورتی وَوقوع بولان طلب عالی اوزرینه آنكده جوابنامه‌سی صورتنی عرض‌ایتمشیدم. بوتلغرافنامه‌یی ابرازدن مقصدم: بزم شبقه اوزرینه حرکتمزه دائر مقام عالیٔ مذکوردن آلدیغم امری عرض ایتمکدن عبارت‌اولوب ، اوامره جواباً تقدیم‌ایتدیکم تلغرافنامه‌یی دخی ینه‌ابراز ایتمشیدم . بوتلغرافنامه‌یه بتکرار جواب اوله‌رق آلتی آغستوس تاریخلی اشبو تلغرافنامه ورود ایتدی :

« صورت تلغراف »

بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

٦ آغستوس سنه ٩٣ تاریخلی وَ شفره‌لی تلغرافنامهٔ عالیلری آلندی ؛ وَ حسن موفقیت مشیریلری دعواتی تکرار اولندی ، افندمز .

٦ آغستوس سنه ٩٣ محمود

یعنی شبقه‌یه طوغری، حرکتمز خصوصی بتکرار بر جوابنامه ایله تأکید بیورلدی . وَبزم، فردیچ وَخائن بوغازلرینك ضبطندن‌صکره، شبقه‌یه‌حرکتمز، اوزماندرسعادتجه مقرر ومنتظر ایدی. حتی‌یدی آغستوس تاریخلی مابین‌همایون باش کتابت جلیله‌سندن شرفوارد اولان شوتلغرافده بومعروضمی‌تأیید ایدر:

« صورت تلغراف »

بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

اردوی همایون الیوم قنغی موقعده بولنیور ؟ شبقه وَقزانلقدن قنغیسی ابتدا هدف‌الحرکات اوله‌جقدر ؟ اشعاری اراده بیورلمشدر.

۷ آغستوس سنه ۹۳ سعید

ینه : یکی زغره‌ده‌ایکن حرکتمزك شبقه جهتنه وقوع بوله‌جغی‌قرارعالیسی اوزرینه مقام قائمقامیٔ سرعسکریدن فلبه‌یه ارزاق ادخار ایتدرلمکه باشلانلمش، وَدرسعادتدن‌دن میرلوا رفعت پاشا سوق‌مأموری اوله‌رق تعیین بیورلمش ایدی؛ یعنی: شبقه الده ایدلدکدن‌صکره ارزاقمزك فلبه طریقیـله کلمسی صورتی ترجیح بیـورلدی . وَ حتی یکی زغره‌دن حرکتمز حیننده ، درسعادتده هیئت وکلا وَمجلس عسکری‌ارکاننك برقاچ‌دفعه اجتماعیله‌اولبابده کندیلرینه شرفوارد اولان مخطرهٔ سـنیه صورتی دخی ، درسعادتجه بزم شبقه اوزرینه حرکتمزك مقرر اولدیغنه ، وَ بنم‌ده خائن وَ فردیچ بوغازلرندن صکره شبقه‌یه مأمور بیورلدیغمه دلالت ایدرکه : برصورتی‌ده زبدة‌الحقایقده مندرجدر.

« مخطرهٔ سنیه صورت منیفه‌سیدر »

معلوم اولدیغی اوزره سلیمان پاشانك ادرنه‌یه وصولندن صکره اتخاذایتدیکی حرکت ایکی اسـاسه مبتنیدر . بونلردن بریـسی : بالقان اتکلرینه یایلمش اولان دشمنی دفع ایتمك . وَ ایکنجیـسی : بالقان استحکاماتنده بوله‌جغی دشمنی دخی دفع‌ایله، بالقانی‌چوب طرنوی اوزرینه یوریمك ، وَاولوقت محمد علی‌پاشا وَعثمان پاشا طرفندن دخی کندوسنه معاونت اولنمق ، والحاصل عسکرمز اوچ جهتدن دشمن اوزرینه یوریوب، وَ یاخود جهات ثلثه‌دن دشمنی کندولرینـه جلب ایدوب، حربك تمامیتنی‌حاصل ایلمك‌ایدی . سلیمان پاشا برنجی حرکتنده موفق اولدی؛ یعنی: ابتدا اسکی‌زغره‌یه وَصکره یکی‌زغره‌یه‌کیدوب، اورالری دشمندن، وَدشمنله برلشن بلغار اشقیاسندن، تطهیر ایلدی . فقط آندن صکره طوته‌جغی اصول ، دفعةً قابل تعیین اولمیوب ، برمطالعهٔ عمیقه ایله کسـدریله‌بیلور ایدی ؛ یعنی : بردن بره بالقان استحکاماتنه یوریمسی ، مجهول برنتیجه اوزرینه آتشه

صوقولوب فائده‌سز وَيافائده‌سنی استحصال ایتمك پك دشوار اولان بر جسارت عظیمه‌یی كوزه كسـدرمك ديمك اوله‌جغندن ، مقصدی حاصل ایتمك ایچون، دهـا قولای وَتهلكه‌سز بر یول اولوب اولمدیغنی دوشونوب، آكا كوره تشبث ایتمك لازم كلور ایدی ؛ چونكه : مشارالیه قزغان طرفندن ایلرویه كیدوب ، عثمان پازارنده تحشد ایتمكده اولان دیكر عسـكرله برلشه‌رك طرنوی اوزرینه كیدر، وَطرنوی‌یی آلور، وَاورایی آلمغه موفق اولمسه‌یله حربی قازانور ایسه، شـبقه‌ده تحصن ایده‌جك روسیه‌عسكری، بالطبع تسلیمه، وَیاخود رجعته مجبور اوله‌جغندن ، وَبوطریق ایله هم‌مقصد حاصل‌اولوب هم‌ده شبقه استحكاماتنه هجوم ایتمكدن تحدث ایده‌جك تهلكه‌یه محل قالمیه‌جغندن، بوطریقك ترجیحی حقنده متعدد محللردن برچوق‌مطالعات وَاخطارات وقوع بولمغله، سلیمان پاشانك شبقه‌یه توجهنك منعی، وَبولندیغی یرده توقیفی ایله، شوایكی مسئله‌دن برینك ترجیحنه قرار ویرلدكدن صوكره،كندوسنه تعلیمات‌كوندلمسی آرزو اولنه‌رق، بونك‌ایچون، هیئت وكلا وَ مجلس عسـكری اركانی ایكی كره جمع ایله ، عقد مشورت دخی اولنمش‌ایسه‌ده . [سلیمان پاشانك شبقه‌یی آلمسی اویله ظن اولندیغی قدر كوچ برشی‌اولمدیغی، وَبونده بر آز كوجلك اولسه‌بیله، شبقه‌نك‌تسخیرندن‌صكره عثمان‌پاشا اردوسیله، وَخصوصا سلویده‌بولنان‌فرقهٔ عسكریه ایله‌برلشمك‌قولایلشه‌رق، اصل حركات عسكریه‌جه برمخرج سـلامت بولنمسی دخی آكا متوقف اولمغله، شبقه محاربه‌سی اثناسنده، بر آز تلفات ویرلسه‌بیله ، كوزه آلنمسی لازم‌كله‌جكی] خصوصلرنده اتحاد آرا حصوله كلمكله ، بویوله كیدلمش ؛ وَ سلیمان پاشا، فردنج وَخائن بوغازلرینی دشمندن خالی بولدیغنـدن، اورالرینی تحكیم، وَبونلره برقاچ طابور عسكر اقامه‌سیله، شبقه‌یه كیتمش ایدی .

مشار الیهك اشعارات متوالیه‌سندن آكلاشلدیغی اوزره، كچن هفته‌نك‌صالی كوننده‌ن بدأ‌ایله ،تام آلتی‌كون،كیجه‌لی‌كوندوزلی وَبلافاصله، دشمنله‌محاربه ایدلمش ایسه‌ده، شبقه استحكامی، روسیه‌لولرك النه كچدكدن‌صكره، نهایت درجه‌ده تحكیم اولنه‌رق، استحكاماتك كافه‌سنك خندقلری‌غایت‌عمیق‌وَسپرلری مرتفع بولندیغندن، وَدشمنك لاینقطع كلان امداد وَ مهماتیله عسـاكر مستحفظه‌سی قوت بوله‌رق ایستدكارنده تحفظ وَایستدكارنده شدتله تهاجمه مقتدر بولندقلرندن، عسكرمزك بو استحكاملر اوزرینه وقوع بولان مهاجمات شـدیده وَفدا كارانه‌سی برنتیجهٔ

خیریه‌یی منتج اوله‌مدقدن بشقه ، شمدیکی حالده یاپیلان استحکامات خفیفه ایچنده وضعیت تحفظیه اتخاذینه مجبوریت حاصل ایتدیکی، وَمع مافیه دشمن، شو حال تحفظی‌یی اجبار ایدن نقصان قوته واقف اولو بده، شمدیکی قوتیله، وَیاخود غبرووه‌دن امدادینه کلان عسکری آرتوبده دها زیاده قوتله ، عسکرمزه هجوم ایده‌جك اولور ایسه ، معاذاه محو و تهلکه مقرّر بولندیغندن، بونك چاره‌سی: خط رجعتنی تهدید ایتمك ایچون محمدعلی پاشا وَعثمان پاشا اردولرینك تعرضی حرکتلری وَ خصوصاً پلونه اردوسنك شمنی‌یی اشغال ایلمسی ماده‌سی اولوب، بوصورتلر قابل اوله‌ماز ایسه، پلونه‌دن مفرز بر فرقه‌نك غایت شدت وَسرعتله سرویٔ وَغبرووه‌یه طوغری ایلرولیوب، دشمنك خط رجعتنی کسمسی فرض حکمنده کوسترلمش؛ وَشو ایام‌سته محاربه‌سنده تلفاتمز ، سلیمان پاشـانك تخمین وبیانه کوره، بش بیك اولوب ، مجروحلرك مقدارندن بحث قلنمامشدر.

ایشته شو احوال اوزرینه، محمدعلی پاشا وَعثمان پاشا ایله بالمخابره، نه یاپلمق لازم کله‌جکنك تعیینی، یکرمی‌درت ساعت اول دائرهٔ عسکریه‌یه تبلیغ قلنمش ایسه‌ده، نتیجهٔ تشبث معلوم اوله‌میوب ، حالك اهمیتی ایسه تعریفدن مستغنی اولدیغندن ، وَ بو ایشك تدبیرینی مذاکره‌ده بر ساعت وقت ضایع اولسه، آندن طولایی بك عظیم تهلکه‌لر ظهوری محتملاتدن بولندیغندن، وَ اتخاذی لازم کلان تدبیر، شکل ماده‌یه نظراً، اسئلهٔ آتیه‌نك حلی ایله میدانه چیقه‌جغندن، اسئلهٔ مذکوره‌نك همان مجلس عسکریجه نظر مطالعه‌یه آلنه‌رق، وَحرکات حربیه‌یه دائر قرارلرده تفصیلدن زیاده مسئله‌نك تعیینی فائده‌لو اوله‌جغی جهتله ، بوماده حقنده دخی یالکز سؤاللره جواب ویریله‌رك ، تشریح مصلحت مقصدیله دها بشقه تبییناته لزوم کوریلور ایسه، آیریجه عرضی لازم کلور .

س — قوماندانلر حرکاتنده مختار ایسـه‌لرده ، مقام سرعسکری وَ هیئت مشاوره‌سی اولان مجلس عسکری ، حرکات حربیه‌جه صواب کوره‌جکی شیلری بر کره قوماندانلره تبلیغ ایدرك یالکز او مطالعه‌نك تقدیر وَعـدم تقدیرنده کندیلرینی تخییر ایده بیله‌جکندن، بوکا بناءً مقام سرعسکری وَمجلس عسکری دخی هزار غراد وَ پلونه اردولرینك حرکات تعرضـیه‌یه ابتدارلرینی مـوافق کوررمی ؟

س — سؤال سابقده بیان اولنان حرکت تعرضیه مناسب عد اولنمز ایسه، بوندن احتراز، اساساً وَ مجملاً نه‌یه مبنی اوله بیلور ؟

س — مذكور اردولرك حركت تعرضيه‌يه ابتدارلری رد اولندیغی حالده، سلیمان پاشانك بیـان ایتدیكی تدبیر مطلق آخركه. — پلونه‌دن افراز اوله‌جق برفرقه‌نك غایت شدت وسرعتله غبرووه‌یه یتشمسیدر، — مجلس عسكری، كندی مطالعه‌سنجه، بو تدبیری تصویب ایدرمی ؟

س — سؤال سابقده بیان اولنان تدبیر دخی قبول ایدلمز ایسه، سلیمان پاشایه بورادن بشقه بر تدبیر ارائه‌سی لازم كله‌جكندن، واودخی آتی الذكر سؤاللرك تعیینیله حاصل اوله‌جغندن، اسئلهٔ آتیه‌نك قنغیسی مناسب كوریلورایسه جوابنده آنك مناسب اولدیغنك بیان، واكر آنك خارجنده برتدبیر خاطره كلور ایسه، اول تدبیرك اثبات قلنمسی لازم كلور.

اولا — سلیمان پاشانك بولندیغی موقعده قالوب دشمنله صوك درجه‌یه قدر اوغراشمسی.

ثانیاً — شبقه استحكامنك قارشوسنده لزومی قدر عسكر براقه‌رق، وبوصورت قابل دكل ایسـه، معیتنده‌كی عسكری كاملاً آله‌رق، كیرویه چكلمسی، واوحالده بولنه‌جغی نقطه‌لر نره‌لری اولمق لازم كلور ایسه، مطالعه قبیلندن اوله‌رق كندوسنه بیان قلنمق اوزره، تعیینی.

ثالثاً — (سلیمان پاشا، عثمان بازارنده ویا جمعه‌ده تحشد ایده‌جك دیكرعساكر شاهانه ایله برلشه‌رك، دشمنك اوزرینه كیده‌جك اولورایسه، طرنوی حوالیسنده بولنه‌جق دشمن عسكری آنلرله اوغراشمغه مجبور اوله‌رق، شبقه استحكاماتنده‌كی عسكرینه امداد ایده‌میه‌جكنه، و او حالده شبقه‌ده‌كی عسكرینك موقع و حالی مشكل اوله‌جغندن، كچنده اولدیغی كبی، ادرنه اوزرینـه ویا دها ایلرویه تجاوز ایتمك كبی برتصـوری اختیار ایده‌میه‌جكنه) دائر بعض مطالعات اولوب، محمد علی پاشا ومصر جهادیه ناظری حسن پاشا دخی بوافكارده بولندقلرندن، مجلس

(مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك اون ایكنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاكمه‌سندن مابعد

نومرو ۲۱

« مخطرهٔ سنیه‌دن بقیه »

عسـكرینك كندو مطالعه‌سنه كوره، بوتدبیر مستقیم اولوبده، سلیمان پاشا

کیرویه چکیله‌رك، وَمشارالیه حسن پاشا معیتیله بالقانك اوته طرفنده تجمع ایتمکده اولان عساکر شاهانه ایله برلشه‌رك، مشارالیه ایله متفقاً حرکت ایتمسی لازم کلور.

رابعاً — ینه ادرنه اوزرینه، شبقه‌دن وَیا بشقه کچیدلردن، روسیه عسکرینك کلمسی احتمالی اولوب، وَ ادرنه‌یه کلدیکی حالده مصالحه‌دن بشقه چاره کورلمیوبده، بو محذورلری دفع ایچون. سلیمان پاشانك هرحالده بالقانك بو یوزندن ایلرویه کچمامسی لازم کلور.»

بوندن ماعدا، اون تموز تاریخلی تلغرافیله شبقه‌یه وصولمزه دکین محمدعلی پاشا حضرتلرندن آلدیغ‌ِ شمدی عرض وابراز ایده‌جکم متعدد تلغرافلردخی، خائندن صکره شبقه‌یه حرکت ایتمکلکمی مخطر وَآمر ایدی. محمد علی پاشانك ۱۰ تموز تاریخلو تلغرافی...

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — (بوراده سوزینی کسه‌رك): سوز ایسترم.

رئیس پاشا — بیورك.

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — شمدی بنده‌کز محاکمه‌نك کیدیشندن کوریورم‌که: استنطاق شکلندن ینه مدافعه شکلنه کیردی. اولجه بیان ایتمش ایدم‌که: مدافعه زمانی کلدکده، مدافعه‌سنه‌دائر نه‌قدر تلغرافلری وارایسه، سلیمان پاشا حضرتلری، آنلرك کافه‌سنی ابراز ایدرلر. شمدی یالکز استنطاق شکلندن آیرلمامسنی رجا ایدرم. ماده‌لرك ایضاحی ایچون ایراد ایدیلان قیصه سؤاللره، آنلرده قیصه جواب ویرملی. صکره، نه وقت مدافعه زمانی کلور ایسه، او وقت اوزون اوزادی‌یه مدافعه ایتسونلر.

سلیمان پاشا — مدعی پاشانك دیدیکی یولده جواب ویرمك ایچون، مجلس عالیلری طرفندن ایراد اولنان سؤاللره استیضاحات ابتدائیه‌نك اساس طوتلمسی اقتضا ایدر. استیضاحات ابتدائیه‌که، — طبع اولنمش، وَبرر صورتی جمله‌کزده بولنمشدر، — اواساس طوتیلوبده، آنك ایچندن بعض‌اوفاق سؤاللر ایرادایدیلور ایسه. اووقت مدعی پاشانك دیدکلری اولور. لکن استیضاحات ابتدائیه‌ده مذکور اولان سؤاللر تکرار بیوریلور، وَبندنده جواب تام طلب بیوریلور ایسه، مدعی پاشانك دیدیکی کبی، قیصه جواب ممکن دکل، محالدر. بناءً علیه بنده‌کزه قیصه سؤال ایراد ایتمك وَ قیصه جواب آلمق ایچون. اوّل امرده استیضاحات

ابتدائیه‌یی اساس طوتمق اقتضا ایدر . مادام‌که استیضاحات ابتدائیه اساس طوتلیور ، وَ آنك مندرجاتی تکرار بیوریلیور: البته جوابلرك اوزون اولمسی لازم کلور .

رئیس پاشا — خیر ، کلنز ؛ هرنه سؤال اولنور ایسه ، آکا ایجاب ایدن جوابی ویرملی . تفصیلات ایستنور ایسه ، اوبشقه .

سلیمان پاشا — اکر ایجاب ایدن جواب . ذهن دولتلرنده تقرر ایدن سؤاللر کبی ، بنده‌کزك ذهنمده تقرر ایتمش اولورسه بیوردیغکز اوله‌بیلور . لکن سز ایجابی بر جهتده کورورسکز . بنده‌کز بشقه جهتده کورورم . خصوصیله بن مدعی علیهم : بکا مورود سؤاله ، هیچ برطرفدن برایلیشیك قالمسون دیه ، هردرلو سوز سویلیه‌بیلیرم .

رئیس پاشا — مدافعه زماننده تفصیل بیوره‌بیلورسکز .

سلیمان پاشا — مدعیٔ عمومی‌پاشا اتهامنامه‌یی یاپوب ، «قانونك فلان بندینه توفیقاً فلان‌جزا ایله محکوم‌ومتهمدر . » دیدکدن صکره، بنم ویره‌جکم جوابلرك حکمی پك محدوددر. ویردیکم جوابلر ایچون ...

رئیس پاشا — (بوراده لقردیسنی کسه‌رك) بیوردیغکز کبی دکل ؛ اوزاتمیه‌لم ، افندم .

سلیمان پاشا — نصل ایده‌لم؟ اویله‌ایسه بنده‌کزك آغزیمی قاپایك، طیشاری چیقه‌یم ... هیچ لقری سویلتمیك . .

سلیمان پاشا — (سوزینه دوام ایله) اشته محمد علی پاشانك اون تموز تاریخلی تلغرافی :

« صورت تلغراف »

ادرنه‌ده سلیمان پاشا حضرتلرینه

فرقهٔ مشیریلریله‌ادرنه‌یه مواصلت بیورلدیغی بوکیجه‌مقام جلیل‌سرعسکریدن آلدیغم امرنامهٔ تلغرافیده مسطور بولنمغنه ، اولوجهله تشریف دولتلرینه بیان محظوظیت ایدر ، وَ موفقیت علیه‌لرینی دخی جناب‌واهب العطایادن دیلرم. لله‌الحمد والمنه، قره‌طاغده‌عالمك مشهودی اولان شجاعت وَبسالت داوریلری دولت‌وملتی ممنون.وَاعدای دین‌مبینی محزون‌ایلمسیله، بوشرف عظماذات‌عالیلری نجه‌روسفیدیٔ دنیا وعقبا اولدیغی کبی، اصل خصم‌قویمز، یعنی دشمن دین‌وملتمز اولان روسیه‌لولرك

درجات حركات حاضره‌لری‌ده نزد دولتلرنده معلوم . وَرؤف پاشا حضرتلرینك
طونه جهتنه تعیینلری مقرر ایدوكندن، بالقان كاملاً عهدۀ حیدرانه‌لرنده قالمغله،
اوراده دخی، هر درلو فدا كارلغك اجراسنده دریغ غیرت بیورلمیه جغی امر مجزومدر.
بناءً علیه اولجه شمنیدن مشار الیه رؤف پاشا حضرتلرینه كوندریلان طقوز
طابورله بر بطاریه صحرا طوپینك لزوم ووجوبنه مبنی سرعت اعاده‌سی . وَهرنه
یاپیلور ایسه یاپیلوب ، برقدم اقدم حاضرله‌رق، وَسرعت ممكنه ایله مذكور بالقان
اوزرینه كیده‌رك ، وجود لوث آلود دشمندن تطهیریله، بعده مذكور بالقانك
بروطرفنه‌چوب طرنوی‌یه طوغری حركته بذل مقدرت بیوریله‌رق، اولصورتله
نزدباری وپیغمبری و پادشاهیده برقات دها مظهر ممدوحیت اولملرینی حضرت
حقدن رجا، وَترتیبات وحركات جاریه‌دن دخی آن بآن طرف عاجزی‌یه معلومات
اعطاسنی تمنی ایلرم. افندم. ۱۰ تموز سنه ۹۳

محمدعلی

وَ ینه محمد علی پاشا حضرتلرینك پلونه‌ده بولنان غازی عثمان پاشا حضرتلرینه
اون ایكی تموز تاریخیله وارداولوب، برصورتی‌ده بنده كزه كوندریلان تلغرافنامه‌سی
صورتی :

تلغرافنامه

پلونه‌ده عثمان پاشا حضرتلرینه

۱۰ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامۀ مشیریلرنده لوفجه‌ده بولنان دشمن ،
پلونه‌نك خط رجعتنی ، وَصوفیه‌یه اولان طریق مواصله‌سنی قطع ایتمك اوزره
« جورزانووه » یه كلمك افكارنده بولندیغی ، وَ « قارلووه » ده‌كی دشمن دخی
ایزلادی اوزرندن كچه‌رك ، كذلك اورخانیه‌یه طوغری یوریمكده اولدیغی
اشعار بیوریلیور. وَصوفیه قوماندانلغندن آلنان تلغراف دخی اشعار دولتلرینی
تصدیق ایدییور.

فریق صالح پاشا آلتی طابور ایله بوكون صوفیه‌یه مواصلت ایتمش . وَیكی
پازار فرقه‌سندن ده ایكی طابور پیاده وَ بر آلای سواری ایله شجیع وَجسور
یاقووه اهالیسندن بیكدن متجاوز عساكر معاونه كلمكده بولنمشدر. صوفیه وَ نیش
فرقه‌سی نظارت علیه‌لرنده بولندیغندن . صالح پاشانك كتوردیكی پیاده لواسنك

سیار اوله‌رق « ایزلادی » اوزرینه . وپلونه‌دن دخی برقوهٔ کافیه لوفجه جهتنه سوقی تقدیرنده ، دشمنك اجرای مافی‌الضمیرینه میدان ویرلمیه‌رك، هم خط رجعت وَ هم‌ده صوفیه ایله طریق مواصله تأمین ، وَ قرای خرستیانیه دخی موسقوفلرك تشویقاتندن منع ایدلمش اوله‌جغی درکار ایدوکندن، اجرای ایجاب سریعی همم داوریلرینه تودیع قلور .

یکی زغره ه رؤف پاشا وَ ادرنه‌ده سلیمان پاشالر حضراتیله بوکون وقوع بولان مخابرهٔ تلغرافیه‌ده مشار الیهما معیتلرنده بولنان قول اردو، ـ كه طونه اردوی همایوننك مرکزی دیمکدر ـ درت بش کون صکره ، یعنی پازار وَیا پازار ایرتسی‌کونی، حرکت تعرضیه‌یه باشلایه‌رق، بالقاندن دشمنی دفع و تنکیل، وَ بو طرفه مرور ایله، طرنوی‌یه طوغرو ایلرولیه‌جك ، وَبو صورت ذات عالیلریله‌عاجزلری بیننده ارتباط واتحادی موجب اوله‌جق ایسه‌ده، مشارالیهمانك حرکتلرینی تسهیل‌ایله ، حصول موفقیته برقات دها کسب امنیت‌اولنمق‌اوزره، بزدن دخی بر معاونت کوسترلمك واجباتدن‌اولوب ، ایزلادی وَلوفجه جهتلرینه کوندریله‌جك قوللر مشارالیهمانك صول جناحلرینی تأمین وَ دشمنی تهدید ایله، تمام اشبو مقصدك حصولنه کافی‌اوله‌جغندن، مذکور قوللرك‌حرکتی تعجیل بیوریله‌جغی بی اشتباهدر .

بونکله برابر، مذکور قول اردونك صاغ جناحندن دخی برمعاونت اولمق اوزره ، عثمان پازارنده وَمیرلوا سالم پاشا قومانداسنده برپیاده لواسی ترتیب اولنه‌رق، رؤف وَ سلیمان پاشالر حضراتی شبقه اوزرینه هجوم ایده‌جکلری کون، مومی‌الیه دخی عثمان پازارندن طرنوی‌یه طوغری تأثیرلی بر نمایش اجرا ایلیه‌جك ، وَیوم حرکتی دخی، مشارالیهمانك طرف عاجزی‌یه وقوع بوله‌جق اشعارلری اوزرینه ، مومی‌الیهه بیلدیریله‌جکدر . اولبابده

۱۲ تموز سنه ۹۳ — محمدعلی

وَ ینه : محمدعلی پاشانك اون آلتی تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سی :

شمنی اردوی همایونندن قره پیکارده سلیمان پاشا حضرتلرینه

تحقیقات واقعه‌یه نظراً مظنوندرکه : دشمنك اون ایکنجی قول اردوسیله اون برنجی قول اردوسندن برفرقه بطاریه طوپی (؟) ایله روسجق

آره‌سنده، ۱) دردنجی قول اردوسیله‌اوتنجی قول‌اردوسنك بقیه‌سنك برفرقه‌سی وبر« اخبار » سواری فرقه‌سی بلونه جهتی قارشوسنده. وسکزنجی و طقوزنجی قول اردولریله ایکنجی احتیاط سواری فرقه ی بالقان طرفنده، و برنجی واون اوچنجی و اون برنجی قول اردولرندن برر فرقه طونه‌نك قارشـو یقه‌سنده اولوب بهر قول اردو رفاقتنده دخی برر سـواری فرقه‌سی بولنیور . بو کون بوراده عقداولنان مجلسده : الده بولنان قول اردوایله بالقان‌طرفنه مأمورمرکز قول‌اردوسنه معاونت ضمننده عثمان بازاردن‌طرنوی اوزرینه برحرکت اجراسنه قرار ویرلمش ایسه‌ده، وارنه‌یه چیقه‌جق آلتی‌طابورك یتشمسنه ومارالذکرمرکز قول اردوسنك اسکی زغره‌یه ایلرولمسنه و ناقص‌کورینان اسباب‌نقلیه‌نك اکمالنه متوقف اولوب ، بونلره انتظاراً حرکت مذکوره‌نك برقاچ کون دها تأخیری اقتضا ایلدی . بو مدت طرفنده دشـمنك اغفالی ایچون اسـتحکامات انشاسی. و استکشافات تعرضیه اجراسیله اشتغال اولنه‌جغی معروضدر . فرمان

۱۶ تموز سنه ۹۳ قوماندان اردوی طونه

محمدعلی

و ینه یکرمی بر تموز تاریخلی تلغرافنامه‌سی صورتی :

طونه قوماندانی محمد علی پاشا حضرتلرندن اسکی زغره‌ده سلیمان‌پاشا حضرتلرینه

احمد ایوب پاشا حضرتلرینك معیتیله هزار غرادده مستخدم قول اردوی همایون‌قارشوسنده دشمنك اون‌ایکنجی واون اوچنجی اردولری بولندیغی‌موثوقاً تحقیق قلنه‌رق، اشبو دشمنك اردولرندن بری‌محل آخره ـ وقی اولنمدقجه پاشای مشار الیهك تدافعی حالنده قالمسی ایجاب ایتمکله، و بالقان اوزرینه حرکت ایدن قول اردویه الدن کلدیکی مرتبه سریعاً معاونت ایتمك فریضه‌دن اتخاذ ایدلمکله ، هزارغراددن سکز ومحال آخردن اون‌که جمعاً اون‌سکز طابور آلنه‌رق، فریق

۱) دیکرتلغرافلرله بالمقایسه اجرا قلنان تدقیقاته کوره: بو جمله‌ده‌کی « بطاریه طوپی» سوزی زائد، و« آره‌سنده » کی کلمه‌سیله جمله‌نك معناسی ناقص‌قالمامق ایچون دیکربرقصبه ویا موقع اسمی دها مذکور اولمق لازم اولوب، بوموقع ویا قصبه‌نك‌ده « هزار غراد» اولمسی، وبناءً علیه بوجمله‌نك اصلنده : (دشمنك اون ایکنجی‌قول اردوسیله اون برنجی قول اردوسندن بر فرقه هزار غراد ایله روسجق آره‌سنده) شکلنده بولنمسی مأمول‌در.

نجيب پاشا قومانداسيله عثمان پازارنده حاضر لانعقده بولنمش، وَ اهميت مصلحته كوره بالذات اورايه عزيمته خائن بوغازينك ضبطيله بالقانه طوغرى تعرضى حركته قرار ويرلمش، وَ مذكور طابورك برقاچ كون طرفنده عثمان پازارنده مهيا بولندرلمسى مأمول بولنمش اولمغله، ذات عالئ مشيرلرينه اعطاى معلوماته مباشرت اولندى. معيت دولتلرنده بولنان بالجمله جنود جناب پادشاهى قنغى مواقعده تعبيه اولنوب دشمنك قوتيله وضعيتنه دائر نه معلومات استحصال بيورلديغنك، وَ قوت و حاله كوره اوراجه قنغى مانوره يه قرار ويرلديكنك سرعت اشعارى، وَ احوال تبدل ايتدكجه بيدرپى معلومات اعطاسى خصوصنه هم جليلهٔ مشيرلرينك بيدريغ بيورلمسى تمنى اولنور . ۲۱ تموز سنه ۹۳ محمدعلى

وَ ينه تموز يكرمى ايكى تاريخيله وارد اولان تلغرافنامه سى صورتى :

(شفره لى) طونه عموم قوماندانى محمدعلى پاشا حضرتلرندن مورود
۲۲ تموز سنه ۹۳ تاريخلو تلغرافنامه

اسكى زغره نك تركيله، قوهٔ موجوده نك بالاستصحاب يكى زغره نك استردادیله وَ فرديج وَ خائن بوغازلرينك ضبطيله، دشمن خط رجعتنك قطعنه عزم وتشبث بيورلديغى منفهم اولمشدر . مقدما رؤف پاشا حضرتلرينك اون ايكى طابوريله برابر ترتيب ايديلان اللى آلتى طابورك اوچ قول اوله رق اسكى زغره اوزرينه اثناى سوقنده، فرديج وَ خائن بوغازلرى قارشوسنده كائن يكى زغره ده براقلمش ايكى طابور اوزرينه دشمن هجوم وَ اوراسنى ضبط ايلمش اولديغندن ، شمديكى حالده تشبث بيوريلان مانوره نك اجراسنه، يعنى فرديج وَ خائن بوغازلرينك ضبطنه چالشمق پك مناسب اولوب ، بونكله هم تيمور يولى تأمين برله ارزاق وَ مهمات عسكريه نك نقل وتوصيلى امر اهمى تسهيل ايديلور، وَ هم ده ، مقدمجه عرض اولنديغى وجهله، بزمله بردرجه يه قدر ارتباط حاصل اولور. مع مافيه اسكى زغره ترك اولندقدن صكره دشمنك ينه اوراسنى ضبط ايتمسى ملحوظ ايسه ده، اردوى همايون يكى زغره ده بولندقجه دشمن اورادن ايلرولمكه پك ده جسارت ايده ميه جكى بديهى، وَ فقط دشمنك اسكى زغره دن سوق ايتمسى ملحوظ اولان قوتنه وَ خط رجعتكزك محافظه سنه قارشو مناسب نقطه ده بر مفرزهٔ كافيه بولندرلمسى لزومى امر جلى اولوب ، بو بابده تدبير احسن اتخاذ بيوردقلرنده

شك وشبهه اولمامغله، وَ فریق شاكر پاشا قومانداسیله قره پیكارده یكرمی درت طابورك دها تجمع ایتمكده بولندیغی دخی مقام جلیل سرعسكریدن اشعار بیورلمغله، دعای مظفریت دستوریلری تلاوتنه حصر وقت؛ وَ مقام مشار الیهایه تقدیم وَ بر صورتی حضور آصفیلرینه تسیار اولنان تلغرافنامهٔ چاكرانهم مطالعه‌سندن مستبان اوله‌جغی وجهله، روسیه‌لو شو برایكی كون ایچنده پلاننی تبدیل ایتدیكندن، احوال آتیه‌سنی تدقیق وتجسسه آله‌رق یكی سلوك ایده‌جكی حركاته مطلع اولنجه‌یه قدر، بوراجه خائن بوغازندن ترتیب اولنان فرقهٔ سیاره‌نك حركتی تأخیرایدلدیكنك دخی عرض واعلامنه مسارعت ایلدم. بفضله وَكرمه تعالی مذكور فردیج وَخائن بوغازلرینك ضبطنجه موفقیت دولتلری حاصل اولدقدن صكره، مذكوربوغازلرك تحكیم وَ محافظه‌سنه قوهٔ كافیه‌ترك ایله باقی قوتك طونجه اووه‌سندن قزانلق وَشبقه‌نك دخی ضبطنه تسویقی، وَاسكی زغره‌یه قارشو برانیله‌جق مفرزه‌دن دخی بو حركتده استفاده اولنمسی مناسب كورینور ایسه‌ده، اول حوالیجه معلومات موقعیه‌نی تمام كسب بیورمش اولدقلرندن اقتضای حالك اجراسی، هرحالده رأی دولتلرینه محول اولدیغی، وَ انشاءاه بونلرده دشمندن استرداد ایدلدكده، اولوقت بالقانك طونه‌جهتی ایچون اجرا اولنه‌جق مانوره‌لرك بالمخابره ال برلكیله اجراسنه قرار ویرلمسی معروضدر . افندم .

محمدعلی

وَ ینه تموز یكرمی درت تاریخلو تلغرافنامه صورتی :

بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

روس وَ بلغار ظلم وتعدیلرینه دائر قره پیكار تلغرافخانه‌سی واسطه‌سیله وكلك قریه‌سندن كشیده بیوریلان ۲۳ تموزسنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ عالیلری بو آقشام آلندی . دشمنك شو حركتی: غضب شدید باریننك حقلرنده جلبنی تعجیل ایدر بر فجیعه اولدیغندن . عدالت ربانیه‌نك سرعت جریانی استرحام قلندی . فقط بالقانك طرف جنوبیسنه كلیتلی دشمن كچدیكی ، وَ بر طرفدن‌ده كچمكده‌بولندیغی. وَكچید بوغازلرینك محافظه‌سیله‌اكتفا ایده‌جكی استخبار اولندی. وَ دشمنك طونه‌دن كچوردیكی سكز قول اردونك دردی هزار غراد قول اردوی همایونی اوزرینه هجوم ایتمكه حاضرلاندقلری، تحقیقات موثوقه‌یه مستنداً،

سفارتلردن یازلدیغنه، وَ مقدما بالقانك اوته یوزینه معاونت ضمننده بورادن کوندریلان طقوز طابور هنوز اعاده قلنمدیغنه، وَهزارغراده وقوع بوله‌جق محاربه‌لرك مسئلهٔ حاضره‌یه برنتیجه ویره‌جکی درکار بولندیغنه بناءً، ذات عالیٔ مشیرلرینك سرعت ممکنه ایله خائن وَفردیج بوغازلرینك ضبطیله اسلمیه وَقزان طرفندن کسب ارتباطه بذل همم وَ عنایت، وَ یکی زغره‌دن ادرنه‌یه قدر معیت دولتلرنده بولنان وَ یتمش طابور تخمین ایدیلان قوهٔ جسیمه‌دن اقتضاسنه کوره بر قسمیله بو طرفه دخی معاونت ایتمك اوزره اجرای تدابیر صائبه وَ حرکات لازمه‌یه مسارعت بیوریله‌جغی، اوته‌دن برو مشهود باصرهٔ مفخرت اولان هردرلو فداکاری وَ بسالت دولتلرندن قویاً مأمول بولنمغین اولبابده .

٢٤ تموز سنه ٩٣ محمد علی

ایرتسی کونی یعنی تموز یکرمی بش تاریخیله مشار الیهدن وارد اولان تلغرافنامه صورتی :

سلیمان پاشا حضرتلرینه

٢٣ تموز سنه ٩٣ تاریخلو ایکی قطعه تلغرافنامهٔ دستوریلری آلندی . دشمنك زغرهٔ جدیدی ترك وَ تخلیه ایله خائن بوغازینه طوغری تحشد ایلدیکی اشعار بیورلمسنه ، وَ دون آقشام تقدیم ایلدیکم تلغرافنامهٔ عاجزانه‌مده محرر تحقیقات و مطالعات دخی بونکله برقات دها تقویت بولمسنه مبنی، سرعت ممکنه ایله مذکور کچیدلرك وَ بعده شبقه بوغازینك ضبطیله اردوی همایونله کسب ارتباطه. وَ اولوقت لازم کله‌جك حرکات ایچون تلغرافله اجرای مخابره‌یه بیدریغیٔ همم علیه‌لری تمنی اولنور. برده اشیای متروکه‌نك استردادندن طولایی دخی عرض شکرانیت اولنور . اولبابده .

٢٥ تموز سنه ٩٣ محمد علی

وَ ینه محمد علی پاشا حضرتلرینك یکرمی یدی تموز تاریخلو تلغرافنامه‌سی صورتی :

طونه عموم قوماندانلغندن موردد ٢٧ تموز سنه ٩٣ تاریخلو تلغرافنامه

٢٥ تموز سنه ٩٣ تاریخلو ایکی قطعه تلغرافنامهٔ عالیلرینی بو صباح آلمزدن

اوّل کشیده ایلدیکم تلغرافنامهٔ عاجزی مندرجاتی آنلره جواب دیمك اولدیغندن، تصدیعدن احترازاً تکرارندن صرف نظر ایلدی . خدا کوسترمسون : پلونه وَ هزار غراد اردوی همایونلری مغلوب اولمدقجه ، ارزاق وَ بالجمله مهمات عسکریه‌سنی صعب‌المرور یوللردن بیك درلو مشقتله آرقه‌سی صره طاشیمغه مجبور بولنان بر بیوك دشمن اردوسنك بالقاندن کچه‌میه‌جکی کون کبی آشکار، وَ بناءً علیه دشمنك بالقان کچیدلرنده حال تدافعیده قاله‌رق مارالذکر قول اردولرمزه یوکلنه‌جکی بدیهی بولندیغی مثللو، مأموریت دولتلرنجه حصول موفقیت علیه‌لری تقدیرنده دخی ، سائر اردوی همایونلرجه باب مظفریت مفتوح اوله‌جغی بدیداردر چونکه : خائن وَ فردیج بوغازلرینك ضبط و تسخیری ، وَ اول حرکت اثناسنده شبقه‌دن دشمنك ملحوظ اولان حرکات تجاوزیه‌سنه قارشو برقوهٔ وافیه تعبیه‌سی، وَبعده شبقه کچیدینك اله کچورلمسی البته کوج مانوره‌در . جناب حقك عون و توفیقیله بالقان کچیدلری لوث اعدادن تطهیر بیورلدقدن صکره، بالجمله‌قوتله بالاتفاق دشمنه اجرای تعرض چاره‌سنه باقلمق لازم کله‌جکی بدیهیاتدن. وَفقط ذات بسالتسمات دولتلرینك منفرداً بالقاندن صارقلری مخاطره‌یی دعوت ایدر حالاتدن کورلمکله، اول حالده طرف عاجزانه‌مله مخابره بیورلمسی رجا. وَاکرچه ادرنه وَقره‌بیکار وَفلبه‌ده بولنوب قوماندانلغی مودوع ید اقتدار فخیمانه‌لری اولان قوهٔ جنودیه‌دن عثمان پاشا آرقداشمزه بر قاچ طابور ویرلمسی ممکن ایسه، اجرای مقتضاسی عرض و استدعا اولنور. اولبابده

۲۷ تموز سنه ۹۳   محمد علی

وَ ینه تموز اوتوز بر تاریخلی تلغرافنامه‌ی صورتی :

سلیمان پاشا حضرتلرینه

۳۰ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ دولتلری آلندی. فردیج بوغازینك بویله سهولتله ضبطندن طولایی عرض تشکرله، امور آتیهٔ مشیریلرینك دخی بالسهوله رؤیت و اکمالنه موفقیت آصفانه‌لری دعاسنی تذکار ایلدم . مذکور بوغازده دشمنه‌عدم تصادفلری، چونکه: روسیه‌لونك هزار غراد وَپلونه جهتلرنده قوهٔ کلیه جمع ایتمکده وَ بر طرفدن آرتدرمقده اولمسنه نظراً ، خائن بوغازینك دخی دشمندن خالی بولنمسی. وَ دکلسه بیله لطف حقله قولایلقله اله کیرمسی مأمول

قوی اولوب ، مع مافیه مذکور بوغازلر تمامیله ید ضبطمزه کچدکدن صکره ، طونه‌نك هرطرفندن عموم برحرکت اجراسنه چالیشیله‌جکندن، اولوقت عاجزلریله بعدالمخابره متحداً اجرای ایجاب حاله مباشرت اولنمق لزومنی؛ وَحرکت عالیلرینی تسهیل مقصدیله، جمعه وَ عثمان بازاری طریقندن سریعاً نمایش عسکری اجراسی حقنده دخی ، مذکور محللر قوماندانلقلرینه امر ویرلدیکنی عرض ایلدم . اولبابده . ۳۱ تموز سنه ۹۳

وَ ینه یدی آغستوس تاریخلو مشار الیهك دیکر تلغرافنامه‌سی صورتی :

زغرهٔ جدید طریقیله سلیمان پاشا حضرتلرینه

وقوع بولان اشعار عالیلری اوزرینه ، دشمنك قزان جهتنه یورومسنی منع ایتمك ایچون ، او طرفك تزیید قوتی لزومی مقام عالیٔ سرعسکریدن ازبار بیوریلیور. نزدسامیٔ دولتلرنده معلوم اولدیغی اوزره : هزارغراد وَپلونه قول اردوی همایونلری زده‌لنه‌رك استحکاماته التجایه مجبور ایدلمکسزین، وَروسجق ایله شمنی قلعه‌لری محاصره اولنمقسزین، بالقانی کچمك فنجه بیوك برخطا ایدوکندن، وَ ذات مشیریلری قوهٔ وافیه‌یه ایله یتشمش اولدقلرندن، روسیه‌لو یاپدیغی خطانك تصحیحی ایچون بالقانك اوته یوزینه طاغتدیغی عسکری بویوزه جلب وجمع ایتمکده در . دشمن بو جهتده قره‌لوم خطی اوزرنده ، « پیرغوس » قریه‌سی ایله « یانطره » صوبی آره‌سنده برکوپری اعمال ایتمش، وَذاتاً اولاحیه‌نك تیموریولی برکوکه منتهی بولنمش اولدیغندن، مقدما کافهٔ مهمات ومأکولاتنی عربه‌لرله زشتوی کوپریسندن کچوره‌رك مواقع متعدده‌یه سوق ایتمکده اولدیغی حالده. شمدی طوغریدن طوغری‌یه بله‌یه کتوره بیلور. دشمنك، اکمال ناموسی ضمننده، عثمان پاشا اردوسنه بردها هجوم ایتمسی اغلب مأمول ایسه‌ده، اوطرفده زیاده هجوم ایده‌جك اولسه صربستانك قربیتی جهتیله آوستریالونك عدم خشنودیسی موجب اوله‌جغی بدیهیدر . اکرچه. معاذالله تعالی، هزار غراد قول اردوی همایونی زده‌له‌یوبده روسجغك تضیيق وَیا ضبط و تسخیرینه موفق اولورسه ، اولوقت ایش آغرلاشه‌جغندن، الحالةهذه روسیه‌لو ایچون بوندن اعلا وَنتیجه‌لی بر مانوره اولمدیغی طرف فخیمانه‌لرندن وَ کافهٔ ارباب فن جانبندن تصدیق اولنور ظن قویسنده‌یم . بناءً علیه بزم دخی نظر اعتنامزی هزار غراد

وَ روسـجغه عطف ایتمه‌مزك لزوم و وجوبی میدانده‌در . حال بویله ایكن ،
وَ قزانده درت وَ « استراقه » ایله « چكیلوه »ده ایكی طابور موجود اولدیغی،
وَ سـالم پاشا لواسی عثمان پازارینك درت سـاعت ایلروسنده واقع « یایلا »
وَ « قزلار » قریه‌لرنده بولندیغی، وَ بالقان جهتنده قوهٔ جسمهٔ عسكریه‌مز دخی
فردیچ وَخائن بوغازلرینی طوتمش اولدیغی، وَعثمان پازارینه بش ساعت مسافه‌ده
اولان جمعه‌نك كوندن كونه تزیید قوتنه چالیشـلمقده اولدیغی حالده، روسیه
لونك « قزان »اوزرینه حركتی كندوسنجه بك سقط وَ تهلكه‌لی برحركتدر.
مع‌مافیه عثمان پازارندن طرنوی‌یه كیـدن یول اوزرنده كائن « كسروه » ده
بولنان اون‌برنجی پیاده فرقه‌سنه قارشوعثمان پازاری وَقزانده بولنان اون طابور
ایله اول قضالرك عسـاكر معاونه‌سی كافی وَ وافی ، وَ الده كی قوتمزك قلتنـه
وَ شـو كونلرده تعرضی حركته بورادن دخی باشـلانه‌جغنه نظراً بویله تنك
وقتده لزوم حقیقیسی اولمیان برمحله بورادن عسكر تفریق و ارسالی بك مناسب
اولمیه‌جغی طرف دولتلرندن دخی تصدیق بیوریله‌جغی امید قویسنده‌یم .

مابین همایون باش كتابت جلیله‌سندن شرفوارد امرنامهٔ تلغرافی مآلنه نظراً
بوكون شبقه‌یه طوغری حركت بیوردقلری تبشیر بیورلمغله موفقیت و مظفریتلری
ایچون بتكرار دعوات خیریه یاد وتكرار اولنمش. وَبرقاچ كون صكره بورادن
دخی تعرضی حركته مبـاشرت اولنه‌جغندن، بعونه تعالی عهد قریبده بیوك
موفقیتلره نائلیتمز الطاف آلهیه‌دن مسئول بولنمش اولمغله اولبابده

٧ آغستوس سنه ٩٣ — محمدعلی

وَ ینه ٥ آغستوس تاریخیله مشارالیهك دیكر تلغرافی صورتیدر :

سلیمان پاشا حضرتلرینه

٤ آغستوس تاریخلو وَ شـفره‌لو تلغرافـامهٔ دولتلری مطالعه اولندی .
فردیچ وَخائن‌بوغازلرینك بلا وقوعات ضبطی، وَ« النه » به‌قدر اجراایتدریلان
كشفده دشمنه تصادف اولنمامسی، وَ« عثمان پازاری » جهتندن«یایلا » قریه‌سندن
ایلرو اجرا اولنان كشفده دشمنك كیرویه قدر رجعت ایتمسی، دشمنك اساسسز
وَ قواعد حربیه‌یه مخالف اولان بالقـان مانوره‌سنی ترك ایله قوهٔ موجوده‌سنی
هزارغراد وَروسجق طرفلرینه جلب ایتدیكنی ایما ایلدیكی، وَ مذكور فردیچ

وَ خائن بوغازلری طوتمش اولدیغی جهتله « قزان » جهتنك اهمیتی قالمامشدر . دشمنك روسجغك درت ساعت یوقاریسـنده واقع « دیكیلی طاش »ده یاپمقده اولدیغی كوپری‌یی اكمال ایدرك دیكیلی طاشك « یركوك » ه منتهی اولان تیمور یوله قربیتی « زشتوی » ممرندن   (مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك اون ایكنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاكمه‌سندن مابعد

نومرو ۲۲

« تلغرافدن بقیه »

دها سهولتلی برطریق مواصله پیدا ایلدیكندن، وَ بوندن مقصدی : درت وَ بش وَ بلكه آلتی قول اردوسنی روسجق وَ هزارغراد طرفنه طوپلایوب ، هزارغراد اوزرینه شدتله وَقوهٔ كلیه ایله هجوم وَروسجغی حصر وتضییق ایدرك آز بر وقت ایچنده ایشه نتیجه ویرمك اولدیغندن ، وَخصوصات معروضه‌نك نزد مشیریلرنده دخی مصـدق اولمسی امیدنده بولندیغمدن ، بالقـانجه اولان مشغولیت دولتلرینك عهد قریبده تسویه‌سیله بو جهته معاونته حاضر وآماده اولمق ایچون همم علیهٔ آصفانه‌لری بالخاصه تمنی اولنور ،

۵ آغستوس سنه ۹۳   محمدعلی

وَ ینه اون ایكی آغستوس تاریخلو تلغرافنامه دخی شـبقه اوزرینه وقوع بولان حركتمك موفقیتنی تبریك ایدیور :

زغره طریقیله سلیمان پاشا حضرتلرینه

۹ آغستوس سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنـامهٔ آصفانه‌لری بوكون آلندی . اك مشكل حركات عسكریه‌دن بری دخی شبقه كچیدینك ضبطی ماده‌سی‌اولدیغندن، موجود ایله برابر تسهیل حركات وَ حصول موفقیـات دولتلری ازدل وجان جناب ناصر حقیقیدن تمنی واسترحام اولنور . فرمان

۱۲ آغستوس سنه ۹۳   محمد علی

اشـته كرك مقامات عالیه‌دن وَ كرك محمد علی پاشـا حضرتلرندن آلدیغم

تلغرافنامه‌لر خائن وَ فردیج بوغازلرینك الده ایدلمسندن صكره شبقه‌یه طوغری حركتم صورتنی مروج ایدی . مادامكه وظیفهٔ اصلیه‌م بالقانك بویوزینك وَ بالقان اوزرینك دشمندن تطهیری ایدی : مركز سلطنتدن بو یولده اوامر علیه‌نك وَ اخطاراتك شرف ورودی طبیعی اولدیغی كبی ، محمدعلی پاشا حضرتلرینك او وقت او صورتی مروج تلغرافنامه‌لر یازمسی‌ده ینه بوحقیقته خدمتدن منبعث ایدی . وَ بنده‌كزك مطالعه‌مده ، ذاتاً وظیفهٔ اصلیه‌مك موضوعنه خدمت ایده بیلمكه صرف اقتداردن عبارت ایدی .

بوندن قطع نظر ، خائن بوغازندن « كلفار » ه وَیاخود « النه » یه كیدلمك ایچون لازم كلان طریق عسكری یوق ایدی . بویله قرق اللی طابورك حركتی بر چوق مهمات و ارزاق نقلی ایچون لازم اولان وسائط نقلیه‌نك وجودینه محتاج ، وَ بونكله برابر ، « كلفار » ه چیقلدیغیله قارشومزه چیقه‌جق دشمنه آرزو اولنان درجه‌ده غالبیت ایچون ، بیوك طوپلرك برابر بولنمسی لازم ایدی . خائندن كیدن طریق ، طوپلرمزك مرورینه مساعد دكل ایدی . رفاقتمده بولنان اردوبی تركیب ایدن طابورلرك قرق بوقدری هرسك وَ اشقودره‌دن كلمشدر . بونلرك اسكله‌دن واپورلره ركوبلرنده یالكز سقا باركیرلری آلنه‌بیلمش ، وَ قصوری براً سلانیك طریقیله كلمشدر ؛ وَ اردویه وصوللری‌ده یكرمی بش آغستوس تاریخنده‌در . باقی اون آلتی طابور ایسه ، درسعادتدن سوق وارسال اولنان وَ كافهٔ وسائط نقلیه‌دن حتی سقا باركیرلرندن بیله محروم بولنان مستحفظ طابورلری ، وَرؤف پاشا ایله مقدمجه برلكده یكی‌زغره جهتنده بولنان طابورلردركه ، آنلرك‌ده وسائط نقلیه‌سی یوغیدی . بیوك بر اردونك طاغ یولنده وَ بالقانده ایلرویه حركتی ایچون لا اقل بش بیك باركیر ایستر . بش بیك دكل ، یانمزده بش یوز باركیر یوغیدی .

بونكله برابر خریطه‌یه مراجعت بیورلدیغی حالده دها وضوح ایله آكلاشیلوركه : یكی زغره‌دن « كلفار » ه ممتد اولان طریق غایت اوزوندر ؛ وَ كلفار ایسه ، « طرنوی » نك قارشوسیدر . بوقدر اوزون طریقك محافظه‌سی ایچون مواقع عدیده‌ده بر چوق طابور بولندرمقله برابر ، صول جناحمزده واقع دشمنك شبقه وَ قزانلق فرقه‌سندن كندیمزی محافظه ایتمكلكمزه مجبوریت واقع اوله‌جق . اوزمانلرده خصوصیله الده سواریمز اولمدیغندن ، وَدشمن حركات تهدیدیه‌سنی

دائما سواری ایله اجرا ایده کلدیکندن ، ینه بالقاندن ادرنه‌یه‌قدر، وَ بلکه بتون مریج اووه‌سی ، دشمنه جولانکاه اولمقدن قورتولیه‌جق ایدی . وَدرسعادت ایله بالقان آره‌سنده بزدن بشقه برقوهٔ محافظه بولنمدیغندن ، بزده شاید بالقانك اوته یوزنده دشمنله ، دشمنك اوزریمزه تسلطی ملحوظ قوتیله اوغراشمق مجبوریتنده ایکن . شبقه‌دن ایلرولیان بر مفرزه هم بزم کیرومزی وَ هم مرکز سلطنته قدر پك چوق یری تحت تهدیده براقه بیلور ایدی . بزم دشمنه یتشمه‌مز، وسائط نقلیه‌مزك فقدانی جهتیله ، قولای دکل‌ایدی . دشمن هرایستدیکی محله هرایستدیکی زمانده حرکت ایده بیلور ، بز ایسه اکثریا جبخانه‌مزی ارزاقمزی بیله نقلدن عاجز قالور ایدك ؛ چونکه : مدار تحریك اولان وسائط نقلیه‌مز بلغار کویلیلرینك عربه‌لرندن عبارت ایدی ؛ آنلری دشمن کویلرندن قالدردیغی حالده، اردونك مهماتسز وَ آج قالمسی‌امور بدیهیه‌دن ایدی. آنك ایچون بالقانك بویوزنی تحت‌محفوظیتده‌طوتمرق، بزم منابع نقلیه‌مز اولان بلغار کویلری اوزرینه روسیه نفوذینی تأثیر ایتدرمه‌مك ، اقدم وظائفمز ایدی .

وَ یکی زغره‌دن کلفاره تمدیدی تصور اولنان بر اردو ، ایپ کی اوزامش بر اردو اوله‌جق‌ایدی . خصوصیله بز اوزادیغمز وقت، قره‌جه طاغ وَ قزانلق بالطبع دشمن النده قاله‌جغندن ، پلونه‌نك خط مواصلتی دخی دائما دشمنك تحت تهدیدنده بولنه‌جق ایدی . قره‌جه طاغدن حرکت ایدن ایکی بلوك روس مفرزه‌سی هروقت شمندوفری بوزار ، تخریب ایدر وَ نقلیاتی سکته‌دار ایدی.

رئیس پاشا — کچن کون ، خائن طرفنه حرکت بیوردیغی وقتده قره‌جه طاغه عسکر قویدق ایدی ، بیورمش ایدیکز ؛ اوراسی محافظه‌ده دکلمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بنده‌کزك قره‌جه طاغی‌محافظه ایده‌جکم دیدیکم جهت، یکی زغره جهتی اوله‌بیلور ؛ اسکی زغره جهتی، قزانلق الده اولمدیغندن، هیچ بر وقت‌محافظه اولنه‌مز. — بو دوات نقلیه‌نك فقدانی، وَخائن طریقنك براردونی تحریك ایده‌جك یول اولمامسی، وَبلکه یالکز برمفرزه سوقنه وَخفیف‌طوپلرله حرکته مساعد برطریق بولنمسی خصوصلرندن قطع نظر ، یکی زغره‌دن « طرنوی » پیشکاهنه چیقه‌جق اردومزك اعاشه‌سی دخی قابل اوله‌مز ایدی .

دمینجك عرض ایلدیکم وجهله، بوطریقدن عربه کچمسی محالدر . قارشـولقلی کیدن کلن عربه‌لره یول یوقدر. خائن بوغازی طریقنك پك چوق یرلری واردرکه: ایکی عربه قارشولقلی کیدوب کله‌مز، وهر عربه ایشله‌مز. خائن بوغازنده ایشلیه‌جك عربه‌یی بولمق ممکن دکل ایدی ؛ یالکز اورانك کویلیلرینك مخصوص یاپیلان عربه‌لری، طاغ ایچوندر. یکی زغره‌دن کلفاره‌قدر ممتد و بوقدر بعید مسافه‌ده بر اردویی اداره ایتمك، پك کلیتلو وسائط نقلیه‌نك الده بولنمسنه متوقفدر .

مادامکه بزقزانلق طرفنی و قزانلق ایله فلبه آره‌سنی دشمنك تحت تهدیدنده براقه‌جغز: ذاتاً اسکی زغره ویکی زغره کویلیلرینك اسلام وخرستیانی طاغلمش اولدیغندن، اکر فلبه‌قراسی‌ده روسیه‌لونك تحت نفوذنده براقیلورده اهالی طاغیلور ایسه تك عربه تدارکی‌ده قطعاً ممکن دکل ایدی. حتی خائن و فردیجه مؤخراً بولندردیغمز طقوز طابور عسکر ، قربیت مواقع حسبیله، یکی زغره‌دن اعاشه اولندقلری حالده . عربه‌لر اسامیه‌دن ترتیب اولنمش ایدی ، چونکه : یکی و اسکی زغره‌نك اسلاملری بلغارلرك قریه‌لرینی وبلغارلر اسلاملرك قریه‌لرینی یاقمش اولدیغندن ، اورالری عرصهٔ خالیه حکمنده ایدی ؛ و شبقه ده بولندیغی مدتجه او اردویی بسلیان ، فلبه‌نك وچرپانك عربه‌لری ایدی . بز بالقانك اوته یوزینه صارقمش اولسه ایدك ، حتی اوچ کونلك مهمات وارزاقمزی بیله تأمین ایده‌مز ایدك .

عثمان بازاری طرفندن ارزاق جلبی ایسـه ، النه‌نك الده اولمسیله اوله‌بیلور ایدی ؛ النـه الده اولمقسزین ممکن دکل ایدی . النـه‌نك الده بولنمسی ده طونه شرق اردوسنك النه اوزرینه بر حرکت تعرضیه اجرا ایتمسنه موقوف ایدی . بنده‌کزك خائنده بولندیغم تاریخلرکه ، اوچ ، درت ، بش آغستوس تاریخلریدر، اووقتلر محمدعلی پاشا حضرتلری « دشمن روسجغی محاصره ایده‌جك ، هزارغراده هجوم ایلیه‌جك » دیو ، بتون قوتی طونه جهتنه طوپلامش ایدی . عثمان بازارنده درت طابور وار ایدی . حتی ابتدالرنده ، یعنی بنده‌کزك یکی زغره‌دن فردیجه حین حرکتمده ، یالکز عثمان بازارینك درت ساعت ایلروسنده یایلا قریه‌سنده مخلوط بر طـابور وار ایدی ، قصور اوچ طـابور دخی کیروده ایدی . بونك ایچون بز « کلفار » ه چیقدیغمز حالده طونه اردوسیله حصول ارتبـاط قطعاً ممکن دکل ایدی . طونه شرق اردوسیله ارتباط حاصل ایتمك، اردوی مذکورك

دخی بر درجه‌یه‌قدر بزم طرفه کلمسیله اوله‌بیلور. مادامکه مشار الیه قوتی هزارغراده، یاخود روسجغه طوپلایور: بو حالده، بزدن تباعد ایدن بر قوت ایله نصل ارتباط حاصل اولور ؟

رأساً بالقان اردوسنك بالقان اوته یوزینه کیدوبده طرنوی اوزرینه حرکتی، نتیجه‌سز بر حرکت اولور ایدی ؛ وَ بو اردونك عثمان بازارندن تدارك معیشتی ممکن دکل ایدی . النه الده اولسه‌بیله عثمان بازارندن النه‌یه بر عربه اون کونده کلور . دها آشاغی کلمسی ممکن دکلدر . حال بوکه : بویله آلتمش طابورلق بر اردویی اداره ایتمك ایچون عثمان بازارندن لازم کلن عربه‌یی تدارك دخی ممکنسزدر. عثمان بازارنده ، الك صکره بنده کزك شرق اردوسنه قوماندانلغمده، اون طابوری اداره ایتمك ایچون چکدیکی صیقنتی‌یی، طرنوی متصرفلغندن وَ عثمان بازاری قائمقاملغندن تحقیق ایده‌بیلورسکز . الك صکره وقوع بولان النه حرکاتنده موفقیتمز: طونه شرق اردوسنك مواقع عدیده‌سی مهمات وَ ارزاقنی، وقتیله طونه ولایتنك بتون عربه‌لرینی طوپلایه‌رق شمنی‌یه جلب ایله جمله‌سنی عثمان بازارینه بر سفر ایتدره‌رك عثمان بازارنده جمع ایتدردم ، وَدفعهٔ ثانیه اوله‌رق « النه » نك آلتی ساعت وراسنده « احمدلی » یه طوپلادم‌ده اوسایه‌ده حاصل اولدی .

حتی ، ارزاق النه‌یه بیله کلمش اولسه ینه کلفاره کله‌مز ایدی ؛ کلفاره کلمك ایچون ، دشمنك یانندن کچمسی لازم کله‌جك ایدی .

رئیس پاشا — نره‌دن کچه‌جك ایدی ؟

سلیمان پاشا — چونکه طرنوی‌یه اوغرامقسزین بر یول واردر : « کلفار» دن « النه » یه کلور ؛ لکن او یولی البته دشمن طوتار ایدی، « « النه » المزده بیله اولسه . آنك ایچون بالقان اوزرینه تحریك اولنان اردونك « زغره » دن اعاشه‌سی همان ممکنسز وَ محذورلی اولدیغی کبی ، « عثمان بازاری » طرفندن اعاشه‌سی دخی ناقابل تصور ایدی .

وَ حرکت : « طرنوی » نك استردادینه موقوف اوله‌جغندن ، بو استرداد : طونه قول اردولرینك برینك « النه » وَ دیکرینك « غبرووه » اوستنه ایلرولمسنه منوط ایدی . بو بویله اولمینجه ، رأساً بزم کیتمکلکمز : کندیمزی ، کوز کوره ، بر تهلکه‌یه القا ایتمکدن عبارت ایدی ؛ وَ بزم

اردومز تهلكه يه اوغرارسه : درسعادته قدر بشقه قوهٔ محافظه اولمديغندن ، ايشـك حاصل ايده‌جكى وخامت ، ادنى تأمل ايله آكلاشيله بيلور . واقعا بز خائن بوغازينه كلنجه‌يه قدر دشمنك قوت وقدرت واحوالنه دائر محمدعلى پاشادن برايكى تلغراف آلدق ايسه‌ده ، بوتلغرافلر تمامىٔ موثوقيتى افاده ايتميوب شونك بونك روايتندن عبـارت اولديغندن ، و اكثرى ويانه‌دن و سـائر يرلردن كلان تلغرافلر بولنديغـندن . دشمنك قوهٔ حقيقيـه‌سى مجهولمز ايدى . و وظيفهٔ اصليه ـ يعنى: بالقانلرك بويوزينك تطهيرى ـ الده ايكن ، وديكرجهته دائر هيچ برمعلومات واخطـارات اسـاسيه يوغيكن ، تحويل حركت ، بزم ايچون ممكن اوله‌مز ايدى . وفرديچ و خائن بوغازلرى اوزرينه حركتمز حيننده ، بالقـان جهت غربيسنك ـ يعنى ايزلادى طرفنك ـ ده مخاطره‌ده اولديغى ، عثمان پاشا حضرتلرى طرفندن بيلدرلدى ؛ و « قارلووه » و « قالوفر » جهتلرنده بر طاقم قتل وقوع بولمقده ايدى .

حاصل كلام : بزم خائن بوغازندن بالقـانك اوته يوزينه آشمقلغمز : هم مركزسلطنتدن ومحمد على پاشـا حضرتلرندن آلديغم اوامر و اخطارات عليه احكامنه مخالف ، وهم بنده‌كزك اووقتكى مطالعاتمه منافى ودده آغاجنه كلديكم تاريخدنبرو آلديغم وظيفهٔ اساسيه كه ـ بالقان اوزرنده بولنان دشمندن بالقـان بريسنك تطهيريدر ـ آكاده مباين ايدى ؛ وهم‌ده بروجه معروض خائن طريقنك طريق عسكرى اولمامسى ، ووسائط نقليه بولنمامسى ، وبونلره متفرع محذورلرى وارايدى . عرض ايتديكم محاذيرعديده ، وطونه شرق اردوسنك‌ده هزارغراد وروسجق طرفلرينه چكيله‌رك بزدن تباعد ايلمسى ، بالقان اوته‌سـنه كچمكلكمى مانعدر .

على نظامى پاشا ــ اوقونان تلغرافلرك بعضيلرندن ذاتكز محمد على پاشا حضرتلرينك قومانداسى آلتنده اولديغكز ، آكلاشيليور ؛ مشـار اليهك تحت قوماندا سنده‌مى ايديكز ؟

سليمان پاشا ــ بو « تحت قوماندا سنده » مى تعبيرندن مرادكز نه‌در ؟

على نظامى پاشا ــ تلغرافلرك بعضيسنه كوره مستقل قوماندان ، و بعضلرينه كوره‌ده محمد على پاشـانك تحت قوماندا سنده اولديغكز كوريليور ؛ بوكا دائر خاكپايكزه بر امر وارميدر ، بوراسنك ايضاحنى رجا ايدرم .

سلیمان پاشا — محمد علی پاشا حضرتلرینه مربوطیتمزی ، ظن ایدرم ، مرکز سلطنتدن یازمشلر . لکن بنده‌کزه اویله موضح برشی یازمدقلری ایچون کندیمك محمدعلی پاشایه مربوطیتنی : یالکز بنده‌کزك هرسك قوماندانی بولندیغم زمانده محمدعلی پاشانك بنده‌کزه اولان مربوطیتی قبیلندن عد ایدیورم ؛ حتی بو مربوطیتك درجاتنی مقام سرعسکریدن استیضاح ایلدیکم زمان ، ینه بر جواب قطعی آله‌میه‌رق ، جهتینلی بر تلغراف آلدم . حال بوکه بنده‌کز کرك محمد علی پاشا وکرك غازی عثمان پاشا حضراتنه کافهٔ حرکاتمی هر آن یازار ایدم . آنلرده بنده‌کزه یازارلر ایدی . خصوصیله بوفردیچ وخائن و شبقه حرکاتی ، محمد علی پاشانك کوستره‌جکی تسهیلات ایله باشه چیقه‌بیله‌جکندن ، کندیلرینك هر برامر واخطارینی دیکله‌مك مجبوریت طبیعیسنده ایدم . شوقدرکه : محمد علی پاشا برطرفدن تلغرافله اخطار یازدیغی کبی ، دیکر طرفدن‌ده مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن رأساً امر نامه‌لر کلور ایدی . حتی بنده‌کزك شبقه قوماندانلغم زماننده ایدی‌که آچیقدن رأساً بیورلدیلرده کوندرمشلر ایدی . بو جهتجه قاعدةً لازم کلان ارتباطمزی ، بنده‌کزه کوره ، هر وقت کندیلرینه مراجعتله محافظه ایتدم . شوقدرکه : درسعادتدن طوغریدن طوغری‌یه آلدیغم امرلر حکمنی نقض ایدر برشی تبلیغ ایلدکلری حالده «بونی استانبوله یازکزده برقرار ویرلسون ، بعده اجرا ایده‌یم ، بکا تحمیل مسئولیت ایتمیکز . » دیدیکم‌ده واردر . محمد علی پاشا حضرتلرینك ادعای ذاتیلری کبی : هیچ بر وقت کندیلرینی طانیمازلق ایتمدم ؛ سؤال عالیکزك منبعی‌ده بلکه اودر .

علی نظامی پاشا — خیر ، افندم ؛ سؤالمك سببی : تلغرافلرك ، اللری ، بالذات قوماندا آلتنده اولدیغکز وقت ایله ، اولمدیغکز وقت بر دکلدر .

سلیمان پاشا — بنده‌کزك قوماندامی آلتنده اولوب اولمدیغمی مقام بیلور ، آندن سؤال بیورك .

علی نظامی پاشا — بوجهتله قوماندامی آلتنده دکلشسکز دیمك اولیور .

سلیمان پاشا — اشته ارتباطمی سویلدم .

علی نظامی پاشا — اویله ایسه قوماندامی آلتنده بولندیغکز آکلاشیلیور ...

سلیمان پاشا — دکلم‌ده دکل .

علی نظامی پاشا — ایشجه یالکز بر ارتباطکز وار ...

سلیمان پاشا — استانبول بزی محمدعلی پاشا حضرتلرینه نه صورتده تلغرافلرله ربط ایلدی ایسه، محمد علی پاشا حضرتلرینه اویولده مربوطز .

علی نظامی پاشا — بونی بیلمك محکمه‌جه پك مهم برشیدر: اکرقوماندا‌سی آلتنده ایسه‌کز، تلغرافلرك احکامی بشقه درلو اولور .

سلیمان پاشا — محمدعلی پاشا حضرتلرینك یازدقلرینی اجرایه مجبورایدم . بکا دیمدیلرکه : « محمدعلی پاشا سکا امر ویررسه دیکله‌مه . » لکن طوغریدن طوغری‌یه استانبول امرکوندریرور ایدی، محمدعلی پاشا حضرتلری‌ده ویریور ایدی ، بز آنلری یکدیکرینه توفیق ایدوب اجرایه چالیشیور ایدك. استانبوله : « بکا محمدعلی پاشا امر ویریور، سزیازمیك. » دیمك حد واستطاعتم خارجنده ایدی . جریان وقوعات وحال بویله ؛ محمد علی پاشا ایله اولان مربوطیتمزی سزتفریق ایدیکز . ویریلان امرلراویله؛ — یالان‌سویله‌میورم — تلغرافلراویله؛ بلکه ایکیسنك‌ده قوماندا‌سی تحتنده ایمشم . . . اکر محمدعلی‌پاشا حضرتلرینك قوماندا‌سی تحتنده ایمش ایسه‌م ، استانبولدن بکا طوغریدن طوغری‌یه امر ایتماملی ایدیلر؛ بکا او، امر ایتملی ایدی ، حال‌بوکه اویله اولمدی ؛ دده آغاجنه چیقدیغم وقتدنبرو هم محمدعلی‌پاشا ، هم استانبول امر ویریور ایدی .

علی نظامی پاشا — اکر قوماندا‌سی آلتنده ایسه‌کز ، تلغرافلرك احکامنی اجرایه مجبورسکز؛ یوق دکل ایسه‌کز، اول‌وقت تلغرافلرك مألاری اخطارات نوعندن اولدیغندن، قبول ایدوب ایتمامکده مختارسکز .

سلیمان‌پاشا — تکسی طرفی وار؛ برطرفی التزام‌ایتمکه باقیکز، حقیقت حاله باقکز، ایکی طرفدن‌ده بکا امر کلیور... بن آنی سویلیورم؛کیمك قوماندا‌سی آلتنده اولدیغمی سز تعیین ایدیکز . امکانك مساعد اولدیغی مرتبه‌ده کلان امرلری اجرایه چالیشور ایدم .

علی نظامی پاشا — بونك ایچون صوردم .

سلیمان‌پاشا — سؤالکزك سببنی آکلادم؛ لکن مطلوب وجهله بندن‌جواب آله‌مزسکز ؛ بنده‌کز اکر محمد علی پاشا حضرتلرینك تحت قوماندا‌سنده ایسه‌م، مرکز سلطنتدن طوغریدن طوغری‌یه بکا امر ایدلماملی ایدی.

رئیس پاشا — بوکونکی مجلسمزه ساعت اونده ختام ویرلدی .

اون اوچنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو بیك ایكی یوز طقسان درت سنه‌سی تموزینك یكرمی طقوزنجی جمعه ایرتسی كونی اون اوچنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاكمه‌سنه دوام ایلدی

« مجلس ساعت سكزده آچلدی »

رئیس پاشا — خائن بوغازنده نه‌قدر مدت اكلندی، وَنه‌ایله اشتغال اولندی؟

سلیمان پاشا — خائن بوغازنده اوچ كون اكلندك ، وَ بو غازك مواقع مناسبه‌سنه استحكام انشاسیله اشتغال اولندی . بونكله برابر ، هركون قزانلق وَخائنك كلفار طرفنه كشف قوللری كوندریله‌رك لازم كلان تحقیقات اجرا قلندی .

رئیس پاشا — او تحقیقاتدن نه معلومات آلنه بیلور ایدی ؟

سلیمان پاشا — او تحقیقات، یالكز بزم كشف مفرزه‌لرمزك مشاهداتندن عبارتدر . آلنان معلومات : خائن بوغازی ایچروسندن ایزلاطره قریه‌سنده دشمنك درت، بش طابور عسكری بولندیغی، وَاوراده ایكی قطعه طوپی اولدیغی وَ یولك حالی. قزانلق طرفنه كیدن كشف قولنك معلوماتی‌ده : قزانلقده دشمنك بش . آلتی طابور پیاده‌سیله بر مقدار سواریسی بولندیغندن عبارت ایدی .

رئیس پاشا — اردوی همایونك اوراده بولندیغی زمانده نه‌قدر ذخیره‌سی موجود ایدی ؟

سلیمان پاشا — یكی زغره‌دن چیقاركن یكرمی درت، یكرمی بش كونلك ذخیره‌سنی تدارك ایتمش ایدم . لكن وسائط نقلیه آنك برقافله‌ده قالدرلمسنه متحمل اولمدیغندن، وَفردیجه كلدكدن صكره ذاتاً استحكام انشاسیله اوغراشه‌جغمزدن ، عربه‌لرك مقدار مناسبنی اعاده ایدرك تكرار ذخیره جلب ایتدك ؛ یعنی : یكی زغره‌دن حركتمزدن شبقه‌یه مواصلتمزه قدر یانمزده تقریباً یكرمی درت كونلك قدر پكسماد وار ایدی . بونك، خائن بوغازینه‌كلنجه‌یه قدر وَاوراده اوطورلدیغی مدتجه نه‌قدری ینلدی ایسه، باقیسی یانمزده ایدی .

رئیس پاشا — پکسماددن بشقه ارزاق یوقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — پکسماددن بشقه ارزاق یوق ایدی . هم اولسه‌بیله، طاشیمغه وسائط نقلیه‌مز مساعد دکل ایدی . یالکز حیوانات وار ادی ، قویون وار ایدی : آنلر ، طابورلرك آغرلقلریله برابر حرکت ایدر ایدی .

رئیس پاشا — بهر نفرایچون قاچر دسته جبخانه موجود ایدی ؟

سلیمان پاشا — اون‌بشر دسته جبخانه موجود ایدی .

رئیس پاشا — طوپلر ایچون ؟

سلیمان پاشا — لابقیله خاطرمده یوقدر ؛ بونلری : آرتق ارکان حربك ژورنالی بیلور ؛ شوقدرکه ، نصف ترتیب دائما حاضر ایدی ؛ هرنه‌قدر ژورنال یانمده دکل ایسه‌ده، ایکیشر یوزآتمدن آشاغی دکل ایدی .

رئیس پاشا — خائن بوغازینك خریطهٔ استکشافیه‌سی موجودمیدر ؟

سلیمان پاشا — خائن بوغازینك وَشبقه بوغازینك نره‌لرینه استحکام یاپمشز، نره‌لرنی تحکیم ایتمشز ، بونلرك استکشافات خریطه‌لرنی مقام سرعسکری‌یه تقدیم ایتمش ایدم ؛ اورادن آرانلدیغی حالده بولنور . شبقه‌نك ارکان حرب هیئتنده برصورتی وارایدی؛ شبقه فرقه‌سنك اسارتنده بلکه اوده برابرکیتدی . لکن بورایه، ارکان حربه‌ده تقدیم‌ایتمش ایدم؛ وَتقدیم ایتدیکمه دائر تلغرافلرك صورتنی بولورم ، وَکیم ایله تقدیم ایتدیکمی‌ده .

رئیس پاشا — خائن بوغازندن نره‌یه حرکت بیورلدی ؟

سلیمان پاشا — شبقه‌یه حرکت اولندی .

رئیس پاشا — شبقه‌نك منعت اراضیسنجه اوّلجه معلومات عالیکز وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — معلوماتمز: مسموعاتدن عبارتدر ؛ ارکان حربمزده مکمّل خریطه اولمدیغندن، آکا باقه‌رق کیتمدك. ذاتاً بزده خریطه اولمدیغندن، شوندن بوندن نصل ایشیدلدی ایسه : آکا کوره حرکت ایتدك .

رئیس پاشا — شبقه‌یه قاچ کونده کیدلدی . وَقنغی طریقدن کچلدی :

سلیمان پاشا — شبقه‌نك خائن بوغازندن طریقی بردر ، اوده : « مفلس » قریه‌سی حذاسندن کچه‌رك، قزانلغه کیتمك، وَقزانلقدن شبقه‌یه چیقمقدر. ایکی کونده : خائن بوغازندن قزانلغه کیدلدی؛ برنجی کون : مفلس قریه‌سی جوارنده

یاتلدی ؛ ایکنجی کون : قزانلغك یاننه واردی. اوچنجی کون : شبقه قریه‌سی اوکنه کیدلدی .

رئیس پاشا — شبقه بوغازینه واردیغنده : اوّل باوّل نه‌حرکت اجرا بیورلدی ؟

سلیمان پاشا — شبقه بوغازینه وارلمدی ؛ شبقه قریه‌سنك اووه‌سنه واردی. دها شبقه اووه‌سنه وارلمزدن اوّل ، قزانلغه کلدیکمز کون : قزانلغك صاغ طرفنده، تپه‌لرده، اردومزی قوردق ؛ اردونك ارکان وَ امراسنی وَ ارکان حربلرینی چاغرتدق : نه‌درلو حرکت حربیه اجراسی لازم‌کله‌جکنی مذاکره ایتدك. کلدیکمز کونی آقشامی، ارکان‌حرب رئیسی عمر بك، اوّل امرده: شبقه‌نك دشمن یدنده بولنان مواقعنك کشفنی حواله ایتدك ؛ عمربك، اوکونی، کشفه کیتدی ؛ کلدکدن‌صکره تکرار برمذاکره دها ایتدك ، وَصاغ طرفدن : دشمن استحکاماتنه حقیقی، وَجبهه‌دن‌ده: ساخته‌برهجوم‌کوسترمکه قرار ویردك. اوحقیقی هجومه ، ایکنجی وَاوچنجی لوالر مأمور اولدی ؛ وَ قوماندا‌سنی رجب پاشایه ویردك. ساخته هجومه، برنجی لوامز مأمور اولدی . ساخته هجوم‌قولنك اجرا ایده‌جکی حرکت دها مشکل اولدیغندن ، آنك قوماندا‌سنی شاکر پاشایه ویردم. اشته : آغستوسك طقوزنجی‌کونی ، بوحرکته باشلانلدی .

رئیس پاشا — دشمن شبقه‌نك قنغی مواقعنده‌ایدی ؟

سلیمان پاشا — دشمن: شبقه‌نك شوسه‌سنی محافظه‌ایدن موقعنده ایدی .

رئیس پاشا — بولندیغی موقع نصل‌ایدی ؟

سلیمان پاشا — « نصل‌ایدی » دن مرادعالیکز نه‌در ؟

رئیس پاشا — دوزمی ، تپه‌لکمی ، اورمانلقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بز، شبقه‌کوینك‌اووه‌سنه واصل‌اولدیغمزده: جبللرك هپسی، دشمنك تحت مدافعه‌سنده‌ایدی . صاغ جناح ، ــ ظن‌ایدرم « پنه‌دی » تعبیر ایدرلر ، ایی خاطرمده یوق ، ــ بو طاغلری تحت محافظه‌مزه آلدق ؛ صاغ جناح هجوم قوللرمز، وَمرکزدن ایلرولین برنجی‌لوا: دشمنك « ایسوتی نیقولا» استحکامنك آلتنه قدر صوقوله‌رق ، یول اوزرنده بولنان اوفاق استحکاماتی ضبط ایتدیلر؛ باقی استحکامات : ایلك کونی، روسیه‌نك تحت ضبطنده ایدی .

رئیس پاشا — شبقه‌یه مواصلتکزده: قوهٔ موجوده‌کزك صنف وَمقداری نه‌دن عبارت ایدی ؟

سلیمان پاشا — رفاقتمزده بولنان اللی آلتی طابوردن اوچ طابورینی: فردیج بوغازینه، وَآلتیسنی: خائن بوغازینه ترك ایتمش ایدك؛ وَفردیجده: ایکی صحرا وَاوچ طاغ طوپی ایله برمترالیوز، وَخائن ایله شبقه‌نك ارتباطنی محافظه ایچون‌ده: تقریباً اوچ یوزقدر عساکر معاونه قویمش ایدك؛ باقی قرق یدی طابور ایله، قزانلغه حرکت ایتدك. قرق یدی طابورك اوچنی: نفس قزانلق محافظه‌سنه ترك، وَباقی قرق درت طابورله شبقه اووه‌سنه حرکت ایتدك. رفاقتمزده: هرلوا برر بطاریه حسابیله، یدی بطاریه طوپ کتورلمش ایدی؛ بونلرك: یانمده ژورنالی اولمدیغندن لایقیله خاطرمده یوق ایسه‌ده، اوچ بطاریه‌سی طاغ، درت بطاریه‌سی صحرا طوپی اوللیدر؛ مؤخراً دخی: برآز صحرا طوپی، ادرنه‌دن کوندرلمش ایدی.

رئیس پاشا — شبقه بوغازینه مواصلتکزده: دشمن قنغی نقطه‌لرده، وَاردوی همایونك ترتیباتی نه‌وجهله ایدی ؟

سلیمان پاشا — آغستوسك یدنجی کونی، قزانلغه واصل اولدق؛ قزانلغك جهت شرقیسنده‌کی صرتلری : (مابعدی وار)

روم‌ایلی دیوان حربنك اون‌اوچنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان‌ایدن محاکمه‌سندن مابعد

« دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك بقیهٔ افاده‌سی »

نومرو ۲۳

اردوکاه اتخاذ ایتدك. اوکون، بزم پیشدار سواریلرمز: دشمنك قزانلق اووه‌سنده کورینان اوچ‌بلوك قدر قازاغی، شبقه اووه‌سنه‌قدر تعقیب ایتدیلر؛ وَشبقه قریه‌سنده‌ده براوفاق محاربه اولدی. بوقریه: بلغارلر طرفندن مدافعه ایدلمکده‌ایمش، سواریلر هجوم‌ایدرك: شبقه جبالنه طوغری پوسکورتدیلر. آقشام ویردیکمز قراراوزرینه: ایرتسی صباح، ارکان‌حرب رئیسی عمربك، دشمنك صول جناحنی کشفه مأموراً، برقاچ طابورله حرکت ایتدی: وَخریطه‌ده « د » حرفیله‌اشارت اولنان‌طریق اوزرندن‌کیدرك، اوطریقك « م »

تپه‌سنه‌قدر واصل اولدیغنی عودتنده سویلدی ؛ بوتپه‌نك اوزری : دشمن قره‌غوللرینك تحت محافظه‌سنده بولندیغندن ، وَمیر مومی الیهك وظیفه‌سی‌ده کشفدن عبارت اولدیغندن ، وَتپه‌یی ضبطایله دهاایلروسنی کشف ایچون برچوق تلفات ویره‌جکنی حساب ایتدیکندن بحثله : مهما مکن ، کوردیکی مرتبه‌تعریف ایدرك ، برژورنال یاپه‌رق ، عودتده بندکزه‌ویردی ؛ ذاتاً شبقه‌ده قوماندان بولنان خلوصی پاشاده یانمزده اولدیغندن . اوده : احوال اراضیه‌دائر ، خاطرنده قالدیغی صورتده ، معلومات ویردی ؛ وَحتی : « دشمنك صول طرفندن حرکت ، دها موجب سهولتدر » دیمسی اوزرینه ایدی که ، کشف مفرزه‌سنی‌ده اوجهته کوندرمش ایدك .

فرداسی : قزانلق قصبه‌سنك جهت شرقیسنده‌کی شبقه قریه‌سی یاننه ، اردوکاهمزی تحریك ایتدك ؛ دشمنك طوپ منزلی خارجنه اردوکاهمزی قوردق ؛ وَختام حرکتمزده ایدی که : عمربك ، کشفیاتنی بالا کمال ، کلش . وَبزه معلومات ویرمش ایدی . بزده‌اومعلومات اوزرینه ، اوکیجه : اردونك ارکان‌وَامراسی وَارکان‌حرب ضابطانیله‌اجتماع‌ایدرك . هجوملك قوتلی بولنمسی‌ایچون : برجهتدن‌اجراسنه ، وَدیکر جهتدن ساخته‌هجوم اولنمسنه قرارویرلدی ؛ وَعسکرمزك کزیده قسمی‌اولان ایکنجی وَاوچنجی لواطابورلری : حقیقی‌هجومه مأمورایدلدیلر . لکن ، اردومزك موقعی : دشمنك کوزی‌اوکنده اولدیغندن . کوندوزین سوق‌ایتمك ممکنسزایدی ، وَ ستر اولنه‌مزایدی ؛ آنك‌ایچون کیجه ، دشمنه مصادف اولمیه‌جغی‌طریقلردن ، بوایکی‌لوایی سوق‌ایتدك :ــ اوطریقلردن بری : خریطه‌ده «ب» ، وَدیکری : « د » حرفیله اشارت اولندی . ــ خریطه‌ده « م » صرتلرینه‌قدر ایلرولیه‌رك ، اوراده ایکی‌لوا بولوشدی ؛ وَ ویریلان امر موجبنجه ، قوماندانی‌ده : رجب‌پاشا اوزرنده قالدی .

شته بونلر ، اوکون برلشدکدن‌صکره : ترتیب ایتدکلری هجوم‌قوللری ایله ، دشمنك صول جهتی اوزرینه تعرض ایتمکده اولدیغی کبی ، ینه اوزمانده : اصل شبقه جاده‌سی اوزرنده « ایسوتی نیقولا » حذاسندن حرکت‌ایدن ساخته هجوم قولی دخی ایلرولدی .

بنم شاکر پاشایه ویردیکم امر : شبقه طریقی اوزرنده‌کی خاندن ایلرو یتمه‌مك ، وَبوساخته هجوم قولنك ایلرو قره قوللری : خانك استقامتنده قاله‌رق ، وَکندیلرینی اواراضینك حالندن بالاستفاده حفظ‌ایدرك ، اوراده‌قالملق ؛ وَدشمنی ،

هجوم ایده‌جك كبی، اغفال ایدرك: قوتی اوراده طوتوب، صاغ جناحك ایده‌جكی تعرضه سهولت ویردرمكدن عبارت ایدی . هرنصل ایسه ، ساخته هجوم قولنك آلدیغی بوامر وَویریلان تعلیمات: حسن محافظه اولنه‌میه‌رق، بونلر: ساخته هجومی حقیقی هجومه تحویل ایتدیلر ؛ بنده‌كز بولندیغم نقطه‌دن: آنلرك اولدیغی جهته قوشدم، وَشاكر پاشایه طارلدم؛ اشته آرتق ایش اوزمان چیغرندن چیقمش ایدی؛ وَكندیلری آچیغه چیقه‌رق دشمنك مرمیاتنه هدف اولمغه باشلامشلر ایدی ؛ اوندن قورتولمق ایچون دهاایلرو كیتمك لازم ایدی : بنده‌كزك تعیین ایتدیكم خطك خارجنه چیقدقلری حالده، دهاایلرو كیتمكدن بشقه چاره‌لری یوغیدی .

او آره‌لق: ساخته هجومه مأمور اولان لوانك امرندن قائمقام عبدالرحمن بك ده هجوم بوریسی چالدرمش اولمسی اوزرینه، عسكر هیچ طوتوله‌میه‌رق: « سن نیقولا» تپه‌سنه قدر چیقارلر. لكن آنلرك، منفرداً « سن نیقولا » طابیه‌سنه هجوملری، وَحتی طابیه‌یی ضبط ایتملری، هیچ برنتیجهٔ مثمره حاصل ایده‌میه‌جكنی بیلدیكمدن، بنم اضطرابم آرتمقده ایدی؛ مع مافیه، « رجعته مجبور اولورلر ایسه » دیه‌رك، ایكی طابور دها آرقه‌لرندن كوندرلمسنه امرویردم . آنلر، فی الحقیقه: « سن نیقولا » طابیه‌سنك اوستنه چیقدیلر، وَ دها ایلروله‌مكه غیرت ایتدیلر ایسه‌ده، دشمنك دها كیروده متعدد طابیه‌لری اولدیغندن ، اوراده بارنملری، ممكن دكل ایدی؛ وَ « ایسوتی نیقولا » طابیه‌سنك وضعیتی، كیروده‌كی طابیه‌لره هدف وَ نشانكاه اوله‌جق حالده ایدی .

آنك كبی : صاغ طرفدن تعرضه مأمور اولان طابورلر دخی ، موقعك مناعتی وَ استحكاماتك رصانتی وَ دره‌لرك عمقی وَ برطاقم یرلرك اورمانلقلردن چیله‌مز برحالده اولمسی مناسبتیله ، هجوملرنده موفق اوله‌مدقلرندن ، ساخته هجوم قولنك كندی كندینه درعهده ایتدیكی حقیقی هجوم ، مضرتلرینی موجب اولمقدن بشقه برنتیجه حاصل ایده‌مدی ؛ وَ اوساخته هجوم قولنه مأمور اولان اركان حرب ضابطی دخی: هرنه‌قدر معاتبه ایدلدی ایسه‌ده ، كندیسی آلای قوماندانه تفهیم مرام ایده‌مدیكنی بازورنال بیان ایلدیكی كبی ؛ نصل ایسه ، شاكر پاشاده ، آنلره مؤخراً ویردیكی امرده : « جاده یولدن حركت ایدك » دیمش اولدیغندن ، یولدن حركتلری بر درجه‌یه قدر ضایعاتلرینی موجب

اولدی . بنده کز شاکر پاشانك ویردیکی امری مؤخراً تحویله چابالادم ایسه‌ده زمان کچمش ایدی .

اشته اوکونك ، یعنی آغستوسك طقوزنجی کوننك محاربه‌سی . صاغ جناح ایله مرکزك : دشمنك صول جناحی وَ « ایسوتی نیقولا » طابیه‌سی اوزرینه ، هجومندن عبارت ایدی .

دشمنك بولندیغی مواقعه کلنجه ، خریطه‌ده صاری بویایله اشارت اولنان مواقع : دشمنك مواقعیدر . آغستوسك طقوزنجی کونی ، دشمن : خریطه اوزرنده صاری بویایله اشارت اولنان مواقعده بولندیغی کبی ، « آیقریجه‌بل » طرفی دخی : دشمنك یدضبطنده‌ایدی . آغستوسك طقوزنجی کونی ، خریطه اوزرنده سرخ ایله اشارت اولنان مواقع ، کاملاً ید ضبطمزه کچدی ؛ ایسوتی نیقولا طابیه‌سنك قارشوسنده : ینه خریطه اوزرنده سرخ ایله اشارت اولنان مواقع دخی ، کاملاً یدضبطمزه کچدی .

رئیس پاشا — ید ضبطکزه کچدیکی بیان بیوریلان محللرده دشمن وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — آغستوسك طقوزنجی کونی ، صاغ جناحدن تعرضه مأمور اولان رجب پاشا فرقه‌سی : خریطه اوزرنده « م » نقطه‌سنده ، دشمنی کورمش ایدی ؛ بونلر غلبه‌لك ، وَاورادهکی دشمن قلیل‌المقدار اولدیغی ایچون ، تفنك آته‌رق ، اوراسنی ترك ایله ، کیروکی استحکاملرینه چکلمشلر ؛ یعنی ، دشمنك صول جناحنه مصادف اولان ، وَمؤخراً بزم صاغ جناحمز اتخاذ اولنان مواقع : دشمندن اویله بیوك بر محاربه ایله ضبط اولنمش یرلر اولمیوب ، اوفاق برحرب ایله ، دشمن ، اورالردن کیرو چکلمشدر .

مرکزدن ساخته تعرضه مأمور اولان قوللرمزك کذرکاهی بولنان محللرده واقع ، وَخان ایله ایسوتی نیقولا طابیه‌سی بیننده کائن استحکاملر : حرباً ضبط اولندی ؛ بونلری عساکر شاهانه هجوم ایله آلمشدر .

لکن بوحربده اویله شدتلی دکلدر ؛ چونکه ، بونقطه‌لر : دشمنك اساس مدافعه‌سی اولمیوب ، خطوط اصلیهٔ مدافعه‌سنك فروعاتندن اولدیغندن ، اوزون مدافعه ایله تلفات ویرمکدن ، ظن ایدرمکه ، احتراز ایدرك ، آز برمقاومتله چکلدی . خطوط اصلیهٔ مدافعه‌سی : « ایسوتی نیقولا » طابیه‌سی رأس

اعتباریله ، آنك جناحیننده : « غبرووه » یه‌قدر برمثلث متساوی الاضلاعك ایکی ضلعنی محافظه ایدیور ایدی .

رئیس پاشا — کرك ساخته هجومدن کرك حقیقی هجومدن : او کونکی ضایعات نه قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — اوکونکی ضایعات: خاطرمده یوق؛ ارکان حربلر، طابورلر ژورناللرینی یاپه‌مدیلر ؛ چونکه ، محاربه‌نك آره‌سی فیصل بولمدی : محاربه یکدیکرینه ارتباط ایتدی ؛ اوکونکی دکل ، آغستوسك اون طقوزینه قدر اولان ضایعات خاطرمده‌در ؛ وَبر ژورنال مسوده‌سی ده یانمده قالمش .

رئیس پاشا — بویرلر : حرب الله، کشف اولندی ؛ البتّه دشمنك تقریباً قوتی کشف اولنمشدر؛ ارکان حربك افکاری نه یولده ایدی ؟ وَنه فدا کارلقله شبقه‌نك ضبطنك ممکن اوله بیله‌جکی بینکزده تخمین بیوریلور ایدی ؟

سلیمان پاشا — افندم ، دشمنك شبقه‌ده‌کی قوتی بیلمك : الڭ کوج برشی ایدی ؛ دشمن: شبقه‌ده‌کی قوتی، اورمان آره‌سنده کیزلیورایدی . ارکان حرب هرنه قدر کشفه کیتمش ایسه‌ده ، دشمنی کوره‌جك الڭ یوکسك نقطه‌یه چیقه‌مامش ایدی . حتی مؤخراً ، الڭ یوکسك نقطه بزم الزده اولدیغی حالده ، ینه کشفه موفق اوله‌مدق . او بزی کورر ایدی ، بز آنی کوره‌مز ایدك . دشمنك قوتی ، بزم ایچون مجهول ایدی .

بزم شبقه‌یه هجوم ایچون بولدیغمز تسهیلات : وقتیله شبقه‌ده بولنان خلوصی پاشا ایله، ارکان حرب قول آغاسی محمد علی افندی کبی بعض امرا وَضابطانك، ارائه ایتدیکی افکاردن عبارت ایدی ؛ آنك ایچون نه مقدار ضایعات ویریله‌جکنی‌ده تخمین ایده‌مدك . تخمین ایتمك ایچون : قوتی ، بر درجه‌یه قدر ، کشف ایتمك لازم کلور ایدی .

ضایعاتك مقداری قبل‌الحرب تخمین اولنه‌مز ؛ شوقدرکه : اون‌کونلك محاربامزده ضایعاتك مقداری ، یانمده واردر .

رئیس پاشا — شبقه‌نك احوال طپوغرافیه‌سنجه معلومات اعطا بیورر میسکز ؟

سلیمان پاشا — شبقه کچیدی: سائر کچیدلرکبی، دره‌دن کیدر بوغاز دکلدر ؛ شبقه‌دن غبرووه‌یه کیدن طریق: ایسوتی نیقولا طابیه‌سنه‌قدر ، اشاغیدن یوقاری

چیقمق اوزره ، بر سطح مائل ایله کیدر؛ آندن صکره ، ایسوتی نیقولا طابیه‌سنك یاننده‌کی اك مرتفع نقطه‌ده برهلزون چویره‌رك، بردرجه‌تنزل ایدر؛ آندن صکره، دره‌یه اینمکسزین ، ایسوتی نیقولادن غبرووویه کیدن صرت اوزرندن ، وشوقدرکه غبرووه اووه‌سنه وارنجه‌یه‌قدر ، درجه درجه تنزل ایتمك اوزره امتداد ایدر؛ آنك ایچون . شبقه کچیدی : بردره ایچنده وبوغاز اطلاق اولنور برحالده دکلدر. بوکچید : دمینجك عرض ایتدیکم کبی ، ایسوتی نیقولا رأس مثلث اعتباریله ، صرتك‌اوزرنده‌درکه ، بونك جانبینی : اورمانلرله مستور ومحاط غایتده ین دره‌لردر ؛ و بزمده اتخاذ ایتدیکم نقطه‌لر : رأس مثلثك اوکنده‌کی اوفاق یماچلرایله، ایکی‌ضلعك جانبینده واودره‌لری تشکیل‌ایدن دیکر طاغلرك اوزرنده‌کی نقاط مرتفعه‌درکه ، بونقطه‌لر: خریطهٔ استکشافیه‌ده لایقیله کوریلیور .

رئیس پاشا — کچیدك حالی نصل‌ایدی ؟

سلیمان پاشا — برصرت اوزرنده دیمش‌ایدم .

رئیس پاشا — دشمنك بولندیغی مواقع قیالقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — دشمنك بولندیغی مواقعدن یالکز ایسوتی نیقولا جهتی ، یعنی ایسوتی نیقولانك بولندیغی‌یر ، بر بیوك قیالق اولوب ، نقاط سائره‌سی طوپراقدر .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — سلیمان پاشا حضرتلرینك شبقه‌یه وصولنده : دشمنك موقعنی کشف‌ایتدکدن صکره ، شبقه‌یی هجوم‌ایله آله‌بیله‌جکلرینی نصل آکلادیلر ؟ ونه‌اساس اوزرینه هجومه قرار ویردیلر ؟

سلیمان پاشا — شبقه‌یه مواصلتمزده اورانك کشف ایتدرلدیکنی، عرض ایتمشیدم ؛ مقصدم ووظیفه‌م : دشمندن شبقه جهتی‌استرداد‌اولدیغندن ، وکرك استکشافاته مأمور ارلان ارکان‌حرب رئیسی وکرك مقدمجه اوراده بولنان امرا وضابطانده : « بزه‌نظراً دشمنك صول جناحی بولنان تپه‌یی ضبط ، سهولتلی اولور » رأی وعزمنده بولندقلرندن ، بزده اوطرفدن هجومه قرار ویردك . هجوم‌ایله آلنه‌بیله‌جکنی بیلمك : ذاتاً هجوم‌ایله آلندیغی ایچون ، کوچ برشی

دکل‌ایدی؛ خصوصیله ، شبقه محافظه‌سنده بولنان امرا وضابطان : « هجوم‌ایله آلنور » دیمشلرایدی . ـ نه‌طرز اوزره هجومه قرار ویردیکمزی‌ده : مقدمجه عرض ایتمش ایدم .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — سؤالمدن ، دهاایضاحات طلب بیوریلورایسه ، مرادم : بویله مستحکم برمحلك ، هجوم‌ایله آلنه‌بیله‌جکنی ، نصل ذهنلرنده تقرر ایتدرمشلردر ؟

سلیمان‌پاشا — مستحکم محللرك هجوم ایله آلندیغی : وقایع عدیدهٔ حربیه‌ایله ثابتدر ؛ آنك‌ایچون : « مستحکم محللر هجوم‌ایله آلنمق ممکنمیدر ، دکلمیدر؟ » بوراسی ، ظن‌ایدرم ، جای بحث اوله‌من . هجوم اولنورده آلنمز ؛ او ، آیری مسئله . لکن کرك بومحاربه‌ده ، کرك محاربات عدیدهٔ سائره‌ده : هجوم‌ایله ضبط اولنان مواقع واردر ؛ آنلرکبی بوده ، هجوم‌ایله آلنه‌جغی قیاس اولنه‌بیلور . خصوصیله ، مقدمجه اوراده قوماندان بولنان ذاتلر : هجوم‌ایله آلنمسی امکاننی کوستردیکی کبی ، ارکان‌حرب‌ده وقوع بولان کشفنده : « هجوم اولنورسه ضبطی اسهل اولور » دیه بیان معلومات ایتمش ایدی ؛ امرا وَ ضابطان‌ده ، بالمذاکره ، هجوم‌ایله ضبطی رأینده بولنمشلرایدی . اوراسی هجوم‌ایله آلنمز بریر اولدیغی مرکز سلطنتجه معلوم‌ایدی ایسه ، بکا وقتیله اخطار ایتملی : « اوراسی هجوم ایله آلنمز ، بیهوده کیتمه » دیملی ایدیلر ؛ بزده آکاکوره بنای حرکت ایدر ایدك . احوال اراضیسی وَ حال وموقعی بنجه مجهول اولان بریری ، هجوم ایله آلمقدن‌بشقه چاره نه‌اولدیغنی بیله‌مم .

رئیس پاشا — دشمنك اولدیغی موقع ، یعنی هجوم ایدیلان اراضی : عسکرك هجومنه الویریشلی‌می‌ایدی ؟ دکلی‌ایدی ؟

سلیمان پاشا — قنغی جهتك اراضیسی ایچون سؤال بیوریلیور : صاغ جناحك‌می ، یوقسه مرکز قولنك هجومی ایچون‌می ؟

رئیس پاشا — هپسی‌ایچون صوریبورم ؛ معلومکزدرکه ، دشمنی بولندیغی موقعدن هجوم‌ایله چیقارمقده : ایکی‌قاعده وَشرط واردر ؛ بری : هجوم‌اولنه‌جق اراضی عسکرك هجومنه مساعد اوللی ، وَاثنای هجومده ، دشمنی ازعاج‌ایله ، هجوم‌ایدن عسکره زیاده خسارات ویردرمامك ، وَهجومی تسهیل ایتمك ایچون ،

مناسب نقطه‌لرده طوپجی قویه‌رق دشمنی دوکمك لازم کلور ؛ ایکنجیسی ده : ممکن مرتبه آز تلفات ویرمکدر ؛ اراضی بوکاده مساعدمی‌ایدی ؟

سلیمان پاشا — الله قهرایتسون بنی بوتحقیراته اوغراداني ... بنده‌کز بوقدر عجمی ایسه‌م : قوماندان تعیین ایتاملی ایدیلر ؛ شمدی، فن‌حربدنمی امتحان اولیورم ؟ ... — بنده‌کزك رجب پاشانك قوماندا سنه تودیع ایتدیکم ایکنجی واوچنجی لوانك ایشی : دشمنك صول جناحی اوزرینه هجوم ایتمکدن عبارت‌ایدی . او ، صول جناحه هجومده ، دشمن مرتباتندن آره‌لقده بولنان اورمانلر واسطه‌سیله ، کندوسنی حفظ ایتمك ایچون پیوك تسهیلات بوله‌بیلورایدی. وبونکله برابر. درت قطعه طوپ کوندرمش‌ایدم؛ بوطوپلر : دشمن آتشنی اشغال ایده‌جك وجهله ، اك مناسب نقصه‌یه تعبیه اولنمش‌ایدی ؛ اونلر هجوم ایدرکن . طوپلردخی، دشمن اوزرینه آتش ایدیورلرایدی، آنك ایچون، اووقتك کشفی حکمنجه : برهجومده موفق اوله‌جغمزی مأمول ایدر ایدك . اکرموفقیتسزلکی اولجه بیلمش اولسه ایدك ، هجوم ایدوبده بیهوده عسکر تلف ایتمز ایدك . فنی قوماندانلرکه : هجوم ایله موفق اوله‌میه‌جغنی بیلسونده ، ینه عسکره هجوم ایتدرسون ؟ . . بونلر قوماندانلرك واو حرکته مأمور اولان اردو ویا فرقه هیئت ارکانك .....

رئیس پاشا — (سوزینی کسه‌رك) بنده‌گزك دیدیکم شیلره جواب ویرك. افندم ؛ اراضی عسکرك هجومنه مساعدمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — کشفمزده مساعد اولدیغنی عرض ایتدم .

رئیس پاشا — نه کونا مساعد ایدی ؟

سلیمان پاشا — مساعده‌یی قنغی شیده وصورتده سؤال ایدیورسکز ؟

رئیس پاشا — یعنی : عسکر او استحکام اوزرینه سهولتله یورویه بیلورمی ایدی ؟ یوقسه، موقعك صرپلغی جهتله اللریله طوته طوته ، وبربرینك آرقه‌سنه چیقه چیقه‌می کیده بیلورلر ایدی ؟ بر بویله کیدیش وار ، برده طوغریدن طوغری‌یه کیدیش وار . . .

سلیمان پاشا — بزدشمنك موقعنی اوقدر صرپ ، اوقدر منیع بیلمزایدك؛ هجومده موفقیتمزی مأمول ایتدك ، اویله هجوم ایتدك .

رئیس پاشا — بو هجوم اولنان اراضی حقیقةً صرپمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بر درجه‌یه قدر صرپ ایدی .

رئیس پاشا — طاشلقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — طاشلق دکل ایدی .

رئیس پاشا — اورمانلق وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — وار ایدی .

رئیس پاشا — اورمانلق دشمن طرفنده‌می ، یوقسه بزم عسکر طرفنده‌می ایدی ؟

سلیمان پاشا — بعض یری بزم طرفده ، بعض یری دشمن طرفنده ایدی.

رئیس پاشا — قیالق (قایالق) یوقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — دشمنك صول جناحنده قیالق یوق ایدی .

رئیس پاشا — بشقه یرده ؟

سلیمان پاشا — یالکز مرکز طرفنده قیالق وار ایدی .

رئیس پاشا — او قیالق نصل ایدی ؟

سلیمان پاشا — او ، حرباً چیقیلور قیالق دکل ایدی .

رئیس پاشا — اورادن هجوم ایتدرلدیمی ؟

سلیمان پاشا — « اورادن ساخته هجوم ایدلدی ؛ وَ صکره ، حقیقی‌یه تحویل اولندی » دیه ، مقدما عرض ایتمش ایدم.

رئیس پاشا — بشقه‌طرفده، حرباً چیقلمیه‌جق صورتده: موانع وارمی‌ایدی؟

سلیمان پاشا — بنم اعتقادمجه یوق‌ایدی ؛ لکن دشمن : استحکاماتنی ، وَ اراضینك ایجابی وجهله ، هر برصرتی تحکیم ایتمش ایدی ؛ اواستحکامات : عسکرمزك هجومنی نتیجه‌لندرمدی .

رئیس پاشا — بو ، ابتدا آکلاشلمدیمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — خیر ، آکلاشلمدی وَ آکلاشیله‌مز ؛ چونکه : بردره اینیله‌جك ، تکرار چیقیله‌جق ، صکره استحکام طرفنه کیدیله‌جك ؛ اونك ایچون : کشف اولنه‌مز .

رئیس پاشا — قاعده‌دن دکلمی‌که : بریره هجوم اولنه‌جغی وقت، اوّل باوّل، بیوردیغکز مشکلاتك درجه‌سنی آکلایوب ، وَدیدیکم شرطلرلرده بولندیغنه یقین حاصل اولور ایسه، بعده : آنك اوزرینه ، هجوم اولنور ؟

سلیمان پاشا — افندم ، دشمن استحکاماتی حرباً ضبط اولنور ؛ بشقه درلو اولمز . حرباً هجوم ایتدیلر ، موفق اوله‌مدیلر . بوندن بشقه جهت یوق ... ارکان حرب رئیسی عمربکی کوندردم ، کشف‌ایتدی ؛ عموم هیئت : اوطرفدن هجومه قرار ویردی ؛ فقط: دشمن ثبات ایتدی ، موقعنی حسن محافظه ایتدی ، موفق اوله‌مدق .

رئیس پاشا — هجومده موفقیت حاصل اوله‌ماسی: دشمنك ثباتندنمی ، یوقسه اراضینك صرپلغندنمی ؟

سلیمان پاشا — اراضینك سرتلکیله برابر : دشمنك ثباتنك دخی ، بیوك دخلی واردر .

رئیس پاشا — ثبات ایتمسه ایدی، ضبط اولنورایدی دیمك ؟

سلیمان پاشا — اوت ، چونکه : استحکاماتك خندقلرنده متعدد شهدامز وَمجروحین وارایدی ؛ یوقاریدن ، استحکامك اوزرندن ، طاشلرله عسکرمزه مدافعه ایدیورلر ایدی ؛ اگردشمن ثبات ایتمسه‌ایدی ، هیچ بروقتده آلنمامزلق اوله‌مزایدی ؛ شهدامزك قسم اعظمی استحکاماتك خندقلری ایچنده ایدی .

مدعئ عمومی نجیب پاشا — سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

نجیب پاشا — سلیمان پاشا حضرتلری ، اولنان استنطاقلرنده برنقطه وارکه ، دائما اوماده‌یی میدانه قوییور ؛ اوماده شودر : « فلان‌یره نه‌یولده گیتدیکز » دیه صورلدیغی وقتده، « مرکز سلطنتدن آلدیغم امر اوزرینه یاپدم » دیه‌رك : دائما اونی اورته‌یه قوییور ؛ دمینجك دیدیلرکه : « مرکز سلطنتدن آلدیغم امر اوزرینه هجوم ایتدم »

سلیمان پاشا — اویله دیمدم ، افترا ایدیور .

مدعئ عمومی نجیب پاشا — « اگر شبقه موقعی هجوم‌ایله آلنمق ممکن دکل‌ایسه، نه‌ایچون امرویردیلر» دیورایدی؛ حال‌بوکه: شبقه موقعنی مطلقا ضبط ایتمکه دائر بر امر وار ایسه ، ابراز ایتسونلر . مرکز سلطنتدن یازیلان امرلر، عمومی امرلردر ؛ تفرعات اوزرینه هیچ برامرویرمامشلر. وَسلیمان‌پاشا حضرتلری افکارلرینی بیلدردکلری وقت ، مرکز سلطنت یالکز آنی‌تصویب ایتمشدر؛ « اوت ، مناسبدر » دیر؛ چونکه: مرکز سلطنت « یاپمه » دیمزیا . .

برقوماندان ایستدیکنی یاپه بیلور ، استانبول تفرعات ایله مشغول اوله‌مز ؛ وَ « بن وقت وزمانیله استانبولدن استیذان ایتدمده ، استانبول تصویب ایتدی » دیمسی سند اوله‌مز .

« موفق اوله‌جغمزی مأمول ایتدکده هجوم ایتدك » دیدیلر . هرکس، بر شی یاپدیغی وقت، «موفق اولورم» نیتیله یاپار. بوعالمده هیچ برکیمسه : برشیئی «فنا یاپمق» نیتیله یاپمز، وَوجدان قبول ایتمز. فقط عسکرجه بر شیئه موفقیت : دائما بر قاعده وَاساسه مستنددر؛ اوله غایت متین ومستحکم بر موقع اوزرینه هجوم ایتمك: مارشال « مارمون » ك تعبیراتجه ـ اوکوزك بوینوزینه هجوم ایتمك ـ دیمکدر . قارشوده‌کی دشمنك، هرحالنی کشف ایتمینجه : بغتةً اوزرینه کیدلمك اولورمی ، یالکز بر مأمول کله‌سی اوزرینه ؟ علی الخصوص ، عسکر بر یره هجوم ایتدیکی وقت : بر اساسه مستند اولمق لازم کلور ؛ او اساس نه ایدی ؟ نصل کشف ایتدیلر؟ نه قرار ویردیلر ؟ « موفق اولمق مأمول ایدی » دیورلر؛ مأمول ایتدکلری اساس نه‌دن عبارت ایسه ، آنی سویلسونلر .

رئیس پاشا — « بوکونلك بوقدرله اکتفا ایده‌لم » دیوب مجلسه ختام ویرلدی.

اون دردنجی مجلس محاکمه

روم‌ایلی دیوان حربی اشبو بیك‌ایکی‌یوز طقسان‌درت سنه‌سی تموزینك اوتوزنجی بازار کونی اون‌دردنجی دفعه‌اوله‌رق بالاجتماع سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه دوام ایلمشدر.

« مجلس ساعت یدی بچقده کشاد اولنمشدر »

رئیسی پاشا — دونکی کون مدعئ عمومی پاشانك ایرادایتدیکی مقاله مسموع عالیکز اولدی ، اشته شمدی تکرار اوقیورز:

« مدعئ عمومی نجیب پاشا — سلیمان پاشا حضرتلری ، اولنان استنطاقرنده برنقطه‌وارکه ، دائما اوماده‌یی میدانه قویبور ؛ اوماده‌ده شودر : « فلان یره نه‌یولده کیتدیککز » دیه‌صورلدیغی وقتده ، « مرکز سلطنتدن آلدیغم امراوزرینه هجوم ایتدم ؛ اکرشبقه موقعی هجوم‌ایله آلنمق ممکن‌دکل‌ایسه. نیچون‌امرویردیلر؟ » دیورایدی ؛ حال‌بوکه شبقه موقعنی مطلقا ضبط ایتمکه‌دائر برامرویرایسه، ابراز ایتسونلر . مرکز سلطنتدن ویریلان‌امرلر ، عمومی امرلردر ؛ تفرعات اوزرینه هیچ برامر ویرمامشلر . وَ سلیمان پاشا حضرتلری افکارلرینی بیلدردکلری وقت ، مرکز سلطنت یالکز آنی تصویب ایتمشدر؛ « اوت ، مناسبدر » دیر؛ چونکه : مرکز سلطنت ، « یاپمه » دیمزیا . . . برقوماندان ایستدیکنی یاپه بیلور ، استانبول تفرعات‌ایله‌مشغول‌اوله‌مز ؛ وَ «بن ، وقت وزمانیله ، استانبولدن استیذان ایتدمده استانبول تصویب ایتدی » دیمسی : سند اوله‌مز . « موفق اوله‌جغمزی مأمول ایتدکده هجوم ایتدك » دیدیلر . هرکس ، برشی یاپدیغی وقت، « موفق اولورم » نیتیله یاپار. بوعالمده هیچ برکیمسه : « فنا یاپمق » نیتیله یاپماز ، وَ وجدان قبول ایتمز . فقط عسکرجه برشیئه موفقیت : دائما برقاعده وَ اساسه مستنددر ؛ اویله غایت متین وَمستحکم برموقع اوزرینه هجوم ایتمك : مارشال « مارمون » ك تعبیراتجه ـ اوکوزك بوینوزینه هجوم ایتمك ـ دیمکدر . قارشوده‌کی دشمنك ، هرحالنی کشف ایتمنجه: بغتةً اوزرینه کیدلمك

اولورمی ، يالكز بر مأمول كلمه‌سی اوزرينه ؟ علی‌الخصوص ، عسكر بريره هجوم ايتديكی وقت : مطلق براساسه مستند اولمق لازم كلور : اواساس نه‌ايدی ؟ نصل كشف ايتديلر ، نه قرار ويرديلر ؟ « موفق اولمق مأمول ايدی » ديورلر ؛ مأمول ايتدكلری اساس نه‌ايسه ، آنی سويلسونلر . »

سليمان پاشا — مدعیٔ عمومی پاشا حضرتلری ، نصلسه ، بنده‌كزك مجلس عاليكزه عرض ايتديكم شيئی سوء تلقی ايديور ؛ بن ، « مركز سلطنتدن امر آلدم » ديه‌رك : صرف قوماندانلق وظيفه‌سنه عائد اولان شيئی اورايه تحميل ايتمك ايستمدم ؛ يالكز : « شبقه اوزرينه‌اولان حركتمز ، مركز سلطنتدن بزه تعيين اولنان وظيفهٔ اصليه‌نك ايجابی ايدی » ديمك ايستدم .

اشقودره‌دن دده اغاجنه چيقديغم وقت : بنده‌كزه ، مقام قائمقامیٔ سرعسكريدن بر تلغرافنامه كلمش ايدی ؛ اوتلغرافنامه‌نك بر صورتی‌ده مقدمجه طبع‌ايدلمش‌ايدی ؛ آنده ، بنده‌كزه تعيين‌ايديلان وظيفه : « بالقانك بوجهتنده وَاوستنده بولنان دشمنك سريعاً دفع وتنكيلی ؛ وَآندن صكره ، بالقانك اوته يوزينه كچه‌رك ، غازی‌عثمان وَ محمدعلی پاشالر حضراتيله برلكده حركات متحده اجراسی » ايدی ؛ اشته « بالقانك اوستنده » تعبيری : فرديج وَ خائن وَ شبقه‌ده

(مابعدی وار)

روم‌ايلی ديوان حربنك اون‌دردنجی اجتماعنده دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك جريان ايدن محاكمه‌سندن مابعد

نمرو ۲٤

« دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك بقيهٔ افاده‌سی »

بولنان دشمنك دفع و تنكيلی وظيفه‌سنی ، بنده‌كزه تحميل ايتمش ايدی . بوتاريخدن اعتباراً : كرك مقام قائمقامیٔ سرعسكريدن وَ كرك محمد علی پاشا حضرتلرندن آلديغم تلغرافنامه‌لرك هيچ بريسی ، بووظيفهٔ اساسيه‌نك حكمنی نقض واخلال ايدر صورتده دكل‌ايدی . شبقه‌يه يوم تعرضمز اولان طقوز آغستوس تاريخنه‌قدر ، بالقانك شبقه جهتنده بولنان دشمن اوزرينه كيتمكلك

حقنده برطرفدن امر واخطار وقوع بولمامش ایدی . حتی دده آغاجنه چیقدیغم وقت مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن آلدیغم معروض تلغرافنامه‌ده : (بشقه تعلیمات ارسالنه حاجت یوقدر ؛ وظیفه‌کز بودر ؛ آکا کوره اجرای حرکت ایدیکز) بیورلمش ایدی . آنک ایچون ، بنده‌کزک مرکز سلطنتدن آلدیغم تلغرافنامه‌لردن بحث ایدیشم : بو تعیین قلندیغم وظیفه‌نک حکمنی نقص ایدر دیکر برامر آلمدیغمی عرض ایله ، آنک موجبنجه حرکت ایلدیکمی بیلدیرمکدر . اکر کرک مقام سرعسکریدن وکرک جهات سائره‌دن بالقانک شبقه اوستنده‌کی دشمنک دفع وتنکیلی خصوصنده بی‌قید طوراتمقلغم ایچون براخطار ویابرامر وارد اولدی‌ایسه . اولوقت بنده‌کز : « مرکز سلطنتک هیچ معلوماتی یوق ایدی . رأی خودمله شبقه اوزرنده‌کی دشمن اوزرینه کیتدم » دیه بیلورم ؛ ویاخود ، بنم ایچون اویله دینه‌بیلور . حتی اوچ آغستوس تاریخیله ، بالمناسبه برصورتی طبع اولنان برقطعه تلغرافنامهٔ قائممقامیٔ سرعسکری : (شبقه‌یه حرکتمزده جناب حقدن تسهیلات تمنی ایتمکده ؛ و (آندن صکره‌ده طونه‌نک غرب وشرقنده بولنان قوتله‌برابر دشمن اوزرینه حرکت تعرضیه اجراسنی) توصیه ایلمکده ایدی . بونلر ولجه طبع اولندی . بنده‌کزک شبقه‌یه حرکتم : خودسرانه اولمدیغنی ، درسعادتده مجلس عسکری و مجلس وکلانک ایکی دفعه بالاجتماع ویردکلری قرار دخی تأیید ایدر .

بنده‌کز ، دده اغاجنه چیقدیغمده : ذاتاً شبقه‌یه و جوارینه دائر معلومات موقعیه‌سی وار برقوماندان دکل ایدم . بنده‌کز برجهته تحریک ایدیلور ایسه‌م ، او جهتده مطلوب عالینک حصولنه ممکن مرتبه صرف مساعی ایتمکدن کیرو قالمدم ؛ و وظیفه‌مده بوایدی . خصوصیله : اشته محمد علی پاشانک ، یکرمی ایکی ویکرمی یدی تموزنده ، شبقه‌نک ضبطی حقنده بربرینی مؤکد تلغرافنامه‌لری وار . بوبله معلومات سابقهٔ محلیه‌سی اولمیوب یکیدن کلان بر قوماندانک : شبقه‌نک آلنوب آلنمامسنه ، ویا شبقه اوزرینه حرکت اولنوب اولنمامسنه دائر بر رأی ویرمکه ، قاعدةً حقی یوقدر . و بنده‌کزده ، ذاتاً ، بالقان اوزرنده‌کی دشمنک دفع وتنکیلی وظیفه‌سنی : نه‌التزام ونه‌ده درعهده‌ایتدم ؛ سزک وظیفه‌کز بودر دیدیلر ، بزده اووظیفه اغورینه صرف قدرت ایتدک . اکر شبقه‌نک آلنمز بر یر اولدیغی جمله‌جه بیلنوبده ، و بنده‌کزه : « شبقه آلنور بر یر دکلدر ، اورایه کیتمه » دیو مؤکد اخطارات اولوبده ، اواخطارات و اوامری ردایدرک : شبقه اوزرینه

کیتمش ایسه‌م : بویله مسئول طوتیله‌جق صورتده ایراد سوأل اوله‌بیلور .
حال بوکه ایش بویله دکلدر ؛ شبقه اوزرینه اولنه‌جق حرکت : جمله‌نك قبولی
وَبنده‌کزك‌ده حسب‌المأموریه وقوع بولان‌حرکاتم وَ آکا مترتب سوقیاتمله وقوع
بولمشدر . بویله بالقانك اوستندن دشمنك دفع و تنکیلی وظیفه‌سیله مکلف بر
قوماندان ، دشمنك بولندیغی موقعه کلدیکی وقت نه یاپه‌بیلور ؟ اول امرده
کندی فرقه‌سنه منسوب ارکان حربیه رئیسنی کوندرر ؛ اوراجه احوال
موقعیه‌جه معلوماتی اولانلری جلب ایدر، استکشاف ایدر ؛ اردوسنك ارکانی
ایله مشورت ایدر ؛ آندن صکره قرار ویریلور ؛ وَ اورانك ضبطی تعرضله
حصول بوله‌جغنه جمله آرا ایله اتفاق حاصل اولور ایسه . او وقت تعرض
ایدرلر . بزده عینی بو قاعده‌یه توسل ایتدك . بویله مستحکم اولان بر موقعك
ضبطی ایچون بشقه بر قاعده خاطرلیه‌میورم ، اوله‌مز .

مدعی پاشا حضرتلری، « فلان یره نه‌یولده کیتدیکز » دیو بکا صورلدیغی
وقت، دائما : « مرکز سلطنتدن امر آلدم » سوزینی کندیمه سپر ایدییورم ،
دیورلر . بن شمدی‌یه قدر بویله بر سوز سویلش ایسه‌م استنوغرافلرده مقید
اولور . اویله سویله‌مدم ؛ یالکز حرکتم خودسرانه اولمدیغنی عرض ایتدم .

« شبقه موقعنی مطلقا ضبط ایتمکه دائر بر امر وار ایسه ابراز ایتسونلر »
دیورلر. شبقه‌موقعنك ضبطی‌دکل، بالقان اوستندن دشمنك دفع‌وتنکیلنك امری
مصرحاً یدمده‌در . بیوك بالقانك اك مهم کچیدی ، شبقه کچیدیدر : مریج
اووه‌سنك وسطنه اینر. معلوم دولتلریدرکه بالقانك باشلوجه درت کچیدی وار :
« قزان وَ« شبقه » وَ« اورخانیه » کچیدلری وَ« ایسوتی نیقولا »؛ اشته حرکات
عسکریه اجرا اولنه‌جق کچیدلر بونلردر . خصوصیله مریج اووه‌سنك تحت
محفوظیتده قالمسی شبقه کچیدینك مطلقا المزده بولنمسنه متوقفدر ؛ اوالمزده اولمز
ایسه ، مریج اووه‌سی هیچ بر وقت تحت محفوظیتده قاله‌مز . بالقانك اوستندن
دشمنك دفع و تنکیلنه مأمور ایدم ؛ بو مأموریت : شبقه‌نك ضبطی. هرزمان
بنده‌کزه امر و اجبار ایدر ایدی . اکر بو وظیفه تعیین بیورلدیغی وقت
شبقه‌یی استثنا ایده ایدیلر ، او وقت مسئول اولور ایدم .

« شبقه‌یی مطلقا ضبط ایتمکه دائر امر یوقدر ؛ مرکز سلطنتدن یازیلان
امرلر عمومی » دیورلر . واقعا اویله ؛ وَ ایشته امرلر عموم اولدیغی ایچون

وَ « شبقه » عموم داخلنده بر خصوص اولدیغندن ، بزده بونك ضبطیله کندمزی مکلف ظن ایتدك . شبقه‌نك ضبطی ، اویله ظن ایتدکلری کبی ، تفرعات دکل ایدی : بالقانك بویوزینی دشمندن تطهیره اساس اولان اوکچیددر. اکر شبقه کچیدی تفرعاتدن عد اولنور ایسه ، عجبا بالقانك بو یوزینك تأمیننه اصل اولان جهت نره‌سیدر ؟ تفرعات دکل ، حرکات اساسیه شبقه علیهنه اوله‌بیلور؛ تفرعات : بزم خائن وَ فردیج حقنده اجرا ایتدیکمز خصوصات ایدی .

« بر قوماندان ایستدیکنی یاپه بیلور » بیوریورلر . برقوماندان ایستدیکنی یاپه بیلور ، دیمسی : اشته شبقه‌یه هجوم ایچون ، وَ یاخود شبقه‌ده بولندیغی مدتجه اجرا اولنه‌بیله‌جك حرکات عسکریه ایچون اتخاذ اولنه‌جق برطاقم خرده ترتیباتدر . یوقسه ، بالقانك بو یوزینك تطهیری : بر امر عمومیدر . مقصد دولت ــ بالقانك بویوزینك دشمندن‌تطهیریدرــ دیو، اول امرده بنده‌کزه امر ویرلمش ایدی ؛ ایشته امر عمومی اودر . وَاستانبولك تصویب ایتدیکی بودر؛ وَ بنم ایچون بر سنددر . صاغ جناحدن فلان ، وَ صول جناحدن فلان لوایی سوق ایده‌جکم مسائلی.. تفرعات بونلردر . بکا سند اوله‌جق شی دشمنك بالقاندن دفع و تنکیلی ماده‌سیدرکه، بوکا دائر امر مخصوصم واردر .

آنلر : « موفق اولمغی مأمول ایتدکده هجوم ایتدك » دیدیکمزی استحسان ایتمیه‌رك ، « عسکرك بر شیده موفقیتی، برقاعده وَ اساسه مستنددر» دیبورلر . البته بزده تعرض ایچون برقاعده براساس دوشونمشزدرده ، اویله حرکت ایتمشزدر.. دوشونیلان قاعده وَ اساسده : دشمنك حالنی کشف وَ هجوم قوللرینی مناسب طریقلردن سوق ایتمك خصوصلریدرکه، آنی بالمناسبه دون عرض ایتدیکم کبی، ینه نصل هجوم اولندیغنی وَ تفرعات حرکاتی عرض ایدرم .

« دشمنك حالنی کشف ایتمینجه بغتةً اوزرینه کیتمك اولورمی؟ » دیورلر. بزدشمنك حالنی کشف ایتمدك دیه، برادعاده بولنمدم. کشف ایچون ارکان حرب میرآلاینی یوللادق. طابورلر یوللادق. آنلرك ویردکلری معلومات بزجه کافیدر. لکن ارکان حرب رئیسنك اجرا ایتدیکی کشفیات ، مؤخراً ، آره‌دن برسنه کچدکدن صکره ، روسیه‌لولرك احوالی خبر آلنوبده بر سنه صکره کی بو معلوماته توافق ایتمز ایسه ، او وقت ارکان حرب رئیسنك ویردیکی کشفیات

بکا نه تعلق ایدر قصور اوله‌بیلور ؟ بلکه ارکان حرب رئیسنه بیله قصور اوله‌مز. اویله کشف ایتمش ؛ دیمك‌که تمامنی کشف ممکن اوله‌مامش. بویله عارضه‌لی زمینلرده، اورمانلی یرلرده، برطاقم گیرینتیلی محللرده کشف: عادتا ممکن دکلدر. بو مثللو محللرده حربه باشلانور؛ او وقت دشمنك قوتی میدانه چیقار، وَ بر درجه‌یه قدر کشفك ماهیتی آکلاشیلور. معمافیه بوشبقه، هجومه عائد کشف اجرا آتنه مساعد موقع دکلدر ؛ چونکه، استحکاماتك غیری اولان محللر کاملاً اورمانلق وَ بطاقلق اولدیغندن : تماماً کشف اجرا اولنه‌مز؛ دشمن احتیاطلرینی، او اورمانلقلرده حفظ ایدر. تماماً کشف: شبقه موقعنجه، هیچ بر وقت ممکن دکلدر.

« شبقه‌یه هجوم ایدلمك ایچون نه اساسه استناد ایدلدی ؟ اساس نه ایدی، نه قرار ویرلدی ؟ » دینیور. بونی مقدمجه بالمناسبه عرض ایتمش ایدم ؛ بلکه کندیلری ایشتمامشلردر ؛ بوندن بویله تفصیلات لازمه‌یی ویررم. آغستوسك یدنجی کونی «قزانلق» قصبه‌سنك جنوب شرقیسنده کی تپه‌لره واصل اولدیغمزی دون دخی عرض ایتمش ایدم. او کیجه ارکان حرب قائمقامی عمر بکی، بر کشف مفرزه‌سیله، دشمنك صول جناحنی کشفه کوندردم. میر مومی‌الیه خریطه‌ده « م » نقطه‌سیله اشارت ایلدیکم تپه‌نك اتکنه قدر وارمرق، وَ او تپه‌نك دامنندن اوّل‌کیرودن بشقه برتپه‌دن دها باقه‌رق، دشمنك صول جناحی وضعیتنی کشف ایتدی ؛ چونکه، دشمنك جبهه‌سنك وضعی: بزم اولدیغمز بردن‌ده کورینور. مقدمجه شبقه قوماندانلغنده بولنان خلوصی پاشا وَ ارکان حرب محمد علی افندی وَ سائر بعض ضابطان، دشمنك وقتیله شبقه‌یه هجوم ایتدیکی کونده او صول جناحده‌کی « م » تپه‌سندن هجوم ایلدیکنه استناداً، او طرفدن هجوم سهولتلی وَ مناسب اوله‌جغنی اخبار و اخطار ایتدیلر ؛ وَ بو اخطارات‌واخباراته مستند ایدی‌که، بزده کشف قوللرینی اوجهته‌کوندرمشیدك. عمر بك عودتنده، یعنی سکز آغستوس تاریخنده، اراضینك حالنه وَ هجوم ایله ضبطنك امکانه‌دائر بیان معلومات ایلدی؛ وَ کیده‌جك طریقلری وَ سائره‌یی تعریف ایتدی. میر مومی‌الیهك تعریفاتی اوزرینه ایکی لوا عسکر حاضرلادق. بری رجب پاشا، دیکری‌ده ویسل‌پاشا لوالریدر. بولوالری ترکیب ایدن طابورلر: فرقه‌مزك الك منتخب طابورلرندن اولدیغندن، هجومه آنلر تعیین اولندی: وَ

قومانداسی ده رجب پاشایه ویرلدی . لکن یوللر طاغ یوللری اولدیغندن: واره‌جقلری یره بلکه کیج وارمغی انتاج ایدر ملاحظه‌سیله، ایکی طریق ایله سوق ایتدك؛ بری: شبقه قریه‌سنك بروسنده ویاننده‌کی برطاغ طریقی، وَدیکری ده: کچی دره قریه‌سنك برطاغ طریقی ایدی. بولوالرك هر ایکیسی، صباحلین ساعت بردن صکره، خریطه‌ده « م » وَ « ل » حرفلریله اشارت اولنان صرت اوزرینه چیقارق برلشه‌دیلر . بونلرك وظیفه‌لری : دشمنك صول جناحندن حقیقی برهجوم ایتمك ایدی ؛ وَآرتق صاغ جناحدن سوق اولنان بو هجوم قوللك هجومنه متفرع اولان اسباب . آکا مأمور بولنان رجب پاشانك وظائفی جمله‌سندن ایدی :

بویله بزم صاغ جناحمزدن ــ که دشمنك صول جناحی دیمکدر ــ حقیقی هجومه بونلری سوق ایتدیکمز کبی ، مرکزدن دخی ساخته هجوم قولی ترتیب ایتدك. بوساخته هجوم قولی، اوّل امرده برنجی لوای ترکیب ایدن طابورلردن عبارت ایدی. آنك وظیفه‌سی: شبقه جاده‌سی اوزرنده واقع وَخریطه‌ده « خا » یازیلی اولان محله قدر کیدوب، اورادن «اسونی نیقولا» طابیه‌سی اوزرینه ایلرولیه‌جك کبی حرکتله، ایلرولمامك؛وَدشمنك نظردقتنی کندی اوزرینه جلب ایدرك، بووسیله ایله، صاغ جناح هجوم قولمزك حرکاتنه سهولت بخش اولمق ایدی .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا ــ سوز ایسترم .

رئیس پاشا ــ بیوریکز.

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا ــ مساعده بیوررسه‌کز برشی عرض ایده‌یم : سلیمان پاشا حضرتلری دده اغاجنه کلمزدن اوّل، وَخلوصی پاشا شبقه قوماندانی ایکن، قزانلقده عسکری خسته‌خانه‌سنده بولنان دوقتور علی افندی ، روسلر نره‌دن کچدیلر وَنه یولده حرکت ایتدیلر ، بونی تماميله کورمش اولدیغندن : وَبرماده واردرکه سلیمان پاشا حضرتلری استنطاقلرنده بیان ایدیور ، آنی ایضاح ایچون، مومی الیه علی افندی‌یی استماع ایتمك لازم کلور ؛ اوماده‌ده : دشمن خائن بوغازندن کچدیکی وقت. « چویرمه » حرکتی اجرا ایدرك شبقه‌یه کلوب، شبقه‌نك وَخلوصی پاشانك آرقه‌سندن چویردی ؛ دیمك اولورکه : شبقه بزم الزمده ایکن، روسلر جسارت ایدوبده کلوب بزم آلنمزدن هجوم ایتمدیلر ؛ چویرمه حرکتی اجرا ایتمشلر . دائما چویرمه حرکتلریله موفق اولدیلر . بز هیچ بر وقتده

چویرمه حرکتی یاپمدق . دائماجهه‌دن هجوم ایدیورایدك . دوقتورعلی‌افندی‌یی چاغرك : خائن بوغازندن طوپ نچوب نچمیه‌جکنی آکلایه‌لم. ١)

رئیس پاشا — دوقتور علی‌افندی‌یی چاغرك . (مومی‌الیه ایچرو کیروب محل مخصوصنه اوتورر .)

---

١) مومی الیه دوقتور علی افندینك تکلیف شهادتی اوزرینه ، او کون دیوان حربده : مرحومك مجلسی ترك ایدوب چیقمسی ، صکره رئیسك دعوتی اوزرینه عودت ایتمی وَکنارده بر صندالیه‌یه اوتورمسی ، مدعی نجیب پاشانك سونکولو نفرلر جلب ایتدررك : « سلیمان‌پاشا مظنونیت صندالیه‌سنه اوتورمزسه، سونکولیکز! » دیه امرویرمسی کبی مهم بر حادثه ظهور ایتمش‌در . بو حادثه ، مرحومده : اون برنجی‌اجتماعده باشلایان وَاجتماعات متعاقبه‌ده برایکی برده دها اثری کوریلان تأثروانفعالك ، امور حربیه‌ده شهادتی معتبر ومسموع اولمامق لازم کلان بو دوقتور شاهد طولاییسیله ، حد غایه‌سنی بولسندن نشئت ایتمش‌درکه ، « علاوهٔ جریدهٔ عسکریه » ایله نشر اولنان رسمی محاکه‌ده بالطبع مسکوت کچلمش اولدیغندن ، جریان حال‌معلوم اولمق‌اوزره : عمدة‌الحقایقده ، وَمخابرات خصوصیه‌سندن « قدری پاشا » وَ « بهرام اغا » مکتوبلرنده مذکور واقعه‌یه وَ مقدماتنه دائر موجود اولان معلومات و تفصیلاتك ، وَعلی افندینك صورت شهادتی حقنده‌کی بر وثیقه‌نك بورایه درجی مناسب کورولمش‌در .

عمدة‌الحقایقدن :

[وَ تموزك یکرمی یدنجی کونی اون ایکنجی اجتماعده ـ مرحومك اون برنجی اجتماعه دائر اولان بیاناتی ، اون برنجی اجتماعه تحشیه ایدلمش ایدی ؛ بورایه نقل اولنان مطالعات ، آنلرك مابعدی‌در ـ سامح پاشانك اون برنجی اجتماعده درمیان ایتدیکی بر سؤالك جوابلرینی متسلسلاً اتمام ایتمکده اولدیغم صیره‌ده ، مدعیٔ عمومی نجیب پاشا لافردی‌یی آغزمده براقه‌رق ، « سوزایسترم » دیو ، آره‌یه دخول ، وَ اعطا ایتمکده اولدیغم تفصیلات علیهنه بیان اعتراض ایلدی . بو اعتراضی ردم اوزرینه ، سامح پاشا طرفندن نجیب پاشایی مدافعه‌یه قیام وَطرفمزدن‌ده ینه رده دوام اولندی. (علاوهٔ جریدهٔ عسکریه : نمره ٢١ صحیفه ١ ستون ١)

اون‌اوچنجی اجتماعده سامح پاشا شبقه هجومنی بزدن استیضاح ایتدیکی صیره‌ده ، فن حرب خواجه‌لغنه قالقشمسی‌اوزرینه ، بن‌ده: « بنی بوتحقیراته اوغرادانی الله قهرایتسون .. بو قدر عجمی ایسه‌م ، قوماندان اتماملی ایدیلر . شمدی فن حربدنمی امتحان اولیورم ؟» دیدم . (علاوهٔ جریدهٔ عسکریه : نمره ٢٣ صحیفه ٢ ستون ١)

سیاق محاکه‌نك شو بیان ایتدیکم طور استبدادی بنی پك دلکیرایتدیکندن، ختام محاکه‌دن صکره اوطه‌مه کلدیکمده: شدت یأس وفتور ایچنده بولنیور ایدم . او صیره‌ده محافظه‌مزه مأمور قائمقام نوری بك یانمه صوقیله‌رق : « مادامکه سزه تکرار ایراد اسئله ایله حقوقکزی مغالطه‌یه اوغراتمق ایستیورلر ، بکا قالورسه بونلره هیچ جواب ویرمسه‌کز دها ایودر؛ حقکزده هرنه اوله‌جق ایسه اوله‌جق ، سؤال وجواب ایله ایشی اوزاتدرملری فضله بر اذیتدر » دیدی ؛ وَ « حتی ردیف پاشا ایراد اولنان سؤاللره جواب

س — اسمكز نه‌در ؟

ج — علی .

س — نره‌لیسكز ؟

ویرمدیكی ایچون عرض اولندی ، تبعیدی ارادهٔ سنیه‌سی ظهور ایتدی ؛ بلكه سزده بویله بر مساعدهٔ علیه‌یه مظهر اولورسكزده بو صیقینتیدن قورتیلورسكز » دیو، بنی جوابدن امتناعه ترغیب وتشویق ایلدی . بن‌ده غلبهٔ نا چاری ایله بو احتمالك وقوعنه بر درجه‌یه قدر ذاهب اولدم .

ایرتسی تموزك‌اوتوز برنجی كونی، علی‌المعتاد دیوان‌حرب حضورینه چیقدیغمده: بركون مقدم نجیب پاشانك ایراد ایتدیكی مقالهٔ هذیان اساله‌نك جوابنی ویردكدن صكره ، ینه « سوزایسترم » دیو آره‌یه صوقیله‌رق ، (جریدهٔ عسكریه: نمره ۲٤ صحیفه ۱ ستون٤) دیوان حربه خطاباً : « مساعده بیورر ایسه‌كز برشی عرض‌ایده‌یم . . . . آكلایه‌لم » دیمسی اوزرینه ، موقعسز وَ مناسبتسز اوله‌رق علیهمه احضار ایدیلان بو شاهدك استماعنی رداً : « بوماده حقنده تعمیقات اجرا بیورلدیغی حالده ادعامی تأیید ایده‌جك دلائل عرض ایدرم ؛ مادام‌كه شاهدلرك مقالاتنی شمدی رد ایتدرمیورسكز : آنلرك اقامه‌سی دخی، برصورتی مطبوع نظامنامه حكمنجه تأخر ایلك لازمدر » دیدم . بونك اوزرینه نجیب پاشا : « بو مجلس ، سنك بیلدیكك مجلس دكلدر ؛ وَ شاهدك كاوبه كلامسی سنك وظیفه‌ك دكلدر » دیو ، بزی تكدیر وتوبیخه قیام ایتدی . بن‌ده : « سز بو دوقتوردن ایستدیككز كبی تدقیقات اجرا ایده‌بیلورسكز ؛ لكن بن شاهد صفتیله آنی دیكله‌مم » دیدم؛ وَتنفس اوطه‌سنه كیتمك‌اوزره یرمدن قالقدم. اوطه‌نك هنوزیاریسنه واردیغمده موسیو نجیب ، كمال عظمتله؛ « ملونك شو سلمان پاشایی » دیو كاتبلره امر وخطاب ایتدی ، بن‌ده : « آلچق ، خنزیر » دیو حقارتنه مقابله ایتدم ؛ وَ تنفس اوطه‌سنه كیتدم ، اوتوردم . وَ كوردیكم شو حقارتك تأثیریله كندومی شاشیراَرق آغلمغه باشلادم . بودوقتور شاهدی استماعدن استنكاف ایله ، كأن ، تشویق اولندیغم وادیٔ مخالفت وامتناعه دخول ایتمش اوله‌جق ایدم . مكر ؛ امتناع ومخالفته بزی سوق وترغیب زیر پردهٔ تسویلاتنده، آمال جنایتكارانه مستتر ایمش ... مكر نوری بك ، بزی عدم‌مقابله‌یه‌وَرده تشویق‌ایچون تعلیم قلنمش‌ایمش ... بم تنفس‌اوطه‌سنده بولندیغم‌صیره‌ده، موسیو نجیب لعینی نوری بكی چاغیراَرق : « كیت سلیمان پاشایه سویله ، دیوان حربه كلسون ؛ كلم دیرده مخالفتده دوام ایدر ایسه ، نوبتچی نفرلرینه سونكولتدر » امرینی ویرمش ، وَ اوده سونكولو نفرلر جلبنه كیتمش .. بو بدبخت ایسه : كذران وقعه‌دن بیخبر ، وَ فقط غلبهٔ یأس وحزن ایله تحملسز قاله‌رق بر وجه معروض دوچشم ابتلادن سرشك تلهف دوكرایدم . برده، نوری بك كلدی : « نجیب پاشا ، سزی دیوان حربه ایستیور » دیدی ؛ بن‌ینه: « كیتمم » جواب ردینی ویردم . نوری بك‌ایسه ،نجیب پاشانك امر شفاهیسنی انفاذه جسارت ایده‌میوب، بتكرار دیوان حربه كیروب چیقدقدن صكره، رئیس ساح‌باشانامنه بزی دیوان حربه دعوت‌ایتدی. بودفعه كوزمك یاشنی‌سیله‌رك ایچری

ج — استانبوللی .
س — قاچ یاشنده‌سکز ؟
ج — آلتمش یاشنده‌یم .

کیردم ؛ ظن ایتدم‌که ساع پاشا بکا برشی سویلیه‌جك . شاهد صفتیله کتوریلان دوقتور علی افندی اوراده حاضر ایدی . کچدم ، کنارده برصندالیه‌یه اوتوردم . سونکولو نفرلرده بنی تعقیب ایدیورایدی . نجیب پاشا ، نفرلره خطاباً وَدیوان حرب مواجهه‌سنده ، مظنونیت صندالیه‌سنی کوستررك : « سلیمان‌پاشایی قالدریکز ، شورایه اوتورتیکز ؛ اوتورمقدن امتناع ایدر ایسه ، سونکولیکز . » امرینی ویردی . نفرلر اوزریمه سونکو طاوراندیلر . بو دقیقه ، بنم ایچون حیات وَ مماتم قرارینی ویرمك مجبوریتنده بولندیغم برآن ایدی . مقصد ایسه : « نوبتجی‌یه قارشو کلدی ، وَیاخود مقابله ایتدی » سررشتهٔ عامیانه‌سیله ، بنی اتلافه وسیله جولق ایدی . روولور طاشیمقده اولدیغمی بیلدکاری حالده ، ـ یا غلبهٔ یأس ایله انتحار ایدر ، وَ یاخود غلیان حدتله بر مقابله کوستررده بالمقابله تلف ایدیلور ـ دیو ، اغماض عین ایدیورلر ایدی . اوساعتده دخی جیب روولورم یانمده ایدی ؛ حامل اولدیغی درت قورشون : نصرت کبی ، نجیب کبی آلچقلرك لاشه‌لرینی صفحهٔ هستیدن قالدرمغه کافی ایدی . لکن بالاخره حیاتمله برابر ناموسمده مغالطه‌یه اوغرایه‌جق ایدی : محاکمه‌نك هنوز ابتدا آنی ایدی ؛ جریدهٔ عسکریه نمره‌لریله کأن صورت جریان محاکمه اعلان قلنیور ایدی ؛ عمومك محکمهٔ وجداننه عرض اولنه‌جق حقایق حربیه‌دن هنوز دها بحث اولنمامش ایدی ؛ بالاخره « دولت وملتنه خیانت ایتدیده جزاسنی بولدی » شهرتنی آله‌جق ، وَ لعنت ونفرین عامه‌یه قازانه‌جق ایدم . بناءً علیه ختام محاکمه‌یه قدر دوام حیاتمی ، وقایهٔ ناموسم ایچون اهم والزم کوررك ، وَ « ان الله مع الصابرین » دیه‌رك قالقدم ، کرسیٔ مظنونیته اوتوردم . وَ مرقوم دوقتور استجواب اولندقدن صکره مجلسه‌ده ختام ویرلدی . بزی سونکولو نفرلر ، موقوف اولدیغمز اوطه‌یه قدر کتوردیلر . نوری بك دخی ، بوندن بویله دیوان حربه سونکولو نفرلر ایله کیدیلوب کانه‌جکنی تبلیغ ایلدی .

وضعیتم پك طاقتکداز ایدی : هربار ، هردقیقه انتحاره دعوت وَجبراولنیور ایدم . لکن ناموسم ، ملاحظهٔ حفظ ناموس ، بر ثبات فوق‌العاده تلقین ایدیور ایدی ؛ وَ تفریح قلوب دشمنانه یول ویرمامك ایچون ، ظهوری ممکن اولان هر مصیبته مردانه کوکس کرمکلکم لازم کلیور ایدی . اوینانان درامك ایلك پرده‌سنی خون آلود ایتمك : درام مرتبلرینك منفعتنه موافق ایسه‌ده ، اصحاب تماشایه تبلیغ حقیقت رولنی اجرا ایدن بو عاجزك آمال استقبالنه پك ضد ومنافر ایدی .

چیقسون اول کوز که‌ایده قهر ایله مظلومه نکاه   یانسون اول دل‌که سنك بغرکه‌در منزلکاه
قوپسون اول ال‌که سکا ایلیه میل تعریض   یتسون کامنه هر کیم که سکادر بدخواه

موسیو نجیبك : دها برنجی پرده‌ده درامك نتیجه‌لنمسنه ، بیوك لوجه‌ده اوتوران ذاتدن استحصال مساعده ایتمینجه قیام ایده‌میه‌جکی طبیعی اولدیغندن ، شکایت واستمدادده

س — سزه بعض شیلر صوره‌جغز ؛ غرض و عوضدن بری اوله‌رق ، وَ کیمسه‌دن قورقمیه‌رق، طوغری سویلیه‌جککزه وَطوغریدن بشقه برشی قبول ایتمیه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

بر فائده ملحوظ اولماسی بداهتیله برابر، ینه ایرتسی تموزك اوتوز برنجی کونی سرعسکر بولنان فوسفور مصطفی پاشایه اشبو عرضحال اشتکائی‌یی یازوب کوندردم :

سرعسکر پاشا جانب سامیسنه

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلری

دونکی کون برمعتاد دیوان حربه جلب اولندم ؛ وَ رئیس پاشا حضرتلری ایراد سؤال بیوردیلر. بو سؤالی اقتضا ایدن جوابیله رد ودفع ایلدکدن صکره ، مدعیٔ عمومی نجیب پاشا حضرتلری : بوندن اقدم خائن بوغازندن طوپ مروری حقنده واقع اولان بعض افاداتمی جرح و تکذیب ایچون بر دوقتور بوله‌رق ، آنی جلب ایله اشهاد ایچون رئیس پاشا حضرتلرینه مراجعت ایلدی . بنده‌کزده : « دوقتورك شهادتنك شمدی لزومسزلغنی ، وَبو ماده حقنده تعمیقات اجرا بیورلدیغی حالده ادعامی تأیید ایده‌جك دلائل ایراد ایده‌جکمی » عرض ایتمك ؛ وَ « مادامکه شاهدلرك مقالاتنی شمدی ردایتدرمیورسکز : آنلرك اقامه‌سی دخی ، بر صورتی مطبوع نظامنامه حکمنجه تأخر ایلك لازمدر » دیمك ایستدم . نجیب پاشا حضرتلری دخی : « بو مجلس سنك بیلدیکك مجلس دکلدر ؛ وَشاهدك کاوب کلامسی سنك وظیفه‌ك دکلدر » دیو، بنده‌کزی تکدیرایتدی . بو تکدیر اوزرینه : « سز بو دوقتوردن ایستدیککز کبی تدقیقات اجرا ایده بیلورسکز، لکن بن شاهد صفتیله آنی استماع ایده‌م؛ چونکه شاهدلرك سوزلرینی شمدی رد ایتدرمیورسکز، آنلرك اقامه‌سی وقتسز وَ الده‌کی نظامنامه‌یه مخالف اولیور ؛ سز استماع ایدرسه‌کز ، بنده قالقار کیدرم : او شاهدی دیکلمم » دیدم ؛ وَ اوته‌کی اوطه‌یه کیتمك اوزره قالقدم . اوطه‌نك هنوز یاریسنه واردیغمده پاشای مشارالیه کال عظمت ایله : « طوتوك شوسلیمان پاشایی » دیو ، کانیلره خطاب ایتدی ؛ بنده‌کزده بو حقارتنه مقابله ایتدم . مؤخراً ایچرو اوطه‌ده غلبهٔ یأس وحزن ایله کندومی شاشیرمش وَ آغلمغه باشلامش ایدم . مشارالیه نجیب پاشا قائممقام نوری بکی چاغیرارق : « سلیمان پاشایی کتور ؛ کلمز ایسه سونکوایله تلف ایت » دیو امر ویرمش . بنده‌کزك ایسه، بوامردن خبرم اولیه‌رق ، رئیس پاشا حضرتلری چاغریور دیو، ایچروکیردم؛ آرقه‌مده، نجیب پاشانك کتورندیکی سونکولو نفرلری کوردم . بونلره ، ینه نجیب پاشا ، دیوان حرب مواجهه‌سنده : « سلیمان پاشا اکر یرندن قالقار ایسه سونکولیکز » دیو، امر ویردی . وَ مؤخراً نوری بکی جلب ایله : بوندن بویله دیوان حربه سونکولو نوبتجیلر ایله کلمکم ، وَ محاکمه اولور ایکن دخی باشمده سونکولو نفرلر بولنمسی خصوصنی امر ایلمش .

بنده‌کزك اصول ونظامه مخالف اعتقادنده بولندیغم بر شاهدی استماعدن استنکافم اوزرینه ، بنی سونکولتمکه قدر مدعیٔ عمومینك مأذونیتی اولوب اولمدیغنی آرتق ذات

ج — ایدرم .
س — واللّٰهمی ؟
ج — واللّٰه .

دقیق سمات حضرت سپهسالاریلری بیلور . حقوقم وَ ناموسم وَ حیاتم اول امرده جناب حفظ حقیقی‌یه ، ثانیاً ولی‌نعمت شوکتمآب افندمز حضرتلرینه ، وَ ثالثاً جمله عسکرک پدر مشفق اولان ذات سامیلرینه عرض التجا ایدیور. هرحالده دامن عاطفت وعنایت فخیمانه‌لرینه صاریله‌رق حمایت سنیه‌لرینه انتظار ایلرم.

شمدی‌به‌قدر هیچ بردیوان حربده امثالی اولمدیغی حالده بودفعه بنده‌کزك حقمده ایقاع ایدیلان بو سوء معامله ، وَ بوندن بویله سونکولو نفرلرله محاکمه قیلنمقلغم ، شوکتلو افندمز حضرتلرینك رضای همایونلرینه کلیاً مخالف اولدیغنی وَ اوله‌جغنی بیلدیکمدن : وَ بویله شدت وَتهدید ایله جریان محاکمه‌یه ذات دقیق سمات افخمیلری دخی قائل اوله‌میه‌جقلرندن : یدی ماهدن برو اوغرادیغم یأس وحزن تامك تشدیدینه یاردم ایدر معاملاتك ، شوکتپناه افندمز حضرتلرینك سر سعادتلری ایچون ، منعنه بیدریغ عاطفت وعنایت حضرت‌سرعسکریلری سزاوار بیورلمق بابنده وَهرحالده وامرفرمان حضرت من له‌الامرکدر

سلیمان ۳۱ مارت سنه ۹٤

برکون آره‌دن چورلدکدن‌صکره ، آغستوسك ایکنجی کونی، دیوان‌حربك اون‌بشنجی اجتماعنه دعوت اولندم . بوکون ، سونکولو نفرلر قالدرلمش وَیالکز نوری‌بك رفاقتیله دیوان‌حربه سوق اولنمش‌ایدم . بوکون‌دخی دیوان‌حرب: خائن بوغازندن روسلرك بیوك طوپلر چورمش اولملری ادعاسنی تأییداً ، مدعیٔ عمومی نجیب پاشانك شبقه‌ده وَقزانلق استیلاسنده ارراده وَمیرلوا محمد خلوصی پاشا معیتنده بولنانلردن جلب ایتدیکی بیکباشی حلمی افندی‌ایله دوقتور میرآلای محمد بکك استنطاقلری آلندی. وَموسیو نجیب پاشانك، شواوچ‌کشی‌ایله، شهود نام وصفتیله علیهمه استعمال ایتمك ایستدیکی کسانك مقداری: قرق سکزه بالغ اولدی .

قدری پاشا مکتوبندن :

« وقتیله هربرحرکتی آلقشلانان بوعاجزی تحقیرایله نعمت حیاتدن‌دخی محروم ایتمك ایچون، حیل کوناکونه‌ده تشبث ایتدیلر : « قاچیور » دیه آرقه‌سندن‌اوروب اولدرمك ایچون اصول فراری تعلیم ایلدیلر ؛ البسه تدارك وَ طریق ارائه ایدیوردیلر . ردیف پاشا کبی: محاکمه‌یه‌جوابدن‌امتناعمی، وَآنك کبی: مساعدهٔ علیه‌یه‌مظهریتم‌اجتماعنی درمیان‌ایلدیلر. عالم یأس و ناچاری پك عجیبدر ، بنده اغتفال ایله بو سوزه اقتناع ایتدم ؛ وَکرچه جوابدن امتناع ایتمدمسه‌ده ، برکون مدعیٔ عمومینك بالاطماع کتوردیکی برهکیم شاهدی دیکله‌مکدن استنکاف کوستره‌رك ، وَبونی تعدی وَحقارت فوق‌العاده عد ایدرك، تنفس اوطه‌سنه چکلدم . ـ آه ، مکر اوکونه‌قدر حقارتك تعدینك بزده موجودمرتبهٔ شنیعه‌سنه هنوز واقف دکل‌ایمشم ـ بونك اوزرینه بنی‌جبراً موقع محاکمه‌یه کتوردیلر؛ وَایکی سونکولو نفر جلبیله جانمی تهدیدایتدیلر ؛ یعنی نفرلری‌صاغمه صولمه قویه‌رق: « اکر استماع‌شاهددن

س — سلیمان پاشایی اولدن طانورمیسکز ؟ وَیاخود آنك اقرباسی وَمنسوبیمیسکز ؟

ج — خیر .

امتناع ایدرسه ، سلیمان پاشایی اورك ، اولدورك » امرینی ویردیلر ؛ وَنفرلر قارشومده سونکو طاوران وضعی طاقندی . مضبوطلری اولان طبعم اقتضاسنجه طور مقابله کوستره‌جکم اغلب متیقنلری اولمغله ، بوحالده ، ـ نوبتجی‌یه قارشو کلدی ـ کبی بر وسیلهٔ واهیه ایله ، بنی هلاك ایتدرمك عمدهٔ مقصدایدی . اودقیقه ، بنم ایچون حیات وممات قرارینی ویرمك مجبوریتنده بولندیغم برآن ایدی . نه‌چاره‌که : محاکمه‌نك هنوزابتدا آننده ایدك ؛ کیم بیلور نه‌نام وتأویل ایله ثقات حیاتم اورته‌دن قالدریله‌جق ایدی ؛ بلکه کندوسنه سوٴقصد ایتمش دینه‌جك ایدم ؛ « دولتنه ، ملتنه اخانت ایتمش ؛ جزاسنی بولمش » شهرتیله بلکه قیامته‌قدر روحمه لعنت خوان بولندره‌جق ایدم . اشته بومطالعه‌لر هیچ اولمازسه ختام محاکمه‌یه قدر محافظهٔ حیات لزومنی بنده‌کزه افهام ایتدی . یوقسه ، نصرت کبی ، نجیب کبی برایکی ناپاکك وجودنی صفحهٔ هستیدن قالدره‌جق قدر قورشونی حامل روولور جیبمده حاضر ایدی . مطالعهٔ معروضه بنی انتباهه دعوت ایتدی ؛ چونکه : بوایشه جرأتمله برابر ، حیاتمله ناموسمده مغلطه‌یه اوغرایه‌جق ایدی . ناچار اشکریز اصطبار اوله‌رق سکوت ایتدم ؛ وَتعلیم ایتدکلری فسادك نتیجهٔ وخیمهٔ مصممه‌سنه‌ده بالانتقال ، انتباه ایلدم .

بهرام اغا مکتوبندن :

« ..... موسیو نجیب پاشا دیدکاری یادکار ، رؤف پاشایه وَسفارتلره وَ اجنبیلره اولان علاقه ومناسبتنه کووه‌نه‌رك ، حقمده هردرلو ملعنت واذیتی وَبلکه قانمی دخی اباحه ایدر ؛ وَاعتقادنجه عاقل ، فعال وَ متنفذ کوردیکی برمسلمانك وجودنی قالدرمقله کندیسنی مفتخر وَالافرانغه قومیته‌سنه خادم عدایدردی . حتی بو امل ملعونانه‌یه کیدرمه‌بولدن وصول ایچون ، ٣٠ تموز سنه ٩٤ تاریخنده دیوان حرب مواجهه‌سنده بردوقتور شاهدی عدم استماع افکارنی کوسترمکلکم اوزرینه قره‌غولدن ایکی سونکولونفر جلب ایدرك : « بوشاهدی دیکله‌مزایسه ، سلیمان پاشایی سونکلیك » دیو امرویرمش ایدی . شوکتپناه افندمزك مجرد اظهار حقیقت ایچون ویردیکی نفوذی بومرتبه سوٴاستعمال : وجوه ایله مرضیٔ ولی نعمت اولمدیغنی بیلدیکمدن ، مقام سرعسکری‌یه وَاوتاریخده خاصه مشیریتنده بولنان عثمان پاشایه شکایت ایتدمسه‌ده ، هرنه‌سببه مستند ایسه‌بیلمم ، مثمر اولمدی . موسیو نجیب پاشانك حقمده بوبولده تشدید بغضنه ایسه : غایت جبین ، مجنون ، ادراکسز وَ شارلاتان اولمسی اعتبارندن اوله‌رق ، معیتمده بولندیغی زمانلر ذاتنه وجود ویرمامکلکم ، وَخصوصیله حرمنك اسلاو اولسی وَ کندوسی کافر مصر بولنمسی حسبیله ، حقنده سوٴظن دائمی اوزره بولنمقم ایله برابر ، باشلوجه ، صربستانده سبقت ایدن بروقعهٔ موٴسفه سببیت ویرمش ایدی . شویله‌که : بالعموم استانبول اهالیسنك وَ افراد وضابطانك معلومی اولدیغی وجهله ، موسیو نجیب پاشا دین مبین محمدی‌یی وَخصوصاً فخرالانبیا افندمز حضرتلرینی مسلم وَغیرمسلم ، اجنبی وَرعیه ، بلااستثنا هرکس نزدنده تحقیر وانکار ایله متلذذ وَتزییف اسلامیتده مصر ، ملعونه

س — روسلر بالقانی تجاوز ایتدیکی وقت سز نره‌ده ایدیکز ؟
ج — قزانلقده ایدم .
س — نه خدمتده ایدیکز ؟

براحه‌قدر . صرب محاربه‌سی زماننده وَ آلکسناچ قارشوسنده بولندیغمز هنکامده برکیجه ، احمد ایوب پاشانك لمصلحةٍ چادرینه کیتمش ایدم . اوراده علی صائب پاشا دخی حاضر ایدی . برایش ایچون نجیب پاشا دخی جلب ایدلدی . مذاکرهٔ مصلحت نتیجه بولدقدن صکره آفاق صحبت ایدلدیکی صیره‌ده ، موسیو نجیب پاشا ، کندنجه برمناسبت کتوره‌رك ، دین اسلامی وَقرأن کریمی وَفخر کائنات افندمزی قدح وتزییفه باشلادی . بنده‌کز تحمل ایده‌میه‌رك : « دین امور وجدانیه‌دندر ؛ ایستر اینان ، ایستر اینانمه . لکن اوچیوز ملیون اهل اسلامك تقدیس ایتدیکی برپیغمبر عالیشانی وَ کتاب اه اعتقادنده بولندقلری کلام جلیلی ، تزییف ایتمکه حقك یوقدر . خصوصیله بزده اودین ایله متدینز ؛ یوزمزه قارشو سکادینمزی تحقیر ایتدرمیز » دیدم . بوکا جواباً : « قرآن عربجه دوزمه برلاقیردیدن ، محمده برعربدن عبارت دکلمی » کلام بی ادبانه‌سیله مقابله ایدنجه ، « صوص آدمی حد شرعی‌یه چارپارلر » دیدم . « کیم چارپه‌جق ایمش » دیو جلادت کوسترنجه ، جیبمدن روولورمی چیقارارق اورته‌ده‌کی ماصه‌نك اوزرینه قویدم ، وَ « اشته سوزینی بردها تکرار ایدرایسه‌ك ، بوروولورچارپه‌جقدر » دیدم . آنك اوزرینه احمد ایوب وَعلی صائب پاشالر توسط ایتدیلر . کندوسی دفع اولدی ، کیتدی . ملعونك بوکلمات کفریه‌سنی چادرمزك اطرافندکی یاورلردخی ایشتدی ، وَجملهً کلوب اللرمی اوپه‌رك معاملهٔ عاجزی‌یی تبریك ایتدیلر . بویله برملعونی ، مؤخراً رؤف پاشا ، موافقت فکر ومشرب سوقیله علیهمه مدعیٔ عمومی تعیین وانتخاب ایتدردی . ولی‌نعمت افندمز ایسه ، بواسباب وحقایق بیلمدکلرندن ، تنبیهات سنیه‌لری موجبنجه : عدالت اولیور ، ظننده ایدیلر . اشته بنده‌کزك صربستانده غیرت دینیه سوقیله علیهنه کوستردیکم تهدید مشروعه ، اثنای محاکمه‌ده بروجه معروض مقابله‌ایتدی . حاصلی آلافرانغه کروهنك وَجمعیت مغرضانك سؤالقاآتنه وَثمرهٔ فسادانه قربان کیتدم .. »

دوقتور علی افندینك شاهد زور اولدیغی بدیهی اولمقله برابر ، صورت تهیه واحضاری نا معلوم ایکن : الیوم دفتر خاقانی نظارتی حقوق مشاوری اولوب روس محاربهٔ زائله‌سی اثناسنده ردوس دیوان تمییز باش کتابتنده بولنمش اولان حسن تحسین افندی حضرتلرینك ، محاکمه‌نك ایلك کراسه‌سی انتشار ایتمسی اوزرینه عاجزلرینی بالذات بوله‌رق ، علی افندی‌یی ردوسده طانیدقلرینه وَ صورت شهادتنی بالذات کندندن ایشتدکلرینه دائر واقع اولان افاده‌لریله میدانه چیقمش درکه ، مشار الیه حضرتلرینك رفقای محترمه‌دن معارف نظارتی تحریرات مدیری زهدی بکه تقریر ایله املا ایتدردکلری وثیقه صورتی عیناً درج اولنور .

« ملکیه دوقتورلرندن علی افندی نامنده بر سالخورده روس محاربهٔ ماضیه‌سنك اندفاعی صیره‌سنده طوپخانه مشیری طرفندن ردوس قلعه‌سی عسکری طبابتنه تعیین واعزام اولنوب ، اوراده مستخدم ضباط عسکریه‌دن وَاحبامدن یوزباشی دیکر علی افندی وساطتیله بر آقشام قلعه‌نك غایت مفرح بر برجی اوزرنده مجرد کورشمك اوزره وقوع بولان

ج — خاصه آلاینك اوچنجی طابوری دوقتوری ایدم .

س — طابورده قزانلقده‌می ایدی ؟

ج — اوت ، اوراده .

اجتماعمز اثناسنده، مومی‌الیه دوقتوردن طبابته صورت وَجهت تعیینی صوردیغمده ، جواباً کلامه آغاز ایله : محاربه‌دن استانبوله عودتله بر کون خانه‌سنده اوتورەقده ایکن فریقاندن مشهور موسیو نجیب پاشا قپوسنی چالوب ایچرو کیره‌رك اولوقت طوپخانه مشیری بولنان رؤف پاشا طرفندن کندوسنه کوندرلدیکنی ، وَمشیرك بوندن‌مقصدی: دیوان حرب عسکریده موقوفاً تحت محاکمه‌ده بولنان مشیر سلیمان پاشانك علیهنده ترتیب وتعلیم اولنه‌جق بر قاچ کلمه‌لك بر شهادتی قبول وَاجرا ایده‌جك اولور ایسه مقابلنده ایسته‌یه‌جکی مکافاته درحال نائل اوله‌جغنی بیان وتکلیف ایدوب ، کندوسی دخی او صیراده آچیقده و مضایقه‌ده بولنمق حسبیله، تکلیف مذکوری یعنی یالان شهادتی قبول و اجرا ایتمك ایچون، مقابلنده محاربه زماندن متراکم معاشانك بحرسفید قلاعی مخصصاتندن حوالهً محلنجه تسویه‌سنه امرویریلوب وَردوس قلعه‌سنده منحل طبابته تعیین و اعزام ایدیلور ایسه مشیرك مقصدی حاصل اوله‌جغنی درمیان ایله، نجیب پاشایی مطیبا اعاده ایلمش اولدیغنی ؛ وَایکی کون صکره بنه نجیب پاشا نزدینه کلوب تکلیفات متقابله‌نك تمامیله قبول اولندیغنی تبشیر ایلدکدن برقاچ کون صکره، کندوسی دیوان حربه شاهد صفتیله دعوت اولنه‌رق حضور هیئته وصولنده، مدعیٔ عمومی نجیب پاشا طرفندن برچاووشه، « کیت سلیمان پاشایه سویله : شاهدلردن دوقتور علی افندی کلدی ؛ مواجهه‌سنده ایفای شهادت ایده‌جك ؛ همان کلسون » دیه امر ویروب چاووش دخی کیدرك درحال‌عودتله‌سلیمان پاشانك کلمك‌ایستمدیکنی بیان ایتدکده، نجیب‌پاشا کمال تهورله، « بنه کیت ، پاشایه سویله : مطلقا کلسون ؛ کلیه‌جك اولورسه سونکو آلتنده اوله‌رق کتورك » دیمسی‌اوزرینه، چاووش تکرار پاشایه کیدوب، بیچاره‌یی جبراً حضوردیوانه ایصال ایلدیکنده، رئیس پاشا سلیمان‌پاشایه: « موجب اتهامکز اولان‌افعال وحرکاتکزی مواقع حربیه‌ده بالذات کورمش بولان شاهدلردن شودوقتور علی‌افندی‌یی استماع ایده‌جکز، دیکلیك » دیملرینه مقابل، سلیمان پاشا لسانه کلوب: « محاربه مواقعنده بولنان دوقتورلر قوماندا موقعلرندن پك کروده خسته‌خانه‌لرده مرضایی معاینه وَتداوی ایله اشتغال ایدرلر ؛ حربك وَقوماندانك صورت جریاننه اصلا طوغریدن طوغری‌یه مطلع اوله‌مزلر ؛ بو نصل شاهدکه استماعنی قبول ایدیورسکز ؟ عدالةً تأمل لازمدر » دیه‌رك سرد اعتراض وتظلم ایلمش ایسه‌ده ۱) نه رئیس وَنه‌ده هیئت دیوان طرفندن اصلا احالهٔ سمع اعتبار اولنیوب، کندوسنك مرتب وکذب‌صریح اولان شهادتنی همان استماع وضبطایله اعاده ایتمش‌اولدقلرینی؛ وَایکی کون صکره مشیر رؤف پاشا کندوسنی چاغیروب مأموریت حاضره‌سی امرینی وَمتراکم معاشلرینك حواله نامه‌سنی وَخرجراهنی بدینه تسلیم ایلمش اولدیغنی کمال تفاخر وجدیتله سویلمشدر .

---

۱) پدر مرحومك ، علی افندینك تکلیف شهادتی‌اوزرینه دیوان‌حربی صورت ترکیله بعده بنه عودتی برآز اول عمدة الحقایقدن وَمکاتیب خصوصیه‌سندن نقل اولنان تفصیلاته کوره مطالعه اولنمق لازمدر .

س — روسلر « غورقو » قومانداسنده اولدقلری حالده قنغی کچیددن کچدی ؟

ج — خائن بوغازندن .

س — نره‌یه کچدیلر ؟

ج — مفلسلر قریه‌سنه کلدیلر. باشلادیلر کوپی یاقمغه. « یوز اللی قازاق کچدی » تواتری اوزرینه ، خلوصی پاشا : میرآلای راشد بکی اوچ طابورله کوندردی؛ او اوچ طابور مفلسلر اوکنده بوزولدی ؛ صکره : قزانلق‌اوزرینه کلدی .

س — روسلر خائندن قزانلغه کلدکلری وقت قاچ طابور ایدیلر ؟

ج — درت آلای سواریسی ، اون ایکی طابور پیاده‌سی ، آلتی بارکیر چکر اون ایکی بیوك طوپی ، آلتی دانه اوفاق طاغ طوپی : بزم تیمور طوپلر کبی اما ، بونلر پرنجدندر.

س — بونلرك هپسنی خائن بوغازندن کچوردیکنی ایو بیلورمیسکز ؟

ج — ایو بیلورم ؛ اووقت شبقه خلوصی پاشانك النده ایدی .

س — شبقه‌یه نصل کیتدیلر ؟

ج — قزانلغك اورته یرندن کچوب طوغریدن‌طوغری‌یه شبقه‌یه کیتدیلر.

س — بزم عسکر نره‌ده محاربه ایتدی ؟

ج — استحکاماتده .

س — اوراده سزدن بشقه کیملر وار ایدی ؟

ج — بنده‌کزدن بشقه دوقتور علکساندر وولقوویچ وارایدی ، شمدی زیتون برونی خسته‌خانه‌سی سرطبیبی .

س — ضابطاندن وارمی ایدی ؟

ج — شمدی سلیمیه قشله‌سنك قوماندانی راشد پاشا ، صاری یارده بیکباشی حلمی افندی ، مالتپه خسته‌خانه‌سنده بولنان قونیه‌لی محمد بك‌وارایدی.

رئیس پاشا — « بو کونلك بوقدرله اکتفا ایده‌لم » دیوب ، ساعت طقوزده مجلسه ختام ویرلدی .

اون بشنجی مجلس محاکمه

دیوان حرب اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی آغستوسنك ایکنجی چهارشنبه کونی اون بشنجی دفعه اوله‌رق دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری حاضر اولدقلری حالده شاهدلرك استنطاقنه داوم ایلدی .

« مجلس ساعت سکزده کشاد اولندی »

رئیس پاشا — بیکباشی حلمی افندی جلب اولنسون (مومی الیه ایچرو کیرر)

رئیس پاشا — «حلمی افندی‌یه خطاباً» هیچ برشیدن قورقمیه‌رق ، وغرض وعوضدن بری اوله‌رق طوغری سویلیه‌جککزه وطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدر میسکز ؟

حلمی افندی — ایدرم .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — حلمی .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — منیر .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق یاشنده‌یم .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — عسکرلك .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — شمدیلك کمر بوغازنده .

س — سلیمان پاشا حضرتلرینی اوّل طانورمی ایدیکز ؟

ج — طانور ایدم ، مکتبدنبرو .

س — سز آنك اقرباسندن ویاخود آکامنسوبمیسکز ؟

ج — خیر، افندم؛ نه منسوبیتم وار، نه ده اقربالغم وار.

س — روسیه بالقانك بر طرفنه تجاوز ایتدیکی وقت سز نره ده ایدیکز؟

ج — بنده کز شبقه ده ایدم، خائن بوغازندن تجاوز ایتدیکی وقت. «طرنوی» ی استیلا ایتمش، وغبرووه یه وارمش: بز او وقت، استانبولدن حرکت ایتمش ایدك.

س — طابور اوزرنده می ایدیکز؟

ج — اوت، خاصه آلاینك دردنجی طابورینك بیکباشیسی ایدم. طابورمله برابر مأمور اولدم حزیرانك یکرمی دردنجی کونی.

س — شبقه ده می ایدیکز؟

ج — اوت، افندم، شبقه کوینده؛ یوقاریده دکل.

س — روسلر خائنی تجاوز ایتدیکی وقت ابتدا نره یه کلدی؟

ج — بز شبقه یه کلدك، بعض جهتله شبقه ده مشغول اولدق. مؤخراً بنده کز کچی دره سنه استحکام یاپمغه مأمور اولدیغم حالده اوچ ساعت مسافه یه قدر کیتدم، کویدن چیقدم. او کونه قدر برشیدن خبریمز یوغیدی. کویدن کچدك. بر ایکی مسلمان قوشه رقدن کلیورلر ایدی. نه در؟ دیه صوردق. روسیه لو خائن بوغازندن کچمش واسکی زغره کیدن اسلحه یی بعض ردیف نفراتندن اسلحه یی ضبط ایتمش، دیدیلر. بنده کز ذاتاً کچی دره سنه چیقه جق ایدم. او وقته قدر حرب اوزرنده کیتمیور ایدك؛ صکره مدققانه طاورانمغه باشلادق. برسواری کلدی: «سزی خلوصی پاشا شبقه ده ایستیور» دیدی. کیتدم «حرکت ایده جکز» دیدی. «امان افندم، عسکر آلتی ساعت یول آلدی» دیدم. «والله تاغرافله امر ویریورلر» دیدی. ایکی طابورز: خاصه آلایك اوچنجی طابوری، خاصه آلایك یدنجی طابوری. برده معاونه طابوری؛ — آطنه معاونه طابوری اولملی، بکده خاطرمده یوق — آنی ترتیب ایتمشلر، استحکاماتدن کله جك. بزده آشاغیده یز. حرکت ایتدك، قزانلغه کلدك. براز توقف ایتدك، صباح اولدی. اهالی کلدیلر؛ چونکه روسلر کلمش، کویلری یاقیور ایدی؛ اهالی هجرت ایدیور ایدی؛ کیمیسی آناسنی غیب ایتمش، کیمیسنك باباسنی اولدرمشلر.. او حالده آقین آقین کلیورلر ایدی. بزده ایلرولیورز. کلدك مفلس کوینه. یدنجی آلایك برنجی طابوری (آوانغارد) ایدی؛ بنده کزده آنك احتیاطی ایدم. ینه ایلرولدك. برقوریلق وار؛ اوقوریلغك آرقه سنده برکوی وار؛ اسمی

خاطرمده يوق ؛ موسقوفلر اوكويده بولنان اسلام اولرینی ياقيورايدى . صكره قورى‌يه يدنجى آلايك برنجى طابوروندن بربلوك آوجى ، بربلوكده آنلره احتياط كوندردك . كيتديلر ، بر قاچ تفنك آتديلر . قازاقلر قاچـديلر ؛ چيقديلر خائنك صول طرفنه، يكرمى سكزقدر سوارى ديزديلر. « برشى‌دكل » ديدك، بلوكلرى‌كيرو آلدق . اوكيجه اوراده قالدق. صباحيسى بلوكلرى آلدم ، ايلروولدم. تقريباً بر سـاعت قدر ياتديغمز يرك صـول طرفنده ايدم . قولكز ايلروده بولنان بر بلوك آوجى‌يه بربلوك دها تقويت ويردم. كنديلرينه احتياط اوله‌رق ديكر درت بلوكده كليور ايدى . كيروده كيتدك ؛ دائما بنده‌كز صـول طرف بالقانه‌استناد ايدرك‌كيديور ايدم. باشى بوزوقلرك‌برمقدارى‌كيتمشلرايدى‌قزانلغه؛ برمقدارى بزمله‌برابركليورلرايدى. آنلر كيتمشلر؛ ايكى‌اوچ بيك قويون‌آلمش، كليورلرايدى. ديركن برباشى بوزوق‌كلدى؛آرقه‌سندن برباشى‌بوزوق دها كلدى: « آمان افندم ، قزاقلر باشى بوزوقلرى كسديلر » ديدى . « قازاقلر نره‌ده ؟ اوكمزده چوقمى؟ » ديدم. « ابى وار» ديدى. باغك نهايتنه قدر واردم؛ اوراده طوردم . اورايه وارمه‌دن صول طرفده ايكى تپه وار . راشـدبكله بنـده‌كز وار ايدم ؛ « آمان بكم شو تپه‌يى طوتهلم ؛ نه اولور نه اولمز، المزده‌بولنسون » ديدم . « بك ابى » ديدى . ايكى بلوك كوندردك : برینی برتپه‌يه ، ديكرينی بر تپه‌يه . قولكزده ايلروكى آوجيلرله برپارچه ايلروولدم . باقدم، موسقوف سفرى آچمش : اوكنده وَصول طرفنده ايكى آلاى سوارى وار ، اويله‌جه طوريور . آره‌مزده بش آلتى‌يوز مترو قدروار؛ بزى‌كورميور ايدى. بنده‌كز بزم‌عسكرى ياتيردم . اوبلوكلر يوقارى‌يه چيقمقده اولسون، تمام بلوكلربوقارى‌يه چيقاركن: روسيه‌لى آنلرى كوردى؛ بزى كورمدى . بنده‌كز قوماندا‌سز آتش ايتاملرینی امرايتدم. موسقوف آتشه باشلادى، صكره بزده باشلادق. موسقوفك اون‌سكز طوپى وارايدى : اون‌ايكيسنى‌جبهه‌مزه ، آلتى طوپى‌ده صاغمزه‌كتوردى ؛ اوراده شراپنل ايله پيشرو ايله زياده‌سيله محاربه ايتدى . عسكر كوزل ثبات ايتدى .

س — قوهٔ موجوده‌سى نه قدر ايدى .

ج — بيوك‌طوپلرى اون ايكى دانه ايدى ؛ طاغ طوپلرى‌ده — بك طاغ طوپلرينـه بكزه‌ميور ايدى — آلتى دانه ، هپ اون سـكزطوپ . تخميناً اون ايكى طابور پياده وَ درت آلاى سوارى ايدى . — نهايت اوچ بچق ساعت

قدر ثبات ایتدك ، بزی پریشان ایتدی . محاربه‌یه ترتیب اولنان آطنه طابوری یتشمدی . یتشدی . تماایش ایشدن کچدکدن صکره .

س — بو بیوك طوپلری بالقانك نره‌سندن کچورمش ؟

ج — خائن بوغازندن اوملی . اورایه کله‌دن بزم خبرمز اولمدی . خائن بوغازی جهتی بزه‌بللیدر . اوطرفدن کلدی . طوپلری اورادن کچورمش اوملی .

س — بیوك طوپلری خائن بوغازندن کچوردیکنی ایوبیلورمیسکز ؟

ج — لایقیله بیلمم . لکن جهت حرکتلری اوطرفدن ایدی ، بونی بنده‌کز ایی کوردم .

س — بشقه‌یردن کچمك احتمالی یوقمی ؟

ج — شبقه‌نك صول طرفنده « مغاره کدکی » واردر : اورادن‌ده قورقیلور ایدی ؛ حتی بنده‌کزده اورایه مأمور اولمشیدم اوچ کون اول .

س — شبقه‌نك قنغی جهتی ، شرق جهتیمی ؟

ج — غرب طرفنده . اوراسی برقورقولی بوغازدر . « اورادن‌ده کچمه‌سی مأمول ، فلان » دنیلورایدی . لکن خائن بوغازندن کچورمش اوملیدر ، چونکه بروطرفده عسکروار ، کچه‌مز . بهر حال خائن بوغازندن اوملی .

س — رجعت ایتدیککز وقت دشمن نره‌یه طوغری کیتدی ؟ وَسز نه‌یاپدیکز ؟

ج — بز ، افندم ، اوچ بچق ساعت ثباتدن صکره عسکری پك چوق چالشدق ثبات ایتدرمکه ، وَاسکی موقعلرینی طوتدرمغه ؛ فقط ممکن اوله‌مدی . عسکر ذاتاً استحکام یاپمقدن یورغون ایدی ، صوسز ایدی ، اتمك‌ده بیتمش ایدی . حتی مکاری بیله یوغیدی . بونك ایچون ، تموزك برنجی وَیا ایکنجی کوننده ایدی ، عسکر فناحالده بوزولدی ، بتدی . خط رجعتمزی کسن سواریلر اطرافزده : آره‌مزده ایکی‌یوز خطوه یوغیدی . بزم عسکرده قلداشق احتمالی یوق . . .

س — بونلرك لزومی‌یوق . نره‌یه کیتدی عسکر ؟

ج — بالقانی صاردق ؛ آغاجلغك آره‌سنده یول یوق ، افندم ؛ فقط اوطرفی صاردق . نیتمز ینه قزانلق وَ شبقه طرفنه کیتمك ایدی . برکره تکرار شبقه‌یه کیرملده . . . .

س — اورادن نره‌یه کیتدیکز ؟

ج — قزانلغه کیتدك . راسم‌پاشا حضرتلری معاونت ایچون بربچق طابور

کوندرمشلر ، حرب ایدییورلرایمش . روسیه‌لولر ایلرولمش قزانلغه طوغری . بزشبقه‌یه طوغری کلدك . آنلر تکرار کلدیلر . اوراده حربه طوتشمشلر . صکره آنلرده بوزولدیلر. بزشبقه‌دن قزانلغه کیدرکن روسیه‌لوده قزانلغه کیردی.

س — قزانلغی ضبط ایتدیلرمی ؟

ج — ضبط ایتدیلر ، واوکون آرقه‌مزدن شبقه‌یه کلدیلر . آقشام اوزری ساعت اون صولری ایدی ، بزشبقه‌یه واردق . صکره ، روسلرده قوللری ایله کلدی. آوجیلری بزم چادرلر آره‌سنه کیردی . (مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك اون بشنجی اجتما عنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محا کمه‌سندن مابعد

نمرو ۲۵

س — سز محاربه ایتدیکزمی شبقه‌ده اوآرقه‌کزدن کلدیکی وقت ؟

ج — ایتمدك ، افندم ؛ فرداسی کونی ایله دها فرداسی کونی ایتدك .

س — طوپلرینی خائن بوغازی طرفندن قزانلغه کتورمش‌می ایدی ؟

ج — اوت ، افندم . برابر کتوردی .

س — اورادن طوپلر کچرکن ، یاخود محاربه اثناسنده ، طوپلری کوردیکزمی ؟

ج — کوردك ، افندم ؛ حتی شبقه‌یه کلدیکی وقت طوپلر میدانده ایدی.

س — طوپلرك هپسی اون سکز قطعه دیدیکز ؛ اون سکزینی ده کتورمشمی ایدی ؟

ج — لایقیله درخاطر ایده‌میورم ؛ چونکه اوکون ، فرق ایده‌جك قدر برحال قالمدی ایدی کیمسه‌ده .

س — حاصلی ، روسیه‌لولر خائن بوغازندن کچوردیکنی ظن ایدیورسکز؟

ج — اغلب ظنم اودر . بشقه یردن کچورمه‌نك احتمالی یوقدر ، افندم ؛ بشقه یردن اوله‌مز .

س — خائن بوغازی طوپ کچه‌جك برحالده میدر؟

ج — بنده‌کز خائن بوغازی یولنی کورمدم .

(بونك اوزرینه مومی الیه مأذونیت ویریلوب ، طبیب محمدبك مجلسه جلب اولندی)

رئیس پاشا — هیچ برشیدن قورقمیه‌رق ، وغرض وعوضدن بری اوله‌رق . طوغری سویلیه‌جککزه وطوغریدن بشقه برشی سویله‌میه‌جککزه یمین ایدرمیسکز ؟

ج — ایدرم .

س — والله‌می ؟

ج — والله .

س — اسمکز نه‌در ؟

ج — محمد .

س — پدرکزك اسمی ؟

ج — علی .

س — قاچ یاشنده‌سکز ؟

ج — قرق بش یاشنده‌یم .

س — خدمتکز نه‌در ؟

ج — طبابت .

س — نره‌ده اسکان ایدیورسکز ؟

ج — مالتپه‌ده .

س — سلیمان پاشایی اوّل طانورمی ایدیکز ؟

ج — خیر .

س — طبابت مأموریتیله نره‌ده بولندیکز ؟

ج — اول قره‌طاغده بولندم . مؤخراً ، بغدادده یدی سنه اکلندم ، شامده اوچ سنه ، ایکی سنه‌درده مالتپه‌خسته خانه‌سنده ایدم ؛ قزانلق خسته خانه‌سنه تعیین‌اولندم. محاربه اثناسنده اوراده‌کی خسته خانه‌یی آچمغه کیتمش‌ایدم.

س — روسیه‌لیلر بالقانی کچدکلری وقت نره‌دن‌کچدکلرینه دائر معلوماتکز وارمی ؟

ج — یکرمی یدی تموز تاریخنده بنده کز التنجی آلایك ایکنجی‌طابوریله برابر قزانلغه کیتدم .

س — سز قزانلغه کیتدیککز وقت ، روسلر بالقانك بروطرفنه آشمشلرمی ایدی ؟

ج — خیرافندم ، کچما مشلر ایدی .

س — قاچ کون صکره کچدیلر ؟

ج — حزیرانك دردنجی کونی قزانلغه کلدیکنی بیلورم بنده‌کز . معلوم دولتکز ، بزخسته‌خانه ایچنده‌یز . روایت : حزیرانك برنجی ویاایکنجی کونی اما، بنده‌کز مملکتی بیلمم. وعسکری برقوماندان بولمدم ؛ بنده‌کزکیتدیکم وقت یالکز اللی‌یتاقلق برخسته‌خانه‌ایله برطبیب بولدم ، برده ملکیه قائممقامی ؛ آنلرله بوکا دائر اویله حقیقی برمباحثه اولمدی. فقط اوتلاش ایچنده ، شوآیك‌ابتداسی ویاایکنجی کونی خائن بوغازندن کلدی دیو، روایةً بیلورم .

س — پیاده‌سی ، سواریسی ، طوپجیسی ، هپسی خائن بوغازندن‌می کچدی ؟

ج — اویله روایت ایتدیلر .

س — قزانلغه کلدیکی وقت سز نره‌ده ایدیکز ؟

ج — بنده‌کز خسته‌خانه‌ده ایدم .

س — تخمیناً عسکری نه قدر ایدی ؟

ج — ساعت درت بچق ایدی . اول اعلان‌اولندی : مسلمانلر قپواوکنه چیقسونلر دیه . بن ده چیقدم ، طوردم . ساعت درت بچقده ایدی ، کیردی قوماندانلرله برابر ؛ بزم ملکیه قوماندانی‌ده برابر . خسته‌خانه‌نك اوکنه کلنجه طوردیلر. صوردیلربنده‌کزه : « سن نه‌سین » ؟ « طبیبم » دیدم. « یاره‌لولرکزه باقه‌جقسین » دیدی . « پك ایو » دیدم . « قره‌غول ویرك » دیدم ، یاورنی براقدی . برآلتی آلای قدر قازاق ، دراغون ، رنك رنك کچدی . انسان اوحالده بر عجایب اولیور ، آلایلر ، پیاده‌لر کلدی ؛ بر اونباشی طاقمنی یاور یانمزده آلیقویدی ، قره‌غول براقدی .

س — بوخسته‌خانه اوکندن طوپ کچدیمی ؟

ج — بز ایچرو کیردکدن صوکره طوپلر کچدی . ایشتدمکه . سکز دانه چرخه طوپی شبقه طرفنه کچورمش .

س — سکز دانه‌دن زیاده دکلی ایدی ؟

ج — خستەخانەدن کچرکن سکز طوپ دیدیلر. بن‌ده کوردم. حسابله. برساعت مروروندن صکره برقازاق میرآلایی کاوب نه قدر موجود اسلحه وار ایسه ، بزم‌قلیجلرمزه وارنجه‌یه قدر ، تسلیم ایتمکلکمزی امر ایتدی . ژورنالی یاپدق ، موجودمزی کوندردك .

(بونك اوزرینه مومی‌الیه مأذونیت ویرلمشدر .)

اون آلتنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی آغستوسنك بشنجی جمعه ایرتسی کونی اون آلتنجی دفعه اوله‌رق ساعت یدی بچقده بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك استنطاقنه دوام ایلدی

رئیس پاشا — کچنکی استجوابده (اردوی همایونك شبقه‌کوینه‌مواصلتنده برنجی دفعه اوله‌رق ایکی هجوم قولی ترتیب اولنوب ، بونك بریسی دشمنك وضعیتنه کوره صول جناحدن ، وَ دیکری‌ده ، ساخته اولمق‌اوزره ، جبهه‌دن سوق ایدلمش ایسه‌ده . اشبوهجومك نتیجه‌سز قالدیغی) بیان بیورلمش ایدی ؛ آندن صکره‌کی هجوم قوللری نه‌وجهله ترتیب وَنه‌صورتله سوق بیورلدی ؟

سلیمان پاشا — برنجی کونی هجوم‌ایدن صاغ جناح قولمز، وَساخته هجومی، عرض ایتدیکم وجهله ، حقیقی‌یه تبدیل ایدن مرکز قولمز بولندقلری خط تعرض اوزرنده قالدیلر ؛ وَ اولدقلری یرده ، اوکیجه ، استحکامات انشاسیله مشغول اولدیلر . عساکر شاهانه‌نك بولندیغی خط ایله دشمن خطی بیننده بعض یرده ایکی ، اوچ یوز ، بعض یرده یوز ، یوزاللی خطوه قدر مسافه وارایدی . آغستوسك طقوزنجی‌کونی نتیجه ویرمیان بوهجومك صورت‌دیکرله باشه چیقارلمسی ایچون ، کشفیات لازمه‌یه تشبث اولندی . آغستوسك اوننجی کونی ، یعنی تعرضمزك ایکنجی‌کونی ، ینه اولکی‌خط اوزرندن هجومده اوقدر فائده ملاحظه ایتمدك . صاغ جناح هجوم قوللرمزك صاغ طرفنه تصادف ایدن دره ایچنده براورماناقدن ، ویسل پاشا قومانداسیله ، وَدشمنك غبرووه جهتنی چویرمك عزمیله ، برآیری هجوم قولی سوق ایتدك . وَصاغ طرف قوتنه بش طابور دها علاوه ایتدك . ویسل پاشا قوماندانسنه ویریلان بوتعرض فرقه‌سی ، اوکونی یالکز اتخاذ موقع‌ایدرك آغستوسك اون برنجی کوننده اجراسنه‌قرار ویریلان بوهجومك مواقعنی الده ایتدیلر . « ایسوتی نیقولا » جهتندن حقیقی

وَرأساً بر هجوم دها زیاده ضـایعاتی نتیجه ویرر ملاحظه‌سیله ، ایسوتی نیقولا صرتلریله دشمنك صاغ جناحنه تصادف ایدن « آیقری » طرفلرندن آیریجه ، وَ دشمنك صاغ جناحنی اورمق اوزره ، برمفرزهٔ تعرضیه سوقی تصارلاندی . ارکان حرب رئیسی عمر بك ، کشـفیات لازمه‌یی اجرا ایدرك ، هجومك بو طرفدن دها سهولت بخش اوله‌جغنی باژورنال بنده‌کزه بیلدردی . وَشاکرپاشا صـاغ جناحده‌کی هجوم قوللرمزك عموم قوماندانلغنه تعیین قلنـدی . صول طرفه سوقی مقرر اولان مفرزه قوماندانلغنه میرلوا راسم پاشـا ایله میرآلای نجیب بك مأمور اولدیلر . بونلرك رفاقتنه اول امرده ، ارکان حرب رئیسنك ویردیکی ژورناللره توفیقاً ، آلتی طـابور عسـکرله اوچ قطعه طـاغ طوپی ترفیق ایدلدی . آغستوسـك اوتنجی کونی اورتالق قاراردقدن صـکره صـول طرف مفرزه‌سی دخی « آیقریجـه بل » ه صعود ایتمکه باشـلادیلر . علی‌السحر دشـمنك آیقریجه بل اوزرنده‌کی استحکاماتنـه تعرض ایده‌بیلمك ایچون بومفرزه‌یه مناسب یرلرده ، وَکندولرینی محافظه ایده‌جك اورمان ایچنده صاقلانملری امری ویرلمش ایدی . بوموجب امر ، آنلر او کیجه‌یی ، بالقانك یاماجنده مناسب یرده کچوردیلر .

آغستوسك اوتنجی کونی هرنه‌قدرطرفیندن طوپ وَتفنك آتلدی ایسه‌ده ، اویله هجوم وَ شدتلی مصـادمه وقوع بولمدی . وَکرك صاغ جناحـده بولنان شاکر وَ رجب وَ ویسل پاشالرك بنده‌کزه ویردکلری ژورناللر ، وَکرك ارکان حرب رئیسی عمر بکك بنه تحریراً ویردیکی ژورنال حکمنجه ، وَ بنده‌کزك‌ده عزم واعتقادمجه ، اون برنجی کونی وقوع بوله‌جق هجومی باشه چیقاره‌جغمزی امید و مأمول ایدیور ایدك . وَصاغ وَصـول جناح قوللرمز اون برنجی کون شبقه استحکاماتنه هجوم‌ایتدکاری زمانده، مرکزقولی‌دخی حالك دعوت‌ایده‌جکی نتیجه‌دن مستفید اولمغه حاضر ایدی .

وقتاکه اون برنجی کونی اولدی ، وَصـول جناح مفرزه‌مز دشمنك ایکی طابورله محافظه ایتدیکی آیقریجه بل‌استحکاماتنی ضبط‌ایله دشمنی‌شبقه استحکاماتنه قـدر طرد وتعقیب ایلدیلر : شبقه جاده‌سـنی حاوی اولوب مقـدمجه بالمناسبه « غبرووه » یه قدر امتـدادینی عرض ایلدیکم صرتی تشکیل ایدن دره‌یه قدر دشمن قوواله‌رق ، صاغ‌جناح دخی تحت تهدیدمزه دوشدیکه ، دشمنك بو

صاغ جناحی ، غبرووەدن کلان جادەنك مرورکاهی ایدی . اوکونی صول جناح قوللرمز هرنه قدر بزجه طوتلسی لازم کلان نقطەلری الده ایتدیلر ایسەده ، دشمنك استحکامات اصلیەسنی ضبط ایچون هجومه مجبور اولدقلری اورمانلقلی وَ اکثر یرلری آچیق درەلردە بر چوق تلفات ویرەجکلری بداهتندن ناشی ، اوکونی اولدقلری یرلردە امرار ، وَطوتدقلری نقطەلردە اقامتلە یالکز غبرووەدن امداد وَ مهمات موردینی سد ایلدیلر . وَکندولرینە قوهٔ امدادیە اولمق اوزرە بش آلتی طابور عسکر دها احتیاطاً کوندرلدی .

صاغ طرف هجوم قوللرمز ویسل پاشا قومانداسیلە ، آغستوسك طقوزندە اولدیغی کبی ، بنە شدتلی هجوملر ایلە ایلرولیەرك دشمنك کیروسنی چویرمکە چابالادیلر ایسەده ، دشمن استحکاماتی طرق تعرضیەیی آتش آلتندە طوتە کلدیکندن ، آرزو ایتدیکمز موفقیتی قازانەمدیلر . معمافیە آنلردە دشمنك صول جناحنی حصرکامل تحتنە آلدیلر. دشمن کرك صاغ وَ کرك صول وَکرك مرکزدن یدیکی کوللە وَ قورشون آتشلریلە تلفات کثیرەیە اوغرادیغی کبی، صو دخی عساکر شاهانەنك ید ضبطنە کچدیکندن ، آغستوسك اون ایکنجی کونی کوسترەبیلەجکمز برحرکتلە دشمنی تسلیمە اجبار ایتمك مأمولی داخل احتمال ایدی .

صاغ وَصول جناحلرمز بویلە هجومه تصدی ایتدکلری کبی ، او کیجە خسوف قمردن بالاستفادە ایسوتی نیقولانك بعض کمینکاهلرینە صیقیشان عسکرمز دخی جبهه هجومی ایچون مهم اولان نقطەلری الدە ایتمش ایدیلر . وَ اك زیادە دشمنك صاغ جناحندە موفقیتمز بزە امیدبخش ایلدیکندن، بزدە او جهتك تزیید قوتیلە مشغول ایدك .

نە چارەکە دشمن آغستوسك اون ایکنجی کیجەسی اخذ ایتدیکی قوهٔ امدادیە ایلە توفیر مقدار ایتدی ؛ وَ اك زیادە خط رجعتی اوزرندە بولنان بزم آیقریجە بل جهتندن اورکەرك ، اورادە کی عسکرمزی اووەیە دوکمك وَ او صرتلری المزدن آلمق عزمیلە ، غایت شدتلی وَ قانلی تعرضلر اجراسنە قالقشدی. دشمنك او کتوردیکی قوهٔ امدادیە ایلە حصر ایتدیکی جهت تعرض ، صاغ اهمیتنی بزم نظرمزدە دخی تقلیل ایتدیکندن ، درحال دشمن استحکاماتنە متفاوت المقدار ــ بعض یردە ایکی یوز بعض یردە ایکی یوزاللی خطوەیە قدر ــ یاقلاشمش اولان خط تعرضمزی کیرویە آلەرق ، او جناحی حال مدافعەیە

قویوب ، آیقریجه بل جهتنی قوتلندرمکه قرار ویردك . ایشته بوقرار اوزرینه آغستوسك اون ایکنجی کونی اورتالق قارارمقدن صکره صاغ جناح خط تعرضمزی کیرو آلدق . جناح مذکورده دشمنله بینمزده اولکی مسافه پك یقین ایکن ، مؤخراً اك یقینی درت بش یوز خطوه‌یه قدر واردرلدی .

آغستوسك اون ایکنجی کونی بزم آیقریجه‌بل نقطه‌لرمزه تعرض ایدن ، دشمن ، بر درجه‌یه قدر عساکر شاهانه‌نك الده ایتدیکی مواقعك بعضیلرینی دخی استرداد ایتدیلر . بو هجوم آقشامه قدر دوام ایتدیکی کبی ، کیجه دخی ساعت دردە قدر حکم سوردی. صول جناحده بولنان لوامزی تشکیل ایدن طابورلر ، اکثریت اوزره اشقودره‌دن کلان وَ رؤف پاشادن قالان حربه آلشمامش طابورلر اولدیغندن ، بونلره رهبر غیرت اولمق اوزره ، ویسل پاشا لواسنك بش طابورینی دخی صول جناحه جلب ایلدك .

ویسل پاشا بو طابورلرله آغستوسك اون اوچنجی کونی صاغ جناحدن صول جناح اوزرینه حرکت‌ایتمکده اولسون ، دشمنك اوکونی قوهٔ تعرضیه‌مز اوزرینه هجومه کلان قوتی بر قات دها تزاید وَ تشدد ایدرك ، وَ کورکوسز اولدیغنی عرض ایتدیکم طابورلر تماميله وظیفه‌لرینی ایفا ایده‌میه‌رك، آیقریجه‌بل اوزرنده‌کی « ردوت » استحکامنه قدر صوقولدیلر ؛ وَ استحکاملرده‌کی بیوك وَ کوچوك طوب پیشرو آتشیله دشمنی دفعه چابالادیلر . استحکامك یکرمی اوتوز خطوه ایلروسنده‌ایدی که دشمنك کلیتلو تلفاتی بولنمقده ایدی. وَ استعانه ایچون صول جناح قوماندانلغی طرفندن زیاده‌جه تلاش اولنیور ایدی .

ساعت سکزه ۱) طوغری ، ویسل پاشا رفاقتیله اولان طابورلر آیقریجه بل صرتنه چیقدی. اوآنده‌ایدی‌که ، دشمنك هجوم قوللری ، بزم ردوتمز اوکنده‌اوغراشمقده ایدیلر. اوچنجی اردو بشنجی‌طلیعه طابوری بونلره‌قلاغوز اوله‌رق، دشمن اوزرینه غایت فدا کارانه بر صورتده صالدردیلر ؛ وَ اوهجوم ایله ، اوجهتده مواقع مختلفه‌ده بر درجه‌یه قدر دشمن ایله ینه اوغراشمقده بولنان‌طابورلرمز دخی ، غیرتلنه‌رك ، بتکرار آیقریجه بلك‌هرطرفنه یایلمش‌اولان دشمن طابورلرینی دفع وتنکیل ایله ، اوراجه « یشیل تپه » استحکامی دینمکله

۱) عمدة‌الحقایقده ساعت اونده دینلمش درکه ، یااثنای‌ضبطده وَیاخود حین طبعده سهو اولمش دیمك‌در ؛ وَطوغروسی : ساعت اون‌در.

معروف اولان استحکامه قدر دشمنی سوردیلر . اواستحکام ، ایکی اوچ کون ظرفنده بزم طرفمزدن یاپلمش ، وَسکز اون طابور استیعاب ایدر جسامتده ایدی. دشمن بو استحکامه صوقیله‌رق کندینی مدافعه حالنه آلدی . معمافیه بزم هجوم قوللرمز ، ینه تعرضی الدن براقیه‌رق ، دشمنی اواستحکامك ایچروسندن طرد وتبعید ایتدیلر . یالکز ، استحکامك ایسوتی‌نیقولا ، یعنی دشمن استحکاماتی جهتنه ناظر اولان قسمنده روسلرك بیوك غیرت وفداکاری ایله ثبات ایتدیلر .

آغستوسك اون اوچنجی کونی باشلیان محاربه ، اون دردنجی کیجه‌سی ساعت سکز بچغه قدر دوام ایتدی . دشمن کندیسنه استحکامك خارجنی سپر ایلدی ؛ وَ خصوصیله استحکامك زاویهٔ خارجیه‌سنه تصادف ایدن اك مرتفع نقطه‌یی براقمق ایستدی . خاصه آلاینك برنجی قره‌حصار تالی طابورینك غیرتیله اوکیجه آنلردخی یرلرندن یوسکوردلدی ، وَدره‌یه قدر تعقیب ایدلدیلر . وَدشمنك کلیتله ویردیکی تلفات ، اك زیاده بوکونك تعرضنده کورلمش ایدی .

رئیس پاشا — بوهجوم قولنك مستقل قوماندانی کیم ایدی ؟

سلیمان پاشا — اوجهت قوماندانی شاکر پاشا ایدی . — اون دردنجی کونی دشمن ، علی‌السحر ، ینه یشیل تپه استحکامنه شدتله هجوم ایتدی . وَبو حرب دخی صباحك ایکیسنه قدردوام ایتدی ایسه‌ده ، برکون اول اوغرادیغی هزیمت فاحشه‌دن ییلغین اولان عسکری آرتق بوکون ثبات ایده‌میه‌رك . وَباشی آشاغی ییقیله‌رق ، استحکاملرینه قاچدیلر ؛ وَعساکر شاهانه‌نك تعقیبنه اوغرادیلر .

اشته : آلتی کون دوام ایدن ، وَشبقه‌نك قانلی دیه زبانزد اولان محارباتنك خلاصهٔ افاده‌سی بوندن عبارتدر . بو آلتی کونك برنجی ایکنجی وَ اوچنجی کونلری بز تعرض ایتدك ایسه‌ده ، دردنجی بشنجی وَ آلتنجی کونلری دشمن تعرض ایتمش ایدی . بو صوك اوچ کونده بزم ایتدیکمز هجوملر ، دشمنك تعرضنی دفع ایچون ایدی ؛ وَ شبقه‌یی دشمنك تجاوزینه سد ایچون لازم کلان نقاطی الده طوتمق غیرتنه مستند ایدی .

دشمن ، آغستوسك اون ایکنجی وَاون اوچنجی وَاون دردنجی کونلری صول جناحمزدن بویله هجوملر کوستره‌رك ، آیقریجه بلدن بزی دفع ایتمکه چاپالادیغی کبی ، صاغ جناح اوزرینه تعرضدن دخی قالمز ایدی . لکن هیچ

برطرفده جناب حقك عون وعنايتيله ، وشوكتمآب افندمزك توجهات سنيه‌لريله
عساكر شاهانه‌يی ضبط ايتديكی نقاطدن كيرولتمكه موفق اوله‌مدی .

بوندن صكره ، يعنی آغستوسك اون دردندن اون طقوزينه قدر آره
صيره اوفاق محاربه‌لر اولدی ايسه‌ده ، ذكری عرضه دكر درجه‌ده دكلدر .
بومحاربات، بالطبع قارشوقارشويه بولنان ايكی دشمنك اجرا ايده‌كله‌جكی قره‌غول
غوغالرندن عبارت ايدی .

رئيس پاشا — دمين، «عمر بكك تصويب ايتديكی هجوملر ايچون ژورناللر كوندرر
ايدی » ديه بيورمش ايديكز ؛ كرك عمر بكك كوندرديكی بوژورناللر اوزرينه ،
وكرك اراضينك حالنی ايوجه آكلامق اوزره مواقع لازمه‌يه باالذات دخی
كيديلوب كشف بيوريلورمی ايدی ؟

سليمان پاشا — اوت ، كشف ايتدم .

رئيس پاشا — اركان حربك ويرديكی معلومات و خريطهٔ استكشافيه
نره‌ده‌در ؟

سليمان پاشا — اركان حرب ميرآلايی عمر بكك آيقريجه بل جهتندن
تعرضك سهولتلی اوله‌جغنه‌دائر يازمش اولديغی ژورناللرك صورتی نزدعاجزيده
محفوظدر . لكن خريطهٔ استكشافيه و استكشافه متعلق اولان اوراق ذاتاً
اركان حرب دائره‌سنده حفظ اولنه‌كلديكندن ، بنده‌كزده آنلردن براثر
يوقدر . بنده‌كزده اولانلر سوق مصلحتله يازلمش بر طاقم اوفاق ژورناللردن
عبارتدركه ، اوژورناللر اركان حرب رئيسنك آيقريجه بل جهتندن طابورسوقمه
كوستردیكی لزومی، و اوطرفدن وقوع بوله‌جق هجومك موفقيتنی تأمين ايتمش
اولديغنی حاويدر . بونلرده مراد بيوريلور ايسه عرض اولنور .

« ژورناللرك صورتلری »

حضور حضرت مشير اكرمی‌يه

برنجی ژورنال —

اسوتی نيقولا استحكامنه پك يقين اولان برنجی و آلتنجی طليعه
ايله قرهمان و آق شهر و باليكسر و بيروت طابورلرينك كيرو چكيله‌جكی
امرنامهٔ دولتلرينه جواباً عرض اولنمش ايسه‌ده ، مؤخراً بر چوق محذور

وَ مانعـلر كورلديكندن ، صالح پاشـا ايله بالاسـتشاره ، اولدقلرى محلده براقدق . چونكه برنجى محذور : عسـكرى كيرويه آلسـهق اون طابورك محافظه‌سى ايچون كيروده مناسـب محل يوقدر ؛ اشاغى اووه‌يه ايندير سـه‌ك ، معاذاه تعالى ، عسكرى كندمز رجعته آلشديرمش اوله‌جغز . وَهم‌ده عسكرك كوكسى قاچه‌جق ، وَ دشـمنه غرور كله‌جك . وَ يارينكى ايشـمز صعوبتلى اوله‌جق . بونك ايچون ، وَ مذكور طابورلرك بولندقلرى موقعلر كيروسندن دهـا محافظه‌لوجه اولديغى ايچـون كيرويه آلمق فـالغنى اختيار ايتمدك . فقط جبخانه‌لرينى زياده‌سيله كوندردم ؛ وَبرطابورده ، امداد اوله‌رق، قواله طابورينى كوندردك . وَبو كيجه دقت وبصيرت اوزره بولنملرينى ، وَ قره‌غوللر چيقاروب اطرافلرينه سپرلر ياپملرينى بيكباشـيلرينه تنبيه ايتدم . يارينكى كون شـفق ايله برابر بزم طـابورلرك ايده‌جكى هجومى ، ايكنجى وَ اوچنجى لوالر دخى همت ايدوب ايلروليوب تسهيل ايدرلر ايسه ، عون حقله دشمن برساعت طيانه‌مز . برده بزم صولمزده بچاق صرتى شكلنده‌كى سلسله‌ده بر يول وار ، آيقريجه بله چيقيور ؛ اورادن چركسـلر كوندرلديكى حالده دشـمنك آرقه‌سـنه چيقار ، وَ تهديد ايدر . امروفرمان حضرت من له‌الامركدر . ١)

ارکان حرب ميرآلايى

عمر

---

١) قورشون قلمله محرراولان بو ژورنالك نهايتنده وَمتن‌ايله حاشيه آره‌سـنده ينه قورشون‌قلميله برقروكى طاسلاغى‌واردركه برقسمى متنك سطرلرينه قارشمش‌در. قروكيده استحكام اشارتى‌اولمق لازم‌كلان، برى: سرت‌بش‌نقطه‌ايله ايكى‌خفيف نقطه‌دن، وَايكنجيسى: برآزآشاغيده وَصول‌طرفده خفيف يدى نقطه‌دن مركب ايكى‌نقطه كومه‌سى ، وَاراضينك طبيعتنى مصور منحنيلرايله، اوايكى نقطه كومه‌سى آراسنده ، منحنيلره نسبتله دهاسرت بر قورشون قلمى‌چيزكيسيله ، وَآشاغيده‌كى نقطه كومه‌سنك صول‌طرفندن باشلايه‌رق‌يوقاريكى كومه‌نك صول طرف نصفنه قدرممتد ، تك برچيزكى مشهوردر.

بزم صول جناح هجوم قولمز، آغستوسك طقوزنجى كونى ايسوتى نيقولا استحكامنه هجوم ايتمش ؛ اونجى كيجه‌سى ، اشـغال ايتديكى موقعلرده استحكام ياپمقله اشـتغال ايتمش وَ ياپمش ؛ عمر بكك ژورنالى ١٠ آغسـتوس تاريخيله مؤرخ ؛ وَ ژورنالده « برده بزم صولمزده بچاق صرتى شـكلنده كى سلسـله‌ده بريول وار ، آيقرى بله چيقيور ، اورادن چركسلر كوندرلديكى حالده دشمنك آرقه‌سنه چيقار، تهديدايدر » دنيليور ؛ شو معلومات ومطالعه‌يه كوره : يوقارووده‌كى نقطه كومه‌سى ، « ايسوتى نيقولا » استحكاماتى : وَايكنجى

ایکنجی ژورنال —

حضور مشیر اکرمی‌یه

دشمن بزم صولمزده بولنان سلسله‌نك هرقنغی برنقطه‌سنه وخصوصا آیقریجه بلده بولنان طابیه‌سنه برطوپ وضع ایدوب بزه طوغری آته‌جق اولورایسه ، بولندیغمز سلسله‌ده برنفر بیله باره‌مز . بوجهتله ، اولجه عرض ایتدیکم مثللو ، جهت مذکوره‌یه بر مفرزه ارسال بیورلمسی متخطر عاجزی اولمقده‌ایسه‌ده ، ینه اراده افندمکدر . چونکه : دشمن جهت مذکوردن خوفندن ، دوندن‌برو دائما اول طرفه طابیه‌لر یاپه‌رق ایسوتی نیقولا موقعنی تحکیم ایتمکده اولدیغی کورلمکده‌در . بوجهتله ، آیقریجه‌یل طوتلدیغی آنده هرحالده دشمن ایسوتی نیقولا تپه‌سنی ترك ایده‌جکدر . شاید جهت معروضه کوندریله‌جك الده احتیاط طابور موجود دکلسه ، راسم پاشانك « صوفیلر » جهتندن سریعاً اعزام بیورلمسنه‌دائر ارادهٔ دولتلری اولورایسه ، ویاخود برایکی طابورله چرکسلروباشی‌بوزوقلر کوندریلورایسه ، ینه‌مطلوب حاصل‌اولور . فرمان

١٠ آغستوس سنه ٩٣ عمر

اوچنجی ژورنال —

حضور مشیری‌یه

بچاق‌صرتی شکلنده‌اولان صولمزدکی‌تپه‌لره بهمه‌حال کیجه‌دن ، ویاصباحلین ، چرکسلرایله برقاچ طابور کوندریلورایسه آرقه‌سی آلنه‌جقدر .

دردنجی ژورنال —

حضور حضرت مشیر اکرمی‌یه

سواری‌ایله ارسال بیوریلان دیکر برقطعه امرنامهٔ دولتلرینی آلدم .

کومه‌سی آغستوسك اونیجی کیجه‌سی بزم عسکر طرفندن یاپیلان استحکامات ؛ واو سرت چیزکی دخی آیقریجه بله کیدن یول اولمق وارد خاطردر .

کرك شبقه محاربانده وکرك آنی تعقیب ایدن حربلرده قوماندانلردن وارکان‌حربلردن وارداولان ژورناللر ، فوطوغراف ایله صورتلری آلنه‌رق ، عمدة‌الحقایقه درج اولنه‌جغی ، وبوقروکی دخی اوراده عیناً کوروله‌جکی جهتله ، ارباب مطالعه طرفندن اوزمان تدقیق اولنور .

برغمه طابوریله ایکی جبل طوپنی راسم پاشا ایچون طرف دولتلرینه کوندردم. عسکرمز سپرلرده پك کوزل باریتیور. راه مستور انشاسنه پك لزوم یوقدر. چونکه: عسکر احتیاطه کلمك ایچون یول بولیور. احتیاطه‌قدر راه مستور انشاسی پك اوزون وَمتعسردر. سپرلرایسه بربرینه متصل بولندیغندن، راه‌مستور اقتضا ایتمیور. ایکنجی وَ اوچنجی لوالر هجومندن برآز اولجه بزه‌ده خبر کوندرسه‌لرده بزده بوطرفدن برآنده هجوم ایتسه‌ك دشمن شاشیرمش اولور، وَضبطی سهولتلی بولنور. بوده اراده‌کزه محتاجدر. ممکن اولورایسه بوکیجه هجوم ایچون استحکامه موازیلر حفرایتدیره‌جکم. فرمان حضرت من له الامرکدر

١٠ آغستوس سنه ٩٣ میرآلای ارکان حرب
عمر

بشنجی ژورنال —

حضور حضرت مشیراکرمی‌یه

دره‌ایچندن برطابورك کیتمسی کافی اولوب؛ فقط اوطابور، راسم پاشا کبی، آیقریجه بله ایلروله‌میوب، یالکز بزم قارشومزده‌کی سلسله اوزرنده مناسب نقطه‌یه یرلشدیریله‌رك دشمنك استحکامنك آرقه جهتنی قورشونله تعجیز ایتمك وَشاشیرتمق مأموریتی اولدیغنی عرض اولنور.

١٠ آغستوس سنه ٩٣ ارکان‌حربیه میرآلایی
عمر

کوندره‌جکمز طابور شفقدن مقدم حرکت ایده‌جکدر، وَبزه پك اوزاق بولنمیه‌جقدر.

آلتنجی ژورنال —

حضورحضرت مشیراکرمی‌یه

امرنامهٔ دولتلریله ملفوفی اولان شاکر پاشانك کاغدی بوکون ساعت برده یدعاجزانه‌مه واصل اولدی. دشمنك قوتلی اولدیغی دونکی‌کون میدانه چیقمش اولدیغندن؛ وَفرمان دولتلری وجهله محاصره اولنمسندن بشقه چاره اولمیوب، مهاجمه فائده‌سز وَبیهوده تلفات کثیره‌یی موجب اوله‌جغنی آکلامش اولدیغمدن؛ بوصباح شفقله ایدیله‌جك هجومی تأخیر وَتأنی ایلدیکمی، آق‌شهر قول آغاسی

واسطه‌سیله تقدیم ایلدیکم بوندن اولکی عریضه‌مده تفصیل ایلمش ایدم . شاکر پاشا حضرتلرینك بیوردقلری سیاهلی تپه‌دن دشمنك استحکامی کورلمز کبی متخطر عاجزی اولیورسه‌ده، ینه شمدی کیدوب کشف ایده‌جکم . مساعد ایسه بربطریه‌لق سپر یاپدیروب ، احتیاط لواسندن طوپلری کتورتوب تعبیه ایدرم . فقط اصول محاصره ایچون بهمه‌حال بزم صولمزده‌کی سلسله‌دن اوچ درت طابور ، برآز سواری ایله ، کیدوب آیقریجه‌بلی الده ایتمسی اهم والزمدر. وَمذکور بلده برطابیه‌سی کورلمکده ایسه‌ده ، درونده وَجوارنده کیمسه‌لر کورلمیور . شاید اولوبده اورایه قدر کیده‌مسه‌لرده بزم حذالرمزده بولنه‌جق اولسه‌لربیله ینه دشمنی تهلکه‌یه القاایدر. چونکه : اول جهتدن استحکاملرینك آرقه‌سی آچیقدر ، وَجبل طوپلریله دوکوله‌جکدر . بو حالده بنده‌کز بورادن بر طابور ایله ایکی عدد جبل طوپنی ، کیده‌جك اولان طابورلره ویره بیلورم ؛ بورایه سیار طوپی جلب‌ایدرم . وَبونلرك اجراسی ایچون ، وَیاصورت آخر ترتیباتی ایچون امر دولتکزی بکلرم . فرمان حضرت‌من‌له‌الامرکدر .

١٠ آغستوس سنه ٩٣ میرآلای ارکان‌حربیه

عمر

(مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك اون آلتنجی اجتماعنده دولتلو
سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن
محاکمه‌سندن مابعد

نومرو ٢٦

شاکر پاشانك ژورنالی برلکده کوندرلمشدر فرمان .

یدنجی ژورنال —

حضور عالیٔ حضرت مشیری‌یه

دشمنك کیروسنده بولنان ، وَ بوکون ویردیکمز قرار وجهله ، بوطرف خطنك صاغ‌جناحی قارشوسنه دوشن معهود سیاه تپه‌یه هجوم ایچون، یوللرینی

کورمك، وَ کچه‌جکی محلی کورمك اوزره . ویسل‌پاشا بالذات کشفه کیتمشیدی . شمدی کلدی . او طرفده مناسب بر یول بولوب وَ هجوم محلنی وَ طریقنی حرکته مساعد کورمش . وَخط رجعتی محافظه ایده‌جك محلی دخی قرار لشدیرمش اولمغله . انشاءالله تعالی یارین ساعت اونده اول امرده ویسل پاشا طرفندن ، یعنی بزم خط حربك صاغ باشندن هجومه ابتدار اولنه‌جق ؛ وَ بونلر هجومه باشلادیغی کبی ، حرکاتك اتحادی ایچون شمدی اوکمزده بولنان اون طابور وَ برنجی لوانك دخی، آرتق دشمنه بالقیه‌رق، بهرحال هجوم ایتملری لازم کلور. معاذالله تعالی بو اتحاده خلل کلوبده دشمن فرجه بوله‌رق صاغ باشده کی طابورلری رجعت ایتدیرر ، وَ اسوتی نیقولا تپه‌سی دخی اله کچورلمز ایسه، آرتق وضعیتمزی دخی محافظه ایتمك مشکل اوله بیله‌جکی نزد مشیریلرنده مستغنیٔ تفصیلدر . بنا برین ، صباحلین لوای مذکورك بهمه حال هجوم ایله مذکور تپه‌یی ضبط ایلمسی، یعنی صاغ جناحك هجومه باشلامسنده آرتق تردد ایتمیوب فداکارلق اختیاریله هجومی قوتلندیرمسی لازمهٔ حالدن اولمسیله ، آکا کوره امر اعطاسی متوقف امرو ارادهٔ مشیریلریدر . بوراده بولنان طوپلر دخی جمله‌سی اولوقت شدتلی آتشه باشلایه‌جغندن، برنجی لوانك هجومی دخی اولدقجه تسهیل ایتدیرلمك مقرردر . برنجی لوا حقنده هر نه کونه تدبیر فرمان بیورلمش ایسه ، بورایه دخی معلومات احسان بیورلمسی متضرعدر . اولبابده امرو فرمان حضرت من‌له‌الامرکدر .

۱۰ آغستوس سنه ۹۳

رجب　　ویسل　　شاکر

ساعت اونده هجومه باشلیه‌جق دنیلمکدن مقصد: اوساعتده تفنك آتلغه باشلانه‌جق دیمك اولوب ، هجوم بر آز صکره آنی تعاقب ایده‌جکدر . برنجی لوانك هجومه باشلامسی ، دیکر لوالرك هجومه باشلادقلری زمانده اولمق لازم کله‌جکی ایضاح اولنمق اوزره عرض اولنور.

رئیس پاشا — عساکر شاهانه‌نك بو ایتدکلری هجوملرده ذات عالیکز قنغی موقعده بولنه‌رق نظارت بیوریور ایدیکز ؟

سلیمان‌پاشا— شبقه‌نك تعرضه مأمور اولان جهات ثلاثه‌سنی نظارت ایتمك

ایچون یالکز برنقطه بولندیغندن، وَ آندن بشقه هرطرفی کورر برنقطه اولمیوب اوده شبقه قریه‌سی یاننده « ب » حرفیله اشارت اولنان بر تپه‌دن عبارت ایدو-کندن ، بنده‌کز هر اوچ طرفه اقتضـا ایدن امرلری ویرمك ایچون اکثریا او تپه‌ده بولنمقده ایدم . وَ بالذات کورلمسنه احتیاج مس ایتدیکی مواقعه کیتدیکم وقت، اورایه ارکان حرب رئیسنی وَیاخود یاشالردن برینی توکیل ایدر ایدم .

رئیس پاشا — بو آلتی‌کون ظرفنده بر برینی متعاقب وقوع‌بولان هجوملرده وفیات وَمجروحین عسکریه‌نك مقداری تخمیناً نه قدردر ؟

سلیمان پاشـا — عرض ایتدیکم آلتی کون مدت ایچنـده وقوع بولان مجروحین وَ شهدانك مقداری ، یانمده یومیه ژورنالی اولمدیغندن، صحت اوزره معلوم دکلدر . لکن بو آلتی کوندن ، یعنی آغستوسك اون دردندن صکره اون طقوزینه قدر دوام ایدن اوفاق تفك محـاربه‌لر داخل اولمق شرطیـله ، آغستوسـك طقوزندن اون طقوزینه قدر وقوع بولان شهدا وَ مجروحینك بر مفرداتلی جدولی نصلسه او وقتدن برو یانمده قالمش اولدیغندن، آنی عرض ایده‌بیلورم : امرا وَ ضابطان داخل اولمق اوزره بیك آلتی یوز ایکی نفرشهید وَبنه‌امرا وَضابطان داخل اولمق اوزره شواون کون ظرفنده بش‌بیك‌قرق ایکی مجروح‌وقوع‌بولمشدر. شهدادن اوچی قائممقام، اوچی بیکباشی، وَبری‌صول وَبری صاغ‌قول آغاسی. وَیکرمی بریوزباشی، وَاون ملازم‌اول. وَیکرمی درت ملازم‌ثانی وَبیك بش یوز قرق سلاح انداز ؛ وَمجروحین ایکی میرآلای . بر قائممقام ، طقوز بیکباشی ، یدی صاغ وَبش صـول قول‌آغالری . آلتمش بر یوزباشی ، اوتوز آلتی‌ملازم اول ، اللی ملازم ثانی ، وَدرت بیك طقـوز یوز یتمش نفر سلاح اندازدر .

رئیس پاشا — بو ترتیب بیوریلان هجـوم قوللری مکمل آلای وَ طابور اوله‌رقمی ، یوقسه بونلرك ایچندن کوکللو اوله‌رقمی ترتیب اولنمشدر ؟

سلیمان پاشا — خیر . بوطابورلر کوکللی ترتیبی اوزرینه مرتب دکل‌ایدی.

رئیس پاشـا — بو کونلك بو قدرله اکتفا ایده‌لم « دیوب مجلسه ختـام ویرلدی »

اون‌یدنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت
سنه‌سی آغستوستك یدنجی بازار ایرتسی کونی اون‌یدنجی
دفعه اوله‌رق ساعت یدیده بالاجتماع دولتلو سلیمان
پاشا حضرتلرینك استنطاقنه دوام اولندی .

رئیس پاشا — آغستوسك طقوزندن بدأ ایله شبقه‌ده روسیه استحکامی اوزرینه دوام ایدلمش اولان آلتی کونلك محاربه‌نك اوچ کونی شدید مهاجمات ایله ، وَاوچ کونی ، دشمنك قوهٔ امدادیه‌سنك کلمسی جهتیله ، مدافعه ایله اوغراشیلوب ، نهایت درت کونده اهمیتسز اوفاق تفك محاربه‌لر وقوع بولمش اولدیغی ، افاده بیورلمش ایدی ؛ دوام ایتمش اولان بوطقوز کونلك محاربه‌نك (اون کون اوله‌جق) نتیجه‌سز قالمسی ، وَارکان‌حرب رئیسی عمربکك تقریرلری اوزرینه یکیدن نه‌تدبیر اتخاذینه قرار ویرلمش ایدی ؟

سلیمان پاشا — ارکان حرب رئیسی عمربکك تقریرلری بیوریلان قنغی تقریرلردر ؟

رئیس پاشا — عمربك ایلرویه کوندرلمامشمی ایدی ، اشته اووقت سزه ویردیکی تقریرلری . . .

سلیمان پاشا — ایلرویه دکل ، بنده‌کز لزوم‌کوردکجه آنی مواقع‌مقتضیه‌یه کوندرر ایدم . مخابره ایدرایدك . عرض ایده‌جکم ژورناللردن آکلاشیله‌جغی وجهله ، آغستوسك اونجی کونی صول جناحده‌کی آیقریجه بل طرفنی کوره بیلمك وَمرکزهجوم قوللرمزك لازم کلان تعبیه‌سی‌خصوصنده اورانك لواسنه اقتضاایدن تسهیلاته معاونت‌ایتمك ایچون ، آنی کوندردم . اوتقریرلر آغستوسك اونجی کونی یازلمش اولوب، اون‌برنجی کونی ایچون تصمیم ایتدیکمز تعرضدن باحث ایدی .

رئیس پاشا — یاخود، عمربك برلکده اولدیغی‌حالده ، عرض ایتدیکم کبی

نتیجه حاصل اوله‌مامسندن ، بر استشاره اولنه‌رق، بشقه بر تدبیر اتخاذینه قرار ویرلمش می ایدی ؟

سلیمان پاشا — آغستوسك اون‌طقوزندن صکره قوهٔ موجوده‌مز آرتق دشمنك قوتنك کسب ایتدیکی جسامت حکمنجه تعرضه ، یعنی دشمنك استحکاماتی اوزرینه طوغری برهجوم اجراسنه مساعد دکل ایدی . آنك‌ایچون درسعادتدن شهید و مجروح اولان نفراتمزك مقدارینی طولدرمق اوزره مقدار کافی نفرات ، و صول جناحمز ایلروسنده بولنان غازی عثمان پاشا حضرتلرینك قوتیله ارتباط حاصل ایتمك و اکا استناداً غبرووه جهتنه برفرقه طولاشدرمق ایچون دخی ، اون‌آلتی طابور عسکر طلب ایتمش ایدك ؛ مرکز سلطنتده بوطلبمزه مساعده بیوره‌رق ، درت بیك نفرطابورلرك موجودینی طولدرمق، و اون‌آلتی طابورده اجراسنی تصمیم ایتدیکمز مانوره‌یی باشه چیقارمق ایچون کوندره‌جکلرینی وعد ایلمش ایدی . اشته آغستوسك اون طقوزندن صکره، بوطابورلرك ورودینه ، و طابورلرك‌موجودینك طولسنه‌منتظراً ، کرك‌مرکزی و کرك صول جناحده بولنان قوهٔ عسکریه‌مزی مدافعه حالنه آلدق ؛ یعنی: مواقع مناسبه‌یه استحکاملر یاپه‌رق، ایلروده اجراسنی تصمیم ایلدیکمز حرکات تعرضیه‌یی تسهیل‌ایده‌جك نقاطی‌الده طوتدق. و بوبابده کرك مقام سرعسکری‌ایله و کرك عثمان‌پاشا ایله‌ده متعدد مخابره‌لر ایتدك .

رئیس پاشا — قنغی طریقدن تعرض اجرا بیوریله‌جق ایدی ؟

سلیمان پاشا — عثمان حضرتلریله اووقتکی قرارمز : لوفجه‌ده‌کی قوته استناد ایتمك ، مشارالیه حضرتلری پلونه‌یه برمقدار عسکر براقه‌رق قوهٔ سیاره‌سی ایله غبرووه‌یه و سلوی‌یه کلمك ، و بزده « ماره » کدیکندن و یاخود « طورین » دن ایتمك ایدی . عثمان‌پاشا حضرتلری ایله برلشمك ایچون طریق شوایکیسی اوله‌بیلور .

رئیس پاشا — صکره اجرا بیوریله‌بیلدیمی ؟

سلیمان پاشا — بنده‌کزك شبقه قوماندانلغندن انفصالم تاریخنه قدرطابورلرك هنوز نصفی کله‌بیلدیکی جهتله ، آنك اکمالنه منتظر اولدیغمزدن قطع نظر ، آغستوسك یکرمی برنجی کونی ابتدا ایدن لوفجه محاربه‌سی یکرمی دردنجی کونی لوفجه‌نك الدن چیقمسیله نتیجه بولدیغندن، عثمان‌پاشا قوتیله برلشمك مقصدی

بتون بتون مشکلاته اوغرادی . مشار الیه حضرتلری ، اول وقت مقام سرعسکری ایله اجرا ایتدیکی مخابره اوزرینه، یکرمی طابور درسعادتدن ویاخود محل آخردن کندوسنه کوندرلدیکی تقدیرده ، لوفجه استردادینی درعهده ایتمش اولدیغندن ، بو یکرمی طابورك سریعاً تدارکی ایچون شبقه‌دن بش طابور اورخانیه‌یه سوق ایدلمش . و اون بش طابورده درسعادتدن پلونه‌یه کوندرلمش ایدی . بو طابورلرك پلونه‌یه وصولیله لوفجه‌نك استردادندن صکره‌یه بالطبع تأخری لازم کلان شبقه حرکاتی زماننده ، بنده‌کز شبقه قوماندانلغندن انفصال ایتمش . و طونه شرق اردوسی قوماندانلغنه تبدیل مأمور ایتمش ایدم . خلفم رؤف پاشانك بو حرکتی نه مانعه ایله اجرا ایتمدیکی کندولرندن . و غازی عثمان پاشا حضرتلرینك قنغی سببله بتکرار لوفجه اوزرینه کله‌رك تصورلرینك فعلیاتی کوریله‌مدیکی مشارالیه حضرتلرندن سؤال اولنسون .

رئیس پاشا — طونه شرق اردوسنه قنغی تاریخده حرکت اولندی ، خاطر کزده‌می ؟

سلیمان پاشا — یا اون درت ویا اون بش ایلولده اولملیدر .

رئیس پاشا — بو ایکی زمان آره‌سنده خیلی وقت واردر ؛ عثمان پاشانك معاونت ایده‌میه‌جکی سیاق اشعارندن اکلاشلمسنه کوره ، ذاتکزجه شبقه‌ده دها بشقه اجرا ایده‌جك برمانوره یوقمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — شبقه‌ده اون طقوز آغستوس تاریخنه قدر وقوع بولان محاربات‌ده‌کی معروض ضایعات ، موجودمزی اون طقوز بیك کسور نفره تنزیل ایتمش ایدی . قارشومزده‌کی دشمن مواقعنك متانت ورصانتندن قطع نظر ، موجودجه دخی ، اول وقتکی تحقیقاتمز ، اوتوز بیکه قریب ایدی . خصوصیله شبقه‌دن استانبوله قدر . بزم قوماندامزده بولنان طابورلرك احتیاط اوله‌رق هیچ بر استنادکاهی ، الده بشقه هیچ برقوت اولمدیغندن ، قوماندام تحتنده‌کی عساکری لایقیله تأمینات کورمکسزین سوء استعمالاته اوغراتمق اك زیاده بنده‌کز ایچون موجب اندیشه ایدی . بناءً علیه بوالده‌کی قوتی ، درسعادتدن ورودی انتظارنده بولندیغم اون آلتی طابور کلنجه‌یه قدر ، حسن محافظه ایتمکه چاره آرامقدن بشقه هیچ برشی تصور ایتمدم . بنده‌کزك بالقان قوماندانلغنه تعیینمك اك برنجی سببی : بالقانك بوجهتنی تأمین تام تحتنده

بولدرمق اوله جغندن ، بوتأمینی اخلال ایدر حرکاتده بولنمغی بالذات درعهده ایده‌مز ایدم .

آنك ایچون، شبقه‌یه کرك جهه‌دن تعرض ، کرك جناحینك برندن طولاشمق کبی حرکات ، هم اومعروض طابورلرك کلسنه ، وَ هم‌ده طونه‌نك اوبر جهتندن ، یعنی : صاغندن وَصولندن ، ارتباط حصولی شرطیله حرکات عسکریه اجراسنه متوقف ایدی . ذاتاً بزم شبقه‌ده اوچنجی کون هجوممزده‌کی موفقیتسزلکك الك باشلیجه سببی : دشمنك طرنویدن قوهٔ امدادیه یتشدرمکه مساعده بولمسی ایدی . طونه شرق اردوسی، بدایت حرکاتمزده ، بزه معاونت ایده‌جکنی کرات ایله وعد ایتمش ، وَ طرنوی اوزرینه بزم هنکام تعرضمزده تعرض ایلیه‌جکنه سوز ویرمش . حتی نجیب پاشا قومانداسیله جمعه‌یه اون ایکی طابور عسکر کوندرمش ایکن ، اوچ کون اوعسکری اوراده طوته‌رق ، وَ تام شبقه‌یه حرکت ایده‌جکمز صیره‌ده : « دشمن هزارغراده هجوم ایده‌جك ، وَ روسجغی محاصره ایلیه‌جك » دیه‌رك ، جمعه‌ده‌کی عسکری بیله هزار غراد طرفنه آلدی . ذاتاً عثمان بازارنده درت طابور عسکر اولوب ، اوده آنجق محافظهٔ محلیه‌یه کفایت ایدر مقدارده بولندیغندن ، دشمنك طرنوی جهتندن قطعاً باك و پرواسی قالمیه‌رق ، ظن ایدرمکه : جنرال رادنسکی قوماندا‌سیله ، اوراده‌کی قوتی ، درحال شبقه‌یه یتشدردی ؛ وَسلویدن‌ده بر وَ یا ایکی لوا قدر عسکر کتوردی . اکر اون ایکنجی کیجه ۱) وَاون اوچنجی کونی دشمنك بوقوتی کلمامش ، وَ دشمن طونه شرقندن اشغال ایدلمش اولسه ایدی ، اون اوچنجی کونی بزم ایچون شبقه‌نك ضبطی همان حاصل‌اوله‌جق ، وَیاخوداولمش حکمنده بولنه‌جق ایدی : طوتیلان اسیرلردن دشمن عسکرینك اوچ کون صوسز وَ آچ ، وَ بردرجه‌یه قدر مهماتلری بیله توکنمش اولدیغی خبرینی مؤخراً آلدق .

شبقه‌ده‌کی اردومزك موفقیتی ، آنك صاغ وَصول جناحنی تشکیل ایدن اردولرك ارتباطنه موقوف ایدی . اوائل حرکاتده محافظه‌سی وعد اولنان بوارتباط ، مؤخراً نسیان ایدلدی . وَدده اغاجنه چیقدیغم تاریخدن شبقه‌یه

---

۱) عمدة لحقایقده دشمن قوهٔ امدادیه‌سنك آغستوسك اون برنجی کیجه‌سی کلمکه باشلادیغی بیان اولنمش‌در .

کلنجه‌یه قدر ، کرك مقامات عالیه‌یه وَ کرك محمدعلی وَغازی عثمان‌پاشالرحضراتنه بوبابده ، یعنی : متحداً حرکت ، وَ بالقان خطی اوزرنده اوّل امرده طرنوی وَجوارنجه حصول اتحاد قضیه‌سنی عرض واخطاردن خالی قالمزایدم .

رئیس پاشا — دشمنك کلدیکی بیان بیوریلان اوتوز بیك‌قدر عسکری نره‌لره کلدی ، وَنصل تحقیق بیوردیکز ؟

سلیمان پاشا — اوتوز بیك عسکر قدر کلدی دیه‌مم ؛ لکن دشمنك قارشومزده‌کی قوتی ، اسرادن وَ سائره‌دن ایدیلان تحقیقات مختلفه‌یه نظراً ، یکرمی بیك ایله اوتوز بیك آره‌سنه بالغ اولدیغنی ایشتمش ایدم . بونلر ، اسوتی نیقولادن غبرووه‌یه قدر متعدد استحکاملرده ، تقریباً آیقریجه بله بر ساعت کیروده وَ غبرووه اوزرنده‌کی اردوکاهده ، وَ دره‌لر آره‌سنده کندوسنجه اتخاذ ایتدیکی مواقعده بولنیور ایدی . وَ اردومزك صاغ جنحی « بوزلیجه » جاده‌سی اوزرنده ، وَ صول طرفمز دخی مارا کدیکندن « یشیل آغاج » ه اینن یول طرفلرنده . حاصلی بزم خط حربمزك قارشوسنده ایدی .

رئیس پاشا — آغستوسك اون طقوزندن صکره ، طونه شرق اردوسنه مأموریت عالیکزه قدر ، نه ایله اشتغال بیوردیکز ؟

سلیمان پاشا — او وقته قدر کذران ایدن احوال : طرفینك یکدیکرینه اجرا ایتدیکی طوپ وَ تفنك آتشندن ، وَ استحکام آرقه‌سنده اوفاق تفك محارباتدن ، وَ بزم ، کرك « مغاره » کدکی طرفنه ، وَ کرك « بوزلیجه » تپه وَ « طراونه » جاده‌سی وَ « یانتره » صوبی طرفلرینه طوغری ، آره صیره بور مفرزه کوندررك دشمنی تعجیزمزدن عبارت ایدی .

علی نظامی پاشا — سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیورك .

علی نظامی پاشا — ایسوتی نیقولایه حواله‌لی هیچ بر نقطه الکزه کچمدیمی ؟

سلیمان پاشا — بزم نقطه‌لرمزك هیچ بری سن نیقولایه حواله‌لی دکل ایدی . شوقدرکه : سن نیقولایه یقین ارتفاعده . المزده کرك آیقریجه بل سلسله‌سی . وَ کرك صاغ جناحك النده بولنان سلسله بولنیور ایدی . بو

سلسله‌لردن سن نیقولایه کیتمك ایچون، مقدما عرض ایتدیکم وجهله، واسع دره‌لر وَ دشمنك استحکاماتی وار ایدی .

علی نظامی پاشا — بنده‌کز صوردیغم : مرمیلر قوسله مربوطمی ایدی ؟ وَ بزم مواقعمز روسیه مواقعندن آشاغیمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — خیر . مرمیلری قوس ایله آتمدق ؛ طوپله کوریله‌میان یرلری ، هوان استعمالیله کورر ایدك .

علی نظامی پاشا — قاچ هوان بطاریه‌سی وار ایدی ؟

سلیمان پاشا — بنده‌کز اوراده ایکن درت هوان بطاریه‌سی استعمال ایدر ایدك .

علی نظامی پاشا — نه نقطه اوزرینه ؟

سلیمان پاشا — دردی دخی سن نیقولا اوزرینه . آیقریجه بلده، یعنی : ایسوتی نیقولانك صاغ طرفنده بر ایکی یر دوکمك ایچون دخی ، هوان طابیه‌لری یاپدرمش ایدم . لکن بونلرك مقداری، بنده‌کزك اورادن انفصالمدن صکره تکثیر ایدلمش .

علی نظامی پاشا — بوهوان طابیه‌لرینك سن نیقولایه بعدی نه‌قدر ایدی؟

سلیمان پاشا — تقریباً یوز اللی ، ایکی یوز خطوه ؛ زیاده اولماملی .

رئیس پاشا — دشمنك بولندیغی استحکاماتك بتون بتون محاصره حالنه قونلسی ممکن‌می ایدی ؟

سلیمان پاشا — دشمنك بولندیغی استحکاماتی بتون بتون محاصره حالنه قویمق ، مطابقا مغاره کدکی جهتندن لااقل اون بش طابورك برو طرفه ، یعنی : سلوی طرفندن بالقانك اوته طرفنه ایلرولمسنه ؛ وَبو ایلرولیان مفرزه‌مزك حرکاتی سکته‌دار ایتمك ایچون دشمن طرفندن سوقی‌اغلب مأمول اولان قوتی اشغال وَ یا طریقی قطع ایتمك اوزره، سلوی وَ لوفجه طرفلرنده‌ده قوتمز بولنمغه منوطدر . بویله اولمدیغی حالده شبقه‌نك محاصره‌سی ممکن اوله‌مز .

رئیس پاشا — دشمنه مهمات وَ ارزاق وَ سائره کلدیکی وقت قنغی یولدن کلیور ایدی ؟

سلیمان پاشا — کلمك ایچون ، غبرووه طرفندن بشقه یول یوق ایدی .

رئیس پاشا — اوراجه مخابره‌سنی قطع ایتمك ممکن دکلی ایدی ؟ یعنی :

بالقانك اوته طرفنه كچمه‌رك ، يالكز غبرووه ايله شبقه آره‌سنده ، طريق مخابره‌سنك قطعى ممكن اوله‌مزمى ايدى ؟

سليمان پاشا — دشمنك قوتنى قطع ايتدرمامكه كافى درجه‌ده اولديغندن ، ممكن اوله‌مز ايدى .

نصرت پاشا — سوز ايسترم .

رئيس پاشا — بيورك .

نصرت پاشا — شبقه‌ده اوغراشديغكز زمانده ، خائن وَفرديچ طرفلرنده براقلمش اولان طقوز طابور نه حركتده بولنديلر ؟

سليمان پاشا — اونلر ، دائما ايلرويه مفرزه‌لر چيقاره‌رق ، دشمنك النه وَ ماريان جهتلرنده‌كى قوتنى مشغول ايتمكه ، وَ اورادن دخى شبقه اوزرينه قوت كتورتمامكه چاليشيورلر ايدى .

نصرت پاشا — روسيه‌لويه امداد كلزدن اول، چويرمه صورتيله، دشمنك غبرووه طرفنده اولان مواردى نه سببه مبنى كسلمدى ؟

سليمان پاشا — دشمنه امداد ، بزم تعرضمزك اوچنجى كونى كيجه‌سى كلمكه باشلادى . اكر آغستوسك اون ايكنجى وَ اون اوچنجى كونلرى دشمنه قوهٔ امداديه كلامش اولسه ايدى، شبقه محافظلرينك او وقتكى موجودينه نظراً ، بزم قوتمز ، دشمنك خط حربى اوزرنده چويرمه حركتنه كفايت ايده‌جك درجه‌ده اولديغندن ، بز بو حركتى ياپه‌بيلور ايدك ؛ وَ ياپه‌جق ايدك . نه چاره‌كه اون ايكنجى وَ اون اوچنجى كونى طرنويدن وَ سلويدن كتورديكى قوتله ، بز چويرمه حركتى اجرا ايتمك دكل ، دشمن بزى ضبط ايتديكمز مواقعدن بيله پوسكورتمكه چالشدى . آنك ايچون غبرووه مواردينى كسمكه هنوز اختلاس وقت ايتمامش ايدك .

نصرت پاشا — شبقه محاربه‌سنه مباشرت اولنديغى زمان اردوى همايونك اسلحهٔ ثلاثه‌جه موجودى نه ايدى ؟

سليمان پاشا — مفرداتى خاطرمده يوق ؛ ژورنالى او زمان تقديم اولنمش ايدى: عموم امرا وَضابطان ايله برابر، يكرمى آلتى بيك كسور نفردن عبارت ايدى . طابور اعتباريله . قرق سكز طابور ايدى ؛ مؤخراً قارلووه جهتندن دخى ايكى طابور كلوب ، اللى طابوره بالغ اولدى .

نصرت پاشا — طوپ بطاریه‌لری نه قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — ایلك تعرضده درت بطاریه طوپ اولدیغی خاطرمده قالمش ایسه‌ده ، مؤخراً استانبولدن اوچ بطاریه صحرا طوپی دها کلدی . طاغ طوپی‌ده ذاتاً اوچ بطاریه ایدی؛ بونلردن بر بطاریه‌سنی خائن وَ فردیج استحکاماتنه ترك ایدرك ، ایکی بطاریه‌سنی برابر آلدق .

نصرت پاشا — سواری نه‌قدر ایدی ؟

سلیمان پاشا — سواری : اوچ بلوك نظامیه وَ ایکی بلوك ردیف ایله ، تقریباً بیك قدر چرکس وَ درت بش یوز قدر دخی اناطولی عساکر معاونه‌سندن عبارت ایدی . بونلرك مقدار صحیحی تمامیله خاطرمده یوق . عرض ایتدیکم یکرمی آلتی بیك کسور موجود ، طوپچی وَ سواری پیاده ، جمله‌سنی شاملدر .

نصرت پاشا — طوپچی قوماندانی کیم ایدی ؟

سلیمان پاشا — لیمان پاشا ایدی .

نصرت پاشا — هوانلری اومی ترتیب ایتدی ؟

سلیمان پاشا — او ترتیب ایتدی .

نصرت پاشا — لوا قوماندانلری کیملر ایدی ؟

سلیمان پاشا — برنجی لوا قوماندانی صالح پاشا ، ایکنجی لوا قوماندانی رجب پاشا ، اوچنجی لوا قوماندانی ویسل پاشا ، دردنجی لوا قوماندانی شکری پاشا اولوب لوای مذکور خائن ایله فردیجده ، بشنجی لوا قوماندانی حاجی عارف پاشا ، آلتنجی لوا قوماندانی اوائل حرکاتده خلوصی پاشا ، یدنجی لوا قوماندانی مؤخراً کلدکدن صکره راسم پاشا اولمش ایدی ؛ صکره راسم وَ خلوصی پاشالر درسعادته کیتدیلر ، یرلرینه دیکرلری تعیین قلندی .

نصرت پاشا — یرلرینه کیم تعیین قلندی ؟

سلیمان پاشا — حسنی وَ حسن پاشالر تعیین اولندیلر .

نصرت پاشا — شاکر پاشا نره‌ده ایدی ؟

سلیمان پاشا — اردومزده بشقه فریق بولنمدیغندن ، برلوادن زیاده، ایکی وَیا اوچ لوا عسکر نره‌یه وَ هانکی موقعه قونورسه شاکر پاشایی اورایه کوندرمکه مجبور ایدم : قوماندانجه انتظامی محافظه ایچون .

نصرت پاشا — موجود اولان عسکر ینه‌فرقه اوزرینه ترتیب اولنمامش‌ می ایدی ؟

سلیمان پاشا — خیر ، اولنمامش ایدی . صاغ جناحده ایکی لوا عسکر بولندیغی وقت ، اول امرده رجب پاشا قومانداسنه ویرمش ایدك ؛ او فرقه‌یی تشکیل ایدن هیئتك قوماندانی اوایدی . مؤخراً، صاغ جناحك قوتنی تخفیف ایدرك ، اوطرفی حال مدافعه‌یه آلدق . وَ صول جناحده ، آغستوسك اون اوچنجی وَاون دردنجی کونلری ، طابور حسابیله ، یکرمی آلتی طابوراجتماع ایتمش ایدی . آیقریجه‌بل طرفنده اووقت . لوا اوله‌رق ، ویسل پاشا وَ حاجی عارف پاشا وَراسم پاشا وَخلوصی پاشا اولوب ، دردی‌ده اوراده بولنمقده‌ایدیلر. شوقدرکه یکرمی آلتی طابورله بولنیورلر ایدی ؛ وَ موقع قوماندالری‌ده ، آیقریجه‌بلك ایجاب ایتدیکی حاله کوره تعبیه اولنمش ایدی . بوعسکرلر اوزرینه وَلوالرك جمله‌سنه، شاکر پاشا قوماندا ایدرایدی . اولجه صاغ جناحدن قوت تخفیف ایدلدیکندن ، کندوسنی صول جناحه آلدق ایدی .

نصرت پاشا — صول جناحده یشیل آغاجه تعرض ایدر ، وَ اورادن غبرووه‌یه‌ایسه برمفرزه کوندرلمش ، خیلی‌خسارات ایدلمش، وَدشمن خیلی‌تلاش ایتمش اولدیغی‌حالده ، نه‌دن آلت طرفی تعقیب‌اولنمدی ؟ بیوك فرصت ایدی... اوسبب نه‌ ایدی ؟

سلیمان پاشا — یشیل آغاجه مفرزه کوندریشم : او طرفدن دشمنك اوزرینه کیتمك وَ چویرمه حرکتی اجرا ایده‌بیلمك ایچون ، مناسب یوللر اولوب اولمدیغنی آکلامق اساسنه مستند ایدی ؛ او طرفه کیدن مفرزه‌نك خدمتی بو ایدی . مفرزهٔ مذکوره یشیل آغاج قریه‌سنه قدر کیتدیلر . لکن بونلر ، اوتاریخده یازدیغم تلغرافدن آکلاشلدیغی اوزره ، سواری وَ پیاده ، یشیل آغاج قریه‌سنی وَطریقنی محافظه ایتمك ایچون دشمنك تعیین‌ایتدیکی قوته تصادف ایتدیلر ؛ وَ برآز مجادله وَ محاربه‌دن صکره عودت ایلدیلر. آنلری کوندرمکدن مقصد : اوطرفك برکشفندن عبارت‌ایدی . حرکات‌عمومیه ایچون یشیل آغاج طریقی اوقدر مساعد دکل ایدی . مع مافیه اورادن غبرووه‌یه کیده‌بیلمك ، الده زیاده طابور بولنمسنه متوقفدر .

نصرت پاشا — یکرمی آلتی‌طابور قونمش‌یا ! اووقت قوت‌ده زیاده‌ویرلمش ،

يشيل آغاج اوكنده بولنان دشمن دخی بردرجه‌یه قدر پوسكورتلش؛ اومفرزه اووقت كلديكنده يشيل آغاج اوكنده بولنان دشمنی بردرجه‌يه‌قدرپوسكورتمشلر؛ خيلی‌ده خسارات ويرمش اولديغی تلغرافلرده يازلمش ، وَمخابراتدن آكلاشلدی. وَ اوطرفدن بر خيلی ايش كوريله‌جكی ، مدعی پاشا حضرتلری طرفندن دخی سويلنيور . چونكه ، معلومكزدركه ، محاربه فرصتدن عبارتدر ، فرصت قاچيرلمامق لازم كلور ايدی .

سليمان پاشا — يشيل آغاجده كوريلان ايشك درجه‌سنی. اوراده‌كی قوتك قومندانی اولديغم جهتله ، البته دها زياده‌يله بيلورم . ذاتاً كوندرديكمز مفرزه

(مابعدی وار)

روم‌ايلی ديوان حربنك اون يدنجی اجتماعنده دولتلو سليمان پاشا
حضرتلرينك جريان ايدن محاكمه‌سندن مابعد

نمرو ٢٧

« مشاراليه حضرتلرينك بقيهٔ افاده‌سی »

باشی بوزوقلردن ، وَبونلرك كيروسنی تأمين ايتمك اوزره ، بر مقدار عسكردن عبارت اولديغندن ، اساس حركتلری ايش كورمك اوزرينه دكل ايدی ؛ يالكز دشمنك حالنی آكلامق ايچون سوق ايدلمش ايدی . يشيل آغاجدن طولاشوب‌وَاورادن دشمنك قوتنی كاملاً دفع ايدوب‌غبرووه‌يه اينه‌رك دشمن موردينی سد ايتمك ايچون ايسه ، مقدمجه عرض ايتديكم كبی ، اساسلی حركت اولنمق لازم كله‌جكندن ، دشمنك سلويده‌كی قوتيله غبرووه‌ده‌كی قوتنه قارشو غبرووه ايله شبقه اردوكاهی آره‌سنه اويله اون بش طابور كوندروبده آنلری مخاطره‌يه اوغراتمق تهلكه‌سنی درعهده ايده‌مديكمدن ، اوجهتدن اوله‌جق حركاتی . غازی عثمان پاشا حضرتلرينك سلوی طرفنه كلسنه تعليق ايتمش ايدك . حتی آغستوسك اون طقوزنجی كونی ايدی كه ، بوعسكری‌يشيل آغاجه سوق ايتمش ايدم ؛ وَكنديلريله‌ده تلغراف باشنده مخابره ايلدك ، وَ مخابره‌ده : يشيل آغاجه عسكر كونديرديكمی ، وَحركات كشفيه‌می عرض ايتدم .

آنلرده‌موافقت ایتدیلر ؛ وَسلوی‌یه کلمکه ، مقام سرعسکریدن وَمابین همایوندن آلدقلری امر اوزرینه ، سوز ویردیلر . لکن بوویردکلری سوزی ، محمدعلی پاشا حضرتلرینك هزار غراددن طرنوی‌یه کلمسنه تعلیق بیورمشلر ایدی ؛ « اکر محمد علی پاشا طرنوی اوزرینه یورور ایسه ، بن‌ده سلوی‌یه حرکت ایدرم » بیوردیلر . اشته شویشیل آغاج جهتی ایشی ، طرفیندن اوله‌جق حرکات حربیه‌نك ابتدا آتنه توسّلدن عبارت ایدی ؛ وَ کیده‌بیله‌جکمز یرلری آکلامق ایچون یاپلمش برشیدر .

نصرت پاشا — طرنوی‌یه نره‌دن وَقنغی طریقدن کله‌جك ایدی ؟

سلیمان پاشا — کیم ؟

نصرت پاشا — طونه شرق اردوسندن کله‌جك بیوردیکنز ؛ نره‌دن طرنوی‌یه کله‌جك ؟

سلیمان پاشا — طرنوی‌یه عثمان پازارندن کله‌جك .

« یارم ساعت تنفسدن صکره تکرار محاکمه دوام ایلدی »

نصرت پاشا — طراونه طرفندن دخی، نه سببه مبنی مفرزهٔ متعرضه‌سوق اولنمامش ؛ وَ بونلره معاون اولمق اوزره ، خائن وَفردیچ طرفلرنده براقلمش اولان قوتدن دخی‌بنه مفرزهٔ متعرضه سوقیله دشمنی تعجیز واضراره ، نه مطالعه‌یه مبنی ، تشبث ایدلمامشدر ؟

سلیمان پاشا — شبقه‌ده بولنان اردومزك صاغ جناحی ، دشمنك طراونه جاده‌سی اوزرنده وَبوزلیجه تپه دینلمکله معروف محلده اولوب ، استحکاماتی وَاو طریق اوزرینی محافظه ایدر قوتی وار ایدی ١) . بز برقاچ دفعه اورالره تعرض مفرزه‌لری کوندردك ؛ دشمنك بعض استحکاماتنی ضبط ایتدیلر ، وَ لازم کلان کشفیات تعرضیه‌مزی اجرا ایلدك. خائن وَفردیچ بوغازلرنده‌کی قوتمزدن دخی ، او جهتك قومنداسنه مأمور ایتدیکمز شکری پاشا ، دائما مفرزه‌لر کوندررك دشمنی تعجیز واشغالدن خالی دکل ایدی . وَشکری پاشانك

---

١) بوعباره‌ده سهو مرتب اولوب ، افاده شویولده اولسه کرکدر :
شبقه‌ده بولنان اردومزك صاغ جناحی طراونه طرفنده اولوب، دشمنك طراونه جاده‌سی اوزرنده وَبوزلیجه تپه دینلمکله معروف محلده استحکاماتی ، وَاوطریق اوزرنی محافظه ایدر قوتی وارایدی .

بوبابده بنده‌کزه یازمش اولدیغی ژورناللری مقامات عالیه‌یه بالمناسبه عرض ایتمکدن کیرو قالمز ایدم . بیورلدیغی کبی : طراونه طرفنه ، وَ خائن وَ فردیج طرفلرندن ایلرویه تعرض اولنمامش دکلدر . وَدائما دشمن تعجیز ایدیله کلمشدر .

نصرت پاشا — بیان بیوریلان شبقه‌نك شدتلی محارباتندن صکره ، وجاهاً اولمیه‌جنی آکلاشلمش اوله‌جغندن ، یالکز اورادن ، شبقه طرفندن دشمنك صارقمسنی منع ایده‌جك بر فرقه‌نك ترکیله . قوۂ باقیه ایله شبقه‌جه بر مانوره یاپمق ایچون ، ارکان اردو ایله بر مذاکره اولندیمی ؟ نه یاپیلدی ؟

سلیمان پاشا — بالدفعات مذاکره‌لر اولدی ؛ وَصاغدن وصولدن ، بر طرفه کچه‌بیلمك امکانی مطالعه ایدلدی . لکن ، دشمنك غبرووه‌دن اویله کیروسنی طولاشه‌جق ، وَ عسکریمزك سلامتنه امنیتبخش اوله‌جق یول اولمدیغندن ، کوزه کسدره‌مدك . وَ مقدمجه عرض ایتدیکم وجهله ، بشقه بر طرفدن صارقوب طولاشمق حرکتی : طونه شرق وَ غرب اردولرینك ایده‌جکلری حرکاته استناداً اوله‌بیله‌جکندن ، آنلرك حرکاته باشلامسی انتظارنده بولندم .

نصرت پاشا — بو مطالعات وَ قرار ، تحریراً ضبط اولندیمی ؟

سلیمان پاشا — بو مطالعات وَ قرار ، مقامات عالیه‌یه وَ مجلس عسکری‌یه وَطونه شرق وَغرب اردولری قوماندانلرینه متعدد مخابره‌لرایله عرض‌اولندی . مراد بیورلدیغی حالده ، برر برر عرض ایدرم .

نصرت پاشا — بیوریورسکزکه : طونه شرق وَ غرب اردولرندن بریسی حرکت ایتدکدن صکره ، سز دخی حرکت ایتمکه محتاج ایدیکز ؛ سز ، بوکا معاونت ایچون ، بیان اولندیغی کبی : شبقه اوکنه بر مفرزه براقه‌رق ، موجودکز ایله خائن وَ فردیج وَ النه طرفلرنده شرق اردوسیله بر لشمك ایچون تعرض اولنسه ایدی ، اونلره معاونت اولنمزمی ایدی ؟ بوطرفی مطالعه اولندیمی ؟

سلیمان پاشا — شبقه‌ده‌کی دشمن قوتیله بزم قوتمز بیننده اویله بر بیوك تفاوت یوق ایدی‌که ، عسکرك دشمن قارشوسنده بر مقدارینی براقه‌لمده مقدار دیکریله بشقه جهته صارقمق . وَ بیورلدیغی کبی : النه طرفلرینه وَیا عثمان بازاری جهتنه طولاشه‌رق طونه شرق اردوسیله ارتباط حاصل ایتمك ممکنی طوتدرملم . آغستوسك یکرمی بری تاریخیله محمد علی پاشا حضرتلرندن

آلديغم تلغرافنامه‌ده ، دشمنك بالقـان جهتنده ، افراد اعتباريله ، قرق بيك كسور موجودى اولديغى كوستريليور . وينه يوم مذكور تاريخيله مشـار اليه حضرتلرندن آلديغم ديكر تلغرافنامه‌ده، طبق بيورلديغى كبى، عسكرك برمقدارينى شبقه‌ده براقه‌رق، مقدارديكريله عثمان پازارى ظرفندن كندوسيله ارتباطمزتوصيه ايديليور. حال‌بوكه يوم‌مذكورده، شبقه‌ده بعدماوقوع بوله‌جق حركات وتدابير چاكرانه‌مى‌استفسار، واولبابده‌كى معروضاتمى تحريراً خاكپاى همايونلرينه عرض ايچون، شوكتمآب افندمز حضرتلرى ياورمخصوص كوندرمشلر ايدى؛ اوياورك ورودى يكرمى برآغستوس تاريخنده ايدى. وينه يكرمى برآغستوس تاريخنده، اون‌طقوزدن اعتبـاراً ، مجلس عسكرى‌ايله ياپه‌جغمز حركاتك نه‌اوله‌جغـك مذاكره‌سيله مشغول ايدك . بنده‌كز اوتاريخده، اويله الده‌كى قوتك برقسمنى شبقه‌ده تركايله ، واوطريقله‌ده بالقانك بوبوزينك امنيتنى درعهـده ايله ، قسم ديكريله عثمان پازارينه كيتمك جهتنى كندمجه مخاطره‌لى كوردم ؛ ومع مافيـه نه‌درلو اراده بيوريلور ايسه ، اواراده حكمنجه اجابته تشبث ايده‌جكمى عرض ايلدم. حال‌بوكه ينه يكرمى برآغستوسده روسلر لوفچه‌يى تضييقه باشلاديغندن، طونه اردوسنك صاغ‌جناحى دخى تحت مخاطره‌يه كيرمكه باشلامش ايدى . درت كون دوام ايدن محاربه‌نتيجه‌سنده لوفچه‌نك الدن چيقمسيله ، ودشمنك قوتى محمدعلى پاشانك‌ظنى‌كبى اولمديغى اكلاشلنجه، قوتمزك برمقدارينى اوراده‌براقوب مقدار ديكريله بالقانك اوته‌يوزينه آشمق ممكن ، وبنده‌كزك مطالعـاتمه اوقدر موافق دكل‌ايدى . مع مافيه بويله برامرقطعى كلمش اولسه ايدى، تشبثدن بشقه چاره يوق ايدى .

نصرت پاشا — بوسؤال اولنان شيلرى، قوماندانلق صفتيله سؤال‌ايديورز؛ يوقسه‌مركز سلطنتدن امر ويرلسونده، اوامره استنادايدلسون ديميورز. قوماندانلر كندى رأيلرنده مستقلدر. حتى، قوماندانلر يازار؛ مركز سلطنت، آنك ترويجنه غيرت ايدر. بونك ايچون، بوراده، برامر قطعى ويرلدى. ديمك جائز دكلدر . بزعثمان پازارى طرفنى سؤال ايتميورز ؛ الكزده بولنان خائن‌وفرديچ بوغازندن الته‌يه كيده‌جك ، يعنى: قارشوكزده‌كى دشمنى اشغال ايده‌جكسكز ؛ بو مطالعه اوزرينه سؤال ايديورز . اوطرفه طوغرى تقربكز ، بالاخره شرق اردوسى نقطه‌لرينى عثمان پازارى وقزان طرفلرينـه نقل ايدر ؛ و باخصوص،

سزك مفرزه‌لركز احمدلی وَبله یاننده بولنیور ایدی ؛ بومطالعات اوزرینه سزه صوریلیور .

سلیمان پاشا — شبقه‌ده بولنان دشمن قوتنه قارشو اوندن دها آز بر قوت براقه‌رق . خائن وَفردیچ طرفنه کیتمك . بنده‌کزجه داخل حساب اوله‌مز ایدی . بوندن قطع نظر ، خائندن وَیا فردیجدن النه‌یه کیدوب اوراده عسکری اعاشه ایتمك مشکلاتنی ، بوندن مقدم بالمناسبه عرض ایتمش ایدم. بونکله‌برابر، النه وَیا طرنوی اوزرینه کیدوبده موفقیت قازانمقلغمز، شرق اردوسی روسجق طرفنه تحشدینی ترك ایله طرنوی طرفنه میل ایتمسنه متوقف ایدی . یوقسه ، رأساً ، بویله وسائط تسهیلاتك فقدانیله ، وَمحارب اولدیغمز حالده ، بزبالقانك اوته یوزینه یوز بیك مشکلات ایله کچمش بیله اولسه‌ق : طرنویدن زیشتوی‌یه ساعت حسابیله اون سکز وَبله‌یه اون ایکی ساعت اولدیغندن ، دشمن هروقت وَهرزمان ایکی نهایت اوچ کون ایچنـده ، بز دهـا خائن کوینـدن ایلرولمکه باشلادیغمزی خبرآلدیغی آنده ، بزی‌ازمك ایچون استدیکی مقدار عسکرجلب ایده‌بیلور ایدی . بونك ایچـون ، بویله دینلدیکی کبی ، طونه شرق اردوسی جهتنه حرکت غیر جائز ایدی .

نصرت پاشا — بزم سوألمز، منفرداً معناسنه دکل؛ ذاتاً محمد علی پاشانك اشعاراتی وارکه : سزك قوتله حرکتکز اولورسه شرق اردوسی جهتنه رأساً معاونت ایتمك ، وَ شرق اردوسی‌ده روسـجق وَ بله طرفلرندن سزه معاونت ایتمك ، برابر اجرای حرکت ایتمك ممکنـدر . بو حرکت صحیحه‌یه مباشرت اولنمش اوله‌یدی آنلرده حرکت ایدرلر ایدی ؛ هپسی دولتـك اردولریدر ، مقصد بردر ، ممکن کبی کورینور .

سلیمان پاشا — محمد علی پاشانك اشعاری، عثمان پازاری طرفنه کیتمکلکمز ایدی . سز النه وَیا خائنه کیتمکلکمز ایچون سوأل ایتـدیکز ؛ آنك ایچون بونی سویلدم .

نصرت پاشا — محمدعلی پاشا عثمان پازارینه کاور ، سز اورایه کیدرسکز؛ اسلمیه‌دن طولاشوب النه وَیا خائنه کیتمك لقردیسی یوقدر .

سلیمان پاشا — بو مطالعات وَ بو اساس اوزرینه محمد علی پاشا حضرتلری عثمان پازارینه کلدیکنی وَیاکله‌جکنی ، وَ کندو قوتی بزمله ارتباط ایتمك اوزره

حرکت عسکریه اجرا ایده‌جکنی بیلدرمدیکه، بو سؤال وارد اولسون .. محمد علی پاشا بکا یازدیغی شیده، بنم عثمان پازارینه کلدککمی اشعار ایدیور ایدی .

نصرت پاشا — بنم ایتدیکم سؤال، سزك طرفکزدن حرکت عسکریه اجرا اولنه‌جقسه بیله آنك محمد علی پاشا طرفنه یازلمسیدر؛ اوده، اوکا مقابل حرکت ایدر . محمد علی پاشادن بر تلغراف وارکه : « نجیب پاشا ایله اون ایکی بیك کشی کوندره‌جکم » دیو . سزك طرفکزدن حرکت صحیحه اجرا اولنمش اولسه ایدی، آنلر دخی حرکته مجبور اولورلر ایدی . دیمك ایستیورم‌که : سزه حرکات عسکریه اجراسی ایچون بشقه طرفدن یازمغه حاجت یوقدر؛ سز کندیکز اجرا ایدر، وَ آنی بیلدررسکز .

سلیمان پاشا — اول امرده بالدفعات عرض ایتدیکم کبی : بزم قوتمز، بر قسمنی براقوبده قسم دیکریله بالقانك اوته یوزینه صارقمغه مساعد دکل ایدی . بوندن ماعدا، بز مادام‌که عثمان پازاری جهتندن طرنوی‌یه هجوم ایده‌جکز : وَ طونه شرق اردوسی بزدن بکا توجه ایتمیه‌جکدر . وَ ایتمك عزمندن فراغت ایتدی، وَ مقدمجه طوتدقلری مواقعی ترك ایله اوراره تحشید ایتدیکی طابورلری دخی محل آخره نقل ایتدی؛ وَ حتی نجیب پاشایی اون ایکی طابور ایله جمعه‌یه کوندرمش ایکن تکرار هزار غراده آلدردی؛ وَ لازم کلان ارتباط عسکری‌یی : « هزار غرادی وَ روسجغی دشمن باصه‌جق » دیو غیب ایدوب، بتون طونه شرق قوتنی مدافعه حالنه قویدی؛ او حالده، سزك « محمد علی پاشاده سزدن بکا کاور ایدی » دیمکزه محل قالمز. محمدعلی پاشا، عثمان پازاری جهتندن قوتی چکدکدن صکره، بزی اورایه دعوت ایدیور ایدی . وَ دیدیککز کبی، بزه متناسب حرکت ایتمدی؛ بلکه : نجیب پاشایی کوندرمش ایکن کیرو آلدیغندن، بزی سکته‌دار ایده‌جك بر حرکت کوستردی .

واقعا آغستوسك اون طقوزندن صکره، هزارغرادك اوکنده‌کی قره‌حسنه کیدرك، اورادن بدأ ایله قاستلوه وَسائر جهتده محاربه ایتدی؛ لکن، بزمله ارتباط استحصالی ایچون، طونه شرقنك اوجهتنه دکل، طرنوی جهتنه تحشدی لازم‌ایدی؛ اوراده تحشد ایتملی‌ایدیکه، ارتباط حاصل‌اولسون.

بنم رأساً کیتمککمی؛ وَحرکتمی، محمد علی پاشایه وَمقامات عالیه‌یه اشعار ایتمککم لزومنی افاده بیوریورسکز . اکر شبقه‌ده براقه‌جغم قوتله : بالقانك

بوجهتك تامیننه کندم متعهد بولنمش اولسه ایدم ، بیوردیغکز سؤال مناسب اولور ایدی ؛ لکن ، بنده‌کز تعهد تحتنه کیرمك ایسته‌مدم ، وَ کیره‌مز ایدم . حتی ، عثمان پاشا حضرتلریله برلشمك مسئله‌سندن طولایی جریان ایدن مخابره‌ده : « قوتمزك برقسمیله بالقانی آشمق » سوزی سبقت ایلدیکندن . مجلس عسکری آیریجه بنده‌کزه برسؤال ایراد ایتدی ؛ وَ معروضاتم یاکلش آکلاشلدیغندن : « کیدرسه‌کز ، استانبولی تحت مخاطره‌یه دوشورمامك ایچون بر تدبیر دوشوندیکزمی ؟ » دیو اعتراض ایتمشلر ایدی ؛ حال بوکه بو سؤالده یاکلش آکلاشلمقدن ایلرو کلمش ایدی .

نصرت پاشا — شرق اردوسیله اتحادی محمد علی پاشا قبول ایتمدی ، سزی مانوره‌دن براقدی ، بیوریورسکز ؛ بو اتحادك ابتدا بالقان اردوسی طرفندن ، یعنی : طرفکزدن رد اولندیغی ، او یولده کوندرمش اولدیغکز بر تلغرافکزله اثبات اولنور .

سلیمان پاشا — اوتلغرافی کورمینجه جوابنی عرض ایده‌مم .

(بونك اوزرینه تلغرافنامه مدعیٔ عمومی پاشا حضرتلری طرفندن قرائت اولنور)

« صورت تلغرافنامه »

طونه عموم قوماندانلغنه

اسلمیه وَ یانبولی کبی بالقانك بو یوزنده بولنان مواقع ، بالطبع طرف عاجزانه‌مدن قوماندا وَاداره ایدلمکده ایسه‌ده ، بورالره طرف دولتلرندن دخی بعض اوامر ویریله کلدیکی ؛ وَلاسیما فریق شاکر پاشا حضرتلری ، ذاتاً بالمعیه هرسکدن کتورلدیکی وَ اوته‌دنبری قوماندهٔ عاجزانه‌مده بولندیغی حالده ، ینه قوماندهٔ عاجزیده بولنه‌جغنك بوکره صوب سامیلرندن مشارالیهه با تلغراف تبلیغ بیورلدیغی استخبار اولنیور . حال بوکه بر موقعه وَ مأموره ایکی طرفدن قوماندا ایدلمسی ، طرفیندن ویریله‌جك اوامرك ، بالطبع اختلافی جهتیله ، یکدیکرینی نقض ایدرك ، بالاخره هر ایکیسنك‌ده حکمسز وَ اجراسز قالمسی . وَ بوده بالخصوص شو هنکام حربده انواع محاذیری انتاج ایده‌بیله‌جکندن ، امر قوماندانك طبیعی اشتراك قبول ایتمیه‌جکی ؛ وَ ازجمله طرف دولتلرندن

جابجا بورایه اشعاری کلفتی اختیار بیورلمقده اولان بعض مواد ، درسعادتك طوغرودن طوغرویه طرف عاجزی یه ویره کلدیکی اوامر اوزرینه ذاتاً وَ کاملاً اجرا اولنمش وَ اولنه‌کلمش شیلر ایدوکی درکاردر . وَ بالقان اردوی همایوننك طونه اردوی همایوننه اولان مناسبتی ، بعینه هرسك وَ یکی بازار فرقه‌لرینك یالکز حرکاتجه حصول اتحاد ایچون اجرا ایلدکاری تعاطئ افکار ومعلومات قبیلندن اوله‌رق یالکز بر مناسبت جواریه ایجاباتنه رعایتدن عبارت اولوب ، بشقه صورتله تعلق بولنمدیغی افندمزجه‌ده امور معلومه‌دن ؛ وَ یالکز، اتحاد حرکات حربیهٔ طرفین ایچون . دائرهٔ ادارهٔ عاجزی‌یه متعلق مخابره وَ مذاکره‌نك لزومی تقدیرنده ، آنك طوغریجه چاکرلرینه امر واشعاری مقتضای مصلحتدن ایدوکی مود بدیهه‌دن اولمغله . بوخصوصده بتکرار استدعای عنایت جلیله‌لریله تصدیعه مجبوریت الویردی . افندم .

٩ تموز سنه ٩٣ سلیمان

سلیمان پاشا — بوتلغراف، اتحاد حرکات حربیه حقنده ملتزم اولان مقصده قطعاً منافی دکلدر. محمد علی پاشانك بنده‌کزك رفاقتمده بولنان برلوایه، یاخود فریقه ویردیکی امری ، وَیاخود ایده‌جکی اخطاری . طوغرودن طوغرو بکا ایتمسی ایچون یازمشیدم ؛ یوقسه . بوتلغرافك اتحاد حرکات حربیه‌یی مخل، قطعاً برسطری یوقدر. البته . آلایی وَیاخود برطابوری ترکیب ایدن بلوکلرك برینه ویریله‌جك امری . او آلایك میرآلاینه ویرملیدر ؛ قوماندان، وَ یاخود بر دیکری . ایده‌جکی اخطاری اومیرآلایه ایتمیوبده رفاقتنده‌کی بیکباشی وَیا یوزباشیلرك برینه ویرر ایسه ، او میرآلایك بویله برشی یازمغه البته حقی اولور.

نجیب پاشا — سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیورك .

نجیب پاشا — سلیمان پاشا حضرتلرینك حقی واردر؛ بوتلغرافك ایکی قسمی واردر : بالاسنجه واقعا تلغرافك شمولی ، اوماده‌یه عائددر ؛ حالبوکه ایکنجی قسمی . یعنی « ازجمله طرف دولتلرندن .. الخ » عباره‌سنك یوقاری‌یه شمولی یوقدر ، بو، خاصةً بشقه برشیدر .

سلیمان پاشا — ادعا اولنان ماده قنغیسی ایسه بیان بیورلسون .

نجیب پاشا — « رئیس پاشا حضرتلرینه خطاباً » : « ازجمله طرف دولتلرندن » عبارەسنك اشاغیسنه ایضاحات طلب بیورلمسنی نیاز ایدرم .

سلیمان پاشا — « ازجمله » کلمەسنی تعقیب ایدن سوزلر : ضابطانك ترفیع رتبەسی ، وَاوفاق تفك وقوعاتی، وَبعض ادارۀعرفیه احکامنه تفرع ایدن خصوصاتدن عبارتدر ؛ یوقسه کافةً . کرك بوتلغراف جلدلری وَکرك آنك ذیلی مطالعه بیورلدیغی حالده ، محمد علی پاشاایلەهیچ بروقت، مخابره سز، مذاکرەسز مشاورەسز حرکات حربیەیه تشبث اولنمدیغی آ کلاشیلور. بومعروضم ، برطاقم فروعات حقنده ایدی ؛ وَ سیاق افادەده ، تفرعات حقنده اولدیغی کوستر .

رئیس پاشا — فقط بو تلغرافك نهایتنده اولان فقرەلرکه، اونلرده بودر : « بالقان اردوی همایوننك طونه اردوی همایونه اولان مناسبتی ، بعینه هرسك وَ یکی پازار فرقەلرینك یالکز حرکاتجه حصول اتحاد ایچون اجرا ایلدکلری تعاطیٔ افکار و معلومات قبیلندن اولەرق . یالکز بر مناسبت جواربه ایجاباتنه رعایتدن عبارت اولوب » بوفقرەلردن، اویله مناسبت بولنمدیغی آ کلاشیلور ؛ بو تلغرافدن : « طونه شرق اردوسنك بوراده قوماندانجه بردخلی یوقدر » چیقیور ؛ « هرسك وَ یکی پازار فرقەلرینك بیننده کی مناسبت نصل ایدی ایسه. شبقه اردوسنك مناسبتی او رادەدەدر » تعبیرینه باقیلور ایسه: قوماندانجه عدم ارتباطنی میدانه قویبور . . .

سلیمان پاشا — اوت ، قوماندانجه ارتباطك درجاتی بحثنده ، بنده کز او تاریخه قدر بیوك شبهەده ایدم . اکر مشارالیه حضرتلرینك طوغرودن طوغرویه تحت ارتباطنده ایدیسەم ، هر امری آندن آلمق لازم ایدی ؛ حالبوکه اوامری، طوغرودن طوغرویه استانبول ویریورایدی. بویله برظنده بولنمقلغم وَ یازمقلغم . بنده کز ایچون قصور عد اولنەمز . شو قدر وارکه : اورایه یازدیغم کبی ، مقام سرعسکریدن دخی استیضاح ، وَ محمد علی پاشایه اولان ارتباطمزك درجاتی سوأل ایتدم . بوراده بر صورتی مطبوع اولان تلغرافنامەدن آ کلاشیلەجغی وجهله ، جهتینلی برجواب آلدمً ؛ کندولریده . بو تلغرافنامه اوزرینه . عینیله بنده کزك افادەمی تصدیق ایدر بر جواب یازدیلر ؛ صورتی مطبوع دکلسه ، بنده کزده واردر .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — سوز ایسترم .

رئيس پاشا — بيورك .

نجيب پاشا — چوق شيلرى استيذان ايدر ، وَ امر آلورايدم ؛ وَ او امر اوزرينه حركت ايدر ايدم ، بيوريورلر . مقدمجه افاده بيان ايلديكم وجهله ، استانبول ، سليمان پاشا حضرتلرينه ، اصلا قطعى‌المفاد جواب ويرمامش ؛ فقط كندولرى ، هر نه افكار تصور ايدر ايسه آنى استانبوله بيان ايدرلرده ، استانبولده آنى قبول ايدر. بونى اثبات ايچون، طقوز تموز تاريخيله برتلغراف كشيده ايلمشلر ؛ او تلغرافك بر فقره‌سنده : « تدابير وَ حركات عسكريه . اسلم و احسن صورتده اجرا ايديله‌جكى بديهى اولوب ، بونك ايچون بورادن بر رأى ويريله‌مز » دينيليور ؛ ديمك اوليوركه: سليمان پاشا حضرتلرى نه رأى بيان ايدر ايسه، استانبولدن دائماقبول ، وَ اجراى ايجابى كندوسنه حواله اولنمشدر. يالكز بوماده‌يى استيضاح ايچون ، بوتلغرافنامه‌يى سويلدم .

سليمان پاشا — مدعئ عمومى پاشا ، صددى بشقه جهته تحويل ايتديلر ؛ حركات عسكريه حقنده استيذان اولنمامسى، وَبنده‌كزك استقلالم حقنده، شمدى برتلغراف ابراز ايديورلر؛ حال بوكه ، دعوا : محمد على پاشايه ارتباطمز درجاتندن باحث ايدى ....

نجيب پاشا — خير ، دعوا اونك اوزرينه دكل ايدى ؛ « محمد على پاشايه اولان ارتباطى استانبولدن استيذان ايتدم ، وَ اويولده امر آلدم » ديورلر ؛ بنده‌كزك ده مرادم : كندولرى هرنه‌كه استانبوله عرض ايدرلرايسه، استانبولده قبول اولنديغنى ايما ايتمكدر .

سليمان پاشا — بنده‌كز: « استانبولدن امر آلدم ، استيذان ايتدم » ديمدم ؛ « محمد على پاشايه اولان ارتباطمزك درجه‌سنى استانبولدن سؤال ايتدم » ديدم . سؤالم طبيعيدر ؛ « فلان مانوره‌يى اجرا ايده‌يم ، ديدمده ، استانبولده اويله جواب ويردى ، برده اويله ياپدم » ديو برسوز جريان ايتمدى . سبقت ايدن مذاكره‌نك ضبطى اوقونورسه درخاطر اولنور .

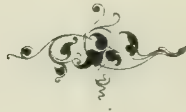
نجيب پاشا — يعنى : « استانبوله محمد على پاشا ايله برلشمكى عرض ايتمش اولسه‌يدم بيله ، استانبول قبول ايتمز ايدى » ديمك اوليور ..

سليمان پاشا — بويله برشى ، ديمدم ؛ « محمد على پاشا ايله برلشمكى آرزو

ایتسه‌م دخی ، استانبول قبول ایتمز » ، وَیا : « استانبول مانع اولدی » کبی برسوز دیمدم .

نجیب پاشا — حرف بحرف اویولده دکلسه ، مآلی اویولده‌در .

رئیس پاشا — صـددن چیقمیه‌لم . بوکونلك بوقدرله اکتفـا ایده‌لم « دیوب مجلس ساعت طقوز بچقده طاغلدی »

اون سکزنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی آغستوسنك طقوزنجی
چهارشنبه کونی اون سکزنجی دفعه اوله‌رق ساعت یدی بچقده بالاجتماع
دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك استنطاقنه دوام ایلدی

رئیس پاشا — شبقه مهاجماتنده ، آلای و طابورلر ضابطان و نفراتندن کوکللو طوپلانیله‌رق ، برهجوم قولی ترتیب بیورلدیغی روایت اولنیور ؛ بو ترتیب ، برنجی دفعه‌ده‌کی هجومك نتیجه‌سز قالمسندن صکره‌می تشکیل بیورلدی ؟

سلیمان پاشا — شبقه قول اردوی همایونك صول جناحی بر درجه‌یه‌قدر مخاطره‌یه اوغرادقدن ، یعنی : لوفجه الدن کیتدکدن و بورالری‌ده ۱) کاملاً تحت محاصره‌یه کیردکدن صکره ، شبقه‌ده دشمنك حالندن و وضعندن طرز آخرله استفاده ایتمك ، و امکان مساعد اولور ایسه ، دشمنی شبقه‌دن طرد ایتمك ایچون ، اردومزك ارکانی ، برهجوم تصور ایلدیلر . بو هجوم ، اویله صحیحاً هجوم اولمیوب ، کیجه باصقیننددن عبارت ایدی . شاکر پاشا ، ویسل پاشا و سائر امرا ، و ارکان حرب رئیسی ، عمر بك برلکده اولدقلری حالده ، بویله برهجومك محسناتندن بنده‌کزه بحث ایتدیلر ؛ بنده‌کزده موافقت ایتدم . اراضینك حالنه کوره اویله بر کیجه باصقینی یاپمغی تصور و ترتیب ایتدك ؛ و اشته شو تعلیمات اوزرینه (النده‌کی کاغدی ارائه ایدرك) مرکزدن و صاغدن و صولدن باصقین قوللری ترتیب اولندی . صاغ جناح و صول جناح باصقین قوللری ، آلدقلری تعلیمات موجبنجه اجرای حرکتده موفق اولمدیلر . یالکز مرکز قولی ، موقعنك بك قریبتی مناسبتیله ، موفق اوله‌رق ، تقریباً بش آلتی ساعت قدر ایسوتی نیقولا طابیه‌سی اللرنده قالدی . لکن صاغ و صول جناحك ، تعلیمات حکمنه توفیق حرکتده موفق اوله‌مامری حسبیله ، بالطبع ، ایسوتی نیقولانك کیروسنده‌کی دشمن طابیه‌لرینه حواله‌سی اولان سن نیقولایی تکرار ترکه مجبور اولدیلر . و بوده ، بش ایلول تاریخنده وقوع بولمش ایدی .

۱) ضبطك ترتیبنده سهو اولمسی ملحوظدر ؛ طوغروسی : « و پلونه‌ده » اولملیدر .

علی نظامی پاشا — افندم ، سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

علی نظامی پاشا — بواوچ طرفدن ترتیب اولنان باصقین قوللری ایچون طابورلرمی ترتیب اولندی ، یوقسه کوکللی می ؟

سلیمان پاشا — باصقین قوللرینك ایسوتی نیقولایه تعرض ایده‌جك قسمی سکز طابوردن عبارت ایدی . بونك اوچ طابوری : کوکللی افرادندن مرکب ایدی ؛ وَ قائممقام ابراهیم‌بك‌ده ، ینه کوکللی اولمق اوزره ، قوماندان ایدی . باقی بش‌طابوری : ذاتاً اوجهتده بولنان برنجی‌لوانك طابورلری ایدی ؛ وَارکان حرب بیکباشیسی حمدی‌بك ، آنلره قوماندا ایدر ایدی . صاغ وَصول جناح هجوم قوللری ، کوکللی دکل‌ایدی ؛ اوقدر کوکللی آییرمق ممکن‌اوله‌میه‌جغندن ، آنلر طابورلردن عبارت ایدی . موفقیتلری تقدیرنده ، یعنی : دشمنك صاغ وَصول جناح استحکاماتی الده ایده‌بیلدکلری حالده ، قوماندانلری دخی ویسل پاشا اوله‌جق ایدی . صول جناحدن حرکت ایدن آلتی طابورله‌ده ، بالذات ویسل پاشا کیتمش ایدی .

علی نظامی پاشا — بونلرك باصقین ویره‌جکلری نقطه‌لرك هپسی ایسوتی نیقولامی ایدی ، یوقسه مختلف‌می ایدی ؟

سلیمان پاشا — ایسوتی نیقولایه ، یالکز مرکزدن کیدنلر ، باصقین ویره‌جك ایدی . اوته‌کیلر : صاغ وَ صول جناحدن کیدنلر ، صاغ وَ صول جناح کیروسنده کی طابیه‌لر علیهنه کیده‌جك ایدی . بو تعلیماتك بر صورتی باصقین قوللری ایله کیده‌جك امرایه وَارکان حرب ضابطانه ویردك ؛ وَباصقینه کیده‌جك نفراتك ، کیجه‌یین بر یاکلشلق اولمامق ایچون ، قوللرینه بر بیاض علامت باغلادق ؛ وَ آقشامدن لازم کلان تشویقاتی اجرا ایتدك : دشمندن مستور بر یرده ایکی رکعت حاجت نمازی قیلدق ، دعا ایتدك ؛ پك زیاده خواهشله حرکت اولندی ؛ لکن ، جناب حق موفق بیورمدی .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — بو کیجه باصقینی . ساعت قاچ راده‌لرنده اولدی ؟

سلیمان پاشا — تعلیماتده تفصیلات وار :

ایسوتی نیقولا تپه‌سی ایچون ترتیب اولنان کیجه باصقیننه دائر تعلیمات صورتی

برنجی ماده — باصقینه اصل مأمور اولانلر، طابورلرك ضابطان وَافرادی ایچندن کندی حسن رضاسیله عرض نفس ایدن فدائیلردر. آنجق، عموم اوچ جهتك هجوم قوللری . بونلرك حرکاتنی تسهیل وَ قزانه‌جقلری مظفریتی تکمیل ایتمدکجه ، بو تکلفدن بر شی حاصل اوله‌میوب ، ینه مصلحت نتیجه‌سز قالور. بنابرین اشبو تعلیماتده، فدائیلردن ماعدا اوچ جهت لوالرینك حرکاتندن دخی بحث اولنمق لازم کلمشدر .　　　(مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك اون سکزنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد .

نمرو ۲۸

ایکنجی ماده — آیقریجه‌بل جهتنده بولنان طابورلردن مفرز فدائیلرك یکونی ایکی طابوری طولدیره بیله‌جکی جهتله ، اوچنجی اردویه منسوب وَ روم ایلی اهالیسندن معدود اولنلردن ، هر قاچ کشی‌یه بالغ اولور ایسه ، بر طابور تشکیل اولنوب، قوماندامی بیکباشی احمد افندی‌یه؛ وَاناطولی اهالیسندن اوله‌رق برنجی وَ ایکنجی اردویه منسوب طابورلر فدائیلرندن دیکر ایکی طابور تشکیل اولنه‌رق، قوماندامی دیکر مناسبنه تفویض، وَقرارکاهدن تشکیل اولنه‌جق دیکر برطابوره اشبو ایکی طابور بالعلاوه اوچندن برفدائی آلایی تشکیل اولنه‌رق قوماندامی امرادن برمناسبنه ویریله‌جکدر . ۱)

اوچنجی ماده — اشبو آلایك مأموریتی ایسوتی نیقولا تپه‌سنك ضبطنه کیدن هجوم قوللرینك مقدمة الجیشلکی ایدوکندن ، بونلر ، باصقین ایدلمی

---

۱) آلتی چیزیلان شوعباره : مذکور تعلیمات مسوده‌سنده ، اوستنه چیقه‌ه صورتیله وَمرحومك خط دستیله، «قائمقام ابراهیم بکه ویریله‌جکدر»دیه تصحیح اولنمش در. مسوده‌ده: بوتصحیح واردر ؛ فقط محاکمه‌یه هرنه‌دنسه ، صورت مصححه درج اولنمامش ، مسوده‌نك عباره‌سی ابقا ایدلمش در. صحیحی وَ واقعی : مرحومك تصحیحی کبی در.

مصمم اولان کیجه ، هیچ کورولتی ایتمکسزین ، وَ دشمنه قطعاً سررشته ویرمکسزین ، برنجی لوا استحکامنك صولی ایلروسنه قدر واروب ، غروب قره ، یعنی : کیجه ساعت یدی بچغه قدر ، اوراده استراحت ایده‌جکلردر .

دردنجی ماده — ساعت یدی بچغه کلدیکی کبی ، طابورلردن بری : قره‌مان وَقوله طابورلرینك هجوم ایتدیکی نقطه‌نك صاغ طرفندن، وَدیکری: اوطاشلغك صولنه دوشن چقورك ایکی یانلرندن یوقاری طوغرو چیقمغه ، وَ اوچنجی طابور دخی : آنلرك دها صولنده بولنان اوفاق پیاده سپرلرینی طوتمق‌اوزره ، اك یوقاری کیدن یولدن یوریمکه باشلایه‌جق ؛ وَ تا یوقاری چیقمدقجه : دشمن نوبتجیسی آتش ایتسه ، وَحتی یوقاروده بولنان پیاده استحکاملری آتشه باشلامش اولسه بیله ، کندو بولندقلری نقطه‌یی دشمنه کوسترمه‌مك وَ بوجهتله دشمنك آتشندن خسارکورمه‌مك‌ایچون ، قطعاً آتش ایتمیه‌جکلردر. وَ یوقاری طوغرو چیقار ایکن ، ممکن اولدیغی حالده ، یره اکیلوب درت‌آیاقله چیقمغه ، والحاصل، دشمنك چوق مدت آتشنه اوغرامامق‌ایچون، یوقارویه یاقلاشدقلری کبی قوشارق استحکامه کیرمکه اقدام ایده‌جکلر ، وَدشمن علیهنه یالکز سونکو استعمال ایده‌جکلردر .

بشنجی ماده — یوقارویه چیقان فدائیلر ، همان تپه‌نك اك مرتفع محلنده موقع‌طوته‌رق ، وَطوپ‌استحکامنده بولنان‌طوپجیلری تلف‌ایدرك ، قارشولرندن کله‌بیلمسی محتمل اولان دشمن عسکرینه مقابله‌یه حاضرلنورلر ؛ وَ کلن دوست وَیادشمن اولدیغنی فرق ایچون ، هجوم کیجه‌سی کندولرینه تودیع اولنه‌جق « سرّلیل » ی صیق‌صیق یادایدرلر ، وَبوسرّلیل دخی « کعبه » در. بو سرّلیلی یاد ایتمکله برابر ، شاید سرّلیلك دشمن عساکری طرفندن‌ده ، چوق‌چوق تکراری حسبیله ، اوکرنلمسی ملحوظ اولدیغندن ، علامت فارقه اولمق‌اوزره ، هر فدائی ضابطان و افراد صاغ قوللری بازولرینه ، ویریلان بیاض بزلری صاراجقلردر .

آلتنجی ماده — یوقاروده بولنان دشمنی پوسکورتدکاری کبی ، طاشلقدن وَآنك صولندن چیقان صاغده‌کی ایکی‌طابور، ایکنجی لوا جهتنه یوزچویروب، بری : تپه‌نك اوجهتده‌بولنان پیاده سپرلرینی طوتمق، وَصاغ طرفدن کله‌بیلمسی

ملحوظ اولان دشمنه مقابله ایتمك ، وَ دیکری : آکا احتیاط اولمق اوزره ، یوریه‌جکدر ؛ وَدیکر برطابور دخی ، کیروسنده بر آز احتیاط براقمق شرطیله ، اوك طرفده بولنان پیاده استحکامنه یرلشه‌جکدر . فقط اشبو صاغه کیدن طابور ، برنجی وَ ایکنجی لوالردن مرتب اولان هجوم قوللرینی دشمن ظن ایدوب بر خطا اولمامق اوزره . بغایت دقت ایدرك ، وَ آنلر طرفندن چالنمسی مشروط اولان « سلام طور » بوروسی چالنمدیغی حالده ، کلملرك اوزرینه آتش ایده‌جکدر .

یدنجی ماده — اشبو قدایی آلاینك ، ذکر اولندیغی اوزره ، الك زیاده دقت ایده‌جکی شی . برنجیسی: یوقاری‌یه چیقنجه‌یه قدر آتش ایتمامك اولدیغی کبی ، بونلرك بر زمانده وَ مختلف جهتلردن قسم اعظمنك یوقاروده بولنمسی استحصال نتیجه‌نك موقوف علیهی اولدیغندن ، یوقاری هجوم اثناسنده طویلی بولنمغه، وَ طابورك قسم اعظمی بردن هجوم ایده‌جکلری نقطه‌یه وارمغه دقت اولنمق ؛ شرط اعظمدر . یوقاری چیقدیغی کبی ، کیرویه دونمکی خاطره کتورمیوب ، هر طرفدن مرتب اولان دیکر هجوم قوللرینك ورودینه قدر کله‌جك دشمنی قهروتنکیل ایتمکه، وَ بولندیغی نقطه‌یی ترك ایتمیوب ثبات ایتمکه چالیشمق لازمدر . زیرا : عسکر هجوم ایدرکن دشمنه تفنك آتمیه‌جقلرندن، دشمن اونلری کورمیوب ، هر نه قدر آتش ایتسه فدایلره اصابت ایتمیه‌جکی درکار ، وَ بو جهتله هجوم اثناسنده پك آز تلفات ویریله‌جکی آشکاردر . معاذالله ثبات ایتمیوبده رجعت اولنورسه، دشمن جرأتلنه‌رك پك بیوك خسار ویره‌جکی ایضاحه محتاج دکلدر . بنابرین : هر حالده طوتیلان موقعده ثبات ایدلمك لازم کلور .

برنجی لوانك حرکتی

سکزنجی ماده — برنجی لوانك اسوتی نیقولا آلتده بولنان استحکامی محافظه‌سنده بولنان طابورلر ، کماکان محافظه‌ده قالمق ، وَ معاذالله امر بالعکس اولورسه . هجومه کیدن عسکرك رجعتنی محافظه ایلك اوزره ، یرلرنده ابقا اولندقدن بشقه، فدایلر. صول طرفدن تپه‌یه چیقدقدن صکره، صاغ طرفدن وَ شوسه یولك آلتندن وَ اوستندن مناسب یرلردن هجوم ایتمك اوزره ، بش

طابوردن عبارت بر هجوم قولی ترتیب. وآقشام قراردقدن صکره ، ذکر اولنان استحکامك صاغنه یقین مناسب برمحلده اقامه اولنه‌رق ، دشمنه حس ایتدیرمامك اوزره ، سیغاره ایچمکدن وَ یکدیکریله صحبتدن ، والحاصل صدا چیقاره‌جق هر نوع حرکتدن قویاً منع اولنه‌جقلردر . بو حالده وقت مرهوننه قدر اوراده استراحت ایدوب . فدایيلرك صولدن حرکتنده طابورلر کاملاً حاضر بولنه‌جق ؛ وَ فدایيلر یوقاری چیقوب طاشلك اوستنده عربده قوپدیغی کبی ، قطعاً وقت کچورمیوب ، طابورلرك ایکیسی : برنجی خط ، وَ دیکر ایکیسی : ایکنجی خط ، وَ بری : احتیاط اوله‌رق ، شوسه طریقنك صاغندن وَ صولندن ، والحاصل چیقیله بیله‌جك محللرندن ، بلا تردد هجوم ایدوب ، صاغ طرفده بولنان استحکامه داخل اولورلر . وَبو آره‌لق . آنلرك اوستنه طوغرو کلمسی لازم کلان فدایی طابورلریله برلشمك اوزره . « سلام طور » بوری اشارتنی بر قاچ کره تکرار ایدر؛ وَ استحکامه داخل اولدیغنی بیلدیرمك اوزره ، صاغ طرفده دخی : « ایکنجی لوا ایلرو » بوریسنی چالار . استحکامه داخل اولدیغی کبی : درت طابور ، استحکامی ضبط ایچون . اوراده قالوب؛ احتیاط طابوری. ذکراولنان« سلام‌طور »بوری اشارتنی چاله‌رق. فدایی طابورلرینك امدادینه‌کیدر. هرحالده استحکامك مدافعه اوله‌جق محللرینه عسکر برلشدیردکدن‌صکره، فدایی طابورلریله برلشمك؛ وَ آرتق، دشمنك‌کوستره‌جکی شدت مدافعه‌یه مقابله ایچون . متحداً حرکت ایتمك لازم کلور . بو زمانه قدر ایکنجی لوادن کله‌جك هجوم قولی دخی کلمش اوله‌جغندن . درحال . غبرووه‌یه قارشو وَاراضینك حالنه موافق برخط مدافعه تشکیلی : بش طابوری سوق‌ایدن قوماندانك وظائفندندر . برنجی لوانك مذکور بش طابوری بالطبع صالح پاشا

قوماندانسنده ایسه‌ده . برموجب تعلیمات آنلری سوق وتحریکه ارکان حربیه

بیکباشیسی حمدی بك مأمور ، وَاجراآت واقعه‌دن میرمومی‌الیه مسؤلدر.

طقوزنجی ماده — ترك برنجی لوا هجوم قولی وَکرك فدایيلر، آیقریجه بلدن ایلروده‌کی یشیل تپه‌یه سوق‌اوله‌جق هجوم قوللرینی نظردن‌دوشورمامسی، یعنی : اوطرفده اوله‌جق آتشك جهتندن قنغی طرفك دشمن ، وَقنغی طرفك دوست اولدیغنی فرق ایدرك ، آکا کوره طورانمسی لازم کلور . برده ، شفق سوکمدکجه ، دشمنی تعقیبه قالقشمامسی لازم کلور.

اوننجی ماده — کیرودن کله‌جك سواری وَطوپجینك تسهیل مروری ایچون، شوسه طریقی اوزرنده دشمنك بوزدیغی محللر لزومی قدر عمله ایله تسویه اولنمق . کذلك برنجی لوا هجوم قولنه عائددر .

ایکنجی لوانك حرکتی

اون برنجی ماده — کیجه قارا کلغنـده بل اوزرندن وَ یانلرندن طوغرو سسسزجه یوریه‌رك ، دشمن استحکامنه قریب برمحلده ، وقت مرهوننه قدر بوصویه یاتیرمق اوزره ، درت طابوردن مرکب برهجوم قولی ترتیب ایده‌جکدر . اشبو هجوم قولی ، برنجی لوادن ترتیب اولنان هجوم قولنك حرکاتنه تابع اولوب ، آنلر ایلرو کیتـدکجه بونلردخی استحکامه یاقلاشه‌رق . « ایکنجی لوا ایلرو » بوریسیله استحکامه داخل ، وَ برنجی لوانك طابورلریله متحداً دشـمنه مقابل اولورلر . بوهجوم قولی میرالای احمدبك قوماندانـنده اولوب ، برموجب تعلیمات اجرای حرکاتنه وَسوقنه‌ده ارکان حرب بیکباشیسی مظهربك مأموردر .

آیقریجه بل جهتنك حرکتی

اون ایکنجی ماده — آیقریجه بل فرقه‌سی ، وقت معهودده حرکت ایتمك اوزره ، آلتی طـابوردن مرکب برهجوم قولی ترتیب ، وَفدائیلر عربده‌یی قوپاردیغی کبی ، بوهجوم قولی ایلرویه سوق اولنوب ، هیـچ برشیئه باقمیه‌رق ، اوکلرنده‌کی کوچك یشیل تپه‌یی ضبط ایله ، دشمنك غبرووه جهتندن کله‌جك امدادینه حائل اولمق اوزره ، تعبیه اولنور . بوقول ، بالذات ویسل پاشاقوماندا‌سیله حرکت ایده‌جکدر .

اون اوچنجی ماده — اشبو هجوم قولی ایلروده‌کی درت تپـه‌نك ضبطنه مأمور اولدیغندن ، اورادن‌ده همان ایلرویه کیتـملری لازم کلورایسـه‌ده ، قارا کلقده بوحرکتك اجراسی محذوردن سالم اولەمیه‌جغندن ، شفق باشلادقدن صکره ، دشمنك کسب ایده‌جکی حاله کوره ، ایلرویه طوغری حرکت ایده‌جکدر .

اون دردنجی ماده — بو تپـه‌نك ضبطنده ، دشمنك کلیتندن طولایی ، امداده احتیـاج کورینور ایسه ، برنجی وَ ایکنجی لوا طابورلرندن استـمداد ایده‌جك ؛ وَ یاخود ، بونلر صول طرفه طوغری هجوم ایدر ایکن ، برنجی

وَ ایکنجی لوا طابورلرندن مرتب هجوم قولیده ، صاغ طرفده کی تپه‌یه هجوم ایده‌جکدر .

ملاحظات عمومیه

شفقله برابر ، برنجی لوا : استحکاماتنك آرقه‌سنده . هوان طابیه‌سی جوارلرنده ، لزومی قدر سواری ؛ وَ برده ، خفیف درت فوندلق سواری بطاریه‌سی بولندیرمسی لازمدر .

بو تدابیر : اراضینك اوزاقدن کورینان حالنه کوره ، خاطره قبیلندن اولوب ، انشاالله تعالی اورایه چیقلدیغی وقتده ، موقعه ، وَ دشمنك آله‌جغی وضعیته ، وَ کوستره‌جکی مقاومته ، زمانك ایجاب ایتدیکی صورته توفیق حرکت اولنمق قوماندان اولانلرك درایتنه حواله اولنور .

هر جهت هجوم قوللری دشمن مواقعنده برلشمکله ، وَ یا دشمنك یدنده کی استحکاماتی قسماً وَیا کلیاً ضبطه موفق اولدقلرنده ، جمله‌سنك قومانداسنی ویسل پاشا درعهده ایده‌جکدر .

بو تعلیماتك بر صورتی جهت وَ قول قوماندانلرنده وَ ارکان حربلرده بولنه‌جغی کبی ، هر کسك اجرا ایده‌جکی وظائف دخی ، ینه آیری آیری یازدیریله‌رق ، بالجمله طابور آمرلرینه . وَ آنلرده بلوك ضابطانه ویره‌جکلر ؛ وَ ضابطان مومی‌الیهم دخی : کوچوك ضابطان وَ افراده درس ویرر کبی ، تعلیم ایده‌جکلردر . ۱)

نجیب پاشا — کیجه هجومی ، قاچده اوله‌جغنه دائر ایضاحات اولملی ؛ کیجه هجومی ساعت قاچده اوله‌جغنه امر ویرلمشدر ؟

سلیمان پاشا — ساعت سکز ایدی ، خاطرمده اویله قالمش .

نجیب پاشا — تعلیماتده بو امرك ساعت قاچده اجرا اولنه‌جغنه دائر بر صراحت یوقدر .

---

۱) دردنجی ماده‌دن اعتباراً بر خط ممیز ایله تمییز اولنان عباره‌لر : مسوده‌یه مرحومك خط دستیله علاوه اولنمش اولان فقرارلردرکه ، حین محاکمه‌ده مستنطقلر طرفندن ، هر نصلسه اهمال اولنه‌رق ، ضبطنامه‌یه درج ایدلمه‌مش ، وَمحاکمه نسخهٔ مطبوعه‌سنده اکسیك کورلمش اولدیغندن ، مسوده‌دن عیناً بورایه نقل اولنمشدر .

سلیمان پاشا — تعلیماتده یوق اما ، آنی قوماندانلره سویلدك ؛ چونكه : بو تعلیمات بر قاچ كون اوّل قلمه آلنمشدر .

رئیس پاشا — وقتیله حركت ایده‌میان قوللر قنغیلریدر؟ عجبا نه‌دن طولایی خطا ایتدیلر ؟

سلیمان پاشا — وقتیله حركت ایتدیلر؛ یالكز حركتلرنده موفق اولمدیلر؛ بونلرده، صاغ وَصول جناح قوللری ایدی . بوكاغدلر. او قوللرله برابر بولنان اركان حرب و ضابطانه عائددر . وقتیله ، هنوز لایقیله قباحتلیلری مواجهه ایتمكسزین ، شبقه قوماندانلغندن انفصالم وقوع بولدی ؛ لكن ، هركس آلدیغی امر موجبنجه نیچون حركت ایتمامش ، وَیاخود نه مانع اولمش ، بونلره دائر هرقوماندادن وَ اركان حرب ضابطانندن متعدد اوراق آلدم . كاملاً یانمده‌در .

نجیب پاشا — افندم ، برشی دهاایضاح بیورلمق لازم كله‌جك : شو باصقین امری ساعت سكزده اجرا اولنه‌جغنه دائر صراحت اولمدیغندن ، وَ افاده‌لرینه كوره : « ساعت سكزده امر ویردم » دیورلر ؛ بش ایلول تاریخنده بو باصقین وقوع بولدیغی صورتده ، اووقت صباح ساعت قاچده اولیور ، شفقدن قاچ ساعت اوّل اولمش ، اورایی آكلامق لازم ...

سلیمان پاشا — ساعت بحثنی اوراقه باقینجه سویلیه‌یم .

نجیب پاشا — آی آیدینلغی وارمی‌ایدی . یوقسه قاراكلقمی‌ایدی، بونلری دخی آكلامق لازم .

(بونك اوزرینه ضابطانك ویردكلری ژورناللر سلیمان پاشا حضرتلری طرفندن قرائت اولنور)

« مركزدن هجومه مأمور اولان ابراهیم بكك ویردیكی ژورنال »

شبقه بوغازنده ایسوتی نیقولا نام تپه‌نك ضبطنه كوكللیلردن تشكیل اولنان فدایی آلایله چاكرلری ، تعلیماتمز موجبنجه . اردوكاهدن حركتله ، برنجی لوانك بولندیغی محله واریلوب . قمرك غروبنه دكین اقامت ، وَ غروب قمرده اورادن حركتله، لوای مذكورك اك ایلروده بولنان استحكامنه كیدیلوب، تعلیمات مذكوره‌نك احكامی موجبنجه : برنجی طابور . مقدماقرەمان طابوریله قوله طابورینك هجوم ایتدیكی محلدن ؛ وَایكنجی طابور ، آنك صولنه دوشن چقورك ایكی یانلرندن ؛ وَاوچنجی طابوردخی . آنلرك دها صولندن وَاك یوقاری كیدن

يولدن كيتمك اوزره، طابور بيكباشيلرينه تنبهات وَتأكيدات لازمه ايفاقلنه‌رق، ابتدا اوچنجی طابور، آنك آرقه‌سندن ايكنجی، وَدها آرقه‌دن برنجی طابور چيقارتديريلوب، بووجهله استحكامدن سوق وَ ايفای وظيفه ايدلمش ايسه‌ده؛ برنجی طابورك سكزنجی بلوكی استحكامدن چيقدقده دشمن آتشه باشلايوب، نفرات تلاش ايله بربرينه قاريشه‌رق، قيالغه هجوم ايله، قيالق طوتيلوب، اوك وَصاغ وَصول طرفلرندن آتشه باشلانلمش ايسه‌ده، طابورلرك طوغريدن محللرينه كيده‌مامسی، وَنفراتك قيالقدن ايلرو هجوم ايتديريله‌مامسی، تعليمات مذكوره‌نك سائر بندلرينك اجراسنه مانع اوله‌رق، موفق اولنه‌مديغنك عرض وبيانه جرأت قلندی. اولبابده امر وفرمان حضرت من له الامركدر.

٦ ايلول سنه ٩٣ ابراهيم

« اركان حرب بيكباشيسی حمدی بكك ژورنالی »

ماه حالك دردنجی بازار كونی آقشامی، برنجی لوا جهتندن هجومه مأمور اولان بش طابوردن خاصه برنجی طليعه ايله مقدم باليكسر طابوری برنجی خط، آلتنجی طليعه ايله مقدم بيروت طابوری ايكنجی خط، وَمقدّم قره‌مان طابوری دخی احتياط اولمق اوزره ترتيب اولندی؛ وَكيده‌جكلری محل واستقامت، تعليماتك قرائتيله برابر، كراراً تفهيم وارائه اولنـدی. وقت معهودده، اوّلا كوكلی طابورلرندن، مسافه‌سی زياده‌جه اولان، اوچنجی طابور سوق اولنوب؛ آنی متعاقب، ايكنجی، وَبعده برنجی طابور، سوق اولندی. بونلر برموجب تعليمات، هر بری معين اولان محل وَاستقامتلره كيتمك لازم كلور ايكن، برنجی لوانك استحكاملرندن چيقار چيقماز، همان دره‌يه دوكولديلر. هر نه قـدر چويرمكه درجۀ نهايه‌ده جهد اولندی ايسـه‌ده، كيجه حاليله بر درلو ممكن اوله‌ميوب، كندی بيلدكاری كبی كيتديلر؛ برطـاقمی دره‌ده قاله‌رق، باقيسی طاشـلغك جهـسـندن، وَ برمقداری صولندن حركتله يوقاری‌يه چيقديلر. معهود طـاشلق تپه‌نك آتشی كسـلديكی آنده، خاصـه برنجی طليعه يولك صولنده واقع طوپ استحكامنه، وَ مقدّم باليكسر طابوری دخی، يولدن حركت ايدرك، يول اوزرنده وَ صولنده واقع پياده استحكاملرينه كيتملرينی، بيكباشی وَقول آغالرينه اكيـداً تنبيه ايلديكم كبی؛ اثنای سـوقده: برنجی لوايی

استحکاملرندن چیقارمق ایچون . دکنـك وقلج ایله ضرب ایدرك چیقارلدیغی مثللو ، چیقارلدقدن صـکره‌ده : وسع وقدرتمك یتدیکی مرتبه ، اسـتقامتلرینه کیتملری ایچون سعی وغیرت اولندی ایسه‌ده ، برتاثیری اولمیوب ، بونلردخی ، بعینه کوکللولر مثللو دره‌یه طوغری کیدرك ، برطاقمی دره‌ده قالدقدن صـکره ، باقیسی . کوکللولرك چیقدیغی محلدن ، طاشه چیقدیلر . اشبو ایکی طابوری متعاقب سوق اولنان ایکنجی خطایله احتیاط ایچون خیـلی تنبیهات ، خیـلی اقدامات اجرا اولندی ایسه‌ده . بونلرده کمافی السـابق حرکت ایدرك . طاشه چیقدیلر . مارالذکر محاذیرك باشـلوجه اسـبابی : نفراتك غایت کوکلسز اوله‌رق هجومه کیتملرندن ناشی ، یوزباشیلر بلوکلرینی طوپلایه‌میوب ، هربری برطرفه کیده‌رك ، بیکباشیلری دخی ، نه‌صورتله قوماندا ایده‌جکلرینی بیله‌میوب ، شاشیروب قالمش اولملرندن نشئت ایتمش برکیفیت اولدیغی عرض وبیان اولنـور . اولبـابده وهرحالده امر وفرمان حضرت من له الامرکدر .

٥ ایلول سنه ۹۳ ارکان حرب بیکباشیسی

حمدی

« ویسل پاشانك ژورنالی »

فی ٦ ایلول سـنه ۹۳ تاریخلو شرفوارداولان امرنامهٔ سـامیٔ جناب مشیرانه‌لرینك جوابی بروجه زیر بیان اولنور .

شویله‌که : بوهجوم ایچون تنظیم اولنوب نزد عالیٔ مشیریده قرائت اولنان تعلیمات موجبنـجه فداییـلر افرادندن تنظیم وترتیب اولنـال اوچ طابور ، بازار ایرتسی کیجه‌سی ساعت یدی بچق راده‌لرنده . برنجی لوانك الك ایلروده اولان استحکاماتندن حرکتله ایسوتی نیقولا تپه‌سنه اوچ قولدن هجوم ، یعنی : برطابوری . تپهٔ مذکورك اوکنده واقع طاشلقدن ؛ وَ دیکر طابوری . آنك صولنده‌کی بوغازکی یردن ؛ وَدیکری . مذکور ایکنجی طابورك صولنده واقع صرتده‌کی آیقری جبل (آیقریجه‌بل) طرفنه اولان دشمنك برمقدار اوفق تفك پیاده سپرلریله بری بری اوزرینه درت عدد طوپ طابیه‌سی بوغازینه طوغری هجوم ایله ، مذکور اوچ طابور بوحرکتی ، تفك آتمقسزین . سونکی ایله دشمنه مصادمه ایله . تپهٔ مذکورك اوزرینه چیقوب ، وَ بوعربده تپه اوستنده کورلدیکی

آنده : برنجی لواده محلی تعیین اولنان بردن بش طابور ، وَ کذا ایکنجی لوادن دخی درت طابور ، وَ آیقری جبل (آیقریجه بل) طرفنـدن دخی آلتی طابور هجومه مأمور ایدلمش ایدیسه‌ده ، هرنصلسه ، فدائی طابورلری وقت وزمانیله حرکت ایده‌میوب ، ساعت طقوز راده‌لرنده اوچی بردن اولدیغی حالده بربردن ، یعنی : یالکز قیالغه هجومیله . تفك آتمامق ماده‌سی دخی کیرویه قاله‌رق . دشمن قره‌قوللرینه تفك آتمغه باشلادقلری کورلمش ؛ وَ یالکز طشلعه‌قدر چیقه بیلدکاری رأی‌العین مشاهده اولنمش . مع‌هذا قیالقله مقابلنده اولان سالف الذکر طوپلی یشیل تپه‌یه وارلدقده مذکور طابورلر هجوم ایتمکه هرنصلسه موفق اوله‌مدیلر ایسه‌ده ، تعلیماتده اولدیغی کبی فدائیلرك یوقارویه چیقملری : ۱) آیقری جبل طرفندن اولنه‌جق هجومی بکلمیه‌رك ، همان یدمزده بولنان بیوك یشیل تپه‌نك اوکنده‌کی دشمنك یدضبطنده بولنان کوچك یشیل تپه‌یه هجوم ایتمك اوزره ، بزم یشیل تپه‌ده اولجه مرتب ومهیا بولنمش اولان آلتی طابورك قوماندانلریله قائممقام بکلره تعلیماتك احکامی تمامیله وَ بالدفعات تفهیم وبیان اولندیغی حالده برنجی خط اولمق اوزره : ایکی طابور ، قائممقام حسنی بك ؛ وَ ایکنجی خط اولمق اوزره : بونلرك قرق اللی خطوه آرقه‌سنده قائممقام محمد بك ایله دیکر ایکی طابور سوق ایدلمش ؛ وَ ایکی طابورایله سلانیك معاونه‌سی ، احتیاط اولمق اوزره ، عاجزلریله برابر بولنمش ایدی . وَ مذکور تپه بزم تپه‌یه نهایت بش آلتی‌یوز خطوه بعد مسافه‌ده اولوب ؛ طابورلره بردن هجوم ایتدیرمکه موقعك وسعتی اولمدیغی جهتله ، بو ترتیبات اختیار اولنمش ایدی . وَ مؤخراً برمقدار ، صکره‌جه برطابور دها سوق ایدلدی . وَ مذکور طابورلر ، کرچه دشمنك استحکامنی ضبطه موفق اوله‌مدیلرسه‌ده ، استحکامك یانه‌قدر یاقلاشوب ثبات ایتمشلردر . اکرچه ایسوتی نیقولا ، قرار موجبنجه ، ضبط اولنمش اولسیدی : مذکور تپه‌نك دخی ضبطی ممکن اوله‌بیله‌جکدی . برنجی محذور : فدائیلرك کیج حرکتی . بزم حرکتمزی تأخیر وَ شفق سوکمکه قریب بروقتده تصادف ایتدیرمش ایدی . بوده پك بیوك محذوردن اولمیوب ؛ فدائیلرك ساعت درت صولرینه‌قدر مذکور قیالقده طوروب . مقابلنده اولان یشیل تپه‌یه هجوم ایتمیوب ،

۱) معنا تمام اولمق ایچون بورایه بر « اوزرینه » کلمه‌سی علاوه اولنمق لازم‌در . زورنالك عینیته خلل کلمه‌مك اوزره ، املاسی بیله علی‌حاله ابقا اولنمشدر .

مؤخراً رجعت ایتملری : بزم جهتك دخی رجعت ایتدرلمسی طبیعی بولندیغندن، طابورلر عاجزلرندن واقع اولان امراوزرینه رجعت ایتدیلر. وَ اکرچه دشمنك النده بولنان مذکور کوچك تپه ضبط اولنمش اولسـه یدی بیله ، مادامکه ایسو تی نیقوله تپه سی طوتیله مدی . اوراده بولنان عسکر رجعت ایلدی : بزم جنـاح مذکور کوچك تپه ده بارنمق غیر ممکن اولدیغی کبی ، پك چوق تلفات وَ بالکه طابورلرك جزؤ اعظملری تلف ایله رجعت ایتك امرطبیعی بولندیغنك عرض وافاده سی باینده امروفرمان حضرت من له الامرکدر

۸ ایلول سنه ۹۳ ویسل

صول جنـاحی تشکیل ایدن مأمورلرله طابورلر بیکباشیلرینك ویردکلری ژورنال :

کچن بازارایرتسی کیجه سی ساعت یدی بچقده ترتیب اولنان یشیل تپه هجوم قولی وَ طابور قوماندانلرینك تقریرلرینی مبین ورقه در .

هجوم کیجه سی هجومه مأموراولان طابورلرك طابور آمرلریله آلای قوماندانلرینی لوا قوماندانی ویسل پاشا جمع ایدرك ، صورت حرکتمزی بیان وتفهیم ایتمشدر . شویله که : فدائیلر یدی بچقده حرکتله ، اوچ قولدن هجومله ، ایسو تی نیقوله تپه سنی ضبط ، وَ بعده برنجی لوا طرفندن بش طابور سوق ، وَ تپه یه چیقلدیغنده : برنجی لواطرفندن « سلام طور » بوریسیله .وَ ایکنجی لوایه « کل» بوریسیله ، هجوم ایده جکی ، وَ فدائیلر ایسو تی نیقوله تپه سنه چیقوب عربده اولندیغی هنکامده : بزم دخی بولندیغمز یشیل تپه دن ایلروده دشمنك ضبطنده بولنان کوچك یشیل تپه یه هجوم ایده جکمزی ؛ کوچك تپه ضبط اولنوب ، وَشفق آتجه یه قدر . اوراده ثبات ایده جکمزی ؛ وَ سرالليلك کعبه اولدیغنی تفهیم ایله ، وقت وزمان حرکتمزی ایلروده قوماندان مومی الیـه طرفندن بشقه جه امر ویریله جکنی امر وتنبیهات ایتمش ایدی. وَ بوهجوم قولنك صورت ترتیباتی ایسه، برنجی خط : قره حصار تالی وَ بولی طابورلریله قوماندانی قائممقام حسنی بکه تودیع اولنمش ایدی . وَ بو برنجی خطك حرکتی : ایکی طابوردن اوچر بلوك ایلرو آوجی وَ دیکر بلوکلر قول ایله طابور هیئتیله ایلروله مدی ؛ وَ ایکنجی خط دخی : ایکی طابوردن عبارت اولوب . برنجی خطك قرق اللی خطوه کیروسنده

وَبونلر اوچنجی اردو دردنجی آلاینك برنجی طابوری ایله ردیف ثالث اورفه طابوری اولوب ، قوماندانی قائممقام عزتلو محمدبکه ودیعه اولنمش ایدی . وَ ۱) اوچنجی اردو بشنجی آلاینك ایکنجی وَ سلانیك عساکر معاونه وَ طرسوس طابورلرندن مرتب اولوب بالذات قوماندان مومی الیهك رفاقتنده بولنه جغنی بیان ایتمش ایدی. آنجق وقت هجوم ایسه ، بزره آخشام ویریلان تنبیهات موجبنجه برمقدار ایسوتی نیقوله تپه سنه وقوع بولان هجوم گجیکدرك ، ساعت طقوز راده لرینه تأخیر اولنمش؛ وَفدائیلر طاشلغه چیقدقلرنده بزم هجوم قولی دخی برموجب تعلیمات سوق اولنمش؛ وَمطلوب اولان ایلروده واقع یشیل تپه یه تفنك آتمقسزین اوتوز خطوه تقرب ایدرك آتشه باشلامش ایسه ده ، عسکر دشمن آتشنه باقمیه رق دشمن استحکامنه هجوم ایتمش ؛ وَ دشمنك برنجی قدمه ده وَیشیل تپه ده واقع « سپت » استحکامنه واریلور طیش طرف استحکامی ضبط اولنمش؛ دشمنك اوچ طرفندن بزلره، کمال شدت اوزره، انداخت اولنان طوپ تفنك آتشی استحکامك ایچروسنه گیرمکه مانع اولمشدر . آنجق مذکور سپت استحکامی آرقه سنده چوق وقت ثبات اونمش ایسه ده، صکره، هرنه حاله مستند ایسه، ساعت درت صولرنده گیرویه رجعتمز طرف قوندانیدن امر بیورلمسی اوزرینه، حال انتظامده رجعته مجبوریت حاصل اولمشدر. وَاول حالده رجعت ایدرکن ، دشمن دخی طوپ وَ تفنك آتشنه شدتله دوام؛ وَ افراد شاهانه نك اکثریسنك دخی عجمی بولنمسی حسبیله ، بعضیلری مذکور تپه نك صاغ طرفده واقع دره ایچروسنه، دیگری دخی یشیل تپه استحکامنه رجعت ایتدیرلدیکی معروضدر.

۸ ایلول سنه ۹۳

طا طرسوس مجروحاً خسته خانه ده	اردوی ۳ آلای ٥ طا ۲ بیکباشی وکیلی محمود	اردوی ٥ ردیف ثالث اورفه علی حمدی
آلای ٥ طا ۱ ردیف ثالی قره حصار بیکباشی علی رضا	اردوی ۲ آلای ٦ ردیف طا ۱ بولی بیکباشی جعفر	اردوی ۳ آلای ٤ طا ۱ نظامیه قول اغاسی عثمان

۱) جمله ناقصدر . ویسل پاشانك ژورنالنه کوره: معنانك تتمی اولمق لازم کلان « احتیاط » کلمه سی ، غالبا حین ترتیبده ساقط اولمشدر . بو ژورنال « علاوهٔ جریدهٔ عسکریه »دن عیناً منقول اولوب: مسوده سی، مع التأسف، اوراق آره سنده بولنه مامشدر.

طابور قوماندانلری تقریرلرندن کیفیت بالاطراف مستبان اوله‌جغی اوزره، صورت حرکاتمز پاشای مومی الیه طرفندن تماميله تفهيم وتبليغ اولنمش؛ ووقت مذکورده ایلرویه حرکت ایدلمشدر. برنجی خط دشمنك استحکامنه بالتقرب آتشه دوام ایتمکده ایکن، قائممقام حسنی بکك وقوع بولان استمدادی اوزرینه، شدت لزومی لدی التحقیق، رفاقت عاجزیده بولنان طابورلر ایلرو سوق. وقاعدۀ احتیاطه رعايةً قوۀ مناسبه‌نك کوندرلمسی بالواسطه پاشای مومی الیه بیان قلندقده: همان بر طابور عسکر کوندرمش، ومحاربه‌یه دوام وثبات ایدلمش ایسه‌ده، بالاخره هرنه اسبابه مبنی ایسه، قوماندان مومی الیه طرفندن واقع اولان امر اوزرینه عساکر موجوده رجعت ایتدیرلمش؛ وحین معاودتده دشمن طرفندن انداخت اولنان شراپنل وتفنك آتشلرینك شدت و سرعتنه حرب کورمیان عجمی عسکر طیانه‌میوب، بعضیلری دره طریقیله رجعت، واکثریسی یشیل تپه استحکامنه طوغری چکلمش اولدقلری معروضدر.

۸ ایلول سنه ۹۳ — قائممقام
محمد رشید

صاغ جناحك ژورنالی:

حضور جلیل حضرت مشیریه

لوا قوماندانی رجب پاشا بنده‌لرینك اجرا اولنه‌جق هجوم حقنده ویرمش اولدیغی امر وتعریف وحرکت شودر. شویله‌که: جهتمزدن ترتیب اولنان درت طابوری. غروب قمردن صکره. بر تقریب وشماته‌سزجه برنجی لوا ایله متحداً یوریه‌که. ودشمنك قیالق جهتنده‌کی صاغنه مناسب هجوم اجرا اولنمغه مساعد والویریشلی اولان یره صوقیلوب قالندی. فقط، کیجه‌نك قاراکلغی وکذرکاهمزك دیك بایر وانیش ودره و اورمانلق بولنمسندن طولایی طابورلر افرادندن بر جزئی یوللرینی شاشیردقلری کورلمش، وطوپلاتدیرلمش ایدی. بو حالده: شفق سوکوب. اورتالق کوروندی. فدائیلرك صاغ طرفه کله‌رك اورایی ضبط ایده‌جك ایکن. کلیوب یالکز قیالق اوزرنده قالملری، و ا برنجی لوا شوسه طرفنده قیالغك صاغنه طوغری ایلرولیوب بزی بوری ایله دعوت ایده‌جکندن، بوکا نظراً حرکاتمزك اجراسی لازم کله‌جکی ا پاشای

مومیالیهك مقتضـای تبلیغاتندن ایکن . بونلرك هیچ بری کوریلوب یاپلدیغی تحقق ایتمش ؛ وَ دشمن بزم بولندیغمز محلی کورمسیله طـابیه‌لرندن شـدتلی پیشرو وَ تفنك آتشیله آلتمش یتمش آره‌سـنده یاره‌لو وَ شهید وقوعنه سببیت ویردیکی حالده، ینه ایلرو حرکتدن واز کچمیه‌رك . ایلرولنمکه چالشلدیسه‌ده ، بولندیغمز جهتك هجومی : ذاتاً فدائیلرك طـاشلقدن ایلرولیوب وَ برنجی لوا هجوم قولنـك دخی شوسـه‌دن ایلرویه حرکتله دشمن قوت وَ آتشـنك بر قسمنی کندی طرفلرینه جلب وَ بعده بزه بوری اشـارتی ویرملرینه متوقف ایکن ، بالاده عرض اولندیغی اوزره : فدائیلرك طاشـلقده قالملری وَ برنجی لوا هجوم قولنك ایسـه من‌القدیم بولندقلری اسـتحکاملردن ایلرویه کلدیکی کوریله‌میوب یالکز برنجی‌لوانك‌هوان طابیه‌سندن« ایکنجی لوا ایلرو بوریسی » چالدیرملری اوزرینه، دشمنك ایکنجی لوا جهتنه ناظر اولان وَ مقر اصواری آتش ایتمکده بولنان استحکاماتنك آتشی آلتنده ایچه ایلرولنمش ؛ وَ دها ایلرو کیتمکه چالیشلدیغی صیره‌ده : طاشلقده بولنان فدائیلرك مذکور طاشـلغی ترك ایتدکاری کورلدیکی حالده بیـله بر مدت بولندیغمز نقطه‌ده قالنمش ایسه‌ده ، آرتق جهاـ سائره‌نك حرکات و موفقیتندن اثر کوریله‌مدیکی جهتله : عسکر آشاغی دره ایچنه آلدیریلوب . آخشام ساعت اون ایکی راده‌لرنده قرارکاهه عودت اولنمشدر .

موقعك مستحکملکی وَ دشمنك مقر اصواری آتشی مناسبتیله ، ایکنجی لوا جهتندن دشمن اوزرینه هجوم اولنمق خصوصی: مجرد فدائیلر ایله برنجی لوا هجوم قولنك ایلروله‌مسـنه متوقف اولوب ؛ یالکز باشـنه هجومك ممکن اوله‌میـه‌جغی کچنلرده ایدیلن تجربه‌دن دخی میـدانه چیقمش اولمسیله : شرط مذکور بزم قول انجون اساس حرکت اتخاذ بیورلمش اولدیغی حالده ، اولوجهله ایلرو حرکت ایده‌مامش اولملری: وسع واقتدارك یتشدیکی مرتبه غیرت ایدلدیکی حالده . ایکنجی لوا هجوم قولنـك دخی بالطبع عدم موفقیتنی انتـاج ایلمش ؛ وَ فدائیلر ایله برنجی لوانك ایلروله‌مامملرینك اسباب موجبه‌سی ایسه بوراجه مجهول بولنمش اولمغله اولبابده وَ هر حالده امر و فرمان ولی‌الامرکدر .

فی ۸ ایلول سنه ۹۳ ارکان حربیه بیکباشیسی میرآلای

مظهر احمدتوفیق

سلیمان پاشا — اساساً ویردکلری ژورناللر ، بونلردر . محاربه اثناسنده ارکان حربدن وَ قوماندانلردن آلدیغم بر طاقم معلومات وار ؛ آنلر بشقه‌در .

علی نظامی پاشا — افندم ، سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

علی نظامی پاشا — بوباصقین هجومنده کافهٔ ضایعاتمز : شهید ومجروح ، نه‌قدر اولدی ؟

سلیمان پاشا — برکاغد قالدی یانمده ؛ طابور ، طابور اسامیسی وار ؛ ایسترسه‌کز طابور طابو اوقویه‌یم ؛ ایسترسه‌کز یکونی سویلیه‌یم .

علی نظامی پاشا — یکونی اوقویك .

سلیمان پاشا — شهید : برقائممقام ، بریوزباشی ، برملازم ، ایکی یوز آلتمش بش سلاح انداز ؛ مجروح : بربیکباشی ، اوچ قول آغاسی ، اوتوز بر یوز باشی وَملازم ، وَبیك اوتوز سلاح انداز ؛ عساکر معاونه‌دن : یکرمی شهید ، اوتوزایکی مجروح .

رئیس پاشا — رؤف پاشا حضرتلرینك مؤخراً کوندرمش اولدیغی لایحه قرائت اولنسون .

« صورت لایحه »

دولتلو افندم حضرتلری

اسکی زغره‌نك استردادی خصوصنده دولتلوسلیمان پاشا حضرتلریله حضور دیوان حربده دردست اجرا بولنان استنطاق ومحاکمه‌نك صورت جریانی‌حقنده شمدی‌یه دکین علاوهٔ جریدهٔ عسکرایله نشر واعلان قلنان ضبطنامه وَاوراق مخابره وَافادات سائره مآللری مطالعه کذار عاجزانم اوله‌رق ، بونلرك خلاصهٔ مندرجاتی وَمشار الیهك افادهٔ واقعه‌سی نتیجه‌سی : قصبهٔ مذکورك استردادی ضمننده اجرا ایلدیکی حرکات عسکریه‌ده وقوعه کلان سوءتدبیر وَخطیئات عظیمه‌سنی ، درت ماده اوزرینه بناءً ، خلاف واقع ، صوب عاجزی‌یه اسناد ایلدیکی آکلاشلمشدر . بونلرك برنجیسی : کویا یکی زغره‌نك اوچ طابور ایله محافظه‌سنی تأمین وتعهد ایدوب . قصور فرقهٔ عاجزانمله اسکی زغره‌یه متوجهاً کندوفرقه‌سیله حرکتی‌ارزو ایلدیکمدن ؛ وَدشمنك اسکی زغره‌ده کلیتلی بولندیغی

خبرویروب، فردنج وخائن بوغازلرنده دشمن اولدیغنه‌دائر طرف عاجزانه‌مدن معلومات ویرلمدیکنه مستنداً، آرزوی واقعمه کندولری‌ده موافقت ایلدکلرینی — وایکنجیسی : یکی‌زغره‌دن اوچ‌چاریك آیریلور آیرلمز خائن بوغازندن دشمن کلوب ، قصبهٔ مذکوره‌ده براغیلان اوچ طابور مقاومته مقتدر اوله‌مامسیله ، مذکور قصبه‌یی استیلا ایلدیکی ؛ وحال‌بوکه اوراسنك فناً الده‌بولنمسی اهم والزم ایدوکی ؛ وبوبابده مذکور اوچ طابورك دشمن‌ایله وقوع بولان محاربه‌سنده آتیلان‌طوپلرك صداسی‌عبوقه‌چیقمش، وفرقهٔ عاجزانه‌م‌ایسه بك‌یقین‌برمسافه‌ده بولنمش ایکن، یوز کیرو چویروبده یکی زغره‌یه عودت ومعاونت ایلمدیکمی — واوچنجیسی : یکی زغره‌دن اسکی زغره‌یه وقوع حرکتده شوسه طریقیله کیدلمیوب ، یاته‌قه‌دن صوله کیدیله‌رك ، کندوسنك ره‌راستنده بولنان وهدف الحرکات اولان‌اسکی‌زغره‌یه برنجق‌ساعت مسافه‌ده‌کائن عربه‌جی کویی‌ایلروسنده برلشمك اوزره امرویرمش ایکن ؛ بوامرك خلافنه اوله‌رق ، شوسه یولیله وطوغریجه اسکی زغره‌یه متوجهاً کیدلمسیله، دشمنك‌کوزینه صوقولوب‌محاربه‌یی دعوت ایلدیکمی — ودردنجیسی : اوچ کوندنبرو دشمن ایله محاربه ایدرك ایلروله‌مکده اولدیغمی کندوسنه معلومات ویرن اولمدیغی. ونه محلده بولندیغمی بیلمدیکنی؛ واکرچه حرکتمزك اوچنجی کونی بك اوزاقدن برقاچ طوپ صداسنی ایشتمش ایسه‌ده ، بونی‌ده دشمنك دسایس واغفالاتنه حمل ایله حوالهٔ سمع اعتبار ایلمدیکنی . وفرقهٔ عاجزانه‌مك دخی او جهتدن کمی مأمولنك خلافی بولندیغنی بیان ایتمشدر .

مشارالیهك برمنوال محرر اشبو درت ماده اوزرینه وقوع بولان افادهٔ مفصله‌سی کلیاً واقعك خلافی . واختیار کذب و دروغ ایله صرف مغلطه وسفسطه‌دن عبارت‌اولوب ، خطیئات واقعه ومتعدده‌سی : کندوامضاسی تحتنده بولنان اشعار وبراهین و دلائل قویه وشهادت شهود ایله تبین . وزیرده عرض ایده‌جکم مواد ایله تحقق ایده‌جکی نمایاندر .

برنجی ماده‌یه جواب — یکی زغره‌نك الده بولنمسی واقعا خط رجعتی تأمین ایتمك اولوب ، آنجق اوراسنك اوچ طابور ایله محافظه‌سی ممکن‌ومتصور اوله‌میه‌جغی ؛ و اوچ طابور ایله امر محافظه‌سنی، دکل عاجزلری . هیچ بر قوماندانك تعهد ایتمسی محال ایدوکی ؛ وبویله شیلر تحت تأمین وتعهده آلنمسی

قابل اوله‌میه‌جغی جمله‌یه معلوم ومسلمدر . قصبهٔ مذکورك محافظه‌سنی تامین ایلدیکمه دائر مشارالیهك سد اتخاذ ایلدیکی ١١ نومرولو جریدهٔ عسکریه ایله نشر اولنان ایکی قطعه تلغرافنامهٔ عاجزی مآللرنده : تأمین وتعهدی متضمن بر عباره اولمیوب ، اسکی زغره اوزرینه اولجه برکشف تعرضی اجراسنه دائر ویردکلری امر اوزرینه . موقعجه اولان ترتیبی کندوسنه بیاندن عبارت بولنمشدر .

مؤخراً رادینه‌ده مشارالیه ایله‌اولنان ملاقاتده : بوحرکت وترتیبدن دخی ، امرلری موجبنجه صرف نظر اولنمش ؛ وَاشبو مخابرات طقسان اوچ سنه‌سی تموزینك اون برنجی وَاون‌ایکنجی کونلرنده وقوع‌بولوب ، کندوسیله رادینه‌ده وقوع بولان ملاقات عاجزانم ایسه شهرمذکورك اون بشنجی کوننده واقع اولدیغندن ، اوراده اسکی زغره اوزرینه سوق اوله‌جق فرقه‌لرك صورت حرکاتنه دائر قرار وَ امر قطعی ویرمش ایکن . قبل‌الملاقات بش آلتی کون اول وقوع بولان مخابراتك بالطبع حکمی قالمیه‌جغی آشکاردر .

بونکله برابر ، مشار الیه ایله ، مارالذکر ، لاجل‌الملاقات رادینه‌یه اثنای عزیمت عاجزانه‌مده : رفاقتمده بولنان‌ایکی لوادن برینی برابر آلوب ، دیکرینی میرلوا سعادتلو محمد مخلص پاشا قوماندا‌سیله ، یکی زغره‌نك اهمیت موقعیه‌سنی بیلدیکم جهتله . اوراده براقمش ایدم . بویله بر یقین مسافه‌یه موقتاً عزیمت عاجز نه‌مده ، قصبهٔ مذکورك محافظه‌سنه : برلوا عسکر وَبربطاریه طوپ وَاوچ یوز قدر سواری ترك وتعیین ایلمش اولدیغم حالده ، اوچ طابور ایله مذکور قصبه‌نك محافظه‌سنی درعهده ایتمیه‌جکم کون کبی ظاهردر .

موقعجه‌کافهٔ حرکات وترتیبات کندوسنه بیان واشعر ، وَآلنه‌جق امرلری موجبنجه اجراسنه صرف اقتدار اولنمقده اولوب . حتی مقام سرعسکریدن اول تاریخده آلدیغی امرتلغرافی اوزرینه « یکی زغره‌نك اهمیتی‌جهتیله اوراسنك ترکی جائزاوله‌میه‌جغنی » باتلغراف صوب عاجزی‌یه اشعار ایلمش ؛ وَ « بوراسنك ترکی جائز اولمیه‌جغندن مراد : برقوهٔ‌جزئیه براقوبده حرکت ایتمکمی . یوقسه اصلا حرکت اولنمامقمی . بوراسنك ایضاحاً اشعار اولنمسی » جواباً ١١ تموز سنه ٩٣ تاریخلو تلغرافنامهٔ عاجزانه‌مله استفسار اولنمش ؛ وَ مذکور تلغرافنامه دخی ١١ نومرولو جریدهٔ عسکریه علاوه‌سنده محرر و مسطور بولنمشدر .

بوكا جواب ويرمامشلر ؛ وَ بش آلتی كون صكره رادينه ملاقاتنده : بو حركت و ترتيبات ، اسكی زغره‌يه بر كشف تعرضی اجراسی ايچون اولديغندن ، آرتق بوكا حاجت قلميه‌رق ، فرقهٔ عاجزانه‌مله كندو فرقه‌سنك وَچربادن كله‌جك محمد خلوصی پاشا فرقه‌سنك بر كونده حركتله ، فرداسی كونی اسكی زغره پيشكاهنده برلشوب ، بواوچ فرقه بردن اسكی زغره‌يه تعرض اولنمسنه قرار ويرلمش ؛ وَ اوچ طابور عسكر ايله ايكی قطعه طوپ وَ برمقدار عساكر معاونه‌نی يكی زغره‌نك محافظه‌سنه كافی كوررك ، بونلرك تركيله . قصور فرقهٔ عاجزانه‌مله معاً طوغريجه اسكی زغره‌يه حركت اولنمسنه قطعياً امر ويرمش . وَ اولحوالی قوماندانلغی اولجه عهدهٔ عاجزانه‌مده بولنديغندن : نره‌لرده نه‌مقدار دشمن بولنديغنی، وَموقعاً استحصال ايده‌كلديكم معلوماتی ، مشارالیهك دده آغاجه وصوليله ادرنه وَقره‌پيكاره مواصلتنه دكين تحريراً اشعار ايلديكم متعدد تلغرافلر مألندن مستبان اوله‌جغی كبی ، بروجه محرر رادينه‌ده‌كی ملاقاتمزده دخی شفاهاً وَ بوبابده اولان مطـ ـمی علاوةً بيان ايلدم . وَبونی مؤيد اولمق اوزره ، مشاراليه ايله برابر اوتوروب مذاكره اولنمقده ايكن : يكی زغره‌يی استيلا قصديله، اوراده براقمش اولديغم مارالذكر محمدمخلص پاشا لواسی اوزرينه خائن بوغازندن برآلای دشمن سواريسی كلوب اولنان محاربه وَمقابله‌ده رجعت ايلديكی پاشای مومی اليه طرفندن باتلغراف اشعار اولنمسيله . مذكورتلغراف بحريه يوز بيكباشيسی حقی بك واسطه‌سيله بالورود ، مشار اليهه ارائه ايلدم .

بوحالك وقوعندن : خائن وَفرديچ بوغازلرنده وَجوارنده برخيلی دشمن بولنديغی . وَ يكی زغره‌يی استيلايه فرصت بين ايدوكی ادنا ملاحظه ايله آكلاشيله‌جغندن ، وَمشار اليهه بوندن زياده دليل وبرهان اوله‌ميه‌جغندن ، سالف البيان يكی زغره‌ده براغلمسنی قرارلشديرديغی قوهٔ جزئيه محافظه‌يه كافی اوله‌ميه‌جغنی درك ايله : مومی‌اليه محمدمخلص پاشا لواسنك كاملاً وَياخود دها زياده قوتك ترك اولنمسنی امرايله برابر . آكا كوره تدابير لازمه وَاوامر مقتضيه اجرا وايفاسی ؛ كندوسنه عائد وَواجب وظيفه‌دن ايكن ، كرك اولمان افاده‌يه وَكرك وقوع بولان حاله اصلا اهميت ويرميه‌رك ، وَدشمنك حركت مشروحه‌سنی برنمايش ايلديكنه ذاهب اوله‌رق ، اولجه ويرديكی امروقرار موجبنجه حركت

اولنمسنی تأکید ایلمش ؛ وَمشار الیه یسه بالقان عموم قوماندانی اولوب ، فرقهٔ عاجزانهمدخی قوماندانسنده بولنان قوهٔ جسیمهنك برجزئی دیمك ایدوکندن ، وَکندوسنك امر ورأیی لاحق اولمدقجه برطرفه حرکت ایدیلهمیهجکی امر آشکار بولندیغندن ، هرمسئولیتی کندوسنه براقهرق ، امرلری وجهله حرکت اولنمش ؛ وَصورت حرکتمز دخی مشترکاً باتلغراف مقام سرعسکری یه عرض اولنمشدر. بویله برامضاسی آلتنده اولان وَدلائل وبراهین حالیهدن دخیمستدل بولنان امرلرینی : نهدرلو تأویلات وتعبیرات ، وَنهکونه عذر وبهانه ایله انکار وَرد وجرح ایده بیلور .

وَمشار الیهك فرقهسیله حرکت ایتمکی آرزو ایلمش اولدیغمه دائر اولان افادهسنه کلنجه، بوراسی ــ خدا علیم ــ بروجهله خاطره بیله کلمدی ؛ وَآرزو دخی ایتمدم . آنجق مقام عالیدن آلدیغم امر تلغرافی موجبنجه : شمنی یهعزیمته مأموراولوب، یالکز « اسکیزغرهنك استردادینهقدر موقتاً مشار الیهله برلکده بولنمقلغم » اراده بیورلمش اولمسیله، ضروری موافقت ایلدم. یوقسه، دکل مشار الیهك قوماندانسی آلتنده بولنمق ، بویله تدبیر و حرکات عسکریهسی انواع خطیئاتدن سالم اولمیان ، وَنه یاپوب نه ایشلدیکنی وَ قوماندانلق وظیفهسنی بیلمیان ذاتك رفاقتنده بولنمقلغی بیله آرزو وَ امل ایلمك عاجزلرنجه بعیدالاحتمالدر .

ایکنجی مادهیه جواب ــ مشارالیهك ، « یکی زغرهدن اوچ چاریك آیریلور آیرلمز ، خائن بوغازندن دشمن کلوب ، اوراسنی استیلا ایلدیکی حالده ، کیرویه عودتله استرداد واستمداد ایلدیکمی » بیان ایتمسی ، مسموعات اوزرینه معلومات فروشلقدن عبارت ، واهی بر افاده اولوب ؛ چونکه : کندوسنك ویردیکی امر وقرار موجبنجه ، مصمم اولان یوم وساعتده ، یکی زغرهنك محافظهسنه ترتیبوَترك اولنان عسکردنماعدا ، قصور فرقهٔ عاجزانهمی بالاستصحاب حرکتله ، اوچ ساعت قدر مسافهده وَشوسه طریقی اوزرنده کائن قرهپیکار چفتلکنه مواصلت ، وَ اوراده برمقدار آرام واستراحتدن صکره ینه حرکته دوام اولنوب . مذکور چفتلکدن برساعت ایلرو کیدلدکده اوکمزدن دشمنظهور ایتمش. وَبالطبع طوپ محاربهسنه طوتشلمش ؛ وَبرساعتقدر ممتد اولان محاربهده دشمنك وقوع رجعتی وَ آقشاملك دخی تقربی جهتیله ، وَ

بولندیغ نقطه دخی : مشارالیه سلیمان پاشانك رادیندهده ایکن فرقهٔ عاجزانه‌مك یکی زغره‌دن حرکتله برنجی کیجه قالمسی خریطه اوزرنده ارائه وتنسیب ایلدیکی موقعه تصادف ایلدیکندن ، اول کیجه اوراده قالنمش ؛ و فرداسی کونی ، ایلرویه حرکت اولنه‌جغی اثناده ، ینه برخیلی دشمن قارشومزه چیقدیغندن . ضروری محاربه‌یه مباشرت اولنمش ؛ بو محاربه‌یی متعاقب آرقه طرفمزدن طوپ صداسی ایشیدلدیکندن . لاجل التحقیق ، بش اون سواری عسکری کیرویه ، یعنی : یکی زغره‌یه طوغری اعزام قلنمش ایسه‌ده ، بونلر ایله برابر عودت ایتمش اولان اهالیدن بعض کسانك افاده‌لرینه نظراً : یکی زغره‌یی دشمنك استیلا ایلدیکنی. واستاسیونی بالاحراق آرقه‌مزدن سواریسی کلمکده ایدوکنی، ودشمنك کثرتندن دها زیاده ایلرو کیده‌مدکلرینی بیان ایتملریله ، اوکمزده محاربه ایتمکده اولدیغمز دشمن ایله آرقه‌مزدن کلمکده اولدیغی خبرویریلان دشمنك دخی ورودیله بوایکی دشمنك آتشی آره‌سنده قالنه‌جغندن ، وذاتاً دخی مشارالیهك فرقه‌سیله اول کون برلشمك قرار واقع اقتضاسندن اولوب ، مقام سرعسکری‌یه دخی ۱۵ اغستوس سنه ۹۳ تاریخیله مشترکاً یازدیغمز تلغرافنامه‌ایله عرض معلومات اولندیغندن ، برآن اول ایلرو حرکت ایتمك اوزره آرقه‌مزدن کلمکده اولدیغی خبر ویریلن دشمن یتشمه‌دن ، جبهه‌ده بولنان دشمن ایله شدتلی حرب ایدرك قطع مسافه ایدیلوب، مشارالیهك فرقه‌سیله برموجب قرار برلشمکدن بشقه‌عاجزلرنجه چاره اولمدیغندن ، اولوجهله اجرای حرکت اولنمشدر .

فرقهٔ عاجزانه‌م ، مشارالیهك فرقه‌سنه برساعت قدرتقرب ایتمش ، وحددن افزون طوپلر آتیلوب وصداسی ایشیتمیان قالمامش ایکن . مشار الیه اصلا معاونت و امداد تشبثاتنده بولنمدیغی حالده؛ بویله اس الحرکاتدن درت بچق ساعت یول قطع ایتمش ، وهدف الحرکاته ایکی ساعتلك مسافه‌یه قدر کلمش وبویله بر وضعیتده بولنمش اولان فرقه‌نك ، یکی زغره‌یی استرداد ضمننده اوکنده‌کی دشمنه آرقه‌سنی چویروب بوقدر مسافه کیرویه عودتی وقوعنده : دشمن آرقه‌سنی براقیوب بلاشك تعقیب ایده‌جکی ، وحکم اراضی ایجابنجه آنك آتشندن قورتلق ممکن اوله‌میه‌جغی کبی . ایلروده یکی زغره‌دن کلمکده اولدیغی خبر ویریلان دشمنه دخی جبهه‌دن تصادف اولنه‌جغی لابد اولوب بالطبع مدافعه ومقابله‌یه طوتشیله‌جغندن . وشو حالده ، فرقهٔ عاجزانه‌م دشمنك ایکی

آتشی ایچنده قالوب دوچار انهزام و پریشانی اولمسنی موجب اوله‌جغی درکار ایکن ؛ اشته مشار الیهك بوبابده‌کی افاده‌سنده درجهٔ اقتدارینی اظهار ایتمش اوله‌جغی ، وَافادهٔ واقعه‌سی مجهول اوزرینه معلومات ارائه سندن عبارت ایدوکی ظاهر وباهر بولندیغندن ، بو الرینك ، وَبیان ایلدیکی حرکتك اجراسنی قنغی فن وقاعده‌یه توفیقاً افاده‌ایله معلومات کوسترمکده اولمسی کندوسنه جای سؤالدر اعتقادنده‌یم .

اوچنجی ماده‌یه جواب — « یکی زغره‌دن شوسه طریقیله کیدلیوب ، کندو فرقه‌سنك کیده‌جکی طریقده کائن عربه‌جی کوبی ایلروسنده برلشمك ، وَبعده برلکده حرکتله ، اسکی زغره‌یه تعرض ایتك اوزره باته‌قه‌دن اوجهته کانمسنه دائر امر ویردم » دیدیکی دخی بالکلیه خلاف حقیقت اولوب ، بوافاده‌سنی بوراده دردست اجرا بولنان استنطاقنده ایشتمکده‌یم .

کندوسیله رادینه‌ده وقوع بولان ملاقات عاجزانه‌مده : (رفاقتمده‌کی فرقه‌نك ، شوسه طریقیله ، طوغری اسکی زغره‌یه کیدلمسنه) امر ویردیکی حالده ، (مذکور فرقه ردیف وَمستحفظ افرادندن مرتب ، وَ ضابطان و افرادی ایسه غیر معلم وَچند طابوری اسلحهٔ عتیقه‌ایله مسلح ضعیف برقوهٔ جزئیه بولندیغی ؛ وَ شوسه‌نك قره‌جه طاغه قریبتی جهتیله ، اورالرده دشمنك بولنمسی ملحوظ ایدوکنك بیانیله : باته‌قه‌دن سکودلی دره‌یه کیدیلوب ، اوراده برلشمك دها مناسب اوله‌جغی) کندم اخطار ایلدم . جواباً : (بر متانتك ایکی ضامی اوزرندن یوریمکدن وَ عسکری بیهوده اتعاب ایلمکدن ایسه ، کندو، موجود رفاقتی اولان قوهٔ جسیمه ایله قره‌بیکاردن؛ وَ فرقهٔ عاجزانه‌مك ، امرالحرکاتی اولان یکی زغره‌دن ، شوسه طریقیله ، طوغریجه هدف حرکات اولان اسکی زغره پیشکاهنه کیدیلوب ، وَ یوم حرکتمزك فرداسی بازار ایرتسی کونی بهمه حال اوراده برلشمك ، وَ بعده قصبهٔ مذکوره‌یه تعرض اولنمق هر حالده مناسب وَ اولی ایدوکنی ؛ وَ مذکور فرقه‌لر بو وجهله حرکت ایدرك ایلرولدکجه هم یکدیکره کسب اتصال ایده‌جکنی، وَهم‌ده ایجابی حالنده لازم کلان معاونت وَ استمدادك بالسهوله اجراسنی موجب اوله‌جغنی) بالبیان. شوسه‌دن کیدلمسنه امر قطعی ویرمش اولدیغندن؛ وَ شاید ایلروده دشمن ظهور ایلدیکی صورتده وعد ایلدکاری معاونتی البته اجرا ایدرلر امیدنده بولندیغمدن بشقه،

مشار الیه عموم قوماندان بولندیغندن؛ وَفرقهٔ عاجزانه‌مك درجهٔ قوتی کندوسنجه زعم معلوم ایدوکندن؛ هرحالده فرقهٔ عاجزانه‌م طرفنه احالهٔ نظر دقت ایدنلر اعتمادیله، بو امرلرینی قبول ایدرك، موافقت ایلدم. وَ اثنای حرکت عاجزانه‌مده دخی، صورت حرکاتمزی موجود رفقتم اولان امرا وَضابطانه بیلدیردم. آنلرك شهادتیله دخی کیفیت واصل ثبوت اولدیغی مثللو؛ مشار الیهك بوبابده مقام سرعسکری‌یه یازدیغی. ۲ نومرولو جریدهٔ عسکریه‌ده مندرج. ۱۷ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه‌سنده دخی: فرقهٔ عاجزانه‌مك برموان محرر یکی زغره‌دن، وَکندو فرقه‌سی قره بیکاردن، وَمحمدخلوصی پاشا فرقه‌سی دخی چرپادن حرکتله، طوغریجه اسکی زغره‌یه کیده‌جکلرینی اشعار ایلمشدر. اشبو «طوغریجه» تعبیری: فرقهٔ عاجزانه‌مك شوسه‌دن کیتمه‌سنی تأیید ایلدیکی ظاهر. وَکندو امضاسی تحتنده اولان اشعاری: سالف الذکر ویرمش اولدیغی امرلرینی تصدیق ایلدیکی باهر اولوب. تعبیرات مذکوره:ــ فرقهٔ عاجزانم یکی زغره‌دن حرکتله، صوله تبدیل استقامت ایدوب، مشارالیهك فرقه‌سنی بولمق اوزره مائلاً ایلرویه کیدلمك ــ معناسنی افاده ایتمیه‌جکی بدیدادر.

معمافیه مذکور عربه‌جی کوبی اسکی زغره‌یه بر بچق ساعت مسافه‌ده اولوب، فرقهٔ عاجزانه‌مك یکی زغره‌دن حرکتله شوسه‌یه موازی اوله‌رق یورییوب، درت بچق ساعت مسافه قطع ایلدیکی حالده دشمنه تصادف اولنه‌رق، وقوع بولان محاربه‌ده: دشمنك قره‌جه طاغ اتکلرنده مناسب نقطه‌لره وضع وتعبیه ایلدیکی طوپلرك تهدید وَآتشندن قورتمق اوزره. بالطبع شوسه‌یی ترك ایله، صوله وَ اووه طرفنه برخیلی مسافه آچیلوب محاربه‌یه دوام اولنمسیله، دشمن رجعت ایلمش؛ وَآقشام تقرب ایلدیکندن. وَاوراسی مارالذکر فرقهٔ عاجزانه‌مك برنجی کیجه قاله‌جغی محله تصادف ایلدیکندن اوراده قالنمشدر.

فرداسی کونی اثنای حرکتمزده: ینه قارشومزده تصادف اولنان دشمن ایله محاربه‌یه مباشرت اوله‌رق اول کون مشارالیهك فرقه‌سیله برلشمك قرار قطعی ایجابندن اولدیغندن، فرقهٔ مزبوره‌یه کسب اتصال ایلك اوزره، حرباً صوله وَ ایلرو حرکت اولنوب، نهایت برساعت قدر مسافه قطع اولنه‌رق، چورانلی‌یه کلنمش؛ وَکیجه‌یی بالضرور اوراده کچوروب، علی‌الصباح دشمن

جوانب ثلاثه‌مزدن ظهور ایتمش ؛ وَ بولندیغمز محل ایسه : مشارالیهك فرقه‌سنك كله‌جكی یولده كائن عربه‌جی قریه‌سندن اسكی زغره‌یه كیدیله‌جك طریقده وَ نهایت ایكی بیك بش یوز مترو مسافه‌ده اولوب . اردوی مزبور ایله مشارالیهك دخی همان كلمكده ایدوكی اثنای راهده احراقنه مساعده ایلدیكی قرادن چیقان دومانك مشاهده‌سیله آكلاشلدیغندن ، وَ فرقه‌لرك یكدیكره دها زیاده ارتباط و اتصال كسب ایلدكلری نمایان اولدیغندن . مشارالیهك فرقه‌سنك قوتنه وَ اجراسنی وعد ایلدیكی امداد و معاونتك ظهورینه مستنداً ، كمال سرعت و شدتله محاربه‌یه دوام اولنمش ؛ وَ هرنه‌قدر قبل‌المحاربه بینه مشارالیهك فرقه‌سنك بولندیغی طرفه كیدلمسنه غیرت اولنمش ایسه‌ده ، دشمن مخالفت ایدرك میدان ویرمدیكندن ، بالضرور محاربه‌یه دوام وثبات اولنه‌رق ، طرفیندن آتیلان طوپ وَ تفنك صدالری عیوقه چیقوب كندو فرقه‌سنده بولنان امرا وَ ضابطاندن بلكه ایشتمامش كیمسه قالمامش ؛ وَ فرقهٔ مزبوره‌نك صاغ جناحی ایكی بیك بش یوز مترو یقینمزدن مرور ایدوب ، اصلا طرفمزه عطف نظر دقت ایتمامش ؛ وَشو حالده مشارالیه : عسكرلك وَقوماندانلق وظیفه‌سنی بیلمیه‌رك ، وَ آچیقدن آچیغه ملك وملت حقنده اولان خیانت واهانتی اظهار ایدرك ، وعدنده خلف ایله بركونه‌امداد ومعاونت‌اعزامی تشبثاتنده بولنمامشدر

دردنجی ماده‌یه جواب — برمنوال محرر فرقهٔ عاجزانه‌م مشارالیهك فرقه‌سنك برجزئی اولوب . اوچ كون دشمن ایله حرب ایدرك ایلرو حركته دوام ایتمش ، وَایكنجی كون كندو فرقه‌سنه اولدقجه كسب اتصال ایلدیكی كبی ، اوچنجی كون دها زیاده ایلرولیوب وَ دها زیاده قربیت استحصال ایتمش ، وَبوكونلرده دشمن‌ایله طرفیندن بلاانقطاع سرعت وشدتله آتیلان طوپلرك صدالرینی وَ دومانلرینی : كندوسی وَ فرقه‌سنده بولنان برچوق امرا وَ ضابطان ونفرات ایشتمش وَكورمش اولدیغی ؛ وَمشارالیه بوندن بیوك دلائل وَبراهین قویه وَمعلومات وَاخبارات موثوقه اوله‌میه‌جغی ؛ وَخصوصیله بوایكی كون ایچنده لاجل‌الاستمداد ایكی یاور وَچندنفر سواری كوندرلمش ایسه‌ده ، بونلرك كیمیسی عودتلرنده شهیداولمش ، وَكیمیسی دشمندن ایلروكیده‌میه‌رك عودت ایتمش ، وَبر ایكی نفری دخی مشارالیهك فرقه‌سیله كلمكده اولدیغی تبشیرایتمشلرایسه‌ده ، ورود ایتمامش . آنجق مشارالیه افاده‌سنده دخی : فرقهٔ عاجزانه‌مدن معلومات آلمق اوزره

یاور مخصوص وَسواری عساکر معاونه‌سندن چند نفر اعزام ایلدیکنی؛ وَبونلر دخی دشمندن ایلروکچه‌میوب عودت ایتمش اولدقلرینی؛ وَاگرچه اوچنجی کون یك اوزاقدن بش آلتی طوپ صداسی ایشتمش ایسه‌ده، بونی‌ده دشمنك دسایس واغفالاتنه حمل ایلدیکنی : وَفرقهٔ عاجزانه‌مك اوجهتدن کلمسی مأمولنك خلافنده بولندیغنی بیان واقرار ایتمشدر.

بو افاده‌سی موجبنجه ، مادام که کندوسنك کوندرمش اولدیغی آدملر دخی دشمندن ایلرو کچه‌میوب عودت ایلدکلرینی بیان ایده‌یور : بوحالك وقوعندن دشمنك سواریسی کندو فرقه‌سیله فرقهٔ عاجزانه‌م آره‌سنه کیرمش وَ ایکی فرقه‌نك یکدیکره اتصالنه ممانعت ایتمکده بولنمش اوله‌جغنه شك وشبهه‌یه محل قالمیه‌جغندن ، وَفرقهٔ عاجزانه‌م ایسه قوهٔ جزئیه‌دن مرکب اولدیغی کندوسنجه معلوم ایدوکندن ، دشمنك بویله بر کوچك فرقه‌یی بلکه جهات اربعه‌سندن صارمش وَقوشاتمش اوله‌جغی احتمالات قویسنی بالاستدلال، مقدار وافی قوتك اعزامیله تحقیق ماده وَتجسس حال وَاجرای معاونت وامداد ایلمسی ، وفرقهٔعاجزانه‌مدن برخبر آلنجه‌یه دکین ، کندو فرقهٔ عاجزانه‌م جهتنی براقمامسی فناً وعقلاً مشارالیهك واجبهٔ ذمتی ایکن ، بووظیفه‌سنی اجرا ایتمامش.

وَبرده. برمنوال محرر اوچنجی کون وقوع بولان محاربه‌ده طرفیندن آتیلان طوپلرك صداسی وَدومانی ایشیدیلوب کورلدیکی حالده : فرقهٔ عاجزانه‌م اوزاق مسافه‌ده اولمیه‌جغی ؛ وَ دشمنك بلاموجب وَامثالی نامسبوق دسایس و اغفالات قصدیله . ایکی اوچ کون بلاانقطاع طوپ آتمسی ، وَ بیهوده جبخانه تلف ایلمسنی عقللر قبول ایتمیه‌جکی امور بدیهیه‌دندر .

بونکله‌برابر ، سالف‌الذکر فرقهٔ عاجزانه‌م : مشارالیهك قوماندا‌سنده‌بولنان اردونك صاغ جناحنك محافظه‌سنه مأمور برقوهٔ جزئیه مقامنده اولوب. کندو تسییٖ‌وَامری موجبنجه کندو فرقه‌سنك صاغ جناحندن‌هدف‌الحرکاته طوغرو یورومکده وَایلرولدکچه‌کسب‌اتصال ایتمکده بولندیغندن . بوحالده فرقهٔعاجزانه‌می کندو اردوسنك دائما صاغ جناحی حذاسی ، وَیاجناح مذکورك ایلرو وَیا کیروسی آچیقلرنده آرامسی ؛ ، اوجهتدن کلمسنه منتظراً . برمحلده برمانعه وَیا دشمنه تصادف ایدوب ایتمدیکندن معلوت آلمق اوزره قوهٔ موجودهٔ جسیمه‌سندن مفرزه‌لر چیقاروب ارتباطنی وقایه ایلمسی ؛ وَاردوسنك حرکاتنی آکا کوره

اویدرمسی ؛ وَایجابی حالنده سریعاً معلومات آلوب امداد ومعاونت ایلمسی هرحالده فناً وَقاعدةً وَاصولاً بیوك قوماندان بولنان ذاتك واجبهٔ ذمتی بولندیغی، وَفرقهٔ عاجزانه‌مدن بشقه کندوفرقه‌سنك صاغ جناحنده دیکر فرقه اولمدیغی . وَدشمن ایله حرب ایدرك ینه مشار الیهك فرقه‌سنك صاغ جناحندن ورود ایدوب آخرجهتدن کلك ممکن و متصور اوله‌میه‌جغنی بیلدیکی حالده ، کویا فرقهٔ عاجزانه‌می غائب ایلشجه‌سنه : اوجهتدن کلمسی مأمولنك خلافی بولندیغنه دائر وقوع بولان افاده‌سی وَجهت تعیینی قبوله شایان وَمعنا کتورر برافاده اوله‌میه‌جغندن، بوافاده‌سی دخی تدابیر وحرکات واقعه‌سنده رونما اولان خطیئات وسیئاتی تأیید ایتمشدر . (مابعدی وار)

رومایلی دیوان حربنك اون سکزنجی اجتماعنده دولتلو
سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن
محاکمه‌سندن مابعد

نمرو ۲۹

« دولتلو رؤف پاشا حضرتلرینك لایحه‌سنك بقیه‌سی »

بالاده تفصیلاً بیان اولندیغی ، وَشمدی‌یه دکین اولنان تحقیقات وتدقیقات نتیجه‌سندن دخی مستبان اوله‌جغی اوزره : مشارالیه، بوخصوصده اجرا ایلدیکی حرکات عسکریه‌ده وقوعه کلان سوءتدبیر وخطیئات عظیمه‌سنی آخره اسناد وتحمیل ایتمك افکاریله ، برطاقم یالان وَیا کلش افادات واهیه وَتأویلات وتعبیرات غیر مقبوله سرد وبیان ایتمکده ، وَآره‌لقده دخی، ضددك خارجنه چیقوب ، افاده‌سنی شخصیاته انتقال ایلمکده اولدیغی نشراولنان ضبطنامه مآللرندن آکلاشلدیغندن، شخصیاتجه اولان محاکمه‌مزك اجراسنی بعده بشقه‌جه طلب واستدعا ایده‌جگم امر آشکار بولنمش اولمغله؛ شمدیلك ، برمنوال محرر محاکمه‌سی دردست اجرا بولنان زغره‌نك استردادی وقعه‌سنده اجرا اولنان حرکات عسکریه‌ده ، فرقهٔ عاجزانه‌م : مشار الیه طرفندن ویریلان امرموجبنجه حرکت ایتمش ؛ وَحرباً هدف الحرکات اولان اسکی زغره‌یه طوغری ایلرولیه‌رك ، مقرر ومصمم اولان یوم اجتماعمزده تخصیص قلنان محلده بولنمق اوزره دشمن ایله حربه دوام

۷۱۱ نجی صحیفه‌نك برنجی وَ ایكنجی سطری اكسیك دیرلمش‌در ؛ طوغروسی شویله‌در :

اعتباریله ، آنك جناحیننده غبرووه‌یه‌قدر ممتد ایكی وادی وسطی ایدی ؛ یعنی : « سن نیقولا » رأس مثلثی ایله ، غبرووه‌یه‌قدر برمثلث متساوی الاضلاعك ایكی ضلعنی محافظه ایدیورایدی .

۷۲۰ نجی صحیفه‌نك یكرمنجی سطرنده ابتدا ایدن جمله : « خصوصیله : اشته محمد علی پاشانك یكرمی ایكی یكرمی‌بش وَ یكرمی یدی تموزنده . . » كلمه‌لریله ابتدا ایدركن ، « یكرمی ایكی » ایله « یكرمی‌یدی » كلمه‌لری آره‌سنده‌كی « یكرمی بش » آتلانلمش .

۷۲۰ نجی صحیفه‌نك یكرمی دردنجی سطرنده‌كی « حقی » كلمه‌سی . « حق وصلاحیتی » اوله‌جق .

۷۲۱ نجی صحیفه‌نك بشنجی سطرنده‌كی « موقعه » كلمه‌سی یا كلش‌در ؛ طوغروسی : « نقطه‌یه » اوله‌جق .

۷۲۱ نجی صحیفه‌نك اون برنجی سطرنده‌كی « بر » كلمه‌سی زائد ؛ وَ « خاطرله‌میورم » كلمسندن صكره ، بر « وَ » ادات عطفی ناقص‌در .

۷۳۶ نجی صحیفه‌ده « آوجی‌یه » كلمه‌سندن صكره : « بالاستیذان » كلمسی اونوتلمش .

۷۳۶ نجی صحیفه‌ده اوچنجی سطرده : « باغك » كلمه‌سی ، « باغلرك » در .

۷۳۶ نجی صحیفه‌نك یكرمی ایكنجی سطرنده‌كی : « امر » كلمسی ، « تنبیه » اوله‌جق .

۷۳۷ نجی صحیفه‌نك بشنجی سطرنده : « طوپلری » كلمه‌سندن صكره . بر « ده » اداتی لازم .

۷۴۲ نجی صحیفه‌نك صوك سطرنده : « ویریلان » كلمه‌سندن صكره‌كی « بو » كلمه‌سی زائد .

٧٤٣ نجی صحیفه‌نك اون سکزنجی سطرنده : بنده‌کزه کلمه‌سندن صکره ، « تحریراً » کلمه‌سی اکسیك .

٧٤٣ نجی صحیفه‌نك یکرمی برنجی سطرنده : « جناح » کلمه‌سندن صکره : « تعرض » کلمه‌سی اونوتلمش .

٧٤٤ نجی صحیفه‌نك یکرمی بشنجی سطرنده‌کی « صاغ » کلمه‌سندن صکره : « جناح » کلمه‌سی اکسیك .

٧٤٥ نجی صحیفه‌نك اون برنجی سطرنده : « ویسل پاشالواسنك بش طابورینی دخی صول جناحه جلب ایلدك » دینلمش ایسه‌ده ، عمدة الحقایقده : اوکون آیقریجه‌بله ویسل پاشا قومانداسیله مجدداً یدی طابو سوق ایدلدیکی مذکور اولدیغندن . وعمدة الحقـایق مؤخراً و بالتدقیق یازلدیغنه کوره اصح واصدق بولندیغندن ، ملفوف خریطه‌ده ویسل پاشا رفاقتیله اوکون آیقریجه‌بل جهتنه کلان طابور : یدی طابور اولمق اوزره کوسترلمش‌در .

٧٤٦ نجی صحیفه‌نك اون ایکنجی سطری ابتداسنده‌کی « دشمنك » کلمه‌سیله « کلیتله » کلمه‌سی آره‌سنده « ایشته کلمه‌سی اکسیك .

٧٤٨ نجی صحیفه‌ده متنك صوك سطریله نوط آره‌سنده : ژورنالك حاشیه‌لری اوله‌رق محاکمه ضبطنامه‌سنده عیناً مندرج بولنـان آتیده‌کی جمله‌لر بوصحیفه‌نك حین ترتیبنده اونوتلمش‌در :

« یاره‌لولرك کوندرلمسیچون یوزقدر مکاری وصال ارسالی مسترحمدر .

« اشته عرض اولندیغی وجهـله بزم طـابورلر علی الصباح شفقله هجومه مهیا قالمش ایسه‌ده ، ایکنجی واوچنجی لوالر دخی بزم‌کی شفقله هجوم ایتملری ایچون امردولتلریکز لازمدر .

٧٥٠ نجی صحیفه‌ده یکرمی بشنجی سطرده‌کی « اولنمسندن » کلمه‌سی یا کلش‌در ؛ طوغروسی : « اصولندن » در .

٧٥٠ نجی صحیفه‌نك یکرمی آلتنجی سطرنده : « اوله‌جغنی » کلمه‌سندن صکره : « تمامیله » کلمه‌سی دیزلمه‌مش .

٧٥١ نجی صحیفه‌نك سکزنجی سطرنده : « کورلیور » کلمه‌سی ، « کوزکمیور » اوله‌جق .

٧٥١ نجی صحیفه‌ده‌کی اشاغیدن بشنجی سطرده‌کی « ژورنالی » کمه‌سی ، « کاغدی » اوله‌جق .

٧٥٢ نجی صحیفه‌نك ایکنجی سطرنده‌کی « اوطرفده » کمه‌سی . « اوطرفدن » اوله‌جق .

٧٥٢ نجی صحیفه‌نك یدنجی سطرنده‌کی « دشمنه » کلمه‌سی . یا کاش ؛ طوغروسی « دوشنه »

٧٥٦ نجی صحیفه‌نك یکرمی یدنجی سطرنده‌کی « هیچ » کلمه‌سی زائد ؛ وَبو جمله‌یی تعقیب ایدن جمله‌نك باشنده : « چونکه » ادات تعلیلی . ناقص‌در .

٧٧٦ نجی صحیفه‌نك زیرنده‌کی نوطك ایکنجی سطرنده : « ویریله‌جکدر » کلمه‌سی ، « ویرلمش‌در » اوله‌جق .

٧٧٧ نجی صحیفه‌نك ایکنجی سطرنده‌کی « واروب » کلمه‌سندن : « اوراده » کلمه‌سنه قدر اولان جمله یرینه ، محاکمه ضبطنامه‌سنده : « هجوم وقته‌قدر » جمله‌سی واردر . پدر مرحوم تعلیمات مسوده نده اوجمله‌یی سیلمش ، وَ یرینه بورایه نقل اونان جمله‌یی یازمش ایسه‌ده . ضبط کاتبلری . هرنه‌دنسه . محاکمه ضبطنامه‌سنه مسوده‌ده‌کی جملهٔ اولایی نقل ایتمشلردر .

هجوم وقتنك ساعت یدی بچق اولمق اوزره مقرر اولدیغی . وَامرایه‌ویریلان تعلیماتك بو جملهٔ مصححه‌یی حاوی بولندیغی ، آتیده‌کی ژورناللردن آکلاشیله‌جقدر .

جملهٔ مذکوره مرحومك علاوه کرده‌سی اولدیغندن ، دیکر امثالی کبی برخط ممیز ایله تمییز اولنمق لازم کلیرکن اونوتلمش‌در .

٧٧٨ نجی صحیفه‌نك ایکنجی سطرنده‌کی « کیرن » کلمه‌سی : « کیدن » ؛ وَاون اوچنجی سطرنده‌کی « چیقدیغی » کلمه‌سی : « چیقلدیغی » اوله‌جق .

٧٨٠ نجی صحیفه‌ده اون ایکنجی سطری تمییزادن خط : اون برنجی سطردن وَجمله‌نك ابتداسندن باشلایه‌جق ؛ « حرکاتنه » کلمه‌سندن صکره ، « نظارته » کلمه‌سی‌ده اونوتلمش .

وثبات اولنه‌رق ، کندو فرقه‌سنك صاغ جناحنه نهایت برساعت مسافه‌یه قدر کلنوب بو مرتبه کسب اتصال اولنمش ؛ وَ طرفیندن آتیلان طوپ صدالرینی وَ دومانلرینی کندو فرقه‌سنده بولنان ضابطان وَ نفراتك اکثریسی کورمش وَ ایشتمش ؛ وَ لاجل الاستمداد الدن کلان وَ بویله بروقتده الجا آت زمانیه‌نك مساعده‌سی اوله‌بیلان وسائط و وسائل ایله کندوسنه بیان معلومات و اشاعت اولنمش ؛ وَ رفاقتمده بولنان فرقه‌نك آزلغی وَ ضعفیتی کندوسنجه رعنا معلوم بولنمش ایکن : بورالره اصلا احاله‌ء سمع اعتبار ایتمیه‌رك ، وَ دولت و ملتجه قازانیله‌جق پك بیوك بر مظفریتی غائب ایدرك ، مذکوراسکی زغره‌نك بداعدادن استردادینی ـ عادتا فرقهٔ عاجزانه‌مك محو وَ ازاله‌سنده بولمق وَ بوحالدن استفاده ایتك افکار سقیمه‌سیله ـ فرقه‌سنی طوغریجه یوانه دوام و حرکت ایتدیره‌رك ، فرقهٔ عاجزانه‌مك صول طرفنه یقین بر مسافه‌دن مرور ایله ، قصبهٔ مذکوره‌یه مواصلت وَ جزئیجه بر محاربه ایدرك ، سهولتله کیرمش ؛ وَ سالف الذکر اولجه تأمین ایلدیکی وعدنده خلاف ایله ، وَ قوماندانلق وظیفه‌سنی سوء استعمال ایله ، فرقهٔ عاجزانه‌می دشمنك قوهٔ کلیه‌سی آتشی ایچنده براقوب ، بوقدر ضایعات وقوعنه سبب مستقل اولدیغندن ماعدا ، بالاخره کیفیتی خلاف واقع درسعادته عرض ایدرك مرجع مخصوصنی دخی آلداتمشدر .

حمیت و انسانیتدن بهره‌سی اولان وَ خصوصیله عسکرلك شرفنی حائز بولنان ادنا بر قوماندانك بیله قبول وتجویز ایتمیه‌جکی ، وَهیچ بر قاعده وَاصوله توفیق و تطبیق ایدیله‌میه‌جکی درکار اولان احوال و حرکات مشروحه‌یی مشارالیهك بالالتزام اجرا ایتمسی : دولت و ملت حقنده اولان اهانت وخیانتنی میدانه قویمش اوله‌جغنی تکرار ایله ، بوبابده کی افادهٔ واقعه‌سنك حدهٔ تدقیقدن کچورلمسی ضمننده بر قات دها نظر دقت علیهٔ ریاستپناهیلرینی جلب و استدعا ایلرم . اولبابده امروفرمان حضرت من له الامرکدر .

۱۳ شعبان سنه ۹۵ وَ ۳۱ تموز سنه ۹۴ محمد رؤف

رئیس پاشا ـــ فردیخ وَ خائن وَ شبقه‌ده بولندیغکز زمان محمد علی پاشا حضرتلریله مخابراتی حاوی اولان تلغرافلر ، مطبوع اولدیغی جهتله ، معلومدر .

سائرلرندن اولدیغی کبی ، مشار الیهدن دخی معلومات ایستنلمش ایدی ؛ ویردیکی لایحه ، معلومات اولمق اوزره ، اوقونه‌جغندن دقت بیورمکزی رجا ایدرم .

« صورت لایحه »

٨ مارت سنه ٩٤ تاریخلو وارد اولان تذکرهٔ علیه‌لرنده : تشاورلری طونه عموم قوماندانلغنده ایکن دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری بالقان قوماندانلغنده بولنوب حرکات عسکریه‌یه دائر کندولرینه وقوع بولان اشعارات ایله مؤخراً اورخانیه اردوسنك توجه اوزرینه قرارکیر اولان مانوره‌سی نه کبی شیلر ایسه آنلرك ، وَ عموم حرکات حربیه حقنده مطالعات عاجزینك بیلدیرلمسی ازبار بیورلمشدر .

طونه‌یه مواصلت عجزانم اولان ١٠ تموز سنه ٩٣ تاریخندن نهایته قدر مشار الیه ایله جریان ایدن مخابره اوراقی اورادن انفکاکمده ارکان حربیه هیئتنه ترك ایدلمش اولدیغندن ، اوراق مذکوره مندرجاتی کرچه تمامیله وَصره‌سیله خاطرمده دکل ایسه‌ده ، بوکا دائر مقام سرعسکری ایله تعاطی اولنان اوراق موجود اولوب ، کرك آنلردن وَکرك جریان وقوعاتدن بالاستخراج شو وجهله بیان کیفیت ایدرم که : بنده‌کزك طونه‌یه مأموریتم سلیمان پاشا حضرتلرینك قرق درت طابور ایله دده اغاجنه متوجهاً بازاسکله‌سندن حرکتی زمانه تصادف ایدوب ، مشار الیه ادرنه‌یه مواصلته بالقان اوزرینه حرکته مسارعت کوسترر کوسترمز ، قوماندا آلتنده بولنمسنی هر نصلسه نفسنه قبول ایتدیره‌میوب ، مسموعه کوره اول وقت دائرهٔ عسکریه‌یه چکدیکی شدید المآل بر تلغرافنامه اوزرینه طونه عموم قوماندانلغنه معادل بر بالقان عموم قوماندانلغی استحصال ایلمشدر .

بو حال ، حسب الاستقامت ، هیچ بر تأثیری موجب اولمیوب ؛ چونکه : هزارغراد وَ پلونه وَ بالقان جهتلرنده تحشد ایدن قوهٔ جنودیه طونه شرق وَغرب وَ مرکز اردولرینه منقسم اولوب ، دها اولجه دشمن طونه‌یی مرور وَبالقانی تجاوز ایلمش بولنمسنه‌مبنی مذکور اردوی همایونلر بیننده ارتباط اولمدیغندن ؛ وَ بالعکس دشمن قوت اردولری مواقعنك بربرینه قریبی جهتیله بزم متفرق اردولرك بهری اوزرینه قوهٔ کلیه‌سنی جمع ایله هجوم ایتمه‌سی مخاطره‌سی درکار

بولندیغندن : حرکات عمومیه یه بالمخابره قرار ویرلمك اوزره ، اول امرده مواقع متعدده‌ده بولنان عسکرك مقدار وَ صورت تعبیه‌لرینه دائر معلومات استحصالی واجبه‌دن کورلمکله : بالقان جهت جنوبیسندن ادرنه یه قدر معیتلرنده اولدیغی مروی بولنان سکسان بر طابورك مقدار صحیحیله قنغی موقعلرده اولدیغی حقنده مشار الیهه آرقداشجه‌سنه وقوع بولان اشعاراته هیچ بر وقت جواب آلنه‌مامش، وَ اشبو اشعاراتی بر امر معناسنه حمل ایتمش اولملیدرکه : سلاح شقاوتله عساکر شاهانه‌یه قارشو طوران بلغارلردن اثنای محاربه‌ده اله کچوریلانلرك اعداملرینی امر اوکونلرده درسعادتدن شمنی‌یه مورود بر قطعه امرنامهٔ تلغرافینك مآلی مقام تعمیمده کندولرینه دخی یازلمسندن اظهار حدتله، هر خصوصه دائر درسعادتدن امر آلمقده اولدیغندن بحثله طرف عاجزیدن بر کونه اشعاراته لزوم اولمدیغنی اشراب، وَوقوعات حربیه‌یی دخی : بشقه مقصده مبنی اولمیوب، مجرد بنده‌کزیکی پازار وَکندوسی هر سك جهتلرنده ایکن ، جواریت مناسبتیله یکدیکره معلومات ویردیکی کبی ، ینه او مطالعه ایله بیلدیرمکده اولدیغنی بیان ایلدیکی ؛ وَدها صکره‌لری ، عثمان پازاری فرقه‌سنده بولنان بر بیکباشینك اشعاری اوزرینه . شکایته دخی قالقشدیغی وارد خاطر بولنمشدر . مشارالیهك بونلر ایچون اولان ایکی قطعه تلغرافنامه‌سی ایله جواب عاجزینك صورتلری ، اول زمان مقام سرعسکری‌یه کشیده اولنه‌رق ، مجلس حربیه اوراقی میاننده بولنه‌بیلور .

عثمان پازاری مانوره‌سنه کلنجه : مشار الیه بالقان جهتنجه بالاستقلال حرکت ایتمکده بولندیغی جهتله ، یکی وَاسکی زغره‌لرك استردادندن صکره فردیچ وَخائن کچیدلرینك طوغریدن طوغری‌یه ضبطنی تصمیم ایدرك ، بوکاوهله اعتراض ایتمك ایستنلمامش ایسه‌ده : [دشمن زشتویدن مرور ایله، هیچ بر جهتی کوزتمیه‌رك ، بردنبره بالقان تجاوزینه مسارعت کوسترمسی فناً بر خطا اولدیغی] مؤخراً [شرق وغرب اردوی همایونلرینك هزارغراد و پلونه‌ده تجمع ایتمسندن وپلونه‌ده دوچار مغلوبیت اولمسندن] درك ایلیوب. همان مانوره‌سنی تبدیل ایله، ایدنده بولنان بالقان کچیدلرنده تدافعی حالنده قاله‌رق ، و بر قول اردوسنی دوبریجه‌ده براقه‌رق، آلتی قول اردوسنی شرق وَیاخود غرب اردوی همایونلرینه هجوم ایتك اوزره هزارغراد وَ پلونه قارشوسنه کتوردیکی ، وَبناءً علیه اشبو اردوی همایونلری بوزوبده قلعه‌لرك برینی اله کچورمدکجه ، وَیا روسیه‌دن کلیتلو

امدادکتورمدکجه ، بالقان مانوره‌سنی اعاده ایده‌میه‌جکی) آکلاشیلمقدن ناشی ، بزجه دخی یاپیله‌جق مانوره : مرکز قول اردوی همایونی بالقانی آشدقدن ، وبوموفقیتله اوچ‌قول اردو بیننده ارتباط حاصل اولدقدن‌صکره، متفقاً وشدیداً تعرض اولنمسی ؛ و مذکور مرکز اردوسی بالقاندن مرور ایدنجه‌یه قدر ، شرق وغرب اردولری دخی قارشولرنده‌کی دشمنی مشغول‌ایتمك شرطیله، حال تدافعیده بولنمسی قضیه‌سندن عبارت ایدی .

مع‌مافیه دشمنك یکیدن سوق ایتمکده بولندیغی امدادی یتیشورده هزار غراد وپلونه اردولرندن برینی‌بوزه‌جق‌اولور ایسه ، ایش‌دوچار تهلکه‌اوله‌جغی؛ وسلیمان پاشانك اللی آلتی طابورله ، وایلیجه وبرکچی یوللریله ، فردیچ وخائن بوغازلری‌اوزرینه باشلادیغی‌حرکت ایسه: هم‌مذکورکچیدلرك جهه‌دن‌وطوغرودن طوغرویه ضبطی‌کبی فوق العاده زحمت ومشقتی‌انتاج ، وهم‌ده اویله‌بوقوهٔ‌جسیمه بوغازلرده تمامیله استخدام اولنه‌میه‌رق حصول مقصد ایچون طول مدته ارائهٔ احتیاج ایده‌جکی اقوای‌ملحوظاتدن کورندیکندن ، محاذیر ملحوظه‌یه‌ودشمنك تکثیر قوتنه میدان براغلمقسزین ، دها اسلم واسهل برطریق دوشونلش ، واولوجهله : کرك دشمنك بالقان کچیدلرندن تصور اولنان تعرضنه مقابله‌ایتمك وکرك فردیچ وخائن بوغازلرینی کچمك ایچون اقتضا ایدن قوتدن فضله تخمین ایدیلان اون بش بکرمی طابورك ، همان قزغان طریقیله عثمان پازاری جهتنه نقلی ، وعثمان پازارنده‌بولنان وجمعه وشمنی وسائر مواقعدن‌سوقی ممکن‌اولانلرك دخی‌قوهٔ مذکوره‌یه علاوه‌سیله، حاصل اوله‌جق قوهٔ کافیه‌ایله غبرووه جهتندن مذکور کچیدلرك آرقه‌سنه طوغرو حرکت اولنه‌رق ، اوصیره‌ده مشار الیه حضرتلرینك‌ده کچیدلره طوغرو ایلرولمسی ؛ وبویله‌لکله بالقان کچیدلری‌بالسهوله ضبط وطرنوی‌نك تضییقی صیره‌سی تقریب ایدلدکده ، اولوقت حرکات تعرضیهٔ عمومیه‌یه مبادرت اولنمسی ماده‌لری بالاطراف یازلمش اولدیغی حالده موافقت کوسترلمدی .

مشار الیه حضرتلری. کندی تصمیماتلری اوزره: فردیچ وخائن بوغازلرینه کیروب ؛ دشمن نظردقتنی پلونه وهزارغراد اردولرینه حصرایلمش ومذکور بوغازلرده‌کی قوهٔ جزئیه‌سنی صرپلغی ومتانت طبیعیه‌سی اوته‌دنبرو معلوم اولان شبقه کچیدینه ویرمش بولنمق حسبیله ، اورالری قولایلقله استرداد قلندی .

حال بوکه شبقه کچیدی سائرلرینه مقیس اولمدیغندن ، وَدشمن بالقانك دیکر محللرندەکی قوتی اورایه جمع ایلدیکندن ، شبقه‌یه جبهه‌دن هجوم اولنمسنه جواز کوسترلمامش ؛ وَبوده مؤخراً اجرا اولنان هجوم ایله تجربه قلنوب ، اولکی قاعده اوزره وَسرعت ممکنه ایله وردیج وَیا تیمور قپو بوغازلرندن عثمان پازاری جهتنه عزیمت اولنمسی تکرار ایدلمش ایکن ، ینه اجراسنه موفق اولنه‌مدی .

نهایت ، ایلول اوائلنده هزارغراد وَجمعه‌قون اردوی همایونلری تعرضاتی : قره‌لوم وَبانسقه لومنه وَبله‌یه ایکی‌بچق اوچ ساعت مسافه‌یه قدر ایلرولمش ، وَدشمن بله‌یه ویردیکی اهمیت اوزرینه هربردن قوت آلدیغی صیره‌ده طرنوه‌ده‌کی قوتی دخی تقلیل ایتمش اولدیغندن ؛ دشمنك شبقه استحکاماتی قارشوسنه حال تدافعیده وَاستحکام درونده قوهٔ کافیه ترك اولنه‌رق ، قصور عسکرك وَآرقه محللرده اهمیتی قالمیان موقعلرده بولنان طابورلرك استصحابیله ، عثمان پازاری فرقه‌سیله برلشمك اوزره اورایه کلمسی ٦ ایلول سنه ٩٣ تاریخنده مشار الیه حضرتلرینه یازلمش ایسه‌ده ، حیفا که ینه جواب رد آلندی .

اشته بنده‌کز طونه ده ایکن سلیمان پاشا حضرتلریله حرکات حربیه‌یه دائر جریان ایدن مخابرات خلاصه‌سی خصوصات مشروحه‌دن عبارت اولوب ، تفاصیل ماده‌یی متضمن الده بولنان صورتلری لفاً تسییر صوب سعادتلری قلنمش . وَاورخانیه‌دن لوفجه اوزرینه قرارکیر اولان پلان حقنده‌کی مطالعات عاجزانم دخی بشقه‌جه دردست اشعار بولنمش اولمغله اولبابده

١٣ مارت سنه ٩٤ — محمد علی

سلیمان پاشا — بنده‌کزه بونك مطبوعی ویرلدیکی حالده ، بنده‌کزده جوابنی احضار ایدوب ویررم .

رئیس پاشا — طبع اولنیور ، ویریله‌جك . — بو کون ساعت طقوزده مجلسمزه ختام ویرلدی « دیوب مجلس طاغلدی »

اون طقوزنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو بیك ایکی یوز طقسان درت سنه‌سی
آغستوسنك اون ایکنجی جمعه ایرتسی کونی ساعت یدی
بچقده اون طقوزنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو
سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه
دوام ایلمشدر

رئیس پاشا — سعادتکرای پاشانك وزیدیکی لایحه‌نك ، بالقان عموم قوماندانلغنه عائد اولان فقراتی قرائت اولنسون .

« باش کاتب بك طرفندن قرائت اولنور »

صورت فقرات

مدعیٔ عمومی سعادتلو نجیب پاشا حضرتلرینه

٢٣ مارت سنه ٩٤ تاریخیله برقطعه تذکرهٔ دولتلری خلاصهٔ مفاد عالیسنده: دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك وقوع بولان محاربانده حرکات واقعه‌لرینه وسائر ترتیبات وَ احوال عسکریه‌یه دائر معلومات عاجزانه‌مك عرض و بیانی اراده وَ فرمان بیورلمسنه بناءً ، معلومات چاکرانه‌می بروجه زیر عرض ایلرم .

شویله‌که : پاشای مشارالیه حضرتلری بالقان جهتی قوماندانلغنه مأموراً ادرنه‌یه تشریفلری اثناده ، عاجزلری دخی بالقانك اقتضا ایدن محللرینه آشنا بولندیغمدن ناشی اردو رفاقتنه مأموراً درعلیه‌دن حرکت وَ ادرنه‌یه مواصلتله مشارالیه حضرتلریله کوریشلمش ؛ وَ عاجزلرینی معیت دولتلرنده آلیقویه‌رق، ادرنه‌ده چند کون اقامتی ظرفنده اردوی همایونی قره‌بیکار استاسیونه سوق ایله ، اشغال عسکری آرقه‌سی آلندقدن صکره . استاسیون مذکوره عزیمت اولنمش ؛ وَ اردوی همایونی مستصحباً زغرهٔ عتیق قصبه‌سنه حرکت ایتمزدن اول دولتلو رؤف پاشا حضرتلریله برلشدکلری اثناده ، البته ایکیسی بردن

حرکت ایتمدرینه بیلرنده قرار ویرمشلردر. صکره‌دن برلکده حرکت ایتمدکلری سببی نه ایدوکنی بیلهم.

اگرچه رؤف پاشا حضرتلرینه امداد ویرمك افکارنده بولنسه ایدی، بینمزده آنجق برساعت مسافه اولوب، البته امداد ویرمك ممکن ایدی.

زغرهٔ عتیق آلندقدن صکره. فرداسی کونی رؤف پاشا حضرتلرینه کیده‌جکم دیه‌رك ایکی کون دها زغرهٔ عتیقده قاله‌رق، اوچنجی کونی زغرهٔ جدید طرفنه حرکت ایتمشدر. بوبابده کلی خطالر وار ایسه‌ده؛ عاجزلری مشار الیه حضرتلریله اسکی زغره‌یه واردقده، طوغریسی مشار الیه: تدابیر وَحرکات وَ محاربهٔ شدیده‌دن طولایی قصبهٔ مذکوره‌نك استرداد وَ احراقنه موفق اولدی.

اگرچه اسکی زغره استرداد اولندیغنك فرداسی کونی قزانلق اوزرینه حرکت اولنمش اولسه ایدی: قزانلق اهالیسی قتل عام اولنمیه جغی کبی، اسکی زغره اهالیسی دخی یرنده قاله‌رق بوقدر حقارت وپریشانی کورلمامش اولور ایدی؛ وَ مأمول ایدرم‌که، شبقه دخی الده ایدیلور ایدی. پاشای مشار الیه قزانلغه کیتمیوب اوچ کون زغرهٔ عتیق جوارنده قالوب، قزانلقدن کلمش اولان فریادجیلرك دخی سوزینه حوالهٔ سمع اعتبار ایتمیوب، یالکز کوچ حال ایله: ایکی طابور پیاده ایله اوچیوزقدر عساکر معاونه سواریسی قزانلقلی پوسته‌جی مصطفی افندی معرفتیله سوق ایتمش ایسه‌ده، مؤخراً افندیٔ موما الیه قزانلغه کلوب برآز اهالی اسارتدن قورتاریله بیلمش اولدیغنی سویلدی.

پاشای مشار الیه حضرتلرینه: «قزانلق طرفنه کیده‌لم» دیو، مقدم هرنه‌قدر چالشلمش ایسه‌ده، «دولتك اردوسنی باتیره‌مم، قزانلق کبی برایکی مملکت باتارایسه‌ده، بأس یوقدر؛ اشته ــ بالاده مذکور ــ اوچیوز سواری، ایکی طابور پیاده کفایت ایدر» جوابنی آلدم.

زغرهٔ عتیقدن اوچ کوندن صکره زغرهٔ جدیده طوغری حرکت اولدی. برآقشام بوکلك قریه‌سنده بیتوتت ایدلدی. فرداسی آقشامی زغرهٔ جدیده واردق. ینه فرداسی کونی «کورنه» بایرلرینه چیقلدی. ایرتسی کونی، خائن کوی بوغازنده اولان دشمن: توزی دومانه قاته‌رق، وَ برطاقم اشیا وَ قلعه‌لرینی

یاقوب . ایچرو بالقانه چکلدیلر . مأمولدرکه بونی سریاور محمد پاشا حضرتلری
دخی مشاهده ایتمشلردر . بونك اوزرینه بش آلتی کون مرورندن صکره ،
برکون کلدیلرینه : « بوغازده دشمن قالمدی ؛ ینه خائن بوغازینه وَ یاخود
قزاناق جهتنه کیده لم » دیدیکمده ، بنده‌کزه جواباً : « بنم یکرمی کونلك
جبخانه‌م وَارزاقم اولمدقجه ، شورادن بریره حرکت ایده‌جك دکلم » دیدی .
بونك چاره‌سنی سؤالمده : بیك بش‌یوز عربه ایله ، بش یوز مکاری بارکیری ،
وَبیك کم وَنعله محتاج اولدیغنی سویلدی . بونك اوزرینه عاجزلری دیدم‌که :
« بوراده بیهوده اوتورمقدن ایسه ، اسلمیه سنجاغندن بو عربه وَ مکاریلری
تدارك ایده‌یم » . جوابمه موافقتله . کندولرندن امر مخصوص آله‌رق اوآقشام
اسلمیه‌یه واردم ؛ عربه وَبارکیر ونعل تدارکنه باشلادم . بونلری پیدرپی سوق
ایدرکن ، قوللکزی اورایه قوماندن تعیین ایتدی .

اسلمیه‌ده ایکی طابور ، وَبرمقدار مستحفظ عسکری وار ایدی . اوراده‌کی
ایکی طابوری ، تیمور قپو طرفنه سوق ایتدم . برقاچ کوندن صکره ، « استرق »
دیدکلری برقریه جهتنده برتپه‌یه کوندردم ؛ مؤخراً کلان برطابوری دخی ،
« لچی دره » کچیدینه کوندردم ؛ اسلمیه تحت امنیته آلمدی . بونك‌اوزرینه ،
سعادتلو حاجی حسین پاشانی تکرار اسلمیه‌یه قوماندان کوندرمش . حاجی
حسین پاشا ایله کورشدیکمزده : « اوقدر اوزاق محلاره عسکر سوق اولنماز ؛
بن عسکری فابریقه بوغازینه کتوره‌جکم » جوابنی ویردی . بنده‌کزده ، سلیمان
پاشا حضرتلرندن آلدیغم امری کندوسنه کوسترەرك : « عسکرك طوتمش اولدیغی
نقطه‌دن بر قاریش کیرو آلنمسنه راضی دکلم ؛ متصرف پاشا ایله اعضادن بری
آله‌رق کیده‌لم ؛ عسکرك برنده اولان خطانی بزه ارائه ایدر ایسه‌کز ،
اولوقت بردیه‌جك قالماز » دیوب ؛ برقاچ کوندن صکره محل مذکوره کیدیله‌رك ،
مقدم یاپدرلمش اولان فرونلر اداره‌سی ایچون فابریقه یابلاغنده اولدیغی کورده ؛
وَعسکرك طوتمش اولدیغی تپه ، متسلسلاً تیمور قپویه‌قدر ، تهلکه‌سز برصورتده
محل اولدیغی حالده ، ینه عسکرلری اورادن قالدیرمغه اصرار ایتمش اولدیغندن .
« اکرچه اورادن عسکر قالقار وَفابریقه بوغازینه کلور ایسه : هم دشمنه جسارت
ویرلمش اوله‌جغندن . وَهم‌ده اول حوالیلر بتون بتون امنیتسز قاله‌جغندن ،
چاره‌سز برقاچ بیك عساکر معاونه ایله « قبا اویوك » وَ « احملی » موقعلرینی

عاجزلری ضبط ایدرایسه‌م. اول‌وقت عسکرك اورادهابقاسی جائزاوله‌بیله‌جکنی» سرد و بیان ایتمه‌م اوزرینه ، برقطعه مضبطه یاپه‌رق . بنده‌کزده « قیا اویوك » اوزرینه اول کون حرکت ایتدم ؛ وَکندوسی ، متصرف‌ایله برابر ، اول کون اسلمیه کیتدیلر . وَدرت آی اول نقطه‌لرده قاله‌رق ، اوچـه اول نقطه‌لردن ایلرولنه‌جکنی قوماندان سلیمان پاشا حضرتلرینه دفعاتله عرض ایتدیکمدن ، ــ وَحتی قولکزك قره‌غوللرینك « دوست‌باتلی » وَ « دده‌بال » قریه‌لری جهتندن : طرنوی ، بش‌ساعت مسافه‌ده‌ایدی ؛ وَطرنوی‌یه وارنجه‌یه قدر طاغ وَکچیله‌جك بوغازیوق‌ایدی ؛ دوز . اوفق تپه‌لردن عبارت‌اولدیغنی قوماندان مشارالیه‌عرض ایتمشیدم؛ وَالنه‌جهتنده یالکزالنه‌نك ایلروسنده برقاین [۱] اووه بوغازندن‌بشقه برحرب یری‌یوق؛ وَبوبوغازده صاغ وَصول‌جهتلرندن طوپ وَعسکرچکه‌بیله‌جکی کبی، کویلی‌یوللری وار ایدی ــ بونلری بویله کندوسنه تفصیل ایدوب بو ایکی جهتدن ایلرولنه‌جکنی عرض وبیان‌ایتدیکمدن بشقه ، طرنوی‌یه وارنجه‌یه‌قدر قاچ قریه وَآره‌لری قاچر ساعت اولدیغنی یازمش اولدیغم عریضهٔ عاجزانه‌مك یالکز وصولنه دائر بر قطعه علموخبر اعطا بیورمشلردر . قولکز ینه یازمقدن کیرو طورمیوب : « هیچ اولماز ایسه ارکان حرب رئیسلرندن برینی کوندرکده کزدیره‌یم ، رأی‌العین کشف ایتسون ؛ اوله‌مدیغی صورتده ، قولکزه مساعده بیورك : کلوب شفاهاً عرض ایده‌یم » دیو واقع اولان استرحام عاجزانه‌مه جوابلرنده : « بریکزه کندیکز کبی برقوماندان بولورسه‌کز ، کلمکز ده بأس یوقدر ؛ اولمدیغی صورتده اورادن آیرلمکز اویه‌ماز » امرینی آلدم .

رئیس پاشا ــ بالقان جهتنه دائر بشقه صوریله‌جق برشی قالمدی؛ وَآرتق شاهدلر استماع اولنه‌جغی جهتله . بوبابده عمومنه اولان مدافعه‌کزی بیان ایتمك زمانی کلدی ؛ کله‌جك مجلسه حاضرلاملی .

سلیمان پاشا ــ پك اعلا ، افندم .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا ــ اکر تنسیب بیوریلور ایسه : شبقه‌ده بولنان طابورلرك بعض بیوك ضابطانی دیکلسه‌ك ... البته سلیمان پاشا حضرتلری ، اوطابورلرك قنغی طابور اولدقلرینی بیلورلر ؛ بزده بیلور ایسه‌کده ، کندیلرینه سؤال ایدوب قابل ایسه آنلردن برقاچنی جلب ایده‌لم .

---

[۱] خانی

رئیس پاشـا — اشته مسموع عالیکز اولدی : مقدما لوا قوماندانلرینك اسامیسی بیان بیورلمش ایدی ؛ خاطر عالیکزده قالمش ایسه ، امراسنك ، مثلا : قائممقام و بیکباشی کبیلرك اسامیسی دخی بیان بیورلسه .

سلیمان پاشـا — شبقه قوماندانلغی زماننده اوراده بولنان امرادن موجودلری، ۱] بورایه کچنده جلب ایدلمش‌ایدی. بونلرك خارجنده بولنانلر، شبقه فرقه‌سیله روسیه‌یه اسارتله کیتمشلردر. بشقه آدملر خاطرمده یوق. اکر بونلرك خارجنده آدم وارایسه ، بن بیلهم . ۲]

رئیس پاشا — اویله ایسه کچنلرده کیلرینی ینه‌جاب ایدرز « دیوب مجلسه ختام ویرلدی »

۱] رؤف پاشایه عدم معاونت مسئله‌سی ایچون
« عمدة‌الحقائق »

۲] چونکه اختلاطدن ممنوعم
« عمدة‌الحقائق »

يكرمنجی مجلس محاكمه

روم ايلى ديوان حربى طقسان درت سنه‌سى آغستوسنك اون آلتنجى
چهارشنبه كونى يكرمنجى دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو
سليمان پاشا حضرتلرينك محاكمه‌سنه دوام ايدلمشدر

رئيس پاشا — شبقه مهاجماتى اثناسنده : روسيه‌لونك كليتلوقوۀ احتياطيه‌سى كلمسندن طولايى اردوى همايونك حال تدافعيه‌ده براغلمه‌سى مجبوريتنده بولنديغى ، اولجه بيان بيورلمش ايدى ؛ حال بوكه اردوى همايونك قوتى ، اولجه تعرض ايچون ترتيب قلنمش اولمسندن ناشى ينه موقعلرى ، يعنى : خط مدافعه اولكى حال اوزرنده‌مى براقلدى ، يوقسه‌تقليل ايدلديمى ؟

سليمان پاشا — شبقه‌ده‌كى خط مدافعه‌مز دشمنك خطوط مدافعه‌سنه متقابل اولديغندن ، وَبزم قواى مدافعه‌مزه قارشو مواقع مناسبه ومتناظره‌ده دشمنك دخى قوتى بولنديغندن ، تقليلى ممكن دكل ايدى . بونكله برابر ، هرنه‌قدر حال تدافعيه كيردك وَاويله‌جه‌ده عرض ايلدك ايسه‌ده ، بو « حال تدافعيه كيردك » ديمكدن مقصد : تعرضدن فراغت ايتدك ديمكدر ؛ يوقسه ، بزم خطوط مدافعه‌مز ينه دشمنك خطوط مدافعه‌سى ايله قارشو قارشويه ، وَ طوپ وتفنك آتشلرمز ، يالكز سپر آرقه‌سندن ، كماكان السابق دائم ايدى . وَبوده ، باشلوجه : استانبولدن ورودى انتظارنده بولنديغمز وَبر آزى‌ده كلمكده اولان اون آلتى طابور قوۀ معاونه‌نك بزه وصوليله ، غازى عثمان پاشاحضرتلرى ايله سلوى وَلوفچه جهتندن كسب اتصال ايتمك ؛ وَاون بش ، اون آلتى طابورله دشمنك غبرووه جهتنى چويرمك مقصدينه مستند ايدى . آنك ايچون تقليل جهتنى ، بنده كز قوماندانلقدن انفصالم كوننه قدر التزام ايتمدم . مقدمجه‌عرض ايتديكم وجهله : غازى عثمان پاشا حضرتلرى ، كنديلرينه يكرمى طابور ورودندن صكره ، بتكرار لوفچه‌يى استرداد ايده‌جكلر ايدى ؛ بزده ، استانبولدن كوندريله‌جك اون بش طابورله ، وَياخود اقتضا ايدرسه بر آزدها علاوه ايدرك ، غبرووه طرفنه كچه‌جك ايدك .

علی نظامی پاشا — سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیوریکز .

علی نظامی پاشا — شبقه بوغازی دشمنك اللندن آلنمدی؛ مسئله : شمدی دشمن اورادن کلیتـلی قوت کچوب طونجه وادیسنی وَدها ایلروسنی دشمنك تعرضندن منع ایتمك اولوب ، مادامکه شبقه‌یی دشمندن آله‌مدق : شـبقه‌بتون بتون ترك اولنه‌رق . سائر بریرده‌موقع طوتمق ممکن دکلمی ایدی ؟ چونکه شبقه‌ده طوتدیغمکز موقع ، تدافعی‌یه‌الویرمز برموقعدر ؛ باشنی چیقارر چیقارمز ، دشمنك قورشونی یر .

سلیمان پاشا — طونجه وادیسنه حکم ایدن اك بیوك کچید: شبقه کچیدیدر ؛ وَ حرکات مکملهٔ عسکریه : او کچیدك ، مانعیته اوغرامیه‌رق ، الده ایدلمسـیله اولور . یعنی ، حرکات عسـکریه : بز بالقانك اوته جهتنه کچمش اولسـه‌ق ، شبقه کچیدی بزم الزده بولنه‌مامسندن ناشی . اوکنه برقوت وضعیله ممر دشمنك بو طرفدن سد ایدلمسنه؛ وَ کذلك دشمن طونجه وادیسنه اینه‌جك اولور ایسه ینه حرکات مذکوره: دشمنك سلامتله شبقه کچیدندن کچمسنه ، وَبزم طرفمزدن بر مانعیت کورمامسنه موقوفدر . بز او کچیدی طوتمقله ، بالقانك بو یوزینـه تامینات ویرمش اولدق . بز کچیدی واقعا کاملاً ضبط ایتمدك ایسه‌ده. دشمنه‌ده مرور ایچون لازم کلان تسهیلاتك اوکنی سد ایلدك ؛ یعنی : شبقه کچیدنی بزمله بر بیوك حرب ایتمینجه ، وَ بك بیوك فداکارلق ایتمینجه ، دشـمن النه کچه‌مز حاله کتوردك. دشمن بو کچیدی کچمك‌ایچون ، بزم او تاریخده اوراده بولنان قرق اللی طابورلق آتشمزك شدتنه اوغرامق مجبوریتنده بولنیور ایدی. بو عرضمده : دشمنك بزم قوتمزله متناسب و متناظر اولمسی تقـدیرنده‌در . اکر بز شبقه کچیدینك دشمنه سد اولان مواقعنی ، یعنی : کچیدك ایکی طرفنه وَبالقانك بزدن‌اولان ورسانته حاکم اولان صاغ وَصول تپه‌لرینی ترك ایتمش اولسه ایدك ، اوحالده بالطبع قزانلق اووه‌سنه کلنجه‌یه قدر درجات مختلفه‌ده متفاوت وَ یکدیکرینه حوالـه‌سی اولان تپه‌لری طوتمغه ، دشمنك او وقتکی قوتی مساعد ایدی ؛ بزی اووه‌ده اوطورتمز ایدی . مع‌مافیه او اووه‌ده اوطورسه‌ق بیله ، آرتق دشمن هرجهتدن کچه بیله‌جکندن، طونجه اووه‌سنده هر حالده بارینه‌مز ایدك . وَ شـبقه کچیدی دشمنك النده اولدیغی تقدیرده ، قارلووه‌یه قدر ممتد

اولان طونجه وادیسی الدن چیقمش صاییله بیلور ایدی . اولسه اولسه ، او حالده قره‌جه طاغه چکیله بیلور ایدك ؛ یعنی : قره‌جه طاغك اسکی زغره اوزرنده‌کی دربند بوغازی طوتیله بیلور ایدی . بوحالده طوتیله‌جق جهت ، یالکز بو نقطه اوله‌بیلور ایدی ؛ چونکه : قره‌جه طاغك اوزرنده متعدد کویلر ، وَ بو کویلرك هر طرفنده هر درلو عسکرك کچمسنه مساعد کچیدلر واردر . شبقه‌یی طوتوبده طونجه وادیسنه حاکم اولدیغمز کبی ، دربندی طوتوبده قره‌جه طاغك اوته یانندەکی مریج وادیسنه حاکم اوله‌مز ایدك ؛ چونکه : شبقه‌دن صکره قارلی‌یه کلنجه‌یه قدر ، صول طرفمزده اویله حرکات عسکریه‌یه مساعد کچیدلر یوغیدی . کرچه « طوریان » بوغازی کبی « مارا کدکی » کبی بر ایکی اوفاق شیلر وار ایسه‌ده ، آنلر بر ایکیشر طابورله پك قولای محافظه اولنور ایدی ؛ چونکه : بو کچیدلر طار ایدی ؛ وَ بویله محافظه اولنمقده ایدی .

حاصلی ، بنده‌کزك اعتقادمجه : شبقه کچیدینی کاملاً دشمنه آچیق براقوبده قره‌جه طاغه کیتمك رأیی ، طونجه وادیسنی دشمنه آچیق براقه‌جغی کبی ؛ مریج اووه‌سی دخی تحت مخاطره‌یه کیرر ، وَ اورالره کچوریلان اهالینك بارنمق احتمالی اولمز ایدی . بنده‌کزدن صکره کلان قوماندانلرك ده بو یولی التزام ایتملری ، بر درجه‌یه قدر بتمله فکراً متحد اولدقلرینه دلالت ایدر . مدام‌که بنده‌کز بالقانك بو یوزینك تحت امنیتده بولندرلمسی وظیفه‌سیله مکلف ایدم : او وظیفه ایله شبقه‌یی ضبط ایده‌مدك ایسه‌ده . دشمنه کچیله‌مز برحاله کتوردك ؛ بردرجه‌یه قدر مطلوب حاصل اولدی . مع‌مافیه شبقه‌نك ضبطی‌ده : غازی عثمان پاشا حضرتلری ایله اتصاله وَ استانبولدن کله‌جك طابورلرك ورودینه تعلیق اولنمش ایدی .

علی نظامی پاشا — عجبا دشمن سزك قوتکزه معادل ، یعنی : قرق اللی طابور سزك قارشوکزه بولندرمش اولسه‌ایدی ، بولندیغکز یرده اوقدر قوته قارشو تدافعی حالنده بولنمغه : بولندیغکز موقعك استعدادی وارمی ایدی ؟

سلیمان پاشا — بزم رفاقتمزده اولان طابورلر هر نه قدر عدداً قرق طابورایدیسه‌ده ، موجودمزك مقداری : مقدمجه عرض اولندیغی اوزره ، اون‌طقوز بیك‌ایدی ؛ مؤخراً کلان طابورلر وَعجمی نفرات ایله ، اوتوز بیکه

قريب اولدی . ايلول اواسطنده دشمنك طوتديغی مواقع : طراونه جاده‌سی اوزرنده واقع « بوزليجه » تپه‌دن . يعنی : بزم صاغ جناحمزك دها ايلروسندن . «يشيل اغاج» قريه‌سنه قدر ممتد ايدی . بوكا مقابل بزده متناظر اولان نقاطی طوتمق مجبوريتنده بولنيور ايدك . خطوط مدافعهٔ متقابله‌نك امتدادی ، عندالحساب آلتی يدی ساعتی تجاوز ايدر . آنك ايچون كرك بز ، كرك دشمن : مدافعه صورتنده قالمغه موقعاً مستعد ايدك . دشمن بزدن دها زياده مستعد ايدی . چونكه : بز قوتمزی دائما دشمنك تحت نظرنده طوتار ايدك . ستر ايده‌جك يريمز يوغيدی ؛ دشمن ايسه ، قوتنك قسم اعظمنی ستر ايچون برطاقم منحط محللره مالك ايدی ؛ واوبله ستر ايدرك . صيق صيق قره‌غوللری افرادينی دكيشديره بيلور ايدی ، ودكشديرمكده ايدی . هر ايكيمزك بولنديغمز حال مدافعه‌دن چيقه‌بيلمسی : قارشوسنده‌كی قوتك ايكی مثلی برقوت جلبيله . بر چويرمه حركتی اجراسنه موقوف ايدی . كيم دها اول طاورانورده بوقوتی ايدينه‌بيلور ايسه . ديكرينی ازه‌بيلمك ، واسير ايتمك استعدادنده ايدی . اراضينك حالنه كوره ، بو استعداد: ايكی طرفده‌ده موجود ايدی .

علی نظامی پاشا — بونی صورمه‌دن مراد : دشمنك كثرتندن دكل . سزه اولان مقابله بولنديغی موقعك غايت مستعد اولمسندن ؛ يعنی : دشمن اوقدر قوتلی دكل ايدی‌كه سزی اوويه ايتمكدن منع ايتسون ، وسز اوويه ايندیككز وقت قورقه‌سكز اولدن ؛ مرادم : بونی سويلمك ايدی .

سليمان پاشا — دشمن بولنديغی مواقعی . واقعا بزدن دها آز قوتله مدافعه ايده‌بيلمسی ممكن ايدی ؛ چونكه : دشمنك مواقعی ، برمستطيل اوزرنده بريغناقده ايدی . بزمكی ، ايكی جهتده بولنيور ايدی ، منقسم ايدی ؛ واحتياطمز اووه‌ده آچيقده ايدی . آنك ايچون ، دشمن اراضيسی : بزه نظراً ، مدافعه ايچون دها مساعد ايدی . بزده اكر عرض ايتديكم كبی . اون بش يكرمی طابور ، يعنی : دشمنله متناظر اولان مواقعی محافظه ايدن قوت خارجنده اوله‌رق بكلديكمز قوتی ايدينه‌بيلسه‌ايدك . طراونه ويخود مارا كديكنی آشه‌رق دشمنی چويرمك استعدادنده بولنه بيلور ايدك .

رئيس پاشا — بالقانك جهت جنوبيسنده مواقع مناسبه‌يه قونلش اولان طابورلردن بعضيلرينك آلنمسی ممكن دكلمی ايدی ؟

سلیمان پاشا — خائن وَفردیچ بوغازیله استراقه‌دن ماعدا یرده . طابورلرمز یوغیدی. مثلا : ادرنه‌ده برطابور وَقلبه‌ده برطابور وار ایدی ایسه‌ده ، بونلر محافظهٔ محلیه ایچون استانبولدن تعیین اولنمش شیلر ایدی . قره‌پیکارده ، ظن ایدرم ، درت بلوك قالمش ایدی ؛ بونلر ارزاق طاشیمق ، نقل ایتمك کبی ، عسکرلکك خارجنده بولنان خدمات ایله مشغول ایدیلر . اسلمیه‌ده برطابور وارایدی ؛ اوده: «قرین آباد» ه قدر برطاقم چرکسلر کویلری صویپورلر، آنلری محافظه ایچون تعیین اولنمش ایدی ؛ حتی هر کویده اون کشی ، بش کشی ... بویله مختلف یرلره ، استانبولدن ایدیلان استیذان اوزرینه محافظهٔ محلیه ایچون قونمشلر ایدی . بشقه یرده یوق ایدی . یالکز « طوریان » طرفنده ایکی طابور قدر وار ایدی .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — افندم ، سوز ایسترم . ۱)

رئیس پاشا — بیوریکز.

نجیب پاشا — افندم، روسلر اون‌سکز تموز تاریخیله پلونه‌یه هجوم‌ایتدیلر، پریشان اولدیلر . وَهجوم ایدن عسکر جنرال غورقو ۲) قوماندانسنده ایدی. بوایکنجی هجومده منهزم وپریشان اولدقدن صکره بالقان جهتنه طوغری ایلرولمش اولان جنرال غورقو . سریعاً وَعاجلاً طرنوی‌یه رجعت ایتمسنه امرویرلمش ایدی. وَروسیه‌اردوسی عموماً حال تدافعیده قالمش ایدی . وَروسیه،

---

۱) دیوان حربك، آغستوسك اون آلتنجی کونی وقوع بولان یکرمنجی اجتماعنده رئیس سامح وَ اعضادن علی نظامی پاشالر ینه شبقه‌یه متعلق بعض استیضاحاتده بولندقدن وَ جوابلری ویرلدکدن صکره ؛ مدعیٔ عمومی نجیب پاشا : هر هانکی طرفدن ایسه ، « لاکر دوریان » لر خلاصه‌سی اوله‌رق النه یازیلوب ویرلمش اولان بر کاغدی ، بر مدتجك فاتر بکه بالمراجعه یاواشجه‌اوقویوب هجه‌لیه‌رك « سوز ایسترم » دیو آتیلوب، سامح پاشادن « بیوریکز » مساعده‌سنی آله‌رق ، جهراً قرائته باشلادی .

« عمدةالحقایق »

۲) موسیو « آمه‌ده لوفور » ك محاکمه ترجمه‌سنده شو نوط واردر :

Il y'a là une erreur évidente dans le texte officiel. Ce n'est pas le général Gourko, mais le général Krudener qui a tout d'abord attaqué Plevna.

یعنی : « متن رسمیده‌کی بوافاده‌ده آچیق بر خطا واردر . ابتدا پلونه‌یه هجوم ایدن جنرال غورقو کل ، جنرال قرودنردر » دیمش‌درکه ، طوغروسی‌ده بودر .

امداده كوندرمك ایچون ، خاصه اردوسنی تدارك ایتمكه باشلادی . فقط بوخاصه اردوسی آنجق تشرین اولده واصل اولهبیلور ایدی . بو امداد واصل اولنجهیه قدر دشمن بك‌فنا برحالده ایدی . صكره ، سلیمان پاشا حضرتلری : شبقه‌نك صاغنده وَصولنده كی بونجه كچیدلر سربست بولندیغندن ، بوكچیدلردن ایلرو حركت ایدوب چویرمه حركتی اجراسیله . شبقه‌یی بدضبطه كچوره‌بیلور ایدی . نه چاره‌كه : بوچویرمه حركتلریله مشغول اولمیه‌رق ، وَبوكچیدلردن كچه‌جك یرده طوغرودن طوغرویه شبقه‌یه هجوم ایتدیلر ، وَاوراده كندی قوتلرینی ضایع ایتدیلر . بوشبقه هجومندن صكره دشمنه تكرار امنیت كلدی ؛ یعنی: « امداد كلنجه‌یه قدر شبقه‌نك صاغندن وَ صولندن هجوم ایدیوررلرسه » دیو ، قورقیورلر ایدی ، شمدی اورایه كیدوب صاپلانمسندن طولایی تمامیله امنیت كلدی ؛ روسیه‌لیلر حال تدافعیده بولندیلر . غریب یری بوراسیدركه : سلیمان پاشا حضرتلری ، روسیه‌لیلر كبی، تدافعی حالنده بولنمسنی آرزوایتمشیدی؛ یعنی : روسلرك بوحالندن استفاده ایده‌مامشدر. وَروسیه‌لولرك بویله پریشان برحالده بولندیغی ، باتلغراف مقامدن كندیسنه بیلدیرلمشیدی . شبقه‌ده‌كی روس جنرالی قورقیور: چویرمه حركتی ایله ایلروكلیورسه ، دیه. سلیمان پاشادخی: روسیه‌یی بری طرفه كچورمیه‌یم ، دیه قورقیور . اكرسلیمان پاشا حضرتلری ، بشقه برمانوره یاپمق‌ایچون ، شبقه‌نك قارشوسندن كیروكلسه : اول‌وقت بیله روسیه لولرك ایلرولمكه اقتدارلری یوق . روسیه‌لولر نه‌وقت امداد آلور ایسه . اووقت ایلرولمكه جهد ایده‌جكلر . فقط امداد آلنجه‌یه قدر اصلا ایلرولمك عزمنده بولنه‌مزلر ، وَبولنمدیلر . روسیه‌لولره ، سلیمان پاشانك شبقه‌یه صاپلانوب قالمسندن امنیت‌كلدی. وَطونه‌اوزرنده برقاچ فرقه‌لری‌وارایدی ؛ آنلری سریعاًوعاجلاً بلونه وَبالقان جهتنه‌طوغری كوندردیلر . دیمك اولوركه، سلیمان پاشا حضرتلری شبقه هجومنده موفق اولمیه‌جغنی آكلادیغی كبی ، سریعاً وَعاجلاً شبقه‌نك صاغ وَصول طرفلرنده بولنان دیكركچیدلرك برندن كچوب ایلرویه حركت ایتمك لازم كلور ایدی‌كه : اول‌وقت بزم شرق وَغرب وَجنوب اردولرمز برلشمش اولورلرایدی.

رئیس پاشا — مدعی پاشانك‌افاداتی مسموع عالیكز اولدیغندن، تكرارینه حاجت كورمم .

سلیمان پاشا — جنرال غورقونك طرنوی یه رجعته امرآلمسی، وَروسیه

اردوسنك حال تدافعی‌یه کیرمسی: بنم ایچون بردرجه‌یه‌قدر معلوم دکل ایسه‌ده ؛ خائن بوغازندن بالقانك اوته یوزینه کچوریلان دشمنك طرنوی‌یه کیتمش اولدیغنی ، بن‌ده استدلال ایتمشیدم .

« شبقه‌نك صاغنده وَصولنده بونجه کچیدلر » دینیوز . خائن وَ فردیچ کچیدلرندن اویله بر اردو ایله کچلمه‌نك امکانسزلغنی وَ محاذیرینی مقدمجه عرض ایتمشیدم ؛ وَبلکه اکا تعلق ایدن بعض مباحث ، هنوز فیصل بولمامش ایدی . برده فرض ایده‌لم که : کچید مساعد اولسون ، وَ هرنوع وسائط نقلیه حاضر بولنسونده ، طرنوی‌یه خائن بوغازندن کچه‌رك کیتمش اولالم ؛ طرنوی‌یی ضبط ایتدکجه شبقه‌یه کیدلمیه‌جکی طبیعی ایدی . طرنوینك ضبطی : موقعنك متانتی ، واشته جنرال غورقو رفاقتی طابورلرینك‌ده اورایه کچمش اولدیغی مناسبتله ، قولای اولمز ایدی . وَ برابرمزده بیوك طوپلرمزی وَ سائره‌مزی کوتورمکه مجبور ایدك . وَ آره‌دن بش اون کون کچر ایدی . وَحتی بز خائن بوغازندن طرنوی‌یه توجه ایتمش اولسه‌ق . وَنه‌قدر التزام سرعت ایتمش اولسه‌ق : درت کوندن آشاغی‌واریله‌میه‌جغندن ؛ وَغورقونك بزه‌نظراً برفرقه‌سی، ایشیدلدیکنه کوره: اوچ‌درت‌کون‌ایچنده وَخفیف طوپلرایله وَدرت بش‌کونلك یییه‌جکی‌ایله ، پك چوق زحمتله کچه‌بیلدیکندن ؛ بزده . فرض محال اوله‌رق ، آنجق درت کونده کچه‌بیلور ایدك . اودرت کونك ختامنه‌قدر . دشمن اوتاریخده‌قرارکاهنی ــ دیندیکی کبی ــ بلەیه کوتورمش بیله اولسه : بزم مقابله‌مزه ینه پك کلیتلی بر قوت یتشدره‌بیلور ایدی . چونکه : اوزمانلرده وَاوکونلرده محمد علی پاشا حضرتلری، دشمن هزارغراده هجوم ایده‌جك دیو، کندیسنی وضع تدافعی‌یه آلمش ایدی . وَروسجقده ، حتی بعض اوفاق تفك نقاطی ترك ایدرك ، ینه مدافعه‌یی امرایتمش ایدی . پلونه دخی وضع تدافعیده بولنمقده ایدی . دشمن ، بزم اوزرمزه قوتنی جمع‌ایتمك ایچون . الك مساعد برفرصته مالك ایدی . اکر محمد علی پاشا حضرتلری : قرار سابقدن نکول ایتمیه‌رك ، طرنوی اوستنه یوریسه ایدی ؛ وَیاخود هیچ اولمز ایسه ، دیدیکی کبی ، اوَن بش اون آلتی طابورایله عثمان پازاری جهتندن خائن بوغازی قارشوسنه کلسه ایدی؛ او حالده ، مدعی پاشانك دیدیکی چویرمه حرکتی بردرجه‌یه قدر ممکن اولورایدی . خائن بوغازندن چیقدقدن‌صکره، خریطه‌یه باقلدیغنده آکلاشیله‌جغی‌اوزره: جناحمزی

دشمنه ویره‌رك ، غیرووه‌یه قدر کیده بیله‌جك ایدك . بو جهتدن اوله بیله‌جك چویرمه حرکتی ، طونه شرق اردوسنك وعد ایتدیکی اعانه‌دن نکولی وَوضع تدافعی‌یه کیرمسی مناسبتیله ، مخاطره‌لی وَممکنسز ایدی .

شبقه‌نك صول طرفنده‌کی کچیدلرك برندن کچمك دخی ، همان ممکنسزدر . « طوربان » کچیدندن اوبله بیوك طوپلر وَ عربه‌لر کچه‌مز . اورالردن بعضاً انسان کچرکن ، روزکار حیوانیله انسانی بیله آلوب کوتورر . « اتره‌پول » وَ « اورخانیه » کچیدینه کلنجه‌یه قدر صول طرفدن ، بویله اردو کچه‌بیلمسنه مساعد یول یوق ایدی . کچیلور ایدی ؛ شبقه‌نك قارشوسنی . یعنی : شبقه‌یی طوتارق ، صاغدن وَصولدن خفیف مفرزه‌لر کچه بیلور ایدی ؛ لکن بو خفیف مفرزه‌لرك صاغدن وَ صولدن کچمك حرکتی ، او سوق اولنان قوتك یوزده طقسانی فدا ایتمك نتیجه‌سنی ویرر ایدی .

« طوغریدن طوغری‌یه شبقه‌یه هجوم ایتدی » دینیور . شبقه هجومنی مقدما عرض و بیان ایتمش ایدم . بزم شبقه‌یه هجومز ، اساساً آغستوسك طقوزنجی وَ اون برنجی کونلریدر . بو تعرضمزده طوتدیغمز مواقع ، دشمنه شبقه کچیدینی استفاده‌سز برحالده براقق نتیجه‌سنی حاصل ایتدی . بوندن صکره . ینه ایکی کون او مواقع مرتفعه‌یی الده ایتدکدن صکره ، اوچنجی کونده : قوتمز ذاتاً شبقه محافظلرینك قوتندن زیاده اولدیغندن . صاغدن وَ صولدن مفرزه‌لر کچوره‌رك ، چویرمکه چابالایه‌جق ایدك . نه چاره که ، بو حرکتی یاپه‌جغمز کیجه : طرنویدن . جنرال رادسکی قومانداسیله ، دشمنه امدادکلدی ؛ وَ بوقوت. بزم‌قوتمزله توازن ایدرك، چویرمه حرکتی اقتدارینی بزدن آلدی . اکر محمد علی پاشا حضرتلری ، طرنوی‌یه ، هیچ اولمزسه ، خفیف برتهدید کوسترسه، یعنی : دشمنك طرنویده‌کی قوتنی اوراده طوته‌جق بر قوت ارائه ایتمش اولسه‌ایدی : وَ اویله ــ دشمن کلیور ــ دیه ، اصلی یوقدن مدافعه حالنی اختیار ایتمسه ایدی : طرنویدن بزم قارشومزده‌کی دشمنه امداد کله‌مز ایدی ؛ وَکله‌مدیکی کبی: بز دشمنی چویرمه حرکتنه، آغستوسك اون ایکنجی وَ اون اوچنجی کونی مطلقا موفق اولور ایدك . حال‌بوکه او تاریخده ، وقوعات حربیه ژونالارینه باقیلور ایسه آکلاشیلور : هزار غراده دشمن هجوم ایتمدی . وَ محمد علی پاشا . قره حسنلردن بدأ ایله طونه‌یه قدر

صاغ طرفندن ، اردوسنك صاغ جناحنده بولنان مواقع قارشوسنده کی اوفاق تفك قوتله چارپیشەرق ، تعرض حرکتنی آلدی ؛ بز شبقه فرصتنی غیب ایتدکدن صکره . کندوسی وضع تعرضی‌یه کیردی . مدافعه حالنده بولنمسی . بلکز بزم شبقەده کی تعرض کونلرمزدەدر . کندوسنك وقوعات حربیه ژور نالرینه باقلدیغی حالده یك کوزل آکلاشیلور . حتی : شبقه‌یه تعرض ایتدیکمز ایامده ، عثمان بازاری و جوارنده آنجق درت طابور عسکر وار ایدی . و کندوسیله ، بو تعرضه دوام ایچون . یك چوق مخابره ایتدك ؛ رجالر ایتدك ، و مقامات عالیه‌یه ده یازدق ایسه‌ده ، بر تأثیرینی کورمکه موفق اولەمدق.

شبقه‌یه طوغریدن طوغری‌یه هجوم دکل ، عادت اوزره هجوم اولنمشدر. و هر نەقدر ضایعاتمز وار ایسەده ، دشمنك ضایعاتی بزم ایکی‌مثلمز اولدیغندن ؛ و بلکز بزم عساکر شاهانه آره‌سنده اوچ بیکدن زیاده دشمن لاشه‌لری قالدیغی جمله‌سنك شهادتیله ثابت اوله‌جغندن ؛ و ضایعات حرب اقتضاسندن اولدیغندن ؛ بادیء تأسف اولمقله برابر ، موجب عتاب اولەمز .

« شبقه هجومندن صکره دشمنه امنیت کلدی » دینیور . دشمن ، فی‌الحقیقه بزم قوتمزه موازن قارشومزه قوت قویدقدن صکره : بزم صاغدن و صولدن کچوب کچمیه‌جکمزی بیله‌میه‌جکندن ، احتمال که احتیاطلی بولنمشدر . امنیتده طوتمامق ایچون ، دائما صاغ و صول جناحدن متعدد تعرض مفرزه‌لری کوندردك ، دشمنی تهدیدن خالی دکل ایدك .

« روسیه‌لولر سریعاً و عاجلاً پلونه و بالقان جهتنه برقاچ فرقه کوندردیلر » دیورلر . پلونه جهتنه کیدن فرقه‌لری بیله‌مز ایسەمده ؛ بالقان جهتنه کلان فرقه‌لر ، اشته بز شبقه تعرضیله اوغراشدیغمز ، یعنی : شبقه‌یه هجوم ایتدیکمز اثناده ، دشمنه کلان قوهٔ امدادیه اولوب ، بزمده مابه‌الادعامز بو قوتك ورودیله موفقیت حاصل اوله‌میشی مسئله‌سی ایدی .

« شبقه هجومنه موفق اوله‌میه‌جغمز آکلاشلدیغی کبی : سریعاً شبقه‌نك صاغ و صول طرفده‌کی کچیدلرینك برندن کچیلمك لازم ایدی » دیورلر . شبقه‌نك صاغ و صول طرفلرنده بولنان کچیدلرك برندن کچه‌بیلمك ایچون : دشمن مواقعنك قارشوسنده‌کی مواقعالده بولنمق شرطیله ، زیاده قوته احتیاجمز وار ایدی . مقام جلیل سرعسکری‌یه و مقامات عالیه‌یه متعدد تلغرافلرله عرض ایتدم ؛ و حتی ، طرف

حضرت شهنشاهیدن کلان یاور مخصوصه ، برموجب ارادهٔ سنیه . یابه بیه‌جکمز شیئی وَ اقتدارمزك درجه‌سنی‌ده عرض ایتدك . وَ بزم معروضمز وجهله بوحرکاتی اجرا ایتمك ایچون اون آلتی طابور عسکر ، وَ طابورلرك نقصانی اکمال ایچون‌ده درت بیك نفر کوندره‌جکلرینی وعد بیوردیلر ؛ وَ بونلر ، شبقه قوماندانلغمدن انفصالم زمانه‌قدر کلمکده ایدی . اشته بووضعیتی الده ایتدکدن صکره ، مدعی پاشانك بیوردقلری کبی ، صاغدن وَ صولدن کچه‌رك . وَ حتی غازی عثمان پاشا حضرتلریله اتصال حاصل ایدرك ، شبقه‌یی استرداد ایده‌جك ایدك .

« اووقت بزم شرق وَ غرب وَ جنوب اردولرمز برلشور ایدی » بیوریورلر . بو برلشمك : یالکز بنده‌کزك رأساً حرکاتمله اوله‌مز . برلشمك ایچون ؛ مادامکه بنده‌کز دده اغاجی اسکله‌سنه چیقدم وَ آنلره متوجهاً کیدیورم : آنلره بردرجه‌یه‌قدر یاقلاشدیغم کبی ، شرقده وَ غربده بولنان اردولردخی بکا یاقلاشه‌ایدیلر . یاخود یاقلاشمق حرکتی کوستره‌ایدیلر ، اووقت برلشمك امکانی حاصل اولور ایدی . طونه شرق اردوسی ، یعنی : محمدعلی پاشا حضرتلری ، « جمعه » وَ « عثمان بازار » نده‌کی قوتنی تخفیف ایدرك صاغ جناحه چیقمقده ؛ وَ غازی عثمان پاشا حضرتلری پلونه‌یی طوته‌رق لوفجه‌دخی دشمن النه کچمش وَ کچمکده اولدیغی حالده ، یعنی : هرایکی طونه شرق وَ غرب اردولری قوتلری طونه طرفلرینه بیغشماق ایتدیکی حالده ، مرکزدن حرکت ایدن بالقان قول اردوسی آنلرایله نصل اتصال حاصل ایدر ؟ بو اتصال ایچون ، دده آغاجنه چیقدیغم وقتدن شبقه قوماندانلغندن انفصالمه‌قدر . مساعده‌کزله عرض ایده‌جکم تلغرافلرله اثبات ایده‌جکم وجهله ، شرق وَ غرب اردولرینك برلشمسی وَ بزمله اتصال حاصل ایتمسی حقنده برچوق تلغرافنامه یازدم . اوتلغرافنامه‌لر : حرکتمزك اوائلنده . کرك محمد علی پاشا حضرتلری طرفندن ، کرك غازی عثمان پاشا حضرتلری طرفندن ، مظهر حسن تلقی اولدی ؛ وَ برلشمکی وعدایتدیلر . غازی عثمان پاشا « پك اصابتدر ، برلشه‌لم » دیدیلر . فقط بز شبقه‌یه هجوم ایدرکن ، بونلر اوله‌مدی . غازی عثمان پاشا حضرتلریله مأکنه باشنده مخابره ایتدك : وَ کندیسنه‌ده کرك مابین همایوندن وَ کرك مقام جلیل سرعسکریدن امر واخطار اولنمدی . وَ « سلوی » یه کلمك ایچون . اوتوز بوقدر طابورده حاضر لامشلر ایدی . آنلر سلوی‌یه کله‌جکی صیره‌ده . بزده فدا کارلق

ایدرك . شبقه‌یی کچمك عزمنه بردرجه‌یه قدر قالقیشه‌جق ایدك. لکن مسرالیه حضرتلری بوحرکتی، محمدعلی پاشانك بهمه‌حال طرنوی‌یه کلمسنه تعلیق ایدی؛ وَ « محمدعلی پاشا اکر طرنوی‌یه کلمز ایسه. بزم صورت حرکاتمز نتیجه ویرمز وَ اتصال حاصل اولمز » دیدی . صکره ، مقام جلیل سرعسکری‌ده ایشی ، آنلرك بیننده بالمذاکره حسم و فصله تعلیق ایتدی . وَ او صیره‌ده ، بو محاربه دوام ایتمکده ایکن ، دشمن لوفچه‌یی استرداد ایتدی . بو برلشمك، که دده آغاجنه چیقدیغمدن برو آرزو ایتمکده ایدم ، اشته بو اسبابدن طولانی وجود بولمدی. حاصلی ، نتیجهٔ مصلحت : استانبولدن وَ مواقع عدیده‌دن بتکرار عثمان پاشایه یکرمی طابور قوهٔ امدادیه کیتمسنه ، وَ آنکله مشارالیهك لوفچه‌یی استرداد ایتمسنه براقلدی ؛ وَ آکا تعلیقاً وَ منتظراً ، شبقه اردوسی محافظهٔ موقع خدمتنده قالدی .

بنده کزك (روسیه‌لولرك تدافعی حالنده بولنمسنی التزام ایتدیکم) بیان بیوریلیور . روسیه‌لولرك مدافعه حالنده بولنمسنه : بنم حال تدافعیده بولنشم. بر سبب اولمز . روسلرك اکر بزدن زیاده . تعرضه کافی قوتلری اولسه ایدی . تعرض ایده‌بیلورلر ایدی . او قوتی حائز اولمدقلری ایچون ، تدافعی حالنده قالدیلر . ایکی طرف قوتی متوازن ایدی . بو توازن قوا : هر ایکی طرفی تدافعی حالنده بولندردی . بری دیکرندن زیاده حائز قوت اوله ایدی : دیکرینه چویرمه حرکتی اجرا ایدرك ؛ ایشه فیصل ویریلور ایدی .

« روسلرك بویله پریشان حالده بولندقلرینه دائر مقام سرعسکریدن تلغراف کلدی» دییورلر. اکر اویله برتلغراف کلسه ایدی، یعنی: «قارشوکزده‌کی دشمن ضعیفدر ، همان سز چویرمه حرکتی اجرا ایدك » دینسه ایدی ، بو بو ایستدیکم درت بیك عسکری وَ دیکر اون آلتی طابوری بولامغه حاجت قلمز ایدی ؛ وَ هوان بطاریه‌لری ارساله‌ده لزوم کورمزلر ایدی . آنلرك کوردکلری لزوم : بزه کوندره‌جکلری او طابورلرله قوتمزك تزییدی . وَ غازی عثمان پاشا حضرتلری ایله کسب اتصال ایدی . آنك ایچون ، بویله بر تلغراف اولدیغنی قطعا خاطرلیه‌میورم ؛ وَ بالطبع اولمز .

« شبقه‌ده‌کی روسیه‌لولر بزدن قورقیور ؛ وَ بزده ، روسیه‌لولری کچورمیه‌لم دیه قورقیورز » دینیور . شبقه‌ده کی روسیه‌لولرك بزدن قورقلرینه . اوقدر

سبب موجب بولنه‌مز . چونکه : آنلرك آرقه‌سنی چویره‌جك قدر قوتمز اولمدیغنی ، بالطبع بلغارلر وسائره وساطتیله خبر آلمشلردر . « بز روسیه‌لولری کچورمیه‌لم » قورقوسنك ایسه ، قطعا اصلی یوقدر . چونکه : قورقق ایچون ، مواقع لازمه‌الده بولنمامق اقتضا ایدر ایدی . اکر بز روسیه‌لولری کچورمامك ایچون اقتضا ایدن نقاطی طوتمیه ایدك ، او وقت قورقار ایدك . قورقمدق ؛ یالکز روسیه‌لولری کچورمامك وظیفه‌سنه حصر اشغال ایتدك .

« بز کیرو کلمش اولسه‌ق بیله ، شبقه‌نك قارشوسنده بولنان دشمن ایلروله‌میه‌جك ایدی ؛ نه‌وقت دشمنه امداد کلور ایسه ، او وقت ایلرولیه‌جك ایدی » دیورلر . بو ، تخمینله سویلنمش بر سوز اولوب ؛ قارشوسنده قوتلی بر دشمن ایله اوغراشان برقوماندان : بز کیرو کیدر ایسه‌ك دشمن ایلروله‌میه‌جك دیه ، هیچ بر وقت فرضیات اوزرینه ترك موقع ایده‌مز . خصوصیله او مواقع : صول جناحنده بولنان دیکر بر اردو ایله برلشمك ایچون ، تحت محافظه‌ده بولنیور ایدی . روسلر امداد آلورلر ایسه ایلرولیه‌جکلرینه شبهه یوقدر . نته‌کیم شبقه‌ده‌کی قوتلری ایکی‌مثلی اولدقدن صکره ، ایلرولدیلر . بز روسلرك ایلرولمه‌سنی منع ایچون دکل ؛ او نقطه‌یی ترك ایدرسه‌ك طونجه وادیسنی روسیه‌نك ید حاکمیتنه براقمش اولور ایدکده آنك ایچون محافظه ایدیور ایدك . فی‌الحقیقه ، — مدعی‌پاشا حضرتلرینك دیدکلری کبی — بودشمنك قوتنه‌قارشو برقوهٔ متناظره براقوبده ، صکره قوای سائره‌ایله صاغدن صوله کچمك ، وَدشمنی اورادن بوسکورتمك ، وَیاخود تحت اسارته آلمق اقتدارنده دکل‌ایدك ؛ اوحال واقتداره کلمك ایچون ، استانبولدن عسکر وَقوت ورودینه منتظر ایدك . آنلر کلدکدن صکره ، طبق دیدکلری کبی یاپیله‌جق‌ایدی .

مدعئ عمومی نجیب‌پاشا — سوز ایسترم .

رئیس پاشا — بیورك .

نجیب پاشا — بوراده ۱۹ تموز سنه ۹۳ تاریخلو برتلغراف وار ، آنی اوقویه‌یم :

« طونه عموم قوماندانلغنه وَ عموم بالقان قوماندانلغنه یازیلان تلغرافنامه صورتیدر »

پلونه‌ده عثمان پاشا اردوسی اوزرینه کچن بازار ایرتسی کونی هجوم ایدن

آلتمش یتمش بیك قدر دشمن تلفات کلیه ایله رجعت ایتدیرلدیکی کبی ، دشمنك بوکون تکثرایدن هجوملرندەدخی سکزبیك تلفات براقەرق منهزم وپریشان اولمش ورجعت ایتدیرلمش اولدیغی ؛ وممملو قپاقلی نە مقدار حیوانات وحسابسز اسلحه واشیا اغتنام ایدلدیکی شمدی مشارالیهدن آلنان ظفرنامەدن استبشار اولنمغله تبشیر کیفیته مسارعت اولندی ، افندمز . ۱۹ تموز سنه ۹۳

سلیمان پاشا — بوتلغرافنامه ، بزم اسکی زغرەیی استرداد ایتدیکمز کون یازلمش ایدی. صکره ، یعنی: یکی زغرەیه وارمقده ایکن ، اثنای راهده آلدیغمز برتبشیردن عبارتدر . بونده پلونەیه هجوم ایدن دشمنك بوزلدیغی خبرینی ، مقام جلیل سرعسکری بزه بیلدریور . لکن « دشمن پلونەیه هجوم ایتدی ، بوزولدی » دیمکله ، « دشمنك آرتق بالقانده قوتی قالمدی ؛ سزك قارشوکزده کیمسه قالمیەجق ؛ سز ، ترەیه ایسترسەکز کیده بیلورسکز » مآلی چیقمز . اکر بومآل چیقمش اولسه ایدی : مقام ، بزه ، عینی تشجیعات وتشویقاتی اجرا ایدر ایدی . بز بو تلغرافك کشیدەسی تاریخندن یکرمی برکون صکره شبقه تعرضنه ابتدار ایتدك ؛ یعنی : طقوز آغستوس تاریخندن اعتباراً شبقه مهاجمەسی باشلادی . او وقته قدر دشمن قوتی چوغالتمش ، آزالتمش ؛ یاخود بشقه طرفه نقل ایتمش ؛ بو، بزم ایچون کاملاً مجهول ایدی. هیچ بر وقت، مدعی پاشا حضرتلرینك دیدیکی کبی: آغستوسك طقوزنده هجوم ایتدیکمز دشمنك قوتی خفیف اولدیغنه ؛ ویاخود طرنوبدن وسائر یردن دشمنه امداد کلمیەجکنه وسائرەیه ؛ بوتلغراف دلالت ایتمز .

مدعیٔ عمومی نجیب پاشا — سلیمان پاشا حضرتلری : قارشومزده دشمنك قوتی نه قدر ایدی ، رجعتمی ایتدی ، ایلرومی کیتدی ، بزم ایچون مجهول ایدی دیبورلر ؛ و استانبولدن بزه معلومات ویرمدیلر دیه شکایت ایدیورلر ایسەده ، برقوماندانك بورجی : دشمنك احوالندن وحرکاتندن معلومات آلمق وبونلره واقف اولمقدر . وبونلری جاسوسلر ودوریه قوللری واسطەسیله تحقیق ایتدیرزلر . کندولری : دشمنك حرکاتندن ، احوالندن معلوماتم یوق ایدی دیمەسی، قبوله شایان دکلدر ؛ زیرا : خبر آلمق کندولرینك وظیفەسیدر . مادام که قارشوسنده بولنان دشمنك قوتی معلوم دکلمش ، مجهول ایمش : نصل

هجوم ایتمشلر ؟ هیچ . دشمنك قوتی . بولندیغی موقعك وضعیت ومتانتی عریض وعمیق تحقیق وتدقیق اولنمدقجه ، مجهول اوزرینه نصل هجوم ایتمشلر ؟ مادامکه کندولری مجهول اولدیغنی اعتراف ایدیورلر . . .

رئیس پاشا — مسموع عالیکز اولدی تکراره حاجت یوقدر .

سلیمان پاشا — اوت ، افندم . دشمن قوتنك مجهولیتی ، ایلرو ویاخود کیرو کیتدیکی بحثی شمدی سبقت ایتمامش ایدی ؛ و مقدمجه وبالمناسبه عرض ایتدیکم وجهله: دشمنك قوتك بزدن آز ایدی دییورم؛ وحتی « اکر قوهٔ امدادیه‌سی کلمش اوله‌ایدی ، ایرته‌سی کونی دشمنی کاملاً اسیر ایده‌جکمز » ادعاسنده بولنیور ایدك . . . « دشمنك قوتی مجهول ایدی ، یاخود ایلری ویا کیروده ایدی » دیو. شمدی بونوع بر لسان استعمال ایتمدم. هرنه‌قدر طابورلرینی عددی عددینه بیلمز ایسه‌مده ، بزدن آز اولدیغنه امین ایدم؛ واو امنیت ایدی‌که، بزی تعرضه سوق ایتدی . بر قوماندانك بورجی: واقعا دیدکلری کبی ، دشمنك احوال وحرکاتنه واقف اولمقدر . دشمنك احوال وحرکاتنه بر درجه‌یه قدر وقوف حاصل ایتمشیدك . حاصل اولان وقوفده : دشمنك فردنج وخائن قاشوسنده نره‌لرده بولندیغی (مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك یکرمنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سندن مابعد

نمرو ۳۰

« دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك بقیهٔ افاده‌سی »

و شبقه‌ده طوتدیغی مواقعده بولنان قوتنك بزه نظراً آزلغی ؛ و تعرض ایله او قوتك پریشانلغی ویاخود اسیر ایتمکلکمز احتمالی ایدی . بوکا واقف اولمدم دیمدم . مع مافیه بر قوماندانك هر شیئه تمامیٔ وقوفی : دیدکلری کبی ، متعدد جاسوسلر ووالده کلیتلو سواری بولنمسی ایله حاصل اولور. جاسوسك ویره‌مدیکی معلوماتی ایدنمك ایچون : بر ویا ایکی آلای ، یاخود بر لوا سواری سوق اولنور . آنلر. سطوت و قوتلریله کیده‌بیلدیکی یره قدر کیدر ، و سواری

اولدیغی ایچون سرعتله عودت ایدر؛ کندیسنی بر تهلکه‌یه اوغراتمه‌رق کلور، باش قوماندانه معلومات ویرر . اشته بو نوع کشفیات ایله استحصال وقوف: الده کلیتلو سواری بولنمغه موقوفدر. او سواریلر : روسلرك یاپدیغی کبی، اون اون ایکی . اون بش ساعت قدر کیدر ، کشف احوال ایده بیلور . خصوصیله بزم بولندیغمز موقعك، اویله الده کلیتلو سواری اولسه بیله. آنك ایله کشفه استعدادی یوق ایدی؛ چونکه، آرتق بالقانه طیانمشیدی: سواریلرك کچه بیله‌جکی کچیدلر ، بر وَ بعض یرده ایکی آدم کچه‌بیلور طار یوللردن عبارت ایدی؛ سواری حرکاتی ایله کشفه، اراضینك‌ده مساعده‌سی یوق ایدی. معمافیه کشفسزلکدن وَ دشمن قوتنك مقدارسزلغندن قطعا بحث ایتمدك .

« مادامکه قارشوسنده بولنان دشمنك قوتی معلوم دکل ایدی . مجهول اوزرینه نصل هجوم ایتمشلر » دییورلر . بن « دشمنك قوتی بزدن آز ایدی ؛ آنك ایچون هجوم ایتدك » دیدم؛ « معلوم دکل ایدی؛ مجهول اوزرینه حرکت ایتدم » دیمیورم . بزم چوقلغمزه وَ آنلرك آزلغنه وَ عسکرمزك شجاعتنه کووه‌نه‌رك هجوم ایتدم . طرنویدن وَ سلویدن دشمنك قوهٔ امدادیه‌سی کلمه ، وَیاخود اورادن کله‌جك قوت صاغدن وَ صولدن اشغال اولنسه ایدی: موفقیت هر وقت حاصل اولور ایدی .

« موقعك متانتی مجهول ایکن نصل هجوم ایتمشلر، مادامکه مجهول اولدیغنی کندولری اعتراف ایدییورلر » دییورلر . « مجهول اوزرینه حرکت ایتدم » دیمدم . مدعی پاشانك خاطرنده بلکه غلط بر شی قالمش . وَ یاخود بو سوزی بشقه بر لاقیردیدن نشئت ایتمش اولسون . مقداری ، واقعا بنده ژورنال اولمدیغندن ، پك معلوم دکلدر . لکن آز اولدیغنی بیلورم . وَ بر قوماندانك دشمنك مواقعنه هجوم ایچون ، او دشمن قوتنك آزلغنی بیلمسی کافیدر .

رئیس پاشا — اوچ مدتدن برنجی مدت سؤاللری بیتدی . بعض موادك تحقیقی ایچون ، ایستنیلان شاهدلر ، محللری اوزاق اولمق جهتیله . هنوز کلمدیلر . ورودلرنده امکان نقصان ایدلمك اوزره ، ضبطنامه‌مزی آچیق براقیورز . شمدی‌یه قدر اوقونان لایحه‌لر اوزرینه حاضرلانمش جوابکز اولورسه دیکله‌مکه حاضرز .

سلیمان پاشا — اوت ، افندم ، واردر « دیه‌رك لایحه‌یی قرائته مباشرت ایدر . »

دولتلو رؤف پاشا حضرتلرینك مقدما اجرا قلنان استنطاقنده‌کی تقریر ابتدائیسنه قارشو دولتلو سلیمان پاشا حضرتلری طرفندن ترتیب ایدیلان لایحۀ ردیه‌در

« صورت لایحه »

رؤف پاشا ، « باش قوماندانك رأیی لاحق اولمدقجه . بر فرقه‌نك بر یردن قالقوب حرکتی جائز اوله‌بیلورمی ؟ » دیبور . بن رؤف پاشانك ، موجود رفاقتی طابورلرینك مقدار مناسبیله اسکی زغره علیهنه وقوع بوله‌جق تعرضه اشتراکه — بندن رأیسز — متشبث بولندیغنی ، ادعا ایتدم . « ویردیکم رأی : کندولرینك یکی زغره‌نك محفوظیتی حقنده کوستردکلری امنیته مستند ایدی » دیدم . وینه اویله دیبورم .

رؤف پاشا : (خائن وقوردیج بوغازلرنده دشمنك اکثریتله تجمع ایتدیکنی بزه بیلدردیکنی) ادعا ایدیور . بوبله بر تلغراف ، باقه‌لم ، ابراز ایلسون . . . مشارالیهك ، دشمنك یانبولی طریقیله کیدرك قرق کلیسا جهتنده بولنمسی احتماله دائر ۱۱ تموز سنه ۹۳ تاریخیله چکدیکی تلغرافنامه‌یی برکره‌ده اعضای کرام حضراتی نظر دقتدن کچورسونلر :

« صورت تلغرافنامه »

شمدی بر بشقه‌ایش ظهور ایتدی ؛ بوآقشام خائن کویی طرفندن کلان بر اسلامك افاده‌سنه نظراً ، دشمن : کلیتلو عسکرینه یرلو بلغارلرك دخی علاوه‌سیله ، اسلمیه ویانبولی طرفلرینه کیده‌جك ایمش . . . بر طرفدنده ، قزغانده بولنان احمدبك : دشمن « وجره » و « واشن » طرفلرندن کچوب اسلمیه‌یه کیتمك نیتنده بولندیغنی ، وقزغانه درت ساعت مسافه‌یه‌قدر یاقلاشدیغنی بیان ایله ؛ طوب ومکاری حیواناتك یتشدیرلمسنی ، وعسکر دخی کوندرلمسنی یازیبور . معلوم عالیلریدرکه : یانبولی جهتلرنده قوۀ عسکریه‌مز مفقود اولوب ؛

معذاه دشمن بر کره اورالرده تجاوز ایدر ایسه : شمنینك خط رجعتنی قطع ایده جکی کبی ، اورادن طوغریجه « قرق کلیسا » وَ « لوله برغوس » طریقنده بولنه جغنی، وَبومانوره‌نك نتیجه‌سنده وخامت ملحوظ ایدوکنی عرض ایله برابر. اورالرك دخی بوش براغلماسی ممکن دکلدر ظن ایدرم . بورالرده بولنان قوهٔ موجوده ، شمدیکی حالده . دشمنك بالقاندن آیرلمسنه مانع اوله‌یور . حال بوکه اورالرده هیچ برشیمز اولمدیغندن ، اشته بوراسنی دوشونمك لازمدر. افندم

۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

بوتلغرافنامه : [خائن کویی طرفندن کلان براسلامك. دشمنك بلغارلرله برلکده اسلمیه وَیانبولی طرفلرینه کیده‌جکنی] روایت ایلدیکندن ؛ وَ قزغانده بولنان میرالای احمدبکك دخی، [ینه دشمنك وجره وَواشن طرفلرندن کچه‌رك اسلمیه‌یه کیتمك نیتنده بولندیغنه، وَقزغانه درت بش ساعت یاقلاشدیغندن طوپ ومکاری وعسکر ایستدیکنه] دائر کشیده ایلدیکی تلغرافدن باحث ایدی. وَخائن کویلی اسلام ایله احمدبکدن آلدیغی معلومات معروضه اوزرینه . رؤف پاشا : [یانبولی جهتلرنده قوهٔ عسکریه‌مز مفقود اولدیغندن . دشمن وجهتلره تجاوز ایلر ایسه شمنینك خط رجعتنی قطع ایده‌جکی کبی ، اورالردن‌ده قرق‌کلیسا وَ لوله برغوس طریقنده بولنه‌جغنی ؛ وَ بو مانوره‌نك نتیجه‌سنده وخامت ملحوظ ایدوکنی ؛ وَ اورالرك بوش براغلماسنی ؛ وَ یکی زغره‌دکی قوتك دشمنك بالقاندن آیرلمسنه مانع اولدیغی ؛ وَ اسلمیه جهتلرنده هیچ برشی اولمدیغندن، بوراسنك جای ملاحظه بولندیغنی] مطالعات ذاتیه قبیلندن اوله‌رق . یازمش ایدی . بوتلغرافنامه‌ده دشمنك اکثریتله خائن وَفردیچ بوغازلرنده اجتماع ایتدیکنه دائر برصراحت وارمی ؟ یالکز یکی زغره‌ده‌کی قوتك ، یعنی : کندی موجود رفاقتنك یکی زغره‌ده بولنشی ؛ دشمنی بالقاندن ایلرو حرکتدن آلیقویور، دیمك ایستیور. بوصورت افاده‌نك، باش قوماندانه اعطای معلومات قبیلندن اولمسندن زیاده، مباهات ذاتیه جمله‌سندن بولنمسنه ذهاب بیله ایدیله‌بیلور . چونکه : ینه یوم مذکور تاریخلو، یعنی ۱۱ تموز تاریخنده، مقام سرعسکریدن [رؤف پاشانك اسکی زغره جهتنه برکشف تعرضی کوسترمسی] حقنده وارد اولان تلغرافنامه‌دن بحثله ، [محذور یوغیسه ایجابنك اجراسی]

حقنده یازمش اولدیغم تلغرافنامه جوابنامه سنده، مشار الیه رؤف پاشا: «یکی زغره یه ایکی طاغ طوپیله ایکی طابور پیاده ترك ایدرك اسکی زغره جهتنه کیتمك» عزمنی کوسترمش ایدی. دیمك که بو عزمیله، بالقان جهتنده کی دشمن حقنده دخی اولجه ویردیکی معلوماتك اهمیتنی تقلیل ایتمش ایدی. وفرداسی، یعنی: ۱۲ تموز تاریخلو ایکی قطعه تلغرافنامه سندن بریله، «یکی زغره محافظه سی ایچون براقه جغی طابورلری حاضرلادیغنی» ودیکریله «اوچ طابور ایله ایکی طاغ طوپی وبرمقدار سواری عساکر معاونه براقه جغنی واسباب محافظه یی ترتیب ایلدیکنی» بیلدیریور ایدی. بو تلغرافنامه لرك هیچ برنده «خائن وفردیچ بوغازلرنده اکثریت دشمن تجمع ایتدیکنه» دائر برسوز یوقدر. بویله برسوز اولمدیغی کبی، «یکی زغره نك اسباب مدافعه سی ده ترتیب ایدلمش، ودشمنك اسکی زغره ده بولنمسی اساسنه کوره حاضرلق کورلمکده بولنمش اولدیغی» مذکور تلغرافنامه لرده بداهتاً کورینیور. ویوم ملاقاتمز اولان ۱۵ تموز تاریخنه قدر کندوسندن: «بالقان جهتنده دشمن تکثر وتجمعی» حقنده برتلغرافنامه آلمدیغی کبی؛ حین ملاقاتده دخی: «بالقان جهتندن احترازی اولدیغنه» دائر قطعاً برافاده سی وقوع بولمدی. حتی: «اسکی زغره اوزرینه مصمم حرکات عسکریه مطلوب عالی وجهله قرارکیر اولدی» دیه رك، مقامات عالیه یه مشترك الامضا برقطعه ده تلغراف کشیده ایتدك.

رؤف پاشا: «عسکر اولدیغم جهتله یکی زغره نك موقتاً اوچ طابورله محافظه سنی هیچ بروقت تجویز ایتمم» دیور. عجبا ۱۲ تموز تاریخلو تلغرافنامه لرنده کی اوچ طابور قیدینی تلغرافجیلر می علاوه ایتدیلر؟ اکربندن «یکی زغره یه طابور ترك ایت» دیو، برامر تحریری آلدی ایسه ابراز ایلسون. یوق «بو امرلری شفاهاً ایدی» دیرلرسه، دها اوتاریخده کندولری ایله ملاقات ایتمامش ایدم؛ ملاقاتمز ۱۵ تموز تاریخنده ایدی. آنك ایچون: «عسکر اولدیغم جهتله هیچ بروقت تجویز ایتمم» دیمه لری: برادعای نابمحل؛ وعسکر قوماندانسنده اولدیغی، ویکی زغره جهتی قوماندانی بولندقلری حالده، یکی زغره محافظه سی ایچون اوچ طابور ترك ایتدکلرینه: معروض تلغرافنامه لر وسیاق حال شاهددر.

رؤف پاشا: «رادینه محله سنه ملاقات ایچون کلدیکی وقت محمد مخلص پاشا لواسنی یکی زغره ده براقدیغنی» ادعاسنه دلیل عد ایتمك ایستیور. رادینه دینلان محل: خریطه یه

باقلدیغی حالده کوریلورکه ، قره پیکار ایله یکی زغره بیننده وَ وسطده بر نقطه‌در . رادینه‌یه کلنمك ، بر ملاقات خصوصیه‌دن عبارت اولدیغندن ؛ وَ قره پیکاردن دخی بر طابور ایله بنده‌کز حرکت ایلدیکمدن ؛ رؤف پاشانك ، رادینه‌یه کلمك ایچون ، بر لوادن زیاده عسکر استصحابنه بیله اساساً لزوم و احتیاج یوغیدی . مادامکه یکی زغره‌دن رادینه‌یه متوجهاً حرکت ایدیورلر ، وَ بزده قره پیکاردن رادینه‌یه طوغری حرکت ایدیورز ، بر خیلی‌ده سواریلری وار : صحابتلرینه اوچ طابور بیله آلسه‌لر کافی ایدی . اکر بویله اوچ طابور آله ایدیلر ، او حالده : یکی زغره ، شمدی اتخاذ ایتدکلری قاعدهٔ منطقیه حکمنجه ، طقوز طابور ایله محافظه اولنور دیه بیلورلر ایدی . بکا قالورسه . رؤف پاشانك یکی زغره‌ده بر لوا عسکر براقوبده بر لوا ایله رادینه محلهسنه کلمسی : یکی زغره‌نك ، اول وقت بر لوا عسکر ایله محافظه اولنور اعتقادنده بولندقلرینه قطعا دلالت ایتمز . عادتا او ، بنم قره پیکارده یکرمی اوتوز طابور براقوبده برقاچ طابور ایله رادینه‌یه کیدیشم قبیلندندر . رؤف پاشانك ، یکی زغره‌نك اوچ طابورله محافظه اولنور اعتقادنده بولندیغنه : ۱ وَ ۱۲ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌لریله ۱۵ تموز تاریخنده‌کی ملاقاتده ویردکلری سوز ؛ وَمؤخراً ینه اوچ طابور ترکیله اسکی زغره‌یه متوجهاً حرکتلری ؛ وَ بنم کندولرینه یکی زغره‌یه اوچ طابور ترکی حقنده ، اول و آخر ، تحریراً وَ شفاهاً ، بر امرم اولمامسی ؛ وَ یکی زغره‌نك اوچ طابور ایله محافظه‌سی خلاف مرضیسی اولدیغنه دائر ایجاد ایتدیکی ادعای حادثه متعلق کرك بکا وَ کرکسه مقامات عالیه‌یه بر اعتراضنامه‌سی بولنمامسی ؛ وَ بلکه حرکات مصممه‌نك مطلوب عالی وجهله قرارکیر اولدیغنه دائر کندوسنك یازدیغی تلغرافی بکا امضا ایتدرمسی خصوصلری ، آیرو آیرو بر دلیل مقنع و ملزمدر .

رؤف پاشا : رادینه‌ده ملاقاتمز حیننده ، یکی زغره‌دن تلغرافله [روسلرك کورندیکی وَ مؤخراً طوپ منزله‌سنه یاقلاشدیغی وَ محمد پاشانك‌ده غوغایه حاضرلانوب کیتدیکی] خبرینك کلدیکنی بیلدررك ، « بونکله : روسلرك یکی زغره‌یی استیلایه حاضرلاندیغی سلیمان پاشا آکلاملیدی » دیور . واقعا ورود ایدن تلغرافنامه‌ده : [اسکی زغره جهتندن برمقدار روسیه سواریسی کورندیکی ، وَ دفعلری ایچون حرکت اولندیغی] محمد پاشا طرفندن رؤف پاشایه بیلدرلمش ایدی . اسکی زغره‌دن بر مقدار روس سواری مفرزه‌سنك یکی زغره‌یه

طوغرو کوستردیکی عمایش : بزده اسکی زغره علیهنه حرکته متهیئ وَ آنك ترتیبیله مشغول اولدیغمز حالده ، نەدن یکی زغرەیی استیلا مقدماتنه حمل اولنسون؟ خصوصاکه، او سواریلر هرکون اسکی زغرەدن یکی زغرەیه طوغرو کلمکده ایدیلر . شوقدرکه . او کون برآز دها یقین کلشلر ... اکر ـ اسکی زغره جهتندن کلان برمقدار قازاغك، یکی زغرەیی استیلا مقدمەسی اولدیغنی ـ رؤف پاشا آکلامش ایدیسه ، نیچون بکا بیلدرمدی ؟ کندوسی او جهتك قوماندانی ایدی؛ آکلادیغنی بکاده بیلدرمکله مکلف ایدی. حالبوکه اوتاریخده روسیه سواریلری : یالکز یکی زغرەیه دکل ، مرنج وادیسنه قدر هر طرفه هر کون سیر و حرکت ایدیورلر ایدی . میدان خالی ایدی ؛ قارشوسنه چیقاریلەجق : رؤف پاشا یانندەکی سواریدن بشقه سواری یوق ایدی . وَ یکی زغرەیی مؤخراً استیلا ایدن دشمن سواری اولمیوب ، پیاده ایدی ؛ روایته کوره : قرەجه طاغدن اینمش ، وَ اسکی زغره جهتندن کلامشدر . وَ رؤف پاشانك ۱٦ تموز تاریخلو تلغرافیله بیلدردیکی وجهله: محمد پاشانك محاربه ایتدیکی دشمن بر آلای روسیه سواریسندن عبارت ایمش .

« صورت تلغراف »

قره پیکارده سلیمان پاشا حضرتلرینه

زغرهٔ جدیدده دونکی پنجشنبه کونی وقوع بولان محاربەیه دائر بوکون یکی زغرەیه عودت چاکرانەمده ،ایکنجی لوا محمد پاشا طرفندن ویریلان راپور عیناً تقدیم قلنمشدر اولبابده

۱٦ تموز سنه ۹۳ — رؤف

مذکور راپور صورتی

۱۵ تموز سنه۹۳ تحت قوماندای عاجزیده بولنان مفرزه لواسندن. ادرنەدن مرتب عساکر معاونهٔ چراکسەدن سرکرده آرسلان بك ایله یوزباشی دلبربك معیتنده، لاجل الدور بر بلوك چیقارلمش ایدی . بلوك مذکور : ساعت آلتیده دشمنك زغرهٔ عتیقدن زغرهٔ جدیده حرکت ایدن بر سواری دراغون آلاینه

تصادفله آتشه مباشرت وَ آهسته آهسته رجعت ایدرك . وقوعاتی بنده کزه بیلدیرمشدر . محل مذکورده دشمن پك یقین اولدیغی عیناً مشاهده اولنوب عساکر شاهانه سلاح باشنه قونمشدر. وَ یکیشهردن مرتب معاونه قول آغاسی احمد بك معیتنده بربلوك چرکس وَ بربلوك مستحفظ سواری وَ بروسه عساکر معاونه‌سندن بر بلوك مقداری سواری چارچابوق سوار اولوب، مرکزدن دخی اوچ طوپله ایکی بلوك پیاده آلنوب درعقب قصبه‌نك کوپری باشندن استقبال وَ آتشه مباشرت اولندقده موسقوفلر رجعت ایتمشلر ایسه‌ده؛ بر مقدار کیرویه چکیلوب سواریلرمزه شدتلی برقلیج هجومی ایتدکلرنده عساکر شاهانه طرفندن دخی . هر بر عرضمك خارجنده وَ قلیج قلیجه وَ کوکس کوسه ، قالپاقله شاپقه وَفس فرق اولنمز درجه‌ده، وقوع بولان هجومدن وطن وَحریت دشمنی موسقوفلر آرتق دیکیش طوتدیره‌میه‌رق قوس قوجامان بر سواری آلایی بر مقدار چرکسدن رجعت قهقهریه‌یه اوغرایوب ، میدان محاربه‌ده قیلج ایله طوغرانمش آلتمشی متجاوز لاشه‌یی ترك وَ بر قاچ عدد ضابطان قفالری زغرهٔ جدید اوکلرنده براقوب فرار ایلدکلرینی مع‌الافتخار تبشیر ایدرم .

۱۶ تموز سنه ۹۳ میرلوا

محمد

شمدی، اسکی زغره‌دن یکی زغره‌یه کلان، وَذاتاً قره‌جه طاغ ایله‌مرنج بیننی اون‌بش کوندنبرو کندوسنه جولانکاه ایدن مذکور قازاقلرك بوحرکتی: عجبا رؤف پاشانك اول وقت خاطرله‌میوبده مؤخراً عطف مسئولیت ایچون افاده ایتدیکی کبی دشمنك یکی زغره جهتنه تجمعنی بیلدررمی ؟ وَ آکادلالت ایدرمی؟ حال بوکه دشمن یکی زغره جهتنه ، اسکی زغره‌دن کلوبده تجمع ایتمدی ؛ وَ یکی زغره‌یی ، اسکی زغره‌دن برفرقه کلوب ضبط ایتمدی . یکی زغره‌یی قره‌جه‌طاغ طرفندن کلان دشمن ضبط ایتمش . مشار الیه ایسه ، قره‌جه طاغه برکشف مفرزه‌سی بیله کوندروبده اوراده دشمن اولدیغنی خبر آلمامش . . . چونکه : آلسه‌ایدی بزه‌بیلدرمه‌سی لازم‌ایدی. آلوبده بیلدرمدی ایسه ، بوراسی آیروجه جالب‌دقتدر .

رؤف پاشا [شوسه‌ایله اسکی زغره اوزرینه حرکت ایتمسنی امر ایلدیکمی] بالادعا [بوبولده امر آلدیغی یکی زغره‌دن حرکتی کون عموم امرایه‌وارکان‌حربیه

ضابطانه سویلدیکنی) بیان ایدیور. شوسه‌دن حرکته امر آلدیغنه دائر سرد ایلدیکی ادعا : افادهٔ مجرده قبیلنـدن اولمغله ، بونك ارباب تحقیق نظرنده اوقدر اهمیتی یوقدر . امرای مومی الیهمه اثنای حرکتده، فی‌الواقع، « باش قوماندان پاشادن اویولده امر آلدم » دیدیکی، وَ اویله اعلان ایتدیکی مصدق و ثابت بیله اولسه : بنـدن آلدیغی امری . یا اختیـار کذب ایله سـوء استعمال ایتمش ، وَیاخود آکلامامش دیرم .

رؤف پاشا ، « یکی‌زغره‌دن اسکی‌زغره اوزرینه حرکت ایتمکلکمی سلیمان پاشا قرالشدیرمش وَشمنی موقعنه قدر عزیمتمه دائر مقام قائممامیٔ سرعسکریدن وارد اولان امری تأخیر ایتدیرمش » دیه‌رك ، بونکله : اسکی زغره حرکتنی کندیسنك خبری اولمقسزین قرارلشدردیغنی ایما ؛ وَ بوبابده هر ایکیمز بیننده سبقت ایدن مخابره‌یی انکار ایتمك ایستیور . اسکی زغره اوزرینه متحداً تعرض وحرکت ایچون ۱۰ تموزدن برو بینمزده جریان ایدن متعدد مخابره تلغرافنامه‌لری قرارده ذیمدخل اولدیغنی آشکاره کوستر . آنك ایچون قرارلشدرمش تعبیر ایتمسی ، نابمحل وَحقیقته مخالفـدر . فی‌الحقیقه رؤف پاشـانك شمنی‌یه اعزامی خصوصنه دائر ۱۳ تموز تاریخیله آتی‌الذکر تلغرافنامه‌یی آلمش ایدم :

« صورت تلغرافنامه »

عموم بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

رؤف پاشانك شمنی‌یه اعزامی خصوصنه، محمدعلی پاشانك اشعاری اوزرینه، ارادهٔ سنیه تعلق بیورلدی. یرینه مناسب برفریقك تعیینی امورطبیعیه‌دن؛ وَفریق سلیم پاشا ادرنه‌ده ایسه‌ده، کندوسنك حرکات وترتیبات عسکریه‌یه وقوف تامی اوله‌میه‌جغی کبی ذاتاً استحکام انشا آتنه نظارت ایتمك ایچون اول طرفه کوندرلدیکی جهتله ، مشارالیهك قوماندادە استخدامی جائز اوله‌میه‌جغی بدیهیاتدن بولنمغله ، زغرهٔ جدیده‌کی فرقه ایچون ایجاب ایدن قوماندانك همان انتخاب وتعیینیله کیفیتك سرعت انباسـنه همم علیه‌لری رجا اولنور . موجود لوالردن مجرّب وَ مقتـدر بولنـانلری وار ایسـه . بوقوماندانلقده استخدام بیورلمق اوزره ، رتبه‌سنك ترفیع اولنه‌جغی دخی اخطار قلنور .

۱۳ تموز سنه ۹۳ — محمود

لکن مشارالیه ایله متحداً اسکی زغره وَ قزانلق اوزرینه تعرض مقرر اولوب قوماندان تبدلی . آره دن برخیلی کون ضایع ایده جکی مطالعه سینه ، شمدیلك تأخیری لزومنی اشبو تلغراف ایله عرض ایتدم :

« صورت تلغرافنامه »

۱۳ تموز سنه ۹۱ تاریخلو وَ شفره لو امر تلغرافیلری جوابیدر . رؤف پاشانك وقوع مأموریت وَلزوم عزیمتنه دیه جك قالمیوب ؛ فقط مشار الیه ایله متحداً اسکی زغره وَقزانلق اوزرینه تعرض اولجه قرارلاشدرلمش اولدیغی جهتله ، اکر شو حرکتك اجراسندن اول مشارالیه شمدی یه کیده جك اولور ایسه ، قرارلاشدردیغمز مذکور حرکت تعرضیه نك بالطبع دها بر هفته دن زیاده تأخیرینی موجب اولور . تأخیر ایسه جائز اولمدیغنه نظراً ، مشار الیهك شمدی یه عزیمتنك سالف العرض حرکت تعرضیه نك اجرا وَبلطفه تعالی موفقیت مطلوبه نك استحصالندن صکره یه تعلیق ارادهٔ جلیلهٔ فخیمانه لرینه منوطدر . اولوجهله مشارالیهك شمدی یه عزیمتندن صکره ؛ مسلم اولان اهلیتی ، وَ هرسك فرقه سنه مأموریتندن برو مستخدم بولندیغی ارکان حربیه ریاستیله حرکات و محاربات واقعه ده کوستردیکی حسن مساعی و بسالتی جهتیله وجوهله تلطیفات سنیه یه شایان اولدیغی حالده ، صدر سابق مدحت پاشایه مناسبتی وَخصوصیله منفیاً تبعید اولنان آکاه افندینك برادری بولنمسندن طولایی ترفیع رتبه سنی عرض و استرحامدن شمدی یه قدر احتراز قیدنده وَ بلکه حقنده اغبرار عالی واردر ظننده بولندیغم میرلوا شاکر پاشانك حقنده منع توجهات وتاطیفات حضرت جهانداری بروسیله اولمدیغی صورتده رتبه سنك فریقلکه ترفیعیله آنك تعیینی . وَ جائز اولمدیغی تقدیرده دیکر بر مناسبی عرض و انها اولنمق اوزره شرفتعلق بیوریله جق ارادهٔ افخمیلرینك فرمان بیورلمسی معروضدر . ۱٤ تموز سنه ۹۳ سلیمان

« صورت جواب »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

رؤف پاشانك مأموریت جدیده سنه دائر تلغراف عاجزی اوزرینه کشیده

بیوریلان جواب عالیلرینی شمدی . یعنی ساعت اوچ بچقده آلدیغم جهتله ، بحمدالله تعالی حرکت معهوده‌نك اجراسنه دکین اوراده بولنمسنی مأموریتمك تمامیله برابر مشارالیهه یازدم . شاکر پاشانك ترفیع رتبه‌سی دخی دردست عرض و استیذاندر .
۱٤ تموز سنه ۹۳ محمود

دیمك ایسترمکه : کندولرینك اوآره‌لق شمنی‌یه عزیمتدن منعلرینی عرضه مقرر اولان حرکت تعرضیه‌نك تأخردن وقایه‌سی ایچون ایدی . وَ کندوسنك خبری اولمقسزین یاپدیغم شی : بر ایکی کون صکره مقرر اولان حرکت تعرضیه‌نك قوماندان تبدیلی مانعه‌سیله تأخر ایتامسی ایچون ، شمنی‌یه عزیمتی تأخیر اولوب ، یوقسه اسکی زغره حرکتی دکل ایدی .

رؤف پاشا: [عسکرینك عجمیلکنی وَ اوبچی عسکرله قره‌طاغلولر اوززرینه اوززرینه بیله کیده‌میه‌جکنی؛ وَبزم موجودمزله برلشه‌رك ایکی قول اردو تشکیلیله حرکتی یاردیغی حالده ، حواله‌ٔ سمع اعتبار اولنمدیغنی ؛ وَ ینه بر طرفدن ایدرو حرکت امری ویرلدیکنی ؛ و بو شیلری شفاهاً بکا افده ایچون بالا بالا استیذان رادیسنه حرکت ایتدیکنی] بیان ایدیور . واقع بو حکایاتی خلاف واقع دکل ایسه‌ده ، یا کاش وَ مغالطه‌لو اولدیغندن ، وَجریان وقوعات : کندوسنك ادعاسنی ترویج ایدرصورتده تنسیق ایتدیکی تاریخ‌صیره‌سیله اولمدیغندن ، آنی‌ده هم تصحیح ؛ وَهم‌ده ، بونلرله حقمده جالب اشتکا برجهت بوله‌میه‌جغنی ادعا ایدرم . فی‌الحقیقه رؤف پاشا ، ۱۰ تموز تاریخلو بر قطعه تلغرافنامه‌سیله : [رفاقتنده‌کی پیاده طابورلرینك مستحفظ وَ ردیفدن عبارت اولوب ، محارب بر عسکراولمدیغنی] اشعار ؛ وَ [سکبان کو پروسنده برلشیلوب ، وَاوراده قوهٔ عسکریه بربرینه قلب اولنوب . ایکی قسمه بالتقسیم ایکی قول‌اردو ترتیبیله ایکی قولدن حرکته مباشرت اولنسه] دیو بر رأی بیانیله ، مطالعهٔ عاجزانه‌می استفسار ایتمش ایدی .

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

۱۰ تموز سنه ۹۳ تاریخلی تلغرافنامهٔ دولتلری آلندی . وَ صورت حرکت دولتلری دخی معلوم اولدی . قولکزك مصحوبی بولندیغم فرقه : اون ایکی

طابور پیاده، اوچ بطریه صحرا ، و بر بطریه طاغ طوپیه ، اوچ بلوك سواری ، و یارین صباح بورایه واصل اوله‌جق بیك بش یوز چرکس معاونه‌سندن عبارت اولوب ، واقعا اوجه بر قوت کبی کورینور ایسه‌ده ، پیاده طابورلری مستحفظ و ردیفدن عبارت اولوب بر محارب عسکر اولمدقلری بالتجربه ثابتدر . بویله اولمدن ایسه، افندمز لطفاً سکبان کوپریسنه تشریف بیوروب برلشیلسه، و اوراده قوهٔ عسکریه بر برینه قاب اولمدرق ایکی قسمه تقسیم ایله ایکی قول اردو ترتیب اولنسه ، و اورادن بر برمزه یارده ایده‌جك صورتده ایکی قولدن حرکته مباشرت اولنسه دها زیاده مضبوطیت وموفقیت حاصل اولور ظننده‌یم. بو بابده‌کی مطالعهٔ دولتلرینك اشعاری متمادر . — خلوصی پاشانك شبقه‌یی ترکه سبب ومجبوریتی نه اولدیغنه اسلیمیه طرفلرنده و خائن جهتلرنده بولندیغم ایچون ، معلوماتم یوقدر . فقط معیتنده بولنان طابورلر افرادندن اولوب بورایه کلنلرك افاده‌لرینه نظراً : کندیسی خائن جهتندن رجعت ایتمش ؛ و بر روایته کوره : قزانلغه کیرمش وچیقمش ، و نره‌ده بولندیغی بیلنه‌مامشدر . وشبقه‌یه ایکی جهتدن دشمنك هجوم ایتدیکی خبری دخی، افراد مرقومه‌دن آلنمشدر. تحقیق ایچون کوندردیکمز ادملر هنوز عودت ایتمدیلر . زغره‌دن طولانی خط رجعتمز اولان شمندوفر دخی مخاطره‌ده اولدیغندن یارین چرکسلرك وصولیله برابر بورادن حرکت ایتمك اقتضا ایده‌جکدر ، افندمز .

۱۰ تموز سنه ۹۳ رؤف

بو تلغرافی اوزرینه: سکبانلی استاسیونك کیروده بولندیغندن بحثله ، قره پیکارده برلشمکلکمزی تلغراف آتی ایله کندوسنه بیلدردم ؛ و تشبث ایتدیکنه دائر جوابی‌ده آلدم .

« صورت تلغرافنامه »

یکی زغره‌ده رؤف پاشا حضرتلرینه

قره پیکارده برلشمکی بنده‌کز تنسیب ایدیورم. لکن قوهٔ موجوده‌و مهمات وحیواناتمزك قسم اعظمی هنوز کلمدیکندن بز یارین حرکت ایده‌میه‌جکمز کبی، حتی اوبرکونده حرکت ایده‌میز . یالکز قره پیکاری طوتدرمق اوزره بوکیجه ایکی اوچ طابور بورادن اورایه یتیشدرمکه چالیشه‌جغز . افندمزده آکا کوره

قره پیکارك محافظه‌سنه ، وَ یارین نره‌یه حرکت بیوره‌جقلرینك اشعارینه عنایت بیوریکز. وَ بنده‌کزه قالورسه قره‌پیکار طوتلدقدن صکره، یکده افندمزك رجعتی اقتضا ایتمز ظن ایدرسه‌مده؛ ینه فرمان .

۱۰ تموز سنه ۹۳ سلیمان

وَمقام قائممقامیٔ سرعسکری‌یه‌ده اشبو تلغرافنامه‌ایله صورت قراری عرض وبیان ایلدم :

« صورت تلغرافنامه »

حضور عالیٔ قائممقامیٔ سرعسکری‌یه

رؤف پاشا حضرتلریله مخابره‌مز نتیجه‌لندی . وَ مشارالیه فرقه‌سیله فرقهٔ عاجزینك قره‌پیکارده برلشملری قرارلشدرلدی . وَ شمندوفر خطنك تأمین محافظه‌سی ایچون ، بوکیجه بورادن قره پیکاره شمندوفرله اوچ طابور سوق اولنه‌جغی مثللو ، رؤف پاشا حضرتلری‌ده : بو آقشام چرکسلری وَ یارین صباح برمفرزه‌یی قره‌پیکاره کوندره‌جکنی یازیور . فرقهٔ عاجزینك واپورلردن کاملاً دده آغاجنه چیقدیغی ، وَ آرقه‌سی آلندیغی‌ده شمدی اورادن تلغرافله بیلدیرلدی . شو حالده : هردرلو مساعینك صرفیله یارین کیجه‌یه قدر ادرنه‌یه واصل اوله‌جق مهمات ناریه‌دن ، چاره‌سز برنجی قافله اوله‌رق یارینندن صکره قره‌پیکاره سوقه چالیشیله‌جق طابورلرك جبخانه‌سی ترتیباتی اکمال قلنه‌جقدر . بوصورتله انشاءالله‌تعالی برقاچ کون ایچنده فرقهٔ عاجزی کاملاً قره‌پیکاره طوپلاندقدن وَرؤف پاشا فرقه‌سیله برلشدکدن صکره ؛ اورادن ، بنصرة‌الله‌تعالی ، اسکی‌زغره‌نك وَ سائره‌نك استردادینه ، وَدشمنك طرد وتنکیلنه الدن کله‌بیلان غیرت ومسارعتك صرفنه چالیشیله‌جغنی عرض ایله ، درسعادتدن دها سوقی ممکن اولدیغی فرمان بیوریلان نظامیه وَ مستحفظ طابورلرینك‌دخی همان بورایه یتشدرلمسنی استرحام ایدرم ، افندم .

۱۰ تموز سنه ۹۳ سلیمان

آنك اوزرینه مقام مشارالیهدن . رؤف پاشانك فرقه‌سنك یکی زغره‌ده قالمسنی باحث اشبو تلغرافنامه کلدی :

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

رؤف پاشا حضرتلریله اجرا بیوریلان محاربه نتیجه‌سی معلوم اولدی . مشارالیهك رفاقتنده بولنان فرقه‌نك قوتی اسکی زغره‌یه ایلرولمکه کافی اولدیغی حالده : شمدی‌یه دکین ایلرولیه‌وب ، وَ حتی بر کشف تعرضی اجراسنه‌بیله قیام ایلیوب ، سکبان کوپریسنه رجعت ایتمك ایستمسی سببی آکلاشیله‌مدی . مع مافیه قره پیکارده بر مفرزه بولندرمق ، وَرؤف پاشا فرقه‌سی ده یکی زغره‌ده قاله‌رق اسلمه‌یه جهتی دخی خاطردن چیقارلمامق اوزره ، فرقهٔ علیه کزك حرکتنه‌دکین ، دشمنی اشغال ایده‌جك وَایلرولتمیه‌جك صورتده صرف مساعی بیورلمسی تمنی اولنور . — چرپان قضاسی اهالیسنه جواباً تسطیر بیوریلان تلغرافنامهٔ عالیلری مآلی پك مصیب ایسه‌ده . کوندریلان طابورلرك اوراده یالکز اولدقلرینی دشمن خبر آلوبده قوهٔ علیه‌ایله‌اوزرلرینه یوکلنمسی ملحوظ اولدیغندن؛ اشته شو برایکی کونه‌قدر دشمنك حرکاتنی تعطیل ایتمك ایچون . رؤف پاشا فرقه‌سندن قزانلق وَاسکی زغره‌یه طوغری کشف تعرضی‌یه باشلانمسی اقتضا ایدرکبی ظن‌اولنور ایسه‌ده ، ینه اقتضاسنك اجراسی رأی عالیلرینه‌حواله‌قلنور .

۱۰ تموز سنه ۹۳ محمود

۱۱ تموز سنه ۹۳ تاریخلو دیکر تلغرافنامه ایله ینه بو امر تأیید اولندی :

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

یکی زغره‌نك طوتلمسی الزمدر . بونك، تعرضی حرکت ایچون دخی مدار امنیت اوله‌جغی درکاردر . یکی زغره فرقه‌سی تحت قوماندهٔ علیه‌لرنده بولندیغندن، هر نصل تنسیب بیوریلورسه رؤف پاشایه آکا کوره امر قطعی ویرلمسی منوط رأی عالیلریدر . — اسلمیه‌یه ایکی بیك چرکس سواریسی کلوب‌نره‌یه کیده‌جکلرینی مابین همایوندن سؤال ایتمشلردر . بونلرك دخی تنسیب و تعیین بیوریله‌جق محله جلبیله استخداملری هم علیه‌لرینه حواله اولنور ، افندم . — شمدی

مابین همایوندن چاغرلدیغم وَ آرتق قپویه عودت ایده‌میه‌جکم جهتله ، یارین ینه مکالمه اولنمق اوزره . عفو عالیکزی رجا ایدرم ، افندم .

۱۱ تموز سنه ۹۳ محمود

وَ بوندن مقدمکی تلغرافنامه ایله : رؤف پاشانك اسکی زغره اوزرینه بر کشف تعرضی اجرا ایلمی لزومی دخی، ینه مقام مشارالیهدن بیلدرلمش ایدی . بو اشعار عالی اوزرینه بنده‌گزده رؤف پاشایه تلغرافنامهٔ آتی‌یی یا دم :

« صورت تلغرافنامه »

زغرهٔ جدیده‌ده رؤف پاشا حضرتلرینه

شمدیکی امر تلغرافیلرینی آلدم. فقط بو دقیقه‌ده مقام سرعسکریدن آلدیغم تلغراف امرنده : یکی زغره‌نك الده طوتلمسی الزم وَتعرضی حرکت ایچون دخی مدار امنیت اوله‌جغی درکار ایدوکی جهتله، اورانی ترك بیورملری قطعیاً غیرجائز ایدوکنك طرف دولتلرینه همان لزوم عرض و تبلیغی فرمان بیورلدیغی معروض؛ وَ برده : اسلمیه‌یه کلان ایکی بیك چرکس سواریسی نریه کیده‌جکلرینی مابین همایون ملوکانه‌دن سؤال ایلدکلری‌ده اشعار بیورلمغله ، بونلر اسلمیه‌یه وصول بولدقلرینی اولجه اراده بیوریغکز چرکس سواریلریمیدر ؟ یوقسه بونلرده بشقه‌میدر ؟ لطفاً شمدی اشعار بیورلمسی منتظردر .

۱۱ تموز سنه ۹۳ سلیمان

رؤف پاشا ایسه : (یدی سکز مستحفظ طابوریله اسکی‌زغره جهتنه کشف تعرضی ممکن اوله‌میه‌جغنی ، وَ بش آلتی طابور مستحفظ ایله هرسك اشقیاسنه قارشو بیله حرکت ایده‌میه‌جکنی وَ دشمنك قوتی حقنده اختلاف اولوب بوکا قارشو بیوجك قوت لازم اولدیغنی) حدتلو برلسان ایله بیان ایلدی‌که صورت تلغراف بودر :

سلیمان پاشا حضرتلرینه

دشمنك قوتی هنوز معلوم اوله‌مدیغی جهتله ، هنوز تجربه اولنمامش مستحفظ یدی سکز طابور ایله کشف تعرضی ایتمکده محذور اولوب اولمدیغی

معلوم دولتلریدر. معمافیه امره امتثال ایچون کیدیله‌جکنی ، وَ برده دشمن رادینه استاسیوننه یاقلاشمقده وَ حتی استاسیونه ایکی بچق ساعت مسافه‌ده برطاقم قرایی یاقمقده اولدیغی دخی ایشیدلمکده اولدیغی حالده آرتق کیتمامکده ممکن اوله‌میه‌جغنه مبنی عرض اولنمش ایدی. اشبو امر تلغرافیکزدن آکلاشلدیغنه کوره : رجب پاشا قومنداسیله قره‌پیکاره عسکر کوندرلمش اولوب یارین دخی کوندریله‌جکی وَ فرقه‌نك کاملاً اجتماعنه قدر قره پیکارده قالوب بعده قومانده‌ٔ دولتلریله دشمن اوزرینه حرکت اولنه‌جغی بیان بیورلدیغی صیره‌ده — یکی زغره‌ده‌کی عسکره‌ده برآز طابور علاوه‌سی وَیاخود دونکی اشعار دولتلری وجهله برلشیله‌جکنه — دائر بر صراحت ایما کوریله‌مامش ، وَیالکز اوزمان ایجابنه کوره محل عزیمتم یازیله‌جغی آکلاشلمشدر . دونکی مقاوله‌دن رجوع بنده‌کز ایچون ممکن اوله‌مز . زیرا : بش آلتی طابور مستحفظ ایله هرسك اشقیاسنه قارشو بیله حرکت ایتمدیککزی بیلورم. دشمنك قوتی حقنده اختلاف واردر. بوکا قارشو بیوجك قوت لازمدر . جوابکزه منتظرم ، افندم .

۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

مشار الیهك بو حدتی: مآل تلغرافی یاکلش آکلامقدن ایلرو کلمش قیاسیله، ینه ۱۱ تموز تاریخیله ایضاحات آتیه‌یی ویردم :

زغرهٔ جدیده‌ده رؤف پاشا حضرتلرینه جواب .

قولکز افندمزه آلدیغم امری عرضده ، غالبا قصور ایدیورم ؛ هرحالده مرحمت سنیه‌کزه دخالت ایدرم . کشف تعرضی بحثی ، دمندن عرض ایتدیکم وجهله ، مساعدهٔ امکانه وَ رأی وطلب دولتلرینه منوطدر . معیت دولتلرنده اون ایکی طابور عسکر اولوب ،رفاقت چاکری طابورلری دخی قره پیکاردن ایلرولدکلری حالده ، اول مقدار ایله زغرهٔ جدیده‌دن عتیقه طوغری حرکت بیوریله بیلور ظن ایدرم ؛ وَاوراده دخی بالطبع برلشیلور . معمافیه ، فرمان بیورلدیغی حالده . زغرهٔ جدیده بر قاچ طابور علاوه اولنور . درسعادتدن آلدیغم امر قطعی : افندمزك ، متحداً اجرای حرکت زماننه قدر ، زغرهٔ جدید محافظه‌سنك ترك ایدلمامسنی تبلیغ ایدییور ؛ وَ قولکزده افندمزه آنی عرض ایدیورم . ینه فرمان ۱۱ تموز سنه ۹۳ سلیمان

شمدی بو مخابرات نتیجه‌سندن ، عسکرینك عجیملکنه وَهرسك اشقیاسی اوزرینه بیله آنکه کیدیله‌میه‌جکنه دائر سرد ایتدیکی ادعالك : مؤخراً اسکی زغره اوزرینه وقوع بولان حرکت مستقله‌سیله مقایسه‌سنده ، بینلرنده نه‌درجه تناقض بولنه‌جغی میدانه چیقار . بکا قالورسه ، اول وقت کشف تعرضی‌یه کیتمکی هر نه سببه مبنی ایسه آرزو ایتمدیکندن . بو درلو ادارهٔ لسان ایتدی؛ چونکه : کرك یوم مذکوردن صکره ورود ایدن تلغرافلری ، وَکرك حین ملاقاته‌کی افاداتی تسریع حرکتدن باحث ایدی وَ صکره‌ده : مرکز اردوسنه استناد وَحتی اخبار معلومات احتیاجنه بیله تنزل ایتمیه‌رك ، اوچ کون حرب‌ایده‌ایده رأساً اسکی زغره‌یی‌ضبط‌ایتمك عزم‌فاتحانه‌سیله ایلرولدکلرینی ادعا ایدیورلر . رؤف پاشایه قطعا ایلری حرکت امری ویرمدیکم تلغرافلر مطالعه‌سندن آکلاشیلور؛ چونکه : بو امری اجرا اقتدارینك کندولرنده مفقود اولدیغنی‌بیلورایدم . آنلره ویردیکم امر : ایلرو دکل ، کیروکله‌رك ، اسکی زغره پیشکاهنده بزمله برلشمك ، وَبعده تعرض ایلمك ایدی .

رؤف پاشا ، « بوعسکرك حالنی وَسائره‌یی آکلامق ایچون بلااستیذان رادینه‌یه کلدم » دیور . ذاتاً بن رادینه‌ده دکلم که ، بلااستیذان رادینه‌یه کلمشده‌نی بولمش اولسون . . . بو تعبیردن قطعا برشی آکلامدم . بز بالمخابره رادینه‌ده ملاقات ایتدك ، وَحین ملاقاتده عسکرینك دکرسزلکنه ، وَاسکی زغره تعرضنده بولنمق اقتدارنده اولمدیغنه‌دائر برسوزصرف‌ایتدی‌ایسه ، دلائلیله سویلسون . حال‌بوکه ، بوندن مقدم ، اسکی زغره جهتنه حرکت اقتدارینی کوستردکلرینی ، ۱۲ تموز تاریخلو تلغرافنامه‌لریله اثبات ایدرم . وَ مادامکه بویله اقتدارسز برحالده‌ایمش : نیچون چورانلی اورمانه کیتمش ؟ رؤف پاشا؛ بزم صاغ جناحمزده بولنه‌جق ایکن . اسکی زغره‌ده‌کی دشمن قوتنك صاغ جناحنه کیچمش . رؤف پاشانك ادعالریله افعالی بیننده بیوك برتناقض واختلاف وَعدم مناسبت‌اولدیغی ، خصوصات معروضه‌دن پك واضح‌اوله‌رق‌میدانه‌چیقار .

رؤف پاشا : « یکی زغره جهتنك خائن وَفردیچ طرفلرینه ، وَدشمنك حالنه‌دائر معلومات شفاهه ویردکدن‌صکره . بکاعسکر ویر . دیدم » دیور . عجبا یکی زغره جهتنك خائن وَ فردیچ طرفلرینه دائر نه‌معلومات ویرمش ؟ رؤف پاشانك خائن وَ فردیچ طرفلرنجه دکل . حتی اوکنده کی قره‌جه طاغ حقنده

معلوماتی اولمدیغی : یکی زغره‌یی ترکنده ، اوراده دشمن بولندیغنی بیلمدیکیله ثابتدر. نرده قالدی‌که قره‌جه طاغدن اوچ بش ساعت ایلروده‌کی خائن وفردیجدن بزه معلومات ویره‌جك . . . مشارالیهك بزه اووقت ویردیکی معلومات : یکی زغره جهتده دشمن اولمدیغی بیاندن عبارت ایدی‌که ، مکر معلومات دکل ، کندوسنك جملهٔ مجهولاتندن ایمش . . دشمنك حالنجه بیلدردیکی شی دخی : کلیت اوزره اسکی زغره‌ده بولندیغندن عبارت ایدی .

رؤف پاشانك «بکا عسکر ویر» دیدیکی دخی، کوستردیکی زمینده دکلدر. چونکه: اکر بندن اوچ بش طابور ویا برلوا عسکر استیه‌ایدی ، ویاخود ایسته‌مك اولجه خاطرینه کله‌ایدی، اوویریله‌جك عسکری قره‌پیکاردن حرکتمدن اول طلب ایدر ایدیده ، بنده رؤف پاشا فرقه‌سنه التحاق ایده‌جك عسکری اوراده قاله‌جق وجهله حاضرلر ، وکافهٔ اشیاسیله برابر کتورر ایدم . نصل‌که بنده‌کز کندوسندن سواریلری ، اویله درت بش کون مقدم طلب ایتمش ایدم . دیدیکی کبی بر طلب وقوع بولدی ایسه ، تلغرافنامه‌سنی ابراز ایتسون . مشارالیه : بندن برلشدیکمز کونی و رادینه‌ده ایکن ، قره طاغده حرب کورمش بر ایکی طابور نظامیه ایستدی . یانمده ایسه بش طابور ردیف وار ایدی . «بونلری آلیکز» دیدم . طابورلرك اسامیسنی سؤال ایتدی . اوچی اناطولی وعربستان ردیفی ، وایکیسی روم ایلی ردیفی اولدیغنی خبر ویردم . اناطولی ردیفلرینی ایسته‌میه‌رك ، «مناستر مقدم وتیران مقدم طابورلرینی ویریکز» دیدی . بزده نواسنه امر ایتدك . حتی «بکا ایکی بلوك سواری ویریکز ، قره‌پیکاره بن آنلر ایله کیدرم ؛ بو بش طابوری کاملاً آلیکز» دیدیکم حالده ، «خیر ، لزومی یوقدر» جوابنی ویردیلر . وبو سوز جریان ایتدیکی وقت ، شکری پاشا دخی حاضر ایدی . وآنك اوزرینه ویریلان بو ایکی طابور : رؤف پاشا ایله کلان لواجهتنه نقل ایلدیلر . واشیا وسائره‌لری بیله قره پیکارده قالدی ؛ وطابورلر هیئت حاضره‌لریله رؤف پاشا معیتنه نقل ایلدیلر. بندن عسکر ایستمسی: اشته یالکز رادینه‌ده ملاقات کونی ایدی . واوده ، وجه مشروح اوزره ایدی. آندن اول عسکر ایستمدی . حتی ، ۱۱ تموز تاریخلی تلغرافنامه‌م ایله : ایستر ایسه‌کز زغرهٔ جدیده برقاچ طابور علاوه ایده‌یم ؛ دیدیکم حالده، جواب بیله ویرمدی .

« صورت تلغرافنامه »

زغرهٔ جدیده‌ده رؤف پاشا حضرتلرینه

قوللکز افندمزه آلدیغم امری عرضده ، غالبا قصور ایدیورم ؛ هرحالده مرحمت سنیه‌کزه دخالت ایدرم . کشف تعرضی بحثی ، دمندن عرض ایتدیکم وجهله مساعدهٔ امکانه وَرأی وطلب دولتلرینه منوطدر . معیت دولتلرنده اون ایکی طابور عسکر اولوب ، رفاقت چاکری طابورلری دخی قره پیکاردن ایلرولدکاری حالده ، اول مقدار ایله زغرهٔ جدیده‌دن عتیقه طوغری حرکت بیوریله بیلور ظن ایدرم ؛ وَاوراده دخی بالطبع برلشیلور . مع مافیه ، فرمان بیورلدیغی حالده ، زغرهٔ جدیده بر قاچ طابور علاوه اولنور . درسعادتدن آلدیغم امر قطعی : افندمزك ، متحداً اجرای حرکت زمانه قدر ، زغرهٔ جدید محافظه‌سنك ترك ایدلمه‌سنی تبلیغ ایدییور ؛ وَقوللکزده افندمزه آنی عرض ایدیورم . یینه فرمان

۱۱ تموز سنه ۹۳ سلیمان

رؤف پاشا ، حقیقتی دائما کندو آرزوسنه خدمت ایده بیلور صورتده تغییر ایتمك ایستیور . عسکر ایستدیکنه دائر بر تلغرافنامه‌سی وار ایسه ، ابراز ایتسون . مع مافیه بز ذاتاً برلشوبده ، اسکی زغره اوزرینه آندن صکره تعرض ایده‌جك ایدك . قرار : بونك اوزرینه متعلق ایدی . رؤف پاشا ، صکره یاپدیغی کبی ، رأساً حرکت ایده‌جك دکل ایدی . وَبرلشدیکمز حالده‌ده ذاتاً موجود معیتمز اتحاد ایده‌جك ، وَآکا کوره تعرض فرقه‌لری تشکیل ایدیله‌جك ایدی . بوحالده : یالکز یکی زغره‌دن محفوظاً عربه‌جی کوینه کلمك ایچون ، طابور علاوه‌سنه دخی اساساً لزوم یوغیدی .

رؤف پاشانك ، بنم کندوسندن سواری عسکری ایستدیکمه دائر ویردیکی معلومات دخی یا کلشدر . بن رؤف پاشانك بندن معروض ایکی طابوری ایستدیکی کبی ، آنسزین کندوسندن سواری ایستمدم . سواری ایستمکلکم دها ملاقاتمزدن اوچ درت کون اول ایدی. رؤف پاشا رفاقتنده درت بیکه قریب سواری بولندیغی . مقدمجه مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن بیلدرلمش ایدی . لکن مشارالیه ، ۱۰ تموز تاریخلو وَ صورتی بالمناسبه بالاده مندرج تلغرافنامه‌سنده :

اوچ بلوك سوارى نظاميه ايله بيك بش‌يوز چركس سوارى موجوداولديغنى بيان ايلدى . بزده ايسه هيچ سوارى اولمديغندن ، برمقدار سوارى ويرمسنى كندوسندن ايستمش ايدم . بر صورتى مقدمجه بالمناسبه درج اولنان ١٢ تموز تاريخلو تلغرافنامه‌لريله : يوز قدر سوارى كوندرمكه قرار ويرمش ايكن ، محاربه ظهورى ارساله مانع اولديغنى بيلدرمش ايدى . مؤخراً ، ١٤ تموز تاريخلى تلغرافنامه‌لريله ، استنامش اولان سوارى بلوكلرينى بالاستصحاب حركت ايلدكلرينى بيلدرديلر :

« صورت تلغرافنامه »

قره پيكارده سليمان پاشاحضرتلرينه

١٤ تموز تاريخلو تلغرافنامهٔ آصفانه‌لرينه جوابدر . اشعار عاليلرى وجهله حركت اولنمق ، وَ محمدعلى پاشايه اولوجهله جواب ويرلمك موافق مصلحتدر . مرور ايده‌جك شو برقاچ كوندن استفاده اولنمق اوزره ايستنلمش اولان سوارى بلوكلرينى وَبرلوا عسكرى مستصحباً رادينه محله‌سنه‌قدر هم شمندوفر وَتلغراف خطلرينى تعمير ايتمك وَ هم‌ده ذات‌عاليلرينه قربيت پيدا ايديله‌جكندن خصوصى برملاقات اولنمق تصورينه مبنى ، محمد على پاشا قوماندانسنده اولان لوا بورانك محافظه‌سنه براغيله‌رق بوكون ساعت يديده موقع مذكوره حركت اولنه‌جقدر . افندم .

رؤف　　　　　　　　١٤ تموز سنه ٩٣

وَحين ملاقاتده : بزمله بولنمق ايچون بربلوك سوارى تفريق ايتدكلرينى سويلديلر ايسه‌ده . مؤخراً چركسلرك بربرلرندن آيرلماسى وَباشبالرينك يكى زغره‌ده بولنمسى رؤف‌پاشا رفاقتنده قالملرينى اقتضا ايتديكندن ، وَ نظاميه‌سوارى بلوكلرينك موجودى‌دخى غايت دون اولديغندن ، بربلوك دها طلب ايلدم وَ آلدم . وَرؤف‌پاشا رفاقتنده‌كى چركس سواريلرينك مقدارينى بيك بش يوز كوسترمش ايسه‌ده مقام قائممقامىٔ سرعسكريدن ايكى‌بيك‌ديو اشعار اولنمش ايدى . بوندن ماعدا ، مشار اليه معيتنده برخيلو يرلو وَ آناطولى سواريسى دخى واراىدى‌كه ، آنلرى داخل حساب ايتمامشدر . اشته شو تفصيلات ايله آكلاشيله بيلوركه ،

رؤف پاشانك: سواری طلب واخذی حقنده بیان ایلدیکی معلومات دخی، خلاف واقع وَ یا کاشدر.

رؤف پاشانك. «شفاهی تعلیمات آلدم» دیدیکی دخی بی اساسدر؛ چونکه: نه رؤف پاشانك شمدی دیدیکی. وَ نه ده دیوان حربك مقدمجه اعظام ایتدیکی وجهله، ایشده تعلیمات آلنه جق وَ یاویریله جك صورتده براهمیت یوغیدی. رؤف پاشا، نصل یکی زغره دن رادینه یه کلیویردیسه: اویله جه یکی زغره دن عربه جی کوبی جهتنه کله جك، وَ او جهتده وَ اوکیجه بزمله ارتباط ایده جك ایدی. اسکی زغره جهتنه آیروجه تعرضه مأمور ومجبوردکل ایدی. بونك ایچون تعلیمات تعبیرینه وَ تحریسنه قطعاً محل یوقدر. برحرب مانوره سی مقرر اولمدیغی حالده، برموقعدن دیگر موقعه عسکر سوقی ایچون برمشیره تعلیمات ویرمکده قطعا لزوم یوقدر؛ چونکه: یکی زغره دن قالقوب، ینه رادینه محله جهتیله بزه التحاق ایده جکلر ایدی. اولجه رادینه یه کلمك ایچون نصل تعلیمات ایستمدیلر ایسه، ینه بوقبیلدن اوله رق ایستمدیلر؛ وَاساساده لزوم یوغیدی.

رؤف پاشا: «موجود رفاقتی اولان اون بش طابوردن بری قاپسوللی ایکیسی ایکه لی تفنکلی اوچ طابور وَایکی قطعه صحراطه پی وَبرمقدار چرکس سواریسنك یکی زغره ده براغلمسنی امر ایتدیکمی دخی» بیان ایدیور. رؤف پاشا: یاننده قپسوللی تفنکلی طابور اولدیغنی عجبا بکا نه وقت بیلدرمش. وَملاقاتمز کونی اولسون برژورنال ویرمشمی؟ بن آنك فرقه سنده قاپسوللی تفنکلی طابورلر اولدیغنی نه دن بیلیورایتمشم که، بویله مفرداتلی امرلر ویرمشم!... یکی زغره یه اوچ طابور ترکی: رؤف پاشانك رأی محضی اولدیغنه، ۱۲ تموز تاریخلو وَصورتی اولجه نشر اولنان تلغرافنامه سی دلالت ایدر. اوده، بنم بویله بر رأی ویردیکمه دلیل کوسترسون... بنم رؤف پاشایه ویردیکم امر: [اورانك حال وموقعی سزجه معلوم وَ بنجه مجهول اولدیغندن، ایجابنه کوره لزومی مقدار عسکر وضع وترتیبی سزه عائددر؛ اوجهت قوماندانی سزسکز؛ دشمنك حالنه نظراً نه ایله محافظه اولنورسه، ایدرسکز؛ وَباقی عسکرده برابره آلوب بزه ملاقی اولورسکز] افاداتندن عبارت ایدی. وَرتبهٔ مشیرتی حائز برمعیت قوماندانه بوندن دها مفرداتلی امرویرلمز، ظن ایدرم.

رؤف پاشا: «بازارکونی حرکته ایلدك کون شوسه اوزرنده بریرده قالمقلغنی؛

وَايرته‌سى بازار ايرته‌سى كونى اسكى زغره پيشگاهنده برلشمكلكنى ؛ وَاوراده برلشدكدن صكره اسكى زغره‌يى استردادده بالاتفاق چاليشيله‌جغنى سويلديكنى ا بيان ايديور. رؤف پاشانك بازاركونى آقشامى ، يعنى بازارايرته‌سى كيجه‌سى ، شوسه اوزرنده بريرده قالديغى هم امر و رضامه مخالف اولديغى . وَ كندوسنه اويولده امرويرمديكمى : ١٦ تموز تاريخيله محمد على پاشايه يازديغم تلغرافنامه اثبات ايدر . بوتلغرافنامه‌ده : « بازار ايرته‌سى كيجه‌سى ، اشبو اوچ قوتك ارتباطى ممكن اوله‌جق صورتله مناسب محللرده كچوردكدن صكره » ديديكم مصرحدر . بوتلغراف ده‌حركتمزدن مقدم يازلمش ايدى. شمدى ، رؤف پاشا يڭى زغره‌دن اسكى زغره‌يه كيدن شوسه يانندەكى قره پيكار قريه‌سنده اولديغى حالده : آشاغى قره‌پيكاردن عربه‌جى كوينه متوجهاً كلان مركز قول‌اردوسيله عجبا نصل برلشه‌ور ؟ وَ نه‌درلو ارتباط حاصل ايديلور ؟ برلشمك وَ ارتباط حصولى : رؤف پاشانك مطلقا مركز قول اردوسى جهتنه تقربيله قابل اوله‌جغنى بيلمك ايچون ، عسكر اولمق بيله لازم دكلدر . هركيم اولسه جزؤى برنظرله درك ايده‌بيلور. وَديديكم كبى : ايرته‌سى بازار ايرته‌سى كونى دكل ، حركتمزك آقشامى . يعنى بازار ايرته‌سى كيجه‌سنى ، ارتباط حاصل ايده‌جك وجهله كچوره‌جكمز ينه بوقاروكى تلغرافنامه‌ده مصرحدر . وَ اوكيجه برلشدكدن صكره بازارايرته‌سى كونى متحداً هجوم اوله‌جق ايدى . حالبوكه رؤف پاشانك طوتديغى استقامت : اشاغى قره‌پيكاردن كله‌جك مركز قول‌اردوسيله برلشمك استقامتى اولمديغى ايچون ، بوامرمز حكمسز قالدى .

مشاراليه: « اسكى زغره پيشگاهنده برلشدكدن صكره ، اسكى زغره اوزرينه متحداً هجوم ايده‌جك ايدك » ديور. ديمك كه: برلشمك بحثنى كندوسى ده اعتراف ايديور. عجبا آشاغى قره پيكاردن كلان مركز قول‌اردوسيله برلشمك ايچون كيديله‌جك اولان نقطه چورانلى قوروسيميدر ؟ لطفاً خريطه‌يه باقيكز: سزجه‌ده قناعت حاصل اولسون . رؤف پاشانك : يڭى زغره‌دن اسكى زغره‌يه كلوركن صاغ جناحندن وَطاغ طرفندن دشمن طوپنه طوتلديغى ؛ وَيڭى زغره‌ده الدن چيقديغى ؛ وَ اسكى زغره‌ده دخى كليتلو دشمن وار بيلديكى ؛ وَ بزم‌ده عربه‌جى كويى طريقندن كله‌جكمز كندوسنه معلوم اولديغى حالده ، چورانلى‌يه كيتمسيمى لازم‌كلور ايدى ؟ انصاف ووجدانكزه مراجعت ايديكز . . . برلشمك ايچون

توجهی لازمکلان جهت : عربه‌جی کوی جهتی‌ایدی، وجههٔ تعرضمزه نظراً، اسکی زغره پیشکاهی اوراسی ایدی . دشمن‌ایله بز، اسکی زغره پیشکاهنده وَمرادلی قریه‌سنك بروسنده حربه طوتشدق ؛ یعنی : دشمن ، مرادلی کوینی ابنیه‌سی تحت محافظه سنده اوله‌رق، بزلره آتش ایتمکده‌ایدی. عربه‌جی کوینین وَقاضی کوینین دها بر آزایلرو کیتمك: اسکی زغره اوزرینه تعرض ایتمکدن بشقه بر شی دکل ایدی .

رؤف پاشا: (سکودلی دره‌یه بنم کله‌جکمی ، وَمحمد خلوصی پاشانك‌ده بزه قاووشه‌جغنی خبرویردیکمی) اعتراف؛ وَفقط، (کندوسنك سکودلی دره‌یه‌کلمسنه موافقت ایلدیکمی ، وَ پازار ایرتسی کونی اسکی زغره جوارنده برلشورز دیدیکمی) ادعا ایلیور . واقعا برلشمك مسئله‌سی ، اساس قرار ایدی؛ وَمخابره دخی . دیدکلری کبی . طبیعیدر . لکن نیچون پازار ایرته‌سی کونی یوقارو فره پیکاردن حرکتندن مقدم وَیا حرکتندن صکره بزه خبر کوندرزك هیچ‌اولمزسه کیده‌جکی محللی بیلدرمامش ، وَبر موجب قرار مخابره ایتمامش ؟ معمافیه چورانلی‌یه کیده‌جکنی بیلدرسه ایدی : بن رضا کوسترمیه‌رك ، کندوسنی بزمله اتحاد حصولی ممکن بر نقطه‌یه دعوت ایدر ایدم . بزم بولندیغمز موقعدن دها ایلرو کچمك : تعرض قوللرمزك ترتیبندن صکره وَاسکی زغره‌یی استرداد ایچون برحرکت اولوب . یوقسه رؤف پاشا ایله برلشمك حرکتی دکل ایدی. وَرؤف پاشا مادامکه بزم سکودلی دره‌یه کله‌جکمزی وَخلوصی پاشانك‌ده بزه قاووشه‌جغنی بیلیور ایمش: بو حالده کندوسنك. بزمله برلشمك ایچون چورانلی‌یه‌می کیتمسی اقتضا ایدر ایدی ؟ رؤف پاشا چورانلی‌یه ، مستقلاً حرکت ایتمك ؛ وَبنم قوماندامده بولنمیه‌رق، رأساً فتحیت عنوانی قازانمق ایچون کیتمش اولدیغی آکلاشیلیور . تعرض قوللرینی ترتیب ایتمکسزین سکودلی دره وَعربه‌جی کوی وَقاضی کویدن دها ایلرو کچمك غیر جائز ایدی . وَایلروسی ، اسکی زغره‌یی استرداد ایچون بر حرکتدن عبارت ایدی . بوکا تشکر ایدرمکه : رؤف پشا . چورانلی نقطه‌سنی‌ده بنم تعیین ایلدیکمی ادعا ایتمیور ....

رؤف پاشا : [حرکتنك ایرته‌سی کوننده اعتباراً ایکی کون غوغا ایتدیکنی] بیان ایدیور . روایته کوره ، بو غوغانك برنجی کونی: قرشه‌لرنده‌کی برکشف مفرزه‌سندن اوزرلرینه ، آقشامه یقین ، دشمنك انداخت ایتدیکی وَبونلرك‌ده

زومسز يره مقابله ايتديكي طوپ كوزولتيسندن . وباشي بوزوقلرك پراكنده كوردكري قزاقلرله ايتديكي دغدغه‌دن عبارت اولوب ؛ ايكنجي كون غوغه‌سي ايسه : سؤ تدبيري اثري اوله‌رق دعوت ايلمش اولديغي معهود هزيمتدر .

رؤف پاشا : (بنم امرنامه‌مي تماميله اجرا ايتديكمي ؛ وعدمده طوزوبده كاوب كنديسني بولمديغمدن . وعدمده خلاف ايلديكمي) ادعا ايديور . جبه‌خانه‌سي قابلي طوپ وطابورلر ايله چوزانلي‌يه كيتمك ، وحركتدن اعتباراً بنمله قطعاً مخابره ايتمامك‌مي بنم امرلرمدر ؟ چونكه : اجرا آتي بوندن عبارتدر . وعدمده طوروبده كاوب كندوسني بولمامق بحثنه كلنجه . اسكي زغره ايله يكي زغره وسكودلي دره وشمندوفر خطي بيننده‌كي مساحهٔ سطحيه‌يي خريطه‌يه باقه‌رق كوزدن كچورمكزي رجا ايدرم : كندوسي تعيين ايتديكم خط حركت اوزرنده بولنمديغي حالده . بن نره‌ده اولديغني نه بيلورم‌كه كندوسني كيدوب عدمده بوله‌يم ؟ بازار ايرته‌سي كوني چيقارديغم آدملر ، سكودلي دره‌دن كچه‌رك يكي زغره‌يه‌قدر كيتديلر ؛ ويكي زغره‌نك الدن چيقمش اولديغني ، ورؤف پاشايي كوره‌مدكلريني خبرويرديلر . بو آدملر : چركس قانبولاد بكله آدملري ايله اسكي زغره‌لي اسمه‌زاده احمداغانك بولديغي بوكلكلي جليل پهلوان ايدي . قانبولادبك بولنديغي حالده كيدن چركسلرك اساميسي‌ده آكلاشيلور . رؤف پاشا ، بزم كندوسني بوله‌بيله‌جكمز يره كيتميوب ، روايتنه كوره چوزانلي   (مابعدي وار)

روم ايلي ديوان حربنك يكرمنجي اجتماعنده دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك جريان ايدن محاكمه‌سندن مابعد

نمرو ٣١

« دولتلو سليمان پاشا حضرتلرينك لايحهٔ رديه‌سندن مابعد »

اورمنه كيرمش . سكودلي دره‌يه كله‌جكي كندوسنك‌ده مصدقي اولان مركز قول اردوسيه صول جناح نواسنك صاغ جناحي بولنمق لازم كلان رؤف پاشا فرقه‌سنك چوزانلي‌يه‌مي كلمسي اقتضا ايدر ؟ بز آنك چوزانلي‌يه كلديكني صحيحاً بيلمش بيله اولسه‌ق ، ياپه‌جغمز ايش : كندوسني كيرو آله‌رق بزمله برلشدرمك ايدي . يوقسه بزم ايلروليه‌رك برلشمكلكمز : اسكي زغره

اوزرینه تعرض دیمك ایدی . رؤف پاشانك ، بزم سکودلی درەیه کلەجکمز کندوسنه معلوم وَ کندسنك خلاف امر وانتظار چورانلی‌یه کلدیکی بزجه مجهول اولدیغی حالده ، ینه «کلوب بنی بولمدی» دیمسی اغرب غرائبدندر . کیمك کیمی بولمسی لازم کلەجکنی مجلسك محاکمۀ وجدانیه‌سنه حواله ایلرم.

رئیس پاشا — بوکون بوقدرله اکتفا ایده‌لم » دیوب مجلسه ختام ویرلدی».

یکرمی برنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو طقسان درت سنه‌سی آغستوسنك اون
طقوزنجی جمعه ایرتسی کونی یکرمی برنجی دفعه اوله‌رق
بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینـك
محاکمه‌سنه دوام ایلمشـدر

« مشـار الیه سلیمان پاشـا حضرتلری یکرمنجی اجتماعده قرائتنه مباشرت ایلدیکی لایحهٔ ردیه‌نك بقیه‌سنی اوقور » .

رؤف پاشا : (بازار کونی ساعت اوچده یکی زغره‌دن ــ امرم وجهله ــ اسکی زغره‌یه حرکت ایتدیکنی) بیـان ایدیورکه . فی الحقیقه بن‌ده قره‌بیکاردن ساعت اوچده آنجق حرکت ایده‌بیلدیکمدن ، وَیکی زغره ایله چرپانه بوبابده‌ده معلومات ویردیکمدن . اشته‌شمدی‌یه قدر سویلدیکی سوزلر میاننده : « اجرا ایتدم » دیدیکی امرم ، بوندن عبارتدر .

« لکن ، قره‌بیکاردن برساعت ایلروحرکتده دشمن ظهورایتدی » دیور . حال‌بوکه ، قره‌بیکاردن ایلروحرکتده ظهور ایتدی دیدیکی دشمن : اوته‌دن برو اوورالرده طولاشه کلان دشمنك سواری قولی اولوب ، اویله اعظام ایدیله‌جك برشی دکلدر .

رؤف پاشا : (خریطه‌ده ارائه ایلدیکی محله تصادف ایدرك اوراده قالدم) ، دیور . دقت بیوریلورایسه بوسوزنده بیوك برتناقضـه اوغرادی . چونکه ، مشارالیه مقدمجه : [شوسه اوزرندن حرکت ایتمکلکمی ، وَشوسه اوزرنده‌بریرده قالمقلغمی امرایتدی] دیور ایدی ؛ شمدی ، (شوسه خارجنده برساعت ایلروده وَ بنم کوستردیکم نقطه‌ده قالدیغنی) ادعاایدیور . اکربن‌دیدیکی کبی : شوسه اوزرندن حرکتی امرایتمش ایسهم ، کوستردیکم نقطه‌ده شوسه اوزرنده اولمق لازم‌کلور . حال‌بوکه : بن‌عمرم ایچنده اسکی‌وَیکی‌زغره‌لره‌کیتمدم ؛ احوال اراضی‌یی‌وَاورالرده صو اولوب اولمدیغنی بیلمم ؛ وقت ، تموزك اون یدیسی ، اون سکزیدر ؛ بویله

نقطه تعیین وتخصیصی عجبا قبل تصور وامکانمیدر؟ خصوصیله: — سکودلی دره دن بشقه یرده صو اولمدیغندن عسکری اویله قدر سوره جکمی کندوسنه سویلدیکمی — اعتراف ایدیور. دیمک که: صوسز یره عسکر سوق اولنمیه جغنی بیلدیکمی بیلور ایدی. بویله. دیدیکم کبی. کندوسنه نقطهٔ اقامت تخصیص ایتدیکمک قطعا اصلی یوقدر. مشار الیهه ویردیکم امر: یکی زغره دن چیقه رق محفوظاً عربه جی کوبی صاغ یانده، یعنی: سکودلی دره اوزرینه کلمکدن؛ وبزه ارتباط حاصل ایتمکدن عبارت ایدی. واحوال ارضیه سی ودشمنک حالی مجهولی اولان برباش قومانداننک معیت قوماندانه ویره جکی امر دخی، بوندن عبارت اوله بیلور. اویله فروعات حرکاتی، فرقه قوماندانی بیلور؛ و اراضینک ودشمنک حالنه کوره، ایشنی تنظیم ویالکز اوامر عمومیه یه توفیق ایدر.

رؤف پاشا: [ایرته سی بازار ایرته سی کونی حرکت ایده جکی زمانده. ایکی آلای سواری وایچه پیاده و ایکی بطاریه طوپ ایله دشمنک کندوسنی استقبال ایتدیکنی؛ و برخیلی طوپ محاربه سندن صکره، چرکس سواریلرینی هجوم ایتدردیکنی؛ ودشمنک رجعتی اوزرینه ایلرو حرکته دوام ایلدیکنی] بیان ایدیور. حال بوکه بوکوسترمک ایستدیکی رنک محاربه. بالاده عرض ایتدیکم وجهله، چرکسلر ایله قازاقلرک برمقدار چارپشمسندن؛ ودشمن ایله کشف مفرزه سنک، بونلرک اوزرینه طوپ آتمسندن عبارتدر. بونک بویله اولدیغنی اردونک ارکان وامراسی تصدیق ایلدیلر؛ وبرابرلرنده حاضر بولنان غراندوق بک ومخدوملری، وحاجی قدری بک. وچرکس عمر بک، واسملرینی یکده خاطره لامدیغم سائر موثوق الکلام امرای چراکسه دخی جلب اولندقلری حالده، اعتراف وتفصیلات اعطا ایدرلر ظن ایدرم.

رؤف پاشا « دشمن یکی زغره یی استیلا ایتدیکی وقت. بن قره بیکاردن حرکت ایلمش ایدم » دییور. وارسون بنده کزک مسموعاتم سهولو اولسون ... ذاتاً، مشار الیهک یکی زغره دن حرکتندن اوچ چاریک کچر کچمز دشمنک یکی زغره یی استیلا ایتدیکنه دائر ویردیکم معلومات: مسموعات قبیلندن ایدی. دیمک که: یکی زغره یی دکل، یوقارو قره بیکار قریه سنی اوچ چاریک کچر کچمز، دشمن یکی زغره یی استیلا ایتمش.

لکن، خریطه یه ده باقلدیغی حالده آکلاشیلورکه: یکی زغره ایله یوقارو

قره‌بیکار بیننده . یکی زغره‌یی کورمك ایچون حائل اوله‌جق . ولو بر آغاج یوقدر؛ یکی زغره برخیلی مسافه‌دن کورینور . اوراده اوچ طابور براقدیغنی‌ده بیلیورز . بناءً علیه ، بهمه‌حال . یکی زغره طرفنه عودتی اقتضا ایدر ایدی. مشارالیه، قره‌بیکاردن صباحلین چیقدیغنی خبرویریور. خصوصیله: یکی زغره‌یی دشمنك استیلا ایتدیکنی‌دخی. کوندردیکی آدمندن خبرآلمش. نیچون ینه چورانلی یه‌طوغرو حرکته دوام ایتمش؟ وبزه نه‌دن معلومات اعطا ایتمه‌مش؟ آندیغی نامحدن طوپلرك وقوعاتی عرض ایتمك اوزره مرکز سلطنته تلغرافنامه یازمق خاطرینه کلمشده. بزه‌بازار وبازار ایرته‌سی کونلری حالندن خبرویرمك نه‌دن تخطر اولنمه‌مش؛ وباری چورانلی‌یه کیده‌جکنی اولسون نیچون بیلدرمامش؟ ده. بازارایرته‌سی کونی بزمله آره‌سی آچیق اولدیغی کبی، یکی زغره یانینه قدردخی یوللر آچیق‌ایدی. وحتی رؤف پاشانی آرامق‌اوزره بنم کوندردیکم آدملر یکی زغره‌یه‌قدر واردیلر. مادامکه : یکی‌زغره‌دن صاحلك‌اون‌برنده سس ایشتمش؛ وکندوروایتنه‌کوره. اورایه یکی‌زغره درت ساعت مسافه‌ده ایمش؛ غیرت‌ایدیکی حالده ، دشمنك یکی‌زغره‌یی استیلاسندن اول یکی‌زغره‌یه وصوللری بیله بالکه ممکن ایدی . چونکه: رؤف پاشاایله، بازارایرته‌سی کونی اسکی زغره طرفندن حرب‌ایدن دشمن ، طوپجیلرایله قازاقلردن عبارت ایدی ؛ رفاقتنده‌کی کلیتلو سواری‌یی ، روس سواریلرینه قارشو دمدارینه براقه‌رق . وتشوشه‌دن برآزده خارج حرکت‌ایدرك . یکی‌زغره‌یه عودت : پك‌صعوبتلی دکل‌ایدی . ویوقارو قره بیکار ایله یکی زغره بینی غایت دوز وآچیق براووه اولدیغندن ، دشمن آنلری اوزاقدن کورنجه ، یکی‌زغره جهتنه تعرضنی بالطبع تخفیف ایدرایدی . وموسی بکك ۱۷ تموز تاریخلو ژورنالندن دخی آکلاشیله‌جغی وجهله : دشمن یکی‌زغره‌یی ساعت درتده استیلا ایتمش اولدیغندن ، قبل‌الاستیلا بیله یتشمك داخل احتمال وممکن ایدی. ویکی زغره شمندوفر اسکله‌سی بولندیغی ایچون ، مؤخراً بیله استرداد واجب ایدی .

حاصلی، رؤف پاشانك یکی زغره استیلاسنده : درت ساعت بعدی ایله برساعت بعدنده بولنمسی بیننده بر بیوك فرق یوقدر . ویکی زغره‌نك استیلاسی کیفیتنی ، اوراده قالان ضابطان و امرای چراکسه و معاونه‌نك حیاتده قالانلرندن تحقیق ایتملیدر . اول وقتکی تواتره کوره : رؤف پاشادن ،

مخصوص آدم کاوب استمداد بیله ایتمش. وَ کندوسی‌ده : یکی زغره‌یی دشمن ضبط ایلدیکنی مخصوصاً کوندردیکی آدم واسطه‌سیله خبر آلمش .

رؤف پاشانك : (یکی زغره جهتندن طوپ سسی ایشیدلدیکی وقت . بزی دشمن اشغال ایدیوردی) دیمسی . مبالغه وَ مغالطه‌در . اشغال ایدن دشمنك ماهیتنی ، یوقاروده عرض ایلدم .

رؤف پاشا : بن هر نه امر ایلدمسه ، مسئولیتی بکا براقه‌رق ، اجرا ایلدیکنی بیان ایدیور ؛ وَ بو سوزیله : اجرا آتنك کندو رأییله وقوع بولمدیغنی . سویلك ایستیور . هایدی فرض ایده‌لم : بن، دیدیکی کبی، مشارالیهه قواعد حربیه‌نك، وَ ایجابات عسکریه‌نك وَعقل و فکر مستقیمك خلاف ایجابی اوله‌رق « رأساً کیت ، اسکی زغره اوکنه صوقول ؛ وَ کندو کندوکه حرب ایت» دیمش اوله‌یم، بوده: بنم اوجهت اراضیسنجه وَدشمنك حالنجه جهلمدر؛ وَ یاخود، کندی دیدیکی کبی : قوماندانلق اقتدارنده بولنمدیغمدن نشئت ایتمش اولسون . . . مادامکه بن بویله یا کلش بر امر ویردم : کندوسی رسماً اعتراض ایدوب . توجه ایده‌جك مسئولیتدن تبری ایتلی ایدی ؛ وَ مقامات عالیه‌یه عرض کیفیتله . اختیار اولنان حرکاتك کندو رضاسی خلافنه اولدیغنی بیلدرملی ایدی. حال بوکه ایشك جریانی بویولده اولمدیغی کبی ، «حرکات مصممهٔ عسکریه مطلوب عالی وجهله قرارکیر اولدی »دییه‌رك رادینه‌ده تلغرافنامهٔ آتی‌یی یازدی ، وَ بکاده امضا ایتدردی :

« صورت تلغرافنامه »

مقام قائمقامیٔ سرعسکری‌یه

بو کون ساعت آلتی راده‌لرنده رادینه محله‌سنده ملاقات اولندی. حرکات مصممهٔ عسکریه مطلوب‌عالی وجهله قرارکیر اوله‌رق؛ بعونه‌تعالی بازار کونی یکی زغره وَ قره پیکاردن اسکی زغره‌یه متوجهاً ایکی قولدن حرکت‌ایدیله‌جکندن، بازار ایرتسی کونی اسکی زغره‌یه مواصلتمز اغلب مأمولدر . همان جناب حق لطف و موفقیت احسان بیورسون .

١٥ تموز سنه ٩٣ رؤف سلیمان

شو تلغرافیله ، اکر بن دیدیکی کبی : اوامر سقیمه بیله ویرمش اولسهم، بنه مسئولیتده اشتراکدن قورتیله‌مز آ ؛ مع مافیه. اوّل امرده بنم بویله اوامر سقیمه ویردیکمیده اثبات ایتمسی اقتضا ایدر.

رؤف پاشا : (بکا شوسه‌دن کیت ، دیدی ؛ وَ یکّی زغره‌دن حرکتمك ایلك کونی دشمنله طوپ محاربه‌سی ایتدم) دییور. بویله حرب ایتدیکی وقت بکا اعطای معلومات ایتمامسی‌ده‌می امرم اقتضاسندن ایدی ؟

وَ (ایکنجی کونی، بنه حرب ایده ایده کیتدم. وَیکّی‌زغره‌ده استیلااولندی) دییور. «دشمن کورلسه وَاك شدتلوحربه بیله اوغراسه‌ك، بنه شوسه حذاسندن آیرلمه؛ وَیکّی‌زغره‌یی‌دشمن ضبط ایتسه‌بیله، ینه‌سن‌ایلرووله؛ وَنصل‌یاپارسه‌ك یاپ، شو چورانلی قوروسنی محافظه ایت » می دیمشم ؟ عجبا چورانلی قوروسنك خریطه‌یه باقه‌رق، سکودلی دره‌یه بر مناسبت قریبه‌سی اولمدیغنی آکلایه‌مدیمی ؟ کندوسی ، برلشدکدن صکره اسکی زغره‌یه تعرض اولنه‌جغنی اعتراف ایدیور. عجبا سکودلی دره‌یه کله‌جك مرکز قول اردوسی ایله برلشمك نقطه‌سی : چورانلی قوروسیمیدر ؟ بو آوستریا خریطه‌لرینك بر قطعه‌سی آنده ده وار ایدی. بناءً علیه رؤف پاشا: هم شوسه‌دن، وَهم‌ده چورانلی‌یه حرکت مسئولیتنی بالذات درعهده ایلمشدر . حتی بن چورانلی اسمنی : جناب باری‌یه قسم ایدرمکه ، تحت محاکمه‌یه آلندقدن صکره وَ دیوان حرب لساندن ایشتدم .

رؤف پاشا : (اوچ کون، وَ خصوصیله صالی کونی طقوز ساعت ، میدان محاربه‌سی دوام ایتدی) دییور . برنجی وَ ایکنجی کون « ایتدك » دیدیکی محاربه : دشمنك کشف سواریلرینه ، معتادی وجهله ، توفیق ایتدیکی بر بطاریه خفیف طاغ طوپلرینی ــ بونلر اسکی زغره جهتنه ایلرولدکجه ــ اوزرلرینه جبهه‌دن آتمسندن ؛ وَ قازاقلرله رؤف پاشا یاننده‌کی سواریلرك ایلرولدکجه بالطبع وقوع بوله‌جق مصادمه‌سندن عبارتدر . اوچنجی صالی کونی حربی ایسه: ساعت اون‌بردن‌صکره بدأ ایله، ساعت آلتی راده‌لرنده ختام بولمشدر؛ یعنی: دیدیکی کبی ، طقوز دکل ، یدی ساعت ممتد اولمشدر . حرب ایدن دشمنك ماهیتنی ، وَ وظائف عسکریه‌یی تمامیله ایفا یتمکسزین . وَسوء تدبیر اثری اوله‌رق . نصل بوزلدیغنی وَفرار ایلدیکنی دقتله وَلایقیله تحقیق ایسترم .

رؤف پاشا: [اسكی زغره پیشگاهنده برلشمك ایچون، نقطه تعیین ایتمدی] دییور . فرض ایده‌لم‌كه : نقطه تعیین ایدلمامش اولسون ؛ بزم سكودلی دره‌یه كله‌جكمزی بیلیورمش‌یا ! بو حالده ، بزمله برلشمك ایچون ، چورانلی‌یه‌می كیتمه‌سی اقتضا ایدر ایدی ؟ مشارالیه : هم بنم كاوب . اسكی زغره پیشگاهنده آنی بوله‌جغمی ادعا ایدیور ؛ وَ هم‌ده « نقطه تعیین اولنمدی » دییور، وَ « بزم سكودلی دره‌یه كله‌جكمزی »‌ده بڭا كندوسی تصدیق ایدیور. مادام‌كه، كندوسنه طورمق ایچون بر نقطه تعیین اولنمامش؛ یعنی: اسكی زغره پیشگاهنده‌طوره‌جغی نقطه مجهول قالمش ؛ بوحالده ، بن كندوسنه ، نصل « كلورده سنی بولورم » دیمشم؟ چونكه : بویله « بن سنی كلور، بولورم » دیمك ایچون، رؤف پاشایه: بر نقطه تعیین ایتمكلكم ؛ وَ « سن فلان یرده دور ، بڭا منتظر اول ؛ بن ده كلور سنی اوراده بولورم » دیمكلكم قتضا ایدر ایدی. بناءً علیه رؤف پاشانك « سلیمان پاشا كلوب اسكی زغره‌ده بنی بولمق ایچون وعد ایتدی » دیدیكی خلاف حقیقتدر ؛ وَ مشارالیه : بنم كله‌جك اولدیغم عربه‌جی كوبی وَ سكودلی دره‌یی بیلدیكی وَ بیلدیكنی ده اعتراف ایلدیكی ایچون . بازار ایرته‌سی كونی، یعنی : بوقارو قره بیگاردن حركتنده ، سكودلی دره جهتنه وَ عربه‌جی كوبی یاننه كلدیكندن طولایی پك مهم تهمت آلتنده‌در .

رؤف پاشا : [بنی اسكی زغره‌یه یقین برمحلده بوله‌جغنی بیلدیكی ایچون، چورانلی‌یه‌كیتدیكنی] ادعا ایدیور. بزم اساس‌حركتمز، اسكی زغره‌ده دشمنك كلیتی اوزرینه مبنی ایدی؛ وَ آنك اوزرینه . براشوب تعرض فرقه‌لری تشكیل ایده‌جك ایدك . شمدی بو تعرض ترتیباتی وَ صاغدن صولدن كله‌جك قوللرك برلشمه‌سی: اسكی زغره‌نك بربچق ایكی ساعت كیروسنده وَ ایكی قولك برلشمه‌سنه مناسبت آلور بر مأمن محلده‌می ممكن اولور؟ یوقسه. مخالف جهتده‌می اولور؟ دشمنك ایلرو قره‌غوللری مرادلیده ، وَ سواریسی دها ایلروده ایدی . بزم پیشدار لوالرمز : سكودلی دره‌یی كچه‌رك قاضی كوبی یاننه واروب . مركز وَ صاغ جناح وَ صول جناح لوالری دخی : سكودلی دره اوكنده وَ صرت اوزرنده ایدیلر . بازار ایرته‌سی كونی اقشامی ایدی‌كه، سواری پیشدارمزی بیله ، دشمن قورشوننددن سقطلق اولمامق ایچون ، كیرو آلمغه مجبور اولدق . چونكه : اورالری اورمانلق وَ آغاجلق اولدیغندن ، سواری كندوسنی حفظ

ایده‌مز ایدی . اکر رؤف پاشاده بزم صاغ جناحمزه که‌جکی یرده روسیه‌لونك صاغ جناحنه کیتمیه ایدی، وَ سکودلی دره‌نك صاغی ایلروسنه بر یره که‌له ایدی، برلشمك ممکن ایدی ؛ وَ بنی بوله بیلور ایدی . بوقسه ، بزم خط حرکاتمز جهتنه کلمیوبده مخالف طریقه سالك اولدیغی حالده ، بنی اسکی زغره پیشکاهنده نصل بولور ؟ وَ عجبا بولمق ایچون کیتمشمی اولور ؟ وَ بنی بولمق عزمنده اولدیغنه اعضای کرامك وجدانی قائل اولورمی ؟

رؤف پاشا : [اوچنجی صالی کونی ، کندوسنك بولدیغی طرفه کیده‌جك ایدم ؛ دشمن یقامزی براقمدی] دییور . مادامکه رؤف پاشا بنم بولندیغم جهته که‌له‌جك ایمش ؛ نیچون پازار ایرته‌سی صباحی . یوقارو قره پیکاردن حرکت ایلدیکی وقت ، بنم بولندیغم جهته طوغرو حرکت ایتمیوبده چوراللی یه طوغرولمش ؟ یوقارو قره پیکاردن سکودلی دره یه طوغرو متعدد طریقلر اولدیغی خریطه‌ده کوریلیور . وَپازار ایرته‌سی کونی دشمنله ایتدیکی حرب دخی، طوپ وَسواری محاربه‌سندن عبارت ایدی؛ وَبوحربده، اسکی زغره‌یه طوغرو ایلروله‌دیکندن وقوع بولمش ایدی. سکودلی دره‌یه وَ کیرویه چکیله ایدی ، ذاتاً بو محاربه‌یه‌ده اوغرامز ؛ وَ هم بزه یاقلاشور ، وَ برلشور ایدی . مادام که ، پازار ایرته‌سی صباحی بزم بولندیغمز جهته طوغرو توجیه حرکت ایتمدی؛ شمدی، صالی کونی صباحی بزم بولندیغمز طرفه که‌له‌جك ایدم، دیمسی : مؤخراً تدارك اولنمش برسوزدر ؛ وَ بویله دیمسی: اختیار ایتدیکی حرکتك شمدی سقامتنی آکلامسندن ایلرو کلدیکنه، وَ اول وقت خطا ایلدیکنی اعترافه بربیوك دلالت و علامتدر .

رؤف پاشا : بولندیغی نقطه‌یه پك یقین اولدیغمزی ، [احراقنه مساعده ایتدیکی کویلرك دومانندن آکلادم] دییور . کوزل فهم وادراك ! معیتمده‌کی جمله امرا وَ ضابطان : برلولرك اخذ ثار قصدیله . احراق ایلدکلری کویلرك اطفاسیله مشغول ایدیلر. وَخط حرکاتمز اوزرنده یانمش کوی وار ایسه‌ده ، یا بزم اوکمزدن عسکرك سطوتیله ایلرولیه بیلمش اولان بر ایکی باشی بوزوق یقمش ، وَیاخود عسکر کچدکدن صکره کیرودن کالانلر یاقمشدر . چونکه : اسلامك کویلری ذاتاً مقدمجه یانمش ، وَ بلغارلر کاملاً تخلیه ایله فرار ایلمشلر ایدی . وَ بو کوی حریقی: اکثریا خط حرکتمزك اوچ درت ساعت خارجنده

وَ صاغنده وَ صولنده دخی وقوع بولمقده اولدیغندن ، رؤف پاشانك كوردیكی دومان بزم وجودمزه قطعا دلالت ایتمز ایدی . یوقسه، عجبا بن رؤف پاشایه : « كوی دومانی كوردیككزله بزم یاقلاشدیغمزی آكلا » دیو برامرمی ویرمشم !

رؤف پاشا: (كویلرك احراقنه مساعده ایتدیكمی) سویلیور . عسكرله ایچنده اوتوردیغی حالده یانان یكی زغره نك وَجوار كویلرینك ؛ وَزادینه یه كلوراكن یولده یانان كویلرك احراقنه كندو مساعده ایتمش اولملی كه آنكله قیاس نفس ایتمك ایستیور . . . كویلرك یانندن كچرایكن ، محافظ نوبتچیلر وضعیله ، عسكری اویله جه امرار ایتمك: اول وقتلو پاشالرك آلدیغی اوامر قطعیه اقتضاسندن ایدی ؛ وَعسكر قطعا كوی یاقمدی .

رؤف پاشا : بزم صاغ جناحمزك ، اسكی زغره یه كیدرایكن، (كندوسنك ایكی بیك بش یوز مترو یقیندن كچدیكنی) ادعا ایدیور . بولندیغی اورمانلق وَقالدیغی دهشت ایچنده بینمزی مساحه ایدیشی ، سوزلرینك اك غریبیدر . بزم مركز لوامز، ایكی خطاوزرینه شوسه‌دن ؛ وَصاغ جناحه آلدیغمز لوا دخی، آنك یانندن حركت ایدیور ایدی . برنجی خطده اولان درت طابورك احاطه ایده‌جكی مسافه‌یی بالتنزیل ، شوسه ایله چوراننك بینی حساب ایدیكز : یدی سكز كیلومترودن آشاغی بوله‌مزسكز. حال بوكه بزم صاغ جناح لوامز، اسكی زغره نك یكی زغره جهتنده‌كی بوستان وَباغلرینك اوكنده‌كی كوچوك تپه‌یه تعرض ایتدی؛ چونكه : دشمن استحكاماتی اوراده ایدی . بوتپه ، اسكی زغره‌دن بش ، نهایت ون دقیقه‌دن زیاده دكلدر . چورانلینك ایسه . اسكی زغره‌یه ایكی ساعته قریب برمسافه‌ده اولدیغی محققدر . مادامكه ، بوقدر یقین كچدیكمزی كورمش : نیچون بزمله محاربه ایتمامش ؟ خصوصیله آرقه‌سی آچیق ایدی . . . وَآچیق ایدیكه اورادن فرار ایتدیلر . . . كیرودن برقاچ آدم طولاشدیروبده نیچون بزه حالندن معلومات ویرمامش ؟

رؤف پاشا : (بزم ایتدیكمز محاربه سایه‌سنده ، اوجوزجه اسكی زغره‌یه كیردیلر) دیور . دشمنك اسكی زغره‌ده ، رؤف پاشانك تواتر ایتدیكی كبی : كلیتلو عسكری اولمدیغندن ، موجود رفقتمز اولان قرق طابور ایله . نصل اولسه ، دشمنك اوراده بولنان بش اون طابوریله بلغار اشقیاسنی سورر ، چیقارر ایدك . وَ رؤف پاشا ایله محارب اولان یدی سكز طابور دخی : اسكی

زغره موجودینه علاوه اولنسه ، نهایت دشمن قوتی : بزم او وقتکی تخمینمزه کوره اعظمی یکرمی بوقدر طابور ایله بر قاچ بیك بڭلو بلغارلردن عبارت اوله بیلوب، عسکرمز ایسه محاربه‌یه‌غایت خواهشلو وآرزولو بولندیغندن. عون و عنایت باری ایله ، رؤف پاشا یکی زغره‌یه دونسه‌یدی بیله ینه اسکی زغره‌یی استردادمز طبیعی حکمنده ایدی . شوقدرکه ، رؤف پاشانك چورانلی اورمانه کیرمسی کبی بر خطای فحشنه . مسموعمه کوره . روسیه‌لولرك انضمام ایدن خطاسی : اسکی زغره محافظه‌سی ایچون اقتضا ایدن مقاومتك مدتی تقصیر ایتدی. یوقسه ، روسیه‌لولر چورانلی اورمانده‌کی رؤف پاشانك نقاسنی براقوب اسکی زغره مدافعه‌سنه شتاب ایتملی ایدی؛ وَوظیفهٔ عسکریه وَحربیه‌سی دخی، بو ایدی. بناءً علیه ، اسکی زغره‌یه کیرمك ایچون بخش ایدیلان سهولت: رؤف پاشا طرفندن دکل . جنرال غورقو طرفندندر .

رؤف پاشا : (دشمن وار قوتی کندوسی اوزرینه کتوردیکنی ؛ وَ بزم قارشومزده بر قاچ یوز بلغار ایله بر بطاریه طوپ وَ بر ایکی آلای سواری بولندردیغنی ؛ وَبوده یالکز بزه جهته بر نمایش ایچون کتورلمش اولوب . اصل قوتی چورانلی اورمانه توجیه ایلدیکنی ؛ وَبو ادعاسنه جنرال غورقو یی‌ده شاهد طوتدیغنی) درمیان ایدیور .

دشمن وار قوتی رؤف پاشا اوزرینه کوتورمش ایسه ، پك بیوك خطا ایتمش اولور ؛ چونکه : چورانلی اورماننك قطعا براهمیت موقعیه ی یوقدر . اکر رؤف پاشا فرقه‌سنك بوزلمسندن اردومزك هیئتنه پریشانلق عارض اولمسی مطالعه ایدلمش ایسه ، بوده واهیدر . چورانلی دنیلان محل : اسکی زغره‌ایله یکی زغره آره‌سنده وَاووه‌نك اورته‌سنده صایا براورمانلق اولوب ، موقعجه براهمیتی اولمدیغی کبی، طریق عسکری دخی دکلدر. اوراسی خلقت دنیادن برو آنجق بودفعه رؤف پاشا طرفندن کمینکاه اتخاذ ایدلمش، وَبووسیله‌ایله‌درکه : تاریخ عسکریده خطیئات بحثنده. بوندن بویله «چورانلی» اسمی کچمسی محتمل بولنمشدر. بویله قطعا اهمیت حربیه‌وَموقعیه‌سی اولمیان بر محله : دشمن تحمیل قوت ایتسونده اسکی زغره‌یی تخلیه ایلسون ، بوادعایه اول قدر ایناتلمز . یوق ، شق اخیر اوله‌رق . رؤف پاشانك عسکرینی بوزمقله بزده برسوءتأثیر حاصل ایتمك ایسه ؛ بینمزده ذاتاً ارتباط حاصل اولمدی ایدی‌که. بوتوجیه محل قلسون . . .همده

رؤف پاشانڭ بوزلدی؛ لکن بز بوزلدیغنی بیله طویمدق که، حتی سوء تأثیری اوله‌بیلسون . . .

[قارشوسنده برقاچ یوز بلغار وارایدی] دییور. بش یوز بوقدر یالکز روس تفنکی اغتنام اولندی. بونڭ ایکی یوز بوقدری. یدی سکز نفر روس اسراسیله درسعادته کوندرلدی. روس و بلغارلردن اوچ بیڭ قدر تلفات میدانده قالدیغنی، اول وقت یازدیغم تلغرافنامه ایله عرض ایتمش ایدم. بو تلفات هرکسڭ کوزی اوکنده اولدیغندن، هیئت فرقه کاملاً بیلور. اسکی زغره‌نڭ استحکاماتنی‌ده‌می روس سواریلری مدافعه ایتمش؟

دشمنڭ [اسکی زغره جهتنده نمایش ایدوبده قوۀ حقیقیه‌سنی چورابلی اوزرینه تسلیط ایتمسی] صحیح ایسه، روسیه‌لولرڭ باشلوجه برخطاسیدر دیمکدن بشقه چاره‌یوقدر. خریطه‌یه باقلدیغی حالده پك واضح کورینور که: اسکی زغره، قره‌جه طاغدن قزانلغه کیده‌جك طریقڭ کلیدیدر. چونکه: قره‌جه طاغڭ اوچ بیوك کچیدی اولوب، بری: یکی زغره قارشوسندکی « ایلیجه » کچیدی؛ دیکری: اسکی زغره آرقه‌سنده‌کی « دربند » کچیدی؛ و اوچنجیسی دخی: قارلوه‌دن کلان « چقورلی » بوغازیدر. شمدی دشمن: اسکی زغره ایله قزانلق بیننده‌کی بومهم کچیدی مهمسه‌مسون، و آرقه‌سنی طاغه و اومهم کچیده ویرمش اولان اسکی زغره‌یه براقدیغی قوت، نمایش ایچون اولسون . . . بوراسی — طوغروسی — جالب تعجبدر. بنده‌کزه قالور ایسه اسکی زغره، جدی تشبثله محافظه اولنه‌جق بریردر. یوق، اکر روسیه‌لولر محافظه‌دن فارغ اولدیلر ایسه: بتون بتون ترك ایتملی ایدیلر. و بز عربه‌جی کوینده ایکن ترك ایده‌بیلملری پك ممکن ایدی. اکر فی الحقیقه، جنرال دخی بو اعتقادده بولندی، و یاخود بویله برتشبث نامعقوله متوسل اولدی ایسه، هرایکیسنڭ مزیت عسکریه و محاکمۀ فکریه‌سنی کرك وطنمزده و کرك دیك هرجهتنده بولنان عسکر مسلکداشلرمزڭ وجدان و تمییزینه حواله ایدرم. حال بوکه، مؤخراً مسموعمه کوره، ایشڭ صحیحی: رؤف پاشا فرقه‌سیله اسکی زغره جهتندن حرب ایدن یالکز برآلای دشمن سواریسیله بربطاریه طوپ اولوب، پیاده‌لر جنرال غورقو ایله یکی زغره جهتندن کلمش، و مقداری: یدی سکز طابور ایله برایکی بطاریه طوپدن و بر ایکی آلای سواریدن عبارت بولنمشدر.

رؤف پاشا : [چورانلی یه کلدکدن صکره اطرافنده دشمن اولمدیغنی کشف ایتدیکنی ؛ وبکا « چورانلی یه کلدم . وبوراده ورودکزده منتظرم » عبارەسیله کویلو وچرکسلر کوندردیکنی] بیان ایدیور . مادامکه چورانلی یه کلدکدن صکره اطرافنده دشمن اولمدیغنی کشف ایتمش : نیچون چورانلیدن سکودلی دره یه اینان طریقلرك بریله بزدن طرفه کلمامش ؛ هنی « ایرته‌سی صباحی سلیمان پاشا طرفنه کله‌جك ایدم اما دشمن یقمی براقدی » دییور ایدی‌یا ! اکر « عسکر یورغون ایدی » دیرسه ، ذاتاً یورودکاری یول ، کندو افاده‌لرنجه طوپی بر و بربچق ساعت مسافه‌در . پیاده محاربه‌سی اولمامش که ، « عسکر ، حرب یورغونی ایدی » دیه‌بیلسون . . . معمافیه بو ایکی شی ایله برلشمك مقصدینك اهمیتنی ازاله ایده‌مز . « کوندردم » دیدیکی آدملری ابراز ایتسون ؛ و او آدملر نیچون کلمدکلرینی بیان ایلسونلر . هم رؤف پاشا : « او کونی اطرافده دشمن یوغیدی » دییور . هله بزه اتصال ایده‌جکی جهتده . و سکودلی دره طرفنده ، او کونی دکل . ایرته‌سی کونی بیله دشمن یوغمش ؛ وذاتاً او جهتدن فرار ایتمشلر . بنم ، کندوسنی ، موقعنی بیلمدیکم حالده ، آرامق ایچون کوندردیکم آدملر میدانده‌در .

بازدیغی تذکره‌ده : [بزم‌ده چورانلی یه ورودمزه منتظر اولدیغنی بیلدز-دیکنی] سویلیور . بویله بر تذکره‌نك اصلی یوق‌یا ! چونکه : مشارالیه بتمله محاربه آرزوسنده بولنمش اوله‌ایدی ، دها بازار و بازار ایرته‌سی کونی صباحی . وخصوصیله یکی زغره استیلاسی اوزرینه ، مخصوص آدملر چیقاردیور ؛ وحتی کندوسی‌ده حرکتنی بزدن‌بکا توجیه ایدر ایدی . عجبا اسکی زغره استردادی ایچون بزم چورانلی یه کیتمکلکمزمی اقتضا ایدر ؟ معمافیه عربه‌جی کویندن چورانلی یه ، دشمن آتشنه اوغرامقسزین ، کیتمك ممکن اولورمی ؟ خصوصیله اورالری آغاجلق وصولاق وبطاق یرلردر ؛ اویله هر یردن کیدلمز . هم ، « بو تذکره‌یی ساعت اون‌بردن صکره یازدم » دییورکه : بزه ، آنجق ، صیق سواری ایله . کیجه ساعت برده واره بیلور . بز کیجه ، کلیتلو دشمن واربیلدیکمز دارالحرکات ایچنده ، واورمانلق و آغاجلق آره‌لرنده ، نصل حرکت ایدر ایدك ؟ حال بوکه . یوقاروده بورأینه مناقض اوله‌رق ، « صباحلین ، بن سلیمان پاشا جهتنه کیده‌جك ایدم ، اما دشمن براقدی » دییور ایدی . . . . سوزلرده‌کی تناقضی نظر امعانه

آلندیغی حالده : حرکات حربیه‌سنده‌کی تشبثاتنه انتقال ذهنی حاصل اولور .

کرك بزم اسکی زغره اوزرینه وقوع بولان حرب تعرضیمز . وَ کرك رؤف پاشانك محاربهٔ معلومه‌سی ساعت آلتی بچق راده‌لرنده ختام بولدیغی محقق اولمغله، بزمله حرب ایدوبده مغلوباً فرارایدن روس سواریلریله طوپلرینك دخی رؤف پاشا اوزرینه کیتدیکنك قطعا اصلی یوقد . حتی رؤف پاشانك ، خلاف واقع اوله‌رق، ساعت سکزه‌قدر حرب ایتدیکنی قبول‌بیله ایتمش اولسه‌ق؛ بزم قارشومزده‌کی دشمن ، ساعت آلتی بچقده منهزماً چکلدیکندن ، وَ چورانلی اورمانی ایسه اسکی زغره‌یه بربچق ساعت مسافه‌ده بولنوب، بوزغون دشمنك هیچ اولمزسه یاریم ساعت قدر برمحلده آرام ایتمسی طبیعی اوله‌جغندن. اسکی زغره هزیمتندن صکره چورانلیده رؤف پاشا فرقه‌سی علیهنه کیتمسی ممکن بیله اولسه، ینه اسکی زغره‌یه بربچق ساعت بعدنده اولان چورانلی‌یه ساعت سکزدن صکره واصل اولمسی اقتضا ایدر . حال‌بوکه سکزده بوزولوب چکلدیکنی ، رؤف پاشا کندیسی‌ده اعتراف ایدیور . مع‌مافیه ساعت سکزده دکل ، آلتیده بوزولوب چکلدکلری محققدر : بونی هرکسدن تحقیق ایده‌بیلورسکز . بونکله برابر، بزم قارشومزده بوزولان دشمنك بر قسمی‌ده ، قزانلغه چکلدیلر .

رؤف پاشا: (روسلر بزمله اولان‌عسکرك چوق‌وَبهادر اولدیغنی‌بیلدیکندن. ثبات ایتمیوب قاچدیغنی) ادعا ایدیور . حال‌بوکه اولجه بزمله حرب ایدنلرك روس اولمیوب برقاچ‌یوز بلغار اولدیغنی ادعا ایدیور ایدی . . . بونده دخی بر بیوك تناقض ایتدی . روسلرك بش بچق ساعت‌متمادیاً حرب ایتدیکنی هرکس بیلور . اکر بویله بزم صیتمزله، وَهیچ حرب ایتمکسزین، روسلر قاچیویرمش اولسه ایدی : نه کندولرندن برقاچ بیك تلف . وَ نه‌ده بزدن ایکی‌یوز بوقدر شهید وَ مجروح وقوع‌بولور ایدی . شبقه‌یه تعرض ایدنده بو عسکر ایدی . نیچون اوراده آدمزی ایشتدکلریله فرار ایتمامشلر ؟

رؤف پاشا : (استمداد ایچون آدم کوندردیکنی) بیان ایدیور ایسه‌ده ، او آدملر مادامکه شهید اولمشلر : بو ایشك صحتنی آرتق دنیاده اثبات ایده‌مز.

رؤف پاشانك « سوزنده خلف ایتمیوب کله ایدی ، وَیا امداد ایده ایدی » کبی سوزلرینه بوقاروده جواب ویردم .

رؤف پاشا « بزه امداد ایده ایدی ، دولت ایچون بو امداددن بر بیوك

مظفریت حاصل اولور ایدی » دییور . روسیه‌لونك یدی سکز طابورینك هزیمتیله نه بیوك مظفریت بکلنه بیلور ؟ واقعا، رؤف پاشا : دعوت ایتدیکی بو هزیمته اوغرامیه ایدی ؛ وَ یاخود : نصلسه بوزولمش عسکرك اوکنه دوشه‌رك آلا بیلدیکنه آشاغی قره پیکاره قدر فرار ایده‌جکنه ، بر ایکی ساعت کیروده عسکری طوپلایوب بروضعیت منتظمه آله ایدی؛ وَیاخود: یکی زغره محافظه‌سنه عودت ایدرك ، هیچ اولمزسه یکی زغره‌یه امداده وَ مدافعه‌یه موفق اوله ایدی ؛ اول‌وقت بزده طوغریجه قزانلق وَ شیبقه اوزرینه وقوع بوله‌جق حرکتمزده ، بلکه صکره‌کندن دها زیاده مظهر موفقیت اولور ایدك .

رؤف پاشا : (چرکس حاجی محمد بکك بنی کوردیکنی ، استمداد ایچون آدم کوندردیکنه) دلیل عد ایتمك ایستیور . چرکس حاجی محمد بکك بنی اسکی زغره‌ده کوروشی ، آقشام ساعت اوندن صکره‌در . او وقتلر ایسه رؤف پاشا حضرتلری ، ظن ایدرم ، آشاغی قره پیکاره بیله یاقلاشمشلردر . وَ کندوسنك علی‌السحر نماز وقتی قره پیکاره کلدیکی ؛ اوشاقلرینك ایسه آقشامدن، یعنی: کیجه‌ساعت بردن‌صکره‌کلوب، رؤف پاشانك‌یقین بر برده‌قاله‌رق قره‌پیکاره شمدی کله‌جکنی، وَحیوانلری ایچون اوت تدارك ایتمك وَشمندوفر واغونی‌اصمارلامق اوزره‌بونلری ایلرو کوندردیکنی سویلدکاری محققدر. رؤف پاشانك ایتدیکم دیدیکی استمداد : فرقه‌سنك بوزولدیغندن درت ساعت صکره حاجی محمدبکك بنی اسکی زغره‌ده کورمسیدرکه ، آرتق اوزمان ایش ایشدن کچمش ایدی .

رؤف‌پاشا : (خائن جهتنده دشمنك تحشدینی، اولجه خبر ویردم) دییور. بونی اثبات ایچون بردلیلی وارایسه ابراز ایتسون .

برده : (بن کندو آرزوم ایله سلیمان پاشا معیتنده قالمدم) دییور بونك سبب توقیفنی، مقدمجه عرض ایتدم .

بنم کبی آمر تحت قوماندا‌سنده بولنمغی آرزو ایتمز ایمش . . . حال‌بوکه : روم ایلی عموم قوماندانی بولندیغم تاریخده دخی ، بنه تحت قوماندامده ایدی.

یکی‌زغره استیلاسنده کندوسنك مسئول اولدیغنی ، یوقاروده دخی عرض ایلدم . چونکه : یکی‌زغره‌نك الده طوتولمسی شرط والزم اولدیغی کندولرینه اخطار واخبار قلندیغی حالده ، بووظیفه‌یی یالکز اوچ‌طابوره تحمیل ایلدیلر .

حالبوكه . يڭى زغره موقعنكقچ طابورله محافظه اولنه‌بيله جكنى ، كندولرى موقع قوماندانى بولندقلرى جهتله ، پك كوزل بيلملرى لازم ايدى . يڭى زغره محافظه‌سى ايچون اوچ طابور تخصيص ايتملرى : كندولرنجه امر محافظه بابنده قناعت وامنيت حصولنه دلالت ايدر .

آنلر يڭى زغره‌ده فرقه‌لريله قالمش اوله‌ايديلر، ينه بزم اسكى زغره اوزرينه حركت تعرضيه‌مز سكته‌دار اولمزايمش .. مشاراليه بومسئوليتى دخى بنده‌كزه تحميل ايتمك ايستيور . اكر كندولرى، بنم قريحهٔ ذاتيه‌مدن اوله‌رق: «يڭى زغره‌يه اوچ طابور ترك ايت» امرينى ويرديكمى ؛ وكندوسنك‌ده ، بوامره معترض اوله‌رق ، اوچ طابورله محافظه اولنه‌ميه‌جغنده مصراولديغنى اثبات ايدرسه، اول اولوقت بردرجه‌يه قدر حق قازانه بيلور . حال بوكه احوال ارضيه‌سنى قطعا بيلمديكم وعمرمده كورمديكم برموقع ايچون . بنم — شوقدر طابورله‌محافظه اولنور — اعتقادنده بولنمقلغم ، نه‌درجه مستبعد اولديغى ادنى تأمل ايله آكلا-شيلور . كندوسنك، يڭى زغره‌اوچ طابورله‌محافظه اولنور اعتقادنده بولنديغنه، واواعتقاد اوزرينه اوچ طابور ترك ايلديكنه ايسه : صورتلرى مقدمجه طبع اولنان ۱۱ و ۱۲ تموز تاريخلو اوچ قطعه تلغرافنامه‌سى دلالت ايدر . وباش قوماندان اولان كيمسه‌نك : جهت قوماندانلرينك ويردكلرى معلومات ايله‌ارائه ايلدكلرى احوال تأمينيه‌يه نظروثوق واعتماد ايله باقملرى، و فروعات حركاته دائر استقلاللرينه رعايت ايتملرى ايسه ، طبيعى وقواعد حربيه مقتضاسيدر .

رؤف پاشا : (يڭى زغره‌ده‌عسكرك دبويلرينى‌ومهمات انبارلرينى‌بوشالتديغنى؛ وجبخانه‌نى سليم پاشاايله ادرنه‌يه كوندرديكنى) اشته اعتراف ايديور . ديمك‌كه: يڭى زغره‌يى دشمنه‌تسليمى اولجه تصميم ايلديكنى‌اقرار ايليور . بوحالده ، يڭى زغره‌ده‌عسكر تركيله‌اوعسكرى محوه رضايه آرتق‌لزوم‌وارمى‌ايدى ؟ اوطابورلرى هيچ ترك ايتمامللى ايدى . آنلرى‌ده برابرينه آلوب كتورمللى ايدى . يڭى زغره‌ده مادامكه مخاطره وار ايمش : عجبا عساكر شاهانه دبوى اشياسندن‌ده دها قيمتسزمى ايمش‌كه . اشيايى آشورويده حيوانسز طوپلر ايله عسكر ترك ايلدى ؟

رؤف پاشا : (جبخانه‌سنى ادرنه‌يه كوندرديكنى) اقرار ايديور، لكن. « بو

جبخانه‌یی ادرنه‌یه کوندرمیوب: «سکبانلیده آلیقویکز» دیو، یازده دییور. ایشته یازدیغی تلغرافك صورتی:

ادرنه‌ده عموم بالقان قوماندانلغی جانب عالیسنه

۱۱ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ دولتلرنده بیان بیوریلان سوق عسکر، تمام اصابتدر. ترن بوصباح بورادن حرکت ایتدیرلدیکی عرض اولنمش ایدی. بونلرك سکبانلی کوپریسنده توقیفلرینه دائر طرف عاجزانه‌مدن برشی دینلمیه‌رك ترن حرکت ایتدیرلمش ایدی. موافق ارادهٔ دولتلری بیورلدیغی حالده همان جلبی ایچون شمندوفر قومیسرلکنه اراده بیورلمسی. وبرده، یانبولیده بولنان قرق آلتی بیك قیه یکمه‌نك اداره‌یه کافی مقدارینك جلبی ایچون بر لوقوموتیف ایله برقچ واغونك بورایه کوندرلمسی ایچون سلیم پاشا حضرتلرینه توصیه اولنمش ایدی. مذکور لوقوموتیفك ورودنده درحال یانبولی‌یه ارسال اولنه‌جقدر. بو حوالیجه شایان تحریر وقوعات یوقدر. چرکسلر کاملاً واصل اولدیلر. افندم ۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

بکابوتلغرافنامه‌یی ۱۱ تموز تاریخنده وادرنه‌ده یازمش ایدیکه، تلغرافك ورودنده جبخانه‌لرك دخی ادرنه‌یه کلمش اولدیغی خبرینی آلدم. واوجبخانه‌لرك ینه‌قره پیکاره سوق ایدلمسی امرینی ویردم. قنغی قوماندانلرکه. عسکرك جبخانه‌سنی حرکتندن بش آلتی کون اول شمندوفرله اللی آلتمش ساعت اوزاغه یوللاسون؟ اشته رؤف پاشانك هزیمتنه: خلاف امروقرار چورانلی‌یه کیتمسی ایله برابر، آیروجه‌ده جزئی جبخانه ایله حرکتی سبب اولمشدر. کرچه، کرك رؤف پاشا، وکرك معیتی ارکان حربندن بری، دفع مسؤلیت ایچون: ایکی زغره‌دن حرکتلرنده جبخانه‌لری اولدیغی، وبرچوق طوپ محاربه‌سی ایتدکلری جهتله، صرف ایلدکلرینی ادرمیان ایدیورلر؛ لکن طوپلرینك قیاقلوری اولمیوب، طوپ بارلاقلری بولندیغی محققدر. برطوپ بارلاق، اوتوز آتیم جبخانه آلور. تحجا زیاده جبخانه‌لری وار ایدیده نه‌ایله نقل ایلدیلر؟ بوجبخانه‌لری ادرنه‌یه نقل ایدن سلیم پاشا ایدی؛ وکندوسی ذاتاً یکی زغره قوماندانی ایدی. یکی زغره‌ده نه‌قدر جبخانه قالوب نه‌قدرینی رؤف پاشا کندوسی ایله یوللادیغنی مشارالیه بیلور. آنی جلب ایله سؤال ایدیکز. صکره موجود قالان جبخانه‌یی طوپلره تقسیم ایدملی؛

ایش وَ حساب اووقت ظاهر اولور . بوندن بشقه ، برابر حرکتلرنده نه‌قدر جبخانه‌لری بولندیغنی طوپجی ضابطان وافرادی بالطبع بیلورلر ؛ هر هانکیسندن سؤال اولنورسه ، ایش ظاهره چیقار . شوقدرکه رؤف پاشا : بوکون موقع اقلده وَخصوصیله طوپخانه مشیری بولندیغی ایچون ، نه‌درجه‌یه‌قدر صحیح سویلیه بیله‌جکلرینی کسدره‌مم . اکر مشارالیه‌ده بزم کبی تحت محاکمه‌ده وَ توقیفه آلنسه ایدی ، اول وقت تحری ٔ حقیقت وظیفه‌سی وَ کنه مسئله تعیین ایدر ؛ وَ طوغرو سویلیه‌جکلرك خشیت ووهمی ازاله ، وَاستعمال نفوذ منع ایدلمش اولورایدی . پیاده‌لردن دخی ، یالکز بنم ویردیکم مناستر وَ تیران طابورلرینك اون‌بشر دسته جبخانه‌سی اولوب ؛ باقی طابورلرك برآزینك اون ، وَ باقیسنك بشر . آلتیشر دسته جبخانه‌سی وارایمش . بوبابده تعمیقات اجراسی : مجلسك درجهٔ حقانیتنه حمل وترك اولنور .

رؤف پاشانك : [دشمنه کلیتلو اشیا براقدردق] دیمسی‌دخی ، اغرب‌غرائبدر . منهزماً چکیلان طابورلره قراوانه وَیغمورلقلرینی نره‌ده براقدقلرینی . وَصکره نصل قراوانه وَیغمورلق تدارك ایتدکلرینی‌سؤال ایدیکز . بوطابورلر ، مؤخراً ، رفاقت عاجزی‌یه کلدی ؛ احوالنی کوردم . کندو اشیالرینی بیله اوراده ترك ایلدکلری حالده ، عجبا دشمندن نصل اشیا براقدره‌بیلورلر ؟ بزم طابورلر ذاتاً هرسکدن چپلاق کلدکلری‌ایچون . رؤف پاشا طابورلرینك براقدقلری یغمورلقلری آرقه‌لرینه آلدیلر . وَ طوپلاتدیغمز سلاح وَقراوانه وَیغمورلقلرك ژورناللری واردر . وَلوا پاشالردن تحقیق‌دخی ایده‌بیلورسکز . خصوصا : هرسك طابورلری قراوانه‌لرینی هرسکده براقه‌رق حرکت‌ایتمش اولدقلرندن ، آنلرك ترك ایتدکلری قراوانه‌لری آلدیلر . واقعا ، خریطه‌ده « دالبوقا » دیه یازیلان «بوکلك» کوینك طاغ جهتنده وَدره بولنده : برآز روس چادری ایله ایکی قطعه طوپ بولدق . اوکون بنده‌کز صول جناح پیشدارلری‌ایله ایلرودن وَطاغ جهتندن حرکت ایدیورایدم ؛ چونکه : طاغ جهتی حائز اهمیت ایدی . وَیانمده بزم یاورلرایله رؤف پاشانك یاوری احمدبك وَبرقاچ حنحدار نفرلری اولوب ، قول‌اردو دها کیروده‌ایدی . وَروسیه‌نك دمدار سواریلری چکلمکده ، وَدالبوقا کوینك اشقیا بلغارلری طاغه طوغرو فرار ایتمکده ایدی . مذکور کویده مختفی برمسلمان ، بزی کورنجه میدانه چیقه‌رق ، اوکون صباحلین روسلرك

اورادن چكلدكلرینی ؛ وَدره ایچنه كوتورمیه‌رك . برشی صاقلادقلرینی آكلادیغنی خبر ویردی . وَبنده كزده، آنك آرقه‌سنه دوشه‌رك ، دره بوینه كیتدم ، وَاوراده طوپ جبخانه‌لری وَقوشوملر كوردم . وَ « بونلرك البته طوپلری ده واردر » دیو یاورلرمی دره‌نك تاقمربنه ایندردم . برخیلی تحریدن صكره ، بو ایكی طوپی بولدم . وَ بو طوپلر چنبرلی قروپلر اولوب . بن ایسه هنوز بزده اونوع طوپ اولدیغنی بیلمدیكمدن ، روس طوپلری ظنیله اویله‌جه درسعادته عرض معلومات ایتدم. مكر بو نوع طوپلر یكی مبایعه اولنمش ایمش. مؤخراً حقیقت حال ، یعنی بو طوپلرك یكی زغره‌یه براغیلان ایكی طوپ اولدیغی آكلاشلدی . وَمقاماته بتكرار عرض ایله، تصحیح معلومات ایدلدی.
دالبوقا كوینك آرقه‌سنده‌كی دره‌نك موقعنه؛ برده، رؤف پاشانك محاربه ایتدیكی چورانلی اورماننك موقعنه باقیكز : رؤف پاشا چوراندن بوزولوب قاچدیغی حالده ، دالبوقاده دشمنه نصل طوپ وَ چادر براقدریور ؟ یوقسه ، عجبا اوكون حرباً اورماندن دالبوقایه قدر دشمنی تعقیب‌می ایتمش ! حالبوكه میداندده بویله بر ادعاسی ده كورنمیور . . . دشمن : طوپلری ، دالبوقا یولی طاغ طریقی اولدیغی ، وَخصوصیله حیوانلری بولنمدیغی جهتله . وَ بزده ایلرولدیكمزدن ، بعده آلنمق اوزره چاره‌سز اوله‌رق دره‌یه یووارلامشلر ؛ وَ چادرلری دخی ، وسائط نقلیه‌نك فقدانندن طولایی ترك ایتمشلردر. دشمنه براقدرمق: دالبوقایه قدر دشمنی تعقیب ایله اولور. اشته: بزم بولدیغمز طوپ وَچادرلری بیله كندو فرقه‌سنه اغتنام عد ایدن ذاتك افادات سائره‌سنك درجات موثوقیتنی ، اعضای كرام جزم و درك ایده بیلورلر .

« مقدما جلب واستماع اولنان شهودك افاداتی میاننده، سلیمان پاشا حضرتلرینك ردینه لزوم كوردیكی فقراته قارشو ترتیب ایتدیكی لوایح »

سواری میرلوا محمد پاشادن تحقیقات اولیه اوله‌رق آلنان معلوماتك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در .

سواری میرلواسی محمد پاشا : ایكی زغره‌ده بولندقلری مدتجه دائما كشف قوللری چیقاردقلرینی؛ وَ قره‌جه طاغ آرقه‌سنده دشمنك پیاده‌سی ، وَ اتكنده

سواریسی بولندیغنی) بیان ایدیور. وَ شبهه‌سزکه بو معلوماتی، قوماندانلری رؤف پاشایه‌ده بیلدرمشلردر. لکن مشارالیه: بو معلومات کشفیه‌یه او قدر اهمیت ویرمدیکندن اولمیدرکه، قره‌جه طاغ جهتنده دشمن اولدیغنه‌دائر بنده‌کزه بر خبر رسمی ویرمدیور. وَ ینه بو اهمیتسزلك نتیجه‌سی اولمیدرکه. اورایه اوچ طابور ترکنی محافظهٔ محلیه ایچون کافی کوردیلر. حال‌بوکه: اهمیت ویرملك لازم اولدیغنی، جریان وقوعات اثبات ایلدی.

رؤف پاشانك رادینه‌دن عودتنده یکی‌زغره اطرافنده ینه دشمن کوریلوب کورلمدیکی سؤالنه. پاشای مومی‌الیه: (بو کلك قریه‌سی طرفندن دشمنك کشف قوللری کورلدیکی) جوابنی ویریور. اسکی زغره‌ده بولنان دشمن، منتظم سواریسی قوت وهمتیله، اسکی زغره‌دن هرکون کشف قولی چیقاره کلدیکندن، اسکی زغره ایله یکی زغره‌نك وسطنده بولنان بو کلك قریه‌سنده دشمنك کشف قولی کورلمسی طبیعی برشی اولمغله، قطعا حائز اهمیت دکلدر.

محمدپاشا: (ایکنجی‌کونی. استمداد ایچون، رؤف پاشانك بنده‌کزه برقاچ کشی کوندردیکنی) بیان ایدیور. ایکنجی کونی اوزاقدن طوپ محاربه‌سیله سواری قره‌غوللرینك مصادمه‌سندن بشقه حرب اولمدی‌که، حتی استمداده محل اولسون. ... هم استمداده حاجت نه ایدی؟ اوکون وَ حتی چورانلی‌یه کلندیکی وقت بیله اطرافده دشمن قالمدیغنی، رؤف پاشا لایحه‌سنده‌ده اعتراف ایدیور ایدی. چورانلی‌یه کلدیکیله، وَکله‌دن اول، بزم جهته تحویل حرکت ایتلی ایدی. معمافیه. ایکنجی کونی استمدادی موجب حرب ایتمدکلری. جمله‌نك افاداتی وَ پاشای مشارالیهك تقریرله‌ده ثابت اولدیغندن، ظن ایدرمکه، خاطرلرنده غلط اوله‌رق قالمش اوله.

ینه‌محمدپاشا: (اوچنجی‌کون، یرلودن برقاچ کشی استمدادایچون کوندردیکنی) بیان ایدیور. بزه، یوم مذکورده دخی، آقشام ساعت اوندن صکره کلان چرکس حاجی محمدبکدن بشقه کیمسه کلمدیکندن. بوافاده‌لریده افادهٔ مجرده قبیلندن قالور؛ وَیاخود آنلرکوندرمك ایستمشلرسه‌ده، کویلولر کیتمامش‌اوله.

محمدپاشا: (بزم‌صاغ جناحمز: مرادلی چفتلکنك صاغنده ایدینلی چفتلکی دوتلقلرنده؛ وَ کندولرینك صول جناحی: چورانلی چفتلکی قوروسنده اولوب، آره‌لری نهایت برساعت ایدی) دییور. فی‌الحقیقه، اسکی زغره‌یه

تعرض حركتنده. پیشدار نوامز: مرادلی چفتلکنده‌کی دشمنی پوسکورتدکدن صکره. صاغ جناح کیروسنده‌کی ایکنجی رجب پشا نواسی: بر آز ایلرولته‌لك. شوسه اوزرنده واقع مرادلی چفتلکنك صاغ جناحنه آلدمسه‌ده، اورا ایله چورانلی قوزوسی بیننده‌کی مسافه تخمیناً ایکی ساعته قریبدر. وایشیدلدیکنه کوره: چورانلی قوزوسی. بو نام ایله معروف قریه‌نك دخی کیروسنده؛ یعنی. یکی‌زغره جهتنده ایمش.

« چرکس حاجی محمدبکدن تحقیقات اولیه اوله‌رق آلنان
معلوماتك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

حاجی‌محمدبك: (ساعت سکزده برتپه اوزرنده بنده‌کزی بولدیغنی) بیان ایدیور. حالبوکه: مومی الیهك ساعت اوندن صکره بنی او دیدیکی تپه‌ده بولدیغنی، پك چوق کشیلرك شهادتی تأیید ایدر. مع مافیه ساعت سکزده بیله بولمش اولسه، رؤف پاشا فرقه‌سی اوساعتده بوزولوب کیتمش اوله‌جغندن. امداد یتشدرمك ناقابل امکان ایدی.

مومی الیه: (بنده برتلاش کورمدیکمی؛ وآره‌دن ایکی ساعت کچدکدن وساعت اونه کلدکدن صکره، بریور قتوب بر پاشانك یاننه کوندردیکمی) بیان ایدیور. مومی الیهك بو افاده‌سی مفتریانه برکذب فاحش اولدیغنی، هرکس ادنا تأمل ایله آکلار. بنده برتلاش کورمدیکمی بیان ایدیشنه‌کوره: بنم رؤف پاشافرقه‌سنك هزیمتندن قطعا متأثر اولمدیغمی اشراب ایتمك ایستیور. رؤف پاشایه نسبت وتعلق ایله مستفید برآدمك لساننده بویولده کلام صدوری استغراب اولنمز. مومی الیهك رؤف پاشایه نسبت حقیقیه‌سی اولسه ایدی، وقتیله وطوغرو طریق ایله کلوب‌ده استمداد خبرینی بزه اولاشدیرر ایدی. حالبوکه: مومی الیه برچوق زمان طولاشدقدن، واووقت کندو روایت ایتدیکی اوزره: عربه‌جی کوپی جهتنه واردقدن صکره، اسکی‌زغره‌یولنی طوتدرق بزی بولمش؛ وخوفندن‌نشی بویله برخیلو مسافه دور ایلدیکندن. پك‌چوق وقت ضایع ایدرك. بنی آنجق ساعت اوندن صکره کوره بیلمشدر. شمدی بو بطائتی ستر، ومنتسب اولدیغی ذاته ادعا ایتدیکی اختصاصی محافظه ایچون. بنی بولدقدن صکره بلا موجب ایکی ساعت بکلدیکمی درمیان ایدیور دیمکدر.

اكر مومی الیه : « صباحلین ساعت برده وَایکیده سلیمان پاشانك یانـه کلدم » دیو ادعا ایتسه ایدی. اختصاصنه دها موافق حرکت ایتمش اولور ایدی تشکر ایدرم‌که : افتراسنی بودرجه‌یه قدر بیولتمکه جرأت ایلدی .

حاجی محمد بکك یانـه‌کوندردی دیدیکی پاشا خلوصی پاشادر. پاشای مومی الیهی رؤف پاشا فرقه‌سی امدادینه مأمور ایتمش‌ایدم. بومأموریت امری اوزرینه، درحال لواسنه منسوب طابورلری سلاح باشنه ایدرك ، مومی‌الیه حاجی محمد بکی قلاغوز اولمق اوزره برابر آله‌جغی صیره‌ده، حیوانك یورغونلغندن بحث ایله قلاغوزلقدن امتناع ، وَ « بن ساعت درتده بر اورمانده براقدم ایدی ، امّا شمدی نره‌ده‌ن بیلمم » دیو تجاهل ایدر؛ وَ او آره‌لق غائب اولور . بونك اوزرینه خلوصی پاشا ، بر تذکره ایله استیذان حرکت ایلدیکی کبی ، مؤخراً آکاده قناعت ایده‌میه‌رك ، وَ لواسنی سلاح باشنده براقه‌رق ، طوغروجه نزد عاجزی‌یه کلور وَ نه طرفه کیده‌جکنی سؤال ایدرسه‌ده ، پاشای مشارالیهك ورودی آرتق ساعت اون ایکی‌یه قریب اولوب ؛ چرکس محمد بك فی‌الحقیقه اوزاقدن « شو اورمانده » دیو کوستردی ایسه‌ده، اویله ایکی ساعتلك مسافه‌دن اورمانك تعیین محلی مشکل اولدیغندن قطع نظر. اورته‌لق دخی قاراردیغندن، قلاغوزسز حرکت غیر جائز کوریلوب ؛ وَ برده ، بوندن مقدم دخی بالمناسبه عرض ایتدیکم وجهله ، طوپ منزلی مسافه‌مزه وَ خصوصیله خلوصی پاشانك کیده‌جکی جهته کلمش اولان دشمن فرقه‌سی دخی جالب مطالعه اولوب؛ الحاصل قرا کانقده رؤف پاشانك بولندیغی اورمانه عسکر سوقنده‌کی مخاطره مانع توقف اولمش، وَ ایرته‌سی کونی هم قارشومزده‌کی دشمنی تپه‌لمك وَ هم‌ده رؤف پاشا فرقه‌سنی مخاطره‌دن قورتارمق قراری ویرلمش ایدی. اشته بوقرار اوزرینه خلوصی پاشا ، بتکرار لواسی نزدینه عودت ایلدی . حال‌بوکه: برآزصکره ، رؤف پاشانك دها کوندوز ساعت آلتیده‌بوزوله‌رق قره‌بیکاره طوغروکیتدیکی خبری آلمدی .

خلوصی پاشانك یانـنده عشرت طاقمی قورولدیغی ؛ وَ ساعت ایکی‌یه قدر عشرت ایله مشغول اولدیغی ؛ وَ صکره یتاغنی یاپدروب یاتدیغی مسئله‌لری : پاشای مشارالیهك شخصنه متعلق اولدیغندن ، دفعی کندوسنه عائد ایسه‌ده؛ شو قدر بیلورم‌که : خلوصی پاشا ، شبقه‌ده کافهٔ اشیاسنی ترك ایله ، آرقه‌سنده‌کی

برساقو ایله قلبه قدر کلمش؛ وَ اورادن، ایرتەسی کونی ساعت بارادهٔ قائممقامی سر عسکری اداره‌یه جلب ایدیلوب ، شبقه وقوعاتی کندوسندن بعدالتحقیق . طربوی استاسیونه کوندرلمش؛ وَ آندن صکره، جریانه مأمور ایدیلوب. اورادن دخی: تعیین قلنان طابورلر ایله، اسکی زغره‌ده قول اردوی همایونه التحاق ایتمشدر . کندو کوملکلرمدن آرقەسنه برفانیله کوملك ایله ، اورتمك ایچون طاشیمقده اولدیغم ایکی عدد طرابلس غرب بطانیه‌لرمدن بریسنی دخی ، یکی زغره‌یه ورودمزدن صکره . کندوسنه ویردم ، وَ آنکله بارینیدی. عجبا بویله بر آدمك عشرت طاقمی نره‌ده اولور ؟ وَ هله یتاغی نصل بولور ایدی ؟ بن اردونك مشیری اولدیغم حالده ، بر بطانیه ایله ؛ وَ هرسك حرکاتندن برو . دائما چادرسز وَ آچیقده یاتمقده ایدم . بنم یتاغم وَ سائره‌م یوغیکن ، آرقەسنده بر کوملکی دخی بولنمیان بر آدمك نصل یتاغی بولنور ایمش ؟ . . بونکله برابر . اردومز داخلنده . اویله عیش و عشرت کبی ، فضائح کورلمش شیلر اولمیوب . هرطرفده اوقات خمسه‌ده ایفای فریضهٔ صلات اولنمقده ایدوکنی ، قول اردومزی کورنلرك جمله‌سنی وَ اردونك کافهٔ امرا وضابطاتی انهدایله اثبات ایدرم . چرکس بکی بوغزوینی ، پك جهلانه وَ غدرانه اولەرق ایتمشدر .

« اسکی زغره‌لو امین پاشادن تحقیقات اولیه اولەرق آلنان معلوماتك
بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

امین پاشا : [صالی کونی ساعت اوچ راده‌لرنده قصبه‌نك جانب جنوبیسندن برطوپ صداسی ایشیدلدیکی اوزرینه اوطرفه باقمغه مجبور اولەرق . برخیلو غلبه‌لق عساکر شاهانه‌نك کلمکده اولدیغنی آکلادیغنی بیان ایدیور . حالبوکه . بز دشمن علیهنه دها طوپ آتمزدن بلکه برساعت اول دشمن بزه طوپ آتمغه باشلامش ایدی؛ وَ طوپلرمزی حسن استعمال ایچون برمحل وموقع منتسب بولنجیه قدر . بز پیشدار لوامزی ایلرو سورمکده بولنمش ایدك . وَ آوجی محاربه‌سنه ایسه. دها دشمن مرادلی چفتلکنده ایکن باشلامش اولدیغمزدن . حربك مقدماتنه طوتشدیغمز : ساعت برراده‌لرنده ایدی . احتمالکه امین پاشا اوله بزم جهتنه حصر نظر ایتمدیکی ایچون . وَ بزه طوپك صداسی اوزرینه اوطرفه باقدیغی ایچون. آندن اولکی وقوعاته معلوماتی اولمیه.

امین پاشا : [روسیه‌لو یکی زغره طرفندن برمقدار قوهٔ امدادیه دخی کتورمش ایسه‌ده . حمداولسون مملکتمز اوچ ساعت ظرفنده خلاص اولدی] دیيور . بوافاده‌سنه‌ کوره . پاشای مشارالیه : اسکی زغره حربنی کندواستماعندن اعتبار ایدرك، ساعت آلتی‌یه‌قدر امتداد ایلدی دیمك ایستیور . حال‌بوكه، دشمنك بوزولوب فراراتمسی : ساعت آلتی دکل ، آلتی بچقده اولوب ، آوجی محاربه‌سندن بدأایله حرب دخی بش‌بچق ساعت امتداد ایلمش ؛ وَ اك شدتلو زمانی‌كه، صاغ جناح تعرضنه مأموراولان طابورلرك هجومایله مشغول اولدیغی زمانلردر ، بواشتغال اوچ بچق ساعت قدر امتداد ایدرك ، آندن صکره استحکاماتی، وَمملکتك جبهه‌سنی مدافعه ایدر مواقعی الده ایدلمشدر .

امین‌پاشا : [اسکی زغره استردادندن برقاچ ساعت صکره‌یه‌قدر یکی زغره طرفندن ینه طوپ صدالری ایشیدلدیکنی] بیان ایدیور . بزم حرب، ساعت آلتی بچقده فیصل بولدی . رؤف پاشا فرقه‌سنك طوپ جبخانه‌سی ایسه، ساعت بشده بیته‌رك ، آندن‌صکره عسکره دهشت وَپریشانلق دوشدیکی ؛ وَطوپ آتشنك کسلمسی اوزرینه هزیمت یوز کوستررك . نهایت ساعت آلتیده کاملاً بوزولوب طاغلدقلری محققدر . وَ بوادعامه . تحقیقات وتدقیقات بردرجه‌یه قدر ایلرو لدیکی حالده ، تمامیٔ وصول حاصل اولور . ساعت آلتیده بوزولان برفرقه‌نك ساعت سکزه‌قدر طوپلرینك سی نصل دوام ایدر ؟ بکاقالورسه امین پاشا . رؤف پاشانك سوزنی بسله‌مك‌ایچون . بوخلافی اختیار ایتمشدر .

امین پاشا : [اثنای حربده بلغار محله‌سندن ظهورایدن آتش مناسبتیله قصبه‌مزك برآز محلی طوتشه‌رق اسلام وَ قبطی وَیهودی محله‌لری عساکر شاهانه‌نك اقداماتیله سویندرلدی ایسه‌ده ، بلغار محلاتنك پك چوق یرلری یاندی ، وَایکی‌ساعت ظرفنده هجرت ایتدرلدیکمزدن جمله‌مزك اموال واشیاسی قالدی] دیيور . هنوز عساکر شاهانه اسکی زغره‌ده دشمنله حرب ایتمکده‌ایکن، قصبه درونندن آتش‌ظهورایتمش‌ایدی . وَ یانعده‌بولنان‌اسکی‌زغره‌لولره‌بوآتشك نره‌ده اولدیغی سؤال ایلدیکمده : قره‌کوز آلانده‌کی فروندن ظهورایلدیکنی ؛ وَبوراسی بلغار محله‌سی ایسه‌ده ، یکرمی خطوه کیروسی اسلام محله‌سی بولندیغنی ، وَیانان محللر آقارجه جهتی اولدیغنی خبر ویردیلر . مؤخرآعساکر شاهانه اسکی زغره‌یه داخل اولدقلرنده ، اطفای حریقه : میرلوا شکری پاشا

وَحاجی عارف پاشا ایله مؤخراً عهده‌سنه میرلولق توجیه اولنان میرآلای نجیب بکی وَمیرآلای رفعت‌بکی ، جهت‌جهت مأمور ایتدم. وَصکره قائمقام بلده صائب افندی ایله اشراف بلده وَحتی بوامین پاشا دخی حاضر اولدیغی

مابعدی وار

روم‌ایلی دیوان حربنك یکرمی‌برنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد

نمرو ۳۲

مشارالیه حضرتلرینك لایحهٔ ردیه سندن بقیه

حالده ، عساکر شاهانه نزدنده آلات اطفائیه اولمدیغندن ، اهالینك دخی معاونت ایتلری لزومنی کندولرینه تفهیم وتنبیه ایلدم ؛ وَاسلام وَبلغار خانه وَمحله‌سی تفریق ایتمکسزین ، اطفای‌حریق امرینی ویردم . عساکر شاهانه‌نك یالکز اطفای حریقه مأموراولدقلری، امرای مومی الیهم ایله برلکده بولنوب؛ باقیلری، یعنی: مملکت اطرافنده بولنان دردنجی وَبشنجی وَبرنجی لوادن مناسب مقدار طابور قوردون چویردکلرندن ، عسکردن فرد واحد : داخل قصبه‌یه کیره‌مز ایدی. شوقدرکه: برطاقم بلغاراشقیاسی زغره‌نك بعض مواقع مختلفه‌سنه تحصن ایدرك. اوکون وَفرداسی کونی کرك یرلو اهالیٔ اسلام وَکرك عساکر شاهانه اوزرینه استعمال سلاح ایتدیلر ؛ وَورودی مأمولنده اولدقلری روس قوهٔ امدادیه‌سنك یتشمسنه قدر ثبات ومقاومت عزمنه دوشدکلرندن ، اوکون وَایرته‌سی کونی تفنك سسی کسلمامش ایدی . عساکر شاهانه‌نك اطفاسنه چالشدیغی حریقی ، یرلو اسلام وَبلغارلر برطرفدن ینه اشعال ایدرلر ایدی . صالی کونی: اطفای حریقه بر درجه‌یه قدر موفق اولندیغی حالده ، ایرته‌سی کونی: رؤف‌پاشانك منهزماً قره‌بیکاره کیتمسی، وَقائمقام موسی بکك یکی‌زغره‌یه یکرمی‌بیك موقوف کلدیکنه‌دائر — برصورتی لجنده طبع اولنان — تلاشلو ژورنالی ، وَینه صالی کونی ، ساعت طقوزدن صکره برفرقه روس عسکرینك یکی زغره جهتنه وَبرطوپ منزلی مسافه‌مزه کلوب طورمسی ، وَمهمات اسکله‌مزك یددشمنده بولنمسی، وَارزاق وَمهمات احتیاجی مطالعه‌سی . آرتق

هیئت اردو ایله یکی زغره‌یه کیتمك لزومنی تعیین ایتدیکندن ؛ وَاسکی زغره‌ده دخی اویله اوچ درت طابور وَیا برلوا عسکر براقمنی ، دشمنك تواتر بولان بو کلیتی وَبالخصوص قزانلق جهتندن وقوعی مأمول مخاطره اوزرینه صواب کورمدیکمدن ؛ قوهٔ مجموعه‌مز ایله یکی زغره جهتنه حرکتی ترجیح ایلدم. وَخصوصیله اهالیدن برخیلوسی هجرت طلبنده بولندقلرندن ، چهارشنبه کونی صباحی: هجرت حاضرلغنده اولملرینی ؛ وَهرکس عربه‌سنی حاضرلیوب اشیاسنی خارج مملکته وَعسکر تحت محافظه‌سنه چیقاردقدن صکره ، مجروحیمزی وَ برطاقم باغار عجزهٔ نسوان وَ اطفال بیکناهنی دخی کندولرینه ترفیقاً وَ ایکی طابور عسکر تحت محافظه‌سنه تودیعاً ، قره پیکار وَ چربان جهتنه سوق ایده‌جکمدن ، منفرداً کیمسه‌نك یوله چیقمامسنی قائمقام بلده صائب افندی‌یه تنبیه ایتدم . وَافندیٔ مومی الیه دخی، امرمی جمله‌یه اعلان ایتدیکنی، مؤخراً ینه کله‌رك، افاده ایلدی . وَپنجشنبه کونی ، هرکسك حاضر وَحرکته منتظر اولدیغنی خبر ویردکدن صکره. بزده حرکت ایلملری امرینی ویردك ؛ وَ اویله‌جه طابورلر تحت محافظه‌سنده اوله‌رق حرکت ایتدیلر . وَهجرت خبری چهارشنبه صباحی ویرلدیکی حالده . پنجشنبه آقشامنه قدر آنجق آرقه‌لری آلندی . عجبا ایکی کون ایکی کیجه مجموعی ایکی بچق ساعتمی ایدر ؟

اکر رؤف پاشا هزیمتی وقوع بولمسه ، وَیکی زغره جهتنه کیتمك مجبوریتی تحدث ایتمسه ایدی ، اوراده درت بش طابور عسکر ترکیله قزانلغه کیده‌جك ایدم ؛ وَ او حالده ایستمك ایدنلر هجرت ایدر . وَامین پاشا کبی هجرت ایستمیانلر ینه یرلرنده قاله بیلور ایدی . حتی : رؤف پاشادن بر خبر سلامت آلنور ایسه هجرتدن فارغ اولملرینی نصح ایچون ، قائمقام بلده صائب افندی وَاشرافدن حاجی مفتی افندی وَادهم آغا وَحاجی طیار آغا وَدایی زاده احمد آغا وَمشار الیه امین پاشا دخی حاضر اولدیغی حالده کوندردیکم یاوره : (بنم بش بیك کیسه‌لك مالم کیتدی ؛ صانکه بو بزه ایولك اولمدی) دیو مقابله ایتمش ایدی .

ضایع اولان مالك مقدارینی بیلمز ایسه‌مده . ایکی عربه‌دن زیاده اشیا کوتورمدیکنی ایشتدم . بوایسه : اهالیٔ بلده‌نك وَحتی خدمتکارلرینك ، روسیه لویی دعوتی شایعه‌سندن طولایی ، کندوسندن متنفر اولمسندن ؛ وَ اوتوزقدر

خدمتکارینك یاننده‌ن طاغلمسندن نشئت ایتمش اولدیغی محققدر . مع مافیه عساکر شاهانه: امکانك مساعد اولدیغی مرتبه ، اهالینك هجرتلری وسائطنی تسهیل وتدارك ایتدکلری کبی ، اکر امین پاشا لوا پاشاره ویاخود بنده‌کزه مراجعت ایتسه ایدی. کندوسنه معاونتده قطعا قصور اولنمز ایدی . حال بوکه : هیچ کیمسه‌دن دخی تسهیلات ومعاونت طلبنده بولنمدی . ایکی اوشاق قوللانان حاجی هاشم بك کبی آدملر: یدی عربه اشیا نقل ایلدکلری حالده ، بو، اوتوز اوشاغی وار ایکن: نیچون ترك مامالك ایتمش ؟

اهالیٔ اسلام، نقلی قابل امکان اولان اموال واشیایی کاملاً طاشیدیلر. حاجی صادق بك ، تحسین بك ، ایوب افندی ، دامادی طلعت افندی ، وتوفیق بك، کبی معتبران دخی نقل ایلدیلر. بلکه‌خلقك و اوشاقلرینك کندوسندن متنفر اولمسی، امین پاشایی وسائط هجرت تدارکنده مشکلاته اوغراتدی. ومع مافیه بزه‌ده مراجعتله استعانه ایتمدی .

اهالی یکدیکرینك خانه‌سندن بربرینك اشیاسنی آلمش ایسه ، بوراسی عسکر ایچون مجهولدر. وپنجشنبه کونی هجرتلری ختامندن صکره ، ایرته‌سی جمعه کونی عسکر یکی‌زغره جهتنه حرکت ایلدی .

فی‌الحقیقه چهارشنبه آقشامیسی اهالینك برطاقم کندویی بیلمزلری: «آرتق بز هجرت ایدیورز» دییه‌رك، برقاچ یردن اسلام وبلغار خانه‌لرینه علی‌السویه بتکرار آتش ویردیلر ایسه‌ده . ینه عساکر شاهانه اطفاسیله اوغراشدی . وروزکارك شدتله هبوبندن ، وآتشك یریر ظهورندن ، وادوات اطفائیه اولمیوب مطهره‌لر ایله صو طاشیمقدن بشقه الده واسطه بولنمدیغندن ، آتش بر آز سورکلو اولدی ایسه‌ده ، ایرته سی کونی ینه اطفاسیه موفق اولندی. حتی: امین پاشانك خانه‌سنی، بالخاصه بربلوك عساکر شاهانه کلوب اوغراشه‌رق قورتاردیلر . وخانهٔ مذکوری، بو وقعه‌دن یکرمی بش کون صکره ، یعنی بزم شبقه‌ده بولندیغمز هنکامده ، طاغلو دیمکله معروف از طرف اسلام کویلولری، « روسیه‌لویی بورایه دعوت ایتدی » دییه‌رك . غرضاً یاقدقلری متواتر و محققدر ؛ و امین پاشا کندوسی‌ده ، خانه‌سنی کیم یاقدیغنی بیلور .

مملکت خارجنده: کلیتلو اوکوز وصغر اولوب. پك چوقده عربه بولندیغندن، امین پاشا : صالی کونندن پنجشنبه آقشامنه قدر، ایستدیکی حالده، پك چوق شی

نقل ایده بیلور ایدی . « آدمم یوق . قاچدیلر » دیرسه ، بزدن معاونت طلب ایتدیده دریغمی اولندی ؟ اهالینك صحابت ایتمدیکی برقاچ بیك اوکوز وَ صغر ، او ایکی طابوره ترفیقاً ادرنه ولایتنه کوندرلدی. بوندن ماعدا، اهالیٔ اسلامك مالی اولمدیغی تبین ایدرك اسکی زغره‌دن هجرت ایدنلرك یدندن ، حکومت نامنه ، مؤخراً جسر مصطفی پاشاده ینه ایکی بیك صغر اخذ اولندی . بونك ایچون : اکر امین پاشا اموال و اشیاسنی نقل ایتمدی ایسه . مسئولیتی صرف کندوسنه عائددر .

امین پاشا : (قره پیکارده ایکن ، مملکتك محو اولمسی سرعت هجرتدن نشئت ایلدیکنه؛ وَ عسکرك قزانلق طرفنه کیده‌جکی ظننده ایکن، عکسی وقوعی موجب تأسف اولدیغنه ؛ وَ اداره وَ اعاشه‌سی ایچون حسب‌الضروره خاکپای شاهانه‌یه عرض و استرحامدن بشقه چاره‌لری قالمدیغنه دائر صرف ایتدیکی سوزلری، اطرافنده بولنان ضابطان عسکری ایشیدرك ، استانبوله عزیمتنی منع ایچون توقیف ایلدیکنی) ادعا ایدیور. بو ضابطلرك ، وَ یا قره پیکارده‌کی قوماندانك امین پاشایی توقیف ایده بیلمسی ممکنمیدر ؟ وَ عجبا امین پاشانك توقیفیله ، خاکپای شاهانه‌یه عرض حقیقتدن اسکی زغره اهالیسی منع ایدیله بیلورمی ؟ اکر بویله بر سبب: توقیفنه علت اولسه، بلکه دها زیاده هیجانلری تزیید ایدلمش اولور ایدی. دها اسکی زغره‌یه کلمزدن مقدم ، اسکی زغره اشرافندن اسمی خاطرمده قالان صادق بك وَ اسه اوغلی احمد آغا وَ حاجی طیار آغا وَ جعفر آغا وَ ایبش ملازم وَ تحسین بك ، و دها اسمنی بیلمدیکم برطاقم اشراف: « امین پاشا دشمنك اسکی زغره‌نی استیلاسنی تسهیل، وَ بلغارلر ایله متفقاً دشمنی اسکی زغره‌یه دعوت، وَ اهالی‌یی هجرتدن منع ایلدی؛ وَ بوقدر نفوس مسلمه‌نك تلف وقتلنه سبب اولدی » دیو، شکایت ایلدیلر. اسکی زغره‌یه دخولمزده : قائمقام بلده وَ سلمان افندی اسمنده پدر و والده‌سی قتل اولنمش بر ذات ، وَ اسمنی بیلمدیکم بعض معتبران دخی بوشکایتی تأیید ایلدکاری کبی، اهالیدن بر قسم خلق دخی : « امین پاشا ایله بزم حقمزی حق ایت » دیو باغرشدیلر . اشته بو سبب اوزرینه ایدی‌که ، قره‌پیکار قوماندانلغنه : حقیقت اشتکا آکلاشلمق اوزره ، امین پاشانك ادرنه‌یه تحت‌الحفظ کیتمسی امرینی ویردم ؛ ادرنه ولایتیله مرکز قوماندانلغنه‌ده بوبابده بیان معلومات ایلدم . لکن

نصلـه . سنده کزك طونه شرق اردوسندن کانون اوّل ایچنده بتکرار ادرنه‌یه عودتمه قدر ، حقنده وقوع بولان بوشکایت اسبابی تدقیق اولنمیه‌رق مشارالیهك ایشی مسکوت عنه قالمش ؛ وَ ادرنه‌یه وصولمده ، والیٔ ولایت جمیل پاشا حضرتلرینك افاده‌سندن : مشارالیهك حالا موقوف اولدیغی ، وَ بر مدعیسی دخی ظهور ایتمدیکندن مسئله تدقیق اولنه‌مدیغی . وَمع مافیه سیلنی دخی تخلیه ایتمدکلری آکلاشیله‌رق ، مدّعیلر ظهورنده بعده ایجابنه باقلمق اوزره ، کندوسنه رخصت ویرلمشدر . بوندن قطع نظر ، برقباحتی اولمدیغی آکلاشلدیغی تقدیرده سیلنك تخلیه‌سنی ، دها بالقان قوماندانلغنده ایکن یازمش ایدم . اشته : امین پاشانك صورت وَ سبب موقوفیتی دخی ، وجه مشروح اوزره اولوب . کوسترمك ایستدیکی رنك وطرزده دکلدر .

*
* *

رؤف پاشانك یاور حربی اولوب اسکی‌زغره‌یه حرکتمزده بزم قول اردوایله برابر بولنان قول آغاسی احمد بکدن تحقیقات اوّلیه اوله‌رق آلنان معلوماتك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در

رؤف پاشا یاوری قول آغاسی احمد بك : « بازار ایرته‌سی کونی صاغ جناحمزدن طوپ سسلری کلدی ، وَ آتیلان طوپلرك دومانی مشاهده اولنور ایدی » دییور . صورت افاده‌سنه کوره . بوایشتدیکی طوپ سسلری : هنوز بزم عربه‌جی کوینه وصولمزدن اوّل دیمك اولوب ، بولنه‌جغمز موقعه وَرؤف پاشانكده یوقارو قره پیکاردن چورالی‌یه کیتمکده اولمسنه نظراً : بوسسلر صاغ جناحمزدن کله‌بیلورمی ؟ بولنه‌جغمز موقع ایجابنجه بزم صاغ جناحمز . عادتا رادینه محله‌سیدر . خصوصیله دومانی کورلدیکنی‌ده بیان ایدیور . . . یوقارو قره پیکاردن چورانلی‌یه قدر ممتد اولان مسافه : دوز وَبعض یرلری اورمانلق اولوب . رؤف پاشا رفاقتنده‌کی طوپلر ایسه : یاقره‌جه طاغ وَیا اسکی‌زغره جهتنده‌کی دشمن اوزرینه طوپ آتشی اجرا ایده‌جکندن ، وَبزم بولندیغمز اراضی دخی عادتا اووه‌لق اولدیغندن ، رؤف پاشا فرقه‌سی طوپلرینك دومانی کورلمك قابل احتمالمیدر ؟ شوقدرکه : قره‌جه طاغده بولنان روس طوپلرینك دومانی ، محلنك ارتفاعی حسبیله ، بردرجه‌یه قدر کورلیه‌بیله‌جکی کبی ، صداسی دخی ایشیدیله‌بیلور . لکن رؤف پاشا طوپلرینك

نەدومانی کورلمك ، وَنەدە صداسی ایشیدلمك قابل تصوردر . دومانی کوریلەمز؛ چونکە : هرایکیمزك بولندیغی زمین برتسویەدە اولوب ، بیننده برطاقم اورمانلق وَ آغاجلق ، وَبعضیدە اوفاق تفك تپەلرایلە مستوردر . صداسی ایشیدلمز ؛ چونکە : طوپلرینك آغزی . اوکون قرەحە طاغ جهتندن اوزلرینە طوپ آتان دشمن اوزرینە متوجهدر.

بناءً علیه اکر احمد بکك ایشتدیکی برطوپ سسی وار ایسە ، روزکارك سوقیلە قرەجە طاغدەکی روس طوپلرینك سسیدر . بولنەجغمز محلە بش آلتی ساعت بعدندە اولان برمحلدن آتیلەجق طوپ سسنك نەقدر درین کلەجکنی ، وَبونی هرکسك ایشیدوب ایشتمیەجکنی وجدانکزە حوالە ایدرم .

قوای سامعە مختلفدر؛ احتمال کەمیرمومی الیە ایشتمش اولسون. حتی: بندەکز دخی ایشتمش اولسەم، قرەجەطاغدن کلان طوپ سسنە نەمعنا ویرەبیلورایدم!.. رؤف پاشانك اوجهتەکیتمسی وَاورادە بولنمسی مقرر وَداخل حساب واحتمال دکل ایدی‌کە، مشارالیهك حرب ایتمسی احتمالنە ذاهب اولەیم ... «روسیەلولر براسلام کوینی طوپە طوتدیلر»؛ وَیا: « باشی‌بوزوقلر کیتدی، آنلرك اوستنەطوپ آتیورە». وَیا: « برموقع طوتدی ، طوپلرینك منزلنی وَتحت تهدیدە طوتەجغی مسافەلری تجربە ایدیور » ؛ وَیاخود : « حیلە ایلە بزی اوطرفە جلب ایتمك ایستیور » دیەبیلورایدم . نصل‌کە ایرتەسی کونی ، احتمالات سائرە میاننده، اویلە برذهاب دخی وارد اولمش ایدی .

بنم دوربین ایلە نظر ایتدیکم بحثنە کلنجە . احتمال کە دوربینلە صحیحاً باقشمدر. چونکە : هرتوقفدە اطرافە باقمقدن خالی دکل ایدم . لکن بوباقشم ، طوپ سسی ایشتدیکمە دلالت ایتمز .

احمد بك : [رؤف پاشا فرقەسندن خبرکتیرمك اوزرە، برچرکس معاونە یوز باشیسی جلب ایلە، یاننەدە آدم قاتەرق، رؤف پاشایە کوندردیکنی] بیان ایدیور . بو چرکس یوز باشیسی دیدیکی : قانبولاد بك اولوب ، میر مومی الیە بالذات کیتمیەرك، ایکی نفر آدمنی کوندرمش ؛ وَیاننە دخی ، اسە اوغلی احمد اغا دلالتیلە بولنان بوکلکلی جلیل پهلوان ترفیق اولنمشدر .

احمد بك : [ساعت اون رادەلرندە عربەجی کوینە کلنوب کچیلەرك، آنك یکرمی دقیقە ایلروسندە بر محلدە مولە ایدلدکدن صکرە ، ینە فرقەجە ایلرو

حرکت اولنه‌رق، آچیقده قالندیغنی) بیان ایدیور. فرقه‌مزك طوتدیغی مسافه: عربه‌جی کوییله کوچك قاضی کوی بیندر . وَالده‌کی آوستریا خریطه‌سنده هر نه قدر کوچك قاضی کویی عربه‌جی کوینه اوزاق وَبیوك قاضی کویی یقین کوسترلمش ایسه‌ده ، یاکلشدر . کوچك قاضی کویی ایله عربه‌جی کویی بینی: یکرمی دقیقه مسافه اولوب ؛ قول اردومز هیئتی: بومسافه‌نك مواقع ایجابیه‌سنه تعبیه قلنمش، وَبیشدار لوامز: کوچك قاضی کویی یاننده بولنمشدر . بنده‌کز دائما ایلروده بولندیغمدن، وَاحمد بك دخی رفاقت عاجزیله حرکت ایتدیکندن، احتمال که قول اردوهیئتی کاملاً ایلرو کیتمش ظننده بولنه . لکن، بویله بر غلبه‌لغك طوته‌جغی مسافه‌نك. عرض ایتدیکم درجه‌ده وسعتلو اوله‌جغنده ، اعضای کرام ، ظن ایدرم که ، تردد ایتمزلر .

احمد بك : اوچنجی صالی‌کونی فرقه‌نك حین حرکتنده طوپ سسلرینك بك صیق وَشدتلو اوله‌رق ایشیدلدیکنی) بیان ایدیورکه ، بنده‌کزك استماع ایتدیکم مقداره بك‌مخالفدر . بکا قالورسه، بنه بزم ایشیده بیله‌جکمز: روسلرك رؤف پاشا فرقه‌سی اوزرینه توجیه ایتدیکی طوپلرك سسلری اوله‌بیله‌جکندن ، هر ایکی جهتدن‌آتیلان طوپ سسلرینك ایشیدلمه‌سی کبی: اویله صیق وَشدتلو اوله‌میه‌جغی‌طبیعیدر. وَاحتمالکه، احمد بك: بنفسه اشتغالی اولمیوب، دائما او جهته حصر سمع ونظر ایتمش اوله‌ده، دها زیاده طوپ سس ایشتمش اوله . لکن، حرکات حربیه ایله مشغول ، وَکلیتلو دشمن وار اعتقادیله عسکر تحریك ایتمکده اولان بر قومانداناك . اوکنده‌کی ایشك تأثیراتندن ناشی ، قولاغنه هر شی کیرمیه‌جکی . انصاف بیوریلورسه ، تسلیم اولنور. خصوصیله، رؤف پاشانك اوراده بولنمسی : خلاف امر وانتظار ؛ وَاکر کیتمش ایسه . دشمنك او جهتده ضعفی حس ایله کوزینه کسدرمش اولمسندن ایلرو کله‌جکی آشکار اولوب ، بنده‌کزجه بو اعتقادلرك حصولنه دخی : استمداد ایتمامسی ، وَبی محابا مستقلانه حرکتده دوامی دلیل واضحدر .

احمد بك : (بر وَیا ایکی ساعت قدر کیدلدکدن‌صکره، اسکی زغره‌یه تقرب اولنوب ، صاغ جناحده‌کی رجب پاشا لواسنك محاربه‌یه طوتشدیغنی ؛ وَ اولنان محاربه بر ایکی ساعت ممتدد اولوب ، بعده اسکی زغره‌یه کیرلدیکنی ؛ وَکندوسی ، فرقه‌نك احتیاطی بولنان صالح پاشا لواسیله برلکده بولندیغنی)

بیان ایدیور . میرمومی الیه ، مادام که صالح پاشا لواسیله برلکده ایمش : حقیقت حربه وقوفسزلغی استبعاد اولنمز . لوای مذکور . اسکی زغره استردادینه قدر . خاطرمده قالدیغنه کوره . کوچك قاضی کویندن ایلرو بیله کچمدیکندن ، اوائل حربده مرادلی چفتلکندن باشلایان دشمن آتشنی ، وَ مرادلیدن اسکی زغره‌یه قدر یول اوزرنده وَ اطرافده کی دشمن لاشه‌لرینی کورمه‌مش اولملیدر ؛ وَ حربی کندوسنك دقت ایتدیکی ساعتدن اعتبار ایتمش اولملیدرکه ، اوده هجومك شدتلو وقتلری دیمك اوله‌جقدر . آوجی محاربه‌سنك بدأی ساعت برده اولوب . ساعت آلتی بچقده دخی اسکی زغره‌یه کیرلمشدر . پیشدار سوارمز قوماندانسنه اولوب اول وقت قائممقام وَ شمدی میرآلای بولنان عاقل بك وَ معیتی ضابطانی ، پك اعلا بیلورلر . وَ حتی یانمده بولنان اسکی زغره‌لو احمد آغا وَ دها بر قاچ اسکی زغره‌لولرك دخی تفنك پاطلادیغیله ساعته باقدقلری خاطرمده‌در . وَ یوم مذکورده مقامات عالیه‌یه تقدیم ایتدیکم حرب ژورنالنده دخی مصرحدر . بن او ژورنالی یازدیغم وقت بویله محبوساً محاکمه‌یه باقیله‌جغنی قطعا درخاطر ایتمیور ایدم ؛ وَ حتی رؤف پاشانك بوزولوب طاغلدیغنی بیلمیور ایدم که . تعمیراوجه یازلمش کبی برافترایه دها هدف اوله‌یم ...

احمد بك : (ساعت سکزطقوز صولرنده اسمی مجهول برمعاونه بیکباشیسنك لاجل الاستمداد . بنی آرامقده اولدیغنی ؛ وَ بنم بولندیغم یری کوستردیکنی) بیان ایدیور . بویله بر آدم قطعا نه کوردم ، وَ نه‌ده کلدی . وَ اسمنك وَ شخصنك مجهولیتنه نظراً : بونده بر سهو اولمق کرکدر .

احمد بك : (تخمیناً اون بچق صولرنده . حاجی محمد بکی کوردیکنی ؛ وَ حاجی محمد بکك حیوان ایله سرعتله قره پیکاره کیتمکده اولدیغنی ؛ وَ « بزه امداد کوندرمدیکنز . موسقوف بزی پریشان ایلدی » دیدیکنی) بیان ایدیور . حاجی محمد بك ایسه : (کیجه بیله اوراده یاتدیغنی ؛ وَ حتی ، کوندوز ساعت اونه قدر بنم یانمده بکلدیکنی) درمیان ایلیور . هر ایکی افاده بیننده‌کی بو تناقض حقیقت حالك عرض ایتدیکم وجهله اولدیغنی اثبات ایلر . احمد بکك حاجی محمد بکی کورمسی : تخمیناً اون بچقده اولمیوب . بلکه اون برده وَ دها صکره اولملیدر . وَ قره پیکاره طوغرو سرعتله کیتمسی دخی : صحیح وَ واقعدرکه .

خلوصی پاشانك : « چرکس غیب اولدی ، قلاغوز یوق . نره یه کیده‌یم »
دیو کوستردیکی تلاش و استیذان حرکت مجبوریتی ، بوندن متولّددر .

حاجی محمد بك ، مادامکه احمد بکه ، موسقوفلرك کندولرینی پریشان ایلدیکنی حکایه ایتمش : رؤف پاشانك هزیمتی وقوعندن ، وَاو هزیمتی کوردکدن صکره بزم طرفه کلمش اولدیغی ثابت اولیور . اکر اویله ایسه ، بزم قوهٔ امدادیه ارسال ایتمکلکمزه آرتق محل قالورمی ؟ خصوصیله ، اورته‌لق قرارردقدن صکره ، بزی عسکر سوقی مجبوریتده بولندرمق : او سوق اولنه‌جق عسکرك پریشانلغنی طلب والتزام دیمك اولمزمی ؟

اکر حاجی محمد بك . بعدالهزیمه ، رؤف پاشا طرفندن قصداً بزه کوندرلدی ایسه ، بوراسی طوغروسی جای دقتدر . شوحالده ، میر مومی الیهك خلوصی پاشانك یانندن غیوبتی : اوغرانیله‌جغی طبیعی اولان تهلکه‌دن توقیٔ نفس ایچون بر حرکت اولمش اولور ؛ وَشو صیره‌ده رؤف پاشاده ، وَلو وقتسز وَفرقه‌سنك هزیمتندن صکره اولسون ، بزه امداد ایچون آدم کوندردم سوزینی صرف ایتمش بولنور .

احمد بك : (یارم بلوك قدر بروسه سواری عساکر معاونه‌سنك رؤف پاشادن بزه کاغد کتوردکلرینی) بیان ایتمش ایسه‌ده ؛ مرقوم سواریلر : پاشای مشارالیهدن کاغد کتورمیوب ، موسی بکك ژورنالنی وَدها بعض تلغرافلر کتوردیلر ؛ وَرؤف پاشانك منهزماً قره پیکاره کیتدیکی خبر منتشرینی دخی تأیید وتصدیق ایلدیلر .

احمدبك : (اوچ کون صکره ، رجب پاشانك : « بزرؤف پاشایه امداد ایتملی ایدك » دیوب ، محمد خلوصی پاشا وَمیرآلای عثمان وَحاجی عثمان بکلرك دخی تصدیق ایلدکلرنی ایشیدیکنی) سویلیور . بوسوز ، ایش ایشدن کچدکدن صکره ، برمعتاد هرکسك تفوه ایده‌کلدیکی لاف قبیلاندندر . اکر رؤف پاشا : بزدن امداد طلبنده بولنسه . وَیامحتاج امداد اولدیغی بیلنسه ، وَمحلی معین اولسه ایدی . رجب پاشا : بوبولده سوز سویلیه‌بیلورایدی . خصوصا که : رجب پاشایه ، احتیاط اولمق اوزره ، « سن تواتر ایله طوپسی کلان طرفه کیت » دیدیکمده ، اعتذار ایتمش ؛ وَمجهول اوزرینه حرکتدن توقی ایتمش ایدی . اکر

رجب پاشا . رؤف پاشانڭ هزیمتی خبرندن صکره ، احمد بکڭ دیدیکی یولده اداره‌ٔ لسان ایتمش ایسه عیب ایتمش اولور .

بونکله برابر ، بزم اسکی زغره‌یه حرکتله‌ عینی زمانده دشمنله محاربه‌مز: حالندن آگاه و احتیاجندن خبردار اولمدیغمز حالده، ینه رؤف پاشایه امداد دیمك ایدی. هرحالده رؤف پاشادخی ، برموجب قرار ، بزمله برلشمینجه حربه باشلامامالی؛ و برلشمك ایچون چورانلی‌یه دکل، بلکه عربه‌جی‌کوینڭ جانب شرقیسنه‌ برپره کلملی ایدی. وفرض ایده‌لمکه: دشمنڭ یکی‌زغره طرفندن‌دخی ظهورینی داخل حساب ایتمکسزین . چورانلی قوروسنی طوتمش ؛ و اسکی زغره‌دن بزم بوزاجغمز دشمن ، بالطبع چورانلی اوکندن قاچه‌جغی جهتله . بوده : بوزولان دشمنڭ خط رجعتی اوزرنده کیزله‌نه‌رك ، دشمن قاچار ایکن اوسته یغناق ایدوب « نتیجهٔ مظفرتی بن قازاندم » دیمك خلیاسیله اورایه کیتمش اولسون . . . آکلادی که: ایش کندو حسابنڭ عکسی ظهورایتدی . نیچون بزه اعلام حال ایتمدی ؟ آرقه‌سی . یعنی : عربه‌جی کوی وراداینه طرفی آچیق ایدی ؛ واوجهتدن فرار ایلدیلر . وهایدی : بونلرك جمله‌سنده غفلت ایتدی ، وبر ایش کورمك عزم خالصنده ایکن فلاکته اوغرادی ، دییه‌لم ؛ بوحالده ، ستر قصور وحمل مسئولیت ایچون ، اسناداتده بولنمسی‌می لازم کلور ؟ انصاف ووجدان صاحبی اولان بونی کندوسنه یاقشدررمی ؟

« ارکان‌حرب میرلواسی عثمان‌پاشادن تحقیقات اولیّه اوله‌رق آلنان معلوماتڭ بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

عثمان پاشا : [ایکنجی بازار ایرته‌سی کونی ، صاغ طرفدن طوپ صداسی ایشتدیکنی ؛ وشو قدرکه ، وقت کچدیکی جهتله ، نه قدر ممتد اولدیغنی خاطرلیه‌مدیغنی ا بیان ایلیور . احتمالکه پاشای مومی الیه دخی، یاور قول آغاسی احمد بك مثللو ، وآنڭ ایشتدیکی وقت ، روسلرك قره‌جه طاغدن آتدقلری طوپلرك . روزکار سوقیله . اوزاقدن بر قاچنڭ سسنی ایشتمش اولسون ... وکندوسی برنجی خطده وصاغ جناح ایلروسنده بولندیغی جهتله ، ایشتمسی دخی داخل احتمالدر . لکن بو طوپ سسنڭ نه یولده ایشیدلمش اوله‌جغنه : احمد بکدن آلنان تحقیقات اولیّه‌یه قارشو ویردیکم جوابی تکرارایله اکتفاایدرم.

(عثمان پاشانك ایشتدیکی طوپلرك عددینك بش آلتی دفعه
ویا زیاده اولمسی . ویاخود دیدیکی کبی : یارم ساعت امتداد ایتمسی جلب
اهمیت ایلیوب ؛ اکر ایکنجی کون رؤف پاشا ، اتمش اولدیغی طوپ محاربه‌سنه
شمدی دیوان حربه ویردیکی معلوماتی ویرمش اولسه ایدی : [illegible]
یوقاری قره پیکاردن [illegible] یکی سکادلی دره استقامتنه ایلریده ،
[illegible] قول اردونك [illegible] سمتنده شقنی کوزدرر . حرکت خودسرانه
جرأتنی آلمزایدی .

⁂

« میرالای چرکس [illegible] وقعه‌سی یوسف بکدن تحقیقات اولیه اوله‌رق
آلنان معلوماتك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

یوسف بك : (عربه‌جی کوئی [illegible] صباحین حرکت ایدیلدی . بربچوق
ایکی ساعت کیتدکدن صکره ، دشمنك طوپ و [illegible] آتشنه باشلادیغی)
بیان [illegible] ایلیور . یعنی : دشمنك [illegible]
تفنك آتشنه ابتداری هنکامنده صول جناحه و جریان جهتنه برکت تپه‌سنه
طوغرو حرکت ایدن ویسه پاشا [illegible] . دشمنك طوپ
انداختندن مقدم اجرا ایلدیکی تفنك آتشی : یولده بولندیغی و کندوسنه
اوزاق دوشدیکی حسبیله [illegible]
دشمنك طوپندن عد و اعتبار ایدیور .

⁂

« یاورحرب حضرت شهریاری قول آغاسی فائق بکدن تحقیقات اوّلیه
اوله‌رق آلنان معلوماتك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

فائق بك : (ایکنجی کونی آقشام اوستی ، طوپ صداسی ایشتدیکنی ؛
وبربچوق ساعت امتداد ایلدیکنی) بیان ایدیور . بوکادخی ، احمدبك وعثمان پاشایه
ویردیکم جواب ایله اکتفا ایدرم .

فائق بك : (بازارایرته‌سی کونی رؤف پاشادن خبر آلمق ایچون قانبولادیکی
کوندردیکمی ؛ و اسکی زغره‌یه هجوم اولنه‌جغی صیره‌ده ، قانبولادیکك عودت

ایلدیکنی بیان ایدیور . بو ایسه : یا خاطرنده یا کاشی قالمش ؛ ویاخود ، مرور زمان ایله اونوتمش ؛ وَ یاخود اووقت دقت ایتمامش اولملیدر : رؤف پاشادن خبر آلمق ایچون گوندردیکم آدمر : قنبولادبکك کندوسی اولمیوب ، ایکی آدمی ایله جابل پهلوان ایدی ؛ وَ پازار ایرتهسی گونی اوکلهدن صکره گیتمشلر ایدی وَبونلر ، رؤف پاشا یوری احمدبکك دیدیکی کبی . صالی گیجهسی صباحه قارشو عودتله ، یکی زغرهنك دشمن النه گچدیکی خبرینی ویردیلر . صالی صباحی ایرکندن ایسه ، قنبولادبك یاننه برآز چرکس سواریسی آلهرق ، ینه رؤف پاشایی آرامغه چیقمش ایدی .

اسکی زغره هجومندن مقدم قنبولادبکك بزی بولوب ویردیکی معلومات دخی : رؤف پاشایی بولامدیغنی ؛ وَیکی زغرهدن بوزلمش برچرکسه تصادف ایدرك ، استاسیونك وَسائرهنك یاندیغنی حکایهدن عبارت ایدی ، ظن ایدرم .

*
* *

« اسکی زغرهلی امین پاشانك حین استنطاقده ویردیکی تقریرك تحقیقات اولیه خارجنده قالان بعض فقراتنه قارشه اجوبهٔ دافعهدر »

امین پاشا : [قاضی کوی ایله اسکی زغره بینی : بش چاریك ، وَ بیوك کوچك قاضی کوی ایله چورانلی بینی : بش چاریك ، وَعربهجی کویی ایله کوچك قاضی کوی بینی : یارم ساعت ، وَ ایدینلی ایله کوچوك قاضی کوی بینی : اوچ چاریك ، وَ ایدینلی ایله چورانلی بینی : یکرمی دقیقه وَ یاخود یارم ساعت ، وَ مرادلی ایله قاضی کوی بینی : اوچ چاریك وَ یاخود یارم ساعت ، وَ آخیر کویله مرادلی بینی : بر بچق ساعت دیمش ایسهده ؛ کندوسنك سیاق افادهسندن دخی آکلاشیلهجغی وجهله ، تعیین ایتدیکی ساعتلر بر تخمین غلط اوزرینهدر . بیوك قاضی کوی ایله اسکی زغره بینی : یول اوزرنده اقامه اولنان دیرك حسابیله ، یدی چاریك اولوب ، هر ایکی قاضی کویك آرهسی دخی یکرمی دقیقهیه قریبدر . وَ قاضی کوی ایله چورانلی بینی دخی : قاضی کویندن « قواق » وَقوقدن « گوزهجی » وَگوزهجیدن « چورانلی یه » گیدیلهجکی ، وَ « ازماقلر » مناسبتیله بشقه گچید اولمدیغی حسبیله ، بر ساعت قرق دقیقهدن زیادهدر . کوچك قاضی کوی ایله عربهجی کویی آرهسی : یکرمی دقیقه اولوب ، ایدینلی ایله کوچوك قاضی کوی بینی ایسه : قواق طوپراغی گچیلهجکندن نشی ،

بر ساعتدن زیادەدر، وَ ایدینلی زغرەیە اوچ چاریك، وَ ایدینلی ایلە چورانلی آرەسی دخی: اوچ چاریك. وَ مرادلی ایلە بیوك قاضی کوی آرەسی: برساعتدن زیادە، وَ آخورلر ایلە قرە کیکلر آرەسی: بر بچق ساعت، وَ آخورلر ایلە مرادلینك آرەسی بر بچق ساعت. وَ چورانلی ایلە عربەجی کوی آرەسی دخی: ایکی بچق ساعت اولوب، بو ساعتلر دخی آتلو اعتباریلەدر. پیادە وَ عسکر یورویشی ایلە بر مثلی دها ضم اولندیغی حالدە. تحقیق آرزو اولنان مسافەلرك قربیت و بعدیت درجەلری آکلاشیلور. وَ ساعتلرك بو مقدار معروض اوزرە وَ آتلو ساعتی اولدیغنی، اسکی زغرە اهالیسندن وَ ارباب وقوفدن بك چوق کیمسەلر ایلە اشهاد ایدرم. امین پاشا، یالکز عربەجی کوی ایلە کوچك قاضی بیننده کی مسافەدن ماعدا محللرك بعدلرینی برر ثلث نسبتندە تنزیلیلە قصر ایتمك، وَبالعکس کوچوك قاضی کوی ایلە عربەجی کوی بینی اوزاتمق ایستمش ایسەدە، حقیقت حال بویلە دکلدر.

امین پاشا: (اسکی زغرە استردادندن صکرە. بزم چالیلق بایرنده کی عسکرمزك دخی رؤف پاشانك دها ایکی ساعت قدر دوام ایدن طوپ سسلرینی ایشتمش اولەجغنە) حکم ایدییور. بومسئلەنك اکثر احکامنە، بوندن مقدم لازم کلان جوابلری ویرمش ایدم. بزم عسکر، اوّل امرده. دیدیکی کبی، سادە چالیلق بایرنده دکل ایدی. اسکی زغرەنك یکی زغرە جهتندە کی باغلری اوکندە، وَ« چادر اویوکی » وَ« بکجی اویوکی » دنیلان محلدە اولوب، دشمن استحکاماتی دخی ذاتاً اورادە ایدی... بو نقطەدن طاغلرە قدر، یکی زغرەیە قارشو بر خط مدافعە طوتمش ایدی. وَ او جهتدە بولنان عثمان پاشا دخی: (اویلە طوپ سسی ایشیدلدیکنی بیلمدیکنی وایشتمدیکنی؛ وَحتی کلان روس فرقەسنی رؤف پاشا فرقەسی ظن ایلدیکنی) مقدمجە لایحەسندە بیلدرمش ایدی. شمدی امین پاشا مدعاسنی ترویج ایچون اویدردیغی طوپ سسنی، اوطرفدە بولنان عسکرلرمزە دە اسماع ایتمك ایستیور....

*
* *

«ارکان حرب قول آغاسی حسین صبری بکك حین استنطاقدە ویردیکی تقریرك تحقیقات ادلیە خارجندە قالان بعض فقراتنە قارشو اجوبۀ دافعەدر»

صبری بك: (محاربەیە ساعت بش بچقدە التیدە باشلادق) دیمش ایسەدە،

بوراسی : مطلقا بر سهو لسان ، ويا دهشت مجلس ايله ديلی طولاشه‌رق سويلنمش بر يكلش اولديغندن ، وساعت آلتی يی كچه‌رك ذاتاً اسكی زغره‌يه كيرلديكندن ، بو سهو افاده‌نك اقتضا ايدرسه تصحيح اولنمسنی تمنی وطلب ايدرم [illegible]

*
* *

« سواری ميرلواسی محمد پاشانك حين استنطاقده ويرديكی تقريرك تحقيقات اوليه خارجنده قالان بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در » .

محمد پاشا : [عربه‌جی كويله چورانلی قوروسی بيننی : سواری حسابيله وچ چاريك ايتمش ايسه ده ؛ عربه‌جی كوی ايله قاضی كوی بينی : يكرمی دقيقه ؛ وقاضی كوی ايله قراق بينی اون دقيقه . وقراق ايله كوره‌جی بينی : قرق دقيقه ، وكوره‌جی ايله چورانلی قوروسی بينی اوتوز دقيقه اولديغندن ؛ جمعاً عربه‌جی ايله چورانلی آره‌سی ايكی ساعت مسافه اولوب ؛ بوده سواری ايله‌دركه پياده حسابيله وارده يوروينشيله ؛ درت ساعتدن زياده ديمك اولوب ، يعنی : تمامی ؛ واسطه‌ده منتظم ايلرو حركت ايده‌جك برارده‌نك بر كونلك مسافه‌سيدر .

*
* *

« اركان حرب مير آلايی نظيف بكك حين استنطاقده ويرديكی تقريرك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

نظيف بك : [پازار ايرته‌سی كونی يوقاری قره پيكاردن حركت ايتدكلری وقتده . رؤف پاشانك اول كيجه‌كی وقوعاتی مركز سلطنته بيلديرمك اوزره تلغراف يازارق ضبطيه‌لر ايله يكی زغره‌يه كوندرلديكنی ؛ واو آرهلق يكی زغره‌دن طوپ سسلری ايشتدكلرندن ، دشمنك يكی زغره‌يه كلديكنی آكلادقلرينی ؛ ومؤخراً ضبطيه‌لرده عودت ايدرك ، يكی زغره‌نك دشمن النه كچمش اولديغی خبرينی ويردكلرينی] بيان ايديور . رؤف پاشانك استانبوله عرض ايده‌جكی معلومته بر شی ديمامز ايسه‌ده ، وظيفهٔ اوليه‌سی : « قوماندانه مربوط اولوب ، امريله حركت ايتمه » ديديكی ذاته بيان وقوعات ايدی ؛ وحركت وتوجه ايچون تصميم ايلديكی چورانلی قوروسنی اولسون ، هيچ اولمزسه ، بيلديرملی ايدی . اكر يكی زغره‌يه ــ استانبوله تلغراف كشيده‌سی

ایچون ـ ضبطیه کوندردیکی صیره‌ده، چه‌ره‌نی‌یه کیده‌جکنی ده بزه اخبار ایتمش اوله‌ایدی: یا، منع ایله طرفمزه جلب ایدر: ویاخود، مطلقا اورایه کیتمک مجبوریتی (ممکن دکل آ) واقع ایسه، بزه اسکی زغره طرفنی بر تهدید، عربه‌جی کوینک صاغ طرفندن ده چه‌ره‌نی‌یه کیتمک چاره‌سنی ارلر ایدك. مع مافیه، مرکز خطِ حرکاتنده بولنان بر قول اردونك، صاغ جناحی اولان بر فرقه‌نك خودسرانه و نامعلوم حرکاتنه اتباعی: ویاخود، صاغ جناح فرقه‌سنك اختیار ایلدیکی خط‌ حرکت و درجهٔ حقیقتنی بیلمدیکی حالده دخی، ینه وجههٔ تعرضی و وظیفهٔ اساسیه‌سنی ترك ایله، مجهول اوزرینه، و دشمن داراخل کتنده، آرایوب بولمق ایچون. علی‌العمیا حرکت مجبوریتنده بولنمسی: نه درجه‌یه قدر صحیحدر، بیلمم.

*
* *

« ارکان حرب بیکباشیسی فؤاد بکك حین استنطاقده ویردیکی تقریرك بعض فقراتنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

فؤاد بك: « بازار ایرته‌سی کونی بزلر قره پیکارده. صباح ساعت سکزدن اون بره قدر، سلیمان پاشا اردوسندن برخبر آله‌بیلورمی‌یز دیو توقف ایلدك » دییور. بویله یوقارو قره پیکاردن هیچ بر آدم کوندرلمدیکی حالده. هنوز آشاغی قره پیکاردن عربه‌جی کوینه ده کلمیان بر اردودن نصل خبر آلنه بیلور؟ اکر آلمق ملتزم و مصمم اولسه ایدی، یانلرنده بو قدر سواری وار ایدی، کوندررلر ایدی. حال بوکه، رؤف پاشا: خبرسزجه ایشی کورمك سوداسنه اوغرادیغمدن. درسعادته تلغراف چکدیکی خطوط ذکر ایلدیکی حالده، بزه معلومات ویرمك و بزدن طرفه کلمك لازمه‌سنی قطعا تصورینه کتورمه‌مش: و بناء علیه بو توقف بزدن خبر آلمق املندن نشئت ایتمش اولمیوب، فؤاد بك کندوسی اویله ظن و ذهاب ایتمشدر دیرم.

*
* *

« رؤف پاشا رفقتنده بولنان محمد پاشا و ارکان حربیه آلایی تظیف و قائممقامی آکاه و بیکباشیسی فؤاد بکلرك حین استنطاقده مواد عینیه اوزرینه وقوع تقاریری و بونلرك رؤف پاشا مدعیاتیله مقابله‌سیدر »

بو مقابله، درت مادهٔ واسعه اوزرینه انظار دقتی جلب و دعوت ایده‌بیلوب

بونلرك برنجیسی : رؤف پاشا فرقه‌سنك بزمله اتحاد و اتصال کسب ایتدکدن صکره تعرضه ابتدار قراری ؛ ایکنجیسی : فرقهٔ مذکوره‌نك نه مقدار طوپ وَتفنك جبخانه‌سیله حرکت ایلدیکی؛ اوچنجیسی: بازار وَیا بازار ایرته‌سی وَصالی کونلری ایتدکلری محاربه‌نك ماهیتی. وَ فرقهٔ مذکوره ایله حرب ایدن دشمنك قنغی صنف عسکردن بولندیغی. وَ مقداری وَ جهت تعرضی؛ دردنجیسی : فرقهٔ مذکوره هزیمتنك سبب موجب اصلیسی ، وَ کیفیت هزیمتله صورت فرار مسئله‌لریدر .

برنجی مسئله — اسکی زغره یاننده برلشوب بعده تعرض مقرر اولدیغی : محمد پاشا وَ نظیف وَ آگاه وَ فؤاد بکلرك دخی تحت اعترافنده اولوب ، رؤف پاشا دخی تقدیم ایتدیکی لایحه‌سنده بوبرلشمك اساسنی قبول ایتمش ایدی. شو تقدیرده، برلشلمه‌سی لازم کلان جهت وَنقطه‌یه طوغری حرکت ایدیلوب ایدلمدیکنك تدقیقی اقتضا ایدر. خریطه‌یه باقلدیغی حالده: آشاغی قره‌پیکاردن عربه‌جی کویی اوزرنده وَ شوسه طریق ایله کله‌جك بر قول اردو ایله برلشمك ایچون ، چورانلی‌یه‌می کلمك اقتضا ایدر ؟ یوقسه ، عربه‌جی کوینك صاغ جناحنه بریره‌می کلمك لازم کلور ؟ حال بوکه ، یوقارو قره‌پیکاردن حرکتلرنده چورانلی‌یه توجه ایتدك دیه‌لریله : عادتا اورایه حرکت و عزیمت ، بر تصمیم و قرار اوزرینه وقوع بولمش اولیور . . . شوقدرکه ، بوقرار : رؤف پاشانك قرار ذاتیسی اولدیغنه ، ارکان حرب میرالایی نظیف بکك : « مشیر پاشانك تنسیبیله اوراده یاتلدی . » دیمسی دلالت ایدر . وَ رؤف پاشا ، افادات واقعه‌یه باقیلور ایسه ، اوّل امرده برلشمك اوزره حرکت ایدیله‌جکنی ، وَ برلشدکدن صکره متحداً تعرض اولنه‌جغنی رفاقتنده‌کی امرایه سویلمش ایسه‌ده ؛ مؤخراً یوقارو پیکاردن حرکتنده تحویل فکر ایدرك ، مستقلاً حرکتی قورمش ، وَآنك اوزرینه چورانلی‌یه توجه ایلمشدر . وَ [چورانلیدن علی السحر اسکی زغره اوزرینه حرکت ایده‌جکلرینی] مومی الیهمك متفقاً افاده‌لرندن: بزمله برلشوبده بعده تعرض ایلك قرارنی، رؤف پاشانك ردایلمش اولدیغی آکلاشیلور . حتی، ارکان حرب قائممقامی آگاه بکك: [برلشیله‌جك محلده جبخانه اولدیغندن ، یکی زغره‌دن حرکتده آز جبخانه آلندی] دیمسی ، بزمله برلشمکسزین تعرض اولنمامق قرار مقدمندن منبعث

اولوب ؛ حال بوکه: صالی صباحی آرقه طرفدن دشمن ظهور ایتمش بیله اولسه آنلرك ینه مستقلاً اسکی زغره اوزرینه حرکت عزمنده بولندقلری ، و حتی آنك ایچون حاضر لاندقلری ینه جمله سنك اعترافیله تحقق ایدیور .

فی الحقیقه ؛ اگر یکی زغره طرفندن یدی سکز طابور پیاده و برمقدار سواری و طوپ ایله یکی زغره یی استیلا ایدن جنرال غورقو ظهور ایتمسه ایدی : رؤف پاشانك ، اسکی زغره ده اویله مبالغه ایتدیکی مقدار دشمن اولماسی حسبیله ، مستقلاً ضبطنه موفقیتی ، و عنوان فاتحیتی رأساً قازانوب مقصدینه وصولی داخل احتمال ایدی .

مع مافیه مادامکه یکی زغره نك الدن چیقدیغنی بیلیور . و « اوز ایه کیتملو دشمن کلش » دیو کوندردیکی ضبطیه لردخی خبر ویرمش : بو حالده آرقه سی مخاطره ده ، دشمن تهدیدی تحتنده دیمك اولدیغندن ، بوقدر و قره بیکلردن چوراللی یه دکل ، بزمه اتحادی قبل امکان اولان برنقطه یه توجه ایتملی ایدی . « یکی زغره یی ویردك ایسه ده ، اسکی زغره یی ده بنده بز آلدق » دیمك کبی برفکر ، کندولرینی بو حرکته سوق ایلمش ایسه ، حسابلرینك یاکلش اولدیغنی . وقوعات شته اثبات ایتدی .

والحاصل ؛ ــ بو برلشوب بعده تعرض ایتمك ــ اساسی ، رؤف پاشانك حرکت خیریه سیله رد ایتمش اولدیغی استدلالات معروضه شهادتیله ثابتدر .

ایکنجی مسئله ــ سواری لواسی محمد پاشا : [فرقه لرنده کی طوپلرك اوتوزر آتیم جبخانه لری ، و پیاده طابورلرینك جبخانه سی آزاولوب هله قاپسوللی تفنکلو درت طابورك اوتوزر قاپسوللی بولندیغی] و ارکان حرب میرآلایی نظیف بك : [آلتی قونداق طوپلرك ایکی یوز اللیشر . و درت قونداقلرك یوز اللیشر . و آلتی قونداق جنبرلینك قرقی بشر . و طاغ طوپلرینك تمشر سکسانر آتیملری . و هر نفر اوز زنده اون بشر دسته جبخانه ، و اوتوزر یوك ده احتیاط بر کیر اوزرنده اولدیغی] و ارکان حرب قائمقامی آکاه بك ایسه : [جبخانه لك آز و ایکی کوناك اولدیغی] و ارکان حرب بیکباشیسی فؤاد بك : [طوپلرك علی السویه یتمش سکسانر آتیمی اولوب . پیاده جبخانه سنه معلوماتی بولنمدیغی] بیان ایتمش . شو افادات متباینه وزرینه اکثریت ، جبخانه نك قلتنی معترف ومصدق اولوب ؛ ارکان حرب ریاستنده بولنان میرآلای نظیف بکك : جبخانه لری کفایت لوجه کوسترمك عزمنده دوشمسی ،

حائز اولدیغی صفت ایجابجه کندیسنه بر مسئولیت توجهی واهمه‌سندن انبعاث ایتمش دیمك اولور. [illegible]

طوپلرك هیچ بریسنك قپا قلوسی اولمیوب؛ ارکان حرب فؤاد بکك افاده‌سنجه: یالکز آلتی بوندقنده‌لك دخی قلولری بولندیغندن. اگر هر ایکی طوپك بر قپا قلوسی بولنور ایسه‌ده که کثری بویله‌در؛ بو بطاریه‌نك مع طوپلولق یتمش بشر آتیم ایله بیلیردی. بو اگر هر طوپ ایچون بر قپاقلو موجود ایسه: مع طوپلولق یوز یکرمی آتیم بولنمسی لازم کلوردی.

بونلرله برابر، رؤف پاشا حضرتلری ۱۱ و ۱۲ تموز تاریخلو تلغرافلریله: طوپلرك جبخانه‌سنی ادرنه‌یه کوندردیکنی بیلدیرمش. و فی الحقیقه فریق سلیم پاشا حضرتلریله ادرنه‌یه قدر بر خیلی طوپ و تفنك جبخانه‌سی کلمش ایدی. او جبخانه بر تکرار اسکی زغره‌یه حرکتدن مقدم. اللرینه کچمدیکندن، فرقهٔ مذکوره نزدینده ایچون یالکز طوپلولق موجودلری. یعنی: اوتوز آتیم جبخانه قلمش. وضعیتده قپاقلولری بولندیغندن. ثانیسی: سکنلی استحصالنه رجعت [illegible]. وقتکی وسائط نقلیه ایله باشقه شیئلر نقل ایتدرملك ایچون. شمندوفرله کوندرلمش دیمك اولیور. فریق سلیم پاشا حضرتلرینك ده بجی ضبطندن آلنه بیلنه‌جك معلومات صحیحه. افادات عاجزانه‌مك عین حقیقت اولدیغنی هر حالده اثبات ایدر. شو قدر که: صفوت پاشا لواسیله طونه شرقندن کلان بر بطاریه‌نك قپاقلولری موجود اولدیغندن. آنلرك آتیملرینك. اوکا نه قدر اگر هیچ صرف اولنمدی ایسه: یتمش بشر ویاخود یوز یکرمیشر اولمسی لازم کلور.

معمافیه رؤف پاشا بو جبخانه‌لری ۱۱ تموز تاریخنده یکی زغره‌دن چیقارمش اولدیغندن. و حرکته ایسه ۱۷ تموز تاریخنده ابتدا ایدلدیکندن. آره‌دن مرور ایدن آلتی کون ظرفنده اوفق تفك محاربه‌لر وقوعی. و بونلرده دخی جبخانه صرفی طبیعیدر. مثلا: ۱۲ تموز تاریخنده؛ دشمنك اسکی زغره‌دن کلان کشف سواریسیله بر اوفاق محاربه اولدیغی؛ و ۱۴ تموزده. رادینه‌یه کیدر یکن. کوکلو قریه‌سنده بلغارلر ایله حرب ایلدیکی؛ و ۱۵ تموز تاریخنده. یکی زغره‌یه یقلاشان دشمن سواریسیله محمد مخلص پاشانك اوچ بلوك سواری و ایکی بلوك پیاده و اوچ طوپ آله‌رق، رؤف پاشانك شمدیکی قولنجه: یکی زغره‌یی استیلا ایچون کلان بر آلای دشمن سواریسنی دفع ایلدیکی، مشارالیه طرفندن یازورنا بیلدرلمشدر.

پیاده جبخانه‌سنه کلنجه ؛ طرف عاجزیدن رؤف پاشا فرقه‌سنه الحاق ایدیلان ایکی طابورڭ یالکز اوزرلرنده اون بشر دسته جبخانه‌لری اولوب ، طونه شرقندن صفوت پاشا ایله کلان طابورلردن آلتیسی یکی زغره‌ده بولنمغله آنلرڭ دخی اونر دسته جبخانه‌لری اولدیغی ؛ و رؤف پاشا نزدنده قدیمدن برو بولنان فرقه طابورلرنده بشر آلتیشر . و هر قپسوللی تفنکی حامل درت طابورده اوتوزر قاپسولدن زیاده اولمدیغی تحقیق اولنمشدر.

طوپ جبخانه‌سی حقنده شو استنباط اولنان معلوماته کوره: آلتی فوندقلقڭ یوزیکرمیشر ، و دیکرلرینڭ اوتوزر آتیمی اوله‌بیلوب ، مجموعی ۱۲۶۰ آتیم ایدی . رؤف پاشا : [حرکتڭ برنجی بازار کونی برساعت و بر دقیقه طوپ محاربه‌سی اولدیغنی] و محمد پاشا دخی: [ینه طوپ محاربه‌سی وقوع بولدیغنی] و لطیف بك : [ایکی ساعت طوپ محاربه‌سی اولوب . فقط دشمنڭ کولله‌لرینڭ کندولرینه یتشمدیکنی] و آده بك: [ایکی دفعه طوپ محاربه‌سی اولدیغی ، و ... قشام اوستی شدتلو ایدیکنی] و فؤاد بك : [طوپ محاربه‌سنڭ برچوق ساعت امتداد ایدوب، ودرت فوندلق طوپلر استعمال اولنوب . جبل و آلتی فوندلق چنبرلولرڭ آتمدیغنی] بیان ایتمش اولملرینه کوره: افادات معروضه‌نڭ جهت وسطیسی آلندیغی حالده . یوم مذکورده برساعت طوپ محاربه‌سی وقوعی تبین ایدیور. فؤادبکڭ افاده‌سنه کوره: درت فوندلق بطاریه‌لرڭ بریسی برساعت متمادیاً آتش ایدوب ، دیکری آز آتش ایتدیکندن ، هر طوپڭ اڭ آغیر آتش اولان یکرمی بش ثانیه‌ده بر انداختی حسابیله ، زیاده آتش ایدن بطاریه‌نڭ یوزیکرمی ؛ و آز آتش ایدن بطاریه‌نڭ هر طوپنڭده ، درت آتیم صرفی حسابیله ، اوتوز آتیم تلف ایتمسی اقتضا ایدوب ، بوحالده بیڭ ایکی یوز آلتمش آتیم مجموعندن : برنجی کون . یوز اللی آتیم صرف ایدلمش اولور.

ایکنجی بازار ایرته‌سی کونی ، رؤف پاشا: [صباحین ساعت طقوز ، ادنرنده ینه دشمنله برخیلی طوپ محاربه‌سی ایتدیکنی ، و صباح ساعت اون و اون بر راده‌لرنده ینه دشمنله محارب اولدیغنی] بیان ایدوب ، یوم مذکور آقشامنه قدر دیکرلرینڭ افاده ایتدکلری طوپ محاربه‌سندن — احتمال که حیلولت سؤال ایله — بحثدن نسیان ایلمش ؛ و محمد پاشا: [بازارایرته‌سی کونی یوقارو قره بیکاددن حرکت

ایدر ایتمز ایکی اوچ دفعه طوپ غوغاسی اولدیغنی ، وَ چورانلی‌یه وارمقسزین
دخی ینه برایکی ساعت حرب اولدیغنی] وَ نظیف بك: [ایکنجی کونی قره
پیکاردن حرکت اوزره ایکن طوپ غوغاسی اولدیغنی ، وَ بر آز یورودکدن
صکره . ینه طوپ غوغاسی اوله‌رق . هجوم ایله دفع ایلدیکنی ، وَ چورانلی‌یه
کلمزدن مقدم طوپلری حرب ایلدکلرنی] وَ آکاه بك: [ایکنجی کونی حرکت
ایدر ایکن شدتلو طوپ آتشی ایتدکلرنی ، وَ دائما طوروب طوروب غوغایه
مجبور، وَ دشمنی قاچیرنجه‌یه قدر بر ساعت مشغول اوله کلدکلرنی] وَفؤاد
بك : [یوقاری قره‌پیکاردن حرکتدن اوّل ، برایکی ساعت طوپ محاربه‌سی
ایتدکلرنی ، وَمؤخّراً یوله دوامده ایکی ساعت قدر ینه طوپ محاربه‌سی
اولدیغنی ، وَ مؤخراً بتکرار ینه حرب باشلیه‌رق بش آلتی ساعت قدر طوپ
محاربه‌سی امتداد ایلدیکنی ، وَ بر چاریك کیتدکدن صکره ینه طوپ وَسواری
محاربه‌سی اولوب . بوحرب دخی اون بربچقه قدر دوام ایتدیکنی ، وَ بو
حربه ساعت یدیده باشلادقلرندن درت بچق ساعت دخی بوطوپ محاربه‌سنك
سورمش اولدیغنی] افاده ایتمشلردر. فؤاد بکك افاده‌سی: بردرجه‌یه قدرقاریشیق
ایسه‌ده، حربه صباحلین ساعت ون بردن ابتدا ایدلمش اولدیغی حسابنه، وَاك
صکره کی محاربه‌یی دردنجی اعتبار ایلسنه کوره: لااقل، او کونکی طوپ محاربه-
سنك اون ایکی بچق ساعت امتدادی لازم کلور . بوراسنی میرمومی الیهك
افاده‌جه سهوندن ایلرو کلمش اولمسنه حمل ایله . او کونکی طوپ محاربه‌سنك
بـ دیکر افاده‌لر ایله‌ده بالموازنه ــ جمعاً آلتی ساعت امتدادی فرض اولنسه ؛
خصوصیله فؤاد بك : اك صکره کی ، یعنی دردنجی عد ایتدیکی حربی ساعت
یدیدن بدأ ایله درت بچق ساعت تمدید ، وَ طوپلرك جمله‌سنك ایشلدیکنی‌ده
ادعا ایدیور، آرتق آکاه بکك « شدتلو آتش اولندی » قولنی‌ده برطرفه
براقدیغمز حالده ؛ ینه یوم مذکورده ، آغر آتش حسابیله ، اوچ بیك آلتی
یوز آتیم صرفی اقتضا ایدر که ، بونلرك یننده غیراز صرف بیك یوزاون آتیم
قالمش ایدی . بوحسابه کوره : « ایکنجی کونی ایتدك » دیدکاری طوپ
محاربه‌سنك درجه‌سی ، اولسه اولسه ایرته‌سی کون ساعت بشه قدر دخی طوپ
محاربه‌سی ایتدکلرندن . ادعالری مقدارلرندن بك دون اولمق لازم کلور. مع مافیه
الده بولنان جبخانه‌لرینك ، هنوز اسکی زغره تعرضنه باشلامقسزین ، نصفندن
زیاده‌سنی تلف ایتدکلرنده‌ده آرتق شبهه یوقدر.

مادامکه : ذاتاً جبخانه‌لری جزئی ایدی، وَ موجودك قسم أعظمی دخی دها یولده ایکن ، دشمنك سواریسی علیهنه تلف ایدرك، بتون بتون جبخانه‌یه احتیاجلری مشتد اولدی ؛ وَ رؤف پاشا دخی : ساعت اون‌برده چورانلی اورمانندن‌چکلدیکنی ، وَ دشمندن اثر کورمدیکنی معترف اولیور؛ یاپواورمانه‌کیرمزدن اوّل ، حرب ایده ایده، یعنی : دشمن سواریسنه طوپ آته آته، اسکی‌زغره‌یه کیده‌جکنه ، بزدن طرفه میل ایله ، مقرّر اولان ارتباطی استحصال طرفنه یاناشسه ؛ وَیاخود ، نصسه چورانلی‌یه کلمش . وَ دشمنك قالمدیغی‌ده کورلمش: باری اوراده قالمیوب ، کوچك وَ بیوك قاضی کویلره طوغرو چکیله‌رك ، سکودلی دره‌یه کله‌جکنی بیلدیکنی معترف اولدیغی قول اردومزه یاقلاشسه : ایرته‌سی کونی توجه ایدن فی‌القدره سببیت ویرمامش اولمزمیدی ؟ بزم ایله خیلو جبخانه موجود اولدیغندن . هرحالده هزیمتك جبخانه‌سزلك ایجابنه عائد شقی کاملاً محلسز قالمزمی ایدی ؟

اشته ایکی کون بووجهله جبخانه اسرافی : اوچنجی کون لازم اولدیغی زمانده جبخانه‌سز قالملرینی انتاج ایتمش . وَ محمد پاشا ایله فؤاد بکك تقریرلری موجبنجه : ذاتاً جزئی قالان طوپ جبخانه‌لری ساعت بشده ختام بولمش اولدیغندن. ساعت بشدن صکره رؤف پاشانك طوپ سسلرینی، اسکی زغره‌دن امین پاشانك ایشتمسی خلاف حقیقت؛ وَ طوپلرك ایشلمدیکنی عسکرکوردکدن برآز صکره ، یعنی : ساعت آلتی زاده‌لرنده ، رؤف پاشا فرقه‌سنك طاغیلدیغی متواتراً معلومدر .

طوپ جبخانه‌لرینك ویردیکم حساب مقدارندن زیده اولدیغنه قائلیت یسه، رؤف پاشانك : طوپ جبخانه‌لرینی کوندردم دیدیکی تلغراف الده ، وَ کوتورن سلیم پاشا حضرتلری دخی میدانده . وَ برقه زه‌قتنده‌کی جبخانه‌نك آزلغی‌دخی، نظیف بکدن ماعدا . جمه‌سنك تحت اعترافنده اولدیغی جهتیله . ظن ایدرمکه ، ممکنسزدر . . . .

اوچنجی مسئله — بازار وَ بازار ایرته‌سی وَ صالی کونلری ایتدکلری محاربه‌نك ماهیتی ، اویله اعظام اولندیغی مرتبه‌ده برشی دکلدر .

بازار کونی محاربه‌سی: اسکی‌زغره‌ده‌کی دشمنك برآلای‌سواریسیله یوز قدن‌بر بطاریه‌سنك، آقشام‌ساعت‌اونه‌طوغرو، کندوطرفلرینه منع تقرّب ایچون. طوپ

آتمسندن ؛ وَ بوندلكده لزومسز يره مقابله ايدوب ، حتى دشمن كله لرى بيله كندولرينه واصل اولمامسندن ؛ وَ يلدوليان چركس وَ باشى بوزوقلرك طبيعى اولان اوفاق بر مصادمه سندن عبارت اولمغله ، اهميتسزدر .

ايكنجى كون محاربه سى دخى : ينه دشمنك او سوارى آلاييله طوپلرينك ؛ بزمكيلرك اسكى زغره اوزرينه اولان حركتنى آغيرلاشدرمق ايچون ، مناسب موقع بولدقچه . طوروب طوپلرينه طوپ آتمسندن ؛ وَ بزمكيلرك ده آنلره مقابل ايدرك ، آره صيره ده سوارى وَ چركسلرك روسلرى دفع ايتمك اوزره ايلرولمسى ، وَ روسلرك دخى قاچاماق كوسترمسى كبى خصوصاتدن عبارت اولديغى جهتله ، ينه اهميتسزدر .

اوچنجى صالى كونى حربى ايسه : ينه بو سوارى آلايى ايله بر بطاريه طوپك . اسكى زغره جهتنى محافظه ايدرن ، دوام ايتديكى قاچامقلى بر حركت خصومتكارانه ، يكى زغره طرفندن ورود ايدن قوۀ امداديه لرى تظاهراتيله ، حركت جدى يه تحول اولنمسندن ؛ وَ جنرال غورقو قومانداسيله يكى زغره يى استيلا ايدن اون ايكى اون اوچ طابور روس وَ بلغار طابورلرندن پك يورغون اولميان يدى سكز طابور مقدار پياده وَ بر مقدار سوارى وَ طوپچينك اسكى زغره معاونتنه شتاب ايتمك اوزره ، سرعت سريع ايله حركتنده ، وراستده بولنان رؤف پاشا فرقه سنه تصادفله حرب معلومك وقوعندن عبارتدر .

رؤف پاشا فرقه سى موجودى دخى : اون ايكى طابور پياده ايله بر قاچ بيك سوارى وَ درت بطاريه طوپدن مركب اولوب ، دشمنى عددجه كندوسندن دون ايدى . رؤف پاشا ، اكر قليل المقدار جبخانه ايله حركت ايتمسه ايدى ، بو پريشانلغه اوغرامز ايدى . وَ خصوصيله : يكى زغره الدن چيقدقدن صكره ، ايكى دشمنك آره سنده بولنمق خطاسنى درك ايده جك قدر اقتدار عسكريسى اولسه ايدى ، ذاتاً چورانلىده طورمز ؛ وَ بو حربه بيله قطعا محل قالمز ايدى .

دردنجى مسئله — رؤف پاشا فرقه سنك هزيمتنى موجب اولان باشلوجه اسبابدن برنجيسى : بزه ساقودلى دره يه كله جكمزى بيلديكى حالده ، بزه اتصال واتحاد حاصل ايده جك وجهله بر نقطه انتخاب ايتميوب ، كندو خليا ايتديكى حركت مستقله سنه مناسب عد ايتديكى چورانلى اوزرنده طوتمسى ، وَ برلشمك اساسنك خود سرانه فعلاً ردينه قيام ايتمسى ؛ وَ بو اوچ كون ايچنده بزمله

مخابره‌یه رغبت ایتمیوب. حتی چوزانلی‌یه کیده‌جکندن دخی معلومات ویرمامسی، وَ اتحاد مقرره بووجهله‌ده مخالفت فعلیه کوسترمسی ؛ ایکنجیسی : مرتب جبخانه‌سنی ده، بر هفته مقدم ادرنه‌یه کوندروب . بنده آلیقویدیغی جزئی جبخانه‌نك برقسمنی‌ده ، پازار وَپازار ایرته‌سی کونلری دشمن سواریلرینه انداخت ایله، اسراف ایدرك ، اوچنجی کون طوپ جبخانه‌سنك ساعت بشده بتون بتون آردی آلنمسی ، وَ جبخانه قالمدیغنك فرقه آره‌سنده انتشاری سؤ تأثیریدر..

اشته رؤف پاشانك چوزانلی‌یی سؤ انتخابی : کندوسنی برتهلکه موقعیه‌ده بولندروب . طوپ جبخانه‌سنك ختامی دخی : بین العسکر دهشت براقه‌رق طاغلیه برملزیتی ایجاب ایتمشلر .

رؤف پاشا، رأی وجزمه و رضاسه اولمقسزین، التزام ایتدیکی بو حرکت عصیانه ایله قول اردومزك بر کشف تعرض خدمتنی ایفا ایتمش بیله فرض اولنسه : اوحالده دخی . دشمنك احوال وجهتندن وَ مقدارندن بزه معلومات ویرمك تحت مجبوریتنده ایدی . اکر بزار وَ پازار ایرته‌سی کونلری بویولده اعطای معلومات وظیفه‌سنی ایفا ایتسه ایدی . باش قومندان دخی سوقیاتنی آکا تطبیق و توفیق ایدر ایدی .

صالی کونی صباح ساعت سکزده عسکری سلاح باشنه ایتدکارینی ، وَ اون برده حربه طوتشدقلرینی ، وَ آلتی بچقده اویاندقلرینی ، اعتراف ایدیورلر . بوحالده، صباحلین ساعت سکزده بزه خبر کوندرمك ؛ (مابعدی وار)

روم ایلی دیوان حربنك یکرمی برنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك جریان ایدن محاکمه‌سندن مابعد

نمرو ۳۳

« مشار الیه حضرتلرینك لایحهٔ ردیه‌سندن بقه »

وَیانلرنده بوقدر سواری وارایدی ، اوتوزقرق کشی صالدروب ، « بز بوراده‌یز » دیمك خارج امکانی ایدی ؛ مع مافیه بوکاده لزوم ومحل اولمیوب ،

مدامكه : رؤف پاشا « سليمن طرفنه كله‌جك ايدك » ديبور ، او حالده ، ساعت سكزده عربه‌جى كوپى جهتنه چكيله بيلورلر ؛ وتصادف اولسه ، يكى زغره‌دن اسكى زغره امدادينه كيتمكده بولنان غورقو طابورلرينك ممرندن صاوومشمش ، ويزه تقرب ايتمش اولورلر ايدى . بز ايسه : دشمنى اسكى زغره‌ده ، وقوۀ كليه‌سيله اسكى زغره‌يى مدافعه اصرارنده ظن ايتديكمزدن ؛ ورؤف پاشانك بولنديغى وطوتديغى موقعه وجبخانه‌سزلكنه ، ويكى زغره‌دن جنرال غورقو طابورلرى كلوب كندوسنى صقشدره‌جغنه ، و مؤخراً صيقشدرديغنه ، و محتاج امداد واعانه اولديغنه . كليّاً معلوماتسز بولنديغمزدن ؛ وخصوصيله خط حركت خارجنده بر محله كيتمسنى دخى استبعاد ايدرك ، يا : دشمنى خفيف و ضعيف كوروب وموفقيت قطعيه‌يى كوزينه كسدروب ايلروله‌مش ، و ياخود : اوراره بر طاقم باشى بوزوقلر كيدوب ، دشمن اوزرلرينه طوپ انداخته مجبور اولمش كبى بر طاقم مطالعات ايله . رؤف پاشانك هنوز زاديه‌دن طولاشمقده بولنمش اولمسى ذهابلرينى دخى خاطرلاديغمزدن ؛ نه ياپه‌جغمزه بر تردد ذهنى عارض اولمش ايدى . اسكى زغره اهاليسندن وآلاجه مسجد محله‌سندن غازى ادهم نام كيمسه‌نك اوصباح : « روس وبلغارلر بزى قتل عام ايديور ، يتيشكز » ديو قچوب كله‌رك وقوع بولان فريادى ، و رؤف پاشايى تحرى ايچون كوندرديكمز آدملرك خبر يأس ايله ورودلرى ايله : يكى زغره‌نك روس يد استيلاسنه دوشديكنى بيلدرملرى ، و اولديغمز محلده طورمه‌نك : دشمنك جمع قوت ايده‌بيلمسنه زمان براقمق محذوريله برابر ، شايد رؤف پاشا ايلروده ايسه آنك اوزرندن ده دفع قوته خدمت مطالعه‌سى ، اسكى زغره اوزرينه تعرض حركتنه دوامه بزى مجبور ايتمش ؛ و مشاراليه رؤف پاشانك حرب ايلديكى ساعتلرده بز دخى حرب ايله مشغول اوله‌رق ، نهايت ساعت آلتى بچقده بزم حربلك آردى آلنوب اسكى زغره استرداد اولنديغى كبى ، عينى وقتده رؤف پاشا فرقه‌سى دخى طاغيله‌رق قره‌بكاره قدر قچمشدر .

رؤف پاشانك ديديكى كبى : اكر مشار اليهك فرقه‌سى بزم ايكى بيك بش يوز متره صاغ طرفمزده بولنمش ايسه ، ذاتاً بر وقت وزمانده محاربه ايتمكده اولديغمزدن ، صاغ جناح فرقه‌مز بوزلمش ديمك اولور . بز ارادونك صاغ جناح فرقه‌سى بوزلمقه يوز طوتديغى ، و باش قوماندان دخى آنلرى معاونۀ ارضيه

مناسبتیله کورەمدیکی، وَ تفنك سسی هیچ ایشتمیوب آنجق سیرك بر آز طوپ سسی طویه‌بیلدیکی حالده. او فرقه‌نك قوماندانینك: حالندن اصلا معلومات ویرمامش وَقطعا استمداد ایتمش ایکن، «باش قوماندان بزه امداد ایتمدی» دیمکه، وَهزیمتنی عدم ورود امداده حمل ایتمکه حقی اوله‌بیلورمی؟

معمافیه مسافه دخی، اویله کوچولدلمك ایستندیکی رادەده دکلدر: بزم بزم مرکز قول اردوسی، آنجق اسکی زغره قصبه‌سی محافظلریله حربه طوتشدیغی موقعده. رؤف پاشانك بولندیغی چورانلی نقطه‌سی استقامتنه کلمش اولیور.

بویله، صول جناحی بولنه‌جق مرکز قول اردوسنه قطعاً استناد لازمه‌سنی دوشنمکسزین علی العمیا اخذ استقامت ایتمش؛ وَکندی کندینه حربه باشلامق وَحرب ایتمك مسئولیتنی آلمش؛ وَباش قوماندانی، یالکز بوزولوب طاغلدقدن صکره عطف مسئولیت ایچون، طانیق مجبوریتنی حس ایتمش بر معیت قوماندانینك: سوق نفوذ ایله ایلرو سوردیکی ادعالری نەدرجه موافق عدل وحقانیتدر بیلەمم.

رؤف پاشا، بزمله. بولندیغی حال اقتضاسنجه اتصال مجبوریتنی حس ایتسه‌ایدی: یانندەکی کلیتلو سواریی، بزمله آرەسنی سدایدن دشمن سواریسی علیهنه سوق ایله استحصال ارتباط ایدرایدی. وَدها اعلاسی، مادامکه بز کندوسنه — دیدیکی کبی، فرض ایدەلم — ایکی بیك بش یوز متره یقین ایمشز: کندو قولنجه طقوز ساعت شدتلو حرب ایدن اردوسی، حرب ایده ایده صوله‌چکیله‌رك، بو ایکی بیك بش یوز متره مسافه‌یی قاپانوز؛ وَمحاربه‌یی قول اردو اوزرینه تحمیل ایده‌بیلورایدی. خصوصاکه، دشمن پیاده‌سی یکی زغره جهتنده اولوب، بزه ناظر جهتده سواریسی اولدیغی جمله‌سنك اعترافیله مصدقدر. بز ایسه: آنك نه چورانلی موقعنده بولندیغندن وَ جبخانه سزلکندن وَمحتاج اعانه اولدیغندن خبر آلدق. وَنەده دربندن ایشیدیلان سرك طوپ سسلرینه‌ویرلمسی لازم کلان مقداردن زیاده اهمیت ویردك. بزم نظر دقتمز: رؤف پاشانك اخبار اوّلی اوزرینه اسکی زغرەده کلیتنی ظن ایتدیکمز، وَاواساسه مستنداً حرکت ایتدیکمز دشمن علیهنه. وَاونتیجةً حربه معطوف ایدی. وَبوندن زیاده اهمیت ویردرملك ایچون، رؤف پاشا بازار وَ بازار ایرته‌سی وَ صالی کونلری بورجبو اولدیغی وثائقی ایفا ایتمامش؛ وَحتی وظیفه‌سزلکی مسلك ایدنمش ایدی.

رؤف پاشانك باش قوماندانلغی چورانلی هزیمتنه‌قدر طانیموب، کندو فکر

وَ آرزوسنی فرقه‌سی ایچون هر حرکت اتخاذ ایدیلکنده : بوزلدقدن صکره دخی قطعه قطعه‌سی بردن باقمدر . مادامکه : مرکز قول اردوسنك ایکی بیك بش یوز متره صاغ طرفنده بوزلمش ، وَبزم بویله پك یقین اولدیغمزی بیلیور ایمش ، دومانلرمزی کورمش . وَحتی بوزلدقدن صکره نظیف بك دخی استرداد خبرینی آلمش . وَدشمن ایسه قطعا تعقیب ایتمامش ؛ بو حالده ، طوغروجه یدی سکز ساعت مسافه‌ده‌کی آشاغی قره پیکاره‌یی کیتمسی لازم کلور ایدی ؟ عسکره : « اردو یانمزده » دییه . وَاویله اعلان ایتیه . وَ کندوسی‌ده اسکی زغره‌یه توجه ایتسه‌یدی : نصل وارسه ، ظهورینك نصف مجموعنی واسوون اسکی زغره جهتنه جمع ایده‌بیلور : وقتی تصفیه‌ده ، اردودن بریکی منتظم ظهور [illegible] جواب اردو ایدی . حتی که : مشارالیه ، حتی قره پیکاره واردقدن صکره دخی ، بیان وقوعات ایچون برژورنال ویرمدی . وَ بنم باش قوماندانلغمی بستر خطیئه‌سی وَحمل قصور ایچون طانیور .

رئیس پاشا — بوکونلك بوقدرله اکتفا ایده‌لم « دییوب مجلسه ختام ویرلدی »

یکرمی ایکنجی مجلس محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو طقسان درت سنه‌سی آغستوسنک یکرمی اوچنجی چهارشنبه کونی یکرمی ایکنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینک محاکمه‌سنه دوام ایلمشدر.

« مشار الیه سلیمان پاشا حضرتلری یکرمی و یکرمی برنجی اجتماعلرده قرائت ایتمش اولدقلری لایحهٔ ردیه‌نک آلت طرفنی اوقور . »

شهود سائره‌یه کلنجه : بونلر اون ایکی نفر اولوب ؛ افادات واقعه‌لری : اسکی زغره جهتنده بزم ایله برلکده بولنان مسبوق الاسامی آلتی نفر شهودك افاداتیله مقایسه اولندقده ، اول امرده طوپ سسی استماعی اوزرینه ابتنا ایدن اساس اسئله‌یه قارشو ایراد اولنان اجوبه‌یی موازنه اقتضا ایدر .

شهود مومی الیهمدن عثمان پاشا : [ایکنجی کون اوکله‌دن صکره دربندن ، برمقدار طوپ سسی ایشتدیکنی] ، و یاور حرب حضرت شهریاری قول آغاسی فائق بك : [آقشام اوستی ، دربندن ، تقریباً بربچق ساعت قدر طوپ سسی استماع ایلدیکنی] ، و رؤف پاشا یاوری قول آغاسی احمد بك : [دربندن برآز طوپ سسی ایشتمش ایسه‌ده ، ساعتنی تعیین ایده‌مدیکنی] افاده ایتمش ؛ و جمعاً اون سکز شاهددن باقی اون بشی : [ایکنجی بازار ایرته‌سی کونی طوپ سسی ایشتمدکلرینی] . و شهود مومی الیهمدن میرلوا عثمان پاشا ایله قائممقام یوسف بك و بیکباشی خالد افندی : [اوچنجی صالی کونی دخی طوپ سسی ایشتمیوب] ، باقی اون بشی : [یوم مذکورده مختلف ساعات و مقادیر ایله طوپ سسی طویدقلرینی] بیان ایلمشلردر .

شهود مومی الیهمدن سعادتکرای پاشا و بیکباشی خلیل افندی و قول آغاسی جبار افندی : بش آلتی طوپ سسی ، و یاور قول آغاسی احمد بك : یارم ساعتدن زیاده ، و قائممقام محمد بك ایله قول آغاسی خیری بك : تعیین مقدار ایتمیه‌رك آز طویوب ، بیکباشی احمد افندی ایله یوزباشی اسماعیل افندی : نه

قدر مدت وَ عدد طوپ سسی ایشیدلدیکنی خاطرلیه‌مدقلرینی؛ وَ میرلوا شکری وَ حسن پاشالر ایله میرالای محمدعلی بك وَ بیکباشی عبداه‌افندی وَ یاور حرب شهریاری قول آغاسی فائق بك وَ ارکان حرب قول آغاسی صبری بك دخی: حین حرکتدن محاربه‌یه بدأ ایدنجه‌یه قدر طوپ سسی ایشتدکلرینی افاده ایدیورلر.

شهود مذکوره‌دن اسامیسی اخیراً مسبوق اولان آلتی نفری الك زیاده طوپ سسی استماع ایتمشلر دیمك‌اولوب، جمله‌سی دخی استماعك بدایتنی حرکت ساعتی یقینلرندن، وَ غایتنی حربه ابتدا ایدیشمزدن اعتبار ایتدکلرینه کوره: رؤف پاشا ایله رفاقتی امراسنك صباح ساعت اون برده حربه باشلادق دیملرینه باقیلورسه، آنلرکده طوپ آتشنه ابتدارلری صباح ساعت اون بردن صکره اولمق لازم کله‌جکندن، وَ ذاتاً بزده اون بر ایله اون ایکی آره‌سنده حرکت ایلدیکمزدن، بدایت استماعك دخی عینی زمانده وقوعی اوزرینه حساب یورودیله بیلور.

بوحالده: شمدی، غایت استماع ایچون، حربك بزم طرفده کی باشلانغجنی تعیین اقتضا ایدر. حربه ابتدا ایدیشمز زمانی ایسه: بواون سکز نفر شهوددن طقوزینه طرف عالیٔ ریاستدن هیچ صورلمیوب، شوقدرکه میر لوا شکری پاشا، سوق مناسبتله، (دها اوائل حرکتده دشمن ایله قارشوقارشویه اولدیغنی) وَقائممقام محمدبك: (صباح ایرکن حربه باشلاندیغنی ـ بالافاده ـ وقت وساعتنی بیله‌مدیکنی)، وَ بیکباشی خالدافندی: (حرکتدن برساعت‌صکره پیشدارلرك دشمنه چاتدیغنی) وَ قول آغاسی احمد بك: (اوکله‌دن صکره‌می حربه‌باشلاندی) عباره‌سیله اولان سؤاله، (اوکله‌دن اوّل) جوابنی ویروب، قائممقام یوسف بك‌ایله‌بیکباشی عبداه‌افندی: (حرکتدن بربچق ساعت‌صکره‌حربه‌باشلاندیغنی)، وَ بیکباشی کامل افندی ایله احمد افندی: (اسکی زغره‌یه یارم ساعت قاله بر محلدن حربه ابتدار اولندیغنی). وَ میرلوا حسن پاشا: (ساعت اوچ درت، وَسعادتکرای پاشا: درت بش. وَقول آغاسی صبری بك: بش آلتی صولرنده حربه ابتدار اولندیغنی) بیان ایتمشلردر.

حربك مدت امتدادی دخی: بو اون سکز نفر شهوددن یالکز یدی کشی‌یه سؤال اولنوب، بونلردن میرلوا شکری پاشا وَ میر آلای محمد علی بك

وَبیکباشی خلیل افندی وَقول آغاسی خیری بك : بش آلتی ساعت وَ میرلواحسن پاشا ایله بیکباشی خالد افندی : اوچ درت ساعت، وَبیکباشی کامل افندی دخی: بر ایکی ساعت جوابنی ویرمشلردر .

شو حالده ، اکثریت افاده : حربك بش ساعتدن زیاده امتدادی جهتنده قالمغله ، بو تقدیرجه [حربه ساعت اوچ وَ درتده ابتدار اولندی] دیین حسن پاشانك قولنه کوره : زغره‌ده روسیه‌لولر ایله اولان حربمزك ساعت سکزه طقوزه قدر؛ وَ سعادتکرای پاشانك قولنه کوره : طقوزه وَ اونه قدر ؛ وَخیری بکك قولنه‌کوره: اونه وَ اون بره قدر امتدادی لازم کلور. حال‌بوکه: ساعت آلتی بچق رادەلرنده روسیه‌لولر ایله اولان حربه فیصل ویرلمش اولمغله، بوافاده‌لری: مرور زمان ایله نسیاندن وَیا سهو و غلطدن نشئت ایتمشدر دیرم.

حربمزك باشلانغجنی افادات شهوددن بولمق ایچون . باقی شکری پاشا وَمیرآلای محمد علی وَ قائممقام محمد وَ قائممقام یوسف بکلر ایله بیکباشی کامل وَعبدالله وَ حمد افندیلرك وَقول آغاسی احمدبکك افاداتی جملةً یکدیکرینه مقارن و موافق اولوب، بعضیلری : [ایرکن حربه باشلاندیغنی] ؛ وَ بعضیلری : [حرکتدن برساعت، وَایکیسی دخی : حرکتدن بربچق ساعت صکره محاربه‌یه ابتدار اولندیغنی] ؛ وَ ایکیسی دخی ساعتی صورولمیوب محل حرب سؤال اولنمسی اوزرینه : [اسکی زغره‌یه یارم ساعت مسافه‌ده حربه باشلادقلرینی] بیان ایتمشلردر .

بنده‌کزك افاداتم دخی : صباح ساعت اون بر ایله اون ایکی آره‌سنده حرکت اولندیغی ، وَپیشدارلرمز مرادلی چفتلکنده بولنان دشمنله حربه طوتشدیغی فقره‌لرینی باحث اولمغله ؛ وَ حرب مذکورکونی . یعنی: اون طقوز تموز تاریخیله وَدها رؤف پاشا فرقه‌سنك نه‌اولدیغی خبرآلمقسزین ، مقامات عالیه‌یه یازدیغم تلغرافنامه‌لرده‌دخی : حربه ساعت برده باشلاندیغی مصرح بولنمغله ؛ [صباح ساعت برده حربه ابتدار اولندی] یازیشمز مصنوع . وَ ــ کأن بو دغدغهٔ محاکماتی کشف ایدر کاهن ایتمشم کبیحه ــ اولجه تدبیرایدلمش برسوز عداولنه‌رق، سؤامنیت ایله تلقی اولنیورسه بیله ، ینه تحقق ایدن صور افادات : حقیقتی بردرجه‌یه‌قدر تصویر ایلمشدر .

معمافیه کندولرندن بوساعت سؤال اولنان ذواتك هیچ بری ساعته

باقدقلرینی ؛ وَسویلدکلری سوزلر ، مرور زمان ایله خاطرلرنده قاله بیلمش
شیلر اولدیغنی وَ تعیین وتقدیر ایتدکلری ساعتلر : بر تخمین ساعتی اولدیغنی
اعتراف ایدیورلر . عاجزلری ایسه : قوماندان بولندیغم جهتله ، حربك
زمان امتدادینی بیلمك وَمقامات عالیه‌یه دخی عینی وجهله عرض وقوعات ایلك
ایچون ، تفنك انداختنه باشلاندیغیله درحال ساعته باقمش ایدم . مملکته دخول
سوق اشتیاقیله . وَاندیشهٔ عیال واولادایله ، پیشدار سواریلرمزله برابر حرکت
ایدن اسکی زغره اشرافندن تحسین بك وَ اسه زاده احمد آغا وَ اسمنی بیلمدیکم
برقاچ ذات دها بولندیغندن ، احتمالکه آنلردخی ساعته باقمشدرلر .

بوحربك ساعت ابتداسنی : طوپ سسلرینك غایهٔ استماعنی تعیین ایچون
آرادیغمزدن ، حرب ساعت برده باشلادیغنه کوره : اك چوق طوپ سسی ایشیدنلر
نهایت برساعتدن زیاده ایشتمش اولیورلر . رؤف پاشانك طوپ جبخانه‌سنك
مقداری ، وَپازار وَپازارایرته‌سی کونلری عرض ایتدیکم صرفیاتی ، وَمع مافیه
اوکون ساعت بشه قدرده طوپ آتشنك دوامی : بزم مذکور آلتی شاهدك
زمان استماعنه تصادف ایدن طوپ سسنك مقدارینی بردرجه‌یه‌قدر تقلیل
ایتدیکی ؛ ذاتاً جمله‌سی : (طوپ سسلرینك دریندن کلدیکنی ، وَ سیرك
ایشیدلدیکنی) مقراولوب ، شهود مومی‌الیهم ایسه : زمان حرکتده استماع ایتمش
اوللری حسبیله ، وَاوکلرندکی وظیفه‌لری مانعه‌سیله ، متصل اوجهته‌ده حصرسامعه
ایده‌میه‌جکلرندن ؛ رؤف پاشا فرقه‌سی زمان حرکتمزدن حربه ابتدارمزه‌قدر ،
یعنی : شو برساعتدن زیاده برمدت ایچنده ، عرض ایتدیکم حساب دائره‌سنده
نه‌قدر طوپ آته‌بیلمش ایسه ، سوق روزکار ایله ، انك‌ده آنجق نصفنی ، وَیاثلثنی
استماع ایده بیلمشلردر . والحاصل ، بو شهود ستهٔنك دخی ، اومدت ایچنده
طوپ سسنی سیرك ایشتملری طبیعی وَمحققدر .

شمدی ، بواوچنجی صالی کونی ، کیمیسی : هیچ طوپ سسی ایشتمدیکی ،
وَکیمیسی : بش آلتی عدد طویدیغی . وَکیمیسی : دهابر آز مقدار زیاده‌جه ایشتدم
دیدیکی ، وَجمعاً مجموع شهودك ثلثانی : یاهیچ ایشتمامش ، وَیابك آز وَ محدود
المقدار ایشتمش . وَثلثی دخی : دهابر آز زیاده‌جه طویمش بولندیغی ، وَتفنك
سسی ایسه قطعا ایشیدلمدیکی حالده ؛ رؤف پاشانك برشدتلو حربه طوتشدیغی ،
ومحتاج امداد واعانه اولدیغی ، وَ دیدیکی کبی : بزه اویله بك یقین برمسافه‌ده
بولندیغی ثبوت بولورمی ؟

واقعا اثنای حرکتده بنمده قولاغمه چالدان برقاچ طوپ سسی اوزرینه ، رجب پاشایه : (احتیاطاً لوائی ایله اوجهته‌کیت) دیمش ایدم . مشار الیه ایسه ، مجهول اوزرینه حرکتدن توقی واحتراز صورتی کوسترمکله : بن دخی افاده‌سنی معقول کوره‌رك ، « اکر بو رؤف پاشانك طوپلری سسی ، وکندوسی‌ده احتیاط و امداد احتیاجنده ایسه ، البته بزه برخبر کوندرر ایدی » دیوب ، وَ اسکی زغره‌ده کلیتلو دشمن وار اعتقادی اوزرینه‌ده حرکت ایتدیکمزدن ، رجب پاشایه امر قطعی ویرمدم . مع مافیه (لوائکی آل کیت) دیو امر قطعی ویرسه ایدم : مجهول ومعلوم نصل اولسه کیده‌جك ایدی . رجب پاشا کیتمدی ایسه ، بن صورت قطعیه‌ده امر ویرمدیکم ایچون کیتمدی . وَبو قبیلدن اوله‌رق شکری پاشانك دخی : (قوماندان پاشا هرقنغی بریمزه امر ایتسه ، کیدر ایدك) دیمسی ، طوغرو وَ واقعدر . بن (لوا پاشالر بکا عصیان ایتدیلر) دیمدم . یالکز طوپ سسی کلان جهته احتیاطاً برلوا عسکر کوندرمکی ذهناً تصار - لدیغم حالده ، سس کلان محلك بعدیت ومجهولیتی ، وَ ذاتاً رؤف پاشانك اوراده بولندیغنك وَ امداد واعانه‌یه احتیاجنك ، وَ قارشو‌مزده‌کی دشمنك عدد ومقدارینك وَ وضعنك نامعلومیتی ، وَ مجهول اوزرینه تحریك ایدیله‌جك لوانك برمخاطره‌یه مصادفیتی مطالعه‌لری : احتیاطاً اوجهته برلوا کوندرمك فکرندن عدول حاصل ایدرك ، قول اردوهیئتی ایله بزی اسکی زغره‌یه تعرض ایتدرمش ؛ وَ بویله هیئتمزله اسکی زغره‌یه تعرض ایسه : رؤف پاشایه - اکر دیدیکی کبی بلکده یقینمزده ایسه - برلوا ایله دکل ، براردو ایله اعانه ایدلمشدر . نه چاره‌که : اثر سؤ تدبیری اوله‌رق جبخانه‌سنك قلتی ، وَ آنك نتیجه‌سی اولان هزیمت وپریشانی ، بزم تعرضمزدن کندوسنی مستفید ایتمدی . بز : مشار الیهك محارب اولدیغی عینی زمانده محارب اولدیغمزدن ، برلوا ایله دکل . قول اردو هیئتیله کندوسنك معاونت وامدادنده بولندق دیمکدر . اکر مشار الیه محارب ایکن بزعربه‌جی کوینده قالسه ایدك . وَ کندوسنك بولندیغی موقع حرب استقامتنه کلسه ایدك : ینه خبر استمداد کوندرمدیکی وَموقع وَحالندن باشقوماندانلغی خبردار ایتمدیکی حالده سوز سویلمکه حقی اولمز ایسه‌ده ، (بزحرب ایدر ایکن تماشا ایتدی . دشمنی برطرفدن‌ده او اشغال ، وَ حربه اجبار ایتمدی) دییه‌بیلور ایدی .

« دولتلو رؤف پاشا حضرتلرینك لائحهٔ اخیره‌سنه قارشو اجوبهٔ دافعه‌در »

رؤف پاشا حضرتلری: بنده‌کزك افادات محقه‌می ردوجرح ایچون، درت مادهٔ اساسیه بولدیغنی بالادعا، بونلری‌ده زعم خودنجه یکان یکان دفعه قالقشمش ایسه‌ده ؛ دیوان حرب عالیلرینه مقدمجه واقع اولان تقریرینه قارشو عرض ایتدیکم اجوبهٔ ردیه‌یی بر آز صبر ایدرك قرائت ایلسه‌لر ایدی : هم بوزحمتی آلمامش اولورلر، وهم‌ده نهایت بولمیان سؤ اغراضنك آردینه طاقیله‌رق، ــ خیانت و اهانت کبی ــ آنجق برخائن یورکدن صدور وظهور ایده‌بیلور تفوهات ایله وَ غرضکارلقلرینك واردردیغی درجه ایله، کندولرینی تشهیراتمامش اولورلر ایدی.

افادات عاجزانه‌مك کذب و دروغ و خلاف وَ مغلطه وَ سفسطه اولدیغنی ادعا ایتمشلر ایسه‌ده ، بو اسناداتك ایکیمزدن هر قنغیمزك افاداتنه یاقیشق آلمقده اولدیغنی ارباب مطالعه موازنه ایده‌جکلرندن ، شمدیلك شو افادهٔ مجرده‌لرینك ماهیتی: یالکز آثار خصومت وعداوت اولمق اوزره تلقی اولنور .

مشارالیه : (خطیئات واقعه وَ متعدده‌سی ، کندو امضاسی تحتنده بولنان. اشعار و براهین وَ دلالت قویه وَ شهادت شهود ایله تحقق ایده‌جکی نمایاندر) دیبور ایسه‌ده ، ــ حمد اولسون ــ بویله خطیئاتمی ممضی بر برهان واشعارمی بولوب کوستره‌مدیکندن، دعوالرینی ینه کندولری نقض ایتدکاری کبی ، شهود مجلوبه میاننده بنم خطیئاتمی اثبات ایدر شاهد دخی بولنه‌مامشدر .

حتی : ۳ شباط سنه ۹۳ تاریخیله قلعهٔ سلطانیه‌ده امثالم کبی اقامتم ارادهٔ سنیه‌سنی استحصال ایتدیکنه قناعت ایده‌میه‌رك ، ٥ شباط سنه ۹۳ تاریخیله باش وکالت مقام عالیسنه تقدیم ایلدیکی تذکره‌ده ــ که اشته بو دیوان حرب عالی‌یی تشکیله اساس اولان معاملهٔ ابتدائیه‌سیدر ــ خطیئات عسکریه‌مدن ماعدا ، (سلطنت سنیه علیهنده بولندیغمدن ، وَ سیئات افعال شخصیه‌مدن) دخی بحث ایدرك ، دیوان حربك ویرمسی مناسب اولان قراری دخی دها قبل المحاکمه بیان ایله سلك عسکریدن طردم حکمنی ویرمش ؛ وَ بویله‌لکله بنده‌کزك حقمی اظهاره مانعیت ایچون کافهٔ قوتیله صرف نفوذ ایدرك : لهمده سوز سویلر وَحقیقة شهادت ایدر فرد متنفس بولندرمامق، وَجمله‌یی صیندرمق وَتوحیش ایتك طریق غدارانه‌سنی طوتدرمش ایسه‌ده ، پادشاه حقایقدان افندمز حضرتلری ــ جناب حق عمر و عافیت همایونلرینی بردوام ایلسون ــ کرات ایله جمله‌یه حقیقتجولق مسلك صائبنی فرمان وتلقین بیورمشلردر .

بناءً علیه مشارٌ الیه طوتدردیغی بومسلك خصومت ایله ، وَ اعانهٔ نفوذ وقوتله ، علیهمه اوچ بش شاهد زور اقامه‌سیله ایلسه : ینه « الحق یعلو و لایعلی علیه » قضیهٔ سالمه‌سنك اجرای حکم ایده‌جکنه امینم .

رؤف پاشانك برنجی جوابنك ، مقدمکی دفعنامهٔ عاجزانه‌مده مندرج اولمیان فقراتنه قارشو جوابدر .

رؤف پاشا : (۷ نومرولو جریدهٔ عسکریه ایله نشر اولنان ایکی قطعه تلغرافنامه‌سنده تأمین وتعهدی متضمن برعباره اولمیوب ، اولجه کشف تعرضی اجراسنه دائر ویردکلری امر اوزرینه موقعجه اولان ترتیبی کندوسنه بیاندن عبارت ایدی) دییور .

مشار الیهك تلغرافنامه‌لرنده تأمین وتعهد لغتلرینك بولنوب بولنمامسی قطعا جای بحث اوله‌میوب ، اسکی زغره‌یه کشف تعرضی ایچون حرکتی : فرقه‌سنك ایکی‌یه تفرّق ایده‌جك موجودندن هر ایکیسنی دخی وقوعنی محتمل‌عد ایتدیکی حربه کوره حاضرلایش دیمك اولاجغندن ، بوحاضرلق ایچون موجود رفاقتی اولان اون اوچ طابوردن اوچنی یکی‌زغره محافظه‌سنه ترك ایتمکی وَباقی اونی دخی رفاقتلرینه آلمغی تنسیب ایتمشلر ؛ وَبونکله ، کندولری دخی تصدیق‌واعتراف ایلدکلری وجهله ، ترتیبات موقعیه‌یی اجرا ایتمشلردر .

برجهت قوماندانك بویولده ترتیبات‌اجراسی : الته‌برامنیت اوزرینه مبتنی اولمق لازم کلوب ، ذاتلرنجه حاصل ایتدکلری بوامنیت اوزرینه باش‌قوماندانه : (یکی زغره‌ایچون بوقدر طابور ترك‌ایتدم) دیملری ، اورالرك محافظهٔ‌محایه‌سی ایچون برتامین و تعهددر ؛ وَ یکی زغره‌نك‌اوچ طابورله محافظه‌سی اعتقادنده بولندقلرینه دلیل واضحدر .

وَ او وقت نصل که موقعجه اولان ترتیباتی کندولری اجرا ایتدیلرایسه عینی‌وجهله: مؤخراً دخی، موقعجه‌اولان ترتیباتی ینه کندولری‌اجرا ایتدیلر . وَ بنده کز یکی زغره‌نك حال و موقعنی بیلمدیکم وَ اورایی قطعا کورمدیکم جهتله، یکی زغره ایچون ترك ایده‌جکی قوهٔ محافظه‌نك مقدارینی کندولرینك رأی و اراده‌لرینه برافدم ؛ وَ آنلرده دیمك که : اعتقاد سابقلرنده دوام ایدرك اوچ طابور ترك ایتمشلر .

مشار الیه : (رادینه‌ده حین ملاقاتده بوحرکت وَ ترتیبدن دخی ، امرلری

موجبنجه، صرف نظر اولنمشدر.) دییور . حرکت دیدکلری : کندولرینك استکشاف تعرضی ایچون اسکی زغره جهتنه حرکتلری دیمك اولوب، بوندن کوستردکلری امتناع اوزرینه ، دها او وقتلری ، یعنی : ١٢ تموز تاریخنده صرف نظر اولنمش ایدوکندن ، اکر حرکتجه صرف نظر اولنمش برشی وار ایسه ، اوده : یالکز باشنه اسکی زغره اوزرینه کیتملرندن فراغتله ، بر لشوب بعده تعرض ایتمك ایدی . دیمك که : رأساً حرکتدن منع اولندیغنی مشار الیه شمدی اعتراف یتدیلر . مقدمکی ترتیبدن صرف نظر اولنمش ایسه : ترتیب مذکور ذاتاً یکی زغره‌یه اوچ طابور براقق اولدیغندن، دیمك که: بنده کز او اوچ طابورك براقلمسنه رضا کوسترمامشم ؛ وَ او اوچ طابور بنم خلاف رضام اوله‌رق ، ترك ایدلمش . بو حاده ، اوچ طابور براقق مسئولیتی ینه کندوسنده قالور.

مشار الیه : (بومخابرات تموزك اون برنجی وَ اون ایکنجی کونلرنده وقوع بولوب ، کندوسیله ایسه اون بشنده ملاقات اولندیغندن ، قبل الملاقات بش آلتی کون اوّل وقوع بولان مخابراتك بالطبع حکمی قالمیه‌جغی آشکاردر)دییور. فی الواقع ، مخابرات مذکوره : اسکی زغره اوزرینه بر کشف تعرضی اجراسی ایچون وقوع بولدیغندن ، بوجهته عائد اولان اقسام افاداتك حکمی یوقدر ، وَ قالمامشدر. لکن بن بوحرکتلرنده نصل یکی زغره‌یه اوچ طابور ترك ایتمك عزمنده بولندیلر، وَیکی زغره‌نك اوچ طابورله محافظه‌سی امنیتنی کوستردیلرسه، عینی ملاقاتمزدن صکره‌کی حرکتده دخی : بو اعتقادلرینك حکمنی محافظه ایدرك، ینه یکی زغره‌یه اوچ طابور ترك ایلدیلر دییورم ؛ وَ اوزمانکی مخابره‌یی ، یکی زغره‌نك اوچ طابورله محافظه‌سی اعتقادنده بولندقلرینی اثبات ایچون ارائه ایدیورم .

مشارالیه : (یکی زغره‌یه برلوا عسکر ترکی وَ برلوا ایله‌ده رادینه‌یه کلسیله. کأنّ یکی زغره‌ده برلوا عسکر براقق عزمنده بولندیغنی ادعا ایتمك ایستیور . بونك جوابنی مقدمکی لایحهٔ ردّیه‌مده ویرمش ایدم. مشارالیه ، اسکی زغره‌یه دشمن قوتنه قارشو کیده‌جك؛ وَ رادینه‌یه حرکتده ایسه، قره پیکاردن کلان بزم طابورلری بوله‌جق ایدی . آنك ایچون : رادینه‌یه یالکز سواریلرینی دخی آلور ، حرکت ایده‌بیلور ایدی . بودلیلی قطعا مثال اوله‌مز .

بونكله برابر ، عجبا : [يكى زغره‌يه بر لوا عسكر ترك ايدملم ؛ موقعنك حكمى اقتضاسنجه دها آشاغى مقدار ايله محافظه اولنه‌مز] ديمشده ، بن [يوق ، اوچ طابور كافيدر] مى ديمشم ؟ وَاوچ طابورك كفايتنى نه‌دن بيلمشم؟ مادامكه يكى زغره محافظه‌سى ايچون برلوا عسكر لازم ايمش: بر لواترك ايده ايدى ! يوق اكر بنده‌كز ، خلاف جريان طبيعت مصلحت ، [اوچ طابور ترك ايت] ديواص ايتمش ايسه‌م؛ وَمشار اليه‌ده: بنم جهل‌اوزرينه ويرلمسى طبيعى اولان بوامرم ايچون، [اورايه‌براقه‌جغى‌اوچ طابورى‌وَشمندوفر اسكله‌مزاولان يكى‌زغره‌يى فدايه‌رضا كوستردم] ديبور ايسه ؛هم اوامرمى‌ابراز ايتسون، وَهم‌ده : [مطلوب عالى وجهله حركات عسكريه قرار كيراولدى]ديو، كندوسنك يازوب بكاده امضا ايتدرديكى تلغرافنامه‌يى بارى انكار ايتسون ... چونكه : يكى زغره‌ده‌كى اوچ طابورك وَطوپلرك وَمملكتك وَ مهمات وَ ارزاق اسكله‌مزك فداسى البته مطلوب عالى دكلدر .

مشاراليه:[موقعجه كافهٔ حركات وترتيبات كندوسنه‌بيان‌واشعار، وَآلنه‌جق امرلرى‌موجبنجه اجراسنه صرف اقتدار اولنمقده اولوب؛ حتى‌مقام سرعسكريدن اول‌تاريخده آلديغى امرتلغرافى اوزرينه : يكى‌زغره‌نك اهميتى جهتيله اوراسنك تركى جائز اوله‌ميه‌جغنى باتلغراف صوب عاجزى‌يه اشعار ايلمش ، وَبوراسنك تركى جائز اوليه جغندن مراد : برقوهٔ جزؤيه براقوبده حركت ايتمكمى ؟ يوقسه ، اصلا حركت اولنمامقمى بوراسنك ايضاحاً اشعار اولنمسى جواباً ١١ تموز سنه ٩٣ تاريخلو تلغرافنامهٔ‌عاجزانه‌مله‌استفسار اولنمش،وَمذكور تلغرافنامه دخى ١١ نمرولى جريدهٔ عسكريه علاوه‌سنده محرر و مسطور بولنمشدر . بوكاجواب ويرمامشلر] ديبورلر .

بوراسى خاطرلرنده ياكلش قالمشدر،ديرم. كندولرينك بنده‌كزه يازدقلرى تلغرافنامه، ذيلك آلتنجى صحيفه‌سنده وَ برصورتى مقدمجه دخى طبع اولنان تلغرافنامهٔ آتى ايدى :

« صورت تلغرافنامه »

سليمان پاشا حضرتلرينه

بوصباح شفره‌لو آلديغم تلغرافنامه‌كزده : بركشف تعرضى ايچون زغرهٔ عتيقه كيدلمسى امربيورلمشيدى ؛ بناءً عليه بنده كزده حاضرلانمشيدم . وَيكى

زغره‌یی دخی ترك ایتمامك ایچون . ایکی طاغ طوپی ایله ایکی طابور پیاده وبر مقدار سواری عساکر معاونه براقلمسنی دخی ترتیب ایتمشیدم. شمدی بورایی ترك ایتمـك قطعیاً غیر جائز ایدوکی امر بیوریلیـور . ترکدن مراد : بورادە عسکر براقیله‌رق کیتمکمی ؛ یوقسه هیچ برحرکت ایتمامکمیدر ؛ شـوراسنك استیضاحنه. وبردە : اسلمیه‌یه کلان چرکسلر شمنیدن فرقه معیتنه کوندریلان چرکسلر اولوب . بوکون بورایه واصل اولدیلر ؛ بونلر حاجی غرانددوق بك طـاقمی اولوب مابین همایوندن سلیمان بك دخی برلکده کلمش اولدیغنك بیاننه مسارعت ایلدم .

۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

بوتلغرافنامه‌لری ، کیجه ساعت ایکی‌بچقده بنده‌کز ادرنه‌ده وما کنه باشنده ایکن آلنمش ایدی . درحال جواب اوله‌رق ذیلدك اوچنجی صحیفه‌سـنده‌کی تلغرافنامهٔ آتی‌یی یازدم :

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

مقـام حضرت قائمقـامیدن ورود ایدن امرنامه : زغرهٔ جدیدك کاملاً ترکیله سکبان باشی کوپریسنه چکلمکلکی مانع اولوب ؛ یوقسـه ، زغرهٔ عتیقه کشف تعرضی اجراسـنه : قوهٔ دولتـلری کافی اولدیغی وبرمحذور مطـالعه بیورلمدیغی حالده . هیچ بأس یوقدر . وبواقشام ، ایکیسی سکبان کوپریسنده قالمق وباقیسی ینـه قره‌پیکاره کیتمك اوزره ، رجب‌پاشا قومانداسـیله ، اون طابور عسـکر دها چیقاریورم . ظن ایدرم‌که یارین دخی . یکرمی طـابور چیقاره بیله‌جکز . وبونلر اردونك کاملاً اجتماعنه قدر اوراده قالوب . بعده چاکرلریله برلکده دشمن اوزرینـه حرکت اولنه‌جقـدر . اوزمان ، ذات سامیلرینه دخی ینه عرض ایده‌جکم وجهـله ، اسکی‌زغره ویاقزانلق اوزرینـه حرکت بیوررسکز . بوبابده ارادهٔ فخیمانه‌لرینه منتظر اولدیغمی عرض ایدرم

۱۱ تموز سنه ۹۳ سلیمان

مشار الیه ، بوتلغرافـنامه‌یی آلمدم دیه‌مزلر؛ چونکه : کندولری‌ده بوکا قارشو. کجنده برصورتنی عرض ایتدیکم شوتلغرافنامه‌یی یازدیلر :

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

دشمنك قوتی هنوز معلوم اوله‌مدیغی جهتـله ، هنوز تجربه اولنمامش مستحفظ یدی سکز طابورله کشف تعرضی ایتمکده محذور اولوب اولمدیغی رعنا معلوم دولتلریدر . مع مافیه امره امتثال ایچون کیدیله‌جکنی ، وبرده : دشمن زادینه استاسیوننه یاقلاشمقده وحتی استاسیونه ایکی بچق ساعت مسافه‌ده قرانی یاقمقده اولدیغی دخی ایشیدلمکده اولدیغی حالده آزتق کیتمامك‌ده ممکن اوله‌میه‌جغنه مبنی عرض اولنمشیدی. اشبو امر تلغرافیلرندن آکلاشلدیغنه کوره ، رجب پاشا قومانداسیله قره‌پیکاره عسکر کوندرلمش و یارین دخی کوندریله‌جکی وکاملاً اجتماعه‌قدر قره‌پیکارده قالوب بعده قوماندهٔ دولتلریله دشمن اوزرینه حرکت اولنه‌جغی بیان بیورلدیغی صیره‌ده ، یکی زغره‌ده‌کی عسکره‌ده برآز طابور علاوه‌سی ، ویاخود دونکی اشعار دولتلری وجهله :برلشیله‌جکنه دائر برصراحت کوریله‌مامش ؛ ویالکز ، اوزمان ایجابنه کوره محل عزیمتك یازیله‌جغی آکلاشلمشدر. دونکی مقاوله‌دن رجوع، بنده‌کز ایچون ممکن اولەمز؛ زیرا : بش آلتی طابور مستحفظ ایله هرسك اشقیاسنه قارشو بیله حرکت ایتمدیککزی بیلورم . دشمنك قوتی حقنده اختلاف واردر ؛ بوکاقارشو بیوجك قوت لازمدر . جوابکزه منتظرم ، افندم .

۱۱ تموز سنه ۹۳ رؤف

و بنده‌کز دخی صوك جواب اولمق اوزره ذیلك بشنجی صحیفه‌سنده‌کی شو تلغرافنامه‌یی یازدم :

« صورت تلغرافنامه »

زغرهٔ جدیده‌ده رؤف پاشا حضرتلرینه

قولکز افندمزه آلدیغم امری عرضده غالبا قصور ایدیورم : هرحالده‌مرحمت سنیه‌کزه دخالت ایدرم . کشف تعرضی بحثی ، دمنجك عرض ایتدیکم وجهله ، مساعدهٔ امکانه و رأی وطلب دولتلرینه منوطدر. معیت افخمیلرنده اون ایکی طابور عسکر اولوب . رفقت چاکری طابورلری‌ده قره‌پیکاردن ایدرولدکاری

حالده ، اول مقدار ايله زغرۂ جديددن عتيقه طوغرو حركت بيوريله‌بيلور ، ظن‌ايدرم ؛ وَ اوراده دخی برلشيلور. مع مافيه فرمان بيورلديغی حالده ، زغرۂ جديده برقاچ طابور علاوه اولنور. درسعادتدن آلديغم امر قطعی : افندمزك ، متحداً اجرای حركت زماننه قدر ، زغرۂ جديد محافظه‌سنك ترك ايدلمامسنی تبليغ ايديور ؛ وَ قولكزده افندمزه آنی عرض ايديورم. ينه فرمان .

۱۱ تموز سنه ۹۳ سليمان

اشته عرض ايتديكم شو قارشولقلی مخابرات دائم ايكن ، مشار اليهك : جواب ويرمدی ديملری برغلط فاحشدر.

مشار اليهك فقرۂ مسبوقه‌يی تعقيب ايدن افاداتی : [اسكی زغره پيشگاهنده برلشوب اوچ فرقه‌نك اسكی زغره‌يه بردن تعرض ايلمسی ، وَ يكی زغره‌يه اوچ طابور عسكر ايله ايكی قطعه طوپ وَ برمقدار عساكر معاونه ترکی] حقنده ويرديكم قرارلر ، وَ [كندولرينك بقيۂ موجوديله طوغروجه اسكی زغره‌يه حركت اولنمسی] حقنده آلديغی امر قطعی مسائلندن باحث اولوب ؛ بونلره تعلّق ايدن اجوبه : بالمناسبه هربرده، وَ خصوصيله دفعنامۂ اوّل عاجزانه‌مده مفصلاً ويرلمشدر . شوقدر كه مشار اليه : [اسكی زغره‌يه تعرضه ، اوچ فرقه‌نك برلشوب بعده حركتنك مقرر اولديغنی] اعتراف ايلديكنك عقبنده . [بكا ، اسكی زغره‌يه طوغروجه حركت ايلمكلكم حقنده امر قطعی ويردی] ديور . فرض ايدملم كه: اويله امر ويرمش اوله‌يم؛ بيننده شو برلشمك شرطی باقی يا . . كندولری‌ده بونی معترف بولنيورلر . . . بالدفعات عرض ايلديكم وجهله : كندولری، بزم خط حركاتمزك معلوميتنه نظراً ، بزمله برلشمك ايچون چورانلی نقطه‌سنی‌می طوتملری لازم كلور ؟ چونكه: برلشوبده بعده تعرض اولنه‌جق ايدی . . . يوق ، فرض نا بمحال اوله‌رق ، « برلشمك ايچون بزمده چورانلی موقعنك بولنديغی حرب استقامتنه چيقمقلغمز اقتضا ايدرمش » دينورسه : اشته بز آنی‌ده ياپدق . وَ او خط حرب استقامتنه كلك : خريطه‌يه باقلديغی حالده آكلاشيلور كه، بزمده منفرداً اسكی زغره‌يه تعرض ايتمكلكمزدر. حال بوكه بوده واقع اولدی؛ وَ عينی وقت و زمانده هرايكيمز حرب ايله مشغول ايدك . شوقدر كه ، يوم حركتلرندن اعتباراً اوچ كوندنبرو ، كندولری:

استانبوله تلغراف یازمغی دوشندكلری حالده، بزمله مخابره‌یی آرزو ایتمامش، وَحاللرندن معلومات ویرمامش. وَ قلّت جبخانه سوء تأثیری اوله‌رق فرقه‌سی وَافرادی دخی طاغلمش اولدقلرندن دشمنك كثرتندن دكل، خطیئات وَسوء تدابیرینك یكدیكرینی توالیسندن هزیمت معلومه وجوده كلدی. معمافیه، ایش: بنم شو قناعتكارانه اولان فرضیاتم كبی اولمیوب، حقیقت مسائلی بالدفعات مقدمجه عرض وتشریح ایلمش ایدم.

مشارالیه: [اول حوالی قوماندانلغی اولجه عهدهٔ عاجزانه‌مده بولندیغندن، نره‌لرده نه‌مقدار دشمن بولندیغنی وَموقعاً استحصال ایده‌كلدیكم معلوماتی: مشارالیهك دده اغاجنه وصولیله ادرنه وَقره‌بیكاره مواصلتنه‌دكین تحریراً بیان ایلدم] دییور. بزه یازدیغی تلغرافنامه‌لرك جمله‌سی بالمناسبه نظر عالیلرینه عرض ایلدیكندن، بونلر میاننده: دشمنك طوتدیغی مواقع ایله مقدارینی وَدارالحركات اوله‌جق مواقعك معلوماتنی تصریح ایدر بر تلغرافنامه‌سی وارمی؟ یوق، بونلرك خارجنده دها بشقه بر تلغرافنامه‌سی وارایسه ابراز ایتسون. اویله: «بیان ایلدم» دیمكله كیمسه‌یه قناعت ویرمش اولمزلر.

مشارالیه: [رادینه‌ده ملاقاتمزده، شفاهاً ده كنـدیلرینه بوبابده اولان مطالعاتمی بیان ایتدم] دییورلر. زمان ملاقاتده بیان ایتدم، دیدكلری مطالعات: صرف افادهٔ مجرده‌لرندن عبارت اولمغله، محاكمجه قیمتی اوله‌مز. معمافیه بو مطالعه‌لری نه اولدیغنی بیان ایتمش اولسه‌لر ایدی: شمدی اولسون معلومات آلمش بولنور ایدك.

مشارالیه: بز رادینه‌ده ایكن. اسكی زغره‌ده‌كی دشمنك یكی زغره‌یه بر معتاد كوندردیكی كشف سواریسنك تقربی اوزرینه وقوع بولان بر اوفاق محاربه‌یی: [خائن وَ فردیچ بوغازنده وَجوارنده بر خیلو دشمن بولندیغنه. وَ یكی زغره‌یی استیلایه فرصت بین اولدقلرینه، وَبنم ایسه آكلایه‌مدیغمه] دلیل كوستریور؛ یعنی: هر دردینه آرتق بونی دواعد یدیور. بو حربك ماهیتنی وَصورت وقوعنی، وَبونلره مترتب جوابلری مقدمجه عرض ایتدیكمدن، تكرارندن صرف نظر ایدرم. شو قدر كه، مشارالیه رؤف پاشا حضرتلری، بودفعه ادعاسنی تأیید وترویج ایچون: اسكی زغره‌دن كلان بر آلای دشمن سواریسنی خائن بوغزندن كلدی دیمش؛ وَ محمد مخلص پاشانك امضاسیله وَ كندو ذیلیله الده بولنان وَ بر صورتی كچنده عرض اولنان تلغرافنامه افاداتنی نقض ایدرك. وَتقاریر واقعه

خلافنی دخی التزام ایلیەرك ، مجرد خان بوغازندن معلومات ویرلدیدیه بیلمك ایچون : کلان روسیه دراغون آلاینك مرکز حرکتنی وَ محرکنی بیلەدکشدرمکه قالقشمشدر .

رؤف پاشا: ارادینەده بولندیغمز کونی، یکی زغرەیانندە کورینان دشمن سواریسنك حرکاتندن : یکی زغرەنك قوۀ جزؤیەایله محافظه اولنەمیەجغنی درك ایدرك ، یامحمد مخلص پاشا لواسنك کاملاً وَیاخود دهازیاده قوت ترکنی امر ایتمکلکمك لزومنی ؛ وَبوباب‌ده اقتضاایدن تدابیری ایفا وَاجرا، وظیفۀعاجزی مترتباتندن بولندیغنی ؛ وَحال‌بوکه ، کرك اولنان افاداته وَکرك وقوع‌بولان حاله اصلا اهمیت ویرمکسزین، وَ دشمنك حرکاتنی برنمایش اجراسنەحمل ایدەرك ، اوّلجه ویریلان قرار موجبنجه حرکت اولنمسنی تأکید ایتدیکمی ؛ وَ عاجزلری بالقان قوماندانی اولوب، کندوسی ایسه رفاقتمدەکی قوۀجسیمەنك بر جزؤینه قوماندان بولندیغندن ، وَ امر ورأیم لاحق اولمدقجه برطرفه حرکت ایدەمیەجکندن ، هرمسؤلیتی بنده‌کزه براقەرق امرم اوزرینه حرکت ایلدیکنی ؛ وَ صورت حرکت دخی مشترکاً با تلغراف مقام سرعسکری‌یەعرض اولندیغنی؛ وَ بویله امضام آلتنده اولان وَ دلائل وَ براهین حالیەدن دخی مستدل بولنان امرلرمی نه درلو تأویلات وتعبیرات ، وَ نه کونا عذر وبهانه ایله انکار وَ رد وجرح ایدەبیلدیکمی) ادعا ایدیور .

بزرادینەده ایکن یکی زغرەده وقوع بولان کوچك حربك: یکی زغرەنی استیلا مقدمەسی اولمدیغنی وَ اولەمیەجغنی، مقدمجه دفعنامەمده مفصلاً عرض واثبات ایلدیکم جهتله تکرارینه لزوم کورەمم .

یکی زغرەیه برلوا وَدها زیاده عسکر قویمق : اکر اسکی زغرەدن کلان برمقدار دشمن سواریسنك حرب مذکوریله اسکی زغرەیه دشمن کلەجکنه انتقال واستدلالندن انبعاث ایدەجك ایسه ، ذاتاً اسکی زغره جهتنه بر قوۀکلیّه حرکت اوزره بولندیغندن، بوکاده قطعا محل یوقدر .

اولنان افاداته وَ وقوع بولان حاله اهمیت ویرمەمك بحثنه کلنجه : مشارالیه افاداتنك نه اولدیغنی تصریح ایتمدیکندن . وَ شوقدرکه : دشمنك یکی زغرەیی ضبطایدەجکنی بالنفس بکاده بیان ایلمش اولدیغی حالده بنم قولاق آصمدیغمی اشراب ایتمك ایستدیکندن ، بویله افادۀ مجردەسیله وَ دعوا بلادلیل قبیلندن

اولان سوزی نه‌درجه‌یه قدر قرین صدق و صحت اوله‌رق تلقی اولنه‌بیلور بیلهم !
حالك اهمیتی ایسه : محمد مخلص پاشا ، تلغرافنامه‌سنده‌ده تصریح ایتدیکی وجهله ، دشمنی ایکی بلوك پیاده وَ برمقدار سواری ایله قارشولادیغنی وَ قوغدیغنی بیلدردیکندن ، موقعنجه بیله ذاتاً ویرلمیان اهمیتی بزدن آرامق عبثدر . اهمیتك اسکی زغره‌دن کله‌جك دشمندن طولایی خاطرلانه‌بیلور شقی ایسه ، ذاتاً بز اسکی زغره‌یه کیده‌جکمزدن ، هرحالده مجروحدر .

دشمنك حرکاتی بزیمیش ایچون اولمیدر سوزی ، خاطرمده یوق امّا ، اکر سبقت بیله ایتمش اولسه عین واقع اولوب ؛ بر آلای سواری ایله یکی زغره‌نك جدی ضبطنه کلمدیکی ، وَیکی زغره‌ده آلتی طابور پیاده وار ایکن یالکز ایکی بلوك ایله استقبال اولنمسی : دشمن حرکاتنك جدی اولمدیغنه محلنجه‌ده قناعت حاصل اولمش اولمسیله ثابتدر . حتی جدی بیله اولسه ، مادامکه : بزده دشمنك کلدیکی اسکی زغره جهتنه حرکت ایدیورز ، نه‌تأثیری اوله‌بیلور ؟

بنم قوماندانلغمك درجهٔ اقتدارندن دم اورارق . امر ورأیم لاحق اولمدقچه برطرفه حرکت ایده‌میه‌جکمی ابیان ایدیور ایسه‌ده ؛ مؤخراً چورانلی‌یه قدر حرکتنده امر ورأیمه نه‌درجه‌یه قدر مراجعت ایلدیکنی دفعنامهٔ متقدمده عرض وتشریح ایلدیکمدن ، بو سوزلرینك نه‌مرتبه قرین صدق وصواب اولدیغنی ارباب مطالعه موازنه ایدرلر .

(هر مسئولیتی کندوسنه براقه‌رق امری اوزرینه حرکت ایلدم) دیدکلرینه باقیلورسه : یا ، صورت حرکت ایله یکی زغره محافظه‌سی ایچون برلایحه‌یاپه‌رق ، اولایحه‌یی بنده‌کزه ویردیکی حالده رد ایتمش اولمقلغم ؛ وَیاخود ، بویله برلایحه‌سی یوغیسه . امرم داخلنده وَ کندو رأی ورضاسی خارجنده اولان ترتیباته قارشو براعتراضنامه‌سی اولوبده بنم آنی طانیمامش اولمقلغم لازم کلیور . اشته : (هر مسئولیتی کندوسنه براقه‌رق ، امرلری وجهله حرکت ایتدم) دیمك ایچون ، بویله بر سبقت وقوعات اقتضا ایدر ؛ وَ قول مجرّدلری ادعالرینك ثبوتنه دلیل اوله‌مز . حالبوکه بویولده وقوعات جریان ایتمدیکندن قطع نظر ، ینه رادینه‌ده : (مطلوب عالی وجهله حرکات مصمّمهٔ عسکریه قرارکیر اولدی) دیه‌رك یازدیغی تلغرافنامه‌یی بنده‌کزه‌ده امضا ایتدردی . وَ شو سیاق حال ــ حتی بنده‌کزك دخی ، معلومات محلیه‌لری حسبیله ، حرکات مصمّمه‌ده کندو رأیلرینی قبول ایله ،

بردرجه‌یه قدر آکا توفیق حرکت ایلدیکمه ـ دلالت ایدر . مشار الیه ، اکر شمدی دیدیکی کبی ، بنم رأیم خلافنده بولنمش اولسه ایدی : اوّل امرده مشترك تلغرافنامه یازمغه کندوسی قیام ایتمز ایدی . وَ حتی بنده‌کز یازسه‌م وَکندولرینه‌ده تکلیف امضا ایتمش اولسه‌م بیله: کندولری صورت تأویل‌وتوجیه بوله‌رق، امضادن امتناع ایدر ؛ وَ حرکتمزه دها ایکی کون اولدیغندن، مقامات عالیه‌یه‌ده بوحرکتده‌کی محاذیری عرض ایله تعدیانه ، وَ یا هیچ اولمزسه تبریهٔ ذمتنه قیام ایلر ایدی .

(بزم فرقه‌مزله حرکت ایتمکی آرزو ایلیوب ایتمامسی) ایسه : شخصی برمسئله اولوب ، شمنی‌یه عزیمتدن منعی اسباب حقیقیه‌سنی دخی : اولجه تقدیم ایتدیکم دفعنامه‌مده بیان وتفصیل ایتدیکمدن، تکراره حاجت یوقدر .

مشار الیه : (تدابیر وَ حرکات عسکریه‌سی انواع خطیئاتدن سالم اولمیان، وَ نه یاپوب نه ایشلدیکنی وَ قوماندانلق وظیفه‌سنی بیلمیان برذاتك رفاقتنده بولنمقلغی بیله آرزو وامل ایتمك : عاجزلرینی بعیدالاحتمالدر)دییور . بنده‌کزه اسناد ایتمك ایستدیکی بوصفتلر: ذاتاً کندوسنك کاشف احوالی اولمغله ،جوابنی ـ حقایق وقایعی نظر دقتدن کچورن ـ ارباب مطالعه‌یه ترك وحواله ایدرم . شوقدرکه: کندوسی ـ قول نامشروعنجه ـ بنم‌قوماندانلغه الویرمین بواوصاف ایله اتصافی : دها بوزغره وقوعاتی ظهورندن اوّلجه‌ده بیلیویرمش اولدیغندن وَ حتی بیلدیکندن طولایی . بنم قوماندامده بولنمغی آرزو ایتمسنك بعیدالاحتمال اولمسنی ادعا ایلیورکه ، بوحالده : کندولرنده آیروجه برکهانت ماهره دخی موجود اولدیغی آ کلاشیلیور . نه‌چاره‌که، آرزولری خلافنه اوله‌رق ، دها بنده‌کز بودغوریجه‌ده وَ چتینه اوزرینه حرکته متوجّه ایکن، کندوسنك‌دخی حاضراولدیغی مجلس وکلا قراریله، بالقان جهتنه نقل وتحویل مأموریت‌ایتمش؛ وَ بنده‌کز هنوز «بار» ده ایکن کندوسی بالقانه مأمور ایدلمکله ، دده آغاجنه خروجمله توجّه ایدن بالقان قوماندانلغنه ، ینه کندوسنك خلاف مرضیسی اوله‌رق، نقل ایتمش دیمك اولیورم. بنم بواوصاف ایله اتصافی دهااوّل بیلدیکی وَ کشف ایلدیکی حسبیله، اول امرده دولتنه صداقت ایچون، قوماندانلغه تعیینمه اعتراض ایتملی ؛ وَثانیاً: هله بنم معیتمده بولنمغی ، بیلدیکی اقتدارسزلغمدن بحث ایدرك، کاملاً رد ایتملی ایدی. خصوصا: بنم روم ایلی عموم قوماندانلغی زماننده

مقام قائمقامیٔ سرعسکری‌یی احراز ایلدیکی، وَ اولجه بو اقتدارسزلغك تجاربنی دخی كوردیكی جهتله ، حسب‌الصداقه بنم اویله بر وقت مهمده وَ لاسیما پلونه‌نك الدن چقمسی كبی طرفین‌متقابلین قوتلری موازنه‌سنك بتون بتون مختل اولدیغی برزمانده قوماندانلغمی اصلا تجویز ایتمیه‌رك ، حائز اولدیغی نفوذی بنم قوماندانلقدن تبدلم علیهنه صرف ایتملی ؛ وَ بلكه ــ ذی اقتدار كورنمك ایستین ــ ذات عالیلری ، عموم قوماندانی درعهده بیورملی ایدی ! حال‌بوكه ایش بویله اولمدقدن قطع نظر، اوتاریخده یازدیغی تلغرافنامه دخی بروجه آتی عرض اولنور :

« صورت تلغرافنامه »

روم ایلی عموم قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

اولجه بیان واشعاراولندیغی‌وجهله بوكره سرعسكرلك قائمقاملغی عواطف جلیلهٔ پادشاهیدن اوله‌رق عهدهٔ عاجزانه‌مه احاله بیورلمش ، وَ بوكون من‌غیر لیاقة تسویهٔ امور مأموره‌یه مباشرت ارلنمشدر . بالجمله اشعارات دولتلرینك ترویج واجراسنه ، وَ حركات علیه‌لرینك هرصورتله تسهیل وتهوینده وسع عاجزانه‌مك درجهٔ نهایه‌سنده اوله‌رق بذل مساعی ایتمكه ، والحاصل المدن كلدیكی مرتبه ذات مشیریلرینه هرصورتله معاونته چالشمغه عزم ایتمش اولدیغمدن بوندن سرمو انحراف ایتمیه‌جكمی قویاً تأمین ایدر ؛ وَ هرحال وحركاتده مظهر موفقیات عظیمه اولملری دعوانتك مواظبی اولدیغمی بیان ایدرم .

۲۸ تشرین ثانی سنه ۹۳ رؤف

بوندن قطع نظر ، طونه شرق اردوسندن آلتمش طابورك بالقان بروسنه نقلی حالنده قوماندانسنه كیم مامور اوله‌جق دیو وقوع بولان سؤاله جواباً دخی شو تلغرافنامه‌یی یازمشلر ایدی :

« صورت تلغرافنامه »

روم ایلی عموم حرب اردولری قوماندانلغنه .

حسب‌الحال طونه شرق اردوسنك قسم اعظمنك بالقانك برو طرفنه نقلی حقنده‌كی اشعاره جواباً ۳۰ تشرین ثانی سنه ۹۳ تاریخلو آلنان تلغرافنامهٔ دولتلری مجلس مخصوص وكلاده قرائت اولندی. اشعارات آصفانه‌لرینی تصدیقدن

بشقه مطالعه اولیوب . قوماندانلقده درکار اولان اقتدار عالیلرینه وَ بالقانك برو طرفنده حاصل اولان اهمیت فوق‌العاده‌یه مبنی ذات دولتلرینك بولنمسی ؛ وَ طونه طرفی قوماندان وکالتنده فضلی پاشا حضرتلرینك بولندیرلمسی ؛ وَ نقل اولنه‌جق عسکرك نره‌لره سوقی وَ نره‌لرده بولندیرلمسی لازم کلور ایسه، آکاکوره حرکته ذات سامیلرینك مأذون اولمسی؛ وَحال وزمانك اهمیتی جهتیله، بوکونکی کونده نقاط تدافعیه ایزلادیدن صوفیه‌یه قدر اولان مواقع کچیدلری اولدیغندن کتوریله‌جك عسکرك آلتمش طابوردن آز اولمامسی ؛ وَ ممکن ایسه دها زیاده کتورلمسی خصوصاتنك . وَنقلیات وسائطك تدارکی امرنده بورایه عائد مساعی بیدریغ طوتیله‌جغندن ، هرنه مقتضی ایسه اشعار قلنمسنك صوب عالیلرینه بیلدیرلمسی ؛ وَسوق وَتعبیهٔ جیش وَقوماندهٔ مرخصیت دولتلرینك تأیید قلنمسی متحداً تذکراولنه‌رق، ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی دخی اول مرکزده متعلق بیورلمش اولمغله ، تبلیغ ارادهٔ سنیه‌یه مسارعت قلندی . منطوق عالیسنك همان ایفاسنه همت بیورلمسی تمنی اولنور . وَ فضلی پاشانك طونه قوماندان و کالتنده براغلمسی شاید نزد دولتلرنده تنسیب بیورلمز ایسه ، انتخاب بیوریله‌جق دیکرینك تعیینیله اراده‌سی استحصال اولنمق اوزره کیفیتك اشعاری دخی رأی دولتلرینه حواله قلنور . افندم .

۱ کانون اول سنه ۹۳ — رؤف

بوسبقت وقوعات وَ کندو امضاسی تحتنده شو تلغرافلر وارایکن ، مشار الیهك : بنم قوماندانلغه اقتدارسزلغم بحثنده یوروتدیکی ادعانك ماهیتی نه اولدیغی بونلرك مطالعه‌سندن آکلاشیلور . اکر بنم بواقتدارسزلغمی بیله‌رك ینه بو تلغرافنامه‌لری یازدی ایسه ، دولتنه ــ کندو قولنجه ــ اهانت ایتمش اولور . بکا قالور ایسه ، مشار الیه : مدعا بلا دلیل قبیلندن اوله‌رق ، هرنه قدر بنم ایچون ، نه‌یاپوب نه ایشلدیکنی بیلمز دیمش ایسه‌ده ؛ کندوسی اشته کوریلیور که : نه یاپوب نه ایشلدیکینی وَنه سویلدیکنی عادتا هیچ بیلمیور .

رؤف پاشانك ایکنجی جوابنه جواب — یکی زغره‌نك دشمن طرفندن حین استیلاسنده مشار الیهك فرقه‌سنك بولندیغی موقع حقنده آلنان معلوماتك سهوی ؛ وَ یکی زغره‌دن اسکی زغره‌یه کیدن طریقك اوزرنده کیجه‌لری

ایچون نقطه انتخاب ایدوب ایتمدیکمك بحثی وَ اوتکی بازار کونی ایله ایرته‌سی بازار ایرته‌سی، یعنی : یکی زغره‌نك استیلا اولندیغی کونی . آرقه‌سندن وَ اوکندن کلان دشمنك مقداری وَ ایتدکلری حربك ماهیتی : دفعات‌ایله متقدماً مده‌سبقت ایتدیکندن، تکراره لزوم یوقدر. شوقدرکه، مشارالیه : [آرقه‌مزدن کلمکده اولدقلری خبر ویریلان دشمن یتشمه‌دن : جبهه‌ده بولنان دشمن ایله شدتلی حرب ایدرك قطع مسافه ایدیلوب ، مشار الیهك فرقه‌سینه (یعنی بزم فرقه‌مزله) برلشمکدن بشقه کندوسنجه چاره اولمدیغنی] اعتراف ایدیور. برلشمك ایچون چوراللی‌یه کلمسی لازم اولدیغی بحثنی : بالدفعات تکرار ایتمش اولوب ؛ شوقدرکه ، اکر مرادی : قبل التعرض برلشمك وَ یکی زغره‌دن کلان دشمندن تحفظ ایدی ایسه . وَ یکی زغره‌دن کله‌جك دشمنك کندونه دعوت ایده‌جکی تهلکه‌یی تقدیر ایلدی ایسه . آرتق نیچون چوراللی‌یی انتخاب ایتدیکنی وَ اوراده طور ردیغنی کندوسندن سؤال ایتملی که ، باقلم نه تأویل بوله‌بیله‌جك ! بزشمدی‌یه قدر . یکی زغره‌دن اسکی زغره‌یه دشمنك کلمکده اولدیغنی بیلمیوز ظنی اوزرینه بنای ادعا ایدیور ایدك ؛ حال بوکه بیلیورلر ایمش . . .

رؤف پاشا حضرتلری : [فرقه‌سنك بزم فرقه‌یه برساعت قدر تقرب ایتمش ، وَ حددن افزون طوپلر آتیلوب صداسنی ایشتمیان قالمش ایکن . مشار الیه اصلا معاونت وَ امداد تشبثنده بولنمدیغی حالده ؛ بویله اس الحرکتدن درت بچق ساعت یول قطع ایتمش ، وَ هدف الحرکته ایکی ساعتلك مسافه‌یه‌قدر کلمش ، وَ بویله بروضعیتده بولنمش اولان فرقه‌نك ، یکی زغره‌یی استرداد ضمننده اوکنده‌کی دشمنه آرقه‌سنی چویروب بوقدر مسافه کیرویه عودتی وقوعنده : دشمن آرقه‌سنی براقیوب بلاشك تعقیب ایده‌جکی . وَ حکم اراضی ایجابنجه آنك آتشندن قورتلمق ممکن اولنمیه‌جغی کبی . ایلروده یکی زغره‌دن کلمکده اولدیغی خبر ویریلان دشمنه دخی جبهه‌دن تصادف اولنه‌جغی لابداولوب بالطبع مدافعه وَ مقابله‌یه طوتشیله‌جغندن ، وَ شوحالده : فرقهٔ عاجزانه‌ده دشمنك ایکی آتشی ایچنده قالوب دوچار انهزام و پریشانی اولمسنی موجب اوله‌جغی درکار ایکن ؛ ایشته مشار الیهك بوبابده‌کی افاده‌سنده درجهٔ اقتدارینی ظاهر ایتمش اوله‌جغی . وَ افادهٔ واقعه‌سی : مجهول اوزرینه معلومات ارائه‌سندن عبارت ایدوکی ظاهر وَ باهر بولندیغندن ، بولارینك : وَ بیان ایلدیکی

حركتك اجراسنی فنی فن وَ قاعده‌یه توفیقاً افاده ایله معلومات كوسترمكده اولمسی كندوسنه جای سؤالدر اعتقادنده‌یم) دییور .

مشار الیهك فرقه‌سنك بزم فرقه‌یه نه‌قدر قریب وَ یا بعید اولدیغنك ؛ وَ آتیلان طوپلرك اعدادیله درجهٔ استعمالرینك، وَ امداد وَ معاونت خصوصنك مباحث متعلقه‌سی دها مقدم بالدفعات سبقت ایلدیكندن . آنلری تكراردن قطع نظر ایله . یالكز اولبابده ویردیكم اجوبهٔ ردیه‌نك خاطرلنمسنی توصیه ایدرم .

یكی زغره‌یه دشمن تعرضی اوزرینه اوجهته تحویل حركتی لزومنی وَ حركتلرینك صورت امكانی دخی، مقدمجه عرض واثبات ایتمش ایدیسه‌مده ؛ شمدی كندولری : یكی زغره‌یه امداد ایتماملری ایله بزم كندوسنه اعانه‌ایتممز خصوصنی موازنه وَ مقایسه‌یه قیام ایلمش بولندقلرندن ، اوّل امرده موازنهٔ مذكوره‌یی موضوع بحث ایتمك لازم كلور .

یكی زغره‌ده، بری قاپسوللی تفنكلو اولمق اوزره، اوچ طابورمستحفظ ایله ایكی قطعه بار كیرسز وَ جبخانه‌سز طوپ ترك ایتدكلری، وَ یكی زغره‌كرك كندو فرقه‌سنك وَ كرك بزم قول اردو ایله خلوصی پاشا ایله چرپاندن كله‌جك برلواعسكرك وَ بعدما اجرا اولنه‌جق حركاتك مهمات وَ ارزاق اسكله‌سی، یعنی روحی اولدیغی معلوم؛ وَ دشمنك كلدیكی دها صباحلین ، وَ براقیلان محافظلره نسبةً كلیتلو اولدیغی دخی مؤخراً ضبطیه ایله كلان خبرلرله ثابت ؛ وَ پازار ایرته‌سی كونی اوكمه‌دیدیكی دشمن ایسه ، طوپی برآلای سواریدن عبارت ایدی . یعنی: كندوسنك امداد ایده‌جكی نقطه هم معلوم ، وَ هم محافظلرینك وَ جبخانه‌سنك قلتنی بیلیور، وَ موقعنك اهمیتی وَ الدن چیقارسه توجه ایده‌جك مشكلات وَ مخاطره دخی مصدقی، وَ كلان دشمنك مقدارجه كثرتی‌ده مسلمی كه ، حتی (بكا یتشمسونلر دیو چورانلی‌یه طوغرو درحال چكیلدم) دییور. خصوصیله او كون هرطرفی آچیق، وَ بزم سكودلی دره‌یه كله‌جكمزی بیلدیكی ذاتاً معترف اولدیغندن، اورایه برمقدار سواری كوندره‌رك وَ برده تذكره یازارق ، كندوسنك : دشمن یكی زغره‌یی ضبطه قالقشدیغی جهتله اورا امدادینه شتاب ایلدیكنی ؛ وَ لاجل المعاونه بش اون طابور عسكر یكی زغره‌یه كوندرمكلكمی طلب ایلمسی موافق مصلحت وَ ممكن ایدی .

بزم چورانلی‌یه امدادمز بحثنه كلنجه : بركره رؤف پاشا فرقه‌سنك

روم ایلی دیوان حربنك یكرمی ایكنجی اجتماعنده دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك
جریان ایدن محاكمه‌سندن مابعد

نمرو ۳٤

« مشار الیه حضرتلرینك لایحهٔ ردیه‌سندن بقیه »

چوراندیده اولدیغی وَ جبخانه‌سزلکی . وَ یکی زغره‌دن دشمن کلوب بونی آرقه‌سندن صیقیشدردیغی وَیا صیقیشدره‌جغی مجهول ؛ و چورانلنك اهمیت موقعیه‌سی اولمدیغی کبی ، حتی بزمله برلشمك ایچون‌ده قطعا مناسبت موقعیه‌سی یوق ؛ کندوسنه یکی زغره‌نك تهلکه‌سی خبری کلدیکی حالده ، بزم کندوسنك دعوت ایتدیکی تهلکه‌دن قطعا معلوماتمز یوق ؛ بوحالده ، نصل موازنه ومقایسه‌یه محل مناسبت بوله‌بیلیور؟خصوصاکه، بزبنه کندوسنك محارب اولدیغی عینی‌زمانده دشمنله حرب ایدرك بالواسطه امداد واعانه‌ده بولندق . شوقدرکه: جبخانه‌سزلك سؤ تأثیری اولان هزیمتنك وقوعندن‌اوّل بزه‌مکلّف اولدیغی معلوماتی اعطا وَپاش قوماندانلغك امرو رأیی استحصال ایتمدیکندن طولایی ؛ دشمنك کثرتندن دکل. سؤ تدبیری ایجابندن اوله‌رق ؛ عسکرینی طاغتدی .

مشار الیه : یکی‌زغره امدادینه کیتمدیکنی مصیب کوسترمك ایچون ، (یکی زغره‌یی استرداد ضمننده اوکنده‌کی دشمنه آرقه‌سنی چویردیکی حالده دشمن آرقه‌سنی براقیوب بلاشك تعقیب ایده‌جکندن ، آتشندن قورتولمق ممکن اوله‌میه‌جغی ؛ وَ یکی زغره‌دن وَجبه‌دن کلمکده اولان دشمنه دخی تصادف اوله‌جغی وَ مخاطراتی) درمیان ، وَ بونکله : اقتدارسزلغمك درجه‌سنه حکم ایدیور .

مقدّمجه دخی دیدیکم وجهله : « اوکمدن کلدی » دیدیکی دشمن بر آلای سواری اولوب ، آکا قارشو سواریسنك برقسمنی ـ یکی زغره‌یه یوزنی تحویل ایتدیکیله ـ آرقه‌سـه ترك ایتمك ممکن ایدی . بولندقلری موقع یکی زغره‌یه ـ دیدکاری کبی ـ درت ساعت بیله اولسه، مادامکه یکی زغره‌نك طوپ سسلرینی صباحك اون‌برنده ایشتمشلر ، وَ استیلا ایسه ساعت درتده اولمش : یول غایت دوز وشوسه اولدیغندن، آز زمان ظرفنده یتشملری ممکن ایدی. وَعلی‌الخصوص بزه‌ده بیان کیفت ایدرك حاصل اولان مجبوریتی بیلدردکاری حالده ، برایکی لوا

عسکر کوندرمك ؛ وَ یاخود کاملاً وجههٔ حرکتمزی اوجهته تحویل ایتمکلکمز جائز وَ طبیعی ایدی .

اوکمده دیدیکی وَ اسکی زغره جهتندهکی دشمن ایسه : مشار الیه فرقهنك حرکاتنی تعویق ایچون اسکی زغرهدن چیقارلمش برآلای دشمن — اریسی ایله روسیهنك سواریلرینه ترفیق ایدهکلدیکی خفیف طاغ بطاریهسی اولوب، مشارالیه یکی زغرهیه رجوع ایتدیکی حالده بلکه تعقیبنه بیله قیام ایتمیهرك اسکی زغرهیه عودت ایدز ؛ وَ ایتمسه بیله ، دمدارینه براقهجغی سواریلر ، آنلرك حرکات تعقیبیهسنه مقابله ایلرلرایدی. وَ علی الخصوص، بزه کوندرهجکلری معلومات ایجابنجه ، یا بزده برمقدار قوهٔ معاونه کوندررك باقیسیله اسکی زغرهیه تعرض ایدهجك ؛ وَ یاخود هیئتمزله یکی زغرهیه کیدهجك اولدیغمزدن، آرقهسندن ، یعنی : اسکی زغرهدن طاقیلهجق دشمن سواریسنك اوبله کندوسنی بر ورطهیه اوغراتهجق فرصت وقوتی وَطول زمانی بولهمیهجغی درکار ایدی. اکر مشارالیه حرکاتی بو تدابیر سالمهیه بنا ایتمش اوله ایدی : هم یکی زغره الدن چیقمیوب ، فرقهسیده علی العمیا اوغراتدیغی چاه تهلکهیه دوشمز ؛ وَ همده اسکی زغره استردادندن صکره لازم کلان حرکاتمز برسرعت ، وَ بلکه تمامیٔ موفقیت حاصل ایدر ایدی .

هر ایکیمزك درجهٔ اقتدارینی ، ارباب مطالعه ، کرك شمدی یه قدر سبقت ایدن وَ کرك بوندن بویله دوام ایدهجك مناقشاتمزله تمیز ایدهجکلردر، ظن ایدرم.

اوچنجی جوابنه جواب — خط حرکتی حقنده ویرمش اولدیغم امری تحریف ایدرك، (نم شوهدن کیتمکلکنی امر ایلدیکمی ؛ وَ کندوسنك بوبابدهکی محاذیری تعداد ایلدیکنی) ادعا ایدیور ؛ وَ فرقهمزك کلهجکی عربهجی کویی ایلروسنده براشمك اوزره باتقهدن حرکتی حقندهکی افادهٔ عاجزانهمی دخی : (شمدی دردست اجرا اولان شو استطاقده ایشتدم) دییورلر .

طونه شرقندن کلوب استانبوله اوغرایهرق ادرنهیه کچوب کیتدیکم زمانده دخی : عینی برسوز سبقت وجریان ایلمش ، وَاول وقت : (بنم خاطرمده اویله قالمش) دیمشلر ایدی . آنك ایچون دوشونورلرسه ، بوسوزی بندن یوم ملاقاتمز اولان ۱۵ تموزندن صکره ، برکرهده استانبولده ایشتدیلر ؛ وَحین استنطاقدهکی استماعلری : برنجی دکل، بلکه اوچنجی دفعهدر .

مشار اليه : [يتقه‌دن كيتمكى كندوسى اخصار وَشوسه‌دن حركتى ردايلديكى حالده. بم قبول ايتمديكمى] باليبان، [بم قره‌پيكاردن ؛ وَكندولرينك فرقه‌سنك يكى زغره‌دن وَشوسه اوزرندن حركتيله، اسكى زغره پيشكاهنه كيديلوب، يوم حركتك فرداسى كونى بهمه‌حال اوراده برلشمك . وَبعده قصبهٔ مذكوره‌يه تعرض اولنمق هرحالده مناسب واولى اولديغى ؛ وَ مذكور فرقه‌لر بووجهله حركت ايدرك ايلروولدكجه : هم يكديكره اتصال ايده‌جكنى، وَهم‌ده ايجابى حالنده لازم كلان معاونت وَ استمدادك بالسهوله اجراسنى موجب اوله‌جغنى]درميان ايله ، [شوسه‌دن حركتمه امر قطعى ويرديكمى] ادعا ايديور . هايدى . ديد كلرى كبى : شوسه‌دن حركتلرينى امر ايتديكمى فرض ايدهليورسون ؛ مادام كه برلشمك ، وَ برلشدكدن صكره تعرّض اولنمق ، وَ ايلروولدكجه كسب اتصال ايدلمك ، وَ ايجابى حالنده لازم كلان معاونت واستمداد بالسهوله جريان ايتمك شرائطى‌ده مندرجدر؛ عجبا بوشرائطك كندولرينه عائد اقسامنى اجرا ايتمشلرمى ؟ اردومز هيئتك وجههٔ تعرّضى ، صول جناحمزدن خلوصى پاشا وَ صاغ جناحمزدن رؤف پاشا كله‌جك اولديغى حالده طوته‌جغى خط حرب استقامتى، نصل وَ نه شكلده اولور ؟ خصوصيله يكى زغره‌الدن چيقدقدن ، وَ حتى دشمنك اورادن اسكى زغره‌يه كلمكده اولديغى صاغ جناح فرقه‌سى طرفندن‌ده خبر آلدقدن صكره ، عجبا صاغ جناح فرقه‌سنك آرقه‌سنى يكى زغره‌دن كلان دشمنه ويره‌رك يوزينى اسكى زغره‌يه چويرمه‌سى لازم كلور؟ يوقسه : يكى زغره‌دن كلمكده اولان دشمنك ممرندن صاووشوب. دها كيروده . وَ بلكه مركز قول اردوسنك طوته‌جغى بيلديكى خط حرب استقامتنه مى ايتمسى اقتضا ايدر ؟

اكر ، مركز قول اردوسى دخى او كون ، يعنى : بازار ايرته‌سى كونى، طوغروجه اسكى زغره‌يه كلمش وَتعرّض ايتمش ايدى ديرايسه، بوتعرّضك برلشدكدن صكره اولمسى شرطنى كندولرى‌ده قبول واقرار ايديورلر. بزم چورانلى موقعنك بولنديغى خط حرب استقامتنه كلمكلكمز ، عادتا اسكى زغره‌يه كيرمكدر. بز ، بازار ايرته‌سى كونى عربه‌جى كوينه تقريباً ساعت سكزى كچه‌رك كلديكمز جهتله، او كون اسكى زغره‌يه تعرّض ايليه‌بيلورايدك . لكن مرادلى چفتلكى ايلروسنده دشمن سوارى قره‌غوللرى حضر وموجود ايدى ؛ وَ تعرّض ايسه : برلشمك شرطنه موقوف و معلّق اولديغندن ، وَ عربه‌جى كويى يقينلرينه كله‌جك اولان

رؤف پاشا ایله خلوصی پاشادن ایسه برخبر آله‌مدیغمزدن ، او کون حرکات حربیه‌یه قیام ایتمه‌رك ، تحرّیاته قالقشدق . بونلرله برابر ، اساس حرکت دخی دشمنك کلیتی اوزرینه مبتنی اولمغله : حربك قاچ ساعت امتداد ایده‌جکی مجهول وَ ایشك کیجه‌لسنك محذوری دخی وارد خاطر اولدیغندن ، او کون همان ایاغی توزیله عسکری تعرضه سوق ایلمك مناسب دکل ایدی .

ایلرولدکجه کسب اتصال ایلمك سوزی : فی‌الحقیقه موافق حال ایسه‌ده ، کسب اتصال ایلمك قصدیله ایلرولملری دخی شرطدر . قولك بریسی هم تباعد ایدر ، وَهم‌ده جهتی وَ نقطه‌سنی دیکر قوللره بیلدرمزسه ، نصل اتّصال و جوده کلور ؟

[ایجابی حالنده لازم کلان معاونت و استمدادك بالسهوله اجراسی سوزی دخی سبقت ایلمش] دینیور . مشارالیهك بوافاده‌لرندن: کندولری فرقه‌لریله‌مستقل حرکت ایده‌جکلری ؛ وَ شو قدر که، ایجاب‌ایدرسه،طرفمزدن کندولرینه‌معاونت و امداد اولنه‌جغنك دخی مقرّر اولدیغی آکلاشیلیور. حال بوکه : حرکت‌تعرضیه برلشدکدن صکره متحداً اجرا اولنه‌جغی، مشارالیه ؛ وَ حتی‌نقصان جبخانه‌لرینی بیله بزدن اکمال ایلیه‌جکلرینی دخی ، ار کان حرب قائممقامی آکاه بك اعتراف ایتمکده ایدی . اکر بو برلشمك تعبیرلری : آره‌مزده بر وَ یا بر بچق ساعت بولنه‌رق جهت جهت حرکت ایسه ؛ وَ فعلاً برلشمك ، یعنی : فرقه‌لرك یکد . یکرینه اختلاط و التحاقی اولمیوبده ، برمسافه وَ بعد ایله استقلال حرکت ایسه، ذاتاً کندو اعترافلری اوزره : بو ، حاصل اولمش ، وَ حتی بر کونده وَ بر ساعتده حربه طوتشلمشدر . معاونت وَ یا استمداد ، مادام‌که ایجاب حاله مستند اوله‌جق : بو ایجاب حال نه ایله آکلاشیلور ؟ استمدادك معناسی : امداد ایستمك دیمکدر ، امداد ایستمشمی ؟ معاونت دیمك : یاردم ایتمك دیمکدر ؛ یاردمه احتیاجنی بیلدرمشمی ؟ بزه اوچ کون ظرفنده هیچ برشی بیلدرمدیکی حالده ، بولندیغی حالك ایجابنی بزنه‌دن بیلهلم ؟ بولندیغی حالی دکل، حالا طوتدیغی موقعی دخی بیلمیورایدك : بیلدرمدی‌ایدی؛ بیله‌جکمز یره کیمدی ایدی . حاصلی ایش : ادعاسی فرضیاتی اوزرینه یورودلسه بیله، ینه تهمتدن تبرّی ایده‌مزلر .

مشارالیه : [قره‌بیکاردن طوغروجه فرقه‌سنك اسکی زغره‌یه کیده‌جکنی ۱۷ تموزتاریخلو تلغرافنامه‌ایله مقام قائممقامی‌سرعسکری‌یه بیلدردیکمی] بالاتیان،

(ماراالذكر « طوغروجه » تعبيری ايله : فرقه‌سنك شوسه‌دن كيتمسنی تأييد ايلديكمی؛ وَبوتعبير : اولجه ويرمش اولديغم امری تحت امضامده اوله‌رق تصديق ايلديكنی؛ وَبوتعبيرك : فرقه‌سنك يكی زغره‌دن حركتله صوله تبديل استقامت ايدوب، بزم فرقه‌يی بولمق اوزره مائلاً ايلرو كيدلك معناسنی افاده ايتميه‌جكنی) بيان ايديور .

مشاراليهك ادعاسنه دليل عدايتمك ايستديكی تلغرافنامه بودر :

« صورت تلغرافنامه »

حضور قائممقامی سرعسكری‌يه

۱٦ تموز سنه ۹۳ تاريخلو وَشفره‌لو امر تلغرافئ افخميلری شمدی آلندی . قرق‌بر طابور پياده وَاوچ بطاريه صحراطوپی وَايكی بطاريه طاغ‌طوپی وَايكی بلوك نظاميه سواريسی وَ درت‌يوز قدر آيدين وَيوزقدر چركس سواريسی‌ايله نصرت ربانيه‌يه مستنداً وَاسكی زغره‌يه متوجهاً بوكون بورادن حركت اولنه‌يور. صاغ جناحمزدن : يكی زغره‌دن رؤف پاشا ، اون‌بر طابور پياده وَاوچ بطاريه صحرا وَايكی بطاريه طاغ طوپی وَ اوچ‌يك‌قدر چركس سواريسيله كذلك بوكون « اسكی زغره‌يه طوغرو » حركت ايده‌جكی كبی ؛ صول جناحمزدن ، يعنی : ميرلوا خلوصی پاشا قوماندامسيله چرپانده طوپلنان سكز طابور پياده‌دن دخی پاشای موmی‌اليه، يدی طابور پياده وَبربطاريه طاغ طوپی وَيوز اللی‌قدر باشی بوزوق سواريسيله، ينه بوكون « اسكی‌زغره‌يه طوغرو » حركت ايده‌جك؛ وَ بوصورتله حركته باشلايان شواوچ قول بوكون ممكن اوله‌بيلان ، يعنی : اسكی زغره‌يه اوچ درت ساعت قالان مسافه‌يه‌قدر كيدوب ، بوكيجه اوراده مناسب نقطه‌لرده كيجه‌لوب . انشاالله الرحمن يارينكی پازارايرته‌سی‌كونی علی‌السحر ينه اوچ قولله متحداً حركت ، وَعون وعنايت باری‌يه صيغنه‌رق اسكی زغره‌يی استرداد ايچون دشمن اوزرينه تعرّض وَمصادمه‌يه مبادرت ايديله‌جكدر . همان جناب حق بزی وَكافهٔ عساكر اسلاميه‌يی هرحال وَحالده منصور ومظفّر، وَبالعموم اعدای دين ودولتمزی هميشه مقهور ومدمّر بيورسون . آمين .

اسباب نقليه‌نك آردی هنوز آلنه‌مديغی جهتله الآن بورادن چيقه‌مدقسه‌ده،

انشاءالله‌الرحمن بوندن ایکی ساعت صکره‌یه‌قدر حرکت ایده‌بیلورز مأمولنده بولندیغم معروضدر .

صباح ساعت ١ — سلیمان

نظر بیورلدیغی حالده ، تلغرافنامهٔ مذکورده : رؤف پاشا فرقه‌سی اسکی زغره‌یه طوغرو حرکت ایده‌جك دینمشدر ؛ یوقسه ، طوغروجه اسکی زغره‌یه کیده‌جك دینمامشدر. وآندن صکره : حرکتی کیجه‌سنی اسکی زغره‌یه اوچ درت ساعت قالان برمسافه‌ده کچوروب ایرته‌سی کون اوچ قولله متحداً ، یعنی: برلشه‌رك حرکت، واسکی زغره استرداد اولنه‌جق دینمش ؛ وبوندن مقصد ایسه : اسکی زغره استردادی ایچون رؤف پاشانك قره پیکاره ایتمك ویکی زغره‌یی ترك ایلمك کبی بامر مخصوص منع اولنان فکرینك طبق اراده‌لری اوزره رهین رواج اولمدیغی، ورضای عالی دائره‌سنده حرکت اولندیغی مقام قائممقامئ سرعسکری‌یه اشراب وافهامدن عبارت بولنمشدر . و بومسئله حقنده ١٦ تموز تاریخیله محمد علی پاشا حضرتلرینه یازدیغم تلغرافنامه دها زیاده تفصیلاتی جامع اولوب بالمناسبه اوّلجه طبع اولنمش ایدی. بوتلغرافنامه‌ده دخی : اوچ قول طوغرو اسکی زغره‌یه توجّهله، پازار ایرته‌سی کیجه‌سنی اشبو اوچ قولك ارتباطی ممکن اوله‌جق صورتله مناسب محللرده کچوردکدن صکره ، پازار ایرته‌سی کونی تعرض اولنه‌جغی مصرحدر .

برماده اوزرینه افادات متقاربه ایله یازلمش اولان شوایکی تلغرافنامه‌م : تعرض ایده‌جکمز کیجه ارتباط استحصالی ، وبرلشوب بعده هجوم اولنمسنك شرط اتخاذ اولندیغی سویلیور . رؤف پاشانك فرقه‌سی اکر اسکی زغره جهتنه توجّه ایتمزسه ، یعنی : مائلاً کلمزسه ، حرکتنك آقشامی ، یعنی : پازار ایرته‌سی کیجه‌سی ، آشاغی قره پیکاردن سکودلی دره‌یه کله‌جکنی بیلدیکی بزم قول اردویه نصل ارتباط حاصل ایدر ؟ وینه بوحرکتیله : اسکی زغره‌یه طوغرو حرکت ، ویا اسکی زغره‌یه توجّه ایتمش اولمازمی ؟ مادامکه ، اول امرده، بزمله برلشمك مشروطدر : او حالده طوغرو تعبیرندن [شوسه‌دن کیتمك] آکلاشلمیوب ؛ [اسکی زغره‌نك بزم بولنه‌جغمز جهتنه] کلمسنك آکلاشلمسی طبیعیدر .

اکر [طوغرو شوسه یولدن] دیمه ایدم ، وبرلشمك شرطی اولمیه ایدی : بو ادعاسنی یورووده بیلور ایدی ، دیه‌لم . مع مافیه ، بازار کونی قره پیکارك

برساعت ایلروسنه قدر کلدیکی جهتله . بوتلغرافنامه حکمنجه . اوکیجه یرلشمك ایچون حرکت ایتمش اولوب اوله‌جغنی ؛ وبز اوکیجه عربه‌جی کوینی طوتمش بیله اولسه‌ق . مادامکه قره پیکار ایلروسنده‌در : اوحالده بینمزده ارتباط حصولنك ممکناتدن بولوب بولنمیه‌جغنی اعضای کرامك نظر تدقیقنه عرض ایدرم .

بوافاده‌سنی تعقیب ایدن دیکر افاداتی کهٔ « ایتدم » دیدیکی محاربه‌لرك تفصیلاتندن ؛ وینه یرلشمك مسئله‌سندن ، وصالی کونی بزم جهته کلمکی نیت ایتمش ایسه‌ده ، دشمن ظهوریله کله‌مامسندن ؛ وبزدن معاونت امیدیله شدتلو حربه باشلادیغندن ؛ وایکی بیك بش یوز متره یقین اولدیغی حالده ، اصلا کندوسنه عطف نظر اولنمدیغندن ؛ وبونلرك متفرعاتندن باحثدر . بونلرك جمله‌سنه : اوّلکی دفعنامه‌مده اجوبهٔ مناسبه ویردیکمدن ، تکرارندن صرف نظر ایله ، اجوبهٔ مذکوره‌نك مطالعه‌سنی توصیه ایلرم .

مشار الیه: (عسکرلك وقوماندانلق وظیفه‌سنی بیلمیه‌رك ، آچیقدن آچیغه ملك وملّت حقنده اولان خیانت واهانتنی اظهار ایدرك ، وعدنده خلف ایله ، برکونه امداد ومعاونت اعزامی تشبثنده بولنمامشدر) دییور .

بوکاجواب ویرمزدن مقدّم خیانت واهانت نه‌دیمك اولدیغنی تعریف اقتضا ایدر . لغتجه اولان معانیسندن صرف نظرله بونلرك استعمال اصطلاحیسی جهتی آلندیغی حالده ، برکیمسه‌نك خیانت واهانت ایتمسی : بیله‌رك ، حظ نفسی وتشفّیٔ صدری والحاصل غرضنك حصولی ایچون برفنا ایش طوتمق دیمکدر . وبویله ملك وملّته جدّی صورتده ، زتوجّه ایده‌جك وخامت عاقبتی قصدی اوله‌رق دعوت ایدنلرك مجازاتلری غایت شدید وآغر اولور . لکن مشار الیه: عسکرلك وقوماندانلق وظیفه‌سنی بیلمیه‌رك یاپدیغمی دخی ، ینه اوجملهٔ کلامیه‌سنه درج ایلدیکندن ، بوخیانت واهانتك نه‌دیمك اولدیغنی بیلمدکلری آکلاشیلیور . بویله سوزنی صحبتنی بیلمیان آدملرك سؤتعبیرات واسناداتنك بکده اهمیتی اولمیه‌جغی کبی ؛ اکثریا بومثللو کیمسه‌لر : مناظره داخلنده ادارهٔ کلامدن عاجز قالدقلری حالده . بویله آغزلره آلنمسندن استحیا اولنور سوزلر سویلمه کلدکلرندن ، کندولرینه سکوتدن بشقه ردومقابله بوله‌مم .

بنم: ملك وملتمه درجهٔ صدق ومحبتمی وخدماتمی نه‌قدر تزییف ایتمك

ایستسه ، ینه ارباب تحقیق بیلور وَ کورر . اگر بونکله مقصدی : ٥ شباط سنه ٩٣ تاریخلو تذکره‌سیله طردمی اشراب ایلدیکی مثللو ، شمدی دهاایلروسنه چیقیشه‌رق جزامی آغرلشدیرمه‌نك لزومنی اشراب ایسه، اوّلاصون صمدانی‌یه؛ وَثانیاً عارف حقایق امور اولان شوکتماب افندمز حضرتلرینك عدالت همایونلرینه ؛ وَثالثاً دیوان حرب اعضای کرامنك محکمهٔ وجدانیه وَتمییزینه دخالت والتجا ، وَحقوقمه اولان تعدیات متوالیه‌سندن استحما ایلرم .

مشار الیه : (ملك وملت حقنده اولان خیانتنی اظهار ایتدی) دییور. دیمك‌که : اولجه مضمر ومستور ایمش . مادام‌که ذاتاً بیلیورایمش ، وَ خصوصا اودفعه‌ده اظهار ایتمشم : بوحالده ، آرتق بقای مأموریتم جائزمی ایدی ؟ وَکندسنك سرعسکر قائممقاملقلری زماننده اولسون تبدلّم لازم کلزمی ایدی؟ وَقائممقاملغنده : برصورتنی عرض ایتدیکم تلغرافنامه‌لری، نصل امضا ایتدی ؟

بوخیانت اسنادینی ، وَبوتعبیر وبحثك نفسمه متعلّق جهاتنی: حاشا هیچ بروقت قبول ایتمیه‌رك کندوسنه کاملاً ردایدرمیا ؛ فرض محال اوله‌رق ، کندو قول مفتریانه وَخائنانه وَ غدارانه‌سی اوزره ، اگربن خائن طانیلیور ایسه‌م : خائنلکمی بیلمش وَتجربه ایتمش اولدیغی حالده . ینه قوماندانلقلری بکا تودیع ایلدیکندن طولایی حامل اولدیغی خیانتنك درجه‌سی ، اسنادینك بکاتحمیل زعمنده بولندیغی جهت تعلقندن دها شنیع اولمق لازم کلور .

دردنجی جوابنه جواب — مشار الیه : (اوچ کون حرب ایتدیکی ، وَایکنجی کون بزم فرقه‌یه کسب اتصال وَاوچنجی کون دها قربیت پیدا ایلدیکی وَطوپلرینك صدالری وَدومانلری ایشیدیلوب کورلدیکی جهتله ، بوندن بیوك دلائل وبراهین قویه وَمعلومات‌واخبارات‌موثوقه اوله‌میه‌جقدر)دییور. حال‌بوکه: مذکور حربی‌الله طوپ صدالری مسئله‌لرینك بالاده موازنه وَمحاکمه‌سی سبقت ایلدیکندن ، بونلرك : دیدکلری کبی ، اویله هیچ بریرده وَ وقتده ، وَهیچ برقاعده‌یه توفیقاً . دلیل وَ برهان قوی وَ معلومات وَ خبر موثوق عدّی ممکن اوله‌مز . برفرقه‌نك مرتبط اولدیغی قول اردویه ، اوچ کون ظرفنده نظاماً وَ قاعدةً ویره‌جکی خبر : ظن ایدرم ، طوپ سسنك اسماع واستماعی دکلدر. حال‌بوکه درجهٔ استماع دخی ، موازنه ایدلمش ایدی . تفنك سسی ایسه ، ذاتاً طویلامشدر، وَ طوییله‌مز .

مشار اليه : (بو ایکی کون ایچنده لاجل الاستمداد ایکی یاور وَ چند نفر سواری کوندرلمش ایسه‌ده، بونلرك کیمیسی عودتده شهید اولمش ، وَ کیمیسی دشمندن ایلرو کیده‌میه‌رك عودت ایتمش اولدیغنی؛ وَایکی نفر : فرقه‌مزك کلمکده اولدیغنی خبر ویرمش ایسه‌ده ، ورود ایلدیکنی) بیان ایدیور.

شو افاده‌سندن بزه استمداد ایچون کوندردیکی آدملرك کیمی فوت اولمش، وَ کیمی کیده‌میوب وَ کیمی‌ده کیتدم دیه‌رك تبشیرات کاذبه‌ده بولنمش، والحاصل بزدن استمداد ایده‌مامش دیمك اولیور؛ اویله ایسه . استمداد ادعاسی حکمدن ساقط اولدی . وَ بو تشبثی ، بالطبع اوچنجی صالی کونی دیمك اولیور؛ — چونکه : ایکنجی بازار ایرته‌سی کونی اطرافنده دشمن قالمادیغنی معترف ایدیلر ؛ وَحتی صباحی بزدن یکاده کله‌جك ایدیلر. — مادام‌که احتیاجلری بوقدر مشتد ایدی : رفاقتلرنده کی کلیتلو سواریدن بر ایکی یوز کشی‌یی بالتفریق بزم جهته — که ذاتاً کندو قوللرنجه پك یقین بولنیورز. — صالدرمق ، وَ حرباً وَ جبراً بزه کوند-روب ایصال معلومات وَ استمداد ایتمك ممکنسزمی ایدی ؟ وَ هله آرقه‌طرفلرندن اویله بر ایکی یوز سواری سوق ایده‌یدیلر: بر آز طولاشمق ایله ، وَ حربسز اوله‌رق بیله، بزه قاووشورلر ایدی .. استمداده کیدنلرك شهیداولدی دیمسی، وَ یا کیده‌مامالری اعتذاری ، وَ دیدیکم یولده بر تشبث جدی‌یه قیام ایدلمامسی ؛ استمدادك عدم وقوعنی عادتا اثبات ایدر.

مشار اليه : عاجزلرینك دخی ، معلومات آلمق اوزره ، یاور وَ سواری عساکر معاونه کوندردیکمی ؛ وَ بونلر دشمندن ایلرو کچه‌میه‌رك عودت ایلد-کلرینی درمیان ایدرك ، (بوحالدن : دشمن سواریسنك ایکی فرقه آره‌سنه کیردیکنی، وَکسب اتصاله ممانعت ایتمکده اولدیغنی؛ وَفرقه‌سنك قوهٔ جزئیه‌دن مرکب اولدیغنك معلومیتی حسبیله، اشته بوندن: دشمنك بو کوچك فرقه‌یی جهات اربعه‌دن صارمش وَ قوشاتمش اولمسی احتمالات قویسنی استدلال ایتملی ایدی ، وَ مقدار وافی قوت اعزامیله تحقیق ماده وَ تجسس حال وَ اجرای معاونت وَ امداد ایلملی ایدی ، وَ فرقه‌مزدن برخبر آلنجیه قدر اوجهتی براقمالی ایدی ، وَ اشته بونلر: فناً وَ عقلاً واجبهٔ ذمتی ایکن، بو وظیفه‌سنی اجرا ایتمدی)دیبور .

فی الحقیقه ایکنجی بازار ایرته‌سی کونی کوندردیکم عساکر معاونه : یکی زغره‌یه قدر کیدرك خط حرکت خارجنه چیقدقلری ایچون ، کندولرینی

بولامدقلری ؛ وصلی صباحیسی چیقاردیغم یاور وعساکر معاونه‌دخی: برخیلو گیتدکدن صکره دشمن قره‌غوللرینه تصادف ایدرك عودت ایلدکلری مقدمجه بالمناسبه سبقت ایتمش ایدی ؛ وٓدیدکلری کبی : دشمن سواریسنك موجود اولدیغی آکلاشامش ایدی . بوصاغ طرفمز ایلروسنده‌کی دشمن سواریسنك دفع وتعقیبی ایچون اسکی زغره ایله آره‌مزده بولنان ایکی آلای دشمن سواریسنه قارشو اقتضا ایدن سواریدن فضله دها الده برخیلو سواری بولنمسی لازم ایدی . بزده‌ایسه ، یالکز بربلوك سواری موجود اولوب ، زیبك سوا - ریلری اطرافه طاغلمش ایدی . حال‌بوکه کندی یاننده برقاچ بیك سواری اولدیغندن . هرایکی قول آره‌سنده بولنان دشمن سواریسنی منع ودفع قدرتی : کندو فرقه‌سنده موجود ایدی.

بونکله برابر ، کندوسنك نزده اولدیغی بزم مجهولمز بولندیغی حالده، بزم سکودلی دره ایله اسکی زغره آره‌سنده بولندیغمز کندوسنجه معلوم اولدیغندن ، بزم کبی مجهول اوزرینه مفرزه سوق ایتمش اولمیه‌جغی درکار ایدی . وبزم اسکی زغره‌یه حرکتمز : ــ کلیّت دشمن اوراده‌در ــ اساسی اوزرینه مبتنی اولدیغندن ، صاغ جناحمزده کوردیکمز سواریلر : هرایکی قولك منع ارتباطی ایچون کلسندن زیاده . بزم صاغ جناحمزی تهدید ایچون وضع اولنمش اولملری ذهابنده بولنور ایدك . چونکه : کرك رؤف پاشا فرقه‌سنك وکرك بزم قول اردونك قارشوسنه چیقه‌جق دشمن . اسکی زغره اوکنده بیلینور ایدی . وحتی او اساس اوزرینه حرکت اولنمش ایدی. حال‌بوکه: اسکی زغره اوکنده اویله ظن اولندیغی کبی دشمن اولمیوب ، رؤف پاشا فرقه‌سنه دخی یکی زغره‌دن کلان دشمن تسلّط ایلمش .. ومشار الیه حتی پازار ایرته‌سی کونی اوطرفدن اوزرینه دشمن کلمکده اولدیغنی خبر آلمش. اشته بو خبردن بزی خبردار ایده ایدی ، وخصوصا بولنه‌جغی نقطه‌یی‌ده بیلدیره ایدی : تهلکه‌سنك ویا چکه‌جکی زحمتك درجه‌سنه بزده انتقال ایدرك ، ذهناً شمدی تصویر اولنان اهمیتی اول وقت ویرر؛ والده‌کی وسائط اقتدار ایله قوماندانلغه عائد وظائفك حسن ایفاسنه چالیشور ایدك . اسکی زغره جهتنه حرکتمزده‌ایسه، بزقارشومزده‌کی دشمنی تپه‌لدکدن صکره. آره‌ده‌کی دشمن سواریسنك اهمیتی یوق ایدی . لکن ایش بزم معلوماتمز درجه‌سنده اولمیوب . رؤف پاشا یکی زغره‌دن کلان دشمن

طرفندن تضییق اولنمش . اشته بو حساب وتخمین خرجنده، وزادینه‌ده‌کی قرار وترتیبمز فوقنده ظهوراتدن اولوب، بنم بوکا عائد اوله‌جق ترتیبم: دشمنك بوجهتدن صاغ جناحمز فرقه‌سی اوزرینه اجرای حرکات عسکریه ایلدیکنی بیلمکلکمه متوقف ایدی . بونی بیلدرمك ایسه، رؤف پاشایه عائد بر وظیفه ایدی . حالبوکه: کندوسی اوجهتدن دخی دشمن کلمکده اولدیغنی بازار ایرته‌سی صباحی اوکرندیکی حالده: صالی کونی بیله بزه بیلدرمدی . باش قوماندانلغك ترتیبی: اسکی زغره پیشکاهنده متحشد دشمن علیهنه مؤسس ایدی. ظهورات ووقوعات: صاغ جناح فرقه‌سنك صاغ طرفنده دخی دشمن کوسترتمش ... صاغ جناح قوماندانی: بوراسنی باش قوماندانه بیلدرمدیکی حالده، باش قوماندان: دشمنی، کالسابق، اسکی زغره پیشکاهنده متحشد بیلمزمی؟ وصاغ جناحده بولنان فرقه‌نك آتدیغی طوپلری: اسکی زغره جهتنده ظهوری مقرر دشمن اوزرینه آتیور دیمزمی؟ بوکا یاردم ایچون ایسه، عینی اسکی زغره اوزرینه تعرض ایله صاغ جناح اوزرندن دفع صائل اقتضا ایدرکه. بزده تماماً بویله یاپدق .

کوندردیکمز آدملرك دشمن سواریلرینه چاتمسندن: (کندو کوچك فرقه‌لرینی، دشمنك جهات اربعه‌دن صارمش وقوشاتمش اولمسی احتمال قویسنی استدلال ایتملی ایمش) دییور . بواستدلاله ایسه، بنده‌کزجه قطعاً محل یوقدر . دشمن سواریلرینك کثرتی وانتظام حرکاتی مناسبتیله، بزم کوندردیکمز آدملرك قارشوسنه برمقداری چیقه‌بیلور . بونلره تصادف: فرقه‌لرینك جهات اربعه‌دن صارلمش وقوشادلمش اولمسنه قطعاً دلالت ایتمز . کندولری دشمنی یکی زغره جهتنده بولدقلری ایچون، بو سوزلره قوتلو بر صورتله وجود ویریورلر؛ بز ایسه، دشمنی اسکی زغره‌ده بیلیورز . دشمنك: برقوهٔ کافیه ایله اسکی زغره اوزرینه تعرض ایتدیکمز صیره‌ده، رؤف پاشا اوزرندن تخفیف قوتی ایسه، طبیعی اوله‌جق ایدی .

دشمنك رؤف پاشانی قوشاتمسی ایچون لااقل ایکی مثلی قوتی حائز اولمسی لازم کلور. دشمن ایسه عددجه وطابورجه آندن دون ایدی. وجهتجه ایسه، اسکی زغره‌ده بولنه‌جق ایدی . واوقرار اوزرینه حرکته ابتدار اولنمش ایدی . هم آرقه طرفلری، یعنی: سکودلی دره جهتی آچیق اولدیغی جبهه‌سنك تحت

اعترافندەدر؛ وَدرت طرفدن قوشادلدقلری دخی محقق دکلدر. یالکز یکی‌زغره طرفنده: دشمنك اوجهتدن کلان پیاده وَسواریلری وَطوپلری، وَاسکی زغره طرفندەدخی: اسکی زغره طرفندن‌کلان سواریلری‌وَطوپلری‌وارایمش. بزایسه دشمن اسکی زغره جهتنده بیلدیکمزایچون، کندوسنك‌محارب اولدیغی عینی وقت وساعتده، اسکی زغره اوزرینه تعرض ایلدك.

(مقدار وافی قوّت اعزامیله تحقیق ماده وَتجسّس حال وَ اجرای معاونت وَامداد ایلملی‌ایدی) دیورلر. بولندیغمزقاضی‌کوی وَعربه‌جی‌کوی‌ایله‌چورانلی بینی: سواری‌ایله ایکی‌ساعت، وَپیاده‌ایله درت ساعتدن زیادەدر. تحقیق ماده ایچون کیدن سواریلر: دشمنه تصادفله، عودت ایلدیلر. بوحالده: کوندره‌جکمز سواریلرك تصادفی مأمول دشمن سواریلرنی تپه‌لیوب هرحالده کندولوینه وصول‌ایله اخذ معلومات ایتملری لازم، وَبونك ایچون‌ده الده قوتلو وَکلّیّتلو سواری‌بولنمق مقتضی ایدی‌که، بزده اشته اومقدارده سواری یوق‌ایدی. پیاده کوندررك استطلاع ماده ایسه: بالطبع بونلر یولده کیدرکن دشمنه تصادفله حرب ایده‌جکلرندن وَ مسافه‌نك اوزونلغندن ناشی، آقشامه قدر قابل امکان دکل‌ایدی. وَاکر بومسلکه انسلاك‌اولنه‌ایدی: اوکون بزحربه‌داخل اولمقسزین رؤف پاشانك هزیمتی مقررایدی؛ وَاووقت: محاربه‌یی سیر وتماشا ایتمش دینه‌جك‌ایدی.

اجرای‌معاونت‌وامداد: بزجه الده‌کی معلومات دلالتیله، اسکی‌زغره جهتنده‌کی دشمن‌اوزرینه آرتق‌بلا افاتهٔ وقت صالدرمق ایدی‌که، بزده اویله یاپدق. یکی‌زغره جهتندن‌علیهلرینه دشمن پیاده‌سی کلدیکنی قنغی‌واسطهٔ معلومات ایله کشف‌ایده‌لم؟

مع مافیه، هرقنغی جهتدن کلمش ایسه کلمش؛ دشمنك پیاده‌جه مقداری دخی یدی سکز طابوردن عبارت اولوب، بو قوپاریلان وَلوله‌یه قطعا دکر برجهتی وَ تحمّلی یوقدر. مسئله جبخانه‌سزلکك دعوت‌ایتدیکی برثبات‌سزلقدن‌عبارتدر.

رؤف پاشا، هرنه‌قدر ارکان حرب رئیسی نظیف بکه، ویردیکی تعلیمات اوزرینه، حین استنطاقده: « طوپلرمزك ایکیشر اوچریوز آتیم جبخانه‌لری وارایدی. » دیدرتمش ایسه‌ده، شهود سائره‌نك افاداتی، وَ مقدّمجه عرض ایتدیکم دلائل واضحهٔ سائره: بونی ناقض اولدیغندن قطع نظر، حتی نظیف بکك شبقه‌ده میرلوا حسنی وَ حاجی عارف پاشالر ایله دها برطاقم اردو امراسی

ایچنده : (اوتوز آتیم جبخانه ایله حرکت ایتدکلرینی ؛ وَ چورانلی اورمانته کیرمك خطا وَ خلاف رأیی اولدیغنی) باغره باغره سویلدیکی هرکسك بیلدیکی وَ ایشتدیکی برشی اولمغله ، حین استنطاقده ویردیکی تقریرك وَ اختیار ایلدیکی کذبك حقیقتی : اجرای تدقیقات بیورلدیغی حالده آکلاشیلور .

مشار الیه : (فرقه‌سندن برخبر آلنجیه قدر ، فرقه‌سی جهتنی براقامق لازم اولدیغنی) ادعا ایدیور . بو ادعالری بجادر : اکر کندولری بنم صاغ جناحم حذاسنده بولنه ایدیلر ، وَ اوراده حربه طوتشه ایدیلر ، وَ بلکه موقعلری‌ده معلوم بولنه ایدی . حال بوکه، مشار الیهك طوتدردیغی خط حرب حذاسی : بزم بولندیغمز حذانك پیاده ایله درت وَ سواری ایله ایکی ساعت ایلروسنده ایدی . خبر آلنجیه قدر بکله‌مك : سواری ایله معروض امکانسز-لقدن ناشی ، پیاده و ساطی حسابیله ، لااقل ساعت یدی سکزه قدر اوزامق وَ اومدت ظرفنده بولندیغمز یرده منتظراً طورمق دیمك ایدی . اوقدر ساعت بکله‌مك نتیجه‌سنی ایسه : یوقارووده عرض ایلدم . بناءً علیه ، آرتق ، او جهتی صحیحاً براقامق ایچون ، خبر ورودینه‌ده زمانك وَ ایشك تحملی اولمدیغنی آکلایه‌رق ؛ بزایلرو حرکت ایتدك . اکر اساس حرکت : اسکی زغره‌ده‌کی دشمنك کلیتی اوزرینه مبنی اولمسه، وَ قارشومزده دشمن بولنمسه ، بز او حالده کاملاً رؤف پاشانك جهته ، یعنی : آز وَ چوق ایشتدیکمز طوپ سسی طرفنه کیدر ایدك .

لکن مقصد : اسکی زغره استردادی. وَدشمن قوتنك دخی اوراده کلیتی اساس حرکت اولدیغی . وَ یکی زغره جهتندن دشمن ظهوری دخی مجهول بولندیغی ایچون ، اوّل امرده اسکی زغره‌یه تعرّضه قاعدةً مجبور ایدك . اشته فنّاً وَعقلاً واجبهٔ ذمّتم بوایدی . اکر رؤف پاشا دخی واجبهٔ ذمّتنی ایفا ایتسه، یعنی: هیچ اولمزسه دها برکون اول اولسون، یکی زغره طرفندن علینه دشمن کلمکده اولدیغنی وَطوته‌جغی موقعی وَجبخانه‌جه قدرتنی بیلدرسه ایدی؛ یعنی : کندوسنه وَمعیت قوماندانلغنه عائد وظیفه‌یی اجرا ایتسه وَباش قوماندانه ویرمك مجبوریتنده اولدیغی معلوماتی ویرسه‌ایدی ؛ باش قوماندان دخی تحوّل ایدن حاله کوره ترتیب حرکات ایدر ایدی . کندوسی اجرای وظیفه‌ده قصور ایتدیکی ایچون ، وَ فنّاً وَ عقلاً واجبهٔ ذمّتی اولان خصوصی اجرا ایتمدیکی

ایچون او وظیفه اوزرینه تعلّق وترتّب ایده‌جك وظائف دخی باش قوماندان طرفندن بالضروره اجرا اولنه‌مدی .

مشار الیه : (اوچنجی صالی کونی وقوع بولان محاربه‌ده طرفیندن آتیلان طوپلرك صدا وَ دومانی ایشیدیلوب کورلدیکی حالده فرقه‌سنك اوزاق مسافه‌ده اولیه‌جغنی؛ وَ دشمنك بلا موجب وَامثالی نامسبوق دسایس وَ اغفالات قصدیله ایکی اوچ کون بلا انقطاع طوپ آتمسنی وَ جبخانه تلف ایلسنی عقللر قبول ایتمیه‌جکی امور بدیهیه‌دن اولدیغنی) بیان ایدیور .

اوچنجی صالی کونی ایشدیکی محاربه طوپلرینك صداسی : بزم جهتدن نصل ایشیدلدیکنی مقدّمجه عرض وَ موازنه ایتمش‌ایدم؛ دومانی کورن‌ایسه ، کندو یاوری احمد بکدن ماعدا ظهور ایتمدی . وَ ایشیدیلان طوپ سسلرینك دخی دربن اولدیغنی مستمعین کاملاً اعتراف ایتدکلرندن. مسافه‌نك یقین اولمدیغی ثابت اولمش ایدی . هم نه‌یه لازم ، اراضی دکیشمدی‌یا ! قابل تحوّل و تبدّل دکل یا ! عربه‌جی کوی وَ قاضی کوی‌ایله چورانلی‌اورمانی بینی هروقت مساحه اولنه بیلور.

دشمنك بلا موجب اوچ کون طوپ آتمسنك عقلاً عدم تجویزندن استدلالاً استعمال دسایسی ذهابنه محل قالمدیغی ادعا اولنیورسه‌ده ، اوچ کون آتدقلری طوپك بزم جهتدن درجهٔ استماعی مقدّمجه عرض اولنمش ایدی . برنجی وَ ایکنجی کون طوپ سسلری ذاتاً ایشیدلمیوب ، اوچنجی کون طوپ سسنی دخی ینه برقاچ کشی هیچ ایشتمامش ، وَ برقسمی پك آز ایشتمش ، وَ بر آزی‌ده برساعتدن زیاده‌جه استماع ایلمش ؛ لکن حرکت ایتمکده اولان اردو امرا وَ ضابطانك شمدیکی کبی مسموعاتلری استاتستیقی طوتلمادیغندن ، بنم کبی آز ایشیدنلر : ــ احتمالات سائره یاننده ــ دشمنك استعمال دسایسی ذهاب وَ احتمالنی دخی ویرمشلر ایدی. یوقسه ، مطلقا دشمنك دسیسه‌سیدر حکمی ویردیکمی ادعا ایتمدم .

واقعا رؤف پاشا حضرتلرینك ایشتدیکی طوپ سسی قدر ، بزده هم‌زمان و مکان اوله‌رق ، طوپ سسی ایشتمش اولسه ایدك : ذاتاً بویله ذهاب واحتماله محل قالمز ایدی . انسان کورمدیکی وَ حقیقتنی بیلمدیکی و خصوصیله ذهناً مستبعد کوردیکی برشی ایچون هردرلو احتمالاتی خاطرلیه‌بیلور .

مشارالیه: (فرقه‌سنك قوماندامه ویریلان اردونك صاغ جناحنك محافظه‌سنه مأمور برقوۀ جزئیه مقامنده اولدیغی، وَ کندو تنسیب وَ امری وجهله: مرکز قول اردوسنك صاغ جناحندن هدف الحرکاته طوغرو یورومکده وَ ایلرولدکجه کسب اتصال ایلمکده بولندیغی جهتله. فرقه‌سنی: قول اردومزك دائما صاغ جناح حذاسی وَ یا جناح مذکورك ایلرو وَ یا کیروسی آچیقلرنده آرامقلغم، وَ اوجهتدن کلسنه منتظراً: برمحلده برمنعه وَ یا دشمنه تصادف ایدوب ایتمدیکنه دائر معلومات آلمق اوزره، قوۀ موجودۀ جسیمه‌مدن مفرزه‌لر اخراجیله ارتباطی وقایه ایتمکلکم، وَ اردونك حرکاتنی آکا کوره تعیین ایتمکلکم. وَ ایجابی حالنده سریعاً معلومات آلوب امداد وَ معاونت ایتمکلکم فنّاً وقعدةً وَ اصولاً واجبۀ ذمّتم بولندیغی؛ وَ فرقه‌سندن بشقه صاغ جناحده بشقه فرقه اولمدیغندن، وَ دشمن ایله حرب ایدرك فرقه‌سنك صاغ جناحدن ورود ایدوب آخر جهتدن کلمك ممکن وَ متصور اوله‌میه‌جغنی بیلدیکم حالده. کویا فرقه‌سنی غائب ایلمشجه‌سنه، اوجهتدن کلسی مأمولك خلافی بولندیغنه دائر واقع اولان افادات عاجزانم ایله جهت تعیینی: قبوله شایان وَ معنا کوتورر افاده اوله‌میه‌جغندن، بوافاده‌مك تدابیر وَحرکات واقعه‌مده رونما اولان خطیئاتی وَ سیئاتمی تأیید ایلدیکنی) بیان ایدیور.

مشارالیه: فرقه‌سنی، صاغ جناحك محافظه‌سنه مأمور برقوۀ جزئیه مقامنده عدایدیورایسه‌ده؛ بزم اسکی زغره‌یه تعرّض وَتصدّی قرارینی ویردیکمز ۱۵ تموز تاریخنده یکی زغره جهتندن برمخاطره متصوّر دکل ایدی. وَ حتی او جهتك سلامت وامنیّتی اوزرینه اجرای تدبیر و ترتیب اولنمش ایدی. آنك ایچون صغ جناح محافظلغنه شمدی ویریلان اهمیت او وقت قطعا ویرلمامش ایدی. ذاتا حرکت ایتدیکمز کیجه یکدیکرمزه ارتباط حاصل ایده‌جك ایدك. وَمشارالیه دخی بوحصولی مقرّرارتباطك وجودینه دلالت ایدرصورتده حرکت ایتملی ایدی. والحاصل صاغ جناحدن کله‌جك اولان بوفرقه: امنیت و سلامت ایچنده‌اوله‌رق، دها حرکتی آقشامی، بزمله‌ارتباط ایده‌جك ایدی.

وَ، فرقۀ عاجزانه م: کندو تنسیبی وَامری وجهله، مرکز قول اردوسنك صاغ جناحندن هدف الحرکاته طوغرو یورومکده وَ ایلرولدکجه کسب اتصال ایلمکده ایدی؛ دییور. مقام سرعسکری‌یه وَ محمد علی پاشا حضرتلرینه یزدیغم

تلغرافنامه‌لردن وَشهود واقعه‌نك افاداتندن ، بنم امر وتنسيبم: ــ مستقلاً هدف الحركاته ايلرولمسی ــ اولميوب ، [اوّل امرده بزمله برلشمسی وَ بعده هدف الحركاته متّحداً توجّه ــ اولديغی مسئله‌لرينی، يوقارود، بالدفعات عرض واثبات ايلمش ايدم .

مشاراليه : فرقه‌سنی ، دائما صاغ جناح حذاسی ، وَيا ايلرو وَيا كيروده آچيقلرنده آرامقلغم لازم كلديكنی ؛ بيان ايديور. بازار ايرته‌سی كيجه‌سی ، يعنی: حركتمز آقشامی برلشمك وَكسب ارتباط ايلمك مقرّر اولديغی حالده برلشه‌مديكمزدن ، بازار ايرته‌سی كونی صاغ جناحمزده ، يعنی : بزم بولنديغمز موقع ايله يكی زغره بيننده وَاتصال قراربنك ايجاب ايتديكی خط الحركات داخلنده آرادق . شوقدركه، اسكی زغره‌نك، يعنی : دشمن موقعنك صاغ جناحنده آرامدق . بزمله برلشمسی مقرّر برفرقه‌نك : اويله اسكی زغره موقعنك خط حربی حذاسنده برنقطه طوته‌جغنی اميد ايتمدك . وَ اوراده آرايه‌مز ايدك ؛ چونكه : اونقطه‌يه ، آرامق ايچون ، اويله بش اون كشيلك مفرزه كوندرمك كافی دكل ايدی؛ بلكه، دشمنك برايكی آلای سوارينه قارشو بزمده اويله برايكی آلای سواری كوندرمكلكمز ؛ وَ آنلركده : سطوت وقوتلريله ، رؤف پاشا فرقه‌سنی بوله بيلملری لازم ايدی .

مشار اليه : برمحلده برمانعه‌يه وَيا دشمنه تصادف ايدوب ايتمديكنه معلومات آلمق اوزره مفرزه‌لر اخراجيله ارتباطی وقايه ايتلی ايدی ؛ ديبور. بركره ، برموجب قرار ، ارتباط : ايلك حركتمز كيجه‌سی حاصل ايديله‌جك ايدی ؛ وَ اوده: مشار اليهك بزم جهته ميل وتوجّهيله حاصل اوله‌جق ايدی. بربرندن سكز طقوز ساعت بعدله متحرّك اولان فرقه‌لر : بوقدر مسافه‌ده يكديكری جهتنه حركت متمايله كوسترميتجه ، رابطهٔ لازمه‌لرينی استحصال ايده‌ميه‌جكلری بديهيدر . معمافيه برنجی وَ ايكنجی ، يعنی: بازار وَبازار ايرته‌سی كونلری صاغ جناحده‌كی رجب پاشا لواسنك صاغ جناحی اوزاغندن يورودبلان برمقدار زيبك سواريسی دها طاغلمامش اولدقلرندن ، وَ مركز لواسنك خط حركتندن ايكی ساعت قدر اوزاق حركت ايلدكلرندن. اكر رؤف پاشاده: وجههٔ حركتنی دشمنك صاغ جناحی اولمق نقطه‌سنه توجيه ايده‌جكنه، بزمله برلشمك استقامتنه توجيه ايده‌ايدی ، بازار ايرته‌سی كونی برلشمك طبيعی ايدی .

مانع تصادفی بخشه کلنجه ؛ دشمن اوزرینه کیده‌جك دکل ایدی‌که . مانع تصادفنه محل قالسون . هم‌ده بازار ایرته‌سی کونی آرامق ایچون یولladیغمز آدملر خط حرکت اوزرنده هیچ برمانعه تصادف ایتمدیلر . بکا قالورسه ، بزه قاووشمق ایچون مصادف اولدقلری مانع : اسکی زغره‌یی رأساً استرداد ایچون تصور ایلدکلری مانعهٔ ذهنیه ایدی. اکر دشمن: بازار وبازار ایرته‌سی کونلری بزم اسکی زغره جبهه‌مزده کوریله ایدی ، ویاخود : یکی زغره ایله بزم آره‌مزدن ظهور ایده‌رك بزمله حربه قیام ایده ایدی ، اول وقت مانع ظهوری تصوّری قابل احتمال ایدی.

واقعا یر یر و جهت جهت مفرزه‌لر چیقارمق : قواعد سوق‌الجیشیه اقتضاسندندر . لکن، بومفرزه‌لری اخراج ایچون، الده کلیتلو سواری ایستر . قرق طابورلق برقول اردومزك یوز وکسور موجودلی بربلوك نظامیه سواریسی اولوب ، اوده پیشدارلق وظیفه‌سنی ایفاایتمکده ایدی . سائر برقاچ یوزباشی یوزوق ومعاونه سواریلری ایسه، اویله مفرزه وظیفه‌سنی‌می ایفاایدرلر؛ یوقسه. اردونك کوزی اوکندن غیبوبت ایدنجه، اطراف کویلرده یغما کرلکه‌می قویولورلر ؛ بونی، مسئلهٔ زائله‌ده بالفعل حربده بولنانلر بیلور . خصوصیله بوایکی اوچ‌یوز کشی دخی: یوزبیك متاعب‌ایله، صاغ وصول جناحدارلقلرنده‌بولندرلمغه چالشلیورایدی. قوماندانك تمامیٔ‌جریان وظائفی ایچون: وسائط اقتداره مالکیتی شرطدر . وسائط معدوم اولنجه وظائفده بالطبع اجرادن ساقط اولور . علی‌الخصوص، بویله خط حرکتی وهدف حرکتی نامعلوم، وکندو باشنه وکیفنه آلابیلدیکنه کیدر برمعیت‌فرقه‌سنی:اسکی‌زغره‌ایله‌یکی‌زغره‌آره‌سنده وبزم بازار ایرته‌سی‌کونی بولندیغمزوضع متحرّکك تشکیل ایده‌جکی یکرمی‌اوتوز ساعتلك مساحهٔ سطحیه داخلنده بولوبده قوماندا وامر داخانه دعوت وادخال ایچون ، سکزاون سواری مفرزه‌سی کوندرملك لازمدر . کندوسی معیت قوماندانلغنه مترتب وظائفدن کلیّاً تجاهل ایدیور . و ذاتی معاف کوستریورده . فضله اوله‌رق برده بزه تعیین وظیفه ایدیور ....

مشارالیه : کندوسندن خبر آلوبده اردونك حالنی آکا کوره اویدرمقلغم لازم‌ایدی ؛ دییور . بن ، خبر آلمق ایچون ، بازار ایرته‌سی کونی آدملر کوندردم . . کندوسی : خلاف‌مرضی استقامتده‌بولندیغندن، آدملرمز کورمکه

موفق اولەمديلر . بويلە اويدرمق لزومنى بيليورلرايمش: نيچون يڭى زغرەالدن كيتدكدن، وَخصوصيلە دشمنك قوتنك دخى يڭى زغرەدن اسكى زغرەيە كلمكدە اولديغنى خبر آلدقدن صكرە ، حركتلرينى آكا كورە اويدرمامشلر ؟ يعنى: دشمنك رەراستندن صاووشوب ، بزم جهتمزە امالهٔ حركت ايلمامشلر ؟ اكر بويلە يابەيديلر ، وَياخود : دشمنك يڭى زغرەدن كلديكنى اولسون بيلدرە ايديلر ، اووقت اردونك حالنى آكا كورە اويدرمق تشبثندە بولنورايدك. هم، كندولرى خبر آلەبيلەجكم يردە وَاستقامتدە بولنميورلر؛ هم دە، (بندن خبر آلمدى) ديو يڭە بنى اتهامە چاباليورلر .... بن اونى قوجە بر مساحهٔ سطحيە داخلندە نرەدە وَنصل آرايوب بولەيم ؟ خصوصيلە ، سواريجە اولان درجهٔ اقتدارمزىدە بيليورلر : يالڭزدەكى اوجزئى سواريىدە كندولرندن آلدم. كندولرينك يانندەايسە، ايكى اوچ بيك سوارى موجود ايدى ؛ آنلر بزە خبر ويرمكە قاتقات مقتدر ايديلر . وَذاتاً وظيفەلرىدە : فرقەلرى وقوعاتندن بزە اعطاى معلومات ايدىكە ، بزدە اردونك حالنى آكا كورە تحويل وترتيب ايدەلم .

مشاراليه : خبر آلوبدە ، ايجابى حالندە سريعاً معاونت وامداد ايتمكلكم دخى لازم ايدى ؛ ديور . هپ بز خبر آلەجغز، كندوسى ويرمكلە مكلّف دكل . اشتە بالدفعات تكرار ايتدك : دشمن دارالحركاتىداخلنەصوقيلان برمفرزەمزدن حرباً وَجبراً خبر آلمق ايچون اقتضاايدن سوارىيە بزمالك دكل ايدك ؛ كندوسى ايسە ، جبراً اعطاى معلومات قوتنە مالك ايدى . پيادەايلە خبر آلمق ايسە ، غيرممكندر . ذاتاً قرەپيكاردن حركتمزدن صكرە ، بريردە آرام ايتمدك ؛ پيادە اياغيلە طوغروجە اسكى زغرەيەقدر كلدك . « خبر آلوبدە ايجابى حالندە سريعاً معاونت وامداد ايتمك» افادەسندن: ــ كأنّ بز حركت ايتمكدەدكل ايمشز، وَكندوسى متحرّك وَمحارب ايمشدە، بز آندن خبر آلوب سريعاً معاونت ايتمك لازم كلوررايكن ايتمامشز ــ معناسى چيقيور . بزدە عينى وقتدە حركت ايتدك ؛ عينى ساعتدە محاربە ايتدك. بزجە حقيلە وَقاعدةً استخبارمعلومات : سوارىسزلكدن طولايى متعذّرايدى . پيادە قوتيلە خبر آلوب آكا كورە حركت: صالى كونى بزە آقشام ايتدررايدى . بزخبر آلمق وسائطندن محروم قالديغمز حالدە . يڭە مجهول اولوزرينە امداد ومعاونت ايلدك ؛ يعنى : عينى وقتدە اسكى زغرەيە تعرّض ايتدك . هر

ایکیمزك قارشوسنده بوله‌جق دشمن دخی، اسکی زغره پیشگاهنده اوله‌جق ایدی. منافئ ترتیب قدیم وَخلاف انتظار : یکی زغره طرفندن دشمن ظهور ایتمش؛ بوراسی، داخل مذاکره وحساب دکل‌ایدی. رؤف پاشا ، اکر پازار ایرته‌سی کونی ، اوجهتدن علیهنه دشمن کلدیکنی بزه بیلدره ایدی : اول وقت ایش آکا کوره ترتیب وَ تنظیم قانون ایدی . کندوسی: کوردیکی وَ بیلدیکی خطره کوره وَ ایجاب حاله توفیق حرکت ایتمدیکی‌حالده ، بندن بیلمدیکم وَ بیلدرمدیکی برشی ایچون ترتیب و تدبیر، وَ یا اوجهت ایچون معاونت و امداد طلب ایلمسی، وَبوندن طـولایی کندوسنی معصوم وَ بنده کزی متهم کوستـرمکه چابالامسی غرائب عصردندر دیرم .

مشارالیه : صاغ جناحمده فرقه‌سندن بشقه فرقه اولمدیغندن ، ــ فرقه‌سنك اوجهتدن کلمسی خلاف مأمولم اولدیغنه ــ دائر اولان افاداتم شایان قبول وَمعنا کوتورر شی‌اولمدیغنی ؛ ادعاایدیور . فی‌الحقیقه بوافاده‌لری‌بجادر : اکر کندولری صاغ جناحمده بولنسه ایدیلر. آنلر بنم صاغ جناحمده دکل ایدیلر. خریطه‌یه باقیکز ؛ اك نهایت طوتدیغمز استقامت وَ حذای حرب : عربه‌جی کوی وَقاضی کوی وَ سکودلی دره جهتیدر. شمدی رؤف پاشانك کیتدیکی چورانلی اورمانی بواستقامتك می صاغ جناحنده‌در ؟ یوقسه ، اسکی زغره‌نك‌می ؟ اوراسی : بلکه، اکر اهمیت موقعیه‌سی وار ایسه، برلشدکدن‌صکره اسکی زغره اوزرینه ایده‌جکمز تعرّض خط حربنك صاغ جناحی، وَ یا صاغ جناح یقینی اوله‌بیلور ایدی. خلاف مأمولم دیدیکم : رؤف پاشـانك دشمن صاغ جنـاحی اوله‌جق نقطه‌یه کیتمسی ، وَ اوخط حرکتی طوتدرمسیدر . بوجهتله ، شـایان قبول اولمیان ، وَمعنا کوتورمیان : کندو اوضاع وحرکاتیدر .

مشارالیه : بوتعدادایتدیکی وَ بکااسناد و تحمیل سعینده بولندیغی‌خصوصاتی خطیئات وَ سیئاتمی مؤیّد دلائل مقامنده کوسترمك ایستیور. بن ایسه اجوبهٔ معروضه‌مله ینه‌محصول‌اقتداری اولان خطیئات وَ سیئاتنی کندوسنه‌رد ایدیورم .

مشـارالیه : درت ماده‌یه دائر ویردیکی معروض وَ مدفوع جوابلری ذیلنه برده خلاصه نامه درج ایدرك ، بونده (اسناد وَ تحمیل خطیئات‌ایچون‌کندوسی حقنده برطاقم یالان وَ یاکلش سوز سویلدیکم صیره‌ده : صـددك خارجنه‌دخی چیقه‌رق، افاداتمی شخصیاته انتقال ایتدردیکمی) بیان، وَبناءً علیه (شخصیاتجه

اولان محاكمه‌سنی دخی بعده بشقه‌جه طلب وَ استدعا ایده‌جكنی) درمیان ایدیور. حال بو كه كندوسی : بنم شخصمه تعلق ایدر انواع فحشیات اسناداتیله حقمده سویلدك سوز براقدیغی حالده ، ضبطنامه‌لر مآللرنده : بنم لسانمدن ادب وَ تربیه خارجنده برسوز صدورینی قطعا بولوب كوسترهمز . سوق مصلحتله سوء تدبیر وَ ارتكاب خطا كبی تعبیرات ایسه . عین كندولرینك ذاتمه وقوع بولان اسناداتی قبیلندندر. مقابله‌دن ممنوع ایسه‌م ، وَ اویله برامتیاز ذاتیسی وارایسه ، او وقت محاكمه‌مزه‌ده حاجت یوقدر.

شخصیاتجه اولان محاكمه‌سنی دخی بعده بشقه‌جه طلب و استدعا بحثنه كلنجه ؛ ذاتاً مقام سرعسكریده ایكن واقع اولان شكایتی، وَ خصوصا ٥ شباط سنه ٩٣ تاریخلو افترا نامه‌سی اوزرینه سكز آیدنبرو بلاتعیین و معاش محبوسم . دها، بو مدت محبوسیتك نه‌قدر امتداد ایده‌جكی ده مجهول . آندن صكره، احتمال كه ، افترانامهٔ مذكور اوزرینه بشقه محكمه‌یه دخی احضار اولنه‌جغم . شاید بونلردن تبریهٔ ذمت ممكن اولورسه ، یقامی براقامق ایچون ، بویله بردعوای شخصی دخی یوروتمسی : غرضكارلغنك درجه‌سنه پك یاقیشور. دیمك كه : ذاتاً انواع مشاق و متاعب ایچنده ایكی بچق سنه‌دنبرو یوارلنان عمرم ، برقاچ سنه‌لر دها ازعاجات محاكم ایله مرور ایده‌جك . . . پك اعلا ، فرصتی فوت ایتمسون . . . بنده‌كز بو ادعالرینه قارشو هیچ برشی دیمیه‌رك ، اوّلا جناب باریدن ؛ وَ ثانیاً واقف حقایق اولان شوكتپناه افندمز حضرتلرندن استحما ایدرم .

خلاصه نامهٔ مذكورك بوفقره‌یی تعقیب ایدن فقرات سائره‌سی : موادارمهٔ جوابیه‌سنده مندرج وَ بنده‌كزه عزو ایتدیكی خطیئاتی تكراردن عبارت اولوب، بوخطیئات اثری اوله‌رق: (فرقه‌سنی دشمنك قوهٔ كلیّه‌سی آتشی ایچنده براقوب، بوقدر ضایعات وقوعنه سبب مستقل اولدیغمی ؛ وَ بوندن ماعداده كیفیتی خلاف واقع درسعادته عرض ایدرك ، مرجع مخصوصمی آلداتدیغمی) ادعا ایدیور .

خطیئاتك مفردات مباحثی كرّات ایله سبقت ایتدیكندن ، تكرارینه لزوم یوقدر .

« دشمنك قوّهٔ كلیّه‌سی » تعبیری نابمحل اولدیغنی ، وَیدی سكز طابور مقدارندن عبارت بولندیغنی ، وَ قوتجه كندو فرقه‌سندن دون اولدیغنی عرض ایلمش ایدم .

ضایعات وقوعنه ایسه ، بالدفعات عرض ایتدیکم وجهله ، قلیل‌المقدار جبخانه ایله حرکتی، وَیکی زغره‌یی دشمن آلدیغنی وَ اوطرفدن قوتی کلمکده اولدیغنی بیلدیکی حالده ، چوزانلی نقطه‌سنی انتخاب ایتمسی سبب مستقل ایدوکنی دخی دلائلیله اثبات ایلدم . طاغیلان عسکرک ضایعاتنك برقسم کلیسی ، آرقه‌لرینی دشمنه چویره‌رك طاغیلوب فرار ایلدکلری زمانده وقوع بوله کلمکده اولدیغنی دخی : خصوصیله هزیمت ایچنده بولنان امرا وَضابطان کاملاً بیلورلر. وَ ویریلان بو ضایعات : اکر جالب مسئولیت ایسه ، هزیمتی بالذات دعوت ایتدکلری ایچون ، مسئول هرحالده ذاتلریدر .

خلاف واقع کیفیتی درسعادته عرض ایله مرجع مخصوصی آلداتمق بحثنه کلنجه ؛ شمدی‌یه‌قدر وَاوراقك دخی شهادت ایده‌جکی وجهله ، لسانمدن صدق وصوابدن بشقه برشیء ظهور ایتمدی . انسان لایخطی اوله‌میه‌جغنه نظراً بلکه خطالو برمعروضم دخی وقوع بوله‌بیلسون . خطا ، هرحالده ، صفوت‌قلبی وَ اخلاص نیتی مانع دکلدر . لکن آلداتمق فساد قلبه وَ سوء اخلاق ایله اتصافه موقوفدر . بونی هرزمان ایچون قائلنه رد ایدر ؛ وَ آلداديجیلق : کندو صنعت مألوفه وَ صفت ممتازه‌سیدر ، دیرم . وَ خصوصا ، رؤف پاشانك اسکی زغره هزیمتنه دائر اووقت مرجع عالی‌یه برشی یازمدیغمی ؛ وَ حتی کندوسی قره‌بیکار وَادرنه تلغرافخانه‌لرنده علیهمده انواع مفتریات ایله ادارهٔ لسان ایتمش، وَمؤخراً استانبوله کله‌رك کرك مقامات عالیه‌یه وَ کرك مجلس خاص وکلایه وَ مجلس عسکری‌یه درلو درلو سوزلر سویلمش ایکن ، هضم وسکوت ایله مقابله ایله‌برابر ، حتی طونه عموم قوماندانلغنه نقلم صیره‌سنده ، « بالقان قوماندانلغنه کیمی تنسیب ایدرسکز » دیو وقوع بولان سؤال عالی جوابنده : عرض ایتدیکم اوچ ذاتدن بری‌ده مشار الیه اولدیغنی ادعا واثبات ایدرم . کندولرینك ایسه علیهمده نه‌سلك طوتدقلرینی : تاریخ وقایع ارائه ، وَ حتی وجدانلری بیله افاده ایلر .

فقرهٔ مذکوره عقبنده ، برطاقم لسانه آلنمز تعبیرات ایله بی‌توصیف ایتدکدن صکره ، حرکاتمی : شمدی‌یه قدر تعبیر ایتدیکی خطیئات درجه‌سندن دخی چیقاره‌رق ، بکا مال ایتمك ایستدیکی فنالقلری بالالتزام یادیغمی ، وَدولت وملت حقنده ــ حاشا ــ اهانت و خیانتمی میدانه قویدیغمی بالبیان ، افاده‌ایتمك برده‌ها حدهٔ تدقیقدن کچورلمسنی جانب عالیء ریاستدن استدعا ایدیور .

بویله خصمنی یقاسندن طوتوب کنج محبسه آتمش ، وکافۀ وسائط اقتدار و استعانه‌دن محروم ایتمش برذاتك قوللاندیغی لسان غدر وتحقیر وبهتان : کندوسنك فضیلت ذاتیه‌سنی وعیار مزیتنی تشهیر ایده‌جکندن ، بنده‌کزطور مقابله کوسترمیه‌رك ، هر اسنادینی کندوسنه رد ایدرم . بن حتی دیدیکی کبی : ـ فرض نامناسب اوله‌رق ـ برخطابیله ایتمش اولسه‌م،عجبابوخطانك‌نه‌دن بالالتزام اولمسی لازم کلیور ؟ بوکا دلیلی نه‌در ؟

دولت وملّت حقنده اهانت وخیانتمی میدانه قویمشم ، دییور . قطعا قبول ایتمم ، وکندوسنه رد ایدرم یا ؛ دیمك‌که : دها اوّلدن، عزو ایتدیکی اهانت معلومی ایمش. بواهانت بکا نه‌دن مترتّب و وارد اولیور؟ اکر جبلی دیرایسه ، ـ حمد اولسون ـ شرافت وسیادتم وار . شجرۀ انسابم و اجداد عالیه‌م بللو . ملّت اسلامیّه‌یه و دین متین محمّدی‌یه هرایکیمزك درجۀ نسبت وتمسکی دخی، هرکس نظرنده غیر خفیدر . حرکات مسبوقه‌مدن استشهاد ایدیور ایسه ، صغر سنمدنبرو معاصر اولدیغم کافۀ محاربانده ، آرزوی ذاتیم ایله ، بولندم . قره طاغ و کرید و یمن وصرب، و تکرار قره‌طاغ و روسیه محاربه‌لرنده، ومکاتب عسکریّه خواجه‌لغیله مؤخراً درس نظارتنده وعموم نظارتده بولندیغم زمانلرك ، وحتی کندولری رفاقتنده معیت شاهانه بلوکلری خدمتنده کچوردیکم وقتلرك مساعیسی و فداکارانی درجاتنی بن برچوق وقایع ایله اثبات ایدرم . بوخدمات ایدی که . بنی نزد دولتده توقیر ایله رتبۀ مشیریته ایصال ، و حتی شوکتپناه افندمزك نائل انواع تلطیفاتی ایتدی ؛ و غیرت وصداقتمی فوق‌العاده برصورتده تقدیر ایدر متعدد فرامین علیه و تحسیننامۀ همایونلر آله‌رق کسب تمیز ایلمش ایدم .

اهانت وخیانت، تصوّر وتصمیم ایستر . و تصوّر وتصمیم ایسه ، اوّلجه وقوعات مستقبله‌یه وقوف واطلاعه موقوفدر . یعنی : جنرال غورقونك رؤف پاشا فرقه‌سی علیهنده‌کی حرکاتنی ، بنم قبل الوقوع بیلمکلکم ؛ وآنکله ـ خدانکرده ـ رؤف پاشا فرقه‌سنی هزیمته اوغراتمق ایچون اتفاق ایتمکلکم؛ و رؤف پاشایه‌ده : « سن چورانلی اورمانه کیر ؛ یکی زغره جهتندن دشمن کورسه‌ك بیله اهمیتی یوقدر ، ینه اورمانی محافظه‌یه کیت ؛ و اوراده ثبات ایله »

دیو اغفال ایتمکلکم ؛ وَ صکره‌ده کندوسی حرب ایدر ایکن ، بنم قطعا حربه کیریشمیه‌رك ، لیت وَلعلّ ایله اوکونی‌ده کچیشدرمکلکم لازم کلور ...

حاصلی مشار الیهك بوراده‌یه قدر ایصال ایتمك ایستدیکی سؤمنویاتندن : جناب عادل حقیقینك صون صمدانیسنه صیغنه‌رق ، نتائج مقدرات وغیرت الٓهیه‌سنه انتظار ایلرم دیمکدن بشقه سوز بوله‌مم .

یکرمی اوچنجی محاکمه

روم ایلی دیوان حربی اشبو طقسان درت سنه‌سی آغستوسنك یکرمی آلتنجی جمعه ایرتسی کونی یکرمی اوچنجی دفعه اوله‌رق بالاجتماع دولتلو سلیمان پاشا حضرتلرینك محاکمه‌سنه دوام ایلمشدر

مشارالیه سلیمان پاشا حضرتلری متوفی محمدعلی پاشا طرفندن ویرلمش اولان لایحه‌یه قارشو تنظیم ایتمش اولدقلری لایحهٔ ردیه‌نك قرائتنه مباشرت ایدر.

«دولتلو محمدعلی پاشا حضرتلرینه علیهمه شهادت ایچون یازیلان تذکرهٔ علیه‌یه جواباً مشارالیهك ویردیکی لایحه موادمحتویه‌سنك اجوبهٔ دافعه‌سیدر»

محمد علی پاشا حضرتلری : [کندو مأموریتك، قرق درت طابورایله دده اغاجنه متوجهاً باراسکله‌سندن حرکت عاجزانهم زماننه تصادف ایتدیکنی ؛ وبنده‌کزك ادرنه‌یه مواصلتمده، بالقان اوزرینه حرکته مسارعت کوسترکوسترمز، قوماندا آلتنده بولنمغی نصلسه نفسمه قبول ایتدره‌مدیکمدن ، اووقت دائرهٔ عسکریه شدیدالمآل برتلغرافنامه چکدرك طونه عموم قوماندانلغنه معادل بربالقان عموم قوماندانلغی استحصال ایلدیکمی] ادعا ایدیور .

باردن قرق‌درت طابورایله حرکت‌عاجزانهم‌مقرر اولدیغی حالده، اشقودره‌دن مؤخراً چیقاریلان ایکی‌طابوریتشه‌مدیکندن ، قرق ایکی طابورایله دده‌آغاج اسکله‌سنه چیقمش ؛ واورادن ادرنه‌یه‌مواصلات ایدرك، بالقان اوزرینه اجرای حرکاته ابتدار ایلمش‌ایدك . لکن بوحرکتده:[قوماندا آلتنده بولنمغی نفسمه قبول ایتدره‌مدیکمدن دائرهٔ عسکریه شدیدالمآل برتلغراف چکمش اولنقلغمك] قطعا اصلی‌یوقدر . وکندولرینه . دده آغاجنه یوم خروجدن طونه عموم قوماندانلغندن انفصاللری تاریخنه قدر ، بزم جهتجه اولان ترتیبات عسکریه‌یی عرض واشعار ایدرك ، رأی ورضالرینه‌ده مساعدهٔ امکان مرتبه‌سنده توفیق حرکت ایدیور ؛ وهم‌ده وقایع حربیه‌یی دائما بیلدریور ایدم .

عموم قوماندانلق عنوانك زمان تسمیه‌سنی‌ایسه ، دده آغاجنه یوم‌خروجم اولان ۹ تموز سنه ۹۳ تاریخنده مقام قائممقامیٔ سرعسکریدن آلمش اولدیغم شوتلغرافنامه موضحاً ارائه ایدیور :

« صورت تلغرافنامه »

سليمان پاشا حضرتلرينه

دشمن: كچن جمعه ايرتسى كونى، خائن بوغازى كچيدنده بولنان ايكى طابور اوزرينه هجوم ايدوب، طابورلرك ايكى ساعت قدر ثبات ايله چكلملرى اوزرينه اورادن بالقانى تجاوز ايتمش، وَ اوزرلرينه درحال رؤف پاشا اسلميه‌دن كيدوب، خلوصى پاشايه دخى شبقه‌دن اوچ طابورله دشمن اوزرينه كيتمك اوزره امر ويرمش ايسه‌ده؛ بونلرك يكديكريله برلشه‌مامسى، وَ دشمنك قوتى يرلو بلغارلرك التحاقيله تكثر ايدوب، كرك شبقه‌ده وَ كرك اسلميه‌ده بونلرك اوزرينه سوق اولنه‌جق وَ مدافعه‌لرينه كافى اوله‌جق برقوهٔ سياره سوقنه مساعد قوت بولنمامسى، وَ درسعادتدن وَ عثمان پازارندن ترتيب ايديلان عساكر شاهانه دخى يتشه‌مامسى حسبيله، دشمن اورالرى هردرلو حركت اجراسنه مساعد كوروب، اسلام قريه‌لرينى يقمش، وَ قزانلق وَ شبقه‌يى استيلا ايتمش. و شبقه كچيدنده واقع استحكاملرمزده كى عسكرى تحت حصر وتضييقه آلمش. وَ برطرفدن دخى قلوفر وَ قارلوه قريه‌لرينه قدر كلمش، وَ برفرقه‌سى زغرهٔ عتيقه‌ ايكى بچق ساعت مسافه‌ده وَ قزانلق جاده‌سنده كى دربند بوغازنده واقع « قصاب قيا » نام محلده استحكام يابه‌رق يرلشمش ايدوكى بوكونه دكين آلنان تلغرافلردن آكلاشلمشدر.

ذاتاً شبقه‌ده ميرلوا خلوصى وَ راسم پاشالر وار ايدى. خلوصى پاشا: اوچ طابورله، دشمنك مقدارى غايت جزئى اولديغى اثناده، دشمن اوزرينه حركت ايدوب، آندن صكره نه حالده بولنديغنه دائر كندوسندن بر خبر آلنه‌ميوب، فقط فراريلردن بعضيلرى: موسى اليهك خيلى مدت محاربه ايتديكنى، وَ نهايت تحمل اولنه‌ميه‌رق عسكر طاغيلوب كندوسى اسير اولديغنى، وَ بعضيلرى دخى: شبقه استحكاملرينه چكيلوب اوراده مدافعه ايله مشغول بولنديغنى وَ برطاقمى دخى: بونلرى شبقه، وَ غيروه طرفلرندن دشمن ايكى قوت آره‌سنه آلوب تضييق ايتمسيله، تسليمه مجبور اولدقلرينى روايت ايلدكلرى كذلك آلنان تلغرافلرده كوسترلمشدر.

بونك تفصيلاتى وَ اورالرده بولنان عسكرك وَ طوپلرك مقدار وَ نوعى رؤف وَ حالت پاشالرك وَ ادرنه واليسنك افاداتندن معلوم عاليلرى بيوريلور.

ذات عاليلرينك بالقان عموم قوماندانسنه تعيينلرى ارادهٔ سنيه ايجابندن

اولوب ، مشار الیه رؤف پاشا صورت موقته‌ده کوندرلمشدر. شمدی مشار الیه زغره‌ٔ عتیقه‌ده‌در. وَ نزدنده یکرمی طابور قدر پیاده وَ ایکی بطریه سیّار صحرا وَ بر بطریه‌سیّار طاغ طوپی وَ بش بلوك نظامیه وَ برخیلی چرکس وَ آناطولی سواریسی واردر .

بوکون فرقهٔ علیه‌لری ایچون بشقه‌جه مکمّل ایکی بطریه طوپ کوندرلدیکی کبی ، ایکی اوچ بطریه طوپك دها شو کونلرده ترتیب و ارسالی مقرردر.

ودین قوماندانی عثمان پاشا یکرمی بش طابور قدر عسکرله پنجشنبه کونی پلونه‌یه کلمش ، وَ او کون وَ ایرتسی جمعه کونی اوزرینه دشمن هجوم ایدوب بحمداه تعالی دشمن تلفات کلیّه ایله‌رجعته مجبور اولمشدر. وَ جمعه کونی محاربه‌سنده، اوچ قباقلی ایله کلیّتلو تفنك وَ جبخانه وَ اشیای عسکریه‌اغتنام اولنمشدر.

شمدی‌نیش وَ صوفیه وَ یکی پازار فرقه‌لرندن اورخانیه‌یه یکرمی بش‌اوتوز طابور سوق اولنمقده ، وَ بونلر عثمان پاشا فرقه‌سنه الحاق قلنمقده ؛ وَ احمد ایوب پاشا دخی قرق طابوره قریب پیاده وَ بش آلتی آلای سواری وَ آلتی بطریه طوپله روسجق جهتنده قاضی چشمه‌سی نام موقعلرده سیّار حالنده بولنمقده‌در .

دشمنك بالقانلره زیاده قوّت جمع ایتمسنه وَ عثمان وَ احمد ایوب پاشافرقه‌لری اوزرینه قوهٔ کلیّه‌ایله صارقمسنه میدان‌ویرلمامك ایچون، بالقانك بوجهتنده وَ اوستنده بولنان‌دشمنك‌سریعاً دفع وتنکیلی: بحمداه تعالی دولت وملتك سلامتنی تأمین و استحصال ایده‌جك موفقیات جلیله‌نك اك برنجیسی اولوب ، بوده : حق جلّ وَعلی حضرتلرینك نصرت وعنایت الٓهیه‌سنه‌وَروحانیّت‌سنیهٔ حضرت پیغمبرینك امداد و اعانه‌سنه توسّلاً عهدهٔ علیه‌لرینه تودیع قلندی . بوبابده تعلیمات وَ ایضاحات وَ تفصیلات اعطاسندن مستغنی بولندقلری جهتله برکونا تعریفاته حاجت کورمه‌دم . بناءًعلیه یالکز فوق‌العاده التزام سرعت بیورلمسی لزومنی اخطار، وَاکمال مقتضیات ایچون هرنه لازم ایسه، ایجابنه باقلمق اوزره همان بیلدیرلمسنی تمنّی ایله حسن موفقیت علیه‌لری دعواتنی تکرار ایلرم .

۹ تموز سنه ۹۳

بوندن ماعدا ، مقام مشارالیهدن : ۱۳ تموز تاریخندن بدأ ایله یازیلان تلغرافنامه‌لرده دخی عنوان مذکور قوللانلمش ایسه‌ده ؛ اوّل وآخر بوبابده

طرف عاجزانه‌مدن قطعا برطلب وَ استدعا وقوع بولمامشدر. ایشته مقام مشار الیهك یوم مذكورده یازدیغی تلغرافنامه‌لرده بونلردر :

« صورت تلغراف »

عموم بالقان قوماندانلغنه

جمله‌یه معلوم اولدیغی وجهله : بودفعه روسیه‌لو بغیر حق و بلا موجب ممالك محروسه اوزرینه هجوم وَتعدی ایله ضعیف بولدیغی طرفلرده مملكتمزی تخریب وَاحراق ایله برابر ، دین قرنداشلریمزی وَ تبعهٔ صادقهٔ پادشاهیدن سائر وطنداش وَ همشهریلریمزی قتل عام وَنسوان وَ صبیان حقلرنده اك وحشی وَ غدّار قوم و ملتك ارتكاب ایتمیه‌جكی انواع غدر واهانت وَ ظلم وشناعت اجراسنه تصدّی وَ قیام ایتمسی جهتیله ، بو كونكی كونده محافظهٔ دین و ملت ایچون كافهٔ مسلمینه غزا وَجهاد فرض عین اولمشدر. وَبناءً علیه سلطنت سنیه‌نك بالجمله عساكر نظامیه وَ ردیفه وَمستحفظه‌سی دشمن غدّارك ممالك محروسه وَ اهلی وَ سكنه‌سی اوزرلرندن شرّ و مضرتلرینی دفع و ازاله ایتمك مقصدیله مقابلهٔ اعدایه شتاب ایدرك، الیوم دشمن قارشیسنده یقه یقه‌یه اجرای حرب وجدال ایله اخذ ثاره صرف نقدینهٔ جسم و جان ایتمكده اولدقلری بدیهی اولوب ؛ آنجق، دشمنك دین و دولت وَ وطن وملت حقنده اولان سوء مقصد ونیاتی اقتضاسنجه، غزا وَجهادك فرضیتی: یالكز عساكر مرتبه‌یه منحصر اولمیوب، حرب وضربه مقتدر اولان بالجمله افراد مسلمینه شمولی اوله‌جغندن ، طرف اشرف خلافت كبرا و سلطنت عظمادن بر مقتضای شرع شریف واقع اولان اعلان و دعوت اوزرینه مملكتلرده سائر افراد حمیت نهاددن دخی سواری وَ پیاده عساكر معاونه تشكیل ایدوب ، وَ بونلره اهالی طرفندن اسب وَ البسه وَ حكومت طرفندن اسلحه ویریلوب . بونلرده كمال شوق و غیرتله اعدایه قارشو حركته مسارعت ایتمكده، وَ محل محاربه‌ده جانسپارانه چالشمقده اولدقلری بادئ تشكر و ممنونیت اولمقده‌در.

شوقدر كه ایچلرنده بعض ناموسی وَ حمیتی ناقص اولان اشخاص بدمایه مأمور اولدیغی امر غزانك شرف و قیمتنی تقدیر ایتمیه‌رك ، بعضیلری اثنای راهده وَ بعضیلری، مواقع حربیه‌یه واردقدن صكره عار فراری ارتكاب ایدرك مملكتلرینه وَ اوته‌یه بریه صاووشمقده اولدقلری استخبار اولنمقده اولوب ؛

کندولری بحسب الشرع غزایه مأمور اولمش وَ آت وَ البسه وَ سلاح ویریله‌رك تجهیز قلنمش اولدیغی ، وَ دشمن قارشوسنده بولنان اولاد وَ قرنداشلریمزه صور متنوّعه ایله طائفهٔ نسوان طرفندن بیله اعانه ایدلمکده بولندیغی حالده، مرقوملر اولوجهله عار فراری ارتکاب ایتملرینه مبنی شرعاً وَ نظاماً اشد جزا ایله مجازات اولنمغه مستحق ایسه‌لرده، بو قصور و قباحتلری: جهل ونادانیلرینه حمل اولنه‌رق، مرحمةً مجازات شدیده‌دن وقایه‌لری. وَفقط آداب حمیت بحثنی آکلایوب او کرنملری ایچون: اومقوله عساکر معاونه‌دن فرار ایدن‌اولنورایسه، طوتیلوب عساکرنظامیه طابورلرینه قید وادخال ایله در سنه سلك نظامیده استخدام اولنمسی قرار کیر اولمغله ، اشبو قرار حکمنه توفیقاً اوراجه تقیّدات وَتحرّیات کامله اجراسیله ظهور ایده‌جك عساکر معاونه فراریلری دردست ایدیله‌رك حقلرنده بروجه محرّر معامله اولنمق اوزره کندولرینك درسعادته جوار اولان محللرده بوطرفه . وَ دیکر یرلرده‌اك یقین اولان مواقع عسکریه‌یه تسلیمی وَ کیفیتك اشعاری خصوصنه بالاستیذان ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی متعلّق بیورلمش . وَ بوبابده ولایاته دخی تلغرافنامهٔ سامی یازلمش اولمغین، طرف عالیلرندن دخی برموجب ارادهٔ سنیه اقتضای حالك اجراسنه‌همت بیورلمسی .

۱۳ تموز سنه ۹۳ محمود

« دیکر »

عموم بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه.

رؤف پاشانك شمنی‌یه اعزامی خصوصنه ، محمد علی پاشانك اشعاری اوزرینه ، ارادهٔ سنیه متعلق بیورلدی . یرینه مناسب برفریقك تعیینی امور طبیعیه‌دن ؛ وَ فریق سلیم پاشا ادرنه‌ده ایسه‌ده؛ کندوسنك حرکات وترتیبات عسکریه‌یه وقوف تامی اوله‌میه‌جغی کبی ، ذاتاً استحکام انشاآتنه نظارت ایچون اواطرفه کوندرلدیکی جهتله : مشارالیهك قومانداده استخدامی جائز اوله‌میه‌جغی بدیهی بولنمغله ، زغرهٔ جدیده‌ده کی فرقه ایچون ایجاب ایدن قوماندانك همان انتخاب وتعیینینه کیفیتك سرعت اشعارینه همم علیه‌لری رجا اولنور.

۱۳ تموز سنه ۹۳ محمود

«دیگر»

عموم بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

۱۳ تموز سنه ۹۳ تاریخلو و شفره‌لو تلغرافنامهٔ عالیلری آلندی. بو کون طقوز بچقده قالقمش اولان ترنه بیك صندق مارتنی فشنکی تحمیل و ارسال قلنمش، و بو آقشام حرکت ایده‌جك ترنه ارکاب ایدیلن طابیه طبورینه دخی بشقه‌جه اوچ یوز صندق مارتنی فشنکی اعطا قلنمش اولدیغی کبی دیرینکی ترنله دخی بیك صندغك ارسالی مقرر بولندیغی و بریاندن‌ده تشدیدیله‌جکی بیان اولنور.

۱۳ تموز سنه ۹۳ — محمود

«دیگر»

عموم بالقان قوماندانی سلیمان پاشا حضرتلرینه

۱۶ تموز سنه ۹۳ تاریخلو و شفره‌لو تلغرافنامه‌لری آلندی. افراد عسکریه و معاونه‌دن: اثنای حرکات عسکریه‌ده فرار ایدن باغارلر قراسنده متروك اشیا و حیواناتك غصبنه متجاسرلرك ضرب و تأدیبی. و دقتسزلکی کوریلان ضابطانك اعاده‌سی وطردی، و منهوباتك استردادی خصوصلرنده واقع اولان اجراآت و معاملات دولتلری پك مناسب و بجا کورندیکندن؛ بعدما بو درلو حالات نامرضیه‌یه متجاسر اولنلر اولور ایسه. هردرلو معاملهٔ تأدیبیه اجرا ایتمك و قورشونه دیزمك کبی حال و مصلحتك مجبوریت کوستره‌جکی اجراآته صلاحیت و مأذونیت دولتلری و بوزلرینك شمدیدن اعلانی لزومی بیان اولنور.

۱۸ تموز سنه ۹۳ — محمود

بناءً علیه، محمد علی پاشانك: عموم قوماندانلق استحصال ایلدی، دیدکلری خلاف حقیقتدر. اکر مقام بکا بویله برعنوان اقتدار ویرمش ایسه؛ مشارالیهك آنی بندن ادّعایه قطعا حقی اوله‌مز.

مشارالیه: [بنده‌کزه عموم قوماندانلق عنوانی ویرلدیکنه حسب الاستقامه متأثر اولمدیغی؛ و مرکز اردوسیله حرکات مقرره‌نك توحیدی ایچون اول

امرده "مواقع متعدده‌ده بولنان عسکرك مقدار وَ صورت تعبیه‌لرینه‌دائر معلومات استحصالی واجبه‌دن‌اولدیغندن، بالقان‌جهت‌جنوبیسندن ادرنه‌یه‌قدرمعیت‌عاجزیده اولدیغی مروی بولنان سکسان برطابورك مقدار صحیحیله قنغی موقعلرده‌ایدوکی حقنده آرقداشجه وقوع بولان اشعاراتنه جواب آلەمدیغنی) بیان ایدیور .

مشار الیه عموم قوماندانلق ویرلدیکی صیره‌ده هرکس متأثر اولمشیکه ، صکره بزه ویریلان عموم بالقان‌قوماندانلغی‌عنواننده‌ن کندوسنك متأثراولدیغنی اورته‌یه قوییور ؟

معیّت عاجزیده وجودی مروی اولان سکسان بر طابورك مقدار صحیحیله قنغی موقعلرده اولدیغی حقنده آرقداشجه وقوع بولان سؤالنه جواب آلەمدیغی بحثنه کلنجه ؛ مشار الیهك بوعباره وَمآلده بر تلغرافنامه‌سی ورود ایتمامشدر . ۲۱ تموز تاریخیله یازدیغی برقطعه تلغرافنامه‌نك ذیلنه : معیّت عاجزیده‌کی عساکرك قنغی مواقعه تعبیه اولنوب،دشمنك قوّتیله وضعیّتنه دائر نه معلومات استحصال اولندیغنی، وَ تمنی مانوره‌یه قرار ویرلدیکنی سؤال ایلمش ایدی .

« صورت تلغرافنامه »

اسکی زغره‌ده سلیمان پاشا حضرتلرینه

احمدایوب پاشا حضرتلرینك معیّتیله هزار غراده مستخدم قول اردوی همایون قارشوسنده: دشمنك، اون‌ایکنجی وَاون‌اوچنجی قول اردولری‌بولندیغی موثوقاً تحقیق قلنه‌رق، اشبو دشمنك‌اردولرندن بری محل آخره‌سوق‌اولنمدقجه پاشای مشارالیهك تدافعی حالنده قالمسی ایجاب ایتمکله وَبالقان اوزرینه حرکت ایدن‌قول‌اردویه الدن کلدیکی مرتبه سریعاً معاونت‌ایتمك‌فریضه‌دن اتخاذایدلمکله، هزار غراددن سکز وَ محال آخردن اون‌که جمعاً اون‌سکز طابور آلنه‌رق فریق نجیب پاشا قومانداسیله عثمان پازارنده حاضرلنمقده بولنمش ، وَ اهمیّت مصلحته‌کوره بالذّات اورایه عزیمتله خائن بوغازینك ضبطیله بالقانه طوغری تعرّضی حرکته قرار ویرلمش ، وَ مذکور طابورلرك برقاچ کون ظرفنده‌عثمان پازارنده مهیّا بولندیرلمسی مأمول بولنمش اولمغله ، ذات عالیٔ مشیریلرینه اعطای معلوماته مسارعت اولندی. معیّت دولتلرنده بولنان باجمله جنود جناب پادشاهی

قنغی مواقعده تعبیه اولنوب دشمنك قوتیله وضعیتنه دائر نه‌معلومات استحصال بیورلدیغنك، وَ قوت وَ حاله کوره اوراجه قنغی مانوره‌یه قرار ویرلدیکنك سرعت اشعاری ، وَ احوال تبدل ایتدکجه بی‌دربی معلومات اعطاسی خصوصنه همم جلیلهٔ مشیریلرینك بیدریغ بیورلمنی تمنی اولنور.

۲۱ تموز سنه ۹۳ محمد علی

بنده‌کز دخی کندولرینه جواب آتی‌بی ویرمش ایدم :

لمونه عموم قوماندانلغنه

۲۱ تموز سنه ۹۳ تاریخلو وَ شفره‌لو ایکی قطعه تلغرافنامهٔ دولتلری آلندی. وَ عنایت باری وَ روحانیت سنیهٔ پیغمبری ایله استحصال اولنان اسکی زغره مظفریتنی تبریکه عنایت مبذولهٔ سنیه‌لرینه عرض شکران ایدرم .

بوراجه کافهٔ حرکات و وقوعات افندمزه عرض اولنمقده بولندیغی کبی، مظفریت مذکوره دخی صورت رسمیه‌ده تبشیر اولنمش ایدی. تلغراف مأمورلرینك خاکپای سامیلرینه سهواً کشیده وَ تقدیم ایتمامش اولملری محتملدر.

اسکی زغره‌ده بزمله محاربه ایدن دشمنك میدان معرکه‌ده قالان لاشه‌لرینك لامبازلرنده اون‌بش وَ یکرمی‌درت نومرولری مرتقم ایدوکی کورلدی. لکن خائن بوغازی جهتنده‌کی فرقه دیکر فرقه ایدوکی روایت اولنمقده ایدوکندن ، آنك قاچنجی فرقه ایدوکی مجهولدر.

اوّلجه‌ده عرض اولندیغی اوزره : اردوی همایونله تموزك یکرمی ایکیسنده اسکی زغره‌دن حرکتله ، یکرمی اوچنده یکی زغره‌یه کلندی . شمدی بوراده تناقص ایدن مهمات ناریه ایله ایلرویه حرکت ایچون محتاج اولدیغمز ما کولاتی، شمندوفر طریقیله ادرنه وَ قره‌پیکاردن جلب وَ اکمال ایله اشتغال ایتمکده‌یز . ایکی اوچ کون ایچنده نواقص و حوایجمزی اکمال ایتدکدن صکره ، نصرت ربانیه‌یه مستنداً . بورادن حرکتله خائن وَ فردیچ کچیدلرینی ـ انشاالله ـ دشمندن استرداد ایتمك ایچون طوغروجه اورایه عزیمت اولنه‌جقدر. شو حالده بعنه‌الکریم مقصدك تسهیل وَ تسریع حصولی ایچون افندمزك دخی بالقنك اوته‌جهتنجه بر آنده اجرای حرکات متحده وَ مقتضیه‌یه بذل لطف وعنایت بیورملری بالخاصه استرحام اولنور. ۲٤ تموز سنه ۹۳ سلیمان

بوندن صکره، ۲۸ تموز تاریخیله ده: فردیچ وَ خائن بوغازلرینك ضبطی ایچون نه تدبیر وَ ترتیب اجرا اولندیغنی، وَ قنغی یوللردن قاچ طابور وَ نه قدر طوپ یوریدیلوب، قوّهٔ احتیاطیه‌نك نه‌مقداردن عبارت ایدوکنی، وَ دشمنك شبقه کچیدندن ملحوظ اولان صارقندیسنه قارشو نه‌مقدار قوّت تعیین ایدلدیکنی اشبو تلغرافنامه ایله سؤال ایلدی:

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

۲۷ تموز سنه ۹۳ ایکی قطعه تلغرافنامهٔ عالیلری چشم مسرورتیله مطالعه اولندی. بوقدر اهالیٔ اسلامیه‌یی پنچهٔ ظلم اعدادن قورتاردیغکز جهتله، بتون موحّدین ایله جمله‌مزی دعوات خیریه وَ موفقیت دولتلرینه حصر بیوردیکز. انشاالله تعالی دولت وَ ملت ایچون دهالك چوق خدمات خیریه‌یه موفق اولورسکز.

کافهٔ ایشده اقتضا ایدن تدابیرك صور اجراسنی منحصراً یکدیکرمزله مخابره ایده‌لم. زیرا: صوب عاجزیدن طرف دستوریلرینه هرنه یولده معاونت ومظاهرت ممکن ایسه، اشعار فخیمانه‌لری وقوعنده بلا اضاعهٔ وقت اجرا وَ بذل اتمامك قابل دکلدر. بوکاوجدان دولتلریده شاهد عادلدر. بونکله برابر، امکانی مفقود برشیئك دخی اسباب مانعه‌سنی بیان ایله ذات سامیٔ مشیرانه‌لرینی اقناعه مجبوریتم بدیهیدر.

دونکی کون برتلغراف کشیده ایتمشیدم؛ لطفاً جواب عالیه‌سنی بکلرم. یعنی: خائن وَ فردیچ بوغازلرینك ضبطی حقنده نه‌تدبیر وَ نه ترتیب اجرا بیورلدیغنك، وَ قنغی یوللردن قاچ طابور وَ نه‌قدر طوپ یوریدیله‌جکنك، وَ قوّهٔ احتیاطیه‌نك نه‌مقداردن عبارت اولدیغنك، وَ دشمنك شبقه کچیدندن ملحوظ اولان صارقندیسنه قارشو نره‌لره نه‌مقدار قوّت تعیین ایدیله‌جکنك سرعت اشعارینی رجا ایدرم. ۲۹ تموز سنه ۹۳ محمدعلی

بنده کز دخی مشار الیه جواباً تلغرافنامهٔ آتی‌یی یازدم:

« صورت تلغرافنامه »

طونه عموم قوماندانلغنه

۲۹ تموز سنه ۹۳ تاریخلو وَ شفره‌لو تلغرافنامهٔ دولتلری جوابیدر.

هرسكده‌كى كبى بوراجه دخى حرب انجووزه طرف دولتلرينه عرضى لازم كلان معلوماتده قصور اولنمز . طرف دولتلرندن دخى اويولده مقابله بيوريلور ايسه اتحاد حركاتى ، وَ بوده تأمين موفقيتى مؤدى اولور .

رفقتمده بولنان قوت : اللى آلتى طابوردن عبارت بدى لوادر . هرلوانك بر بطاريه طوپى واردر . نظاميه سواريسى اوچ بوكدن عبارتدر . آلتى طابور پياده ، شاكر پاشا ايله يكى زغره‌ده‌قالدى . بونك ايكى طابورى ، اسلميه جهتنده‌كى بوغازلرك محافظه‌سى ايچون ، اسلميه قوتنه ضميمه اولهرق كوندرلدى .

يكى زغره‌دن ايلرولمك ايچون . عسكر مرورينه مساعد اولان يول ، بردر ؛ يعنى : ايليجه يولى اولوب . اشته كافهٔ مهمات وَ عساكرمز ايله بوكون بويولدن ايلروليورز . يالكز اوچ لوا عسكر بركچى يولندن كوندردم .

وجههٔ عزيمتمز : فردچ وَ خائن ، وَ بعده شبقه كچيدلريدر . عنايت حق ايله بونلرك دشمندن استردادى ميسر اولور ايسه . موقعلرى بالذات كوروب درجهٔ احتياجنه كوره عسكر وَ طوپ تعيين ايدرك ، قوهٔ متباقيه ايله چاكرزى‌ده : بالقانده لدى الايجاب هرطرفه يتشه‌بيلمكه مساعد برنقطه‌ده بولنمق عزمنده‌يم .

مذكور كچيدلرك ضبط و استردادينه وَ بالقانك دشمندن تطهيرينه عون حق ايله موفق اولورايسه‌ك ، اول وقت كچيدلره تعيين اولنه‌جق مقداردن ماعدا الده قاله‌جق قوهٔ سياره ايله اقتضاى حاله خدمته چاليشه‌جغز . شمديلك بو مقداردن بشقه قوهٔ متحركه‌مز يوقدر .

بزه بوغازلر اوزرينه وقوع بولان حركت معروضه‌مزده طرف دولتلرندن نه يولده طاو انديغى مراق اولنيور . لطفاً كرك طرف دولتلرندن وَ كرك عثمان پاشا حضرتلرى طرفدن تنكيل دشمن حقنده نه طرزده حركت اتخاذ بيوريله‌جغنك اشعارى معروض وَ متمنادر .

٣٠ تموز سنه ٩٣ — سليمان

اشته حركات وَ قوت حقنده بونلردن بشقه ، وَ ديديكى زمينده ، تعاطىٔ مخابره اولنديغنى بيلميورز . آلدن تلغرافنامه‌لرينه هروقت جواب ويريله كلمشدر .

مشاراليه : بوسكسان برطابورك استعلام موافقى حقنده وقوع بولان سؤالنه جواب ويرمديكمى بياندن صكره ، ابوسؤالنه غراز بيلديكمى ا دخى ادعا ؛ وَبو

ادّعاسنه : { بلغار اشقیاسندن اثنای حربده اله کچوریلانلرك اعداملرینی امر، وَاوکونلرده درسعادتدن شمنی‌یه مورود برقطعه تلغرافنامه مألنك مقام تعمیمده طرف عاجزی‌یه‌ده یازلمسندن اظهـار حدّت وَ هرخصوصده درسعادتدن امر آلدیغمی بیان ایله، طرفلرندن برکونا اشعاراته لزوم اولمدیغنی اشراب ایلدیکمی} درمیان ایدیور .

مشار الیهك بلغار اشقیاسنك اعدامی حقنده ۱۳ تموز تاریخیله یازارق ۱۶ تموز تاریخنده واصل دست عاجزی اولان تلغرافنامه‌سی بودر :

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

طونه وَ ادرنه ولایتلری ادارهٔ عرفیّه تحتنده اولدیغندن اله کچه‌جك بلغار شقیلرینك اعدامنه قدر درحال اجرای جزالرینه‌بااراده‌ٔ سنیّه مأموریّت‌ویرلمش اولمغله، ایجابی حالنده حکم ارادهٔ مشروحه انفـاذ ایدلمك اوزره کیفیتك‌طرف عاجزی‌یه اشعار بیورلمسی معروضدر.

۱۳ تموز سنه ۹۳ محمدعلی

آنکا دخی سنه ۱۶ تموز تاریخیله یازیلان تلغرافنامهٔ جوابی بودر :

« صورت تلغرافنامه »

عموم طونه قوماندانلغنه

۱۳ تموز سنه ۹۳ تاریخلو وَ شفره‌لو تلغرافنامهٔ دولتلری جوابیـدر . دها ادرنه‌یه مواصلتمی متعاقب بوولایتك عرف عسکری تحتنه آلنـدیغی، وَ طرف اشرف حضرت پادشـاهیدن شـو خصوصده‌کی مأذونیّت وَمرخصیّت کاملهٔ عاجزانه‌می امر مابین همایون حضرت ملوکانه‌دن ارادهٔ سنیّه‌لو متعدّد تلغرافلرله مقام عالیٔ سرعسکرینك‌اولبابده‌کی تلغرافنامه‌سی عاجزلرینه طوغرودن‌طوغرویه شرفوزود ایتدیکی دقیقه‌دن اعتباراً، دائرهٔ ادارهٔ عاجزیجه حکم‌جلیل ارادهٔ سنیّه موقع اجرایه قونلمش، وَ برطرفدنده اجرا آتنه دوام اولنمقده بولنمشدر . حتی مابین همایون حضرت ملوکانه‌دن بوکادائر شرفوارد اولان ارادهٔ سنیه‌لو تلغرافلر احکام جلیله‌سی انفـاذ اولنمقده بولندیغی جوابنك هر نصلسه تأخر عرض

و اشعارندن طولانی معاتبته بیله اوغرانیلمشدر . معمافیه کرك بوکا و کرك خصوصات سائره‌یه دائر مابین همایون شاهانه‌دن و مقام حضرت سرعسکریدن طوغرودن طوغرویه آلنمقده و هر برینك تنفیذ تمامیٔ احکامنه مسارعت قلنمقده اولان تلغرافلرده، ادارهٔ عرفیّه حقنده طرف دولتلرینه لزوم مراجعته دائر، بر کونا صراحت کوریله‌مدیکی معروضدر .

۱۶ تموز سنه ۹۳ سلیمان

بونلرك مطالعه‌سندن : مشارالیهك ادعاسنه مناسبت آلور بر سوز بوله بیلورمیسکز ؟

تلغرافنامهٔ معروضده مندرج خصوصات سائره تعبیرینك ایسه : قطعا حرکت حربیه‌یه شمول و تعلّقی یوقدر ؛ بونلر ، حرکات حربیه خارجنده برطاقم معلوماته مترتّب خصوصاتدر . چونکه: کرك اوکونه قدر وکرك یوم مذکوردن‌صکره دائما حرکات حربیه اوزرینه مخابره ایتمکده، ومخابره‌سز هیچ بر شی یاپمامقده ایدك . و بو مخابره‌مز ۱۶ تموز تاریخنده وقوع بولمش ایکن ، ۲۹ و ۳۰ تموز تاریخنده تعاطی اولنان مخابرات اوزرینه اولان ادعاسنه بونی دلیل مؤیّد کتورمسی غرابتده امثالی نامسبوق بر شیدر .

آندن صکره‌ده : کندولری یکی پازار و بنده‌کز هرسك جهتنده ایکن ـ جواریّت مناسبتیله ـ یکدیکره معلومات ویردیکی کبی . اوزمان باعث موفقیّتمز اولان مسلك و طریق اوزره مخابره‌یه و اتحاد حرکاته دوام اولنمسنه دائر یازدیغم تلغرافنامه‌یه دخی ، اظهار اغبرار ایدیور .

فی‌الحقیقه ، ۲۹ تموز تاریخلو بر قطعه تلغرافنامه ایله : قوماندای عاجزانم دائره‌سی داخلنده کی موقع قوماندانلقلرینه کندولرینك طوغرودن طوغرویه امر ویرملرنده‌کی محاذیری عرض ایله. ویریله‌جك اوامرك طوغروجه صوب چاکرانه‌مه اعطا بیورلمسنی تمنی ایتمش ؛ ویکی پازار و هرسکده یاپدیغمز کبی متحداً اجرای حرکات اولنمسی . و هر ایکی قوماندانلق دائره‌سنك مناسبت جواریّه‌یه رعایتی لزومنی عرض ایلمش ایدم بوتلغرافنامه‌نك برصورتی مقدمجه‌ده طبع ایدلدی . واو تاریخده مقام قائمقامیٔ سرعسکری‌یه‌ده تلغرافنامهٔ مذکور صورتنی کشیده ایتدم . بن تلغرافنامهٔ مذکوزایله حرکات حربیه‌جه اتحاد حصولنه طرفینك سعی ایتمسی لزومندن بحث ایلدی ایدم. مشارالیه . بنده کزك بویولده

یرېشمه کندو طونه عموم قوماندانلغنی اخلال معناسی ویریور ایسه . ویاخود بزده کندوسنك تحت امرنده بولدیغمزه شبهه‌سز ایسه، بنده کزك بوتلغرافنامه‌م اوزرینه ذهاب عاجزانه‌می تصحیح، وطوغرودن طوغرویه هر امری کندوسندن آلور بر قوماندان اولدیغمی تعیین ایتملی ایدی. هم جناب باری‌یه قسم ایدرم‌که: تحمیل اولنان بارك کسب ایده‌جکی خفتدن طولایی ، دها زیاده ممنون اولور ایدم . حال بوکه ، او یولده حرف واحد یازمدقدن بشقه ، اشبو تلغرافنامه ایله هرسکده‌کی کبی اتحاد حرکاته رعایت اولنه‌جغندن بحثله تشکرلر ایتدی :

« صورت تلغرافنامه »

سلیمان پاشا حضرتلرینه

هرسکده‌کی کبی بوراجه دخی بحسب المجاوره طرف عاجزی‌یه اعطای معلومات بیوریله‌جغی. وبورادن دخی او یولده مقابله‌یه دوام اولنور ایسه اتحاد حرکتی وبوده تأمین موفقیتی موجب اوله‌جغی ۳۰ تموز سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامهٔ دولتلرنده تبشیر بیورلمغله ، عرض شکرانیت ایدیلوب ؛ شوکا حمد ایدرم‌که : بوراده آزه‌مزده پیر وقوم طاغدی اولمدیغندن ، انشاالله تعالی المزی بربریمزه ویره‌رك . وسنّت سنیّه حکمنجه ایکی جهتك سلاح آرقداشلریمزله دیرسك دیرسکه کله‌رك ، اعدای دین و دولتك قهر وتنکیلنه موفّق اوله‌جغمزی الطاف سبحانیه‌دن مأمول ایدرم . کرچه ــ مستنداً بتوفیق الله تعالی ــ بزجه یاپیله‌جق تعرّض : درسعادتدن ترتیب اولنان مستحفظ طابورلرینك ورودینه و او طابورلرك قلعه‌لرده بولنان نظامیه و ردیف طابورلریله اجرای مبادله‌سنه متوقّف ایسه‌ده ، حرکتمز ایچون شمدیدن ایکی مانوره دوشونیله‌یور . بو مانوره‌لرك بری : هزار غراد و جمعه‌ده حال تدافعیده قالنه‌رق جمع ایدیله بیله‌جك یکرمی بش طابور ایله طرنوی اوزرینه حرکت و سزك قوت ایله برلشه‌کسمی و غیرت ایتمك، و دیکری‌ده: عثمان پازاردن نمایش اجراسیله هزار غراد و جمعه‌دن لوم ویانتره اوزرینه تعرض ایتمك تصوّراتندن عبارت اولوب ، قنغیسی خیرلی اوله‌جغی بزجه هنوز تقرر ایتمدیکندن . بوبابده‌کی رأی و مطالعات مشیرانه‌لری ؛ و بوده؛ شاید بزجه لوم ویانتره اوزرینه حرکته قرار ویریله‌جك اولسه ، کرك رفقت علیه‌لرنده بولنان و کرك کیروده کی

نقاطده اولان قوّه‌دن بر مفرزه‌نك بالتفریق الیوم عثمان بازارنده بولنان آلتی طابور ایله برلشه‌رك . وَ كرك بورادن دها بر ایكی طابور ضم اولنه‌رق . او یولده طرنووی اوزرینه سوقی ممكن اوله‌ب اوله‌میه‌جغی دخی استفسار اولنور .

اولیابده ۲ آغستوس سنه ۹۳ محمد علی

هم نه حاجت ؛ كندو تعبیرنجه : عموم قوماندانلغی استحصال ایتدیكمی ، وَ یاخود : بنده كزه عموم قوماندانلق عنوانی ویرلدیكنی بیلیوریا !

مشارالیه (عثمان بازارنده بولنان بر بیكباشینك اشعاری اوزرینه شكایته قالقشدیغمی) دخی درمیان ایدیور . فی الحقیقه ، منسوبی اولدیغی طابور رفقت عاجزیده بولنمسندن ناشی بنده كزه مراجعت ، وَ بالمناسبه عثمان بازاری ایلروسنده‌كی « یایلاق » قریه‌سنده كندوسندن بشقه قوهٔ محافظه اولمدیغنی اشعار . وَ قوتنك دخی هر طابوردن برر ایكیشر بلوك آلنه‌رق تركیب ایدلدیكنی افهام ایدن بیكباشی احمد افندینك وارد اولان تلغرافنامه‌سی اوزرینه : ذاتاً مشارالیه فردیچ وَ خائن بوغازی جهتلرینه وقوعی مقرر حركتمزی تسهیل ایچون عثمان بازارینه عسكر تحشیدینی وَ نجیب پاشا رفاقتیله برفرقه كوندره‌جكنی وعد ایلدیكی حالده آثار فعلیه‌سی كوریله‌مدیكندن ، وَ عثمان بازاری جهتنك بتون بتون خالی براقلدیغی ثابت اولدیغندن ، مقام قائممامئ سرعسكری ایله كندولرینه وقوع حالی حكای وَ ایجاب مصلحتدن باحث تلغرافنامهٔ آتی‌یی یازمغه مجبور اولدم :

« صورت تلغرافنامه »

مقام جلیل حضرت سرعسكری‌یه

و

طونه عموم قوماندانی محمد علی پاشا حضرتلرینه

۲۴ تموز تاریخیله بشنجی اردو بشنجی آلاینك اوچنجی طابوری بیكباشیسی احمد افندیدن آلدیغم تلغرافنامه‌دن : عثمان بازارنده عسكر قالمدیغی . وَ ایلروسنده درت ساعت مسافه‌ده واقع « یایلاق » قریه‌سنده سكز طابوردن آیریلمه صورتیله برر ایكیشر بلوك آلنه‌رق افندئ موما الیهك معیتنه ویرلدیكی ، وَ بونلرده ، آیریلمه اولدیغی جهتله ، طابورلرینه برر ایكیشر فرار ایتمكده بولندیغندن عدتا اوزرلری محافظه‌سز قالمقده بولندیغی آكلاشلمش ؛ وَ عثمان بازاری

قزان كچيدينك مفتاحى، وَ قزان كچيدى ايسه: استانبول طريقنك باشى اولديغى كبى، ـ خدا نكرده ـ يد اعدايه كچديكى حالده شمنى اردوكاهنك برآ اولان مواصله‌سى دخى منقطع اوله‌جغى بداهتلرندن ناشى، عثمان بازارينه فريق نجيب پاشا قوماندا سيله كوندريله‌جك اولان مفرزه‌نك بوكون يارين ارساليله قزان كچيدينك محافظه‌سى اهميت فوق‌العاده‌سنى، وَ دشمنك قزان اوزرينه يوكلنمك عزمنده بولنديغنك متواتر ايدوكنى كمال سوز و كداز ايله عرض ايدرم.

٢٦ تموز سنه ٩٣ سليمان

بو تلغرافنامه ايسه شكايت اوليوب، بزم فرديچ وَ خائن جهتنه حركتمز زماننده محمد على پاشا حضرتلرينى وعد ايلديكى معاونته دعوت، وَ معاونت مذكوره حقنده كوريلان امارات نكولدن اجتناب ايتدرمك صرف غيرت ايدى. چونكه: بو تلغرافنامه‌يى يازديغمده، عثمان بازارى ايله جمعه‌ده جمعاً سالم پاشا قوماندا سيله برلوا عسكر بوليور ايدى؛ بزمله متحداً حركت ايده‌جك وَبزه ارتباط ايليه‌جك اولان طونه شرق اردوسى، بز هنوز اوجهته كيتمكسزين، تباعد وَ عدم ارتباط اماراتنى كوستريور ايدى. وَ كندولرينه يازديغم تلغرافنامهٔ مذكور اوزرينه جوابنامهٔ آتى‌يى كشيده ايتديلر:

« صورت تلغرافنامه »

سليمان پاشا حضرتلرينه

٢٦ تموز سنه ٩٣ تاريخلو تلغرافنامهٔ عاليلرنده بيان اولنان بيكباشى احمد افندى: عثمان بازارى قوماندانلغنه مأمور ميرلوا سالم پاشانك معيتنده اولديغندن، طوغريدن طوغرى‌يه ذات عالئ مشيريلرينه تلغراف كشيده‌سى، وَخلاف حقيقت مواد درميان ايدلمسى موجب تعجب اولديغندن، اجراى تأديبى دردستدر.

عثمان بازارنده پاشاى مومى اليهك معيتنده اوچ طابوردن عبارت مكمل بر آلاى، وَبرده: سردار عبدالكريم پاشا حضرتلرى زماننده شمنيدن بالقانك اوته يوزينه كوندريلان صفوت پاشالوا سنك طابورلرندن برر ايكيشر بلوك تفريق اولنه‌رق بر طابور هيئتنه قونيلان وَقوماندانى بيكباشئ مومى اليهه توديع اولنان طابوركه، جمعاً درت طابور پياده ايله درت‌يوز قدر سوارى وَ آلتى قطعه طوب اولوب، مذكور بلوككرك طابورلرينه كوندرلمامسى: طابورلرك قنغى موقعده

اولدقلرینك بیلنمامسندن نشئت ایتمشدر. سالم پاشادن اوجه آلنان تلغرافده: «یابله» قریه‌سنده دیگر طابور بولندیغی بیلدیرلمش؛ وَ عثمان پازارینك تزیید قوتنه احتیاج مس ایتدیکی حالده، درحال ایجابی اجرا اوله‌جغی درکار بولنمشدر.

قزغان موقعنك حالنه کلنجه؛ قزغاندن طرنوی‌یه کیدن جاده اوستنده «بیروه» قریه‌سندن بدأ ایله حربه ایشلدیکی خریطه مطالعه‌سندن آکلاشیلور. وَ اشبو بیروه قریه‌سنده بزم اهالینك دشمن قازاقلریله اوغراشمقده اولدیغنه، وَ حتی اهالیء مرقومه‌یه بورادن دونکی پازار ایرتسی کونی بیك ایکی یوزتفنك کوندرلدیکنه نظراً: دشمن قزغان موقعنی تضییق ایلدیکی، وَ یاخود برقوهٔ کلیّه ایله اولطرفه حرکت ایتمکده بولوندیغی خلاف صحت اولدیغی. وَ معمافیه قزانده درت طابور پیاده وَ بر بطریه سیار (صحرا) طوپی ایله اوچ قطعه طاغ طوپی موجود ایدوکی معروضدر. ٢٨ تموز سنه ٩٣ محمد علی

مشارالیه، بالقان حرکاتنك تصعیبی وَ ارتباط حصولنه ممانعتی: بزم اسکی زغره مظفریّتی اوزرینه تصمیم ایده‌رك، «دائرهٔ عسکریه ایله بر مهم مخابره ایده‌جکم» دیو تلغرافنامه‌کشیده ایدوب، بونده: [امروفرمان حضرت‌پادشاهی‌یه مستنداً نجیب پاشا قومانداسیله عثمان پازارینه بر فرقه سوق اولندیغنی] بیلدردیکی کبی، «دشمنك هزار غراده هجوم ایده‌جکی» حوادث مصنوعه‌سی اوزرینه، [کیرویه آلدرمق دخی ممکن اولدیغنی] یازمش؛ وَ [کافهٔ حرکاتك مسؤلیتی [کندوسنه عائد اولمغله، لزومی وار ایسه سوقی؛ یوقسه، تکرار جلبی رأینه‌منوط اولدیغی] جوابی مقام سرعسکریدن اشعار قلنمش ایدی. یعنی: بزه اعطاسی رسماً مقرّر ازلان تسهیلاتدن فراغی رسمه دوکمك، وَ مرکز سلطنتك تحت تصدیق و قبولنه قویه‌رق، بالآخره: «استانبولك امر ورأیله معاونت ایتمدم» دینك ایچون، معروض مراجعتی وقوع بولمش ایدیسه‌ده، اورادن‌ده آرزوسنه توافق ایدر جواب آله‌مدیغندن، رؤف پاشا ایله‌وقوع بولان‌مذاکره وَ اتفاقلری نتیجهٔ سیئه‌سی اوله‌رق. مشار الیه بزم حرکاتمزی تسهیلدن امتناع مسؤلیتنی بالذات درعهده ایلمشدر: یعنی: بوبابده دخی کندولرندن دفع‌سؤال‌ایله‌بزی مسؤل طاتمق، ایچون دها اووقتدن تدابیر احتیاله توسل ایلمشلردر. وَ بزم مدعیٔ عمومی نجیب پاشانك دخی: مشار الیهمانك داخل مشورت ومحرمیّتی اوله‌رق

رسمی ، وَغیر رسمی . درسعادته وقوع بولان اشعاراتده علاقه‌دار اولدیغنی قویاً ظن ایدرم .

مشار الیه : (بالقان جهتنجه بالاستقلال حرکت ایلمکده اولدیغمی؛ وَ اسکی وَ یکی زغره‌لرك استردادندن صکره فردیج وَخائن بوغازلرینه طوغرو اولان حرکتمه وهلةً اعتراض ایتمك ایستمدیکنی؛ وَدشمن بالقان مانوره‌سنده‌کی خطاسنی درك ایتدیکندن ، آندن صرف نظرله ، آلتی قول اردوسنی هزار غراد وَپلونه قارشوسنه کتوردیکنی ، وَ بو اردولری بوزوب قلعه‌لرك برینی اله کچورمدکجه وَیا کافیتلو امداد کتورمدکجه بالقان مانوره نی اعاده ایده‌میه‌جکنی آکلادیغندن : مرکز قول اردوی همایونی بالقانی آشدقدن وَ بو موفقیتله اوچ قول اردو بیننده ارتباط حاصل اولدقدن صکره . متفقاً وَ شدیداً تعرض اولنمسی ، وَ بزم اردو بالقاندن مرور ایدنجیه قدر شرق وَ غرب اردولرینك قارشولرنده‌کی دشمنی مشغول ایتمك شرطیله حال تدافعی‌یه کیرمسی کندو مانوره‌سی ایدوکنی) بیان ایدیور .

دده آغاجنه یوم خروجم تاریخندن اعتباراً آلدیغم اوامر تلغرافیه‌که : بالقانك بو یوزینك وَ او متنك دشمندن تطهیریله بعده طونه شرق وَ غرب اردولریله کسب اتحاد وَ ارتباط ایدی ، وَ بو وظیفه ایله مکلّف قلنمش ایدم ، بندن وظیفه‌مذ کوره‌نی ساب ایدر دیکر بر امر وارد اولمدقجه ، وَیاخود آنك حکمنی نقض ایدر بر تلغرافنامه کلمدکجه ، بنم فردیج وَ خائن وَ شبقه جهتلرینه حرکتم طبیعی ایدی . وَ مقامات عالیه‌دن آلنان اخطارات وَ اجرا قلنان مخابرات اوراقی مقدمجه دخی عرض اولنمش ایدی‌که . بونلرده : مذکور بوغازلره حرکتم اسندن باحث ایدی . حتی ۱۰ تموز تاریخیله مابین همایوندن کلان شو لایحه دخی بو طوتیلان مانوره‌نك اصابتنی توصیه ایدیور :

« مابین همایون باش کتابت جلیله‌سنك تحریراتی صورتیدر . »

دولتلو افندم حضرتلری

جنرال « قلاپقه » نك کچنده درسعادتدن حرکت وَمفارقتندن اول مابین همایونه اعطا ایتمش اولدیغی لایحه‌نك بر صورتی . مجرد منظور والای مشیریلری بیورلمق اوزره . لفاً ارسال قلنمغله اولبابده امر و فرمان حضرت من له الامرکدر

۱۱ رمضان سنه ۹٤ سعید

« صورت لايحه »

جنرال قلاپقه طرفندن ۱ تموز سنه ۱۸۷۷ تاريخيله مابين همايون فريقى سعادتلو سعيد پاشا حضرتلرينه كوندريلان لايحه نك ترجمه سيدر

طونه نك احوالى

« كچن صوك بهارده ايمپراطورك امريله حركت ايتديريلان آلتى قول اردو عسكر بلغارستان حركاتى ايچون كافى كورلمه رك ، ايمپراطور : نيسانك آخرنده اوچ قول اردونك ده حركت ايتديرلمسنى امر ايلديكندن ، شمدى روسيه نك جنوب اردوسى طقوز قول اردودن مركبدركه ، برى : اردومركزى هوجه بكده اولمق اوزره ساحللرى محافظه يه مأمور ايدلمش ، وديكر سكز قول اردوسى طونه بوينه ديزلمشدر .

بو سكز قول اردو : آيرى آيرى ايكى قول اردويه منقسم اولوب ، « برى شرق اردوسى دركه : قسم اعظمى دوبريجه يه كيرمش ؛ وديكرى غرب اردوسى دركه : پيشدارلرى اليوم طونه نى زشتوى ايله نيكبولى آره سندن كچمكده بولنمشدر . غرب اردوسى : سكزنجى . طقوزنجى ، اون برنجى ، اون ايكنجى قول اردولردن مركبدر . اردوكاهى « زمنيچه » نك آرقه طرفندن اوتوز كيلو مترو مسافه ده واقع « علكساندرى » نام محلدر .

« شرق ، ياخود دوبريجه اردوسى : دردنجى ، يدنجى ، اون اوچنجى قول اردولردن مركب اولوب ، اردوكاهى « ابرائيل » در .

« اوزدردنجى قول اردو : سائر قول اردولردن مفرز برقاچ لوا ايله برابر ، وسط مقامنده سلستره يه قدر ممتد اولمق اوزره ، روسجق قارشوسنده بولنمقده ؛ واستحكامات عثمانيه نى نمايشات عسكريه ايله اشغال ، و ايكى بيوك اردونك خط اختلاطنى تأمين ايلمكده در .

« دوبريجه دن طوغرى ايلروليان اردونك مقصد حركاتى : اولا امرده سلستره نى آبلوقه ايتمك ، و قصور عسكرك سلستره ايله « طوترقن » آره سندن مرورينى تسهيل ايتمك ، و قسم اعظميه « شمنى » طرفنه كيدوب ، اوراده عثمانلى اردوسنه تصادفله ميدان محاربه سى ايده رك ، عثمانلو اردوسنى تيمور يول خطك آرقه سنده كى شبه منحرف استحكاملره سورمكدن بشقه برشى دكلدر .

« بوراده‌کی روسیه عسکری عددجه عثمانلی عسکرندن زیاده اولمدیغندن ، منع تسلطی ایچون لازم اولان شی : کرك مدافعه ایچون اولدقجه تحکیم ایدلمش بر موقعده طورمرق ، وَ کرك جسورانه حرکات تدافعیه‌یی تجاوزیه‌یه قلب ایدرك ، روسیه‌لولری برهزیمت کلیه‌یه دوچار ایده بیلمکه قنغی محل دها صالح ایسه او محلی اوّلدن انتخاب ایلمکدر . اکر روسیه‌لولر سلستره‌دن شمنی‌یه کیدن یولده ایلروله‌جك اولور ایسه ، اعتقاد عاجزانه‌مجه انتخابی اك مناسب اولان موقعلر : « خاصکوی » وَ « پراوادی » چایلرینی محاط اولان تپه‌لردر . بوحالده اردونك اورته‌قولی : « ارکای »یی ، وَ دمداری دخی : « کوکلیجه »یی طوتمق لازم کله‌جکدر . شاید روسیه‌نك قوهٔ کلیه‌سی : « وارنه » ایله‌شمنینك خط اختلاطنی قطع ایچون ، طوغریجه « مجیدیه » دن پراوادی‌یه کیدن طریقه کیره‌جك اولور ایسه ، اوحالده عساکر عثمانیه‌نك قسم اعظمی : « کوزلیجه » وَ « دربند » کوپی اوکلرینه طوپلانه‌رق دمدارینی پازارجقده براقمسی ؛ وَ روسیه عسکری ایله بومحللرك اوکنده بولنان تپه‌لرده محاربه ایتمسی لازمدر . وَروسیه عسکرینك اوکنه قوهٔ کلیه ایله چیقمق ایچون : صول جناحی شمنی‌یه قدر چکمك ، وَ صاغ جناحله اولان اختلاطنی محافظه ایچون : « یکی پازار » ه منتهی اولان بوغازلری قوتلی طوتمق اقتضا ایدر . اشته : روسیه‌نك دوبریجه‌نك اوزرندن واقع اولان استیلاسنه قارشو فن حربجه اتخاذ اولنه‌جق اك ایو تدبیر ، بونلردر .

« غرب اردوسندن درت قول اردونك تحشدی ، وَ روسلرك « زشتوی » وَ « نیکبولی » قارشوسنده « زمنیچه » ایله « تورنوما درللی » آره‌سنده واقع اولان تدابیری . اوچ هفته‌دن برو معلوم اولدیغندن ، احتمالکه ارکان حرب عثمانی : دشمنك طونه‌یی کچمسنه قویاً ممانعت ایچون لازم کلان تدابیری اتخاذ . وَطونه‌نك ساحللرینی محافظه ایدن باجمله عساکره — روسیه‌نك کثرتله هجومنه مقاومت یده‌میه‌جك اولورلر ایسه — چکیله‌جکلری وَ داخل مملکتده اجتماع ایده‌جکلری محلی تعیین ایتمش اولملیدرلر .

« روسیه‌لولرك ، زشتوی ایله نیکبولی آره‌سندن ، قوهٔ مجموعه‌لرینك همان انصفندن زیاده‌سیله کچملرندن بداهةً آکلاشیلیورکه : برکره زشتوی وَ نیکبولی کوپریلرینك باش طرفلرینی اله کچوردکدن صکره ، بلغارستانك پایتخت قدیمی

اولان «طرنوی» یی ضبط وَ مرکز اداره‌ٔ نی اوراده تأسیس ایچون، طرنوی یولیله بلغارستانه کیرمکه چالیشه‌جقلردر.

« تهلکه پك یقینلشدی. زشتوی ایله نیکبولی روسیه‌نك النه کچدکدن صکره، « لومپالوقه » نهرینه قدر بتون طونه خطی الدن کیتمش عد اولنملیدر. وَ طونه ساحلنك مدافعه‌سنه مأمور اولان عساکر شاهانه : بالقان طاغلرینه قدر چکلملیدرلر. « لومپا لوقه » وَ « راحوه » عساکر مستحفظه‌سی : « برقوفجه » یه وَ « وراجه » یه منتهی اولان بوغازلری طوتملیدر. نیکبولی وَ زشتوی عسکریله سائر بوخطی محافظه ایدن عساکر : « پلونه‌ده » دمدار براقه‌رق، « لوفجه » وَ « سلوی » اوزرینه چکلملیدر. درسعادتدن وَ ادرنه‌دن سوق ولنه بیله‌جك عسکرك جمله‌سی: درحال اسکی زغره طریقیله‌قزانلغه، وَ یانبولی طریقیله اسلمیه‌یه کوندرلملیدرکه، طرنوی طریقندن طوتجه وادیسنه منتهی اولان باشلی ایکی یولدن کچن بوغازلری محافظه ایتسون.

« بوتدابیر اتخاذ اولندقدن صکره، روسیه‌لولرك طرنوی یی، دائمی صورتده، ضبط ایتمسی درجهٔ استحاله‌یه کتورمك اسبابنی دوشونملیدر. بودخی، آتیده محرّر طاغ یوللری اوزرنده بلا فاصله روسیه عسکرینه هجوم ایتمکله حاصل اولور :

طرق مذکوره‌نك برنجیسی : لوفجه ـ سلوی
» » ایکنجیسی : قزانلق ـ غابرووه
» » اوچنجیسی : طراونه .
» » دردنجیسی : اسلمیه .
» » بشنجیسی : عثمان پازاری .

« بو یوللرك جمله‌سی : طرنوی یه، وَ روسلرك « یانتره » وادیسنده‌کی خط اختلاطلرینه منتهی اولور .

« مملکتك بالجمله اقتداری صرف اولندیغی، وَ عساکر شاهانه‌نك شجعت مسلّمه‌سندن وَ اهالیٔ عثمانیّه‌نك تمایلاتندن استفاده ایلدیکی حالده، روسلرك الك باشلی حرکت عسکریه‌لری: کندولری ایچون تعمیری قابل اولمیه‌جق انهزاملره سبب اولور . وَ محاربه‌یی صوڭ بهاره قدر بتورممه‌یرك . بلکه طاغلرده‌کی

موقعلرینی ترك ایله، طونه ساحللرنده کی مشتالرینه چکلمکه کندولرنجه مجبوریت کورینور .

« صول جناحك : « لومپالوقه » نهریله صربستان خط امتیازی آره‌سنده اتخاذ ایده‌جکی حرکت تدافعیه حقنده سویلیه‌جك بر ایکی لقردم قالمشدر :

« عثمان پاشانك قوماندانی تحتنده کی عسکر ، اوّل باول ودینی محافظه ایتملیدر . لومپالوقه‌دن « بلغرادجغه » کیدن یولی، بر فرقهٔ عسکریه واسطه‌سیله قپاملیدر ؛ چونکه : اورانك مستحکم بوغازلرینی نهایت درجه‌یه قدر محافظه ایتمك لازمدر .

« بلغرادجق » وَ « برقوفجه » مواقع مهمّه‌سی مدافعه اولندیغی حالده ، صوفیه‌دن امداد عسکری کوندرلمکه وقت قالور ؛ وَقره‌طاغك تسکین اختلالیله ایشسز قالان قوّتی، ممکن اولدیغی مرتبه، حسن استعماله فرصت بولونور .

« روسیه‌لولر، اکر کلیاً مأمولك خلافنده اوله‌رق، طرنوی یولنی براغوبده صوفیه طرفندن کیرمکه چالیشه‌جق اولورلر ایسه، طرنوی‌یه حاضرلنان عسکرك جمله‌سی یولنی دکیشدیرمك ؛ وَ یان طرفندن غایت سرعتله حرکت ایدرك ، لوفجه‌دن « اتروپول » ه کیدن یولی طوتمق لازمدر .

« زشتویدن طرنوی‌یه، وَ نیکبولیدن صوفیه‌یه کیدن خطلرك ایکیسنی بردن مدافعه ایتمك : مستحکم بوغازلرك محافظه‌سنه لازم اولان عسکردن بشقه ، بو خطلردن کرك بری وَ کرك دیکری اوزرندن دشمنه هجوم ایله حرکاتنه ایقاع حیلولت وَتدابیرینه ممانعت ایده‌جك قرق‌اللی بیك کشیلك متحرّك بر اردونك وجودینه متوقّفدر. بو اردونك حرکت ایده‌جکی خط متوسّط ایسه ، سلوی طریقیله غبرووه‌یه کیدن لوفجه خطی اوله‌جقدر . وَ قوماندانلغنی الك زیاده عزم وجزم صاحبی ، وَ غیرتلی برذاته حواله ایتمك لازمدر . وَ بونك ایچون الك اهل کورینان دخی : مشیر سلیمان پاشا ، وَ یاخود : فریق عزیز پاشادر . »

مشار الیه : بو حرکته وهلةً اعتراض ایتمدم ؛ دیمکله ، فردیج وَ خائن وَشبقه جهتنه عزیمتمز کندوسنك خلاف رأیی بولندیغنی ؛ اشراب ایتمك ایستیور. حال‌بوکه : ۱۰ تموز تاریخندن برو الده اولان تلغرافنامه‌لری، فردیج وَ خائن بوغازلرینه حرکتمی مروّج وَ آمردر . اشته صورتلری :

❀ ❀ ذیل ❀ ❀

٤١ نجی صحیفه‌ده ذکری کچن قیرجه‌علی تلغرافنامه‌سی درکه کوملجنه‌یه کوندرلمش و اورادن چکیلمشدر .

کوملجنه‌ده سلیمان پاشا حضرتلرندن مورود فی ۷ کانون ثانی سنه ۹۳ تاریخلو تلغرافنامه :

شهر کانون ثانینك برنجی یرکونی اوتلق کویی و صمقو و قپوجق فرقه‌لری پازارجغه ، و ایزلادی فرقه‌سیله قره‌قوه مفرزه‌سی دخی ، فلبه‌یه‌قدر چکیله‌بیلدیلر . پازارجقده بولنان فؤاد پاشا مفرزه‌سی دخی ، برفرقه حالنه قلب اولنه‌رق . یوم مذکور آقشامیله کیجه‌نك ساعت دردینه‌قدر مدافعهٔ محدیه محاربانه دوام ، و آندن صکره پازارجق کوپریسنی بر موجب تعلیمات هدم و حراق ایله ، مریچك قارشوسنه مرور ایتدی . او صیره‌ده شاکر پاشا فرقه‌سی دمدار تعیین ، و عثمان پاشا فرقه‌سی فلبه ایله محافظهٔ اتصالاته خدمت ایدن مواقع لازمه‌نك طوتمسی ایچون مأمور ایدیلوب ، فرقهٔ مذکوره‌دن رشید پاشا لواسی یکی‌کوی ؛ علی پاشا لواسی ، قره طاهر ؛ یحیی پاشا لواسی ، قاضی کوی و آطه کوی مواقعنه سوق اولندیلر . نجیب پاشا لواسی دخی . شاکر و فؤاد پاشالر فرقه‌لرینك خط رجعتلرینی محافظه‌یه ، مأمور قلندی . و جبهه‌سنك قدمه قدمه رجعتله ، نهایتده قره طاهر و قاضی کوی و آطه کوی و ایورمدنیك مواقعنده تحشد ایدرك ، قله فرقه‌سیله متصل برو ضعیت حربیه اخذ ایتدیری ترتیب و تدبیر ایدلدی .

دشمنك مریچ قارشوسندن فلبه جهتنه صارقن قوهٔ کلیه‌سنه قارشو اتخاذ تدابیر اولنمسی پازارجقدن با تلغراف ذاتاً اخطار اولنمش ایسه‌ده ، هم تدابیر متخذه‌یی کوروب ظهوری مأمول اولان محاربه‌ده بولنمق ، هم‌ده فلبه قصبه‌سنجه وقوعی طبیعی اولان فساداته قارشی حکومتجه ایفای وظیفه ایتمك اوزره ، ایکنجی پازار ایرتسی ایکندی صونرنده ، طوغریجه فلبه‌یه کلدم . او اثناده ایدی‌که دها

دشمن فلبه قارشوسنه سواری آلایلریله برمقدار پیاده‌سنی سوق ایده بیلمکده ،
وَ فلبه ایلروسنده بولنان اسکندر پاشا لواسیله میرلوا حسن پاشا قوماندانسنده
مریچ کنارینه سوق ایدیلان اوچ طابور پیاده وَ بر بطریه طوپ طرفندن
دشمنك تقدمنه مخالفت اولنمقده ایدی. فلبه‌ده صفوت پاشا حضرتلریله ملاقات ؛
وَ ایرتسی کیجه عسکرك مریجك برو یقه‌سنه ارجاعی وَ بعده کوپرینك احراقی
ایچون اقتضا ایدنلره وصایای لازمه‌یی تبلیغ ؛ وَ باب حکومته بو ساعتدن اعتبار
مملکتك حرب حالنده بولندیغنی معلن بر ورقهٔ ممهوره بالتعلیق صورتلرینی
دخی قونسلوسلره ارسال ایلدم . آندن صکره ، کیجه ساعت ایکی‌یه طوغرو
اردوکاه اتخاذ اولنان قاضی کوی مواقعنه مواصلتمده ، [آطه کوینی طوتمیوب . درت
بش طابور روسیه عسکرینك مریجدن کچه‌رك ، اوراده یرلشدیکی ؛ وَ فقط شمندوفر
خطی حذاسنه طوغری یحیی پاشا لواسنك برخط حرب تشکیل ایتدیکی]
خبرینی شاکر پاشادن آلدم. حال بوکه ، دها پازارجقده ایکن آطه کوینك
طوتلمسنی فریق عثمان پاشایه تحریراً امر ایلدیکم کبی، مشار الیه دخی یحیی پاشایه
تبلیغ ایتمش ؛ وَ مؤخراً [illegible] کیجه ساعت یدیده یحیی پاشا لواسنه منسوب و [illegible]
[illegible] ایدی ، یکی کویده رفقتمده‌کی اوچ طابوره [illegible]
[illegible] آندن دخی [illegible] جوابی آلمش ؛ و مؤخراً
فلبه‌یه کیدرکن، کوندوز ساعت یدیده یحیی پاشایه ، [آطه کوینه عسکر کوندرو
کوندردیکی] سؤال اولندقده [illegible]
لمسی تأکید ایدیلوب، شیمدی کوندریبورم، مقابلهٔ جوابیه‌سی دخی ویرلمش ایکن،
مؤخراً [illegible] فرصت [illegible]
قاله‌رق دشمن یرلشوب، حرکت رجعیمز برقاچ ساعتلر سکتهٔ تأخره کورمش؛
وَ بعض تشبثاتك اجرادن قالمسنه سببیت ویرمشدر. اکر یوم مذکورده آطه کوی
الده بولنسه ایدی، مریچ قارشوسندن آقشامه قدر هم مدافعهٔ محلیه‌یه دقت اولنه‌جق
وَ هم ده فوائد انتظام و انتساقدن قالمش اولان وَ مختلف فرقه‌لردن هنوز اوکون
ترکب ایلمش بولنان اردونك بر درجه‌یه قدر تنظیم احوالیله اوغراشیله‌جق
ایدی . حتی فریق پاشالر دخی جلب و جمع ایله فرقه وَ لوا وَ سائره ترتیباتنه
باقلمقده ایدی . لکن دشمنك یوم مذکورده ، یعنی کانون ثانینك اوچنجی صالی
کونی [illegible] دیکر [illegible] سواری [illegible] تعرضه [illegible]

تنسيقات متصوره قوه‌دن فعله چيقه‌مديغى كبى طونه طرفندن كلان طابورلر
بر درجه مستثنا اولمق اوزره . اردويى تركيب ايدن ديكر طابورلرك احوال
عسكريه‌سى آغلانه‌جق مرتبه مختل وبى‌انتظام اولوب ، بو طابورلردن بر رجعه
مواصلت ايدنلر پازارجغى، قلبه‌يه چكيلانلر قلبه‌يى، ومستقر [illegible] وقصبه‌لره اوغرايانلرده
آنلرى، فرصت بولدقجه يغما ايده‌رك، وطابورلرينى ترك ايله پراكنده حالنى آلەرق.
مكرر مره قتيلوب [illegible] كيتمكده . و كثرت مقدارلرى اعادهٔ انتظاملرينى
چاره‌سز كوسترمكده ايدى. شويله كه : پازارجقدن قلبه‌يه [illegible] اكثر
طابورلرك همان نصفى طاغلرده پراكنده حالنى آلەرق ادرنه‌يه ، خاصكويه
وبرطاقيده سلانيك وجوارينه متوجهاً حركت ايده‌رك [illegible]
توجه‌ايدن‌ايسه، ثلثانى بوحاله انقلاب ايلديلر. آندن صكره‌ده بعض طابورلر كاملاً
طاغيلوب ، بيكباشيلريله برقاچ ضابطدن عبارت قالدى . ايشته بوخلايق غير
منتظمه‌نك مقتداى احوال متأسفه‌لرى ، دلاوران چرا كسه‌ايله، مردمك چشم
افتخار اولان عساكر [illegible]
وبشنجى اردونك خذلهٔ ضابطانى ايله سرقهٔ اعرابدر. بونلر شيمدى قافله
هرجهته‌ياييله‌رق، وبرطاقى ادرنه‌يه‌بيله وارەرق، (دشمن كليور) شايعه‌سيله. اهالئ
قصبات وقرانى [illegible] دشمن [illegible]
زخم بى التيامى تشنج ايتديره‌جك برنيشتر تأثر واضطراب ايله بيولتمكده‌درلر .
بو ملاعيندن بر قسمنك ، جبخانه صندقلرينى يرلره آته‌رق ، اموال منهوبه
يوكلتدكلرى بيله، منظور ديدهٔ تلهف اولدى. هرنه حال ايسه، الده بولنان وطونه
طرفندن كلان منتظم طابورلرايله بيكباشى وضابطانى مقتدر اولوبده افرادى
[illegible]
غيب ايدلميه‌رك، صالى كونى آقشامنه قدر مريچ كنارنده محاربه دوام ايتدى. فؤاد
پاشا فرقه‌سنه منسوب عزمى پاشا لواسى ايله مصطفى رمزى پاشا ورشيد پاشا
لوالرى ، ويحيى پاشا لواسى وقلبه‌ده ثابت پاشا قوماندانسنده بولنان اسكندر پاشا
لواسى مريچ كنارينى، كيجه ساعت آلتى‌يه قدر ، مدافعه ايتديلر . بونلرك خط
رجعتلرينى محافظه ايچون . اووه اوزرنده شكرى وابراهيم پاشا لوالرى، وطاغ
كنارينه دكرمن دره قريه‌سنه دخى ، فؤاد پاشا قوماندانسيله نجيب پاشا و بكر
[illegible]

ایدیور . نقطهٔ اجتماع واستنادمز اوله‌جق استانیمقه‌یی دشمندن دها اولجه‌الده ایتمك وظیفه‌سی‌ده ، آلتی طابورله ثابت پاشا فرقه‌سندن حسن پاشایه تودیع اولندی . وَ اشته قره طاهر وَقاضی کویندن بدأ ایله هرفرقه وَلوا قدمه قدمه ، وَبکدیکرینك خط رجعتنی محافظه‌ایتمك شرطیله ، استانیمقه‌یه طوغرو چکلملری امری ویرلدی . امر مذکور موجبنجه ، وضع اولی اوله‌رق جمله‌سی بالقان اتکنه چکیلوب ، دکرمن دره قریه‌سندن استانیمقه‌یه قدر متحرك بر خط مدافعه تشکل ایتدی‌که بونلر برطرفدن استانیمقه‌یه طوغرو چکلمکده ایدیلر . شویله‌که : فؤاد پشانك بکر وَ عزمی وَمصطفی رمزی پاشالر لوالری دکرمن دره‌سنده؛ وَلطیف بك‌لواسی‌ایله عثمان پاشا فرقه‌سندن رفیق بك آلایی مرقوه‌ده ؛ وَشاکر وَرجب پاشالر رفقتده بولنان علی وَشکری وَنجیب پاشالر لوالری قره‌داغجه‌ده؛ وَمحمد پاشا لواسی وودینه‌ده ؛ وَابراهیم پاشا وَبکر پاشاایله‌ثابت پاشا فرقه‌سی استانیمقه‌ده؛ وَعثمان پاشانك یحیي وَرشید پاشالر لوالری دخی‌استانیمقه‌نك صاغ جناحنده اولوب ، بوضع حاضرلریله وَقدمه هیئتیله ، جمله‌سی استانیمقه‌یه چکلمکده ایدیلر . شهر مذکورك دردنجی چهارشنبه‌کونی آقشامنه قدر دشمن الك کیروده بولنان فؤاد پاشا لوالریله شدتلو محاربه‌لر ایلدیکندن ، مشارالیه مطلوب وجهله قطع مسافه ایده‌مه‌مش ایدی . کیجه‌سی ساعت برده قره آغاج قریه‌سنده بولنان شاکر پاشادن ، فؤاد پاشایه مظاهرت ایچون بعض تدابیری حاوی‌بر ورقه آله‌رق، جواباً ، (سریعاًمشارالیهك خط رجعتنك تأمینی ایله‌استانیمقه‌یه‌اعاده‌سی‌ایچون) اوامرلازمه‌ویرلمش ، وَمشارالیهك‌یاوری‌دخی بوایشه‌مأموراً کوندرلمش‌اولدیغی حالده ، ایرتسی پنجشنبه صباحی ، یاورموی‌الیه ، (محمد پاشالواسنك‌بولندیغی وودینه‌قریه‌سندن‌ایلرو کیده‌میه‌رك ، عودت‌ایلدیکنی) وَ (دشمن حیلولت‌ایتمش اولدیغنی) افاده‌ایلمسی اوزرینه ، درحال میرلوا ابراهیم پاشانی‌درت طابورله وَ میرلوا محمد پاشانی دخی ینه درت طابورله مأمور ایدرك ، شاکر پاشا ایله اتصال حاصل ایتملری خصوصنه چالیشدم . بو صره‌ده‌شدتلی طوپ وَتفنك سسلری‌ایشیدلمکده اولدیغندن، شاکر پاشا رفاقتنده‌کی طابورلرك حرب ایتمکده‌اولدقلری ظن اولنیور ؛ وَهواده سیسلی اولدیغندن ، تفریق ممکن اولمیور ایدی . مؤخراً ابراهیم پاشا ، (ایلروده دشمنك کلیتندن) وَمحمدپاشا ، (شاکر پاشا ایله‌موقعی آره‌سنده‌اوتوزطابور مقداری‌روس‌عسکری‌بولندیغندن)

بحثیله (ایلرولهمهنك امکانسزلغنی) بیان وَ اعتذار ایدیور. اشته اوصیره‌ده فوائد پاشادن صورتی آتیالذکر تذکره‌نی . طاغدن طاغه طولاشوب کلان شاکر پاشا یانندهکی رجب پاشا یاوری یدیله ، آلدم :

* صورت *

شاکر پاشاحضرتلرینه خطاباً، بوکیجه ساعت بش بچقده. یازمش اولدقلری تذکره ، شاکر پاشانك اولدیغی یرده بولنماسندن طولانی بنده‌کزه واصل اولدی. اوقودم، وَمأله کسب اطلاع ایلدم. بوکون دکرمن دره‌سنده صباحدن بدأ ایله، آقشامساعت‌یارمه قدر. محاربه‌ایتدك. موافعمزی محافظه ایتمش ایسه‌کده، دشمن فلبه اوزرینه شمندوفر طریقندن عسکر سوق ایدرك ، وَ صکره بو قوتی قوللرمزك خط حرکتی اوزرینه توجیه ایدرك . حرکت اوزره اولان عسکری یارمش ، وَ هنوز مقداری معلوم اولمیان طوپلرمزی براقدیرمش . شمدی شاکرپاشانك یاوری بورایه کلدی . دشمنك طریقه تسلطی اثناده ، بر قول ده شاکر پاشا فرقه‌سنه غالبا هجوم ایتمش ، عسکرله دشمن بربرینه قاریشمش، اوآره‌لق یاور بزم طرفه کله بیلمش. شاکرپاشاحضرتلریله عسکرندن هنوز بر معلومات آلنه‌مدی . شمدیکی حالده بز ، یعنی فرقهٔ عاجزی طابورلریله نظیف بکك درت بچق طابوری وَ رفیق بکك اوچ طابوری وَتکمیل سواریلر برلکده‌اوله‌رق، پلاسنجه‌قریه‌سیله مرقوه قریه‌سی آره‌سنده بولنمقده‌یز. عزمی پاشا دوامی کیجه قومن قریه‌سنه، وَطریق اوزرنده‌بولنان دشمن اوزرینه. هجوم ایتدیرلدی. آلتی قطعه طوپ ایله ایکی قپاقلو دشمندن استرداد ایدلدی . دشمن قریه‌دن دخی پوسکوردلدی . آنجق بو صباح دشمنله بیوك بر محاربه مأمولدر . زیرا عاجزلری طریق آچمق ایچون صوك درجه‌یه قدر سعی وغیرت، وَخونریزانه محاربه‌ایده‌جکم . آنجق دشمن طریق اوزرینه قدمه نظامیله متعدد طابورلرینی تعبیه ایلمش اولدیغندن. سوکدیرمك ممکن اولوب اولمدیغی هنوز مجهولدر . یاورك افاده‌سنه نظراً شاکر پاشا قولنك حالی پك ایی دکل ایمش . بونلردن بزم ایچون معاونت مأمول ایتمم. باقه‌لم صوك درجه‌یه قدر حرب ایدرز. طریقی کشاد ایتمك ممکن اولمزسه. حفظه‌الله تخت محاصره‌ده قالمقلغمز لازم کلهجکدر. چونکه عسکرك بکمه‌دن حربه رغبتی بر قسمی قاچمش . بر مقداری ثابت پاشا ایله کتمش.

عسکرك همن یریندن صکره یکسه‌دی یوقدر . طوپ و تفنك جبخانه‌لری ایسه .
ا یناوبله ا. جبخانه‌مز شدتلی بر محاربه ایچون آنجق کفایت ایده‌بیلور. ایکنجی
بر محاربه دها ایتمك لازم کلور ایسه، جبخانه بولنمیه‌جق. بناءً علیه بویله آچ
وَجبخانه‌سز محو اولمقدن ایسه. عسکرك سلامتی ایچون، دولت وملتمزك شاننی
محافظه ایچون . برطریق دوشنمکده‌یم . شویله‌که: بوکون صوڭ درجه‌یه قدر
حرب ایدوبده خط حرکتی آچمق ممکن اولمز ایسه ، مرقوه قریه‌سندن قواله‌یه
کیدن برطریق وار ایمش‌که آنجق قوینه وَچتاك دره‌کویندن مرور ایدرایمش،
بوطریقدن طوپلر قوینه‌یه قدر کیده‌بیلور ایسه‌ده. آندن اوته‌طریقك مساعده‌سی
یوق ایمش ؛ آنجق قیزاقلرله نقلی قابل ایمش. مرقومه‌دن قواله‌یه درت قوناق اولمغله،
نهایت آلتی کونده اورایه سلامتله مواصلت مأمولدر. بوحالده اوتوز بوقدر
طابورلی برقوت، واپورلرله درسعادته سریعاً تشدیرلمش اولور . اورادن، ایجاب
ایدر ایسه . ادرنه‌یه‌ده کیده بیلور. ایشته عسکرك ذخیره‌سز وَ جبخانه‌سزلکنی؛
وَدشمنك قوتی وَ وضعنی؛ ملاحظه برله، نه یاپمق. یعنی هانکی طریق اختیار ایتمك
لازم ایسه، سریعاً فرمان بیورملرینی کمال اهمیتله عرض ونیاز ایلرم. اکر رجب
پاشا یوزینك افاده‌سی صحیح ایسه، شاکر وَ رجب پاشا فرقه‌سنك برطاقم طابورلری
طاغلمش. طوپجیلر قوشومیلری کسه‌رك. صاووشمشلر. شکری پاشالوا سیله سوق
ایتدیکمز ایکی بطریه‌دن بری میدانده یوق. بیلمم نره‌ده . دیکرینك حیوانلری
آلنه‌رق طوپلر یولده قالمش . مؤخراً عزمی پاشا یولده بولدی ، وَ یدمزده
بولنان فضله طوپ بارکیرلریله طوپلری قوشدق . آنجق آته‌جق آتیمی یوق .
والحاصل بولندیغمز حالك تعریفی قابل دکل. بنده‌کز نفسم ایچون دکل، ملت
ودولت ایچون. اوتوز بوقدر طابورك ساحل سلامته ایصالیله، استانبول وَیا ادرنه‌ده
بوندن استفاده اولنمسنی، آرزو ایدییورم. امر دولتلرینه شدتله منتظرم . اکر
بوکون استانیمقه‌یه کیتمك ایچون طریقك کشادی ممکن اوله‌مز ایسه، مارقوه‌دن
قواله‌یه کیتمك. وَیاخود بولندیغمز موقعده ثبات ایدوب قالمق شقلرندن ایکنجیسی
غیرممکن. چونکه شیمدی مصطفی پاشا کلدی. لواسنك بوکون یکسه‌دی اولدیغنی
بیان ایتدی. بشقه نه صورتله اراده بیوریلور ایسه. مرحمةً امر واشعار بیورلمسنی
تکرار تکرار استرحام ایلرم . وَ بوکون آقشامه قدر امر دولتلرینی آله‌مدیغم
صورتده، مجبوراً وَعسکری آجلقدن محو ایلمه‌مك ایچون، قواله‌طریقدن حرکت

ییده‌جکمی علاوةً عرض ، وبوندن باشقه بر طریق سلامت بوله‌مدیغمی بیانه جسارت ایلرم . فرمان   فی ٥ کانون ثانی سنه ٩٣   فریق
فؤاد

فؤاد پاشا معروض تذکره‌یی پنجشنبه صباحی ساعت ایکی بچقده یازدیغی حالده، آقشام ساعت اونه‌قدر ینه محاصره دوام ایتمش؛ ومحاربه‌نك فؤاد پاشا رفاقتنده‌کی طابورلرله اولدیغی ، مؤخراً شاکر پاشادن کلان تذکره‌نك مطالعه‌سندن ظاهره چیقمشدر . فؤاد پاشانك مبحوث تذکره‌سی ، کوندوز ساعت اون بچقده یده عاجزی‌یه واصل اولمش اولوب. تفنك سسی دها یریم ساعت اوله‌جق ایشیدیلمکده‌ایدی. مشارالیهك احوالی نه‌صورت کسب ایتدیکی محقق صورتده بیلمه‌مز ایسه‌ده، قواله طریقنه چکلمش اولمسنی اك‌زیاده مأمول وامید ایدرم. فؤاد پاشانك مذکور تذکره‌سنك ورودینی برچاریك متعاقب، شاکر پاشادن دخی، صورتی آتی‌الذکر تذکره‌یی آلدم :

صورت

دشمنك دون آقشام بعض نمایش اجرا ایلدیکنی عرض ایلمش ایدم . اجرا ایلدیکی نمایش، حقیقی تعرضه برمقدمه اولدیغی آکلاشلدی. کیجه ساعت برقرارنده، یعنی افندمزه یازدیغم عریضه‌یی کوندردکدن صوکره. هوانك سیسلی وقارلی برحاله بردنبره تحول ایتمسیله کرچه نوبتچی خطلری تضعیف اولنمش، ودشمنه طوغری سورولمش ایسه‌ده، دشمن تعرضی، تفنك آتمیه‌رق، اجرا ایدیلمکده‌ایدی . برده‌نبره نوبتچی خطی آتشه باشلامش، وبر آز صکره بولی طابوریله صاغ جناحمز آره‌سنه سیسدن بالاستفاده کیرن هجوم قولی. کذلك تفنك آتمیه‌رق، هجومنی شدتله اجرا ایلدیکمدن، کرچکدن ناموسسز چوروم مستحفظ طابوری وآنی متعاقب لاجل التقویه کوندریلان تیران وطرسوس طابورلری الی آخرالعمر بزی داغدار ایده‌جك برحال وهیئتده ، « کاور کلیور » دیه‌تارمار وپریشان فراره باشلادقلرندن، رجب پاشا حضرتلری وسائر امرانك صرف ایلدکلری اقدام ایله، اسکی خط حربیه‌نك برقاچ یوز آدم کیرو‌سنده دره ایچنده توقیف اولنمش ایکن ، کویدن عربده اوزرینه طاغه طوغرو فرار ایدن برقاچ یوز مهاجر قریه‌ده‌کی طابورلر افرادی ولوب فرار ایتدکلری ظنی حصل ایتدیکندن، آرتق

اوکی آلنمق قابل اولمیه‌جق زاده‌ده طاغدطوغری . عموماً شکری پاشا لواسی ، فرار ایلمشدر .

قریه وَجوارنده محاربه ایتمکده اولان عسکرك صاغ جناحنی آچمه‌مش اولمق ایچون طاغك اوزرنده برقاچ نقطه‌ده قله‌بیلنلرك توقیفلرینه ، نهایت براقدام ایله چالیشلمش ، وَبلکه‌ده قورقولق کبی اوراده قالملرینه امید حاصل اولمش ایکن، نجیب پاشا لواسنك طابورلری دخی ترك‌موقع ایدرك فرار ایدنلره التحاق ایلدیکندن، وَتوقیفلرینه‌احتمال امیدی بالکلیه زائل اولدیغندن، بومقوله انضباطسز طابورلره وَعلی‌الخصوص ذکر اولنان اوچ طابوره لعنت اوقویه‌رق، وَمجبوراً فرارایلر تعقیب اولنه‌رق، وَبتون کیجه ایزلری‌اوزرنده طولاشیله‌رق . دولولق قریه‌سنه شوساعتده کلنمشدر .

هم بز وَهم حیوانلر یورغون اولدیغندن ، وَعلی‌الخصوص دون وَبوکیجه اویقو اویویه‌مدیغمزدن، مرحمتکزه مغروراً، بوکون بوراده‌قالمغه مجبوراولدم . علی‌پاشاایله عمرك بوهنکامهٔ پرآشوب آراسنده‌کوریله‌مامش ایسه‌ده، قومارووا قریه‌سی جهتنه چکلملری ملحوظدر . بزم وَعلی پاشانك طوپلری کاملاً قالدیغی کبی. یول اوزرنده بولنان نجیب پاشا لواسنك طوپلری، وَموسی الیهك افده‌سنه کوره. آغیرلق ایتمه‌مك اوزره. فوأدپشانك اعاده ایلدیکی آلتی‌فوندلق ایکی بطریه طوپ دشمن النه کچمش اولیور . بر ساعت بیله دشمنك مقابله‌سنه تحمل ایده‌میان بوناموسسزلر. بوراده دخی‌طوردیریله‌میوب، قوالیه وَکومولجنه‌یه فرار ایتمکده؛ وتوقیفلری ایچون صرف اولنان اقدام بیهوده‌یه کیتمکده‌در . بوراده طوتیله بیلان برقاچ یوزنفر دخی، اوناموسسزلره‌اویه‌رق، صاووشمقده اولدقلری کمال تأسفله عرض اولنور . بونلری یول اوزرنده طوپلایوب، صورتا اولسون ایشه یرایه‌جق برحالده کوسترمك ایچون بریمزك آرقه‌لردن اعرمی، وَفوأدپاشا فرقه‌سیه‌ذات‌مشیریلرینك مواصله‌سی‌منقطع بولنمق طبیعی‌اولمغله. وَبشدی مشارالیه فرقه‌سنده جبخانه‌نك ندرتی حسبیله ، اوزون مدت مدافعه‌ده قالمغه چاره بولنمدیغی کبی او دخی بزم کبی طاغ یولدن کلمك طبیعی کوریلور فرمن .

فی ٥ کانون ثانی سنه ۹۳   شاکر

بوحالده وودینه قریه‌سندن کیروده بولنان فوأد وَ شاکر پاشالر زه‌قتده‌کی طابورلرك آرتق اتقانه چکلمك مجبوریتلری تحقق ایلمش .

وَهر ایکیسنده‌ده قواله‌یه طوغری چکیلوب . اوراده عاجزلرینه منتظر اوللری امری ویرلمشدر . بوندن ایکی کون اول طرنوی استاسیوننك دشمن طرفندن ضبط ایدلدیکی خبر متأسفی دخی آلنمش ایدی ایسه‌ده ، هرچه باد آباد خاصکوی طریقیله ادرنه‌یه کیره بیلمك عزمنده ینه ثبات اولنمقده ایکن ، قوتمزك برقسمنك مصابیت وَبرآزینك بالقانه رجعته مجبوریتی ، وَطابورلرك قسم عظمنك احوال متأسفهٔ معروضه‌سی ، وَ دشمنك شیقه‌دن ایلرولمکده اولان قوتنك دخی بزی استقبال ایده‌جکی بداهتی ، وَ مقابله‌یه عدم استطاعت نتیجه‌سی اوله‌رق اختیارذل اسارت مطالعه‌سی ، وَ سفن شاهانه ایله درسعادته سریعاً آلدیرلدیغی حالده ، شو قدرجق قالان قوتك اولسون ، سوء استعمالدن وَ اسارتدن امکان حفظی ملاحظه‌سی ، ادرنه‌یه کیره بیلمك شقنه محل مطالعه براقمدی . اشته شاکر وَ فؤاد پاشالر تذکره‌لرینك دعوت ایتدیکی احوال اوزرینه کیجه ساعت برده طوغری وودینه‌ده بولنان محمد پاشا وَ استانیمقه اوکنده‌کی اوردویه تعیین قلنان ابراهیم پاشا لوالرینك استانیمقه‌یه کلدی ؛ وَ آندن استانیمقه‌دن کوملجنه یولیله قوالهٔ‌یه آلنمق ایچون تحته‌لی‌یه طوغری چکلدکلرینی متعاقب ، ثابت پاشا فرقه‌سنك دخی استانیمقه صونی بویله ینه قواله‌یه ، وَ مشار الیهك چکلمسنی متعاقب ، صاغ جناحنه تعبیه قلنان بیکر پاشا فرقه‌سنك تحته‌لویه ، وَ یحیی پاشا لواسنك کتانلویه کیتملری امری ویرلدی . وَاردونك الده وَاستانیمقه جهتنده بولنان طوپ وَ مهمات وَ سائره‌سنك کوملجنه طریقیله قواله‌یه نقلی ، وَاو جهتدن تحریك ایدیلن قافله وَسائره ایله ابراهیم وَ محمد پاشالر لوالرینك خط رجعتلرینك محافظه‌سی دخی مشار الیهمایه تودیع قلندی . بوکون دها مخابره ایده‌جك قدر وقت اولمدی ایسه‌ده ، عثمان وَ بیکر پاشالرك هنوز قافله‌نك آردینی آله‌میه‌جقلری بداهتندن ناشی ، تحته‌لی قریه‌سنده بولندقلرینی امید ایدرم . شاکر پاشا فرقه‌سنه منسوب اولوب استانیمقه‌ده بولنان ابراهیم وَ محمد پاشالر لوالریله ، قافله‌نك مکاری قسمی قیرجه‌لو طریقیله وَ رفاقت عاجزیله کوملجنه‌یه طوغرو حرکت ایتمکده‌در . شیمدیکی حالده قوللکمزك مقصد وفکرم ، قواله‌یه برآن اقدم ییشه‌رك ، طاغلمش اولان طابورلری جمع ایله ، ینه بونلری طابور حالنه ارجاع ؛ وَیدلرنده‌کی اموال منهوبه‌یی استرداد ایله ، فقرای مهاجرینه توزیع ؛ وَ بر درجه‌یه قدر شدتلی تأدیب ایلك ایسه‌ده ، نه چاره‌که روم ایلی قطعه‌سنه

منسوب اولان طابورلرك قسم اعظمی، تك نفر قالمامق اوزره، طاغلدیغندن، واناطولی یغماکر وفراریلری دخی، ظن عاجزانه‌مه کوره. استانبولدن سلانیکه قدر کافهٔ سواحله یاییلدقلرندن. بونلرك دخی جمیله قواله‌یه ویا درسعادته سوقی ایچون اقتضا ایدنلره اوامر قطعیه اعطاسی متضرعدر. فؤاد پاشانك رفاقتنده‌کی طابورلر انشاءالله واصل سلامت اوله بیلدیلر ایسه، ثابت پاشا رفاقتنده قالان ودیکرلرنده دخی بولنه بیلان اللی آلتمش طابور قدر منتظم عسکر، سریعاً درسعادته آلندیغی حالده، صورت مخصوصه‌ده استفاده اولنه‌بیله‌جکنی ظن وامید ایدر؛ وسوء سرایتدن ناشی مختل‌الحال اولان باقی طابورلر دخی، تشبثات وتدابیر شدیده ایله، اعادهٔ انتظام ایده‌بیلورلر ایسه‌ده، مستحفظ طابورلرینك کاملاً ردیفلره قلبیله بیورلدیسز وکندولرندن منصوب ضابطلرینك طاغیدلمسندن، ومعاونهٔ چراکسه‌نك استخدامندن بعدما صورت دائمه‌ده صرف نظر اولنمقدن بشقه سلامت دولت ایچون چاره اولمدیغنی عرض ایلرم. عثمان وبیکر پاشالر صحابتیله قواله‌یه قدر نقلی تصور اولنان بطریه‌لریمزك طرق حرکتی همان اکثریت اوزره بالقان اولدیغندن، قیزاق اعمالیله، وطابورلر افرادینه چکدیریله‌رك. نقل ایتدیرملرینی؛ واوله‌مدیغی تقدیرده سوکوب پارچه پارچه ایده‌رك طاشیمه‌لرینی؛ وبوکاده امکان مساعد اولمازسه، ایلروده انشاءاه چیقارلمق اوزره، خفیفجه بر محل مناسبه کومه‌لرینی تنبیه ایلدم. اشته اوته‌دنبرو عرض چهرهٔ استعداد ایدن، ووقوع مصالحه تصدیعاتنه باعث جرأت اولان بوجهت فرقه‌لری طابورلریله چراکسه ومعاونه ومستحفظه‌نك احوال مشتکاهالری، هم ادرنه‌یه مواصلتدن بزی محروم ایله، دشمنه باب فرصتی کشاد؛ وهم‌ده، اموال واشیای مهاجرینه‌قدر نهب ویغما ایله، بونجه قصبات وقرای مسلمه‌یی خراب و برباد ایتمك نتیجهٔ مؤلمه‌سنی کوستردی. آرتق حال حاضردن طولایی شرفسانح اوله‌جق ارادهٔ علیه‌یه کوملجنه ویا قواله‌ده منتظرم. جناب حافظ حقیقی روم ایلی اهل اسلامنك اوغرادیغی مصائب ودواهیدن، همان درسعادت سکنهٔ مسلمیننی محفوظ ومصون بیورسون آمین.

❀ ❀ تصحیح ❀ ❀

قانون اساسینك ایلك اعلانی زماننه عائد بعض معلومات ویرلدیکی صره‌ده ٥٩ نجی صحیفه‌یه بر اعلان رسمی درج ایدلمش و بو اعلانده موضوع بحث اولان وقعه‌نك طبیب آکاه افندی وقعه‌سی اولدیغی ذکر اولنه‌رق بو بابده التقاط اولنه بیلن معلومات دخی مختصراً بیان ایدلمش ایدی . مؤخراً جریدهٔ حوادثك ٣٨٤٦ نومرولی و ١ ذی‌القعده سنه ٩٥ وَ ١٦ تشرین اول سنه ٩٤ تاریخلی نسخه‌سنده شو اعلان رسمی کورولدی :

کلفهٔ ایضاحدن آزاده اولدیغی اوزره حکومت دینیلن قوهٔ علیهٔ منضبطه هر مملکتده عمومك عرض و ناموس وجان و مال والحاصل هردرلو حقوقنك کافل ومحافظی بولندیغی جهتله بو قوهٔ علیه‌یه وَلاسیما قوهٔ جلیلهٔ مذکوره‌نك ثمهٔ جامعهٔ معانیسی وَ کافهٔ اجزای حکومتك مرجع عمومی عالیسی اولان حکمدار قارشو علناً عصیان ایتمك وَ معاذالله نیت و تشبثات مضره‌ده بولنمق بتون هیئت جتمعیه‌نك امنیت وَ آسایشنی اخلال ایله برابر مملکتك بقا وَاستقلالنی تهدید وَبلکه امحا ایتمك اوله‌جغی اجلدن هرحالده و زمانده شرعاً وَقانوناً اعدام جزاسنی انتاج ایدن جنایات عظیمه‌دندر .

. بو راسی‌مسلماتدن بولندیغی حالده ابتدا شقی معهود علی سعاوی بر طاقم بلها وَ سبکمغزانی اغفال ایدرك آمال و مقاصد حریصانه‌سنك ترویجنه آلت اتخاذ ایتمك غرضیله چراغان وقعهٔ مؤلمه‌سنی وقوعه کتیرمش اولدیغی جمله‌نك معلومیدر حمد اولسون‌که لعین مرقوم ایله عونهٔ خونه‌سندن وادی شقاوتده الك زیاده مصر اولان اشخاص رذیله‌نك لاشهٔ ناپاکلری عساکر نظامیه وَ ضبطیهٔ شاهانه‌نك سطوت قاهرهٔ حمیتکارانه وَ غیرت و شجاعت وطنپرورانه‌لری ثمرهٔ فخره‌سی اوله‌رق میدان فضاحتده غنوده‌خاك تحقیر اولوب بوصورتله مدة جزای سزالرینی کوردکلری کبی بعدما نفرین وَلعنت ابدیه ایله یاد اولنه‌جقلری جهتله معناً دخی مستحق اولدقلری بلای مجازاتی بولمشلر ایدی .

وقعهٔ الیمهٔ مبحوثه‌ده ذی‌مدخل اولان وَتحت شبهه‌ده بولنان سائر اشخاصه کلنجه بونلرك باب ضبطیه‌جه استنطاقات ابتدائیه‌لری بعدالاجرا دیوان حربجه دخی استنطاق و محاکمه‌لری اکمال واجرا اولنه‌رق برنجی درجه‌ده مرتب ومروج فساد اولان حافظ نوریئك ملکیه جزا قانوننامهٔ همایوننك التمش بشنجی ماده‌سی حکمنجه اعدامنه . وَجرم وجنایتلری ایکنجی درجه‌ده بولنان قابه‌لی احمد پاشانك کتخداسی و حافظ علی افندینك انقره‌یه وَخصکویلی حجی محمد آغانك قسطمونی‌یه

قانوننامهٔ مذكورك الّى سكزنجى ماده‌سنه تطبيق مؤبداً نفيلرينه ، وَملعنت مبحوثه اثناسنده مجروحاً وَياخود سالماً اخذ وگرفت اولنوب جرم وجنايتلرى اوچنجى وَدردنجى درجه‌ده بولنان قره‌احمدك اون‌سنه وپازارجقلى ملاحسن بن قره‌محمدك بش‌سنه وَقلبه‌لى شوقى بن خيراه ايله قلبه‌لى سالك افنديك دردرسنه وَقلبه‌لى اسماعيل اوغلى ايوب وَ قلبه‌لى اسكيجى مصطفى اوغلى وَ قيصريه‌لى عبدالرحمن بن خليل وَپازارجقلى امين اوغلى محمد بن احمد وَقلبه‌لى محمد اوغلى مصطفى وَملاعلى بن على وَحافظ نظيف ابن على وَخاصكويلى سناز. اوغلى امين وَ قلبه‌لى محمد اوغلى محمد وَ ادرنه‌لى حسين اوغلى رضا وَقلبه‌لى حسن بن محمد وَپازارجقلى عثمان اوغلى آدم وَقلبه‌لى ابراهيم اوغلى امين وَپازارجقلى رفعت بن محمد وَخاصكويلى حسين بن جعفر وَقلبه‌لى محمد بن مصطفى وَپازارجقلى حسن بن على وَ پازارجقلى شريف بن احمد وَپازارجقلى نعلبند محمد بن على وَقلبه‌لى حاجى محمد بن زهراب وَطوپال خيرى بن محمود وَراشد بن شريف وَعلى بن حسين وَپازارجقلى حسين بن سليمان وَحسن بن محمد وَمصطفى بن على وَخاصكويلى محمد بن امين وَحاجى اسماعيل وَراسم بن احمد وَ محمد بن احمد وَزينل بن خليل وَ ادرنه‌لى ابراهيم بن محمد نام شخصلرك اوچر سنه مدتله وضع كورك اولنمسه ، وَجنايتلرى بشنجى وَ آلتنجى درجه‌ده اوله‌رق عزت پاشازاده سليمان بك ايله بغدادلى سليمان بكك ۱) اوچر سنه مدتله ساقزده قلعه‌بند ايدلملرينه ، وَخاقان سابق حضرتلرينك كيلارجى باشيسى كنغرىلى على ايله آشجى باشيسى بوليلى حسنك وَنوشهرلى على ايله احمد اغانك فامليه‌رله براير مماكتلرى جانبنه تبعيدلرينه ، وَ محكمهٔ استيناف حقوق قسمى مقيدلرندن حقى افنديك وقعهٔ مؤلمهٔ مذكوره اثناسنده لسان ادبه ياقشمز بعض تفوهانده بولنمسنه مبنى اوچ ماه مدتله حبسنه ، وَبصيرت غزته‌سى صاحب امتيازى على افنديك ملعنت مبحوث عنهايه اشتراكى تبين ايتمامش ايسه‌ده وقعه‌دن بر كون اول درج ايتديكى فقرهٔ معلومه‌دن طولايى ۲) مطبوعات قانوننامهٔ همايونك بند مخصوصنه تطبيقاً يكرمى بش عدد ليراى عثمانى جزاى نقدى تأديه‌سيله غزته سنك مؤبداً الغاسنه ديوان مذكورجه حكم اولنمش ايدى .

چشم بصيرتلرى اولوقته دكين عماى جهل وحرص و غرض ايله مسدود

---

۱) حربيه ناظرى محمود شوكت پاشا حضرتلرينك بدر عاليلريدر .

۲) بوفقره تعبيريله قصد اولنان شى ، سماوى مرحومك بركون اول يعنى ۸ مايس ۹٤ تاريخنده بصيرت غزته‌سيله نشر ايتديرديكى برمكتوب دركه ايلروده بالمناسبه سماوى وقعه‌سندن بحث اولنديغى صره‌ده ، عيناً درج اولنه‌جقدر .

اولنلر بو وقعهٔ وخیمه‌دن عبرت آله‌رق وعلی الخصوص مستمر عالیان اولان مراحم و الطاف شاهانه‌نك تأثیریله حیثیت انسانیه‌لرینی طانیه‌رق طریق مستقیم نجات اولان وادیٔ استقامته عودت ایتملری لازم کلور ایکن وا اسفا که احوالی نه‌قدر مشکوك و مجهول ایسه دولت علیه و علی الخصوص هیئت صادقهٔ عثمانیه‌نك منافع عالیه‌سی خلافنده برطاقم مقاصد مفسدتکارانه‌یه خدمت ایده‌جکی اولمرتبه وارستهٔ کلفهٔ بیان اولان قلئانتی نامنده بر خرستیانك ترتیب وتحریکیله جلوسلرندن برو مبتلا اولدقلری نزول تدریجی وعلت جنوندن کسب افاقت ایتملری محال ایدوکنه اطباجه متفقاً حکم اولنان خاقان سابق حضرتلرینی تخت سلطنته اجلاس ایتمك کبی محسنات اندن محال اولان بر مقصد فاسده خدمت ایتمك اوزره مرقومك تحت ریاستنده اوله‌رق وباشلوجه اعضا ومؤسسلری مقدما اخراج اولنان سرایبورندن نقشبندقلفه ایله حکیم آکاه افندی واوقاف سندات اوطه‌سی مقابله‌جیسی عزیزبکدن عبارت بولنه‌رق بر جمعیت خفیه تشکیل اولنوب مذکور جمعیتك مرقوم مقابله‌جی عزیزبکك جرجی پاشاده کائن خانه‌سنده تجمع و انعقاد ایدیکی ضبطیه نظارت جلیله‌سنك تدابیر متیقظانه‌سی ثمره‌سی اوله‌رق وقت وزمانیله خبر آلنمسی اوزرینه مرقوم عزیز بکك خانه‌سی لیلاً باصیلوب سالف الذکر قلئانتی و مزبوره نقشبند قلفه و دها بر ایکی نفر اعضا هر نصلسه اولجه فرار ایده‌بیلمش اولدقلرندن اله کچوریله‌مه‌مشلر ایسه‌ده ارباب مفسدتدن برطاقمی اخذ وکرفت اولنه‌رق بونلرك باب ضبطیه‌جه اجرا و اکمال اولنان استنطاقلرندن اشبو جمعیت فساده‌نك مقصدی بروجه مذکور خاقان مشارالیهی تکرار اجلاسدن عبارت اولدیغی وارباب فساد بویله برتصور مجنونانه‌یه آرتق کیمسه‌نك تصدی ایده‌میه‌جکی مطالعه‌سیله مشارالیهك اقامتلرینه مخصوص اولان دائره‌نك امر محافظه‌سنجه اولزمن کوستریلان قیدسزلك و دها طوغریسی اثر امنیتدن بالاستفاده صویولی طریقیله خاقان مشارالیه ایله مخابره ایلدکلری و بونلردن مرقوم قلئانتی ایله آتی الذکر علی بکك واسطه اولدقلری . وجمعیت مبحوثه‌نك جرم و جنایتلری ایکنجی درجه‌ده اوله‌رق سلطان مراد حضرتلرینك قرنای سابقه‌سندن اسماعیل و ازمیر کمرکجیسی متوفی راشد افندی زادهٔ علی ومالیه کتبه‌سندن مختار بکلر ایله مجلس معارف اعضای سابقه‌سندن واجد و قواس باشی زاده توفیق و توتونجی باشی حسین و طلبه‌دن عبدالرحیم و قلعه‌لی عبدالله افندیلر و صویولجی احمد و اسماعیل ؛ و جنایتلری اوچنجی درجه‌ده اوله‌رق تجارت ممیزلرندن عاصم وسماوی ملعتنه معلوماتی اولدیغی آکلاشیلان قهوه‌جی

باشی ابراهیم وَ باب سرعسکری کتبه‌سندن احمد رضا وَ ملعنت مذکوره‌یه مطلع بولنانلردن وَ تجارت بحریه کتبه‌سندن اسعد افندیلر ١١ ایله ینه بو کروهدن اولان اسکدارلی نوری بك وَ ضبطیه نفری حسن ایله ممش وَ قلتاتینك برادر زاده‌سی میخالاکی . وَ تهمتلری دردنجی درجه‌ده اوله‌رق سنیجه سلطان حضرتلری کتخداسی حاجی بکر افندی ایله اورته کوی جامعی خطیبی محمد افندی ، وَ بعض اسباب مخففه‌یه بناءً جرم و جنایتی بشنجی مرتبه‌ده اولوب خاقان مشارالیه حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده برقاچ کون قدر خدمت کتابتده بولنمش اولان حاجی حسنی بکدن مرکب ایدوکی آکلاشلمشدر .

مرقومونك دیوان حربجه محاکمه‌لری لدی الاجرا ایچلرنده قلتاتی وَنقشبند قلفه وَ عزیز بکك رؤسای جمعیتدن اولدقلری آکلاشلدیغنه وَ مرقوم آگاه افندی دخی تصور خبیثانه‌سندن مؤخراً فراغت وَ صرف نظر ایلدیکنی ادعا ایتمکده ایسه‌ده بر آره‌لق ذات ملکسمات جناب پادشاهی حقنده معاذالله سوء قصد ضمننده جمعیت مرقومه‌یه آلت اولمغه موافقت ایلدیکنی اعتراف ایتدیکنه بناءً اشبو درت نفرشخصك اعداملرینه، وَجزا قانوننامهٔ همایونك اللی سکزنجی ماده‌سنه توفیقاً ایکنجی درجه‌ده متهم وَ ذیمدخل بولنان مرقومون اسماعیل وَعلی بکلرك ردوسده وَمختار بکك ساقزده وَواجد افندینك لیمنیده وَ توفیق افندینك سینوبده وَتوتونجی باشی حسین افندینك شامده وَعبدالرحیم افندینك استانکویده وَ قلیه‌لی عبدالله افندینك سینوبده وَ صوبولجی احمدك وانده وَاسماعیلك ساقزده اون ایکیشر سنه ، وَ اوچنجی درجه‌ده مجرم اولان سالف الذکر قهوه‌جی باشی ابراهیم وَعاصم وَاحمد رضا وَاسعد افندیلر وَ اسکدارلی نوری بك وَضبطیه حسن ایله ممش و میخالاکینك قانوننامهٔ مذکورك سالف الذکر ماده‌سنه تطبیقاً اسمری صره‌سیله صامسون وَساقز وَطربزون وَشام وَردوس وَصیدا وَقدس وَسینوبده آلتیشر سنه ، وَ جنایتلری دردنجی مرتبه‌ده عد اولنان مارالبیان حاجی بکر افندی ایله اورته کوی جامعی خطیبی محمد افندینك کذلك اسملری صره‌سیله بوزجه آطه وَمدللوده اوچر سنه مدتله قلعه بند اولملرینه وَ مومی الیه حسنی بکك مذکور اللی سکزنجی ماده‌نك ایکنجی فقره‌سنه توفیقاً امثالی دفعه نفی سنه مدتله قلعه بند ایدلمسی لازم کلور ایسه‌ده موضوع بحث اولان جمعیت

بو کتابه درج اولنان « حکومت مشروطه » رساله‌سنك صاحبی اسعد افندیدرکه اولا شامه وَ اورادن فزانه وَ اك نهایت بتلیسه نفی ایدیله‌رك بتلیسده ارتحال دار بقا ایتمشدر. [illegible]

فساديه‌نك ماهيت شقاوتكارانه‌سنه دائر بر درجه‌يه قدر معلومات ويرمش اولمسى حسبيله قرق يدنجى مادۀ قانونيه حكمنه تطبيقاً اشبو موقت قلعه بندلكه بدن تغريب واجلاسنه قرار ويريله‌رك آلتى سنه مدتله عيناً به نفى ايدلمسنه وهر صنفك قلعه بندلك ونفى واجلا مدتى مضبطۀ مخصوصه‌سى تاريخندن اعتباراً جريان ايتديرلمسنه وكرك دعاوى ماعتمده ده وكرك مؤخراً تشكل ايدن جمعيت فساديه‌ده ذيمدخل اولدقلرى شبهه‌سيله تحت توقيفه آلنوب اشتراكلرى مرتبۀ ثبوته واصل اوله‌مين ودفع شك وشبهه ايلين كسانك كفالت قويه‌يه ربطيله تخليۀ سبيللرينه ديوان حربجه متفقاً حكم اولنه‌رق اشبو ايكى وقعۀ مؤلمه‌يه دائر تنظيم قلنان مضبطه اوراق متفرعه‌سيله برابر مقام سامى سپهداريدن باب عاليه كوندرلمكله مجلس وكلاده دخى مطالعه وديوان حربك ويرديكى حكملر تصديق اولنوب كيفيت خاكپاى مراحم احتواى حضرت پادشاهى‌يه لدى العرض پادشاه ملك خصلت وَ شهنشاه معالى منقبت افندمز حضرتلرينك عالم وعالميانه شامل وواصل اولان مراحم واشفاق والطاف شاهانه‌لرى مقتضاى عاليسنجه اشخاص مرقومه‌دن اعداملرينه حكم اولنان بش نفر كسانك جزاى اعدامدن معفويتلريله مواقع معينه‌ده اون بشر سنه مدتله قلعه بند ايدلملرى وَ ديكرلرينك دخى بر موجب مضابط اجراى مجازاتلرى سانحه‌پيراى صدور اولان ارادۀ مراحم افاده جناب ملوكانه اقتضاى جليلندن اولديغنه مبنى اولوجهله اقتضالرى اجرا قلنمش اولمغله جمله‌نك معلومى اولمق اوزره اعلان كيفيته ابتدار قلندى .

بوايكنجى اعلان رسميدن آ كلاشلديغى اوزره طبيب آكاه افندى وقعه‌سى على سعيه‌سى حادثه‌سندن صكره ويرلمش بر بلاغدن [illegible] وقعه‌سنك [illegible] حدوثنه وَ كرك صورت وقوعنه دائر اولجه ويريلان معلوماتك تصحيحنه لزوم كورولمش در .

بولزوم اوزرينه، برنجى اعلان رسميده موضوع بحث اولان وقعه حقنده اجرا ايده‌بيلديكم تحقيقاتك خلاصه‌سى شودر :

عثمان نورى بك مرحومك اخيراً نشر اولنان « عبد الحميد ثانى وَ دور سلطنتى » نام اثرنده ، وَ ٩٢ سنه‌سى تشرين اول وقايعى بيان وتفصيل اولنديغى صره‌ده ، سلطان مرادك اجلاسنه دائر بر تشبث واقع اولديغى وَمتشبثلر ميانده انكلتره سفارتى ترجمانك برادرى « استاوريديس » اسمنده بر روم دخى بولنديغى

بیان ایدلمش وصورت حکایه‌یه کوره بو وقعه تشرین اول غایه‌سنه طوغرو حدوث اولمق لازم کلوب ، اعلان مذکور ایله ارتباط ومناسبتی ملاحظه ایدلمش ایسه‌ده عم محترمم ابو الضیا توفیق بك افندیدن واقع اولان سؤال اوزرینه شو جواب آلنمشدر :
[انکلتره قونسولاتو باش ترجمانی ... استاوریدیسك برادری ... استاوریدیس مدحت پاشانك برندیزی‌یه ابعادندن برقاچ کون مقدم « پاموق طوقومه » برچارشفه بورونه‌رك برتقریب چراغانه کیرمش وسلطان مراد ایله ملاقاته موفق اولمشدی . بو آدمی طوتدیلر و ایکی اوچ ماه قدر حبسخانهٔ عمومیده مرعی الخاطر اولرق اوطه‌سنده توقیف ایلدیلر . کمال بك ایله تئودر قصاب دخی بو دائره‌ده موقوف ایدی . استاوریدی آنلرك یاننه کیدر اوتورر ایدی . بن کندیسنی اوراده کوردم ایسه‌ده حقیقت مسئله‌یی آکلایه‌مدم . چونکه مراق ایتمکه احتیاج کورمه‌مشدم .]
ابو الضیا توفیق بك افندینك بو روایتلرینه و مدحت پاشا مرحومك برندیزی‌یه تاریخ ابعادی ٢٥ کانون ثانی سنه ٩٢ یه متصادف اولمسنه ، ومذکور برنجی اعلان رسمی تاریخی ١ کانون اول سنه ٩٢ اولوب مدحت پاشانك تاریخ ابعادندن لااقل ایکی آی اول جریان ایتمش بر وقعه‌دن ناشی اوله‌بیله‌جکنه کوره ، « عبد الحمید ثانی و دور سلطنتی » نام اثرده بو وقعه‌نك زمان اعتباریله تقدمه اوغرادیغنه ذهاب حاصل اوله‌رق اعلان مبحوث عنه ایله مناسبت وارتباطی مورد تردد واشتباه بولنمشدر .

مع مافیه سؤال وتحری‌یه دوام اولنه‌رق بو بابده جمع وتلفیق اولنه‌جق معلومات ایکنجی کراسه‌یه ذیل ایدیله‌جکدر .

ابو الضیا توفیق بك افندی . سابقاً انکلتره قونسولاتوسی ترجمانی اولان استاوریدیسك الیوم برحیات وبیوك اوطه‌ده ساکن بولندیغنی و « استاوریدیس » ك عائله آدی اولوب وقعه‌ده ذیمدخل اولان استاوریدیسك اسم ذاتیسنی درخاطر ایده‌مدکلرینی بیان بیورمشلردر . بو اسمده تحقیق اولنه‌جقدر .

تصحیح

٧١ نجی صحیفه‌ده عساکر ملیه جمعیتی اعضاسی میاننده اسمی سبق ایدن استقراضات قلمی ممیزی رفعت بك ، الیوم دیوان محاسبات ریاستنده بولنان عطوفتلو رفعت بك افندی حضرتلری اولمق اوزره کوسترلمش ایدی . مشار الیه حضرتلری ، بوذات کندیلری اولمدیغنی افاده بیوردیلر .

❁ ❁ ذیل و تصحیحات ❁ ❁

ذیل

برنجی کراسه‌نك « ۷۰ » نجی صحیفه‌سنده ذکری کچن فرانسه مستحفظ ملی نظامنامه‌سنك مسوده‌سی ، اوراق پریشان آره‌سنده ، اخیراً اله کچمکله ، مجرد بر وثیقه اولمق اوزره ، ذیل صورتنده علاوه‌سی مناسب کورلمش‌در :

« مستحفظ ملی »

۱

« اساس »

ملت عسکری قوهٔ عمومیه‌نك برقسمی‌اولوب فرانسه‌ده ۱۷۹۰ سنه‌سندنبری اصلاح وتنظیم ایدیله‌رك متحرك عسکر حالنه کتورلمشدر .

ملت عسکری عساکر سائره‌نك استناد ایده‌جکی بر قوت اولوب بونلرك (۱) بین‌الاهالی برخدمت معتاده‌لری (۲) دائره‌لرینك خارجنده فقط فرانسز طوپراغنده خارجی برخدمتلری اولدیغی‌مثللو محاربه‌جه دخی خدمتلری واردر .

ملت عسکری‌مدیر . قائممقام . والی قائممقامی . والی . وداخلیه ناظرینك اداره‌لری تحتنده تنظیم وتشکیل‌ایدیلورلر . والی قائممقامی ویا والینك امریله برقاچ ناحیه‌نك ملت‌عسکری برمحله اجتماع ایدر ایسه کافه‌سی جمعیتکاه اولان ناحیه‌نك مدیری اداره‌سنده بولنور .

بعض حالات استثنائیه‌ده ملت عسکری « محافظهٔ اراضی مدافعهٔ قلاع ومحاربه‌ده » عسکر اداره وقوماندەسنه ویریلورلر .

ملت عسکری اهالی سائره کبی حقوق شخصیه وعمومیه‌دن کاملاً مستفید اولدقلری جهتله دائما مطیع وغایت اعلا برعسکردر . ملت عسکری افرادی قانونه مربوط بولندیغی وهرفرد قانونه رعایته مجبور اولدیغی ایچون ملت عسکرنده طبیعی براطاعت وانقیاد موجوددر .

ملت عسکرندن هرقنغی بر فرد برتهمت ویا جنایتله متهم اولورسه قانون نظرنده شخصاً مسئولدر .

« مستحفظ ملى »

٢

مستحفظ ملينك محللرندهكى خدمات معتادهلرى
ملت عسكرينك اصول تشكيل وتنظيمى

١ — حكومت ملت عسكرينك جمع وتنظيمى وطاغيدلمسيله تكرار جمعى خصوصنده فاعل مختاردر. پاشالرك قوماندهسى آلتنده اولمق اوزره بونلردن قول اردولر وميرآلايلرك قوماندهسنده بولنمق اوزره قطعهلر تشكيل ايديلوب وايجاب ايدر ايسه طابور وفرقه ويا مانغهلره تقسيم ايديلهرك مواقع مفرزهيه اعزام قلنورلر. ملت عسكرندن آيروجه سوارى، طوپجى واستحكام فرقهلرينك تشكيلى واليدك تكليفى و داخليه ناظرينك قرارى اوزرينه اجرا اولنور. ١٨٥٢ سنهسى تنظيم اولنان قانوننامه حكمنجه ملت عسكرينك مدت وصورت استخداملرى هرنفر سنهده سكز دفعهدن زياده جمع ايدلميهجك صورتده تنظيم ايدلمشدر. سوارى طوپجى استحكاملرى فرقهلرى ايسه الك زياده بر زمان احتياجده طلب اولنورلركه بونلرك حقندهكى نظام دخى اولصورتله ياپلمشدر.

فرانسهنك بعض ولايتنده ملت عسكرينك جزؤ مركب تامى طابور اولمق اوزره مرتب بولنمغله متعدد طابورلر پاشالرك قوماندهسنده بونورلر. اشته بونظامنامه حكمنجه « سن » ايالتنك ملت عسكرى طابورلره افراز ايديلهرك هرطابور بريكباشينك قوماندهسنه ويرلمشدر. صورت عموميهده اولهرق بتون فرانسزلرله فرانسه طوپراغنده اسكان ايدوب فرانسز تبعهسندن اولان ذكور يكرمى بش ياشندن اللى ياشنه قدر ملت عسكرينك خدمات معتادهسنى ايفا ايچون استنيلان بر زمانده سلاح آلتنه آلنهبيلورلر.

داخليه ناظرى اولان ذات هرايالتك ويرهجكى ملت عسكرينك مقدارينى تحديد ايدرك، ولايتلرده بولنوب بوخصوصه مأمور اولان مجلسلر دخى خدمته كلهجك نفراتى اصولنه توفيقاً تفريق وتعيين ايدرلر. تميز مجلسلرينك تابع اولهجقلرى قانون يعنى ملت عسكرلكندن عفولرى لازمكلنلرى تفريق وسائر خصوصاتى اجرا ايچون ١٢٩٠ سنهسى اغستوسنك ١٩ نده تنظيم ايديلان نظامنامهيه اتباع ايدرلر.

ملت عسکری طابورلرینك بیکباشیلریله اداره مأمورلری وارکان حربیه‌سیله صحیه مأمورلری والیلرك انتخابی و داخلیه ناظرینك انضمام رأیی و ایمپراطورك اراده‌سیله تعیین قلنورلر . چاوشلرله اونباشیلر قطعه ویا بلوك قوماندانلرینك انتخابی ایله بیکباشی طرفندن تعیین ایدیلورلر . داخلیه ناظری ۱۸۵۲ سنه حزیران ۲۲ تاریخنده‌کی قرار اوزرینه اصول انتخاب وتعیین مأموریت حقنده برتمونه یاپمشدر .

ضابطانك انتخاب وترفیعلری خصوصی ۱۸۳۳ سنه‌سی ۲٤ کانون اولنده صادر اولان امر قرالی‌یه اتباعاً اجرا اولنور .

عساکرملیه‌نك یوزباشیلری ایله موزیقه‌سی عساکرملیه فرقه‌لری قوماندانلری واسطه‌سیله تعیین وتنظیم اولنورلر .

« مستحفظ ملی »

۳

دفاترك تنظیمی . ملت عسکرینی تعداد وجمعه مأمور مجلس . هیئت تفتیشیه

۲ — هرولایتده ملت عسکرینی تفریق وجمعه مأمور اولان مجلس دفترلرینی بالتنظیم هیئت تفتیشیه‌یه ابراز ایدر و ملت عسکرینی مطلوب اولان قطعه‌لره بالتفریق ولایتك چیقاره‌جغی مقداری داخلیه ناظری طرفندن تحدید اولنان عدده ابلاغ ایدر .

— ملت عسکرینی تفریق و جمعه مأمور اولان مجلس آتی الذکر ترتیبده بولنور : اولاً مفرز اولان قطعه‌لر ایچون رئیس مجلس اوله‌رق بریوز باشی و والی قائممقامی طرفندن انتخاب ایدلمك اوزره ایکی اعضادن عبارتدر . ثانیاً هرطابور ویا سواری فرقه‌سی ایچون طابورك بیکباشیسی ویا فرقه‌نك قوماندانی رئیس اولمق اوزره قوماندان یوز باشیلر مجلس مذکورك اعضاسی اولورلر دایجاب حالده یوزباشیلر بلوك باش‌چاوشلرینی دخی بومجلسه ادخال ایتدیررلر . هرقطعه‌نك مجلسی ذکر اولنان ترتیب اوزره تشکل ایدوب هربرلری کندی دائره‌لری ایشلرینه منحصراً نظارت ایدرلر .

مفرز قطعه‌لرك « مانغه » اعضاسی اوچ نفر وطابورلر ایله فرقه‌لرك طقوزر

نفر اولوب بونلر ملت عسکری قوماندانی پاشالرك انتخابی و والیلرك و یا قائممقاملرینك قراری اوزره تعیین قلنورلر وپایتخت ملت عسکری تمیز مجلسنك اعضالری دخی ینه قوماندان پاشانك انتخابی وداخلیه ناظرینك قراری اوزرینه تعیین ایدیلور . مجلسلرك حین تشکلنده رئیسلری دخی تعیین قلنور هرشهر وقصبه وقریه‌نك مدیر واعیانه بیلدیریلور .

فرانسه‌نك « سن » ایالتنده طابور بیکباشیلری ملت عسکری مجلسلرنده حکومت طرفندن معوثلق خدمتنی ایفا ایدرلر .

ملت‌عسکری تمیز وتحریر مجلسلری اهالینك دفتره قید اولنملرینی کندیلرینه اعلان ایدرلر . مجلسك اجتماع ایده‌جکی محل وزمان بعد التعیین اجتماع کونی « قرعه مجلسلرنده اولدیغی مثللو » نفوس‌مملکت برر برر معاینه وتحریر ایدیلور وبو مجلسلر عموم ایچون کشاده در . سن ایالتنده‌کی مجلسلر طبیبلك وظیفه‌سنی ذاتاً تعیین ایدلمش اولان جراحلر رؤیت ایدوب سائر ایالتلر مجلسلری ایچون دخی والیلر لازمکلان اطبایی بعد التعیین مجلس عمومینك قراریله بونلر مأمور ایدیلورلر . مجلس مذاکره ایده‌جکی زمان خارجدن اولنلر طشره چیقارلر یعنی مذاکرات خفی اوله‌رق جریان ایدر وقرارلر اعضانك اکثریت آراسیله قبول اولنور . مجلس اعضالری مساواتاً ایکی طرف اولورلر ایسه رئیسك رأیی قنغی طرفده ایسه اورأی قبول‌اولنور . قرارلرك قبول اولنمسی‌ایچون لا اقل اعضانك نصفی‌متحد اولملیدر . قرارلر قبول‌اولندقدنصکره اهالی‌یه‌بیلدیریلور و بعضاً آراده اتحاد حاصل اولمز ایسه بونلر اعلان ایدلمزلر .

اکثریت آرایه معترض بولنانلره ایجاب‌ایدن ایضاحات وایسترلر ایسه قرارك برصورتی ویریلور . ویاکلشلقله برقراره معترض بولنان ذات قرارك اجراسندن بش کون مقدم اعتراضنامه‌سنی ویرملیدر . مع مافیه تحریر مجلسی لزومی حالنده معترضلرك ادعالرینی استماع ایتمز .

پارسدن بشقه فرانسه‌نك هرناحیه‌سنده برحکم مجلسی « هیئت تفتیشیه » بولنورکه بومجلسلرك ریاستی ناحیه‌لرك دعاوی حاکملرینه احاله اولنه‌رق درت اعضا وبونلردن بشقه برنجی‌وایکنجی‌صنف یوز باشیلرندن ایکی نفر « که بونلر حکومت طرفندن مبعوث‌کبی اعتبار اولنورلر » وکتابت خدمتلرینی ایفا ایتمك اوزره بر اول ملازم وکاتب معاونی خدمتی ایچون دخی بر ملازم ثانی حکم

مجلسنی تشکیل ایدرلر . اوّل یوز باشیلر مجلسده « راپورتور » و ثانی یوزباشیلر « راپورتور معاونی » صفتنده بولنورلر. راپورتورلر ایله کاتبلر ناحیه مرکزنده‌کی ملت عسکری ارکان حربیه‌سندن کوندریلورلر. اکر ناحیه مرکزنده طابور مرکزی بولنورسه بومأمورلر طابوردن کوندریلورلر .

نفس پارسده‌کی « هیئت تفتیشیه » حکم مجلسی برعدد اولوب بوده ارکان حربیهٔ عمومی دائره‌سنده اجتماع ایله عموم ارکان حربیه رئیسی ریاستی تحتنده وبولنه‌مدیغی حالده بر ارکان حربیه قائممقامی ریاستنده اولوب اعضالری درت بیکباشی وایکی ارکان حربیه بیکباشیسی وراپورتور صفتنده واوله‌رق بر بیکباشی ویوز باشی راده‌سنده ده معاون و کتابت ایشلری ایچون بر یوز باشی وکاتب معاونی اوله‌رق برده ملازم اولدن عبارتدر. ارکان حربیه رئیسندن بشقه مجلسك اعضای سائره‌سی ملت عسکری ضابطانی میاننده عموم ملت عسکری قوماندانی پاشانك انتخابیله تعیین قلنورلر .

شورای دولتك قراری اوزرینه راپورتور ضابطلرك فقدانی حالنده حکم مجلسلرینك رئیسلری بونلرك یرینه بشقه‌رینی تعیین ایتمکه مأذوندرلر . حکم مجلسلری ایالاتك دعاوی حاکملری دائره‌سنده تشکل ایدرلر . حکم مجلسلری تحریر مجلسلرینك هرنوع اجراآت وتحریراتنی معاینه وتدقیق ایلر . بوندن بشقه مذکور مجلسلر ملت عسکرینه عائد هرنوع دعوالری استماع ایله حکم ویررلر.

« بوبندك مابعدی حکم مجلسنك وظائفی ایله محاکمه‌نك اصولنی ودها سائر تفصیلاتنی اعطا ایلدیکندن لزومی حالنده ترجمه ایدلمك اوزره ترك ایدلدی »

استیضاحات ابتدائیه مسوده‌لرینك برقسمی‌ده اخیراً اله کچمش‌در. بونلردن « برنجی دور »ه عائد ١٧ نجی سؤالك جواب مسوده‌سنده وَ شیبقه ضایعاتی بحثنده : [اولوقتك ارکان حرب رئیسی شهید اولدیسه‌ده ژورنالی جمع وتنظیم ایدن ارکان حربلر حقیقتی بیلورلر وَ صاغدرلر] جمله‌سندن صکره : [بونك مقدار کاذبی اشته او مبالغه اولان عدددر وَ یالان سویلین آنجقدر وَ ناموسسزدر] جمله‌سی، وَ بوجمله‌نك بعده مرحوم طرفندن چیزلدیکی کورلمش‌در.

جملهٔ مذکوره‌ده‌کی شدت، سوء انفعال ایله یازلدیغنه دلالت ایتمکده اولوب،

متعاقباً: «هیچ بر وقت نه دشمنك تلفاتنی بالذات رؤیت ایتمدکجه وَ یاخود تحقیقات عمیقه اجرا ایتمدکجه شونك بونك قولنه استناداً فضله‌لو بر شی عرض ایتدم. وَنه‌ده عساکرشاهانه شهدا ومجروحیننك مقدارینی کتم ایلدم. بنم‌ایچون الك زیاده راستکولق مدارمفخرت ایکن، بو وجهله مبالغه سؤالنه بیله مخاطبیتم، فوق‌الحد موجب تأثرم اولدیغنی جواباً بیان ایدرم» دیمش اولدیغندن، وبو فقره‌یی املا ایتدیکی مدت ظرفنده بالطبع حدتی‌ده کچدیکندن، محصول انفعال اولان او سوزلری ابقایه لزوم کورمه‌مش اوله‌جقدر.

***

تصحیحات

۲۲۸ نجی صحیفه‌ده بشنجی سؤالده‌کی «بولندیغی» کلمه‌سی، «بوزلدیغی» اوله‌جق.

۲۲۸ نجی صحیفه‌ده برسؤال تماماً اکسیکدر: بشنجی سؤالدن صکره آلتنجی سؤال اصلندن نقل اولنورکن سهواً یازلمامش وَ یدنجی‌یه کچلمشدر؛ آلتنجی سؤال شودر:

س — اسکی زغره‌نك استردادندن صکره هدف حرکاتکز قنغی نقطه ایدی؟

ج — . . . .

۲۲۸ نجی صحیفه‌ده و بالاده‌کی تصحیحه کوره یدنجی سؤال اولمق لازم کلان آلتنجی سؤالده «استحکام» کلمه‌سی یاکلشدر: طوغریسی: «احکام» در.

۲۲۹ نجی صحیفه‌ده ینه بر سؤال اکسیکدر: اون اوچنجی سؤال آتلانلمش، اون دردنجی سؤال بالمشدر؛ اون اوچنجی سؤال شودر:

س — «اسکی نیقولا» نك ضبطی ضمننده ایدیله‌جك هجومه دائر اجرا ایدیله‌جك حرکات عسکریه نه‌دن عبارت ایدی، وَ او حرکت تمامیله اجرا اولندیمی؟

ج — ....

۲۷۵ نجی صحیفه‌ده هرسك موجودینی کوستره‌ن عدد ، ایکی رقمك تبدیل موقع ایتمسیله ، « ۹۵۳۶ » اولمشدر ؛ حالبوکه طوغروسی ؛ « ۹۳۵۶ »در .

اشقودره موجودیله مستحفظ طابورلری موجودینك نصفیده « ٤٨١٥ » دکل ، « ٤٨٦٣ » در .

۲۷٦ نجی صحیفه‌ده بشنجی یوم استیضاحك سنهٔ مالیه اعتباریله تاریخی : ۱٤ مایس سنه ۹٤ دکل ، ۱۳ مایس سنه ۹٤ در .

۲۸٤ نجی صحیفه‌ده‌کی آلتنجی یوم استیضاحك تاریخی ده : ۱٤ مایس سنه ۹٤ اولمق لازمدر . بو ایکی تاریخ خطاسی استیضاحنامه‌نك نسخهٔ مطبوعه‌سندن انتقال ایتمشدر. نسخهٔ مطبوعه‌ده برنجی تاریخ ۱٤ مایس ، وَ ایکنجی تاریخ ۱۵ مایسدر ؛ حین استنساخده بو تاریخلر عیناً یازلمشدر .

*
* *

برنجی کراسه‌یه عائد تصحیحات

۹۲ نجی صحیفه‌ده وَ یکرمی بشنجی سطرده « ناخشنود » کلمه‌سنده‌کی « نا » زائددر .

۹۳ نجی صحیفه‌ده مرحومك مشیلك منشوری مناسبتیله ایراد نطق ایتدیکی بیان اولنان ازمیرلی اسماعیل افندی انیوم سوریه والیسی بولنان اسماعیل فاضل پاشا حضرتلری اوله‌رق کوسترلمش ایسه‌ده یاکلشدر : ازمیرلی اسماعیل افندی بشنجی اردوده میرآلایلغه قدر ارتقا ایده‌رك اوچیوز اون طوقوز سنه‌سنده شامده ارتحال ایدن ارکان حرب میرآلایی اسماعیل بك مرحومدر .

ذیلك ٦ نجی صحیفه‌سنده وَ ۷ نجی سطرده (آنجق قونیه وَچتال دره کویندن) کلمه‌لری یاکلشدر ؛ بوتذکره‌نك مرحومك ال یازیسیله اولان صورتنده (آنجق قونیه وَ چتالر وَدره کویندن) دیه یازیلیدر ؛ بناءً علیه اوصورتله تصحیحی لازمدر.

٨ نجی سطرده‌کی « فوینه » ده بالطبع « فونیه » اوله‌جقدر .
ذیلك ١٦ نجی صحیفه‌سنده وَ دردنجی سطرده کی باش ترجمانك اسم ذاتیسی « قسطنطینوس » وَ برادرینك اسمی « پریکلی » اولدیغی تحقیق اولنمشدر .

* * *

اخطار

تصحیحات آنفه آیریجه بر کاغداوزرینه طبع ایتدریله‌رك وَ هر تصحیحی حاوی کاغد زمبـالتدریله‌رق دفتر حالنده بورایه الصـاق اولنمشدر؛ کاغدلرك آرقه‌سی ضمغلیدر . اصحاب مطالعه‌نك بوکاغد پارچه‌لرینی زمبا یرلرندن آییره‌رق عائد اولدقلری کلمه‌لر اوزرینه ویاصحیفه کنار و زیرینه یاپشدرملری، وَبوصورتله سهویات واقعه‌یی تصحیح ایتملری رجا اولنور .

بو کتابك مقدمه‌سنده پدر مرحومك کابیولیده توقیفیله ایلك مجلس مبعوثانك طاغیدلمسی وَ اعضاسندن اون ذاتك نفی بیننده مناسبت اولدیغی ذکر ایدلمش . وَ اووقت ویریلان برژورنال ایله خاقان مخلوعك بو اسملری ضبط وقید ایدن ال یازیسنك فوطوغرافیلری درج وطبع اولنه‌رق ژورنالده‌کی یازی حقنده ارباب وقوفك اعطای معلومات ایتملری رجا اولنمش ایدی .

ایلك مجلس مبعوثانده حلب مبعوثلغیله اثبات فضل وحمیت ایتمش وَ لله‌الحمد مشروطیتك ناقابل اندراس برصورتده تأسسی اوزرینه بودفعه عینی صفت ممتازه ایله مجلس ملی‌یه کیرمك شرف وسعادتنی حفظ وادراك ایتمش اولان شیخ‌المبعوثین نافع پاشا حضرتلری مجلس مبعوثانك فسخیله ژورنال محررینك ذات و هویتنه وَپدر مرحوم الله صورت وَ درجهٔ معارفه‌لرینه دائر مفصل بر مکتوب ارسال بیورمشلردرکه مع التشکر عیناً درج اولنور .

مرحوم سلیمان پاشازاده مجلس معارف اعضاسندن سامی بك افندی‌یه

پدر جنتمستقرلری روم ایلی حرب اردولری عموم‌قوماندانی مرحوم‌سلیمان پاشانك محاکمه‌سی‌سرلوحه‌سیله نشر بیوره‌قده اولدقلری اثرك‌یوزاللی طقوزنجی صحیفه‌سنده وَمرحومك قبر منیرینی تجدید واحیا ایتمك شرفنی احرازه چالیشان سابق بصره والیسی سلیمان نظیف بك افندی حضرتلرینك قبر منور مذکور اوزرنده قرائت ایتمك اوزره طبع و استحضار ایلدکلری نطقك اون برنجی صحیفه‌سنده اولزمان مجلس مبعوثانك اکی دورهٔ اجتماعیه‌سنده‌کی اعضالغم طولاییسیله نام عاجزانه‌مه عائد مصادف اولدیغم فقرات ومندرجات . کچوردیکمز اوتوز ایکی سنه‌لك دور مشئومك مبادیسنی تشکیل ایدن خاطرات مرارت انکیزك آلامنی تجدید وَغنودهٔ آغوش‌ماضی‌اولان برچوق احتساسات حزینانه‌می ایقاظ ایتدیکی جهتله، هم تصحیح سهویات وَهم‌ده آرزوی‌عالیلری وجهله اکمال ایضاحات مقصدیله شو مکتوبی تقدیمه مسارعت ایدیورم .

مرحوم مشار الیه منفای مظلومانه‌سنه کیدرکن حلبدن مروری زمانه‌قدر

بر معارفهٔ سابقهم اولمدیغی حالده غیاباً فضلت عسکریه وَحمیت وطنیه وَقدرت باهرهلرینك مفتونی ایدم .

مرحوم اوزمانده قرهطاغلیلره اوردیغی ضربهٔ عسکریهیی متعاقب بالقان قوماندانلغنه تعیین اولنهرق قوماداسی آلتندهکی عسکرله ـ برق خاطف کبی ـ ادرنه صحراسنه یتشمش ، وَ بالاتفاق تعیین اولنان پلانه رعایت ایتمهدن حربه کیر-یشهرك دوچار انهزام اولان رؤف پاشانك معیتی عسکرینی بولندیغی موقع مشکلدن تخلیص وَدشمنی بالقانلره طرد وارجاع ایلمش ایدی .

اوسیرهده رؤف پاشا سرعسکر قائممقاملغنه ارتقا ایدرك ملتك سلیمان پاشادن بحق انتظار ایتدیکی تمهٔ خدماتی عقیم براقق ، وَ احتراصات وَانتقامات عداو-تکارانهسنه محاربهٔ وطنیهیی آلت ایدینهرك سلیمان پاشانك شرف عسکریسنی امحا ایتمك مقصدیله اوینادیغی روللر مجلس مبعوثاندهکی رفقای محترمهنك دخی انظار دقتلرندن دور قالمامش ایدی .

اوزمانك محیط معلومی مشیمهسنده طوغان وَ زوربازوی ملتله استحصال ایدلدیکی جهتله بر صدقهٔ سیاسیه اطلاقنه سزا وَ برسوری صنادید استبداد ایله محاط اولان مشروطیت عثمانیهنك هرزمان تهدید آلتنده بولندرلق ایستلدیکنه رغماً مبعوثانك یناً اکثری عهدهلرینه مترتب وجائب حمیتی ابرازدن کیری طورمامش ، وَمدحت پاشا مرحومك اسباب تبعیدینیصورمقدن وَاجراآت ومعاملاتی سلامت وطنه مباین کوریلان وکلایی صحنهٔ استیضاحه دعوتدن توقی ایتمامش ایدی .

رؤف پاشادن ایدیلان استیضاح بالاده ذکری کچن نظیف بك افندی حضرتلرینك نطقندهبیان اولندیغی اوزره « مرسین » واپورینك روس طرفندن اسیر ایدلدیکندن وَ کندوسی بحریه نظارتنده بولندیغندن طولاییدکلایدی .

او وقت بحریه ناظری انکلیزسعید پاشا ایدی. اومسئله ایسه روسلرهاعلان حرب اولنمسی اوزرینه ، جنتمکان سلطان عبدالعزیزخانك اوان سلطنتلرنده تهیئه وَاحضارایدلمشاولانقوتلیدونمامزه استناداً، روسیه دولتنك قرهدکزدهکی سواحلنی آبلوقه آلتنه آلدیغمزی رسماً اعلان ایتمش ایدك .

بردولت محاربی اولدیغی دیکر دولتك سواحلنی آبلوقه آلتنه آلدیغنی اعلان ایدهبیلمك وَ اجنبی سفینهلرینی بیله تحت تفتیش ومراقبهیه آلمق ، حقوق

دول نقطه‌سندن او سواحلی فعلاً آبلوقه آلتنه آله‌بیلمك قوت وقدرتنی حائز اولمقله مشروطدر .

اینته اوروپا دولتلرینك تصدیقیله آبلوقه‌نی اجرا وَاعلان ایتدیکمز برزمانده وَقره دکز بزم حوضه‌مز بولندیغی برصیره‌ده دردنجی اردومزك سرائر عسکریه‌سی مخابراتنی وَ ایکی طابور عجمی نفراتنی وَبرچوق مهمات وَذخائر حربیه‌یی حامل «مرسین» واپورمز، «بارانوف» نامنده برروس قوماندانلك قومانداسی آلتنده‌کی واپور طرفندن آناطولی سواحلنده اسیر ایدلدیکی ایچون مجلس ملیده بحریه ناظری سعید پاشادن قره‌دکزك امواجندن دها مدهش برقیامت استیضاح قوپاران بوعاجز ناچیز ایدی .

اوزمان سرعسکر اولمق ملابسه‌سیله مجلس استیضاحده بولنان وَ سرایت نوبت استیضاحدن احتراز ایدن رؤف پاشا، شرف عثمانیدن وَ واپور ایچنده‌کی سرائر عسکریه‌نك تغافل ایدرك واپوزك اهمیتسزلکندن وَسرکز بك طرفندن بش بیك لیرایه بالاشترا جنتمکان سلطان عبدالعزیزخان حضرتلرینه اهدا ایدلمش اسکی بر واپور اولدیغندن بحث ایله مدافعات نامعقوله‌یه قالقشمسندن متهیج قالان مجلس ملینك هدف شدت وحقارتی اولدیغندن متأثر ومنفعل، وَتأمین جاه واحترا-صاته مانع وَهائل عدایتدیکی مشروطیتی اساسندن ییقمق وسائلنی تهیئه وَاستحضاره هوادارلریله ساعی ومشتغل اولدیغی مجلسجه حس اولنیور ایدی .

حربك صوك صفحهٔ مؤلمه‌سنده بولایر قوماندانلغنه تعیین اولنان مرحوم سلیمان پاشا طرفندن کلیبولی مرکزندن مابین همایونه وَ باش وکالتله حربیه وَبحریه نظارتلرینه چکیلان (۱) وَ ا اون بش کوندنبرو برچوق تهالکله مکرراً ایستدیکی ایکی زرهلی واپور یتشدرلمزسه قلعهٔ سلطانیه‌یه روس عسکرینك کچدیکی خبرفجیعی آلنه‌جغی، ایکی کونه‌قدر زرهلی کوندرلمزایسه کندوسنی قوماندا-نلقدن ساقط ومستعفی عد ایده‌جکی، وَدین ووطن قرنداشلرینی کوزی اوکنده الی باغلی دشمنه تسلیمه راضی اولمیه‌جغی ا فقراتنی تضمن ایدن وَاثرك ۱۵۸ نجی صحیفه‌سنده مندرج اولان ۲۶ کانون ثانی سنه ۹۳ تاریخلی تلغراف، زمان غزته‌سی محرری وَسلانیك مبعوث حریتپروری مرحوم مصطفی بك طرفندن مجلس ملیده

(۱) بوتلغرافنامه‌نك نره‌دن وَ نصل چکلدیکی مقدمه‌ده ایضاح اولنمش ایدی: کلیبولیدن دکل، بورادن چکلمشدر .

وَتقريباً تاريخدن اوچ كون صكره اوقونديغى زمان مجلسـده آغلاميـان حميتلى مبعوث قالمامش ايدى .

بو تلغرافك قرائتى رؤف پاشانك مساوئ حربيه‌سندن طولايى مجلس مليك قراريله صوك دفعه استيضاحه دعوت ايدلديكى وَ صبرسزلقله مجلس ملى يه كلمسى انتظارنده بولنديغى كونلر آره‌سنده ايدى .

بو استيضاح رفقامدن مذيل اولديغى حالده طرفمدن ويرلمش وَ مسوده‌سى حالا اوراق پريشانم آره‌سنده عيناً محفوظ بولنمشدر. اوزمانك احوال روحيه‌سنى ايضاحه قسماً خادم وَ آرزو بيوردقلرى حقايقه بلكه متمم اوله‌بيلور ملاحظه‌سيله زيره آلندى .

استيضاحنامه

اى مبعوثان كرام !

سـلامت ماديه وَ معنويه‌لرينى تأمين ايتمك وَ حـقوق انسـانيه‌لرينى وقايه وَ محافظه ايتمك مقصديله اوتوز مليون خلقك بزه حواله ايتدكارى امر وكالتك درجهٔ جسـامتى بر فكر عميق ايله تأمل و تدقيق بيوريلورسـه طاغلرك قيالرك تحملى فوقنده اولديغى كوريلور . چونكه بو قدر مخلوق الهينك بوراده بولنان يوز مبعوثك مروت ومرحمتنه توديع ايلدكلرى حقوق بشريه‌لرينى المزدن كلديكى قدر محافظه وَ صيانتده معاذاه تعالى ادنا درجه تساهل و مماهلت اخلافمزه دور اوله‌جق تاريخ انسانيتده بزم ايچون سبب لوم و نفرت وَ حضـور رب العالمينده باعث اشد مسئوليتدر .

وكالتمزك بو نقطـهٔ مهمه‌سى هر مبعوث حميتمندك نقطهٔ نظرندن بر دقيقـه تباعد ايتمز اعتقادنده متفقز .

شو مقدمه‌يى بسط ايتمكدن مقصد : بو ملت معظمه‌نك شان وشرفنى وَجاه وناموسنى محافظه ضمننده كيرشديكمز شو محاربهٔ هائله‌دن قصد ايتديكمز نتيجه‌يى استحصال ايچـون اختيـار انا وَ بابار مدت عمرلرنده نائل اولدقلرى بر ولد قابيلرينى تقبيل ايله محـافظهٔ وطنه كوندرمشلردر . وَاو وطن كنجلرى وطن عزيزلرى اغوريه سلاحه صاريله‌رق سـوينه سـوينه دارالحربه قوشمشلردر .

نه چاره وا اسـفا واحسرتا كه اختيـارلرى اللرنده اوليـان قـوماندانلرك

قوماندالرينه مداخله ايلديكي ايچون شو ذكر ايتديكمز وطنك كنج آرسلانلر-
ندن يوز بيك كشينك آل قانلريله روم ايلى قطعه‌سى قرمزى رنكه بويانه‌رق اك
صكره ملت معظمه‌مز وَ وطن عزيزمز بوفلاكته ، بوداهيهٔ عائله‌يه اوغرامش ،
وَ مال و جان شويله طورسون ، مخدرات عثمانيه‌نك عرضلرى قلوب مشفقه‌يى
جريحه‌دار ايدر بر صورتده اقوام وحشيه طرفندن هتك ايدلمشدر . مملكتمزده
بولنان مؤكللرمزك آغزندن ، وَ حال حياتلرنده بزدن فرقى اولميوب جسد
ميتلرينك حالت سكونى صداى حياتلرندن دها مدهش اولان بو يوز بيك
كشينك ارواحنك لسان حالندن شو صورتله خطاب اولنمقديز :

« ملتمزك، پادشاه اعظممزك برنجى املى متهملرك محاكمه‌سى اولديغنى نطق
همايونلرنده فرمان بيورديلر . محاكمه ايچون ديوان حرب تشكيل بيوريله‌رق
محاكمه‌يه باشلاديلر . سزده پادشاهكزه وطنكزه صداقت ايده‌جككزى يمين
ايله تأمين ايتديكز . آنجق ارواحمزك دخى متهم ظن ايتديكى بيوك قوماندانلر
حقنده حالا بر تحقيقات وَ تدقيقاتده بولنميورسكز . »

ايشته بونك اوزرينه اخيراً جمله متهملره صيره كلمك اوزره اول امرده
حالاً موقع سر عسكريده بولنان رؤف پاشا حضرتلرينك احوالنى تدقيقه
باشلاندى وَ استيضاحات آتيه‌يه لزوم كورلدى :

اوّلا روسيه‌لونك برنجى دفعه‌شبقه‌يى تجاوزله اسكى زغره‌يى ضبط ايتديكنده
آنى محل مذكوردن چيقارمق اوزره سليمان پاشا قره پيكاردن وَ رؤف پاشا
يكى زغره‌دن حركت ايتديلر . رؤف پاشا حسب الموقع دها اول يتشه‌رك
محاربه‌يه باشلامش ١) ، وَ مأمولك خلافنده فنا حالده مغلوب اوله‌رق انتظامسز
رجعت ايتمشدر . رؤف پاشا حضرتلرى بو مغلوبيتك قصورينى سليمان پاشايه
عزو ايله آنك حقنده وَ هر يرده تحريراً وَ شفاهاً سويلديكى قالمامشدر .
شمدى بو مغلوبيتك سببى وَ سليمان پاشانك بوبابده تسببى نه‌در ؟

ثانياً عموم روم ايلى قوماندانلغى سليمان پاشايه ويرلمشيكن سليمان پاشا قوماند-

١) رؤف پاشانك اسكى زغره‌يه حركتى كرك استيضاحات ابتدائيه‌ده وَ كرك محاكمه
ضبطنامه‌لرنده منفصلاً بيان ايدلمشدر. صورت افاده‌يه كوره، پاشانك اسكى زغره جوارنده
قبول ايتديكى محاربه، او وقت استانبولجه « حسب الموقع دها اول يتيشه‌رك محاربه‌يه باشلامش »
اولديغى صورتنده ايشيدلمش ايسه‌ده، بو خبر واقعه مطابق دكلدر .

نلغی جهتیله اورخانیه‌یه کیدوب اورادن عثمان پاشا یی قورتارمق وَ روسیه‌لونك بو طرفه تجاوزاتنه میدان ویرمامك ایچون بری طرفه کچمك ایستدیکی حالده رؤف پاشا نه ایچون ممانعت ایتمشدر؟ بو ممانعت بر سبب صحیحه مستند ایسه، پلونه دوشدکدن وَایش ایشدن کچدکدن صکره سلیمان پاشا بری طرفه کچمشدر؛ ابتدا مانع عد اولنان شی بالاخره نصل زائل اولمشدر ؟

ثالثاً پلونه دوشدکدن وَ روسیه‌لولر بالقانلره صارلمغه باشلادقدن صکره عموم قوماندا رؤف پاشا حضرتلرینه ویرلمشدر. عموم قوماندان مواقع حربیه‌دن بر موقع انتخابیله رأس مأموریتنده بولنمسی فن حرب ایجاباتندن ایکن نیچون ادرنه‌یه وَیاخود دها مهم بر موقع حربه کیتمیه‌رك درسعادتده قالمشلردر ؟

رابعاً سلیمان پاشا شبقه‌نك تهلکه‌یه اوغرادیغنی آکلامسیله برابر خط رجعتك کسلمسندن اول ادرنه‌یه رجعت ایتمسی لزومنی رؤف پاشایه مکرراً بیلدردیکی حالده ، رجعتك ممکن اولدیغی دوت بش کونی افاته ایتدکدن صکره رؤف پاشا حضرتلری جواب ویرمش ؛ وَ بوندن طولایی سلیمان پاشانك خط رجعتی کسیله‌رك معیتنده اولان یوز اوتوز طابور عسکرك اکثرینك انقراض بولوب طاغلمسنه، وَ بونجه طوپ وَ مهماتك دشمن النه دوشمسنه، وَلایعد مهمات عسکریه وَلا تحصی ذخائرله ادرنه‌نك بلا مدافعه دشمنك یدینه کچمسنه سببیت ویرلمشدر . اوقات سائره‌یه نسبتله برچوق زماندن عبارت اولان بو بش کون نه ایچون اضاعه وَ افاته ایدلمشدر ؟

خامساً مصالحه‌نك شروط اساسیه‌سی قوماندانلر آره‌سنده تقریر وَ امضا ایدیلنجه‌یه قدر حرکات خصمانه‌یی تعطیل ایتمیه‌جکنی روسیه‌لو بیان ایتدیکی حالده ، یالکز قوماندانلر بیننده متارکه مذاکره‌سنه کیرشمك ایچون ارادهٔ سنیه ظهور ایتمسی اوزرینه متارکه اولندیغی بیانیله برنده توقف ایتمسی ایچون سلیمان پاشایه وَترك مخاصمه ایدلمسی ایچون قوماندانلرمزه رؤف پاشا تلغرافله امر ویرمشلردر . بو تلغراف اوزرینه ادرنه‌نك فلاکتیله برابر قوماندانلرك مأمورین ملکیه‌یه وَ مأمورین ملکیه‌نك دخی اهالی‌یه ویردکلری تأمیناته مبنی هجرت ایتمك اوزره عربه‌لرینه بینان چریان اهالیسیله برچوق مخدرات وَمعصوم صغیر وَ صغیره اولادلر یرلرینه دونمشلر ایکن متعاقباً روسیه قزاقلری کله‌رك بونلره اولمدق غدر و مضرت قالمامش ، وَ روسیه عسکری قره‌غول نفرات

عسکریه‌مزی قورشونله اولدرمکه وَ عسکرمز خلاف واقع اوله‌رق متارکه امری موجبجه اللری باغلی اوله‌رق تسلیم روح ایتمکه باشلامش . وَ اخیراً مأمورین ملکیه وَ عسکریه‌نك فریادی اوزرینه اسکی تلغرافك سقامتی آکلا - شیله‌رق بعد خراب البصره تبدل ایدلمشدر. بوقدر مصائبی انتاج ایدن بوخطای عظیم نه‌دن نشئت ایتمشدر ؟

ایشته بورالریله دها سائر خصوصاتی استیضاح وَسؤال ایتمك اوزره یارینکی کون رؤف پاشانك مجلس مبعوثانه کلمسنی وَ مجلس مبعوثانك حقایق احوالی آکلامق ایچون بو احوال خمسه‌نك مخابره‌سنه عائد اوراق رسمیه‌نك هیئت مبعوثانه همان اعطا اولنمسنی تکلیف ایلرم . »

ایشته بواستیضاحنامه . ذاتاً مجلسی طاغتمق ایچون رؤف پاشا ایله هم‌افکار اولان صنادید وَ مقربین سلطنت وار قوتلریله خاقان مخلوعی تشویق وتشجیع یولنده‌کی مساعیلرینی وَ آنی تعقیب ایدن سلیمان پاشانك بوتلغرافنه عائد هیجان ملیدن احترازاً احتراصات سابقه‌لرینی تزیید ایتملری ، وَ روسیه‌نك پیشدار سواریلرینك چتالجه جهتنده کورنمسی ، وَ انکلتره دونمه‌سنك کلیبولی جهتندن مرمره‌یه کیرمك تشبثاتنده بولنمسیله احمد وفیق پاشانك باش وکالته کچمسی صیره‌لرنده مابین همایونده خاقان مخلوعك حضورنده تشکل ایدن مجلس فوق‌العاده‌یه استانبول مبعوثلرندن خدا ویردی اوخانس افندی ایله برابر دعوت اولنان استارجیلر کتخداسی مرحوم احمد افندینك احوال حضره‌یه عائد مذاکراتك جریانی اثناسنده حمیت ملیه‌سی غلیانه کله‌رك: «دشمنك غرةلاغمزه صارلدیغی بر زمانده یعنی شمدی بزدن آرانیلا . رأی ، روس ایمپراطوری ایله ولی عهدی آیاقلرندن چیقارمدقلری چیزمه‌لریله طونه وادیلرنده وَقارلر ایچنده یووارلاندقلری بر وقتده آرانلق لازم کله‌جکی؛ وَصدحیف که او وقت قوماندان اوله‌رق ساحهٔ حربده بولنانلرك زمام اختیار وَ عنان حرکاتلری فنون حربیه‌یه واقف اولیان مابین ارکانی یدیله اداره اولندیغنك وَ موقع وحال حربك لزوم کوستردیکی اخطارات خیرخواهانه‌لرینك بوراده‌کی مرجعلرینك اغراض شخصیه‌لریله قبم براقلدیغنك نتیجه‌سی بواوله‌جغی » یولنده خاقان مخلوعك ترك مجلسه قدرحدت وغضبنی دعوت ایده‌جك صورت و شدتله استعمال ایلمسی ، وَ امواج هائله آره‌سنده قالان سفینهٔ وطنك ساحل نجات و سلامته ایصالنی متوقف قالدیغی

احوالك مذاكره‌سی ایچون رئیسك علمی منضم اولمقسزین مجلس ملی بالاتفاق برجمعه کونی دائرهٔ مبعوثانده فوق‌العاده اوله‌رق وَ ضبط کتبه‌سی بولندرلمیه‌رق محرمانه جریان ایدن آتشین مذاکرات مأیوسانه‌دن خبردار اولان مابین‌طرفندن مجلسه یتشدریلان موزیقهٔ همایون فریقی مرحوم نجیب پاشا اکرچه حقایق مذاکراته عدم وقوف ایله عودت ایتمش‌ایسه‌ده طقسان اوچ سنه‌سی‌کانون‌ثانیسی اواخرینه مصادف اولمق لازم کلان بو اجتماعك ایکنجی کوننده حالا بیلنه‌میان برطرفدن و بلکه زائد علاوه‌لرله مابین همایونه منعکس اولمسی ، وَ بوحالك ذاتاً خاقان مخلوعك ملازم غیرمفارقی اولان توهماتنك تزایدینه انضمام ایتمسی‌مسائلی : دوام استبداد ایله حالا تأمین استقباله چالیشان مشروطیت دشمنلرینك تمشیت مقاصدینه اسباب‌عاجله تشکیل‌واستحضار ایتدیکندن ، رؤف پاشانك استیضاحه کلمسنه انتظار اولنان کون باش وکیل احمد وفیق پاشانك مجلسی طاغتمق خط همایونی حاملاً مجلسه کلدیکی وَ سلیمان پاشانك توقیفی حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌نك صدور ایتدیکی کون ایدی ..

خاقان سابقك بر اوراق جزدانندە کورلمش وَ مجلس مبعوثانك فسخ وتعطیلیله برابر تقدیم‌ایدلمش‌اولوب خلاصهٔ مألی: (مجلس مبعوثانك فسخنده‌کی کرامت وَاصابت شاهانه‌دن وَ بعض اعضاسنك روسیه‌یه طرفدارلق وَ معاونت یولنده‌کی تصورات مفسدتکارانه‌لرندن بحثله بونلرك ایلری‌کلنلرندن محررالاسامی اون خذلهٔ اعضانك درسعادتدن لزوم طرد ودفعلرندن) عبارت بولنمش اولان، وَ فوطوغرافیسی اثرك ۱۵۹ نجی صحیفه‌سنه درج اولنوب امضاسز وَ تاریخسز اولمق ملابسه‌سیله کیمك خط دستی اولدیغی آکلاشیله‌میان وَ ایلروده تحقیقات تاریخیه ایله میدانه چیقمسی آرزوسنده بولنیلان ژورنال مسئله‌سنه کلنجه : کرك بو ژورنالده ، وَ کرك آنك مطبوع اولدیغی صحیفه‌یی تعقیب ایدن صحیفه‌ده مندرج وَ سلیمان پاشا مرحومك یاورلری نجیب وَ خلیل بکلرك علاوه‌سیله بو « هذیان ایدن » اعضارك اسملرینی ناطق وَ سلطان مخلوعك خط دستیله محرر وَ ینه فوطوغرافیسی مطبوع ۳ شباط سنه ۹۳ تاریخلی پوصله‌ده ذکری کچن اعضای مبغوضهٔ مبعوثان میاننده نام عاجزانه‌مك بولنمسی، وَبونك نتیجهٔ فلاکتیله مصاب وَ منفیلرله منفی اولدیغمدن وَ وطن وملتمك سعادت وسلامتی اوغرنده استحقاق موت ایله اجرای فداکاریدن بشقه برکناهم اولمدیغی حالده

مابين همايونك اشارتيله وَ بعضاً مابينه تقديم اخلاصى ايجاب صداقتدن عد ايدن بعض اشراى ولاة طرفندن متمادياً هدف انواع عذاب اولمقلغمدن طولايى عاجزلرى حقنده برعلاقهٔ مهمه تشكيل ايتمسى ملابسه سيله بويازو كيمك يازيسى اولمق لازم كلهجكى جهتنك حل ايچون كندمده برمجبوريت طبيعيه كوردم .

بوبابده پك چوق تدقيقات وتفكراته وَنهايتسز تتبعات وملاحظاته داليقجه . وَ ماضىٔ بعيده عائده وَامثالهٔ خاطرات ايله اعتب فكر ايتدكجه . يازوبى بيلديكم بر ذاتك يازوسنه تشبيه ايتمكه . وفقط وهلةً بر جهت مناسبه عقله كتيرهمديكم جهتله حكم قطعى اعطاسنده تردد ايتمكه باشلادم .

نهايت او صيرهلرده تقويم وقايع غزتهسنك مجلس مبعوثان مذاكراتى ضبطنامهلرينك اعلاننه كافى كوريلهمدكنه مبنى رسماً واسطهٔ نشر و اعلان مذاكرات اتخاذ اولنان وَ قونكسيونى قسماً عاجزلرنده محفوظ بولنان بصيرت غزتهسنك بو ايامه عائد ضبطنامهلرينى تتبع ايتدم . اعضاى مبعوثانى اشكريز تألم ايليان بوسليمان پاشا تلغرافنك سلانيك مبعوثى مصطفى بك طرفندن مجلسده قرائتى اثناسنده مبعوثاندن بر ذاتك مابين همايونك مقصدى اوقشايرق كرك سليمان پاشانك وَ كرك تلغرافك نظر اهميتدن اسقاطى متضمن افادات مضبوطهسنك نظر دقتمه ايليشمسى . وَاو ذاتك مجلس مبعوثانك فسخندن صكره سراى همايونه وَ مقربين پادشاهى عدادينه داخل اولمسى ؛ اولبابدهكى ترددلتمه محل براقمدى ايسهده ، حقيقتى برقات دها تأييداً وَ مسئلهنى هراشكالدن تخليصاً او ذاتك خط وخاتميله محرر اولوب الده ايتديكم وَ فوطوغرافيسى آلنوب شمديلك حفظ اولندقدن صكره عاجزلرينه عائده اولمق وزره لفاً كوندرديكم مكتوبدهكى يازو اوذنك يازيسنى بيلن برجمعيت تحريريه حضورنده ژورنالك يازيسيلهبعد التطبيق ژورنال صاحبنك .... بك ١) اولديغى تحقق ايتدى .

بو ذات ايلك مجلس مبعوثانك ايكنجى دورهٔ افتتاحيهسنده قانون اساسى

---

١) وثيقهٔ مذكوره بوذاتك هويتىمبين ايسهده، نافع پاشا حضرتلرى شمديلك افشا واشاعه ايدلمهسنى آرزو ايتمشلر وَ آتياً اعلاننه مساعده ايده بيلهجكلرينى سويلمشلردر . بناءً عليه نهوقت اشاعهسنه مساعده ايدرلرسه بوسطردهكى آچيقلغى طولدورهجق صورتده آيريجه بركاغده طبع ايتدريلهرك ايلروده انتشار ايدهجك كراسهلردن بريله، بورايه ياپشدرلمق اوزره، توزيع اولنهجقدر .

معدلك ۱۱۹ نجی ماده‌سنده محرر ۲۰ شوال‌سنه ۲۹۱ تاریخلو تعلیمات موقته‌یه توفیقاً انتخابات اجراسی زماننده مجلس مبعوثان اعضالغنه انتخاب اولنمش، وَاووقت حلب والیسی بولنان صدر اسبق کامل پاشا حضرتلری او تعلیمات حکمنه مستنداً سوء اخلاق واحوال صاحبی اولدیغی جهتله انتخاب مضبطه‌سی ویرمامش ایسه‌ده، موما الیه استانبوله کله‌رك ابو الهدی افندی واسطه‌سیله انتخاب واقعه عطفاً وَ بلا مضبطه کندینی اعضالغه قبول ایتدرمش، وَمجلس مبعوثانك فسخندن صکره نائل اولدیغی مأموریتی وفاتنه قدر اشغال ایلمش ایدی .

قالدی که مرحوم مشار الیه سلیمان پاشا بغداده منفای مظلومانه‌سنه عزیمتی زماننده حلبه اوغرامش وَ اون بش یکرمی کون صکره التحاق ایدن عائله‌لریله برابر بر مدت حلبده قالمشلر ایدی . بومدت ظرفنده حمیت وطنپرورانه‌لریله متناسباً مستحق اولدقلری حق خدمتی تمامیله ادا ایده‌مدیکم حالده قلب پاکلرنده طوتدیغم موقع محبتك درجاتنی بیلورسکز . کندولرینی فرات ساحلنده‌کی « مسکنه » یه قریب برمسافه‌یه قدر تشییع ایله وداع ایتدیکمك مابین همایونه عکس ایتمسیله باشمه تجدید ایتدیکی فلاکتدن بحث ایتمك صددك خارجنه چیقمق دیمك اوله‌جغندن، آندن صرف نظرله، مشار الیهك کرك اثنای راهده وَ کرك بغدادده چکدیکی اضطراباتی وَ متاعبی مصور اولوب شمدی‌یه قدر حرز جان ایتدیکم مکاتیبی میاننده مسکنه‌دن راکب اوله‌جغی واپورك بعد المفارقه قومه اوتوروب حرکتدن قالدیغی حوادثنی آلدیغمه وَاقامت ایتدیکم چفتلك مرحومك بولندیغی مسکنه اسکله‌سنه سکز اون ساعتلك برمسافه‌ده اولدیغنه بناءً استحصال راحتلرینه عائد بر امرلری وارسه تلقی ایتمك اوزره کندولرینه یازدیغم بر ورقپاره‌یه خط دستلریله آلدیغم تذکرهٔ جوابیه ایله هر درلو فلاکت ومصائبه رغماً عزم وطنپرورانه‌لرنده متانت وثباتلرینی معلن وَحکمای اسلامیه وَغربیه‌نك رئیس بی همتاسی ابوالعلاء المعرینك حماسیهٔ شهیرهٔ لامیه‌سنی کندیلرینه حسبحال ایدندکلرینی متضمن اوله‌رق بغداددن کذلك خط دستلریله آلدیغم برجوابنامه‌یه مأخذ خاطرات اولان درسعادتده‌کی اوراق پریشان آره‌سنده تصادف ایتدیکمه بناءً هرایکیسنك صورتلرینی زیرده یازدم .

مسکنه‌دن ورقپارهٔ مختصرمه آلدیغم جوابنامه :

سعادتلو نورعینم افندم

ورقپارهٔ لطفکاریلرینی آله‌رق فوق‌الحد محظوظ اولدم . ایکی کوزلرکزدن اوپرم . بزم واپور دها چهارشنبه کونی آنجق قالقه‌جق دینیور ؛ صولر ایسه کوندن کونه آزالیور . واپورك حالندن آلدیغمز اضطراب دخی بزه بر الم موقت اولدی. همان جناب حق بغداده سرعت وصولمز اسبابنی خلق ایده . اشته انسان منفاسنه کیتمك ایچون بیله دعایه مجبور اولیور افندم . والسلام .

۱۳ مایس سنه ۹۵ سلیمان

بغداددن آلنان مکتوب :

معروض دردمند وبینوادر .

مؤاخاتنامه‌لرینی آلدم مندرجاتنه ــ که لوحهٔ فؤاد عالیلرینك خارجه عکس تصویری دیمکدر ــ جواب تدارکندن عاجز ومتحیر قالدم . بوتلخابهٔ نکبت وادبار دخی‌ازلده بزه مقسوم ایمش... بروقتلرحمیتمند وساعی ایدك ، شمدی‌ده حمّال مساوی‌اولدق. هرسؤحال وعاقبتك مصدر وباعثی عنوانیله تشهیر ایدلدك .

درکوی نیکنامی مارا کذر ندادند کرتونمی‌پسندی تغییرکن قضارا

حال بوکه مدت‌عمرمده دولت وملت و وطنمك سعادت و سلامتندن بشقه بر ایشك خادمی اولمدم. بلکه بوکروه خدمه‌لك سرافرازانندن ایدم ادعاسنی‌ده قازانورم .

الا فی‌سبیل‌المجد ما انا فاعل عفاف و اقدام وحزم وتائل
تعد ذنوبی عند قوم کثیرة ولاذنب‌لی‌الاالعلی‌والفواضل
کأنی اذا طلت الزمان واهله رجعت وعندی‌للانام طوایل
وقدسارذکری‌فی‌البلادفمن‌لهم باخفاء شمس ضؤها متکامل
یهم اللیالی بعض ما انا مضمر ویثقل‌رضوی‌دون‌ما انا‌حامل
وانی وان کنت‌الاخیر زمانه لآت بما لم تستطعه الاوائل

باقی خیر خواهان ملت ودولتدن دعا ، جمله‌دن آمین .

۱۷ تشرین ثانی سنه ۹۵ سلیمان

ایشته صورتلری بالایه آلنان ایکی مکتوبی آثاریدره نعم الحفیظ بیلدیکم ذات سامیلرینه عیناً وَ تبرکاً اهدا ایله حائز فخر فراوان، وَ وطنك نادراً یتشدردیکی بویله بر قهرمان ذیشان وَ استاذ فضائل وعرفانك روح پرفتوحنه فاتحه خوان اولورم .　　　　٣ کانون ثانی سنه ٣٢٦

حلب مبعوثی : جابری زاده
محمد نافع

* * *

نافع پاشا حضرتلری . پدر مرحوم ایله حلبده حاصل اولان معارفه‌لرندن وَ بالاخره تعاطی ایتدکلری مکتوبلردن بحث بیوریورلر. فی الواقع ، عمدة الحقایقده تفصیلاتی کوریله‌جکی وجهله ، بغداده منفیاً کیدرکن حلبده کچیردیکمز یتمش سکز کون ظرفنده همان بالعموم حلب اشراف ووجوهی، مرحومی فوق العاده اعزاز و اکرام ایتمشلردرکه ، مرحوم، مشارالیهمدن آیری آیری بحث ایتدیکی صیره ده : « هله قدسی زاده حسام الدین افندی ایله مفتی عبد القادر افندی زاده مبعوثاندن نافع افندی اکثریا رفاقتمزدن منفك اولمزلر ایدی » قیدیله نافع پاشا حضرتلرندن بالخاصه بیان ممنونیت وخشنودی ایتمشدر . بناءً علیه بزده بووسیله ایله مشار الیه نافع پاشا حضرتلرینه علناً بیان منتداری ایدرز .

شونی‌ده سویله‌مه‌دن کچه‌میه‌جکم‌که نافع پاشا حضرتلرینك احیا ایتدکلری خاطرات آره‌سنده ، اوتاریخده حلب ولایتی والیلکنده بولنان صدر اسبق قبریسلی کامل پاشا حضرتلری بالخاصه ذکره شایاندر . مشار الیه حضرتلری کرك بالذات وَ کرك مجاملات رسمیه‌لریله بالواسطه مرحوم حقنده فوق العاده آثار انسانیت ابراز ایتمشلردر . حتی ، پدر مرحومك حلبه واصلتندن – ١٧ شباط سنه ٩٤ – یکرمی کون صکره – ٩ مارت سنه ٩٥ – والیلکدن انفصال ایتمشلردرکه ، بوانفصالده طولاییسیله او معاملات جمیله‌نك دخلی اولمسی مستبعد دکلدر. هرحالده ، فلاکت ماضیه‌سنی وَحال نکبت وکربتنده مظهر اولدیغی ایلکلری حالا اونوتمه‌یان وَاونوتمامق لازم کله‌جکنه قانع اولان عائله‌مز مشار الیه حضرتلرینه بالخاصه مدیون شکراندر .

3 1761 06981464 8